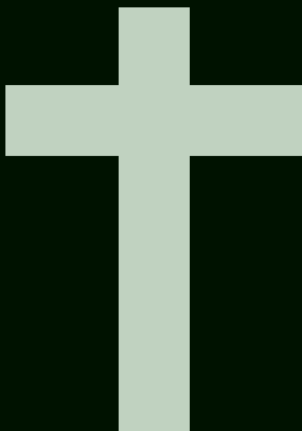

Ŋwa' Nyo' Moŋkan mo
Monfem

New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)

Nwa' Nyo' Monkan mo Monfɛm New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Noone

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Noone

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
5b12a3f8-7a2a-5b6f-b1da-1bf94b13fc2e

Contents

Matio	1
Maaku	57
Luka	91
Jon	150
Nwa' Lemme	191
Lum	243
1Kol en	269
2Kol en	293
Galeshia	309
Efesus	318
Filipi	327
Kolose	334
1 Tesalonika	340
2 Tesalonika	346
1 Timatio	349
2 Timatio	357
Taytus	363
Filemun	367
Ibulu	369
Jem	390
1 Bitu	397
2 Bitu	404
1 Jon	409
2 Jon	416
3 Jon	418
Jut	420
Mwem mvu Jisos to dunce	423

Saaka wvù Jee wvu ekumε Jisos no

Matio to Saηεε

Fiεε fi nu ê N'wa' Mat wvun e

Saaka wvù jee wvù nu ê N'wa' Mat wvun e, jemyi le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε. Saaka wvù jee wvun nu fô bonyii bocii le yî ekolε ke nshε le. N'wa' wvun dunji le è nu Jisos Wee N'yεεyi wvu leη wvù kee keelooε enele fiεε fi bonci bo Nyo' le jemyi. N'yεεyi wvu Jisos tfuu ê ηwa' wvun e nu e bó é baance bikuu bitin. (1) No Jisos to benεε shii yî kum e no yεεyi ekumε bonyii bò bvunfon bvu fowe nu bvubole. (2) No Jisos to nyae ntefe ê boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε ekumε lemme di wvù to tumεε bó yî dvù le. (3) Bongon bò Jisos to maε ekumε bvunfon bvu fowe. (4) N'yεεyi ekumε fiεε fi è nu wee ηgoo Jisos. (5) N'yεεyi ekumε no woη wvun nu ke eka bó no bvunfon bvu Nyo' le nu ke eto.

Bikuu bi mwεem e ê N'wa' wvun e

1:1-2:23 Kfuu di bo Jisos Klistu le bó no bó to bokεε wvù

3:1-12 Lemme di Jon Nleseηjoo le

3:13-4:11 No bó to leσεε Jisos ê joo bó no Satan to momεε wvù

4:12-18:35 Lemme di Jisos to ghane gee Galilee

19:1-20:34 ε Jisos nε Galilee, gεn Jelusalem

21:1-27:66 Kemaa ke Jisos e ke fokemεse Jelusalem bó mbew jó le

28:1-20 No Tata Jisos to buyεε yî kpwe le, dunce ekolε kew ê bonyii bew

*Kfuu di bo Jisos Klistu le
(Luk 3:23-38)*

¹ Eyan nu εdiee ε bo'icee kfuu di bo Jisos Klistu le. Jisos Klistu to nu waa Nfon Dawe wvù to nu waa Abla'am. ² Abla'am to nu icee Aysik, ε Aysik nu icee Yakow, ε Yakow nu icee Judas bó boom bo ice le, ³ ε Judas nu icee Bελεs bó Sela bó bwee bó to nu Tama. ε Bελεs nu icee Eslon, ε Eslon nu icee Lam. ⁴ ε Lam nu icee Aminada, ε Aminada nu icee Na'shon, ε Na'shon nu icee Salmon. ⁵ ε Salmon nu icee Boas wvù bwee to nu La'ab. ε Boas nu icee Obεd wvù bwee to nu Lut. ε Obεd nu icee Jεεse. ⁶ ε Jεεse nu icee Nfon Dawe.

ε Nfon Dawe nu icee Saamun wvù bwee to nu kpweε Uliia. ⁷ ε Saamun nu icee Le'ubwam, ε Le'ubwam nu icee Abija, ε Abija nu icee Asa. ⁸ ε Asa nu icee Jε'ushεfat, ε Jε'ushεfat nu icee Jolam, ε Jolam nu icee Usaya. ⁹ ε Usaya nu icee Jotam, ε Jotam nu icee A'as, ε A'as nu icee EsiKaya, ¹⁰ ε EsiKaya nu icee Manase, ε Manase nu icee Amos, * ε Amo nu icee Josaya. ¹¹ ε Josaya nu icee Jekonaya bó boom bo bwee bó le. Bó to boke bó ε è to nu kefew kè bonyii bo Babilon to kooyεε bonyii bo Islael gen dvù woη wvubu wvù Babilon e.

¹² Ejim jodvu, no bó to kooyεε bonyii bo Islael gen dvù Babilon, ε Jekonaya no nu icee Shiltia, ε Shiltia nu icee Selubabel, ¹³ ε Selubabel nu icee Abiud, ε Abiud nu icee Eliakim, ε Eliakim nu icee Aso, ¹⁴ ε Aso nu icee Sadok, ε Sadok nu

1:1 Lum 1:3-4; 2Tim 2:8; Mat 20:30-31 **1:2** Kej 21:2-3; 25:26; 29:32-30:24 **1:3** Kej 38:29-30; Lut 4:18-22 **1:5** Yosh 2:1-24; Lut 1-4 **1:6** 2Sam 11-12 **1:7** 2Klo 11:31-13:23 **1:8** 2Klo

13:23-21:20; 26:1 **1:9** 1Klo 26:1-28:27 **1:10** 2Klo 29:1-33:25 * **1:10** Bon'wa' bo boyvuum

bomew kεηke diee din le Amon. **1:11** 2Klo 34:1-36:21

icee Akim, ε Akim nu icee Eliyu, ¹⁵ ε Eliyu nu icee Eliesa, ε Eliesa nu icee Matan, ε Matan nu icee Yakow. ¹⁶ Ε Yakow nu icee Yosεw wvù dwee Maalia, ε Maalia nu wvù to bokεε Jisos wvù bó tenje le Klistu.

¹⁷ Nonεn bo'icee kfuu di bo Jisos e ban ε mum ε no nu yuufe ncow bonεw keekεw yí Abla'am e eto ebuy yí Nfon Dawe le, bvuu nu yuufe ncow bonεw keekεw yí Nfon Dawe le eto ebuy seke bó to kooyεε bonyii bo Israeł gen dvú Babilon. Ε keekεw seke bó to kooyεε bonyii bo Israeł eto ebuy seke bó to bokεε Klistu nu ten ε bo'icee kfuu dibole nu yuufe ncow bonεw.

*Ekumε no boo di Jisos e to lenεε
(Luk 2:1-7)*

¹⁸ Boo di Jisos Klistu le to len ε je yin e. Bwee wvù Maalia to nu ε bó ε seyse wase le wvù nu ke enu kpwεε Yosεw. Ε bó se keeke etaashε bvujen, nu ε fí to nε buy le wvù nu wase bó fue ε mvunγay mvu Keyoy ke Yuule le. ¹⁹ No fí kooyεε nonεn, ε Yosεw wvù dweese, no ε to nu wee wvu teytey yaa koonjke keeshoose wvù ke, mum yεn le wen nu egawsen bó wvù ε è nu ejim ejim. ²⁰ No wvù to bεε kpwaake keege nonεn, ε fí kooy le nceendaa Tata to nu ε nε to fò wvù le ε εfilε le seke wvù to leete gay ε wvù le, “Yosεw, waa Nfon Dawe, fo wo efan keejo Maalia bwee yew wo le ke, njefo fue din dì wvù nu bó dí nu ε wvù keηke ε mvunγay mvu Keyoy ke Yuule le. ²¹ Wvù nu ke eboo wan diemsen ε wo ecu diee diew le Jisos, † njefo wvù nu ke eboyse bonyii bew can bibefe bibole.” ²² Mwεεm mvun mvunnciim to kooyi keege ε fí eto ekocen no Tata to jemyεε wase diuw wee we ntum e le, ²³ “Ben eyekε eyuw, wan wvu tfu mvu nu ke eleem bó fue, eboo wan diemsen ε bó etenje wvù le Emanwεl.” Diee din nu le, “Nyo' nu beene ε bó.” ²⁴ No εfilε kiε lamεε Yosεw nonεn, ε wvù ke kamsε mum ge ke no nceendaa Tata gayεε ε wvù. Wvù to nu ε jo Maalia bwee yew we le, ²⁵ geenεn ε bó wvù fanje yaa ecee diεwε no wee bó kpwεε kε no cee ke. Ε bó wvù ke ce nonεn gen buy no Maalia to ghanεε eboo. Ε Yosεw mum cu diee di wan e le Jisos.

2

Ε bogoyfee gen keebun Jisos

¹ Bó to boke Jisos ntεw wvù Betele'em wvu ε keba ke wonj e kè Judea le. Ε è to nu kefew kedvu le ε 'Elod nu Nfon wvu Judea jodvu. Ε fí kooy le bogoyfee bomew to nu ε nε wonj wvumew e ε keba kè diuu sane le, to Jelusalεm no biwci le, ² “Nfon Bojuu wvù bó boke wε nu fεε? Bese biwci nεn njefo bese nu ε yen jon ye le ε keba kè diuu sane le, ε mum ε no too keebun wvù.” ³ Ε Nfon 'Elod dioo yuw saaka wvun ε wvù shiw fitele fiew, shiw noo fi bonyii bo Jelusalεm e bocii. ⁴ Ε wvù tooy bocee ncese bo baay baay bocii bó bonyii bocii bò dunçi bonci bo Nyo' le ε bonyii, ε bó tase. Ε wvù bife ε bó le laa fò bó to nu keeke eboo Mboyse wvù Nyo' to kawεε, nu fεε le? ⁵ Ε bó tfuse le, “Bó to nu keeke eboo ntεw wvù Betele'em wvu ε keba kè Judea le. Fifin nu no wee ntum Nyo' to sanje le, ⁶ ‘Wo wvù Betele'em wvu wonj wvù Juda le, fo wo ekpwaakε le wo nu fintεw fi caan baay wonj wvù Juda le ke. Ε keè le wee nu ke ebuy ntεw wvun e wvù nu ke esaake bonyii bem bo Israeł.’ ”

7 E Nfon 'Elod mum tooy ten bogoyfee ba ejim ejim biwce yuw ê bó ntay kefew kè jon yidvu to buyee. 8 No wvú yuw mum tum bó Betele'em gay le, "Ben egen ebosen egom wan wvudvu ntay. Ben dioo e gom e yen, kase to see ê me, wvu le e nulo é me ten engen embun wvú." 9 E bonyii bodvu yuw no Nfon gay nonen, mum buy no gene ngen wvubo. E bó dioo gene, e fi kooy le jon yi bó to yenee ê keba kè diuu sane le ye to nu e no lene gene ê bó fwe dunji bó je. E yi ke gen nen buy fò wan wvudvu to nu, mum leem fò. 10 No bó yenee jon yidvu le nonen, e njon yuwye bó baay, e ye no jee bó. 11 E bó ke gen ley yew yi wan to nu dvú le, yen wan bô bwee wvú Maalia le, mum gbwe ê wan ejise bun wvú. No bó bun mum yene bikele bibole bvuse mwεem mvubole mvu kembunfon e, nya ê wvú. E mwεem mvun to nu ketwaa ke bigew e kè yeεle, bó kfuu jiin dimew, noo kfuu nfiey mvu. * 12 E Nyo' ke ciise lo ê bó ê file le le bó eyene fo bó ebvu etu jim le bó eyen Nfon 'Elod e ke. E bó ke mum tu wase jim wonj wvubole ê je mi le jεey.

E Yosew jo wan e bó bó sam gen Ijiw

13 No bogoyfee ba nen'yee wase gen, e fi kooy le nceendaa Tata to nu e ne to fò Yosew e ê file le gay ê wvú le, "Ja we ejo wan bô bwee é ben e bó efee egen wonj wvú Ijiw e, enú jó egen ebuy kefew kè me nu nke engay le ben ekase le. Me ngayte nen njefo Nfon 'Elod nu egomte wan wvudvu keeyu." 14 E Yosew mum ja we, jo wan bô bwee entan ne gen Ijiw, 15 mum no nu jó gen buy kefew kè Nfon 'Elod to lae le. Fí to kooy nonen keege é fi eto ekocen no Nyo' to jemyee diuw wee ntum we le le, "Me ntenje waa wem wvú e buy e è nu wonj wvú Ijiw e."

E Nfon 'Elod yuwye boom Betele'em

16 E 'Elod ke dioo yen le bogoyfee ba nu e lee wen, e fi ffuw wvú baay. E wvú mum tum bonyii le bó egen Betele'em noo biba bi mbew jó le bicii, eyuwye boom bolemse bò nu e kew bilum bifee e tu jim. Wvú to nya bilum bin bii no wvú to biwcee ê bogoyfee ba yuw ntay kefew kè bó to yenee jon ye le. 17 E bó gen yuwye boom ba nonen, e fi mum kocen no wee ntum Nyo' wvú Yelimia to jemyee wase le,

18 "Bó nu e yuw etale ntew wvú Lama le,
e wee fuunke kpwe, beele ffule.
E è nu Lashel e wvú beele boom bew.
E bó cimse wvú cimse nkuun,
njefo ke boom bew bee ke."

E bo Yosew ne Ijiw kase tu jim

19 E Nfon 'Elod ke dioo la, e fi kooy le nceendaa Tata to nu e buyen fò Yosew e ê file le wonj wvú Ijiw e, gay ê wvú le, 20 "Ja we ejo wan bô bwee é ben e bó ekase etu jim wonj wvú Israel e, njefo bó ba bò se gomte keeyu wan wvun nu e kpweken wase." 21 Nonen e Yosew mum ja we jo wan bô bwee e bó bó no tuu jim wonj wvú Israel e. 22 Geen, e wvú ke dioo to, yuw le waa Nfon 'Elod wvú Akilius nu e die kentaw ke ice le Judea e no saake, e wvú mum fan keegen jó. E bó bvuu lew e wvú ê file le le fo wvú egen jó ke. E wvú mum bee gen wase e è nu ê keba ke wonj e kè Galilee le, 23 gen no cee ntew wvú bó tenje le Nasalet

* **2:11** Jiin din ê díew bala le nu, «frankincense», e nfiey wvun nu, «myrrh». **2:15** Os 11:1 **2:18** Yeli 31:15-16 **2:23** Luk 1:26; 2:39, 51; Jon 1:46

e. Fí to kooy nonen keekocen no wee ntum Nyo' to jemyεε wase le, “Bó nu ke etenje wvú le Wee wvu Nasalet.”

3

Nyεεyi Jon Nleseεjoo

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹ E to nu kefew kekíε le, ε Jon Nleseεjoo ne buy gen ηkpwaante ε keba ke wonj e kè Judea le no fewci ε bonyii le, ² “Ben ekumen mvuntelem mvunen, njefo bvunfon bvú fowe nu wase nceencee.” ³ Jon wvun nu wvú wee ntum Nyo' wvú Yesaya to jemyεε ekumε wvú seke wvú to gayεε le,

“Diεw wee fuunke ηkpwaante le,

‘Bó eseysel je Tata,

enele é yí enù teytey.’ ”

⁴ Jon to jiise ndvú ε bó kene bó yvúw nyam mi yí bó tenje le kamel, seenke kecac cin ε bó kene bó jew nyam, ε mwεεm mwew mvudien nu cúma bó ndonj. ⁵ No wvú to fewci nonen, ε bonyii mum no buyte Jelusalεm bó bontεw bocii bo Judea jodvu le noo biba bi mbew Joo Joodan e bicii, gene fò wvú le. ⁶ No bó gene nonen no seje bibefε bibole, ε wvú mum leese bó ε joo ε Joo Joodan e.

⁷ Geenεn, ε wvú ke dīoo yen ε Bofalasii bó Bosadusii bomew nteen too le wvú elese bó ε joo, ε wvú gay ε bó le, “Eηgoke ke yó le, è tefe yeε ben le ben elewté shém Nyo' yí ffuuke yí wvú nu ke edunjeε é ben, ε se no too nen?” ⁸ Ben egeε mwεεm mvù dunji le ben nu ε kumen wase mvuntelem mvunen. ⁹ Fo ben emum eduú ke lo é bikuu binen le Abla'am nu icee wene ke. E me ensee é ben le è nulo é Nyo' ebanje εta εyan é yó etu boom bo Abla'am e. ¹⁰ Ben ekeε le bó nu ε gee wase teme é binyi bi bite le. Kete keci kè baa yumte mvuntam mvú jee, nu ε bó nu egbwo naa eley yí genj e, eton lo. ¹¹ Me nleese ben é joo njefo ben nu ε kumen wase mvuntelem mvunen. Geenεn ε wee wvú too é me εjim nu ε wvú kuuke fele me. E bolaba bew nu ε me mbaa ncim ηkpwenten keentuu ke. Wvú nu ke elese fiew ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le noo ηguy e. ¹² Wvú keηke fiεε fiew εbo fi wvú nu efεεten εginj dvú, eyese fò wvú fεεtene, ebaance εginj egεε é ηwaw e, emum ekuu nyiim eton é ηguy wvú fiεε se njime le.”

E Jon lese Jisos é joo

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

¹³ No Jon to leese bonyii é joo nonen, ε Jisos ke mum ne é keba ke wonj e kè Galilee le gen fò Joo Joodan e le Jon elese ten wen é joo. ¹⁴ Geenεn ε Jon no tune gayte le, “E nu wo wvú be keηke keelese me é joo, wo ε kaa ε no too fò me le neε le?” ¹⁵ E Jisos tfuse é wvú le, “Cine é fi enù nonen keseen. E nu é yin je le yí bee wo nu ege fiεε ficii fi Nyo' gomte.” Nonen ε Jon mum bee, ¹⁶ lese Jisos é joo. Ke no Jisos to buyte é joo nonen, ε fi kooy le εbulε to nu ε yene, ε wvú yen Keyoy ke Nyo' le no kí shiile too nu diεwe εbembe le, to mum beεm yí ye le. ¹⁷ E fi kooy le diεw to nu ε jeme fowe le, “Wvun nu Waa wεm. Wvú nu fiεεle fiem. Me n'yuuke njonj bó wvú baay.”

4

*Ɛ dɛwle no momte Jisos
(Mak 1:12, 13; Luk 4:1-13)*

¹ Ɛ Keyoy ke Yuule mum nɛ jo Jisos ɣɛn bô wvù ñkpwaante le dɛwle emom wvù. ² Ɛ wvù ɣɛn no nu jó shee too cee, yaa diee fiɛɛ yí ɛdiuw e mbaanyɛ. Ɛjim jodvu ɛ jɛɲ no yuu wvù. ³ Ɛ wvù wvuwe wvù ké no momte bonyii mum to gay ê wvù le, “Ɛ wo fɛn nu Waa Nyo', é wo gay ɛ eta ɛyan tu bontuw bo bvulem e.”

⁴ Ɛ Jisos tfuse le, “Fí nu ɛ bó ɛ saɲ le, ‘Ƙɛ wee cee ƙɛ nje bvulem maɲ ƙɛ.

Wee cee tɛn nje diɛw yicii yí buyte diuw Nyo' le.’ ”

⁵ Nonɛn ɛ dɛwle mum jo wvù ɣɛn dvù ê kelaante kè yuule le, leke fô kegoy ke yew ncese le, ⁶ gay ê wvù le, “Ɛ wo fɛn nu Waa Nyo', é wo sele ɛkuse, njefo fí nu ɛ bó ɛ saɲ le, ‘Nyo' nu ke egay é bonceendaa bew ɛɛycɛy wo.’ Ɛ fí bvuu nu ɛ bó ɛ saɲ le, ‘Bó nu ke eka wo fo wo ekfun ɛkalɛ yí tɛ le.’ ”

⁷ Ɛ Jisos tfuse ê wvù le “Bó nu ɛ saɲ tɛn le, ‘Fo wo emomtè Tata wvù Nyo' wo ƙɛ.’ ”

⁸ Ɛ dɛwle bvuu jo Jisos fô, ɣɛn wase dvù yí ɛkolɛ ke kum mvu le ɛ wvù defe ewe ntay, mum duɲɛ bitum bi yí ɛkolɛ ke nshɛ le bicii bô bvukuke bvù nu bí le ê wvù. ⁹ No wvù duɲɛ nonɛn mum gay le, “Me nu enya mwɛɛm mvun mvunciim ê wo, é wo fɛn ɛ gbwe ê me ejise ɛ wvum me.” ¹⁰ Ɛ Jisos gay ê wvù le, “Gɛnɛ eke Satan! Bó nu ɛ saɲ le, ‘Ɛ wvumtè Tata wvù Nyo' wo, lemte ƙɛ ɛ è nu wvù le maɲ.’ ”

¹¹ Nonɛn ɛ dɛwle mum cinɛ Jisos e, ɣɛn. Ɛ fí kooy le bonceendaa bo Nyo' le to nu ɛ nɛ to no taale fô wvù le.

*Ɛ Jisos ƙɛw lemme diew Galilee
(Mak 1:14, 15; Luk 4:14, 15)*

¹² Ɛ Jisos ke nɛ yuw le bó nu ɛ koo Jon Nleseɛjoo ɛ fen yew ncaw e, ɛ wvù mum nɛ kase tu jim keba kè Galilee le. ¹³ Ɛ wvù ɣɛn buy Nasalɛt, nɛ jó ɣɛn no cee ê kelaante kè Kafana'um e. Kelaante kin nu mbew Mamase yí Galilee le noo mbew biba bi bonyii bo Sɛbulun bô bo Naftali le. ¹⁴ Fifin to kooy nɛn keekocɛn no wee ntum Nyo' wvù Yesaya to jemyɛɛ wase le,

¹⁵ “Keba kè Sɛbulun bô kè Naftali bi nu mbew mamase le Joo Joodan ƙɛwvu keki, nshɛ yí Galilee jo bonyii bô yaa nu ƙɛ Bojuu,

¹⁶ bonyii bô se shee cee ejiwɛ le, nu ɛ yɛn wase n'yuu wvu baay e.

Diuu nu ɛ san wase fô bonyii ban bô se shee cee gbwen ejiwɛ ke kpwe le.”

¹⁷ Ɛ ƙɛw ƙɛfɛw kekiɛ le, ɛ Jisos mum ƙɛw no fewci ê bonyii gayte le, “Ben ekumɛn mvuntelem mvunɛn, njefo bvunfon bvù fowe nu wase nceencee.”

*Ɛ Jisos tee bonyii bonɛw le bó enù boom bew bo ñgoo le
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)*

18 E Jisos ke ne no lene mbew Mamase yi Galilee le, yen bonyii bomew e bofeε, ε ε nu wee bô waa bwee. Bonyii ban to nu Semon wvù bó to teje le Bitá, bô waa bwee wvù Andulu, ε bó laanke kensan̄ ê mamase le, no nkien wvubo to nu byé yi kooléen. 19 E Jisos gay ê bó le, “Ben ebii me le é me enje é ben ekoole wase ε ε nu bonyii.” 20 Kan̄ mwaan̄ ε bó mum cine binsan̄ bibole no bii wvù le. 21 E Jisos ke dioo ne fô gence, bvuu yen bonyii bomew e bofeε ε ε nu ten wee bô waa bwee. Bonyii ban to nu jem bô waa bwee wvù Jon bô to nu boom bo Sebεdee le, ε bó nu ê kekon̄ e bô bo icee bó wvù Sebεdee tumci binsan̄. E wvù tee ten bó. 22 Kan̄ mwaan̄ ε bó mum cine kekon̄ e bô icee bó le no bii wvù le.

E Jisos no yeyi bonyii bvuu fele bo bincem e
(Luk 6:17-19)

23 E Jisos ke ne mum no ghane ê keba kè Galilee le kecii yeyi bonyii yéw bunle yibole bvuu fewci saaka wvù jee wvu ekumε bvunfon bvú Nyo' le. Wvù to fele ten kencem kecii noo ntum tfuu yi bonyii le. 24 Nonen, ε saaka wvu ekumε wvù saan̄ken gen̄ won̄ wvù Silia le tfuu. E bonyii mum no too bô bonyii bocii bô to cemkene noo bô to nu yi monlum e fô wvù le, kenεε ε nu bô boncendaa bo dεwle le njīsene bô bó, kenεε bô gbwee ken̄gbwe, kenεε bô nu ε kpwe keba kemwaan̄. E bó too dvú nonen ε wvù fele bó bocii. 25 Naa fεε fô wvù to gene nu ε bibombom bi bonyii le bi baay no shfumte ke ê wvù ejim. Bonyii ban to nen'yi ê keba ke won̄ e kè Galilee le, ε bomew nen'yi ê Bilaante bi Yuufe le, bomew Jelusalém noo bontεw bo Judea le bomew e. E bomew nen'yi Joo Joodan kewvu keki.

5

Njon̄ wvù ε nu wvu baay
(Luk 6:20-23)

1 E Jisos ke dioo yen kebombom ke bonyii le nonen, mum ne ben gen̄ shii yi kum e, ε boom bew bo ngoo le baance to mbew ye le. 2 E wvù mum kεw no yeyi bó gayte le,
3 “Njon̄ wvu baay nu fô bonyii bô kee le bó fuute yi mwεem mvu ê keyoy e, njefo bvunfon bvú fowe nu bvubole.
4 Njon̄ wvu baay nu fô bonyii bô beele le, njefo Nyo' nu ke ecimse bó.
5 Njon̄ wvu baay nu fô bonyii bô joo bikuu bibole fokuse, njefo bó nu ke eyow ekolε ke nshε le.
6 Njon̄ wvu baay nu fô bonyii bô jen̄ yuu bó ε kendon̄ yumte bó ekumε nce wvu teytey e, njefo Nyo' nu ke ege é bó effuu.
7 Njon̄ wvu baay nu fô bonyii bô camte shen fô bomew e, njefo Nyo' nu ke ecam ten shen fô bó le.
8 Njon̄ wvu baay nu fô bonyii bô yuule ê mvuntelem e, njefo bó nu ke eyen̄ Nyo' le.
9 Njon̄ wvu baay nu fô bonyii bô too bô nyεkeey e, njefo Nyo' nu ke etenje bó le boom bew.

¹⁰ Njonɔ wvu baay nu fô bonyii bô bonyii bone bikaa ê bó ejim nje bó cee nce wvu teyey,

njefo bvunfon bvu fowe nu bvubole.

¹¹ Njonɔ wvu baay nu wene, seke bonyii nan'yi ben, bone bikaa ê ben ejim, jemi kfuu mwεem mvù befe mvunciim ê ben yí εcici le nje ben nu bonyii bem. ¹² Fí ke dioo kooyi nonen ε ben no yuukè njonɔ lanlanè, njefo mmawce wene wvù kuuke nu wonɔ wvu we le. Ben ekeè le è nu kε nonen no bonyii to bone bikaa ejim jo bonyii bo ntum Nyo' le bô to yawεε to fwe ê ben e.

Ben nu nkauw bô n'yuw wvu yí wonɔ wvun e
(Mak 9:50; Luk 14:34, 35)

¹³ ε nu ben nkauw yi yí nshε yin e. Geenen é nkauw nε lo ε cife, é bó ebvuu ege nεε dvú é yí sε ebvuu ekase eyeke? Kε è nulo é bó ebvuu ege fiεε fi jee dvú efey le bó elan lo é bonyii efele leenci bô bikaa kε. ¹⁴ ε nu ten ben n'yuw wvu yí wonɔ wvun e. Kε kelaante kè bó bom yí kum e kέ no nyiime kε. ¹⁵ Kε wee ké tfuuke ten ken'yeese bvuu jo nkkaa kfuke dvú kε. Wvú ké tome ε è nu yí fiεε fi bó tomyi ken'yeese yí dvú le, ε kí mum no yeese wee tfuu wvù nu yew. ¹⁶ ε nu kε lanlanɔ no n'yuw wene kenke keebaa ê bonyii ejise, wvu le bó eyene lemme dinen di jee le emum enyaa mbense ê icee wene wvù nu fowe.

N'yeyi ekume bonci bo Muses e

¹⁷ Fo ben ekpwaakè le me nto keenfiwεε mwεem mvù nu ê Nwa' bonci bo Muses e noo mvù nu ê Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le kε. Me nto keenge é mvú ekocen lo. Kε me nto keenfiwεε lo kε. ¹⁸ ε me ensee ê ben keceey le ε gen ε buy naa no εbulε bô nshε nu ke eka, nu ε kε fijise fi nwa' le ê Nwa' bonci le naa é fí cim doose nεε, nu ke eyuu efey kuse sε fiεε fidvu ε kocen no fí dunji kε. ¹⁹ Fí ε mum ε no nu le é è nu naa yεε wvù jine nci mvu ê bonci ban e, é wvuwe nci cim doose naa nεε, ε no yeyi bonyii le bó ejinè ten nonen, tu mweten nu ke enu lo wee wvu caan ente jo bvunfon bvu fowe. Geenen é wee geele bonci ban, bvuu yeyi ten bonyii le bó egelè, tu mweten nu ke enu lo wee wvu baay ente jo bvunfon bvu fowe. ²⁰ Nonen me ε no nserje ê ben le, é gee dinen di teyey baa fele di bonyii bô dunji bonci bo Nyo' le noo di Bofalasií le, ben saa ke eyuu eley bvunfon bvu fowe le kε.

N'yeyi ekume shém yí ton'yεn

²¹ Ben nu ε yuw wase le bó to nu ε gay ê bonyii bo fwele le, 'Fo wo eyu wee kε. ε wee yu lo wee, tu wvù kenke nsaw.' ²² Geenen me ε no ngayte ê ben le wee tfuu wvù ton'yi shém bô waa bwee, nu ε wvú kenke ten nsaw. Wee é nan waa bwee, é wvú no keè le wvú nu ke eleem fwe dvu bonyii bô saake bonsaw. Wee é tee waa bwee le, 'keyun' é wvú no keè le wvú nu ke eley nguy wvu baay e. ²³ Fí ε mum ε no nu le, é wo leeme keenya nnya yo fô ketan ke ncese le, ε kume le waa bwoo kenke wo fô shem, ²⁴ é wo cinε nnya yo le mbew ketan ke ncese le, gen ε ben ε wvú yaw mance mwεem, ε wo sε kase to nya nnya yo. ²⁵ ε wee jo wo ε no gene dvú yew nsaw e, é wo mom ε ben ε wvú yanɔen seyse tu wee bô nsan ε è bεε ê je, fo wvú ke egεn efese wo can wee wvù saake bonsaw e, é wvú efese wo can nci le é bó efen wo yew ncaw e. ²⁶ ε me ensee ê wo keceey le kε wo nu ke ebuy dvú sε wo ε mεse ε law finyinyi ficii fi bó shieele kε.

5:10 1Bi 3:14 **5:11** 10:22; Luk 6:22 **5:12** 2Klo 36:16; Mat 23:30; Luk 6:23; Lem 7:52; Ibu 11:32-38; Jem 5:10 **5:13** Mak 9:50 **5:15** Mak 4:21; Luk 8:16 **5:16** Efe 5:8; Fili 2:15; 1Bi 2:12 **5:17** 3:15; 7:12; 22:40; Lum 3:31 **5:18** Jem 2:10 **5:21** Ksm 20:13; Lew 24:17 **5:22** 1Jon 3:15 **5:24** 6:14-15 **5:25** Luk 12:58-59 **5:26** 18:34

N'yeyyi ekumε kenjan

²⁷ Ben nu ε yuw wase λε bó to nu ε gay λε, 'Fo wo ejan kpweε wee κε.'
²⁸ Geenen me ε no ηgayte ê ben λε, wee tfuu wvù taale kpwoon κεηke shiee we, nu ε wvù ε jan κε wase wvù ê fitele le. ²⁹ E jise diuw di εceey gee ε wo gee kebefε, ε wo min jise didvu lan. Fíjee λε wo elase keba kuw ke ye le kemwaan, εfey fo bó ke elan ye yo yicii ηguy wvu baay e. ³⁰ Kebo kuw ke εceey ε no gee ten ε wo gee kebefε, ε wo sum kebo kedvu lan. Fíjee λε wo elase keba kuw ke ye le kemwaan, εfey fo ye yo yicii egeη ηguy wvu baay e.

*N'yeyyi ekumε keekun kpwoon
(Mak 10:11, 12; Luk 16:18)*

³¹ Bó to nu ε gay ten λε 'E wee kun lo kpweε, ε wvù san ηwa' nya ê kpwoon wvudvu wvù dunji le κε wvù bεε kpweε wen κε.' ³² Geenen me no ηgayte ê ben λε, ε wee kun lo kpweε, ε ε baa nu λε kpwoon wvudvu nu ε ge nsake, tu wvù nu ε ge λε wvù egeη etu kpwoon nsake. Wee ε jo kpwoon wvù buy ê diemsen yew ε gee yew dvu wvù, tu wvù nu ε jo kpweε wee.

N'yeyyi ekumε keejeme fiε ekan

³³ Ben nu ε yuw wase ten no bó to gayεε ê bonyii bo fwele λε, 'Fo wo ejeme fiε ekan se wo nu ke ege fí κε. Wo κεηke keege fiεε fi wo nu ε jeme ε kan λε wo nu ege fô Tata le.' ³⁴ Geenen me ε no ηgayte ê ben λε, fo wee dioo ε jeme fiεε kan naa lo κε. Fo wvù ekan ê diee di fowe le κε, njefo fowe nu kawla Nyo'.
³⁵ Fo wvù ekan nshε κε, njefo nshε nu kedvuushεε ke bikaa bi Nyo' le. Fo wvù ekan Jelusalεm κε, njefo Jelusalεm nu kelaante ke Nfon wvu baay e. ³⁶ Fo wvù cim ekan naa εkole kew κε, njefo κε wvù nulo ege ε yvuw maaη etu dibvuukεnεε eyiile κε. ³⁷ E wee beje fiεε le "Eε," é fi kocen nonen. Wvù é tun λε, "Aay," é fi kocen nonen. E wvù bvuu bise lo fiεε fô, tu fiεε nε wase fô Satan wvù wee kebefε le.

*N'yeyyi ekumε keetfuse envuke
(Luk 6:29, 30)*

³⁸ Ben nu ε yuw wase ten λε bó to nu ε gay λε, 'E wee bvuse jise di wee le, é bó bvuse ten diew. Wee é baa ege ke wee le, é bó baa ten kew.' ³⁹ Geenen me ε no ηgayte ê ben λε, fo wee etεencinè fiεε bô wee wvù befe κε. E wee sun lo kedieη kuw ke εceey, é wo banke ke εηkonko ε wvù mεse. ⁴⁰ Wee é shomse wo λε wen efi kekum kuw ke ente, é wo mεse nya naa noo ke εkfun fô. ⁴¹ Wee é kan wo λε wo elen egeη may mwaan, é wo len buy naa bomay bofεε ben ε wvù. ⁴² Wee é no leke fiεε é wo, é wo nya. Wee é no foole fiεε é wo, fo wo etun keenya κε.

*N'yeyyi ekumε no wee egeè bô wee we bvuban
(Luk 6:27, 28, 32-36)*

⁴³ Ben nu ε yuw wase λε bó to nu ε gay λε, 'E koonkè waa bwoo banè wee wo bvuban.' ⁴⁴ Geenen me ε no ηgayte ê ben λε, ben ekoonkè bonyii bonen bo bvuban e, ebunleè fô bô bone bikaa ê ben ejim e. ⁴⁵ Nonen, é ben emum enu boom bo Icee wene wvù nu fowe le. E nu wvù wvù ké no gee ε diuu sane fô bonyii bô befe le noo bô jee le. Wvù ké no gee ten ε jan too fô bonyii bô gee

5:27 Ksm 20:14 5:28 Job 31:1; 2Bi 2:14 5:29 18:8-9; Mak 9:43-47 5:31 Dito 24:1; Mat 19:7, 9; Mak 10:3-4 5:32 19:9; Mak 10:11-12; 1Kol 7:10-11 5:33 23:16-22; Jem 5:12 5:33 Lew 19:12; Ktj 30:2 5:34 Yesa 66:1; Lem 7:49 5:35 Mben 48:2 5:37 2Kol 1:17-19 5:38 Ksm 21:24 5:39 Lum 12:17 5:40 1Kol 6:7; Ibu 10:34 5:43 Lew 19:18; Mat 22:39; Mak 12:31; Luk 10:27 5:44 Ksm 23:4-5; Lum 12:20; 1Bi 2:20-23; Luk 6:28; 23:34; Lem 7:60; Lum 12:14; 1Kol 4:12; 1Bi 3:9 5:45 Efe 5:1

mwεεm teytey, noo fô bò yaa gee κε mwεεm teytey e. ⁴⁶ Ben kpwaake le é ben koonke κε ε è nu bonyii bò koonke ben, é sεw wvudvu enu la fô ben e? Ke naa bonyii bò fii shile gee κε ten nonen e? * ⁴⁷ É ben fen gayte κε ε è nu boom bo bwee wene le, tu fiεε fi ben gee fi bonyii bomew yaa gee κε nu la? Ke bonyii bò yaa kee κε Nyo' ké no gee κε lenlen e? ⁴⁸ Fí ε mum ε no nu le ben kenke keejèε gene mεεse no Icee wene wvù nu fowe jee gene mεεse.”

6

N'yεεyi ekume nnya

¹ “Ben eyenè fo ben dioo gee mwεεm mvù jee, no gee fwe dvu bonyii wvu le bó eyenè κε. É ben gee nonen, é icee wene wvù nu fowe saa ke emawce ben κε. ² Nonen, seke wo nyaa fiεε é wee wvù fuute, fo wo emum etoonke soη diεwe no bonyii bo kensaa ye le ké no gee yéw bunle le noo jé le, wvu le bonyii ebenseé bó κε. É me ensee é ben keceey le bó nu ε kenke wase mmauwe wvubo. ³ Geenεn, seke wo nyaa fiεε é wee wvù fuute, fo wo ege é kebo kuw ke enkonko ekiεε fiεε fi ke εceey gee κε. ⁴ Nonen é nnya yo enù é nnyile le, é Ico wvù ké no yene mwεεm mvù bó gee é nnyile le ke emawce wo.

N'yεεyi ekume bunle (Luk 11:2-4)

⁵ Seke ben bunlee, fo ben egeé diεwe no bonyii bo kensaa ye le ké no gee κε. Bó ké no koonke keeleemene yéw bunle le, noo ntasen jε le sε bunlee, wvu le bonyii eyenè bó le. É me ensee é ben keceey le bó nu ε kenke wase mmauwe wvubo. ⁶ Geenεn seke wo nu keebunle, ε wo ley gen yew ente, faa kembuη sε no bunlee é Ico wvù nu é nnyile le. É Ico wvù ké no yene mwεεm mvù bó gee é kenyle le ke emawce wo. ⁷ Ben dioo bunlee, fo ben eshe elamté diεwe no bonyii bò maa Nyo' ké no gee κε. Bó ké no gee nonen kpwaake le bó nu eyuw bunle yibo nje díεw yì bó jemyi nteen. ⁸ Fo ben enù κε diεwe bó le κε. Ben ekeé le Icee wene ké no kee wase fiεε fi ben shieele ε ben sε ké no biite. ⁹ É neε no é nulo é ben ebunleé nen:

‘Icee wese wvù nu fowe,
gee é bonyii ewvumtè diee diuw,

¹⁰ ege é bvunfon bwuw eto,
ege é fiεε fi wo shieele enù fokuse fen no fi nu fowe.

¹¹ Nya bese bó mwεεm mvudien mvu εben.

¹² Leeshe bibefe bisese,
no bese leesshi bibefe bi bonyii bomew gee fô bese le.

¹³ Fo wo ecine é bese eley mmom yì eghaw bese le κε.

Fi bese can wee kebefε le.’ * [Bvunfon nu bwuw, ε mvunγay nu mwuw, ε bvukuke nu bwuw sekεcii sε nka. Fí enù nonen.]

¹⁴ Ben ekeé le é ben leesshi bibefe bi bonyii bomew gee fô ben e, é Icee wene wvù nu fowe elεshi ten binεn. ¹⁵ Geenεn, é ben nu sε ben leesshi bibefe bi bonyii bomew gee fô ben e, é Icee wene wvù nu fowe saa elεshi ten binεn κε.

N'yεεyi ekume mbam mwεεm mvudien

* **5:46** Bonyii bò fii shile nu ε bonyii to yene le è nu bonyii bò befe. **5:48** Lew 19:2 **6:1** 23:5
6:8 6:32; Luk 12:30 **6:9** Esek 36:23 **6:10** 4:17; 7:21; 12:50; 18:14; 21:31; 26:39-42; Mak 3:35;
14:36; Luk 22:42; Jon 4:34; 6:38-40; Lem 21:14 **6:11** 6:24-34 **6:12** 6:15 **6:13** 10:16-25; 24:3-28;
Jem 1:12-15; Jon 17:15; 2Tes 3:3; 2Tim 4:18 * **6:13** Boηwa' bomew kenke fen le, “Bvuse bese é kebefε
ente.” **6:14** 5:24; Luk 6:37; Efe 4:32 **6:15** 18:35

16 Seke ben bamte mwεεm mvudien, fo ben etaalè nen yvulaa diewe no bonyii bo kenduƿe ye le ké no gee ke. Bó ké kumen monshim mobole sekekε, wvu le bonyii eyenè le bowen bamte mwεεm mvudien. E me ensee ê ben keceey le bó nu ε kenƿe wase mmawce wvubo. 17 Geenèn, seke wo bamte mwεεm mvudien, ε wo yefe ekole kuw, cuke bvushye bwuw, 18 wvu le fo eyenè bonyii le wo bamte mwεεm mvudien ke, é eyene Ico wvu nu ê nnyile le. E Ico wvu ké no yene mwεεm mvù bonyii gee ê kenyile le ke emawce wo.

Nyeyi ekume ntfu
(Luk 12:33, 34)

19 Fo ben egεε ntfu wene fokuse fen fò è nulo é shéw ekan, ε è nulo ten é wvú eduwse, ε bocooƿ nulo engoy eley eƿoƿ ke. 20 Ben egεε ntfu wene ε è nu woƿ wvu we le, fò è yaa nulo é shéw ekan ke, ε è yaa nulo ten é wvú eduwse ke, ε bocooƿ yaa nulo ten engoy eley eƿoƿ ke. 21 Ben ekeè le fò wee gεke kƿwaw we nu ke fò fò fitele fiew nu enu.

Ken'yeese ke ye wee le
(Luk 11:34-36)

22 Jise di wee le nu ken'yeese ke ye ye le. Nonèn, é jise diuw yuule lo, é ye yo yicii enu ε yí ε yinƿen bô n'yu. 23 Geenèn, é jise diuw jiime lo, é ye yo yicii enu ε yí ε yinƿen bô kejiwε. E n'yu wee ne ε tu kejiwε, é kejiwε kedvu ebemte wase nεε?

Nyo' taale fò bonyii bew e
(Luk 16:13; 12:22-31)

24 Ke wee nulo elemte bocee ekole le bofεε ke. E wvú lemte nonèn, é wvú ebane wvumvu, kooƿke wvumvu, kenεε eyuuke wvumvu le ntay, joo wvumvu ekuse. Ke ben nulo elemte Nyo' le bvuu lemte bigew e ke.

25 Nonèn, me ε no ngayte ê ben le fo ben eyanyanè ekume nshii wene le laa ben nu ke edie la, kenεε ewu la, kenεε ekume ye yene laa ben nu ke ejise la le. Ke keyoy ke wee le fele mwεεm mvudien, ε ye wee fele ten ndvú le? 26 Ben etaa eyen no mvunyiim mvù bile we nu. Ke mvú ké no jewyi, kenεε gbweci ngu baanci geele ê bigone le ke. Geenèn, Icee wene wvú nu fowe nyanyi ke mvú. Ke ben fele mvunyiim e? 27 E nu yεε ê ben enteleƿ wvú yanyanè, wvú nulo ebise ke naa kefew caan yí nshii we le? 28 Ben yanyanè ekume ndvú nje la? Ben ke etaa eyen no fow kuu nƿkƿaante nu. Ke fow ké no lemte kenεε shile ndvú ke. 29 Geenèn, é me ensee ê ben le ke naa Nfon Saamun bô bvukuke bvucii bvù wvú to kenƿe to ké suute ye no nu ε wvú ε buy fò fow mvu le ke. 30 E Nyo' suute εgay yo nƿkƿaante nen, εgay yò kuu eben, buy ntfuu ε bó ε fwεε wase fotan, tu ke è nulo é wvú esufe ben efey lo nonèn e? O oo bonyii bo mbee wvú doose le! 31 Nonèn, fo ben eyanyanè duu le laa ben nu ke edie la, ewu la, kenεε ejise la ye le le. 32 Mwεεm mvun mvunciim nu mvù bonyii bô yaa kee ke Nyo' ké no leese bvufee yí dvú le. Ben nu finen ε Icee wene wvú nu fowe kee le ben shieele mwεεm mvun mvunciim. 33 Ben eyaw elese bvufee bvunen ε è nu yí bvunfon bvú Nyo' le noo yí fiεε fi leƿ fi wvú gomte le, é wvú emum enyaa ten mwεεm mvun mvunciim ê ben. 34 Fí ε mum ε no nu le, fo ben eyanyanè ekume ntfuu ke. Bó nu ebuy eyanyanè yí fiεε fi ntfuu le, ε è nu ntfuu. Ngεw wvu yí diuu le ekocèn ke yí diuu didvu die le.”

7

*Fo wee elomtè gee di wee mvu le ke
(Luk 6:37-38, 41-42)*

¹ “Fo ben elomtè gee di bonyii bomew e ke, nonen é Nyo' saa ke elom ten dinen ke. ² Ben ekeè le je yì ben lomte gee di wee mvu le jó, nu ke yì Nyo' nu ke elom ten dinen jó. Fíe fi wee feeke fíe jó se nyaa é wee, nu ke fí fi Nyo' nu ke efew jó se nya é mweten. ³ E nu nje la wvù wo ké no taale e è nu sheshe yì nu é waa bwoo jise, geenen yaa yene kekew kè nu é diuw jise le ke? ⁴ E nulo é wo eghan nee se no gayte é waa bwoo le, ‘Ke leem é me embvuse sheshe é wo jise,’ geenen e kekew nu é diuw jise le? ⁵ Wo nu wee kenduŋce ye! Yawe ebvuse kekew kè nu é diuw jise le se looce eyen sheshe yì nu é jise di waa bwoo le, emum ebvuse.

⁶ Fo ben ejo fíe fi Nyo' le enya é bwé ke. E ben ge nonen, é yì ebanke ye elumye lo ben. Fo ben ejo ten ejíse e ban eyene enya é bonkunyam ke. E ben ge nonen, é bó efoy ke lo bó bikaa.

*Ben ebiitè, gomtè, kumci
(Luk 11:9-13)*

⁷ Ben ebiitè, é Nyo' ke enya é ben. Ben egomtè, é Nyo' ke ege é ben eyen. Ben ekumci kembuŋ, é Nyo' ke eyene é ben. ⁸ Ben ekeè le wee tfuu wvù biite, nu ke ekeŋke, e wee tfuu wvù gomte, nu ke eyen, e wvù kumci kembuŋ nu e bó nu ke eyene é wvù.

⁹ E nu yee é ben enteleŋ wvù waa we bife bvulem, é wvù enya e è nu te é wvù? ¹⁰ Kenee wvù bife bye, é wvù enya e è nu yo é wvù? ¹¹ E ben fen bó è nu bonyii bó befe kee keenya mwem mvù jee é boom bonen, tu ke Icee wene wvù nu fowe nulo enya mwem mvù jee é bonyii bó biite é wvù efey naa lo nonen e? ¹² Fí e mum e no nu le, naa la fi ben shieele le bonyii egeé fò ben e, enù fi fi ben egeè ten fò bó le, njefo fifin nu naa fíe fíci fi N'wa' bonci bo Muses e noo Bon'wa' bo bonyii bo ntum Nyo' le yeeyi.

*Diuw ketaaŋ wvu fiasaa noo wvu gbwuuu
(Luk 13:24)*

¹³ Ben eley é ketaaŋ e e è nu fò diuw wvu fiasaa le, njefo diuw wvù nu gbwuuu nu wvu cekey keeley fò, e wvuwe nu wvù gene fò bó nu ke ekese lo bonyii, e bonyii leyte fò wvuwe le nteen. ¹⁴ Ben ekeè le diuw ketaaŋ wvu fiasaa, bó je yì temyi nu yì gene fò nshii wvù mey lo le. E bonyii bó yene yì le nu caan.

*No è nulo é wee ekiε bonyii bo ntum Nyo' le bo mbiay e
(Luk 6:43, 44)*

¹⁵ Ben eyenè ekume bonyii bó mbiayte le bó nu bonyii bo ntum Nyo' le. Bó too fò ben e yen'yi ye le le è nu njée, geenen e ente nu bokuula bó nulo eyese lo njée. ¹⁶ Ben nu ke ekiε bó e è nu yì gee dibole ke leŋleŋ no bó ké kíε kete yì mvuntam mvù yumte yì dvù le. E nulo é bó ekoy yon yì bisafe le, kenee ekoy fimbi yì ewantε le? * ¹⁷ Fí nu le kete kè jee kecii ké no yumte mvuntam mvù jee, e kete kè befe yumte mvuntam mvù befe. ¹⁸ Ke kete kè jee nulo eyum

7:1 Jem 4:11-12; 1Kol 4:5 **7:2** Mak 4:24; Lum 2:1; 14:10-12 **7:7** Yeli 29:12-14; Mat 18:19; 21:22; Mak 11:24; Jon 14:13-14; 15:7; 16:24; Jem 1:5; 1Jon 5:14-15 **7:11** Jem 1:17 **7:12** 5:17; Lum 13:8-10; Gal 5:14 **7:14** Lem 14:22 **7:15** Dito 13:1-3; Mat 24:11, 24; Lem 20:29; 2Kol 11:13-15; 2Bi 2:1; 1Jon 4:1 **7:16** 12:33 **7:16** Jem 3:12 * **7:16** Fen jemyi é díew yì ejeje le le, “E nulo é bó ekoy mvuntam mvu gleb e yì bisafe le, kenee koy mvuntam mvu fig e yì kete ke bíay e?” **7:17** Gal 5:19-23

mvuntam mvù befe ke. E ke è nulo ten é kete kè befe eyum mvuntam mvù jee ke. ¹⁹ Kete keci kè yaa yumte mvuntam mvù jee nu ε bó ké gbwo ton lo. ²⁰ Nonen, ben nu ke ekieε bonyii bo mbiay e bodvu ε è nu yí gee dibole.

(Luk 13:25-27)

²¹ Ke è nu wee tfuu wvù teje me le, 'Tata, Tata', wvù nu ke eley bvunfon bvù fowe le ke. E nu ke eley ke wee wvù gee fieε fi lεem wvù nu fowe shieele. ²² E nu ke enu εbvubwe bvù nsaw wvu fokemεse le, é bonyii nteen ebiite é me le, 'Tata, Tata, bese se teete ke bontum bo Nyo' le yí mvunγay mvu diee diuw e, bvuuε bonceendaa bo dεwle le yí bonyii le yí mvunγay mvu diee diuw e, bvuu gee biγhaw bi mwεem e yí mvunγay mvu diee diuw e?' ²³ E me emum enγay lo é bó le, 'Ke me ηke nu ε ηkieε wa lo ben ke. Ben enε lo é me ejise bonyii bò buwyi mwεem.'

Wee kembom wvù keηke bvufee bó wvù nu keyun

(Luk 6:47-49)

²⁴ Nonen, wee tfuu wvù yuuke njeme wεm wvun, gee no wvù gayte nu diewe wee bvufee wvù to bomεε yew ye yí kεmbaan e. ²⁵ E jan ke gbwe, ε jóo yiηsen buy, ε fwefwe fey ci yew yidvu, geenεn ε yí fanε yaa ekesε ke, njefo wvù to nu ε lese kenffuy kedvu yí kεmbaan e. ²⁶ Geenεn, ε wee wvù yuuke njeme wεm wvun yaa gee no wvù gayte, nu ke diewe keyun ke wee le wvù to bomεε ye yew ε è nu yí monshεem e. ²⁷ E jan ke gbwe, ε jóo yiηsen buy, ε fwefwe fey ci yew yidvu, ε yí kesε, shii fokuse yicii nen wuuu."

Mvunγay mvu n'yεeyi le mvù Jisos keηke

²⁸ E Jisos ke jeme mwεem mvun mvunciim mεse, ε kebombom ke bonyii le kedvu no keηke lo ηghaw yí n'yεeyi we le, ²⁹ njefo wvù to yεeyi diewe wee wvù keηke mvunγay mvu n'yεeyi le. Ke wvù to yεeyi diewe no bonyii bobole bò dunçi bonci bo Nyo' le to ké no yεeyi ke.

8

E Jisos fe wee ntun wvu baay

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹ E Jisos ke nε yí kum e bow, ε kebombom ke bonyii le ke baay shfum bi wvù le. ² E fi kooy le wee mvu wvù to cεmte bò ntun wvu baay, to nu ε nε to tum envuw fwe dvu Jisos gay é wvù le, "Tata, wo nulo efe me é me en'yuule, é wo fen koonke lo." ³ E Jisos mum neke kebo kum wvù le gay le, "Me ηkoonke lo, bonen le eyuule." Kaj mwaan, ε ntun wvu baay wvudvu mum ka yí ye le, ε wvù no yuule. ⁴ E Jisos ciise lo é wvù le, "E yεnè, fo wo esee é wee ke. Geenεn, gεnε dunçe ekole kuw é cee ncese, emum enya nnya yí Muses to gayεε le wee keηke keenya keedunçe é bonyii le wen nu ε bonen wase yí ntun wvun e ε no yuule."

E Jisos fe waa lemme ekole ke bonyii bo nci le

(Luk 7:1-10)

⁵ E Jisos ke nε gεn ley kelaante kè Kafana'um e, ε ekole ke bonyii bo nci le kemew to yεn wvù le no kule can é wvù gayte le, ⁶ "Tata, waa wεm lemme jiime yew ηgeyte lo, ε wvù ε kpwe wase keba kemwaan." ⁷ E Jisos gay é wvù le, "Me nu ento enfε wvù." ⁸ Geenεn, ε ekole ke bonyii bo nci le kedvu tfuse

ê Jisos le, "Tata, ke me wvun nu e me e nkocen wee wvù wo eto ê wvù yew ke. Jeme ke e è nu diaw é waa wem lemme emum ebonen. ⁹ E keè le me nu ê mvungay mvu wee mvu le ekuse, e bonyii bo nci le nu ten ê me ekuse. E me nké engay ê mvu le, 'E genè,' é wvù no gene lo, nké engay ê mvu le, 'To,' é wvù no too lo. E me nké engay ten é nfwawem le, 'Ge e nen,' é wvù no gee lo." ¹⁰ E Jisos dioo yuw fi e fi wvù jeme, e diuw yum lo wvù. E wvù jeme é bonyii bò to bii wvù le le, "E me ensee é ben kecey le, me nke mbaa n'yen wase wee le ke naa Isael e wvù e lese kfuu fin fitele yí yem e nen ke. ¹¹ E me ensee é ben le bonyii nteen nu ke ene biba bicii e kew jò diuu sane e gen e buy jò dí seeyi, eto eshii ediekene bò bo Abila'am noo Aysik noo Yakow won Nyo' wvu we le, ¹² geen e boom bò won wvudvu nu wvubo nu e bó e lan é ejiwle le ekfun fò bonyii nu ke ebeele ngeci bigew." ¹³ No Jisos jeme nonen mum gay é ekole ke bonyii bo nci le kie le. "E genè le, fi ege ye fò wo le no no nu e lese fitele yí yem e." E waa lemme ekole ke bonyii bo nci le wvudvu mum bonen lo ke sekedvu.

E Jisos fe bonyii bo bincem e nteen
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ E Jisos ke ne gen ley yew dvu Bitu, yen e mwese Bitu jiime cemte bò ken'ya'. ¹⁵ E Jisos kum kebo kew e, e ken'ya' kedvu mum cine wvù le, e wvù mum ja we taa fi e e Jisos die.

¹⁶ E è ke no nu eki eguu, e bonyii no too bò bonyii nteen bò bonceendaa bo dewle le to njiñsene bò bó. E Jisos no buuse biyoy bidvu e è nu ke bò diaw maan. E wvù bvuu no fele ten bonyii bocii bò to cemkene. ¹⁷ Fifi to kooy keege é fi ekocen no wee ntum Nyo' wvù Yesaya to jemye wase le, "Wvù nu e jo wase bontun bosome, e tuu bincem bisese."

Bongew bo wee wvù bii Jisos e
(Luk 9:57-62)

¹⁸ E Jisos ke dioo yen e kebombom ke bonyii le ke baay e tase wase mbew ye le, e wvù gay é boom bew bo ngoo le le, "Beene elente mamase egen kewvu keki." ¹⁹ E wee mvu wvù to dunji bonci bo Nyo' le mum bence gay é Jisos le, "Wee n'yeyi, me nu embii we le naa fee fò wo gene." ²⁰ E Jisos tfuse é wvù le, "Nyám yi nkpwaaante kenke bibuw bibole, e mvunyium mvù bile we kenke yéw yibo, geen e ke wee wvù diee nu Waawee kenke naa lo fò wvù ejike ekole kew ke." ²¹ E wee we ngoo mvu gay é wvù le, "Tata, yawe ecine é me engen endwey icem nse no mbii." ²² Geen e Jisos tfuse é wvù le, "E bii me le, ecine é bonyii bò nu le bó nu e kpweken wase edweyte bonyii bobole bò kpwekene."

E Jisos wam nffum
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³ E Jisos ke gen ley é kekon e, e boom bew bo ngoo le bi ten wvù le jó. ²⁴ E fi kooy le nffum mvu wvu baay to nu e ne sese kew é mamase yidvu le no buuyte joo e yí bene, gomte keeyin e kekon e. E è to nu e Jisos leete lo fi ew. ²⁵ E boom bew bo ngoo le gen no kamsee wvù gayte le, "Tata, fic e, beene nu ekpweken." ²⁶ E wvù kamsee gay é bó le, "O oo bonyii bo mbee wvù doose le. Ben fane la?" No wvù gay nonen mum ja we wam nffum wvudvu noo joo yí baay, e mvù lu, e mondvuum cife nen ndvumm. ²⁷ E diuw yum bonyii bodvu

nɛn kaww. Ɛ bó ghay ƚɛ, “Kfuu wvuwwun wee nu wvu nɛɛ wvù naa nffum noo joo yuuke wvù ƚɛ?”

*Ɛ Jisos bvuse bonceendaa bo dɛwle ƚɛ yí bonyii bofɛɛ ƚɛ
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)*

²⁸ Ɛ Jisos ke lente buy kewvu keki ê keba ke bonyii bo Gadala ƚɛ. * Ɛ bô bonyii bofɛɛ tasɛn ɛ bonceendaa bo dɛwle ƚɛ nu yí bó ƚɛ. Bonyii bodvu to buy ê ditfum dì bô dweyte bonyii jó ƚɛ, ɛ bó to ké no ɛwkwene baay, ɛ wee yaa nulo efey lo je jó kɛ. ²⁹ Ɛ fi kooy ƚɛ bó to nu ɛ kɛw no wamte foweɛwe biite ƚɛ, “Waa Nyo', wo fii la ê bese? Wo to fɛn keenya ngɛw ê bese sɛ kɛfɛw ɛ kpwen e?” ³⁰ Ɛ to nu ɛ ngoo bonjkunyam bomew diekene kelenj kedvu ƚɛ ɛ bó duule lo. ³¹ Ɛ bonceendaa bo dɛwle ƚɛ bodvu mum ƚɛkɛ Jisos ƚɛ, “Kee wo, é wo bvuse lo bese, é wo ciinse bese yí bonjkunyam boba ƚɛ.” ³² Ɛ Jisos mum gay ê bó ƚɛ, “Ben egen lo.” Ɛ bó mum buy, gɛn ley yí bonjkunyam bodvu ƚɛ. Ɛ fi kooy ƚɛ ngoo bonjkunyam yidvu yicii to nu ɛ sɛn bow ê nkɔn e, shii ê mamase yidvu ƚɛ kpweken jó. ³³ Ɛ bonyii bô to ɛyɛte bonjkunyam bodvu fɛɛ lo, gɛn ɛlaante, see fiɛ ficii naa noo fi kooyɛɛ bô bonyii bô bonceendaa bo dɛwle ƚɛ to nu yí bó ƚɛ. ³⁴ Ɛ fi kooy ƚɛ kelaante kedvu kecii to nu ɛ buy lo keeto yɛn Jisos e. No bó toɛ yɛn wvù ƚɛ, ƚɛkɛ ƚɛ wvù enɛ gwɛn bowene.

9

*Ɛ Jisos fɛ wee ɛ wvù ɛ kpwe wase keba kemwaanj
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)*

¹ Ɛ Jisos ley ê kekon e, kase lente gɛn ê kelaante kew e. ² Ɛ fi kooy ƚɛ bonyii bomew to nu ɛ to bó wee mvu fô wvù ƚɛ ɛ wvù ɛ kpwe wase keba kemwaanj, ɛ bó ɛ tuu ê fikɛy e. Ɛ Jisos yɛn no bonyii bodvu nu ɛ lese fitɛle yí ye ƚɛ, ɛ wvù gay ê wee wvù to kpweɛ keba kemwaanj wɛ ƚɛ, “Nsaa yɛm, jicɛ fitɛle ƚɛ. Me nu ɛ nɛɛshɛ wase bibɛfɛ biuw.” ³ Ɛ fi kooy ƚɛ bonyii bomew bô to dunji bonci bo Nyo' ƚɛ to nu ɛ kɛw no wvukene ɛbonebon gayte ƚɛ, “Wee wvun joo bvudvuu bvu Nyo' ƚɛ.” ⁴ Ɛ Jisos kɛɛ fiɛ fi bó kpwawci, bife ê bó ƚɛ, “Ben kɛnkɛ nkpwawcɛ wvù befe ê mvuntelem mvunɛn e nɛn nje la? ⁵ Fiɛɛ fi nu cekey keegay nu fi la? Keegay ê wee wvun ƚɛ me nu ɛ nɛɛshɛ wase bibɛfɛ biew, nuu ƚɛ wvù eja we elɛne ƚɛ? ⁶ Geenɛn, me nu enjɛ é ben ekiɛɛ ƚɛ wee wvù dieɛ nu Waawee kɛnkɛ mvunɔay fokuse fɛn keelɛshɛ bibɛfɛ.” No wvù gay nonɛn mum gay ê wee wvù to kpweɛ keba kemwaanj wɛ ƚɛ, “Ja we, ejo fikɛy fiuw egɛne fô yew e.” ⁷ Ɛ wvù mum ja we no gɛne fô yew e. ⁸ Ɛ kebombom ke bonyii ƚɛ yɛn fiɛɛ fi kooyɛɛ ƚɛ, ɛ nfan koo bó, ɛ bó no tumte monjkum mo Nyo' wvù nu ɛ nya kfuu mvumvun mvunɔay ê wee wvu wum.

*Ɛ Jisos tee Matio
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)*

⁹ Ɛ Jisos ke nɛ fô dioo ƚɛne gɛne yɛn wee mvu ƚɛ ɛ bó tɛnjɛ ƚɛ Matio, ɛ è nu wee wvù to fii shile, ɛ wvù ɛ shii fô bvudvuu bwew bvu lemme ƚɛ. Ɛ Jisos gay ê wvù ƚɛ, “Ɛ biì me ƚɛ.” Ɛ wvù mum nɛ we no bii wvù ƚɛ.

¹⁰ Ɛ Jisos ke gɛn shii dioo diekene yew dvu Matio, ɛ fi kooy ƚɛ bonyii bomew nteen bô to fii shile, noo bonyii bô befe bomew tɛn to nu ɛ to shii no diekene bô bo Jisos noo boom bew bo ngoo ƚɛ. ¹¹ Ɛ Bofalasii dioo yɛn no bô bó diekene

* **8:28** Bon'wa' bo boyvuum bomew tɛnjɛ ƚɛ, “Gadalen, bomew ƚɛ Gelgesen.” **8:29** Mak 3:11; 1Kol 15:24 **9:2** Luk 7:48; Mben 103:3; Jon 9:2 **9:6** Jon 5:36 **9:9** 8:21-22 **9:10** 11:19; Mak 2:15; Luk 5:29; 7:34; 15:1-2; 19:7

nonɛn mum bife ê boom bew bo ɲgoo le le, “Ɛ nu nje la wvù wee wene n'yɛɛyi diekene bô bonyii bô fii shile noo bonyii bô befe bomew?” ¹² Ɛ Jisos yuw no bó bife, gay ê bó le, “Ƙɛ bonyii bô tɛmyi ké no gomte wee ɛfuwe ƙɛ. Ɛ ké no gomte bô ɔɛmkene. ¹³ Ben egen ekpwawɔɛ, eyɛn laa kenyi ke fiɛɛ fi bó saɲ fin ɛ Nyo' jemyi le, ‘Me nshieele le bonyii ecamtè ɛ ɛ nu shen fô bonyii le, ƙɛ me nshieele le bó egeè boncese fô me le ƙɛ’, nu le la le? Ben ekeè le ƙɛ me nto keentee bonyii bô nu teytoy ƙɛ. Me nto keentee ɛ ɛ nu bô befe.”

Ɛ bonyii bife ɛkumɛ keebamte mwɛɛm mvudien
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Ɛ boom bo ɲgoo le bo Jon Nleseɛjoo le ke nɛ to bife ê Jisos le, “Ɛ nu nje la wvù bee Bofalasii ké no bamte mwɛɛm mvudien, ɛ boom buw bo ɲgoo le yaa bamte ƙɛ?” ¹⁵ Ɛ Jisos tfuse ê bó le, “Ben kpwaake le ɛ nulo é bó ebe bonyii bô bvujen, é bó egen enu yii yii ɛ cee bvujen nu bô bó? Geenɛn, diuu too lo di bó nu ke efi cee bvujen wvudvu ê bó, é bó emum ekɛw ehamte mwɛɛm mvudien. ¹⁶ Ƙɛ wee nulo ejo njaw ndvu yi fiɛ, etumɔɛ ndvu yi yvum dvú ƙɛ. Ɛ wvú ge lo nonɛn, é njaw ndvu yidvu emɛse esaa ndvu yi yvum yidvu, é kebuw kè nu fô emɛse ekuw efey lo no kí be shee nu. ¹⁷ Ɛ ƙɛ wee nulo tɛn ejo mbvuum mo monfɛm egeɛ é gham mbvuum wvù bó kene bô jew nyam e, * ɛ wvú ɛ yvumɛn wase ƙɛ. Ɛ wvú ge lo nonɛn, é mbvuum mo monfɛm modvu ke ekoo, é gham wvudvu ebvuyɛ etawse lo, é mbvuum modvu emum egen kuse. Fi lɛɲ nu le bó ƙɛɲke keegɛ mbvuum mo monfɛm ɛ ɛ nu é gham wvu fwɛ le. Nonɛn, é mbvuum bô gham emum enù.”

Ɛ kpwoon mvu kum Jisos e bonɛn, ɛ Jisos yemmke waa wee wvu baay
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Ƙɛ no Jisos to bɛɛ jemyi ê bó nonɛn, ɛ fi kooy le wee wvu baay mvu to nu ɛ to ley tum ɛnvuw ê wvú ejise lekɛ le, “Waa wɛm wvú kpwoon nu ɛ kpwe ke keseen nɛn, geenɛn, to ekum wvú le bô kebo kuw é wvú ekase etu dvú.” ¹⁹ Ɛ Jisos mum nɛ we ɛ bó wvú no gɛne, ɛ boom bew bo ɲgoo le bii tɛn wvú le.

²⁰ Ɛ fi kooy le kpwoon mvu wvú to nu ɛ ɔɛm wase bô kɛncɛm ke bokenɛ le bilum yuufe ncow bifɛɛ to nu ɛ to é Jisos ejim kum ɲgem ndvu ye le. ²¹ Wvú to kum nonɛn, ɛ wvú to jeme wase fô fitele fiew e le, “Ɛ me encim ɛɲkum ƙɛ naa ɛ ɛ nu ndvu ye le, tu me ɛ mbonɛn wase.” ²² No wvú kumɛɛ nonɛn, ɛ Jisos banke ye yɛn wvú le, gay ê wvú le, “Bwɛɛm, fo wo efanè ƙɛ. Fitele fiuw fi wo lese yí yɛm e nu ɛ ge wase wo ɛ bonɛn.” Ƙɛ sekedvu, ɛ kpwoon wvudvu mum bonɛn lo.

²³ Ɛ Jisos ke gen fɛse fô yew e fo wee wvu baay wɛ, yɛn bonyii bô to ké no toonke bondonɲ bo kpwe le noo kebombom ke bonyii le. Ɛ fô ffule lo bô kpwe. ²⁴ Ɛ Jisos gay ê bó le, “Ben etawse, wan wvudvu baa kpwe ƙɛ, wvú leete lo.” Ɛ bonyii bodvu no kielele lo wvú. ²⁵ Ɛ bó ke dioo bvuse bonyii bodvu ɛkfunɲ, ɛ wvú mum ley gen yew, jicɛ wan wvudvu yí kebo le, ɛ wvú mum ja wa. ²⁶ Ɛ saaka wvu ekumɛ fiɛɛ fidvu ghan gɛn ê keba ke wonj e kedvu le kecii.

Ɛ Jisos yene ejise binfefe bifɛɛ

²⁷ Ɛ Jisos ke nɛ fô yew e fɛ, dioo lɛne gɛne, ɛ binfefe bimew bifɛɛ, ɛ è nu bolemɛ no kuɲene bii wvú le wamte foweɛwe gayte le, “Waa Nfon Dawe,

came shen fô bese le.” ²⁸ E Jisos ke gen ley yew, e binfefe bidvu bi wvú le, e wvú bife ê bó le, “Ben nu e bee le è nulo é me enge fiεε fi ben beele fin e?” E bó bee le, “Eε Tata.” ²⁹ E Jisos mum kum ejisε εbole gay le, “Bii fitele fi ben lese yî yem e, fi ege le ye nonen fô ben e.” ³⁰ E ejisε εbo mum yene. E Jisos looce lew lo ê bó gay le, “Ben eyenè fo ben emom ege é wee ekiεε kε.” ³¹ Geenεn, e bó kaa eno no sanje lo saaka ekumε lemme di Jisos e ê keba ke wonj e kedvu le kecii.

E Jisos fε kencife

³² No bonyii bodvu to nen'yεε wase egene, e fi kooy le bonyii to nu e ne to bô kencife kemew fô Jisos e e nceendaa dεwle nu yî ye le. ³³ E Jisos dioo bvuse nceendaa dεwle wvudvu yî wee wvudvu le e wvú mum kεw no jemyi. E kebombom ke bonyii le yen nonen no ghayte gayte le, “Ke bó ke nu e yuu wase eyen fiεε le diεwε fin e wonj wvú Isael e kε.” ³⁴ Geenεn, e Bofalasiî gay fibole le, “Wvú bvuuε bonceendaa bo dεwle le ban nen e è nu bô mvunjay wvu nfon bonceendaa bo dεwle le bodvu.”

Njgwele duule baay, e bonyii bo njgwele le nu caan

³⁵ E Jisos ke ne no ghane ê bilaante le bicii noo ê bontεw e yeeyi bonyii yéw bunle yibole, bvuu fewci ten saaka wvú jee ekumε bvunfon bvú Nyo' le. Wvú to ghane nonen fele ten kencem kecii noo ntun tfuu. ³⁶ E wvú ké eyen kebombom ke bonyii le, é shen koo wvú bô bó njefo bó to nu yî monlum e, sε wee wvú efi bó, diεwε njée yî nu sε wee ncey e. ³⁷ E wvú ke mum ne gay ê boom bew bo njoo le le, “Njgwele duule baay, geenεn e bonyii bo njgwele le nu caan. ³⁸ Nonen, ben ebunleè le Tata wvú Cee wεε eciinse bonyii bo njgwele le wεne dvu wvú.”

10

E Jisos tum boom bew bo njoo le bo yuufe ncow bofεε

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ E Jisos ke ne tee boom bew bo njoo le bo yuufe ncow bofεε e bó to. E wvú nya mvunjay ê bó mvú bó ebvuuε biyoy bi yiile yî bonyii le bvuu fele kencem kecii noo ntun tfuu dvú. ² Eyan nu ediee e boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow bofεε le bodvu: Wvu fwe nu Semon wvú bó to bvuu teje le Bitá, bô Andulu wvú waa bwee. E bomew nu Jem wvú waa Sebεdee bó waa bwee wvú Jon noo ³ Filew bó Batolomu, Toma bó Mat wvú to fii shile, Jem wvú waa Alfíyus, Tadio bó ⁴ Semon wvú to nu njoo Boselot e * bó Judas Iskaliot wvú to geseε Jisos.

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ E Jisos tum bonyii bo yuufe ncow bofεε ban, gay ê bó le, “Ben dioo gene, fo ben egen bvudvu le sε è nu bvú wee Juu le kε. Fo ben egen bilaante bi è nu bi bonyii bo Samalia le kε. ⁶ Ben egen e è nu fô boom bo Isael e bó nu e lakεn wase diεwε njée le. ⁷ Ben dioo gene no fewci ê bó gayte le, ‘Bvunfon bvú fowe nu wase nceεee.’ ⁸ Ben efelè ten bonyii bó cεmkene, geε e bonyii bó kpwekene tuu dvú, fεlè bonyii bó keŋke ntun wvu baay, bvuuε bonceendaa bo dεwle le yî bonyii le. Me nu e nya mvunjay ê ben εcici. Ben egen le efi ten

9:29 8:13 **9:30** 12:16; Mak 7:36 **9:31** Mak 7:36 **9:32** 12:22-24 **9:34** 10:25; 12:24, 27; Mak 3:22; Luk 11:15, 19 **9:35** 4:23 **9:36** Ktnj 27:17; Esek 34:5; Saka 10:2; Mat 14:14; 15:32; Mak 8:2 **10:2** Jon 1:40-44; Lem 1:13 * **10:4** Boselot to nu Bojuu bó to tomte wonj, diuu keebvuse yî njgwε e can bonyii bo Lum e. **10:5** Luk 10:4-12 **10:5** Luk 10:33 **10:6** Yeli 50:6; Mat 15:24; Lem 13:46 **10:7** 4:17

bonyii dvú ecici. ⁹ Ben dioo gene, fo wee ejo bigew suu yí kecaw e ke, kenEE è nu bì bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeEle, kenEE è nu kè baa, kenEE kè bó kene bô kfuu ketwaa kè nEE. ¹⁰ Fo wee ejo ekele. Fo wee ejo bikum bifEE kenEE bolaba bomew, kenEE kembang ke. Ben ekeè le é wee lemte lemme, tu è nu fò wvù kenke keediekene. ¹¹ Ben dioo e gen e ley ê kelaante le, kenEE ntwè e, gom yèn wee wvù nu e kocen e, e ben e bó no cee gen buy kefew kè ben ke enenE jó le. ¹² Ben ke dioo e gen, e dioo leyte yew dvu wee, gay yew e. ¹³ E yew yidvu nu e yí e kocen, é kembonen kenen eto yew dvudvu. E yew yidvu baa nu e yí e kocen, é kembonen kenen ekase etu ê ben. ¹⁴ E wee fan keefiisen ben kenEE keeyuw fiEE fi ben jemyi le, é ben dioo buyte yew dvudvu kenEE kelaante kedvu le kuce kebvu ke yí bikaa binen e. ¹⁵ E me ensee ê ben keceey le è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwem ebonen yí kelaante kè Sodom bô kè Gomola le efey kelaante kekíe.

Boḡew bo boom bo ntum e bo Jisos e

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶ Ben eyeke yuw, me ntumte ben e ben nu egen enu diewe njée le ente jo bokuula. Nonen ben dioo ghane no feefenè diewe yó le, enù ten nyakeey diewe bibembE le. ¹⁷ Ben dioo ghane no yenè ekumE bonyii. Ben ekeè le bó nu ke enya ben can bonyii bô saake bonsaw e. Bó nu ke etamte ben yéw bunle yibole. ¹⁸ Bó nu ke egufe ben egen dvú fwe dvu bonyii bô saake biba bi won e, noo fwe dvu bonfon nje me, wvu le ben emum ejeme ê bó noo ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu ekumE me. ¹⁹ Bó ke dioo e nya ben ê bó nonen, fo ekole ekumtè ben le laa ben nu ke egen ejeme naa la ê je yí nEE le le, njefo Nyo' nu ke enya fiEE fi ben ejeme kefew kedvu le. ²⁰ Ben ekeè le ke è bEE ke ejemyi ben ke. E nu ke ejemyi Keyoy ke Icee wene le diuw wene le. ²¹ Wee nu ke enE ejo waa bwee enya é bó eyu, é cee wan ejo waa we enya é bó eyu. Boom nu ke enE ebone bikaa ê bo'icee bobole ejim, gee e bó yuwyi bó. ²² Bonyii nu ke ebane ben nje diee diem. GeenE wee wvù nu ke ekuu shém egen ebuy fokemese nu wvù nu ke eboy. ²³ Seke bonyii e bon bikaa ê ben ejim ê kelaante kemew e, e ben fEE gen ê kemew e. E me ensee ê ben keceey le, ke ben nu ke elen bilaante bi Israel e bicii se wee wvù diee nu Waawee e to ke.

²⁴ Ke waa ḡwa' ké no fele wee wvù yeeyi wvù ke, e ke waa lemme ké no fele ten cee ekole we ke. ²⁵ Fí nu len le waa ḡwa' nulo enu diewe wee wvù yeeyi wvù le, e waa lemme nu ten diewe cee ekole we le. E bó tenje cee yew le wvù nu Belsebu, é bó saa ke etee boom bo yew e bó diee di bemte fele lo didiE?

(Luk 12:2-7)

²⁶ Nonen fo ben efanè wee ke. Ben ekeè le ke fiEE nu dvú fi bó banji fi nu ke enu se fí e buy emwa ke. E ke fiEE nu dvú ten fi bó nyile fi nu ke enu se bó e kiee ke. ²⁷ FiEE fi me nsenje ê ben entan, e ben no jemyi ê bonyii emvunsheen. E fi me ntfumtfume lo ê ben, e ben jan e è nu fò ekole ke yew e. ²⁸ Fo ben efanè bonyii bô nulo eyu ke e è nu nyam ye maan se è nulo é bó eyu ten keyoy ke. Ben efanè e è nu Nyo' wvù nulo elESE keyoy ke wee le bó ye ye ḡyuy wvu baay e. ²⁹ Ke bó geese mvunsha mvunfem ke yí finyinyi le maan? GeenE, ke fimwaan ké

10:10 1Kol 9:14; 1Tim 5:18 **10:13** Luk 2:14 **10:14** Lem 13:51 **10:15** Kej 18:20; 19:1-29; Mat 11:24 **10:16** Luk 10:3 **10:17** 24:9-14; Mak 13:9-13; Luk 21:12-19; Jon 16:1-4 **10:17** Lem 5:40; 2Kol 11:24 **10:18** Lem 24-26 **10:19** Luk 12:11-12 **10:21** May 7:6; Mat 10:35; Luk 12:52-53
10:22 5:11; Jon 15:18 **10:23** 16:28; Lem 8:1 **10:24** Luk 6:40; Jon 13:16; 15:20 **10:25** 9:34
10:26 Mak 4:22; Luk 8:17 **10:28** Ibu 10:31

gbwe fokuse se Icee wene nu e bee ke. ³⁰ Finen nu e Nyo' kee naa yvuw yicii yi nu e ben efa. ³¹ Nonen fo ben efanè ke. Ben fele lo mvunsha fó nteen.

(Luk 12:8-9)

³² E wee benje e bonyii fwe le wen kee me, tu wee wvù diee nu Waawee nu ke ebee ten mweten fwe dvu Ice wvù nu fowe. ³³ Geenen naa yee wvù ma lo me fwe dvu bonyii, nu e me nu nke ema lo ten wvù fwe dvu Icem wvù nu fowe.

Jisos to bô kenjawesen

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Fo ben ekpwaakè le me nto e è nu bô nyekyeyi yi nshè le fen ke. Ke è nu fifie fi me nto dvù ke. Me nto e è nu bô jem. ³⁵ Ben ekeè le me nto keenge é wan wvù diemsen ediuu bô ice, e wan wvù kpwoon diuu bô bwee, e kpwee wan diuu bô bwee dweese. ³⁶ Bonyii bo bvuban e bo wee le nu ke enu ke bonyii bo è wvù yew. ³⁷ E wee koonke ice kenen bwee fele me, tu wvù baa ekpwenten keenu wee wem ke. Wee é no koonke ten waa we wvù diemsen kenen wvù kpwoon fele me, tu wvù baa ekpwenten ten keenu wee wem ke. ³⁸ E wee baa etuu kew kentam ebii me le, tu wvù baa ekpwenten keenu wee wem ke. ³⁹ E wee bawci nshii we, é wvù ke elase ke nshii wvudvu. Geenen é wee lase nshii we nje me, é wvù ke ekenke nshii wvù mey lo.

(Mak 9:41)

⁴⁰ E wee fiisene ben, tu wvù fiisene e è nu me. Wee é fiisen me, tu wvù fiisene e è nu wee wvù tum me. ⁴¹ E wee fiisene wee ntum Nyo' njefo wvù kee le è tum Nyo' wvù, tu wvù nu ke ekenke mmawce wvù Nyo' mawci bonyii bew bo ntum e dvù. E wee fiisene wee wvù teyey njefo wvù kee le mweten nu wee wvù teyey, tu wvù nu ke ekenke mmawce wvù Nyo' mawci bonyii bo teyey dvù. ⁴² E me ensee è ben keceey le, é wee nya ke naa fiko fi joo yi lee le é wee mwaan ngoo bonyii bo caan caan ban e njefo wvù kee le è nu wee wem ngoo, tu ke mweten nu ke efufe mmawce we ke."

11

E Jon Nleseejoo tum boom bew bo ngoo le fô Jisos e

(Luk 7:18-35)

¹ E Jisos ke mese tefe boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofee mum ne fó no ghane è bilaante bi jó le yeyi bonyii bvuu fewci saaka wvù jee. ² E to nu kefew kedvu le, e Jon Nleseejoo nu yew ncaw e. E wvù ke ne yuw ekume mwem mvù Klistu to gee, mum tum boom bew bo ngoo le le bó egen, ³ ebife é wvù le laa, è nu wvù wvù to nu keeke eto, nuu bó ecyete wee mvu le. ⁴ E bó gen bife, e Jisos tfuse è bó le, "Ben ekase egen esee è Jon mwem mvù ben nu e yuw bô mvù ben yen e. ⁵ Binfele yene wase mwem e, e bonten lene teyey, e bonyii bô cemkene bô ntun wvu baay bonene, e bincife yuuke mwem, e bonyii bô kpweken kaase tuu dvù, e bó bvuu fewci ten saaka wvù jee wvù wvu Nyo' è bonyii bo kefufe le. ⁶ Njon wvu baay nu wvu wee wvù baa manene me ke."

⁷ E boom bo Jon e bo ngoo le ba ke ne, e Jisos mum kee no jemiyi é kebombom ke bonyii le ekume Jon biite le, "Ben se shee buyte gene nkpwaante keegen yen

ε ὲ nu la le? Gayi di fwefwe fele shiike? ⁸ No ὲ baa nu nonen, ben ε se ε no buyte gene jό nje la? Ben se gene keeyen wee le ε wvυ ε sufe ye bό ndvυ yi bonene? Ben eyeke eyuw, bonyii bό suute ye bό ndvυ yi bonene kε no nu ε ὲ nu ὲ bontow e. ⁹ No ὲ baa nu nonen, ben ε se ε no buyte gene jό nje la? Keegen yen wee ntum Nyo' le nuu? 'Eε, ε me ensee ε ben le ὲ nu wee ε wvυ fele wee ntum Nyo'. ¹⁰ E nu wvυ wvυ bό to saηεε ekume wvυ ε Nyo' gayte le, 'Yeke eyuw, me nu ηke enciinse wee wem ntum ε wvυ esa fwe dvu wo, eseyse je yo ε wo se no too.'

¹¹ E me ensee ε ben keceey le, ente jo bonyii bό bokene nu ε boo wase, nu ε bό baa boo wase wee wvυ kuuke fele Jon Nleseejoo ke. Geenen, ε wee wvυ nu naa wee wvu caan ente jo bvunfon bvυ fowe nu ε wvυ kuuke fele wvυ. ¹² E kew yi kefew kε Jon Nleseejoo to kewεε lemme diew e ε to ε buy keseen e, nu ε bonyii taanηe bvunfon bvυ fowe, * ε bonyii bo mvungay e lole bό mvungay. ¹³ E fi nu nonen njefo bonyii bo ntum Nyo' le bocii noo bonci bo Muses e to jemyi ekume bvunfon bvυ fowe ke ghan to buy kefew ke Jon Nleseejoo le. ¹⁴ E ben nu ε yen le ben nulo ebee, ε ben bee le Jon wvun nu Clayja wvυ to nu keeke eto. ¹⁵ Wee wvυ keηke bitem ε wvυ yuw."

¹⁶ E Jisos ne ghay ye le, "E nulo ε me enfewsen ηηgokε ke keseen kin ε ὲ nu bό la? Bό nu ke lo diewe boom bo caan caan e bό shiiyen mondvuum mo way e, ε bomew teηe bomew biite le, ¹⁷ 'Bese toonηe ndon se ben bine lo le? Nyaa ηkiee kpwe se ben beηe lo le?' ¹⁸ Me njemyi nonen njefo Jon to nu ε to faηε yaa diekene keηε wukene ke, ε ben no jemyi le wvυ keηke nceendaa dεwle yi ye le. ¹⁹ Wee wvυ diee nu Waawee ε dioo to, diekene bvuu wukene, ben le bό etaa eyen, wvυ ghane wuwte mwεem mvudien wuwte mbvuum, bvuu nu nsaa bonyii bό fi shile noo bonyii bό befε bomew. Ben ekeε le bvufee kε no dunji ye ε ὲ nu yi fiε fi bvυ lemte le."

*E Jisos no shaanηe gee di bilaante bimew e
(Luk 10:13-15)*

²⁰ E Jisos mum ne kew no shaanηe gee di bilaante bimew bi wvυ to yamεε ge binghaw bi mwεem e bί le, njefo wvυ to nu ε ge nonen, ε bonyii bo jό faηε yaa cim kumen nce wvubo ke. ²¹ E wvυ no shaanηe nonen, jemyi le, "Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bo Kolasen, ε ηgew wvu baay nu ten wene ben bonyii bo Besayda. Ben ekeε le, ε me nto ndioo ηge binghaw bi mwεem e bi me nto ηgeε jo ben ε ὲ nu Taya bό Sidon, tu bό to nu ε jise wase bimbankpwe, kfum taan ye le nceke keedunηe le bό nu ε kumen wase mvuntelem mvubole. ²² E me ensee ε ben le, ε nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemεse le, ε mwεem ebonene fό bonyii bo Taya noo bo Sidon e fele ben. ²³ Noo ben bonyii bo Kafana'um, ben kpwaake le bό nu ke ebense ben ε ben eben we? 'Aay! Bό nu ke eshike lo ben ε ben eshii egen wonη bonηkfu le. Ben ekeε le, ε me nto ndioo ηge binghaw bi mwεem e bi me nto ηgeε jo ben ε ὲ nu Sodom, tu kelaante kedvu be bεε dvυ ε to ε buy eben e. ²⁴ Geenen, ε me ensee ε ben le, ε nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemεse le, ε mwεem ebonene fό bonyii bo Sodom e fele ben."

11:10 Mala 3:1; Ksm 23:20; Mak 1:2; Luk 1:76 * **11:12** Kenεε le, "... nu ε bvunfon bvυ fowe too bό mvungay," **11:14** 1Bfn 17:1; Mala 3:23; Mat 17:12-13; Mak 9:13 **11:15** 13:9, 43; Mak 4:9, 23; 7:16; Luk 8:8; 14:35 **11:18** 9:14; Mak 2:18; Luk 5:33 **11:19** 9:10; 11:2 **11:21** 15:21; Yesa 23:1-16; Amo 1:9-10; Lem 12:20 **11:23** Yesa 14:13, 15 **11:24** 10:15; Luk 10:12

Kemmbunj ke Jisos e yaatene lo
(Luk 10:21-22)

²⁵ Kε kefew kedvu le, ε Jisos nε gay le, “Me nyaa keyoone ε wo Icεm Nfon εbulε bō nshε le wo nu ε nyile mwεεm mvun ε bogoyfee noo bonkiiεfiεε, ε dujce ε ε nu ε mvunley mvu boom e. ²⁶ E nu no fi nu Icεm, njefo ε nu no wo to shieele le fi enū.

²⁷ Icεm nu ε nya wase mwεεm mvunciim ε me. Kε wee nu dvú wvú kee Waa Nyo' efey Ice kε. E kε wee nu dvú wvú kee Ice efey Waa we noo bonyii bō Wan nu ε caw keeduɔce Ice ε bó kε.

²⁸ Ben bocii bō nu εkuse jo bvujite ε bvú ghaake ben, ben eto fō me le, ε me enge ε ben elεεten. ²⁹ Ben ejo ε ε nu kemmbunj kem eshfumε, ebii n'yεεyi wεm e, njefo me nu fiem wee wvu nyεkeey, ηkεηke fitele fi leεtene, ε ben ke ekeηke nleεten fō mvuntelem mvunen e. ³⁰ Kε kemmbunj kem ghaake nshfume le kε, ε kε bvujite bwem jite kε.”

12

E Jisos nεle saaka wvu ekume diuu di mbam e
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ E ε no nu kε kefew kedvu le, ε Jisos bō boom bew bo ηgoo le no lεne fele wεε egiη wvumew e, ε ε nu diuu di mbam e. E to nu ε jenj yuu boom bew bo ηgoo le, ε bó mum nε kεw no sumyi bicεε diee. ² E Bofalasii yen, gay ε Jisos le, “Taa eyen, boom buw bo ηgoo le gee fiεε fi nci baa bee le wee ege diuu di mbam e kε.” ³ E wvú bife ε bó le, “Ben ke baa tanj wase ε N'wa' Nyo' le no jenj to yuu Nfon Dawe bō ηgoo ye, ε wvú ge le? ⁴ Wvú to nu ε ley yew Nyo' le, die bleεd wvú bó to gee ncese dvú fō Nyo' le, ε ε to nu nci fo wvú kεnεε bonyii bō to nu bō wvú edie. E to nulo edie kε bocee ncese. ⁵ Nuu le ben ke baa tanj wase ten ε bonci bo Muses e no ε ké dioo nu diuu di mbam e, ε bocee ncese ηgo y nci mbam ge lemme dibole yew ncese le, geenεn ε nsaw saa nu kε? ⁶ E me ensee ε ben le fiεε nu dvú fen keseen fi kuuke fele yew ncese. ⁷ Bó nu ε sanj ε N'wa' Nyo' le ε Nyo' jemyi le, ‘Me nshieele le bonyii ecamtε ε ε nu shen fō bonyii le, kε me nshieele le bó egeε boncese fō me le kε.’ E ben fen be kee fiεε fi bvudvuu bvudvu bvun gayte, ben saa esaake bonyii se bó kεηke jay kε. ⁸ Fí nu le wee wvú diee nu Waawee nu Cee Ekole wvu mbam.”

E Jisos fe wee diuu di mbam e ε kebo ε kpwe
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ E Jisos ke nε fō, gen ley yew bunle yibole. ¹⁰ E fi kooy le wee mvu to nu dvú ε kebo kew kemew ε kpwe wase. E bonyii bomew nε bife ε Jisos le, “Nci nu ε bee le ε nelo ε bó efe wee diuu di mbam e?” E bó to biite nonεn gomte ε ε nu fiεε fi bó etey yí ye le. ¹¹ E Jisos tfuse ε bó le, “E nu yeε ε ben ente wvú kεηke njee, yí ε gbwe ε fwεη diuu di mbam e, ε wvú enu se wvú ε jicε ε gufe ε bvuse? ¹² Kε wee wvu wum fele naa lo njee baay e? Nonεn tu nci nu ε bee le wee ege lemme di jee diuu di mbam e.” ¹³ E wvú mum gay ε wee wvú kebo to nu ε kpwe wε le, “Nεke kebo kuw.” E wee wvudvu nεke. E kí mum bonεn no nu ke diεwε kemew kiε le. ¹⁴ Geenεn ε Bofalasii buy gen mum jo nsey no bó nu ege se yu Jisos.

11:25 Yesa 29:14; 1Kol 1:18-29 **11:27** 28:18; Jon 1:18; 3:35; 10:15; 13:3; 17:2 **11:28** Yesa 28:12

11:29 Yeli 6:16 **12:1** Dito 23:24-25 **12:2** Ksm 20:8-10 **12:3** 1Sam 21:1-6; Lew 24:5-9 **12:5**

Ktn 28:9-10 **12:7** 9:13 **12:9** Mak 2:27-28 **12:11** Luk 13:15-16; 14:5 **12:14** Jon 5:16, 18

Jisos nu wee lemme wvu Nyo' wvù wvù nu ε caw

¹⁵ Ε Jisos κιεε εκυμε nsey wvù bó joe, mum nenε fó. Ε bonyii nteen bi wvù le. Ε wvù fe bó bocii bò to κεηκε bincem, ¹⁶ ciise ε bó le fo bó ege ε bonyii ekiεε wen κε. ¹⁷ Fí to nu nonen keege ε fi ekocen no wee ntum Nyo' wvù Yesaya to jemyεε le,

¹⁸ “Ben etaa eyen, wvun nu waa wem lemme wvù me nu ε ncaw.

Me ηκοονκε wvù, ε fitele fiem yuuke njon bó wvù.

Me nu ηke enya Keyoy kem ε wvù,

ε wvù efewci ε bitum εκυμε je yi teytey yi me nsumtene bonsaw jó.

¹⁹ Κε wvù nu ke ewaale bó bonyii, κενεεε kumte diuw κε.

Ε κε wee nu ke eyuw diεw ye bifan bi jé le κε.

²⁰ Κε wvù nu ke emεse ηγγoy gayi di ηgeyte wase κε.

Ε κε wvù nu ke ejimse ken'yeese kè bεenci jiwejiwe κε.

Wvù nu ke ege nonen egeη ebuy no je yi teytey

yi wvù sumtene bonsaw jó nu ke eso.

²¹ Ε bitum bicii nu ke etaale fwe ε bí ε γεε bvufee yi ye le.”

Mvungay mvu Jisos e nen'yi fee?

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

²² Ε bonyii bomew ke ne to bó wee mvu ε wvù ε fefe, nu kencife, ε nceendaa dεwle nu yi ye le. Ε Jisos fe wvù ε wvù no jemyi bvuu yene mwεεm e. ²³ Ε diuw yum bonyii bò to nu fó bocii, ε bó no biite le, “Ε nulo ε wee wvun enu waa Nfon Dawe?” ²⁴ Geenεn ε Bofalasiu dioo yuw no bó biite nonen gay le, “Wee wvun bvouse bonceendaa bo dεwle le nen ε è nu κε bó mvungay mvu Belsebu wvù nfon bonceendaa bo dεwle le.” ²⁵ Ε Jisos κιεε fiεε fi bó kpawaci mum gay ε bó le, “Ε ketum ne ε gawsen ε no diuu εkinεkin, tu kí nu ke ene etu binffuy. Kelaante κενεεε yew ε ne ε gawsen ε no diuu εyineyin, yi saa ke eleem κε. ²⁶ Nonen, ε Satan bvucose Satan mvu yi wee le, tu wvù nu ε gawsen wase ye ye. Ε fi nu nonen, bvunfon bwew saa ke eleem κε. ²⁷ Ε è nu le me mbvucose bonceendaa bo dεwle le nen ε è nu bó mvungay mvu Belsebu le, tu bonen boom bvucose bó mvu yeε le? Fiεε fi boom bonen bodvu gee nu edunεε le ben nu ε gbwe wase nsaw. ²⁸ Geenεn ε me mbvucose bonceendaa bodvu ε è nu bó mvungay mvu Keyoy ke Nyo' le, tu bvunfon bvυ Nyo' le nu ε to wase fò ben e. ²⁹ Ben kpwaake le è nulo ε wee eley yew dvu ntemmvungay, ekuu mwεεm mwew ebuy dvú, se wvù ε yaw ε koo ntemmvungay wvudvu ε kay e? Seke wvù ε kay nonen se kuu mwεεm mwew keceey buy dvú. ³⁰ Ε wee baa nu ε keba kem e, tu wvù bane me. Wee ε no nu se wvù fici me keebaanci lo, tu wvù tawse lo. ³¹ Nonen, ε me nsee ε ben le Nyo' nulo eleεshe mwεεm mvù befe noo diεw yi befe yicii yi bonyii jemyi. Geenεn ε wee jeme diεw yi befe εκυμε Keyoy ke Yuule, tu κε è nu naa lo ε Nyo' eleεshe κε. ³² Ε wee jeme diεw yi befe εκυμε wee wvù diee nu Waawee, tu Nyo' nulo eleεshe. Geenεn ε wee jeme diεw yi befe ε è nu εκυμε Keyoy ke Yuule, tu κε è nu naa lo ε Nyo' ke eyuu eleεshe ε è cim nu kefew kin e κενεεε kefew kè too le κε.

Bó ke κιεε kete yi mvuntam mwew e

(Luk 6:43-45)

³³ E wee keŋke kete kè jee, é wvú ekeŋke mvuntam mvù jee mvù yumte yí dvú le. Wee é no keŋke kete kè befe, é wvú ekeŋke ten mvuntam mvù befe mvù yumte yí dvú le. Bó kí kíεε kete ε è nu yí mvuntam mvù yumte yí dvú le. ³⁴ Eŋgokε ke yó le kin. Ben nulo ege neε se no jemyi njeme wvú jee ε ben nu bonyii bò befe? Ben ekeè le fiεε fi nu ε yinŋsen é fitele fi wee le nu fi fi ké no buyte diuw we le. ³⁵ Wee dioo nu wee wvú keŋke ntfu mwεεm mvù jee yí ye le, ε wvú no bvuuuse mwεεm mvù jee. E dioo nu wvú keŋke ε è nu ntfu mwεεm mvù befe, ε wvú no bvuuuse mwεεm mvù befe.

³⁶ E me ensee é ben le è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemεse le, é wee ekeŋke keetanje diuw yí díεw yí ncεwncew yí wvú ke nu ε jeme wase le. ³⁷ Ben ekeè le bó nu ke edioo esaake wee, é enu díεw yí buyte diuw we le yí nu ke ege é wvú eyuu, ε è nu ke ten díεw yí buyte diuw we le yí nu ke ege é wvú eley ηgew e.”

*E bonyii bomew no gomte ε Jisos edunje keŋghaw ke fiεε le
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)*

³⁸ E bonyii bomew bò to duŋci bonci bo Nyo' le noo Bofalasií mum ne gay é Jisos le, “Wee n'yεεyí, bese gomte le wo ege fiεε fi duŋci mvunŋgay mwuw é bese eyen.” ³⁹ E Jisos tfuse é bó le, “Eŋgokε kè befe kè nu ε cinε wase Nyo' le ε tu diεwe kpwoon nsake le, gomte keeyen fiεε fi duŋci mvunŋgay mwem e! Ke è nulo é me endunje fiεε é eŋgokε kin efey fi wee ntm Nyo' wvú Jona le ke. ⁴⁰ No Jona to ceε é shem jo bye yí baay εdiuw εta, nu ke leŋleŋ no wee wvú diee nu Waawee nu ke enu ente jo nshe εdiuw εta. ⁴¹ E nu ke edioo nu diuu di nsaw wvu fokemεse le, é bonyii bo Ninivε eleem bó eŋgokε ke keseen kin ege é bó elese kí ηgew e, njefo bó, bonyii bo Ninivε to nu ε yuw fiεε fi Jona to fewci, kumen nce wvubo. Geenεn ben eyekε eyuw, wee nu fen bó fiεε ε fi kuuke fele fi Jona le. ⁴² Yaa wvú to saake ketum kè Sheba nu ke eleem ten diuu di nsaw wvu fokemεse le bó eŋgokε ke keseen kin ege é bó elese kí ηgew e, njefo wvú to nu ε ne ketum kew e é kendvuse ke wonj e keeto eyuw bvufee bvú Nfon Saamun e. Geenεn ben eyekε eyuw, wee mvu nu fen bó fiεε ε fi kuuke fele fi Saamun e.

(Luk 11:24-26)

⁴³ Keyoy kè yiile ké buyte yí wee le mum gεn ηkpwaante no gomte fò kí ecee. Geenεn ke dioo ε gom ηkuun, ⁴⁴ mum jeme é εkolε kew le, ‘Me nu enkase entu é me yew fò me nse mbuyεε.’ Seke kí ε kase ε to ε yen ε yew nu se fiεε dvú, ε bó ε yeεε ε seyse yí ε no yuule, ⁴⁵ nonεn ε kí mum kase gεn, to bó biyoy bimew bisooshwi yí bife fele kí, ε bó bí mum to ley no ceε dvú. E mwεεm mum mεse fo yí mwεten e sekedvu fey no mvú se shee nu. E nu ke leŋleŋ no fi nu ke enu fò eŋgokε kè befe ke keseen kin e.”

*Bonyii bò è nu kfuu di Jisos e
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Ke no Jisos to bæε jemyi é bonyii nonεn, ε fi kooy le bwee Jisos bó boom bo bwee Jisos e to nu ε to leem εkfunj no gomte le bó bó ejeme. ⁴⁷ E wee mvu gay é Jisos le, “Bwoo bó boom bo bwoo le leeme εkfunj gomte le ben ε bó ejeme.”

* ⁴⁸ E wvú bife é wvú le, “Bwεεm nu yeε, ε boom bo bwεεm e nu baa?” ⁴⁹ No wvú bife nonεn, mum no lomte bonyii bew bo ηgoo le, gayte le, “Bwεεm bó

12:33 7:16-18 **12:34** 3:7 **12:36** Jem 3:6-10 **12:38** 16:1-4; Mak 8:11-12 **12:38** Jon 6:30;
1Kol 1:22 **12:40** Jona 1:17; Mat 27:63 **12:41** Jona 3:5 **12:42** 1Bfn 10:1-10 **12:45** 2Bi 2:20

* **12:47** Ke bonwa' bo boyvuum bomew bó bó to yawεε sanj diεw Nyo' jó keŋke kencim kin ke.

boom bo bwεεm e ban. ⁵⁰ Ben ekeè le wee tfuu wvù gee fiεε fi Icεm wvu fowe shieele nu ε wvù nu waa bwεεm bô jεme yεm no bwεεm.”

Boŋgan εkumε bvunfon bu fowe

13

(13:1-50)

Ngan εkumε wee wvù to tfumyi ηgow
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Kε εbvubwε, ε Jisos ke nε buy yew, γεn shii mbew mamase le. ² Ε kebombom ke bonyii le ke baay tase mbew ye le nεn ghemm. Ε wvù mum nε wase ley shii ε è nu ê kekon e ê joo, ε kebombom kedvu no leeme ê ηkpwaante ηgem joo le. ³ Ε wvù no jemyi mwεεm nteen ê bó ê boŋgan e. Wvù to nu ε gay le, “Wee to nu ε laa keegen εtfume ηgow. ⁴ Ε wvù ke dioo εtfumyi, ε yimi gbweken ê je, ε mvunyiim to tace die. ⁵ Ε yimi ηgow gbweken fô bvudvuu bu εta le ε nshε yaa nu fó ntay kε, ke mum yanşεn buy njefo ke nshε to nu fó ntay kε. ⁶ Ε mvum ke dioo kεw ebaa mum suη ηgow yidvu. No yí to baa cime γεη ntay kε, ε yí mum yowlεn. ⁷ Ε yimi ηgow gbweken ê bisafe le. Ε bisafe bidvu ke ku mum ban ηgow yidvu. ⁸ Ε yimi ηgow gbweken ε è nu yí nshε yí jee le, ke buy, ku yum ntay. Ε binyi bimew no nu ejise gbwee, bimew mbanşsoocaa, bimew mbaanshε. ⁹ Wee wvù keηke bitem, ε wvù yuw.”

Shiee wvù Jisos jemyi ê boŋgan e
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Ε boom bo ηgoo le bo Jisos e nε bence γεn bife ê wvù le, “Ε nu nje la wvù wo jemyi ê bonyii ban ε è nu ê boŋgan e?” ¹¹ Ε wvù tfuse ê bó le, “Ε nu ben bô Nyo' nu ε ge wase le è nulo é ben ekiεε mwεεm mvu bvunfon bu fowe le mvù nu ê kenyile le. Geenen wvù baa ge le è nulo é bonyii ban ekiεε kε. ¹² Ben ekeè le wee wvù keηke fiεε nu ε bó nu ke ebise é wvù ekeηke ε fí duule. Ε wee wvù yaa keηke ke fiεε nu ε naa fi caan fi wvù keηke nu ε bó nu ke efi lo ê wvù. ¹³ Ε nεε fiεε fi me njemyi ê bó ê boŋgan e, njefo bó taale mwεεm yaa yene ke. Bó yeke mwεεm, yaa yuuke ke nεεε kee mvù kε. ¹⁴ Fiεε fi wee ntum Nyo' wvù Yesaya to jemyεε nu ε looce naa ε kocen bó fiεε fi bonyii ban gee. Wvù to nu ε gay le,

“Ben nu ke eyeke naa mwεεm, geenen yaa yuuke kε.

Ben nu ke etaale naa mwεεm, geenen yaa yene kε.

¹⁵ Ε è ge njefo mvuntelem mvu bonyii ban e nu ε le wase,

ε bitem bibole nu ε bí ε cin wase,

ε bó ε kfuke wase ejise ebo.

Ε bó ge nonεn wvu le fo bó eyenè mwεεm e bó ejise ebo,

yuuke mwεεm bó bitem bibole,

ε mvuntelem mvubole eyuwsee,

é bó emum ekase etu jim fô me le,

é me enfε bó.’

¹⁶ Geenen, ηjon wvu baay nu wene njefo ejise eyene nu yò yene mwεεm e, ε bitem binεn nu bì yuuke mwεεm. ¹⁷ Ε me ensee ê ben keceey le, bonyii bo ntum Nyo' le nteen bó bonyii bo teyety bomew to shee beele keeyεn mwεεm mvù ben yene le, ke fanε yaa eya kε. No beele tεn keeyuw mwεεm mvù ben yuuke, ke fanε yaa eyuw kε.

Fieε fi ngan wvu ekume wee wvù to tfumyi ngow dunji
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 Ben eyuw le fieε fi ngan we wvu ekume wee wvù to tfumyi ngow dunji.
19 Wee ké yuuke fieε fi ekume bvunfon bvù fowe se wvù ε kieε kenyi kedvu, ε Satan wvù wee kebefeε mum to cun diεw yi bó jewe fô fitele fiew e bvuse. Fifiñ nu ngow yi bó to dioo tfumyi ε yi gbweken ê je. 20 E ngow yi bó to tfumyi ε yi gbweken fô hvudvuu bvù εta le nu wee wvù yuuke diεw Nyo' mum fiisen lo kanj mwaanj bó njonj. 21 Geenεn, ε yi baa cime genj yi ye le ke. E yi moocε ke caan. E ngεw ke dioo ε kew kenεε bó bone ε è nu bikaa ê wvù ejim nje diεw yidvu, ε wvù mum tfuw bikaa kanj mwaanj. 22 E ngow yi bó to tfumyi ε yi gbweken ê bisafe le, nu wee wvù yuuke diεw Nyo', ε ken'yanjanj ke ekume mwεem mvu yi wøj wvun e, noo shieε bvukukε mum tase banj diεw yidvu ε yi laaye lo ecici. 23 E ngow yi bó to tfumyεε yi nshε yi jee le mum nu wee wvù yuuke diεw yidvu, yuw naa ntay no gee no yi gomte diεwe ngow yi yum yimi ε nya ejise gbwee, yimi ejise mbanjsoocaan, yimi mbaanshe le."

Ngan ekume ngow εginj bó yi εgay

24 E Jisus bvuu ma ngan mvu ê bó le, "Bvunfon bvù fowe nu ε è nulo é bó efewsen bó wee mvu wvù to genεε tfume ngow yi jee yi è nu εginj ê wvù wεne. 25 E bonyii ke dioo eleete wase, ε wee we bvuban gen tfume ngow εgay yò fieesene εginj ente dvudvu mum nεnε. * 26 E εginj yodvu ke dioo eku wase ekεw εtfumyi, ε ngow εgay ye mum yenε ten. 27 E bonyii bo lemme le bo wee wεε wvudvu le to bife ê wvù le, 'Cee ekole, wo to dioo tfume ngow wεne ε è nu yi εginj, yi εgay yin ε ghan nεε le e se no nu ente dvudvu?' 28 E wvù tfuse ê bó le, 'E ge ke wee wεm bvuban fifieε fieε.' E bonyii bo lemme le bodvu bife ê wvù le, 'Wo gomte le bese egen edvun'ye?' 29 E cee ekole wvubo tun gay ê bó le, 'E nelo é ben dioo dvun'yi enε ebaale ten εginj ente dvudvu. 30 Ben ecine ε mvù ekuu mvunciim egen εbuε kefew ke ngbwele le. E ke dioo enu kefew ke ngbwele le, é me εngay ê bonyii bo ngbwele le le bó eyaw edvun'ye εgay yodvu ebaance eyile egεε bijiw e bijiw e, é bó ke eton, emum ebaance εginj egεε ê njaw wεm e.' "

Ngan ekume kfuu ngow fintam fimew
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

31 E Jisus bvuu ma wvumvu ngan ê bó le, "Bvunfon bvù fowe nu diεwe jise di ngow fintam fimew e, † fi wee to joε tfume ê wvù wεne. 32 Ngow yin nu e yi njoynene baay fele ngów mi yicii. Geenεn, seke yi ε buy, ε yi ku kuw fey tenj mwεem mvunciim, mum nε tu wase kete wvu le è nulo é mvunyiim mvù bile we eyoote yi tiεw yidvu le."

Ngan ekume fintunjεen
(Luk 13:20-21)

33 E wvù bvuu ma wvumvu ngan ê bó le, "Bvunfon bvù fowe nu diεwe fintunjεen fi kpwoon to fewεε mvuum bintee bi baay baay bitete, jo fiysen dvù, tow gεε, ε fi mum ge ε mvuum modvu ben."
(Mak 4:33-34)

13:22 1Tim 6:9-10 * 13:25 Egay εyan nu ε bó tenje ê diεw bala le le «darnel» ε ngow yidvu nu njiw.
13:30 3:12; Mwm 14:14-15 13:31 17:20; Luk 17:6 † 13:31 Fintam fin nu é diεw bala le le «mustard». 13:32 Esek 17:23 13:33 1Kol 5:6; Gal 5:9

³⁴ Jisos to jemyi mwεεm mvun mvunciim ê kebombom ke bonyii le ε è nu ke ê bonḡan e. Kεεεy, ke wvú to ké jeme fiεε ê bó se è nu ê nḡan e ke. ³⁵ Wvú to gee nonεn keege é fí ekocεn no wee ntum Nyo' mvu to jemyεε wase le, “Me nu nḡke endioo enḡawse diuw wεm é ebuyte ke bonḡan. Me nu nḡke embwaashe mwεεm mvú to nu ê kenyile le ε kεw no bó to bomεε woḡ.”

Fíεε fí nḡan wvu ekumε nḡow εḡiḡ bó yi εḡay duḡci

³⁶ É Jisos ke ne cinε kebombom ke bonyii le ley ḡen yew. É boom bew bo nḡoo le bi wvú le bife ê wvú le, “Kε yuuse é bese fiεε fí nḡan wvu ekumε εḡay yo wene εya duḡci.” ³⁷ É wvú mum ḡay le, “Wee wvú tfumyi nḡow yi jee nu wee wvú diee nu Waawee. ³⁸ É wεε nu woḡ wvun. É nḡow yi jee duḡci boom bó è nu bo bvunfon bvú Nyo' le. É εḡay nu boom bó è nu bo wee kebefε wε le. ³⁹ É wee bvuban wvú to tfumyεε nḡow yidvu nu dεwle. Kefew ke nḡbwele le nu kefew kè woḡ wvun nu ke eka. É bonyii bo nḡbwele le nu bonceendaa bo Nyo' le. ⁴⁰ Kε no bó ké baayi εḡay baance ton bó nḡuy, nu ke lenḡen no fí nu ke enu kefew kè woḡ kaa wase le. ⁴¹ Wee wvú diee nu Waawee nu ke eciinse bonceendaa bew, é bó eḡhan ebaance mwεεm mvunciim mvú too bó kebefε noo bonyii bó gee bibefε bocii ebvuse é bvunfon bwew e, ⁴² elan̄ ê kembvuwlεn ke nḡuy e. É nu fó fó bonyii nu ke ebeele nḡeci bigew. ⁴³ Nonεn é bonyii bo teytey ebaa diεwe diuu le é bvunfon bvú Icee bó le. Wee wvú kenḡke bitem ε wvú yuw.

Nḡan ekumε ntfu noo jise di banḡe le

⁴⁴ Bvunfon bvú fowe nu diεwe ntfu mvu wvú wee to joε ḡen nyile wene le. É wee wvu ke to yεn mum kase banḡe, no kfuuyi ε nḡon̄ yuu lo wvú. É wvú mum ḡen gese mwεεm mvunciim mvú wvú to kenḡke, ḡen guy wεε wvudvu.

⁴⁵ É bvunfon bvú fowe bvuu nu ke diεwe wee way mvu wvú to ḡhane gomte εjise ε ban̄ yò jee nεn ntay. ⁴⁶ É wvú ke dioo egomte, ḡen yεn dimew e ε è nu naa di lumte. É wvú mum ḡen gese mwεεm mvunciim mvú wvú to kenḡke ḡen guy jise di banḡe le didvu.

Nḡan ekumε kensan̄ ke byé le

⁴⁷ Bvunfon bvú fowe bvuu nu ke diεwe kensan̄ e kè bó to tfumyεε é joo, ε dikfuu di byé le dicii tase jó, ⁴⁸ ε kí yin̄sεn. É bonyii mum gufe bvuse é nḡpwaante, shii fokuse, caw byé yi jee ḡεε é nḡáa le, lan̄ yi befe. ⁴⁹ É nu ke no fí nu ke enu kefew kè woḡ kaa le. Bonceendaa bo Nyo' le nu ke ebuy eto egawsεn bonyii bó befe fó bo teytey e, ⁵⁰ emum elan̄ bó befe é kembvuwlεn ke nḡuy e, fó bonyii nu ke ebeele nḡeci bigew.”

⁵¹ É Jisos mum bife é boom bew bo nḡoo le le, “Ben nu ε yuw mwεεm mvun mvunciim ntay e?” É bó bee le, “Éε.” ⁵² É wvú mum ḡay é bó le, “Fí ε mum ε no nu le, wee tfuu wvú duḡci bonci bo Nyo' le wvú bó nu ε yεεyi wase wvú ekumε bvunfon bvú fowe nu diεwe cee yew wvú kenḡke ntfu, ε wvú nulo ebvuse mwεεm mvu mvunfem kenεε mvu mvuyvuum jó.”

*É bó ma lo jisos ntεw we le
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)*

⁵³ É Jisos ke mεse ma bonḡan ban, mum ne jó, ⁵⁴ ḡen ntεw we le, ḡen ley no yεεyi bonyii yew yi bo yi bunle le. É bó yuw n'yεεyi we no kenḡke lo nḡhaw, mum

ƙƙƙ no ghayte le, “Wee wvun jo fεε bvun bvufee bvυ baay bō mvunɔay mvù wvù gee binɔhaw bi mwεεm e dvù nεn? ⁵⁵ ε nu ƙε waa cee la wvun wvù kane bite? Ƙε bwee nu Maalia le? Ƙε boom bo bwee le nu Jεm bō Yosεw noo Semon noo Judas e? ⁵⁶ Ƙε jéme ye yicii nu beene ε bó fεn e? Wee wvun ε ja fεε bō mwεεm mvun mvunciim nεn?” ⁵⁷ No bó ghay nonεn mum ma lo wvù. Nonεn ε Jisoy gay ε bó le, “Bó ké no wvumte wee ntum Nyo’ mondvuum e monciim, εfuw ƙε wonj we le noo ε ƙfuw diew e.” ⁵⁸ ε Jisoy fanjε yaa ebvu ege binɔhaw bi mwεεm e jó nteen ƙε, njefo bó to baa elese fitele yí ye le ƙε.

14

Ekume kpwe Jon Nlesejoo (Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹ ε to nu ƙefew kedvu le, ε Nfon ‘Elod wvù to saake keba ke wonj e kè Galilee yuw εkumε lemme di Jisoy e. ² ε wvù gay ε bocee wonj bew le, “Wee wvun nu Jon Nlesejoo ε wvù ε kase ε buy yí kpwe le. ε nu fiεε fi ge wvù ε sε no ƙεnjε mvunɔay keege binɔhaw bi mwεεm e bin nεn.”

³ Fi nu ε ‘Elod to gay ε bó koo Jon, kay, fen yew ncaw e nje ‘Elodia wvù kpweε Filew wvù waa bwee ‘Elod, ε ‘Elod to jo kpweε le. ⁴ ε Jon no tune gayte le nci baa bee le wvù ejo wvù kpweε le ƙε. ⁵ ε ‘Elod mum no gomte le wen eyu Jon, geenε no fane bonyii, njefo bonyii to ƙεnjε Jon diεweε wee ntum Nyo’ le.

⁶ ε è ke no nu diuu di Nfon ‘Elod to gee njkaw keekume diuu di bó to bokεε wvù, ε waa ‘Elodia wvù kpwoon ley cεj bine fwe dvu bonyii bò to nu fō njkaw wvudvu le, ε ‘Elod yen ε ye yvuwεε wvù. ⁷ ε wvù mum kaw wan wvudvu, die kelew le wen nu efene wvù ε è cim nu naa bō la fi wvù ε bife le wen efene wvù dvù. ⁸ ε bwee wan mum beyse wan le wvù egay le wvù enya εkolε ke Jon Nlesejoo le ε juy e ε wvù. ⁹ ε wvù gay, ε Nfon ‘Elod yuw nonεn ε ye keeshε lo wvù. Geenε nje kelew kè wvù to dieε wase fwe dvu bonyii bò to nu fō njkaw e, ε wvù mum gay le bó ege no wan gay. ¹⁰ ε wvù mum tum bonyii ε bó gen yew ncaw e bvuse εkolε ke Jon e, ¹¹ to dvù ε juy e nya ε wan kpwoon wvudvu, ε wvù mum gen dvù nya ε bwee. ¹² ε boom bo Jon e bo njoo le ke gen jo gvune di Jon e dwey, gen see saaka wvudvu ε Jisoy.

ε Jisoy nyaε bonyii bontfuke botin (Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

¹³ ε Jisoy ke dioo yuw fiεε fi kooy bō Jon, mum ley ε kekonj e lewse ye gen fō bonyii yaa nu ƙε. Geenε ε bibombom bi bonyii le yuw, mum buy ε bilaante le len bō bikaa bi wvù le. ¹⁴ ε wvù ke buy ε kekonj e dioo fεεε ε njkpwaante, yen kebombom ke bonyii le nεn ghemm. ε shen koo wvù bō bó, ε wvù mum no fele bonyii bò to cεmkene. ¹⁵ ε è ke dioo nu ekiεguu, ε boom bew bo njoo le benceε gay ε wvù le, “Fεn nu njkpwaante, ε diuu ε gen wase, gayε le bonyii ban egen bontεw e eguy mwεεm mvubole mvudien.” ¹⁶ ε Jisoy tfuse ε bó le, “Ƙε shiee nu dvù wvù bó enεne ƙε. ε nu enya ben fiεε ε bó edie.” ¹⁷ ε bó tfuse ε wvù le, “Bese ƙεnjε ƙε ε è nu bontuw bo blεed e botin bō byé yifiεε maan.” ¹⁸ ε wvù gay ε bó le, “Ben eto dvù enya ε me.” ¹⁹ ε bó to dvù, ε wvù fi, mum gay le kebombom ke bonyii le kedvu eshii fokuse yí εgay e. ε wvù jo bontuw bo blεed e bo botin ba bō byé yí yifiεε ye, taa we, nya keyoone ε Nyo’, mum guushε bontuw bodvu nya ε boom bew bo njoo le, ε bó mum gawcε ε

kebombom kedvu. ²⁰ E bonyii bocii die ffuu. E boom bo Jisos e bo ηgoo le baance bimbekε bι to shεεεε ε bι yιn̄sen ηkáa yuufe ncow fiεε. ²¹ Bonyii bò to dieε mwεem mvudien mvudvu to nu bolemse diewe bontfuke botin e, ε se jo bokεne bô boom.

E Jisos len yì joo le
(Mak 6:45-52; Jon 6:15-21)

²² E Jisos mum gay ê boom bew bo ηgoo le le bó eley ê kekonj e esaa fwe kewvu keki é wen eshεε egay kebombom ke bonyii le é kí ekfuuyi. ²³ E wvú ke shεε gay bó le, mum nε ben yì kum e wvú embenj keegen ebunle. E ekfuj ke jiiim ε wvú nu ke fò wvú embenj. ²⁴ Geenεn è to nu kefew kedvu le, ε kekonj nu wase ê joo ncejole, ε joo kale kí, njefo fwefwe to too je fwe cile kí. ²⁵ E è ke no nu wase en'yulem, ε Jisos nε no too fô bó le lenε yì joo le. ²⁶ E boom bew bo ηgoo le dioo yen no wvú lenε yì joo le, ε kedvum gbwo bó. E bó no gayte le “E nu ηkfusay.” E bó mum no wamte foweεwe bô nfan. ²⁷ Kanj mwaanj ε Jisos mum jeme ê bó le, “Ben ejice mvuntelem mvunen e, è nu me. Fo ben efanè ke.”

²⁸ E Bitā gay ê wvú le, “Tata ε è fen nu wo, é wo gay ε me nlen ten yì joo le nto fô wo le.” ²⁹ E Jisos gay ê wvú le, “E toò le.” Nonεn ε Bitā mum buy ê kekonj e no lenε yì joo le gεne fô Jisos e. ³⁰ No wvú to lenε gεne, dioo yen no fwefwe gee, ε wvú mum no fane, mum kew no shiile ê joo. No wvú shiile mum bee le, “Tata fi me!” ³¹ Kanj mwaanj ε Jisos lanj kebo jice wvú le gay ê wvú le, “O oo, mbee wo doose baay! Wo be keηke kemaηen nje la?” ³² E bô wvú mum ben ley ê kekonj e, ε fwefwe wvudvu mum lu. ³³ E boom bew bo ηgoo le bò to nu ê kekonj e mum nya n'wvum ê wvú gay le, “Kεεεy, wo nu Waa Nyo'.”

E Jisos fε bonyii bo bincem e Genεsalet
(Mak 6:53-56)

³⁴ E bó ke lente mamase buy keba kè Genεsalet e. ³⁵ E bonyii bo jó yen wvú le kiεε wvú, mum ciinse ntum ê keba kedvu le kecii, ε bonyii no too bô bonyii bo bincem e bocii fô Jisos e, ³⁶ leke le wvú ecine é bó ekum ke naa ε è nu ηgem ndvu ye le. E wee tfuu wvú to kumte, mum no bonene.

15

Ekumε nce wonj bô diεw Nyo'
(Mak 7:1-13)

¹ E Bofalāsii bô bonyii bomew bò to dunji bonci bo Nyo' le ke mum ne Jelusalem to fô Jisos e bife ê wvú le, ² “E nu nje la wvú boom buw bo ηgoo le beete bô nce wonj bo'iceε bosεεbeene bo fwele? Kε bó cuke can ê je yì nci gomte le se diekene ke.” ³ E Jisos tfuse ê bó le, “E nu nje la wvú ben beete finen bô bonci bo Nyo' le bii ε è nu nce wene wonj e? ⁴ Me njemyi nen, njefo Nyo' to nu ε gay le, ‘Wvumε ico bô bwoo.’ Bvuū gay ten le, ‘E wee nan lo ice kenεε bwεε, é bó yu lo mwεten.’ ⁵ Geenεn, ben ε no gayte finen le, ‘E wee nε ε gay ê ice kenεε bwεε le, ‘Fiεε fi wo bee keεkeηke can yem e nu ε me ε nya wase ê Nyo',” tu ke è nulo é wvú ebvuū ejo fiεε fidvu efi ice kenεε bwεε dvú ke.’ ⁶ E nεε no ben bii nce wene wonj e nen mum gee ε diεw Nyo' tuu fiεε fi ecici. ⁷ Bonyii

bò jemyi jεεy gee jεεy ban! Fieε fi wee ntum Nyo' wvù Yesaya to jemyεε ekume ben nu naa lo keceεy, no wvù to gayεε le,

⁸ 'Bonyii ban wvumte me ke fomvu fomvu, ε mvuntelem mvubole nu ncejole fò me le.

⁹ Bó bunlee me ε è nu ke εcici, njefo bò joo mwεεm mvù è kpwawci bonyii yεεyi le è nu diεw yεm.' "

*Fieε fi nulo ebefe bò wee
(Mak 7:14-23)*

¹⁰ E Jisos ke nε tee kebombom ke bonyii le ε kí to. E wvù gay ê kí le, "Ben eyekε eyuw, ekiεε nta. ¹¹ Ke fieε fi leyte ê wee εmvu nulo ebefe bò wvù ke. E nu fieε fi buyte lo ê wee εmvu fi nulo ebefe bò wvù."

¹² E boom bo Jisos e bo ηgoo le ke nε to gay ê wvù le, "Wo kee ke le Bofalasii be ε yuw fieε fi wo be jeme fi fi ε gbwe bó?" ¹³ E wvù tfuse ê bó le, "Kete kecii kè è nu sε è yele Icεm wvù nu fowe nu ε bó nu ke ebaa. ¹⁴ Ben edaaye ê bó le, è nu binfefe bì duñci je ê bonyii. E kenfefe duñci je ê kemew, ε bó bocii ke egen egbewεn ê kentuke le." ¹⁵ E Bitā gay ê Jisos le, "Ke yuuse ê bese fieε fi ηgan we jemyi." ¹⁶ E Jisos bife le, "Ke ben tεn kee mwεεm e? ¹⁷ Ke ben kee le fieε ficii fi leyte ê wee εmvu booke ê shem ké ghan buy lo le? ¹⁸ Geenεn, ε fieε fi buyte diuw wee le nεn'yi ε è nu fò fitele le. E è nu fife fi beete bò wee. ¹⁹ Fí ké nε ε è nu fò fitele le, ε wee sε no keηke ηkpawce wvù befe, mum yu wee, jo kpwεε wee keνεε dwee wee, jaη kenjaη, coη bvucoη, ben jim nsaw mbiay keνεε befe bò dieε di wee le. ²⁰ Mvun nu mwεεm mvù nulo ebefe bò wee. Ke keediekεn bò can sε bó ε cuke nulo ebefe bò wee ke."

*E kpwoon mvu wvù to nu wee ketum lese fitele yí Jisos e
(Mak 7:24-30)*

²¹ E Jisos ke nε fò lεwse ye gεn keba ke Taya bò Sidon e. ²² E fí kooy le kpwoon mvu wvu Kaanan wvù to nu jó to nu ε nε to yεn Jisos e, bee fò wvù le le, "O Tata, waa Nfon Dawe, came ke shen fò me le. Waa wεm wvù kpwoon nu ε nceendaa dεwle mvu njinsene naa lo bò wvù baay." ²³ Geenεn ε Jisos yuw fanje yaa ghay lo ke. E boom bew bo ηgoo le bence to leke wvù gay le, "Gayε ke ê kpwoon wvun le wvù egenè. Wvù bii nyaa njεεε ê beene." ²⁴ E Jisos tfuse le, "Bó to tum me ε è nu fò bonyii bo Islael e maan bò nu diεwε njée yi nu ε nε wase ε no bvuyte lo le." ²⁵ Geenεn ε kpwoon wvudvu to ke tum εnvuw ê Jisos εjise gay le, "Tata, fi ke me." ²⁶ E Jisos tfuse ê wvù le, "Ke fi nu leη keeηo ηgu boom elañ fò bwé le ke." ²⁷ E kpwoon wvudvu gay le, "E nu keceεy icεm. Geenεn naa bwé ké no bonyi ke tfúw yi iceε bó dioo diekene ε yí no gbwekene." ²⁸ E Jisos mum tfuse ê wvù le, "O kpwoon wvun, mbee wo tεmyi lo. Fí ekooy fò wo le no wo shieele." Ke nonεn ε waa we mum bonen lo.

E Jisos nyanje bonyii bontfuke bonεw

²⁹ E Jisos ke nε fò no gεne, gεn fey mbew Mamase yí Galilee le, ben gεn yí kum e, shii fò. ³⁰ E kebombom ke bonyii le ke baay to fò wvù le nεn ghemm. E bomew to too bò bonyii bò nu bontεηε, noo bò keηke bonfiaw ye le, noo bò nu binfefe, noo bò nu bincife, noo bomew bo bincεm e nteen. No bó too bò bó, no jiwse ê wvù εjise ε wvù fele bó. ³¹ E kebombom kedvu no keηke lo ηghaw no bó to yene ε bincife jemyi, ε bonyii bò keηke bonfiaw ye le bonene, ε bontεηε

le ne ten tey tey, e binfe fe yene mweem e. E bó tum monkum mo Nyo' bonyii bo Israel e.

(Mak 8:1-10)

³² E Jisos mum tee boom bew bo ngoo le gay ê bó le, “Me ηκηηke shen fô kebombom kin e, njefo bó nu wase bee bó εdiuw εta, ε fiε fi bó edie yaa bvuu nu ke. E ke me ηgomte le me encine bó le é bó egene jen ke, njefo è nulo é bó egene egbwe jen ê je.” ³³ E boom bew bo ngoo le gay ê wvú le, “E nulo é beene ejo feε mweem mvudien ηkpwaante jan mvú ekpwentεn keenyanje kfuu kin kebombom ke bonyii le dvú?” ³⁴ E Jisos bife ê bó le, “Ben keηke bontuw bo bleed e bomεε?” E bó tfuse le, “E nu bosooshwiw bó mvubyetele nen caan.” ³⁵ E Jisos mum gay le kebombom ke bonyii le kedvu eshii fokuse. ³⁶ E bó shii, ε wvú jo bontuw bo bleed e bo bosooshwiw ba noo byé yidvu, nya keyoone ê Nyo', mum guushε nya ê boom bew bo ngoo le, ε bó mum gawce ê bonyii bodvu. ³⁷ E wee tfuu die, ffuu. E bó baance bimbeke bi to sheεεε, ε bí yinshen ηkáa yisooshwiw. ³⁸ Bonyii bó to dieε to nu bolemse bontfuke bonεw, ε se jo bokεne noo boom. ³⁹ E wvú mum cine kebombom kedvu le ε kí no kfuuyi. E wvú ley ê kekon e gen ê keba kè Magadan e. *

16

E bonyii bomew no gomte le Jisos ege keηghaw ke fiε le

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ E Bofalasii bó Bosadusii ke ne to fô Jisos e keemom wvú, mum gay le wvú ege fiε fi dunji mvunγay mvú ne fowe. ² E Jisos gay ê bó le, “E ke dioo nu seke diuw seeyi ε εbulε yeεle, ε ben no gayte le, ‘Eκfuη nu ebuy ejon,’ njefo ben nu ε yen ε εbulε yeεle. ³ E ke dioo nu seke diuw sane ε εbulε yeεle ε kembεw ε suu, ε ben no gayte le, ‘Nffum nu ke efey εben,’ njefo ben nu ε yen ε εbulε yeεle ε kembεw ε suu. Ben kee keetaa εbulε mum kiεε no ekfuη nu enu, geenε yaa kee ke bonciise bó mweem mvú kooyi yí kefew kin e dunji nje la? ⁴ Eηgokε kè befe kè nu ε cine wase Nyo' le ε no nu diewε kpwoon nsake le kin, gomte fiε fi dunji mvunγay mvú ne fowe. Ke è nulo é me endunεε fiε ê kí efey fi wee ntum Nyo' wvú Jona le ke.” No wvú gay nonen mum cine bó le ne no gene.

E Jisos tefe boom bew le bó eyenè ekumε gee di Bofalasii bó Bosadusii le

(Mak 8:14-21)

⁵ E boom bo Jisos e bo ngoo le ke dioo feεε kewvu keki yen le bó be ε daaye keejo bleed. ⁶ E Jisos ke ne gay ê bó le, “Ben eyenè, bvuu joo kefew yí fintunλεen fi Bofalasii noo fi Bosadusii le.” ⁷ E boom bew bo ngoo le mum kew no jemiyi εbonεbon ekumε fiεε fidvu, gayte le, “Wvú jemiyi fintunλεen fin nen njefo beene baa to bó bleed ke.” ⁸ E Jisos kiεε fiεε fi bó jemiyi ekumε fi mum gay le, “O oo bonyii bo mbee wvú doose le ban! Ben jemiyi εbeneben ε è nu ekumε bleed wvú ben baa keηke ke nje la? ⁹ Ben baa yene wase mweem e le? Ke ben kumiyi bontuw bo bleed e bo botin bó bonyii se dieε bontfuke botin e? Bimbeke bi ben se baance se nu ηkáa yimiεε? ¹⁰ E ke ben bvuu kumiyi ten bontuw bo bleed e bo bosooshwiw bó bonyii be die bontfuke bonεw e? Ben be baanci bimbeke bí ε buy ηkáa yimiεε? ¹¹ E ge la wvú ben baa kiεε le ke me njemiyi ε è nu ekumε bleed ke? Me mbvuu ηgayte ke le ben ejoð kefew ekumε fintunλεen fi Bofalasii

bô Bosadusii le.” ¹² No wvú jeme nonen ε bó mum kίεε le ke wvú jemyi le bó ejoo kefew ε è nu ekumε fintun|εen fi bó towte ê bleed e ke, le wvú jemyi ε è nu ekumε n'yeeyi wvu Bofalasii bô Bosadusii.

*É Bitá cεε le Jisós nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)*

¹³ É Jisós ke gen buy ê keba ke wonj e kè Kaysalia Filibi le, ke nε bife ê boom bew bo ηgoo le le, “Bonyii duu le wee wvú diee nu Waawee nu yεε?” ¹⁴ É bó tfuse ê wvú le, “Bonyii bomew duu le wo nu Jon Nleseejoo, bomew le Elayja, ε bomew duu le wo nu Yelimia kenεεε wee ntum Nyo' wvumvu.” ¹⁵ É wvú bife ê bó le, “Ben duu finen le me nu yεε?” ¹⁶ É Semon Bitá tfuse le, “Wo nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε wvú Waa Nyo', Nyo' wvú keηke nshii.” ¹⁷ É Jisós tfuse ê wvú le, “Semon waa Jona, Nyo' nu ε buw wo, njefo ke fin nu ε è seje wee wvu wum ê wo ke, è seje Icεm wvú nu fowe ê wo. ¹⁸ Me ε no ηgayte ê wo le wo nu Bitá, * ε è nu yí kembraan kin e wvú me nu ηke en'yoo kentaashe kem ke bonyii bo mbee le. É ke mvun|gay mvu kpwe le nu ke eyuu eghaw kentaashe kedvu ke. ¹⁹ Me nu ηke enya ken'yene ke bvunfon bvú fowe le † ê wo. Fieε fi wo ε ke ε suu fokuse fen, tu bó nu ε suu wase fowe. Fieε fi wo ε ke ε fay fokuse fen, tu bó nu ε fay wase fowe.” ²⁰ No Jisós gayεε nonen, mum looce ciise lo ê boom bew bo ηgoo le le bó eyene fo bó ke emom esee ê wee le wen nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε ke.

*É Jisós jeme ekumε kfiu kpwe yí wvú nu ke ekpwe
(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)*

²¹ É kεw yí kefew kekiε le, ε Jisós mum kεw no dun|ci ê boom bew bo ηgoo le le wen keηke ke keegen|Jerusalem. É wen nu egen eyen bongεw nteen can bonyii bô saake wonj e bó bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô dun|ci bonci bo Nyo' le. Bó nu ke eyu wen, é ediuw ebuy εta é wen ekase ebuy yí kpwe le. ²² É Bitá mum jo wvú ε bó wvú lewse ye. É wvú mum kεw no saake wvú yí fieε fidvu le, gayte le, “Tata, Nyo' elεwseè. Ke fin fieε nu ke eyuu ekooy bô wo ke.” ²³ É Jisós ban|ke ye gay ê Bitá le, “Ja ê me εjim Satan! Wo jewsee lo me njefo ke wo leeme ê keba ke Nyo' le ke. Wo leeme ε è nu ê ke wee wvu wum e.” ²⁴ No Jisós jeme nonen, mum gay ê boom bew bo ηgoo le le, “É wee gomte keenu wee wem ηgoo, tu wvú keηke keetun ekole kew, etuu kentam kew ebii me le. ²⁵ Ben ekeè le wee wvú bawci nshii we fo wvú elase nu ke elase ke lo. Geenen ε wee wvú lase nshii we nje me nu ke ekeηke nshii. ²⁶ É bó baanci naa wonj wvun nen tfuu, ε nya ê wee wvú ε die, ε ke ε lase nshii we, é sεw wvudvu enu la? Nu le fieε nu dvú fi è nulo é wee esum keyoy kew dvú le? ²⁷ Ben ekeè le wee wvú diee nu Waawee nu ke eto bó bonceendaa bew ê bvukukε bvú Ice le, emum elaw wee tfuu yí fieε fi wee nu ε ge le. ²⁸ É me ensee ê ben keceεy le bonyii bomew leeme fen bó yaa nu ke eyuw wvun|kpwe sε bó ε yen no wee wvú diee nu Waawee too bó bvunfon bwew ke.”

16:14 14:2; 17:10-13; Mat 21:11 **16:16** 14:33; Jon 1:49; 11:27 **16:18** Luk 22:32; Jon 1:42; 21:15-17; Efε 2:20 * **16:18** Diee di Bitá din nu le, «Te». **16:19** Luk 11:52; Mat 18:18; Jon 21:15-17 † **16:19** Fen nu tey|tey le, bin'yene bi bvunfon bvú fowe le. **16:20** 17:9 **16:21** 17:22-23; 20:17-19; 26:2 **16:24** 10:38-39; Luk 14:27; 17:33; Jon 12:25-26; 1Bi 2:21 **16:27** Mben 62:12; Job 34:11; Mat 7:23-27; 13:41; 25:31-46; Luk 13:27; Jon 5:29; Lum 2:6; 1Kol 3:13-15; 1Bi 1:17; 2Tim 4:14; Mwm 22:12 **16:28** 10:23; 24:34; Mak 9:1; 13:30; Luk 9:27; 21:32

17

*Ɛ Jisos dunƙe bvukukε bwew bvù wvù to kenƙe fowe
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)*

¹ Ɛ ɛdiuw ke fey ɛsoocaan, ɛ Jisos jo Bita bô Jem noo Jon wvù waa bwee Jem, ɛ bô bô ben yî kum wvumew e ɛ wvù defe ɛwe, no nu fô ɛbonɛbon. ² Ɛ bô ke ne yen ɛ nfiեսen ye ɛ kumen ê bô ejise, bvushiw bwew ɛ no baa lawkene diewe diuu le, ɛ ndvù ye baa ten lawkene nen mwawmwawmwaw. ³ Ɛ fi kooy le Muses bô Ɛlayja to nu ɛ ne buynen fô bô le, no jemyi bô bo Jisos. ⁴ Ɛ Bita mum ne bvumten gay ê Jisos le, “Tata, fi jee no beene nu fen. Ɛ wo fen koonƙe lo é me en'yoo cún fen she, é yimi enu yo, yimi yi Muses, yimi yi Ɛlayja.” ⁵ Ɛ ke no wvù to beɛ jemyi, ɛ fi kooy le kembew kè baa nen bvuuu to nu ɛ ne to ban bô, ɛ diew jeme ê kembew kedvu le le, “Wvun nu Waa wem, wvù nu fitele fiem. Me n'yooke njon bô wvù baay. Ben eyuukè ɛ è nu wvù le.” ⁶ Ɛ boom bew bo ngoo le dioo yuw diew yidvu ɛ kedvum gbwo bô, ɛ bô gbweken tum monshim fokuse. ⁷ Ɛ geenɛn ɛ Jisos gen kum bô le gay le, “Ben eja we. Fo ben efanè ke.” ⁸ Ɛ bô dioo cake ejise we fanɛ yaa bvuu yen wee mvu le efey Jisos ke.

⁹ Ɛ bô ke ne yî kum wvudvu le dioo booke, ɛ Jisos lew ê bô le, “Fo ben ke esee fiɛ fi ejise eyene be yen ê wee se wee wvù diee nu Waawee ɛ buy wase yî kpwe le ke.” ¹⁰ Ɛ boom bew bo ngoo le bife ê wvù le, “Ɛ nu nje la wvù bonyii bô dunƙi bonci duu le Ɛlayja kenƙe keeke eyaw eto é Mboyse wvù Nyo' to kawee se to?” ¹¹ Ɛ Jisos tfuse le, “Ɛ nu keɛɛɛɛ le Ɛlayja kenƙe keeyaw eto ekene mwɛɛm mvunƙiim. ¹² Ɛ geenɛn é me ensee ê ben le Ɛlayja nu ɛ to wase bô fanɛ yaa kiele wvù ke, ɛ mum ɛ ge fiɛ fi bô koonƙe bô wvù. Ɛ è nu ke lenlen no wee wvù diee nu Waawee nu ke eyen ngew can yibole.” ¹³ No wvù gay nonen, ɛ boom bew bo ngoo le mum kiele le wvù jemyi ɛ è nu ekume Jon Nleseejoo.

*Ɛ Jisos fe wan mvu wvù to gbwee kenƙbwe
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)*

¹⁴ Ɛ Jisos bô boom bew bo ngoo le ke bow fese fô kebombom ke bonyii le to nu. Ɛ wee mvu ne to tum envuw ê Jisos fwe, gay ê wvù le, ¹⁵ “Tata, came ke shen fô waa wem e. Wvù gbwee kenƙbwe, yene ngew baay. Wvù nen'yi gbwe fotan, ké ne gbwe ê joo le. ¹⁶ Me mbe ɛ nto bô wvù fô boom buw bo ngoo le bô ɛ mom nkuanj keefe wvù.” ¹⁷ Ɛ Jisos gay le, “O oo! Ɛngoke ke ecici kè baa lese fitele yî Nyo' le kin. Me nu nke enu beene enɛn embuy neɛ? Me nu nke enkuu shém bô ben enɛn embuy neɛ? Ben eto bô wan wvudvu fen enya é me.” ¹⁸ Ɛ bô to dvù, ɛ Jisos wam nceendaa dɛwle wvù to nu yî wan wvudvu le ɛ wvù buy, ɛ wvù mum bonen lo kan mwaan.

¹⁹ Ɛ boom bo Jisos e bo ngoo le ke ne gen fô wvù le ejim ejim, bife ê wvù le, “Ɛ nu nje la wvù bese be mom nkuanj keebwene nceendaa dɛwle wvudvu?” ²⁰ Ɛ wvù tfuse ê bô le, “Ɛ nu njefo mbee wene doose lo. Ɛ me ensee ê ben keɛɛɛɛɛ le, é ben be kenƙe mbee ɛ wvù nu ke naa diewe shem nsusu le, * tu ben nulo egay ê kum wvun le wvù envuw ye fen egen eleem fofe, é wvù mvuwe, fiɛɛ saa nu dvù fi nulo eghaw ben ke. ²¹ [Geenɛn, ke kfuw wvuwvun nceendaa dɛwle nulo ebuy se wee ɛ bunle ɛ she mbam mwɛɛm mvudien ke.]”†

17:1 5:1 17:2 2Bi 1:16-18; Mwm 1:16 17:5 3:17 17:9 16:20 17:10 Mala 3:23-24; Mat 16:14 17:12 11:14; Luk 1:17; Jon 1:21 17:17 Dito 32:5, 20 17:20 13:31; 14:31; 21:21; Mak 11:23; Luk 17:6 * 17:20 Nsusu yin nu é diew bala le le, «mustard». † 17:21 Ke bonwa' bo boyvuum bomew bô bô to yawee sanj diew Nyo' jó kenƙe kencim kin ke.

*Ɛ Jisos bvuu jeme ekumε kfiu kpwe yi wvù nu ke ekpwe
(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)*

²² No Jisos bô boom bew bo ηgoo le to taashεε Galilee, ε wvù gay ê bó le, “Wee wvù diee nu Waawee nu ε bó nu ke enya wvù can bonyii le, ²³ é bó eyu wvù, é ke edioo enu εdiuw εta, é wvù ebuy yi kpwe le.” Ɛ bó yuw nonεn, ε ye keeshe bó baay.

Ekumε shile wvu yew ncese

²⁴ Ɛ Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke γεν buy Kafana'um, ε bonyii bô to fii shile wvu yew ncese ke to yɛn Bita le sow ê wvù le, “Wee wene n'yεyɛi ké no laanƙe ke shile wvu yew ncese?” † ²⁵ Ɛ wvù bee le, “Ɛε.” Ɛ Bita ke dioo tu fô yew e, ε è yaw Jisos jike fiεε fidvu fokuse, bife ê wvù le, “Semon, wo yεne fiuw le la? Bonfon bo fokuse fεn ké no fii shile bô kensuw ε è nu ê baa? Bó ké no fii ê boom bo wonƙ e, nuu ê botolo le?” ²⁶ Ɛ Bita tfuse le, “Bó ké no fii ε è nu ê botolo.” Ɛ Jisos gay ê wvù le, “Tu ke boom bo wonƙ e yaa konyi keelaanƙe ke. ²⁷ Geenεn, wvu le fô bee wo eteensen mvuntelem mvu bonyii bodvu le, γενε elanƙ fincaw ê mamase le, bye yi wo ε yaw ε koo, ε wo yene diuw wvudvu, é wo eyεn jise di bigew e jó, emum ebvuse egεn enya ê bó keelanƙ shile wesebewo dvù.”

18

*Wee wvù kuuke εnte jo bvunfon bvu fowe
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)*

¹ Ɛ è no nu ke kefew kedvu le, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le to bife ê wvù le, “Wee wvù kuuke fele wee tfuu ê bvunfon bvu fowe le nu wvù la?” ² Ɛ Jisos mum tee wan caan leke ê bó εntelenƙ, ³ gay le, “Ɛ me ensee ê ben keceey le, é ben baa ekumenε etu diεwε boom bo caan caan e, tu ke ben nu ke eyuu eley naa lo bvunfon bvu fowe le ke. ⁴ Naa yεε wvù nu ε jo εkolε kew caan ε no nu diεwε wan wvun e, nu ε wvù nu wee wvù kuuke εnte jo bvunfon bvu fowe. ⁵ Ɛ wee fiisene wan diεwε wvun e ê diee diem e, tu wvù fiisene ε è nu me. (Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ Ɛ è nu le wee ege é wee wvù nu ε lese fitele yi yεm e diεwε boom bo caan caan ban e ege kebefε, é fi ejee fô wvuwee wee le le bó esherƙe kebewe ke diene le ê kendonƙ kew e, edomse wvù é wvù eshii egεn ê joo yi baay e. ⁷ Ngew wvu baay nu fô bonyii bo yi wonƙ wvun e. Mwεεm mvù teeyi bonyii ε bó gee bibefe ƙεƙε ke keenu. Geenεn ε ηgew wvu baay nu fô wee wvù teeyi wee mvu ε wvù gee kebefε le. ⁸ Ɛ kebo kuw ƙεnεε εkalε kuw gee ε wo gee kebefε, é wo sum kebo kedvu ƙεnεε εkalε kedvu lanƙ. Fí jee le wo ke eley nshii wvù mεy lo le bó kebo ƙεnεε εkalε ƙεƙfuyte, efey keeƙεƙε can yicii ƙεnεε bikaa bicii é bó ke ejo wo εtfume ηgyu wvù mεy lo le. ⁹ Ɛ jise diuw gee ε wo gee kebefε, é wo min jise didvu lanƙ. Fí jee le wo ke eley nshii wvù mεy lo le bó jise dimwaanƙ, efey keeƙεƙε ejise εcii, é bó ke elanƙ wo ηgyu wvu baay e.”

*Ngan ekumε njee yi to laε
(Luk 15:3-7)*

¹⁰ “Ben eyεnè fô ben ejoò mvu boom bo caan caan ban e ekuse ke. Ɛ me ensee ê ben le fowe nu ε bonceendaa bo Nyoo' le bô shee bô bó ké no nu

ke sekeci ejise jo Icem wvù nu fowe. ¹¹ [E wee wvù diee nu Waawee to to keeboyse bonyii bò nu e laken wase.] *

¹² Ben kpwaake le la? E wee kenke njée gbwee, yimiaaŋ e la ente dvudvu, wvù saa eyaw ecine yi mban bvuuke ncow bvuuke le e kum, egen egom njee yimiaaŋ yi la yidvu? ¹³ E me ensee e ben keceey le, e wvù gom e yen, e wvù eyuuke njon bò njee yimiaaŋ yidvu fele yi mban bvuuke ncow bvuuke yi baa la ke. ¹⁴ E nu ke lenlen ten no Icen wvù nu fowe baa shieele le wee mwaan ŋgoo boom bo caan caan ban e ela ke.

No e nulo e wee emance mwem bò waa bwee

¹⁵ E waa bwoo ge fi e befefo wo le, e wo gen yen wvù le dunce jay we e wvù ke ben e wvù bofee. Wvù e yuw fi wo jeme, tu wo e kase wase e kenke waa bwoo jim. ¹⁶ Wvù e no nu se wvù e yuw fi wo jeme, e wo jo wee mwaan keene bofee e ben e bó kase gen fo wvù le, wvu le njeme wemen ekenke bonyii bofee keene botete bò eben jim nsaw wvudvu. ¹⁷ Wvù e gen e fan keeyuw fi bó jemyi, e wo jo kesen gen dvù fo kentaashe ke bonyii bo mbee le. Wvù e fan keeyuw naa noo kentaashe ke bonyii bo mbee le, e wo jo wvù diewe wee wvù yaa kee ke Nyo' keene diewe wee wvù fii shile le.

¹⁸ E me ensee e ben keceey le fi ben e ke e suu fokuse fen, tu bó nu e suu wase fowe, fi ben e ke e fay fokuse fen, tu bó nu e fay wase fowe. ¹⁹ Me e mbvuu e no ŋgayte e ben le, e bonyii bofee e ben ente benje yi fi le fokuse fen, e lke e bunle le, e Icem wvù nu fowe ege fimweten fo bó le. ²⁰ Ben eke e le fo bonyii bofee keene botete nu e taashe e diee diem e, nu e me nu e bó entelen."

Ngan ekume wee fioo wvù yaa koole ke shen

²¹ E Bitamum bence bife e jisos le, "Tata, e nu bokaŋ bomem bò waa bwem gee mwem mvù befefo me le, e me enleshi ke lo? E nulo e ke egen ebuy bokaŋ bosooshiwiy e?" ²² E jisos tfuse e wvù le, "Ke e nelo e me enjay e wo le e nelo enu ke bokaŋ bosooshiwiy maan ke. E nelo enu mbansooshiwiy bokaŋ bosooshiwiy. ²³ E nee fi bó nelo efewsen bvunfon bvufowe bò nfon mvu wvù to gomte keekpwanŋen bò bonyii bew bo lemme le bò kpaw we to nu can yibole. ²⁴ No wvù to keewe keetaasse, e bó to hò wee mvu e ye fioo nu bikele bi bigew e bontfuke yuufe. ²⁵ No ke e to nulo e wvù elaw, e nfon wvudvu mum gay le bó ejo wvù bò kpwee noo boom noo mwem mwem mvuncim egese eto bò bigew bidvu elaw fioo ye dvù. ²⁶ No nfon gay nonen, e wee wvudvu gbwe e wvù ejise ku can e wvù gay le, 'Tata, kuu ke shém bee wo, me nu nke enlaw fi fi.' ²⁷ E shen ge e cee ekole we cine wvù le daaye lo e fioo yidvu le. ²⁸ Geen, e wee we kebe ke buy dioo gene, buynen yi wee mvu wvù bò bó lemte nfon e, e wvù to kenke wvù fioo ekele ke bigew e ke kemwaan. † E wvù mum jice wvù yi sew e gay le, 'Lawe fioo yo.' ²⁹ E wee lemme wvudvu mum gbwe ten e wvù ejise, lke wvù gay le, 'Kuu ke shém bee wo, e me nke enlaw wo.' ³⁰ E wvù tun, jo wvù gen fen yew ncaw e le wvù enu dvù egen ebuy no wvù ke elaw fioo ye. ³¹ E bonyii bomew bò bó to lemte dioo yen fi kooy le, e fi ley bó baay. E bó mum gen see fi fi kooy e nfon. ³² E nfon tooy wvù e wvù to, e wvù gay e wvù le, 'Wo nu fi eci. Me

* **18:11** Ke bonwa' bo boyvuum bomew bò bó to yawe san diew Nyo' jó kenke kencim kin ke. **18:14** 6:10 **18:15** Lew 19:17; Gal 6:1 **18:16** Dito 19:15; Jon 8:17; 2Kol 13:1; 1Tim 5:19 **18:17** Tay 3:10 **18:18** 16:19; Jon 20:23 **18:19** 7:7 **18:20** 28:20 **18:22** Kej 4:24 **18:23** 25:19 **18:27** Luk 7:42 † **18:28** Ekele ke bigew e kin nu e diwe Glek e ke diwe bodanal gbwee le.

mbe ε ndaayε ê yo fioo le yicii njefo wo be ε ku can ê me. ³³ Kε è be nulo ten é wo ecam shen fô wee wvù ben ε bó lemte le no me mbe ε ncam ten fô wo le?" ³⁴ E nfon ton'ye shém, nya wvù le bó efen yew ncaw e, enyεwle bó wvù egen ebuy no wvù ke elaw fioo ye yicii. ³⁵ Nonen, è nu kε lenlen no Icem wvù nu fowe nu ke ege bó wee mwaan mwaan ben e, fen é wee baa elεshε bó fitele fiew ficii fiεε fi befe fi waa bwee nu ε ge fô wvù le."

19

N'yεyi ekumε keekuj kpwoon (Mak 10:1-12)

¹ E Jisos ke jeme mwεem mvun mεse, mum nε ê keba ke wonj e kè Galilee le gen ê kè Judea le Joo Joodan wvuke. ² No wvù gen, ε kebombom ke bonyii le shfum bi wvù le, ε wvù fε bó bocii bò to cemkene jó.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

³ E Bofalasii ke nε to fô wvù le keemom wvù, mum bife le, "Nci nu ε bee le é nulo é wee ekuj kpwεse yí fiεε le kεnεε è nu naa fi la?" ⁴ E Jisos tfuse é bó le, "Ben ke baa tanj wase fiεε fi bó sanj le, 'Fonkεw nu ε wee wvù to bomεε bonyii to bom bó ε bó no nu diemsen bó kpwoon' e? ⁵ Wvù to bom nonen mum gay le, 'E nu nje fifin wvù diemsen nu ke ecine ice bó bwee le etaashe bó kpwεse, é bó bofεε emum etu wase wee mwaan.' ⁶ Nonen, kε bó beε bonyii bofεε kε, bó nu wase wee mwaan. Fí ε mum ε no nu le, fiεε fi Nyo' nu ε taashe wase, fo wee emom egawsen kε."

⁷ E bonyii bodvu mum bife ê Jisos le, "E no nu nje la wvù Muses to gayεε le wee nulo esanj nwa' enya é kpwεse wvù dunji le wen nu ε kunj wase wvù, emum ekuj wvù?" ⁸ E Jisos tfuse le, "E to nu nje bikuu binen bi temyen wvù Muses to cin'yεε le wee nulo ekuj kpwεse. Geenε, kε è nu no fi to nu fonkεw kε. ⁹ Me ε no ngayte fiem ê ben le, é wee nε ε kunj kpwεse ε jo wvumvu, é è baa nu le kpwoon wvudvu nu ε nε ε no ghane gee nsake, tu wvù nu ε ge kebefε ke diεwε keejanj kpwoon mvu."

¹⁰ E boom bó Jisos e bo ngoo le yuw fin gay ê wvù le, "E è fen nu no fi nu ekumε diemsen bó kpwoon, é fi ejee le wee emey fiew nonen se wvù ε taashe bvujen." ¹¹ E Jisos gay ê bó le, "Kε è nu wee tfuu wvù nulo ebee fifin fiεε kε. E nulo ebee kε bonyii bò Nyo' nu ε ge le bó ebee. ¹² Ben ekeè le bonyii bomew nu dvù ε bó yaa ké no kenke shieε kpwoon kε, ε è nu no bó to bokεε wase bó ε bó nu. E bomew nu nonen ε è ge bonyii bó can le bó enu nonen. E bomew nu fibole nonen ε è ge bó bó bikuu bibole le bó enu nonen nje bvunfon bvu fowe. Wee wvù nulo ebee fifin ε wvù bee."

E Jisos lanj kembonen yí boom bo caan caan e

¹³ E bonyii ke nε no too bó boom fô Jisos e le wvù ekum bó le, eburnle fô bó le, ε boom bew bo ngoo le mum no saake lo bonyii bodvu. ¹⁴ E Jisos gay fiew le, "Ben ecine é boom bodvu etoo fô me le. Fo ben ejewsè bó kε, njefo bvunfon bvu fowe nu ε è nu fô bonyii diεwε boban e." ¹⁵ No wvù gay nonen, mum gεε can ye yí bó le mum nε no gene.

Jisos bó cee kpaw (Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 E fi kooy le wee mvu to nu e ne to fô Jisos e, bife ê wvú le, “Wee N'yeyi, fiEE fi jee fi me nkeñke keenge nse nkeñke nshii wvú mey lo nu la?” 17 E Jisos bife ê wvú le, “Wo biite e è nu ê me ekumE fiEE fi jee nje la? Wee wvú jee mey ke mwaan. E wo gomte keeke eley nshii wvú mey lo le, é wo no geelè bonci bo Nyo' le.” 18 E wee wvudvu bife ê Jisos le, “Bonci bo Nyo' le nu bô la?” E Jisos tfuse le, “Fo wo eyu wee, fo wo ejan kpweE wee, fo wo econ bvuon, fo wo ehen jim nsaw mbiay, 19 è wvumtè ico bô bwoo, noo le, è koonkè waa bwoo no wo koonke ekole kuw.” 20 E cuwee wvudvu mum gay ê wvú le, “Bonci ban bocii nu e me nse ngeele wase. E bvuu shêke la?” 21 E Jisos tfuse ê wvú le, “E wo fen gomte keenu wee wvú jee gene mEEse, é wo gen gese mwEem mvú wo keñke, gaw bigew bidvu ê bo kefufe le, é wo ke emum ekeñke ntfu e è nu fowe. E wo dioo e ge nonen emum eto ebii me le.” 22 E cuwee wvudvu yuw nonen, mum ne no gene nu lo shen shen, njefo wvú to keñke kpaw baay.

23 E Jisos mum gay ê boom bew bo ngoo le le, “E me ensee ê ben keceey le fi nu ke etemyi fô wee kpaw e keeley bvunfon bvú fowe le. 24 E me embvuu ensee ê ben le, fi nu cekey fô nyambala le keeley ê jise di tase le fele fô wee kpaw e keeley bvunfon bvú Nyo' le.” * 25 E boom bo Jisos e bo ngoo le yuw fifin, e diuw yum bó baay. E bó bife le, “E è fen nu nonen, é ke yuu eboy yee?” 26 E Jisos taa bó nen, gay ê bó le, “E è nu fô wee wvu wum e, tu fi nulo eghaw. GeenE e fô Nyo' le nu e ke fiEE yaa nulo eghaw wvú ke.” 27 E Bitá gay ê wvú le, “Taa eyen, bese nu e cinE wase fiEE ficii le e no bii wo le. Bese nu ke ekeñke la?” 28 E Jisos gay ê bó le, “E me ensee ê ben keceey le seke wee wvú diee nu Waawee e shii wase yí kawla we bvukuke le won wvu fwE le, é ben ban bô se bii me le, eshii ten yí bokawla le yuufe ncow bofEE esaake dikfuu di Islael di yuufe ncow difEE. 29 Wee tfuu wvú nu e cinE la diew e, keEE boom bo bwEE le, keEE jéme ye le, keEE ice le, keEE bwEE le, keEE boom e, keEE nje le, e wvú cin'yi nje yem, nu ke ekeñke bonyii bô mwEem bokan gbwee fele no wvú se keñke. E wvú nu ke ekeñke ten nshii wvú mey lo. 30 GeenE, bonyii nteen bô nu fwe keseen nu ke enu ejim, é nteen bô nu ejim keseen enu fwe.”

20

Ngan ekumE wee wvú to joE bonyii bo lemme le lese wene

1 E Jisos bvuu gay le, “Bvunfon bvú fowe nu diEwe cee la mvu wvú to buyEE ja fontanentan gen keejo bonyii bo lemme le elese ê wvú wene. 2 No wvú to geneE yen bó le, e bô bó mum kameñ le wvú nu ke elaw bó danali danali yí diuu le. * E wvú mum ciinse bó e bó gen no lemte ê wvú wene. 3 E è ke no nu diEwe didiuu bvuu ke le, e wvú buy gen yen bomew bonyii le e bó leeme fô way laame. 4 E wvú gay ê bó le, ‘Ben egen ten elemtè ê me wene, é me nke enlaw ben no bó ké no laake.’ E bó mum gen. 5 E wvú ke bvuu buy ke diEwe emvunsheer entelen e, bvuu kase buy ke diEwe didiuu ditete le, joo ke bonyii bo lemme le. 6 E è ke no nu diEwe didiuu ditin e ekiEguu, e wvú bvuu buy gen yen bonyii bomew e e bó leemene. E wvú bife ê bó le, ‘E nu nje la wvú ben to e she leemene fen diuu dicile ecici?’ 7 E bó tfuse le, ‘E nu njefo wee baa jo bese lemme le ke.’ E wvú mum gay ê bó le, ‘Ben egen le ten elemtè ê me wene.’

19:18 Ksm 20:12-16; Lew 19:18 **19:19** 22:39 **19:21** 6:20; 8:21-22; Luk 12:33 **19:22** Mben 62:10 * **19:24** Nyambala yin nu e bó tenje é díew bala le le «camel». **19:26** Saka 8:6; Luk 1:37

19:28 25:31; Luk 22:30; 1Kol 6:2; Mwam 3:21 **19:29** 10:37 **19:30** 20:16; Mak 10:31; Luk 13:30

* **20:2** Danali mwaan nu jise di bigew e di bó to ké law wee dvú yí lemme di yí diuu le.

⁸ Ε ἔ κε no nu ekiεguu, ε cee wεε mum to gay ἔ cee ekole bonyii bew bo lemme le le wvú etee bonyii bo lemme le, enya nlawma wvubo, κεεκε yí bonyii bò be to ejim e, egen emese yí bò be to fwe le. ⁹ Ε wvú mum κew no laake. Ε bonyii bò bó to joε bó yí lemme le didiuu ditin to ε wvú law bó danali danali. ¹⁰ Ε bonyii bò bó to yawεε ejo ke dioo to mum no kpwaake le bó nu elaw bó efey bomew ba. Geenen ε, bó law ke ten bó danali danali. ¹¹ Ε bó fi nlawma wvubo mum κew no wvukene cee la we, ¹² gayte le, 'Bonyii ban bò wo be jo ejim lem ke ntam kefew mwaan maan, geenen wo ε law bee bó lenlen, ε bese nu bò be she ε ngvuse yí lemme le diuu dicile ε mvum sheyte yí yese le.' ¹³ Geenen ε cee wεε wvudvu tfuse ἔ wee mvu bó le le, 'Nsaa yem, ke me mbaa njay fiεε bee wo ke. Bee wo be kamene ke lemme din yí danali le? ¹⁴ Joo nlawma wo egenε. Ε konj me le me enlaw wee wvu ejim lenlen diewe no me nlaw wo. ¹⁵ Ke me ηκεηκε mvungay keenje fiεε fi me ηkoonke bó fiεε fi ε nu fiem e? Nuw le wo bene kendonj njefo me nu ε n'yene can yem fô bonyii le le?' " ¹⁶ No Jisov jeme nen, mum mese le, "Ε nu ke no bonyii bò nu ejim keseen nu ke enu bo fwe, ε bo fwe nu bo ejim."

*Ε Jisov bvuu jeme ekume kfuu kpwe yí wvú nu ke ekpwe
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)*

¹⁷ Ε Jisov ke no bene Jelusalém, ε bó boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε buy ἔ je, ε wvú tee bó ε bó bó lewse ye, ε wvú gay ἔ bó le, ¹⁸ "Ben eyeke eyuw, beene bene wase gene Jelusalém, ε bó nu egen enya wee wvú diee nu Waawee can bocee ncese bo baay baay noo bonyii bò dunji bonci bo Nyo' le, ἔ bó esaw wvú esumten le bó eyu wvú, ¹⁹ emum enya wvú can bonyii bò yaa nu ke Bojuu le, ἔ bó esewse wvú, tamte wvú bó bongbwan, emum eta wvú yí kentam e, ἔ ke edioo enu ediuw eta ἔ Nyo' ekase ebvuse wvú yí kpwe le."

*Ε bwee Jon bó Jem leke bintaw bi boom bew e ἔ Jisov
(Mak 10:35-45)*

²⁰ Ε bwee boom bo Sebēdee le ke ne to fô Jisov e bó boom bew, tum envuw ἔ wvú ejise keeleke fiεε. ²¹ Ε Jisov bife ἔ wvú le "Wo be gomte le la?" Ε wvú gay ἔ wvú le, "Kawε le ε nu ke edioo enu seke wo saake wase bvunfon bwuw, ἔ boom bem bo bofεεε ban eshii mbew yo le, wvumvu ἔ εbo kuw ke elemse le, wvumvu ἔ ke ekεne le." ²² Ε Jisov tfuse ἔ boom bodvu le, "Ke ben kee fiεε fi ben biite ke. Ε nulo ε ben ke ewu fiko fi ηgew e fi me nu ηκε εν'wu?" Ε bó tfuse le, "Bese nulo ke ewu." ²³ Ε wvú gay ἔ bó le, "Ε nulo ε ben ke ewu fiko fiem keceey. Geenen keeshii ἔ ebo kem ke elemse bó ke ekεne le yaa nu bvudvu bwem keenya ἔ ben ke. Mondvuum modvu nu ε ε nu fô bonyii bò Icem nu ε seyse wase ε gee fô bó le." ²⁴ Ε kebese ke boom bo ηgoo le bo Jisov e bo yuufe dioo yuw ekume fiεε fidvu, ε shém ton'ye bó bó boom bo bofεεε bodvu. ²⁵ Geenen ε Jisov tee bó bocii, ε bó to ε wvú gay ἔ bó le, "Ke ben kee le bonyii bò saake bitum ké no shiile lo yí bonyii bobole, ε bonyii bo baay baay bobole dunji mvungay mvubole ἔ we jo bó? ²⁶ Ke fife keηke keenu ἔ ben entelen ke. Wee wvú gomte keenu wee wvu baay ἔ ben entelen keηke keenu wvú lemte lo ben e. ²⁷ Wee ε no gomte keenu wee wvu fwe ἔ ben entelen, tu wvú keηke keenu nfwawene. ²⁸ Ε nu ke lenlen no ke wee wvú diee nu Waawee to to le bonyii elemte lo wvú le ke. Wvú to to keelem lo fô bonyii le, enya nshii we keesum wee nteen yí kpwe le."

*Ɛ Jisos yene ejise binfefe bifεε
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)*

²⁹ Ɛ Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke γεν διοο fele Jεliku, ε kebombom ke bonyii le no shfumte ê wvú ejim. ³⁰ Ɛ fí kooy le binfefe bimew bifεε, ε è nu bolemε bì to ké no shiile diuw je le, to nu ε διοο yuw le Jisos fele lo, ε bí mum no wamte gayte le, “Tata, Waa Nfon Dawe, came shen fô bese le.” ³¹ Ɛ kebombom ke bonyii le no wamene bó gayte le bó ebanj lo. Geenε ε bó bvuu wam γεν lo fwe fwe le, “Tata, Waa Nfon Dawe came shen fô bese le.” ³² Ɛ Jisos mum leem, tee bó, ε bó to, ε wvú bife le, “Ben gomte le me enge la fô ben e?” ³³ Ɛ bó tfuse le, “Tata, gee ε ejise eyese eyene ye.” ³⁴ Ɛ shen koo Jisos, ε wvú kum ejise εbole. Kanj mwaanj ε bó mum no yεne mwεεm e, mum nε no bii Jisos e.

21

*Ɛ Jisos ley Jεlusalεm diεwε Nfon e
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)*

¹ Ɛ Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke διοο ferjene Jεlusalεm, ε bó nu wase ntεw wvú Betfaj e yí Kum Bite bi Olif e, ε wvú mum tum boom bew bo ηgoo le bomew bofεε, ² gay ê bó le, “Ben eγεν ntεw wvu fwe we le. Ben nu διοο ε γεν, emum eyen lo bwεε kembεεbey e ε bó ε suu ε waa we nu mbew ye le, é ben efay, eto dvú ê me. ³ Ɛ wee bife lo fiεε ê ben, é ben tfuse le Cee Ekole kenjke shieε wvudvu, é wvú emum ecinε lo kanj mwaanj é ben eto dvú.” ⁴ Fifi to kooy nonεn keage é fí eto ekocεn no wee ntum Nyo' mvu to jemyεε, gayte le, ⁵ “Wee egay ê kelaante kè Sayon le, ‘Ben etaa eyen, Nfon wene too ê ben e. Wvú nu ε shike ekole kew, ε ben yí kembεεbey e, ε è nu waa kembεεbey, kembεεbey ε kí bεε caan.’”

⁶ Ɛ boom bo Jisos e bo ηgoo le ba γεν, ge ke no wvú to jemyεε. ⁷ Ɛ bó to bô kembεεbey kedvu noo wan, yεy bikum bibole yí dvú le, ε Jisos ben shii yí kemew e, no gene. ⁸ Ɛ kebombom ke bonyii le nteen no yεyte tεn bikum bibole é je, ε bomew faasshi tiεw bite yεyte. ⁹ Ɛ kebombom kè to gne fwe dvu Jisos bô kè to bii ejim no wvuuyi le, “Eeeee, mbense enù fô waa Nfon Dawe le lεεε! Nyo' nu ε lanj kembonεn yí wee wvú too ê diee di Tata le lεεε! Eeeee, mbense enù fô Nyo' wvu fowe le lεεε!”

¹⁰ Ɛ Jisos ke γεν fεse Jεlusalεm, ε kelaante kedvu kecii shiw. Ɛ bonyii no ghayte, biite le, “Wvun sε nu yεε le?” ¹¹ Ɛ kebombom tfuse le, “Ɛ nu wee ntum Nyo' wvú Jisos wvú nε ntεw wvú Nasalet e, Galilee.”

*Ɛ Jisos kanj bonyii ε bó kamene way fô yew ncese Nyo' le
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)*

¹² Ɛ Jisos ke γεν fô yew ncese Nyo' le, kanj bonyii bocii bô to geese bô bô to guyte mwεεm fô, baashe bidan bi bonyii bô to kumene bigew e, bô bintaw bi bonyii bô to geese bibembε le. ¹³ Wvú to kuunjke gayte le, “Fí nu ε bo ε sanj ε Nyo' gayte le, ‘Bó nu ke etenje yew yεm le yew bunle.’ Ben ε banjke ε tu tfum bocooj.”

14 E Jisos no nu fô yew ncese le, ε binfele bô bontɛɛ too ε wvú fele bó.
 15 Geenɛn, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to dunɔi bonci bo Nyo' le ke dioo yɛn binɔhaw bi mwɛɛm e bi wvú to gee, bô no boom bo caan caan wvuuyi fô yew ncese le, gayte le, "Eeeee, mbense enù fô waa Nfon Dawe le leɛɛ," ε fi no ton'yi lo bó. 16 E bó mum waa lo Jisos le, "Kε wo yuuke fiɛɛ fi boom ban gayte le?" E wvú tfuse ê bó le, "'Eε, me n'yuuke lo. Fi nu le ben ke baa tan wase fiɛɛ fi bó sanj le, 'Nyo' nu ε ge mbense wvú jee gene mɛɛse ε no buyte dew boom bo caan caan e, noo dew boom bô bɛɛ yamte emben e?" 17 E Jisos ke ne cine bó le, buy ê kelaante kedvu le, gen ntɛw wvú Betani le, ce jó.

E Jisos low kete kemew
 (Mak 11:12-14, 20-24)

18 E ê ke no nu ɛntanɛntan, no Jisos to kaase tuu jim ɛlaante, ε jen no yuu wvú. 19 E wvú yɛn kete kemew e mbew je le ε bó ké no diee, * mum gen fó, geenɛn fanɛ yaa yɛn fiɛɛ le yí dvú le kɛ, yɛn kɛ ε è nu bibɛ yí dvú le maan. E wvú mum low kete kedvu gay le, "Fo fintam bɛɛ ke ebvuu eyuu eyum lo yí yo le kɛ!" Kan mwaan, ε kete kedvu mum yowlɛn lo. 20 E boom bo ngoo le bo Jisos e dioo yɛn nonɛn, ε diuw yum bó. E bó no ghayte le, "Kete kedvu ghan nɛɛ e sɛ yowlɛn lo kan mwaan nɛn?" 21 E Jisos tfuse ê bó le, "E me ensee ê ben keceɛy le, é ben lese fitele yí Nyo' le, yaa kɛɛke naa lo kemaɛn kɛ, ben saa ge kɛ ε è nu fiɛɛ fi me nɛge bô kete kin maan kɛ. Ben é cim ε gay ê kum wvun le, 'Mvuwe ye fɛn egɛn egbwe ê joo yi baay e,' é fi ekooy nonɛn. 22 E naa la fi ben bunlee leke, nu ε ben nu ke ekɛɛn fɛn é ben nu ε lese fitele yí Nyo' le."

E bó bife fô mvunɔgay mvu Jisos e ne
 (Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 E Jisos ke bvuu kase ley fô yew ncese le, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake won Bojuu ke to yɛn no wvú yɛɛyi bonyii, mum bife ê wvú le, "Wo jo fɛɛ mvunɔgay ε sɛ no gee mwɛɛm mvun? E nya yɛɛ mvunɔgay mvudvu ê wo?" 24 E Jisos tfuse ê bó le, "Me tɛn nu embife fiɛɛ ê ben. E ben tfuse lo, é me emum ensee ê ben wee wvú nya mvunɔgay le me engeɛ mwɛɛm mvun. 25 Jon to leese bonyii ê joo ε mvunɔgay mvudvu nɛ fɛɛ? E to nya Nyo', nuu wee wvu wum ε?" No wvú bife nonɛn, ε bó no kɛɛne ɛbonebon gayte le, "E beene tfuse le è to nya Nyo', é wvú ebife ê beene le laa ε è ge la fo beene ebee Jon e le? 26 Geenɛn, ε è yaa nulo é beene etfuse le, 'E to nya wee wvu wum,' kɛ, njefo beene fane kebombom ke bonyii le, no bó bocii nu ε bee le Jon to nu wee ntum Nyo'." 27 Nonɛn, ε bó mum tfuse ê Jisos le, "Kɛ bese kee kɛ." E Jisos mum gay ê bó le, "Tu kɛ me nu ensee tɛn ê ben wee wvú nya mvunɔgay ê me le me engeɛ mwɛɛm mvun le."

Nɔan ekumɛ boom bolemɛ bofɛɛ

28 E Jisos gen fwe bife le, "Ben kpwaake le la ekumɛ fin? Wee mvu to kɛɛke boom bolemɛ bofɛɛ. E wvú ke nɛ gen fô wan wvu fwe le, gay ê wvú le, 'Waa wɛm, genɛ eshe elemtè wɛne eɛn.' 29 E wvú tfuse le, 'Kɛ me nu enɛn kɛ.' Geenɛn ke nɛ kase kumɛn fitele fiew mum gen wɛne dvudvu. 30 E wee wvudvu gen fô wvu ɛjim e gay kɛ fiɛɛ fi wvú be gay wase ê wvu fwe. E wvú tfuse ê wvú le, 'Me nu enɛn icɛm.' Geenɛn, fanɛ yaa gen kɛ. 31 Tu entelɛn jo boom bo bofɛɛ ban, nu ε wvú to gee fiɛɛ fi ice shieele nu wvú la?" E bó tfuse le,

21:15 20:30-31 21:16 Mben 8:2 21:19 Luk 13:6 * 21:19 Kete kin to nu kè bó tenɛ é díɛw bala le le, «fig». 21:21 17:20; Luk 17:6 21:22 7:7 21:26 14:5 21:28 7:21 21:28 Luk 15:11 21:31 6:10

“E nu wvu fwe.” E Jisos mum gay ê bó le, “E me ensee ê ben keeey le, bonyii bò fii shile noo bokene bo nsake le nu e bó leyte wase bvunfon bvu Nyo’ le fwe ê ben e. ³² Me njemyi nen njefo Jon Nleseejoo to nu e to keedunje je yi teyey ê ben, e ben fanje yaa bee wvú le ke, geenen e bonyii bò fii shile bó bokene bo nsake le bee wvú le. E ben ke dioo cim yen no bó beje nonen, fanje yaa ekumen mvuntelem mvunen ebee ten wvú le ke.”

Ngan ekume bonyii bò wee to teSee wee ê bó
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ E Jisos bvuu jeme le, “Ben ebvuu eyuw ngan mvu. Wee mvu to nu e lem wee mvuntam mvù bó keenci mbvuum dvú, gem bó ketaaj keeke, cim fò bó nu ke ekoyte mvuntam mvudvu some e mbvuum buyte, tum ketaale ke wee ncey e wene dvudvu, mum teese wee wvudvu ê bonyii, mum ne gen ketum kemew e. ³⁴ E kefew kè bó ké no koyte mvuntam mvudvu ke to kocen, e wvú tum bonyii bew bo lemme le fò bonyii bò wvú to teSee wee ê bó le, le bó egen efi mwuwene mvuntam. ³⁵ E bó gen, e bonyii bò wvú to teSee wee wvudvu ê bó koo bó, suj mvu, yu mvu, tumye mvu bó eta. ³⁶ E wvú bvuu tum bomew bonyii bo lemme le e bó duule fele bo fwe ba, e bonyii ba bvuu ge ke leηη no bó gee bó bo fwe ba. ³⁷ Ejim jodvu e wvú tum wase e e nu waa we, kpwaake le bó nu egen ewvum waa wen wvun. ³⁸ Geenēn, e wvú gen, e bonyii bodvu dioo yen wvú le, jeme ebonebon le, ‘Wvun nu ndiela wee wee wvun. Ben eto é beene eyu wvú emum eyow bvushew bvudvu.’ ³⁹ E bó mum koo wvú bvuse wene, mum yu.”

⁴⁰ No Jisos fe nen, mum bife le, “Wee wee wvudvu nu ke edioo e to ege nee bó bonyii bodvu?” ⁴¹ E bó tfuse le, “Wvú nu ke eto elese lo mvunyaame mvudvu, etese wee wvudvu ê bonyii bomew bò nu ke enyaa mwew mvuntam seke ηkoy e.” ⁴² E Jisos bife ê bó le, “Ben ke baa tan wase ê Nwa’ Nyo’ le le, ‘Te didvu die di bonyii bo kembom e to tunee, to nu e kase ne tu te di buu di yew e.

E fifin nu e è ge ke Tata,
bonyii e no taale kenke ηghaw’ e?

⁴³ Me e mum e no nseje ê ben le, Nyo’ nu ke efi bvunfon bwew can yene le, enya e è nu e ketum kè nu ke egee no wvú gomte le.” ⁴⁴ [“Te didvu din nu e wee gbwe yí dvú le, ecaafie lo, é dí gbwe yí wee le, efoonce lo mweten.”] †

⁴⁵ No Jisos ma ngan wvun nen, e bocee ncese bo baay baay noo Bofalasii dioo yuw, mum kiee le wvú ma e è nu ekume bowen. ⁴⁶ E bó mum no gomte keekoo wvú, geenēn, kase fan kebombom ke bonyii le, njefo kebombom kedvu to kenke Jisos le e nu naa wee ntum Nyo’.

22

Ngan ekume ηkaw bvujen
(Luk 14:15-24)

¹ E Jisos bvuu no jemyi ê bó ê boŋgan e, e wvumvu no nu le, ² “Bvunfon bvu fowe nu e è nulo é bó efewsen bó nfon mvu wvú to seyse ηkaw bvujen bvu waa we wvú diemsēn e. ³ E wvú ke tum bonceendaa bew le bó egen etooy bonyii bò wvú to bee bó bó ηkaw bvujen wvudvu le bó etoò. Geenēn,

ε bonceendaa bodvu gen ε bonyii bodvu fanε yaa to ke. ⁴ Ε wvú tum bomew bonceendaa gay ê bó le, 'Ben egen ejeme ê bonyii bò me nse mbee bò ηkaw bvujen wvun le bó eyeke eyuw, me nu ε nseyse wase mwεem mvudien, ε ηgbwo binson bi nyám e bò boom bo bona' le bò fanken. Me nu ε nseyse wase mwεem mvunciim, le bó etoò le fò ηkaw e.' ⁵ Geenεn, ε bó gen ε bonyii bodvu case lo, ne fibole no gene. Ε wee mvu laa wene dvu wvú, ε wee mvu laa way we. ⁶ Ε kebese ke bonyii le kooyε bonceendaa bodvu nyewle bò bó, mum yuwye bó. ⁷ Ε fitele bente nfon wvudvu, ε wvú ciinse bonyii bew bo jem e, ε bó gen lese lo bonyii bò yuwyeε bonceendaa bew, mum ton kelaante kebole. ⁸ No wvú ge nonen, mum gay ê bonceendaa bew bomew le, 'Me nu ε nseyse wase ηkaw bvujen. Geenεn bonyii bò me nse mbee ba se baa nu naa lo bonyii ke. ⁹ Ben egen ntasen jé le yicii, ebe bonyii bocii bò ben ε yen, le bó eto fò ηkaw bvujen wvun e.' ¹⁰ Ε bonceendaa bodvu mum buy gen jé le yicii, kum bonyii bocii bò bó to yεnεε, bonyii bò jee bò bèfe to dvú. Ε yew bvujen mum yinjsen bò bonyii.

¹¹ Ε nfon ke ne ley yew bvujen yidvu le keeyen bonyii bò to toε fò ηkaw e, mum yen wee mvu le dvú ε wvú baa jise ndvú ηkaw bvujen ke. ¹² Ε wvú bife ê wvú le, 'Nsaa yem, wo ghan neε ε se ley dvun se ndvú ηkaw?' Ε wee wvudvu mey diuw tfu. ¹³ Nonen, ε nfon mum gay ê bonceendaa bew le, 'Ben ekay can ye noo bikaa, etfume wvú ê ejiwε le ekfun, jò bonyii nu ke ebeele ηgeci bigew.' " ¹⁴ No Jisos jeme nonen, mum gay le, "Ben ekeè le Nyo' nu ε be bonyii nteen, geenεn ε caw ke caan."

Ε bó tele Jisos ekume shile wvú lanεn
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Ε Bofalasií mum ne gen seyse no bó nu ege é Jisos se lowsεn njeme é bó ekoo wvú. ¹⁶ Ε bó mum tum boom bobole bo ηgoo le noo ηgoo bonyii bo Nfon 'Elod e fò Jisos e. Ε bó gen jeme ê wvú le, "Wee n'yεeyi bese kee naa le wo nu wee keceey, ε wo yeeyi bonyii bò je yi yi Nyo' ê je yi keceey e. Ke wo ké no joo le wee mvu nu jεey ke, njefo ke wo taale laa mwεten nu naa la le. ¹⁷ Ke see ê bese wo ηkpawace. Nci nu ε bee le beene elaanke shile ê Kaysa, nuu fo bó elaanke le?"

¹⁸ Ε Jisos kíεε fiεε fi bó wεentene bó fi, mum gay ê bó le, "Ben bonyii bò jemyi jεey, gee jεey ban, ben teeyi me nje la? ¹⁹ Ben eto bò bigew bi ben ké no laanke shile dvú é me en'yen." Ε bó to bò danali, nya ê wvú. ²⁰ Ε Jisos bife ê bó le, "Ekole kin kè nu yí dvú le nu ke yeε le? Ε diee nu di yeε le?" ²¹ Ε bó tfuse le, "Ε nu ke Kaysa le, ε diee nu ke ten diew." Ε wvú mum gay ê bó le, "Ben emum enyaà le ê Kaysa fiεε fi è nu fi Kaysa le, nyaà ê Nyo' fi è nu fi Nyo' le." ²² Ε bó yuw nonen, ε diuw yum lo bó. Ε bó mum cine wvú le ne no gene.

Ε bó tele Jisos ekume mbuy wvu yi kpwe le
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Ke εbvubwe, ε Bosadusií ne to fò Jisos e. Bosadusií nu ηgoo bonyii bò to ké no duu le ke bonyii nu ke ebuy yí kpwe le ke. No bó toε, mum bife ê Jisos le, ²⁴ "Wee n'yεeyi, Muses to nu ε gay le, 'Ε wee kpwe lo se wan, tu waa bwee kenke keegεε kpweε é bó wvú eboo boom ê diee di ηkfu waa bwee wvudvu le.' ²⁵ Keseen, boom bo wee mvu le to cee bee bó jan bososhwiw. Ε wvu ηgaywee ke jo kpwoon, ke ghan kpwe ε bó wvú baa kenke wan ke, cine kpweε le é ejime

kew. ²⁶ E fi kooy ke nonen bô ejime kew noo ejime ke wvuwε le, gen buy yî wvu bosooshwiye. ²⁷ Ejim jodvu, ε kpwoon wvudvu ten kpwe. ²⁸ Nonen keseen no bô bocii bosooshwiye to nu ε jo kpwoon wvudvu, è nu ke edioo enu seke bonyii buyte yî kpwe le, é kpwoon wvudvu enu kpweε yeε?”

²⁹ E Jisot fuse è bó le, “Ben nu ε jay baay, ε è nu njefo ke ben kee fiε fi bó san è Nwa' Nyo' le ke. E ben yaa kee ten mvungay mvu Nyo' le ke. ³⁰ Ben ekeè le è nu ke enu seke bonyii buyte yî kpwe le, ke bolemε bô bokεnε bεε ke ebvuu etaashi bvujen ke, ε bonyii yaa bεε ke ebvuu enyaa boom ε bó taashi bvujen ke. Bó nu ke enu wase ke diεwε bonceendaa bo Nyo' le fowe. ³¹ E dioo nu fi ekumε mbuy wvù bonyii nu ke ebuy yî kpwe le, ben ke baa tan wase Nwa' Nyo' yuw fiε fi wvù jemyi è ben e? Nyo' to nu ε gay le, ³² ‘E nu me Nyo' Abla'am bó Nyo' Aysik noo Nyo' Yakow.’ Fi nu le ke Nyo' nu Nyo' bonjku ke, è nu Nyo' bonyii bó nu dvù.” ³³ E kebombom kè to leeme fó yuw ntfuse wvù Jisot nya, ε diuw yum lo bó bô n'yεyi we.

Nci wvù fele bonci bocii
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ E Bofalasii ke dioo yuw le Jisot nu ε ban lo diuw Bosadusii, ε bó mum baance ye to fó wvù le. ³⁵ E wee mvu bó le wvù to looci kee bonci bo Nyo' le, mum telε wvù bô mbife mvu le, ³⁶ “Wee n'yεyi, nci wvù kuuke fele bonci bocii nu wvù la?” ³⁷ E Jisot fuse è wvù le, “Nci wvù kuuke nu wvù gayte le, ‘E koonkè Tata wvù Nyo' wo bô fitele fiuw ficii, enya ekole kuw è wvù kecii, egεε bvufee bwuw yî ye le bvucii.’ ³⁸ Wvuwvun nu nci wvù fwe wvù kuuke fele bonci bocii. ³⁹ E wvù bii wvù le nu ke diεwε wvuwε le. E wvù nu le, ‘E koonkè waa bwoo no wo koonkè ekole kuw.’ ⁴⁰ Mwεem mvunciim mvù nu è Nwa' bonci le, noo mvù nu è Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le, leeme ε è nu yî bonci bo bofεε ban e.”

Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu waa yeε?
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ No Bofalasii to nu ε bó taashε fó, ε Jisot mum nε bife mbife mvu è bó le, ⁴² “Ben kpwaake le la ekumε Mboyse wvù Nyo' to kawεε? Ben kpwaake le è nu waa yeε?” E bó tfuse è wvù le, “E nu waa Nfon Dawe.” ⁴³ E Jisot kase bife è bó le, “No è nu waa Nfon Dawe, ε fi ghan nεε ε Keyoy ke Yuule se ge ε Dawe no tenje wvù le Tata wen? Dawe to nu ε jeme le,

⁴⁴ ‘Tata Nyo' to nu ε gay è Tata wem le wvù eshii è ebo kew ke εcεy e, egen ebuy seke wen ke ejike bonyii bew bo bvuban e é wvù etome bikaa biew yî bó le.’

⁴⁵ E Dawe fen tenje wvù le Tata wen, é wvù ebvuu eghan nεε se no nu waa we?”

⁴⁶ No Jisot jeme nen, ε wee fanje yaa nu dvù mwaan wvù etfuse fiε è wvù ke. E kew ten ebvubwε le, ε wee fanje yaa ke ebvuu emom lo ebife fiε è wvù ke.

23

E Jisot cεεyε kenyi ke bonyii bò dunji bonci noo ke Bofalasii le
(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

1 E Jisus mum ne jeme ê kebombom ke bonyii le bô boom bew bo ngoo le le,
 2 "Bonyii bô dunçi bonci bô Bofalasii nu bonyii bô nu ε jo kentaw ke Muses e.
 3 Fí ε mum ε no nu le, ben eyuukè fiεε ficii fi bó seje ê ben, mum geè. Geenεn,
 fo ben egeè fiεε fi bó gee ke, njefo bó fewci jεεy, gee jεεy. 4 Bó nen'yi yile bvujite
 ε bvú fele mvungay mvu bonyii le yike bonyii dvú, ε é yaa nu naa lo é bó
 keβεε emom keelaw ke naa lo kpwan εbo keefice bó ke. 5 Mwεεm mvú bó gee
 mvunciim nu ke keege le bonyii eyεnè bó le. Mvunjkuw mvubole mvu N'wa'
 Nyo' le nu naa mvú kukene. * E mvunjεεηken mvu ngem ndvú yibo le nu naa
 mvú dewkene. 6 Bó ké gene fô ηkaw e no koonke keeshii ke ε è nu fô bonyii
 ewvumte bó, ké gen yéw bunle le no koonke ke keeshii ε è nu yí bintaw bi
 fwe le. 7 Bó ké no koonke ten keelεne ê way ε bonyii gayte bó le, bvuu koonke
 le bonyii etenè bó le Bolabay. 8 Geenεn, fo wee ebenè ε bonyii teje wvú le
 Labay ke, njefo ben keηke Wee N'yεεyi ke mwaan maan, ε ben bocii nu boom
 bo bwee wan e. 9 Fo ben etenè wee mvu yí nshe le fen le ε nu icee wene ke,
 njefo ben keηke Icee wene mwaan wvú nu fowe. 10 Fo wee ebenè ε bó teje
 wvú le Cee Ekole ke, njefo Cee Ekole wene nu ke mwaan wvú è nu Klistu. 11 Wee
 wvu baay ê ben entelεη keηke keenu wee wvú lemte lo ben e. 12 Naa yεε wvú
 bensee ekole kew, nu ε Nyo' nu ke eshike lo wvú, ε naa yεε wvú shiwse ekole
 kew, nu ε Nyo' nu ke ebense lo wvú.

E Jisus tooshe bonyii bô dunçi bonci bô Bofalasii

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 Ngεw wvu baay nu wene ben bonyii bô dunçi bonci noo ben Bofalasii.
 Ben nu bonyii bô jemyi jεεy, gee jεεy! Ben leeme ejise jo bonyii banyi je yí leyte
 bvunfon bvú fowe le. Ke ben koonke keeley bvú le ke, ε bvuu ε no baanke je
 fo bonyii bô koonke keeley e.

[14 Ngεw wvu baay nu wene ben bonyii bô dunçi bonci noo ben Bofalasii.
 Ben looci shiwse lo bokε' bo bonkfu le, gee dibunle di dewkene keeduηke ye.
 Ben ekeè le wene ngεw nu ke efo lo.] † 15 Ngεw wvu baay nu wene ben bonyii
 bô dunçi bonci noo ben Bofalasii. Ben nu bonyii bô jemyi jεεy, gee jεεy! Ben
 nen'yi len wonj tfuu bvuu lente jóo yi baay baay ke le ben gomte wee mwaan
 wvú ebanke etu wee wene mbee. E wvú ké tu wase wee wene mbee, ε ben
 kase ge ε fiew mεse fo lo, ε wvú no nu wase wee ηguy wvu baay ke diεwe ben
 e.

16 Ngεw wvu baay nu wene. Ben nu binfele duu le ben dunçi je ê bonyii!
 Ben nu bonyii bô duu le, 'E wee jeme fiεε, ε kan diee di yew ncese le, tu ke é nu
 fiεε ke. Geenεn, é wee jeme fiεε ε kan ε è nu diee di ketwaa ke bigew e kè yεεle
 ke yew ncese le, tu wvú keηke keege no wvú jeme ε kan.' 17 Binfele bin! Ben
 nu biyun! Fiεε fi kuuke fele fimew nu fi la? E baay kuuke ketwaa ke bigew e
 kè yεεle, nuu yew ncese yí gee ε ketwaa kedvu se nu fiεε fi è nu fi Nyo' le le?
 18 Ben jemyi ten le, 'E wee jeme fiεε ε kan diee di ketan ke ncese le, tu ke é nu
 fiεε ke. Geenεn é wee jeme fiεε ε kan ε è nu diee di fiεε fi wee nya ncese dvú, tu
 wvú keηke keege no wvú jeme ε kan.' 19 Binfele bin! Fiεε fi kuuke fele fimew
 nu fi la? E baay nnya yidvu kuuke, nuu ketan ke ncese le kè gee ε nnya yidvu

23:3 Lum 2:21-23 23:5 Ksm 13:9; Dito 6:8; Ktn 5:38-39; Mat 6:1 * 23:5 Mvunjkuw mvun nu
 mvú bó to geele bonci bo Nyo' le bomew jó, jiise yí monshim bô ηkenken e. 23:8 Jon 13:13 23:11
 20:26-27; Mak 9:35; 10:43-44; Luk 9:48; 22:26 23:12 Mben 75:8; Mat 18:4; Luk 1:52; 14:11; 18:14
 † 23:14 Ke bonwa' bo boyvuum bomew bó bó to yawεε sanj diεw Nyo' jó keηke kencim kin ke. 23:16
 5:34-37 23:16 15:14 23:18 Ksm 29:37

se nu fiεε fi è nu fi Nyo' le le? ²⁰ Fiεε fi nu, nu le é wee kan diee di ketan ke ncese le, tu wvú kan nonen ε kan noo mwεεm mvunciim mvu yí dvú le. ²¹ E wee kan diee di yew ncese le, tu wvú kan nonen ε kan noo Nyo' wvú cee dvú. ²² E wee kan woj wvu we, tu wvú kan ε è nu kawla Nyo' noo wvú wvú Nyo' wvú shiile yí dvú le.

²³ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bò duñci bonci noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy! Ben ké no nyaa keba kemwaan ê Nyo' ente jo biba yuufe bi mbáse yicii yí ben keeke naa noo mwεεm jεεy jεεy mvú ben keeke geele ê mbáse le le yí eshumte, geenen laanke fiεε fi jite fi nci jemyi ekumε fi le ben egeè, fi è nu keegeε mwεεm len fô bonyii le, camte shen fô bonyii le noo keelese fitele yí Nyo' le. Ben be keñke keegeè mwεεm mvudvu mvunciim yaa cin'yi fimew e ke. ²⁴ Binfele bi duñci je ê bonyii! Ben kunyi yεεguu bvuuε è mbvuum e, geenen kaa mii nyam yi baay eshem! †

²⁵ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bò duñci bonci noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy! Ben cuke mvunkom bò shúw ye le, geenen ε mwεεm mvú nu ε yinšen jó nu mvú ben loci ê bonyii noo mvú ben yeεle ejise dvú. ²⁶ Binfele bi Bofalasi le, ben eyaw ecuke mvunkom bò shúw ente, wvu le mvú emum eyuule ten ye le.

²⁷ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bò duñci bonci noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy! Ben nu diεwε jém yí bó nu ε seyse ε yefe yí ε no baa yen'yi ejise jee, geenen ε ente jodvu nu ε jó ε yinšen bò bikufe bi binkpwe bi bonyii le noo mwεεm mvunciim mvu nyene. ²⁸ E nu ke lenlen no ben yen'yi ejise le ben nu bonyii bo teytey, geenen ε ente nu ε ben ε yinšen bò kenleεma noo gee di befe.

(Luk 11:47-51)

²⁹ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bò duñci bonci noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy! Ben bomte jém bonyii bo ntum Nyo' le, feele ten jém bonyii bò to keñke nce wvu teytey seyse ε yí jee. ³⁰ Ben gee nonen gayte le, 'E bese to bee nu wase dvú kefew ke bo'iceε bosεse le, tu bese to baa leem fiεε fô fiεε fi bó to gee keeyuwyi bonyii bo ntum Nyo' le ke.' ³¹ Ben jemyi nonen, jemyi ε è nu ekumε bikuu binen mum tomte bò dew yene le ben nu naa boom bo bonyii bò to yuwyeε bonyii bo ntum Nyo' le. ³² Ben emum egen lo fwe emεse lemme di bo'iceε bonen to kewεε! ³³ Yó yin! Engoke ke yó le kin! Ben kpwaake le ben nu ke enu se bó ε lese ben nguy wvu baay e?

³⁴ No fi nu nonen, me ε mum ε no ntumte bonyii bo ntum Nyo' le fô ben e noo bonyii bo bvufee le bò bonyii bò duñci bonci. Ben nu ke eyuwyeε bomew, etawyeε bomew yí hintam e, etam bomew yéw yene bunle le, ebone bikaa ê bomew ejim bilaante bicii bi bó gene bí le. ³⁵ Ben nu ke egeè nonen wvu le elεme ke bonyii bocii bò to cee nce wvu teytey yí nshε le bò bó yuwyeε enú fô ben efa. Elεme kin nu ke enú fô ben efa ε kew yí ke Abel wvú bó yue se wvú keñke jay e, ε to ε buy yí ke Sakalia wvú waa Belekaya wvú ben to yue entelen jo yew ncese bò ketan ke ncese le. ³⁶ E me ensee ê ben keceεy le, lon mwεεm mvun mvunciim nu ke ekoo engoke ke keseen kin."

*E Jisos bem bonyii bo Jerusalem
(Luk 13:34-35)*

³⁷ No Jisos jeme nen, mum bem le, “Ebeey Jerusalem! Ebeey Jerusalem! Wo wvù yuwyi bonyii bo ntum Nyo' le, bvuu tumyi bonyii bò Nyo' tumte fò wo le bò eta! E nu wase bokan bomεε no me mom keembaance boom buw ke diewe no bweeshie ké baance boom bew kfuke é bibe biew e, wo e fan? ³⁸ Taa eyen, bó nu ε lan wase yew yo, ε yí nu etu binffuy. ³⁹ Me nseje lo é wo le ke wo bee ke ebvuu eyen me le ke, egen ebuy kefew kè wo ke egay le, ‘Nyo' nu ε lan kembonen yí wee wvù too é diee di Tata Nyo' le.’”

24

E Jisos see le bó nu ke ebvuw yew ncese

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ E Jisos ke buy yew ncese le, ke dioo gene, ε boom bew bo ngoo le bence to mbew ye le no dunçi yéw yi fò yew ncese le é wvù. ² Geenεn, ε Jisos jeme é bó le, “Ben yene yéw yin e? E me ensee é ben keceey le ke te dimwaan nu ke esheε yí dimew e se bó ε base fokuse ke.”

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ E Jisos ke dioo gen ben shii yí Kum Bite bi Olif e, ε boom bew bo ngoo le bence to ebonebon fò wvù le bife le, “Ke see é bese kefew kè fiεε fidvu fin nu ke ekooy, noo nciise wvù nu ke eduñce kefew kè wo nu ke ekase eto noo le won kaa wase?” ⁴ E Jisos tfuse é bó le, “Ben eyenè fo wee ke eleε ben é ben ejay je. ⁵ Ben ekeè le bonyii nteen nu ke etoo joo diee diem tεeke fojise, ε wee duu le è nu wen wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε. E bó dioo gee nonen emum eεlele bonyii nteen ε bó jayte je. ⁶ Ben nu ke eyuuke le bó tumte jem, bvuu yuuke ten bosaaka le jem nu enu. Fo ben ke dioo eyuuke nonen, ε finteem no buyte ben ke. Mvumvun nu mwεem mvù kenke keeke ekooy. Geenεn ε mvú yaa mum dunçi le won kaa wase ke. ⁷ Ketum nu ke etumte jem bó kemew, ε nfon mvu tumte jem bó wvumvu. Jen nu ke ekoole, ε nshε shiike mondvuum e mondvuum e. ⁸ E mvumvun mvunciim bee ke lo mvun'yan ke diewe seke kpwoon ε kew lume.

⁹ Bonyii nu ke enya ben é bó enyewle bó ben, eyuwye ben. Bitum bicii nu ke ebane ben nje diee diem. ¹⁰ Nonen é bonyii nteen emum etfuw bikaa é me ejim, banene, geese bikuu bibole. ¹¹ E bonyii nteen bò mbiayte le è tum Nyo' bó nu ke ebuynen emum eεlele bonyii nteen. ¹² No kebefε nu ke eduule ke gene lo fwe, nu ε fi nu ke ege é kenkonen ke bonyii le nteen emum ewεε. ¹³ Geenεn, wee wvù nu ke ekuu shém egen ebuy fokemese nu wvù nu ke eboy. ¹⁴ E bó kenke ke keeke efewce saaka wvù jee wvun wvu ekumε bvunfon bu Nyo' le egen ebuy yí ekole ke nshε le kecii é bitum bicii eyuw, nonen é won se keeke eka.

N'yeeyi ekumε kefew ke ηgew wvu baay e

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Nonen seke ben ε yen ε kemaante ke fiεε le kè nulo ejin bvudvuu kè wee ntum Nyo' wvù Dania to jemyεε ekumε kí, ε kí leeme wase yew ncese le, (wee wvù taanke ηwa' wvun eyuw fin ntay,) ¹⁶ ε bonyii bò nu Judea mum fee ben yí dikum e. ¹⁷ Fo wee wvù nu é yew we dioo ε shii bvuu ley keejo fiεε fi nu yew ke. ¹⁸ Fo wvù nu wene ebvuu ekfulε le wen egen ejo ndvu ye yi bulεen ke.

19 Ngew wvu baay ediuw yoya le nu ke enu wvu bokene bô nu bô difue, noo bô yamsee boom e. 20 Ben ebunleè le fo kenlewte kin ke enu e è nu kefew ke nffum e, keneè diuu di mbam e ke, 21 njefo ngew wvu baay nu ke enu kefew kekile le, e kfuu wvuwe ngew ke baa yuu nu wase e kew no woj to kawee e to e buy keseen e, e ke kfuu wvuwe bee ke ebvu eyuu enu dvú ke. 22 E Nyo' to baa fafe ediuw e ngew wvudvu, tu ke wee wvu wum mwaanj bee ke eboy ke. Geen Nyo' nu e fafe ediuw yodvu nje bonyii bew bô wvú nu e caw. 23 E nu ke edioo enu sekekie wee é jeme é ben le, 'Ben etaa eyen, Mboyse wvú Nyo' to kawee wvun fen!' Keneè le, 'Wvuwe fofe!' Fo ben ebee ke. 24 Ben ekeè le bonyii nu ke etoo mbiayte le bowen nu bomboyse bô Nyo' to kawee, e bomew duu le bowen nu bonyii bo ntum Nyo' le, emum egee mwem mvú temyi mvú dunji mvungay mvubole, egee ten mwem mvu diuw wvú yumeen e wvu le bó elée bonyii é bó ejay je, lee naa noo bonyii bô Nyo' nu e caw, fen é je nu dvú. 25 Ben eyeke eyuw, me nu e nsee wase mwem mvun é ben é mvú se keeke ekooi. 26 Nonen, é bonyii ne e no gayte é ben le, 'Ben etaa eyen, Mboyse wvú Nyo' to kawee we njpwaante,' fo ben egen jó ke. Keneè le, 'Ben etaa eyen, wvuwe yew ente,' fo ben ebee bó le ke. 27 Ben ekeè le no jaj ké lawte we é keba ke diuu sane le, ba gen buy jó diuu seeyi, nu ke lenlen no nto wee wvú diee nu Waawee nu ke enu. 28 'Naa fee fò kenkpwe ke fiée le nu, nu ke fò fò bonjulunj nu etaashi.'

Ekume no jisos nu ke eto

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

29 Kanj mwaanj seke kefew ke ngew wvu baay wvun e e to wase e fey, é diuu ne esese ejime, kpwee saa ebvu ebaa ke, é jón ene fowe egbweken, é mwem mvu fowe mvunciim mvú kenke mvungay eshiike. 30 E nciise wee wvú diee nu Waawee emum ebuynen yí ebule le. E bitum bicii bi yí nshé le emum ekew effule lo bô kpwe. Bonyii nu ke eyen no wee wvú diee nu Waawee shiile too é kembew e fowe bô mvungay noo bvukuke bvú baay. 31 Sonj yi baay nu ke edioo e jeme foweewe, é wvú emum eciinse bonceendaa bew é bó egen ebuw e woj yo ena le noo fowe, ebaance bonyii bew bô wvú nu e caw.

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

32 Ben eyeyi fiée yí kenjvum e. Tíew ye ké boci, é bibé ekew eteéke yí dvú le, é ben mum kíe le ekfunj kumene wase. 33 E nu ke lenlen no ben nu ke edioo e yen mwem mvun e mvunciim, é ben emum ekíe le wvú nu wase nceencee naa wase é yew fwese. 34 E me ensee é ben keceey le ke engoke ke keseen kin nu ke eka se mwem mvun mvunciim e kooy wase ke. 35 Ebule bô nshé nu ke eka, geenen ke diew yem nu ke eyuu eshiw ke.

Ké wee nu dvú wvú kee diuu di jisos nu ke eto ke

(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

36 Ké wee nu dvú wvú kee diuu didvu keneè kefew ke. Ké naa bonceendaa bo Nyo' le bo fowe keneè Waa Nyo' kee ten ke. E kee ké Nyo' Ice wvú emben. 37 Ké lenlen no fi to nu kefew ke Noa' le nu ke no fi nu ke enu seke wee wvú diee nu Waawee kaase too. 38 E to nu e joo baa yinjen wase yí ekole ke nshé le, e bonyii nu fibole daikene bvuu wukene, e bokene bô bolemse taashi bvujen,

ε bonyii nyaa boom ε bolemsε taashi bvujen bô bó, ke γεν buy diuu di Noa' to leyεε ε ηγυω ε, ³⁹ ε bonyii bodvu yaa kee fiεε fi nu ekooy ke, γεν buy seke joo to yinσενεε yí nshε le, kuu bó bocii γεν dvú. Ε nu ke ληληη no fi nu ke enu diuu di wee wvú diee nu Waawee nu ke eto le. ⁴⁰ Bolemsε bofεε nu ke enu wνε, é bó ejo mwaanj é mwaanj eshεε. ⁴¹ Ε bokενε bofεε nu ke egooke bvulem fodien, é bó ejo mwaanj é mwaanj eshεε. ⁴² Nonεn, ben emum eεyτε njfo ke ben kee diuu di Tata wene nu ke eto ke. ⁴³ Ben ekeé le é cee yew kee kefew kè cooη nu ke eto εntaη, é wvú eεyτe, wvú saa ke ecine é bó eto ηγγoy yew ye ke. ⁴⁴ Fí ε mum ε no nu le, ben tεn κηηke keeεyτε njfo wee wvú diee nu Waawee nu ke eto é kefew kè ben yaa kee ke le.

Nyεεyi ekumε waa lemme wvu keεεy noo wvú yaa nu ke wvu keεεy (Luk 12:41-48)

⁴⁵ Waa lemme wvú nu wvu keεεy bvuu κηηke bvufee nu wvú la? Κε é nu wvuε wvú cee ekolε we nu ε γεε wvú le wvú etaalè fô yew ye le, le kefew ke edioo ε kocεn, ε wvú nya mwεεm mvudien mvu boom bo lemme le é bó le? ⁴⁶ Njoη wvu baay nu ke enu wvu waa lemme wvuε wvú cee ekolε we nu ke edioo etoo eyεn ε wvú gee lemme ληληη no wvú bee keegeε. ⁴⁷ Ε me ensee é ben keεεy le cee ekolε we nu ke ebense wvú é wvú etaale fô mwεεm mwew e mvunciim. ⁴⁸ Geenεn é waa lemme wvudvu nε ε no nu wvú κηηke κηηγε ké befe, ε jeme é ekolε kew le, 'Κε cee ekolε wεm nu ke eγaησεν ekase eto ke', ⁴⁹ ε mum ε κεw ε no suuηke boom bo lemme le bomew bô bó lemte, diekene bvuu wukene bô bonyii bô wuwte mbvuum, ⁵⁰ tu cee ekolε we nu ke enε esεε ebuynεn diuu dimew di wvú yaa be kpwaake le noo é kefew kè wvú yaa be kee le ke. ⁵¹ Wvú nu ke edioo ε buynεn nonεn, emum enya ηγεw é waa lemme wvudvu, ecinse wvú é wvú eγεν enu ηγoo bonyii bô jemyi jεy, gee jεy e, ε é nu fô fô bonyii nu ke ebeele ηγεci bigew."

25

Ngan ekumε ηγόν bokενε bomew yuufe

¹ "Ε nulo é bó emum efewsεn bvunfon bvu fowe bô ηγόν bokενε bomew yuufe bô to joε bin'yεese bibole, buy keegen efiisen cee bvujen mvu. ² Bó to nu nonεn ε bo botin nu biyuj, ε bo botin feefene. ³ Fi nu le bô to nu biyuj to dioo jo bin'yεese bibole faηε yaa jo mεεm momew ke, ⁴ geenεn ε bô to feefene jo bibole bin'yεese jo mεεm momew mbew yí dvú le. ⁵ Ε bó γεν no cεyτe cee bvujen wvudvu, ε wvú no dvuyte keeto, ε nyii mum nε no yeεke bó, ε bó mum lefe. ⁶ Ε é ke no nu εntaη εnteleη, ε bó nε yuw ε wee wvule le, 'Eεεε, ben etaa eyεn, cee bvujen wvun εεε! Ben ebuy eto efiisen wvú leεε.' ⁷ Ε ηγόν bokενε ba bocii mum ja we bense bin'yεese bibole. ⁸ Ε ηγόν bokενε bô to nu biyuj ba gay é bô to feefene ba le, 'Ben enya ke bese bô mεεm monεn momew. Bin'yεese bisεε shiile wa lo.' ⁹ Geenεn ε bô to feefene ba tfuse le, 'Κε é nelo é mó ekocεn fô beene le bocii ke. Ben eγεν ε é nu fô bonyii bó geese le, eguy monεn.' ¹⁰ No bó to gene keeguy, ε cee bvujen mum shεε fεε. Ε ba bô to nu e seyse wase ye ε no cεyτe, mum γεν ley bô wvú yew ηkaw bvujen e, ε bó mum faa kembuj. ¹¹ Ejim jodvu ε ηγόν bokενε bomew ba bô to γενεε keeguy mεεm fεε, leem é yew fwese no gayte le, 'Cee ekolε, cee ekolε, yene kembuj é bese

eley.' ¹² Geenen, ε wvú tfuse ê bó le, 'E me ensee ê ben keceey le ke me ηkee ben ke.' ¹³ Fí ε mum ε no nu le, ben eseyse ye, eceytè, njefo ke ben yaa kee diuu keεε kefew kè me nu ηke enkase nto ke.

Ngan ekumε boom bo lemme le botete

(Luk 19:11-27)

¹⁴ Kefew kedvu nu ε fí nu ke enu diεwε wee mvu wvú to nu keegen ghane, tee boom bew bo lemme le γεε kpaww we can yibole. ¹⁵ Wvú to nu ε nya mvu waa lemme bikele bi bigew e bitin, nya mvu bikele bifεε, nya mvu εkele ke bigew e kemwaan. Wvú to nyaa ke bii no mvunγay mvu wee le nu. No wvú nyae nonen, mum laa ghane diew. ¹⁶ E waa lemme wvú to fiε bikele bi bigew e bitin mum gen lo kan mwaan ge way dvú, die sεw bikele bitin. ¹⁷ E wvú to fiε bikele bifεε ge ten way, die sεw bikele bifεε. ¹⁸ Geenen, ε waa lemme wvú to fiε εkele kemwaan wε, gen fiew cim fokuse nyile bigew bi cee εkolε we le bidvu fó.

¹⁹ E cee εkolε boom bo lemme le bodvu ke laa ghane die, gen ce jó baay. E wvú ke dioo kase to, mum tee boom bew bo lemme le le bó bó ekpwanjen mwεεm. ²⁰ E waa lemme wvú to fiε bikele bi bigew e bitin mum to wase bó bikele yuufe, gay le, 'Cee εkolε, wo to nya me bikele bi bigew e bitin, taa eyen me nu ε nshεε ε ηge way dvú, ε ηκεηκε bimew bikele bitin é we jodvu.' ²¹ E cee εkolε we gay ê wvú le, 'Keyoone baay. Wo nu waa lemme wvú jee bvuu nu wvu keceey! Wo se nu ε shεε ε kieε keetaa fô fiεε fi caan e nta. Nonen, me nu enγεε wo keseen é wo etaale wase ε è nu fô fi baay e. Leyε le ente jo bvujonke bu cee εkolε wo le.' ²² E waa lemme wvú biew bigew to nu bikele bifεε to ten, gay le, 'Cee εkolε, wo to nya me bikele bi bigew e bifεε. Taa eyen, me nu ε nshεε ε ηge way dvú, ε ηκεηκε bimew bikele bi bigew e bifεε é we jodvu.' ²³ E cee εkolε we gay ê wvú le, 'Keyoone baay. Wo nu waa lemme wvú jee bvuu nu wvu keceey! Wo se nu ε shεε ε kieε keetaa fô fiεε fi caan e. Nonen, me nu enγεε wo keseen é wo etaale wase ε è nu fô fi baay e. Leyε le ente jo bvujonke bu cee εkolε wo le.' ²⁴ E waa lemme wvumvu wε wvú to fiε εkele ke bigew e kemwaan to ten, gay le, 'Cee εkolε, me ηkee le wo nu wee wvú temyi ejim. Wo ké no gbweci ε wo baa jewe ke, baanci εgin ε wo baa le ke. ²⁵ Nonen me nse ε mum ε nfan ε ηgen ε nyile bigew biuw fokuse. Taa eyen, bigew biuw bin, jice.' ²⁶ E cee εkolε we tfuse ê wvú le, 'Wo nu waa lemme wvú befe, nu kenkpen! Wo se kee le me ηké no ηgbweci ε me mbaa njewe ke, mbaanci εgin ε mbaa nle ke. ²⁷ No wo se kee nonen, tu wo se bee egeε bigew biem ntfu wvu le seke me ε ηkase enfi bigew biem bidvu bó sεw é we jodvu.' ²⁸ No wvú gay nonen, mum gay le bó efi εkele ke bigew e kedvu ê wvú, enya é wvú kenke bikele bi bigew e yuufe. ²⁹ Le bó ekeè le wee wvú kenke nu ε bó nu ke ebise é wvú ekenke nteen. Geenen ε wee wvú baa kenke, nu ε naa fi caan fi wvú kenke nu ε bó nu ke efi lo é wvú. ³⁰ No wvú gay nonen mum gay le, 'Ben etfume kenεε ke waa lemme le kin é ejiwε le ekfun, fô bonyii nu ke ebeele ηgeci bigew.'

N'yeγi ekumε nsaw wvu fokemεse

³¹ E nu ke edioo enu kefew kè wee wvú diee nu Waawee kaase too é bvukuke bwew e, ε wvú too bó bonceendaa bo Nyo' le bocii, é wvú emum eshii yí kawla we bvukuke le. ³² Bitum bicii bi yí εkolε ke nshε le nu ke

ebaance ê wvù fwe, é wvù emum egaw bó diewe no wee ncey ké gaw njéebvuse ê bîe tewe le. ³³ Wvù nu ke egée njée ebo eceey, gee bîe tewe ebo eñkõjko. ³⁴ Wvù wvù Nfon nu ke emum egay ê ba bò nu ebo eceey le, 'Bonyii bò Icem nu e lan kembõnen yî bó le, ben eto ekeñke bvudvuu ente jo bvunfon bvù wvù to seysée fõ ben e e kew no bó to bomée won, ³⁵ njefo jen to yuu me, e ben nya me bõ mwëem mvudien. Kendõn to yumte me, e ben nya me bõ fiée e me ñ'wu. Me nto nu tolo, e ben fiisen me. ³⁶ Me nto nu kenyi kencimte, e ben jise ndvu yî yem e. Me nto ncamte e ben to gay me le. Me nto nu yew ncaw e, e ben to gay me le.' ³⁷ Wvù nu ke edioo e gay nonen, é bonyii bo teyey bodvu emum ebife ê wvù le, 'Tata, è nu seke la wvù bese to yenee wo le e jen yuu wo, e bese nya mwëem mvudien ê wo, keñee seke la wvù kendõn to yumte wo e bese nya fiée e wo wu?' ³⁸ E nu seke la wvù bese to yenee wo le e wo nu tolo, e bese fiisen wo, keñee kenyi kencimte, e bese jise ndvu yî yo le? ³⁹ E è nu seke la wvù bese to yenee wo le e wo camte keñee nu yew ncaw e, e bese to gay wo le?' ⁴⁰ Nfon nu ke emum etfuse ê bó le, 'E me ensee ê ben keceey le no ben to gee mwëem mvun, ke naa fõ wee wvu caan boom bo bwëem e ban e, nu e ben to ge e è nu fõ me le.' ⁴¹ Nonen, wvù nu ke emum egay ê ba bò nu ebo eñkõjko le, 'Ben bò lon nu e koo, ben ene lo ê me ejise, egen eley ñguy wvù mey lo wvù bó to seysée fõ dẽwle bõ bonceendaa bew e, ⁴² njefo jen to yuu me, e ben fanje yaa enya me bõ fiée fidien ke. Kendõn to yumte me, e ben fanje yaa enya me bõ fiée é me en'wu ke. ⁴³ Me nto nu tolo, e ben fanje yaa efiisen me ke. Me nto nu kenyi kencimte, e ben fanje yaa ejise ndvu yî yem e ke. Me nto ncamte, mbvuu no nu yew ncaw e, e ben fanje yaa eto egay me le ke.' ⁴⁴ Bõ ten nu ke emum bife ê wvù le, 'Tata, è nu seke la wvù bese to yenee wo le e jen yuu wo, keñee e kendõn yumte wo, keñee e wo nu tolo, keñee kenyi kencimte, keñee camte, keñee yew ncaw e, e bese fanje yaa efi wo ke?' ⁴⁵ Wvù nu ke emum etfuse ê bó le, 'E me ensee ê ben keceey le, no ben to baa ege mwëem mvun, ke naa fõ wee wvu caan boom bo bwëem e ban e, nu e ben to baa ege e è nu fõ me le ke.' ⁴⁶ Boba bonyii nu ke emum egen eley ñgaw wvù mey lo le. Geen, é ba bò nu teyey egen eley fibole e è nu nshii wvù mey lo le."

26

É bó kaa mvunanj ê Jisos ejim (Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ É Jisos ke jeme mwëem mvun mvunciim mese, gay ê boom bew bo ñgoo le le, ² "Ben ekeè le è sheete wase ediww efaa, é emum enu Ñkaw Danjefey, e bó nu ke emum enya wee wvù diee nu Waawee can bonyii le é bó eta yî kentam e." ³ Ke kefew kedvu le, e bocee ncese bo baay baay bõ bonyii bò saake won mum gen baance ye é ntow Kayfas wvù to nu ekolè ke bocee ncese le, ⁴ mum cu ntañ no bó nu ke eweenten se koo Jisos, eyu. ⁵ É bó dioo cu nonen, gay le, "Fo beene emom fiée fin kefew ke Ñkaw e ke, njefo é beene mom lo, é fí eto bó diuw ê bonyii entelaj."

É kpwoon mvu yefe Jisos bò ñfey wvù shfuunjkene Betani (Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶ É Jisos ke no nu ntaw wvù Betani le, yew dvu Semon wvù wee ntun wvu baay. ⁷ É bó ke shii no diekene, e kpwoon mvu ne ley bõ fikaa fimew e bó kene

bô te,* ε è nu fi nfiey mvu wvù shfuun̄kene le, ε wvù lumte naa baay, mum fuce yî ekole ke Jisos e. ⁸ Ε boom bo Jisos e bo ηgoo le yen nonen ε fiεε fidvu ton'ye lo bó. Ε bó gay le, “Wvù nyew bô nfiey wvun nen nje la? ⁹ Bó be nelo egese nfiey wvun bigew nteen, enya bigew bidvu ê bonyii bo kefufe le.” ¹⁰ Geenen, ε Jisos kίεε ηkpawwε wvubo, gay ê bó le, “Ben nya ηgew ê kpwoon wvun nje la? Wvù nu ε ge ε è nu fiεε fi jee fô me le. ¹¹ Ben ekeè le bonyii bo kefufe le nu ke enu ke ben ε bó sekecii, geenεn ke me nu ηke enu beene sekecii ke. ¹² Wvù fuci nfiey wvun yî yem e nen seysee lo me no bó nu ke edwey me. ¹³ Ε me ensee ê ben kecey le naa fee fô bó nu ke efewci saaka wvù jee wvun yî ekole ke nshε le kecii nu ε fiεε fi kpwoon wvun ge nu ε bó nu ke esenje ten, keekumyi wvù.”

*Ε Judas gese Jisos
(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)*

¹⁴ Ε wee mvu ηgoo boom bo ηgoo le bo Jisos e bo yuufe ncow bofee wvù bó to teje le Judas Iskaliot mum ne gen fô bocee ncese bo baay baay, ¹⁵ bife ê bó le, “Ε me nya Jisos can yene le, ε ben enya la ê me?” Ε bó mum tan̄ bigew mbaanshe bì bó kene bó ketwaa kè baa, nya ê wvù. ¹⁶ Ε kew sekekie le, ε wvù mum kew no gomte je yî wvù nu enya Jisos jó can yibole.

*Ε Jisos bó boom bew bo ηgoo le die Nkaw Danjefey
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-13, 21-23; Jon 13:21-30)*

¹⁷ Ε è ke dioo nu diuu di fwe di Nkaw Bleed wvù bó baa gee Fintun̄leen jó, ε boom bo ηgoo le bo Jisos e to fô wvù le, bife ê wvù le, “Wo gomte le bese egen eseyse fô wo nu edie Nkaw Danjefey ε è nu fee?” ¹⁸ Ε wvù tfuse ê bó le, “Ben egen εlaante, eyen key e, egay ê wvù le, ‘Wee N'yeeyi gayte le kefew kewene nu ε kocen wase. Wen nu edie le Nkaw Danjefey bó boom bowene bo ηgoo le ε è nu ê wvù yew.’” ¹⁹ Ε boom bo ηgoo le bodvu gen ge ke no Jisos be gay ê bó, mum seyse mwεem mvudien mvu Nkaw Danjefey e dvù. ²⁰ Ε è ke no nu ekiεguu, ε wvù shii bó boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofee keediekene. ²¹ Ε bó dioo diekene, ε wvù ne gay ê bó le, “Ε me ensee ê ben kecey le, wee mvu ben e nu egese me.” ²² No wvù gay nonen, ε boom bew bo ηgoo le ne no nu yii yii baay, mum kew no biwci ê wvù mwaan̄ mwaan̄ le, “Ε nu me le Tata?” ²³ Ε wvù tfuse ê bó le, “Wee wvù nu egese me nu wvù nu ε lese εbo ê shuw e bee wvù. ²⁴ Wee wvù diee nu Waawee nu ke egen ke no bó to san̄ε ekume wvù. Geenen, ηgew wvu baay nu fô wee wvù gese wee wvù diee nu Waawee le. Fí to bee ejee fô wvuwee wee le baay fen ε bó to baa eboo wvù ke.” ²⁵ Ε Judas wvù to nu keegese Jisos bife ten ε wvù le, “Ε nu me le Wee N'yeeyi?” Ε Jisos gay ê wvù le, “Wo nu ε jeme bó diuw wo.”

*Ε Jisos bó boom bew die ntaashe
(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1Kol 11:23-25)*

²⁶ No bó to diekene, ε Jisos ne jo bleed, nya keyoone ê Nyo', mum guashe nya ê boom bew bo ηgoo le gay le, “Ben eko edie, fin nu ye yem.” ²⁷ Ε wvù mum jo ten fiko, nya keyoone ê Nyo' mum nya fiko fidvu ê bó gay le, “Ben ewu bocii. ²⁸ Fin nu εleme kem kè Nyo' gbwo monkan dvù kí ε buy nje wee nteen, wvu le wvù elεshe bibefe bibole. ²⁹ Ε me ensee ê ben le ke me mbee ηke embvuu

* **26:7** Fikaa fin nu ε bó to kene bó te di bó teje le «alabaster». **26:11** Dito 15:11 **26:15** Ksm 21:32; Saka 11:12; Jon 11:57; 13:2 **26:17** Ksm 12:1-20 **26:20** Jon 13:2, 21-30 **26:23** Mben 41:9 **26:24** Mben 22:7-8, 16-19; Yesa 53:9 **26:26** 1Kol 10:16 **26:28** Ksm 24:8; Yeli 31:31; Ibu 7:22; 9:15-20

en'wu mbvuum mo twej kete kè lane le man ε κew keseen e, ε γεν ε buy diuu di me nu ηke en'wu mó monfem beene ente jo bvunfon buv Icem e κε.” ³⁰ Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke mæse, yem ηkiee mbense, mum buy ben γεν yî Kum Bite bi Olif e.

Ε Jisos gay le Bitu nu ke ema wen
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

³¹ No Jisos bô boom bew bo ηgoo le to gene, ε wvú ne gay ê bó le, “Entañ jo εben nu ε ben bocii nu ke etfuw bikaa ê me ejim nje fiεε fi nu ke ekooy bó me. Ε nu no bó nu ε san ε Nyo' gayte le, ‘Me nu enjke en'yu ncey njée ε ηgoo njée esaanken.’ ³² Geenεn, seke Nyo' ε hvuse me yî kpwe le, é me ensa fwe jo ben Galilee.” ³³ Ε Bitu mum gay lo fiew ê wvú le, “Ε bonyii bocii cim tfuw lo bikaa ê wo ejim nje fiεε fi nu ke ekooy bó wo, tu ke è nulo é me ηke en'yuu entfuw bikaa ê wo ejim κε.” ³⁴ Ε Jisos gay ê wvú le, “Ε me ensee ê wo keceey le entañ jo εben jan, nu ε nyimshie nu ke enu le yí eton, ε wo ε ma wase me bokañ botete.” ³⁵ Ε Bitu gay ê wvú le, “Ε è cim nu naa le me nu enkpwe lo bee wo, tu ke è nulo é me en'yuu ma wo κε.” No wvú gay nonεn, ε boom bo ηgoo le bo Jisos e bomew ba bocii gay ke ten nonεn.

Ε Jisos bunle Geεmane
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke γεν ley fô weε ketaañ wvumew e, ε bó teje le Geεmane, ε Jisos gay ê boom bew bo ηgoo le le, “Ben eshii fen é me en'wawce eceñ nene embunle.” ³⁷ Ε wvú jo Bitu bô boom bo Sebεdee le bo bofεε, ε bó bó γεν. Ε wvú κew no nu yii yii, ε fitele fiew buuke. ³⁸ Ε wvú mum gay ê bó le, “Fitele fiem nu yii yii baay naa fi me enkpwe lo. Ben eshεε fen é beene eceyte.” ³⁹ No wvú gay nonεn, mum bence γεν fwe caan, gbwe tum bvushiw fokuse mum bunle le, “Icem, é je nu dvú yî è nulo é wo ege é fiko fi ηgew e fin efey se me ε η'wu, é wo ge. Geenεn, fo wo ege no è shieele me κε, gee no è shieele wo.” ⁴⁰ Ε wvú ke ne kase tu jim fô boom bew bo ηgoo le, yen ε bó leete. Ε wvú bife ê Bitu le, “Fí nu le κε è nulo é ben eshii we ebuy ntam kefew mwaan e? ⁴¹ Ben enù we, bunlee fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben. Ε nu keceey le fitele koonke lo, geenεn ε nyam ye weεyi.” ⁴² Ε wvú bvuu kase γεν yî bokañ bofεε le bunle le, “Icem, é è fen nu le κε fiko fin nulo efey se me ε η'wu, é wo ge κε no wo koonke.” ⁴³ Ε wvú dioo ekase etu jim bvuu yen ε boom bew bo ηgoo le leete njefo nyii to nu ê bó ejise. ⁴⁴ Ε wvú bvuu cine bó le, kase γεν bvuu bunle yî bokañ e botete, bunlee jemyi κε ε è nu fiεε fi wvú be shee jemyi wase. ⁴⁵ Ε wvú bvuu kase tu jim fô boom bew bo ηgoo le gay ê bó le, “Ben fen beε κε leete leetene finεn e? Ben etaa eyen, kefew nu ε kocen wase. Bó nu ε gese wase wee wvú diee nu Waawee ê bonyii bô befe. ⁴⁶ Ben enε we é beene egeñè. Ben etaa eyen, wee wvú gese me wvun ε wvú too wase.”

Ε bó koo Jisos
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴⁷ Κε no Jisos to beε jemyi nonεn, ε Judas wvú to nu wee ηgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofεε mum buynεn. Wvú to too bó kebombom ke bonyii le ke baay, ε bó keñke nyó bó bibuse, ε è to tum bocee ncese bo baay baay noo

bonyii bô saake wonj. ⁴⁸ E to nu ε wee wvù to gesεε Jisos to seyse wase nciise bô bonyii bodvu gay le, “Wee wvù me nu ηke enjay wvù le, embam enoce, nu wvù, é ben emum ekoo.” ⁴⁹ No bô bó toε, ε wvù mum gen lo fô Jisos e kan mwaan gay wvù le le, “Me ηgayte wo le Wee N'yεεyi.” No wvù gay nonen, mum bam wvù ηoce. ⁵⁰ E Jisos gay é wvù le, “Nsaa yem, gee lo fiεε fi wo to keege.” E bonyii ba mum gen lo fô Jisos e koo wvù, ghen. ⁵¹ E fi kooy le wee mvu wvù to nu bô Jisos to nu ε mum dvon nyo ye jem, cun kentuntunj ke nfwa εkolε ke bocee ncese le dvù, sum. ⁵² E Jisos gay é wee wvudvu le, “Kase etfuse nyo yo jim fô bvudvuu bwew e. E keè le wee tfuu wvù cawse nyo we, nu ke ekpwe yí nyo le. ⁵³ Wo kpwaake le ke è nulo é me enjay é Icεm eciinse bonceendaa bew fen kan mwaan bontfuke le, ε bó fele ηgóo yuufe ncow fεε le? ⁵⁴ Geenen, é me nε ε ηge nonen, é fi ke eghan nεε se kooy no bó sanj é Nwa' Nyo' le le fi kenjke keenu?”

⁵⁵ Sekekiε, ε Jisos mum bife é kebombom kiε le, “Ben to keekoo me ε no too bô nyó noo bibuse ke diεwε ben too keekoo ε è nu coonj e? Me nse nshee no diuu nu, ε me ε nshii yew ncese le n'yεεyi bonyii se ben koo me nje la? ⁵⁶ Geenen, fifin ficii jo bvudvu keege ε fi eto ekocen ke no bonyii bo ntum Nyo' le to sanjε.” E boom bo Jisos e bo ηgoo le bocii mum lanj wvù fô, fεε lo.

E Jisos leem yew nsaw e

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ E bonyii bô to koolεε Jisos mum jo wvù gen bô wvù fô Kayfas wvù cee εkolε ke bocee ncese le. E bonyii bô dunji bonci bo Nyo' le bô bonyii bô saake wonj to taashε wase fô. ⁵⁸ Bó to gene bô Jisos ε Bitā bii lo ejim ncejole. E wvù gen buy naa lakfulεεη εkolε ke bocee ncese le, mum ley gen shii bô bonyii bô to ceyte la didvu keyen no fi nu ke eghan eleem. ⁵⁹ E bocee ncese bo baay baay bô bonyii bocii bô saake bonsaw mum no gomte fiεε fi mbiay e fi bó etey yí Jisos e wvu le bó eyu wvù. ⁶⁰ Geenen, fanjε yaa kenjke fiεε ke, naa no bonyii nteen to cim too fwe bene jim nsaw mbiay. E fi ke ghan nen, ε bonyii bomew bofεε to leem fwe, ⁶¹ gay le, “Mbwε wvun se gayte le wen nulo esâw yew ncese Nyo' ekase ebom yí εdiuw e eta.” ⁶² E εkolε ke bocee ncese le mum ja we bife é Jisos le, “Kε wo kenjke fiεε keetfuse le? Wo yuuke ke mwεεm mvù bonyii ban jemyi yí yo le?” ⁶³ E Jisos mey diuw tfu. E εkolε ke bocee ncese le kase gay é wvù le, “E diee di Nyo' wvù kenjke nshii le, é wo fen nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε wvù Waa Nyo', é wo see é bese.” ⁶⁴ E Jisos tfuse le, “Fí nu no wo gay. Geenen é me ensee é wo le, ejim jo kefew kin nu ε ben nu ke eyen wee wvù diee nu Waawee le, ε wvù ε shii é ebo ke εceey ke Wee wvù kenjke Mvunjay e, ke ebvuu eyen no wvù too é kembεw e fowe.” ⁶⁵ E εkolε ke bocee ncese le yuw nonen, mum saayε ndvú ye le, gay le, “Wvù joo bvudvuu bvū Nyo' le. Shiee nu dvù wvù beene ebvuu egomte wee le wvù eleem fen ejeme fiεε le? Ben nu ε yuw wase no wvù joo bvudvuu bvū Nyo' le. ⁶⁶ Ben ε sumten le la?” E bó tfuse le, “E nu wee wvù bó eyu lo.” ⁶⁷ E bó mum kεw no cuyte ncej yí bvushiw bvū Jisos e, kfune wvù bô mvunjo, suunke bô can gayte é wvù le, ⁶⁸ “Wo wvù nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε, kε gee kewee ntum Nyo' kuw keseen fô bese le. Kε see wee wvù sunj wo.”

26:50 Kεnεε le, “Nsaa yem, wo to keege la?” **26:52** Kenj 9:6 **26:55** Luk 19:47 **26:56** Mat 26:31; Luk 24:46 **26:61** 27:40; Jon 2:19; Lem 6:14 **26:63** Yesa 53:7; Mat 27:12-14; Mat 14:33; 27:40, 43; Luk 22:70 **26:64** Dan 7:13; Mat 22:44; 24:30; Mak 13:26; Luk 21:27 **26:65** Ktrj 14:6; Esl 9:3; Lew 24:16; Jon 19:7 **26:67** Yesa 50:6; 53:5 **26:68** 21:11

Ɛ Bita ma Jisos

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Ɛ to nu Ɛ Bita Ɛ shii Ɛkfuŋ lakfulɛɛŋ e. Ɛ wan kpwoon mvu wvù to lemte fò, nɛ to mbew ye le gay Ɛ wvù le, “Wo tɛn bee ben Ɛ Jisos wvu Galilee wvudvu.” ⁷⁰ Geenɛn, Ɛ Bita tun fwe dvu bonyii bocii gay le, “Ƙe me ŋkee fiɛ fi wo jemyi ƙe.” ⁷¹ Ɛ Bita mum nɛ buy gɛn no nu diuw kebuw e. Ɛ wvumvu wan kpwoon wvù to lemte tɛn fò, yɛn wvù le, mum jeme Ɛ bonyii bò to leemene fò le, “Wee wvun bee bô Jisos wvu Nasalet wvudvu.” ⁷² Ɛ Bita bvuu tun, lew lo gay le, “Ƙe me ŋkee wee wvudvu ƙe.” ⁷³ Ɛ kefew ke dioo bvuu gɛnce caan, Ɛ bonyii bò to leemene fò hencɛ gɛn mbew Bita le gay Ɛ wvù le, “Ƙecɛɛy, keceɛy wo nu tɛn wee mvu bô le, njefo njeme wo gɛne diɛwɛ wvubole.” ⁷⁴ Ɛ Bita mum kan, tee lon yí Ɛkolɛ kew e gay le, “Ƙe me ŋkee wee wvun ƙe.” Kan mwaan Ɛ nyimshie mum tonj. ⁷⁵ Ɛ Bita kume njeme wvù Jisos be jeme Ɛ wvù le, “Nyimshie ke enu le yí eton, Ɛ wo Ɛ ma wase me bokan botete.” Ɛ wvù nɛ fò buy Ɛkfuŋ, bee kpwe baay.

27

Ɛ Judas shiim

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹ Ɛ Ɛkfuŋ ke dioo yuule too, Ɛ bocee ncese bo baay baay bô bonyii bò saake wonj, shii cu ntaŋ Ɛkumɛ Jisos keeyu wvù. ² Ɛ bô mum kay wvù, jo gɛn nya can Baylet wvù wee sa' wvu Ɛ keba kedvu le.

³ Ɛ Judas wvù to gesɛɛ Jisos ke dioo yɛn le bô nu Ɛ leke le bô nu eyu wvù, Ɛ wvù kumɛn fitele fiew, jo bigew bi mbaanshe biɛ kase gɛn dvù keetfuse Ɛ bocee ncese bo baay baay bô bonyii bò saake wonj. ⁴ No wvù gɛn, gay Ɛ bô le, “Me nu Ɛ ŋge kebefɛ keengese wee Ɛ wvù baa ƙɛŋke jay ƙe.” Ɛ bô tfuse Ɛ wvù le, “Fifiɛ ƙɛŋke la keege bô bese? Ɛ kee wo fifiɛ.” ⁵ Ɛ Judas mwase bigew bidvu fokuse yew ncese le, mum buy, gɛn shiim. ⁶ Ɛ bocee ncese bo baay baay tace bigew bidvu gay le, “Bin nu bigew bi ɛlɛmɛ le, Ɛ nci baa bee le bô egɛɛ bibin ntfu wvu yew ncese le ƙe.” ⁷ Ɛ bô shii cu ntaŋ, gɛn guy gbwen wee mvu wvù bomte nsháan dvù le bô ke edweyte botolo fò. ⁸ Ɛ nu fiɛɛ fi bô tenje gbwen wvudvu Ɛ to Ɛ buy ɛben e le, “Gbwen ɛlɛmɛ.” ⁹ Fí to kooy nonɛn Ɛ fiɛɛ fi wee ntum Nyo' wvù Yelimia to jemyɛɛ mum to kocɛn no wvù to gayɛɛ le, “Bô to nu Ɛ jo bigew bi mbaanshe bi Ɛ to nu kpaw we no boom bo Israɛl to seysɛɛ yí Ɛkolɛ kew e, ¹⁰ guy gbwen wee wvù bomte nsháan dvù, ƙe no Tata Nyo' to gayɛɛ Ɛ me.”

Ɛ Jisos leem fwe dvu Baylet wvù wee sa' bala wvu Lum

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

¹¹ No Jisos to leemɛɛ fwe dvu Baylet wvù wee sa', Ɛ Baylet bife Ɛ wvù le “Ɛ nu wo wvù Nfon Bojuu le?” Ɛ Jisos tfuse le, “Ɛ nu no wo gay.” ¹² Geenɛn, Ɛ bocee ncese bo baay baay bô bonyii bò saake wonj ke dioo ƙɛw keeteyte mwɛɛm yí ye le, Ɛ wvù fanɛ yaa bvuu tfuse fiɛɛ ƙe. ¹³ Ɛ Baylet mum bife Ɛ wvù le, “Ƙe wo yuuke kfuɛ mwɛɛm mvun mvù bô jemyi yí yo le le?” ¹⁴ Geenɛn, Ɛ Jisos

fanɛ yaa tfuse fiɛɛ ê wvú naa ke fimwaan̄ ê mvú bó teyɛɛ yí ye le ke. Ɛ wee sa' wvudvu taa nen ɛ diuw yum wvú baay.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

15 Ɛ to ké dioo nu kefew ke N̄kaw Danɛfey e, ɛ wee sa' wvun bvuse wee mwaan̄ yew ncaw e wvú bonyii gomte le wvú ebvuse. 16 Ɛ to nu kefew kedvu le, ɛ wee wvu nu yew ncaw e, ɛ bó ké no kee wa lo wvú yí gee di befe le, ɛ diee diew nu le Balabas. 17 Ɛ bonyii ke dioo to tase, ɛ Baylet bife ê bó le, “Ben gomte le me embvuse ɛ è nu yɛɛ yew ncaw e? Ben gomte le me embvuse Balabas, nuu Jisos wvú bó teje le è nu Mboyse wvú Nyo' to kawɛɛ le?” 18 Wvú to biite nonen njefo wvú to kee lo le bó to nya Jisos can wen e ɛ è nu njefo bó to bene kendon̄ bó wvú. 19 Ɛ keebvuun bise fò nu ɛ seke wvú to shiilew wase fò bó ké no saake bonsaw, ɛ kpwɛse tum ntum fò wvú le gay le, “Fo wo ege fiɛɛ bó wee we ke. Ɛ nu wee wvu teyey. Me njemyi nen njefo ɛfile nu ɛ njin̄sen bó me entan̄ ɛben baay ekume wvú.” 20 No Baylet bifeɛ nonen, ɛ bocece ncese bo baay baay bó bonyii bó saake won̄ beyse bonyii le bó egay le wvú ebvuse ɛ è nu Balabas, eɛse lo Jisos. 21 Ɛ wee sa' bvuu nɛ bife ê bó le, “Wee wvú ben gomte le me encine ente jo bonyii bo bofɛɛ ban nu wvú la?” Ɛ bó tfuse le, “Balabas.” 22 Ɛ Baylet bvuu bife ê bó le, “Ɛ me ndioo ɛ ncine nonen, enje nɛɛ bó Jisos wvú bó teje le Klistu?” Ɛ bó bocii gay le, “Bó eta lo wvú yí kentam e.” 23 Ɛ wvú kase bife le, “Bó eta wvú nje la? Fiɛɛ fi befe fi wvú ge nu la?” Ɛ bó bvuu no wante gene ke lo fwe le, “Bó eta lo wvú yí kentam e.”

24 Ɛ Baylet ke dioo yen le ke je nu ke, le é wen lumtene bó fiɛɛ fin̄, é diuw ke enɛ ebuy. Ɛ wvú fi joo, cukɛ can ye dvú fwe dvu kebombom ke bonyii le gay le, “Kɛ ɛbo kem nu fò kpwe wee wvun e ke. Ɛ kee ben dvú.” 25 Ɛ bonyii bocii tfuse ê wvú le, “Ɛɛ, cine é ɛlɛmɛ kew enu yí bikuu bisese le noo yí boom bosese le.” 26 Ɛ Baylet mum bvuse Balabas no bó to gomte, gay ɛ bó tam Jisos, mum nya le bó egen eta yí kentam e.

Ɛ bonyii bo nci le no sɛwse Jisos

(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

27 Ɛ bonyii bo nci le bo wee sa' le mum jo Jisos ley dvú entow we le fô bó to teje le Bletolium, mum kum kebese ke n̄goo bonyii bo nci le kecii ɛ kí tase gem Jisos keɛkeɛ. 28 Ɛ bó baaye ndvú ye, jo ndvu bvunfon yí yɛɛle shfuse yí ye le, 29 mum lu kefo ke bvunfon e ɛ kí nu bíay bíay bon ê wvú ɛfa, mum nya nkêw ê ɛbo kew ke ɛɛɛy e le è nu ketooome. Ɛ bó mum no too n̄gvuumene ê wvú fwe sɛwse wvú gayte le, “Bíaa kemaan! Nfon Bojuu!” 30 No bó gee nonen, no cuyte nɛɛn̄ yí ye le, fi nkêw we shele wvú dvú fofa. 31 Ɛ bó ke sɛwse wvú nonen mɛse, mum baa ndvu bvunfon ye, jise wase ɛ è nu ndvú ye yí ye le, mum jo wvú keegen eta yí kentam e.

Ɛ bó ta Jisos yí kentam e

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

32 No bó to gene, buynen yí wee mvu wvu ê kelaante kè Sɛlin e ɛ diee diew nu le Semon. Ɛ bó kan wee wvun ɛ wvú tuu kentam ke Jisos e. 33 Ɛ bó ke gen buy bvudvuu bvumew e ɛ bó teje le Golgota, (ɛ diee din nu le N̄gbwow Ekole,) 34 Ɛ bó mum nya mbvuun ê wvú ɛ bó e fiysen bó fiɛɛ fimew e fi cewcewe diɛwe lele le wvú ewu. Geenɛn ɛ wvú dioo mom, fan̄ keewu. 35 Ɛ bó mum ta wvú yí kentam

e, jo ndvú ye tum kaŋ dvú keegaw ê bikuu bibole. ³⁶ No bó ge nonen mum shii fó no ceyte wvú. ³⁷ E bó saŋ ŋwa' wvú duŋci fiεε fi bó taε wvú yí kentam e nje fi, mum ta yí kentam e ê we jo ekole kew ε wvú nu le, “Wvun nu Jisos, Nfon Bojuu.” ³⁸ E bó ta ten bocooŋ bofεε yí bintam e bô bo Jisos, wvumvu ebo εcey, wvumvu ebo eŋkoŋko jo Jisos. ³⁹ E bonyii no fele yene Jisos e mεeke lo bikuu, baale wvú bô boncun, ⁴⁰ gayte le, “Wo wvú se nu keeke esáw yew ncese ekase eyoo yí εdiuw e eta, ke fi le ekole kuw! E wo fεn nu Waa Nyo', é wo shii yí kentam kiε le.” ⁴¹ E bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô duŋci bonci noo bonyii bô saake woŋ no seŋse ten wvú gayte le, ⁴² “Wvú se fii bonyii bomew se wvú nulo efi kew ekole ŋkuuŋ. Ke wvú nu Nfon bonyii bo Islael. Wvú eshii le yí kentam e keseen é bese emum ebee wvú le. ⁴³ Wvú se gεele ekole yí Nyo' le. E Nyo' fεn kooŋke wvú, é wvú fi le wvú keseen no wvú se duu le wen nu Waa Nyo'.” ⁴⁴ E bocooŋ ba bô bó to taε yí bintam e bô bo Jisos, no baale ten wvú bô boncun ke nonen.

E Jisos kpwe

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

⁴⁵ E diuu ke ben leke, ε ekfuŋ ne jím woŋ tfuu gen buy didiuu ditete emvunsheŋ. ⁴⁶ E è ke no nu ke diεwe didiuu ditete le, ε Jisos ne fuŋ foweεwe le, “Eli, Eli, lama sabaktani.” Fi nu le, “Nyo' wεm, Nyo' wεm, wo laŋ me nen nje la?” ⁴⁷ E bonyii bomew bô to leeme fó dioo yuw, gay le, “Wee wvudvu teŋe Elayja.” ⁴⁸ E wee mvu bó le mum lewte lo kaŋ mwaan jo kuca, ffum é mbvuum mo ŋgbwayŋgbwayi le, bon yí fite le neke le wvú ewu. ⁴⁹ Geenen ε bomew bonyii gay le “Ke leem nen é beene eyen laa Elayja nu eto efi wvú le!”

⁵⁰ E Jisos bvuu wam foweεwe, ε keyoy kew mum buy. ⁵¹ E fi ne kooy le, ndvu yí to gawsene yew ncese ente to nu ε sele entelen kew fowe bow buy fokuse biba bifeε. E nshe shiw, ε eta wamken, ⁵² ε jém ten yene ye ε bonyii bô è to nu bo Nyo' le nteen bô to kpwekeneε wase mum kase buy yí kpwe le. ⁵³ E Jisos ke dioo buy yí kpwe le, ε bonyii bodvu ne gen é kelaante kè yuule le Jelusalem, ε bonyii nteen yεn bó le. ⁵⁴ E cee ekole bonyii bo nci le bô bonyii bô bó to nu fó ceyte Jisos ke dioo eyen no nshe shiw, bô fiεε ficii fi to kooyεε, ε nfan koo bó baay. E bó gay le, “Kecεy, kecεy wee wvun se nu Waa Nyo'.” ⁵⁵ Bokenε nteen to leeme ten fó ntamndwee taale. E bokεne ban nu bô to nen'yεε Galilee no bii Jisos e fici wvú. ⁵⁶ Ngoo bó le to nu Maalia Magdalen noo Maalia wvú bwee jem bô Yosεw, noo bwee boom bo Sebεdee le.

E bó dwey Jisos

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁵⁷ E è ke no nu ekiεguu, ε cee kpaw mvu wvu Alimatia ne to ε diee diew nu le Yosεw. Wvú ten to nu wee ngoo Jisos mvu. ⁵⁸ E wvú gen yεn Baylet e leke le wvú enya gvune di Jisos e ê wen é wen egen edwey. Nonen ε Baylet mum gay le bó egen enya é wvú. ⁵⁹ E Yosεw fi gvune didvu mum kule é ndvu yí yuule le, ⁶⁰ mum gen jike é jem yí ye le ε yí beε fiε, ε wvú to cow jem yidvu yí kemaan e, mum binse kebwee ke te le baŋ diuw jem yidvu dvú, mum nεnε. ⁶¹ Maalia Magdalen bô Maalia wvumvu wε to nu fó, ε bó ε shii mbew jem yidvu le keba keki.

Ɛ bó no ceyte jem Jisos

⁶² Ɛ ekfuɲ buy yuu, Ɛ diuu di bó to ké no seysee mwɛɛm mvu mbam wvubole Ɛ fey wase, Ɛ bocee ncese bo baay baay bô Bofalasii ɣɛn yɛn Baylet e, ⁶³ gay ê wvú le, “Wee wvu baay, bese kunyi fiɛɛ fi wee mbiay wɛ to jemɣɛ seke wvú to bɛɛ dvú. Wvú to nu Ɛ gay le, Ɛ nu ke edioo Ɛ buy ɛdiuw ɛta Ɛ wen ekase ebuy yí kpwe le. ⁶⁴ No fi nu nonɛn, gayɛ Ɛ bonyii eɣɛn ceyte jem eɣɛn ebuy ɛdiuw ɛta, njefo bese fane le Ɛ nɛlo Ɛ boom bew bo ɲɔo le ke enɛ eɣɛn eɔɔɲ gvune diew enɛnɛ dvú emum esenje Ɛ bonyii le, ‘Wvú nu Ɛ buy yí kpwe le.’ Ɛ bó ge nonɛn, Ɛ yiyin mbiay yi keseen efo efey lo yi fwe.” ⁶⁵ Ɛ Baylet gay ê bó le, “Ben ejo bonyii bo nci le Ɛ ben Ɛ bó eɣɛn, Ɛ ben egay Ɛ bó eɛɣte jem yidvu ntay no Ɛ nulo Ɛ ben eɛɣte.” ⁶⁶ Nonɛn Ɛ bó mum ɣɛn looɛ fen diuw jem, mum ge nciise yí tɛ di bó to banɣɛ diuw jem dvú, mum ɣɛɛ bonyii bo nci le bô eɛɣte. *

28

Ɛ Jisos buy yí kpwe le

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Ɛ diuu di mbam e ke fey, Ɛ ekfuɲ ke no gbwekene too, Ɛ Ɛ nu diuu di fwe yí kema le, Ɛ Maalia Magdalen bô Maalia wvumvu wɛ ɣɛn keetaa jem. ² Ɛ fi kooy le, nshɛ to nu Ɛ nɛ shiw bô mvungay, njefo nceendaa Tata to nu Ɛ shii we to biɲse kebwee ke tɛ die di bó to banɣɛ diuw jem dvú mum shii yí dvú le. ³ Nceendaa wvudvu nu Ɛ bvushiw bwew to lawkene dieɣɛ jan e, Ɛ ndvú ye baa nɛn bvuuu. ⁴ Ɛ bonyii bô to ceyte jem ba yɛn wvú le fan baay, ciɲ nɛn kikikiki, gbwekɛn fokuse no jiimene dieɣɛ biɲkpwe bi bonyii le. ⁵ Ɛ nceendaa Nyo' wvudvu gay Ɛ bokɛnɛ ba le, “Fo ben efanè ke. Me ɲkeɛ lo le ben gomte Ɛ Ɛ nu Jisos wvú bó se taɛ yí kentam e. ⁶ Ke wvú bɛɛ fɛn ke, wvú nu Ɛ buy wase yí kpwe le no wvú to gayɛɛ. Ben eto eyɛn fô wvú se jiime. ⁷ Ben emum eɣɛn cekey esee Ɛ boom bew bo ɲɔo le le wvú nu Ɛ buy wase yí kpwe le, le wvú nu Ɛ sa wase fwe dvunɛn Galilee. Ben nu ke eyɛn wvú le jó. Ben eyekɛ eyuw, ben nu Ɛ yuw wase no me nseɲe Ɛ ben.” ⁸ Ɛ bokɛnɛ ba mum ja fô jem cekey cekey bô nfan, geenɛn kenke tɛn njoɲ wvu baay, no lewte ɣɛne keeɣɛn see Ɛ boom bo Jisos e bo ɲɔo le. ⁹ No bó to ɣɛne, Ɛ fi kooy le bô bo Jisos to nu Ɛ tasɛn, Ɛ wvú gay bó le le, “Me ɲgayte ben e.” Ɛ bó mum to mbew ye le, gbwe bam bikaa biew, wvum wvú. ¹⁰ Ɛ Jisos gay Ɛ bó le, “Fo ben efanè ke. Ben eɣɛn egay Ɛ boom bo bwɛɛm e le bó eɣɛn Galilee eyɛn me le jó.”

Ɛ bonyii bô to ceyte jem see fiɛɛ fi to kooyɛɛ

¹¹ Ɛ bokɛnɛ ba ke nɛ dioo eɣɛn, Ɛ fi kooy le bonyii bo nci le bô to ceyte jem bomew to nu Ɛ nɛ ɣɛn ɛlaante ɣɛn see fiɛɛ ficii fi to kooyɛɛ Ɛ bocee ncese bo baay baay. ¹² Ɛ bocee ncese bo baay baay bodvu mum kum bonyii bô saake woɲ Ɛ bô bó shii cu ntaɲ, mum ban diuw bonyii bo nci le ba bô bigew nteɛn, ¹³ gay Ɛ bó le, “Ben egaytè Ɛ bonyii le ben se leete boom bew bo ɲɔo le Ɛ se Ɛ to e ɔɔɲ gvune diew Ɛ ɣɛn dvú. ¹⁴ Ɛ ben seɲe nonɛn, fi Ɛ ley bitem bi wee sa' le, wvú Ɛ no gomte keenya ɲɣɛw Ɛ ben, Ɛ bese eseyse wvú, wvú saa ebvuu enya ɲɣɛw Ɛ ben ke.” ¹⁵ Nonɛn Ɛ bó mum fi bigew bidvu mum no seɲe ke no bó to gayɛɛ Ɛ bó. Kenfɛ kedvu kin Ɛ mum Ɛ lam ɛnte jo Bojuu Ɛ to Ɛ buy ɛben e le bó to ɔɔɲ lo gvune di Jisos e.

*Ɛ Jisos tum bonyii bew yî wonj e tfuu
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Lem 1:6-8)*

¹⁶ Ɛ boom bo ηgoo le bo Jisos e bo yuufe ncow mwaanj mum nε gεn Galilee, ben gεn yî kum wvù Jisos to gayεε ê bó le. ¹⁷ Ɛ bó dioo yεn wvù le, wvum wvù. Geenεn ε bomew no maηene wvù. ¹⁸ Ɛ Jisos bence to gay ê bó le, “Bó nu ε nya wase mvunγay mvunciim mvu fowe noo mvu fokuse ê me. ¹⁹ Nonεn, ben egeη le bitum e bicii, egeè ε bonyii nu bonyii bem bo ηgoo le, eleesè bó ê joo ê diee di Nyo' Ice bô Wan noo Keyoy ke Yuule le. ²⁰ Ben eyεεyî bó le bó egeè fiεε ficii fi me nu ε n'yεεyi ben dvù. Ben eyeke eyuw, me nu enu beene sekecii eηgεn embuy naa kefew kè wonj nu ke eka.”

Saaka wvù Jee wvu ekumε Jisos no

Maaku to Sañεε

Fiεε fi nu ê Nwa' Mak wvun e

Saaka wvù jee wvù Mak to sañεε wvun duñci le Jisos nu wee wvù to gee mwεεm bvuu keñke mvunḡgay keejeme fiεε é fi enù no wvù jeme. Wvù to duñci mvunḡgay mvun yí n'yεeyi we le bô keebvuuse bonceendaa bo dεwle le, noo keelεεshi bibefe bi bonyii le. Jisos to teñe ekole kew le wen nu wee wvù diee nu Waawee, ε wvù ε to keenya ekole kew keeboyse bonyii. Diee din nu di nu ê ηwa' Dania le 7:3-14.

Mak yam e sañ ε è nu ekumε mwεεm mvù Jisos to gee efey mvù wvù to jemyi. Biba bi fokemεse ke ηwa' wvun e jeme ekumε mwεεm mvù to kooyεε bô Jisos yí kema ke fokemεse le, efey mvunciim no bó to taε wvù yí kentam e, bô no wvù to buyεε yí kpwe le, ben we.

Bikuu bi mwεεm e ê Nwa' wvun e

1:1-13 Keñkewce ke saaka wvù jee ekumε Jisos e

1:14-9:50 Lemme di Jisos e ê keba kè Galilee le

10:1-52 E Jisos ne Galilee gen Jelusalem

11:1-15:47 Kema ke Jisos e ke kemεse le mbew Jelusalem e noo Jelusalem

16:1-8 Mbuy wvu Jisos yí kpwe le

16:9-20 Ekumε no Jisos to duñcεε ekole kew no wvù to buyεε yí kpwe le bô no wvù to benεε we

Saaka wvù Jon Nleseejoo to fewci

(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹ Wvun nu saaka wvù jee wvu ekumε Jisos Klistu wvù Waa Nyo'. ² Wvù to kew ke no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to sañεε ε Nyo' gayte le, “Yeke eyuw, me nu ηke enciñse wee wem ntum é wvù esa fwe dvu wo, wvù nu egeñ eseysse je yo.

³ Diεw wee fuunke ηkpwaante le bó eseysse je Tata, enεle é yí enù teytey.”

⁴ Nonεn, ε wee mvu wvù bó to teñe le Jon Nleseejoo ke mum ne buyneñ ηkpwaante, no fewci ê bonyii le bó ekumεn mvuntelem mvubole, é wen elese bó ê joo wvu le Nyo' eleεshe bibefe bibole. ⁵ E bonyii mum no buyte é bontεw bo woñ wvù Judea le tfuu noo ê kelaante kè Jelusalem e keci gene fô Jon e, señe bibefe bibole, ε wvù mum leese bó ê joo ê Joo Joodan e.

⁶ Jon to jiise ndvú ε bó kene bó yvúw nyam mi yí bó teñe le kamεl, seenke kecaw cin ε bó kene bó jew nyam, diee ε è nu cúma bó ndonj. ⁷ Wvù to fewci, gayte le, “Wee mvu too ê me εjim kuuke fele me, ε me mbaa ncim enjocεn keeḡvuwce fokuse enfay laba we ke. ⁸ Me nleese ben ε è nu ê joo, geenεn, ε wvù nu ke elese fiew ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le.”

No bó to lesee Jisos ê joo bô no Satan to momte wvù

(Mat 3:13-4:11; Luk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Kε ediuw yoya le, ε Jisos nε Nasalet ε keba ke won e kε Galilee le, to ε Jon lese wvú ε joo ε Joo Joodan e. ¹⁰ Kε no Jisos to buyte ε joo nεn, mum yεn ε ebule yene ye, ε Keyoy ke Yuule no shiile too yí ye le diεwε εbembε le. ¹¹ E diεw jeme fowe le, “Wo nu Waa wεm, nu fitele fiem, ε me n'yuuke njon bō wo baay.”

¹² E Keyoy ke Yuule mum ge lo kan mwaan ε Jisos gen no cee ηkpwaante. ¹³ E wvú no nu jó yí ediuw e mbaanyε, ε Satan momte wvú. Wvú to nu jó nonεn bō nyám yí ηkpwaante, ε bonceendaa bo Nyo' le taale fō wvú le.

ε Jisos tee bonyii bonεw le bō enù boom bew bo ηgoo le

(Mat 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ E bō ke nε koo Jon lese yew ncaw e. E ε no nu ejim jodvu, ε Jisos gen Galilee, no fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo' jó. ¹⁵ E wvú no fewci, gayte le, “Kefew nu ε to wase ε kocεn, ε bvunfon bvυ Nyo' le nu wase nceencee. Ben ekumen mvuntelem mvunen, ebee saaka wvú jee wvun e.”

¹⁶ E Jisos ke no fele mbew Mamase yí Galilee le, yεn Semon bō waa bwee wvú Andulu le ε bō laanke kensan ε mamase le, no ηkieη wvubo to nu byé yí koolεn. ¹⁷ E Jisos gay ε bō le, “Ben ebii me le é me enje é ben ekoole wase ε é nu bonyii.” ¹⁸ Kan mwaan, ε bō mum cinε binsan bibole, no bii wvú le. ¹⁹ E Jisos ke dioo kençi gene fwe, yεn Jem bō waa bwee wvú Jon e, bō to nu boom bo Sebεdee le, ε bō bō nu ε kekon e tumci binsan. ²⁰ E Jisos mum tee lo ten bō. E bō cinε icee bō le ε kekon e bō bonyii bō bō to joε é bō elemte bō le, mum no bii wvú le.

ε Jisos bvuse keyoy kε yiile yí wee le

(Luk 4:31-37)

²¹ E bō bo Jisos nε gen ε kelaante kε Kafana'um. E ε ke no nu diuu di mbam e, ε Jisos mum gen lo yew bunle le no yεyi bonyii dvú. ²² E bonyii no yuuke kenke lo nghaw yí n'yεyi we le, njefo wvú to yεyi diεwε wee wvú kenke mvungay mvu n'yεyi le. Kε wvú to yεyi diεwε no bonyii bō dunçi bonçi bo Nyo' le to ké no yεyi ke. ²³ Kε sekedvu, ε wee mvu nε fεse yew bunle yidvu le, ε é to nu wee ε keyoy kε yiile nu yí ye le. ²⁴ No wvú ley dvú, mum wam le, “Jisos wvu Nasalet, wo fii la ε bese? Wo to keelεse bese le? Me ηkee naa wo. E nu wo wvudvu wvú yuule wvú nε fō Nyo' le.” ²⁵ E Jisos kan keyoy kε yiile kedvu, gay le, “Ban lo, buy yí wee wvun e.” ²⁶ E keyoy kedvu mum ge ε wvú gbwe fokuse no taake, ε kí fun foweεwe, mum buy yí ye le. ²⁷ E bonyii yεn nonεn, ε diuw yum bō, ε bō no ghayte εbonebon biite le, “Fin nu la? E nu n'yεyi mvu wvu fwe le? Wee wvun kenke mvungay kane naa noo Biyoy bi yiile ε bí yuuke wvú le.” ²⁸ Kan mwaan, ε saaka wvu εkumε Jisos saanken gen bontεw bocii bo ε keba kε Galilee le.

ε Jisos fε bonyii bo bincεm e nteen

(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ E Jisos ke buy yew bunle yidvu le, gen yew dvu Semon bō Andulu, ε Jem bō Jon nu bō bō. ³⁰ E to nu ε mwεse Semon jiime, cεmte bō ken'ya'. Kε no Jisos ley yew, ε bō mum see lo ε wvú εkumε kpwoon wvudvu. ³¹ E Jisos gen fō wvú to jiime, jicε wvú le yí kebo le, cake wvú we. E ken'ya' kedvu mum cinε wvú le, ε wvú ja we, taa fiεε ε bō die.

³² E ε ke no nu ekiεguu εbvubwε no diuu to seeyi, ε bō no too bō bonyii bocii bō to cεmkene noo bonyii bō bonceendaa bo dεwle le to njinsene bō bō fō Jisos

e. ³³ E kelaante kedvu kecii tase ê fwese. ³⁴ E wvú fε bonyii nteen bò to kenke bincem jεεy jεεy, bvuu bvuse bonceendaa bo dεwle le nteen yí bonyii bomew e. E wvú dioo bvuuuse, saa ebee le bonceendaa bodvu ejemyi lo ke, njefo bó to kee wee wvú è nu wvú.

E Jisos fewce diεw Nyo' Galilee

(Luk 4:42-44)

³⁵ E è ke no nu kebitele, ε Jisos ja we, buy gεn bvudvuu bvumew e wvú emben no bunlee. ³⁶ E Semon hò bonyii hò hò bó to nu, shεε buy gεn keegom wvú. ³⁷ E bó yεn wvú le, gay ê wvú le, “Bonyii bocii nu ε shεε ε no gomte wo.” ³⁸ E Jisos tfuse fiew ê bó le, “Beene edanşen egeen bontεw bomew e wvu le è nulo é me enfewce tεn diεw Nyo' jó. E nu fiεε fi me nto nje fi.” ³⁹ E wvú mum no ghane keba kè Galilee le kecii fewci diεw Nyo' yéw bunle yibole, bvuuuse bonceendaa bo dεwle le yí bonyii le.

E Jisos fε wee ε wvú cεmte bò ntun wvu baay

(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ E wee mvu wvú to cεmte bò ntun wvu baay ke ne to, tum εnvuw ê Jisos εjise, leke wvú gay le, “Wo nulo efε me é me en'yuule, é wo fen koonke lo.” ⁴¹ E shen koo Jisos, ε wvú nεke kebo kum wvú le, gay ê wvú le, “Me ηkoonke lo, bonεn le, eyuule.” ⁴² Kan mwaan, ε ntun wvu baay wvudvu mum cine wvú le, ε wvú bonεn mum no yuule. ⁴³ E Jisos mum gay le wvú egeñè lo, looce ciise lo ê wvú, ⁴⁴ gay le, “E yenè fo wo esee ê wee ke. Geenεn, gεne edunçe ekole kuw ê cee ncese, emum enya nnya yí Muses to gayεε le wee kenke keenya keedunçe ê bonyii le wen nu ε bonεn wase yí ntun wvun e ε no yuule.” ⁴⁵ No Jisos ciise nonεn, ε wee wvudvu kaa no gεne bwaashi lo fiεε fidvu. E saaka wvudvu saanken, ε je fanε yaa bvuu nu dvú yí è nulo é Jisos eley kelaante le endan ke. E wvú mum mey ke wase no nu ηkpwaante, ε bonyii nen'yi mondvuum e mondvuum e, too fò wvú le.

2

E Jisos fε wee ε wvú ε kpwe keba kemwaan

(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ E εdiuw ke dioo gεnci, ε Jisos kase tu jim Kafana'um. E bonyii yuw le wvú nu wase fò yew e, ² ε bó mum to tase fò nteen, ε je fanε yaa nu dvú fó yí è nulo é wee tome ekale naa noo ê yew fwese ke. E wvú no fewci diεw Nyo' ê bó. ³ E bonyii bomew ke ne no too bonεw hò wee mvu fò wvú le ε bó ε shfume é fikεey e, ε wvú ε kpwe wase keba kemwaan. ⁴ E fi ghaw keeley gεn hò wvú fò wvú le njefo bonyii to faci baay. E bó mum ben ε è nu ê yew we, too keyεy. No bó tolεε nonεn, mum shike wee wvudvu ê fiεε fi wvú to jiime jó le. ⁵ E Jisos yεn no bó nu ε lese fitele yí ye le, ε wvú mum gay ê wee wvú to nu ε kpwe keba kemwaan wε le, “Nsaa yεm, me nu ε nleεshe wase bibefe biuw.” ⁶ E bonyii bomew bò to dunji bonci bo Nyo' le bò to nu fó yuw nonεn, mum no wvukene ê mvuntelem e, biite le, ⁷ “Wee wvun jemiyi nen nεε le? Wvú joo bvudvuu bvú Nyo' le. E nu yεε dvú wvú nulo elεεshe bibefe efey Nyo' maan?” ⁸ E Jisos mum kiεε lo ê fitele fiew e fiεε fi bó to kpwaake, mum bife ê bó le, “Ben se kenke kfuu ban bonkpawace ê mvuntelem mvunen e nen nje la?” ⁹ Fi cekey keegay ê wee wvun nu fi la? Keegay le me nu ε nleεshe wase bibefe biew, nuu le wvú ejo

fikεεy fiew egene le? ¹⁰ Geenεn, me nu enge ε ben ekiεε le wee wvù diee nu Waawee keηke mvuηgay fokuse fen keelεεshε bibefε.” ε wvù mum gay ε wee wvù to nu ε kpwe keba kemwaan wε le, ¹¹ “Me njemyi ε wo, ja we ejo fikεεy fiuw egene fô yew e.” ¹² ε wvù mum ja we, jo no buyte ε bonyii bocii taale wvù. ε bó taa nen, ε diuw yum bó, ε bó no tumte monkum mo Nyo' le, gayte le, “Bese ke baa yen wase kfuu fin fiεε le ke.”

ε Jisos tee Lεwe le wvù enù waa we ηgoo

(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ ε Jisos ke bvuu ne gen mbew mamase le, ε kebombom ke bonyii le to fô, ε wvù no yεεyi bó. ¹⁴ ε wvù ke ne dioo gene, yen Lεwe wvù waa Alfiyus e, ε wvù ε shii fô bvudvuu bwew bvu lemme le, ε no fii shile. ε Jisos gay ε wvù le, “ε bii me le.” ε wvù mum ne we no bii wvù le.

¹⁵ ε Jisos bó boom bew bo ηgoo le ke gen no diekene yew dvu Lεwe bó bonyii bò to fii shile noo bonyii bomew bò befe ten. Kfuu ban bonyii to ké no bii wvù le naa nteen. ¹⁶ ε Bofalasií bò to duηci bonci bo Nyo' le yen no Jisos diekene bó bonyii bò befe noo bò to fii shile, mum bife ε boom bew bo ηgoo le le, “ε nu nje la wvù wvù diekene bó bonyii bò fii shile noo bonyii bò befe bomew?” ¹⁷ ε Jisos yuw no bó bife, gay ε bó le, “Kε bonyii bò tenyi ké no gomte wee εfuwε ke. ε ké no gomte bò cemkene. Kε me nto keentee bonyii bò nu teytey ke. Me nto keentee ε ε nu bò befe.”

Ekumε keebamte mwεεm mvudien

(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ ε ke no nu, ε boom bo Jon e bo ηgoo le, noo bo Bofalasií le bamte mwεεm mvudien. ε bonyii bomew mum to bife ε Jisos le, “ε nu nje la wvù boom bo ηgoo le bo Jon e, noo bo Bofalasií le bamte mwεεm mvudien, ε boom buw bo ηgoo le yaa bamte ke?” ¹⁹ ε Jisos tfuse ε bó le, “ε nulo ε bó ebe bonyii bó bvujen ε bó egen ebvuu e bamte mwεεm mvudien ε cee bvujen nu bó bó? Kε ε nulo ε bó e bamte mwεεm mvudien ε wvù nu bó bó ke. ²⁰ Geenεn, kefew nu ke eto kè bó nu ke eloo cee bvujen wvudvu ε bó, ε bó emum ekεw eshee mbam mwεεm mvudien kefew kedvu le. ²¹ Kε wee nulo ejo njaw ndvu yi fiε, etumce ndvu yi yvum dvú ke. ε wvù ge nonεn, ε njaw ndvu yidvu ke emεse esaa lo ndvu yi yvum yidvu, ε kebuw kè nu fô emεse ekuw efey lo no kí be shee nu. ²² Kε ε nulo ten ε wee ejo mbvuum mo monfεm, egεε ε gham mbvuum wvù bó kene bó jew nyam e, * ε wvù ε yvumεn wase ke. ε wvù ge nonεn, ε mbvuum mo monfεm modvu ke ekoo, esawyε gham wvu yvum wvudvu, ε mbvuum bó gham ela εcici. Fi leη nu le, bó keηke keegεε mbvuum mo monfεm ke ε ε nu ε gham wvu fwε le.”

Ekumε diuu di mbam e

(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ ε to nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos bó boom bew bo ηgoo le no lene fele weε egin wvumew e. ε boom bew bo ηgoo le kew no sumyi bicεε diee. ²⁴ ε Bofalasií yen, bife ε Jisos le, “Tata, taa eyen, ε nu nje la wvù boom buw bo ηgoo le gee fiεε fi nci baa bee le wee ege diuu di mbam e?” ²⁵ ε Jisos bife ten ε bó le, “Ben ke baa tan wase ε Nwa' Nyo' le no jen to yuu Nfon Dawe bó ηgoo ye ε wvù ge le? ²⁶ ε to nu kefew kè Abiata to nu εkolε ke bocee ncese le, ε Dawe ley yew

2:10 Jon 5:36 **2:14** Mat 8:21-22 **2:15** Mat 9:10 **2:17** Luk 19:10 **2:18** Mat 6:16-17;

11:18-19; Luk 7:33-34 **2:19** Mat 9:15 * **2:22** Gham mbvuum nu ε Bojuu to ké kene ε ε nu bó jew nyam. **2:23** Dito 23:24-25 **2:24** Ksm 20:8-10 **2:25** 1Sam 21:1-6; Lεw 24:5-9

Nyo' le jo bleed wvù bó to gee ncese dvù fô Nyo' le, die bvuu nya ten ngoo ye dvù, ε è to nu nci fo wee edie bleed wvudvu efey bocee ncese.”²⁷ Ε Jisos mum mεse gay ê bó le, “Nyo' to gεke diuu di mbam e nje wee. Wvù to baa bom wee nje diuu di mbam e ke. ²⁸ Nonεn, wee wvù diee nu Waawee nu Cee Ekole naa noo wvu mbam.”

3

*Ε Jisos fε wee ε kebo kew ε kpwe
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)*

¹ Ε Jisos ke bvuu gen ley yew bunle le. Ε wee mvu nu dvù ε kebo kew ε kpwe. ² Ε bonyii bomew bò to nu dvù no gomte fiεε fi bó etey yí Jisos e, mum lunj ejise yí ye le no taale laa wvù nu efe wee wvudvu diuu di mbam e le. ³ Ε Jisos gay ê wee wvù kebo to nu ε kpwe wε le, “Ja we eto fεn.” ⁴ No wvù toε, ε Jisos bife ê bonyii le, “Fiεε fi nci nu ε bee le wee ege diuu di mbam e nu fi la? Keege fiεε fi jee, nuu fi befe le? Keeboyse wee, nuu keeyu lo le?” Ε bó cife. ⁵ Ε Jisos ton'ye shém bò bó, taa bó bocii kenεn, ε shen koo wvù yí mvuntelem mvubole mvù yiile le. Ε wvù gay ê wee wvù kebo to nu ε kpwe wε le, “Nεke kebo kuw.” Ε wvù nεke ε kí mum bonεn. ⁶ Ε Bofalasii mum buy, gen lo kan mwaan ε bò bo ngoo bonyii bo Nfon 'Elod e jo nsey no è nulo é bó ege se yu Jisos.

Ε bonyii no nen'yi biba bicii too fô Jisos e

⁷ Ε Jisos bò boom bew bo ngoo le mum ne jó gen fô Mamase yí Galilee le. Ε kebombom ke bonyii le ke baay bi wvù le. Ε bomew bonyii to ne keba kè Galilee bò kè Judea le. ⁸ Ε bomew to ne Jelusalem, bomew keba kè Idumea le, bomew Joo Joodan wvuke, bomew biba bì Taya bò Sidon e. Kebombom kedvu to to nonεn njefo bó to yuuke mwεεm mvù wvù to gee mvunciim. ⁹ Ε Jisos ne gay le boom bew bo ngoo le egom kekonj eseyse egeε é wen eley jó fo kebombom ke enε eface wen. ¹⁰ Wvù to gay nonεn njefo wvù to nu ε fε wase bonyii nteen, ε bonyii bo bincem e bεε ke too keekum wvù le. ¹¹ Ε bonyii bò biyoy bì yiile to njinsene bó bó ké yen Jisos e mum no gbwekene fwe dvu wvù wante gayte le, “Wo nu Waa Nyo'.” ¹² No bó wante nonεn, ε Jisos looce ciise lo é bó le fo bó ege é bonyii kiεε wen ke.

*Ε Jisos baa bonyii yuufe ncow bofεε le è nu boom bew bo ntum e
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)*

¹³ Ε wvù ke ne ben gen yí kum e, tee bonyii bò wvù to shieele ε bó to fô wvù le. ¹⁴ Ε wvù baa bonyii yuufe ncow bofεε, tee bó le boom bew bo ntum e, * wvu le bò bó enù, é wen etumte bó ε bó ghane fewci diεw Nyo', ¹⁵ bvuu ke njeke mvungay keebvuuse bonceendaa bo dεwle le yí bonyii le. † ¹⁶ Bonyii bodvu to nu: Semon, wvù wvù to nyae diee diεw dimew le Bitá. ¹⁷ Jεm bó waa bwee wvù Jon bò to nu boom bo Sebεdee le, bò wvù to nyae diee é bó le “Boanεges” di nu le, “Boom bo jan yí baykene le.” ¹⁸ Ε bomew nu Andulu, Filew, Batolomu, Matio, Toma, Jεm wvù waa Alfiyus, Tadio, Semon wvù to nu wee ngoo Bosεlot, ‡ ¹⁹ noo Judas Iskaliot wvù to ghanεε gese Jisos.

2:27 Dito 5:14 2:27 Mat 12:1-14; Luk 13:10-17; 14:1-6; Jon 5:1-18; 7:21-24; 9:1-16 3:1 2:27-28
3:6 Jon 5:16, 18 3:11 1:24; 5:7; Mat 8:29; Luk 4:34, 41; 8:28 3:12 1:34; Luk 4:41 * 3:14 Kε
bon'wa' bo boyvuum bomew ke njeke njeme wvù le, “Tee bó le boom bew bo ntum e” ke. † 3:15 Bon'wa'
bo boyvuum bomew nu ε bise fan le, “É bó efele ten bonyii bo bincem e.” 3:16 Lem 1:13; Jon 1:40-44
‡ 3:18 Bosεlot to nu Bojuu bò to tomte wonj, diuu keebvuse yí ngew e can bonyii bo Lum e.

Ɛ bonyii no duu Ɣ Belsebu wvù nfon bonceendaa bo dɛwle le nu yí Jisos e (Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ɛ Jisos ke nɛ gen fô wvù to cee, Ɛ kebombom ke bonyii le bvuu tase fó, Ɛ bô boom bew bo ngoo le fanɛ yaa kɛŋke naa lo je keediekɛn kɛ. ²¹ Ɛ kfuu diew ke dïoo yuw, mum gen keejo wvù njefo bonyii to duu le wvù ghaanene lo. ²² Ɛ bonyii bô to duŋci bonci bo Nyo' le bô to nɛn'yɛɛ Ɣelusalɛm bow jó no gayte Ɣ, “Belsebu nu yí ye le, Ɛ wvù bvuuuse bonceendaa bo dɛwle le nɛn Ɛ è nu bô mvungay mvu nfon bonceendaa bodvu le.” ²³ Ɛ Jisos bɛn bó, bife ê bó ê ngan e Ɣ, “Ɛ nulo é Satan ebvuu ebvuuuse ekole kew yí wee le nɛɛ le? ²⁴ Ɛ ketum nɛ Ɛ gawsɛn Ɛ no diuu ɛkinekin, kí saa ke eleem kɛ. ²⁵ Yew é nɛ Ɛ gawsɛn Ɛ no diuu ɛyinɛyin, yí saa ke eleem kɛ. ²⁶ Nonɛn, é Satan nɛ Ɛ gawsɛn bô ngoo ye Ɛ no diuu ɛbonɛbon, wvù saa ke eleem kɛ, é emum enu kemɛse kew. ²⁷ Geenɛn, ben ekeê Ɣ kɛ wee nu dvù wvù nulo eley yew dvu ntemmvungay, ekuu mwɛɛm mwew keceɛy elewte dvù, sɛ wvù Ɛ yaw Ɛ kay ntemmvungay wvudvu Ɛ sɛ kuu kɛ. ²⁸ Ɛ me ensee ê ben keceɛy Ɣ, Nyo' nulo elɛshɛ mwɛɛm mvù befe noo dɛw yí befe yicii yí bonyii jemyi. § ²⁹ Geenɛn, é wee jeme dɛw yí befe Ɣkumɛ Keyoy ke Yuule, tu kɛ è nu naa lo é Nyo' elɛshɛ kɛ, njefo wvù nu Ɛ ge kebefe Ɛ è nu kè mɛy lo.” ³⁰ Jisos to jemyi nonɛn njefo bonyii bodvu to duu Ɣ keyoy kè yiile nu yí ye le.

Bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e (Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Ɛ bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e mum fɛse, leem Ɣkfun, tum wee le wvù etee wvù. ³² Ɛ to nu Ɛ kebombom ke bonyii le Ɛ shii Ɛ gem wvù Ɛ tase. Ɛ bó gay ê wvù Ɣ, “Bwoo bô boom bo bwoo le gomte wo Ɣkfun.” ³³ Ɛ Jisos bife Ɣ, “Bwɛɛm bô boom bo bwɛɛm e nu baa?” ³⁴ No wvù bife nonɛn mum jinɛ bonyii bô to shilɛɛ gem wvù ba, gay Ɣ, “Bwɛɛm bô boom bo bwɛɛm e ban. ³⁵ Wee tfuu wvù gee fiɛɛ fi Nyo' gomte, nu wvù wvù nu waa bwɛɛm bô jeme yɛm noo bwɛɛm.”

4

Ngan Ɣkumɛ wee wvù to tfumyi ngow (Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Ɛ Jisos ke bvuu kɛw no yɛɛyi bonyii mbew mamase le, Ɛ kebombom ke bonyii le Ɛ tase fó nɛn ghemm. Ɛ wvù mum nɛ wase ley shii Ɛ è nu ê kekonɛ e ê joo, Ɛ kebombom kedvu no leeme ngem joo le ê ŋkpwaante. ² Ɛ wvù no yɛɛyi bó bô mwɛɛm nteen ê bonɛan e. Ɛ wvù nɛ ma ngan mvu ê bó Ɣ, ³ “Ben eyeke eyuw, wee to nu Ɛ laa keegen etfume ngow. ⁴ Ɛ wvù ke dioo etfumyi, Ɛ yimi gbwekɛn ê je, Ɛ mvunyiim to tace die. ⁵ Ɛ yimi ngow gbwekɛn fô bvudvuu bvu ɛta le Ɛ nshe yaa nu fó nɛy kɛ. Ɛ yí mum yanɛn buy njefo kɛ nshe to nu fó nɛy kɛ. ⁶ Ɛ mvum ke dioo ekɛw ebaa, mum sun ngow yidvu Ɛ yí yowlɛn, njefo yí to baa cime gɛŋ kɛ. ⁷ Ɛ yimi ngow gbwekɛn ê bisafe le. Ɛ bisafe bidvu ke ku mum ban ngow yidvu Ɛ yí fanɛ yaa eyum mvuntam kɛ. ⁸ Ɛ yimi ngow gbwekɛn Ɛ è nu yí nshe yí jee le, ke buy, ku yum, duu fey no bó to tfumyɛɛ, Ɛ jise di ngow e yumte ejisɛ mbaanshe, dimew ejisɛ mbansoocaa, dimew ejisɛ gbwee.” ⁹ No Jisos ma nonɛn mum mɛse Ɣ, “Wee wvù kɛŋke bitem Ɛ wvù yuw.”

Shiee wvù Jisos to jemyi ê bonḡan e
(*Mat 13:10-17; Luk 8:9-10*)

¹⁰ E Jisos ke dioo nu wase wvù emben, ε bonyii bomew bô bô bó to nu noo boom bew bo ḡḡoo le bo yuufe ncow bofεε bife ê wvù ekumε ḡḡan wvudvu. ¹¹ E wvù tfuse ê bó le, “E nu ê ben bô Nyo' nu ε dunḡε wase kenyile ke bvunfon bwew e. Geenεn, fô bonyii bomew e nu ε fiεε ficii nu ke ε ε nu ê bonḡan e, ¹² wvu le bó ke etaale naa ntay, geenεn yaa yεne ke, ke eyeke naa ntay, yaa yuuke ke. E fi nu nonεn wvu le fo bó ke ekumεn mvuntelem mvubole, é Nyo' elεεshε bibefe bibole.”

Fiεε fi ḡḡan wvù Jisos to mae dunḡi
(*Mat 13:18-23; Luk 8:11-15*)

¹³ E Jisos nε bife ê bonyii ba le, “Fí nu le ben baa kίεε fiεε fi ḡḡan wvun jemyi le? E ben baa kίεε wvun, é ben ke ekiεε bomew bonḡan nεε le? ¹⁴ ḡḡow yí wee wvudvu tfumyεε nu diεw Nyo'. ¹⁵ ḡḡow yí gbweε ê je nu bonyii bô yuuke diεw Nyo', ε Satan mum to lo kanj mwaanḡ bvuse diεw yidvu fô mvuntelem mvubole. ¹⁶ E ḡḡow yí gbweε fô bvudvuu bvυ εta le nu bonyii bô yuuke diεw Nyo', fiisen lo kanj mwaanḡ bô nḡonḡ, ¹⁷ geenεn, ε yí baa cime ḡεḡ fô mvuntelem mvubole ke. E yí mooḡε ke fô caan, é ḡḡεw ke dioo ε to, kenεε bonyii bon ε è nu bikaa ê bô ejim nje diεw yidvu, ε bó mum tfuw lo bikaa kanj mwaanḡ. ¹⁸ E ḡḡow yí to gbweε ê bisafe le nu bonyii bô yuuke diεw Nyo', ¹⁹ ε ken'yanḡan ke ekumε mwεεm mvυ yí wonḡ wvun e, bô shiee bvukuke noo shieε mwεεm mvumεw mum tase banḡ diεw yidvu ε yí laaye εcici. ²⁰ ḡḡow yí gbweε yí nshε yí jee le ε mum ε no nu bonyii bô yuuke diεw Nyo', fiisen, no gee no yí gomte gene lo fwe fwe, ke diεwε ḡḡow e fô yí ε yum ejise mbaanshe, yimi ejise mbanḡsoocaa, yimi ejise gbweε.”

Ekumε ken'yeese
(*Luk 8:16-18*)

²¹ E Jisos nε bife le, “Wee ké leyte bô ken'yeese yew kfuke bô ḡkaa, kenεε lese εgaaku le? Ke wee ké leyte dvù tome ε è nu yí fiεε fi bó tomyi ken'yeese yí dvù le le? ²² Ben ekeè le fiεε ficii fi nu ê nnyile le nu ε bó to nyile le bó ke ege é fi eyεne, é fi nu ejim ejim ficii é bó ege é fi ebuy εmwa. ²³ Wee wvù kenḡke bitem, ε wvù yuw.” ²⁴ E Jisos bvuu gay le, “Ben dioo yeke diεw Nyo' no yeke ntay, ekeè le je yí wee yeke jó nu no Nyo' nu ke efew se nya ê mwεεn, ε wvù nu ke enya naa fesεn lo. ²⁵ Wee wvù kenḡke fiεε nu ε bó nu ke ebise. E wee wvù yaa kenḡke ke fiεε nu ε naa fi caan fi wvù kenḡke nu ε bó nu ke efi lo ê wvù.”

Nḡan ekumε ḡḡow no yí ké no kuu

²⁶ E Jisos bvuu jeme le, “Bvunfon bvυ Nyo' le nu diεwε ḡḡow fô wee ε tfume wεne. ²⁷ E ké dioo nu εntanḡ ε wvù no leete, é ekfuḡ ké yuu ε wvù nε we. E ḡḡow yidvu ké buy no kuu, ε wvù yaa cim kee laa yí gee nεε se kuu le, ²⁸ ε è gee ke nshε ε yí se kuu. E yí ké nε yaw low, nε fó nya bikem, ké nε fó tum ejise. ²⁹ E yó ké dioo ε be, é wvù mum jo finyo ley wεne, njefo kefew ke ḡḡbwele le nu ε kocεn wase.”

Nḡan ekumε kfiu ḡḡow fintam fimew
(*Mat 13:31-32, 34; Luk 13:18-19*)

³⁰ E Jisos bvuu ne gay le, “E nulo é beene efewsɛn bvunfon buv Nyo' le bô la? E nulo é beene efewsɛn bô ŋgan wvù la?” ³¹ Bvù nu ke diɛwe kfuu ŋgow fintam fimew,* fi ŋoynene ejise fele mvunɔoke mvunciim fokuse fɛn. E wee ké tfume wene, ³² e yí ku, yin fey bite bicii bi bô tfumyi wene, e tiɛw ye fanɔen no nyaa kendvun, e mvunyiim mvù bile we nulo eyoote yéw yí dvù le é kendvun kedvu le.”

³³ E neɛ no Jisos to fewci diɛw Nyo' é bonyii é bonɔan e diɛwe ban e, é je yí é nulo é bô eyuw e. ³⁴ Ke wvù to ké jeme fiɛɛ é bô se é nu é ŋgan e ke. Geenɛn, é wvù ké dioo nu wase bô boom bew bo ŋoo le ebonebon, mum mese yuuse bonɔan bodvu bocii é bô.

E Jisos wam nffum

(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ E Jisos yeɛyi bonyii ebvubwe, e è ke dioo nu fokiɛguu, e wvù gay é boom bew bo ŋoo le le, “Beene elente mamase eɛen kewvu keki.” ³⁶ E bô mum cine kebombom ke bonyii le kè to nu fô le, ley é kekonj kè Jisos to nu wase jó kie le, e bô bô no leenci, e bikonj bimew bii bô le. ³⁷ No bô to leenci, e nffum wvu baay ne seɛe keɛw no bvuyte joo e yí leyte é kekonj e gomte keeyinɛn. ³⁸ Jisos to nu é kekonj e ejim leete, e wvù e jike ekole yí mbwaan e. E bô ɛen no kamsee wvù gayte le, “Wee n'yeɛyi, kpwe gomte keejo beene nen e wo yaa ghayte ke le?” ³⁹ E Jisos kamse, wam nffum wvudvu, gay é joo le, “E nù nyekɛey.” E nffum wvudvu mum lu, e mondvuum cife nen ndvumm. ⁴⁰ E wvù mum bife é boom bew bo ŋoo le le, “Ben fane la? Ben baa lese wase fitele yí yɛm e le?” ⁴¹ E ye bɛm bô, e bô no ghayte ebonebon le, “Wvun wee nu wvù neɛ, wvù naa nffum bô joo yuuke wvù le?”

5

E Jisos bvuse bonceendaa bo dɛwle le yi wee le

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ E Jisos bô boom bew bo ŋoo le lente mamase yidvu buy wvuke, keba ke bonyii bo Gɛlasen e. ² No wvù to buyte é kekonj e, e bô wee mvu tasɛn e keyoy kè yiile njinɛne bô wvù, e wvù buy é ditfum di bô to dweyte bonyii jó le. ³ Wee wvudvu to ké no cee é ditfum didvu le. E wee yaa to nu dvù wvù nulo ebvuu ekay wvù e é cim nu naa bô ncaw ke. ⁴ Bokan nteen nu e bô to ké leese wvù é difwanj e, kay can ye bô boncaw, e wvù sumyɛ boncaw bodvu, sawyɛ difwanj. Ke wee to nu dvù wvù nulo ejice wvù le ke. ⁵ Wee wvudvu to ké no kale é ditfum didvu le bene buyte yí dikum e entan bô envunsheenj, wamte, kaashi ye ye bô eta.

⁶ No wvù yeneɛ Jisos e beɛ ncejole, lewte to tum envuw é wvù ejise, ⁷ wam foweewe le, “Jisos Waa Nyo', Nyo' wvù nu Ekole ke Mwɛɛm Mvunciim e, wo fii la é me? Me nleke lo wo é diee di Nyo' le le fo wo enya ŋɛw é me ke.” ⁸ Wvù to jemyi nonɛn, njefo Jisos to nu e wam wase le, “Keyoy kè yiile kin, buye lo yí wee wvun e.” ⁹ E Jisos bife é wvù le, “Diee diuw nu yeɛ.” E wvù tfuse le, “Diee diem nu kebombom, njefo bese duule lo.” ¹⁰ No wvù tfuse nonɛn, mum leke Jisos shiee le le fo wvù ekunj bowen keba kedvu le ke.

¹¹ E to nu e ŋoo bonkunyam diekene yí mbeke le fô. ¹² E biyoy bi yiile bidvu mum leke Jisos le, “Ciinse bese e é nu é bonkunyam boba le é bese eley yí bô le.” ¹³ E Jisos bee. E biyoy bidvu mum buy yí wee wvudvu le, ɛn ley yí bonkunyam

* **4:31** Fintam fin nu é diɛw bala le le, «mustard».

4:32 Esek 17:23

4:39 Mben 89:9; Mak 6:51

5:7 Mak 3:11

e. E ngoo yidvu to nu bonḡkunyam diewe bontfuke bofeε le. E bó sen, bow ê ḡkoḡ e, shii ê mamase yidvu le, le jó. ¹⁴ E bonyii bô to ceyte bonḡkunyam bodvu ja fó, fee lo, gen see saaka wvudvu elaante bô ê bontew bo jó le. E bonyii no yuuke, buyte keeto eyen fiε fi to kooyεε le. ¹⁵ E bó to fô Jisos to nu, yen wee wε wvú kebombom ke bonceendaa bo dewle le to shee nḡjnsene bô wvú, e wvú e shii fó, e jise ndvú, e bvufee bwew e kase wase e tu fó. E bó fan baay. ¹⁶ E bonyii bô to yeneε fiεε fi to kooyεε le, mum no senje ê bó no fi to kooyεε bô wee wε noo ngoo bonḡkunyam ba. ¹⁷ No bó yuw nonen, kew no leke Jisos le wvú ene gbwen bowene.

¹⁸ E Jisos dioo leyte ê kekoḡ e, e wee wvú bonceendaa bo dewle le to buyεε yí ye le wε mum no leke Jisos le bô wen egene. ¹⁹ E Jisos tun, gay ê wvú le, “E gené e è nu fô yew e, egen esee ê bonyii buw fiεε fi Tata ge fô wo le, bô no wvú nu e cam shen fô wo le.” ²⁰ Nonen, e wee wvudvu mum ne, gen no ghane woḡ wvudvu le tfuu wvú bó to tenje le Bilaante bi Yuufe le, senje fiεε fi Jisos ge fô wvú le. E bonyii no yuuke, keḡke lo ḡhaw.

*Ekumε waa Jaylus noo kpwoon mvu wvú to kumε ndvu Jisos e bonen
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)*

²¹ E Jisos kase lente ê kekoḡ e tu kewvu keki no nu mbew mamase le, e kebombom ke bonyii le bvuu tase fó. ²² E cee ekole yew bunle mvu mum ne to fó, e diee nu Jaylus. No wvú yen Jisos e, gen gbwe ê wvú ejise, ²³ leke wvú shiee le gay le, “Waa wem wvu caan wvú kpwoon kpwee lo. Kee wo, to ke ekum wvú le é wvú ebonen fo wvú ekpwe.” ²⁴ E Jisos mum ne e bô wvú no gene, e kebombom ke bonyii le shfumte bii faci Jisos.

²⁵ Kpwoon mvu to nu ente jo kebombom kedvu e wvú e cem wase bô kencem ke bokene le bilum yuufe ncow bifeε. ²⁶ Wvú to nu e yen wase ḡgew can bonyii bo bifuu le nteen, jewse fiεε ficii fi wvú to keḡke, e mwεem foo ke gene lo. ²⁷ No wvú to nu e yuw wase ekumε Jisos, e wvú mum to ê wvú ejim ê kebombom ente, kum ndvu ye le, ²⁸ njefo wvú to gayte fô fitele fiew e le, “E me ncm enḡkum ke naa e è nu ndvu ye le, tu me e mbonen wase.” ²⁹ No wvú to kumεε nonen, e kencem kew mum semε lo kaḡ mwaan. E kpwoon wvudvu yuw ten ye ye le le wen nu e bonen.

³⁰ E Jisos dioo yuw ye ye le le mvunḡay nu e buy yí wen e, e wvú banke ye kaḡ mwaan, bife ê bonyii le, “E kum yεε ndvu yem e?” ³¹ E boom bew bo ngoo le tfuse ê wvú le, “Wo yene e kebombom ke bonyii le faci wo, e wo bvuu biite wee wvú kum wo le le?” ³² E Jisos mey ke no taale kenene keeyen wee wvú kum wvú le. ³³ Nonen, e kpwoon wvudvu no wvú to kee fiεε fi to kooyεε bô wvú, e wvú mum to, fane, ciḡke, tum envuw ê Jisos ejise see keceey kew kecii ê wvú. ³⁴ E Jisos gay ê wvú le, “Waa wem, fitele fiuw fi wo lese yí yem e nu e ge wase wo e bonen. E gené ntay. Kencem kuw ka wa lo nen.”

³⁵ Ke no Jisos to beε jemyi ê kpwoon wvudvu nonen, e bonyii bomew fese fó e bó ne fô yew e fo Jaylus wvú cee ekole yew bunle wε, gay ê wvú le, “Waa wo nu e mese wase. Wo bvuu shee nyaa ḡgew ê wee n'yεeyi e è nu wvú la?” ³⁶ No bó gay nonen, e Jisos yuw, geenen ge ke diewe wvú baa yuw ke, gay ê Jaylus le, “Fo wo efané ke, lese ke e è nu fitele yí yem e maan.” ³⁷ E bó no gene ke lo, e Jisos fanε yaa bee le wee mvu ebi wen e efey Bitá bô Jem noo Jon wvú waa bwee Jem ke. ³⁸ E bó ke gen fese fô yew e fo Jaylus, e Jisos yen e bonyii beele ffule lo fó, e kpwe ghamte lo. ³⁹ E wvú ley yew, bife le, “Ben beele, ffule mondvuum

nen nje la? Wan baa kpwe ke, wvú leete lo.” ⁴⁰ E bó no kielee lo wvú. E wvú ne bvuse bonyii bocii ekfun, jo ke e è nu cee wan bó bwee wan noo bonyii bew bo ngoo le bo botete ba, e bó bó ley gen fô wan wvudvu to jiime. ⁴¹ E wvú jice wan wvudvu le yí kebo le jeme ê díew yibole le, “Talita kumi!” Fi nu le, “Wan kpwoon, me njemyi ê wo le, ja we.” ⁴² Kan mwaan nonen, e wvú mum ja we no lene. E bó yen nonen e diuw yum bó. Wan kpwoon wvudvu to nu bilum yuufe ncow bifee. ⁴³ E Jisos ciise lo ê bó le fo bó ege é wee ekiée fiée fi be nu ke, mum gay le bó enya fiée é wvú edie.

6

E bó ma Jisos ntew we le (Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ E Jisos ke ne fô, e bó boom bew bo ngoo le gen ntew wvubole. ² E è ke no nu diuw dibole di mbam e, e wvú gen yew bunle le kew no yeyi bonyii. E bonyii nteen no yuuke no wvú yeyi kenke lo nghaw. E bó mum ne no ghayte gayte le, “Wee wvun yeyi mvun mwem fee nen? Wvú jo bvun bvufee fee? Wvú ghan nee e se no gee bin binghaw bi mwem e?” ³ E nu ke wvú we wvú kane bite wvú waa Maalia le? Ke è nu waa bwee Jem bó Yoses noo Judas bó Semon e? E ke jéme ye nu jan beene e bó le?” No bó ghay nonen mum ma wvú. ⁴ Nonen e Jisos gay ê bó le, “Bó ké no wvumte wee ntum Nyo' naa mondvuum e monciim. E nu ke won we le bó ê kfuu diew e noo ê wvú yew dvú bó yaa ké no wvumte wvú ke.” ⁵ No bó ma Jisos nonen, e fi mum ghaw wvú keebvu ege binghaw bi mwem e jó nteen, efey ke le wvú to nu e kum bonyii bo bincem e caan e bó bonen. ⁶ E wvú kenke lo nghaw no bó to baa lese fitele yí ye le ke.

E Jisos tum boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofee (Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

E Jisos ke ne fô no ghane bontew bo jó le yeyi bonyii. ⁷ E wvú ke ne tee boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofee, no tumte bó ekfun bofee bofee, nyaa mvungay é bó mvú bó ebvuuse biyoy bi yiile yí bonyii le dvú. ⁸ E wvú dioo tumte bó gay le fo bó ejo naa lo fiée efey kembang ke. Fo bó ejo mwem mvudien ke. Fo bó ejo ekel ke ne bigew ê bicaw bibole ke. * ⁹ Bó else bolaba, geen fo bó etfume bikum bifee ke. ¹⁰ E wvú bvuu gay é bó le, “Ben ke dioo e gen ntew e, e ley yew, no cee ke e è nu dvú gen buy diuw di ben ke ene jó. ¹¹ E ntew mvu tun keefiisen ben, eyuw fiée fi ben jemyi, é ben nene jó, dioo nen'yi kuce kebu ke yí bikaa binen e, é enu nciise fiée fi bó mom.” † ¹² Nonen, e bó mum ne gen no ghane fewci le bonyii ekumen mvuntelem mvubole. ¹³ E bó bvuu no bvuuuse ten bonceendaa bo dewle le nteen yí bonyii le, yeefe bonyii bo bincem e nteen bó mem e bó bonene.

No bó to yu Jon Nlesejoo (Mat 14:1-12; Luk 9:7-9)

¹⁴ E Nfon 'Elod ke yuw saaka wvu ekume Jisos, no bonyii to yuuke wase diee diuw mondvuum e monciim, e bonyii bomew no gayte le, “Jisos wvun nu Jon Nlesejoo e wvú e kase e buy yí kpwe le. E nu fiée fi ge wvú e se no kenke mvungay keege binghaw bi mwem e bin nen.” ¹⁵ E bomew gayte le, “E nu

5:41 1:31; 9:27 **5:43** 7:36 **6:2** Jon 7:15 **6:3** Jon 6:42 **6:4** Jon 4:44 * **6:8** Bó to shee lese bigew fwele é bicaw e. † **6:11** Bon'wa' bo boyvuum bomew nu e bise fen le, “E me enseé é ben kecey le è nu ke edioo nu diuw di nsaw wvu fokemese le, é mwem ebonen fô kelaante kè Sodom bó kè Gomola le efey ntew wvudvu.” **6:13** Jem 5:14 **6:14** 8:28 **6:15** Luk 7:16

Elayja ε wvú ε kase ε to.” Bomew le, “Wvú nu wee ntum Nyo' mvu ke diewe bo fwele fwele le.” ¹⁶ ε 'Elod dioo yuw mwεem mvun nen gay fiew le, “E nu Jon Nlesejoo wvú me nto mbvuseε ekole kew ε wvú ε kase ε buy yi kpwe le.”

¹⁷ Jon nu ε 'Elod to tum bonyii ε bó gen koo wvú, kay fen yew ncaw e nje 'Elodia wvú kpweε Filew wvú waa bwee 'Elod, ε 'Elod to jo kpwele le. ¹⁸ ε Jon no tune gayte é wvú le, “Nci baa bee le wee ejo kpweε waa bwee kpwele le ke.” ¹⁹ No Jon to gayte nonen, ε 'Elodia mum no kenke wvú fô fitele le gomte keeyu wvú, geenen yaa kenke je ke, ²⁰ njefo 'Elod to fane Jon le wvú nu wee wvu teyey bvuu nu wee Nyo'. ε wvú mum no yene fo bó eyu wvú. 'Elod to ké dioo yeke fiεε fi Jon jemyi, ε fitele fiew no saake wvú baay, geenen ε wvú no yuuke ke njon keeyeke fiεε fi wvú jemyi. ²¹ E je ke mum yene fô 'Elodia le diuu dimew di 'Elod to gee nkaw bó bocee won noo bikuu bi nci le noo bonyii bo baay baay bo Galilee keekume diuu di bó to bokεε wvú. ²² E waa 'Elodia wvú kpwoon ke ley cen bine, ε fi jon 'Elod bó bonyii bew bo nkaw e. ε wvú mum gay é wan wvudvu le, “Bife naa fiεε fi wo koonke, é me enfene wo dvú.” ²³ ε wvú bvuu die kelew gay le, “E wo bife naa la é me, ε è cim nu naa kenkawten ke won wem e, é me enya é wo.” ²⁴ ε wan kpwoon wvudvu mum buy gen bife é bwee le, “Me engay le bó efene me bó la?” ε bwee tfuse le, “Genε egay le bó enya ekole ke Jon Nlesejoo le é wo.” ²⁵ ε wvú mum yanjen tu jim kan mwaan, gay é Nfon 'Elod le, “Me ngomte le wo enya ekole ke Jon Nlesejoo le é me keseen é juy e.” ²⁶ ε Nfon yuw nonen, ε ye keeshε wvú baay. Geenε nje kelew kè wvú to dieε wase fwe dvu bonyii bó to nu fô nkaw e, ε wvú fanε yaa egomte keebvuu ekumen diεw ye yi wvú to jemyεε é wan ke. ²⁷ ε wvú mum tum lo nceendaa kan mwaan le wvú egen eto bó ekole ke Jon e. ε wvú mum gen yew ncaw e, bvuse ekole ke Jon e, ²⁸ gee é juy e, to dvú nya é wan wvudvu. ε wvú fi, buy dvú gen nya é bwee. ²⁹ ε boom bo ngoo le bo Jon e ke dioo yuw, mum gen jo gvune di Jon e dwey.

ε Jisos nyane bonyii bontfuke botin
(Mat 14:13-21; Lük 9:10-17; Jon 6:1-14)

³⁰ ε boom bo ntum e bo Jisos e ke ghan kase tu jim fô wvú le, see mwεem mvunciim mvú bó to gee bó mvú bó to yeεyeε bonyii dvú é wvú. ³¹ ε wvú mum ne gay é bó le, “Ben eto ke ben ben é beene egen bvudvuu bvú bonyii yaa nu ke fó le, elεeten caan.” Wvú to gay nonen njefo bonyii nteen to too fô bó to nu, é bomew dioo nen'yi, é bomew no too. ε bó yaa cim kenke naa lo kefew keedieken ke. ³² ε bó bó mum ley é kekon e base ye ebonebon no gene fô bvudvuu bvú bonyii yaa nu ke le. ³³ Geenε, ε bonyii nteen yen ke bó le no bó gene, kiεε bó, mum ne é bilaante le bicii no lewte sumtene bó. ε bó gen fese fó, ε Jisos bó boom bew bo ngoo le se ke fese. ³⁴ ε Jisos ke dioo fεεε é nkpaante, yen kebombom ke bonyii le nen ghemm, ε shen koo wvú bó bó, njefo bó to nu diewe njée yi nu se wee ncey e. ε wvú mum kew no yeεyi bó, ke yeεyi bó bó mwεem nteen. ³⁵ ε diuu ke dioo seeyi, ε boom bew bo ngoo le benceε gay é wvú le, “Fen nu nkpaante ε kefew ε gen wase, ³⁶ ke cine bonyii ban e é bó egen bontεw bó εla yo nceencee le, eguy mwεem mvubole mvudien.” ³⁷ ε Jisos tfuse fiew le, “E nu enya ben fiεε é bó edie.” ε bó bife é wvú le, “Wo gomte le bese egom bodanali gee fεε eguy mwεem mvudien dvú eto enya é bó?” ³⁸ ε Jisos bife é bó le, “Ben kenke bontuw bo bleed e bomεε? Ben ke gen

taa.” E bó gen taa, to see le, “Bontuw bo blēed e nu botin bô byé yifíeε.” ³⁹ E Jisos mum gay le boom bew bo ngoo le egay le bonyii eshiiyεn ngóo le ngóo le, yí nkfunkfun e. ⁴⁰ Nonεn, ε bonyii bodvu mum shiiyεn fokuse ngóo le gbwee gbwee bomew mbaanshen mbaanshen. ⁴¹ E Jisos jo bontuw bo blēed e bo botin ba bô byé yí yifíeε yε, taa we, nya keyoone ε Nyo', mum guushe nya ε boom bew bo ngoo le, ε bó nya ε bonyii. E wvú gawce ten byé yí yifíeε yε ε bó bocii. ⁴² E bonyii bocii die ffuu. ⁴³ E boom bo Jisos e bo ngoo le baance bimbeke bi blēed e bô bi byé yí sheεεε le, ε bí yinşen nkáa yuufe ncow fiεε. ⁴⁴ Bonyii bô to dieε mwεem mvudien mvudvu to nu bolemse bontfuke botin.

E Jisos len yí joo le
(Mat 14:22-33; Jon 6:15-21)

⁴⁵ E Jisos mum gay le boom bew bo ngoo le eley ε kekon e kan mwaan esaa fwe Besayda é wen esheε egay bonyii le é bó ekfuuyi. ⁴⁶ E wvú ke sheε gay bó le, mum ne ben yí kum e keebunle. ⁴⁷ E ekfun ke jiim, ε kekon nu wase é joo entelen, ε Jisos bee ke nkpwaante wvú emben. ⁴⁸ E wvú yen no boom bew bo ngoo le katene bó kekon keekey, njefo fwefwe to too je fwe cile kí. E ε ke no nu ke diεwe en'yulem e ε wvú ne no too fô bó le, lene yí joo le. E wvú to too gomte keefey mbew bó le. ⁴⁹ E bó dioo yen wvú le no wvú lene yí joo le, no kpwaake le é nu nkfusay. E bó wam foweewe, ⁵⁰ njefo bó bocii to nu ε yen wvú le ε kedvum gbwo bó. Kan mwaan, ε Jisos mum jeme ε bó gay le, “Ben ejice mvuntelem mvunεn e, ε nu me. Fo ben efanè ke.” ⁵¹ No wvú gay nonεn, mum ley shii ε kekon e bô bó, ε fwefwe wvudvu mum lu. E bó taa nen, ε diuw yum bó nen kaww, ⁵² nje bvufee bvubole to kfufene lo, ε bó to baa cim kieε ten fiεε fi bontuw bo blēed e ba to dunçi ekumε Jisos ke.

E Jisos fe bonyii bo bincem e Genesalet
(Mat 14:34-36)

⁵³ E bó ke lente mamase buy keba kè Genesalet e, wow kekon ngem joo le. ⁵⁴ No bó buyεε ε kekon e, ε bonyii mum kieε lo Jisos kan mwaan, ⁵⁵ no lewte gene bontεw bo jó le bocii, bvuuε bonyii bo bincem e too bó bó ε mvunkeεy e naa fεε fó bó to yuuke le Jisos nu fó le. ⁵⁶ E Jisos ké gen naa fεε kenεε wvú gen ntεw e, kenεε εlaante, kenεε nkpwaante, ε bonyii no gεεle ke bonyii bo bincem e fô bonyii ké no taashi. E Jisos ké dioo fele, ε bó no leke le wvú cinε ε bó ekum ke naa ngem ndvu ye le. E wee tfuu wvú to kumte, mum no bonene.

7

Bonci bo wee wvu wum e
(Mat 15:1-9)

¹ Diu dimew ε Bofalasií bô bonyii bomew bô to dunçi bonci bo Nyo' le ne Jelusalem to tase mbew Jisos e. ² E bó ke ne yen ε boom bo ngoo le bo Jisos e bomew diekene bô can yile, fi nu le bó to baa cuke can ke. * ³ Bojuu bocii, se bvuu ge Bofalasií to bii ke ε è nu nce won wvu bo'iceε bobole bo fwele le, le ke è nulo é wee edie fiεε se wvú ε cuke can lenşen no bó to ké cuke ke. ⁴ Ke è nulo ten é wee ke ekfulε fô way edie fiεε se wvú ε cuke ye é yiyε je le ke. E bó bvuu gee mwεem mvumew mvu nce won e nteen, ke diεwe keecuke mvunkom

6:43 2Bfn 4:43-44 6:46 Luk 5:16 6:48 Job 9:8; Luk 24:28 6:49 Luk 24:37 6:51 4:39

6:52 8:16-18; Mat 16:7-9 6:56 Mat 9:20; Lem 5:15 7:2 Mat 23:25; Luk 11:38-39; Kolo 2:21-22

* 7:2 Bô to kenke keecuke can yin é je yí nce wvubo won gomte le.

noo bibeeη noo bonton. † ⁵ E Bofalasio bô bonyii bô duηci bonci bodvu mum bife ê Jisos le, “E nu nje la wvù boom buw bo ηgoo le yaa bii nce wonj bo'icee bosεεbeene bo fwele le ke? E nu nje la wvù bó diekene bô can yile?” ⁶ E Jisos tfuse ê bó le, “Yesaya wvù wee ntum Nyo' to nu ε jeme keceey le ben nu bonyii bô jemyi jεy gee jεy. Ben gee ke ε è nu fiεε fi wvù to sanεε le, Nyo' gayte le, ‘Bonyii ban wvumte me ke fomvu fomvu, ε mvuntelem mvubole nu ncejole fô me le.

⁷ Bó bunlee me ε è nu ke εcici, njefo bó joo mwεεm mvù è kpwawci bonyii, yεy le è nu diεw yem.’

⁸ E nu ke ten no ben cin'yi bonci bo Nyo' le, geele ε è nu bô è geke bonyii.” ⁹ E Jisos gay ê bó le, “Ben looci naa kee keetun bonci bo Nyo' le wvu le ben ebii ε è nu bonen e. ¹⁰ Fí nu ε Muses to gay le, ‘Wvume ico bô bwoo.’ Bvuu gay ten le, ‘E wee nan lo ice keεεε bwee, é bó yu lo mweten.’ ¹¹ Geenεn, ben ε no gayte finεn le, ‘E wee keηke fiεε fi è be nelo é wvù efi ice keεεε bwee dvù, ε ne ε gay ê ice keεεε é bwee le fiεε fidvu nu wase Koban,’ fi nu le è nu wase fi Nyo' le, ¹² tu ben baa bvuu bee le wvù ejo fiεε fidvu efi ice keεεε bwee dvù ke. ¹³ Ben gee nonεn, gee ε diεw Nyo' tuu fiεε fi εcici nje nce wene wonj wvù ben yεy bonyii dvù. E mwεεm mvumew bvuu nu ten dvù nteen diεwε mvun e mvù ben gee.”

*Fiεε fi nulo ebefe bô wee
(Mat 15:10-20)*

¹⁴ E Jisos bvuu tee bonyii ε bó to, ε wvù gay ê bó le, “Ben bocii eyeke eyuw fiεε fi me njemyi, ekiεε nta. ¹⁵ Ke fiεε fi wee diee ε fi bow é shem nulo ebefe bô wvù ke. E nu fiεε fi buyte diuw wee le fi beete bô wvù. [¹⁶ Wee wvù keηke bitem keeyuw, ε wvù yuw.”] †

¹⁷ E Jisos ke cine bonyii bodvu le, ley yew, ε boom bew bo ηgoo le bife ê wvù ekume nηan wvudvu. ¹⁸ E wvù tfuse ê bó le, “Ke ben ten kee mwεεm e? Ke ben kee le fiεε ficii fi wee leese é wvù emvu yaa nulo ebefe bô wvù ke le? ¹⁹ Fí nu nonεn, njefo fi ké leyte saa gen ε è nu fô fitele fiew e ke, bow ε è nu é shem, ke mum ghan buy lo.” (No Jisos to gayεε nonεn, ε fí mum no nu le mwεεm mvudien mvunciim yuule lo.) ²⁰ E wvù bvuu gen fwe gay le, “E nu fiεε fi buyte yî wee le fi beete bô wee, ²¹ njefo mwεεm mvù befe mvù wee gee nen'yi fô fitele fiew e. Mwεεm diεwε bonkpwawce bô befe, keejan kenjan, keeconj buvonj, keeyu wee, keejo kpwεε wee keεεε dwee wee, ²² keedewkene ejise yî mwεεm e, keebuwyi mwεεm, keelele kenleεma, keegeε nnyεn, keebene kendonj, keebeete bô εdiee ε bonyii, keebense ye noo keeyuηsene keyuηsεε. ²³ Mwεεm mvù befe mvun mvunciim nen'yi ε è nu fô fitele fi wee le se beete bô mweten.”

*Fitele fi kpwoon mvu ε è nu wee ketum to lesee yi Jisos e
(Mat 15:21-28)*

²⁴ E Jisos ke ne jó, gen keba ke bilaante bi Taya bô Sidon e. No wvù gen jó, ley yew dvumew fanj yaa gomte le wee ekiεε le wen nu jó ke. Geenεn, ε bonyii kίεε ke lo. ²⁵ Kpwoon mvu to nu jó ε keyoy kè yiile nu yî waa we wvù kpwoon e. Kanj mwaaη no wvù yuw ekume Jisos, mum to gbwe bikaa biew e. ²⁶ Kpwoon wvudvu to nu wee Glek, ke è to nu wee Juu ke. Bó to boke

† **7:4** Bon'wa' bo boyvuum bomew nu e bise le, “... noo bintaw bi bó to ké no jiiime yi dvù le se diekene.”
7:6 Yesa 29:13 **7:10** Ksm 20:12; 21:17 **7:15** Mat 15:11 † **7:16** Ke bon'wa' bo boyvuum bomew keηke kεncim ke 16 kin ke. **7:21** Gal 5:19-21

wvú Fonishia won wvú Silia le. No wvú gbwe nonen, mum lεε Jisos le wvú ebvuse nceendaa dεwle wvudvu yí waa wen e. ²⁷ E Jisos tfuse ε wvú le, “Cine é bó eyaw enyane boom, njefo ke fi nu leŋ keejo ngu boom elaj fô bwé le ke.” ²⁸ E kpwoon wvudvu tfuse ε wvú le, “E nu keεεy icεm. Geenεn, boom ké dioo diekene ε bwé no bonyi ke tfúw yí gbwekene fokuse.” ²⁹ E Jisos mum gay é wvú le, “Nje fiεε fi wo tfuse fin, wo nulo egene fiuw, nceendaa dεwle wvudvu nu ε cine wase waa wo le.” ³⁰ E kpwoon wvudvu mum nε no gene fô yew e, dioo gen yεn ε waa we jiime fontaw ε nceendaa dεwle wvudvu ε buy wase.

E Jisos ge ε kencife no yuuke mwεεm jemyi

³¹ E Jisos nε é keba kè Taya le, fey Sidon bvuu fey keba kè Bilaante bi Yuufe le, mum tu je fô Mamase yi Galilee le. ³² E bonyii bomew ke nε to bô wee mvu ε è nu kencife ε wvú yaa kee keejeme ke. E bó lεε Jisos le wvú egεε can ye yí ye le, efε wvú. ³³ E Jisos mum jo wvú ε bô wvú buy é kebombom ente no nu ebonebon. E wvú lese boom bew bo can ε é bintuntun bi wee wvudvu le, cuy ncεŋ kum leme di wee wvudvu le dvú, ³⁴ taa we, shom, S jeme é wvú le, “Efata,” fi nu le, “Yene.” ³⁵ E bintuntun bi wee wvudvu le mum yene kan mwaan, ε leme diew yaaten, ε wvú mum no jemyi naa ntay. ³⁶ E Jisos mum ciise lo é bonyii le fô bó ke esee é wee ke. Geenεn, no wvú to ciise, ε è kaa no nu ke no bó nu esenje gene dvú fwe fwe. ³⁷ E diuw no yumte bonyii naa baay. E bó no ghayte, gayte le, “Jisos kee keege mwεεm mvunciim naa ntay. Wvú gee ε bincife yuuke mwεεm, ε bindvumεm jemyi.”

8

E Jisos nyanje bonyii bontfuke bonεw (Mat 15:32-39)

¹ Ke ε diuw yoya le, ε kebombom ke bonyii le bvuu to tase nen ghemm. E è ke no nu ε bó yaa bvuu keŋke mwεεm mvudien ke, ε Jisos tee boom bew bo ηgoo le gay é bó le, ² “Me ηkeŋke shen fô kebombom kin e, njefo bó nu wase bee bó εdiuw eta, ε fiεε fi bó edie yaa bvuu nu ke. ³ E me ncine lo bó ε no gene εla εbole, é bó egεn egbwe jen é je no bomew bó le nε ncejole.” ⁴ E boom bew bo ηgoo le tfuse le, “E nulo é wee ejo feε mwεεm mvudien ηkpwaante jan keenyane kfuu ban bonyii dvú?” ⁵ E wvú bife é bó le, “Ben keŋke bontuw bo blεed e bomeε?” E bó tfuse le, “E nu bosoooshiwiy.” ⁶ E Jisos mum gay le kebombom ke bonyii le kedvu eshii fokuse. E bó shii, ε wvú jo bontuw bo blεed ε bo bosoooshiwiy ba, nya keyoone é Nyo', guushe, nya é boom bew bo ηgoo le le bó egawε é bó. E bó mum gawce. ⁷ Bó to keŋke ten mvubyetele nen caan. E wvú bvuu jo, nya keyoone é Nyo', gay ε bó gawce é bonyii bodvu. ⁸ E wee tfuu die ffuu. E bó baance bimbεke bi to sheεteε, ε bí yinŋen nkáa yisooshiwiy. ⁹ Bonyii bô to dieε to nu diewe bontfuke bonεw e. ¹⁰ E wvú mum cine bó le ε bó no kfuuyi. E wvú ley lo é kekon e kan mwaan bô boom bew bo ηgoo le mum nε gen keba kè Dalmanuta le.

E Bofalasi no gomte le Jisos edunje keŋghaw ke fiεε le (Mat 12:38-42; 16:1-4)

11 E Bofalasii ke ne to fô Jisos e, kew mbew bô wvú, gay le wvú ege fiε fi dunji mvunḡgay mvù ne fowe. E bó to gayte nonen momte lo wvú. 12 E Jisos shom naa baay, gay le, “Eḡgokε kin gomte fiε fi dunji mvunḡgay mvù ne fowe keege la dvú? E me ensee ê ben kecey le ke eḡgokε kin nu eyen fiε le ke.” 13 E wvú mum cinε bó le, kase ley ê kekon e, no gene kewvu keki.

E Jisos tefe boom bew bo ḡgoo le kε bó eyene ekumε gee di Bofalasii bô di 'Elod e

(Mat 16:5-12)

14 Jisos to gene ε boom bew bo ḡgoo le ε daaye keejo blεed, keḡke ke ε è nu ntuw mwaan ê kekon e. 15 E wvú no teete bó gayte le, “Ben eyenè, bvuu joo kefey yî fintunḡleen fi Bofalasii noo fi 'Elod e.” 16 E boom bew bo ḡgoo le mum kew no jemyi εbonebon ekumε fiεε fidvu, gayte le, “Wvú jemyi fintunḡleen fin nen njefo beene baa keḡke blεed ke.” 17 E Jisos kiεε fiεε fi bó jemyi ekumε fí, mum bife ê bó le, “Ben jemyi ε è nu ekumε blεed wvù ben baa keḡke ke nje la? Ke ben yene wase mwεem e kenεε kee mwεem e? Fí nu le bvufee bvunen baa yene wase le? 18 Ben keḡke ejise yaa yene mwεem e le? Ben keḡke bitem yaa yuuke mwεem e? Ke ben kumyi mwεem e? 19 Seke me nto ḡguushεε bontuw bo blεed e botin ε bonyii die bontfuke botin, ben to baanci bimbεke bi to shεεε ε bí yinḡsen ḡkáa yimiεε?” E bó tfuse le, “Yuufe ncow fiεε.” 20 E wvú bvuu bife le, “Ekumε bontuw bo bosooshwiw bó bonyii be die bontfuke bonεw, ben be baanci bimbεke bi be shεke bí ε yinḡsen ḡkáa yimiεε?” E bó tfuse le, “Yisooshwiw.” 21 E wvú mum bife ê bó le, “Ke ben kee wase mwεem e?”

E Jisos yene ejise kenfefe ntεw wvù Besayda le

22 E Jisos bô boom bew bo ḡgoo le ke lente buy Besayda, ε bonyii bomew to bó kenfefe kemew fô wvú le lεke le wvú ekum wvú le efe wvú. 23 E Jisos jice wvú le yî kebo le, jo ε bó wvú buysen ntεw wvudvu. E wvú cuy ncεḡ yî ejise eye le, gεε can yî ye le mum bife ê wvú le, “Wo yene fiεε le?” 24 E kenfefe kedvu cake ejise we, taa gay le, “Me n'yene bonyii le jiwejiwe ε bó lene nu diεwe bite le.” 25 E Jisos bvuu gεε can yî ejise ε wee wvudvu le, ε wvú taa nen tunḡ, ε ejise eye mum yuu, ε wvú no yene mwεem mvunciim e ntay. 26 E Jisos mum gay ê wvú le, “E gené fô yew e, dioo gene fo wo ebvuw eley ntεw e ke.”

E Bitá cεε le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε

(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 E Jisos bô boom bew bo ḡgoo le ne fô no gene bontεw bo keba kè Kaysalia Filibi le. E bó dioo gene, ε wvú bife ê bó le, “Bonyii duu le me nu yεε?” 28 E bó tfuse le, “Bonyii bomew duu le wo nu Jon Nleseejoo, bomew le Elayja, ε bomew duu le wo nu wee ntum Nyo' mvu.” 29 E wvú mum kase bife ê bó le, “Ben duu finen le me nu yεε?” E Bitá tfuse le, “Wo nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε.” 30 E Jisos mum ciise lo ê bó le fô bó ke emom esee fifin ê wee ekumε wen ke.

E Jisos jeme ekumε kfuu kpwe yî wvú nu ke ekpwe

(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)

31 E wvú mum kew no yεεyi boom bew bo ḡgoo le jemyi ekumε ekole kew le, “Wee wvù diee nu Waawee keḡke keeke eyen bonḡεw nteen, é bonyii bó saake wonḡ bó bocee ncese bo baay baay noo bonyii bó dunji bonci bo Nyo' le

ema lo wvú. Bó nu ke emum eyu wvú, é édiuw ke ebuy eta é wvú ekase ebuy yí kpwe le.” ³² Wvú to jemyi mwεεm mvun é bó endan. E Bitá mum jo wvú é bó wvú lεwse ye, mum kεw no saake wvú yí fiεε fidvu le. ³³ E Jisos banke ye, taa boom bew bo ηgoo le, wam Bitá gay le, “Ja é me εjise Satan! Wo jewsee lo me njefo ke wo leeme é keba ke Nyo’ le ke. Wo leeme ε é nu é ke wee wvu wum e.”

³⁴ E wvú mum tee kebombom ke bonyii le bó boom bew bo ηgoo le, gay é bó le, “E wee gomte keenu wee wεm, tu wvú keηke keetun εkolε kew, etuu kentam kew ebii me le. ³⁵ Ben ekeè le wee wvú bawci nshii we fo wvú elase, nu ke elase ke lo. Geenεn, wee wvú lase nshii we nje me noo nje saaka wvú jee nu ε wvú ε bawce lo nshii wvudvu. ³⁶ E bó baanci naa won wvun nen tfuu ε nya é wee wvú ε die, ε ke ε lase nshii we, é sew wvudvu enu la? ³⁷ Fiεε fi è nulo é wee esum keyoy kew dvú nu la? ³⁸ Ben ekeè le é wee wuumene keebii me le noo diεw yεm e ente jo εηgokε kè buwyi mwεεm kin kè nu diεwε kpwoon wvú nu ε cinε wase dweese le ε no gee ε è nu nsake le, é wvú no keè le wee wvú diee nu Waawee nu ke ewuumen ten mweten seke wvú ε kase ε to ente jo bvukukε bvú Ice bó bonceendaa bo Nyo’ le bó yuule le.”

9

¹ E Jisos bvuu gay é bó le, “E me ensee é ben keceεy le, bonyii bomew leeme fen ε bó yaa nu ke eyuw wvun kpwe se bó ε yen ε bvunfon bvú Nyo’ le ε to bó mvunγay mvumwew ke.”

ε nfieεen Jisos kumεn (Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

² E édiuw ke fey εsoocaa, ε Jisos jo Bitá bó Jεm noo Jon ε bó bó ben yí kum wvumew e ε wvú defe ewe, no nu fó εbonebon. E bó ke nε yen ε nfieεen ye ε kumεn é bó εjise, ³ ε ndvú ye baa lawkene naa fele lo no é nulo é wee ecuke fokuse fen é yí ebaa. ⁴ E bó ke nε yen ε Elayja bó Muses ε buynen fò bó le, ε no jemyi bó bo Jisos. ⁵ E Bitá nε bvumten gay é Jisos le, “Cee Ekole, fí jee no beene nu fen. Cinε é bese eyoo cún she, é yimi enu yo, yimi yi Muses, ε yimi nu yi Elayja.” ⁶ Wvú to jeme nonεn njefo kedvum to nu ε gbwo bó baay ε wvú fanε yaa bvuu kiεε fiεε fi wvú ejeme ke. ⁷ Ke no wvú jeme nonεn, ε kembεw ne to ban bó, ε diεw jeme é kembεw kedvu le le, “Wvun nu Waa wεm, ε wvú nu fitele fiem. Ben eyuukε ε è nu wvú le.” ⁸ E bó nε seεε dioo taa fanε yaa bvuu yen bonyii ba le ke, yen ke wase ε è nu Jisos e maan.

⁹ E bó ke nε yí kum wvudvu le dioo booke, ε Jisos ciise é bó le fo bó ke esee fiεε fi bó be yen e é wee se wee wvú diee nu Waawee ε buy wase yí kpwe le ke. ¹⁰ E bó yuw ke nonεn gee é bó εshem, geenεn no ghayte ke εbonebon le laa mbuy wvu yí kpwe le wvun se nu la le. ¹¹ E bó nε bife é Jisos le, “E nu nje la wvú bonyii bó dunji bonci duu le Elayja keηke keeke eyaw eto é Mboyse wvú Nyo’ to kawε se to?” ¹² E Jisos tfuse é bó le, “E nu keceεy le Elayja nu ke eyaw eto ekene mwεεm mvunεm é mvú etu no mvú to nu. Geenεn, é no nu nje la wvú bó nu ε san le wee wvú diee nu Waawee keηke keeke eyen bonγew nteen, é bonyii ema wvú? ¹³ Geenεn é me ensee é ben le Elayja nu ε to wase, bonyii ε ge fiεε fi bó koonke bó wvú. E è nu ke no bó to sanεε ekumε wvú.”

*Ɛ Jisos byuse keyoy kè yiile yí wan mvu le
(Mat 17:14-21; Lúk 9:37-43a)*

¹⁴ Ɛ Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke bow to buy fô boom bew bo ηgoo le bomew to nu, yɛn Ɛ kebombom ke bonyii le ke baay Ɛ gem bó, Ɛ bonyii bomew bô to dunçi bonci bo Nyo' le beeke mbew bô bó. ¹⁵ Kan mwaan no kebombom kecii yɛnɛ Jisos e, mum sɛsɛ wvú baay, lewte gen gay wvú le. ¹⁶ Ɛ wvú bife ê bó le, “Ben beeke mbew Ɛ è nu ekumɛ la?” ¹⁷ Ɛ wee tfuse ê wvú ê kebombom ente le, “Wee n'yeyi, me mbe ntoo bô waa wem fô wo le njefo keyoy kemew nu yí ye le, Ɛ è nu kè ké ge Ɛ wee tu kencife. ¹⁸ Keyoy kedvu kè cuute wvú tufe fokuse, Ɛ diffuw no buyte ê wvú emvu Ɛ wvú ηgeci bigew, nen'yi taame. Me Ɛ ηgay le boom buw bo ηgoo le ebvuse keyoy kedvu, bó Ɛ mom ηkuuη.” ¹⁹ Ɛ Jisos yuw nonen, gay ê bó le, “O oo! Ɛηgokɛ kè baa lese fitele yí Nyo' le kin. Me nu ηke enu beene engen embuy nɛɛ? Me nu ηke enkuu shém bô ben engen embuy nɛɛ? Ben eto bô wan wvudvu fɛn enya ê me.” ²⁰ Ɛ bó mum jo wan wvudvu no too bô wvú fô Jisos e. No keyoy kedvu yɛnɛ Jisos e, mum cufe wan wvudvu kan mwaan Ɛ wvú gbwe fokuse no birlene fô, Ɛ diffuw buyte emvu. ²¹ Ɛ Jisos bife ê cee wan wvudvu le, “Fieɛ fin to kɛw seke la?” Ɛ wvú tfuse le, “Fí to kɛw Ɛ wvú bɛɛ caan. ²² Keyoy kedvu nu Ɛ tufe wase wvú bokan e bokan e ηgyu e noo ê joo le gomte keeyu wvú. Ɛ wo nulo ege fieɛ, kee wo, é wo cam kɛ shen fô bese le, fi bese.” ²³ Ɛ Jisos bife ê wvú le, “Le laa è nulo é me ege fieɛ le le? Nyo' nulo ege fieɛ ficii fô wee wvú nu Ɛ lese fitele yí ye le.” ²⁴ Kan mwaan Ɛ cee wan wvudvu mum funj foweɛwe le, “Me nu Ɛ nlese fitele yí Nyo' le. Geɛ é me embvuu enlese enfey lo nonen.” ²⁵ Ɛ Jisos dioo yɛn Ɛ kebombom ke bonyii le lewte too taashi fô wvú to nu, Ɛ wvú wam keyoy kè yiile kedvu gay le, “Wo, keyoy kè yiile kin kè gee Ɛ wan wvun yaa jemyi kɛ yaa yuuke ten mwɛɛm kɛ, me ηgayte ê wo, buyɛ yí wan wvun e, egen lo. Fo wo ke ebvuu eley yí ye le kɛ.” ²⁶ Ɛ keyoy kedvu funj foweɛwe, bvuu cufe wan wvudvu, tufe ê je yí befe le, mum buy yí ye le. Ɛ wvú no jiime fokuse kɛ diɛwe kenjpwɛ ke wee le. Ɛ wee nteen yɛn nonen, mum no duu le, “Wvú nu Ɛ kpwe wase.” ²⁷ Ɛ Jisos jicɛ wvú le yí kebo le cake Ɛ wvú leem we.

²⁸ Ɛ Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke dioo gen ley yew, Ɛ bó bife ê wvú ejim ejim le, “Ɛ nu nje la wvú bese be mom ηkuuη keebvuse nceendaa dɛwle wvudvu?” ²⁹ Ɛ wvú tfuse ê bó le, “Fieɛ fi nulo ebvuse kfuu wvun nceendaa nu kɛ bunle yí tɛmyi maan. Kɛ è nulo é fieɛ fimew jɛy ebvuse kɛ.”

*Ɛ Jisos byuu jeme ekumɛ kfuu kpwe yí wvú nu ke ekpwe
(Mat 17:22-23; Lúk 9:43b-45)*

³⁰ Ɛ bó ke nɛ fô fey je yí Galilee le, Ɛ Jisos yaa gomte le wee ekiɛɛ kɛ, ³¹ njefo wvú to lenɛ yɛɛyi boom bew bo ηgoo le. Wvú to yɛɛyi bó le bonyii nu ke enya wee wvú dieɛ nu Waaweɛ can bonyii le é bó eyu wvú. Ɛ bó dioo Ɛ yu wvú nonen, é ke edioo enu ɛdiuw eta, é wvú ebuy yí kpwe le. ³² No wvú gay nonen, Ɛ bó fanɛ yaa kieɛ fieɛ fi wvú jemyi kɛ, geenɛn, no fane keebife.

*Wee wvu baay nu yɛɛ?
(Mat 18:1-5; Lúk 9:46-48)*

³³ Ɛ bó ke gen buy Kafana'um, ke dioo ley nu yew Ɛ Jisos bife ê bó le, “Ben be beeke mbew ê je Ɛ è nu ekumɛ la?” ³⁴ Ɛ bó mɛy diuw tfu, njefo bó to lenɛ ê je beeke mbew ɛbonɛbon le laa wee wvu baay sɛ nu yɛɛ le. ³⁵ Ɛ Jisos shii fokuse, tee bó bo yuufe ncow bofɛɛ gay ê bó le, “Ɛ wee gomte keenu wee wvu

fwe, tu wvú kenke keejo ekole kew le wen nu kencilejime noo wee wvú lemte fô bonyii bocii le.” ³⁶ No wvú gay nonen, mum jo wan caan leke ê bó entelen, mum kase jo koyce gay ê bó le, ³⁷ “E wee fiisene wan diewe wvun e ê diee diem e, tu wvú fiisene e ê nu me. Wee é fiisen me, tu ke wvú fiisene e ê nu ke me ke, tu wvú fiisene ten e ê nu wee wvú tum me.”

*E wee baa kicine wo, tu wvú tomte wo
(Luk 9:49-50)*

³⁸ E Jon gay ê wvú le, “Wee n'yeeyi, bese se nu e yen wee mvu le e wvú tenje diee diuw se bvuuse bonceendaa bo dawle le yí bonyii le, bese e kan, njefo wvú baa nu wee wesebeene ngoo ke.” ³⁹ Geen en e Jisos tfuse ê bó le, “Fo ben ecilè kfuu wvuwee wee ke. Ben ekeè le é wee gee kenghaw ke fi ee le tenje diee diem, tu ke è nulo é wvú ebvuu ejeme fi ee fi befe ekum e me ke. ⁴⁰ E wee baa kicine beene, tu wvú tomte beene. ⁴¹ E me ensee é ben keceeyi le, é wee nya ke naa fiko fi joo le é ben njefo bó tenje ben le bonyii bo Klistu le, tu ke è nu naa lo é wvú ke efufe mmawce we ke.”

*Mweem mvú nelo egee e bonyii gee bibefe
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)*

⁴² E Jisos bvuu gay le, “E è nu le wee ege é wan mwaan ngoo boom bo caan ban bó nu e lese fitele yí yem e ege kebefe, é fi ejee fô wvuwee wee le le bó eshenje kebwee ke diene le ke baay é kendonj kew e, edomse wvú é joo yi baay e. ⁴³⁻⁴⁴ Fí e bvuu è no nu le, é kebo kuw gee e wo gee kebefe, é wo sum kebo kedvu. Fí jee le wo eley nshii wvú mey lo le bó kenkfuyte ke kebo le, efey keekenke can yicii egen nguy wvu baay e wvú fi ee sekecii se njime. * ⁴⁵⁻⁴⁶ E ekale kuw gee e wo gee kebefe, é wo sum ekale kedvu. Fí jee le wo eley nshii wvú mey lo le nu ntene, efey keekenke bikaa bicii é bó elanj wo nguy wvu baay e wvú fi ee sekecii se njime. ⁴⁷ E jise diuw gee e wo gee kebefe, é wo min jise didvu. Fí jee le wo eley bvunfon bvú Nyo' le bó jise dimwaan, efey keekenke ejise ecii, é bó elanj wo nguy wvu baay e. ⁴⁸ Bvudvuu bvun nu bvú yin yi diee bonyii fó yaa ké kpweken ke, e nguy yaa ké jimé fó ke. ⁴⁹ Ben ekeè le bó nu ke eseyse wee tfuu bó nguy lenlen no bó ké seyse fi ee bó nkauw. ⁵⁰ Nkauw nu fi ee fi jee, geen en é yí nelo e cife, é wo ebvuu ege nee dvú é yí se ebvuu ekase eyeke? Ben enú diewe nkauw yí yeke le, é wee noo wee enú yí nyekeey e.”

10

*Ekume keekun kpwoon
(Mat 19:1-12; Luk 16:18)*

¹ E Jisos ke ne jó, gen keba ke wonj e ké Judea le, lente Joo Joodan gen wvuke. E hibombom bi bonyii le bvuu no taashi too fô wvú le, e wvú no yeeyi bó ke no no wvú to ké no yeeyi. ² E Bofalasii ke ne to keemom wvú, mum bife é wvú le, “Nci nu e bee le è nulo é wee ekun kpwese?” ³ E Jisos kase bife ten é bó le, “Muses to nya nci le ben egeè nee?” ⁴ E bó tfuse le, “Muses to nu e cine le è nulo é wee ekun kpwese. E wvú dioo kuunke, sanj njawa' wvú dunji le wen nu e kunj wase wvú nya é wvú.” ⁵ E Jisos tfuse é bó le, “E to nu nje bikuu binen bi temyeen wvú Muses to sanje nci wvun. ⁶ Geen en, è to nu fonkew seke Nyo' to bomte

9:37 Mat 10:40; Luk 10:16; Jon 13:20 **9:40** Mat 12:30; Luk 11:23 **9:43-44** Mat 5:30 * **9:43-44** Bonjwa' bo boyvuom bomew nu e bise fen e bvuu e bise ten ejim jo 46 le, “Bvudvuu bvun nu bvú yin yi yaa kpwekene ke diee bonyii fó, e nguy yaa ké jimé fó ke.” **9:47** Mat 5:29 **9:48** Yesa 66:24 **9:49** Lew 2:13 **9:50** Luk 2:14; 1Tes 5:13; Lum 12:18 **10:1** Luk 9:51 **10:3** Mat 5:31 **10:6** Kenj 1:27

mweem, e wvú bom e è nu diemsen bô kpwoon. No wvú bom nonen gay le, ⁷ 'E nu nje fifin wvú diemsen nu ke ecine ice bô bwee le etaashe bô kpweese, ⁸ é bô bofee emum etu wase wee mwaan.' Nonen, ke bô bee bonyii bofee ke, bô nu wase wee mwaan. ⁹ Fí e mum e no nu le, fi e fi Nyo' nu e taashe wase, fo wee emom egawesen ke."

¹⁰ E Jisos bô boom bew bo ngoo le ke dioo nu yew, e bó bvuu bife é wvú ekum e fi e fidvu. ¹¹ E wvú tfuse é bó le, "Naa yee wvú kunj kpweese e jo wvumvu, nu e wvú e ge kebefe ke diewe keejan kpwoon mvu. ¹² E kpwoon buy dweese le, e gen é diemsen mvu le, tu wvú nu e ge kebefe fô dweese le keejim bô diemsen mvu."

E Jisos lanj kembonen yi boom bo caan caan e

(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ E bonyii ke ne no too bô boom fô Jisos e le wvú ekum bó le, e boom bew bo ngoo le no saake lo bó. ¹⁴ E Jisos dioo yen nonen, e shém ton'ye wvú, e wvú gay é bó le, "Ben ecine é boom bodvu etoo fô me le, fo ben ejewse bó ke, njefo bvunfon bvú Nyo' le nu e è nu fô bonyii diewe boban e. ¹⁵ E me ensee é ben kecey le é wee baa efiisen bvunfon bvú Nyo' le ke diewe wan caan e, wvú saa ke eley bvunfon bvudvu le ke." ¹⁶ No wvú gay nonen, mum no joo bó koyci, geele can yi bó le, laanj kembonen yi bó le.

Jisos bô cee kpaw

(Mat 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ E Jisos ke ne le wen egene, e wee mvu lewte to tum envuw é wvú ejise bife é wvú le, "Wee n'yeeyi, wo wvú wee wvú jee, fi e fi me nkenke keenge nse nkenke nshii wvú mey lo nu la?" ¹⁸ E Jisos tfuse é wvú le, "Wo tenje me le wee wvú jee nje la? Ke wee nu dvú wvú jee ke. E nu ke Nyo' maan wvú jee. ¹⁹ Ke wo kee bonci bó le, 'Fo wo eyu wee, fo wo ejan kpweese wee, fo wo econ bvunfon, fo wo ehen jim nsaw mbiay, fo wo efwi kenfiw, noo le é wvumtè ico bó bwoo?' " ²⁰ E wee wvudvu tfuse é Jisos le, "Wee n'yeeyi, bonci ban bocii nu e me nto nkw wase no ngele naa e me mbee cuwee." ²¹ E Jisos taa wvú nen tunj, kunj wvú, mum gay é wvú le, "Tu fi e nu e shee fimwaan fi wo bee ege. Gene egese mweem mvú wo kenke, egaw bigew bidvu é bonyii bo kefufe le, é wo ke emum ekenke ntfu e è nu won wvu we le. E wo dioo e ge nonen, emum eto ebii me le." ²² No Jisos jeme nonen, e wee wvudvu yuw e bvushiw tfuse lo wvú, e wvú banke ye no gene nu lo shen shen, njefo wvú to kenke kpaw baay.

²³ E Jisos ne banke ye taa boom bew bo ngoo le nen, gay é bó le, "Fí nu ke etemyi baay fô bonyii bo kpaw e keeke eley bvunfon bvú Nyo' le." ²⁴ E njeme wvudvu ffumse boom bew bo ngoo le. E Jisos bvuu gay é bó le, "Boom bem, fi temyi baay fô wee le * keeley bvunfon bvú Nyo' le! ²⁵ Fí nu kekey fô nyambala le keeley é jise di tase le fele fô wee kpaw e keeley bvunfon bvú Nyo' le." ²⁶ E bó yuw nonen e fi ghaw bó baay, e bó no ghayte le, "E é fen nu nonen, é ke eyuu eboy yee?" ²⁷ E Jisos kase taa bó nen, gay le, "Fifin nulo eghaw wee wvu wum, geeney yaa nulo eghaw Nyo' ke, njefo Nyo' nulo ege fi e ficii." ²⁸ E Bitá mum ne gay é Jisos le, "Taa eyen, bese nu e cine wase fi e ficii le e no bii wo le." ²⁹ E Jisos tfuse é wvú le, "E me ensee é wo kecey le, ke wee nu dvú wvú nu e cine yew e, kene boom bo bwee le, kene jeme ye le, kene bwee le,

10:7 Kej 2:24 **10:11** Mat 5:32; Luk 16:18; 1Kol 7:10-11 **10:15** Mat 18:3 **10:19** Ksm 20:12-16;

Dito 24:14 **10:21** Mat 19:21 **10:22** Mben 62:10 * **10:24** Bon'wa' bo boyvuum bomew kenke fen le, "fô wee wvú nu e gee bvufee yi kpaw e ..." **10:27** Mat 19:26 **10:29** Mat 10:37

κενεε ice le, κενεε boom e, κενεε ηεε le, ε wvú cin'yi nje yem noo saaka wvú jee wvú wvu Nyo', ³⁰ wvú nu ke enu se wvú ε κηηκε yéw noo boom bo bwee le, noo jéme, noo bobwee, noo boom, noo ηεε yí nshii wvu keseen e bokan gbwee κε. Ε bonyii nu ke ebone ten bikaa ê wvú ejim, é ke dioo enu kefew ke nshii wvú too le, é wvú εκηηκε nshii wvú mæy lo. ³¹ Geenen, bonyii nteen bò nu fwe keseen nu ke enu ejim, é nteen bò nu ejim keseen enu fwe.”

Ε Jisos bvuu jeme yí bokan e botete εκυμε κπωε ye
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Ε Jisos bò boom bew bo ηγoo le ke ne jo je, no bene Jelusalem ε wvú saa fwe. Ε boom bew bo ηγoo le κηηκε lo ηghaw. Ε bonyii bò to bii ten no κηηκε nfan. Ε Jisos bvuu jo boom bew bo ηγoo le bo yuufe ncow bofeε ε bô bó lewse ye ε wvú no seje ê bó fiεε fi nu ke ekooy bô wvú. ³³ Ε wvú gay ê bó le, “Ben eyeke eyuw, beene bene wase gene Jelusalem, ε bó nu egen enya wee wvú diee nu Waawee can bocee ncese bo baay baay noo bonyii bò dunçi bonci bo Nyo' le, é bó esaw wvú esumten le bó eyu wvú, emum enya wvú can bitum e, ³⁴ é bó esεwse wvú, cuyte nceη yí ye le, suunke wvú, emum eyu wvú, é ke dioo enu εdiuw εta, é wvú ebuy yí κπωε le.”

Ε Jem bô Jon leke bintaw bi baay baay ε Jisos
(Mat 20:20-28)

³⁵ Ε Jem bô Jon bò to nu boom bo Σεβεdee le ne bence to fwe dvu Jisos gay ê wvú le, “Wee n'yεeyi, fiεε nu dvú fi bese gomte le wo ege fô bese le.” ³⁶ Ε wvú bife ê bó le, “Ben gomte le me enje la fô ben e?” ³⁷ Ε bó tfuse le, “Bese gomte le seke wo nu yí bvukuke bwuw e, é bese eshii yí bintaw bi baay baay e, wee mvu ê ebo kuw ke εεεy e, wvumvu ê ebo ke ηηκοηκο le.” ³⁸ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Ke ben kee fiεε fi ben biite κε. Ε nulo é ben ke ewu fiko fi ηγεw e fi me nu ηke ηη'wu, κενεε eley kfuu ηγεw wvu baay wvú me nu ηke enley wvú le?” ³⁹ Ε bó tfuse ê wvú le, “Bese nulo ke ege.” Ε Jisos gay ê bó le, “Ben nulo ewu fiko fi ηγεw e fi me nu ηke ηη'wu, eley ten kfuu ηγεw wvu baay wvú me nu ηke enley e, ⁴⁰ geenen ε keeshii ê ebo kem ke εεεy e κενεε ke ηηκοηκο le yaa nu bvudvuu bwem keenya ê wee κε. Mondvuum modvu nu fô bonyii bò bó nu ε seyse wase fô bó le.” ⁴¹ Ε keβεσε ke boom bo ηγoo le bo Jisos e bo yuufe dioo yuw εκυμε fiεε fidvu mum no ton'yi shém bô Jem noo Jon. ⁴² Ε Jisos tee bó bocii ε bó to, ε wvú gay ê bó le, “Ke ben kee le bonyii bò è nu bò saake bitum ké no shiile lo yí bonyii bobole, ε bonyii bo baay baay bobole dunçi mvungay mvubole é we jo bó? ⁴³ Ke fife κηηκε keenu ê ben enteleη κε. Wee wvú gomte keenu wee wvu baay ê ben enteleη κηηκε keenu wvú lemte lo ben e. ⁴⁴ Wee é no gomte keenu wee wvu fwe ê ben enteleη, tu wvú κηηκε keenu nfwā wee tfuu. ⁴⁵ Ben ekeê le κε wee wvú diee nu Waawee to to le bonyii elemte lo wvú le κε. Wvú to to keelem lo fô bonyii le, enya nshii we keesum wee nteen can κπωε le.”

Ε Jisos yene ejise Batimayus
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Ε bó ke len to buy ntew wvú Jeliku le. Ε Jisos ke dioo nen'yi jó bô boom bew bo ηγoo le noo kebombom ke bonyii le, ε kenfefe kemew ε shii diuw je le leke mwεem ε diee nu le Batimayus, wvú waa Timayus. ⁴⁷ Ε wvú dioo yuw le é

nu Jisos wvu Nasalet, ε wvú mum kεw no wamte foweεwe le, “Jisos, Waa Nfon Dawe, came shen fô me le.” 48 Ε bonyii nteen nε kεw no wamene wvú gayte le wvú ebanj lo. Geenen ε wvú bvuu mεse wam lo foweεwe le, “Waa Nfon Dawe, came shen fô me le.” 49 Ε Jisos leem, gay le bó etee wvú. Ε bó mum tee kenfefe kedvu gay le, “Ekole kuw ε jon wase, ja we, wvú teje wo.” 50 Ε kenfefe kedvu mum mwase ndvu ye fokuse, may we gen fô Jisos e. 51 Ε Jisos bife ε wvú le, “Wo gomte le me enge la fô wo le?” Ε kenfefe kedvu tfuse le, “Wee N'yεεyi, me ηgomte keen'yene mwεem e.” 52 Ε Jisos mum gay ε wvú le, “Ε gene fiuw. Fitele fi wo lese yi yem e nu ε ge wase wo ε bonen.” Kanj mwaan nonen ε ejise eye mum yuu ε wvú no yene mwεem e, mum no bii Jisos e jô wvú to gene.

11

*Ε bó fiisen Jisos Jelusalem diεwε Nfon e
(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)*

1 Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le len ke dioo fenene Jelusalem, nu wase mbew ntew wvú Betfaj bô wvú Betani le bô nu mbew Kum Bite bi Olif e, ε wvú baa boom bew bo ηgoo le bofεε tum, 2 gay ε bó le, “Ben egen ntew wvu fwe we le. Ben nu ke eleyte jó nen kanj mwaan, eyen waa kembεεbey e ε bó ε suu, ε wee ke baa ben wase yi dvú le ke, ε ben efay eto dvú. 3 Ε wee bife ε ben laa ben fayte nje la le, ε ben tfuse le Cee Ekole kenke shiee wvudvu, ε wvú nu ekase etfuse jim ke keseen keseen.” 4 Ε bó mum nε gen yεn waa kembεεbey wvudvu le ε bó ε suu diuw fwese yew mi le diuw je le. Ε bó mum fay. 5 Ε bó dioo fayte ε bonyii bomew bô to leeme fó bife ε bó le, “Ben gee ε è nu la? Ben fayte waa kembεεbey wε nje la?” 6 Ε bó mum see ε bó fiεε fi Jisos be gay. Ε bó mum cine ε bó no gene dvú. 7 Ε bó to dvú fô Jisos e, yey ndvú yibo yi nyam yidvu le, ε Jisos mum ben. 8 Ε bonyii nteen no yeyte ndvú ε je, ε bomew faasshi tíεw bite ηkpwaante, yeyte ten ε je. 9 Ε bonyii bô to gene fwe dvu Jisos noo bô to bii ejim no wvuuyi le, “Eeeee, mbense enù fô Nyo' le leεε! Nyo' nu ε lanj kemonen yi wee wvú too ε diee di Tata le leεε! 10 Nyo' nu ε lanj kemonen yi bvonfon bvui icee wesebene wvú Dawe le bvú too le! Eeeee, mbense enù fô Nyo' wvu fowe le leεε!” 11 Ε Jisos gen fεse Jelusalem, ley fô yew ncese le, taa no mwεem mvunciim nu. Ε wvú dioo mεse ε kefew ε gen wase ε bô boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε nε gen Betani.

*Ε Jisos jinj kete kemew
(Mat 21:18-19)*

12 Ε ekfunj buy yuu ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le nε Betani bvuu no gene Jelusalem, ε jen no yuu wvú. 13 Ε wvú lanj jise yen kete kemew e ncejole ε kí teeke ε bó ké no diee. * Ε wvú mum no gene fó keeyen laa è nulo é wen ekoy fiεε yi dvú le edie le. Ε wvú dioo gen buy fó fanε yaa yεn fiεε le yi dvú le ke, yεn ke ε è nu bibε le maanj, njefo é to baa nu kefew kè kí ké no yumte ke. 14 Ε wvú mum gay ε kete kedvu le, “Fo wee bεε ke ebvuu eyuu edie fiεε yi yo le ke.” No wvú gay nonen ε boom bew bo ηgoo le yuw.

*Ε Jisos kunj bonyii bo way e fô yew ncese Nyo' le
(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)*

15 É bó ke gen fese Jelusalem, é Jisos gen fô yew ncese le keW no kuunke bonyii bô to kamene way fô. É wvú no kuunke nonen baashi bidan bi bonyii bô to kumene bigew e, noo bintaw bi bonyii bô to geese bibembe le. 16 É wvú fanje yaa bvuu bee ten le wee etuu fiε elen edanſen dvú fô yew ncese le ke. 17 É wvú no yεεyi bó gayte le, “Ke bó nu ε san le Nyo' gayte le, ‘Yew wen nu ε bó nu ke etenje le yew bunle fô bitum e bicii?’

Geenen ben ε banke ε tu tfum bocooj.” 18 É bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to duŋci bonci ke yuw mum no gomte je yi bó eyu wvú jó. Bó to keŋke nfan ekume wvú njefo kebombom ke bonyii le to yuuke wase n'yεεyi we ε diuw yumte lo bó. 19 É ε ke dioo nu fokieguu, ε Jisos bô boom bew bo ŋgoo le buy ê kelaante kedvu le.

N'yεεyi wvú nen'yi yi kete kè Jisos to jijnε le

(Mat 21:20-22)

20 É Jisos bô boom bew bo ŋgoo le ke buy no fele fontanentan, yen kete kie le ε kí ε yowlen wase kecii ε shii ε buy yi gen e. 21 É Bita kume fiεε fi se kooyεε, jeme é Jisos le, “Wee N'yεεyi, yen no kete kie kè wo se jijnε ε yowlen wase.” 22 É Jisos jeme é bó bocii le, “Ben elese fitele yi Nyo' le. 23 É me ensee é ben keceey le, é wee gay é kum wvun le, ‘Mvuwe ye fen egn egbwe é joo yi baay e’, ε wvú gayte nonen yaa manjene ke é fitele le, ε wvú ε bee le fiεε fi wvú gay nu ekooy, é wvú emvuwe. 24 Nonen é me ensee é ben le, fiεε ficii fi ben leke é bunle le, ε ben ε bee le ben nu ε keŋke wase, nu ε ben nu ekeŋke. 25 Ben dioo leem ten keebunle, é é nu le wee keŋke wee mvu fô fitele le, é wvú leeshe nya é wvú. Ben egeè nonen wvu le Icee wene wvú nu fowe elεshi ten binen bibefe. [26 É ben baa elεshi bibefe bi bonyii bomew e, Icee wene wvú nu fowe saa elεshi ten binen ke.]” †

É bó bife fô mvunɣay mvu Jisos e ne

(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

27 É Jisos bô boom bew bo ŋgoo le bvuu gen ley Jelusalem. É wvú ke dioo ghanci fô yew ncese le, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô duŋci bonci bo Nyo' le noo bonyii bô saake won ne to yen wvú le, 28 bife é wvú le, “Wo jo fee mvunɣay e se no gee mwεem mvun? É nya yee mvunɣay mvudvu é wo le wo egeè mwεem mvun?” 29 É Jisos gay é bó le, “Me nu embife fiεε é ben fimwaan, é ben dioo ε tfuse, é me emum ensee é ben wee wvú nya mvunɣay le me engeè mwεem mvun. 30 É to nya yee mvunɣay ε Jon se no leese bonyii é joo? É to nya Nyo' nuu wee wvum wum ε? Ben ke tfuse é me en'yuw!” 31 É bó ne no keŋene εbonebon le, “É beene tfuse le è to nya Nyo', é wvú ebife é beene le laa é è ge la fo beene ebee Jon e le? 32 Beene ε tfuse le è to nya wee wvu wum, é fi ecem jó?” Bó to fane bonyii njefo bonyii bocii to nu ε bee le Jon to nu naa wee ntum Nyo'. 33 Nonen, ε bó mum tfuse é Jisos le, “Ke bese kee ke.” É Jisos mum gay é bó le, “Tu ke me nu ensee ten é ben wee wvú nya mvunɣay é me le me engee mwεem mvun ke.”

12

Ngan ekume bonyii bô wee to teſεε weε é bó

(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 E Jisos mum ne no jemyi ê bó ê bonjan e le, “Wee mvu to nu e lem wee mvuntam mvú bó keenci mbvuum dvú, gem bó ketaan keeke, cim fô bó nu ke ekoyte mvuntam mvudvu somte e mbvuum buyte, tum ketaale ke wee ncey e wene dvudvu, mum tese wee wvudvu ê bonyii, mum ne gen ketum kemew e.” 2 E kefew kè bó ké no koyte ke to kocen, e wvú tum waa we lemme mvu fô bonyii bò wvú to tesse wee ê bó le le bó enya mvuwene mvuntam é wvú eto dvú. 3 E wvú gen e bó kaa koo lo sunj, kunj e wvú tu jim cancan. 4 E wee wee we bvuu tum wvumvu waa lemme, e wvú gen e bó bvuu sunj kay ekole, shoose wvú. 5 E wvú bvuu tum wvumvu, e bó yu wvuwe. E wvú bvuu tum bomew mwaan mwaan e bó duule lo, e bó sunj bomew, yuwy e bomew. 6 E wvú ke tum, e è to ke wase wee mwaan shee, e wee wvun nu waa we, e è nu fitele fiew. E wvú mese tum wvú fô bó le kpwaake le bó nu egen ewum waa wen wvun. 7 E wvú gen, e bonyii bodvu jeme ebonebon le, ‘Wvun nu ndiela wee wee wvun, ben eto é beene eyu wvú é bvushew bvudvu enu wase bvusebeene.’ 8 E bó mum koo wvú, yu, bvuse lanj ekfun jo ketaan.” 9 No Jisos jeme nen, mum bife le, “Fiee fi è nulo é wee wee wvun ege nu la? Wvú nu ke eto elese lo bonyii bodvu, etese wee wvudvu e è nu wase ê bonyii bomew. 10 Ben ke baa tanj wase bvudvu bvun é N’wa’ Nyo’ le le? Bó nu e sanj le, ‘Te didvu die di bonyii bo kembom e to tunee, to nu e ne kase tu te di buu di yew e.

11 Fifin nu e è ge ke Tata, bonyii e no taale kenjke nghaw.’ ”

12 E bonyii ba yuw ngan wvun, mum kiee le Jisos ma e è nu ê bó. E bó mum no gomte keekoo wvú, se fan e è nu kebombom ke bonyii le kè to nu fó. E bó mum cine wvú le ne no gene.

E bó tele Jisos ekume shile wvú lanjen

(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 E bikuu bi wonj e ke ne tum Bofalassii noo bonyii bomew bo ngoo Nfon ‘Elod e le bó egen etele Jisos ekoo wvú yí njeme we le. 14 E bó to, gay ê Jisos le, “Wee n’yeeyi, bese kee le wo ké no jemyi ke e è nu keceey, njefo ke wo fane jise di wee le ke, kenee mweten nu naa la. Wo yeeyi keceey e è nu je yí yí Nyo’. Ke see é bese laa nci nu e bee le bó elaanjke shile é Kaysa, nuu wvú baa bee le? * 15 Beene elaanjke, nuu fo bó elaanjke le?” E Jisos kiee fi bó to weentene dvú, tfuse le, “Ben teeyi me nje la? Ben ke eto bó danali é me en’yen.” 16 E bó to dvú, e wvú fi, bife le, “Ekole kin kè nu yí dvú le nu ke ye le, e diee din nu di ye le?” E bó tfuse le, “E nu ke Kaysa le, e diee nu ke ten diew.” 17 E Jisos mum gay ê bó le, “Ben enyaà fiee fi è nu fi Kaysa le é wvú, nyaà fi Nyo’ le é Nyo’.” E bó yuw nonen, e diuw yum lo bó ekume wvú.

E bó tele Jisos ekume kentaashe ke kpwoon bó diensen e seke bó e buyi kpwe le

(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 E Bosadusii bomew ke ne to keebife fiee é Jisos. Bosadusii to nu bonyii bó to duu le ke bonyii nu ke ebuyi kpwe le ke. 19 No bó to nonen, gay le, “Wee n’yeeyi, Muses to nu e sanj é beene é bonci le le, ‘E waa bwee wee kpwe e gee kpwoon se wan, tu wee wvudvu kenjke kegee kpwee nkfu

é bô wvú eboo boom ê diee di ñkfu waa bwee wvudvu le.'

²⁰ Nonen, wee mvu to kenke boom bolemse bosooswiy, ε wvu ngaywee ke jo kpwoon, ke kpwe se bô wvú ε boo wan. ²¹ E ejime kew gee kpwoon wvudvu, ke kpwe ten se wan. E fi ke kooy ke ten lenlen bô ejime ke wvuwe le. ²² E bó ghan gee wvú bocii, ε wee fanje yaa nu dvú ente jo bonyii bo bosooswiy bodvu wvú eboo wan bô kpwoon wvudvu ke. Ejim jodvu ε kpwoon wvudvu kpwe ten. ²³ No bonyii bo bosooswiy bodvu to nu ε jo kpwoon wvudvu bocii, è nu ke enu seke bonyii buyte yi kpwe le, é wvú enu kpweε yee?" ²⁴ E Jisos gay é bó le, "Ben jemyi nen jayte lo njefo ke ben kee fiεε fi bó sanj ê Nwa' Nyo' le ke, yaa kee ten mvungay mvu Nyo' le ke. ²⁵ Fiεε fi nu, nu le è nu ke enu seke bonyii ε buy wase yi kpwe le, ke bolemse bô bokene beε ke ebvuu etaashi bvujen ke, ε bonyii yaa beε ke ebvuu enyaa boom ε bó taashi bvujen ke. Bó nu ke enu wase ke diewe bonceadaa bo Nyo' le fowe. ²⁶ Fiεε fi ekume le bonyii nu ke ebuyte yi kpwe le, ben ke baa tanj wase bvudvu é Nwa' Muses e ekume kete kè to beenci ε Nyo' jemyi é Muses gayte le, 'E nu me Nyo' Abla'am bô Nyo' Aysik noo Nyo' Yakow e?'

²⁷ Fi nu le ke Nyo' nu Nyo' bonkfu ke, è nu Nyo' bonyii bò nu dvú. Ben nu ε jay baay."

Nci wvú fele bonci bocii

(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ E wee wvú wvú to dunji bonci bo Nyo' le ke to, dioo yuw no Jisos bô bonyii ba beeke mbew, bvuu yen no wvú nu ε tfuse fiεε fi bó bife é wvú é je yi jee le, ε wvú mum bife ten é Jisos le, "Nci wvú fele bonci bocii nu wvú la?" ²⁹ E Jisos tfuse é wvú le, "Nci wvú fele bonci bocii nu wvun wvú duu le, 'O bonyii bo Israel ben eyuw, Tata Nyo', wvú Nyo' wesebeene, Tata Nyo' wvudvu nu ke mwaan.

³⁰ E koonkè Tata wvú Nyo' wo bó fitele fiuw ficii, enya ekole kuw é wvú kecii, egeε bvufee bwuw yi ye le bvucii, elemte fô wvú le bô mvungay mwuw mvunciim.'

³¹ E nci wvú bii wvun e nu le, 'E koonkè waa bwoo no wo koonke ekole kuw.' Ke wvumvu nci bvuu nu dvú wvú fele boban ke." ³² E wee wvú to dunji bonci bo Nyo' le we gay é Jisos le, "Wee N'yeyi, wo nu ε tfuse naa len. Wo jemyi ε è nu kecey le Nyo' nu ke mwaan ε wvumvu yaa bvuu nu dvú efey wvú ke. ³³ E keekoonke wvú bô fitele ficii, geele bvufee yi ye le bvucii, lemte fô wvú le bô mvungay mvunciim bô keekoonke waa bwoo no wo koonke ekole kuw, nu ε fi fele naa lo keege boncese bô nyám yi tonen no boncese bomew." ³⁴ E Jisos dioo yen no wvú tfuse diewe wee bvufee le, ε wvú mum gay é wvú le, "Ke wo nu ncejole keeley bvunfon bvú Nyo' le ke." Ejim jodvu, ε wee fanje yaa ke ebvuu emom eto keebife fiεε é wvú ke.

Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu waa yee

(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ E Jisos ke no yeyi bonyii fô yew ncese le, ke ne bife é bó le, "Bonyii bò dunji bonci ghan neε le ε se no duu le Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu waa Nfon

Dawe? ³⁶ E Keyoy ke Yuule to ge wase ε Nfon Dawe wvun jeme ekumε Mboyse wvudvu gayte le,

'Tata Nyo' to nu ε gay ê Tata wεm le

wvú eshii ê ebo kew ke εceey e,

egen ebuy seke wen ke ejike bonyii bew bo bvuban e

ε wvú etome bikaa biew yí bó le.'

³⁷ E Dawe keβεε teje wvú le Tata wen, ε wvú ebvuu eghan nεε se no nu waa we?" No Jisos to jemyi mwεεm mvun nen ε kebombom ke bonyii le kè to nu fó, no yeke ε njon yuu lo bó.

ε Jisos tooshe gee di bonyii bò dunçi bonci bo Nyo' le

(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)

³⁸ E wvú dioo yeeyi bonyii ne gay ê bó le, "Ben ejoò wεε ben ε bonyii bò dunçi bonci bo Nyo' le. Bó ké no koonke keetfumyí ndvú yí baay baay ghanci dvú mondvuum mò bó kamene diwaci le, le bonyii egaytè bó le bò n'wvum. ³⁹ E bó ké gen yéw bunle le, kenεε fô ηkaw e, caw ke ε è nu bintaw bi baay baay se shii yí dvú le. ⁴⁰ Bó shiwse lo mwεεm mvu boke' bo bonkfu le, mum buwse bó bò dibunle di dewkene. Ngeew wvubo nu ke eyuu ekuuke baay."

Nnya kpwεε ηkfu

(Luk 21:1-4)

⁴¹ E Jisos ke ne gen shii keba keki fô finkuw fi nnya le fô yew ncese le, no taale no bonyii too gεεle bigew ê finkuw fidvu le. E bonyii bo kpaw e nteen no too gεεle bigew jó ε bí duule. ⁴² E kpwεε ηkfu mvu ke ne to ε è nu wee kefufe, gεε mvunyinyi jó mvunfεεm mvù gee jise di bigew e ε dí baa buy fiεε le ke. ⁴³ E Jisos ben boom bew bo ηgoo le gay ê bó le, "E me ensee ê ben keceey le kpwεε ηkfu wvun wvú nu wee kefufe nen, nu ε nya ε fey bonyii bocii bò gεεle fiεε ê finkuw fi yew ncese le fin e. ⁴⁴ Bonyii bocii bò be nyaa, be too ε è nu bò tfúw kpaw wvubo wvú nu ε yinšen wase ε no fuci kuse. Geen wvú ε to bò kefufe kew kecii ε nya fiεε ficii fi wvú kenke, ε è nu fí fi wvú bee keceε yí dvú le."

13

Binghaw bi mwεεm e bì nu ke ekooyi seke wonj nu keeke eka

(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ E Jisos ke dioo nen'yi fô yew ncese le, ε waa we ηgoo mvu ghay ê wvú le, "Wee N'yeyi taa eyen bibwee bi eta le bì nu yí yéw yin e. E nu naa lo binghaw bi yéw e!" ² E Jisos tfuse ê wvú le, "Wo yene binghaw bi yéw e bin e? Ke te dimwaan nu ke eshεε yí dimew e se bó ε base fokuse ke."

(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ E Jisos ke gen ben shii yí Kum Bite bi Olif e ê keba kè taale yew ncese le, ε Bitá bò Jem noo Jon noo Andulu gen εbonebon bife ê wvu le, ⁴ "Kε see ê bese kefew kè fiεε fidvu fin nu ke ekooy, ebvuu esee nciise wvú nu ke eduñce kefew kè mwεεm mvudvu mvun mvunciim nu ke ekooy." ⁵ E Jisos mum gay ê bó le, "Ben eyenè fo wee ke eleε ben é ben ejay je. ⁶ Bonyii nteen nu ke etoo joo diee diem tεεke fojise, ε wee duu le, 'E nu me wvudvu.'" ^{*} E bó dioo gee nonen emum eleεle bonyii nteen ε bó jayte je. ⁷ Ben ke dioo ε yuw le bó tumte jem kenεε le jem nu enu, fo finteem ebuytè ben ke. Mvumvun nu mwεεm mvù

12:36 Mat 22:44 **12:38** Luk 11:43 **12:41** 2Bfn 12:9 **12:44** 2Kol 8:12 **13:2** Luk 19:44

* **13:6** "... me wvudvu," jemyi ε è nu ekumε Mboyse wvú Nyo' to kawεε.

keŋke keeke ekooy. Geenε ε mvú yaa mum dunji le wonj kaa wase ke. ⁸ Ketum nu ke etumte jem bô kemew, ε nfon mvu tumte jem bô wvumvu. Nshε nu ke eshiike mondvuum e mondvuum e, ε jenj koole. E mvumvun mwεεm bεε ke lo mvun'yanj ke diεwε seke kpwoon ε keW lume.

⁹ Ben dioo nu no yenè. Ben ekeè le bô nu ke enya ben can bonyii bô saake bonsaw e. Bô nu ke etamte ben yéw bunle le. Ben nu ke eleemεn fwe dvu bonyii bô saake biba bi wonj e, noo fwe dvu bonfon nje me, wvu le ben ejeme ε bô ekumε me. ¹⁰ Geenεn ε bô keŋke ke keeyaw efewce saaka wvú jee wvú wvu Nyo' ε bitum bicii. ¹¹ Seke bô ε koo ben ε no gεne dvú keenya yew nsaw e, fo ekole ekfumtε ben le laa ben nu ke egeŋ ejeme le la le. Seke ben ε gεn, no jemyi ke ε è nu fiεε fi buyte diuw wene le kefew kekikε le, njefo ke ε bεε ke ejemyi ben ke. E nu ke enya Keyoy ke Yuule njeme diuw wene le. ¹² Wee nu ke enε ejo waa bwεe enya ε bô eyu, ε cee wan ejo waa we enya ε bô eyu. Boom nu ke enε ebone bikaa ε bo'icee bobole ejim, gee ε bô yuwyi bô. ¹³ Bonyii bocii nu ke ebane ben nje diee diem. Geenεn, wee wvú nu ke ekuu shém egeŋ ebuy fokemese nu wvú nu ke eboy.

Ekumε mwεεm mvú bεmte mvú nu ke ekooyi

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ (Wee wvú taanjke ŋwa' wvun eyuw fin ntay,) seke ben ε yen ε kemaante ke fiεε le kè nulo ejinj bvudvuu leeme wase fô kí yaa be keŋke keenu ke, ε bonyii bô nu Judea mum fεε ben yí dikum e. ¹⁵ Fo wee wvú nu ε yew we dioo ε shii bvuu ley yew le wen ejo naa lo fiεε elewte dvú ke. ¹⁶ Fo wee wvú nu wene ebvuu ekfulε le wen too ejo ndvu ye yi bulεεn ke. ¹⁷ Ngεw wvu baay εdiuw yoya le nu ke enu wvu bokenε bô nu bô difue, noo bô yamsee boom e. ¹⁸ Ben ebunleè le fo fiεε fin ke ekooy ε è nu kefew ke nffum e ke. ¹⁹ Bonyii nu ke eyen ŋεw εdiuw yoya le, ε kfuu wvuwe ŋεw ke baa nu wase dvú ε keW no Nyo' bomεε wonj ε to ε buy keseen e ke. E ke kfuu wvuwe bεε ke ebvuu eyuu enu dvú ke. ²⁰ E Tata to baa fafe εdiuw ε ŋεw wvudvu, tu ke wee wvu wum mwaan bee ke eboy ke. Geenεn, nje bonyii bew bô wvú to cawεε wase gεε, wvú nu ε fafe εdiuw yodvu. ²¹ E wee ke egay lo ε ben εdiuw yoya le le 'Ben etaa eyen, Mboyse wvú Nyo' to kawεε wvun fεn!' Kεnε le, 'Ben eyen wvuwe fofe!' Fo ben ebee ke. ²² Ben ekeè le bonyii nu ke etoo mbiayte le bowen nu bomboyse bô Nyo' to kawεε, ε bomew duu le bowen nu bonyii bo ntum Nyo' le, emum egee mwεεm mvú dunji mvunɣay mvubole, gee ten mwεεm mvu diuw wvú yumεεn e, momte fεn ε je nu dvú, keelεε bonyii bô Nyo' nu ε caw ε bô ejay je. ²³ Ben eyenè. Me nu ε nsee wase mwεεm mvun mvunciim ε ben ε mvú se keeke ekooyi.

No fi nu ke enu seke wee wvú diee nu Waawee kaase too

(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ E nu ke edioo enu εdiuw yoya le seke bonɣew bodvu ε fey wase, ε diuu enε esεε ejime, ε kpwee saa bvuu baa ten ke, ²⁵ ε jón enen'yi fowe gbwekene, ε mwεεm mvu fowe mvunciim mvú keŋke mvunɣay eshiike. ²⁶ Nonεn ε bonyii emum eyen no wee wvú diee nu Waawee shiile too ε kembεw e keŋke mvunɣay mvu baay noo bvukukε. ²⁷ E wvú emum eciinse bonceendaa bew

13:8 2Klo 15:6; Yesa 19:2
7:6; Mat 10:35; Luk 12:52-53

13:9 Mat 10:17-22; Jon 16:1-4
13:13 Jon 15:21; Mwm 13:10

13:11 Luk 12:11-12
13:14 Dan 9:27

13:12 May
13:15 Luk 17:31

13:19 Dan 12:1; Mwm 7:14
Mat 24:30

13:21 Luk 17:23-24

13:22 Mat 24:24

13:24 Mat 24:29

13:26

é bó egen ébuw ε wonʒ yo ɛna le yî nshε le noo fowe, ebaance bonyii bew bò wvú nu ε caw.

(*Mat 24:32-35; Luk 21:29-33*)

²⁸ Ben eyeyi fiεε yî kenʒvum e. Tíεw ye ké boci, é bibε ekεw etεeke yî dvú le, é ben mum kíεε le ekfunʒ kumene wase. ²⁹ Ε nu ke lenʒlenʒ no ben nu ke edioo ε yεn ε mwεem mvun kooyi, é ben emum ekiεε le wvú nu wase nceencee naa wase é yew fwese. ³⁰ Ε me ensee é ben keceεy le ke εnʒgokε ke keseen kin nu ke eka sε mwεem mvun mvunciim ε kooy wase ke. ³¹ Εbule bò nshε nu ke eka, geenε ke diεw yεm nu ke eyuu eshiw ke.

(*Mat 24:36-44*)

³² Geenεn ke wee nu dvú wvú kee diuu didvu ke nεεε kefew kedvu ke. Ke naa bonceendaa bo Nyo' le bo fowe ke nεεε Waa Nyo' kee tεn ke. Ε kee ke Ice wvú emben. ³³ Nonεn ben eyenè bvuu cεytè, † nʒefo ke ben kee kefew kedvu ke. ³⁴ Fí nu ke enu diεwε wee fò wvú gene ghane, ε dioo nen'yi, ε gεε yew ye can boom bew bo lemme le, wee bò diew lemme, wee bò diew lemme, ε gay é wee wvú cεyte diuw ketaaŋ le wvú eshεε ecεytè ntaɣ. ³⁵ Nonεn ben emum ecεytè, nʒefo ke ben kee kefew kè cee yew nu ke ekase eto ke. Ε nεlo é wvú ke eto ekiεguu, ke nεεε entaŋ entelenʒ, ke nεεε seke nyimshie yi fwe le, ke nεεε entaŋentaŋ. ³⁶ Fo wvú ke enε esεε ebuynεn eyen ε ben leete ke. ³⁷ Fiεε fi me nʒemyi é ben fin nu ε me nʒemyi tεn é wee tfuu le, 'Wee wemεn ecεytè.'

14

Ε bonyii cu ntaŋ keekoo Jisos eyu

(*Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53*)

¹ Ε to shεete wase εdiuw εfaa é emum enu diuu di Nkaw Danʒefey noo Nkaw Bleeɔ wvú bó baa gεε Fintunʒleen jó ke. Ε bocee ncese bo baay baay noo bonyii bò duŋci bonci bo Nyo' le no gomte je yî bó ekoo Jisos jó é kenyiε le, eyu. ² Ε bó cu ntaŋ εbonebon le, "Fo beene emom fiεε fin kefew kè bó gee Nkaw e ke, nʒefo é beene mom lo, é fí eto bò diuw é bonyii entelenʒ."

Ε kpwoon mvu yefe Jisos bò nfiey wvú shfuunʒkene

(*Mat 26:6-13; Jon 12:1-8*)

³ Ε Jisos ke no nu ntew wvú Betani le, yew dvu Semon wvú wee ntun wvu baay, ε bó ke shii no diekene,* ε kpwoon mvu nε ley bó fikaa† fi nfiey mvu wvú shfuunʒkene le. Nfiey wvudvu to lumte naa ntaɣ, ε bó kene bó naad εwvunεwvun. No wvú ley, mum koy diuw fikaa fidvu fuce nfiey wvudvu yî ekolε ke Jisos e. ⁴ Ε bonyii bomew kaa nε no wvukene εbonebon gayte le, "Wvú nyεw bó nfiey wvun nen nʒe la? ⁵ Ε be nεlo é bó egese nfiey wvun é wvú efey lo bigew bodanali gee tε, enya bigew bidvu é bonyii bo kefufe le." Ε bó mum no nʒasene lo yî ye le. ⁶ Geenεn, ε Jisos jeme é bó le, "Ben ecine wvú le nyεkeey. Ben nyaa nʒεw é wvú nʒe la? Wvú nu ε ge ε è nu fiεε fi jee fò me le. ⁷ Ben ekeè le bonyii bo kefufe le nu ke enu ke ben ε bó sekecii. Ε ben nulo efici bó seke ben koonʒke. Geenεn, ke me nu nʒke enu beene sekecii ke. ⁸ Kpwoon wvun nu ε ge ε è nu fiεε fi wvú nulo ege. Wvú yefe me bò nfiey wvun nen seysee ε è nu no bó nu ke edwey me.‡ ⁹ Ε me ensee é ben keceεy le, naa fεε fò bó nu ke efewci

13:30 Mat 16:28 **13:32** Lem 1:7 **13:33** Mat 24:36 † **13:33** Bonʒwa' bo boyvuum bomew nu ε bise fεn le, «bunleε». **13:34** Mat 25:14-15; Luk 19:12-13 **14:1** 11:18 **14:3** Luk 7:37-38 * **14:3** Ε diεw Glek e nu le: "Jiim no diekene", ε è nu no bó to ké no diekene kefew kekíε le. † **14:3** Fikaa fin nu ε bó to kene bó tε dimew di bó teŋε é diεw bale le le «alabaster». ‡ **14:8** Wee Juu to ké kpwee, ε bó yefe gvune diew bò nfiey se dwey.

saaka wvú jee yí ekolè ke nshè le kecii nu ε fiε fi kpwoon wvun ge nu ε bó nu ke esenje ten, keekumyi wvú.”

*Ε Judas gen keegese Jisos
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)*

¹⁰ Ε Judas Iskaliot wvú to nu wee ηgoo boom bo ηgoo le bo Jisos e bo yuufe ncow bofεε, mum nε gen fò bocee ncese bo baay baay e wvu le wen egese Jisos ê bó. ¹¹ Ε bó dioo yuw nonen yuw njon baay, mum kaw wvú le bó nu enya bigew ê wvú. Ε wvú mum kεw no gomte je yí wvú nu enya Jisos jó can yibole.

*Ε Jisos bó boom bew dieken yi kemese le
(Mat 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)*

¹² Ε diuu di fwe di Nkaw BleeD wvú bó baa gee FintunJεen jó di bó to ké no seεle waa keyaw wvu Nkaw Danefey ke to kocen, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le bife ê wvú le, “Wo gomte le bese egen eseyse ε è nu fεε fò wo nu edie Nkaw Danefey?” ¹³ Ε wvú mum tum boom bew bo ηgoo le bomew bofεε, gay ê bó le, “Ben egen elaante, ben nu dioo gene, eyen wee le ε wvú ε tuu jó ê nshaan e, é ben ebi wvú le. ¹⁴ Seke wvú ε gen ε ley yew yí wvú ley dvú le, ε ben gay ε wee wvú kenke yew yidvu le Wee N'yεεyi biite le laa kebuw ke bonyii bo ghane le kewene kè bó boom bowene bo ηgoo le nu edie Nkaw Danefey dvú nu fεε le? ¹⁵ Wvú nu ke emum eduŋce kebuw ke baay yew yí ewe le ε bó ε looce wase ε seyse kí ε no nu lo, é ben emum eseyse mwεem mvudien dvú.” ¹⁶ Ε boom bo ηgoo le bodvu mum nε gen elaante, gen yen mwεem e ke leŋleŋ no Jisos to jemyeε ê bó. Ε bó mum seyse mwεem mvudien mvu Nkaw Danefey e dvú. ¹⁷ Ε è ke no nu ekiεguu, ε Jisos bó boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε taashe dvú. ¹⁸ Ε bó ke shii no diekene, ε Jisos nε gay ê bó le, “Ε me ensee é ben keceey le wee mvu ben e nu egese me, ε wee wvun nu wvú diekene bee wvú.” ¹⁹ Ε bó yuw nonen, nε no nu lo yii yii, mum no biite ê wvú wee mwaan mwaan le, “Ε nu me le?” ²⁰ Ε wvú tfuse le, “Ε nu ke wee mvu ben bo yuufe ncow bofεε le wvú bee wvú cuwte bleeD é shuw e. ²¹ Wee wvú diee nu Waawee nu ke egen ke no bó to saŋεε ekume wvú. Geenεn, ηgew wvu baay nu fò wee wvú gese wee wvú diee nu Waawee le. Fí to bee ejee fò wvuwe wee le baay fen é bó to baa eboo wvú kε.”

*Ε Jisos bó boom bew die ntaashe
(Mat 26:26-30; Luk 22:14-20)*

²² No bó to diekene, ε Jisos nε jo bleeD, nya keyoone ê Nyo', guushe, nya ê boom bew bo ηgoo le gay le, “Ben eko, fin nu ye yem.” ²³ Ε wvú mum jó ten fiko, nya keyoone ê Nyo', mum nya fiko fidvu ê bó, ε bó wu bocii. ²⁴ Ε wvú gay ê bó le, “Fin nu ελεμε kem kè Nyo' gbwo monkan dvú kí ε buy nje wee nteen. ²⁵ Ε me ensee é ben keceey le ke me mbεε ηke embvuu en'wu mbvuum mo twen kete kè lane le man ke ε gen ε buy diuu di me nu ηke en'wu mó monfem ente jo bvunfon bvu Nyo' le.” ²⁶ Ε Jisos bó boom bew bo ηgoo le ke mese, yem ηkiee mbense, mum buy ben gen yí Kum Bite bi Olif e.

*Ε Jisos gay le Bitu nu ke ema wen
(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)*

²⁷ Ɛ Jisos ke ne gay ê bó le, “Ben bocii nu ke etfuw bikaa ê me ejim. Ɛ nu no bó nu e sanj e Nyo' gayte le, ‘Me nu enjke en'yu ncey njée é njée esaanjken.’

²⁸ Geenɛn, seke Nyo' e bvuse me yi kpwe le, é me ensa fwe jo ben Galilee.”
²⁹ Ɛ Bitá tfuse ê Jisos le, “Ɛ bonyii bocii cim tfuw lo bikaa ê wo ejim, tu ke é nulo é me nje en'yu etfuw ke.” ³⁰ Ɛ Jisos gay ê wvú le, “Ɛ me ensée é wo keceey le entanj jo ehen jan, nu e nyimshie nu ke enu le yi eton bokanj bofée, e wo e ma wase me bokanj botete.” ³¹ Ɛ Bitá jeme teme lo gay le, “Ɛ è cim nu le me enjkwpe lo bee wo, tu ke è nulo é me en'yu ema wo ke.” No wvú gay nonɛn, e bó bocii gay ke ten lenlen no wvú gay.

Ɛ Jisos bunle Gešemane
(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Ɛ bó ke gen ley fô wee ketaanj wvumew e, e bó tenje le Gešemane, e Jisos gay ê boom bew bo ngoo le le, “Ben eshii fen, é me enɛn embunle.” ³³ Ɛ wvú mum jo Bitá bô Jem noo Jon, e bó bó ne fô. Ɛ wvú ne no kpwaake mwɛem e monlum koole wvú. ³⁴ Ɛ wvú gay ê bó le, “Fitele fiem nu yii yi baay naa fi me enjkwpe lo. Ben eshee enù fen ceɣte.” ³⁵ Ɛ Jisos ne fô bence gen fwe caan, gbwe fokuse, bunle le é je be nu dvú, é kefew ke nɛw e kedvu efey ke lo. ³⁶ Ɛ wvú bunle le, “Abba, Icem, wo nulo ege fiée ficii. Cake fiko fi nɛw e fin fo me en'wu. Geenɛn, gee ke no wo koonje. Fo wo ege no me nkoonje ke.” ³⁷ Ɛ Jisos kase tu jim fô bó le, yen e bó leete. Ɛ wvú bife ê Bitá le, “Semon, wo leete lo le? Ke è nulo é wo ecey egen ebuy yi ntam kefew e ke mwaan e? ³⁸ Ben enù we bunleè fo mmom ke eto fô ben e eghaw ben. Ɛ nu keceey le fitele koonje lo, geenɛn e nyam ye weeyi.” ³⁹ No wvú jeme nonɛn bvuu kase gen bunle ke no wvú be bunle wase. ⁴⁰ Ɛ wvú dioo kase tu jim bvuu yen e boom bew bo ngoo le leete njefo nyii to nu é bó ejise baay. Ɛ bó fanje yaa kiee fiée fi bó etfuse é wvú ke. ⁴¹ Ɛ wvú kase tu jim yi bokanj bo botete le, bife ê bó le, “Ben fen bee ke leete leetene finen e? Dí nu e kocɛn. Ɛ nu wase kefew. Bó nu e gese wase wee wvú diee nu Waawee ê bonyii bô befe. ⁴² Ben enɛ we é beene egenè. Ben etaa eyɛn, wee wvú gese me wvun e wvú too wase.”

Ɛ bó koo Jisos
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴³ Ke no Jisos to bee jemyi nonɛn, kanj mwaan e Judas wvú to nu wee ngoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofée mum buynɛn. Wvú to too bô kebombom ke bonyii le e bó keɛje nyó bó bibuse, e é to tum bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô dunji bonci noo bonyii bô saake wonj. ⁴⁴ Ɛ to nu e wee wvú to gese Jisos to seyse wase nciise bô bonyii bodvu gay le, “Wee wvú me nu nje enjgay wvú le, embam enoɔe, nu wvú, é ben emum ekoo, ejo egene dvú eyenè fo wvú elewte.” ⁴⁵ No Judas to nonɛn, mum gen lo kanj mwaan fô Jisos e, gay wvú le le, “Wee N'yeeyi.” No wvú gay nonɛn, mum bam wvú noɔe. ⁴⁶ Ɛ bonyii ba mum koo Jisos, ghen wvú. ⁴⁷ Ɛ wee mvu wvú to leeme bô bo Jisos mum dvun nyo ye jem, cun kentuntuj ke nfwa ekole ke bocee ncese le dvú, sum. ⁴⁸ Ɛ Jisos bife ê bonyii bodvu le, “Ben to keekoo me e no too bô nyó noo bibuse ke diewe ben to keekoo e è nu coon e? ⁴⁹ Me nse nshee nu beene no diuu nu fô yew ncese le, n'yeeyi bonyii se ben koo me nje la? Geenɛn, fifin kooyi keseen nɛn

le fiεε fi bó to saηεε ê Nwa' Nyo' le eto ekocεn." ⁵⁰ E boom bo Jisos e bo ηgoo le bocii mum laη wvú fó, fiε lo. ⁵¹ E cuwee mvu no bii wvú le, ε wvú baa tfume fiεε ye le ke, ε wvú bu ke ε è nu waa ndvu ye le. E bó gen ε bó koo ten wvú, ⁵² ε ndvu yidvu fiεε, ε wvú cine dvú lewte kenyi kencimte.

É bó saw nsaw Jisos

(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵³ E bó mum jo Jisos, gen bó wvú fô ekole ke bocee ncese le. E bocee ncese bo baay baay bó bonyii bó saake won noo bonyii bó dunçi bonci nu ε bó to tase wase fô. ⁵⁴ Bó to gene bó Jisos ε Bita bii lo εjim nejole. E wvú gen buy naa lakfulεηη yi ekole ke bocee ncese le, mum shii bó bonyii bó to cεyte la didvu no yosene ηguy. ⁵⁵ E bocee ncese bo baay baay bó bonyii bocii bó saake bonsaw mum no gomte fiεε fi bó etey yí Jisos e, ege é bó eyu wvú. Geenεn, fanε yaa yen fiεε le ke. ⁵⁶ E bonyii nteen mum ben jim nsaw mbiay ekume Jisos. Geenεn, ε wee no jemyi fiεε ε fi yaa too kpwentene bó fi wee mvu le ke. ⁵⁷ E bonyii bomew ke ne mum leem we, cu yibo mbiay yi ye le gay le, ⁵⁸ "Bese se nu ε yuw ε wvú gayte le wen nu ke esâw yew ncese yin yi bó bom bó can, ejo εdiuw εta ekase bom yimi ε è yaa nu bó can ke." ⁵⁹ Naa no bó to jemyi nonεn, ε njeme wvubo fanε yaa etoo kpwentene ke. ⁶⁰ E ekole ke bocee ncese le mum ne leem we fwe dvu bonyii, bife é Jisos le, "Ke wo kenke fiεε keefuse le? Wo yuuke ke mwεεm mvú bonyii ban jemyi yí yo le?" ⁶¹ E Jisos mey diuw tfu, fanε yaa tfuse fiεε ke. E ekole ke bocee ncese le bvuu bife é Jisos le, "E nu wo Mboyse wvú Nyo' to kawεε wvú Waa Nyo', Nyo' wvú bó bensee?" ⁶² E Jisos tfuse le, "E nu me. Ben nu ke eyen no wee wvú diee nu Waawee ε shii é εbo ke εcεy ke Wee wvú kenke Mvunγay e, ke ebvuu eyen no wvú shiile too we é kembεw e." ⁶³ E ekole ke bocee ncese le yuw nonεn, mum saayε ndvú ye le, bife le, "Shiee nu dvú wvú beene ebvuu egomte wee le wvú eleem fen ejeme fiεε le? § ⁶⁴ Ke ben nu ε yuw wase no wvú joo bvudvuu bvú Nyo' le? Ben ε gay le la?" E bonyii bocii mum sumten le wvú nu wee wvú bó eyu lo. ⁶⁵ E bonyii bomew mum kew no cuyte nceη yí Jisos e, kay εjise eye, no kfune wvú bó mvunγko, gayte le, "Ke geε kewee ntum Nyo' kuw keseen." E bonyii bo nci le ke ne jo Jisos mum kew no suunke.

É Bita ma Jisos

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ No Bita to nu je ekuεku lakfulεηη e, ε wan kpwoon mvu ηgoo boom bokεne bó to lemte ekole ke bocee ncese le ne to mbew ye le. ⁶⁷ No wvú yen Bita le ε wvú yosene ηguy, ε wvú taa wvú nen tunη, gay le, "Wo ten be nu ben ε Jisos Wee wvu Nasalet we." ⁶⁸ E Bita tun, gay le, "Ke me nkee fiεε fi wo jemyi fin ke. Ke me nkee ke." No wvú gay nonεn, mum ne fô gen fô diuw ketaan e, ε nyimshie mum tonj.* ⁶⁹ E wan kpwoon we bvuu yen wvú le, gay é bonyii bó to leeme fô le, "Wee wvun nu mvú bó le." ⁷⁰ E Bita bvuu tun. E kefew ke dioo gεncε caan, ε bonyii bó to leemene fô ba bvuu gay é Bita le, "E nu kecεy le wo nu mvu bó le, njefo wo nu ten wee wvu Galilee." ⁷¹ E Bita mum kan, tee lon yi ekole kew e gay le, "Ke me nkee wee wvun wvú ben jemyi ekume wvú ke."

14:50 14:27 **14:56** Mben 35:11 **14:58** 15:29; Mat 26:61 **14:61** Yesa 53:7; Mak 15:3-5; 15:39

14:62 Dan 7:13; Mat 22:44; 24:30; Mak 13:26; Luk 21:27 **14:63** Mat 26:65 § **14:63** Wvú to saayi

ndvú ye le nonεn, njefo fi to nu ε sase wvú le. **14:65** Yesa 50:6; 53:5; Luk 7:16 * **14:68** Ke bonjwa' bo boyvuum bomew kenke njeme wvu le, "E nyimshie mum tonj" ke.

⁷² Kanj mwaan ε nyimshie bvuu tonj le bokanj bofeε. Ε wvú yuw mum kume njeme wvú Jisos be jeme ê wvú le, “Nyimshie ke enu le yí etonj bokanj bofeε, ε wo ε ma wase me bokanj botete.” Ε wvú mum kесе kpwe no beele.

15

Ε bó nya Jisos can Baylet wee sa' wvu Lum e
(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

¹ Ε kfunj ke gen le jó eyuule too nen, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake wonj noo bonyii bô dunji bonci bo Nyo' le, bô è nu bonyii bocii bô saake bonsaw mum shii jo ntañ, kay Jisos, jo wvú gen nya can Baylet e. ² Ε Baylet bife ê Jisos le, “E nu wo wvú Nfon Bojuu le?” Ε Jisos tfuse ê wvú le, “E nu no wo gay.” ³ Ε bocee ncese bo baay baay mum kεw no teyte mwεem yí Jisos e nteen. ⁴ Nonen ε Baylet bvuu bife ê Jisos le, “Ke wo kenjke fiεε keetfuse le? Wo yuuke ke mwεem mvú bó cuci yí yo le?” ⁵ Geenεn ε Jisos fanjε yaa ebvuu etfuse lo fiεε ê wvú ke. Ε diuw yum Baylet.

(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

⁶ Ε to ké dioo nu kefew ke Nkaw Danefey wvun e, ε Baylet bvuse wee ncaw mwaan yew ncaw e wvú bonyii nu ε leke. ⁷ Ε to nu kefew kedvu le, ε wee mvu nu yew ncaw e ε diee nu Balabas, ε wvú nu ηgoo bonyii bô to nu yew ncaw e bô to kεwεε mvunlaa εlaante yuwye bonyii le. ⁸ Ε kebombom ke bonyii le mum to kεw no biite le Baylet ege no wvú to ké no gee fô bowen e. ⁹ Ε Baylet bife ê bó le, “Ben gomte le me embvuse ε è nu Nfon Bojuu le?” ¹⁰ Wvú to biite nonen njefo wvú to nu ε kiεε le bocee ncese bo baay baay to nya Jisos can wen e ε è nu njefo bó to bene kendonj bô wvú. ¹¹ Geenεn, ε bocee ncese bo baay baay bεyse kebombom ke bonyii le le bó egay le wvú ebvuse ε è nu Balabas. ¹² Ε Baylet bvuu bife ê bó le, “E me ndioo ε mbvuse nonen, enjε neε bô wee wvun wvú ben teñε le Nfon Bojuu?” ¹³ Ε bó mum wam lo foweεwe le, “Bó eta lo wvú yí kentam e.” ¹⁴ Ε Baylet bife ê bó le, “Bó eta wvú nje la? Fiεε fi befe fi wvú ge nu la?” Ε bó bvuu no wamte gene ke lo fwe le, “Bó eta wvú yí kentam e.” ¹⁵ Nonen ε Baylet mum bvuse Balabas njefo wvú to gomte keege no kebombom shieele. Ε wvú gay ε bó tam Jisos, mum nya le bó egen eta yí kentam e.

Ε bonyii bo nci le no sewse Jisos
(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

¹⁶ Ε bonyii bo nci le mum jo Jisos ley gen dvú εntow fô bó to teñε le Bletolium. No bó ley, mum kum keβεε ke ηgoo bonyii bo nci le kecii ε kí tase. ¹⁷ Ε bó mum jo ndvu bvunfon shfuse yí ye le, bvuu lu kefo ke bvunfon e ε kí nu bíay bíay bon ê wvú εfa. ¹⁸ Ε bó mum kεw no bune wvú gayte le, “Biaa kembraan. Nfon Bojuu.” ¹⁹ No bó gee nonen mum no suunjε wvú bô kembrañ yí εkolε le, cuyte ncεñ yí ye le, too tumte εnvuw ê wvú εjise, bune wvú. ²⁰ Ε bó ke sewse wvú nonen mese, mum kase baa ndvu bvunfon ye yí ye le, jise ndvú ye yí ye le, mum jo wvú no geene dvú keegen eta yí kentam e.

Ε bó ta Jisos yí kentam e
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

21 E bó dioo gene, e bó bo wee mvu tasen e wvú kfuuyi nkpwante e diee nu Semon, e è nu wee wvu Selin. Wvú to nu icee Eléksanda bó Lufus. E bó mum kan wvú e wvú tuu kentam ke Jisos e. 22 E bó no gene bó Jisos gen buy bvudvuu bvú bó teje le Golgota le, (e diee din nu le Ngbwow Ekole,) 23 mum nya mbvuum ê wvú le wvú ewu e bó e fiysen bó efuwe kemew e bó teje le mee. Geenen e Jisos fanje yaa wu ke. * 24 E bó mum ta wvú yí kentam e. E bó jo ndvú ye keegaw ê bikuu bibole mum tum kanj bó ndvú yidvu keekiée no wee nu ejo. 25 Kefew kè bó to taé Jisos yí kentam e to nu didiuu bvuuke fontanentan. 26 E bó sanj fié fi bó taé wvú yí kentam e nje fi e fi nu le, wvú nu, “Nfon Bojuu.” 27 Bó to nu e ta ten bocoonj boféé yí bintam e, wvumvu ê ebo ke Jisos e ke eceey e, wvumvu ê ebo kew ke enkonko le. [28 E fi mum kocen no bó to sanjé wase ê Nwa' Nyo' le le,

“Bó to nu e tanj wvú ngoo bonyii bó nu e buw mwem e.” †

29 E bonyii no fele yene Jisos e meeke lo bikuu, baale wvú bó boncun gayte le, “En'gheee! Wo wvú se nu keeke esâw yew ncese ekase eyoo yí ediuw e eta, 30 ke fi le ekole kuw eshii yí kentam kie le.” 31 E bocee ncese bo baay baay bó bonyii bó dunji bonci bo Nyo' le no buu ten wvú ebonbon gayte le, “Wvú se fii bonyii bomew se wvú nulo efi kew ekole nkun. 32 Wvú wvú Mboyse wvú Nyo' to kawee, wvú wvú nu Nfon bonyii bo Israel ke eshii le yí kentam e keseen ê bese yen emum ebee wvú le.” E bonyii ba bó bó to taé yí bintam e bó bo Jisos no baale ten wvú bó boncun.

E Jisos kpwe

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

33 E diuu ke dioo ben leke, e ekfunj ne jiim wonj tfuu gen buy didiuu ditete emvunsheer. 34 E è ke no nu didiuu ditete, e Jisos ne funj foweewe le, “Eloy, Eloy lama sabaktani,” fi nu le, “Nyo' wem, Nyo' wem, wo lanj me nen nje la?”

35 E bonyii bomew bó to leeme fó dioo yuw, gay le, “Ben eyeke eyuw, wvú teje Elayja.” 36 E wee mvu bó le ne lewte jo kusha, ffum é mbvuum mo ngbwayngbwayi le, bon yí fite le neke le wvú ewu, mum gay le, “Ke leem nen é beene eyen laa Elayja nu eto eshike wvú yí kentam kin e le.” 37 E Jisos ne wam foweewe mum yoy n'yoy wvu fokemese. 38 E ndvu yí to gawsene yew ncese ente sele entelerj kew fowe bow buy fokuse biba bifé. 39 E cee ekole bonyii bo nci le wvú to leeme fwe dvu Jisos dioo yen je yí Jisos kpwe jó le, mum gay le, “Kecéy, wee wvun se nu Waa Nyo'.”

40 Bokene bomew to leeme fó ntamndwee taale. Ngoo bó le to nu Maalia Magdalen bó Maalia wvú bwee jem wvu caan bó Yosés, e wvumvu nu Salome. 41 Bokene ban nu bó to bii Jisos e Galilee fici wvú. Bó to nu fó bó bokene bomew ten nteen bó to bie Jisos e e bó bó to Jelusalem.

E bó dwey Jisos

(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

42 E è ke no nu wase ekiéguu ebvubwe, no è to nu Diuu di Nseyse le keeley yí diuu di mbam e, 43 e wee mvu wvu Alimatia wvú bó to teje le Yoséw, kuu fitele gen yen Baylet e keeléke gvune di Jisos e egén edwey. Yoséw wvun to nu

15:21 Lum 16:13 * 15:23 Mbvuum man to nu keege le wvú eciwle saa ebvuu eyuuke nsase ke.
 15:24 Mben 22:18 15:26 Mat 27:11 15:27 Yesa 53:12 † 15:28 Ke bonwa' bo bovyuum bomew
 kenje kencim kè 28 ke. 15:29 Mben 22:7-8; 109:25 15:29 14:58 15:32 Mat 27:11 15:33
 Amo 8:9 15:34 Mben 22:1 15:36 Mben 69:21 15:38 Ksm 26:31; Ibu 10:19-20 15:39 1:1;
 3:11; 14:61; Mat 27:54 15:40 Luk 8:1-3

ngoo bonyii bò saake won e, e bonyii to wvumte naa wvú ntay. E wvú kebee to ceyte ten kefew kè bvunfon bvú Nyo' le nu ke eto. ⁴⁴ E Baylet yuw, e diuw yum lo wvú le Jisos be e kpwe wase. E wvú tee ekole ke bonyii bo nci le kie e kí to, e wvú bife e wvú laa Jisos be e kpwe wase le. ⁴⁵ E wvú díoo yuw e ekole ke bonyii bo nci le kedvu le Jisos be e kpwe wase, e wvú mum nya gvune didvu e Yosew. ⁴⁶ E Yosew mum ne gen guy ndvu yi jee, gen shike gvune di Jisos e, baance jó, gen jike e jem e e bó cow yi kembraan e, mum binse kebwee ke te le to ban diuw jem yidvu dvú. ⁴⁷ E Maalia Magdalen bó Maalia wvú bwee Yosese yen bvudvuu bvú bó dwey Jisos fó le.

16

E Jisos buy yi kpwe le

(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ E diuu di mbam e ke díoo fey wase, e Maalia Magdalen bó Maalia wvú bwee Jem, noo Salome guy bonfley bò shfuunkene wvu le bó egen eyefe gvune di Jisos e dvú. ² E e ke no nu e e bee naa lo fontanentan ke no diuu bee san lo yi diuu di fwe yi kema le, e bó ne no gene fò jem. ³ E bó díoo gene nonen no jemyi ebonebon le laa e nu ke ebinse yee te di bó ban diuw jem dvú e bó se ley e? ⁴ Geen e bó díoo lan jise, yen e bó e binse wase te didvu. Te din to nu naa lo kebwee ke te le. ⁵ E bó díoo ley gen e jem, yen cuwee mvu le e wvú e shii ebo eceey e tfume ndvu e yi defe, baa. E ye kufe bó nen wuuu. ⁶ E cuwee wvudvu gay e bó le, “Fo diuw eyumtè ben ke. Me nkee lo le ben gomte e e nu Jisos wvu Nasalet wvú bó se tae yi kentam e. Ke wvú bee fen ke. Wvú nu e buy wase yi kpwe le. Ben etaa eyen fò bó se jikee wvú. ⁷ Ben egen esee e boom bew bo ngoo le noo e Bita le wvú nu e sa wase fwe dvenen Galilee. Ben nu ke eyen wvú le jó no wvú to gayee e ben.” ⁸ E bokene ba buy e jem ciinke nen kikikiki, ne fee lo, e diuw e looce e yum bó nen kaww. E bó fanje yaa jeme fiie e wee ke, njefo bó to fane lo.†

E Jisos dunje ye ye e bonyii

(Mat 28:9-10; Jon 20:11-18)

[⁹ Jisos to buy yi kpwe le diuu di fwe yi kema le e e bee kebitele, yaw buynen e e nu fò Maalia Magdalen wvú wvú to bvusee bonceendaa bo dewle le yi ye le bosooshwi. ¹⁰ E Maalia mum gen see e bonyii bò bó bo Jisos to ké no nu. Bonyii ban to nu e shii beele soo bikuu. ¹¹ E bó díoo yuw no kpwoon we gayte le wen be e yen Jisos e e wvú nu dvú, e bó fanje yaa bee naa lo ke.

(Luk 24:13-35)

¹² Ejim jodvu e Jisos bvuu dunje ye ye e bonyii bew bomew bo ngoo le bofee e bó gene ntaw mvu le e nfieesen ye e kumen wase. ¹³ E bó tu jim, gen see e kebese ke bonyii bo ngoo le, e bó fanje yaa bee bó le ke.

(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

¹⁴ Ejim jodvu e Jisos dunje ye ye e e nu wase e boom bew bo yuufe ncow mwaan e kebee e bó diekene. E wvú saw bó, njefo bó to baa kenke mbee ke, temyi bikuu kebee bonyii bò to yenee wvú le seke wvú to buyee yi kpwe le. ¹⁵ E wvú mum gay e bó le “Ben egen won e tfuu egen efewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo' e bonyii bocii. ¹⁶ Wee wvú e bee saaka wvudvu le, bó e lese

* **16:1** E nce Bojuu le nu e diuu to ké ka fokieguu. Fi nu le bokene ban to guy bonfley ban e diuu di mbam e e fey wase se buy gen fò jem. **16:6** 8:31 **16:7** 14:28; Luk 24:34 † **16:8** Ke bonwa' bo boyvuum bomew kenke bincim bi 16:9-20 ke. **16:14** Lem 1:6-8 **16:15** Mat 28:19 **16:16** Lem 2:38

wvú ê joo, é wvú ke eboy. Wee wvù ε fan keebée, nu ε wvú nu ke eley ηgew e. ¹⁷ Bonyii bò nu ε bee nu ke egee mwεεm mvù dujci mvunḡay mvu Nyo' le díεwε mvun e: bó nu ke ebvuuuse bonceendaa bo dεwle le yí bonyii le ê diee diem e. Bó nu ke ejemyi díεw yi fiε. ¹⁸ Bó nu ke ejici yó le bô can. Ε bó cim wu lo njiw, wvú saa ege fiεε bô bó ke. Bó nu ke egeεle can yí bonyii bò cεmkene le, ε bó bonene.”

*Ε Jisos ben we
(Luk 24:50-53)*

¹⁹ Ε Tata Jisos jeme ê bó nonεn mεse, ε Nyo' mum jo wvú ε wvú ben we shii ê εbo ke εcεεy ke Nyo' le. ²⁰ Ε boom bew bo ηḡoo le ke mum buy no ḡhane fewci saaka wvù jee mondvuum e monciim. Ε Tata lemte bô bó tomte fiεε fi bó to fewci le è nu kecεεy bô mwεεm mvù dujci mvunḡay mvu Nyo' le mvù bó to gee.]

Saaka wvù Jee wvu ekumε Jisos no

Luka to Saṅεε

Fiεε fi nu ê Nwa' Luk wvun e

Nwa' Luk wvun dunçi le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε bonyii bo Israel dvù, bvuu nu Mboyse εṅgokε ke bonyii bocii le. Wvù jemyi mwεεm mvumew ekumε Jisos ε mvù nu ke ε ε nu ê nwa' wvudvu wvun e maṅ. Wvù jemyi no bó to bokεε Jisos ε bonceendaa bo Nyo' le no yemte, ε boncey njée gen taa wan, jemyi ten no wan wvù Jisos to shεεtεε yew ncese le, jemyi nḡan wvù Jisos to maε ekumε wee wvù jee wvu Samalia bô wvu ekumε wan wvù to laε. Wvù jemyi baay ekumε bunle ê nwa' wvun e bô ekumε Keyoy ke Yuule noo ekumε bokεε. Wvù jemyi no Nyo' leεshi bibefε bi bonyii le, fi ε nu shiee wvù Jisos to toε fokuse fεn e.

Bikuu bi mwεεm e ê nwa' wvun e

1:1-4 Keṅkεwce

1:5-2:52 No bó to bokεε Jon Nleseεjoo bô no bó to bokεε Jisos ε bó no kuu

3:1-20 Lemme di Jon Nleseεjoo le

3:21-4:13 No bó to leεε Jisos ê joo bô no Satan to momte wvù

4:14-9:50 Ekumε lemme di Jisos e Galilee

9:51-19:27 No Jisos to nen'yεε Galilee no gene Jelusalem

19:28-23:56 Ekumε kemaε ke Jisos e ke kemεse le Jelusalem

24:1-53 No Jisos to buyεε yí kpwe le, buynen ê bonyii ejise, ke ben we

Keṅkεwce

¹ Wee wvu baay wvù Teofilus, bonyii nteen nu ε mom wase keesaṅ ekumε mwεεm mvù to koyεε enteleṅ jo bese. ² Bó to saṅke mwεεm ke leṅleṅ mvù bese to yuwεε ê bonyii bò to yεnεε bô ejise εbo bvuu no fewci saaka wvudvu no mvù to kεwεε. ³ No me nu ε njo wase kefew ε ntasse mwεεm mvun mvunciim ε kεw fonkεw, ε mum ε n'yen le fi jee le me embaance ensaṅ ten ê je yi leṅ e ê wo. ⁴ Me nḡe fin le wo ekiεε keceey ke mwεεm mvù bó nu ε fewce wase ê wo le.

E nceendaa Nyo' tefe le bó nu ke eboo Jon Nleseεjoo

⁵ Seke Nfon 'Elod to saake woṅ wvù Judea, cee ncese mvu to nu ε bó teṅe le Sakalia. Wvù to lemte ê nḡoo bocee ncese bo Abija le, ε bwee yew we to buy ten ê kfuu di Elon e, ε bó teṅe wvù le Elisaben. ⁶ Bonyii bo bofεε ban to nu bonyii bo teyṅe ε Nyo' ejise, gεεle bonci bo Tata le bocii, yaa keṅke jay ke. ⁷ Geenεn, bó to baa keṅke wan ke, njefo Elisaben to nu kase, ε bó bocii to nu ε bó ε lunkεn wase.

⁸ E kefew ke to kocεn, ε nḡoo Sakalia no lemte yew ncese Tata le. E to nu wvù cee ncese ê Nyo' ejise εbvubwε, ⁹ ε bó to baa wvù bii no bó to ké no baale bocee ncese ê nce wvubole. E wvù mum ley yew ncese le keeton jiin. ¹⁰ E kefew ke kocεn keeton jiin, ε bonyii bocii bò to nu ekfuṅ no bunlee.

¹¹ E nceendaa Tata seεε buynen ê wvù ejise leem ê εbo ke εceey ke ketan ke jiin e. ¹² Seke Sakalia to yεnεε wvù le, ε kedvum gbwo wvù, ε wvù keṅke nfan baay. ¹³ Geenεn, ε nceendaa wvudvu gay ê wvù le, "Fo wo efanε ke.

Nyo' nu ε yuw wase bunle yo. Bwee yew wo wvù Elisaben nu ke eboo wan diemsen é wo ecu diee le Jon. ¹⁴ Wvù nu ke eto bô nlanlan fô wo le, ε bonyii nteen nu ke eyuuke njon nje boo diew. ¹⁵ Wvù nu ke enu wee wvu baay ê Nyo' ejise. Fo wvù ke ewuù mbvuum ke, se ge mò temyi. Keyoy ke Yuule nu ke eyinŋen yî ye le seke bô ε boo wvù. ¹⁶ Wvù nu ke ege é bonyii bo Islael nteen ekumen mvuntelem mvubole ekase etu bô bo Tata wvù Nyo' wvubo. ¹⁷ Wvù nu ke egeŋ fwe jo Tata bô fitele noo mvunŋay mvu Elayja le, keekumen mvuntelem mvu bocee boom e, é mvù enu yî boom bobole. Wvù nu ke ege é bonyii bô temyi bikuu ecinε bikuu bi temyεen e, ekumen bonce bobole, ekeŋke bonkpawce ε è nu bo bonyii bo lan e. Wvù nu ke ege nonen wvu le bonyii enu ε bô ε seyse keecεyete Tata.”

¹⁸ É Sakalia bife ê nceendaa Nyo' le, “Fieε fi nu ke ege é me enkiεε ε bee bwee yew wem nu ε bô ε lunken wase nen nu la?”

¹⁹ É nceendaa Nyo' tfuse le, “É nu me wvù Gabliya, ε me nleeme ê Nyo' ejise sekecii, ε è tum wvù me le me ento ensee saaka wvù jee wvun ê wo. ²⁰ Taa eyen, no wo baa ebee saaka wvun e, ε kefew nu ke eto ekocεn é fi ekeŋke keekooy, wo nu etu kencife, saa ejemyi ke, egeŋ ebuy seke fieε fin nu ke ekooy.”

²¹ No fi to kooyi nonen, ε bonyii bô to nu ekfuŋ cεyete Sakalia no keŋke lo ŋghaw laa è se kooyi la fi wvù she dvù baay nen ε. ²² Seke wvù to buyεε dvù, wvù to baa kiεε keejeme ê bô ke. É bô mum kiεε le Nyo' nu ε dunŋe fieε fi ŋghaw e ê wvù dvù. É wvù mum no feeke lo mwεem ê bô bô can, yaa jemyi ke. ²³ É Sakalia ke mεse lemme diew yew ncese le mum kase tu jim fô yew e fo wvù. ²⁴ É ediuw ke fey, ε kpwεse wvù Elisaben leem bô fue, mum no nu ke ε è nu yew yî kee le tin. ²⁵ É Elisaben mum gay le, “Keseen Tata nu ε koo wase shen fô me le, ε cake keŋ'wuumen yî ekole kem e.”

É nceendaa Nyo' tefe le bô nu ke eboo Jisos

²⁶ É fue di Elisaben e ke buy kee soocan, ε Nyo' tum nceendaa we wvù Gabliya ntεw mvu wvu Galilee le ε bô teŋe le Nasaleŋ. ²⁷ Wvù to geŋ bô ntum fô ŋgon kpwoon mvu le ε bô teŋe le Maalia, ε è beε wan wvu tfu. Wvù to nu ε bô ε seyse wase le wvù nu ke enu kpwεε Yosεw wvu ê kfuu di Nfon Dawe le. ²⁸ É nceendaa Nyo' wvudvu geŋ yen Maalia le gay wvù le le, “Me ŋgayte wo le. Nyo' nu ε buw wase wo ε no nu ben ε wvù.”

²⁹ É Maalia yuw ε fi ghaw wvù baay, ε wvù no maa laa kfuu wvun ŋgayma se nu wvù nεε le. ³⁰ Geenεn, ε nceendaa Nyo' gay ê wvù le, “Maalia fo wo efané ke. Nyo' nu ε buw wase wo. ³¹ Taa eyen, wo nu ke eleem bô fue, eboo wan diemsen, ecu diee le Jisos. ³² Wvù nu ke enu wee wvu baay, ε bô nu ke eteŋe wvù le Waa Nyo', Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e. Tata wvù Nyo' nu ke eshike wvù yî kawla Nfon Dawe wvù icee kfuu dibole. ³³ Wvù nu ke esaake kfuu di Yakow e sekecii, ε ke bvunfon bwew nu ke ekeŋke kemεse ke.”

³⁴ É Maalia bife ê nceendaa Nyo' le, “Fifin nu ke eghan nεε le, ε me mbεe wan wvu tfu.” ³⁵ É nceendaa Nyo' tfuse ê wvù le, “Keyoy ke Yuule nu ke eto yî yo le, é mvunŋay mvu Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e eyinŋen yî yo le. Nonen, wan wvù wo nu ke eboo nu ke enu wvù yuule, é bô emum eteŋe wvù

le Waa Nyo'. ³⁶Taa eyen, wayco wvù Elisaben wvù nu ε wvù ε looce wase ε lun ε bó se teje wvù le kase, nu keseen bô fue kee soocaa, ε wvù nu ke eboo wan diemsen. ³⁷Ke fiεε nu dvù fi nulo eghaw Nyo' ke." ³⁸ε Maalia mum gay le, "Me wvun fen wvù waa lemme Nyo'. Wvù ege é fi ekooy bô me no wo gay." No wvù jeme nonen, ε nceendaa Nyo' mum ne.

ε Maalia laa ghane ê Elisaben e

³⁹Ke ediuw yodvu le, ε Maalia seyse ne no yansene gene ntew mvu wvù won kum wvu Judea le, ⁴⁰gen buy jó, ley yew dvu Sakalia gay bwee yew we wvù Elisaben e. ⁴¹No Elisaben to yuwεε ngayma wvu Maalia, ε wan sese ê wvù eshem baay. ε Keyoy ke Yuule yinjen yí ye le. ⁴²ε wvù mum wvule foweewe, gay le, "Kembonen ke Nyo' le nu yí yo le fele bokene bocii, ε kembonen kew nu yí wan wvù wo nu ke eboo le. ⁴³Fin fiεε fi baay nen ghan neε le, le bwee Tata wem nu ε laa ghane ê me le? ⁴⁴Taa eyen, seke me mbe n'yuw ngayma wo, wan ε sese ê me eshem bô nlanlan wvu baay. ⁴⁵Njon wvu baay nu fô wo le, njefo wo nu ε bee le nkawma wvù Nyo' to kawεε wo dvù nu ke eto ekocen."

ε Maalia bense Nyo'

⁴⁶ε Maalia gay le,
 "Fitele fitem bensee Tata Nyo',
⁴⁷ε me n'yuuke njon nje Nyo' wvù nu Mboyse wem.
⁴⁸Wvù nu ε kume me, ε me nu ke lo waa we lemme wvu ncew.
 ε kew yí keseen e ε gen lo, εngoke kecii nu ke egayte le,
 Nyo' nu ε lan kembonen yí yem e,
⁴⁹njefo Nyo' Mvungay Mvunciim nu ε ge wase mwεem
 mvu baay baay nteen fô me le.
 Ke diee diew keηke kenfewsen ke.
⁵⁰Wvù camte shen fô bonyii bô wvumte wvù le.
 ε shen yin nu yí εngoke kecii le.
⁵¹Wvù nu ε dunce mvungay mvu ebo kew e,
 ε tawse bonyii bô saale ye, bontan bobole ε bvun.
⁵²Wvù nu ε shwaw wase bonfon bo baay baay yí bokawla le,
 ε bense ε è nu bonyii bo ncew.
⁵³Wvù nu ε nyanje wase bonyii bô jen yuu bó,
 bó ε ffuu bô mwεem mvù jee,
 ε kunj bo kpaw e cancan.
⁵⁴⁻⁵⁵Wvù nu ε ficε wee we lemme wvù Islael,
 ε kume keecam shen fô Aba'am bô kfuu diew e,
 egen emese ke no wvù to kawεε ê bo'icee cee bosese."

⁵⁶No Maalia jeme nonen, ce bô Elisaben kee teε mum kase tu jim fô yew e.

ε Elisaben boo Jon Nlesejoo

⁵⁷ε kefew kè Elisaben ke eboo ke to kocen, ε wvù boo wan diemsen. ⁵⁸ε kfuu diew noo bonyii bô to cee kelenj kedvu le yuw le Nyo' nu ε dunce shen fô wvù le naa baay, ε bó mum no lanlanje.

59 Ε εδιuw ke to buy nyan, ε bó to keetfuse wan yew, mum no gomte keecu diee le Sakalia ke diεwε di ice le, 60 geenεn ε bwee ma lo, gay le bó etenè wvú le Jon.

61 Ε bó gay ê wvú le, “Κε wee nu dvú ê kfuu dinεn e bô diee din κε.” 62 Ε bó mum nε no feeke bô can ê cee wan, keekiεε laa wvú be gomte le bó ecu diee di wan e le yεε le.

63 Ε wvú mum few tεn le bó eto bô fiεε é wen esaη yî dvú le. Ε bó to dvú ε wvú mum saη le, “Diee diew nu Jon.” Ε bó yεn nonεn ε dew yum bó. 64 Kan mwaan, ε diuw Sakalia mum yene ye, ε leme diew yaatεn, ε wvú bvuu kase no jemyi. Ε wvú mum κεw no tumte monkum mo Nyo' le. 65 Ε bonyii bo ntεw wvudvu le κεηκε nghaw baay. Ε saaka mwεεm mvun mvunciiim saanken γεn woη kum wvu Judea wvudvu le tfuu. 66 Ε bonyii bocii bô to yuwεε mwεεm mvun mvunciiim κεηκε nghaw mum no biite laa wvun wan nu ke enu wvú nεε le, njefo fi to looci dunçi le kembonεn ke Nyo' le nu yî ye le.

Ε Sakalia tefe ntum Nyo'

67 Ε Keyoy ke Yuule nε yinσen yî Sakalia wvú icee Jon e, ε wvú mum nε no jemyi κε diεwε wee ntum Nyo' le, gayte le,

68 “Beene ebenseè Tata wvú nu Nyo' bonyii bo Israel.

Wvú nu ε to wase keesum bonyii bew yî ηγεw e.

69 Wvú nu ε γεε wase ntεmemvunηgay wvú nu ke eboyse beene,

ε wvú buy ê kfuu di wee we lemme wvú Nfon Dawe le.

70 Fifin nu no wvú to kawεε diuw bonyii bew bo ntum e bô yuule

ε è bεε lo bvuyvuum e bô wvú to γεκεε,

71 le wen nu ke eboyse beene can bonyii bô gomte keefiwsε beene le, noo bonyii bosεεbeene bo bvuban e.

72 Wvú to nu ε kaw le wen nu ke ecam shen fô bo'icee cee bosεεbeene le mum no shee kumyi kelew kew kè wvú wvú Nyo' to dieε.

73 Wvú to nu ε kaw ê icee bo'icee bosεεbeene wvú Abla'am lew le,

74 wen nu ke ebvuse beene can bonyii bosεεbeene bo bvuban e,

wvu le è nulo é beene elemte wvú le σε nfan,

75 eceè nce wvú yuule bô wvu teytey ê wvú ejise

εdiuw εcii yî nshii wesebeene le.

76 Ε wo waa wεm nu ε bó nu ke etenε wo le wee ntum Nyo',

Nyo' wvú nu Ekole ke Mwεεm Mvunciiim e,

njefo wo nu ke esa fwe dvu Tata

keeseyse je ye.

77 Wo nu ke efewci ê bonyii bew je yî è nulo é bó eκεηκε mboyma jó,

wvú è nu nλεσhε wvú Nyo' nu ke eleσshε bibefe bibole,

78 nje shen yi baay yî wvú koole fô bonyii le.

Wvú nu ke eciinse Mboyse é wvú eshiile too we

κε diεwε diuu fô dí ε san e.

79 Wvú nu ke enya n'yuu ê bonyii bô nu yî εjiwε le

noo bô nu diuw kpwe le,

emum eleke beene ê je kembonεn e.”

⁸⁰ E waa Sakalia wvudvu mum no kuu yî nyam ye le, kuu ten ê keyoy e. Ke mum ne gen no cee ε è nu ñkpwaante, gen buy diuu di wvù to buyεε keedunçe ekole kew ê bonyii bo Israael.

2

Ɛ Maalia boo Jisos (Mat 1:18-25)

¹ E to nu kefew kekîe le, ε sa' buy le bó etañ bonyii bocii bò nu yî bitum bi won wvù Lum e. Yî to buy ê Kaysa Augustus wvù to nu Nfon wvu baay wvu jó.

² Kentañ kin to nu ke fwe seke Kpwilinus to nu wee sa' wvu Lum saake keba ke won e kè Silia. ³ Nonen, ε bonyii bocii mum no tuu jim bontew bobole, le bô esañ ediee εbo ebvu etañ bó.

⁴ E Yosew ten ne Nasalet ntew mvu wvu Galilee le, ben gen Betele'em ê keba ke won wvù Judea le jò bó to bokεε Nfon Dawe. Wvù to gen jó njefo wvù to nu wee kfuu di Nfon Dawe le. ⁵ Yosew to gene bó Maalia wvù wvù to leyte le è nu ke enu kpweε, ε wvù nu bô fue. ⁶ No bó to genεε buy jó, ε kefew kè wvù eboo ke to kocen. ⁷ E wvù boo waa we bvucile ε è nu wan diemsen, kule ê ndvu le, jike ê kekonj ke nyám e, njefo bó to nu ε tan fô nce yew bonyii bo ghane le.

Ɛ nceendaa Tata see boo ê boncɛy njée

⁸ E to nu kefew kedvu le, ε boncɛy njée bomew nu mbew ntew wvudvu le, ceyte njée yibo entañ. ⁹ E nceendaa Tata ne seεε buyneñ ê bó ejise, ε n'yuu Nyo' ba fô bó to nu, ε bó kenke nfan baay. ¹⁰ Geen, ε nceendaa Tata wvudvu gay ê bó le, "Fo ben efanè ke. Ben eyuw, me ntoo ε è nu bô saaka wvù jee fô ben e, ε wvù nu ke enya njon wvu baay ê bonyii bocii. ¹¹ Yî diuu di εben e nu ε bó ε boo Mboise ê ntew Nfon Dawe le wvù è nu Klistu wvù Tata. ¹² Fin nu ke enu nciise keedunçe wan wvudvu ê ben. Ben nu ke egen eyen wvù le ε bó ε kule ê ndvu le ε jike ê kekonj ke nyám e."

¹³ Ke nonen, ε bó ne seεε yen nceendaa Nyo' we le bó ngoo bomew e nteen ε bó tumte monkum mo Nyo' le gayte le,

¹⁴ "Mbense enù fô Nyo' wvù nu fowe le

ε kembonen enu fokuse fen fô bonyii bó Nyo' yuuke njon bó bó le."

¹⁵ Seke bonceendaa bo Nyo' le ba to cin'yεε bó le kase ben we, ε boncɛy njée bodvu jeme ê bikuu bibole le, "Beene egen keseen wvun Betele'em, egen eyen fieε fin fi kooy le fi Nyo' nu ε ge beene ε kieε."

¹⁶ Kanj mwaan, ε bó mum ne yanşen gen, gen yen Yosew bó Maalia le noo wan e, ε wvù jiime ê kekonj ke nyám e. ¹⁷ No bó yen nonen, mum kew no fele mwεεm mvunciim mvù nceendaa Nyo' be seje ê bó ekumε wan wvudvu.

¹⁸ E dew yum bonyii bocii bó yuwεε mwεεm mvù boncɛy njée ba jemyεε ê bó.

¹⁹ Geen, ε Maalia yuw fiew gεε fô fitele le no kpawaci sekicii. ²⁰ E boncɛy njée ba kase no tuu jim bensee Nyo' tumte monkum mew njefo bó to nu ε gen yen mwεεm mvunciim e ke lenlenj no nceendaa Nyo' to sejeε.

Ɛ bó gen nya wan wvù Jisos yew ncese le ê Nyo'

²¹ E wan wvudvu ke buy ediuw nyan, ε bó tfuse wvù yew, mum cu diee le Jisos, ε diee din nu ke dí di nceendaa Nyo' to sejeε ê bwεε ε wvù se ke leem bó fue.

22 E kefew ke to kocen kè bó ege ncese keekfum bikuu bibole no nci Muses to gomte. E bó mum jo wan ben dvú Jelusalém keenya ê Nyo'. 23 Fifin nu no bó to sarjεε ê Nwa' bonci bo Nyo' le le, "E wee boke waa bvucile ε è nu wan diemsen, é wvú nya ε è no nu wvu Nyo'."

24 Bó to gen ten keege ncese wvun bô bibembe bifεε, kenεε bô boom bo nyin e bofεε bii no fi to nu ê Nwa' bonci bo Nyo' le.

25 E to nu kefew kedvu le, ε cee la mvu nu Jelusalém ε bó tenje le Semeon. Wvú to nu wee wvu teyete gee no Nyo' gomte, ε wvú to ceyte wee wvú ke eto elεεse mvuntelem mvu bonyii bo Israel e. Keyoy ke Yuule to nu yî ye le, 26 ε kí to ge wase ε wvú kiεε le ke kpwe nu ke ejo wvú se wvú ε yen Mboyse wvú wvu Tata wvú wvú to kawεε le ke. 27 E Keyoy ke Yuule ke ne ge ε Semeon gen yew ncese le. E Yosεw bô Maalia ke dioo to bó wan yew ncese le keege no nci gomte, 28 ε Semeon fi wan koyce mum kew no tumte monkum mo Nyo' le, gayte le,

29 "Tata, no wo nu ε ge wase nkawma wo ε to ε kocen, joo le wee wo lemme yî nyεkeey e.

30 Ejiεε εyem nu ε yen wase Mboyse

31 wvú wo ciinse le, ε bonyii bocii nu ke eyen wvú le.

32 Wvú nu ke enu ken'yεese fô bonyii bô yaa nu ke bo Israel e, wvu le bó ten ekee wo, ege é bó ecake diee di bonyii buw bo Israel e we."

33 E cee wan bô bwee wan yuw mwεem mvú Semeon jemyi ê wan wvun we, ε dew yum bó. 34 E wvú mum lanj kembonen yî bó le, gay ê Maalia wvú bwee le, "Nyo' nu ε caw wase waa wo wvun, ε nto we nu ke ege é bonyii bo Israel nteen egbweken, é bomew enεnken lo we. Wvú nu nciise fiεε ε bonyii nu ke ejemyi mwεem yî ye le. 35 Nonen, é fifin emum eduŋci mwεem mvú bonyii nyile ê mvuntelem mvubole. Mwεem mvun mvunciim nu ke ege é fitele fiuw enu ke diεwe bó bon bô finyo."

36 E to nu ke kefew kedvu le, ε kpwoon mvu nu ε bó tenje le Anna, ε è nu wee ntum Nyo'. Wvú to nu waa Fanuwel wvú wee kfuu di Ashel e. Kpwoon wvudvu to nu ε lun wase baay. Wvú to nu bô dweese ke bilum bisooshwiy mεy, ε dweese mum kpwe. 37 E wvú mum no nu ke wase fiew kpweε nkfu, shee yew ncese le bensee Nyo' entan bô εmvunsheen, bamte mwεem mvudien, bunlee. Bilum biew to nu wase mban nyan ncow binεw (84). 38 Ke kefew kedvu kè bó to toε bô wan yew ncese le, ε kpwoon wvudvu to yen bó le, mum nya keyoone ê Nyo', jeme ekumε wan wvun ê bonyii bocii bô to ceyte kefew kè Nyo' le e sum bonyii bo Jelusalém can ηεw e.

39 Seke Yosεw bô Maalia to mεsεε mwεem mvunciim no nci Nyo' to gomte, mum kase tu jim ntεw wvubo wvú Nasalet e ê keba ke wonj e kè Galilee le. 40 E wan mum no nu kuu kenjke mvungay, ε wvú ε yiŋsen bô bvufee bvu baay, ε bonyii yεne kembonen ke Nyo' le yî ye le.

E Jisos gen shεε yew ncese Nyo' le

41 Icee Jisos bô bwee to ké no bene Jelusalém bilum bicii fô Nkaw Danεfey e. 42 E Jisos ke buy bilum yuufe ncow bifεε, ε bó bvuu ben fô Nkaw wvudvu le ke no bó to ké no bene. 43 No bó to dieε wase Nkaw mese, dioo tuu jim, ε wan

wvù Jisós shéé ejim Jélusalém, geenén é ice bô bwee fanjé yaa kíéé ké. ⁴⁴ É bó ké len diuu dicile, kpwaake ké lé wvú nu ente jo ngoo bonyii bô bô bó to léne le. É bó ké mum kéw no gomte wvú ente jo kfuú dibole bô nsán, ⁴⁵ ké gom njáun, mum kase tu jim Jélusalém keegom wvú jó. ⁴⁶ É è díoo nu ejim jo édiuw éta no bó to kéwéé keegomte, é bó yén wvú le é è nu fô yew ncése le, é wvú é shii fó bô bonyii bo n'yéyi le, yeke bon'yéyi, biwci bombife. ⁴⁷ É bonyii bocii bô to yeke no kéjke njhaw baay njefo wvú to kee mwéem baay bvuu tfuuse bombife len. ⁴⁸ No bwee bô ice yénéé wvú le, é dew loocé yum bó. É bwee ben wvú gay le, “Wan wo njinsene la bô bese nén? Taa eyén, bee ico nu é gom wase wo é no wéwte lo.”

⁴⁹ É wvú tfuse le, “Ben be gomte me nje la? Ké ben be kee le me njéjke keenu yew dvu ícem fén e?” ⁵⁰ Geenén, é bó fanjé yaa kíéé fíéé fi wvú jeme ké.

⁵¹ É wvú mum né é bô bó no booke Nasalét. É wvú gen no yuuke bó le ntay. No mwéem mvun to kooyi nén, é bwee géé fô fitele fiew e no kpawwci sekecii.

⁵² É Jisós mum no kuu, kéjke bvufée bvú baay, é Nyo' koonjke wvú, é bonyii ten koonjke wvú.

3

N'yéyi wvu Jon Nlesejoo

(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

¹⁻² É to nu kefew ké Jon wvú waa Sakalia to nu njkpwaante, é Nyo' tum wvú. Kelum kekié to nu é Tibélius é saw wase díéwé Nfon wvu baay wvu Lum e bilum yuufe ncow bitin. É Bontus Baylet saake keba ké wonj e ké Judea, é 'Elod saake Galilee. Filew wvú waa bwee 'Elod to saake keba ké Itulea bô ké Telakoniti, é Lisania saake Abilen. É to nu ten kefew ké Annas bô Kayfas to nu bikuu bi bocee ncése le. ³ No Jon yuw ntum Nyo', mum né gen biba bi wonj e bicii bi mbew Joo Joodan e, no fewci é bonyii le bó ekumen mvuntelem mvubole, é wen elese bó é joo wvu le Nyo' eléshé bibefé bibole. ⁴ Fífin nu no Yésaya wvú wee ntum Nyo' to sanjéé é N'wa' we le le,

“Díéw wee fuunjke njkpwaante le,

bó eseyse je Tata,

enéle é yí enù teyey,

⁵ ekéshé le dikum di baay baay bô di caan caan dicii,

eyinjen bilonje bicii,

enéle jé yí ngoonjoo é yí enu teyey,

eyinjen bintuke é je enu nén femm,

⁶ é bonyii bocii emum eyén no Nyo' boyse bonyii.”

⁷ No Jon fewci nonén, é bibombom bi bonyii le mum no too le wvú elese bó é joo. É wvú mum né gay é bo le, “Éngoké ké yó le, è tefe yéé ben le ben elewte shém Nyo' yí ffluuke yí wvú nu ke edunje é ben, é se no too nén?” ⁸ Ben egeé mwéem mvú dunji le ben nu é kumen wase mvuntelem mvunen. Fo ben emum ekéw eduú ké lo é bikuu binen le Aba'am nu icee wene ké. É me ensee é ben le é nulo é Nyo' ebanjke éta éyan é yó etu boom bo Aba'am e. ⁹ Ben ekeé le bó nu é géé wase teme é binyi bi bite le. Kete kecii ké baa yumte mvuntam mvú jee, nu é bó nu egbwo naa eley yí gérj e, eton lo.”

¹⁰ É bibombom bi bonyii le bié yuw, bife é Jon le, “Bese nu ege néé keseen?”

¹¹ E wvú tfuse le, “Wee wvú kenjke bikum bifee enya kemew ê wee wvú yaa kenjke ke, é wvú kenjke mwεem mvudien egaw bô wee wvú yaa kenjke ke.”

¹² E bonyii bomew bô to fii shile to fô wvú le le wvú else bó ê joo, bife ê wvú le, “Wee n'yeyi, bese ege neε fiseε?”

¹³ E wvú tfuse ê bó le, “Fo ben efii shile fesene no nci gomte ke.”

¹⁴ E bonyii bo nci le to fô wvú le bife le, “Fiseε nu ε bese nu ege neε?”

E wvú tfuse le, “Ben eyenè fo ben ebamseè bonyii lole bigew noo keegowtè mwεem yî bonyii le εcici ke. Ben eyuukè njon bô fifeε fi bó laake ben dvú.”

¹⁵ No bonyii to nu ke wase ceyte Mboyse wvú Nyo' to kawεε, ε bó mum no ghayte mwεem mvu Jon e, bvuu no kpwaake le sekemew ε è nu wvú wvú Mboyse wvudvu. ¹⁶ E Jon mum kieε gay ê bó le, “Me nleese ben ε è nu ke ê joo le maanj, geenen wee wvú kuuke fele me bεε too ejim, ε me mbaa ncim njkpwentε keengvuwce nfay bolaba bew ke. Wvú nu ke elese fiew ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le noo nguy e. ¹⁷ Wvú kenjke fifeε fiew εbo fi wvú nu efεeten εgin dvú, eyεse fô wvú fεetene, ebaance εgin egeε ê ηwaw e, emum ekuu nyiim eton ê nguy wvú fieε sε njime le.”

¹⁸ E neε no Jon to fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo' ê bonyii nen bvuu nyaa bó bô bontefe jé le nteen. ¹⁹ Geenεn, ε wvú no jemyi ekumε 'Elod wvú wee sa' kaci lo, njefo 'Elod to nu ε jo 'Elodia wvú kpweε waa bwεε kpweε le, bvuu no jemyi ekumε mwεem mvú befe nteen mvú 'Elod to buwyεε. ²⁰ E 'Elod ke mum mεse foose lo gee diew gay le bó ekoo Jon efen yew ncaw e.

E Jon lese Jisos ê joo
(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Seke Jon to bεε leese bonyii ê joo, ke lese diuu dimew mεse ε Jisos ten to ε wvú lese wvú ê joo. E Jisos dioo bunlee, ε εbulε yene ye, ²² ε Keyoy ke Yuule shii to yî ye le fieesene ebembε. E diεw jeme fowe le, “Wo nu Waa wεm, nu fitele fiem, ε me n'yuuke njon bô wo baay.”

Kfuu di bo Jisos e
(Mat 1:1-17)

²³ Jisos to nu diεwε bilum mbaanshe le seke wvú to kewεε lemme diew. Bonyii to kpwaake le wvú nu waa Yosεw wvú waa Eli. ²⁴ Eli to nu waa Mata't, wvú waa Lεwe, wvú to nu waa Nelki wvú waa Jannay, wvú to nu waa Yosεw. ²⁵ Yosεw wvun to nu waa Matatia, wvú waa Amos, wvú to nu waa Na'um, wvú waa Esli, wvú to nu waa Nagay. ²⁶ Nagay to nu waa Maat wvú waa Matatia, wvú to nu waa Semein, wvú waa Yosek, wvú to nu waa Joda. ²⁷ Joda to nu waa Joanan, wvú waa Lesa, wvú to nu waa Selubabel, wvú waa Shiltia, wvú to nu waa Neli. ²⁸ Neli to nu waa Nelki wvú waa Adi, wvú to nu waa Kosam, wvú waa Elmadam, wvú to nu waa El. ²⁹ El to nu waa Yoshua wvú waa Eliesa, wvú to nu waa Yolem wvú waa Mata't wvú to nu waa Lεwe. ³⁰ Lεwe to nu waa Semeon wvú waa Juda, wvú to nu waa Yosεw, wvú waa Yonam, wvú to nu waa Eliakim. ³¹ Eliakim to nu waa Melia wvú waa Mena, wvú to nu waa Matata wvú waa Natan, wvú to nu waa Dawe. ³² Dawe to nu waa Jεεse, wvú waa Obεd, wvú to nu waa Boas, wvú waa Sala wvú to nu waa Na'shon. ³³ Na'shon to nu waa Aminada, wvú waa Admin, wvú to nu waa Alni, wvú waa Eslon, wvú to nu waa Beles wvú waa Judas. ³⁴ Juda to nu waa Yakow wvú waa Aysik, wvú to nu waa Abla'am, wvú waa Tεla, wvú to nu waa Na'ol.

³⁵ Na'ol to nu waa Selug wvù waa Leu, wvù to nu waa Beleg wvù waa Ebe, wvù to nu waa Shela. ³⁶ Shela to nu waa Kaynan wvù waa Alfasad, wvù to nu waa Shem wvù waa Noa', wvù to nu waa Lamek. ³⁷ Lamek to nu waa Metusela wvù waa Enok, wvù to nu waa Jaled wvù waa Ma'alalel, wvù to nu waa Kaynan. ³⁸ Kaynan wvun to nu waa Enosh wvù waa Set wvù to nu waa Adam, ε Adam nu wvù Nyo' to bomεε.

4

Ε δεωλε no momte Jisos (Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Jisos to nu ε ne fô Joo Joodan e, ε wvù ε yin̄sen bô Keyoy ke Yuule. Ε kí ge ε wvù ne gen no cee η̄kpwaante. ² Ε wvù no nu jó yí ε̄diuw mbaanyε ε δεωλε momte wvù. Wvù to nu jó nonen yaa diekene ke. Ε ε̄diuw yodvu ke fey, ε jen no yuu wvù. ³ Ε δεωλε mum to gay ê wvù le, “Ε wo fen nu Waa Nyo', ε wo gay ε te din tu bvulem.” ⁴ Ε Jisos tfuse ê wvù le, “Fí nu ε bó ε san̄ le, ‘Ke wee cee ke nje bvulem maan̄ ke.’”

⁵ Ε δεωλε jo wvù ben dvù bvudvuu bvumew e, dūnce bitum bi yí ε̄kolε ke nshε le bicii ê wvù. Ε Jisos yen nen mwan̄η. ⁶ Ε δεωλε mum gay ê wvù le, “Bó nu ε nya wase ekole ke nshε le kin ê me kecii, ε è nulo é me nya ê naa yεε wvù me η̄koon̄ke. Me nu nya é wo esaake, kēηke bvukuke bô mvun̄gay mvudvu mvunciim. ⁷ Fí nu ke le wo egbwe ê me ejise ewum me, é me emum enya fiεε ficii ê wo.”

⁸ Ε Jisos tfuse ê wvù le, “Fí nu ε bó ε san̄ le, ‘Ε wvumtè Tata wvù Nyo' wo, elemtè ke ε è nu wvù le maan̄.’”

⁹ Ε δεωλε mum jo wvù gen dvù ê kelaante kè Jerusalem e, leke fô kegoy ke yew ncese le, gay ê wvù le, “Ε wo fen nu Waa Nyo', ε wo sele ekuse, ¹⁰ njefo fí nu ε bó ε san̄ le, ‘Nyo' nu ke egay é bonceendaa bew ēc̄ȳc̄ey wo.’”

¹¹ Ε fí bvuu nu ε bó ε san̄ le,

‘Bó nu ke eka wo fo wo ekfun ekale yí te le.’”

¹² Ε Jisos tfuse ê wvù le, “Nwa' Nyo' gayte ten le, ‘Fo wo emomtè Tata wvù Nyo' wo ke.’”

¹³ Seke δεωλε to mēseε wase jé yicii yí wvù to nulo emom Jisos jó, mum ne gen no c̄eyte diuu dimew.

Ε Jisos kew lemme diew Galilee (Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Jisos to nu ε ne tu jim Galilee, ε wvù ε yin̄sen bô mvun̄gay mvu Keyoy ke Yuule le. Ε saaka wvu ekume wvù saan̄ken gen biba bi won̄ e bì jó le bicii.

¹⁵ Wvù to nu ε no yε̄eyi bonyii yéw bunle le, ε bonyii bocii bensee wvù.

Ε bó ma Jisos ntεw wvubo wvù Nasalet e (Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Ε Jisos ke mum ne gen ntεw wvù Nasalet e jò wvù to kue. Ε è ke no nu diuu dibole di mbam e, ε wvù gen yew bunle le ke no wvù to ké no gene. Ε wvù ke ne leem we keetan̄ Nwa' Nyo'. ¹⁷ Ε bó nya η̄wa' wvù Yεsaya wvù wee

ntum Nyo' to saɲεε ê wvú. E wvú fay taa bvudvuu bvumew bvù bó saɲεε jó le.

¹⁸ “Keyoy ke Tata Nyo' le nu yí yem e, njefo wvú nu ε yefe wase me le me ento enfewce saaka wvú jee ê bonyii bo kefufe le.

Wvú nu ε tum me le me ento

entefe ê bonyii bò nu yí ncaw e le bó nu ke ebvuse bó,

embvuu entefe ê binfefe le bó nu ke eyene ejise εbo.

Wvú tum ten me le me nto embvuse bonyii bò bó nyewle bó bó yí ncaw e,

¹⁹ embvuu enfewce le kelum kin, nu kè Tata Nyo' nu ke ebuw bonyii.”

²⁰ No Jisos tarj nen, kase kewe njwa' wvudvu nya ê wee wvú to ké no geele mum shii fokuse. E bonyii bocii bò to nu yew bunle yidvu le lunj ejise yí ye le.

²¹ E wvú mum kew no nyeyte ê bó le, “Fieε fin fi ben yuw ê njwa' Nyo' le nu ε fi to wase ε kocen εben.”

²² E bonyii yekε ε fi jonj bó le baay, ε bó keɲke njhaw yí njeme wvú jee wvú buyte diuw we le. Geenεn, kaa ne no ghayte, biite le, “Wvun nu ke waa Yosεw nen e?”

²³ E Jisos mum gay ê bó le, “Ke è nu kemaɲen le ben nu ema njan ê me le, ‘Wee wvú fele bonyii, fele ekole kuw.’ Ben nu egay le me enje ten mwεem fen mvù ben se yuuke le me njee Kafana'um.” ²⁴ E Jisos bvuu gay ê bó le, “E me enseε ê ben keceey le, ke è nulo é bó ewvum wee ntum Nyo' wonj we le ke. ²⁵ Yí keceey e, é me nsee ê ben le è to nu kefew ke wee ntum Nyo' wvú Elayja le, janj to nu ε mey we yí bilum e bitete bó kee soocan, ε jej koo wonj tfuu. Boke' bo bonjku le to nu wonj wvú Israeε e kefew kedvu le nteen. ²⁶ Geenεn, Nyo' to baa tum Elayja fò mvu bó le ke, tum fiew ε è nu fò kpweε njku wvú to nu Salafat, wonj wvú Sidon e. ²⁷ Ben ekumyí ten le, è to nu kefew ke wee ntum Nyo' wvú Elisha le, ε bonyii nu Israeε nteen keɲke ntun wvuu baay, ke mvu bó le to nu ε bonen ke. E to mey ke Naaman wvú embenj wvu wonj wvú Silia le wvú bó to feleε.”

²⁸ No Jisos jeme nonen, ε bonyii bocii bò to nu yew bunle le yuw, ε mvuntelem bente lo bó. ²⁹ E bó ja we, domten wvú, buy dvú εlaante jodvu, ben buy yí diuw njkonj yí to nu yí kum ntεw wvubole, njefo bó to gomte keedomse wvú é wvú egbwe jó. ³⁰ Geenεn, ε wvú fey ê bó enteleɲ no gene fiew.

E Jisos bvuse keyoy kè yiile yí wee le (Mak 1:21-28)

³¹ E Jisos ke mum ne bow Kafana'um, ntεw mvu wvu Galilee jodvu le. E è ke no nu diuw di mbam e, ε wvú gen no yeeyi bonyii yew bunle le. ³² E bonyii bodvu bocii no yuuke keɲke lo njhaw yí n'yεeyi we le, njefo n'yεeyi we to keɲke mvunjay. ³³ Wee mvu to nu yew bunle yidvu le, ε keyoy kè yiile nu yí ye le. E wvú mum ne no wamte le, ³⁴ “Abaay Jisos wvu Nasalet, wo fii la ê bese? Wo to keelese lo bese le? Me njkee naa wo. E nu wo wvudvu wvú yuule wvú ne fò Nyo' le.”

³⁵ E Jisos wam keyoy kè yiile kedvu, gay le, “Banj lo, ebuy yí wee wvun e.” E kí mum shijεn, bense wee wvudvu tum fokuse ê bonyii ejise, mum buy yí ye le, geenεn fanje yaa lemse wvú ke.

³⁶ E bonyii taa, e diuw yum bó. E bó no ghayte, biite le, “Wvun njeme nu wvù nEE wvù wee wvun kenke? Wvù kenke mvungay kane biyoy bì yiile e e bí buyte yí bonyii le.” ³⁷ E saaka wvu ekumE Jisos len bontew bocii bo ê keba ke jó le.

E Jisos fE bonyii nteen
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-39)

³⁸ E Jisos buy yew bunle yidvu le, gen ley yew dvu Semon. E mwese Semon cemte bô ken'ya'. E bó leke le Jisos efi wvù. ³⁹ E wvù gen fô wvù to jiime, leem ê wvù ê we, kan ken'ya' kedvu. E kí mum cine wvù le e wvù bonen. Kan mwaan, e kpwoon wvudvu mum ja we taa fiEE e bó die.

⁴⁰ E diuu ke dïoo seeyi, e bonyii bô to kenke bonyii bô cemkene bô bincem jEY jEY mum no joo too dvú fô Jisos e. E wvù mum no kumte bó le bocii, e bó bonene. ⁴¹ Bonceendaa bo dewle le ten to buyte yí bonyii bomew e nteen wante le, “Wo nu Waa Nyo'.” GeenE, e Jisos kan le fo bó ejemyi ke, njefo bó to kee Jisos le è nu Mboyse wvù Nyo' to kawEE.

⁴² E ekfunj ke buy yuu, e Jisos buy gen bvudvu buvmew e wvù embenj. E bonyii ke shEE keW no gomte wvù. Ke dïoo to yen wvù le, e wvù gomte wase le wen ene ntew wvudvu le. E bó mum no momte jé le wvù emey bô bó. ⁴³ GeenE, e wvù tun gay le, “Me njekE keenfewce saaka wvù jee wvu ekumE bvunfon bvú Nyo' le bontew bomew e ten, njefo è nu fiEE fi Nyo' tum me le me ento enge.”

⁴⁴ E wvù mum ne gen no ghane fewci saaka wvudvu yéw bunle le, wonj wvudvu le tfuu.

5

E Jisos tee boom bew bo ngoo le bo fwe
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ E to nu diuu dimew, e Jisos no leeme mbew Mamase yi GenEsalet e, e bonyii e gem wvù e face e no yuuke diEW Nyo'. ² E wvù ne yen bikonj e bifEE ngem joo le, e bonyii bô to kenke e buce wase jó e no cuke binsanj bibole bi byé le. ³ E wvù gen ley ê kemew e, e è nu ke Semon e, gay le wvù edomse é kí eley egen ê joo caan. E wvù domse, e Jisos mum shii jó e bonyii no nu ê njkpwaante e wvù yEyi bó.

⁴ E wvù ke yEyi mese, mum gay ê Semon le, “KeyE kekonj eley egen ê joo fô shiiyine, é ben etfume binsanj binen ekoo byé.”

⁵ E Semon tfuse le, “Cee ekole, bese se ce lo we tfumyi binsanj bvú e yuu, e fanE yaa koo lo fiEE ke. GeenE, no è gay wo, me nu entfume ke lo.” ⁶ E bó gen tfume, koo byé jó nteen, dïoo bvuuE, e binsanj no gomte keesemken. ⁷ NonE, e bó lawce bonyii bobole bo ngoo le ê kekonj kemew e le bó eto efice bó. E bó to bvuse byé yidvu e yí yinE bikonj bibole, e bí mum no gomte keeshiile ê joo. ⁸ E Semon Bitayen fiEE fi kooy le, mum gen tum envuw ê Jisos ejise gay le, “Kee wo Tata, nenE fiuw fen ecine me le, me nu fiem wee wvù befe.”

⁹ Wvù to jeme nonE, njefo bó bonyii bew bo ngoo le to nu e yen byé yi bó to koolE, e ye bEM bó. ¹⁰ E yí bEM ten JEM bó Jon boom bo SebEdee le bó to nu ten ngoo Semon e. E Jisos gay ê Semon le, “Fo wo efanè ke. E keW yí keseen e e gen lo, wo nu ke ekoolE wase e è nu bonyii.”

11 No bó yuw nonen, mum bvuse bikonj bibole ê ñkpwaante, cine mwεem mvunciim e mum no bii Jisos e.

Ɛ Jisos fε wee ntun wvu baay

(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

12 Ɛ ê ke no nu kefew kemew e, Ɛ Jisos nu ê kelaante kemew e, Ɛ wee mvu nu jó Ɛ ntun wvu baay Ɛ die wase lo wvú. Ɛ wee wvudvu yen Jisos e, to gbwe ê wvú ejise, leke wvú gay le, “Tata, wo nulo efe me é me en'yuule, é wo fen koonke lo.”

13 Ɛ Jisos mum neke kebo kum wvú le gay le, “Me ñkoonke lo, bonen le eyuule.” Kan mwaan, Ɛ ntun wvu baay wvudvu mum cine wvú le. 14 Ɛ Jisos ciise lo ê wvú le, “Ɛ yenè fo wo esee ê wee. Geenen, gene edunje ekole kuw ê cee ncese, emum enya nnya yi Muses to gaye le wee kenke keenya keedunje ê bonyii le wen nu Ɛ bonen wase yi ntun wvun e Ɛ no yuule.”

15 No Jisos ciise ê wee wvudvu nonen, Ɛ saaka wvu ekume Jisos kaa bvuu saanken fey lo, Ɛ bibombom bi bonyii le no baanci too keeyuuke n'yeeyi we, bó le wvú efulè bincem bibole. 16 Geenen, é Jisos ké ja cine bó le gen no bunlee ñkpwaante.

Ɛ Jisos fε wee Ɛ wvú Ɛ kpwe keba kemwaan

(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 Ɛ ê ke no nu diuu dimew Ɛ Jisos yeeyi bonyii, Ɛ mvungay mvu Nyo' le nu yi ye le, Ɛ wvú fele bincem. Ɛ Bofalasi noo bonyii bò to dunji bonci bo Nyo' le Ɛ shii fó, Ɛ bó to buy bontew bocii bo Galilee le noo biba bi Judea bó Jelusalem e. 18 Ɛ fi kooy le bonyii bomew to nu Ɛ ne no too Ɛ bó Ɛ shfume wee ê fikεy e, Ɛ wvú Ɛ kpwe wase keba kemwaan. Bó to too keeley dvú yew ejike fwe dvu Jisos. 19 Geenen, fanje yaa kenke je ke, njefo bonyii to faci baay. Ɛ bó mum ben Ɛ è nu ê yew we, too keyey, shike wee wvudvu fwe dvu Jisos ê fiε fi wvú to jiime jó le. 20 No Jisos to yenε le bonyii bodvu nu Ɛ lese mvuntelem mvubole yi ye le, Ɛ wvú mum gay ê wee we le, “Nsaa yem, me nu Ɛ nleshe wase bibefe biuw.”

21 Ɛ bonyii bò to dunji bonci bo Nyo' le bó bo ngoo Bofalasi le ba, mum kew no wvukene gayte le, “Wvun se nu yeε wvú joo bvudvuu bvú Nyo' le? Ɛ nu yeε dvú wvú nulo elεshe bibefe efey Nyo' maan?”

22 Ɛ Jisos kieε fiε fi bó wvukene, bife ê bó le, “Ben se kenke kfuu ban bonkpawce ê mvuntelem mvunen e nen nje la? 23 Fi cekey nu fi la, keegay le me nu Ɛ nleshe wase bibefe bi wee wvun e, nuu le wvú eja we elene le? 24 Geenen, me nu endunje ê ben keseen le wee wvú diee nu Waawee kenke mvungay fokuse fen keelεshe bibefe.” Ɛ wvú mum gay ê wee wvú to kpwee wase keba kemwaan we le, “Ɛ jemyi me ê wo, ja we, ejo fikεy fiuw egenè fò yew e.”

25 Kan mwaan, Ɛ wvú mum ja we leem ê bonyii ejise, mum jo fiε fi wvú to jiime yi dvú le no gene fò yew e fo wvú, tumte monkum mo Nyo' le. 26 Ɛ bonyii yen nonen, Ɛ dew yum bó Ɛ bó kenke ñghaw, no tumte monkum mo Nyo' le gayte le, “Bese nu Ɛ yen binghaw bi mwεem e eben.”

Ɛ Jisos tee Lewe

(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ E Jisos ke ne buy fó no ghane. E wvú díoo gene, yen wee mvu wvù to fii shile le e bó tenje le Lewe, e wvú e shii fô bvudvuu bwew bu lemme le. E Jisos gay ê wvú le, “E bii me le.” ²⁸ E Lewe ne we, cine fiεε ficii le mum no bii Jisos e.

²⁹ Nonen, e Lewe ke mum ge nkaw wvu baay yew dvu wvú keekiekie Jisos. E bonyii bò to fii shile n̄eyte lo fó noo bonyii bomew e bô bó diekene. ³⁰ E Bofalasii noo bonyii bobole bo ngoo le bò to dun̄ci bonci bo Nyo' le k̄ew no wvukene, bife ê boom bo ngoo le bo Jisos e le, “E nu nje la wvù ben diekene, wukene ben e bonyii bò fii shile noo bò befe bomew.”

³¹ E Jisos tfuse ê bó le, “K̄e bonyii bò t̄emyi ké no gomte wee efuwe k̄e. E ké no gomte bonyii bò cemkene. ³² K̄e me nto keetee bonyii bò nu teytey k̄e. Me nto keentee e ê nu bonyii bò befe le bó ekumen mvuntelem mvubole.”

E bó bife ê Jisos ekumε mbam mwεem mvudien

(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ E bó ke ne ghay ê Jisos le, “Boom bo ngoo le bo Jon e ké jaa no bamte mwεem mvudien bvuu bunlee efonefon, e è nu ke no bo Bofalasii le ké no gee, gwen̄en e buw nu k̄e fibole diekene lo wukene.”

³⁴ E Jisos maw diεw ê bó le, “E nulo ê bó ebe bonyii bô bvujen é bó egen, é wee ebvuu ege é bó ebamte mwεem mvudien e cee bvujen nu bô bó? ³⁵ Geen̄en, kefew nu ke eto k̄e bó nu ke eloo cee bvujen wvudvu ê bó, é bó emum ek̄ew embamte mwεem mvudien kefew kedvu le.”

³⁶ E wvú bvuu ma ngan mvu ê bó le, “K̄e wee nu dvú wvù nulo esaa ndvu yi fiε etum̄e yi yvum dvú k̄e. E wvú ge nonen, tu wvú e befe wase bô ndvu yi fiε yidvu. E k̄e è cim nulo é fincake fi fiε fidvu egen len̄len̄ bô ndvu yi yvum yidvu k̄e. ³⁷ K̄e è nulo ten é wee ejo mbvuum mo monfem, egeε ê gham mbvuum e,* e wvú e yvumen wase k̄e. E wvú ge nonen, é mbvuum mo monfem modvu ke ekoo, esaw̄yε gham wvu yvum wvudvu, é mbvuum bô gham ela εcici. ³⁸ Fi len̄ nu le, bó k̄en̄ke keegeε mbvuum mo monfem k̄e e è nu ê gham wvu fwε le. ³⁹ Ben kee ten le k̄e wee nu dvú wvù ké no wuu mbvuum mò nu e koo wase wvù nulo ebvuu ekoon̄ke mo monfem k̄e. Wvú ké no bensee k̄e wase e è nu mo koo wa ma.”

6

E Jisos nele ekumε diuu di mbam e

(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ E to nu diuu di mbam e dimew, e Jisos bô boom bew bo ngoo le no len̄e fele weε egin wvumew e. E boom bew bo ngoo le ne k̄ew no sumyi bicεε diee. ² E Bofalasii yen, bife le, “E nu nje la wvù ben gee fiεε fi nci baa bee le wee ege diuu di mbam e?”

³ E Jisos bife ten ê bó le, “Fí nu le ben ke baa tan̄ wase ê N̄wa' Nyo' le no jen̄ to yuu Nfon Dawe bó ngoo ye e wvú ge? ⁴ Wvú to nu e ley yew Nyo' le jo bl̄eεd wvù bó to gee ncese dvú fô Nyo' le, die bvuu nya ten ngoo ye dvú, e è to nu nci fo wee edie bl̄eεd wvudvu efey bocee ncese.” ⁵ E Jisos mum m̄ese gay ê bó le, “Wee wvù diee nu Waawee nu Cee Ekole wvu mbam.”

E Jisos f̄e wee diuu di mbam e

5:28 Mat 8:21-22 5:29 Mat 9:10 5:32 19:10 5:33 Mat 6:16-17; 11:18-19; Luk 7:33-34 5:34
 Mat 9:15 * 5:37 Gham mbvuum wvun nu e bó kene bô jew nyam. 6:1 Dito 23:24-25 6:2
 Ksm 20:8-10 6:3 1Sam 21:1-6; L̄ew 24:5-9

6 E è ke bvuu no nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos γεν ley yew bunle mi le no yεεyi bonyii. E wee mvu nu dvú ε kebo kew ke εεεy ε kpwe wase. 7 E bonyii bò to dunçi bonçi bo Nyo' le noo Bofalasi mum no gomte fiεε fi bó etey yí Jisos e. E bó mum bon εjise yí ye le no taale laa wvú nu efe wee diuu di mbam e le. 8 E Jisos kiεε fiεε fi bó fiεwsene bô fi, gay ê wee wvú kebo to nu e kpwe wε le, “Ja we, eto eelem fen.” E wvú mum ja we leem. 9 E Jisos bife ê bó le, “Me mbiite ε è nu ê ben, fiεε fi nci nu ε bee le wee ege diuu di mbam e nu fi la? Keege fiεε fi jee, nuu fi befe le? Keeboyse wee, nuu keeyu lo le?” 10 E wvú taa bó εjise εjise kenεn, mum gay ê wee wε le “Nεke kebo kuw.” E wvú nεke, ε kί mum bonεn.

11 Geenεn, ε fi kaa looce ton'ye lo bonyii ba, ε bó mum kew no joo nsey no è nulo é bó ege bô Jisos.

E Jisos caw boom bew bo ntum e yuufe ncow bofeε

(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 E è no nu ke εdiuw yodvu le, ε Jisos nε ben yí kum e keegen bunle, ke ce bunlee Nyo' εntaη jocii. 13 E εkfuη buy yuu, ε wvú tee bonyii bò to bii wvú le, ε bó to. E wvú cawce bomew yuufe ncow bofeε tee bó le boom bew bo ntum e. 14 E diee ε bonyii bodvu to nu: Semon, wvú wvú to nyaε diee diew dimew le Bitā, bô Andulu wvú waa bwεe Semon wvudvu. E bomew nu Jεm, Jon, Filew, Batolomu, 15 Matio, Toma noo Jεm wvú waa Alfiyus, Semon wvú to nu wee ηgoo Boselot, * 16 Judas wvú waa Jεm noo Judas Iskaliot wvú to ghanεε gese Jisos.

E Jisos no yεεyi bvuu fele bonyii

(Mat 4:23-25)

17 No wvú cawεε bó nonεn, ε bô bó bocii mum nε no booke. Ke bow, ε wvú leem yí bale le, ε bonyii bew bo ηgoo le to nu wase fó nteen noo kebombom ke bonyii le ε kί ta lo ye fó kè nen'yεε Judea bô Jelusalεm. Bomew bonyii to nen'yi mondvuum mo mbew joo yi baay e ke diewe Taya bô Sidon e. 18 Bó to to keeyuw n'yεεyi wvu Jisos, é wvú ebvuu efe bincεm bibole. Bonyii bò biyoy bì yiile to jewsee bó to too ten ε wvú bvuuε biyoy bidvu. 19 E bonyii bocii mum no momte keekum wvú le, njefo mvungay mvú to buyte yí ye le to fele bonyii bocii bò to kumte wvú le.

Bvujonke bô ηgew

(Mat 5:1-12)

20 E Jisos ke nε taa bonyii bew bo ηgoo le, gay le,

“Njon wvu baay nu wene, ben bô fuute,
njefo bvunfon bvū Nyo' le nu fô ben e.

21 Njon wvu baay nu wene, ben bô beele jεη keseen,
njefo Nyo' nu ke ege é ben effuu.

Njon wvu baay nu wene, ben bô beele keseen,
njefo ben nu ke ekpwaake dikie.

22 Njon wvu baay nu wene, seke ben bii wee wvú diee nu Waawee le, ε bonyii bane ben, kuunke ben, nan'yi ben bvuu nyaa ben εdiee yò befe. 23 Fi ke dioo kooyi nonεn, ε ben no lanlanè, binè, yuukè njon, njefo mmawce wene

6:6 Mak 2:27-28 6:11 Jon 5:16, 18 6:12 5:16 6:14 Lem 1:13; Jon 1:40-44 * 6:15 Boselot to nu Bojuu bò to tomte wonj wvubo, diuu keebvuse wonj wvudvu yí ηgew e can bonyii bo Lum e. 6:19 Mat 9:20 6:20 Mat 5-7 6:20 Jem 2:5 6:21 Mwm 7:16-17; Yeli 31:25; Mben 126:5; Yεsa 61:3
6:22 Mat 5:11; Jon 16:2; Lem 5:41; 1Bi 4:14 6:23 Mat 5:12

wvù kuuke nu won wvu we le. Ben ekeè le è nu ke no bo'icee cee bonyii boba to nyewle bô bonyii bo ntum Nyo' le bo fwele.

²⁴ Geenen, ngew wvu baay nu wene, ben bonyii bo bvukuke le, njefo kensamen kenen ka ke wase e è nu fen.

²⁵ Ngew wvu baay nu wene, ben bô etew nu e yinŋesen keseen, njefo ben nu ke ebeele jen.

Ngew wvu baay nu wene, ben bô kielee keseen, njefo ben nu ke ebeele soo bikuu.

²⁶ Ngew wvu baay nu wene, seke bonyii bocii bensee ben. Ben ekeè le è nu ke no bo'icee cee bonyii boba to bensee bonyii bo mbiay e bô to mbiayte le bô nu bonyii bo ntum Nyo' le.

Wee ekoonkè wee we hvuban

(Mat 5:38-48)

²⁷ Geenen me e no ngayte ê ben ban bô yuuke fi e me njemyi le, le ben ekoonkè bonyii bonen bo hvuban e, egeè e è nu mwεem mvù jee fô bonyii bô bone bikaa ê ben ejim e. ²⁸ Ben elékè le Nyo' elan e è nu kembonen yî bonyii bô bunlee le lon eto fô ben e, ebvuu ebunleè fô bonyii bô nvuwse ben e. ²⁹ E wee sun wo yî kediew e, é wo banke kemew e wvù mese sun. Wee é baa kekum kuw ke ekfun, é wo cine e wvù jo ke ente fô. ³⁰ E wee leke fi e è wo, é wo nya. Wee é cim e jo lo mwεem mvuw, fo wo ebvuu eshe ebiite ke. ³¹ Naa la fi ben shieele le bonyii egeè fô ben e, enù fi fi ben egeè ten fô bó le.

³² E ben koonke ke e è nu bonyii bô koonke ben, é fi e bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bô befe gee ke nonen e? Bô koonke ke ten e è nu bonyii bô koonke bó. ³³ E ben gee mwεem mvù jee e è nu ke fô bonyii bô gee ten fô ben e, é fi e bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bô befe gee ke lenlen e? ³⁴ E ben foose bonyii bô mwεem e è nu ke ê bô ben taale le bó nulo ekase etfuse, é fi e bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bô befe ké no foose ke mwεem ê nsáa yibo njefo bó kee le bó nu ke ekase etfuse fi e ficii le? ³⁵ Fi nu len le ben ekoonkè bonyii bonen bo hvuban e, egeè e è nu mwεem mvù jee fô bó le, efoosè bonyii bô mwεem yaa taale le bó ke ekase etfuse ke. Nonen, é ben ke emum ekenke nlawma wvù kuuke e è nu ê Nyo' wvù nu êkole ke Mwεem Mvuncii e, ebvuu enu boom bew, njefo è nu ke ten no Nyo' gee mwεem mvù jee fô bonyii bocii bô yeele ejise noo bô mvuntelem yiile le. ³⁶ Ben ecamtè shen fô bonyii le ke lenlen no Icee wene camte.

Fo wee elomtè gee di wee mvu le ke

(Mat 7:1-5)

³⁷ Fo ben elomtè gee di bonyii bomew e, nonen Nyo' saa ke elom ten dinen ke. Fo ben ebonè bikaa ê bonyii ejim le bó eley ngew e, nonen Nyo' saa ke ebon ten é ben ejim ke. Ben elēsēshī bibefe bi bonyii bomew e, é Nyo' ke elēsēshē ten binen. ³⁸ Ben enyaa nnya ê bonyii é Nyo' ke enya ten ê ben. Wvù nu ke edioo enyaa elooc efew ntay, eshiwse, ecince é fi eyinŋesen efuci fokuse. Fi e fi wee feeke fi e jó se nyaa ê wee, è nu ke fi fi Nyo' nu ke efew jó se nya ê mweten.”

³⁹ E Jisos bvuu ma ngan mvu ê bó le, “Ke kenfefe nulo edunji je ê kemew ke. E wvù mom lo, bó saa gbweken ê kentuke le bocii le? ⁴⁰ Ben ekee le ke waa

ŋwa' ké no fele wee wvù yeyi wvù ke, geenen, ε è nu seke wvù ε yeyi wase ε mēse, ε wvù ekee ke diewe wee wvù yeyi wvù le.

⁴¹ Ε nu nje la wvù wo ké no taale ε è nu sheshe yi nu ê waa bwoo jise, geenen yaa yene kekew kè nu ê diuw jise le ke? ⁴² Ε nulo é wo eghan neε se no gayte é waa bwoo le, 'Waa bwεem, ke leem é me embvuse sheshe é wo jise,' geenen yaa yene ke kekew kè nu ê diuw jise le? Wo nu wee kenduŋce ye! Yawε ebvuse kekew kè nu ê diuw jise le se looce eyen sheshe yi nu ê jise di waa bwoo le, emum ebvuse."

Bó ké kiεε kete yi mvuntam e
(Mat 7:16-20)

⁴³ Ε Jisos bvuu gay le, "Ke è nulo é kete kè jee eyum mvuntam mvù befe ke. Ε ke è nulo ten é kete kè befe eyum mvuntam mvù jee ke. ⁴⁴ Bó ké kiεε kete ε è nu yi mvuntam mvù yumte yi dvù le. Ke è nulo é wee ekoy fimbì yi bisafe le ke, ε ke è nulo ten é wee ekoy wɔŋ yi ewantε le ke. ⁴⁵ Wee dīoo nu wee wvù keŋke ntfu mwεem mvù jee é fitele fiew e, ε wvù mum no bvūuse ε è nu mwεem mvù jee. Ε dīoo nu wee wvù we ntfu nu mwεem mvù befe é fitele fiew e, é wvù no bvūuse ke ε è nu mwεem mvù befe. Fí nu nonen njefo fiε fi nu ε yinŋen fō fitele fi wee le nu ke fí fi ké no buyte diuw we le."

Kenffuy kè jee bō kè befe
(Mat 7:24-27)

⁴⁶ Ε Jisos mum bife le, "Ε nu nje la wvù ben teŋe me le, 'Tata, Tata', yaa gee fiε fi me ŋgayte ke? ⁴⁷ Wee wvù too, eyuw n'yeyi mum gen no gee no wvù gayte, nu ε me nu enduŋce é ben keseen no wvuwe wee nu. ⁴⁸ Wvù nu ke diewe wee wvù to nu keebom yew, yaw cim shii, gen kum kemaan e se lese kenffuy, mum bom. Ε joo ke yinŋen, buy to kfun yew yidvu, ε yi fanε yaa shiw ke, njefo wvù to nu ε looce bom ntay. ⁴⁹ Geenēn, wee wvù too, yuw n'yeyi dīoo gen fanε yaa egee no wvù gayte, nu ke diewe wee wvù to nu keebom yew, taashε lo bvudvuu mum bom se kenffuy. Ε joo ke buy to kfun yew yidvu, kan mwaan ε yi shii nen wuuu, tawse lo."

7

Ε cee ekole bonyii bo nci le lese fitele yi Jisos e
(Mat 8:5-13)

¹ No Jisos to mēseε wase yeyi bonyii bō mwεem mvun mvunciim, mum ne gen é kelaante kè Kafana'um e. ² Ε ekole ke ŋgōo mi bonyii bo nci le bo Lum nu jó keŋke nfwā we mvu, koonke wvù baay. Ε nfwā wvudvu cemte nu wase diuw kpwe le. ³ Ε ekole kedvu dīoo yuw ekumε Jisos, mum coonken bonyii bō saake wɔŋ Bojuu tum le bó egen eleke Jisos le wvù eto efe nfwā wen. ⁴ Ε bó mum gen yen Jisos e ku can é wvù gay le, "Kee wo gene ke efi wee wese wvun, è nu wee wvù è nulo é wo efi wvù. ⁵ Wvù koonke wɔŋ wesebeene baay, ε è nu wvù wvù to bomεε yew yese bunle."

⁶ Ε Jisos mum ne ε bō bó no gene. Ε bó ke dīoo feŋene wase yew cee ekole ke bonyii bo nci le, ε wvù tum nsāa ye yimew le yi egen eci Jisos. Ε yi gen, ε bō bó tasen, ε yi tefe é wvù le, "Tata, ekole ke bonyii bo nci le gayte le fo wo eshe yenε ŋgεw too ke. Le wen baa kocen wee wvù è nulo é wo eley é wvù yew e ke. ⁷ Ε è nu le fiε fi be ge ten le fo wen eto bō bikaa biwene eyen wo le. Geenēn, le wo ebvuse ke ε è nu diεw diuw wo le é nfwā wen emum ebonen. ⁸ Le wen

tɛn nu wee ê mvunɔgay mvu wee mvu le ekuse, ε bonyii bo nci le nu tɛn ê wen ekuse. Ɛ wen ké egay ê mvu le, 'Ɛ genè,' é wvú no gene lo, ké egay ê mvu le, 'To,' é wvú no too lo. Ɛ wen ké egay tɛn ê nfwa wen le, 'Geɛ nen,' é wvú no gee lo."

⁹ Ɛ Jisov yuw ntum wvudvu nonɛn, ε diuw yum lo wvú, ε wvú banke ye gay ê kebombom ke bonyii le kè to bii wvú le le, "Ɛ me ensee ê ben le me mbaa n'yen wase wee le ke naa Isael ε wvú ε lese kfuu fin fitele yí yem e nen ke."
¹⁰ Ɛ bonyii ba bô cee ekole ke bonyii bo nci le to tumεε dioo kase tu yew, yen ε nfwa wvudvu ε bonen wase.

Ɛ Jisov yemmke cuwee yí kpwe le

¹¹ Ejim jodvu, ε Jisov bô boom bew bo ηɔoo le ne no gene ntɛw mvu le ε bó teje le Nayin, ε kebombom ke bonyii le shfumte ê wvú ejim. ¹² No bó to gene, dioo buy diuw ketaaɔ wvú to leyte ntɛw wvudvu le, yen ε bó ε tuu gvune di wee le ε no buyte dvú. Wee wvudvu to ka ke wvú can bwee le. Ɛ bwee to nu kpweε ηkfu. Ɛ bó to buyte dvú nonɛn, ε kebombom ke bonyii bo ntɛw wvudvu le shfumte bii bwee wan e. ¹³ Ɛ Tata dioo yen kpwoon wvudvu le, ε shen koo wvú, ε wvú gay ê wvú le, "Fo wo ebvuu bee ke." ¹⁴ No wvú gay nonɛn, mum fey gen kum fikεy fi bó to tulεε gvune didvu jó. Ɛ bonyii bô to tulεε mum leem. Ɛ wvú gay le, "Cuwee, me njemyi ê wo, nenε we!" ¹⁵ Ɛ wvú mum ne we shii, kɛw no jemyi. Ɛ Jisov jice wvú le mum nya ê bwee.

¹⁶ Ɛ bonyii bocii yen nonɛn, ε diuw yum bó. Ɛ bó no tumte monkum mo Nyo' le gayte le, "Wee ntum Nyo' wvu baay nu ε buyenɛn ê beene entelɛɔ. Nyo' nu ε to wase keefi bonyii bew."

¹⁷ Ɛ saaka wvun wvu ekumε Jisov saanken gen woɔ wvú Judea le tfuu noo bitum bi mbew jó le.

Ɛ Jon Nlesejoo tum boom bew bo ηɔoo le fô Jisov e (Mat 11:2-19)

¹⁸ Ɛ boom bo ηɔoo le bo Jon e yuw tɛn mwεem mvun mvunciim, gen see ê wvú. Ɛ wvú tee bomew bofεε, ¹⁹ tum fô Jisov e le bó egen ebife ê wvú le laa è nu nu wvú wvú to nu keeke eto, nuu bó eeytè wee mvu le.

²⁰ Ɛ bó gen yen Jisov e, gay ê wvú le, "Jon Nlesejoo nu ε tum bese keebife ê wo le laa è nu wo wvú to nu keeke eto, nuu bó eeytè wee mvu le?"

²¹ Bó to biite nonɛn, ε Jisov nu sekedvu fele bincem bô bontun, bvuu bvuuuse biyoy bì befe yí bonyii le, yen'yi ejise ε binfele nteen. ²² Ɛ Jisov tfuse ê bó le, "Ben ekase egen esee ê Jon mwεem mvù ben yen noo mvù ben yuw e. Binfele yene wase mwεem e, ε bontɛɔ lene teyɛy, ε bonyii bô cemkene bô ntun wvu baay bonene. Bincife yuuke wase mwεem, ε bonyii bô kpweken kaase tuu dvú, ε bó bvuu fewci tɛn saaka wvú jee wvú wvu Nyo' ê bonyii bo kefufe le. ²³ Njov jwu baay nu wvu wee wvú baa manene mε ke."

²⁴ Ɛ bonyii bó Jon to tumεε ba ke ne, ε Jisov mum kɛw no jemyi ê kebombom ke bonyii le ekumε Jon biite le, "Ben se shee buyte gene ηkpwaante keegen eyen ε è nu la le? Gayi di wfefwe fele shiike? ²⁵ No è baa nu nonɛn, tu ben se buyte gene yene ε è nu la le? Wee ε wvú ε sufe ye bó ndvú yí bonene? Ben eyeke eyuw, bonyii bô suute ye bó ndvú yí lumte bvuu diee bikuu bibole ké no nu ε è nu ê bontow e. ²⁶ Ben ε se ε no gene nonɛn keeyen ε è nu la le? Wee ntum

Nyo' nuu? 'Eε, tu ben se nu ε γεν. Ε me ensee ê ben le, wvú fele wee ntum Nyo'.²⁷ Ε nu wvú wvú bó sanεε εκυμε wvú ε Nyo' gayte le, 'Yekε eyuw, me nu ηκε enciinse wee wem ntum ε wvú esa fwe dvu wo, wvú nu egen eseyse je yo ε wo se no too.'

²⁸ Ε me ensee ê ben le, εnte jo bonyii bó nu ε no nu wase yí εκολε ke nshe le ε to ε buy keseen e, nu ε κε wee nu dvú wvú kuuke fele Jon κε. Geenεn, ε wee wvú nu naa wee wvu caan εnte jo bvunfon bvú Nyo' le nu ε wvú kuuke fele wvú."

²⁹ Ε bonyii bocii naa noo bonyii bó to fii shile yuw no Jisos jemiyi le Jon to nu wee ntum Nyo' bense le bvunfon bvú Nyo' le nu bvú teytey, njefo bó ten to nu ε bee ε Jon lese bó ê joo. ³⁰ Geenεn, ε Bofalasioo noo bonyii bó to looci kee bonci bo Nyo' le tun fibole ntaη wvú Nyo' to too dvú njefo bó to nu ε fan fo Jon lese bó ten ê joo.

³¹ Ε Jisos ne ghay le, "Fieε fi è nulo ε me nfewsεn ηγκοκε ke bonyii bo keseen e dvú nu la? Bó nu κε diεwε la?" ³² Me nu nsee ê ben fieε fi bó nu diεwε fi. Bó nu κε diεwε boom bo caan caan bó nu ε shiiyεn mondvuum mo way e, ε bomew teηe bomew biite le, 'Bese toηke ndoη se ben bine lo le? Nyaa ηkieε kpwe se ben beηe lo le?' ³³ Ε nu κε no Jon Nleseεjoo se toε, shee jen yaa wuu κε ten mbvuum, ben le wvú κεηκε nceendaa dεwle yí ye le. ³⁴ Wee wvú diee nu Waawee ε dioo to, diekene bvuu wukene, ben le bó etaa eyεn, wvú ghane wuwte mwεεm mvudien wuwte mbvuum, bvuu nu nsaa bonyii bó fii shile noo bonyii bó befe bomew. ³⁵ Geenεn, bonyii bocii bó bense bvufee bvú è nu bvú Nyo' le duηci le è nu bvú leη."

Ε Jisos leεshe bibefe bi kpwoon nsake le yew dvu wee Falasioo

³⁶ Ε wee Falasioo mvu ke ne tee Jisos le wvú eto edieken ε wen yew. Ε Jisos bee gen ε bó no diekene. ³⁷ Ε kpwoon nsake mvu to nu ntεw wvudvu le. Ε wvú yuw le Jisos diekene ê wee Falasioo wvudvu yew, mum jo fikaa * fi nfiey mvu wvú shfuηkεne le, gen dvú fó. ³⁸ Ε wvú gen ley leem mbew Jisos e, ne κεw no beele, ε misεm cemceme yí bikaa bi Jisos e. Ε wvú mum ηgvuwce, ηgvuse εκολε kew no shole bikaa bi Jisos e bó yvuw εκολε, ηoci mum yeefe bó nfiey wε. ³⁹ Ε wee Falasioo wε wvú to teηεε Jisos le wvú eto edieken yen nonεn, kpawace fó fitele fiew e le, "Ε wee wvun fen be nu wee ntum Nyo', tu wvú be ε kieε fieε fi è nu kpwoon wvun wvú kumte wvú le, le è nu kpwoon nsake."

⁴⁰ Ε Jisos ne gay ê wee Falasioo wvudvu le, "Semon, me ηκεηκε fieε keenjeme ê wo."

Ε wvú tfuse le, "Wee n'yεεyi, jeme."

⁴¹ Ε Jisos mum κεw le, "Wee mvu to nu ε foose bonyii bofεε bó bigew, foose wee mvu bó bodanali gee tin, foose mvu bodanali mbaanshen. ⁴² Ε fi ke ghaw bó bocii keekase elaw, ε wvú mum cinε bigew bidvu le ê bó. Keseen, wo yenε le εnte jo bonyii bo bofεε ban, wee wvú nulo ekoηke wvú baay nu wvú la?"

⁴³ Ε Semon tfuse le, "Ε nulo enu wee wvú bó to cin'yεε fioo ye le ε yí duule."

Ε Jisos bee le, "Wo nu ε jeme leη." ⁴⁴ No wvú beηe nonεn, banke ye taa kpwoon wε, mum gay ê Semon le, "Wo nu ε yen kpwoon wvun e? No me mbe nto ê wo yew, wo be baa cim nya me joo ncuke bikaa κε. Geenεn, kpwoon wvun nu ε cuke wase bikaa biem ε è nu bó misem, ε sho bó yvuw ye εκολε.

7:27 Mala 3:1; Ksm 23:20; Mak 1:2; Luk 1:76 7:29 Mat 21:32 7:29 3:7, 12 7:33 Mat 9:14; Mak 2:18; Luk 5:33 7:33 1:15 7:34 Mat 9:10 7:36 11:37 7:37 Mat 26:6-7; Mak 14:3 * 7:37 Fikaa fin nu ε bó to kene bó te dimew di bó teηe ê díεw bala le le «alabaster». 7:39 7:16 7:42 Mat 18:27 7:44 Ken 18:4; 1Tim 5:10

45 Wo be baa gay me le ηοϰε κε. Geenεn, ε κεw no me mbe nto φεn, nu κε no kpwoon wvun ηοci bikaa biem. 46 Ε wo be baa cim yefe εkolε kem κε naa bō mεεm κε. Geenεn, kpwoon wvun nu ε yefe wase bikaa biem ε ε nu bō nfiey wvù shfuunjkene. 47 Nonεn, ε me ensee ε wo le, kpwoon wvun nu ε dunϰε kenkονηen ke baay njefo bó nu ε λεεshε wase bibefe biew bì duule baay. Geenεn, ε wee wvù bó λεεshi bibefe biew ε bí nu caan dunϰi kenkονηen ke caan.”

48 Ε Jisos mum gay ε kpwoon we le, “Bó nu ε λεεshε wase bibefe biuw.”

49 Ε bonyii bō bó to diekene mum κεw no diomene gayte le, “Ε σε nu γεε wvun wvù mum λεεshi lo bibefe bi bonyii le?”

50 Ε Jisos mum mese gay ε kpwoon wvudvu le, “Ε γενε fiuw ntay, fitele fi wo lese yi γεm e nu ε ge wase wo ε boy.”

8

Bokεne bō to ghane bō bo Jisos fici wvù

1 Ejim jodvu, ε Jisos ne no ghane ε bilaante bō ε bontεw e fewci saaka wvù jee wvu ekume bvunfon bvυ Nyo' le. Boom bew bo ηγoo le bo yuufe ncow bofεε to bii wvù le, 2 noo bokεne bomew bō wvù to fελεε bontun bobole bō bomew bō wvù to bvuseε biyoy bì befe yi bó le. Bokεne ban to nu Maalia wvù bó to teηε ten le Magdalen, wvù wvù to bvuseε bonceendaa bo dεwle le yi ye le bososhwiy. 3 Ε ε nu Joana wvù dweese to nu Cusa lemte 'Elod e, noo Susana bō bokεne bomew nteen. Bó to ghane nonεn, bvuuse mwεεm ε bikele bibole, fici Jisos bō boom bew bo ηγoo le dvù.

Ngan ekume wee wvù to tfumyi ηgow (Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

4 Ε bonyii ke ne bontεw e bontεw e no too fō Jisos e. Ε kebombom ke bonyii le ke yiηsen fō, ε wvù ma ηgan ε bó le,

5 “Wee to nu ε laa keegen etfume ηgow. Ε wvù ke dioo etfumyi, ε yimi gbweken ε je, ε bonyii λεεnce bō bikaa, ε mvunyiim mvù bile we to tacε die. 6 Ε yimi gbwe fō bvudvuu bvυ eta le, ke buy mum yowlen njefo bvudvuu bvudvu to nu bvuyeem. 7 Ε yimi ηgow gbweken ε bisafe le, ke buy dioo kuu bō hisafe bidvu, ε bí mum ban ηgow yidvu fo yi eku. 8 Ε yimi gbweken ε ε nu yi nshε yi jee le, ke buy, ku, ε bó ke gbwele ε yi buy bokan gbwee fey no bó to tfumyεε.” No Jisos ma nen, mum fuη le, “Wee wvù kenke bitem, ε wvù yuw.”

Shiee wvù Jisos jemyi ε bongan e (Mat 13:10-17; Mak 4:10-12)

9 Ε boom bew bo ηγoo le ke ne bife ε wvù le laa ηgan wvudvu dunϰi le la le? 10 Ε wvù tfuse le, “Ε nu ben ban bō Nyo' nu ε ge wase le ε nulo ε ben ekiεε mwεεm mvυ bvunfon bwεe e mvù nu ε nnyile le. Geenεn, ε bonyii bomew yuuke fibole ke le me maa ε ε nu bongan, wvu le fi enù no fí to nu wase le, ‘Bó nu ke etaale ke lo mwεεm yaa γεne κε, ke eyeke ke lo yaa yuuke fiεε κε.’

Fieε fi ηgan ekume wee wvù to tfumyi ηgow dunϰi (Mat 13:18-23; Mak 4:13-20)

11 Ben eyuw le fiεε fi ηgan wvudvu dunϰi. Ngow yidvu nu diεw Nyo'. 12 Ngow yi gbweε ε je, nu bonyii bō yuuke diεw Nyo' ε dεwle mum to bvuse saaka

wvudvu fô mvuntelem mvubole, wvu le fo bó ebee ke eboy. ¹³ E ngow yi gbwee fô bvudvuu bvü eta le nu bonyii bô yuuke diew Nyo', mum fiisen bô njon, geenε ε yí baa cime gen fô mvuntelem mvubole ke, ε bó beje ke fomvu fomvu. E mmom ke dioo ε to, ε bó mum tfuw bikaa. ¹⁴ Ngow yi gbwee ε bisafe le nu bonyii bô yuuke diew Nyo', dioo gene, ε ken'yan'yan bô bvukuke noo njon mwεem mvu yi nshε le to yike diew yidvu ε yí laaye lo saa ku ke. ¹⁵ Ngow yi gbwee yi nshε yi jee le, ε mum ε no nu bonyii bô kenke mvuntelem mvü jee, bô yuuke diew Nyo', looce lese mvuntelem yí dvü le, mum kuu shém, no gee no yí gomte gene lo fwe fwe.

*Ken'yeese kè bó ε kfuke bô ηkaa
(Mak 4:21-25)*

¹⁶ Ke wee ké tfuuke ken'yeese bvuu jo ηkaa kfuke dvü ke. E ke è nulo é wvü elese ten egaaku ke. Wvü ké tfuuke, tome ε è nu yí fiεε fi bó tomyi ken'yeese yí dvü le, le bonyii dioo leyte yew eyene n'yuule.

¹⁷ Fiεε ficii fi nu è nnyile le nu ke eyene, é mwεem mvu ejim ejim ebuy emwa.

¹⁸ Nonen, ben dioo yeke diew Nyo' no yeke ntay, ekeè le wee wvü kenke fiεε nu ε bó nu ke ebise. E wee wvü yaa kenke ke fiεε nu ε naa fi caan fi wvü kpwaake le wen kenke lo nu ε bó nu ke efi lo é wvü."

*Bonyii bô nu kfuu di Jisos e
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ No Jisos to yeeyi bonyii noneen, ε bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e ne to le bó eyen wvü le. E fi ghaw keeley njefo bonyii to duule dvü baay. ²⁰ E wee gay é wvü le "Bwoo bô boom bo bwoo le leeme ekfun gomte keeyen wo le."

²¹ E wvü tfuse fiew le, "Bwεem bô boom bo bwεem e nu bonyii bô yuuke diew Nyo' gee no yí gomte."

*Jisos kenke mvun'gay é we jo nffum bô joo
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² E è ke no nu diuu dimew, ε Jisos gay é boom bew bo ηgoo le le, "Beene elente mamase egeen kewvu keki." E bó mum ley é kekon e no leenci. ²³ No bó to leenci, ε Jisos ne no leete. E nffum ne seεε, shii no bvuyte joo bô mvun'gay ε yí leyte é kekon e gomte keeyin'sen, ε bó nu wa lo diuw kpwe le. ²⁴ E bó gen no kamsee Jisos gayte le, "Cee ekole, Cee ekole, beene nu ekpweken." E Jisos kamse wam nffum bô joo yi to bvuyte yidvu. E nffum wvudvu lu, ε joo mum cife nen ndvumm. ²⁵ E wvü bife é bó le, "Ben se lese fitele ε è nu yí yeε le?" E ye bem bó, ε bó kenke nfan no ghayte le, "Wvun wee se nu wee wvü neε wvü wamte naa nffum bô joo ε mvü yuuke wvü le?"

*Jisos kenke mvun'gay é we jo bonceendaa bo dεwle le
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)*

²⁶ E bó lente mamase yidvu buy wvuke é keba ke Gεlasen e, ε bó ε cine wase keba ke won e kè Galilee le. * ²⁷ E Jisos dioo buyte é kekon e, ke le wen efεεε εηkpwaante, ε bô wee mvu wvu é kelaante ke jó le tasen ε bonceendaa bo dεwle le njin'sene bô wvü. E bó ε ce wase yí ye le baay ε wvü ghane kenyi kencimte, cee ε è nu é ditfum e jó bô to dweyte bonyii. Ke wvü to bvuu cee fô yew e ke. ²⁸ No wvü yεneε Jisos e, mum san etale, gen gbwe é wvü ejise, wam bô mvun'gay le, "Jisos, Waa Nyo', Nyo' wvü nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e, wo fii la é me?"

8:14 1Tim 6:9-10 **8:16** 11:33; Mat 5:15 **8:17** 12:2; Mat 10:26 **8:18** Mat 25:29 **8:21** 11:28

8:24 Mben 89:11 * **8:26** Bon'wa' bo boyvuum bomew teje le Galdalen, bomew le Gεlgesen. **8:28** Mak 3:11

Kee wo fo wo enya ηγεω ê me ke.”²⁹ Wvú to jemyi nonen njefo Jisos to nu ε wam wase keyoy kè yiile kedvu le kí ebuy yí wee wvudvu le. Kí to ké no cuute wvú bokan e bokan e ε bó koole lo, ké koo kay can noo bikaa bó ncaw se no ceyte. Ε bó ké ekay nonen, ε wvú sumye ke lo, ε keyoy kedvu mum cufe wvú ε wvú no lewte gene ηkpwaante.

³⁰ Ε Jisos mum bife ê wee wvudvu le, “Diee diuw nu yee?” Ε wvú tfuse le, “Diee diem nu kebombom.” Wvú to tfuse nonen njefo bonceendaa bo dεwle le to nu ε cin lo yí ye le. ³¹ Ε bonceendaa bodvu leke Jisos le fo wvú eciinse bowen ε è nu ê kentuke kè shiile nen ηοοηη e ke. ³² Ε to nu ε ηgoo bonkunyam diekene yí mbεke le fó, ε bonceendaa bo dεwle le bodvu mum leke Jisos le wvú ecine é bowen egen eley ε è nu yí bonkunyam bodvu le. Ε wvú bee. ³³ Ε bó mum buy yí wee wvudvu le, danjen gen ley yí bonkunyam bodvu le. Ε bó sen, bow ê ηkoη e, shii ê mamase yidvu le, le jó.

³⁴ Ε bonyii bó to ceyte bonkunyam bodvu yen fiεε fi kooy le, ja fó, fεε lo, gen see saaka wvudvu εlaante bó ê bontεw bo jó le. ³⁵ Ε bonyii no yuuke, buci gene keeyen ten fiεε fi kooy le. Ε bó to fó Jisos to nu, yen wee we le, ε bonceendaa bo dεwle le ba ε cine wase wvú le, ε wvú ε shii mbew Jisos e, ε jise ndvú, ε bvufee bwew ε kase wase ε tu fó. Ε bó fan baay. ³⁶ Ε bonyii bó to yeneε fiεε fi to kooyεε le no seηe ê bó no fi to ghanεε é wee we wvú to keηke bonceendaa bo dεwle le se bonen. ³⁷ Ε bonyii bocii bo ê biba bi Gelasen e keηke nfan, mum leke Jisos le wvú ene egne. Ε Jisos mum ne fiew, ley ê kekon e le wen egne, ³⁸ ε wee we wvú bonceendaa bo dεwle le to buyεε yí ye le mum no leke Jisos le bó wvú egne. Ε Jisos tun, tfuse wvú jim gay le, ³⁹ “Ε γενε ε è nu fó yew e, egen esee keηghaw ke fiεε le kè Nyo' nu ε ge fó wo le.” Nonen, ε wee wvudvu mum tu jim gen no ghane ê kelaante kedvu le kecii, seηe keηghaw ke fiεε le kè Jisos ge fó wvú le.

*Jisos keηke mvuηgay ewe jo bincem bó kpwe
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)*

⁴⁰ Ε Jisos lente mamase kase tu jim keba keki. Ε kebombom ke bonyii le kè be she ceyte wase wvú fó fiisen wvú. ⁴¹ Ε cee la mvu to fó ε bó teηe le Jaylus, ε è nu cee εkole yew bunle yí jó. No wvú to, fey gen tum envuw ê Jisos ejise, kuu can le wvú eto ke le ê wen yew, ⁴² le waa wen kpwe lo. Wvú to keηke wan ε è ka ke wvú, ε è nu wan kpwoon ε wvú nu bilum yuufe ncow bifεε.

Ε bó Jisos ne no gene ε kebombom ke bonyii le faci Jisos. ⁴³ Ε kpwoon mvu nu ente jodvu ε wvú ε cem wase bó kencem ke bokene le bilum yuufe ncow bifεε. Ε wvú ε jewse wase fiεε ficii fi wvú to keηke can bonyii bo bifuu le, kí ε ghaw bó keefe. † ⁴⁴ Ε wvú bence to ejim jo Jisos, kum ηgem ndvu Jisos e. Kan mwaan ε kencem kew mum seme. ⁴⁵ Ε Jisos bife le, “Ε kum yee me le?” Ε bonyii bocii manen lo. Ε Bitá ne bife le, “Cee εkole, ke wo yene le kebombom ke bonyii le faci wo le?” ⁴⁶ Ε Jisos no duu ke le, “Wee nu ε kum me le. Me nu ε n'yuw no mvuηgay nu ε buy yí yem e.” ⁴⁷ Ε kpwoon we yen le ke je nu dvú yí è nulo é wen enyiim ke, mum cinjin gen gbwe ê Jisos ejise mum see ê bonyii bocii yuw fiεε fi be ge wvú ε se kum Jisos e, bvuu see no wvú be kum nonen kencem kew ε seme lo kan mwaan. ⁴⁸ Ε Jisos gay ê wvú le, “Waa wem, fitele fiuw fi wo lese yí yem e nu ε ge wase wo ε bonen. Ε γενε ntaη.”

8:43 Lew 15:25-27 † **8:43** Ke bonwa' bo boyvuum bomew keηke njeme wvú le, “Ε wvú ε jewse wase fiεε ficii fi wvú to keηke can bonyii bo bifuu le” ke. **8:44** Mat 9:20 **8:48** Mat 9:22

⁴⁹ Kε no Jisos to bεε jemyi ε kpwoon wvudvu nonεn, ε wee mvu fεse fό nεn'yi fό yew e fo Jaylus wvù cee εkolε yew bunle wε, gay ε wvù lε, “Waa wo nu ε mεse wase. Fo wo ebvuu eshe enyaa ηγεw ε wee n'yεεyi kε.” ⁵⁰ Ε wvù dioo jeme nonεn, ε Jisos yuw, gay ε Jaylus lε, “Fo wo efanε kε, lese kε ε ε nu fitele yi yem e maan, ε waa wo elun.” ⁵¹ Ε bó mum nε no gene fό yew e fo Jaylus, ke gen fεse fό, ε Jisos tun fo wee eley yew. Ε wvù jo kε ε ε nu Bitá bó Jεm noo Jon noo cee wan bó bwee wan ε bó bó ley. ⁵² Ε to nu ε bonyii tonjene, ε kpwe ghamte lo fό. Ε Jisos gay lε, “Ben elu bó kpwe, wan baa kpwe kε, wvù leete lo.” ⁵³ Ε bonyii nε no kieele lo wvù fό, njefo bó to kee ntay lε wan wvudvu nu ε kpwe wase. ⁵⁴ Ε wvù gen fό wan wvudvu to jiime, jicε yi kebo le tee lε, “Wan kpwoon, ja we!” ⁵⁵ Ε wvù mum kase tu dvù, ja we kan mwaan. Ε Jisos gay le bó etaa fiεε ε wvù edie. ⁵⁶ Ε bwee bó ice yen fiεε fi kooy le, ε dew yum bó. Ε Jisos lew lo lε fo bó esee ε wee fiεε fi kooy kε.

9

Ε Jisos tum boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε

(Mat 10:1-15; Mak 6:7-13)

¹ Ε Jisos ke nε tee boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε, ε bó baance to. Ε wvù nya mvunγay ε bó mvù bó ebvuuse bonceendaa bo dεwle le yi bonyii le bvuu fele bincem dvù, ² mum tum bó lε bó egen efewci ε bonyii ekume bvunfon bvυ Nyo' le bvuu fele bonyii bo bincem e. ³ Ε wvù bvuu gay ε bó lε, “Ben dioo gene, fo wee ejo fiεε kε. Fo wee ejo kεmban, kεnεε εkεle, kεnεε fiεε fidien, kεnεε bigew kε. Fo wee ejo bikum bifεε kε. ⁴ Ben dioo gen ε ley ntεw e, yew yi bó ε gεε ben dvù, ε ben no ceε kε ε ε nu dvù gen buy seke ben ke nεnε ntεw wvudvu le. ⁵ Ε ntεw mvu tun keefiisen ben, ε ben nεnε jó, dioo nεn'yi kuce kebvu ke yi bikaa binεn e, ε ke enu nciise fiεε fi bó mom e.”

⁶ Ε bó mum nε no gene, gen no ghane bontεw e bontεw e, fewci saaka wvù jee wvu ekume bvunfon bvυ Nyo' le, bvuu fele bonyii bo bincem e bocii.

Ε saaka wvu ekume Jisos ffumse 'Elod

(Mat 14:1-12; Mak 6:14-29)

⁷ Ε 'Elod wvù to saake keba ke won e kε Galilee yuw mwεεm mvunciim mvù to kooyi, ε mvù ffumse wvù njefo bonyii bomew to nεn'yi duu lε Jisos wvun no Jon Nleseεjoo ε wvù ε kase ε buy. ⁸ Ε bomew duu lε ε nu Elayja ε wvù kase ε to. Ε bomew duu fibole lε ε nu wee ntum Nyo' wvu fwele mvu ε wvù ε kase ε buy yi kpwe lε. ⁹ Ε 'Elod mum ghay lε, “Jon nu ε me se nu ε mbvuse wase εkolε kew. Wvun wee ε bvuu ε no nu yεε keseen wvù me n'yuuke kfuu mvun mwεεm ekume wvù?” Ε wvù mum no gomte lε wen bee keeyen Jisos wvudvu le.

Ε Jisos nyaηε bonyii bontfuke botin

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-14)

¹⁰ Ε boom bo ntum e bo Jisos e ke ghan kase tu jim, see mwεεm mvunciim mvù bó gεε ε wvù. Ε wvù mum nε jo bó ε bó bó lεwse ye, buy gen je ε kelaante kε Besayda le. ¹¹ Geenεn, ε bonyii kiεε kε lo kunen bi wvù le, ε wvù fiisen bó mum kεw no fewci ekume bvunfon bvυ Nyo' le bvuu fele bonyii bo bincem e.

¹² Ε diuu ke dioo gen lε dí eseeyi, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε bence to gay ε wvù lε, “Gayε ε bonyii ban lε bó egen bontεw bó εla yo

nceencee le, egom mwεεm mvubole mvudien bô fò bó nu ece, njefo fεn nu njkpwaante.”

¹³ E Jisos tfuse fiew le, “E nu enya ben fiεε é bó edie.” E bó gay le, “Fiεε fi bese keηke mεy ke bontuw bo blεed e botin bô byé yifiεε. Wo gomte le bese egeη eguy mwεεm mvudien to enya é bonyii ban bocii le?” ¹⁴ Bó to gayte nonεn njefo bonyii to nu fò nteen, ε bolemεε maan nu bontfuke botin. E Jisos mum gay é boom bew bo ηgoo le le, “Ben egay é bonyii eshiiyεn fokuse mondvuum e mondvuum e, mbaanshen mbaanshen.” ¹⁵ E bó gay, ε bó shiiyεn. ¹⁶ E Jisos jo bontuw bo blεed e bo botin ba bô byé yi yifiεε yε, taa we, nya keyoone é Nyo', mum guushε nya é boom bew bo ηgoo le le bó egawce é bonyii bodvu. ¹⁷ E bó gawce, ε bonyii bocii die ffuu, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le baance bimbeke bi shεεεε, ε bí yinjsen ηkáa yuufe ncow fiεε.

E Bita cεε le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε
(Mat 16:13-20; Mak 8:27-30)

¹⁸ E è ke no nu diuu dimew, ε Jisos no bunlee wvù εmbeη, ε boom bew bo ηgoo le nu mbew ye le. E wvù nε bife é bó le, “Bonyii duu le me nu yεε?” ¹⁹ E bó tfuse le, “Bonyii bomew duu le wo nu Jon Nleseejoo, bomew le Elajja, ε bomew duu le wo nu wee ntum Nyo' wvu fwele mvu ε wvù ε kase ε buy yí kpwe le.” ²⁰ E wvù mum bife é bó le, “Ben duu finen le me nu yεε?” E Bita tfuse le, “Wo nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε.” ²¹ E Jisos mum looce ciise lo é bó le fo bó ke emom lo esee fifin é wee ke.

E Jisos jeme εkumε bongεw bew noo kpwe ye
(Mat 16:21-23; Mak 8:31-33)

²² E wvù mum no jemyi é bó le, “Wee wvù diee nu Waawee keηke keeke eyen bongεw nteen, é bonyii bô saake wonj bô bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô duηci bonci bo Nyo' le ema lo wvù. Bó nu ke emum eyu wvù, é εdiuw ke ebuy eta, é Nyo' ekase ebvuse wvù yí kpwe le.”

Kentam ke wee wvù bii Jisos e
(Mat 16:24-28; Mak 8:34-38)

²³ E Jisos mum no jemyi wase ε è nu é bonyii bocii le, “E wee gomte keenu wee wεm, tu wvù keηke keetun εkolε kew, etuulε kentam kew εdiuw εcii bii me le. ²⁴ Ben ekeè le wee wvù bawci nshii we fo wvù elase, nu ke elase ke lo. Geenεn, wee wvù lase nshii we nje me, nu ε wvù ε bawce lo nshii wvudvu. ²⁵ E bó baanci naa wonj wvun tfuu ε nya é wee, wvù ε die, ε ke ε lase keεεε ε jim nshii we, é sεw wvudvu enu la? ²⁶ Ben ekeè le é wee wuumen keebii me le no diεw yεm e, é wvù no kee le wee wvù diee nu Waawee nu ke ewuumen ten mwεten seke wvù ε kase ε to ente jo bvukukε bwew bvuu nu ten bvu Nyo' Ice bô boncendaa bew bô yuule le. ²⁷ E me ensee é ben keceεy le, bonyii bomew leeme fεn ε bó yaa nu ke eyuw wvun kpwe sε bó ε yεn no Nyo' saake bvunfon bwew ke.”

E nfieesεn Jisos kumεn
(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)

²⁸ E è ke no nu ke diεwε εdiuw nyanj e, no Jisos jemyεε mwεεm mvun, ε wvù jo Bita bô Jon noo Jεm ε bô bó ben yí kum wvumew e le wen egeη ebunle. ²⁹ E wvù gεn dioo bunlee, ε nfieesεn ye nε kumεn, ε ndvù ye ten kumεn no baa

lawkene nen mwawmwawmwaw. ³⁰ E fi kooy le bonyii bofeε, ε ε nu Muses bō Elayja to nu ε ne buyenen fó no jemyi bō bo Jisos. ³¹ E n'yu Nyo' baa yí bó le. E bō bó jemyi ekumε kpwe yí Jisos to kenke keegen ekpwe Jerusalem keege é fi eto ekocen no Nyo' gεkeε. ³² Bó to jemyi nonen, ε Bitá bō Jon noo Jem nu ε nyii gooke lo bó. E bó dioo kamse, yen no n'yu Nyo' baa yí Jisos e, bvuu yen bonyii bo bofeε ba le ε bó leeme bó wvú. ³³ E bonyii bo bofeε bodvu dioo baase ekale, ε Bitá ne bvumten gay é Jisos le, “Cee Ekole, fi jee no beene nu fen. Cine é bese eyoo cún she, é yimi enu yo, yimi yí Muses, ε yimi nu yí Elayja.” Wvú to jemyi nonen, yaa cim kee fiεε fi wvú jemyi ke.

³⁴ Ke no wvú to beε jemyi nonen, ε kembew ne to é bó we banje bó. E bó no kenke nfan no bó nu é kembew e. ³⁵ E diew jeme é kembew kedvu le le, “Wvun nu Waa wem wvú me nu ε ncaw. Ben eyuuké ε é nu wvú le.” ³⁶ No diew yidvu jeme nonen ε mese, ε bó ne yen ε Jisos leeme fó wvú emben. E bó ke fanje yaa see lo é wee kefew kedvu le fiεε fi bó yeneε yí kum wvudvu le ke.

E Jisos bvuse nceendaa dewle yí wan diemsen e
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ E ekfuñ ke buy yuu, ε bó bo Jisos ne yí kum e no booke. E bó dioo bow, tasen bó kebombom ke bonyii le ke baay. ³⁸ E wee mvu mum ne no wamte é kebombom ente le, “Wee n'yeεyi, kee wo taa ke fó waa wem e. E ka ke waa wem nonen. ³⁹ Keyoy kemew jaa cufe wvú tufe, ε wvú nu taake, dvúnte, ε diffuw buyte emvu. Kí gene lo bó wvú, yaa benje lo le wvú eyoy ke. ⁴⁰ Me mbe ε nleke wase le boom buw bo ngoo le ebvuse keyoy kedvu bó ε mom nkuun.”

⁴¹ E Jisos yuw nonen, gay le, “O oo! E ngoke ke ecici kè baa lese fitele yí Nyo' le kin. Me nu nke enu beene enjen embuy neε, enkuu shém bó ben enjen embuy neε?” E wvú mum gay é cee wan wvudvu le, “To bó waa wo fen.” ⁴² E wvú jo dioo too dvú, ε nceendaa dewle wvudvu bvuu cufe wan wvudvu tufe fokuse, ε wvú no taake. E Jisos kan keyoy kè yiile kedvu ε kí buy yí wan wvudvu le, ε wvú mum bonen. E Jisos mum nya wvú é ice. ⁴³ E bonyii bocii yen mvunjay wvú é nu mvu Nyo' le, ε diuw yum bó.

E Jisos bvuu jeme ekumε bonjεw bew bó kpwe ye
(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

No bó to beε kenke nghaw yí mwεem mvunciiim mvú Jisos to gee le, ε wvú ne gay é boom bew bo ngoo le le, ⁴⁴ “Ben elooce enya bitem binen yí fiεε fi me nu enjeme é ben e. Wee wvú diee nu Waawee nu ε bó nu ke elese wvú can bonyii le.” ⁴⁵ E wvú jeme nonen, ε bó fanje yaa kíεε fiεε fi wvú jeme ke, njefo fiεε fimew to nu ε banje fo bó ekiεε, geenε ε bó no fane keebife é wvú ekume njeme wvudvu.

E nu yeε wee wvu baay?
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ E bó ke ne kew mbew ebonebon le laa bó se nu nen ε wee wvu baay é bó entelen nu yeε le. ⁴⁷ E Jisos kíεε fiεε fi bó kpawci fó mvuntelem mvubole, mum jo wan wvu caan leke mbew ye le, ⁴⁸ gay é bó le, “E wee fiisene wan diewe wvun e é diee diem e, tu wvú fiisene ε é nu me. Wee é fiisen me, tu wvú fiisene ε é nu wee wvú tum me. Fí ε mum ε no nu le, wee wvú joo ekole kew caan é ben entelen nu wvú wvú nu wee wvu baay.”

Ɛ wee baa kicine wo, tu wvú tomte wo
(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Ɛ Jon mum nɛ tee Jisos, be wvú lɛ, “Cee ɛkolɛ, bese be ɛ yɛn wee mvu le ɛ wvú teje diee diaw sɛ bvuuuse bonceendaa bo dɛwle le yí bonyii le, bese ɛ kan, njefo kɛ wvú yaa nu mvu ngoo yesebene le kɛ.” ⁵⁰ Ɛ Jisos tfuse lɛ, “Fo ben ecilɛ kfuu wvuwee wee kɛ, njefo ɛ wee baa ekicine ben, tu wvú tomte ben.”

Ɛ Jisos lese lo keegen Jerusalem, ɛ bonyii bo Samalia tun keefisɛn wvú

⁵¹ Ɛ kefew kè Nyo' to nu ke ejo Jisos ɛ wvú eben we ke no too wase keekocɛn, ɛ Jisos lese lo keegen Jerusalem, mum nɛ no gɛne. ⁵² Ɛ wvú dioo nɛ, tum bonyii bomew fwe. Ɛ bó gɛn ley ntɛw mvu wvu Samalia le lɛ bó eseyselɛ bvudvuu jó ɛ wvú. ⁵³ Ɛ bonyii bó jó ku wvú bô bvudvuu fanɛ yaa fiisen wvú kɛ, njefo bó to kee lo lɛ wvú fele gɛne ɛ è nu Jerusalem. ⁵⁴ Ɛ Jem bô Jon bô nu boom bo Jisos e bo ngoo le ke yuw fiɛɛ fidvu, bife ɛ Jisos lɛ, “Bese etee nguy we ɛ wvú eshii elɛse bonyii bodvu?”* ⁵⁵ Ɛ Jisos kaa banke ye wam lo bó, † ⁵⁶ mum nɛ ɛ bó boom bew bo ngoo le mum no gɛne wase je ntɛw mvu le jɛey.

Ɛ wee ngoo Jisos etaalè ejim kɛ
(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Ɛ bó bó dioo gɛne, ɛ wee mvu to gay ɛ Jisos lɛ, “Me nu embii wo le naa fɛɛ fô wo gɛne.” ⁵⁸ Ɛ Jisos tfuse ɛ wvú lɛ, “Nyám yi nkpaante kenke bibuw bibole, ɛ mvunyiim mvù bile we kenke yéw yibo, geenen kɛ wee wvú diee nu Waawee kenke naa lo fô wvú ejike ɛkolɛ kew kɛ.”

⁵⁹ Ɛ Jisos nɛ gay ɛ wee mvu lɛ, “Ɛ bii me le.” Ɛ wee wvudvu tfuse lɛ, “Tata, yawɛ ecinɛ ɛ me engeɛn endweyicɛm nɛɛ no mbii.” ⁶⁰ Geenen ɛ Jisos tfuse ɛ wvú lɛ, “Cinɛ ɛ bonyii bó nu lɛ bó nu ɛ kpwekɛn wase edweyte bonyii bó kpwekene, ɛ wo egeɛn fiuw efewci ɛkumɛ bvunfon buv Nyo' le.”

⁶¹ Ɛ wee mvu bvuu gay lɛ, “Tata, me nu mbii wo le, geenen yawɛ ecinɛ ɛ me engeɛn enɔgay kfuu diem e nɛɛ no mbii.” ⁶² Ɛ Jisos tfuse ɛ wvuwee wee lɛ, “Ɛ wee ngvuume bó jiw keelem lemme, ɛ bvuu ɛ no lemte taale ejim, tu mwɛtɛn baa kpɛntɛn keenu ente jo bvunfon buv Nyo' le kɛ.”

10

Ɛ Jisos tum bonyii mbansooshwiy ncow bofɛɛ

¹ Ejim jodvu, ɛ Tata baayɛ bonyii bomew mbansooshwiy ncow bofɛɛ * tum fwe, bofɛɛ bofɛɛ lɛ bó egen bontɛw e, egen eghan mondvuum mò wen nu ke efey mó le monciim. ² Ɛ wvú dioo tumte bó gay lɛ, “Ngbwele duule baay, ɛ bonyii bo ngbwele le nu caan. Nonɛn, ben ebunleè lɛ Tata wvú Cee wɛɛ ecinɛse bonyii bo ngbwele le wɛne dvu wvú. ³ Ben egenè lɛ. Ben dioo gɛne no kee lɛ me ntumte ben ɛ ben nu egeɛn enu diɛwɛ boom bo njée le ente jo bokuula. ⁴ Ben dioo gɛne, fo wee ejo bigew, kenɛɛ ɛkelɛ, kenɛɛ bolaba bomew kɛ. Ben dioo ɛ buy ɛ je, fo ben eleemenè gayte bonyii le kɛ. ⁵ Ben dioo ɛ gɛn ɛ ley yew yí ben ley dvú le, yaw gay yew e lɛ, ‘Kembonɛn enù yew fɛn.’ ⁶ Ɛ wee wvú koonke kembonɛn nu dvú, ɛ kembonɛn emɛy yí ye le. Ɛ wvú fɛn baa nu, ɛ kembonɛn

9:50 11:23; Mat 12:30 **9:51** 24:50-51; Mat 19:1; Mak 10:1; Lem 1:9 **9:52** 10:33 **9:54** 2Bfn 1:10, 12 * **9:54** Bonɔwa' bo boyvuum bomew nu ɛ bise fɛn lɛ, “... ke no ɛlayja to tenɛɛ le?” † **9:55** Bonɔwa' bo boyvuum bomew nu ɛ bise fɛn lɛ, “Ke ben kee kfuu mvuntelem mvù è kenke ben kɛ. Ben ekèè le kɛ wee wvú diee nu Waawee to keeyuwɛ lo bonyii kɛ. Wvú to keeboyse lo bó. **9:61** 1Bfn 19:20

9:62 11:2; Fili 3:13 **10:1** 9:1-6 * **10:1** Bonɔwa' bo boyvuum bomew teje lɛ mbansooshwiy (70).
10:4 22:35; 2Bfn 4:29 **10:5** 2:14

kedvu ekase etu jim ê ben. ⁷ Seke ben ε ley yew, mum no ceè ke ε è nu dvú. Fo ben ekumenè yéw ke. Fieε fidien ficii fi bó nya ê ben, ε ben die, keεε è nu fiwuun, ε ben wu, njefo é wee lemte lemme, tu wvú keεke keekεεke nlawma we. ⁸ E ben ley ntéw e, bó ε fiisen ben, ε nya naa la le ben edie, é ben no diee lo. ⁹ Ben dioo nu jó, no felè bonyii bo bincem e, ebvuu efewci ê bonyii bocii le bvunfon bvú Nyo' le nu wase nceencee fô bó le. ¹⁰ Geenεn, ben é ley ntéw e, bó é fan keefiisen ben, é ben buy gen bifian bi jé le jan le, ¹¹ 'Kebvu ke ntéw wene le kè bese jo yí bikaa bisese le kin fen no bese kuci, ε fieε ficii kaase tuu yí bikuu binen e. Geenεn, ben ekeè le bvunfon bvú Nyo' le nu wase nceencee.' ¹² E me ensee ê ben le, è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene fô kelaante kè Sodom efele kelaante kekicε."

*Ngεw bontεw bò tunεε keekumen mvuntelem mvubole
(Mat 11:20-24)*

¹³ E Jisos ne gay le, "Ngεw wvu baay nu wene ben bonyii bo Kolasen, ε ngεw wvu baay nu ten wene ben bonyii bo Besayda. Ben ekeè le, é me nto ndioo nge binghaw bi mwεem e bi me nto ngeε jo ben ε è nu Taya bó Sidon, tu bó to nu ε jise wase bimbamkpwe, kfum taan ye le nceke keedunε le bó nu ε kumen wase mvuntelem mvubole. ¹⁴ Ben ekeè le è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene fô bonyii bo Taya noo bo Sidon e fele ben. ¹⁵ Noo ben bonyii bo Kafana'um, ben kpwaake le bó nu ke ebense ben é ben eben we? 'Aay. Bó nu ke eshike lo ben é ben eshiε egεn won bonkfu le." ¹⁶ E Jisos mum gay é bonyii bò wvú to tumεε ba le, "E wee yuw ben e, tu mweten yuw ε è nu me le. Wee é ma ben, tu wvú ma ε è nu me. Wee é ma me, tu mweten ma ε è nu wee wvú tum me."

Fieε fi wee ngoo Jisos eyuukè njon yí dvú le

¹⁷ E bonyii bo mbansooshwi y ncow bofεε ba ke ghan tu jim yuuke njon, mum gay é Jisos le, "Tata, bese se teje diee diuw, ε è cim nu naa bonceendaa bo dεwle le, ε bó yuw ke bese le."

¹⁸ E Jisos tfuse ê bó le, "Me nse nu ε n'yεn ε Satan ε gbwe ke diεwe jan fô yí ε law we ε ley fokuse. ¹⁹ Me nu ε nya wase mvunγay é ben mvú è nulo é ben elεenci yó bó bonγam dvú. E mbvuu ε nya mvunγay mvú ben eso mvunγay mvu Satan wvú wee bvuban e dvú mvunciim. Ke è nulo é fieε eshiw ben ke. ²⁰ Geenεn, fo ben eyuukè njon le bonceendaa bo dεwle le yuuke ben e ke. Ben eyuukè njon ε è nu le edieε eyene nu ε Nyo' e san wase é nwa' we le fowe."

*E Jisos yuw njon
(Mat 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Ke sekedvu, ε Keyoy ke Yuule ge ε njon no yuu lo Jisos. E wvú mum gay le, "Me nyaa keyoone é wo Icεm Nfon εbule bó nshe le wo nu ε nyile mwεem mvun é bogoyfee noo bonkicεεfieε, ε dunεε ε è nu é mvunley mvu boom e. E nu no fi nu Icεm, njefo è nu no wo to shieele le fi enu."

²² E Jisos bvuu jeme le, "Icεm nu ε nya wase mwεem mvunciim é me. Ke wee nu dvú wvú kee Wan wvú me ke, è mey ke Icεm wvú kee. E wee yaa nu dvú wvú kee Icεm ke, è mey ke me wvú Wan noo bonyii bò Wan nu ε caw keedunεε Ice é bó."

²³ E wvú nε banke ye jeme wase ε è nu ê boom bew bo ηgoo le εbonεbon le, “Njon wvu baay nu wene le εjise eyene yene mwεεm mvun e. ²⁴ Ben ekeè le bonyii bo ntum Nyo' le nteen bô bonfon to shee beele keeyen mwεεm mvù ben yene le, ke fanε yaa eyen ke. No beele ten keeyuw mwεεm mvù ben yuuke, ke fanε yaa eyuw ke.”

Ngan εkumε wee wvù jee wvu Samalia

²⁵ E wee mvu wvù to looci kee bonci bo Nyo' le, ke nε to keemom Jisos, mum bife ê wvú le, “Wee n'yεεyi, fiε fi me ηκεηκε keenje nse ηκεηκε nshii wvù mey lo nu la?”

²⁶ E Jisos bife ê wvú le, “Bó sanj ê Nwa' Nyo' le le wee egeè nεε? Wo taanke yuuke le la?”

²⁷ E wvú tfuse le, “Bó sanj le, ‘E koonkè Tata wvù Nyo' wo bô fitele fiuw ficii, enya εkolε kuw ê wvú kecii, elemtè fô wvú le bô mvunγay mwuw mvunciim, egεε bvufee bwuw bvucii yî ye le, ebvuu ekoonkè waa bwoo no wo koonke εkolε kuw.’”

²⁸ E Jisos gay le, “Wo nu ε tfuse lej. E geè nonεn ke emum eκεηκε nshii wvù mey lo.”

²⁹ E wee wvudvu mum nε wowlεn bife ê Jisos le, “Waa bwεεm nu yεε?” ³⁰ E Jisos tfuse ε è nu ê ηgan e le, “Wee mvu to nu ε nε Jelusalem no booke Jeliku, dioo gene ley can bocooη e. E bó sunj wvú, ε wvú citen, ε bó baayε ndvú ye jo bô mwεεm mwew mvunciim, mum lanj wvú fó lewte. ³¹ E fi ke nε kooy le wee mvu to booke ê je yidvu le ε è nu cee ncese, yen wee wvudvu le, wεm lo fey. ³² E wee mvu ten ke nε no too, ε è nu wee wvu ê kfuu di Lεwe le, ke to buy fó, yen wvú le, wεm lo ten fey. ³³ Geenεn, ε wvumvu wee ke no lene ten too, ε è nu wee wvu Samalia. E wvú ke to buy fó, yen wvú le ε shen koo wvú. ³⁴ E wvú gen mbew ye le, gεε mbvuum bô mεεm yî bilemte biew e, kuu bilemte bidvu bô ndvu, mum tuu wvú yî nyam yî wvú to lene yî dvú le, gen dvú yew bonyii bo ghane le no taale fô wvú le. ³⁵ E bô wvú ce, ε bvú buy yuu, ε wvú bvuse bodanali bofεε nya ê wee yew yidvu gay ê wvú le, ‘Shεε etaalè fô wee wvun e. E wo sheke lo ε jewse bigew bí ε fesεn, ε me ηke endioo ε ηkase entfuse.’”

³⁶ No Jisos ma nonεn, mum bife ê wee wε wvù to looci kee nci le, “Ente jo bonyii bo botete ban, wo yen fiuw le wee wvù to dunjεε le wen nu waa bwee wee wvù bocooη to sunjεε nu wvù la?”

³⁷ E wvú tfuse le, “E nu wee wvù to koolεε shen fô wee wvudvu le.” E Jisos mum gay ê wvú le, “E genè, egεn egeè ten nonεn.”

E Jisos bεε fô yew e fo Maata bô Maalia

³⁸ E Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke nε no gene, gen ley ntεw mvu le ε kpwoon mvu nu jó ε bó tenje le Maata. E wvú fiisen Jisos ê wvú yew. ³⁹ Wvú to keηke waa bwee mvu ε bó tenje le Maalia. No Jisos to genεε ley dvú, ε Maalia mum gen shii mbew ye le no yeke fiεε fi wvú yεεyi. ⁴⁰ E Maata nu fiew buuke ε è nu bô ntεw. E wvú ke nε to bife ê Jisos le, “Tata, wo yene le waa bwεεm nu ε cinε me le me ε no ntawtene me embenj se wo ghayte lo le? Gayε ke é wvú eto efice me.”

41 E Tata tfuse le, “Maata, Maata, wo buuke, baysee ekole kuw yi mwεεm e nteen, 42 ε fiεε fi nu shiee le baay nu ke fimwaan. Maalia nu ε caw wase fifiε, ε ke wee yaa nu ke efi ε wvú ke.”

11

E Jisos yεεyi no è nulo é bó ebunlee (Mat 6:5-15)

1 E to nu diuu dimew, ε Jisos no bunlee bvudvuu bvumew e, ke bunle mese, ε wee we ηgoo mvu to gay ê wvú le, “Tata, yεεyi bese no è nulo é bese ebunlee, leηleη no Jon to yεεyεε bonyii bew bo ηgoo le no bó ebunlee.”

2 E Jisos mum gay ê bó le, “Ben dioo bunlee no gaytε le, ‘Icee wese, gee é bonyii ewvumtε diee diuw, ege é bvunfon bwuw eto.

3 E nyaà bese mwεεm mvudien εdiuw εcii,

4 Lεεshε bibefε bisese, no bese lεεshi bibefε bi bonyii bomew gee fô bese le. Fo wo ecine é bese eley mmom yi eghaw bese le ke.’ ”

5 No wvú gay nonen num fewsen ê bó le, “Ben ejo le wee mvu ben e be ne ε gen ε kumce yew nsaa ye entaη enteleη ε gay le, ‘Nsaa yem, nenε ke we efoose me bó bontuw bo bvulem ε botete. 6 Nsaa yem yimi nu ε ne ε buyneη gbwen ghane le, ε me n'yaa ηkeηke fiεε fi me nu entêw wvú dvú ke.’ 7 Bó ejo le nsaa yo yi wo be kumci ye ε kaa ε tfuse fiew yew le, ‘Fo wo ejewsee me ke. Bee boom bem nu ε bó ε jiim wase ε fen kembuη. Ke è nulo é me embvuu enε we le me engom fiεε enya ê wo ke.’ ” 8 No Jisos fewsene nonen, bvuu gay le, “E me ensee ê ben le é wvú fen baa enε we enya bvulem bvú wo biite njefo wvú nu nsaa yo, tu wvú nu ke eghan ke enε we enya fiεε ficii fi wo shieele seke wo ε meη ke fó ε no kumci. 9 Me ε no ηgayte ê ben le, ben ebiitε, é Nyo' ke enya ê ben. Ben egomtε, é Nyo' ke ege é ben eyen. Ben ekumci kembuη, é Nyo' ke eyene ê ben. 10 Ben ekeè le wee tfuu wvú biite, nu ke ekeηke, ε wee tfuu wvú gomte, nu ke eyen, ε wvú kumci kembuη nu ε bó nu ke eyene ê wvú.

11 E nu cee wan wvú la ê ben enteleη wvú waa we bife bye, é wvú enya ε è nu yo é wvú? 12 Nu le é wan be bife gee, é wo enya ε è nu ηgam é wvú le? 13 E ben fen bó è nu bonyii bó befe kee keenya mwεεm mvú jee é boom bonen, tu ke è nulo é Icee wene wvú nu fowe enya ten Keyoy ke Yuule é bonyii bó biite é wvú efey naa lo nonen e?”

Jisos bó Belsebu (Mat 12:22-30, 43-45; Mak 3:20-27)

14 E Jisos ke no buuse nceendaa dεwle yi wee mvu le ε è nu kencife. No nceendaa dεwle wvudvu to buyεε, ε wee wvudvu mum kew no jemyi. E kebombom ke bonyii le yen no keηke lo ηghaw. 15 E bonyii bomew no duu le, “Wvú bvuuuse bonceendaa bo dεwle le nen ε è nu bó mvuηgay mvu Belsebu wvú nfon bonceendaa bo dεwle le.”

16 E bomew bonyii no teeyi keekoo wvú gayte le wvú ege fiεε fi dunçi mvuηgay mvú ne fowe. 17 E Jisos kieε bonηkpawce bobole mum gay le, “E ketum ne ε gawsen ε no diuu ekinekin, kí saa ke eleem ke. Kfuu é ne ε gawsen ε

no diuu edinedin, tu dí ε bvunj wase. ¹⁸ Ε nu ke ληνλην no Satan bô ηgoo ye ne ε gawsen ε no diuu ebonebon, bvunfon bwew saa ke eleem ten ke. Me ηgayte nonen njefo ben duu le me mbvuuse bonceendaa bo dεwle le ε è nu bô mvunjay mvu Belsebu le. ¹⁹ Ε è fen nu le me mbvuuse bonceendaa bo dεwle le ε è nu bô mvunjay mvu Belsebu le, tu bonen boom bvuuuse ε è nu bô mvu yεε le? Fieε fi boom bonen bodvu gee nu edunje le ben nu ε gbwe wase nsaw. ²⁰ Geenen é me mbvuuse bonceendaa bodvu ε è nu bô kebo ke Nyo' le, tu bvunfon bvυ Nyo' le nu ε to wase fô ben e.

²¹ Ben kee le é ntemmvunjay seyse mwεem mwew mvu jem e ε shii ε no ceyte la diew dvú, wee saa ke eshiw fieε fiew ke. ²² Geenen, é ntemmvunjay mvu wvú fele wvú ne ε to ε diu ε so wvú, emum eloo mwεem mwew mvu jem e mvú wvú se gεele ekole yí dvú le, ebvuu ekuu mwεem mwew mvunjiim egen dvú é bô nsáa ye egaw.

²³ Ben ekeé le é wee kicine me, tu mweten bone ε è nu bikaa é me ejim. Wee wvú baa efici me keebaanci lo, tu wvú tawse lo.

²⁴ Keyoy ké yiile ké buyte yí wee le mum gen ηkpwaante no gomte fô kí ecee. Geenen ké dioo ε gom ηkuun, mum jeme é ekole kew le, 'Me nu enkase entu é me yew fô me nse mbuyεε.' ²⁵ Seke kí ε kase ε to ε yen ε yew nu ε bó ε yese ε seyse yí ε no yuule, ²⁶ nonen ε kí mum kase gen, to bô biyoy bimew bisooshwi yí bife fele kí, ε bó bí mum to ley no cee dvú. Ε mwεem mum mεse fo yí mweten e sekedvu fey no mvú se shee nu."

Njon wvu baay nu wvu baa?

²⁷ No Jisos to beε jemyi mwεem mvun nen, ε kpwoon mvu ne sese é kebombom ke bonyii le ente jeme le, "Njon wvu baay nu wvú kpwoon wvú to bokεε wo, bvuu yamse le."

²⁸ Ε Jisos tfuse fiew le, "Njon wvu baay nu ε è nu wvu bonyii bô yuuke diεw Nyo' gee no yí gomte."

Ε bonyii no gomte keeyen kenghaw ke fieε le kè dunji fô mvunjay mvu Jisos e ne

(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ No bibombom bi bonyii le to taashi too mbew ye le, ε wvú ne gay le, "Εηgokε ke keseen kin nu kè befe. Kí gomte keeyen kenghaw ke fieε le kè dunji mvunjay mwem, ε bó yaa nu edunje é kí ke. Geenen, ε kenghaw ke fieε le baa fey ke wee ntum Nyo' wvú Jona le ke. ³⁰ No fieε fi Jona to gee to nu kenghaw ke fieε le fô bonyii bo Ninive le, nu ke ληνλην no fieε fi wee wvú diee nu Waawee gee nu ke enu kenghaw ke fieε le fô ηηgokε ke keseen kin e. ³¹ Ε nu ke enu diuu di nsaw wvu fokemεse le, é Yaa wvú to saake ketum kè Sheba eleem bô ηηgokε ke keseen kin ege é bó elese kí ηgew e, njefo wvú to nu ε ne ketum kew e é kendvuse ke won e keeto eyuw bvufee bvυ Nfon Saamun e. Geenen ben eyeke eyuw, wee mvu nu fen bô fieε ε fi kuuke fele fi Saamun e. ³² Ε bonyii bo Ninive nu ke elomte ten ηηgokε ke keseen kin ebvubwe le kí to nu ε jay baay, njefo bó to nu ε yuw fieε fi Jona to fewεε, kumen mvuntelem mvubole. Wee mvu wvun fen bô fieε fi fele fi Jona le, ε ben yaa kumene mvuntelem mvunen ke.

Ken'yeeε ke ye le (Mat 5:15)

³³ Kε wee ké tfluuke ken'yeese lese egaaku kε. Kε è yaa nulo ten é wvú ebvuu ejo ηkaa ekfuke dvú kε. Wvú ké tfluuke, tome ε è nu yí fiεε fi bó tomyi ken'yeese yí dvú le, le bonyii dioo leyte yew eyene n'yuu le. ³⁴ Jise diuw nu ken'yeese ke ye yo le. E jise diuw yuule lo, é ye yo yicii enu ε yí ε yinjen bó n'yuu. Geenεn, é jise diuw baa yuule, é ye yo yicii enu ε yí ε yinjen lo bó ejjwε. ³⁵ Fí mum è no nu le, wee etaale le laa wen lene ε è nu ente jo n'yuu nuu ente jo ejjwε le. ³⁶ E wo lene ente jo n'yuu ε keba kemew yaa nu é ejjwε le kε, é mwεεm mvunciim emum eyuule kε diεwε no ken'yeese ké baa no nyaa n'yuu yí yo le."

*E Jisos tooshε Bofalasii bó bonyii bó dunji bonci
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)*

³⁷ E Jisos ke mεse njeme we, ε wee Falasii mvu tee wvú le wvú eto é bó wen egen ediekεn. E Jisos mum gen, ley, shii ε bó no diekene, ³⁸ ε wvú baa yaw ekuε can kε. * E wee Falasii wε taa ε fi ghaw wvú. ³⁹ E Tata kieε fiεε fi wvú kpawaci mum jeme é wvú le, "Ben Bofalasii cuke mvunjom bó shúw ye le, geenεn ε mwεεm mvú befe bó ken'yεε ejjise ε cin lo fò mvuntelem mvunen e. ⁴⁰ Biyun bin! Kε Nyo' wvú to bomεε ekfunj nu wvú to bomεε ente ten e? ⁴¹ Fí ben bee keegeè nu le, ben enyaà mwεεm mvú ben kεηke é mwεεm mwε le é bonyii bo kefufe le, é mwεεm mvunciim emum eyuule fò ben e.

⁴² Ngεw wvu baay nu wene Bofalasii. Ben nyaa keba kemwaanj é Nyo' ente jo biba yuufe bi mbáse yí ben keeke naa noo mwεεm mvú ben keeke geele é mbáse le le yí eshumte, geenεn kaa cin'yi keegeε mwεεm mvu lenj fò bonyii le bó keekoηke Nyo'. Ben be kεηke keegeè mwεεm mvudvu mvunciim yaa cin'yi fimew e kε.

⁴³ Ngεw wvu baay nu wene Bofalasii. Ben ké no kooηke ke keeshiile ε è nu fwe yéw bunle le, bvuu kooηke le bó egayte ben e é way bó n'wvum. ⁴⁴ Ngεw wvu baay nu wene, njefo ben nu ke diεwε jém yí yaa yen'yi kε, ε bonyii lene yí dvú le yaa kee kε."

⁴⁵ No Jisos to jemyi nεn, ε wee mvu wvú to looci kee bonci bo Nyo' le gay é wvú le, "Wee n'yεeyi, wo kee kε le fiεε fi wo jemyi nu ε kum bese le ten e."

⁴⁶ E Jisos tfuse le, "Ngεw wvu baay nu ten wene ben bonyii bó looci kee bonci bo Nyo' le. Ben nεn'yi yike bonyii bó bvujite ε bvú fele mvunjay mvubole se è nulo é ben elaw kε naa lo kpwan ebo keefice bó dvú ηkuunj.

⁴⁷ Ngεw wvu baay nu wene. Ben bomte jém bonyii bo ntum Nyo' le bó bo'icee ceε bonεn to yuwyeε. ⁴⁸ Fifin dunji le ben tomte gee di bo'icee ceε bonεn e. Bó to nu ε yuwye bonyii bo ntum Nyo' le, ben ε mum ε shεε ε no seysee bomte jém yibo. ⁴⁹ E nu fiεε fi to gee ε Nyo' bó bvufee bwew se jeme le, 'Me nu ηke enciinse bonyii bem bo ntum e fò bó le, é bó ke eyuwye bomew ebvuu ekuη bomew.'

⁵⁰ Nonen, Nyo' nu ke ebife é εηgoke ke keseen kin ekumε ελεμε ke bonyii bew bo ntum e bocii bó bó to yuwyeε ε kεw no wonj to kεwεε. ⁵¹ Wvú nu ke bife ε kεw yí ελεμε ke Abel e egen ebuy yí ke Sakalia wvú bó to yuε entelen jo ketan ke ncese bó yew ncese le. Me nseηe lo é ben keceey le Nyo' nu ke ebife é εηgoke ke keseen kin ekumε kpwe bonyii bodvu ba bocii.

⁵² Ngεw wvu baay nu wene ben bonyii bó looci kee bonci bo Nyo' le. Ben nu ε nyile ken'yene ke diuw fwese wvú è nulo é wee eley dvú se kieε fiεε fi nu

11:33 8:16; Mak 4:21 **11:37** 7:36 **11:38** Mak 7:2-4; Mat 15:2 * **11:38** Wvú to kεηke keecuke can yin é je yí nce wvubo wonj gomte le. **11:41** 12:33 **11:42** Mat 23:23; Luk 18:12 **11:43** 20:46; Mak 12:38-39 **11:47** Lem 7:52 **11:49** 6:13 **11:51** Keη 4:8-10; 2Klo 24:20-22 **11:52** Mat 16:19

leŋ e. Ben nu ε tun keeley, ε bvuu ε no baanŋke bonyii bò gomte keeley fo bó eley.”

⁵³ Ε Jisos ke ja le wen egene, ε Bofalasii bô bonyii bò to duŋci bonci bo Nyo' le κew no leeshi wvù bô díew biwci mwεem ê wvù nteen nteen, ⁵⁴ ε bó to gee nonen teeyi lo wvù keeyuw fiεε diuw we le emum ekoo wvù.

12

Fo wee ejemyi jεey gee jεey ke

¹ No Jisos to jemyi, ε bibombom bi bonyii le no taashi fó bontfuke le bontfuke le faanene. Ε bomew leenci bikaa bi bomew e. Ε Jisos ne κew no jemyi ε è nu ê boom bew bo ηgoo le gayte le, “Ben ejoð kefew yí fintuŋleen fi Bofalasii le fi è nu gee dibole dí bó jemyi jεey, gee jεey e. ² Ben ekeè le ke fiεε nu dvù fi bó banji fi nu ke enu se fi ε buy emwa ke. Ε ke fiεε nu dvù ten fi bó nyile fi nu ke enu se bó ε kieε ke. ³ Ben ekeè le fiεε ficii fi ben jemyi entan nu ε bó nu ke eyuŋen εmvunsheen. Ε fiεε ficii fi ben ké faale yew se no tfumtfume nu ε bó nu ke ejan ε è nu fô ekole ke yew e.

Wee wvù bó efanè (Mat 10:28-31)

⁴ Nsáa yem, me ε no njemyi ê ben le fo ben efanè bonyii bò nulo eyu ke ε è nu nyam ye maan se è nulo é bó ebvuu ege fiεε fimew ke. ⁵ Ben eyeke eyuw wee wvù ben efanè. Ben efanè ε è nu Nyo' njefo è nu wvù wvù keŋke mvunŋay keeyu wee, ebvuu elese mweten nguy wvu baay e. Me mbvuu ηgayte ê ben le ben efanè ε è nu wvù.

⁶ Ke ben kee le bó ké no geese mvunsha mvuntin ke yí mvunyinyi le mvunfεem maan? Geenεn, ke finsha fimew nu dvù fimwaan fi Nyo' ké daaye ê fi le ke. ⁷ Finen nu ε Nyo' kee naa yvùw yicii yi nu ê ben εfa. Fo ben efanè ke. Ben fele lo mvunsha fó nteen.

Wee wvù beŋe bó wee wvù tune Jisos (Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ε me embvuu ensee ê ben ten le, é wee beŋe ê bonyii ejise le wen kee me, tu wee wvù diee nu Waawee nu ke ebee ten mweten ê bonceendaa bo Nyo' le fwe. ⁹ Geenεn, é wee ma lo me ê bonyii ejise, tu me nu ηke ema ten mweten ê bonceendaa bo Nyo' le ejise.

¹⁰ Fí ε bvuu è no nu le, Nyo' nu ke elεeshε díew yi befe yi wee jemyi ekume wee wvù diee nu Waawee, geenεn ke è nu naa lo é Nyo' ke eyuu elεeshε díew yi befe yi wee jemyi ekume Keyoy ke Yuule ke.

¹¹ Seke bó ε koo ben ε gen dvù yéw bunle le, keŋεε fwe dvu bonyii bò saake woŋ keŋεε fwe dvu bonyii bò keŋke mvunŋay mvu sa' le, le bó egen esaw ben, fo ekole ekfumtè ben le laa ben nu ke egen etanje diuw egay le la le, keŋεε ejeme neε le. ¹² Ε nu ke enu kefew kedvu le é Keyoy ke Yuule esee fiεε fi ben ejeme.”

Nŋan ekume keyun ke cee kpwaw e

¹³ No Jisos to teet boom bew bo ηgoo le nonen, ε wee mvu ne jeme ente jo kebombom ke bonyii le, gay ê wvù le, “Wee n'yεeyi, gaye ê waa bwεem le wvù egaw bvushεw bvuseεbeewvu enya bwem.”

¹⁴ Ε Jisos bife ê wvù le, “Diemsεn, è geke yεε me le me ensumtenè bonsaw bonen, mbvuu ηgaakè bvushεw bvunεn?” ¹⁵ No wvù bife nonen mum gay ê

wee tfuu le, “Ben eyenè fo ben eyeelè ejise yî mwεem e, njefo ke nshii wee yaa nu nje mwεem mvù wvù kenke ke, wee ejo naa ε mweten kenke neε.”

¹⁶ No wvù jeme nonen, mum ma ngan le, “Cee kpawaw mvu to kenke weε we, ε mwεem ke jon dvù baay. ¹⁷ E wvù mum kew no kpawawci le laa wen nu ke ege neε le? Wen nu ke egeε ngu wen fee le? ¹⁸ E wvù mum neε cu ntaη le, ‘Fieε fi me nu enje nu fin. Me nu ensaw bigone biem, enkase enkwuse, emum engeε ngu bô mwεem mwem dvù mvunnciim. ¹⁹ E me nke endioo ε nje nonen, emum enγay ê ekole kem le me nu wee keshi. Me nkenke mwεem mvù me nu nke endie embuy bilum e nteen. Ke me mbee ebvuu embuuke ke. Me nu endiekene ke wase lo, mbvuu n’wukene n’yuuke njon.’ ²⁰ No wvù seyse nonen, ε Nyo’ mum tee wvù le, ‘Keyuη kin! Entaη eben nu ε me nu nke enkase enjo keyoy kuw. Mwεem mvun mvunnciim mvù wo seyse ε gee nu ke enu mvu yeε le?’”

²¹ No jisos jeme nen mum gay le, “E nu ke lenlen no fi nu ke enu fô wee wvù baanci bvukuke fô ekole kew e yaa kenke bvukuke ê keba ke Nyo’ le ke.”

Bó else mvuntelem ε è nu yî Nyo’ le
(Mat 6:25-34)

²² E wvù bvuu ne no jemyi wase ε è nu ê boom bew bo ngoo le le, “Fo ben eyanyanè ekumε nshii wene le laa ben nu ke edie la le, kenεε ekumε ye yene laa ben nu ke ejise la le. ²³ Ben ekeè le keyoy ke wee le fele mwεem mvudien, ε ye wee fele ndvù. ²⁴ Ben etaa eyen binanηa, ke bí ké no jewyi bvuu gbweci ngu ke. Ke bí yaa kenke bigone ke. E Nyo’ nyanyi ke bí bicii. Ke ben kee le ben fele mvunyiim e? ²⁵ E nu yeε ê ben entelen wvù yanyanηe, wvù nulo ebise ke naa kefew caan yî nshii we le? ²⁶ No è nu se è nulo é ben ege naa fi caan fin nkuuη, è ge la wvù ben soo bikuu ekumε mwεem mvumew? ²⁷ Ben etaa yen no fow ké no kuu nu. Ke fow ké no lemte kenεε shile ndvù ke. Geenε, é me ensee ê ben le ke naa Nfon Saamun bô bvukuke bvucii bvù wvù to kenke to ké suute ye no nu ε wvù ε buy fô fow mvu le ke. ²⁸ E Nyo’ suute egay yo nkpwaante nen, egay yò kuu eben, buy ntfuu ε bó ε fwεε wase fotaη, tu ke è nulo é wvù esufe ben efey lo nonen e? O oo bonyii bo mbee wvù doose le!

²⁹ Fí mum è no nu le fo ben eyanyanè, bvuu kpwaake le laa ben nu ke ediee la bvuu wuu la le, ³⁰ njefo mvumvun mwεem ké no kpawawci ke bonyii bo yî nshε le bô yaa kee Nyo’ ke. Ben ekeè le Icee wene kee lo le ben shieele mwεem mvun mvunnciim. ³¹ Ben else bvufee bvunen ε è nu yî bvunfon bvù Nyo’ le, é wvù emum enyaa ten mwεem mvun mvunnciim ê ben.

³² Ngoo yem, no ben nu caan nen, fo ben efanè ke, njefo Nyo’ wvù Icee wene nu ε caw keenya bvunfon ê ben. ³³ Ben egese mwεem mvù ben kenke, egaw bigew bidvu ê bonyii bo kefufe le, egomtè bobuuncuu ε è nu bô yaa nulo esεken ke. Ben egeelè kpawaw wene ε è nu woη Nyo’ le, fô è yaa nulo é wvù eka ke, ε cooη yaa nulo efey fô ke, ε shéw yaa nulo ekan ke. ³⁴ Ben ekeè le fô wee gεke kpawaw we nu ke fô fô fitele fiew nu enu.

Bonyii bo jisos e ecεytè wvù
(Mat 24:45-51)

³⁵ Ben ekay bicaw binen, etfuw bin’yeese ecεytè lemme, ³⁶ ke diεwε boom bo lemme le bô cεyte cee ekole wvubo ε wvù nu gbwen bvujen e. E wvù nu ke edioo ekaase ekumε kembuη é bó eyene lo é wvù eley. ³⁷ Njon wvu baay nu

ke enu wvu boom bo lemme le bô cee ekole wvubo nu ke edioo efese eyen ε bó nu we ceyte. E me ensee ê ben keceey le wvú nu ke esen ndvu ye é bó shiiyen fokuse é wvú eto bô mwem mvudien egawce ê bó. ³⁸ Njon wvu baay nu ke enu wvu boom bo lemme le bô wvú nu ke edioo efese eyen ε bó nu ceyte. Kenne wvú nu ke eto entan entelen, kenne seke nyimshie ε tonj. ³⁹ Ben ekeè le é cee yew kee kefew kè coon nu ke eto, é wvú eceytè. Wvú saa ke ecine é bó engoy yew ye ke. ⁴⁰ Ben ten kenjke kececytè, njefo wee wvu diee nu Waawee nu ke ekase eto ε è nu ê kefew kè ben yaa kee ke le.”

⁴¹ E Bita mum ne bife ê wvú le, “Tata, wo ma ngan wvun ε è nu ê bese, nuu ê bonyii bocii le?” ⁴² E Tata tfuse le, “Waa lemme wvú nu wvu keceey bvuu kenjke bvufee nu wvú la? Ke è nu wvuwe wvú cee ekole we nu e gee wvú le wvú etaalè fô yew ye le, é kefew ke dioo ε kocen ε wvú nya mwem mvudien mvu boom bo lemme le é bó le? ⁴³ Njon wvu baay nu ke enu wvu waa lemme wvuwe wvú cee ekole we nu ke edioo etoo eyen ε wvú gee lemme lenjen no wvú bee keegee. ⁴⁴ E me ensee ê ben keceey le cee ekole we nu ke ebense wvú é wvú etaale fô mwem mwew e mvunciim. ⁴⁵ Geenε, é waa lemme wvudvu ne ε jeme é ekole kew le, ‘Ke cee ekole wem nu ke eyanjen ekase eto ke’, ε mum ε kew ε no suunjke boom bo lemme le bô bolemse noo bô bokene, diekene bvuu wvu mbvuum ε mó kooole wvú, ⁴⁶ tu cee ekole we nu ke ene esese ebuynen diu dimew di wvú yaa be kpwaake le ke noo ê kefew kè wvú yaa be kee le ke. Wvú nu ke edioo ε buynen nonen, emum enya ngew ê waa lemme wvudvu, eciinse wvú é wvú egen enu bô bonyii bô yaa jemyi keceey ke.”

⁴⁷ Waa lemme wvú kee fiε fi cee ekole we gomte le wvú egeè, ε fanjε yaa eseysel egee, nu ε bó nu ke etam wvú bonjgwan nteen. ⁴⁸ E waa lemme wvú yaa kee ke fiε fi cee ekole we gomte le wvú egeè, ge fiε fi é nulo é bó etam wvú bonjgwan nteen, nu ε bó nu ke ewewce ke lo wvuwe caan. Wee wvú bó nu ε nya mwem ê wvú nteen nu ε bó nu ke eshieele nteen ê wvú. E wee wvú bó nu ε gee mwem can ye le nteen nu ε bó nu ke ebife ê wvú nteen.”

Jisos to bô kenjgawsen

(Mat 10:34-36)

⁴⁹ E Jisos bvuu gay ê boom bew bo ngoo le le, “Me nto keenfwεε ε è nu nguy yi nshε le. Wee ejo ε wvú be beenci wase. ⁵⁰ Me kenjke kfuw ngew wvu baay keenley wvú le, ε fitele fiem nu ke elεten ke seke me ε nley wase wvú le. ⁵¹ Ben kpwaake le me nto ε è nu bô nyεkeey yi nshε le fen e? Naa lo. Ben ekeè le me nto ε è nu bô kenjgawsen. ⁵² E kew yi keseen e, yew yi nu bonyii botin nu ke egawsen. Bonyii bo botete nu ke egawsen bô bo bofεε, é bo bofεε egawsen bô bo botete. ⁵³ Cee wan nu ke egawsen bô waa we wvú diemsen, é wan wvú diemsen egawsen bô ice. Bwee wan nu ke egawsen bô waa we wvú kpwoon, é wan wvú kpwoon egawsen bô bwee. Bwee diemsen nu ke egawsen bô kpweε waa we, é kpweε wan egawsen bô bwee dweese.”

Bonyii kee kefew

(Mat 16:2-3)

⁵⁴ E Jisos gay wase ε è nu ê kebombom ke bonyii le le, “Ben ké yene seke kembew bene je kuku, ε ben mum no duu le, ‘Jan nu ke egbwe.’ E yi ke mum gbwe. ⁵⁵ E ben ké yen ten ε fwefwe ε banjke wase ye ε no booke lo je ewewe, é ben mum no duu le, ‘Kenjfum ke baay nu ke enu.’ E kí mum ke no nu. ⁵⁶ Ben

bonyii bò jemyi jɛɛy, gee jɛɛy ban, no ben taale ɛbulɛ bô nshe mum kɛɛ no ɛkfun nu ke enu, kɛ è nulo tɛn é ben ekɛɛ mwɛɛm mvù Nyo' dunji yí kefew kin e nje la?

⁵⁷ Ɛ kɛ è nulo tɛn é ben ekpwawcɛ fiɛɛ fi lɛŋ fi è nulo é ben egeɛ le? ⁵⁸ Ɛ wee jo wo ɛ no gene dvù yew nsaw e, é wo mom ɛ ben ɛ wvù seyse ɛ è bɛɛ é je, fo wvù ke egufe wo egɛn efese can wee wvù saake bonsaw e, é wvù efese wo can nci le é bó efen wo yew ncaw e. ⁵⁹ Ɛ me ensee é wo lɛ kɛ wo nu ke ebuy dvù sɛ wo ɛ mɛsɛ ɛ law finyinyi ficii fi bó shieele kɛ.”

13

Wee tfuu ekumen fitele fiew fo wvù ke ekpwe

¹ Ɛ to nu kefew kedvu le, ɛ bonyii bomew ke nɛ be Jisos kumte bonyii bo Galilee bomew bò to genɛ keege ncese fô Nyo' le, ɛ Baylet tum bonyii ɛ bó gen gbwoce bó, ɛ bilɛɛm bibole taashe bò bi nyám yí bó to gee ncese dvù. ² Ɛ Jisos yekɛ nɛn, bife é bó le, “Ben kpwaake lɛ bonyii bodvu to kpwe kfuɛ yiyɛ kpwe nonɛn njefo bibefe bibole to fele bi bonyii bo Galilee bomew e nuu? ³ Kɛ è nu nonɛn kɛ. Ɛ me ensee é ben lɛ, é ben baa ekumɛn mvuntelem mvunɛn, é ben bocii ke ekpwekɛn kɛ nonɛn. ⁴ Ben kumyi bonyii bo yuufe ncow nyan bò yew yí defe é we to kesɛɛ Siloam yuwye bó? Ben kpwaake lɛ bonyii bodvu to kpwekene nonɛn njefo bibefe bibole to fele bi bonyii bo Jɛlusalɛm bomew e nuu? ⁵ Kɛ è nu nonɛn kɛ. Ɛ me ensee é ben lɛ, é ben baa ekumɛn mvuntelem mvunɛn, é ben bocii ke ekpwekɛn kɛ nonɛn.”

Ngan kete kè yaa to yumte mvuntam kɛ

⁶ Ɛ Jisos mum ma ngan mvu é bó le, “Ɛ to nu kefew kemew e, ɛ wee mvu yee kete kemew * é wvù wɛne. Ɛ kefew ke kocɛn, ɛ wvù to keekoy, fanɛ yaa yɛn ɛ mvuntam ɛ yum yí dvù le kɛ. ⁷ Ɛ wvù mum gay é wee wvù to taale fô wɛɛ we le lɛ, ‘Taa eyɛn, é nu wase bilum bitete keseen no me ntoo keenkoy mvuntam yí kete kin e, n'yaa yɛne fiɛɛ le yí dvù le kɛ. Gbwolɛ lo. Kí banji bvudvuu ɛcici.’ ⁸ Ɛ wee we lemme wvudvu tfuse lɛ, ‘Cee ekolɛ, kɛ bvuu cinɛ kɛ dvù kelum kin, é me encɛwɛɛ kenyi kedvu engɛɛ binfo fô. ⁹ Ɛ è ke edioo enu kelum kè too le kí ɛ yum, é fí ejon, kí ɛ fanj keeyum ee, é me emum egbwo.’”

Ɛ Jisos fɛ kpwoon mvu diuu di mbam

¹⁰ Ɛ è ke no nu diuu di mbam e dimew, ɛ Jisos no yɛɛyi bonyii yew bunle mi le. ¹¹ Ɛ kpwoon mvu nu dvù ɛ keyoy kemew nu yí ye le, ɛ è nu kè kè ge ɛ wee tu wee gon. Kí to nu ɛ ge wase wvù ɛ cɛm bilum yuufe ncow nyan jim ɛ ngvuse, ɛ è yaa nulo é wvù ebvuu eleem we teytey kɛ. ¹² Ɛ Jisos yɛn kpwoon wvudvu le, tee wvù ɛ wvù to. Ɛ wvù gay é wvù lɛ, “Bwɛɛm, wo nu ɛ boy wase ɛbo jo ntun wo wvun.” ¹³ No wvù gay nonɛn, mum nɛke kebo kum wvù le. Kan mwaan, ɛ jim ye kase nɛle ye, ɛ wvù leem we teytey, mum no tumte monkum mo Nyo' le.

¹⁴ Ɛ cee ekolɛ yew bunle yidvu yɛn no Jisos fɛ kpwoon wvudvu ɛ è to nu diuu di mbam e, ɛ fiɛɛ fidvu ton'yɛ wvù baay. Ɛ wvù mum no saake bonyii gayte lɛ, “Ediuw ɛ lemme nu esoocaa. Ben etoò ɛ bó fele bincɛm binɛn ɛ è nu ediuw yoya le. Fo wee ebvuu emom eto diuu di mbam e kɛ.”

¹⁵ Ɛ Tata tfuse é wvù lɛ, “Ben bonyii bò jemyi jɛɛy, gee jɛɛy ban. Ɛ ké dioo nu diuu di mbam e, wee saa ejo na' we kɛnɛɛ kembɛɛbey kew egɛn enya joo dvù?

13:3 Mben 7:12 **13:6** Mat 21:19; Mak 11:13 * **13:6** Kete kedvu nu ɛ bó tenɛ é díew bala le lɛ, «Fig». **13:8** 2Bi 3:9, 15 **13:10** Mak 2:27-28 **13:14** Ksm 20:9-10 **13:15** 14:5; Mat 12:11-12

16 Kpwoon wvun ε no nu waa Aba'am, ε Satan ε lese wase yî ncaw e bilum yuufe ncow nyan, tu ke fî baa jee le bó ebvuse wvú yî ngew e diuu di mbam e?" 17 No Jisos jeme nonen, ε bonyii bew bo bvuban e wuumen, ε bonyii nteen no lanlarje lo fibole nje binghaw bi mwεem e bicii bi Jisos to gee.

Ngan ekume ngow fintam fimew
(Mat 13:31-32; Mak 4:30-32)

18 E Jisos ne ghay le "Bvunfon bvú Nyo' le nu ke diewe la? Fiε fi è nulo é me enfewsen dvú nu la? 19 Bvú nu ke diewe ngow fintam fimew † fi wee to tfumyεε wene dvu wvú, ε yî ke buy, ku yin tu kete ε mvunyiim mvú bile we no yoote yî dvú le."

Ngan ekume fintunleen
(Mat 13:33)

20 E wvú bvuu ne ghay le, "E nulo é me embvuu enfewsen bvunfon bvú Nyo' le bó la? 21 Bvú nu ke diewe fintunleen fi kpwoon to fewεε mvuum é bintee bi baay baay e bitete jo fiysen dvú, tow gee, ε fî mum ge ε mvuum modvu ben."

Diuw fwese wvu fiasaa
(Mat 7:13-14, 21-23)

22 E Jisos ke mum ne no gene Jelusalem. No wvú to gene no fele é bilaante bó é bontew e yeeyi bonyii. 23 E wee mvu ne bife é wvú le, "Tata, è nu ke bonyii caan bó nu ke eboy e?" E Jisos mum tfuse wase é bonyii bocii le, 24 "Ben elumtè nta y keeley ε è nu fô diuw fwese wε wvú nu fiasaa le. Ben ekeè le bonyii nteen nu ke egomte keeley yaa kenke je ke. 25 Kefew nu ke ekocen, é cee yew eja we efaa kembuj. Wvú nu ke edioo ε faa, é ben emey ekfuj ekumci kembuj leke le, 'Cee ekole, yene ke yew é bese eley.' E wvú emum etfuse é ben le, 'Ke me n'jaa nkee jò ben ne ke.' 26 E ben emum ekew etanyi le, 'E nu bese bó beene se shee diekene bvuu wukene. E wo se ghane yeeyi bonyii bontew bosese le.' 27 E wvú ebvuu ekase etfuse ke le, 'Me nseje lo é ben le ke me n'jaa nkee ben ke. Ben enene lo é me efwese ben bó ghane buwyi mwεem ban.' 28 Ben nu ke eyen Aba'am bó Aysik noo Yakow noo bonyii bo ntum Nyo' le bocii ente jo bvunfon bvú Nyo' le, ε ben nu ε bó ε ban ekfuj, é ben emum ebeele ngeci bigew. 29 Bonyii nu ke ene biba bicii ε kew jò diuu sane ε gen ε buy jò dí seeyi noo ewewe bó ekuaku jo won, eto eshii ediekene ente jo bvunfon bvú Nyo' le. 30 Ben ekeè le bonyii bomew bó nu ejim keseen nu ke enu bo fwe, ε bomew bó nu fwe keseen nu ke enu bo ejim."

E Jisos bεm Jelusalem
(Mat 23:37-39)

31 E è no nu ke kefew kedvu le, ε Bofalasi to gay é Jisos le, "Buy fiuw jan egen keba kemew e njefo Nfon 'Elod gomte keeyu wo."

32 E Jisos tfuse é bó le, "Ben egen egay é dikfuu didvu le me mbvuuuse bonceenda bo dewle le yî bonyii le εben, mbvuu nfele bincem, ε è nu ke no me nu embuy engee ntfuu, é ke edioo enu foeshentfuu, é me emum emese lemme diem. 33 Geenεn, ε me nu enkew lenε diem di Jelusalem εben, embuy enlen ntfuu engen embuy foeshentfuu. Ke fi baa kocen le bó eyu wee ntum Nyo' bvudvuu bvumew e se ε nu Jelusalem ke."

34 No Jisos jeme nen, mum bem le, “Ebeey Jerusalem! Ebeey Jerusalem! Wo wvu yuwyi bonyii bo ntum Nyo' le, bvuu tumyi bonyii bō Nyo' tumte fō wo le bō eta. E nu wase bokan bomε no me mom keembaancε boom buw ke diεwε no bweeshie ké baancε boom bew kfuke, wo ε fan? 35 Taa eyen, yew yo nu ke etu binffuy. E me ensee ε ben le ke ben nu ke ebvuu eyen me le ke, egen ebuy kefew kē ben ke egay le, 'Nyo' nu ε lan kembonen yī wee wvū too ε diee di Tata le.’”

14

E Jisos bvuu fε wee diuu di mbam e

1 E ε ke no nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos gen keediekεn yew dvu wee wvu baay mvu. E wee wvudvu to nu wee Falasii. E bonyii bō to nu fō no gbwetene Jisos keeyen fiεε fi wvū nu ege. 2 E to nu ε wee mvu leeme fō ε Jisos ejise cεmte bō ntun ε wvū ε ge wase can bō bikaa ε mvuwken. 3 E Jisos bife ε Bofalasii noo bonyii bō to looci kee bonci bo Nyo' le, bō to nu fō le, “Nci wesebeene nu ε bee le ε nulo é bó efε wee diuu di mbam e?”

4 E bó fanε yaa tfuse fiεε ke. E Jisos jicε wee wvudvu le, fε wvū, mum gay le wvū egene. 5 E Jisos mum kase bife ε bonyii ba le, “E wee mvu ben e kenke wan * kenεε na', wvū ε gbwe ε fweη diuu di mbam e, mweten saa ebvuse lo kan mwaan e?”

6 E bó ma fiεε fi bó etfuse.

Wee ejoo εkolε kew caan

7 E Jisos ke taa yen no bonyii too cawci ε è nu mondvuum mo fwe se shiyyine fō, ε wvū maw diεw ε bó le, 8 “Seke bó ε see wee bō ηkaw bvujen, wvū ε gen, fo wvū eshii ε è nu fō bvudvuu buw fwe le ke, njefo è nelo enu ε bó ε see ten wee mvu wvu baay wvū fele wvū dvū. 9 E cee bvujen wvū se seηεε bó dvū bocii ke enε eto emum egay ε wvū le, ‘Nεnε we enya bvudvuu bvun ε wee wvu baay wvun.’ E wvū emum enε bō ken'wuumen egen shii wase ε è nu ejim. 10 Seke bó ε see wee bō ηkaw bvujen, wvū ε gen, shii ε è nu ejim, wvu le cee bvujen ke enε eto egay lo é wvū le, ‘Nsaa yem, nεnε we fen egen shii ε è nu fwe.’ Nonen, é wvū emum ekenke n'wvum fwe dvu bonyii bocii fō. 11 E nu ke leηleη no wee tfuu wvū bensee εkolε kew nu ε bó nu ke eshike lo wvū. E wee wvū shiwse εkolε kew nu ε bó nu ke ebense lo wvū.”

Wee etaalè ε è nu fō bonyii bo ηgew e

12 E Jisos mum nε kase gay ε cee yew wvū to tenεε wvū yew dvu wvū le, “Seke wo gomte keetee bonyii le bó eto ediekεn, fo wo etee ε è nu nsáa yo bō boom bo bwoo le noo kfuu diuw kenεε bonyii bo kpaw e bo ntew wo le ke. E wo tenε bobo bonyii, é bó ke ekase ten etee wo yéw yibole, é fi emum enu le bó nu ε tfuse wase kebo kuw. 13 Seke wo gee ηkaw, tee ε è nu bonyii bo kefufe le, bonkewle bō bontεηε noo binfefe. 14 E wo ge nonen, é wo emum ekenke kembonen, njefo ke bobo bonyii kenke fiεε fi è nulo é bó ekase etfuse é wo ke. E ke enu Nyo' wvū nu ke elaw nu diuu di bonyii bew nu ke ebuyte yī kpwe le.”

Ngan ekumε ηkaw wvu baay (Mat 22:1-10)

13:35 Mben 118:26; Esek 10:18-19 14:1 Mak 2:27-28 14:5 13:15-16; Mat 12:11 * 14:5 Bonwa' bo boyvuum bomew tenε le “kembεbey.” 14:7 20:46 14:8 Bngn 25:7 14:11 Mat 23:12 14:13 Dito 14:29

15 No Jisos jeme nonen, ε wee mvu wvù bô bó to diekene mum gay ê wvù le, “Njon wvu baay nu wvù wee wvù nu ke ediekεn ente jo bvunfon bvù Nyo' le.”

16 Ε Jisos mum fε ê wvù le, “Ε to nu kefew kemew e, ε wee mvu seyse ηkaw wvu baay, be bonyii nteen. 17 Ε diuu ke to kocεn, ε wvù tum waa we lemme le wvù eghan esee ê bonyii bocii bô wvù to beε le bó etod, le mwεεm mvunciim nu ε bó ε seyse wase. 18 Ε waa lemme wvudvu mum gen yεn bó le, ε bó kew no camte ye mwaan mwaan. Ε wee wvu fwe wvù wvù to yεnεε gay ê wvù le, ‘Me nse nu ε ηguy wεε wεm wvu fwe, ε me ηκεηκε keengen etaa. Kee wo, fo ben ecεytè me κε.’ 19 Ε wvù bvuu yεn wvumvu le, ε mwεtεn gay le, ‘Me nse nu ε ηguy bona’ bem bo lemme le yuufe, ε me ηγεne keseen keemom bó. Kee wo, fo ben ecεytè me κε.’ 20 Ε wvù yεn wee mvu le, ε wvù gay fiew le, ‘Me nse nu ε ηkooy bwee yew, ε κε kefew yaa nu dvù kè è nulo é me ento κε.’ 21 No bó tfuse nonen, ε waa lemme wε mum tu jim gen see fiεε ficii ê cee ekole we. Ε cee ηkaw wvudvu yuw, ε fitele bente lo wvù. Ε wvù mum kase tum waa we lemme wε gay le, ‘Buy cekey, egen elaante eghan ntasεn jé bô mvujetele mvunciim e, ekum bonyii bo kefufe le, bontεηε, bô binfefe noo bonkεwlε eto dvù.’ 22 Ε wvù gen kase to gay le, ‘Cee ekole, me nu ε ηge wase no wo be gay, geenεn, yew baa yijnεn κε.’ 23 Ε cee ekole we gay ê wvù le, ‘Buyε keseen egen ghan jé le bô mvujetele le mvunciim, ekan wa lo bonyii é bó eto, é yew yem eyijnεn. 24 Ε keè le κε wee mwaan ente jo bonyii ba bó me nse n'yawεε mbe nu ke emom lo fiεε fiem fidien ê wvù emvu κε.’ ”

*No è nulo é wee eseyse se ley ηgoo Jisos e
(Mat 10:37-38; 5:13; Mak 9:50)*

25 Ε Jisos bvuu nε no gene, ε bibombom bi bonyii le shfumte bii wvù le. Ε wvù ke nε banke ye gay ê bó le, 26 “Κε è nulo é wee enu wee wεm ηgoo se wvù koonke me fele bwee bô ice, bvuu koonke me fele kpwεse bô boom noo boom bo bwee le bô jéme ye κε. Ε wvù κεηκε naa ten keekoonke me fele no wvù koonke ekole kew. 27 Κε è nulo ten é wee enu wee wεm ηgoo se wvù nu ε tuu kew kentam ε no bii me le κε. 28 Ε nu yεε ê ben enteleη wvù gomte keebom yew yí defe ê we, wvù saa eyaw eshii ekpwawce le laa wen κεηκε bigew ε bí ε kocεn bi wen nu ke ebom dvù emεse le? 29 Ε wvù baa eyaw ege nonen ηkuuη é wvù ke enε elese kenffuy é yew eghaw wvù keebom. Ε bonyii edioo efele emum ebuu wvù gayte le, 30 ‘Kenεnε kin se nu ε kew yew yí ε ghaw wvù keemεse.’ 31 Κε lenεn ten, è nu nfon wvù la wvù gomte keetum jem bó nfon mvu, wvù saa eyaw eshii fokuse ekpwawce le laa è nulo é wen bó bonyii bowene bo jem e bo bontfuke yuufe etum jem bó nfon wvumvu wε bó bew bonyii bo jem e bó nu bontfuke mbaanfiεε le? 32 Wvù ε kpawce ε yεn le fi nu ke eghaw, é wvù emum etum bonyii bew bomew é bó egen eyεn nfon wvumvu we le ε wvù bεε ncejole, eleke wvù le nyεkeey enù è bó wen enteleη. 33 Fí mum è no nu le, é wee baa ecinε mwεεm mwew e mvunciim, wvù saa enu wee wεm ηgoo κε.

34 Νkauw nu fiεε fi jee. Geenεn, é yí nelo ε cife, é bó ebvuu ege nεε dvù é yí se ebvuu ekase eyeke? 35 Κε tu yí ε la wase cici. Ε ke shiee yaa bvuu nu dvù wvù bó elese wεne, κεnεε yí binfo le κε. Yí nu κε wase le bó elan lo. Wee wvù κεηκε bitem keeyuw ε wvù yuw.”

15

Ngan ekumε njee yi to laε
(Mat 18:10-14)

¹ Bonyii bô to fii shile noo bonyii bô befe bomew to too fô Jisos e keeyeke fiεε fi wvù to yεεyi. ² E Bofalasii bô bonyii bô to duŋci bonci bo Nyo' le kεw no wvukene, gayte le, "Wee wvun fiisene bonyii bô befe bvuu diekene bô bó." ³ Nonen, ε Jisos ma ngan wvun ε bó le,

⁴ "E nu yεε ε ben εntelenj wvù kenke njée gbwee, yimiaan ε la, ε wvù ke elaame? Wvù saa eyaw ecine yi mbanj bvuuε ncow bvuuε le nkpwaaante egen egomte yimiaan yidvu egen ebuy seke wvù ke eyen yi le? ⁵ Wvù ε gom ε yen yi le, emum eyuuke njon, etuu fô gbwew, ⁶ ekfuuyi dvù fô yew e. E wvù dioo ε kfule dvù, emum ekum nsáa ye bô bonyii bô cee mbew ye le gay le, 'Ben eto ε beene elanlanj njee yem ε yi be ε la, me ε nkase ε n'yen yi le.' ⁷ E me ensee ε ben le, ε nu ke lenlenj no nlanlanj wvu baay nu ke enu wonj wvu we le, nje wee wvù befe mwaanj wvù nu ε kumen fitele fiew. Bô nu ke elanlanj wvuwe wee fele bonyii bo mbanj bvuuε ncow bvuuε bô nu teytey yaa shieele nkumen ke.

Ngan ekumε jise di bigew e di to laε

⁸ Nuu le ε nu kpwoon wvù la wvù kenke bigew yuufe, jise ε la fó ε wvù ke elaame? Wvù saa etfuw nguy eyeese, eyese yew, elooce etasse egen ebuy seke wvù ke eyen e? ⁹ Wvù ε tasse ε yen, emum ekum nsáa ye bô bonyii bô cee mbew ye le egay le, 'Ben eto ε beene elanlanj jise diem di bigew e, ε di be ε la, me ε nkase ε n'yen.' ¹⁰ E me ensee ε ben le, ε nu ke lenlenj no boncedaa bo Nyo' le lanlanj nje wee wvù befe mwaanj wvù nu ε kumen fitele fiew."

Ngan ekumε wan wvù to laε

¹¹ E Jisos bvuu jeme le, "Wee mvu to kenke boom bolemse bofeε. ¹² E wvu ejim ke mum ne gay ε wvù le, 'Icem, gawe bwem bvushew enya ε me keseen.' Nonen, ε ice mum gaw bvushew bvudvu ε bó. ¹³ E wan wvu ejim wvudvu fi bwew bvushew, ε ε ke dioo nu ejim jo ediuw caan, ε wvù baance bvucii gese mum laa bala wonj wvumew e ncejole, mum gen no gbwayte bvuuε bigew bidvu yi nce wvu ecici le. ¹⁴ E wvù ke dioo bvuu ε bi ka, ε jen yi temyi ne koo wonj wvudvu le, ε wvù no tane fiεε fidien. ¹⁵ Nonen, ε wvù mum gen gom lemme fô wee mvu wvu wonj wvudvu le keelemte wvù le. E wee wvudvu mum ciinse wvù le wvù egen eceyte bonjkunyam bew. ¹⁶ E wvù mum gen no cepte, ε wee yaa nu dvù wvù enya wvù bô fiεε fi wvù edie ke. E wvù mum no kenke shiee le wen bee ediee mwεem mvudien mvù bonjkunyam ké no diee. ¹⁷ E wvù ke ne kεw no kpawci mwεem, tee bvufee bwew jim, mum gay le, 'Bonyii bo lemme le bo icem e kenke mwεem mvudien nteen ε mvù ghaake bó, ε me nu fen nkpwεε jen. ¹⁸ Me nu ene we, engen fô icem e, enjay ε wvù le, 'Icem, me nu ε nge kebefε fô Nyo' le noo fô wo le. ¹⁹ Me mbaa mbvuu nkocεn le bó etenje me le waa wo ke. Joo ke wase me diεwε wee wo lemme le.'"

²⁰ Nonen, ε wvù mum ne no tuu jim fô ice le. E wvù ke dioo too buyte wase mbew la le, ε ice lanj jise yen wvù le. E shen koo wvù bô wan, ε wvù ja we, lewte gen, bam wvù, bvuu njoce. ²¹ E wan wvudvu mum gay ε wvù le, 'Icem, me nu ε nge kebefε fô Nyo' le noo fô wo le. Me mbaa mbvuu nkocεn le bó etenje me le waa wo ke.' ²² Geenε, ε ice kaa tee lo bonyii bew bo lemme le gay

le, 'Ben egen cekey, egom kekum naa kè jee ntay, eto etfume yí ye le, ebvuu elese fincaw yí εbo kew e noo bolaba yí bikaa biew e. ²³ Ben egen ekoo waa na' wvú fanj, sεε é beene ediee lanlanje, ²⁴ njefo waa wεm wvun se nu ε kpwe wase ε kase ε tu dvú. Wvú se nu ε la, ε kase ε yene.' Nonεn, ε bó mum kew no lanlanje.

²⁵ Fieε fin to kooyi, ε wan wvu ngaywee nu njkpwaante. Ε wvú ke dioo kfuuyi, ke to buy mbew yew e, yuw no bine gbwee. ²⁶ Ε wvú tee wee lemme mvu bife laa bó sε bine ε è nu la le. ²⁷ Ε wvú tfuse é wvú le, 'Waa bwoo nu ε tu jim εben. Nonεn, icen ε sεε waa na' wvú fanj, njefo wvú be ε yen waa bwoo le ε wvú nu dvú bvuu tεmyi.' ²⁸ Ε wvú yuw nonεn ε shém kaa ton'ye lo wvú, ε wvú mum fanj keeley yew. Ε ice buy gen no booyi wvú le wvú eley ke yew. ²⁹ Geenεn, ε wvú tfuse é ice le, 'Taa eyen, me nse nlemte fô wo le diεwε nfwa le yí bilum bin e bicii, ε me nke mbaa nfanj wase keenje fieε fiuw fimew ke. Wo ke baa nya wase me ke naa bô waa bie le me enlanlanj dvú bee nsáa yem ke. ³⁰ Waa wo wvun wvú se genεε bvuw bvushεw bô bokεnε bo nsake le ε dioo to, wo mum ε koo lo waa na' wvú fanj ε sεε nje ye.' ³¹ Ε ice tfuse é wvú le, 'Waa wεm, bee wo se nu fεn sekεcii, ε fieε ficii fi me njεnke nu ke fiuw. ³² Geenεn, fi be jee keelanlanje njefo waa bwoo wvun se nu ε kpwe wase, ε kase ε tu dvú, wvú se nu ε la, ε kase ε yene.' "

16

Waa lemme wvú to fiwεε kenfiw

¹ Ε Jisós bvuu jeme é boom bew bo njoo le le, "Wee kpaw mvu to kεnke waa we lemme wvú wvú to gεkεε le wvú etaale fô kpaw we le. Ε wvú ke nε yuw le waa we lemme wε bvuuke lo bigew biew. ² Ε wvú mum tee waa we lemme wvudvu bife é wvú le, 'Fin fi me n'yuuke ekumε wo nu la? Baance bojwa' bocii bô wo saanjke kpaw wεm jó eto etfuse é me. Ke wo yaa bεε ebvuu elemte me le ke.' ³ Ε waa lemme wε gen shii kpawwε le, 'No cee εkolε wεm kuunke wase me fô lemme le, me nu enje nεε? No me nu sε me njεnke mvunjay keenlem bô jiw, ε me mbvuu nj'wuumene keenleke εlekeε.' ⁴ Ε wvú mum nε kpawwε le, 'Me nu ε njkiεε wase fieε fi me nu enje, wvu le seke bó ε kunj me fô lemme le, é me enjεnke nsán yí nulo efisene me yéw yibole.' ⁵ Nonεn, ε wvú mum tee bonyii bô to kεnke fioo cee ekolε we mwaan mwaan. Ε wvu fwe to ε wvú bife é wvú le, 'Wo laake cee ekolε wεm nεε?' ⁶ Ε wvú tfuse le, 'Ε nu bokolo bo mεεm e bo baay baay gbwee.' Ε wvú gay le, 'Ko njwa' wo fioo wvun eshii fokuse cekey, ekumen esanj le mbaanshen.' ⁷ Ε wvú kase bife é wvunvu le, 'Wo laake yo nεε?' Ε wvú tfuse le, 'Ε nu bikele bi εgin ε gbwee.' Ε wvú gay le, 'Ko njwa' wo fioo wvun ekumen sanj le bikele mbannyanj.' ⁸ Ε cee ekolε waa lemme wvun ke yen no wvú fiwse wvú nonεn, kaa bense lo wvú le wvú nu ε feefεn baay." Ε Jisós mum mεse le, "Bonyii bo fokuse fεn feefene yí mwεεm mvú bó gee le fele no bonyii bo n'yu le feefene yí mvubole mvu n'yu le.

⁹ Nonεn, me ε no ngayte é ben le, ben ejod kpaw wene wvu fokuse fεn koole nsán dvú, wvu le seke wvú ε ka, é Nyo' efisεn ben é wvú yew fô ben nu ke enu sekεcii. ¹⁰ Wee wvú nulo ekiεε keetaa fô fieε fi caan e ntay, nulo ekiεε keetaa tεn fô fi kuuke le. Ε wee wvú fiike kenfiw yí fieε fi caan e, nulo efiw tεn yí fi kuuke le. ¹¹ Ε ben nu sε ben nulo ekiεε keetaa fô kpaw wvu fokuse fεn e, é

ke enya yεε ê ben kpaw wvù kpaw? ¹² E ben nu se ben nulo ekiεε keetaa fô fiεε fi wee mvu le ntaɣ, é ke enya yεε ê ben finen?

¹³ Kε è nulo é waa lemme elemte bocee εkolε le bofεε kε. E wvù lemte nonen, é wvù ebane wvumvu, koonke wvumvu, kεnεε eyuuke wvumvu le ntaɣ, joo wvumvu ekuse. Ke ben nulo elemte Nyo' le bvuu lemte bigew e ke."

¹⁴ No Jisos jeme nonen, ε Bofalasi yuw nε no buu lo wvù, njefo bó to koonke bigew baay. ¹⁵ E Jisos mum gay ê bó le, "E nu ben ban bò duŋci ye le ben nu bonyii bò jee fwe dvu bonyii, geenεn ε Nyo' kee mwεεm mvunciim mvù nu é mvuntelem mvunen e. Ben ekeè le mwεεm mvù bonyii bensee le é nu mwεεm, nu mvù Nyo' taale ε mvù bente lo fô wvù le."

Nci bô bvunfon bvú Nyo' le

¹⁶ E Jisos bvuu gay le, "E to nu fwele ε bó fewci ε è nu bonci bo Muses e bó mwεεm mvù bonyii bo ntum Nyo' le to saanke. Geenεn, ε kεw no Jon to toε, nu ε bó fewci wase ε è nu saaka wvù jee wvu ekumε bvunfon bvú Nyo' le. Wee tfuu ε mum ε no taanke keeley ente jo bvunfon bvú Nyo' le bvudvu le. ¹⁷ Fí nu cekey fô εbule bó nshε le keeka, efey fo fijise fi ηwa' le ela εcici ê Nwa' bonci le.

¹⁸ Fí ε no nu le, é wee kuŋ kpwεε, ε jo wvumvu, tu wvù nu ε ge kebefε ke diεwε keejaŋ kpwoon mvu. Wee é jo kpwoon wvù buy wase é wee yew, tu mweten nu ε jo kpwεε wee."

Laasalus bô wee kpaw

¹⁹ E Jisos ke bvuu nε gay le, "Wee kpaw mvu to nu dvù, suute ye bó ndvù yí jee, dieε εkolε kew εdiuw εcii. ²⁰ E wee kefufe mvu nu ten dvù, ε dieε nu Laasalus. E binjokεn ε kooyε wvù ye yicii. E bó to gεε ε wvù no shee jiime diuw fwese wee kpaw wε le, ²¹ cεyte le laa wvù nu ke edioo ediekene é fiεε esheεte ε wen bonci dieε le. No wvù to jiime fó nonen, ε bwé bvuu mεese too laci binjokεn biew. ²² E è ke no nu kefew kemew e, ε wee kefufe wvudvu kpwe, ε bonceenda bo Nyo' le to tuu wvù gεn gεε bvudvuu bvú njon e mbew Abla'am e. E wee kpaw wε ke kpwe ten ε bó dwey wvù. ²³ E wvù gεn ε è nu won bonkfu le no nu fó yí ηgew wvu baay e. E wvù ke nε lan jise, yeŋ Abla'am e ncejole bó Laasalus mbew ye le. ²⁴ E wvù tee le, 'Icem Abla'am, koo shen fô me le eciinse Laasalus é wvù elese kpwan εbo kew ê joo le eto leεse leme diem dvù. Me nu lo yí monlum mo baay e ηguy wvun e.' ²⁵ E Abla'am tfuse fiew le, 'Waa wεm, kume seke wo to bæ cee yí nshε le. Wo to keŋke mwεεm mvù jee mvunciim sekekiε, ε Laasalus yene fiew ε è nu ηgew. Kesen nu ε Laasalus nu yí njon e ε wo nu yí monlum e. ²⁶ Kε è mεy ke fifin kε. E keè ten le kenseεn ke baay nu ε bó ε seyse wvu le fo è nulo é wee ene fen edanŋen eto fô wo nu kε, ε è yaa nulo ten é wee ene fô wo nu edanŋen eto fen kε.' ²⁷ E wee kpaw wε bvuu lεke le, 'Kee wo icem, ciinse ke Laasalus fô yew e fosese. ²⁸ Me ηkeŋke boom bo bwεεm e botin, é wvù egeŋ etefe bó le bó eyenè fo bó ke eto ten fô bvudvuu bvú ηgew e bvun e kε.' ²⁹ E Abla'am tfuse fiew le, 'Boom bo bwεεm le bodvu keŋke bonwa' bò Muses bó bonyii bo ntum Nyo' le to saŋεε, bó eyuuké mwεεm mvù bó gayte.' ³⁰ E wee kpaw wε tun gay le, 'Aay icem Abla'am, é è be buy wee mvu yí kpwe le ε gεn ε fewcε é bó, é bó se yuw ekumεn mvuntelem mvubole.' ³¹ E Abla'am tfuse é wvù le, 'E bó tun keeyuw fiεε fi Muses bó bonyii bo ntum Nyo' le gayte, bó saa ke eyuw naa lo ten fi è gayte wee wvù buy yí kpwe le kε.'"

17

N'yeeyi Jisos ekume kebefe bô mbee noo lemme

¹ E Jisos gay ê boom bew bo ngoo le le, “Ke mwεem mvù teeyi bonyii ε bó gee bibefe nu ke eyuu enu se mvù nu lo ke. Geenεn, ηgew nu dvù fô wee wvù teeyi bonyii le bó egeè bibefe le. ² Fí nu ke ejee fô wvuwee wee le le bó eshεnke kebwee ke diene le ê kendorη kew e, edomse wvù ê joo yi baay e, efey fo wvù egeè ε boom ban gee bibefe. ³ Ben edioo nu no yenè.

E waa bwoo ge fiε fi befe, ε wo jeme ê wvù. Wvù ε kumen, ε wo leεshe nya ê wvù. ⁴ E wvù cim ge mwεem mvù befe fô wo le bokan bosooshwiyy yí diuu le, ké ge kase ke to ku can le wen nu ε jay, tu wo kenke ke keefoose wvù.”

⁵ E boom bo Tata le bo ntum e ke ne gay ê wvù le, “Geε ε mbee wese etemyi ntay.” ⁶ E Tata tfuse le, “E me ensee ê ben keεey le, ε ben be kenke mbee ε wvù nu ke naa diewe shem nsusu le, tu è nulo ε ben egay ê kete ke baay kin le kí emvu ye fen egen eleem ê joo yi baay e, ε kí emum eyuw lo ben e.

⁷ Ben ejo le wee ngoo yenε le kenke waa we lemme, wvù ε she lemte wene, kenεε wvù be taale ε è nu fô njéε le, ε wvù ke dioo ε kfule, ε wvù emum egay le waa we lemme wvudvu egen lo ejo mwεem mvudien mwew eshii ediee le?

⁸ Ke è nulo ε fi enu nonen ke. Fiεε fi wvù nulo egay nu ke le wvù egen ekumen ndvù, eseεse mwεem mvudien mvuwene eto dvù, emum eεeyte, ε wen dioo ε dieken, ε wuken, ε wvù ebaance mwεem se gen edieken. ⁹ Waa lemme wvudvu ε ge mwεem mvun mvunciim, ε wvù ke eshe enyaa keyoone ε wvù? ¹⁰ E nu ke lenlen no finen nu. Ben ke dioo ε ge lemme di bó nya ê ben dí ε ka, ε ben egay ke le, ‘Bese nu ke lo fisese boom bo lemme le, ε bese ge ke ε è nu lemme disese.’”

E Jisos fe bonyii bo ntun wvu baay e yuufe

¹¹ No Jisos to gene Jerusalem, no fele ê kedwee ke won wvù Samalia bó wvù Galilee le. ¹² E wvù ke gen dioo eleyte ntew mvu le, ε bolemsε bomew yuufe bò to cemte bó ntun wvu baay yen wvù le ncejole, ¹³ mum tee bó diεw yí temyi le, “Jisos ceε bonyii, camε ke shen fô bese le.”

¹⁴ No Jisos yen bó le, gay le, “Ben egen edunεε bikuu binen ê bocee ncese.” No bó ne ε no gene mum bonen no yuule beε ê je. ¹⁵ E wee mvu ente jo bó yen le wen nu ε bonen wase, mum kase no tuu jim fô Jisos e bensee Nyo' foweεwe.

¹⁶ No wvù to, mum gbwe ê Jisos ejise beεle wvù. E wee wvudvu to nu wee wvu Samalia. ¹⁷ E Jisos gay le, “Bonyii bee yuufe bò me mbe nfε bó ε no yuule, bo bvuuke ε feε? ¹⁸ Fí nu le wee baa nu dvù wvù eyen le wen ekase etu jim enya keyoone ε Nyo' efey ke tolo wvun e?” ¹⁹ E Jisos mum gay ê wvù le, “Ja we egenε fiuw. Fitele fi wo lese yí yem e nu ε ge wase wo ε bonen.”

*Bvunfon bvυ Nyo' le bvυ keseen bó bvù too
(Mat 24:23-28, 37-41)*

²⁰ E Bofalasi ke ne bife ê Jisos le laa bvunfon bvυ Nyo' le nu ke ekεw seke la le. E wvù tfuse le, “Ke nciise yaa nu dvù wvù nu ke edunεε seke Nyo' nu ke ekεw esaake bvunfon bwew ke. ²¹ Ke wee yaa nu dvù wvù nu ke eduu le, ‘Ben etaa eyen, Nyo' wvun ε wvù saake fen', kenεε le, ‘Wvuwe ε wvù saake fofe’ ke. Ben eyeke eyuw, bvunfon bvυ Nyo' le nu ê mvuntelem mvu bonyii le.” *

22 E wvú mum kase jeme wase e è nu ê boom bew bo ngoo le le, “Kefew too lo kè ben nu ke egomte keeyen wee wvú diee nu Waawee le ke naa diuu dimwaan, saa eyen ke. 23 E nu ke enu kefew kekíe le é bonyii bomew eduu le, ‘Ben etaa yen, wvuwe fofe’, kenee le, ‘Ben etaa yen, wvuuvun fen.’ Bó dioo jemyi nonen fo ben egené keetaa ke. 24 Ben kee no jan ké lawte we nen mwaww, e ebw e wonj yo ena ecii yuu nen mwanj, e bonyii bocii yen. E nu ke lenlen no bonyii bocii nu ke eyen wee wvú diee nu Waawee le diuu di wvú kaase too. 25 Geenen, no wvú ke egen, se kase eto, nu e wvú kenke keeyaw yen bonjgew nteen é engoke ke keseen kin ema lo wvú. 26 Ke lenlen no fi to nu kefew ke Noa’ le nu ke no fi nu ke enu kefew ke Wee wvú diee nu Waawee le. 27 Bonyii to nu diekene, wukene, e bokene bó bolemse taashi bvujen, e bonyii nyaa boom e bolemse taashi bvujen bó bó, gen buy diuu di Noa’ to leyee ê nguw e e joo ke buy to lese bó bocii. 28 Fí nu ke enu ten lenlen no fi to nu kefew ke Lot e. Bonyii to diekene, wukene, kamene way, lemte nee, bvuu bomte yéw. 29 E Lot ke dioo buy Sodom, e Nyo’ mum shike nguy we e wvú no shiile beenci ke diewe mvunjan e, shii mum lese bonyii bo Sodom bocii. 30 E nu ke no fi nu ke enu diuu di wee wvú diee nu Waawee nu ke esese ebuynen e.

31 E nu ke edioo enu ebvubwe, fo wee wvú nu ê yew we e mwem mwew nu yew, ebvuu eshii eley yew le wen ejo se no lewte ke. Lenlen ten, fo wee wvú nu wene ebvuu ekfuuyi le wen egen ejo fi ee ke. 32 Ben ekume fi to kooye bó kpwee Lot. 33 Wee wvú gomte keebawci nshii we fo wvú elase nu ke elase ke lo. E wee wvú lase nshii we nu e wvú bawce lo nshii wvudvu. 34 E me engay ê ben le, è nu ke enu entanj jodvu, bonyii nu ke ejime fontaw bofee, é bó ejo mwaan é wvumvu eshe. 35 Bokene bofee nu ke egooke bvulenn fodien, é bó ejo mwaan é wvumvu eshe. 36 [Bolemse bofee nu ke enu wene, é bó ejo mwaan é wvumvu eshe.] † 37 E boom bew bo ngoo le mum bife ê wvú le, “Tata, fi ee fidvu nu ke ekooy e è nu fee?” E wvú tfuse e è nu ê ngan e le, “Fô kenkpwe ke fi ee le nu, nu ke fó fò bonjgulu nu etaashi.”

18

Ngan ekume kpwee nkfu bó wee wvú saake bonsaw

1 E Jisos mum ma ngan mvu keeyeyi boom bew bo ngoo le le bó kenke keebunlee sekicii yaa doose ke. 2 E wvú gay le, “Wee wvú saake bonsaw mvu to nu ê kelaante kemew e, e wvú yaa fane Nyo’, yaa yene ten jise di wee le ke. 3 E kpwee nkfu mvu nu ten ê kelaante kedvu le. E wvú ke no gene sekicii kule can é wee wvú saake bonsaw we le wvú efi ke wen esumten nsaw wen bó wee wen bvuban. 4 E wee wvudvu yaa leese gvune entuntun ke, e kpwee nkfu we mey ke no cine fó. E fi ke ghaw, e wee wvudvu gay le, ‘No me nu se me nfane Nyo’, se me ncim n’yene jise di wee le, 5 geenen no kpwee nkfu wvun too ke jewsee me nen, me nu en’yen le me nu e nsumten nsaw we no wvú gomte, efuw ke nonen, é wvú ke emey ke etoo jewsee me nen, é wee ke ene ekpwe lo é wvú ebo.’ ” 6 No Tata ma nshii, mum gay le, “Ben eyuw fi ee fi wee kenje ke ecici wvú saake bonsaw wvun to jemyee. 7 No wvú to fi ee kpwee nkfu we nen, tu ke Nyo’ nulo efi ten bew bonyii bó wvú nu e caw bó beele fó wvú le entanj bó

17:22 21:7-24 17:23 Mat 24:23-25; Mak 13:21-23 17:25 9:21-22 17:28 Kej 19:24-25 17:31 Mat 24:17-18; Mak 13:15-16 17:32 Kej 19:26 17:33 9:24; Mat 16:25; Mak 8:35 † 17:36 Ke bonwa’ bo boyvuum bomew kenke kencim kin ke. 17:37 Job 39:30 18:1 11:2; Lum 12:12; Fili 4:6; Kolo 4:2; 1Tes 5:17 18:5 11:7-8

emvunsheerj e? E nulo é wvú ebvuu eguute lo ye? ⁸ E me ensee é ben le Nyo' nu ke esumtɛn nsaw wvubo naa cekey. Geenɛn wee wvù diee nu Waawee nu ke edioo kaase too eyɛn ε bonyii nu dvú bò nu ε lese fitele yí Nyo' le fokuse fɛn nonɛn e?"

Ngan ekumɛ wee Falasii bô wee wvù fii shile

⁹ E Jisos bvuu nɛ ma wvumvu ngan ε è nu è bonyii bò to yɛne bikuu bibole le bowen nu bonyii bo teyɛy, mum nyɛnsee lo bomew bonyii. ¹⁰ E wvù gay le, "Bonyii bomew bofɛɛ to nu ε ben gɛn yew ncese le keebunle. Wvumvu to nu wee Falasii, ε wvumvu nu wee wvù fii shile. ¹¹ E bó gɛn ley, ε wee Falasii wee gɛn leem fiew wvù emberj bunle le, 'Nyo', me nyaa keyoone é wo njefo ke me nu diɛwɛ bonyii bomew e ke. Ke me n'yɛɛle ejise yí mwɛɛm e ke. Ke me nfiike kenfiw ke. Ke me njaanke bokɛnɛ bo bonyii le ke, ε ke me nu naa ke diɛwɛ wee wvù fii shile we le ke. ¹² Me nké no mbamte mwɛɛm mvudien ɛdiuw ɛfaa yí kema le. Me nké no nyaa keba kemwaanj é wo ente jo biba yuufe bi mwɛɛm mvunciiim mvù me nkɛnke le." ¹³ Geenɛn, ε wee wvù to fii shile wɛ leem fiew nɛjole, fanjɛ yaa cim taa we ke, so' ekole, lanj wɛm mum bunle le, 'O Nyo', me nu fiew wee wvù befe, camɛ ke shen fô me le." ¹⁴ No Jisos fɛ nɛn, mum gay le, "E me ensee é ben le wee wvù to fii shile wɛ to buy no booke é wvù yew nu teyɛy é Nyo' ejise ɛfey wee Falasii wɛ. E nu ke lenjɛn no wee tfuu wvù bensee ɛkolɛ kew nu ε bó nu ke ɛshike lo wvù, ε wee tfuu wvù shiwse ɛkolɛ kew, nu ε bó nu ke ebense lo wvù."

*Jisos koonjke boom bo caan caan
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁵ E bonyii ke nɛ no too bô boom bo caan caan fô Jisos e le wvù ekum bó le. E boom bew bo ngoo le yɛn nonɛn, no saake lo bó. ¹⁶ Geenɛn, ε Jisos tee boom bodvu le bó etoo, mum jeme é boom bew bo ngoo le le, "Ben ɛɛnɛ é boom bo caan caan etoo fô me le. Fo ben ejewse bó ke, njefo bvunfon bvú Nyo' le nu ε è nu fô bonyii diɛwɛ boban e. ¹⁷ E me ensee é ben keɛɛy le, é wee baa ɛfiisen bvunfon bvú Nyo' le ke diɛwɛ wan wvu caan e, wvù saa ke eyuu eley bvunfon bvudvu le ke."

*Jisos bô wee kpaw
(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)*

¹⁸ E wee wvu baay mvu bife é Jisos le, "Wee n'yɛɛyi, wo wvù wee wvù jee, fiɛɛ fi me nkɛnke keenje nɛ nkɛnke nshii wvù mɛy lo nu la?" ¹⁹ E Jisos bife é wvù le, "Wo tenjɛ me le wee wvù jee nje la? Ke wee nu dvú wvù jee ke. E nu ke Nyo' maanj wvù jee. ²⁰ Geenɛn, keetu jim yí fiɛɛ fi wo be bife le, wo kee ke bonci bò duu le, 'Fo wo ejanj kpwɛɛ wee, fo wo eyu wee, fo wo econj bvucɔn, fo wo eben jim nsaw mbiay', bô wvù le, 'E wvumtɛ ico bô bwoo' le?"

²¹ E wvù tfuse le, "Bonci ban bocii nu ε me nto nkɛw wase no ngɛɛle naa ε me mbɛɛ cuwee." ²² E Jisos yuw nonɛn, gay é wvù le, "Tu fiɛɛ nu ε shɛɛ fimwaanj fi wo bɛɛ ege. Gɛnɛ egeɛ mwɛɛm mwuw mvunciiim, egaw bigew bidvu é bonyii

bò fuute, é wo ke emum ekeŋke bvukukε ε è nu woŋ Nyo' le. Ε wo dioo ε ge nonεn, emum eto ebii me le.” ²³ Ε wvú yuw nonεn, ε ye keeshε lo wvú, njefo wvú to keŋke kpwaw baay. ²⁴ Ε Jisos taa wvú nεn, gay le, “Fí tεmyi baay fô wee kpwaw e keeley bvunfon bvú Nyo' le. ²⁵ Ε fi tεmyi naa baay fô wee kpwaw e keeley bvunfon bvú Nyo' le fele no fi tεmyi fô nyambala le * keeley ê jise di tase le.” ²⁶ Ε bonyii bò to nu fô yuw nonεn, mum bife le, “Ε è fen nu nonεn, é ke eyuu eboy yeε?” ²⁷ Ε Jisos tfuse le, “Κε fiεε fi ghaake bonyii keege nulo eghaw Nyo' keege ke.”

²⁸ Ε Bita gay ê wvú le, “Taa eyεn, bese nu ε cinε wase mwεεm mvusese le, ε no bii wo le.” ²⁹ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Ε me ensee ê ben kecey le ke wee yaa nu dvú wvú nu ε cinε la diew e, keνεε kpwese bò boom e, keνεε boom bo bwee le, keνεε ice bò bwee le nje bvunfon bvú Nyo' le, ³⁰ wvú nu ke enu sε wvú ε keŋke bonyii bò mwεεm nteen yí nshii wvun e mvú fele mvú cine le ke. Ε è nu ke edioo enu kefew ke nshii wvú too le, é wvú ekeŋke nshii wvú mey lo.”

*Ε Jisos bvuu jeme ekumε kpwe ye
(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)*

³¹ Ε Jisos ke ne jo boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofeε ε bò bó base ye. Ε wvú gay ê bó le, “Ben eyeke eyuw, beene bene wase Jelusalem, ε beene nu eben ebuy jó é fiεε ficii fi bonyii bo ntum Nyo' le to sanεε ekumε wee wvú diee nu Waawee eto ekocn. ³² Fí ε mum ε no nu le bó nu ke enya wvú can bitum e, é bó ebuu wvú, nan'yi wvú, cuyte nceŋ yí ye le. ³³ Bó nu ke etam wvú bò bongbwan, eyu wvú, é ke edioo enu ediuw εta, é wvú ebuy yí kpwe le.”

³⁴ Ε Jisos jeme nonεn, ε fi ffumse bó, ε bó fanε yaa cim kiεε laa wvú jeme le la le, njefo fiεε fimew to nu ε ge le fo bó ekiεε ke.

Ε Jisos yene ejise kenfefe

³⁵ Ε Jisos ke dioo fenεne kelaante kè Jεliku, ε kenfefe kemew ε shii diuw je le leke mwεεm. ³⁶ Ε wvú yuw no kebombom ke bonyii le kfune fele, mum bife le laa è sε nu la le.

³⁷ Ε bó tfuse ê wvú le è nu Jisos wvu Nasalet ε wvú fele. ³⁸ Ε wvú mum keW no wamte le, “Jisos, Waa Nfon Dawe, camε ke shen fô me le.”

³⁹ Ε bonyii bò to saa fwe wam le wvú eban lo. Geenεn ε wvú bvuu mese wam lo foweεwe le, “Waa Nfon Dawe, camε shen fô me le.”

⁴⁰ Ε Jisos yuw, leem gay le bó eto bó wvú. Ε bó to bó wvú, ε Jisos bife ê wvú le, ⁴¹ “Wo gomte le me enge la fô wo le?” Ε wvú tfuse le, “Tata, gee é me en'yεne mwεεm e.”

⁴² Ε Jisos mum gay ê wvú le, “Ε yenε le mwεεm e. Fitele fiuw fi wo lese yí yem e nu ε ge wase ejise eyo ε yene.”

⁴³ Kan mwaan nonεn, ε wvú mum kase keW no yεne mwεεm e. Ε wvú mum nε no bii Jisos e tumte monkum mo Nyo' le. Ε bonyii bocii bò to nu fô yεn, nya mbense é Nyo'.

19

Jisos bò Sakio

¹ Ε Jisos gen ley ê kelaante kè Jεliku le, no fele. ² Ε wee mvu to nu jó ε diee nu le Sakio, ε è nu cee ekole bonyii bò to fii shile, nu ten cee kpwaw. ³ Ε wvú no

* **18:25** Nyambala yin nu é diew bala le le, “kamel.” **18:27** Saka 8:6; Luk 1:37 **18:29** 14:26; Mat 10:37 **18:31** 9:21-22 **18:34** 9:45 **18:38** Mat 20:30-31 **18:42** Mat 9:22

gomte keeyen Jisos e no wvú to fele. Geenɛn, ε fí ghaw njefo wvú to kfufene lo, ε kebombom ke bonyii le ban̄yi wvú. ⁴ Ε wvú mum lewte γεν fwe, γεν ben yí kete kemew e le Jisos ke edioo efele é wen eyen wvú le. ⁵ Ε Jisos ke γεν buy fô, lan̄ jise yen wvú le fowe, tee le, “Sakio, shiile cekey eto, njefo me n̄ken̄ke keence ê wo yew eβen.”

⁶ Ε wvú mum son shii yí kete kiε le, fiisen̄ Jisos bô nlan̄lan̄. ⁷ Ε bonyii bocii bô to yeneε no Jisos to gene bô wvú mum κew no wvukene gayte le, “Wee wvun gene wase keegen ce bô wee wvú befe.”

⁸ Ε bó γεν dioo nu, ε Sakio ke n̄ leem we gay ê Jisos le, “Tata, taa eyen, me nu en̄gaw mwεem mwem entelen̄ enya ê bonyii bô fuute. Ε è nu le me n̄ke nu ε n̄fiw wase wee, é me en̄kase entfuse bokañ bonεw ê mwεten̄.”

⁹ Ε Jisos yuw nonen, gay le, “Eβen nu ε bonyii bo yew fen ε boy wase, no cee la wvun nu ten̄ waa Abla'am. ¹⁰ Wee wvú diee nu Waawee to to keegom bonyii bô nu ε laken̄ wase, eboyse bó.”

Ngan ekumε bigew
(Mat 25:14-30)

¹¹ No bonyii to yeke no Jisos jemyi mwεem mvun, ε wvú ke n̄ ma ngan mvu ê bó, njefo è to shεete wase caan é wvú eley Jelusalem, ε bonyii kpwaake le sekemew le è sheke wase caan é Nyo' ekew esaake bvunfon bwew. ¹² Ε wvú gay le, “Ε to nu kefew kemew e, ε waa nfon mvu nε won̄ wvubole no gene won̄ wvumow e ncejole le bó egen̄ eghaa wvú nfon e, é wvú se kase eto esaake bvunfon bwew. ¹³ Ε wvú ke dioo n̄n'yi, tee boom bew bo lemme le yuufe, gaw bigew ê bó ekεle ekεle, gay le, ‘Ben eko eshεε egeè way dvú fô me ntoo.’ ¹⁴ Ε wvú mum nε, ε bonyii bo won̄ we le to bane wvú baay. Ε bó mum shεε tum bonyii ê wvú ejim le bó egen̄ egay le ke bowen̄ koon̄ke wee wvudvu le wvú enu nfon bowen̄ ke.

¹⁵ Ε bó ke γεν ke ghaa wvú. Ε wvú ke tu jim, tee boom bew bo lemme le ba bô wvú to gawεε bigew ê bó le wen eyen laa bó se nu ε shεε ε ge way ε die sew ε. ¹⁶ Ε wvu fwe to gay le, ‘Cee ekole, ekεle kuw ke bigew e kè wo to nyaε ê me nu ε me ε nshεε ε ndie sew jó bikele yuufe.’ ¹⁷ Ε wvú yuw njon̄, bεεle wvú gay le, ‘Wo nu waa lemme wvú jee. No wo se nu ε shεε ε kiεε keetaa fô fiεε fi caan e n̄tay, me nu en̄geε wo é wo esaakè bontεw yuufe.’ ¹⁸ Ε wvumvu ten̄ to gay le, ‘Cee ekole, ekεle kuw ke bigew e kè wo to nyaε ê me nu ε me ε nshεε ε ndie sew jó bikele bitin.’ ¹⁹ Ε wvú gay ê wvú le, ‘Me nu en̄geε wo é wo esaakè bontεw botin.’ ²⁰ Ε wvumvu waa lemme to gay fiew le, ‘Cee ekole, ekεle kuw ke bigew e kin̄ fen̄ ε me ε nshεε ε n̄kule ê njaw ndvu le ε n̄geε. ²¹ Me nse n̄geke njefo wo temyi ejim, ε me nfane wo. Wo ké nu se wo nu ε gee n̄kuuñ, mum to no joo lo. Ε ké dioo nu se wo nu ε jewe fiεε, mum to no gbweci lo.’ ²² Ε cee ekole we gay ê wvú le, ‘Wo nu wan wvú befe. Njeme wvú buy diuw wo le nu wvú me nu en̄jo ensaw wo dvú. Wo se kee le me n̄temyi ejim, é me ndioo nu se me ε n̄geε fiεε n̄kuuñ, mum nto no joo lo, n̄ké ndioo nu se me nu ε njewe fiεε mum nto no n̄gbweci lo. ²³ Wo se kee nonen, ε se ε ge la fo wo ejo bigew biem egen̄ egeε n̄tfu, wvú le seke me ε n̄kase enfi bô sew?’ ²⁴ Ε wvú mum gay ê bonyii bô to leeme mbew ye le le, ‘Ben efi ekεle ke bigew e kedvu ê wvú, enya ê wvú ken̄ke bikele bi bigew e yuufe.’ ²⁵ Ε bó kacε lo, gay le, ‘Cee ekole, wvú ken̄ke wase bikele bi

bigew e yuufe.’ ²⁶ E wvú gay le, ‘E me ensee ê ben le wee wvú kenke fiεε nu e bó nu ke ebise. Geenεn ε wee wvú baa kenke, nu ε naa fi caan fi wvú kenke nu ε bó nu ke efi lo ê wvú. ²⁷ Yí keseen e, bonyii ba bò se bane me, tune le fo me enu nfon wvubo ke, ben egeen eto hò bó eyuwye ê me ejise.’ ”

*E bó fisen Jisos Jelusalem ke diwe Nfon e
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)*

²⁸ Ejim jodvu no Jisos to jemyεε mwεεm mvun, mum nε no saa fwe bene geεne Jelusalem. ²⁹ E wvú ke dioo fenene ntεw wvú Betfaj hò wvú Betani hò nu mbew Kum Bite bi Olif e, mum baa boom bew bo ηgoo le bomew bofεε tum, ³⁰ gay le, “Ben egeen ntεw wvu fwe we le. Ben nu ke edioo eleyte jó, eyen waa kembεεbey e ε bó ε suu ε wee ke baa ben wase yí dvú le ke, é ben efay eto dvú fen. ³¹ E ben gen ε no fayte, wee ε no biite le laa ben fayte nje la le, é ben tfuse le Cee Ekole kenke shieε wvudvu.”

³² E boom bo ηgoo le ba gen yen fiεε ficii le ke lenlen no wvú to jemyεε. ³³ E bó ke dioo fayte waa kembεεbey wvudvu, ε bonyii hò to kenke bife le, “Ben fayte waa kembεεbey we nje la?”

³⁴ E bó tfuse le, “Cee Ekole kenke shee wvudvu.” ³⁵ E bó mum jo to dvú fô Jisos e, yey bikum bibole yí kembεεbey kedvu le, mum bense Jisos yí dvú le. ³⁶ E wvú no gene, ε bonyii yeyte bikum bibole ê je, ε wvú fele yí dvú le.

³⁷ E wvú ke gen le wen efenene fô je booke yí Kum Bite bi Olif e, ε kebombom ke bonyii bew bo ηgoo le seεe no wvuuyi bensee Nyo' foweεwe nje biηghaw bi mwεεm e bicii bi bó to yεnεε. ³⁸ E bó no wvuuyi gayte le, “Nyo' nu ε lanj kembonen yí Nfon wvú too ê diee di Tata le. Nyεkeey nu fowe, ε bvukuke nu bvú Nyo' wvu fowe le.”

³⁹ E Bofalasií bomew hò to nu ê kebombom εnte mum nε gay ê Jisos le, “Wee n'yεεyi, kanε bonyii buw bo ηgoo le ban le bó eban lo.”

⁴⁰ E Jisos tfuse le, “E me ensee ê ben le, é bó ecim eban lo, naa é eta εyan ewvuuyi.”

⁴¹ E Jisos ke dioo buy mbew Jelusalem e, taa jo nen, keεe hò kpwe, ⁴² no taanke le, “O Jelusalem, é ben ban be kee ke naa fiεε fi nulo eto hò nyεkeey fô ben e yí diuu di εben e. Geenεn keseen se ben kee lo ηkuuη. ⁴³ Nonεn, ben ekeè le kefew too lo kè bonyii bonen bo bvuban e nu ke eto ebom ketaan egem ben dvú ekeεkeεε, eban ben εnte. ⁴⁴ Bó nu ke eley efwse lo ben naa noo boom bonen, ebvuw yéw yene, é te saa eshεε yí dimew e ke. E fi nu ke ekooy nonen njefo ben to baa kiεε kefew kè Nyo' to toε ê ben e ke.”

*E Jisos kuη bonyii bo way e fô yew ncese Nyo' le
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)*

⁴⁵ E Jisos ke gen fô yew ncese le, no kuuηke bonyii hò to geese mwεεm fô ⁴⁶ gayte ê bó le, “Fí nu ε bo ε sanj ε Nyo' gayte le, ‘Yéw yem nu ke enu yew bunle.’ Geenεn ben ε banke ε tu ‘Tfum bocooj.’ ”

⁴⁷ E Jisos no shee yεεyi bonyii fô yew ncese le εdiuw εcii. E bocee ncese bo baay baay hò bonyii hò to duηci bonci bo Nyo' le noo bonyii bo baay baay bo jó no wεεntene keeyu wvú. ⁴⁸ Geenεn fanε yaa kenke je ke, njefo bonyii bocii

to shee ke lo mbew Jisos e yaa gomte keesoy lo fiεε fimwaaŋ fô mwεεm mvù wvù to yeεyi le ke.

20

Ɛ bonyii bo woŋ e bife fô Jisos jo mvuŋgay

(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Ɛ è ke no nu diuu dimew ε Jisos no yeεyi bonyii, bvuu fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ê bó fô yew ncese le. Ɛ bocee ncese bo baay baay bó bonyii bò duŋci bonci bo Nyo' le noo bonyii bò saake woŋ to, ² bife ê wvù le, “Ke see ê bese wee wvù nya mvuŋgay le wo egee mwεεm mvun? Ɛ nya yeε mvuŋgay mvudvu ê wo?”

³ Ɛ Jisos tfuse le, “Me ten nu embife fiεε ê ben. Ben esee ê me keseen. ⁴ Mvuŋgay mvù Jon to leese bonyii dvù ê joo to nya Nyo' nuu wee wvu wum ε?”

⁵ Ɛ bó mum koo ntfum εbonebon le, “Ɛ beene tfuse le è to nya Nyo', é wvù ebife ê beene le laa ε è ge la fo beene ebee Jon e le? ⁶ Ɛ beene tfuse le è to nya wee wvu wum, é bonyii etumye beene bó eta, njefo bó nu ε bee ceεy ceεy le Jon to nu wee ntum Nyo'.” ⁷ Nonen, ε bó mum tfuse le, “Ke bese kee wee wvù to nyaε ke.”

⁸ Ɛ Jisos mum gay ê bó le, “Tu ke me nu ensee ten ê ben wee wvù nya mvuŋgay ê me le me enjee mwεεm mvun ke.”

Ngan ekumε bonyii bò bó to lesee wene

(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Ɛ Jisos mum ne kew no maa ngan ê bonyii le, “Wee mvu to nu ε lem wee mvuntam mvù bò keenci mbvuum dvù. Ke teεe wee wvudvu ê bonyii, mum ne gen ketum kemew e, gen ce jó baay. ¹⁰ Ɛ kefew kè bó ké no kooyte ke to kocen, ε wvù tum waa we lemme le wvù egen efi mvuwene mvuntam. Ɛ wvù gen, ε bonyii bò wvù to teεεε wee ê bó, kaa sunj lo wvù kunj ε wvù tu jim cancan.

¹¹ Ɛ wee wvudvu bvuu tum wvumvu waa lemme, ε bó bvuu sunj wvuwe, shoose wvù, kunj ε wvù tu jim cancan. ¹² Ɛ wvù bvuu tum wvumvu le botete, ε bó lemse wvù, tfume ekfunj. ¹³ Ɛ wee wvudvu kpawce le, ‘Me nu enje neε? Me nu ntum wase keseen ε è nu waa wem wvù nu fitele fiem. Sekemew ê bó egen ewvum wvù.’ ¹⁴ Ɛ wan we gen ley wene, ε bonyii ba bò bó to teεεε wee ê bó yen wvù le, tfumtfum εbonebon le, ‘Wvun nu ndiela wee wee wvun. Beene eyu wvù emum eyow wee wvun.’ ¹⁵ Ɛ bó mum koo wvù, bvuse wene, yu.”

No Jisos fe nonen, mum bife le, “Ben kpwaake le wee wee wvudvu nu ke eto ege neε bó bonyii ba? ¹⁶ Ɛ me ensee ê ben le wvù nu ke eto elese lo bonyii bodvu, etese wee wvudvu ε è nu wase ê bonyii bomew.” No bonyii yuw nonen, kace lo le, “Nyo' elewsè.”

¹⁷ Ɛ Jisos taa bó nen, bife le, “Tu fiεε fin fi bó saŋ ê Nwa' Nyo' le jemyi le la, fi nu le,

‘Te didvu diε di bonyii bo kembom e to tunεε, to nu ε kase ne tu te di buu di yew e?’

¹⁸ Ɛ te didvu din nu, é wee gbwe yî dvù le ecaafie lo, é dí gbwe yî wee le, é mweten efoonce lo.”

Mbife ekumε shile

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

¹⁹ No Jisos ma ngan wvudvu nonen, ε bonyii bô to dunji bonci bo Nyo' le bô bocee ncese bo baay baay mum no gomte le bó ekoo wvú ke fô. Bô to gomte keekoo wvú njefo bó to nu ε kîεε le wvú ma ngan wvudvu ε è nu ê bó, geenen fan bonyii. ²⁰ Ε bó mum no bii bikaa biew e, kew bonyii, tum ε bó gen no keele wvú buwse le bó nu bonyii bô jee. Ε bó to gee nonen keeyuw fiεε diuw we le emum ekoo wvú enya can wee wvu Lum wvú saake keba kekîε le. ²¹ Ε bonyii bodvu mum nε bife ê wvú le, “Wee n'yεεyi, bese kee le mwεεm mvù wo jemyi noo mvù wo yεεyi nu mvu leη, ε ke wo taale jise di wee le ke. Wo ké no yεεyi keceεy ε è nu fiεε fi Nyo' gomte le bonyii egeè. ²² Bese ε mum ε no biite le laa nci nu ε bee le beene elaanke shile ê Kaysa Nfon wvu Lum ε?”

²³ Ε Jisos kîεε fiεε fi bó wεentene bô fi gay le, ²⁴ “Ben ke eto bô danali mwaan é me en'yen.” Ε bó to dvú ε wvú bife le, “Ekole kin kè nu yî dvú le nu ke yεε le, ε diee din nu di yεε le?” Ε bó tfuse le, “Ε nu ke Kaysa le, ε diee nu ke ten diew.” ²⁵ Ε Jisos mum gay le, “Ben emum enyaà le ê Kaysa fiεε fi è nu fi Kaysa le, enyaà ê Nyo' fi è nu fi Nyo' le.”

²⁶ Ε bonyii ba yuw ε fi ffumse bó, ε bó mεy diuw tfu fanε yaa keηke fiεε fi bó ekoo wvú yî dvú le ê bonyii ejise ente jo mwεεm mvù wvú to jemyi le ke.

Mbife ekumε mbuy wvu yî kpwe le
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Ε bonyii bomew ηgoο Bosadusii le ke nε to keebife fiεε ê Jisos. Bosadusii ban to nu bonyii bô to duu le ke bonyii nu ke ekase ebuy yî kpwe le ke. ²⁸ Ε bó to bife ê wvú le, “Wee n'yεεyi, Muses to nu ε san ê nci wesebeene le le, ‘Ε wee keηke kpwoon ε ke ε kpwe se bô wvú nu ε boo wan, tu waa bwee keηke kegeεε kpwoon wvudvu é bô wvú eboo boom ê diee di ηkfu waa bwee le.’

²⁹ Keseen, boom bo wee mvu le to nu bosoooshiwiy, ε wvu ηgaywee ke keηke kpwoon, ke kpwe se bô wvú ε keηke wan. ³⁰ Ε ejimε kew gεε kpwoon wvudvu, ke kpwe ten se wan. ³¹ Ε ejimε ke wvuwe le bvuu gεε ten kpwoon wvudvu, ke kpwe ten se wan. Ε fi ke kooy ke nonen bô boom bo bosoooshiwiy bodvu bocii, ε mvu bó le fanε yaa boo wan bô kpwoon wvudvu ke. ³² Ejim jodvu ε kpwoon wvudvu kpwe ten. ³³ No bonyii bo bosoooshiwiy bodvu to nu ε jo kpwoon wvudvu bocii, è nu ke enu seke bonyii kaase buyte yî kpwe le, é wvú enu kpweε yεε?”

³⁴ Ε Jisos tfuse le, “Yî won wvu keseen e nu ε bolemse bô bokεne taashi bvujen. ³⁵ Geenεn, ε bonyii bô nu ε kocεn keeke ekeηke bvudvuu yî won wvú too le seke bó ε kase ε buy yî kpwe le yaa nu ke etaashi bvujen ke, ε bonyii yaa bεε ke enyaa boom ε bó taashi bvujen ke. ³⁶ Ke bó bεε ke ebvuu ekpweken ke, njefo bó nu ke enu wase ke diewe bonceendaa bo Nyo' le. Bô nu ke enu wase boom bo Nyo' le, njefo bó nu ε kase wase ε buy yî kpwe le. ³⁷ Keceεy kedvu nu le Muses keβεε to nu ε yuuse le bonyii nu ke ekase ebuy yî kpwe le no wvú to sanεε ekumε kete kè wvú to yεnεε ε kí βεenci. Wvú tenε Tata ê bvudvuu bvυ ηwa' le bvudvu le wvú nu Nyo' Aba'am, nu Nyo' Aysik bvuu nu Nyo' Yakow. ³⁸ Ε wvú tenε nonen, tu bonkfu ban nu bonyii ε bó nu dvú, ke Nyo' nu Nyo' bonkfu ke, è nu Nyo' bonyii bô nu dvú, njefo fô Nyo' le nu ε bonyii bocii nu boyuum.”

³⁹ No Jisos jeme nonen ε bonyii bò to dunji bonci bo Nyo' le bense wvú gay le, “Wee n'yeyi, wo nu ε looce ε tfuse lenj.” ⁴⁰ Ke nonen, ε wee fanj yaa ebvuu emom lo ebife fiε ε wvú ke.

*Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu waa yεε
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)*

⁴¹ E Jisos mum nε bife fiew ε bó le, “Bonyii ghan nεε ε se no gayte le Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu waa Nfon Dawe? ⁴² Ke ben kee le Dawe kebεε to nu ε sanj ε Nwa' Mbense le le,

‘Tata Nyo' to nu ε gay ε Tata wεm le
wvú eshii ε ebo kew ke εceey e,

⁴³ egeñ ebuy seke wen ke ejike bonyii bew bo bvuban e

ε wvú etome bikaa biew yí bó le diεwε kedvuushεε ke bikaa biew e.’

⁴⁴ E Dawe tenje wvú le Tata wen, ε wvú ebvuu eghan nεε se no nu waa we?”

*E Jisos gay le bonyii eyenε ekumε bonyii bò dunji bonci
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)*

⁴⁵ E Jisos mum nε no jemyi wase ε ε nu ε boom bew bo ηgoo le ε bonyii bocii yuuke. Wvú to nu ε gay ε bó le, ⁴⁶ “Ben eyenε ekumε bonyii bò dunji bonci bo Nyo' le. Bó koonjke keetfumyi bikum bi dewkene kale dvú, koonjke le bó egayte bó le ε way bó n'wvum. E bó bvuu koonjke keeshiile yí bintaw bi fwe le yéw bunle le. E bó ké egeñ fô ηkaw e, no koonjke ke keeshii ε ε nu fwe. ⁴⁷ E ε bvuu nu ke bó bò shiwise boke' bo bonjku le, leεle bó fii mwεεm mvubole, mum gee dibunle di dewkene keedunji ye. Bonyii bodvu ban nu ε wvubo ηgew nu ke efo lo.”

21

*Nnya kpwεε ηkfu wvú wee kefufe
(Mak 12:41-44)*

¹ E Jisos ke nε lanj jise, yen no bonyii bo kpwaw e geele nnya yibo ε finjkuw fi nnya le fô yew ncese le. ² E wvú yen ten kpwεε ηkfu mvu le ε ε nu wee kefufe, ε wvú ε to e gee mvunyinyi mvunfεεm ε finjkuw fidvu le. ³ E wvú mum gay le, “E me ensee ε ben keceey le kpwεε ηkfu wvun wvú nu naa wee kefufe nen, nu ε nya ε fey bonyii bocii bò be nyaa. ⁴ Bonyii bocii bò be nyaa, be too ε ε nu bò tfúw kpwaw wvubo wvú nu ε yinjsen wase ε no fuci kuse. Geenεn ε kpwoon wvun no wvú nu kefufe kefufe nen nu ε wvú ε nya naa fiεε ficii fi wvú bee keceey yí dvú le.”

*E Jisos see le bó nu ke ebvuw yew ncese
(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)*

⁵ E boom bo Jisos e bo ηgoo le bomew ke nε no kumte εtalε ekumε yew ncese, bensee εta yò jee yò bó to bomεε dvú bó mwεεm mvú bonyii to nyaa ε bó seyse dvú. E wvú gay ε bó le, ⁶ “Ben yene mwεεm mvun e? Diiu too lo di ke te dimwaan nu ke eshεε yí dimew e se bó ε base fokuse ke.”

*Bonjεw bó bvuban
(Mat 24:3-14; Mak 13:3-13)*

⁷ E bó bife le, “Wee N'yeyi, fifin fiεε nu ke ekooy seke la? E nciise wvú nu ke edunje le fi nu wase keekooy nu la?”

⁸ E Jisós tfuse le, “Ben eyenè fo wee ke elée ben é ben ejay je. Ben ekeè le bonyii nu ke etoo nteen, joo diee diem teeke fojise, ε wee duu le, è nu wen wvù Mboyse, ε kefew too wase ncee. Bó díoo duu nonen, fo ben eyekè ke. ⁹ Seke ben ε yuw ε bó tumte jem mondvuum e mondvuum e, ε bonḡew nu woḡ e, fo ben efanè ke. Mwεem mvun keḡke keeeyaw ekooy. Geenèn, ε mvù yaa mum dunḡi le woḡ nu eka sekedvu ke.”

¹⁰ E Jisós bvuu gay é bó le, “Ketum nu ke etumte jem bó kemew, ε nfon mvu tumte jem bó wvumvu. ¹¹ Binḡhaw bi mwεem e nu ke ekooyi mondvuum e mondvuum e. Nshε nu ke eshiike bó mvunḡay. Jerḡ nu ke ekoole, ε bincem nu ke enu mondvuum e monciim. Bonciise bó bemte nu ke eduḡci ye yí ebule le nyaa nfan é bonyii. ¹² Ben ekeè le é mwεem mvudvu se keeke ekooyi nu ε bó nu ke ekooye ben, enyewle dvú. Bó nu ke eḡen bó ben, esaw yéw bunle le, eciinse ben yéw ncaw e. E bó nu ke ebvuu ejo ben eḡen dvú fwe dvu bonfon bó bonyii bó saake woḡ nje diee diem, ¹³ é sekekiε emum enu kefew fò ben e keejeme é bó ekumε me. ¹⁴ Seke bó ε jo ben nonen, ε ben lese lo le ke ben nu ebuuke le laa ben nu eḡen etanḡe diuw le la le, ¹⁵ njefo è nu me wvù nu ke enya njeme diuw wene le, noo bvufee é ben. Ke bonyii bonen bo hvuban e yaa nu ke eleem, ekicen ben ke. ¹⁶ Bonyii bó nu ke egese ben nu ke enu ke bo'icee bonen bó bo bwee bonen, noo boom bo bwee wene le, noo kfuu dinen bó nsáa yene. E nu ke enya ke bó ben é bó se yuwye ben bomew. ¹⁷ Bonyii bocii nu ke ebane ben, nje diee diem. ¹⁸ Geenèn, naa ke yvuw yimíaaḡ nu ke ela é ben efa ke. ¹⁹ Ben ekuu ke ε è nu shém, é ben ke emum ekeḡke nshii.

E Jisós see le bó nu ke efíwse Jelusalém
(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Seke ben ε yen ε bonyii bo jem e ε gem wase kelaante kè Jelusalém ε tase, ε ben mum no kee le keefu nu ε kocen wase kè bó nu ke efíwse kí. ²¹ Fí ke díoo ε kooy nonen, ε bonyii bó nu Judea mum feε ben yí dikum e, ε bó nu élaante jodvu buy. Fo wee wvù nu njkpwaante ebvuu etoò keeley jó ke. ²² E diuw yoya nu yò Nyo' nu ke elanḡ nḡew yí Jelusalém e nje gee dibole, keege é fí eto ekocen no bó nu e san é Nwa' we le. ²³ Nḡew wvu baay e diuw yoya le nu ke enu wvu bokεne bó nu bó difue, noo bó yamsee boom e. Nyo' nu ke eton'ye shém bó bonyii ban, elanḡ nḡew wvu baay yí woḡ wvun e. ²⁴ Bó nu ke eḡwoce lo bonyii bomew, ekooye bomew egawce é bó eḡen enu bonfaw bitum e. Bonyii bó yaa kee ke Nyo' nu ke eben lo yí Jelusalém e, eḡen ebuy no kefew kebole nu ke ekocen.

E Jisós see bonciise bó nu ke enu seke wvù kaase too
(Mat 24:29-35; Mak 13:24-31)

²⁵ Bonciise bó bemte nu ke eduḡci ye yí diuu le bó yí kpwee le noo yí jón e. Fí yí nshε le nu ε bitum nu ke enu yí monlum e, nḡemtene no joo yi baay nu ke ekfune yole. ²⁶ Nfan nu ke ege é bonyii egule, ciḡke nen kikikiki. Bó nu ke ekpwaake mwεem mvù bemte mvù nu ke ekooy yí nshε le, njefo mwεem mvu fowe mvunciim mvù keḡke mvunḡay nu ke eshiike. ²⁷ Nonen é bonyii emum eyen no wee wvù diee nu Waawee shiile too é kembew e keḡke mvunḡay noo bvukuke bvú baay. ²⁸ Seke mwεem mvun ε kew ε no kooyi, ε ben leem we, cake bikuu we, njefo kefew kè Nyo' nu eboyse ben nu wase nceencee.”

21:10 Mak 13:8 **21:12** Mat 10:17-22; Jon 16:1-4 **21:12** Lem 12:1-4; 18:12-17; Lem 24-26 **21:14** 12:11-12 **21:16** May 7:6; Mat 10:35; Luk 12:52-53 **21:18** 1Sam 14:45; Mat 10:30; Luk 12:7 **21:19** Mwim 13:10 **21:20** 19:41-44; 20:16; Mat 22:7 **21:22** Dito 32:35; Os 9:7 **21:25** Mben 46:2-4; Mat 24:29 **21:27** Mat 24:30

²⁹ No Jisos jeme nonen, mum fewsen le, “Ben eyeyi fiε yi kenjvum bô bite bimew bi ké ye le. ³⁰ Bí ké keεke keecomte, ε ben mum kiεε le ekfuɲ kumene wase. ³¹ E nu ke lenlen no ben nu ke edioo ε yen ε mwεem mvun kooyi, ε ben emum ekiεε le bvunfon buv Nyo' le nu wase nceencee.

³² E me ensee ε ben kecεey le ke enjokε ke keseen kin nu ke eka se mwεem mvun mvunciim ε jo bvudvuu ke. ³³ Ebule bô nshε nu ke eka, geenεn ke diεw yεm nu ke eyuu eshiw ke.

³⁴ Ben eyenè fo ben eghanè dieε ε è nu bikuu binen, wukene jewte, leese bvufee ε è nu yi nshii wvu fokuse fen e, ε diuu didvu ke enε esεε ekoo ben ke diεwε ketam e. ³⁵ Fiεε fi yi diuu didvu din e nu ke eto yi bonyii bocii bô nu yi ekolε ke nshε le. ³⁶ Ben emum eleemè temyi, ebunleε Nyo' sekecii, wvu le mvunmvun mwεem ke edioo ekooyi, ε wvu enya ben bô je yi ben elεw efey jó se leem fwe duw wee wvu dieε nu Waawee.”

³⁷ E Jisos mum no shee yeyi bonyii yew ncese le εdiuw yoya le εcii. E ké dioo nu fokieguu, ε wvu ben gen ce yi Kum Bite bi Olif e. ³⁸ E bonyii bocii ké buy saa bvutfuu mum gen fô yew ncese le no yuuke n'yeyi we.

22

E Judas bee keegese Jisos

(Mat 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11)

¹ E kefew ke Nkaw Bleεd wvu bô baa gεε Fintun|εen jó, wvu bô tenje le Nkaw Danɛfey e, ke no too wase nceencee. ² E bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to dunɔi bonci bo Nyo' le, no gomte je yi bô eyu Jisos jó ε è nu ε nnyile le, njefo bô to fane bonyii.

³ E Satan ley ε fitele fi Judas wvu bô to tenje le Iskaliot e, ε è nu wee ngoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow hofεε. ⁴ E wvu mum gen fô bocee ncese bo baay baay e bô bikuu bi nci le bi to cεyte yew ncese. E bô bô mum seyse no wvu nu ke eghan se gese Jisos ε bô. ⁵ E bô yuw njon mum kaw keelaw wvu bô bigew. ⁶ E wvu bee, mum gen kew no gomte je yi wvu nu enya Jisos jó can yibole ε nnyile le seke bonyii yaa nu ke.

Nseyse Nkaw Danɛfey

(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21)

⁷ E diuu di Nkaw Bleεd wvu bô baa gεε Fintun|εen jó di bô ké no seεle waa keyaw wvu Nkaw Danɛfey wvun e ke to kocen, ⁸ E Jisos mum tum Bitā bô Jon gay le, “Ben egen eseyse mwεem mvu beene nu ke edie Nkaw wvun dvú.” ⁹ E bô bife ε wvu le, “Wo gomte le bese egen eseyse ε è nu fεε?”

¹⁰ E wvu tfuse le, “Ben eyuw, seke ben leyte gene εlaante, ben nu ke eyen wee le ε wvu ε tuu joo ε nshaan e, ε ben ebi wvu le yew dvú wvu nu egen eley e. ¹¹ Ben dioo ε bi, gay ε cee yew wvudvu le Wee N'yeyi biite le laa kebuw ke bonyii bo ghane le ké bô boom bowene bo ngoo le nu edie Nkaw Danɛfey dvú nu fεε le? ¹² Wvu nu ke emum edunɔe kebuw ke baay yew yi εwe le ε bô ε loocε wase ε seyse, ε ben emum eseyse mwεem mvudien dvú.” ¹³ Nonen, ε bô ke gen yen mwεem e ke lenlen no Jisos to jemyεε ε bô. E bô mum seyse mwεem mvudien mvu Nkaw Danɛfey e dvú.

E Jisos bô boom bew die ntaashe

(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26)

14 E kefew ke to kocen, e Jisos to e bô boom bew bo ntum e shii no diekene. 15 E wvù ne gay ê bó le, “Me nse ηκοοηκε naa baay keendie Nkaw Danefey wvun beene nse n'yen ηγεω wvù too le. 16 Ben ekeè le ke me mbeε ηke endie Nkaw wvun ke engen ebuy no fi nu ke ekocen seke Nyo' nu ke esaake bvunfon bwew.”

17 E wvù jo fiko, nya keyoone ê Nyo' gay le, “Ben eko ewu ben bocii ekenen. 18 Me nseje lo ê ben le e kew keseen e gen lo, nu e ke me mbeε ηke embvuu en'wu mbvuum mo twenj kete kè lane le man ke, egen ebuy seke bvunfon bvù Nyo' le nu ke eto.”

19 E wvù jo bleed, nya keyoone ê Nyo', guushε nya ê bó gay le, “Fin nu ye yem e me e nya nje ben. Ben egeè fifin keekumyi me.” 20 Ke len nonen no bó meseε mweεm mvudien, e wvù jo fiko jeme le, “Fiko fin nu fi monkan mo monfem mð Nyo' gbwo bð elame kem kí e buy nje ben. 21 Geenε, ben eyeke eyuw wee wvù nu egese me diekene fen bee wvù. 22 Ben ekeè le wee wvù diee nu Waawee nu ke egen ke no Nyo' to seyseε. Geenε, ηγεω wvu baay nu fò wee wvù gese wvù le.” 23 E bó mum kew no biite ê bikuu bibole le laa wee wvù nulo ege nonen ê bó entelεn nu yeε le.

E Jisos yeeyi no bonyii bew kenjke keejò bikuu bibole

24 E bó ke ne kew mbew ebonεbon le laa bó se nu nen e wee wvu baay ê bó entelεn nu yeε le? 25 E Jisos gay ê bó le, “Bonfon bo fokuse fen kenjke mvunγay ê we jo bonyii bobole, e bonyii bð saake wonj gayte le bó etenè bowen le bibaw bi bonyii le. 26 Geenε, ke è nulo é fi enu nonen bð ben ke. Wee wvu baay ê ben entelεn ejòd le wen nu wan wvu caan, e wee wvù nu ekole nu diewe wee wvù lemte fò ben bocii le. 27 Wee wvu baay nu wvù la, wee wvù yeeme diekene lo, nuu wee wvù deεle le? Ke è nu wee wvù yeeme diekene lo le? Geenε e me nu ê ben entelεn diewe wee wvù lemte fò ben e.

28 No me nshee n'yene bonjεw sekeci, è nu ke ben ban bð ké no nu beene. 29 Fí mum è no nu le, ke lenlen no Icεm nu e nya me bð bvunfon le me ensaake, nu e me e nya ten mvunγay ê ben keesaake. 30 Me nya wvu le beene ke ediekene, wukene bvudvuu bvumwaanj ê ntw wem e, é ben eshii yí bokawla le, esaake dikfuu di Isael di yuufe ncow difεε.”

E Jisos see le Bitu nu ke ema wen (Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:35-38)

31 E Jisos mum ja tee Bitu le, “Semon, Semon è keè le Satan nu e fi mvunγay keeεken ben bocii ebvuse bomew ke diewe no wee ké feeten egin bvuse nyiim. 32 Geenε me nu e mbunle fò wo le, le fo fitele fiuw emum ebuy lo yí yem e ke. Seke wo e kase e tee hvufee bvuw jim, e wo nya mvunγay ê boom bo bwoo le.”

33 E Bitu gay le, “Tata, é è cim nu keegen ncaw keεε keekpwe lo, tu me nu ke bee wo.”

34 E Jisos tfuse ê wvù le, “Bitu, yuw é me ensee ê wo, nyimshie nu ke enu le yí eton εben, e wo e ma wase bokan botεte le ke wo kee me ke.”

E Jisos tefe no boom bew bo ηgoο le eseyse mvuntelem

22:14 6:13 22:20 Ksm 24:8; Yeli 31:31; Saka 9:11; Lum 11:27; 2Kol 3:6; Gal 4:24; Ibu 8:6; 9:12
 22:21 Jon 13:2, 21-30 22:24 9:46-48 22:24 Mat 18:1; Mak 9:33-34 22:26 9:48; Mat 23:11;
 Mak 9:35 22:27 Jon 13:4-5, 12-17 22:30 Mat 19:28 22:31 22:3 22:32 Mat 16:18; Jon
 21:15-17 22:34 22:61; Mat 26:75; Mak 14:72

³⁵ E wvú nε bife ê bó le, “Ben kumyi seke me nto ntumεε ben se bigew, se bikele noo se bolaba, no ben to ghane, ben to nu ε tan fiεε le?” E bó tfuse le, “Aay, bese to baa tan fiεε ke.” ³⁶ E wvú mum gay ê bó le, “Yi keseen e, é wee keŋke bigew, keŋεε ekεε, é wvú jo. E wee baa keŋke nyo jem, é wvú gese kekum kew guy nyo. ³⁷ Me njemyi fin njefo fiεε fi bó to saŋεε ê Nwa' Nyo' le le, ‘Bó to nu ε tan wvú bô bonyii bô befe’, keŋke keekooy bô me keseen. Ben ekeé le mwεεm mvù bó to saŋεε ekumε me nu ε mvú too wase keekocεn mvunciim.” ³⁸ E bó mum seσεε le, “Cee ekole, bese keŋke nyó jem yi fiεε.” E wvú tfuse le, “Ben elu dvú nonεn.”

E Jisos bunle yi Kum Bite bi Olif e
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ E Jisos ke nε buy εlaante bô boom bew bo ηgoo le, mum kew no bene Kum Bite bi Olif e, ε è nu no wvú to ké no gee. ⁴⁰ E bó ke ben buy fô bó to gεne, ε wvú gay ê bó le, “Ben ebunleè fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben.”

⁴¹ No wvú gay nonεn, mum bence gεn buy ke no è nulo é wee eftume te é dí egeŋ ebuy, mum tum envuw fokuse bunle le, ⁴² “Icεm, é fi fεn nu ε kpwen wo le, é wo cake fiko fi ηgew e fin fo me en'wu. Geenε geε ke no wo koonke, fo wo ege no me ηkoonke ke.” [⁴³ No wvú bunle nonεn, ε nceendaa Nyo' shii we to fô wvú le, nya wvú bô mvungay. ⁴⁴ E Jisos nu, ε fitele fiew buuke baay. E wvú bvuu bunle lo shiee le jimtene, ε njimtεn cemceme fokuse ke diεwε bitewtew bi ελεμε le.]*

⁴⁵ E wvú bunle mεse, tu jim fô boom bew bo ηgoo le, yεn ε yii ε ge wase bó ε dose ε no leete. ⁴⁶ E wvú bife ê bó le, “Ben kaa leete lo le? Ben eja we ebunleè fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben.”

E bonyii bo won e koo Jisos
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-11)

⁴⁷ Ke no wvú to beε jemyi, ε ηgoo bonyii buynεn ε è kaa nu Judas wvù to nu wee ηgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bo fεε wvù to saa fwe wvudvu. E wvú gεn mbew Jisos e keeŋocε wvú. ⁴⁸ Geenεn, ε Jisos bife ê Judas le, “Wo fεn gomte keeŋocε wee wvú diee nu Waawee nεn keeduŋcε le bó ekoo le?” ⁴⁹ E boom bew bo ηgoo le bô to nu mbew ye le yεn fiεε fi to nu keekooy e, bife le, “Cee ekole, bese egbwoce bonyii ban e?” ⁵⁰ E wee mvu bó le dioo gbwoo, mum cun kentunɽŋ ke εceεy ke n fwa ekole ke bocee ncese le. ⁵¹ E Jisos kan le, “Fo wee ebvuu emom ke,” mum kum kentunɽŋ ke wee wvudvu le ε kí mum kase tu fô.

⁵² Bonyii bô to toε keekoo Jisos to nu bocee ncese bo baay baay bô bikuu bi nci le bi to ceεte yew ncese noo bonyii bô saake won. E wvú bife ê bó le, “Ben to keekoo me ε no too bô nyó noo hibuse ke diεwε ben to keekoo ε è nu coon e? ⁵³ Me nse nu beene no diuu nu fô yew ncese le se ben ekum me le nje la? Geenεn, keseen nu kεfew ke mvungay mvu ejiwε le kè Satan ké no saake, ε è nu kè è nulo é ben ege fiεε.”

E Bitama Jisos
(Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

22:35 9:2-3; 10:4 **22:37** Yesa 53:12 **22:39** 5:16 **22:39** 21:37; Mat 26:30; Mak 14:26; Jon 18:1
22:42 Mat 6:10; 20:22; Mak 10:38; Jon 12:27-28 * **22:44** Ke bonwa' bo boyvuum bomew é diεw yi bó to yawεε saŋ Nwa' Nyo' jó keŋke bincim bi 43-44 ke. **22:53** 19:47; 22:3

54 E bonyii bodvu mum koo Jisos no gene bô wvú fô la di ekole ke bocee ncese le, e Bita bii ejim ntamndwee. 55 E bó gen fwεε nguy fontelεη fo lakfulεεη shii no yosene. E Bita mum to shii bô bó. 56 No nguy to beεnci, e wan kpwoon mvu wvú to lemte fô la didvu le ja yen Bita le e wvú e shii. E wvú taa wvú fojise ntay gay le, “Wee wvun bee bô wee wvudvu.” 57 E Bita mum kace lo gay le, “Kpwoon wvun, ke me n'yaa nkee wee wvun ke.” 58 E kefew dioo bence caan, e wee mvu bvuu yen wvú le, bvuu gay le, “Wo ten nu mvu ngoo yibole.” Geenen e Bita gay le, “Diemsen, ke me nu mvu bó le ke.”

59 E kefew bvuu gen buy ke diεwε ntam kefew mwaan e, e wee mvu bvuu taam le, “Kεεεy, keεεy wee wvun bee bô wee wvudvu, njefo wvú nu ten wee wvu Galilee.” 60 E Bita bvuu tun gay le, “Diemsen wvun, ke me n'yaa nkee fiε fi wo jemyi ke.” Ke no wvú to beε jemyi nonen, kan mwaan e nyimshie mum tonj. 61 E Tata banke ye e ejise eye tasen bô yo Bita. E Bita kume njeme wvú Jisos be jeme le, “Nyimshie ke enu le yí eton eben, e wo e ma wase me bokan botete.” 62 E wvú nε fó buy ekfun, bee kpwe baay.

E bó no keεηke bvuu suunke Jisos
(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

63 E bonyii bô to jici Jisos e mum kεw no keεηke bvuu suunke wvú, 64 sũm bvushiw bwew bô ndvu, gay e wvú le, “Ke geε kewee ntum Nyo' kuw. Ke see wee wvú sunj wo.” 65 E bó bvuu no baale wvú bô boncun nteen.

E bó saw nsaw Jisos
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

66 E bvú buy yuu e bonyii bô saake wonj bocii bô bocee ncese bo baay baay bocii noo bonyii bô duñci bonci bo Nyo' le baance ye. No bó baanceε, mum jo Jisos gen bô wvú fô bó to ké no saake bonsaw. 67 No bó geneε bô wvú nonen, e bó bife e wvú le, “E è nu wo Mboyse wvú Nyo' to kawεε, é wo see e bese?” E wvú tfuse le, “E me nseje lo e ben, ben saa ebee ke. 68 E me mbife fiε e ben, ben saa ebfuse ke. 69 Geenen, e kεw yí keseen e, wee wvú diee nu Waawee nu ke eshii e εbo ke εεεy ke Nyo' mvun gay e.” 70 E bó mum seεε bocii le, “E fen nu wo wvú Waa Nyo'?” E wvú tfuse le, “Fí nu no ben gayte.” 71 E bó mum gay le, “E nulo é bó ebvuu egomte wee wvú esee le la? Beene nu e yuw wase fiε fi wvú jeme bô diuw we.”

23

E Baylet bô 'Elod biwce mwεεm e Jisos
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

1 No bonyii bô saake bonsaw jemyεε nonen, mum ja bocii jo Jisos no gene dvú fô Baylet e. 2 No bó geneε buy fó, mum kεw no cucu mwεεm yí ye le, gayte le, “Wee wvun nen ghane bvunse wonj wese, tune fo bonyii elaanke shile e Kaysa Nfon wvu Lum, bvuu jemyi le wen nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε, fi duñci le wvú nu nfon mvu.”

3 E Baylet bife e Jisos le, “E nu wo wvú Nfon Bojuu le?” E Jisos tfuse e wvú le, “E nu no wo gay.” 4 E Baylet mum nε jeme e bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to nu fó le, “Me mbaa n'yen fiε fi wee wvun jay e ke.”

⁵ Ɛ bó bocii mum no taame ke le, “Wee wvun ghane yɛɛyi bonyii bocii, beyse le bó etemyi bikuu. Wvú to kew Galilee, to ghan Judea jocii, ɛ no nu wase ɛ ɛlaante jan keseen.”

⁶ No Baylet yuw fin nonɛn, mum bife le, “Wee wvun nu wee wvu Galilee le?” ⁷ Ɛ bó bee, ɛ wvú mum ciinse Jisos fô Nfon 'Elod e, njefo ɛ to nu wvú wú to saake keba ke wonj e kedvu, ɛ wvú to nu ten Jerusalem kefew kedvu le.

⁸ Ɛ bó gen bô Jisos, ɛ Nfon 'Elod yen wvú le yuw njon, njefo wvú to shee yuuke wase ekumɛ wvú, mum no keŋke shiee keeyɛn wvú le, shieele ten le sekemew ɛ Jisos ege fiɛ fi dunɔi mvunɔay mvu Nyo' le ɛ wen eyɛn. ⁹ Ɛ wvú she biwce mwɛɛm ɛ Jisos nteen, geenɛn ɛ wvú faɲɛ yaa etfuse fiɛ ke. ¹⁰ Wvú to biwci ɛ bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to dunɔi bonci bo Nyo' le leeme fô cuci mwɛɛm mvú tɛmyi yí Jisos e. ¹¹ Ɛ Nfon 'Elod bô bonyii bew bo nci le ke ja mum kew no keŋke bvuu sewsee wvú, tfume ndvu wonj yí ye le, tfuse wvú ɛ bó no tuu dvú jim fô Baylet e. ¹² Ɛ to nu ɛ Baylet bô Nfon 'Elod banene. Ɛbvubwe, ɛ bó tu nsán.

*Ɛ Baylet sumten nsaw no bonyii to koonke
(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)*

¹³ No bó tfuseɛ Jisos jim, ɛ Baylet kum bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô to saake wonj, bvuu kum bonyii bocii. ¹⁴ Ɛ bó tase, ɛ wvú gay ɛ bó le, “Ben be to bô wee wvun fen le wvú gee ɛ bonyii tɛmyi bikuu, me ɛ ndioo ntasse mwɛɛm mvú ben taame dvú ɛ ben ejise, ben eyeke eyuw, ɛ nfaɲɛ n'jaa n'yeɛn le mwɛɛm mvú ben cuci yí ye le nu ɛ wvú ɛ ge fimew ke, ¹⁵ ɛ Nfon 'Elod be baa yen ten ke. Ɛ nu fiɛ fi be ge wvú ɛ kase ɛ tfuse wee wvun jim ɛ beene. Ben eyɛn ten le wee wvun baa jay fiɛ fi ɛ nulo ɛ bó eyu lo wvú ke. ¹⁶ Me nu entam ke lo wvú, encine wvú le, ɛ wvú egene.” ¹⁷ [Ɛ to ké dioo nu kefew ke Nkaw Danɛfey wvun e, ɛ Baylet no keŋke keebvuse wee mwaan yew ncaw e enya ɛ bonyii.] * ¹⁸ Ɛ bonyii bocii mum ne kew no wante lo gene dvú le, “Leɛ lo wee wvun, ebvuse Balabas yew ncaw e enya ɛ bese.” ¹⁹ Balabas wvun to nu yew ncaw e njefo wvú to nu ɛ kew mvunlaa ɛlaante bvuu yu wee.

²⁰ Ɛ Baylet yuw nonɛn bvuu jeme ɛ bonyii bocii njefo wvú to gomte keecinɛ Jisos e. ²¹ Geenɛn, ɛ bó no wante ke le, “Bó eta lo wvú yí kentam e, bó eta lo wvú yí kentam e.” ²² Ɛ Baylet bvuu jeme ɛ bonyii yí bokaɲ bo botɛte le le, “Bó eta wvú nje la? Fiɛ fi befe fi wvú ge nu la? Me mbaa n'yeɛn jay wvú wvú ge le wvú bô eyu lo wvú ke. Me nu entam lo wvú, encine wvú le.”

²³ Ɛ bó mum mɛy no wante lo bô mvunɔay le “Bó eta lo wvú yí kentam e.” Ɛ n'wam wvuboo ghaw Baylet. ²⁴ Nonɛn, ɛ Baylet sumten nsaw cinɛ wvú le, le bó ege bô wvú no bó koonke. ²⁵ Ɛ wvú mum bvuse wee we yew ncaw e, ɛ ɛ nu wvú bó to biite, wvú kewɛɛ mvunlaa ɛlaante bvuu yu wee. No wvú bvuse, mum nya Jisos no bó to gomte.

*Ɛ bó ta Jisos yí kentam e
(Mat 27:32-34; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)*

²⁶ Ɛ bó mum jo Jisos no gene dvú. No bó to gene, ɛ bô bo wee mvu tasɛn ɛ wvú kfuuyi nkpwaante ɛ diee dieu nu Semon, ɛ ɛ nu wee wvu Selin. Ɛ bó koo wvú mum gee kentam ke Jisos e fô wvú gbew, ɛ wvú mum tuu no bii Jisos e. ²⁷ Ɛ bô bó mum no gene, ɛ ngoo bonyii bii wvú le. Ɛ bomew nu bokene bô to beele, taanɲe bonɔgɛw bew. ²⁸ Ɛ Jisos ke ne banɲe ye gay ɛ bó le, “Bokene

bo Jelusalem, fo ben ebeelè fò me le ke. Ben ebeelè ε è nu fò bikuu binen e, noo fò boom bonen e. ²⁹ Ben ekeè le kefew too lo kè bó nu ke egayte le, njon wvu baay nu wvu bokene bó nu bokase bó ke baa boo wase wan, ε bó ke baa yamse wase wan ke. ³⁰ E nu ke enu kefew kedvu le, é bonyii efuunke é dikum di baay baay le, 'Ben egbweken yí yese le,' efuunke é dikum di caan caan le, 'Ben ebanje bese'. ³¹ Bó nu ke efuunke nonen njefo é bonyii ge kfuu fin fiε bó kete kè hεε leε, é bó ke ege neε bó kè nu ε yum wase."

³² No bó to gene bó Jisos nonen, bó to keŋke bonyii bo ncaw e bofeε bó bó to gene keeyu ten. ³³ E bó gen buy bvudvuu bvú bó tenje le Ngbwow Ekole le, mum ta Jisos fó yí kentam e, mum ta ten bonyii bo ncaw e bo bofeε ba yí bintam e, wvú mwaan é ebo ke Jisos e ke ecey e, wvumvu é ebo kew ke eŋkoŋko le. ³⁴ E Jisos ke ne gay le, "Icem, leεshe kebefε ke bonyii ban e, njefo ke bó kee fiεε fi bó gee ke." E bonyii bodvu jo ndvú Jisos tum kan dvú keegaw é bikuu bibole. †

³⁵ Mweεm mvun mvuncium to kooyi bó Jisos nonen, ε bonyii leeme fó taale. E bonyii bó to saake won kaa ne fibole no buu lo wvú duu le, "Wvú se fii bonyii bomew, wvú efi le ekole kew keseen, é wvú fen nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε, caw." ³⁶ E bonyii bo nci le ten no se wsee wvú, nya mbvuum mo ngbwayngbwayi é wvú, ³⁷ gay le, "E wo fen nu Nfon Bojuu, é wo fi ekole kuw." ³⁸ Bó to nu ε san ŋwa' ta é we jo ekole ke Jisos e le, "Wvun nu Nfon Bojuu."

³⁹ E wee ncaw mvu ba le bó to njeyte yí bintam e fó, ne no nan'yi Jisos, gayte le, "E nu ke wo wvú Mboyse wvú Nyo' to kawεε le? Fi ekole kuw, efi ten bese."

⁴⁰ E wvumvu we yuw fiεε fi wvú jeme, wamen wvú, bife le, "Ke wo fane Nyo' le? Wo nu yí nge w e diε wε wvú le. ⁴¹ Bee wo kpwee ceεy ceεy fii ε è nu nlawma mwεm mvú befe mvú bee wo ge, geenen ε wee wvun kpwee fiew ε wvú baa jay fiεε ke." ⁴² E wee ncaw wvun mum gay le, "Jisos, ke ekunyi me seke wo nu ke esaake bvunfon bwuw." ⁴³ E Jisos gay é wvú le, "E me ensee é wo keceεy le eben nu ε bee wo nu ke enu bvudvuu bvú njon e bvú Nyo' le."

E Jisos kpwe

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ E diuu ke ben wase dioo lewse, ε ekfun ne jiim won tfuu gen buy didiuu ditete emvunsheen. ⁴⁵ E ndvu yi to gawsene yew ncese ente mum se le entelen buy biba bifεε. ⁴⁶ E Jisos no nu yí kentam e, ke ja wam foweε le, "Icem, me n'yaa keyoy kem can yo le." No wvú gay nonen, mum yoy n'yoy wvu fokemεse.

⁴⁷ E cee ekole bonyii bo nci le wvú to leeme fó, dioo yen fiεε fi to kooyε le, nya mbense é Nyo' gay le, "Kecεεy, keceεy, wee wvun se nu se jay." ⁴⁸ E bonyii bocii bó to nu ε tase fó keeyen fiεε fi to kooyi le, mum ja kase no kfuuyi εla εbole ε bó ε laŋ wem. ⁴⁹ E nsáa Jisos yicii to to fibole leem ε è nu ntamndwee no yene fiεε fi kooyi le. E bomew to nu bokene bó to nen'yεε Galilee no bii wvú le.

E bó dwey Jisos

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Wee mvu to nu kefew kedvu le ε bó tenje le Yoεw, ε è nu wee wvu é kelaante ke Bojuu le kemew kè bó tenje le Alimatia. Wvú to nu wee wvú jee

23:29 21:23 **23:30** Os 10:8; Mwm 6:16 **23:31** 1Bi 4:17 **23:33** Yesa 53:12 **23:34** Mben 22:18; Mat 5:44; Luk 6:28; Lem 7:60 † **23:34** Boŋwa' bo boyvuum bomew nu ε bvuse kencim ke 34a. **23:35** Mben 22:7-8; 109:31 **23:36** Mben 69:21 **23:37** Mat 27:11 **23:43** 2Kol 12:3 **23:44** Amo 8:9 **23:46** Mben 31:5; Lem 7:59 **23:47** Mat 27:19; Lem 3:14; 7:52; 22:14 **23:49** 8:2-3; Mben 38:11

bvuu nu wee wvu teyey ê Nyo' ejise, bvuu ceyte kefew kè Nyo' nu ke eto esaake bvunfon bwew. Wvú to nu ten wee ngoo bonyii bò to saake bonsaw e. Geenen, wvú to baa bee fiew fiεε fi bó to seyseε ege bô Jisos ke. ⁵² E wvú gen fô Baylet e, lεke keegen ejo gvune di Jisos e. ⁵³ E Baylet bee, ε wvú gen shike gvune didvu, baance ê ndvu le, gen jike ê jem e ε bó e cow yí kemaan e, ε bó ke baa yuu lese wase wee jó ke. ⁵⁴ E to nu Diuu di Nseyse le keeley diuu di mbam e, ε è to sheete wase caan é mbam wvudvu ekew.

⁵⁵ E bokene ba bò to nen'yee Galilee bi Jisos e, bi Yosew e fô jem, gen yen no wvú jiwsee gvune di Jisos e ê jem. ⁵⁶ E bó ke ne fô, mum tu jim ela ebole, gen seyse bonfley bò jee noo bò ké no shfuunkene bò bó to ké no yeefe digvune dvú. E è no nu diuu di mbam e, ε bó she mbam no nci wvubo to gomte.

24

E Jisos buy yí kpwe le

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ E diuu di mbam e ke buy fey, ε bvú yuu diuu di fwe yí kema le. E bokene bodvu buy saa lo bvutfuu, jo bonfley bò bó to seyseε mum no gene dvú fô jem. ² E bó dioo gen buy fô, yen ε bó e binse wase te di bó to banεε diuw jem dvú. ³ E bó ley gen ê jem fanε yaa yen gvune di Tata Jisos e ke. ⁴ E bó mum leem fô ngemten lo. E fi kooy le bolemse bofeε to nu ε ne to leem mbew bó le, ε bó ε tfume ndvú ε yí baa lawkene. ⁵ E bokene bodvu fan baay, mum tum bikuu fokuse. E bolemse ba bife ê bó le, “E nu nje la wvú ben gomte wee wvú beε dvú ente jo bonkfu? ⁶ Ke wvú yaa nu fen ke, wvú nu ε buy wase yí kpwe le. Ben ekume fiεε fi wvú to gayεε ê ben seke ben ε bó to nu Galilee. ⁷ Wvú to nu ε gay le, ‘Wee wvú diee nu Waawee nu ε bó nu ke enya wvú can bonyii bò befe le, ê bó ke eta wvú yí kentam e, é ke dioo nu ediuw eta, é wvú ebuy yí kpwe le.’”

⁸ E bó mum kume fiεε fi Jisos to jemyεε ê bó. ⁹ E bó ke ne fô jem, kase tu jim gen see mwεem mvun mvunciim ê boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow mwaan noo bonyii bocii bò to bii wvú le. ¹⁰ Bokene bò to senεε fiεε fi to kooyεε fidvu ê boom bo ntum e bo Jisos e to nu Maalia Magdalen, Joana noo Maalia wvú bwee jem bô bokene bomew. ¹¹ E bó yuw njeme wvudvu ke diewe è nu kenlamse, fanε yaa bee naa lo ke. ¹² Geenen, ε Bitan ke we, lewte gen buy fô jem, ngvuwce taa ê jem yen ke ε è nu ndvú yí bó to njimeε Jisos dvú. E wvú mum ne no tuu jim fô yew e kenke nghaw yí fiεε fi kooyεε le.

E bonyii bomew yen Jisos e je yí Emayus e

(Mak 16:12-13)

¹³ E fi ke ne kooy ke ebvubwe le, bonyii bomew bofeε bò to ké no bii Jisos e to nu ε ne Jelusalem no gene nte wvú Emayus e, wvú to nu diewe bomay bososhwiw keegen buy jó le. * ¹⁴ E bó no gene jemyi ebonebon ekume mwεem mvú to kooyi mvun mvunciim. ¹⁵ No bó to lene jemyi ghayte nonen, ε Jisos kebεε bence to mbew bó le no lene bó bó. ¹⁶ E fiεε fimew ge le fo bó ekiεε wee wvudvu ke. ¹⁷ E Jisos mum ja bife ê bó le, “E se nu la fi ben lene jemyi ekume fi nen?” No wvú bife nonen, ε bó leemen bò yii yí monshim mobole. ¹⁸ E wee mvu bó le wvú diee to nu Kleofas bife ê wvú le, “E mey ke wo tolo Jelusalem wvú yaa kee ke mwεem mvú se kooyi jó ediuw eyan e?”

19 E wvú bife le, “Mvú la?” E bó tfuse le, “Mwεem mvú se kooyi bô Jisos wvu Nasalεt. Wee wvun se nu wee ntum Nyo', ε mwεem mvú wvú se gee noo mvú wvú se jemyi se nu binghaw. E se nu wee wvú kuuke baay fwe dvu Nyo' bô bonyii bocii. 20 Bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake wɔj wese ε se ε nya wvú le bó eyu. Bó se ε mum ε ta wvú yí kentam e. 21 Bese se leese fiseε bvufee yí ye le le ε nu wvú wvú nu ke esum bonyii bo Israel can ηgew ε. Geenεn, ε nu wase εdiuw εta no mwεem mvudvu se kooyεε. 22 Fimew nu ε bokεnε bomew ηgoo yese le ε be ε jeme fí ε nya lo bese ηghaw, le bó buy ε gen fô jem εntaηεntaη, 23 ε fanε yaa yεn gvune diew e ke. Bó ε dioo kase tu jim, ε see le bó be ε yεn bonceendaa bo Nyo' le ke diewe bó yεn ε εfíle le, bó gay ε bó le Jisos nu dvú. 24 Bonyii bomew ηgoo yese le ε gen fô jem fodvu e yεn yí le ke leηleη no bokεnε bodvu be jemyi, geenεn, ε fanε yaa yεn Jisos e ke.”

25 E Jisos jeme ε bó le, “O oo, biyuη bin, mvuntelem mvunen leε baay keebεe mwεem mvú bonyii bo ntum Nyo' le to saηεε. 26 Ke ben kee le Mboyse wvú Nyo' to kawεε to keηke keeyen ηgew se ley yí bvukukε bwew e le?” 27 E Jisos mum kεw nεle ε bó mwεem mvunciim mvú bó to saηεε ε Nwa' Nyo' le ekume wvú ε kεw yí mvú Muses to saηεε le, ε gen ε buy tεn yí mvu bonyii bo ntum Nyo' le. 28 No bó toε wase buy mbew ntew wvú bó to gene jó le, ε Jisos nε no gee ke diewe wvú fele lo. 29 E bó lεke wvú shiee le gay le, “Beene egn ece. Kefew nu ε kí ε gen wase baay, ε ekfuη ε kεw wase ε no jiime.” E wvú bee keegen ce bó bó. 30 E bó gen, ke dioo diekene, ε wvú jo ntuw blεεd, nya keyoone ε Nyo', guushε nya ε bó. 31 Kan mwaanη nonεn, ε ejise εbo yuu, ε bó mum kíεε wvú. E wvú sεsε la ε bó ejise. 32 E bó shεε no ghayte εbonebon le, “Ke mvuntelem mvusεεbeewo be yvuwse seke wvú be nεci mwεem mvu ε Nwa' Nyo' le ε bee wo ε je le?”

33 E bó mum nεnε kan mwaan ηkiεguu jodvu no tuu jim Jelusalem. E bó dioo gen, yεn ε boom bo Jisos e bo ηgoo le bo yuufe ncow mwaan ε baance ye bvudvuu bvumwaan bô bonyii bomew bó to ké no bii wvú le. 34 E bó jemyi le, “Kεcεy, Tata wesebeene nu ε buy yí kpwe le. Wvú be ε sεsε ε buynen ε Semon ejise.” 35 E bó mum see tεn ε bó fíεε fí be kooy bó bó ε je, bvuu nεle no bó be kíente wvú seke wvú be guushi blεεd.

*E Jisos buynen entelεη jo boom bew bo ηgoo le
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)*

36 Ke no bó to beε jemyi nonεn, ε Jisos kebeε mum ja nε sεsε buynen ε bó entelεη mum gay bó le le, “Kembonεn enú fô ben e.” 37 E kedvum gbwo bó, ε bó no fane, kpwaake le bó yene ε ε nu ηkfusay e. 38 E wvú bife ε bó le, “Ben fane la? E ge la wvú ben manεne me? 39 Ben etaa eyen can yεm bó bikaa biem ε ben emum ekiεε le ε nu naa me. Ben emomcε ye yεm emum ekiεε, njefo ke ηkfusay ké no keηke nyam ye bó bikufe no ben yene ε me ηkeηke ke.” 40 No wvú gay nonεn, mum dunεε can ye bó bikaa biew ε bó. 41 E bó taa Jisos, ε njon yuwye lo bó, ε bó mum ηεmτεn lo. E fí ghaw bó keebεe le ε nu wvú. E wvú nε bife ε bó le, “Ben keηke fíεε fidien fen e?” 42 E bó jo kencim ke bye le ε bó ε dεε, nya ε wvú. 43 E wvú fí die ε bó ejise.

⁴⁴ Ɛ wvú mum gay ê bó le, “Mwεεm mvun mvù ben yen eben nu mvù me nto njemyi ê ben ekume mvú ε me mbεε beene. Me nto nduu le mwεεm mvunciim mvù bó to saηεε ekume me ê Nwa' Muses e, bó ê Boηwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le noo ê Nwa' Mbense le, keηke keeto ekocεn.” ⁴⁵ Ɛ wvú mum yene bvufee bvubole, ε bó kiεε mwεεm mvù nu ê Nwa' Nyo' le. ⁴⁶ Ɛ wvú jeme le, “Bó nu ε saη le Mboyse wvù Nyo' to kawεε keηke keeyen ηgew ekpwe, é ke edioo enu εdiuw εta, é wvú ebuy yî kpwe le. ⁴⁷ Ɛ fi bvuu nu le bó nu ke ekεw Jelusalεm, efewci ê bitum bicii ê diee diew e le bonyii bocii ekumen mvuntelem mvubole, é Nyo' emum elεshe bibefe bibole. ⁴⁸ Ɛ nu ke efewci ben ban bó nu ε yen mwεεm mvun e. ⁴⁹ Ben eyeke eyuw, me nu ηke enciinse nya yî Icem to kawεε ben dvù. Nonεn, ben emεy εlaante jan ecεyε mvunηay mvù nu ke eshii fowe eto fô ben e.”

Ɛ jisos ben we
(Mak 16:19)

⁵⁰ Ɛ wvú jo bó buy bó bó εlaante jodvu, ε bó bó gen buy mbew ntew wvù Betani le, ε wvú cake can ye we, laη kembonεn yî bó le. ⁵¹ Kε no wvù to bεε laaηke kembonεn yî bó le nonεn, mum ja no bene we, mum ben la. ⁵² Ɛ bó nya mbense wvu baay ê wvù, mum ja fó tu jim Jelusalεm bó nlaηlaη fô mvuntelem mvubole. ⁵³ Ɛ bó gen no shee yew ncese le, bensee Nyo' sekecii.

24:44 24:27; Jon 5:39; Lem 7:9-10, 25-27, 35, 37-39; Jon 5:46; Yesa 52:13-53:12; Os 6:2; Mben 22:31
24:45 24:25-27, 32; Jon 20:9 **24:46** 9:21-22; Mat 26:56; Mak 14:49; 1Kol 15:3-4; Lem 17:2-3; 28:23
24:47 3:3; Lem 1:8; 5:31; 11:18; 17:30-31; 20:21; Lum 15:19 **24:48** Lem 5:32; Jon 15:26-27 **24:48**
 Lem 1:8, 22; 2:32; 3:15; 4:33; 10:39-41; 13:31 **24:49** 4:18 **24:50** 9:51; Mak 16:19; Lem 1:9; 3:21
24:52 Lem 1:12; Jon 14:28; 16:22 **24:53** Lem 2:46; 5:12

Saaka wvù Jee wvu ekumε Jisos no Jon to Saηεε Fiεε fi nu ê N'wa' Jon wvun e

Saaka wvù jee wvun wvù Jon to saηεε nu ε wvù duηci le Jisos nu Diεw Nyo' yì to nu wase foηkεw ε yì mey lo, ε ε nu yì yì to nu ε tu wee wvu. N'wa' wvudvu keβεε jemyi le saaka wvù jee wvun nu ε bó to saη wvu le bonyii bò taηke nulo ebee le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε, nu Waa Nyo', ε bó lese fitele yì ye le, ε bó ke ekeηke nshii wvù mey lo (20:31).

Fiεε fi Jon nu ε saη ε biinen ê ηwa' wvun e nu ekumε nnya yì è nu nshii wvù mey lo wvù nu nje Klistu. Nnya yin nu mbuwma ε wvù kεw keseen, ε wvù nu fô bonyii bò nu ε bee le Jisos nu je, ε è nu wvù keceεy, ε è nu wvù nshii. Je mi yì Jon saη ηwa' wvun jó yì nu naa lo jεεy nu yì duηci no Jisos to joo mwεεm mvù bonyii kee yì nshii wvun e keeεyεyì no mwεεm mvu ê keyoy e nu.

Bikuu bi mwεεm e ê N'wa' wvun e

1:1-18 Keηkεwce ekumε Jisos

1:19-51 Ekumε Jon Nleseεjoo noo boom bo ηgoo le bo Jisos e bo fwe

2:1-12:50 Ekumε no Jisos to ghane gee lemme diew

13:1-19:42 Ekumε εdiuw ε Jisos yo fokemese Jelusalem bò mbew jó le

18:1-19:42 Ekumε no bó to sawεε nsaw Jisos ke ghan ta wvù yì kentam e

20:1-31 Ekumε no Tata Jisos to buyεε yì kpwe le, duηce ekole kew ê bonyii bew

21:1-25 Kemεse: ε Jisos duηce ekole kew ê boom bew bo ηgoo le Galilee

ε Diεw tu wee wvu wum

¹ ε to nu foηkεw ε Diεw nu wase. Diεw yidvu to nu bò Nyo', ε Diεw yidvu to nu Nyo'. ² Wvù to nu wase dvù foηkεw bò Nyo'. ³ Nyo' to bom mwεεm mvunciim fele can ye le. Ke fiεε nu naa lo dvù fimwaan fi Nyo' to bomεε se wvù ke. ⁴ Wvù keηke nshii yì ye le, ε nshii wvudvu nu n'yuu fô bonyii le. ⁵ N'yuu wvudvu ε no baa ê εjiwε le, ε εjiwε kedvu yaa nulo ejimse naa lo wvù ke.*

⁶ Wee mvu nu dvù wvù Nyo' to tumεε ε diee nu le Jon. ⁷ Wvù to to keejeme ekumε N'yuu, eben jim nsaw we, wvu le wen ege ε bonyii bocii elese fitele yì N'yuu wvudvu le. ⁸ Ke wvù wvù Jon to nu N'yuu wvudvu ke. Wvù to to ke keeben ε è nu jim nsaw wvu N'yuu wvudvu. ⁹ N'yuu wvu keceεy wvù duηci n'yuu ê bonyii bocii to too yì woη wvun e.

¹⁰ Wvù to nu yì woη e, ε woη wvun nu ε Nyo' to bom fele can ye le, geenεn ε bonyii bò è nu bo yì woη wvun e faηε yaa ekiεε wvù ke. ¹¹ Wvù to nu ε to woη we le, ε bonyii bo bew faηε yaa efiisen wvù ke. ¹² Geenεn, ε bonyii bocii bò to fiisenεε wvù, lese fitele yì ye le, nu ε wvù to nya mvungay ê bó le bó enù wase boom bo Nyo' le. ¹³ ε ke boom bo Nyo' le ban nu ε bó boke bii ελεμε ke kfuu

1:1 Keη 1:1-2:4; Jon 17:5; Fili 2:6; 1Jon 1:1-2; Mwm 19:13-16 1:3 1:9-10; 5:26; 1Kol 8:6; Kolo 1:16-17; Ibu 1:2; Mwm 3:14 1:5 Keη 1:3-4 * 1:5 Kεεε le, ε εjiwε kedvu yaa nulo ekiεε naa lo wvù ke. 1:6 Mat 3:1 1:8 1:20 1:9 8:12; 17:25; 1Jon 2:8 1:12 1Jon 3:1; Gal 3:26; 4:5 1:13 3:3, 5-6; 1Bi 1:23; 1Jon 3:9

le, keneε no wee shieele, keneε mboo wee wvu wum e ke. Bó boke bii ε è nu mboo wvù è nu wvu Nyo' le.

¹⁴ Diεw yidvu to nu ε tu wee wvu wum no cee ê bese enteleη, ε wvù ε yin̄sen bô mbuwma noo keceεy. Ε bese yen bvukuke bwew e. Bvukuke bvù è nu bvu Wan wvù è mey ke wvù wvù ne fô Ice le.

¹⁵ Jon to nu ε ben jim nsaw ekumε wvù no fuun̄ke gayte le, “Wvun nu wee wvù me nto njemyi ekumε wvù ηgayte le, ‘Wee wvù too ê me ejim kuuke fele me, njefo wvù to nu wase ε me nse ηke no nu dvù.’” ¹⁶ No wvù nu ε yin̄sen bô mbuwma, wvù ε mum ε no nyaa beene bocii mbuwma yí mbuwma le. ¹⁷ Beene kee lo le Nyo' to nya bonci fele can Muses e. Geen̄en, mbuwma Nyo' bô keceεy nu ε to fele can Jisot Klistu le. ¹⁸ Ke wee nu dvù wvù ke nu ε yuu wase yen Nyo' le ke. Ε nu ke Waa we wvù è mey ke wvù wvù nu mbew wvù wvù Ice le wvù nu ε ge beene ε kieε wvù.

*Wee wvù è to nu Jon Nleseεjoo
(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18)*

¹⁹ Fin nu fiεε fi Jon to jemyεε seke bikuu bi Bojuu le bi Jelusalem to tumεε bocee ncese bô bonyii bo Lεwe le le bô bife ê Jon le laa è nu wvù wvù yeε le. ²⁰ Jon to baa tun keetfuse mbife wvubo ke. Wvù to nu ε jeme lo bô diuw we le, “Ke è nu me wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε ke.” ²¹ Ε bó bife ê wvù le, “Tu è nu wo wvù yeε? Ε nu wo wvù Elayja le?” Ε wvù tfuse ê bó le, “Ke me nu Elayja ke.” Ε bó bvuu bife le, “Ε nu wo wvù Wee Ntum Nyo' wε le?” † Ε wvù tun. ²² Ε bó bvuu bife ê wvù le, “Tu è nu wo wvù yeε? Wo gay le la ekumε ekole kuw? Ke see é bese ekeηke fiεε fi bese ekase egen etfuse ê bonyii bô tum bese?” ²³ Ε Jon tfuse ê bó no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to jemyεε le, “Ε nu me diεw yí fuun̄ke ηkpwaante le, ‘Bó enele je Tata é yí enù teyey.’”

²⁴ Bonyii ban nu ε è to tum Bofalassii bó. ²⁵ Ε bó bife ê Jon le, “Ε è baa nu wo wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε keneε Elayja, keneε Wee Ntum Nyo' wε, wo ε no leese bonyii ê joo nje la?” ²⁶ Ε Jon tfuse ê bó le, “Me nleese ke fiem bonyii ε è nu ê joo, geen̄en wee mvu nu dvù ê ben ente ε ben yaa kee wvù ke. ²⁷ Ε nu wvù wvù too ê me ejim, ε me mbaa ncm en̄kpwent̄en keenfay laba we ke.” ²⁸ Fiεε fin fiicii to kooyi ε è nu Betani Joo Joodan kewvu keki fô Jon to leese bonyii ê joo.

Ε Jon dun̄ce Waa Njee Nyo' ê bonyii

²⁹ Ε ekfun̄ buy yuu, ε Jon yen ε Jisot too, ε wvù mum gay le, “Ben etaa eyen, wvun nu Waa Njee Nyo' wvù cawsee bibefe bi yí nsh̄e le! ³⁰ Ε nu wvù wvù me nse njemyi ekumε wvù ηgayte le, ‘Wee mvu too ê me ejim kuuke fele me, njefo wvù to nu wase, ε me nse ηke no nu.’” ³¹ Ke me keβεε nto ηkee wvù ke. Geen̄en, ε me nto nto no nleese bonyii ê joo wvu le bonyii bo Israel ekiεε wvù.” ³² Jon to nu ε bvuu jeme keeben jim nsaw we gay le, “Me nto nu ε n'yen ε Keyoy shiile too fowe diεwe ebemb̄en le, to no nu yí ye le. ³³ Ke me keβεε nto ηkee wvù ke. Geen̄en, wee wvù to tumεε me le me ento leense bonyii ê joo to nu ε gay ê me

1:14 Gal 4:4; Fili 2:7; 1Tim 3:16; Ibu 2:14; 1Jon 4:2; Mat 17:2; Jon 2:11; 1Jon 1:1-3 **1:15** 1:24-27, 30; 5:31-34, 36 **1:17** 7:19; Ksm 31:18 **1:18** 6:46; 14:8-9; Ksm 33:20; Mat 11:27; 1Tim 6:16; 1Jon 4:12
1:19 5:33 **1:20** 3:28 **1:21** Mala 4:5; Dito 18:15, 18; Mat 2:14; Jon 6:14 † **1:21** Bojuu bomew to cεyte wee ntum Nyo' wvù nu diεwe Muses e, geen̄en ε bomew kee le wee ntum Nyo' wvudvu nu ke enu Mboyse wvù Nyo' to kawεε. **1:23** Yesa 40:3 **1:25** 1:33; Mat 21:25 **1:27** 1:15; Lem 13:25
1:28 10:40; Mat 3:13 **1:29** 1:36; Yesa 53:6-7; 1Bi 1:19; 1Jon 2:2; Mwm 5:6 **1:30** 1:15 **1:32** Mat 3:16

le, 'Wee wvù wo nu ke eyen ε Keyoy ε shii fowe ε to ε no nu yî ye le, nu wvù nu ke eleese bonyii ε è nu can Keyoy ke Yuule le.' ³⁴ Fifi nu fiεε ε me nto nu ε n'yeñ, ε no nleeme jim nsaw wvudvu ñgayte le wee wvun nu Waa Nyo'."

Bonyii bò to yawεε no nu boom bo Jisos e bo ñgoo le

³⁵ Ε εkfun buy yuu, ε Jon bvuu no leeme fe fò wvù to leeme bô boom bew bo ñgoo le bofeε. ³⁶ Ε wvù ñe yen no Jisos læne fele, mum gay le, "Ben etaa eyen, wvun nu Waa Njee Nyo'."

³⁷ Ε boom bew bo ñgoo le bo bofeε ba dioo yuw no wvù gay nonen, mum ñe no bii Jisos e. ³⁸ Ε Jisos banke ye yen no bó bii, bife ê bó le, "Ben gomte ε è nu la?" Ε bó bife ê wvù le, "Labay, wo cee feε?" (Diee di Labay din nu le, "Wee N'yeεyi wvu Baay.") ³⁹ Ε Jisos tfuse ê bó le, "Ben eto eyen." Ε bó mum gen yen fò wvù to cee. Ε bô bó mum no nu ε εkfun ghan jiim. Kefew kè bó to bie wvù le to nu wase ke diwe didiuu dinεw e fokieguu. ⁴⁰ Wee mwaan ñgoo bonyii bo bofeε bò to yuwεε no Jon jemyεε mum bi Jisos e to nu Andulu wvù waa bwee Semon Bita. ⁴¹ Ε Andulu wvudvu mum gen lo gom waa bwee wvù Semon, see ê wvù le, "Bese nu ε yen wase Mboyse wvù Nyo' to kawεε le" (fi nu le Klistu). ⁴² Nonen, ε wvù mum jo Semon gen bô wvù fò Jisos e. Ε Jisos taa wvù ñen tunj, gay le, "Ε nu wo wvù Semon wvù waa Jon. Bó nu ke etenje wase wo le Sefas." (Diee di le Sefas din nu Bita).‡

Ε Jisos tee Filew bô Nataniel

⁴³ Ε εkfun ke buy yuu, ε Jisos yen le wen nu egen keba kè Galilee le. Ε wvù gen yen Filew e, gay ê wvù le, "Ε bii me le." ⁴⁴ Filew wvun to nu wee wvu ê kelaante kè Besayda le. Ε kelaante kin nu ke bo Andulu bô Bita le. ⁴⁵ Ε Filew gen gom Nataniel gay ê wvù le, "Bese nu ε yen wase wee wvù Muses to sarεε ê N'wa' bonci le ekume wvù bô wvù bonyii bo ntum Nyo' le to sarεε ten ekume wvù. Wee wvun nu Jisos wvu Nasalet wvù waa Yosεw." ⁴⁶ Ε Nataniel tfuse ê wvù le, "Fiεε fi jee nulo ebuy Nasalet e?" Ε Filew gay ê wvù le, "To eyen." ⁴⁷ Ε Jisos ke yen no Nataniel too, jeme ekume wvù le, "Ben etaa eyen, wee wvun nu naa wee wvu Israel wvu keεεy. Ke nce kenεεma nu yî ye le ke." ⁴⁸ Ε Nataniel bife ê Jisos le, "Wo ghan ñεε ε se kieε me?" Ε Jisos tfuse ê wvù le, "Ε Filew se keeke eto etee wo, nu ε me mbe ε n'yeñ wase wo le ê kenyi ke kete ke fig e kie le." ⁴⁹ Ε Nataniel tfuse ê wvù le, "Labay, wo nu Waa Nyo'! Wo nu Nfon wvu Israel!" ⁵⁰ Ε Jisos gay ê wvù le, "Wo fen nu ε bee me le keseen ke njefo me nu ε ñgay ê wo le me mbe ε n'yeñ wase wo le ê kenyi ke kete kie le? Wó nu ke eyen mwεεm mvù kuuke fele mvun e." ⁵¹ Ε Jisos bvuu gay ê wvù le, "Ε me ensee ê wo keεεy keεεy le wo nu ke eyen ε εbulε ε yene, ε bonceendaa bo Nyo' le bene, booke yî wee wvù diee nu Waawee le."

2

Ε Jisos banke joo ε è tu mbvuum

¹ Ε εdiuw ke buy eta, ε bó no gee ñkaw bvujen ê kelaante kè Kana wvu ê keba kè Galilee le, ε bwee Jisos nu fò. ² Bó to nu ε be ten Jisos bô boom bew bo ñgoo le bô ñkaw wvudvu. ³ Ε mbvuum ke ñε ka, ε bwee Jisos be wvù dvù gay le,

1:34 1:49; 5:18-23; 10:36; 11:27; 20:31; Mat 3:17; 27:54; Lem 9:20 **1:36** 1:29 **1:40** Mat 4:18-20
1:41 4:25 **1:42** Mat 10:2; 16:18 † **1:42** Di nu le Te. **1:45** Dito 18:15; Yesa 42:1-4; Esek 34:23;

May 5:1-3 § **1:48** Kete ke «fig» e ke wonj wvù Israel e nu ε bó to ké no diee mvuntam mvudvu. **1:49**
 1:34; 12:13; Mat 27:42 **2:1** 4:46

“Ƙε bó bεε ƙεηƙε mbvuum ƙε.” ⁴ Ƙ Jisos tfuse ê wvú le, “Ƙpwoon, wo bee me dvú nje la? Ƙefew kem baa kocεn wase ƙε.” ⁵ Ƙ bwee gay ê bonyii bo gawe le le, “Ƙiεε fiƙii fi wvú ε gay le ben ege, ε ben ge.” ⁶ Ƙ to nu ε nsháan leeme fú yisooaan ε bó kene bó εta. Nsháan yin nu yì Bojuu to ké no gεεle joo jó yì bó cuke ye dvú keeyuule ê Nyo' ejise. Nshaan miaaη to joo bibεεη bi joo le diεwe mbaanfiεε ƙεεε mbaanshe le. ⁷ Ƙ Jisos ke nε gay ê bonyii bo gawe le bodvu le, “Ben etuƙε joo eyiηsεn nsháan yin dvú.” Ƙ bó mum tuƙε joo gεε ê nsháan yidvu le ε yì yiηsεn. ⁸ Ƙ wvú mum gay ê bó le, “Ben esεfe yimi keseen egeη dvú fô cee gawe le.” Ƙ bó sefe gen dvú. ⁹ Ƙ cee gawe fi, mom joo yidvu, yuw ε yì ε tu wase mbvuum. Ƙ wvú ma laa man mbvuum nε fεε le. (Geenεn, bonyii bo gawe le bó to sefεε joo yidvu to kee fô mó nεn'yεε.) Ƙ cee gawe mum tee cee bvujen, ¹⁰ bife ê wvú le, “Bonyii ƙε yaw gaw fibole ε è nu mbvuum mò jee fô ηƙaw e, é bonyii ƙé dioo ε wu wase ε ffuu, ε bó se gaw mo yaa jee ƙε. Wo ε ƙaa ε gεε fiuw mbvuum mò jee ε no too dvú ε è nu keseen e?” ¹¹ Ƙ Fifin to nu fiεε fi fwe fi duηci bvukukε bvú Jisos e fi wvú to gεε ente jo mwεεm mvù duηci bvukukε bwew e. Ƙ wvú to ge fiεε fin ê kelaante kè Ƙana wvu ê keba kè Galilee le. No wvú ge nonεn, ε fi mum duηce bvukukε bwew, ε boom bew bo ηgoo le mum lese fitele yì ye le.

¹² Ƙjim jodvu, ε Jisos nε bow Kafana'um bó bwee noo boom bo bwee le bó bolemε noo boom bew bo ηgoo le, ε bó bó ce jó εdiuw caan.

*Ƙ Jisos ƙuη bonyii bo way e fô yew ncese Nyo' le
(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)*

¹³ Ƙ εdiuw ε ηƙaw Bojuu wvú bó teηe le Daηefey ke no too wase nceencee, ε Jisos nε ben Jelusalem. ¹⁴ Ƙ wvú ke gen buy fô yew ncese le, yen bonyii bó to geese bona' bó njée noo bibembε noo bó to kumene bigew e ε bó ε shiiyεn. ¹⁵ Ƙ wvú jo bokfuu kene ngbwān dvú, ƙuη bó bocii dvú, ƙuη noo njée bó bona' bvuse yew ncese le. Ƙ wvú bvuu tawse bigew bi bonyii bó to kumene bigew e, baashε bidāη bibole, ¹⁶ gay ê bonyii bó to geese bibembε le, “Ben ejo mwεεm mvun enε dvú fεn. Fo ben ejo yew Icεm etfuse é yì etu yew way ƙε.” ¹⁷ No wvú gay nonεn, ε boom bew bo ηgoo le mum kume fiεε fi bó saη ê ηwa' Nyo' le ε wee mvu jemyi ê Nyo' le, “Shiεe wvu baay wvú me ηƙεηƙε fô yew yo le nulo eyu lo me.”

¹⁸ Ƙ bikuu bi Bojuu le mum bife ê wvú le, “Ƙiεε fi duηci bvukukε bwuw fi wo nulo ege keeduηce ê bese le bó nu ε nya mvuηgay ê wo keege fin nu la.” ¹⁹ Ƙ Jisos tfuse ê bó le, “Ben esáw yew ncese yin, é me enjo εdiuw εta eηƙase enleke we.”

²⁰ Ƙ Bojuu bodvu bife ê wvú le, “Ƙí to jo bilum mbaanyε ncow bisooaan keebom yew ncese yin, ε wo nu ke ejo fiuw ε è nu εdiuw εta eleke we?”

²¹ Ƙ Geenεn, Jisos to jemyi yew ncese yin ε è nu yì è nu ye ye. ²² Nonεn, seke wvú to buyεε wase yì ƙpwe le, ε boom bew bo ηgoo le mum kume le fin nu fiεε fi wvú to gayεε. Ƙ bó mum bee fiεε fi nu ê ηwa' Nyo' le, bvuu bee njeme wvú Jisos to jemyεε le.

²³ No Jisos to nu Jelusalem fô ηƙaw Daηefey wvun e, bonyii nteen to nu ε lese fitele yì ye le nje mwεεm mvù duηci bvukukε bwew mvù wvú to gee.

24 Geenɛn, Jisos to baa gee fiew bvufee bwew yí bó le ke, njefo wvú to kee bonyii bocii no bó nu. 25 Wvú to baa shieele wee mvu wvù eshe esenje lo é wvú ekumɛ wee wvu wum ke, njefo wvú kebɛɛ to kee fiɛɛ fi wee wvu wum keɲke é wvú eshem.

3

Ɛ Jisos jeme é Nikodemus ekumɛ mboo wvu fwɛ

1 Wee ɲgoo Bofalasii mvu to nu ε bó teɲɛ le Nikodemus, ε wvú nu wee ɲgoo bikuu bi wonɲ Bojuu le. 2 Ɛ wee wvun ke nɛ to fô Jisos e eɲtaɲ gay é wvú le, “Labay, bese kee le wo nu wee n'yɛɛyi wvù nɛ fô Nyo' le, njefo kee we nu dvú wvù nulo egee kfuu mvun mwɛɛm mvù duɲci bvukukɛ bvɔ Nyo' le mvù wo gee mvun sɛ Nyo' nu bó wvú ke.” 3 Ɛ Jisos tfuse é wvú le, “Ɛ me ensee é wo keceɛy keceɛy le, é bó nu sɛ bó ε boo wee mboo wvu fwɛ le, mwɛɛn saa eyɛn bvunfon bvɔ Nyo' le ke.” 4 Ɛ Nikodemus bife é Jisos le, “Ɛ nulo é bó ege nɛɛ sɛ ebvuu eboo wee ε wvú ε taw wase? Ɛ nulo é wvú ebvuu ekase etu é bwɛɛ eshem é wvú ebvuu eboo wvú?” 5 Ɛ Jisos tfuse é wvú le, “Ɛ me ensee é wo keceɛy keceɛy le, é wee nu sɛ wvú ε keɲke mboo wvù wvu joo noo Keyoy, tu ke è nulo é wvú eley bvunfon bvɔ Nyo' le ke. 6 Wee wvu wum boote wee wvu wum, ε Keyoy boote keyoy. 7 Fo diuw eyumte wo le me nu ε ɲgay é wo le bó keɲke keeboo wee tfuu mboo wvu fwɛ le ke. 8 Fwɛfwɛ ké no fele no wvú koonke, ε wo yuuke no wvú fele, geenɛn ε wo yaa nulo esee laa wvù sɛ nɛ fɛɛ, gene fɛɛ le. Ɛ nu ke leɲleɲ no fi nu fô wee wvù nu ε keɲke mboo wvù wvu Keyoy e.”

9 Ɛ Nikodemus mum ghay le, “Ɛ nulo é fifin eghan nɛɛ le?” 10 Ɛ Jisos tfuse é wvú le, “Wo nu wee n'yɛɛyi bonyii bo Islael, yaa kee fin e? 11 Ɛ me ensee é wo keceɛy keceɛy le, bese jemyi fiɛɛ ε è nu fi bese kee, leeme jim nsaw fiɛɛ ε è nu fi bese nu ε yɛn wase, geenɛn ε ben yaa beɲɛ fiɛɛ fi bese jemyi le ke. 12 Ɛ me nseɲɛ mwɛɛm é ben ε è nu mvu yí nshɛ le fɛn sɛ ben beɲɛ lo, é ben ke eghan nɛɛ sɛ bee fɛn ε me ε nsee wase ε è nu mvu wonɲ Nyo' le? 13 Ke wee nu dvú wvù ke nu ε ben wase wonɲ Nyo' le ke. Ɛ mɛy kee we wvù to nɛn'yɛɛ fô to fokuse fɛn, ε wee wvun nu wee wvù dieɛ nu Waawee. 14 No Muses to njɛsɛɛ yo yí bó feleɛ bó ketwaa yí kete le ɲkpwaante, nu ke leɲleɲ no bó keɲke kee ke enjɛsɛ wee wvù dieɛ nu Waawee, 15 wvu le naa yɛɛ wvù nu ε lese fitele yí ye le, é wvú ekeɲke nshii wvù mɛy lo.

16 Nyo' to nu ε loocɛ koɲ wonɲ wvun baay, tum Waa we wvù mwaan, wvu le è nu naa yɛɛ wvù nu ε lese fitele yí ye le, mwɛɛn saa ela ke, é wvú ekeɲke ε è nu nshii wvù mɛy lo. 17 Ke Nyo' to tum Waa we yí wonɲ wvun e le wvù eto elɛse bonyii yí ɲgɛw e ke. Wvù to tum le wen eboysɛ lo bó fele yí ye le.

18 Wee wvù nu ε lese fitele yí ye le nu ε wvú yaa nu ke eley ɲgɛw e ke. Geenɛn wee wvù baa elɛse fitele yí ye le nu ε wvú ε ley wase ɲgɛw e, njefo wvú baa elɛse fitele yí Waa Nyo' wvù è mɛy kee wvù le ke. * 19 Bó nu ke esumtɛn nsaw é yin je le, njefo n'yuu nu ε to yí wonɲ e, bonyii ε kaa ε koɲ fibole ε è nu ejiwɛ ɛfey n'yuu. Ɛ bó koonke nonɛn njefo gee dibole nu di befe. 20 Wee tfuu wvù gee gee di befe ké no bane n'yuu, yaa nulo ebuy fô n'yuu nu ke, wvu le fo gee

3:1 7:50; 19:39 3:2 Mat 22:16; Jon 2:11 3:3 1:13 3:5 Tay 3:5 3:6 6:63 3:8 Eklɛ 11:5 3:11 3:32; 8:26 3:12 12:32; 14:1-3; 17:5 3:13 Bɲɲn 30:4; Lum 10:6 3:14 Kɲɲ 21:9; Jon 8:28; 12:32-34; 18:32 3:15 20:31 3:16 3:36; 5:24; Lum 8:32; 1Jon 3:1; 4:9-10; 5:11, 13 3:17 12:47 3:18 5:22 * 3:18 Fɛn nu teyɛy le, lese fitele yí dieɛ di Waa Nyo' le. 3:19 8:12 3:20 Ɛfɛ 5:11-13

diwene ke eyene emwa ke. ²¹ Geenen e wee wvù gee fiεε fi leη ké no too fô n'yuule, wvu le diwene gee eyen'yi le è nu di wee wvù nu bô Nyo' le."

E Jon jeme le Jisos kuuke fele wen

²² Ejim jodvu, e Jisos bô boom bew bo ηgoo le ne gen keba kemew ke Judea le. E bô bó gen no nu jó e wvù leese bonyii ê joo. ²³ Jon ten to leese bonyii ê joo ntew wvù Enon e mbew wvù Salim e njefo joo to nu fô nta. E bonyii too e wvù leese bó ê joo. ²⁴ Fifin to nu e bó baa lese wase wvù yew ncaw e ke.

²⁵ E boom bo Jon e bo ηgoo le bomew bô wee Juu mvu ke ne kew mbew ekume ye yi bó cuke keeyuule ê Nyo' ejise. ²⁶ E boom bo ηgoo le bo Jon e ne gen fô Jon e, gay ê wvù le, "Labay, wee we wvù to nu ben e wvù Joo Joodan kewvu keki wvù wo to jemyeε naa baay ekume wvù nen, yen le wvuwe e wvù leese bonyii ê joo, e bonyii bocii gene ke wase e è nu fô wvù le." ²⁷ E Jon tfuse ê bó le, "Ke wee nulo enu fiεε se è ge Nyo' le wvù enù fi ke. ²⁸ Ben kebεε nulo eben jim nsaw wem le me nto nu e ηgay le ke è nu me wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε ke. Geenen e bó to tum me le me ensa ê wvù fwe. ²⁹ Cee bvujen nu wee wvù keηke jen. E nsaa cee bvujen wvù leeme mbew cee bvujen wvudvu le yuuke diεw ye, ké no lanlanje baay no wvù yuuke diεw ye. E nu ke leηleη no me nu keseen e me e n'yiηsen bô nlanlan. ³⁰ Wvù keηke ke keeku egen lo fwe, é me entu lo jim.

³¹ Wee wvù ne fowe kuuke fele bonyii bocii. E wee wvu yi nshε le nu wee wvu yi nshε le, jemyi ke mwεεm e è nu mvu yi nshε le. Wee wvù ne wonj wvu we le kuuke fele bonyii bocii, ³² e wvù leeme jim nsaw mwεεm e è nu mvù wvù nu e yen e bvuu e yuw e. Geenen, e wee yaa nu dvù wvù beηe fiεε fi wvù jemyi le ke. ³³ Wee wvù beηe fiεε fi wvù jemyi nu wvù duηci le wen tomte fiεε fi le Nyo' jemyi keεey. ³⁴ Wee wvù Nyo' nu e tum ké no jemyi ke e è nu diεw Nyo', njefo Nyo' nu e nya Keyoy kew ê wvù e nfew yaa nu ke. ³⁵ Icee Wan nu e koη Wan, e mum e nya mwεεm mvunciim can ye le. ³⁶ Wee wvù nu e lese fitele yi Wan e nu e wvù keηke nshii wvù mεy lo. Wee wvù baa yuuke wvù le nu e wvù yaa nu ke ekeηke nshii ke. Wvuwe wee nu e shém Nyo' ffuuke wase bô wvù."

4

E Jisos bô kpwoon mvu wvu Samalia tasen fô fweη joo le

¹ E Jisos ke kiεε le Bofalasiu nu e yuw wase le wen lemte e bonyii bo ηgoo le too e wen leese ê joo fele Jon. ² Geenen ke è to cim leese wvù bó ê joo ke, è to leese ke boom bew bo ηgoo le maan. ³ E wvù dioo kiεε nonen, mum ja ê keba ke wonj e kè Judea kedvu le, no kaase tuu jim ê kè Galilee le. ⁴ Wvù to keηke keefey je keba kè Samalia le. ⁵ E wvù ke gen buy kelaante ke Samalia kemew e e bó tenje le Sika, e kí nu mbew weε wvù Yakow to nyaε ê waa we wvù Yosew e. ⁶ Fweη joo wvù Yakow to cimεε to nu fô. No Jisos to nu e len wase baay dose, e wvù mum shii mbew fweη joo wvudvu le. Kefew to nu wase diεwe didiuu ncow difεε le emvunshεη.

⁷ E kpwoon mvu wvu Samalia jodvu ke ne to keetuke joo fô, e Jisos gay ê wvù le, "Nya me bô joo é me en'wu." ⁸ E to nu e boom bo ηgoo le bo Jisos e e

gen elaanthe keeguy mwεem mvudien. ⁹ E kpwoon wvudvu bife ê Jisot le, “Wo nu wee Juu, ε me nu wee wvu Samalia, wo ε ghan nεε ε se no leke joo ê me?” Kpwoon wvudvu to gayte nonen, njefo Bojuu to ké no nyensee lo bonyii bo Samalia. ¹⁰ E Jisot tfuse ê wvú le, “E wo be kee nnya yi ê nu yi Nyo', noo wee wvú gayte ê wo le wo enya wen bô joo, tu wo be ε leke ê wvú, ε wvú enya wo bô joo yi booke sekecii.” ¹¹ E kpwoon wvudvu kase bife ê Jisot le, “Icem, wo nu se wo keηke fise fi wo etuke joo dvú, ε fwεη shiile nen, wo nu ke ejo fεε yiye joo yi booke sekecii?” ¹² Fí nu le wo kuuke fele icee wese wvú Yakow wvú to cimεε fwεη wvun gεε ê bese, ε wvú keβεε to nu ε wu joo jó, ε boom bew wu, ε nyám ye ten wu?” ¹³ E Jisot tfuse ê wvú le, “Wee tfuu wvú wuu joo yin nu ε kendon bεε ke eyumte ke wvú. ¹⁴ Geenεn, naa yeε wvú nu ke ewu joo yi me nu ηke enya, nu ε ke kendon bεε ke ebvuu eyuu eyum lo wvú ke. Joo yi me nu ηke enya ê wvú nu ke ene etu nton joo yi buyte yi ye le sekecii, ke eghan enya wvú nshii wvú mey lo.” ¹⁵ E kpwoon wvudvu mum gay ê Jisot le, “Icem, nya me bô kfuu yiyin joo wvu le fo kendon ke ebvuu eyumte me ε me ntoo fen keentuke joo ke.”

¹⁶ E Jisot gay ê wvú le, “Gene etee dwee wo é ben ε wvú eto.” ¹⁷ E kpwoon wvudvu tfuse ê wvú le, “Ke me ηkeηke diemsen ke.” E Jisot gay ê wvú le, “Wo nu ε jeme len no wo gay le ke wo keηke diemsen ke. ¹⁸ Wo nu ε keηke wase bolemse botin, ε wvú ben ε wvú nu keseen yaa cim nu dwee wo ke. Fise fi wo jeme nu keceey.” ¹⁹ E kpwoon wvudvu gay ê Jisot le, “Icem, me nu ε n'yen keseen le wo nu wee ntum Nyo'. ²⁰ Bo'icee bosese to ké no bunlee Nyo' yi kum wvun e, ε ben Bojuu duu finen le jò bonyii keηke keebunlee Nyo' nu ke Jelusalem.” ²¹ E Jisot tfuse ê wvú le, “Kpwoon, bee fise fi me ηgayte fin. Kefew too lo kè ben nu ke ebunlee Nyo' Ice ε é yaa bvuu nu yi kum wvun e ke nεε Jelusalem ke. ²² Ben bonyii bo Samalia bunlee fise yaa kee fi ke, ε bese Bojuu bunlee kee fise fi bese bunlee, njefo mboyma fele ε é nu yi Bojuu le. ²³ Geenεn, kefew too lo, ε kí ε to wase kè bonyii bô bunlee Nyo' ceey ceey nu ke ebunlee Nyo' Ice ê keyoy e bô yi keceey e. E nεε kfuu bonyii bô Nyo' Ice gomte le bó ebunlee wen. ²⁴ Nyo' nu Keyoy, ε bonyii bô bunlee wvú keηke keebunlee ê keyoy e bô yi keceey e.” ²⁵ E kpwoon wvudvu gay ê Jisot le, “Me ηkee lo le Mboyse wvú Nyo' to kawεε too lo, wvú bó teηe le Klistu. E wvú nu ke edioo ε to, emum enyey mwεem mvunncim ê bese.” ²⁶ E Jisot gay ê wvú le, “Me wvun wvú jemyi ê wo nu wvú wvudvu.”

²⁷ Ke sekedvu, ε boom bo Jisot e bo ηgoo le mum kase to. E diuw yum lo bó le wvú jemyi bô kpwoon. Geenεn, ε wee mvu bó le fanε yaa bife lo ê wvú le laa wvú gomte la le, ke nεε le laa Jisot jemyi bô kpwoon wvudvu nje la le. ²⁸ E kpwoon wvudvu mum gεε nshaan ye joo fó, gen elaanthe, gen be bonyii le, ²⁹ “Ben ke eto eyen wee mvu wvú nu ε to ε see lo fise ficii é me fi me ηke nu ε n'yuu wase ηge. E nelo enu ε wee wvun nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε le?” ³⁰ E bonyii buy elaanthe mum no gene fô Jisot e.

³¹ E to nu ε boom bo ηgoo le bo Jisot e ε shεε wase ε no leke Jisot gayte ê wvú le, “Labay, dieken.” ³² Geenεn, ε Jisot tfuse ê bó le, “Me ηkeηke mwεem mvudien keendie ε ben yaa kee mvú ke.” ³³ E boom bew bo ηgoo le mum

ghay ebonebon le, “Wee nu e shεε ε to bô mwεεm mvudien ε nya ê wvú le?”
³⁴ E Jisos gay ê bó le, “Mwεεm mvudien mwem nu le me enge fiεε fi wee wvú tum me shieele, emese lemme diew dicii. ³⁵ Ke ben duu finen le é shεεte kee ne, é emum enu kefew ke ngbwele le? E me engay ê ben le, ben ecake ejise we etaa eyen no mwεεm nu ε be wase ηεε le le bó egbweci. ³⁶ Wee wvú gbweci keηke nlawma we, baanci ηgu gεεle yí nshii wvú mεy lo le, wvu le wee njewe bô wee ηgbwele ke elanlanε yí wee le mwaan. ³⁷ Fifin dunçi le ηgan wvun nu keceεy wvú gayte le, ‘Wee mvu ké jewyi, ε wee mvu gbwele.’ ³⁸ Me ntum ben le ben egn egbwele mwεεm mvú ben to baa lem ke. Bonyii bomew nu ε lem, ben ε ley bvujonke bu lemme dibole.”

E bonyii bo Samalia nteen lese fitele yí Jisos e

³⁹ Bonyii bo Samalia nteen ê kelaante kedvu le to nu ε lese fitele yí Jisos e nje fiεε fi kpwoon wvudvu to jemyεε ê bó le wvú be ε see lo fiεε ficii ê wen fi wen ke nu ε yuu wase ge. ⁴⁰ Nonen ε bó ke dioo to yen Jisos e, leke le bó bowen ece. E wvú bee, ε bó bó ce εdiuw εfaa. ⁴¹ E bonyii nteen bvuu lese fitele yí Jisos e nje njeme we. ⁴² E bonyii bodvu gay ê kpwoon wε le, “Bese nu ε lese fitele yí ye le ε è yaa bvuu nu nje njeme wo ke. Bese nu ε yuw wase bô bitem bisese, ε kiεε lo le wee wvun nu Mboyse won wvun keceεy.”

E Jisos fe waa wee wvu baay

⁴³ E εdiuw yo εfaa yodvu ke fey, ε Jisos ne no gene Galilee. ⁴⁴ Wvú kebeεε to nu ε yuu gay wase le ke bó ké no wvumte wee ntum Nyo' won we le ke. ⁴⁵ Geenε, ε wvú ke dioo gen fεse Galilee, ε bonyii bo jó fiisen lo wvú njefo bó to nu ε yen mwεεm mvú wvú to geε fô ηkaw e Jerusalem, njefo bó ten to nu fô ηkaw wvudvu le.

⁴⁶ E Jisos ke bvuu kase gen Kana wvu ê keba kè Galilee le jò wvú to bankeεε joo ε è tu mbvuum. E to nu ε wee wvu baay mvu nu ê kelaante kè Kafana'um e, ε waa we wvú diemsen cemte. ⁴⁷ E wee wvu baay wvudvu dioo yuw le Jisos nu ε ne wase Judea ε to Galilee, ε wvú gen fô wvú le, ku can le wvú ebow ke eto efe waa wen, le wvú nu wase diuw kpwe le. ⁴⁸ E Jisos mum gay ê wvú le, “E ben nu se ben ε yen mwεεm mvú dunçi bvukuke bu Nyo' le, ε yen ten mwεεm mvu diuw wvú yumεεn e, ben saa ke elese fitele yí yem e ke.” ⁴⁹ E wee wvu baay wvudvu gay ê wvú le, “Icem, to ke é bó ebooke lo, fo waa wem ekpwe.” ⁵⁰ E Jisos tfuse ê wvú le, “E genè, waa wo nu ebonen.” Wee wvudvu to nu ε bee fiεε fi Jisos jemyεε ê wvú, mum ne no gene. ⁵¹ No wvú to booke, ε bó boom bew bo lemme le tasen, ε bó see ê wvú le waa we nu ε bonen wase. ⁵² E wvú mum bife é bó kefew kè wvú se kewεε ebonene. E bó gay ê wvú le, “E se nu foguu ke diewe diuu dimwaan e fomvunsheen, ken'ya' kedvu e mum ε cine wvú le.” ⁵³ E cee wan wvudvu mum kume le è nu naa kefew kedvu kè Jisos to gayεε ê wen le, “Waa wo nu ebonen.” E wvú bô εkolε kew naa noo yew ye yicii mum lese fitele yí Jisos e. ⁵⁴ Fifin fiεε fi dunçi bvukuke bu Jisos e to nu fi bokan bofeε fi wvú to geε seke wvú to nen'yεε Judea to Galilee.

5

E Jisos fe wee ε wvú ε cem wase bilum mbaanshe ncow nyay

¹ Ejim jodvu ε ηkaw Bojuu mvu no nu Jelusalem, ε Jisos ben jó. ² Kentuke ke joo le kemew to nu jó ε bó teje ê díew Ibulu le le Betesda, ε kí nu mbew Diuw Ketaañ wvu Njée le. Bó to nu ε bom dicile fó ditin, ³ ε bonyii bo bincem e to ké no lone lo fó, bò nu binfefe bô bò nu bontenε noo bò nu ε kpweken wase keba kemwaan. [Bó to ké no jiiime fó ceyte seke joo nu ke ene eshiike. ⁴ Nceendaa Tata mvu to ké no too ê kefew e ê kefew e, leyte shiike joo yidvu. Wee wvu fwe wvù ε yaw ε ley jó seke nceendaa wvudvu ε shiw joo yidvu, tu wvù nu ebonen yi kencem kew e naa ε kí cim nu nee.] ⁵ Wee mvu to nu fó ε wvù ε cem wase bilum mbaanshe ncow nyan. ⁶ Ε Jisos ke dioo to fó yen wvù le, kieε le wvù to jiiime wase fó ncejole, ε wvù bife ê wvù le, “Wo koonke keebonen e?” ⁷ Ε wee kencem wvudvu tfuse le, “Icem, ke me ηkenke wee wvù nulo elese me ê joo yin e seke yi ε shiw ke. Ε nu seke yi ε shiw, ε me ndioo ηgene keenley, ε è nu n e wee mvu ε yaw wase ε ley ê me le.” ⁸ Ε Jisos gay ê wvù le, “Nene we, ejo ghaam yo, egenè.” ⁹ Karj mwaan, ε wee wvudvu mum bonen, jo ghaam ye no gene.

Ε to nu ε ebvubwe nu diuu di mbam e. ¹⁰ Ε Bojuu mum gay ê wee wvù bó to felee we le, “Eben nu diuu di mbam e ε nci baa bee le wo etuu ghaam yo ke.” ¹¹ Ε wvù tfuse ê bó le, “Wee wvù be fe me be ε gay le me enjo ghaam yem ηgene.” ¹² Ε bó bife ê wvù le, “Ε nu yee wvudvu wvù be gay ê wo le wo ejo ghaam yo egenè?” ¹³ Ke wee wvù bó to felee wvudvu to cim kee wee wvù felee wvù ke, njefo Jisos to nu ε ne wase ley gen ente jo kebombom ke bonyii le kè to nu fó le.

¹⁴ Ε è ke no nu ejim jodvu, ε Jisos yen wvù le fô yew ncese le, gay ê wvù le, “Taa eyen no wo nu ε bonen wase. Fo wo ebvuu egee bibefe ke. Ε wo gee lo, é fieε ke egbwe yi yo le fi nu ε fo ε fey fin.” ¹⁵ Ε wee wvudvu ne gen see ê Bojuu le è nu Jisos wvù be fe wen. ¹⁶ Ε Bojuu mum kew no bone bikaa ê Jisos ejim, njefo wvù to fe wee wvun ε è nu diuu di mbam e. ¹⁷ Ε Jisos gay ê bó le, “Icem ké no lemte sekeci, ε me ten nlemte nonen.” ¹⁸ Ε njeme wvun ge ε Bojuu mese lo no gomte baay keeyu wvù, njefo ke è to mey ke mbam wvù wvù to ηgoyte maan ke. Wvù to teje ten Nyo' le Icee wen, fewsene ekole kew le wen nu lenlen bó Nyo'.

Mvungay mvù Nyo' nu ε nya ê Waa we

¹⁹ Ε Jisos ke ne gay ê bó le, “Ε me ensee ê ben keceey keceey le ke me wvù Wan nelo enge fieε yi mvungay mwem e ke. Me nké no ηgee ke ε è nu fieε fi me n'yene ε Icem gee. Fieε fi Icee Wan gee, nu ke fi fi Wan nu egee ten, ²⁰ njefo Icee Wan wvudvu koonke Wan mum duñci ê Wan mweem mvunciim mvù wvù wvù Icee Wan gee. Ε wvù beε ke ebvuu eduñce mweem mvù fele mvun ê wvù, é wvù egeè ε ben yene, ε dew yumte lo ben. ²¹ No Icee Wan bvuuε bonyii yi kpwe le nyaa nshii ê bó, nu ke lenlen no Wan nyaa nshii ê naa yee wvù wvù nu ε kon. ²² Keebise fó nu ε Icee Wan yaa saake naa lo wee mvu ke. Wvù nu ε nya nsaw wemen ε è nu can Wan e, ²³ wvu le è nulo é bonyii bocii ewvumte Wan ke lenlen no bó wvumte Ice. Ε wee nu se wvù wvumte Wan, tu ke wvù wvumte Ice wvù tum wvù ke.

5:4 Ke fen fó bô gem nen nu ê bonwa' bo boyvuum bomew e ke. **5:8** Mat 9:6-7 **5:9** 5:16, 18; 7:21-22; 9:14; Mak 2:27-28 **5:10** Ksm 20:8-10; Yeli 17:21-22 **5:13** 6:15; 11:54; 12:36; Mat 8:18; 13:36 **5:14** Mat 9:2; Jem 5:16 **5:15** 9:11 **5:18** Mat 14:5; Jon 7:1, 25; 8:37, 40; 11:53; 1:34; 3:35; 8:16-19; 10:17-18, 29-38; 14:8-11, 20, 28; 15:9-10; 16:27-28; 17:1-26 **5:19** 1:34 **5:20** 3:35 **5:21** Lum 4:17; Efe 2:5; Jon 11:25 **5:22** 3:18; 5:27, 30; 9:39; 12:47-48; Lem 10:42; 1Jon 2:28 **5:23** Fili 2:10-11

24 **Ɛ** me ensee ê ben keceey keceey le wee wvù nu e yuw diew yem e, e bee wee wvù tum me le, nu e wvù kenke nshii wvù mey lo. Ke mweten bee ke ebvuu ekenke nsaw ke. Wvuw e wee nu e buy wase can kpwe le, e ley nshii le. 25 **Ɛ** me ensee ê ben keceey keceey le kefew too lo, e kí e to wase, kè bonyii bò nu e kpweken wase nu ke eyuw diew Waa Nyo', é bó bodvu bò nu ke eyuw, nu ke ekenke nshii. 26 **Ɛ** fi nu nonen, njefo no nshii nen'yi yí Icee Wan e, nu ke lenlen no wvù nu e nya mvungay mvudvu ê Wan le nshii enen'yi ten yí ye le. 27 Wvù nu e nya ten mvungay ê Wan le wvù esumtenè bonsaw, njefo è nu Wan wvù nu wee wvù diee nu Waawee.

28 Fo diuw eyumtè ben yí fin e ke. Kefew too lo kè bonyii bocii bò nu jém e nu ke eyuw diew ye, 29 ebuce jém e, é bò se gee mwem mvù jee ebuce eley nshii wvù mey lo le, é bò se gee mwem mvù befe ebuce é bó esaw bó, é bó eley ngew e. 30 Ke fi e nu dvú fi me nulo enge é mvungay mwem e ke. Me nsaake nsaw mbii no me n'yooke, e je yí me nsumtene jó nu yí teyete, njefo ke me ngomte keengee e è nu fi e fi è shieele me ke. Me ngee e è nu fi e fi wee wvù tum me shieele.

Mwem mvù dunji wee wvù è nu Jisos

31 **Ɛ** me mbene jim nsaw wvu ekole kem, tu fi e fi me njemyi yaa nu keceey ke. 32 Geenen, wee mvu nu dvú wvù bene jim nsaw wem, e me nkee lo le fi e fi wvù jemyi ekume me nu keceey. 33 Ben to nu e tum bonyii fò Jon e, e wvù gen ben jim nsaw ekume keceey. 34 Ke è nu le me ngomte le ejemyi wee wvu wum ekume wee wvù è nu me ke. Geenen, e me njemyi nen wvu le ben nulo ke eboy. 35 Jon to nu diewe ken'yee le e bó e tfuw kí e no beenci nyaa n'yu, e ben no koonke keenu è n'yu we le yí kefew e caan, lanlanje. 36 Fi e fimew nu dvú fi dunji wee wvù è nu me e fi fele Jon. Fí nu le, lemme di Icem nu e nya le me enlem emese di è nu mwem mvù me ngee mvun dunji le è tum Icem me. 37 Icem wvù tum me nu e wvù kebee ten nu e ben jim nsaw wem. Ben ke baa yuw wase naa lo diew ye ke, e ben ke baa yen wa naa lo no wvù nu ke. 38 Ke ben kenke ten diew ye è mvuntelem mvunen e ke, njefo ben baa lese fitele yí wee wvù wvù tum e ke. 39 Ben taasse Nwa' Nyo' njefo ben kpwaake le è nu jó jò ben nu ke ekenke fi e fi nu ke ege é ben ekenke nshii wvù mey lo. Fi e fi nu è Nwa' wvudvu wvun e jemyi e è nu ekume me. 40 Geenen, ben e bvuu e no tune keeto fò me le ekenke nshii.

41 Ke me nshieele mbense e è nu wvù nen'yi è wee wvu wum ke. 42 Geenen e me nkee ben. Me nkee naa lo le ke ben kenke kenkonen ke Nyo' le è mvuntelem mvunen e ke. 43 Me nu e nto è diee di Icem e, ben baa fiisen me ke. E è be to wee mvu è diew diee le, tu wvuw e nu wvù ben nu emum efiisen. 44 E nulo é ben ege nee se bee me le, e ben nu bò gomte mbense e è nu wvù nen'yi fò bikuu binen e, yaa gomte mbense wvù nen'yi e è nu fò Nyo' wvù è mey ke wvù le ke. 45 Fo ben ekpwaake le è nu me wvù nu ke elom gee dinen di befe è Icem ke. E nu Muses wvù ben leke bvufee yí ye le wvù lomte wase gee dinen è Icem. 46 E ben to nu e bee Muses e keceey, tu ben be e bee me le njefo wvù to sanj e è nu

5:24 3:16; 5:22; 6:35; 8:51; 10:28; 11:25-26; 14:6; 17:2; 20:31; 1Jon 2:25; 3:14 5:25 11:43; Mak 5:41; Luk 7:14 5:26 1:4 5:29 11:24 5:30 4:34 5:31 5:36; Dito 17:6 5:33 1:15, 19, 34 5:36 10:25, 38; 14:10-11; 15:24, 27 5:37 1:34; Ksm 20:19; Dito 4:12 5:38 16:9 5:39 Luk 24:27, 44; Lem 13:27; 17:11; 2Tim 3:15-16; 1Bi 1:10-11 5:41 7:18 5:44 5:41 5:45 Dito 31:24-29 5:46 Dito 18:15, 18; Luk 24:27; Jon 6:14; Lem 3:22; 7:37

εkumε me. ⁴⁷ Geenεn no ben baa cim bee mwεεm mvù wvú to sanεε le, ε nulo ε ben ke eghan nεε sε bee fiεε fi me njemyi le?"

6

ε Jisos nyanε bonyii bontfuke botin

(*Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17*)

¹ Ejim jodvu, ε Jisos ke nε gen lente Mamase yì Galilee, gen kewvu keki. Mamase yin nu yì bó teje ten le yì Tibelias. ² ε kebombom ke bonyii le shfum ε wvú ejim njefo bó to nu ε yen mwεεm mvù dunçi bvukuke bwew e mvù wvú to gee fò bonyii bo bincem e no wvú to fele bó. ³ ε Jisos bò boom bew bo ηgoo le nε ben gen shii yì kum e. ⁴ ε to nu sekekie, ε Nkaw Bojuu wvu Danεfey nu wase nceencee. ⁵ ε Jisos ke dioo lan jise, yen no kebombom ke bonyii le too fò wvú le, ε wvú mum bife ε Filew le, "Beene nu eghan nεε sε guy mwεεm mvudien ε bonyii ban edie?" ⁶ Wvú to biite nonen, momte ke lo Filew njefo wvú keβεε to kee wase fiεε fi wvú nu ege. ⁷ ε Filew tfuse ε wvú le, "Ke bodanali gee fεε nu ε cim ε kocen bó nulo eguy mwεεm mvudien mvù wee mwaan mwaan bó le ekeηke ke naa caan ke." ⁸ ε waa we ηgoo mvu wvú diee to nu Andulu wvú ε nu waa bwee Semon Bitu mum gay ε wvú le, ⁹ "Wan diemsen mvu nu fen keηke bontuw bo bleed e botin bó byé yifiεε, geenεn fifin nulo ege naa la fò kfuu ban bonyii le nteen nen?" ¹⁰ ε Jisos gay le, "Ben egay ε bonyii eshiyen fokuse." ε to nu ε egay nu fò nta, ε bó mum gay ε bó shiiyen, ε bolemsε maan nu diewe bontfuke botin e. ¹¹ ε Jisos mum fi bontuw bo bleed e ba, nya keyoone ε Nyo', mum gawce ε bonyii bó to shiiyenεε ba. ε wvú ge ke leηleη bó byé ye. ε wee tfuu keηke naa no wvú to shieele. ¹² ε bó ke die ffuu, ε wvú gay ε boom bew bo ηgoo le le, "Ben ebaance bimbeke wvu le fo fiεε ela εcici ke." ¹³ Nonen, ε bó mum baance bimbeke bi bontuw bo bleed e bo botin ba bi to sheεteε, ε bí yinεn ηkãa yuufe ncow fiεε.

¹⁴ ε bonyii bodvu dioo yen fiεε fi dunçi bvukuke bwew e fin fi wvú ge, mum gay le, "Wee wvun nu naa keceey Wee Ntum Nyo' we wvú to nu keeke eto yì won wvun e." ¹⁵ ε Jisos ke dioo yen le bonyii bodvu gomte keeto ekoo wen mvunγay e, eghaa Nfon wvubole, ε wvú mum lewse ye kase ben ε kum no nu jò wvú emben.

ε Jisos len yì joo le

(*Mat 14:22-33; Mak 6:45-52*)

¹⁶ ε è ke no nu ekiεguu, ε boom bew bo ηgoo le bow gen fò mamase le, ¹⁷ ley ε kekon e kew no leenci gene Kafana'um. ε to nu sekekie ε ekfuη ε jiim wase ε Jisos baa to wase fò bó to nu ke. ¹⁸ ε joo ke nε no bvuyte, njefo nffum wvu baay to fele lo. ¹⁹ ε bó no keyte kekon leenci, ke gen wase buy ke diewe bomay botete kenεε bonew e, ke nε yen Jisos e ε wvú lenε yì joo le too wase mbew kekon e. ε kedvum gbwo bó. ²⁰ Geenεn, ε wvú gay ε bó le, "Fo ben efané ke. ε nu me." ²¹ ε bó yuw nonen, mum no koonke keejo wvú ε kekon e. Le bó sεsε, ε kekon ε fεse wase ηgem joo le fò bó to genε.

²² ε ekfuη ke buy yuu, ε bonyii bó to shekeεε mamase kewvu keki kume le kekon kè to nu fò to nu ke kemwaan, ε Jisos to baa ley ε kekon kedvu le

5:47 Luk 16:29-31 **6:2** Mat 6:25; Jon 2:23 **6:3** Mat 5:1; 15:29; Mak 3:13; 6:46; Luk 22:39 **6:4**

2:13 * **6:7** Danali mwaan nu jise di bigew e di bó to ké law wee dvù yì lemme di yì diuu le. **6:8**
1:40; 12:22; Mat 4:18; Mak 13:3 **6:11** 21:9, 13 **6:14** Dito 18:15, 18; Jon 1:21; 2:11; 5:46; 7:40; Lem
3:22-23 **6:15** 5:13; 18:36

bô boom bew bo ηγoo le κε, le boom bew bo ηγoo le to ne γεν κε bó embenj. ²³ Geenen, bikonj bimew to nu ε ne je Tibelias, lente to mbew bvudvuu bvù Tata to jõe bleed nya keyoone ê Nyo' ε bonyii die le. ²⁴ No bonyii bodvu to yeneε le κε Jisos kenεε boom bew bo ηγoo le nu fó κε, ε bó mum leceε ê bikonj bidvu le, lente γεν Kafana'um keegom Jisos.

Jisos nu mwεem mvudien mvù nyaa nshii

²⁵ Ε bó dioo γεν yεn wvù le kewvu keki, bife ê wvù le, “Labay, wo to jan seke la?” ²⁶ Ε Jisos tfuse ê bó le, “E me ensee ê ben keceεy keceεy le κε ben gomte me ε è nu nje mwεem mvù dunji bvukuke bwem mvù ben yene ε me ηgee κε. Ben gomte me ε è nu njefo ben se nu ε die bontuw bo bleed e ba ε ffuu. ²⁷ Fo ben elemtè κε keekeηke ε è nu mwεem mvudien mvù nulo ebefe κε. Ben elemtè ε è nu keekeηke mwεem mvudien mvù nu ke emey enu dvù eγεν ebuy yí nshii wvù mεy lo le. Mvumvun nu mvù wee wvù diee nu Waawee nu ke enya ê ben. Ε nu wvù wvù Nyo' Ice nu ε gee ebo kew yí ye le.” ²⁸ Ε bó mum bife ê wvù le, “Mwεem mvù bese keηke keegeε é fi emum enu le bese gee lemme di Nyo' le nu mvù la?” ²⁹ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Lemme di Nyo' le nu din di nu le, ben elese fitele yí wee wvù tum e.” ³⁰ Nonen ε bó mum bife ê wvù le, “Fieε fi dunji bvukuke bwuw fi wo nulo ege wvu le bese eyen emum elese fitele yí yo le nu la? Fieε fi wo nulo ege nu la? ³¹ Bo'icee bosese to nu ε die mana ηkpwaante, ε è nu no bó sanj le, ‘Wvù to nu ε nya bó bó mwεem mvudien mvù nen'yi wonj wvu we le ε bó die.’” ³² No bó gay nonen, ε Jisos mum tfuse ê bó le, “E me ensee ê ben keceεy keceεy le κε é to nu Muses wvù to nyae mwεem mvudien mvù nen'yi wonj wvu we le é ben κε. Ε nu Icεm wvù nyaa mwεem mvudien mvù è nu yvu keceεy mvù nen'yi fowe. ³³ Ben ekeè le mwεem mvudien mvu Nyo' le nu mvumwe mvù ne fowe ε shii ε to ε no nyaa nshii ê bonyii bo yí wonj wvun e.” ³⁴ Ε bó gay ê wvù le, “Tata, è nyaà bese bó mwεem mvudien mvun sekecii.”

³⁵ Ε Jisos mum gay ê bó le, “E nu me mwεem mvudien mvù nyaa nshii. Ke wee wvù too fô me le beε ke ebvuu eyuuke jenj κε. Ε wee wvù nu ε lese fitele yí yem e nu ε kendonj yaa beε ke ebvuu eyumte wvù κε. ³⁶ Geenen me nu ε ηgay wase ê ben le ben nu ε yεn me le, ε fanj yaa lese fitele yí yem e κε. ³⁷ Bonyii bocii bó Icεm nu ε nya ê me nu ke etoo fô me le. Ε wee wvù too fô me le nu ε me n'jaa nu ηke enkuη wvù κε. ³⁸ Me ne fowe ε nto fokuse fen. Ε me n'jaa nto keenje ε è nu fieε fi è shieele me κε. Me nto keenje ε è nu fieε fi è shieele wee wvù tum me. ³⁹ Ε fieε fi wee wvù tum me shieele nu fin fi le, fo me enlase naa lo wee mwaan fô bonyii bó wvù nu ε nya ê me le κε, geenε le me ηke embvuse lo bó yí kpwe le diuu di fokemese. ⁴⁰ Ben ekeè le fieε fi Icεm shieele nu fin fi le wee tfuu wvù nu ε yεn Waa we le, ε lese fitele yí ye le, nu ke ekeηke nshii wvù mεy lo, ε me nu ηke embvuse mweten yí kpwe le diuu di fokemese.”

⁴¹ Ε Bojuu mum kew no wvukene ekume wvù njefo wvù to nu ε gay le wen nu mwεem mvudien mvù ne fowe ε to fokuse fen. ⁴² Ε bó no wvukene nonen biite le, “Wvun nu ke Jisos wvù waa Yosεw e? Ke ice bó bwee nu ε beene kee bó le? Fí ghan neε le keseen wvù ε se no duu le wen ne ε è nu fowe?” ⁴³ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Fo ben ewvukene ébenεben κε. ⁴⁴ Ke wee nulo eto fô me le se è gufe Icεm wvù tum me le wvù eto κε. Ε me nu ηke embvuse mweten yí kpwe

le diuu di fokemese. ⁴⁵ Bonyii bo ntum Nyo' le to nu e sanj le, 'Nyo' nu ke eyeyi bó bocii.' Nonen wee tfuu wvù nu e yuw fiε fi Icεm yeyi e kieε, nu e wvù nu ke eto fô me le. ⁴⁶ Ke me njemyi nen le wee nu dvù wvù nu e yen wase Icεm e ke. E mey ke wvù wvuwe wvù ne fô Nyo' le wvù nu e yen wase Ice le. ⁴⁷ E me ensee ê ben keceey keceey le, wee wvù nu e bee nu e wvù keŋke wase nshii wvù mey lo. ⁴⁸ Me nu mwεem mvudien mvù nyaa nshii ê bonyii. ⁴⁹ Bo'ice bonen to nu e die mana ŋkpwaante, geenen ke kpweken ke lo. ⁵⁰ Mwεem mvudien mvun nu mvù ne fowe e to wvu le é wee die lo mvù wvù saa ebvuu ke ekpwe ke. ⁵¹ E nu me mwεem mvudien mvù ne fowe mvù nyaa nshii ê bonyii. E wee die mwεem mvudien mvudvu mvun, é wvù ke emey enu dvù sekecii. E mwεem mvudien mvudvu mvù me nu ŋke enya wvu le bonyii bo yí wonj wvun e ke ekeŋke nshii nu ye yem."

⁵² E Bojuu mum ne kew no waale lo εbonebon biite le, "Wee wvun nulo eghan neε se nya ye ye le beene edie?" ⁵³ E Jisos mum jeme é bó le, "E me ensee ê ben keceey keceey le é ben nu se ben e die ye wee wvù diee nu Waawee, e wu ten εleme kew, ben saa ekeŋke nshii yí yene le ke. ⁵⁴ Wee wvù diee ye yem bvuu wuu εleme kem keŋke nshii wvù mey lo. E me nu ŋke embvuse wvù yí kpwe le diuu di fokemese, ⁵⁵ njefo ye yem looci nu naa mwεem mvudien, e εleme kem looci nu naa fiε fiwuun. ⁵⁶ Wee wvù diee ye yem bvuu wuu εleme kem cee yí yem e e me ten ncee yí ye le. ⁵⁷ Icεm wvù tum me keŋke nshii, e me nu dvù nje Icεm. Nonen wee wvù diee ye yem nu ke enu ten dvù nje yem. ⁵⁸ Mvumvun mwεem mvudien nu mvù ne fowe e to. Ke mvù nu diewe mwe mvù bo'icen to diee ke kpweken ke lo ke. Wee wvù diee mvumvun mwεem mvudien nu ke emey nu dvù sekecii."

⁵⁹ Mwεem mvun nu e Jisos to jemyi no wvù to yeyi bonyii yew bunle le Kafana'um.

E bonyii bo Jisos e bo ŋgoo le nteen tfuw bikaa é wvù ejim

⁶⁰ E bonyii bo Jisos e bo ŋgoo le nteen yuw n'yeyi wvun nen gay le, "Wvun njeme e teme baay! E nulo ebee yεε wvuwwun njeme?" ⁶¹ Geenε, e Jisos kieε le bonyii bew bo ŋgoo le wvukene εbonebon ekume njeme wvun, mum bife é bó le, "Fiε fi me njeme fin nu e shiw mvuntelem mvunen e? ⁶² E é fen nu nonen, é ben ke ege neε fen e ben e yen e wee wvù diee nu Waawee kaase bene fô wvù to shee nu fwele? ⁶³ Keyoy ke Nyo' le nu fiε fi nyaa nshii. Ke nyam ye keŋke naa lo fiε keege ke. Njeme wvù me njeme é ben nu wvu Keyoy, e é nu fiε fi nyaa nshii. ⁶⁴ Geenε ben bomew nu dvù e bó baa bee njeme wvudvu le ke." Jisos to jemyi nen njefo wvù to kee wase fonkew bonyii bò baa lese fitele yí ye le, kee ten wee wvù nu ke egese wvù. ⁶⁵ E wvù bvuu gay é bó le, "E neε fiε fi me mbe e njeme wase é ben le ke wee nulo eto fô me le se Icεm nu e nya je é wvù ke."

⁶⁶ Ejim jodvu, e bonyii bew bo ŋgoo le nteen mum tfuw bikaa é wvù ejim fanje yaa bvuu lene bó wvù ke. ⁶⁷ E Jisos ne bife é boom bew bo ŋgoo le bo yuufe ncow bofεε le, "Ben ten shieele keegen e?" ⁶⁸ E Semon Bitā tfuse é wvù le, "Tata, bese gene é yεε le. E keŋke wo njeme wvù nyaa nshii wvù mey lo, ⁶⁹ e bese e bee, bvuu kee le é nu wo wvuwe wvù yuule wvù ne fô Nyo' le." ⁷⁰ E Jisos gay é bó le, "Ke é caw me ben bo yuufe ncow bofεε ban e? Geenε, e wee mvu

ben e nu dɛwle.” ⁷¹ Jisos to jemyi nonen ε è nu ekumε Judas wvù waa Semon Iskaliot. Wvù to nu ηgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofεε, ε è to nu wvù wvù to nu keeke eghan egese Jisos.

7

Ε Jisos ben Jεlusalεm fō Nkaw Cún e

¹ Ejim jodvu ε Jisos mεy no ghane κε wase ε è nu keba kè Galilee le. Wvù to baa bvuu γεν ê kè Judea le κε, njefo Bojuu to gomte keeyu wvù. ² Ε kefew ke Nkaw Bojuu wvù bó to tenje le Nkaw Cún e ke no too wase nceencee. ³ Ε boom bo bwee Jisos e mum gay ê wvù le, “Nεnε jan eγεν Judea wvu le bonyii buw bo ηgoo le eyen lemme di wo lemte le. ⁴ Ε wee lemte lemme gomte le bonyii ekieε wvù, wvù saa elemte nyiime lo κε. No wo gee mwεεm mvun, γενε edunεε ekole kuw ê wonj.” ⁵ Boom bo bwee le bodvu to jemyi nonen njefo bó to baa cim lese fibole fitele yí ye le κε. ⁶ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Kefew kem baa to wase κε. Fô ben e nu ε kefew kenεn ké no nu κε ε kí ε kocεn wase. ⁷ Κε bonyii bo yí wonj wvun e nulo ebane ben κε. Geenεn, ε bó bane me njefo me njemyi ê bó le gee dibole nu di befe. ⁸ Ben ebenè finεn gene fō Nkaw e. Ke me nu emben jó κε. Kefew kem baa eto naa wase ekocεn κε.” ⁹ No wvù gay nonen, mum mεy Galilee.

¹⁰ Geenεn seke boom bo bwee le to benεε wase fō Nkaw wvudvu le, ε wvù ke shεε ben ten jó. Ε wvù dioo bene fanε yaa bene wvù bonyii eyene wvù le κε, ben fiew ε è nu ê kenyile le. ¹¹ Ε to nu ε Bojuu to gomte wase wvù fō Nkaw wvudvu le biwci le, “Wvù se nu fεε le?” ¹² Ε bonyii ke nε no tfumtfume ekumε wvù baay. Ε bomew bεnsee le, “Wvù nu wee wvù jee.” Ε bomew kaci lo le, “Wvù lεεle lo bonyii.” ¹³ Geenεn wee to baa nu dvù wvù ejeme ekumε wvù ya le κε, njefo bó to fane bikuu bi Bojuu le.

¹⁴ Ε εdiuw e ηkaw ke gawnεn wase entelεn, ε Jisos γεν ley fō yew ncese le no yεεyi bonyii. ¹⁵ Ε bikuu bi Bojuu le no yuuke keηke lo ηghaw, ghayte le, “Wee wvun ghan nεε ε se no kee mwεεm nen se wvù ke nu ε γεν wase ηwa'!” ¹⁶ Ε Jisos mum nε gay le, “Ke n'yεεyi wvù me n'yεεyi wvun nu wem κε. Ε nu wvu wee wvù tum me. ¹⁷ Ε wee gomte keegeε ε è nu fiεε fi Nyo' shieele, é wvù emum ekieε le laa n'yεεyi wvun nen'yi ε è nu fō Nyo' le, nu me n'yεεyi ê mvungay mwem e le. ¹⁸ Wee wvù jemyi ê mvungay mwew e ké no gomte diee di kuuke ε è nu fō ekole kew e. Geenεn ε wee wvù gomte diee di kuuke ε è nu di wee wvù tum wvù le ké no nu wee keceεy ε kenleεma yaa nu yí ye le κε. ¹⁹ Muses to nu ε nya κε bonci ê ben e? Geenεn κε wee mvu ben e geelε bonci bodvu ke! Ben gomte keeyu me nje la?”

²⁰ Ε bonyii bodvu tfuse ê wvù le, “Wo keηke nceendaa dεwle yí yo le. Wee wvù gomte keeyu wo nu yεε?” ²¹ Ε Jisos gay ê bó le, “Me nto nu ε ηge lemme dimwaan ε ben no keηke lo ηghaw ekumε dí. ²² Muses to nu ε nya nci le ben etfuusè boom yew. Ε κε nci wvun yaa to cim buy ê Muses κε. Wvù to buy ε è nu ê bo'iceε bonεn. Ben ε mum ε no tfuuse boom yew naa noo diuu di mbam e. ²³ Ε bó tfuuse wee yew diuu di mbam e wvu le fō bó ke ebefe bō nci Muses, ben ε no yuuke nsase bō me le me nto nu ε nfε wee ε wvù bonεn ye yicii diuu di mbam e nje la? ²⁴ Fo ben esaakè nsaw sumtene se ben ε yaw ε tasse ε yen

6:71 12:4 7:1 5:18 7:2 Lew 23:33-34; Dito 16:13-15 7:5 16:9 7:6 2:4 7:7 15:18; 16:33; 17:14; Mat 10:22; 24:9; 1Jon 3:13 7:11 11:56 7:13 9:22 7:15 Mat 13:54; Luk 2:47 7:16 12:49; 14:10 7:18 5:41; 8:50; 12:43 7:19 1:17; Lem 7:53; Lum 2:17-24 7:20 8:48 7:21 5:9
7:22 Kej 17:9-14; Lew 12:3 7:23 5:9 7:24 8:15

ke. Ben esaakè ê je yi læŋ e.”

Ɛ bonyii no canjɛ laa jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ le

²⁵ Ɛ bonyii bo Jelusalem bomew mum nɛ bife le, “Wvun nu ke wee wvù bó gomte le bó eyu? ²⁶ Ben etaa eyɛn wvuwwun fɛn ɛ wvù jemyi endan nɛn se wee jemyi fiɛɛ ê wvù ŋkuuŋ. Ɛ nɛlo enu le bikuu bi wonj e nu ɛ loocɛ wase ɛ kiɛɛ le wee wvun nu Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ le? ²⁷ Geenɛn, beene kee jò wee wvun nɛ. Ɛ seke Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ nu ke eto nu ɛ ke wee nu ke ekiɛɛ jò wvù nɛ ke.” ²⁸ Nonɛn ɛ Jisos dioo yɛɛyi bonyii fô yew ncese le ke nɛ funj fowɛɛwe le, “Ben kee me, kee tɛn jò me nɛ. Geenɛn ke me nto fɛn ê mvunŋgay mwem e ke. Wee wvù tum me nu wee keɛɛy, ɛ ben yaa kee wvù ke. ²⁹ Me ŋke wvù njefo me nɛ fô wvù le, ɛ è nu wvù wvù tum me.” ³⁰ No wvù jeme nonɛn, ɛ bonyii bomew mum no gomte keekoo wvù. Geenɛn ɛ wee fanjɛ yaa kum wvù le ke, njefo kefew kew to baa to wase ekocɛn ke. ³¹ Geenɛn ɛ bonyii nteen lese fitele yí ye le no gayte le, “Seke Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ ɛ ke e to, è nulo é wvù ke ebvuu ege mwɛɛm mvù dunji bvukuke bvù Nyo' le efey mvù wee wvun gee wase?”

Ɛ bó tum bonyii bo nci le le bó egɛn ekoo jisos

³² Ɛ Bofalasi ke dioo yuw no kebombom ke bonyii le tfumtfume ekume Jisos, ɛ bó boceɛ ncese bo baay baay mum tum bonyii bo nci le le bó egɛn ekoo wvù. ³³ No bó gɛn, ɛ Jisos gay le, “Me nu enu beene ke yí kefew e nɛn caan, emum enkase entu jim fô wee wvù tum me le. ³⁴ Ben nu ke eshɛɛ gom me nɛn, saa eyɛn me le ke. Fô me ŋgene nu ɛ ke ben nulo eto fô ke.” ³⁵ Ɛ Bojuu jeme ê bikuu bibole le, “Wee wvun gomte keegɛn ɛ è nu è nɛɛ fô beene nu ke egom wvù saa eyɛn wvù le ke? Wvù gomte keegɛn bitum bi bonyii bosɛɛbeene nu ɛ tawse ɛ no cee bí le egɛn eyɛɛyi bonyii bo bitum bidvu le le? ³⁶ Fiɛɛ fi wvù gayte le, ‘Ben nu ke egom me saa eyɛn me le ke, ɛ fô me ŋgene nu ɛ è yaa nulo é ben eto fô ke,’ nu ɛ wvù gayte ɛ fi nu le la?”

Ɛ Jisos kaw bonyii bó joo yí nyaa nshii

³⁷ Ɛ è ke no nu wase diuu di Nkaw e di fokemɛse di è to nu diuu di Nkaw wvudvu le di baay, ɛ Jisos ja leem we funj le, “Ɛ kendonj yumte wee, é mwɛtɛn eto fô me le ewu fiɛɛ. ³⁸ Wee wvù nu ɛ lese fitele yí yɛm e nu ɛ fi nu ke enu ke no Nwa' Nyo' jemyi le, ‘Joo yí nyaa nshii nu ke ebuyte ê fitele fiew e booke nɛn kokokoko.’” ³⁹ Fifin nu ɛ Jisos to jemyi ɛ è nu ekume Keyoy kè bonyii bó to nu ɛ lese fitele yí ye le nu ke ekɛŋke. Ɛ to nu kefew kin e ɛ bó baa nya wase Keyoy kedvu é bó ke, njefo Jisos to nu ɛ bó baa bense wase wvù é wvù eley bvukuke le ke.

Ɛ bonyii bvujɛ ekume Jisos

⁴⁰ Ɛ bonyii yuw fiɛɛ fin fi Jisos to jemyɛɛ, ɛ bomew gay le, “Wee wvun nu naa Wee Ntum Nyo' wɛ.” ⁴¹ Ɛ bomew gay le, “Wvun nu Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ.” Geenɛn, ɛ bomew bife fibole le, “Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ to keŋke keebuy ɛ è nu Galilee le? ⁴² Ke Nwa' Nyo' jemyi le Mboyse wvudvu nu ke ebuy ɛ è nu è kfuu di Nfon Dawe le, è ntɛw wvù Betelɛ'ɛm e, wvù è nu ntɛw wvu Dawe le le?” ⁴³ No bonyii gay nonɛn, ɛ keŋgawsɛn mum to ɛntelɛŋ jo bó ekume

Jisos. ⁴⁴ E bonyii bomew bó le no gomte keekoo wvú, geenen e wee fanε yaa kum wvú le ke.

E bikuu bi Bojuu le ma Jisos

⁴⁵ E bonyii bo nci le ba mum ne kase tu jim fô bocee ncese bo baay baay bô Bofalasii le, e bó bife ê bonyii bo nci le bodvu le, “Ben baa eto bô wvú nje la?” ⁴⁶ E bonyii bo nci le bodvu tfuse ê bó le, “Wee ke baa yuu jemyi wase diεwee wee wvun e ke.” ⁴⁷ E Bofalasii bife ê bó le, “Wvú nu e gen wase e leε ten noo ben fó le? ⁴⁸ Ben nu e yen e bikuu bi wonj e keεε Bofalasii e lese fitele yí ye le? ⁴⁹ E nu ke kebombom kin kè yaa kee ke nci Nyo'. Lon nu fô bó efa.” ⁵⁰ Nikodemus wvú to nu wee mvu ηgoο Bofalasii le, wvú to genεε wase diuu dimew yen Jisos e to nu fó. E wvú bife ê bó le, ⁵¹ “Nci wesebeene nu e bee le bó esumtεn nsaw wee se bó e yaw wase e yeke e yuw fiεε fi wvú jeme?” ⁵² E bó mum bife ê wvú le, “Wo ne ten Galilee le? Tasse Nwa' Nyo' ntay é wo eyen le ke wee ntum Nyo' mvu nulo ke ebuy Galilee ke.” ⁵³ [E bó mum ne mwaan mwaan no gene yéw yibole.

8

E bó to bô kpwoon mvu fô Jisos e e bó e koo gbwen nsake le

¹ E Jisos ne ben fiew e è nu yí Kum Bite bi Olif e. ² E ekfunj buy yuu, e wvú bvuu kase gen fô yew ncese le. E bonyii bocii tase mbew ye le, e wvú mum shii fokuse no yeeyi bó. ³ E bonyii bô to duñci bonci bó Bofalasii ne to bô kpwoon mvu e bó e koo e wvú jiime bô diemsen mvu. No bó to bô wvú, leke fwe dvu bó, ⁴ gay ê Jisos le, “Wee N'yeeyi, kpwoon wvun nu e bó e koo e wvú jiime bô diemsen mvu. ⁵ E bonci le nu e Muses to gay le wvu wvun kpwoon nu wvú bó etumyε lo bô eta é wvú ekpwe. Wo e gay fiuw le la?” ⁶ Bó to gee nonen teeyi lo Jisos wvu le wvú elowsen enjeme é bó emum ekeñke fiεε fi bó ecu yí ye le. Geenε, e Jisos ηgvuwce no saanjke fiεε fokuse bô kpwan ebo. ⁷ E bó mey ke no leemene fó nyεeyi wvú. E wvú ne leem we gay ê bó le, “E wee nu dvú é ben entelej wvú yaa keñke kebefε ke, é wvú no nu wee wvu fwe wvú eyaw etum wvú bó te.” ⁸ No Jisos gay nonen, bvuu kase ηgvuwce no saanjke fiεε fokuse bô kpwan ebo. ⁹ E bó yuw fiεε fi Jisos gay, mum ke w no tawsee mwaan mwaan keεke yí ηgaybonyii le. E bó ke tawse, e é shεε ke wase kpwoon wε no leeme fó bó Jisos maan. ¹⁰ E Jisos kase leem we, bife ê kpwoon wε le, “Kpwoon, bó e fεε? Wee baa nu dvú wvú egay le wo keñke ke keekpwe le?” ¹¹ E wvú tfuse le, “Wee baa nu ke, Tata.” E Jisos mum gay le, “Ke è nulo é me ηngay ten le wo keñke keekpwe ke. E genè, geenε fo wo ke ebvuu ege kebefε ke.”]

Jisos nu n'yuw wvu yí wonj e

¹² E Jisos bvuu jeme ê bonyii bodvu le, “E nu me n'yuw wvu yí wonj wvun e. Naa yeε wvú bii me le nu e ke è nulo é wvú elene é kejiwε le ke. Wvú nu ekeñke n'yuw wvú nyaa nshii ê bonyii.” ¹³ E Bofalasii mum gay ê wvú le, “Wo bene jim nsaw fó ekole kuw e. Fiεε fi wo jemyi baa nu keceey ke.” ¹⁴ E Jisos tfuse ê bó le, “E me nci mbene jim nsaw fó ekole kem e, tu fiεε fi me njemyi nu keceey, njefo me nkeε fó me ne, ηkee ten fó me ηgenε. Geenε, ke ben kee fó me ne

7:50 3:1-2 **7:51** Dito 1:16-17; 17:6 **7:53** Ke bonjwa' bo boyvuum bomew nteen keñke bincim bi 7:53-8:11 ke. **8:2** Mat 26:55 **8:5** Lew 20:10; Dito 22:22 **8:6** Mat 22:15 **8:7** Dito 17:7; 13:10 **8:9** Mat 22:22 **8:11** 5:14 **8:12** 1:5, 9-10; 3:19; 9:4-5; 11:9-10; 12:35-36, 46; Yesa 49:6; Mat 5:14; Luk 2:32; 2Kol 4:4, 6; Efe 5:8-14; 1Jon 1:5-7; 2:8; 3:14 **8:13** 5:31-32 **8:14** 3:2; 7:28-29, 33-36; 8:21-22, 42; 13:1, 33; 16:5, 10, 28; 17:8; 20:17

keɛɛ fô me ηgene ke. ¹⁵ Ben saake bonyii diewe bonyii bo boyuum e. Ke me nsaake fiem wee ke. ¹⁶ Geenɛn, é me nciem nsaake wee, tu me nsaake ê je yi leɲ e, njefo ke me nsaake me emben ke. Me nsaake bee Icɛm wvù tum me. ¹⁷ E ηwa' wene bonci le nu ε bó ε saɲ le, é bonyii ben jim nsaw yî fiεε le bofεε, tu è nu keceey. ¹⁸ Me mbene jim nsaw fô ekole kem e, ε Icɛm wvù tum me bene ten jim nsaw wɛm. ¹⁹ E bó mum bife ê wvù le, "Ico ε fεε?" E Jisos tfuse le, "Kε ben kee me keɛε Icɛm ke. E ben be kee me, tu ben be kee ten Icɛm."

²⁰ Jisos to jemyi mwεεm mvun no wvù to yeeyi bonyii fô yew ncese le mbew fô bó to ké no nyaa bigew bi yew ncese le. Geenɛn, ε wee faɲε yaa koo wvù ke, njefo kefew kew to baa kocɛn wase ke.

E Jisos duɲce le wen ne fowe

²¹ E Jisos bvuu gay ê bó le, "Me nu ηke enɲen, é ben eshεε egom me eghan ekpwe ê bibefe binɛn e. Fô me ηgene nu ε ke ben nulo eto fô ke." ²² E Bojuu mum bife le, "Wvù nu ke eyu ekole kew e, no wvù gayte le fô wen gene nu ε ke beene nulo eto fô ke?" ²³ E Jisos gay ê bó le, "Ben ne fokuse fɛn, ε me ne fiem fowe. Ben nu bonyii bo yî woɲ wvun e. Ke me nu wee wvu yî woɲ wvun e ke. ²⁴ Me nu ε ηgay wase le ben nu ke ekpweken ente jo bibefe binɛn. Ben ekeê le ben nu ke ekpweken ente jo bibefe binɛn fɛn é ben baa ebee le è nu me wvudvu ke." ²⁵ E bó bife ê wvù le, "E nu wo wvù yeε?" E Jisos tfuse le, "Me nu wee wvù me nse ηké no nseɲe wase ekume wvù ê ben ε kew foɲkew. ²⁶ Me ηkeɲke mwεεm nteem mvù è nulo é me enjeme ekume ben noo mwεεm nteem mvù è nulo é me ensaw ben yî dvu le. Geenɛn ke me n'ya nu enɲe nonɛn ke. Fiεε fi me nseɲe ê woɲ nu fi me n'yuw ê wee wvù tum me, ε wvù nu wee keceey." ²⁷ No wvù gay nonɛn, ε bó faɲε yaa kiεε le wvù jemyi ê bó ε è nu ekume Ice ke. ²⁸ Nonɛn ε Jisos mum gay ê bó le, "Seke ben ε ke ε nɲeyse wase wee wvù diee nu Waawee fowe, é ben emum ekiεε le è nu me wvudvu bô le ke me ηgee fiεε fimew ê mvuɲgay mwem e ke, le me njemyi nɛn ε è nu no Icɛm yeeyi me. ²⁹ Wee wvù tum me nu bee wvù. Ke wvù baa cine me le le me enu me emben ke, njefo me ηké no ηgee fiεε sekecii ε è nu fi jee wvù le." ³⁰ No Jisos jemyεε mwεεm mvun nɛn, ε bonyii nteem lese fitele yî ye le.

Keceey bvuuuse bonyii bvunfaw e

³¹ E Jisos mum gay wase ê Bojuu bò to leseε fitele yî ye le le, "E ben mɛy ε no leeme ke yî diew yem e, é ben enu naa keceey bonyii bem bo ηgoo le, ³² é ben ke emum ekiεε keceey é keceey kedvu ege é ben ebuy bvunfaw e." ³³ E bó tfuse ê wvù le, "Bese nu kfuu di Abl'am e, ε bese ke baa eyuu enu wase bvunfaw e can wee mvu le ke. Fí ghan nεε le wo ε se no gayte le bese nu ke ebuy bvunfaw e?"

³⁴ E Jisos tfuse ê bó le, "E me ensee ê ben keceey keceey le wee tfuu wvù gee kebefε nu n'fwa kebefε. ³⁵ Ke n'fwa ké mɛy no nu wee yew yî wvù nu yî le sekecii ke. E ké mɛy waa yew no nu wee yew yidvu sekecii. ³⁶ Nonɛn, é Waa Nyo' bvuse ben yî bvunfaw e, tu ben nu ε buy wase bvù le keceey. ³⁷ Me ηkee naa le ben nu kfuu di Abl'am e, geenɛn ε ben gomte ke keeyu me njefo ke diew yem keɲke naa lo bvudvuu yî yene le ke. ³⁸ Me njemyi ε è nu fiεε fi me n'yɛn ê Icɛm, ε ben gee finɛn ε è nu fiεε fi ben yuw ê icɛn."

8:15 7:24 **8:17** Dito 17:6; 19:15; Mat 18:16 **8:18** 5:36; 1Jon 5:9 **8:19** 5:18; 16:3 **8:20** 2:4

8:21 8:14 **8:23** 3:31 **8:24** 13:19 **8:28** 3:14; 4:34; 5:18 **8:30** 2:23 **8:31** 14:15; 15:8

8:33 Mat 3:9; Lum 4:12 **8:34** Lum 6:16, 20; 2Bi 2:19 **8:35** Ksm 21:2 **8:36** Gal 5:1 **8:37**

³⁹ E bó tfuse ê wvú le, “Icee wese nu Abl'am.” E Jisos gay ê bó le, “E ben be nu boom bo Abl'am e, tu ben bee keegee fiεε ε ε nu fi Abl'am to gee. ⁴⁰ Me nu wee ε me nsee keceey kè me n'yuw ê Nyo' ê ben. Geenεn, keseen nu ε ben gomte keeyu lo me, ε ke fifin nu fiεε fi Abl'am to gee ke. ⁴¹ Ben gee ε ε nu fiεε fi icen gee.” E bó gay ê wvú le, “Ke bese nu boom bò bó boke kuse ke. Bese keηke Icee wese mwaan, ε ε nu Nyo'.” ⁴² E Jisos gay ê bó le, “E Nyo' be nu icee wene, tu ben bee keekoηke me, njefo me ne ε ε nu fò Nyo' le ε nse nto. Ke me nto yí mvunγgay mwem e ke. E tum wvú me. ⁴³ E nu nje la wvù ben baa eyuuke fiεε fi me njemyi le ke? Ke ε nu njefo ben tune keeyuw diεw yem e le? ⁴⁴ Ben nu boom bo icee wene wvù dεwle le, ε fiεε fi ben shieele nu keegee fiεε fi icee wene gomte. Wvú to nu wase wee wvù yuwyi bonyii ε keεw lo foηkeεw. Ke wvù keηke fiεε keege bó keceey ke, njefo ke keceey nu naa lo yí ye le ke. Wvù kè dioo mbiayte mbiay no jemyi ke no gee diεw nu, njefo wvù nu wee mbiay nu cee mbiay. ⁴⁵ Geenεn, me nseηe fiem ε è nu keceey, è neε fiεε fi ben baa bee me le ke. ⁴⁶ E nu yεε ê ben entelen wvù nulo edunεε fiεε fi befe fi me ηge? No fiεε fi me nseηe ê ben nu keceey, è ge la fo ben ebee me le? ⁴⁷ Wee wvù è nu wee Nyo' ké no yuuke diεw Nyo' le. Fiεε fi ben yaa yuuke ke diεw Nyo' le nu njefo ke ben nu bonyii bo Nyo' le ke.”

Jisos to nu wase ε Abl'am se ke no nu

⁴⁸ E Bojuu mum gay ê Jisos le, “Ke bese be ε see keceey le wo nu nεn ε wo nu wee wvu Samalia ε nceendaa dεwle nu yí yo le le?” ⁴⁹ E Jisos tfuse ê bó le, “Ke nceendaa dεwle nu yí yem e ke. Me n'wvumte fiem Icem, geenεn ε ben yaa wvumte me ke. ⁵⁰ Geenεn ke è nu le me ηgomte diee di kuuke fò ekole kem e ke. Wee nu dvú mwaan wvù gomte fifie, ε è nu wvù wvù sumtene bonsaw.

⁵¹ E me ensee ê ben keceey keceey le é wee yuuke diεw yem e, wvù saa ke eyuu eyuw wvunη kpwe ke.” ⁵² E Bojuu gay ê wvú le, “Bese nu ε kiεε wase keseen le nceendaa dεwle nu yí yo le. Abl'am to nu ε kpwe, ε bonyii bo ntum Nyo' le kpweken ten, wo ε no duu le é wee yuuke diεw yo le, wvù saa ke eyuu eyuw wvunη kpwe ke. ⁵³ Wo fele icee wese wvù Abl'am wvù to kpweε, fele ten bonyii bo ntum Nyo' le bò to kpwekenεε le? Wo kpwaake naa le wo nu la?” ⁵⁴ E Jisos tfuse le, “E me mbensee ekole kem, tu fifie nu εcici. E nu Icem wvù bensee me, ε è nu wvù wvù ben duu le è nu Nyo' wene. ⁵⁵ Geenεn ε ben yaa kee wvù ke. E kee ke me wvù. E me ne ε ηgay le ke me ηkee wvù ke, tu me nu wee mbiay diεwε ben e. Geenεn, no fi nu, nu ε me ηkee wvù, n'yuuke diεw ye le. ⁵⁶ Icee wene wvù Abl'am to nu ε no lanlanε le wen nu ke eyen ediuw eyem e. E wvù ke yen, no yuuke njonj.” ⁵⁷ E Bojuu mum seε le, “Wo nu se wo nu ε buy wase bilum mbaanshen ηkuun, ε no nu ε wo to yen wase Abl'am e le?” ⁵⁸ E Jisos tfuse ê bó le, “E me ensee ê ben keceey keceey le, é Abl'am se keeke enu, nu ε me nu wase.” * ⁵⁹ E bó yuw nonεn, mum jo εta le bó etumyε Jisos dvú. E Jisos nyiim mum buy yew ncese le.

9

E Jisos yene ejise wee ε bó to boke wvù ε wvù nu kenfefe

8:39 8:33 **8:41** Dito 32:6; Yesa 63:16 **8:42** 1Jon 5:1 **8:44** Kenj 3:1-5; 1Jon 2:4; 3:8 **8:46** 2Kol 5:21; 1Bi 2:22; 1Jon 3:5 **8:47** 10:27; 18:37 **8:48** 4:9; 7:20; 10:20; Mak 3:21-22 **8:50** 7:18
8:51 5:24 **8:53** 4:12 **8:55** 4:34; 7:28-29 **8:58** 1:1; 17:5 * **8:58** Bonyii bo ηwa' le nteen yene le fen nu ε Jisos joo ε è nu diee di Nyo' to teηe ekole kew dvú ê ηwa' Kensam e 3:14. **8:59** 10:31

1 E Jisos ke dioo lene, yen diemsen mvu le e bó to boke wvú e wvú e fefe wase. 2 E boom bew bo ηgoο le bife ê wvú le, “Labay, è to ge yee kebefe e bó se boo wee wvun e wvú e fefe wase? E to ge wee wvudvu nuu bwee bô ice le?” 3 E Jisos tfuse ê bó le, “Ke è nu le wee wvun keenee bwee bô ice to nu e ge kebefe ke. Bó to boke wvú nonen wvu le lemme di Nyo' le ke edunje ye yí ye le. 4 Beene keηke keelemte lemme di wee wvú tumee me le e è bee emvunsheen. Entañ too lo e è nu kefew kè wee yaa nulo elem fíee ke. 5 E gen e buy naa seke la le no me nu yí won wvun e, nu e me nu n'yuu wvu yí won wvun e.” 6 No Jisos jeme njeme wvun, mum cuy nceη fokuse, towce nshē dvú mum yefe ejise e wee wvudvu dvú. 7 mum gay ê wvú le, “Gen e eukē ê Ketfum ke Siloam e.” (Diee di Siloam nu le, “Bó tum lo.”) E wvú mum gen cuke, kase no too yene wase mwεem e. 8 E bonyii bô to cee mbew ye le noo bonyii bô to ké no yene wvú le diewe we ekeke le no ghaynena le, “Wvun nu ke wee wε wvú se ké no shiile lo leke ekeke le?” 9 E bomew no gayte le, “E nu wvú.” Bomew le, “Aay wvú fieesene lo wvú.” E wee wvudvu gay le, “E nu me wvudvu.” 10 Nonen e bó mum bife ê wvú le, “Ejise eyo ghan nee le e se yene ye?” 11 E wvú tfuse le, “Wee wvú bó tenje le Jisos be e towce nshē e yefe ejise eyem dvú, e gay le me engeη encuke Siloam. Me e mum e ηgen e ncuke, ejise eyem e mum e yene ye.” 12 E bó bife ê wvú le, “Wvú e fee?” E wvú tfuse le, “Ke me ηkee ke.”

E kengawsen to entelen jo bikuu bi won e ekumε mvungay mvu Jisos e

13 E bó mum ne jo wee wε wvú to shee nu e wvú e fefe gen bô wvú fô Bofalasií le. 14 Diuu di Jisos to towce nshē bvuu yene ejise wee wvudvu to nu diuu di mbam e. 15 E Bofalasií bodvu bvuu bife ten ê wvú no wvú ghan ejise eye e se yene ye. E wvú tfuse ê bó le, “Wvú be e yefe ejise eyem bô nshē, me e ηgen e ncuke e mum e no n'yene mwεem e.” 16 E Bofalasií mum gay le, “Ke wee wvun ne fô Nyo' le ke, njefo wvú lemte diuu di mbam e.” E bomew gay fibole le, “E nulo é wee wvú gee bibefe eghan nee se no gee kfuu mvun mwεem mvú dunji bvukuke bvú Nyo' le?” E kengawsen mum to ê bó entelen. 17 E bó bvuu kase bife ê wee wε le, “Wo gay fiuw le la ekumε wee wvudvu no wvú be e yene ejise eyo?” E wvú tfuse le, “Wee wvudvu nu wee ntum Nyo'.”

18 Ke Bojuu to nu e bee le wee wvudvu to shee nu e wvú e fefe e bó se yene ejise eye ke. E bó ke ghan tee bwee bô ice e bó to. 19 E bó bife ê bó le, “Wvun nu ke waa wene wvú ben duu le bó to boke wvú e wvú e fefe wase? Wvú ghan nee e se no yene mwεem e keseen?” 20 E bwee bô ice tfuse le, “Bese kee lo le wvun nu waa wese e bó to boke e wvú e fefe wase. 21 Geenē, no fi ghan wvú e se no yene mwεem e keseen nu e ke bese kee ke. E ke bese kee ten wee wvú yene ejise eye ke. Ben ebife e è nu ê wvú. Wvú nu wase wee e ejise e yuu. Wvú nulo ejeme fô ekole kew e.” 22 Bwee bô ice to gay nonen njefo bó to fane Bojuu, e fi nu e Bojuu to leke wase lo le e wee mom lo e jeme bô diuw we le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawee, é bó ekuη lo mweten yew bunle le. 23 E nu fíee fi bwee bô ice to gayee le wvú nu wase wee e ejise e yuu, le bó ebife e è nu ê wvú.

24 Yí bokan e bofee, e bó bvuu tee wee wε wvú to shee nu e wvú e fefe, gay ê wvú le, “See fíee fi keceey é mbense egen ê Nyo'. Bese kee fíese le wee wvun nu wee wvú gee bibefe.” 25 E wvú tfuse le, “Keenee wvú gee bibefe, tu ke me ηkee ke. Fíee fimwaan fi me ηkee nu ke le me nse nshē nu e me e nfefe, e keseen

nu e me n'yene wase mwεem e.” ²⁶ E bó bvuu bife ê wvú le, “Wvú be ge nεε bó wo? Wvú be ge nεε e se yene ejise eyo?” ²⁷ E wvú tfuse ê bó le, “Me mbe e nsee wase ê ben, ben baa koonke keeyuw ke. Ben bvuu gomte keeyuw ege la dvú? Ben ten gomte keenu bonyii bew bo ηgoo le le?” ²⁸ E bó nan'ye lo wvú gay le, “E nu wo wee we ηgoo. Bese nu fisese bonyii bo ηgoo le bo Muses e. ²⁹ Bese kee lo le Muses nu e Nyo' to ké no jemyi bó wvú. Geenen we wvun nu e ke bese kee jò wvú buy ke.” ³⁰ E wee wvudvu tfuse le, “Abaay, fin nu lo kenghaw ke fiεε le! Ben duu le ke ben kee jò wvú buy e? Geenen e wvú e yene ejise eyem. ³¹ Beene kee lo le ke Nyo' ké yuw bunle wee wvú gee bibefe ke. Geenen, é wee wvumte Nyo', gee fiεε fi wvú shieele, é Nyo' eyuuke bunle ye. ³² E keW naa lo no won to keWεε nu e bó ke baa eyuu eyuw wase le wee nu e yene ejise e wee e bó to boke e wvú e fefe wase ke. ³³ E é be baa nu le wee wvun ne fô Nyo' le, tu ke é be nulo é wvú ege fiεε ke.” ³⁴ E bó gay ê wvú le, “Wo nu e bó to boke wo wemen é kebefε ente, wo e no gomte keeyeyi bese le?” No bó gay nonen, mum kunj wvú ê bó entelenj.

Wee wvú nu kenfefe yi fiεε fi Nyo' le

³⁵ E Jisos ke yuw le bó nu e kunj wase wee we ε bó entelenj, e wvú gom yen wvú le, bife ê wvú le, “Wo nu e lese fitele yí wee wvú diee nu Waawee le?” ³⁶ E wvú bife le, “Wee wvudvu nu ye icem? Ke see é me, wvu le me enlese fitele yí ye le.” ³⁷ E Jisos gay ê wvú le, “Wo nu e yen wase wvú le. E é nu wvú wee wvú ben e wvú jemyi keseen.” ³⁸ E wee wvudvu mum gay le, “Tata me nu e nlese.” No wvú gay nonen, mum tum envuw é wvú fwe nya n'wvum é wvú. ³⁹ E Jisos gay le, “Me nto yí won wvun e wvu le bó esaw bonyii, é bò yaa yene ke mwεem e eyenè, é bò kpwaake le bó yene mwεem e, etu binfefe.” ⁴⁰ No Jisos jeme nen, e Bofalasií bó to nu mbew ye le yuw mum bife ê wvú le, “Bese ten nu binfefe le?” ⁴¹ E Jisos gay ê bó le, “E ben be nu binfefe, tu can yene be nu bvuyεw é keba ke kebefε le. Geenen keseen no ben duu le ben yene mwεem e, nu e bibefe binen nu emey ke enu yí bikuu binen e.”

10

Jisos nu ncey njée wvú jee

¹ “E me ensee é ben keceey keceey le, é wee leyte é ketaanj ke njée le, e fanje yaa eley e é nu fô diuw ketaanj e, e ben lo yí ketaanj e e se ley, tu wvuwe wee nu coon, nu wee wvú lole mwεem mvungay e. ² Geenen wee wvú è ceyte wvú njée ké no leyte fiew e é nu fô diuw ketaanj e. ³ Wvuwe wee nu wvú wee wvú ceyte diuw ketaanj ké yene diuw ketaanj é wvú, e wvú ley mum tee njée yí è nu ye é diee le, e yí yuw diεw ye, e wvú mum jo buy dvú. ⁴ Seke wvú e bvuse wase njée ye yicii ekfun, mum no saa fwe teje e njée yidvu bii wvú le, njefo yí kee diεw ye. ⁵ E ké dioo nu wee wvu ncεw, yí saa ebi wvú le ke. E yí no lewte lo wvú, njefo ke yí kee diεw wee wvu ncεw ke.” ⁶ E Jisos ma ngan wvun é bó nonen, e bó fanje yaa kieε fiεε fi wvú jemyi é bó é ngan wvudvu le ke.

⁷ Nonen, e Jisos bvuu gay ê bó le, “E me ensee é ben keceey keceey le é nu me diuw ketaanj fô njée fele. ⁸ Bonyii bocii bó to sae é me fwe to nu ke bocoon noo bonyii bó lole mwεem mvungay e. Nonen e njée fanje yaa eyeke fiεε fi bó jemyi ke. ⁹ E nu me diuw ketaanj. E wee fey yí yem e e se ley, é wvú ke eboy. Wvú nu

ke enu diɛwɛ njee yi buyte gene diekene kaase tuu jim ê ketaan e. ¹⁰ Coon ké no too ke keecon lo, bô keeyu lo, noo keebefe lo bô fiɛɛ. Me nto fiem le bonyii ekenjke e è nu nshii, nshii e è nu wvù nu e looce e yinɛsen. ¹¹ E nu me nɛey njée wvù jee. Nɛey njée wvù jee ké nya nshii we keekpwe nje njée ye. ¹² Wee wvù bó jo ke lo wvù lemme le, se è nu wvù nɛey njée, e njée yaa nu ke ye, ké yene e kuula too, e wvù mum lan njée fɛɛ lo, e kuula mum shɛe kooye njée e yimi tawse. ¹³ Wvù ké no lewte njefo bó jo ke lo wvù lemme le, e wvù baa ekpwe fiɛɛ fô njée le ke. ¹⁴ E nu me nɛey njée wvù jee. Me njee njée yi è nu yem, e njée yem kee ten me, ¹⁵ lenlen no Icem kee me, e me njee ten Icem, e me nu e nya nshii wem keenkpwe nje njée yem. ¹⁶ Me njee ten njée yimi e yi baa nu ngoo yin e ke. E me njee ten keento bô yi ten é yi eyuuke diɛw yem e, é ngoo njée emum enù mwaan e nɛey njée nu mwaan.

¹⁷ Me nu e nya nshii wem keenkpwe wvù le è nulo é me enkase enfi nshii wem jim. E nɛe fiɛɛ fi Icem wem ke me. ¹⁸ Ke wee nu dvù wvù joo nshii wem ke. E nyaa me nshii wem è njon wvu wem e. Me njee ten mvungay keenya nshii wem keenkpwe, njee ten mvungay keenkase enfi nshii wem jim. Fifin nu fiɛɛ e è gay Icem le me enge.”

¹⁹ E Jisos jeme mwɛem mvun nɛn, e kenjawsen bvuu to entelen jo Bojuu. ²⁰ E bonyii nteen bó le no gayte le, “Wvù ke njee nceendaa dɛwle, wvù jerte lo. Ben yeke la è wvù le?” ²¹ Geen e bomew no gayte le, “Ke ban bonjeme nu bo wee wvù ke njee nceendaa dɛwle le ke. E nulo é nceendaa dɛwle eyene ejise e kenfefe?”

E Jisos dunje le wen nu Waa Nyo'

²² E è ke no nu kefew ke Nkaw mvu keekume no bó to kaseɛ yene yew ncese Jelusalem, ²³ e Jisos gen no ghanci fô yew ncese le, fô cile Saamun e. Sekekie to nu kefew ke kenton e. ²⁴ E Bojuu nɛ to gem wvù tase, bife è wvù le, “Wo nu ke ecine é bese emey enjɛmtene nɛn egen ebuy nɛe? E è fen nu wo Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ, é wo see lo è bese teyete.” ²⁵ E Jisos tfuse è bó le, “Me nu e nsee wase è ben, ben e fanɛ yaa bee ke. Dilemme di me njee è diee di Icem e nu e dí dunji wee wvù è nu me. ²⁶ Geen ben baa bee, njefo ke ben nu ngoo njée yem e ke. ²⁷ Njée yem ké no yuuke diɛw yem e. Me njee yi, e yi bii me le, ²⁸ e me nyaa nshii wvù mey lo è yi. Ke yi nu ke eyuu ela ke. E wee yaa nu dvù wvù nu ke eyuu elo yi can yem e ke. ²⁹ Icem wvù nya njée yidvu è me fele wee tfuu, e wee yaa nu dvù wvù nulo elo yi can ye le ke. ³⁰ E bee Icem nu fiɛɛ fimwaan.”

³¹ E Bojuu bvuu jo eta keetumye wvù dvù. ³² E Jisos bife è bó le, “Ben nu e yen wase dilemme di jee nteen di Icem gay le me enge. E nu di la di ben gomte keetumye me nje dí?” ³³ E bó tfuse è wvù le, “Ke bese tumyi wo e è nu nje lemme di jee di wo ge ke. Bese tumyi wo e è nu njefo wo beete bó diee di Nyo' le. Wo nu ke lo wee wvu wum, duu le wo nu Nyo'.” ³⁴ E Jisos tfuse è bó le, “Ke fi nu e bó e san è Nwa' wene bonci le e Nyo' jemyi jó le, ‘Me nu e ngay le ben nu bonyo’ le? ³⁵ Nyo' teje bonyii bodvu le bonyo', e è nu ke bó bodvu bó diɛw ye to gene fô bó le, (e beene kee le ke fiɛɛ fi nu è Nwa' Nyo' le nulo ekum e ke.) ³⁶ No fi nu nonɛ, è no nu nje la wvù ben gayte è wee wvù Ice nu e kaw e tum.”

10:11 Mben 23:1; Esek 34:11-16; Yeli 23:3; Mat 18:12-14; Ibu 13:20; Mwm 7:1 Lum 5:8; 1Jon 3:16

10:12 Lem 20:29 **10:14** 10:27; 2Tim 2:19 **10:15** Mat 11:27 **10:16** 11:52; Yesa 56:8; Esek 34:23-24; 1Bi 2:25 **10:17** 3:35; 5:18 **10:18** 4:34 **10:19** 9:16 **10:20** 8:48 **10:23** Lem 3:11 **10:24** Luk 22:67 **10:25** 5:36 **10:26** 16:9 **10:27** 8:47; 10:3, 14 **10:28** 5:24; 6:39 **10:30** 5:18; 17:21 **10:31** 11:8 **10:33** Lew 24:16; Mat 26:65 **10:34** Mben 82:6 **10:36** 1:34

yî wonj wvun e le wvú beete bô diee di Nyo' le ke njefo wvú nu ε gay le wen nu Waa Nyo'? ³⁷ E me nu nse me ngee ε è nu dilemme di Icem e, fo ben ebee me le ke. ³⁸ Geenεn ε è nu le me ngee ε è nu dí, é ben baa cim bee me le, é ben bee dí le, é ben emum elooce ekiεε ntay le Icem nu yî yem e, ε me nu yî Icem e." ³⁹ E Bojuu bvuu no gomte keekoo wvú, geenεn ε wvú lemten can yibole.

⁴⁰ E Jisos bvuu gen lente tu Joo Joodan kewvu keki fò Jon to yawεε eleese bonyii é joo, no nu jó. ⁴¹ E bonyii nteen no too yene wvú le. E bó ke nε gay le, "Jon to baa ge naa fiεε fimew fi duñci bvukuke bvú Nyo' le ke. Geenεn fiεε ficii fi wvú to jemyi ekumε wee wvun to nu naa keceey." ⁴² Nonεn ε bonyii nteen lese fitele yî Jisos e jó.

11

E nsaa Jisos wvú Laasalus kpwe

¹ Wee mvu wvú diee to nu Laasalus to nu ε nε no cemte. Wvú to nu wee wvu ntew wvú Betani le, cee jó bô jéme ye yì è to nu Maalia bô Maata. ² Maalia wvun wvú waa bwee wvú Laasalus to cemte, nu wvú to yefεε bikaa bi Tata le bô nfiey wvú shfuunkene, sho bô yvuw ye ekole. ³ No wvú to cemte nonεn, ε jéme ye yidvu mum ciinse ntum fò Jisos e le, "Tata, wε wvú è nu fitele fiuw cemte lo." ⁴ E Jisos dioo yuw ntum wvudvu, gay le, "Ke kencem kin nu ke kpwe le ke. Kí nu ke edunce ε è nu bvukuke bvú è nu bvú Nyo' le, wvu le Waa Nyo' nulo ekenke diee di kuuke nje kí."

⁵ Jisos to koonke Maata bô waa bwee wvú Maalia noo Laasalus baay. ⁶ Geenεn, seke wvú to yuwεε le Laasalus cemte lo, ε wvú bvuu ce fò wvú to nu ediuw εfaa. ⁷ E jim jodvu, ε wvú gay é boom bew bo ηgoo le le, "Beene ekase etu jim Judea." ⁸ E bó bife é wvú le, "Labay, è nu ke foguu foguu nen wvú Bojuu se gomte keetumye wo bô eta é wo ekpwe, wo ε bvuu ε no tuu jó le?" ⁹ E Jisos tfuse é bó le, "Ke bontam bo kefew e nu ke yuufe ncow bofεε yí diuu le le? E wee lene emvunsheen, tu ke è nulo é wvú ebayten yî fiεε le ke, njefo n'yuw wvu yî wonj wvun e yeese wvú. ¹⁰ Geenεn, é wee lene entan, tu è nelo é wvú ebayten, njefo ke wvú kenke n'yuw ke."

¹¹ No wvú jeme nonεn, mum gay é bó le, "Nsaa yesebeene wvú Laasalus nu ε lefe wase, geenεn ε me nu engen enkamse wvú yî nyii didvu le." ¹² E boom bew bo ηgoo le gay é wvú le, "Tata, é è fen nu le wvú nu ε lefe, tu wvú nu ke ebonen." ¹³ Jisos to jemyi ε è nu ekumε kpwe Laasalus, geenεn ε bó no yuuke le wvú jemyi ε è nu ekumε nyii di nyii. ¹⁴ E Jisos mum jeme lo é bó teyey le, "Laasalus nu ε kpwe wase. ¹⁵ Geenεn ε me n'yuuke njon nje yene le ke me nse nu fó ke, wvu le ben eleese fitele yî yem me. Beene egeñε le jó." ¹⁶ E Toma wvú bó to teje diee diwε dimew le Emam, gay é bomew boom bo ηgoo le le, "Beene egeñ ten wvu le beene nulo ekpweken beene ε bó."

E Jisos bvuse Laasalus yî kpwe le

¹⁷ E Jisos ke fεse fó, yuw le Laasalus nu ε ce wase é jem ediuw εna. ¹⁸ Betani jan to nu mbew Jelusalem e ke diεwε bomay bofεε nen. ¹⁹ E Bojuu nteen to to fò Maata bô Maalia le keecam shen bô bó yî kpwe waa bwee bó le. ²⁰ E Maata ke dioo yuw le Jisos too lo, ε wvú mum buy keegen é bó wvú etasen, geenεn ε Maalia mey yew. ²¹ E Maata gen gay é Jisos le, "Tata, é wo se bee enu fen, tu ke

waa bwεem se nu ε kpwe ke. ²² Geenεn, ε me ηkee le keseen wvun nu ε naa la fi wo ε lekε ε Nyo' nu ε wvú nulo enya ε wo." ²³ Ε Jisos gay ε wvú le, "Waa bwoo nu ke ebuy yí kpwe le." ²⁴ Ε Maata gay ε wvú le, "Me ηkee naa lo le wvú nu ke ekase ebuy diuu di fokemεse di bonyii nu ke ebuyte yí kpwe le." ²⁵ Ε Jisos gay ε wvú le, "Ε nu me wvú buuuse bonyii yí kpwe le, ε ε nu me nshii. Wee wvú nu ε lese fitele yí yem e nu ε wvú cim kpwe lo, ε wvú ke enu dvú, ²⁶ ε naa yeε wvú nu dvú keseen ε wvú ε lese fitele yí yem e, yaa nu ke ekpwe ke. Wo nu ε bee nonεn e?" ²⁷ Ε wvú bee le, "Εε Tata, me nu ε mbee le wo nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε. Wo nu Waa Nyo' wvú to nu keeke eto yí woj wvun e."

²⁸ No Maata gayεε nonεn, mum gen tee Maalia wvú waa bwee, jeme ε wvú fokuεku le, "Wee N'yεεyi nu wase fen, ε wvú teje wo." ²⁹ No wvú yuwεε nonεn, mum cufe lo ye we keegen eyen wvú le. ³⁰ Ε to nu ε Jisos baa ley wase ntεw e ke. Wvú to bεε ke fò fò Maata to genεε yen wvú le. ³¹ Ε Bojuu bò to nu bò ho Maalia camte shen dioo yen no wvú cufe ye ε buy yew, ε bó mum no bii wvú le kpwaake le wvú gene fò jem keegen ebeele fò.

³² Ε Maalia ke gen fεse fò Jisos to nu, yen wvú le, mum gbwe bikaa biew e gay le, "Tata, ε wo se bee enu fen, tu ke waa bwεem se nu ε kpwe ke." ³³ Ε Jisos ke dioo yen no wvú beele, ε Bojuu bò to bε wvú le beele tεn, ε fεε fidvu shiw fitele fiew baay, ε ye befe wvú. ³⁴ Ε wvú nε bife le, "Ben dwey wvú fεε?" Ε bó gay ε wvú le, "Tata, to eyen." ³⁵ Ε Jisos bee kpwe. ³⁶ Ε Bojuu yen nonεn gay le, "Ben etaa eyen no wvú se kooηke wvú." ³⁷ Geenεn ε bomew kaa gay le, "Kε ε se nulo ε wvú wvú to yen'yεε ejise kenfefe, etaj wee wvun fo wvú ekpwe le?"

³⁸ Ε fitele fiew bvuu shiw baay. Ε wvú nε gen fεse fò jem. Jem yin to nu tfum ε bó ε baj diuw wvudvu bò kebwee ke tε le. ³⁹ Ε Jisos gay le, "Ben ecake tε diε." Ε Maata wvú jeme wee kpwe gay ε Jisos le, "Tata, keseen nu ε wvú samte wase. Ε nu wase εdiuw εna no wvú se kpweε." ⁴⁰ Ε Jisos bife ε wvú le, "Me mbe ε ηgay ke ε wo le ε wo nu ε lese fitele yí yem e, ε wo ke eyen bvukuke bvú ε nu bvú Nyo' le?" ⁴¹ Nonεn, ε bó mum cake tε didvu. Ε Jisos cake ejise we gay le, "Icεm, me nyaa keyoone ε wo no wo nu ε yuw bunle yem. ⁴² Me ηkee naa le wo ké no yuuke ke bunle yem sekεcii. Geenεn, me njemyi fin ε ε nu nje bonyii ban bò leemene fen, wvu le ε nulo ε bó ebee le ε tum wo me." ⁴³ No wvú jeme nonεn, funj bò diεw yí tεmyi le, "Laasalus, buyε!" ⁴⁴ Ε wee wvú to kpweε wase wε mum buy, ε can ye bò bikaa nu ε bó ε njim bò njaw ndvú, ε njim tεn bvushiw bwew bò njaw ndvú. Ε Jisos gay ε bó le, "Ben efay wvú, εcine ε wvú εgene."

*Ε bikuu bi woj e jo nsey keeyu Jisos
(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)*

⁴⁵ Ε Bojuu nteen bò to toε ε Maalia le dioo yen fεε fi Jisos ge, mum lese fitele yí ye le. ⁴⁶ Geenεn, ε bomew kaa gen fibole yen ε ε nu Bofalasii le, see ε bó fεε fi Jisos ge. ⁴⁷ Ε bocee ncese bo baay baay bò Bofalasii mum kum bikuu bi woj e jeme le, "Beene nu ege nεε? Wee wvun gee mwεem nteen mvú dunji bvukuke bvú Nyo' le. ⁴⁸ Ε beene cine lo wvú ε no gene dvú fwe, tu bonyii bocii nu ke

eghan elese fitele yî ye le, é bonyii bo Lum ke enε eto ebvuw bvudvuu bvù yuule bvuseεbeene bô ketum kesεbeene.” *

⁴⁹ Geenε, ε wee mvu bó le wvù diee to nu Kayfas, wvù to nu ekole ke bocee ncese le kelum kekie le nε gay fiew ê bó le, “Kε ben kee naa lo fíεε ke. ⁵⁰ Kε ben kee le fí jee fô ben e le wee mwaan ekpwe fô bonyii le bocii efey fo ketum kecii ela lo le?” ⁵¹ Kε Kayfas to jemyi fíεε fin bô bvufee bvù è nu bwew ke. Wvù diεwe ekole ke bocee ncese le kelum kekie le to jemyi nen teete ε è nu ntum Nyo' le Jisos to keηke keekpwe fô ketum ke Bojuu le. ⁵² ε è yaa mεy ke fô ketum kedvu le mεy ke, wvù to keηke keekpwe keebaance boom bô è nu bo Nyo' le bocii bô nu bitum bimew e, é bó enù yî fíεε le fimwaan. ⁵³ ε kew ebvubwe le, ε bikuu bi won e mum kew no joo nsey no bó nu ke eghan se yu Jisos.

⁵⁴ Nonεn, ε Jisos fanε yaa ebvuu eghane ya le entelen jo Bojuu ke. ε wvù nε fiew jó gen ketum kemew kè nu mbew won monsheem e ε bô boom bew bo ηgoo le no cee jó kelaante kemew e ε bó tenε le Efelem.

⁵⁵ ε Nkaw Bojuu wvu Danefey ke no too wase nceencee, ε bonyii no nen'yi biba le bene Jelusalεm ε diuu din se keetoo keekfum bikuu bibole. ⁵⁶ ε bó gen kew no gomte Jisos biwci ebonεbon no bó to leemene fô yew ncese le gayte le, “Ben kpwaake le la? Kε wvù nu eto fô ηkaw wvun e le?” ⁵⁷ ε to nu ε bocee ncese bo baay baay no Bofalasi ε nya wase nci le ε wee nu dvù wvù kee fô Jisos nu, é wvù ge ε bó kieε, wvu le è nulo é bó ekoo wvù.

12

ε Maalia yefe Jisos Betani (Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ ε è ke no sheete wase εdiuwan εsoocan é emum enu kefew ke Nkaw Danefey e, ε Jisos nε gen ntew wvù Betani le jò Laasalus wvù Jisos to bvuseε yî kpwe le to nu. ² No wvù gen jó, ε bó fε mwεεm mvudien keetew wvù dvù. ε Maata no nu wee gawe ε Laasalus nu wee mvu ηgoo bonyii bô to shiileε no diekene bô bo Jisos e. ³ ε Maalia ke mum nε jo fikaa fi nfiey mvu wvù shfuunjkene le, yefe bikaa bi Jisos e dvù, sho bô yvuw ye ekole. Nfiey wvun to lumte naa baay, ε bó kene bô naad εwvunεwvun. No wvù yefe nonεn, ε yew yidvu nε no shfuunjkene lo ente yicii.

⁴ ε Judas Iskariot wvù to nu wee ηgoo boom bo Jisos e, (wvù to ghanεε egese wvù) kaa nε gay le. ⁵ “ε be ge la fo bó egese lo nfiey wvun bodanali gee te, enya bigew bidvu ê bonyii bô fuute?” ⁶ Kε Judas to jemyi nen le wen keηke shieε fô bonyii bô fuute le ke. Wvù to nu coon ε è to nu wvù wee wvubo ekεle, ε wvù to ké no leese kebo jó fici ekole kew dvù. ⁷ ε Jisos gay le, “Cine wvù le. Wvù be geke nfiey wvun nen keeseyse ε è nu ndwey wεm dvù. ⁸ Bonyii bô fuute nu ke enu ke ben ε bó sekecii, geenεn ke me nu ηke enu beene sekecii ke.”

⁹ ε kebombom ke Bojuu le ke yuw le Jisos nu jó, ε bó mum to jó. Kε bó to to ke ε è nu nje Jisos maan ke. Bó to to ten keeyen Laasalus wvù Jisos to bvuseε yî kpwe le. ¹⁰ Nonεn, ε bocee ncese bo baay baay no kaake le bó nu eyu ten

* **11:48** Bó to fane nonen njefo é Bojuu to berε lo le Jisos nu Mboyse, é bó ke emum enε ekew diuw bô bonyii bo Lum bô to saake bó wvu le wvù ebvuse bó can bonyii bo Lum bodvu le. **11:49** 18:14 **11:52** 10:16 **11:53** 5:18 **11:54** 5:13; 7:1 **11:55** 2:13; Ktn 19:11-20; 2Klo 30:17-18 **11:56** 7:11 **12:1** 11:1-2 **12:2** Luk 10:40 **12:3** Luk 7:37-38 **12:4** 6:71; 13:2, 27; 18:2; Mat 10:4 **12:5** Yesa 58:7; Mat 19:21; Jem 2:15-16 **12:7** 19:40 **12:8** Dito 15:11 **12:9** 11:43-44

Laasalus, ¹¹ njefo è to nu nje wvù wvù Bojuu nteen to cin'yi bó le leese wase fitele ε è nu yí Jisos e.

É Jisos ley Jεlusalεm diεwε Nfon e

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² É ekfuj buy yuu, ε kebombom ke bonyii le kè to toε fò ηkaw e yuw le Jisos nu ε je too Jεlusalεm. ¹³ É bó mum jo bidaayεε buy keegen efiisen wvù ε je. É bó gen no wvuuyi gayte le, “Eeeee, mbense enù fò Nyo' le leεε! Nyo' nu ε lan kembonen yí wee wvù too é diee di Tata le leεε! É nu wvù Nfon wvu Islael leεε!” ¹⁴ É Jisos gom waa kembεεbey, ben. É fí mum no nu no bó to sanεε le,

¹⁵ “Bonyii bo Sayon, fo ben efanè ke.

Ben etaa eyen, Nfon wene too lo,

ε wvù ε ben yí waa kembεεbey e.”

¹⁶ Kε boom bo Jisos e bo ηgoo le to nu ε kieε fiεε fi fiεε fin duñci fonηkwε ke. É Jisos ke dioo ley wase bvukuke bwew e, ε bó mum kume le bó to san fiεε fin ε è nu ekumε wvù, ε fí ε kooy wase bó wvù ke no bó to sanεε. ¹⁷ Kebombom kè to nu bó bo Jisos diuu di wvù to tenεε Laasalus é jem bvuse yí kpwe le to nu ε gen bó nsee no bó to yenεε. ¹⁸ É shiee wvù kebombom kedvu to buyεε keegen efiisen wvù ε je to nu nje bó to nu ε yuw le wvù to nu ε ge fiεε fin fi duñci bvukuke bvù Nyo' le. ¹⁹ É Bofalasi yen nen mum no jemyi εbonεbon le, “Kε ben nu ε yen? Kε fiεε nu dvú fi è nulo é ben ebvuu ege ke. Woy tfuu nu ε shfum wase ε bi wvù le.”

É Boglek bomew no shieele keeyen Jisos e

²⁰ Bonyii bomew to nu ηgoo bonyii bò to benεε Jεlusalεm keebunle Nyo' kefew ke ηkaw e kin ε è nu Boglek. ²¹ É Boglek ban gen yen Filew wvù to nen'yεε é kelaante kè Besayda le é keba kè Galilee le, gay é wvù le, “Nγaywee, bese shieele keeyen Jisos e.”

²² É Filew mum gen be Andulu dvú, ε bó wvù mum gen see é Jisos. ²³ É Jisos tfuse é bó le, “Kefew nu ε kocen wase kè wee wvù diee nu Waawee nu ekeηke diee di kuuke. ²⁴ É me ensee é ben keceey keceey le, é ηgow fiεε baa egbwe yí nshε le ekpwe, é yí emεy ke enu yí emben. Geenεn é yí kpwe lo, é yí ke eyum mvuntam nteen. ²⁵ Wee wvù koonke nshii we baay nu ke elase nshii wvudvu, ε wee wvù banε nshii we yí woy wvun e nu ε wvù gεεle lo keeke ekeηke nshii wvù mεy lo. ²⁶ É wee lemte me le, tu wvù keηke keebii me le, ε naa fεε fò me nu, é wee wem lemte enù ten fó. É wee lemte me le, tu Icεm nu ke ebuw wvù.”

É Jisos jeme ekumε kpwe ye

²⁷ É Jisos nε gay le, “Keseen nu ε fitele buuke lo me. É nulo é me enγay le la? Le Icεm ebvuse me ente jo kefew ke ηgew e kin e? 'Aay, è nu nje kefew kedvu kin wvù me nto ntoε. ²⁸ Icεm, geε é diee diuw ekuuke.” No wvù jeme nonen, ε diεw shii fowe le, “Me nu ε ηge wase dí ε no kuuke, ε me mbεε ηke embvuu enge.”

²⁹ É kebombom kè to leeme fó dioo yuw diεw yidvu, gay fibole le, “É baykene jan.” É bomew gay le, “É jemyi nceendaa Nyo' é wvù.” ³⁰ É Jisos tfuse le, “Diεw yin to nje yene. Kε yí to nje yem ke. ³¹ Keseen nu wase kefew kè bó

nu esaw won wvun. Keseen nu ε bó nu eshwaw nfon wvù saake won wvun. ³² Geenεn ε fiem nu ε seke bó ε ke ε njeyse me fowe, ε me enɔufe bonyii bocii ε bó eto yí yem e.” ³³ Jisos to jemyi nonεn duñci ε è nu kfuu kpwe yi wvù nu ke ekpwe. ³⁴ E kebombom ke bonyii le tfuse ε wvù le, “Bese yuuke ε Nwa' bonci le le Mbosey wvù Nyo' to kawεε nu ke efele. Wo ε ghan nεε ε se no duu le bó keñke keeke njeyse wee wvù diee nu Waawee fowe? Wee wvù diee nu Waawee wvudvu nu wvù la?” ³⁵ E Jisos gay ε bó le, “N'yu nu enu ben ε bó ke yí kefew e caan. Ben emum elenè no ben keñke n'yu ben ε bó, fo kejiwe ke nε eban ben. Ke wee wvù lenε ε ejjwe le ké no kee fò wvù gene ke. ³⁶ No ben keñke n'yu ben ε bó, ben ebee n'yu wvun e, wvu le ben emum enu boom bo n'yu le.”

Diεw Jisos nu ke esaw wee wvù nu ε fan keefiisen diεw yidvu

No Jisos jemyεε mwεεm mvun nεn, mum nε gen nyiim. ³⁷ Naa no wvù to nu ε cim ge mwεεm nteen mvù duñci bvukuke bwew ε bó yen, bó to baa lese fitele yí ye le ke. ³⁸ E fi to nu nonεn wvu le fi ekocyn no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to jemyεε le,

“Tata, è nu yεε dvù wvù nu ε bee fiεε fi bese jemyi le?

È è nu ê baa wvù Tata nu ε duñce mvunɔay mvu kebo kew e?”

³⁹ Nonεn ke è to nulo ε bó elese fitele yí ye le ke, njefo Yesaya to nu ε bvuu jeme bvudvuu bvumew e le,

⁴⁰ “Wvù nu ε ban ejise εbo,

ε ge mvuntelem mvubole ε no leε,

wvu le fo bó eyenè mwεεm e bô ejise εbo,

ekeè mwεεm ê mvuntelem mvubole,

ekase etu jim ε me enfε bó.”

⁴¹ Yesaya to jemyi mwεεm mvun njefo wvù to nu ε yen wase bvukuke bvuu Jisos e, mum no jemyi ekumε wvù. ⁴² Naa no bonyii to baa cim nu keelese fitele yí Jisos e, nu ε bonyii nteen bò to nu naa bikuu bi won e to lese fitele yí ye le, geenεn fanε yaa nu keejeme bô dew yibo ke, njefo bó to fane Bofalasii le fo bó ke ekun bó yew bunle le. ⁴³ E bó to fane nonεn njefo bó to koonke keekeñke mbense ε è nu wvù nεn'yi fò bonyii le efey keekeñke ε è nu wvù nεn'yi fò Nyo' le.

⁴⁴ E Jisos nε fun foweεwe gay le, “Wee wvù nu ε lese fitele yí yem e, nu ε wvù yaa lese ε è nu yí yem e ke. Wvù lese ε è nu yí wee wvù tum me le. ⁴⁵ E wee yen me le, tu wvù yen ε è nu wee wvù tum me le. ⁴⁶ Me nu ε nto ê won jan diεwe n'yu le wvu le naa yεε wvù nu ε lese fitele yí yem e wvù saa ebvuu emey enu ê ejjwe le ke. ⁴⁷ E wee yuw diεw yem, ε fanε yaa egεε, me nsaa enlese wvù ηgew e ke, njefo ke me nto nto keenlese bonyii bo yí won wvun e ηgew e ke. Me nto nto keemboyse lo bó. ⁴⁸ Wee wvù nu ε ma me ε fan keefiisen diεw yem keñke fiεε fi nu ke esaw wvù. Diεw yí me nu ε njeme ε wvù nu fiεε fi nu ke elese wvù ηgew e diuu di fokemεse. ⁴⁹ Fí nu nonεn njefo ke me njemyi ε è nu ε mvunɔay mwem e ke. Icεm wvù tum me nu wvù wvù gay le me enjemyi, ε è nya wvù fiεε fi me enjemyi, ε see no me enjemyi. ⁵⁰ E me ηkee le fiεε fi wvù gay le me

enjemyi nu fi nyaa nshii wvù mɛy lo. Nonɛn fiɛɛ fi me njemyi nu fi Icɛm nu ɛ gay lɛ me enjemyi.”

13

Ɛ Jisos cukɛ bikaa bi boom bew bo ngoo le

¹ Ɛ è ke no nu wase bvù ɛkfuɲ nu ebuy eyuu é emum enu Nkaw Danɛfey, ɛ Jisos kiɛɛ lɛ kefew kè wè nu ecinɛ wɔɲ wvun e, ekase egɛn fô Icee wen e nu ɛ kocɛn wase. No wvù to kooɲke bonyii bò è to nu bew yí wɔɲ wvun e, ɛ wvù koɲ bó gɛn mɛse. ² Ɛ bó ke no diekene fokieɲguu, ɛ dɛwle ɛ lese wase nkɲpawɔce è fitele fi Judas wvù waa Semon Iskaliot e lɛ wvù egese Jisos. ³ No Jisos to kee wase lɛ Icee wen nu ɛ nya wase mwɛɛm mvunciim can wen e, bò lɛ wen to nɛ fô Nyo' le ɛ wen kaase tuu jim fô Nyo' le, ⁴ ɛ wvù mum nɛ è we jo mwɛɛm mvudien, baaye bikum biew, jo ndvu yí bó shole ye dvù, seɲ yí mvuntem e, ⁵ mum tfuw joo è nkaa le, kɛw no cuke bikaa bi boom bew bo ngoo le dvù, shole bò ndvu yí wvù to seɲɛɛ yí mvuntem e ye. ⁶ Ɛ wvù ke cukɛ to buy fô Semon Bitale, ɛ wvù bife è wvù lɛ, “Tata, è nu ecukɛ wo bikaa biem e?”

⁷ Ɛ Jisos tfuse è wvù lɛ, “Kɛ fiɛɛ fi me ngeɛ nu ɛ wo nulo ekiɛɛ keseen kɛ. Wo nu ke ekiɛɛ ɛ è nu ejim.” ⁸ Ɛ Bitale gay è Jisos lɛ, “Kɛ è nulo é wo ke eyuu ecukɛ bikaa biem kɛ.” Ɛ Jisos tfuse è wvù lɛ, “Ɛ me mbaa encukɛ wo, wo saa ekeɲke fiɛɛ bee wo kɛ.” ⁹ Ɛ Semon Bitale mum gay è Jisos lɛ, “Tata, è è fɛn nu nonɛn, tu ke wo nu ecukɛ kɛ ɛ è nu bikaa biem maan kɛ. Wo nu ecukɛ tɛn can yɛm bó ekole kem fô.” ¹⁰ Ɛ Jisos gay è wvù lɛ, “Wee wvù nu ɛ cukɛ wase ye nu ɛ wvù yuule wase ye yicii, ɛ shieɛ yaa bvuu nu keebvuɛ ecukɛ efey bikaa kɛ. Ben nu ɛ ben yuule wase, geenɛn kɛ è yaa nu ben bocii bò yuule kɛ.” ¹¹ Jisos to jemɛ nonɛn njefo wvù to kee wase wee wvù nu ke egese wvù. Ɛ nu fiɛɛ fi wvù to gayɛɛ lɛ, “Kɛ ben yuule bocii kɛ.”

¹² Ɛ Jisos ke mɛse cukɛ bikaa bibole, tfume bikum biew, kase gɛn tu fô bvudvuɛ bwew e, mum bife è bó lɛ, “Ben nu ɛ kiɛɛ fiɛɛ fi me nge fô ben e fin e? ¹³ Ben teɲɛ me lɛ Wee N'yɛɛyi bvuu teɲɛ lɛ Tata, ɛ ben teɲɛ e è nu lɛɲ nonɛn njefo è nu fiɛɛ fi me nu. ¹⁴ Ɛ me wvù nu Tata wene bvuu nu Wee wene N'yɛɛyi nu ɛ cukɛ bikaa binɛn, tu ben tɛn keɲke keecukè bikaa bi wee noo wee lɛ. ¹⁵ Me nge nonɛn nduɲci lo è ben lɛ ben egeè tɛn no me nge fô ben e. ¹⁶ Ɛ me ensee è ben keceɛy keceɛy lɛ kɛ waa lemme ké no kuuke fele ceɛ ekole we kɛ, ɛ kɛ wee wvù bó tum lo ké no kuuke tɛn fele wee wvù tum wvù kɛ. ¹⁷ Ɛ ben kee mwɛɛm mvun, ɛ no gee mvù, è njoɲ wvu baay enu wene. ¹⁸ Kɛ me njemyi ɛ è nu ekumɛ ben bocii kɛ. Me nkɛe bonyii bò me nu ɛ ncaw. Geenɛn, ɛ fi nu lɛ fiɛɛ fi nu è N'wa' Nyo' le keɲke keeke eto ekocɛn no bó to saɲɛɛ lɛ, ‘Wee wvù dieɛ mwɛɛm mvudien mwem nu ɛ nɛ ɛ no bii bikaa biem e.’ ¹⁹ Me nseɲɛ fiɛɛ fin è ben keseen é fi se keeke ekooyi, wvu lɛ fi ke dioo ɛ kooy, è ben emum ebee lɛ è nu naa me wvudvu. ²⁰ Ɛ me ensee è ben keceɛy keceɛy lɛ wee wvù nu ɛ fiisen naa wee wvù la wvù è tum me, nu ɛ wvù fiisene ɛ è nu me. Ɛ wee wvù fiisene me fiisene ɛ è nu wee wvù tum me.”

Ɛ Jisos duɲɔe wee wvù nu egese wvù

²¹ No Jisos jeme mwɛɛm mvun nɛn, ɛ fitele nɛ no buuke wvù. Ɛ wvù nɛ jeme lo teytey gay lɛ, “Ɛ me ensee è ben keceɛy keceɛy lɛ wee mvu ben e nu egese

me.” ²² E boom bew bo ηgoo le ne no taayine ye maa laa wvú jemyi ε è nu wee wvú la le. ²³ Wee mvu ηgoo boom bo Jisos e wvú Jisos to koonjke to yeeme diekene naa mbew ye le. * ²⁴ E Semon Bitá kpwase wvú gay le wvú ebife ê Jisos le laa wvú jemyi ε è nu yεε le. ²⁵ Nonen ε wvú yeem gen yí Jisos e bife ê wvú le, “Tata, è nu yεε?” ²⁶ E Jisos tfuse ê wvú le, “E nu wee wvú me nu enguse bléed encuw ê nshew mbase le enya ê wvú.” Nonen ε wvú mum cuw bléed ê nshew mbase le nya ê Judas wvú waa Semon Iskaliot. ²⁷ Ke no Judas fi bléed wvudvu nen, ε Satan mum ley yí ye le. E Jisos gay ê wvú le, “Yansen ege fiε fi wo gomte keege.” ²⁸ Wee mvu ηgoo bó le to baa kiεε fiε fi wvú jemyi ê wvú nonen ke. ²⁹ Bomew to kpwaake le no Judas to nu wee wvú gεεle ekele nu ε Jisos jemyi ê wvú le wvú egen eguy mwεem mvú bó shieele keedie Nkaw dvú, kenεε le wvú egen enya fiεε ê bonyii bò fuute. ³⁰ No Judas fi bléed wvudvu nonen ε die, mum buy lo kan mwaan gen. Sekekie to nu wase entan.

E Jisos tefe kpwe ê boom bew bo ηgoo le

³¹ No Judas buyεε wase gen nonen, ε Jisos shεε gay le, “Keseen nu ε bó nu ekew eyene bvukuke bvu wee wvú diee nu Waawee le, emum eyene ten bvukuke bvú è nu bvu Nyo' le yí ye le. ³² E bó yen bvukuke bvu Nyo' le yí ye le, tu Nyo' nu edunεε ten bvukuke bvu Waa we le yí wvú wvú Nyo' le. E wvú nu edunεε lo kan mwaan. ³³ Boom bem, me nu enu beene ke wase yí kefew e nen caan. Ben nu ke shεε egom me saa eyen ke. No me nto ngayεε ê Bojuu, nu no me ngayte ê ben keseen le, ‘Fô me ηgene nu ε ke ben nulo eto fó ke.’ ³⁴ Me nyaa nci ê ben, ε è nu nci wvu fwε le ben dioo ε shεε no konenè. Ben ekonènè ke naa lenjεη no me nu ε ηkon ben. ³⁵ E ben shεke ε no konene nonen, é fifin ege é bonyii bocii emum ekieε le ben nu boom bem bo ηgoo le.”

E Jisos gay le Bitá nu ke ema wen

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ E Semon Bitá mum bife ê Jisos le, “Tata, wo gene ε è nu fεε?” E Jisos tfuse le, “Fô me ηgene nu ε ke è nulo é wo ebi me le keseen ke. Wo nu ke shεε se bi.” ³⁷ E Bitá kase bife ê wvú le, “Tata, ke è nulo é me mbi wo le keseen nje la? Me nu ηke enya nshii wem keenkpwe nje yo.” ³⁸ E Jisos Bife ê wvú le, “Wo nulo enya nshii wó keekpwe nje me? E me ensee ê wo keceey keceey le ke nyimshie nu ke eton se wo ε ma wase me bokan botete ke.”

14

Jisos nu Je yí gene fô Nyo' le

¹ E Jisos bvuu jeme ê boom bew bo ηgoo le le, “Fô ben ecine ε mvuntelem mvunen ebuuke ke. Ben elese fitele yí Nyo' le, elese ten fitele yí yem e. ² Yew dvu Icem, nu ε bibuw nu dvú nteen. E fi be baa enu nonen, tu me mbaa ngayte le me ηgene nseyse bvudvuu ê ben ke. ³ E me nu ndioo ε ηgen ε nseyse bvudvuu ê ben, enkase ento enjo ben é beene enu, wvu le fô me nu, é ben enú ten fó. ⁴ E ben kee wase je yí gene fô me ηgene.” ⁵ E Toma mum gay ê wvú le, “Tata, ke bese kee fô wo gene ke. Bese nu eghan neε se kiεε je yidvu?” ⁶ E Jisos tfuse le, “E nu me je, ε è nu me keceey, ε è nu me nshii. Ke wee nulo egen fô

13:23 19:26; 20:2; 21:7, 20 * **13:23** Keeshii ediekene nu ε Bojuu to ké nshii fokuse, yeem lo keba kemwaan se no diekene. **13:27** 13:2 **13:29** 12:6 **13:31** 17:1 **13:33** 8:14 **13:34** 15:12, 17; 1Jon 2:7-8; 3:11, 23; 4:11; 2Jon 5-6 **13:35** 1Jon 3:14 **13:36** 8:14; 21:19 **13:38** 18:27 **14:1** 14:27 **14:3** 12:26 **14:5** 20:24 **14:6** Ibu 10:20

Icem e se wvú e fey yí yem e ke. ⁷ E ben be kee me, tu ben bee kee ten Icem. E kew yí keseen e nu e ben e kiEE wase wvú e bvuu e yen wvú le.”

⁸ E Filew gay ê wvú le, “Tata dunçee Ico ê bese, é bese eyen emum effuu.” ⁹ E Jisot fuse e wvú le, “Filew, beene nu e ce wase baay nen se wo kee me le? Wee wvú nu e yen me le, nu e wvú e yen wase Icem e. Wo nulo eghan nee le se ebvuu egayte le me endunçee Icem ê ben?” ¹⁰ Wo baa bee le me nu yí Icem e, e Icem nu yí yem le? Njeme wvú me njemyi ê ben nu e ke me njemyi yí mvunçay mwem e ke. Icem wvú nu yí yem e nu wvú gee dilemme diew. ¹¹ Ben ebee me le le me nu yí Icem e, e Icem nu yí yem e. E ben baa bee me le nje fiEE fi me ngayte, é ben bee nje dilemme di me ngee le. ¹² E me ensee ê ben keceey keceey le wee wvú nu e lese fitele yí yem e nu ke egee ten dilemme di me ngee. E wvú nu ke ege dilemme efey naa di me nu e nge, njefo me ngeene wase fô Icem e. ¹³ Naa la fi ben e bife ê diee diem e, é me ençe fi, wvu le Icee Wan nulo ekenke diee di kuuke nje Wan. ¹⁴ E ben bife naa la é diee diem e, é me ençe fi.

E Jisot kaw bonyii bew bô Keyoy ke Yuule

¹⁵ E ben koonke me, é ben egele bonci bem, ¹⁶ é me nke enleke ê Icem é wvú enya ben bô wvumvu Wee Nfi é wvú enu ben e bó sekeci. ¹⁷ Wee wvun nu Keyoy ke keceey e. Ke wvú nu wee wvú è nulo é bonyii bô è nu bo yí won wvun e efiisen wvú ke, njefo ke bó yene wvú le kenEE kee wvú ke. Ben nu finen e ben kee wvú, njefo wvú cee ben e bó, e wvú nu ke enu yí yene le.

¹⁸ Ke me nu nke encine ben e é ben enu diewe boom bo bonkfu le ke. Me nu nke enkase ento enu beene. ¹⁹ E sheete wase caan é bonyii bô è nu bo yí won wvun e saa ebvuu eyen me le ke. Geen, ben nu ke eyen me le. No me nu nke enu dvú, nu e ben ten nu ke enu dvú. ²⁰ E nu ke enu ebvubwe é ben ekiEE le me nu yí Icem e, e ben nu yí yem e, e me nu yí yene le. ²¹ Wee wvú kee bonci bem geele, nu wvuwe wvú koonke me. E wee wvú koonke me nu e Icem nu ke ekoonke wvú. E me nu nke enkoonke ten wvú, endunçee ekole kem ê wvú.” ²² E Judas wvumvu (e é yaa nu ke we wvú bó tenje le Iskaliot ke) bife é wvú le, “Tata, fi ghan nee le fi wo nu ke edunçee ekole kuw e è nu é bese, e é yaa nu é bonyii bô è nu bo yí won wvun e ke?” ²³ E Jisot fuse é wvú le, “E wee koonke me, é wvú egele njeme wem, é Icem ekoonke wvú, é bee Icem ke eto fô wvú le ecee bee bó. ²⁴ Ke wee wvú baa koonke me ké no geele njeme wem ke. Ke njeme wvú ben yuuke nu wem ke. E nu wvu Icem wvú tum me.

²⁵ Mwem mvun nu e me njemyi ê ben mbEE beene. ²⁶ Geen, Wee Nfi wvú è nu Keyoy ke Yuule wvú Icem nu ke eciise é diee diem e nu ke eyeyi ben bô mwem mvunçim ebvuu ege é ben ekumyi mwem mvunçim mvú me nu e njeme wase ê ben. ²⁷ Me nu e ngeey nyekyee le wvú enu ben e bó. Me nyaa nyekyee wvú è nu wvuwe ê ben. Ke me nyaa nyekyee wvun é ben no bonyii bô è nu bo yí won wvun e ké no nyaa ke. Fo ben ecine é mvuntelem mvunen ebuuke kenEE kenke jan ke. ²⁸ Ben nu e yuw wase no me ngayte le me ngeene wa lo, e me nu nke enkase ento enu beene. E ben be koonke me, tu ben bee elanjane lo, njefo me ngeene e è nu fô Icem e, no Icem kuuke fele me. ²⁹ Keseen nu e me e njeme wase fiEE fin ê ben é fi se keeke ekooy, wvu le fi ke dioo e kooy, é ben emum ebee me le. ³⁰ Ke me mbEE embvuu enshe enjemyi beene baay

14:7 8:19 **14:9** 12:45 **14:10** 3:35 **14:11** 5:18, 36; 10:37-38 **14:13** 15:16; 17:1 **14:15** 14:21, 23; 15:10; 1Jon 5:3; 2Jon 6 **14:16** 7:39; 14:26; 15:26; 16:7, 13; 20:22; 1Jon 3:24; 4:13; Lem 1:4; 2:4 **14:17** 1Kol 2:10-16 **14:19** 16:16; 8:14 **14:20** 5:18 **14:21** 14:15 **14:23** Mwem 3:20
14:24 7:16 **14:26** 14:16 **14:27** 16:33; 20:19, 21 **14:28** 8:14 **14:29** 13:19 **14:30** 12:31

ke, njefo nfon wvù saake woŋ wvun too wase. Ke è nu le wvù keŋke mvunŋay ê me ê we ke. ³¹ Geenen, me nŋee e è nu no Icem nu e gay le me enŋeè wvu le bonyii bò è nu bo yí woŋ wvun e nulo ekièe le me nŋoonke Icem. Ben eja we é bó ene.”

15

Jisos nu kete e bonyii bew nu tièw yidvu

¹ “E nu me tweŋ kete ke mvuntam e ke ceey ceey, e Icem nu wee wvù seysee tweŋ wvudvu. ² Tièw yem yicii yí baa yumte mvuntam, nu e wvù ke faashe bvuse, e yí yumte mvuntam nu e wvù ke seysee kpwece wvu le yí eyuule emum eyumte mvuntam nteen. ³ Njeme wvù me njeme wase ê ben nu e ge wase ben e no yuule. ⁴ Ben emey enù yí yem e, é me enu ten yí yene le. Ke tièw nulo eyum mvuntam eyinyin se yí nu yí kete le ke. E nu ke lenlen no ke è nulo é ben ege fiee se ben nu yí yem e ke. ⁵ E nu me tweŋ kete ke mvuntam e, e ben nu tièw yidvu. Wee wvù nu yí yem e e me nu ten yí ye le, nu wvuwe wvù nu dièwe tièw yí nulo eyumte mvuntam nteen e, njefo é me mbaa enu, wee saa ege fiee ke. ⁶ Wee wvù nu se wvù e mey e no nu yí yem e nu dièwe tièw yí bó effasse elan lo, é yí eyumten e. Kfuu yiyé tièw nu e bó nu ke ebaance elan é nŋuy e é yí efie lo. ⁷ E ben mey e no nu yí yem e e dièw yem nu yí yene le, ben é bife naa la fi ben shieele, é bó ege fi fò ben e. ⁸ E ben nu dièwe tièw yí yumte mvuntam nteen e, é ffin enyaa diee di kuuke é Icem, emum eduŋci le ben nu bonyii bem bo nŋoo le.

⁹ No Icem koonke me nu ke lenlen no me nŋoonke ben. Ben emum emey enù ente jo kenkonen kem. ¹⁰ E ben geele bonci bem, é ben emey enu ente jo kenkonen kem, ke no me nu e nŋee bonci bo Icem e e mey e no nu ente jo kenkonen kew. ¹¹ Mwem mvun nu e me njemyi é ben wvu le njon wem nulo enu fò ben e, é ben emum ekenke njon wvù nu e yinŋen. ¹² Nci wem nu wvun wvù nu le ben ekoŋenè ke no me nŋoonke ben. ¹³ Ke kenkonen kemew bvuu nu dvù kè kuuke fele kè le wee enya nshii we ekpwe nje nsáa ye ke. ¹⁴ E ben gee fiee fi me nŋayte le ben egeè, tu ben nu nsáa yem. ¹⁵ Ke me mbvuu nteŋe ben le boom bo lemme le ke, njefo ke waa lemme ké no kee fiee ficii fi cee ekole we gee ke. Me nteŋe wase ben le nsáa yem njefo fiee ficii fi me n'yuw é Icem nu e me e nŋe wase ben e kiee. ¹⁶ Ke è to caw ben me ke. E to caw me ben, mbaa nŋee le ben egen enu dièwe tièw yí yumte mvuntam e, mvuntam e è nu mvù nu ke emey nu dvù le. E ben gee nonen, naa la fi ben e bife é Icem é diee diem e é wvù enya é ben. ¹⁷ Nci wvù me nyaa é ben nu ke wvun wvù le, ben ekoŋenè.

E jisos gay le woŋ wvun nu ke ebane bonyii bowene

¹⁸ E bonyii bò è nu bo yí woŋ wvun e bane ben, é ben no kee le bó to yaw kew no bane e è nu me e se no bane ben. ¹⁹ E ben be nu bonyii bo yí woŋ wvun e, tu bonyii bò è nu bo yí woŋ wvun e be koonke ben dièwe bonyii bobole. Geenen, ke ben baa nu bonyii bo yí woŋ wvun e ke. Me nu e ncaw wase ben e mbvuse ente jo bonyii bo yí woŋ wvun e. E nee fiee fi bonyii bò è nu bo yí woŋ wvun e bane ben. ²⁰ Ben ekome njeme wvù me nto njemye é ben le ke waa lemme

14:31 15:10; Mat 26:46 **15:1** Os 10:1; Yesa 5:1-7; Yeli 2:21; Mben 80:8-16 **15:2** Mat 3:10 **15:3** 13:10 **15:4** 6:56; 15:7, 10, 16; Lum 11:17-18; 2Kol 3:5; 4:7; 1Jon 2:6, 28; 3:6, 24 **15:6** Mat 7:19
15:7 15:16 **15:8** 14:13; 17:1 **15:9** 13:1; 5:18 **15:10** 14:15 **15:11** 16:22, 24; 17:13; 1Jon 1:4
15:12 13:34; 1Jon 4:11 **15:13** 10:11 **15:16** 14:13; 15:7; 16:23-24; Mat 18:19; 1Jon 3:22; 5:14-15;
Jon 6:70; 13:18 **15:17** 13:34 **15:18** 7:7 **15:20** 13:16

ké no kuuke fele cee ekole we ke. E bó bone bikaa ê me ejim, tu bó nu ke ebon ten ê ben ejim. E è be nu le bó yuuke njeme wem e, tu bó nu ke eyuw ten wene le. ²¹ Fin nu fiε fi bó nu ke ege bó ben nje me, njefo ke bó yaa kee wvú wvú to tumεε me ke. ²² E è be baa nu le me nu ε nto ε njeme ê bó, tu bó be baa ekeηke jay ke. Geenεn, keseen nu ε ke bó keηke fiε keetanε diuw dvú yí bibefe bibole ke. ²³ Wee wvú bane me nu ε wvú bane Icεm ten. ²⁴ E è be baa nu le me nu ε nje kfuu dilemme di wee ke baa yuu ge wase entelen jo bó, tu bó be baa ekeηke jay ke. Geenεn bó nu ε yen, ε no bane ke me noo Icεm. ²⁵ Fifi nu nonεn keege é diεw eto ekocεn no bó to sanεε é Nwa' bonci bobole le, 'Bó ban me εcici.'

²⁶ Geenεn, Wee Nfi wvú me nu nje enciine nu ke eto ε wvú nε fô Icεm e. Wee Nfi wvú nu wvú è nu naa Keyoy ke keceεy e kè nen'yi fô Icεm e. Seke wvú ε to, wvú nu ke eben jim nsaw wεm. ²⁷ Ben ten nu ke eben jim nsaw wεm, njefo ben nu ε no nu beene ε keW fonkεw."

16

¹ "Me njemyi mwεεm mvun mvunciim ê ben wvu le fo ben ke egbwe yí mbee wene le ke. ² Bó nu ke ekuj ben yéw bunle le. Yí keceεy e, kefew too lo ke wee nu ke edioo yuu wee mvu ben e, eyuu kpwaake le wen gee ε è nu lemme di jee fô Nyo' le. ³ E bó nu ke egee nonεn, njefo ke bó baa kiεε wase Icεm kenεε me ke. ⁴ Me njemyi mwεεm mvun mvunciim ê ben nen wvu le seke kefew kedvu ε kocεn, é ben ekume le me nto nu ε njeme wase ê ben ekumε mvú.

Lemme di Keyoy ke Yuule nu ke eto egee

Me nto mbaa njeme mwεεm mvun ê ben fonkεw ke, njefo me nto nké no nu ke beene. ⁵ Keseen nu ε me ntuu wase jim fô wvú wvú to tumεε me le. Geenεn, wee mvu ben e baa cim bife ê me le laa me ngenε fεε le. ⁶ Ben nu yii yii njefo me nu ε njeme wase mwεεm mvun ê ben. ⁷ Naa no fí cim nu nonεn, é me enseé ê ben keceεy le, è nu lo fiεε fi jee fô ben e le me engen. E me nu se me ε ngen, Wee Nfi wε saa eto fô ben e ke. Geenεn, é me ngen lo, emum enciine wvú fô ben e. ⁸ E wvú nu ke edioo ε to, etooshε bonyii bó è nu bo yí won wvun e, ege é bó eyen kebefε kebole, ege é bó eyen fiεε fi è nu nce wvu teyey, ege ten é bó eyen fi è nu nsaw Nyo'. ⁹ Wvú nu ke ege é bó eyen kebefε kebole no bó baa lese fitele yí yem e ke, ¹⁰ ege é bó eyen fiεε fi è nu nce wvu teyey no me ngenε wase fô Icεm e, ε ben yaa bεε ke ebvuu eyen me le ke. ¹¹ E wvú nu ke ege é bó eyen fiεε fi è nu nsaw Nyo' njefo nfon wvú saake won wvun nu ε nsaw ε koo wase wvú.

¹² Me mbεε nkeηke naa mwεεm nteen keenjeme ê ben, geenεn ke è nulo é mvú eley bitem binεn e keseen ntay ke. ¹³ Seke wvú wvú Keyoy ke keceεy e ε to, efi ben é ben ekiεε keceεy keci. Ke wvú yaa nu ke ejemyi ε è nu yí mvunjay mwew e ke. Fiεε ficii fi wvú nu ε yuw nu fi fi wvú nu ke ejemyi, mum seje é ben mwεεm mvú nu ke eto. ¹⁴ Wvú nu ke edujεε bvukuke bwem, no wvú nu ke ejoo ε è nu fiεε fi è nu fiem seje é ben. ¹⁵ Fiεε fi Icεm e ficii nu fiem. E nεε fiεε fi me ngyate le wvú nu ke ejoo ε è nu fiεε fi è nu fiem seje é ben.

15:21 16:3 15:22 9:41 15:23 Luk 10:16; Jon 5:23; 1Jon 2:23 15:24 5:36 15:25 Mben 69:4; 35:19 15:26 1:15; 5:36; 14:16; 1Jon 5:6-9 15:27 1:14; Lem 1:8; 1Jon 1:2; 4:14 16:2 9:22
16:3 15:21 16:4 13:19 16:5 8:14 16:6 16:22 16:7 14:16 16:8 Lem 24:25 16:9 2:23; 5:38; 6:36, 64; 7:5; 10:26; 12:37 16:11 12:31 16:13 14:16; 15:26; Lem 16:6-10; 1Jon 2:27
16:14 17:1 16:15 17:10

Yii boom bo ngoo le bo Jisos e nu ke etu nlanlan

16 **Ɛ** shɛete wase caan ben saa ebvuu eyɛn me le kɛ, dioo ɛ moocɛ caan ɛ ben ebvuu ekase eyɛn me le.” 17 No Jisos jeme nonɛn, ɛ boom bew bo ngoo le bomew ghay ebonebon lɛ, “Ɛ sɛ nu la fi wvú gayte ɛ beene lɛ, ɛ shɛete wase caan beene saa ebvuu eyɛn wen e kɛ, ke dioo ɛ moocɛ caan ebvuu ekase eyɛn wen e, bô lɛ wen gɛne fô Icee wen e? 18 Fiɛɛ fi wvú sɛ duu lɛ ɛ shɛete wase caan sɛ nu naa lɛ la? Kɛ beene baa kiɛɛ fiɛɛ fi wvú jemyi nonɛn kɛ.”

19 **Ɛ** Jisos dioo kiɛɛ lɛ bó gomte keebife ɛ wen fiɛɛ fi wen jeme, mum bife lɛ, “Ben ghayte ebeneben ekumɛ fiɛɛ fi me ngayte lɛ, ‘Ɛ shɛete wase caan ben saa ebvuu eyɛn me le kɛ, ke dioo ɛ moocɛ caan ɛ ben ebvuu ekase eyɛn me le’ le? 20 **Ɛ** me ensee ɛ ben keceɛy keceɛy lɛ, ben nu ke ebeele kpwe, fuunke ɛ bonyii bô ɛ nu bo yí wonj wvun nlanlan lo fibole. Ben nu ke enu yí yii le, geenɛn ɛ yii yene yin nu ke enɛ etu nlanlan. 21 Kpwoon ké dioo nu yí lume le, no yuuke nsase, njefo kefew kew keeboo nu ɛ kocɛn wase. Ɛ wvú ké dioo ɛ boo wase wan, wvú saa ebvuu ekumyi nsase wvudvu kɛ, njefo wvú yuuke wase ɛ ɛ nu njonj lɛ wee wvu wum nu ɛ to yí wonj e. 22 **Ɛ** nu kɛ no fi nu fô ben e keseen. Ben nu yii yii, geenɛn ɛ me nu njke endioo ɛ njkase ɛ n'yɛn ben e, ɛ ben ekɛnjke wase ɛ ɛ nu nlanlan fô mvuntelem mvunɛn e, ɛ wvuwe nlanlan nu ke enu wvú wee yá nu kulo ke efi ɛ ben kɛ. 23 **Ɛ** nu ke enu kefew kekɛ lɛ, ben saa ebvuu ebife fiɛɛ ɛ me kɛ. Ɛ me ensee ɛ ben keceɛy keceɛy lɛ, ɛ ben bife naa la ɛ Icɛm, ɛ wvú enya fiɛɛ fidvu ɛ ben ɛ diee diem e. 24 **Ɛ** kɛw lo ɛ to ɛ buy keseen e, nu ɛ ben ke baa bife wase fiɛɛ ɛ Icɛm ɛ diee diem e kɛ. Ben ebife, ɛ ben ekɛnjke, wvu lɛ nlanlan wene eyinɛn.

25 Me njemyi njeme wvun ɛ ɛ nu kɛ ɛ bonjan e, geenɛn kefew too lo kè me n'yaa mbɛɛ njke embvuu enjeme ɛ ben ɛ bonjan e kɛ. Me nu njke enjemyi wase ɛ ben ɛ ɛ nu endan ekumɛ Icɛm. 26 **Ɛ** nu ke enu kefew kekɛ lɛ, ɛ ben biite fiɛɛ ɛ Icɛm ɛ diee diem e. Kɛ me ngayte ɛ ben lɛ me nu njke enlɛke fiɛɛ ɛ Icɛm ben e kɛ. 27 Icɛm kebeɛ koonke ben, njefo ben nu ɛ konj me ɛ bvuu ɛ bee lɛ me nɛ fô wvú wvú Icɛm e. 28 Me nto nɛ fô Icɛm e nto yí wonj wvun e, ɛ no nɛn'yi wase yí wonj wvun e ntuu jim fô Icɛm e.”

29 No Jisos jeme nonɛn ɛ boom bew bo ngoo le bɛnse lo gay lɛ, “Anghaa! Wo jemyi naa keseen teyɛy ɛ ɛ yaa bvuu nu ɛ bonjan e kɛ! 30 Keseen nu ɛ bese ɛ yɛn wase lɛ wo kee mwɛɛm mvunciim yaa cɛyɛ lɛ wee ke ebife kɛ lo fiɛɛ ɛ wo kɛ. Fifin nu ɛ ge bese ɛ mum ɛ bee lɛ wo nɛ fô Nyo' le.” 31 **Ɛ** Jisos tfuse ɛ bó lɛ, “Ben fɛn nu ɛ bee keseen e? 32 Kefew too lo, ɛ kɛ ɛ to naa wase, kè ben nu ke etawɛ mwaanj mwaanj ɛ wee egɛne ɛ wvú yew, cinɛ me le me embenj. Geenɛn kɛ me nu me embenj kɛ, njefo Icɛm nu bee wvú. 33 Me njemyi mwɛɛm mvun ɛ ben wvu lɛ no ben nu yí yɛm e, ben emum ekɛnjké nyɛkeey. Yí wonj wvun e nu ɛ ben kɛnjke bonjɛw, geenɛn ben esakenè. Me nu ɛ nso wase wonj wvun.”

17

Ɛ Jisos bunle fô bonyii bew e

1 **Ɛ** Jisos ke jeme njeme wvun mɛse, mum nɛ cake ejise taa we bunle lɛ, “Icɛm, kefew nu ɛ kocɛn wase. Dunɛɛ bvukukɛ bvú Waa wo le wvu lɛ Wan tɛn nulo edunɛɛ bwuw bvukukɛ. 2 Wvú nulo edunɛɛ njefo wo nu ɛ nya mvungay ɛ wvú ɛ we jo wee wvu wum tfuu lɛ wvú enya nshii wvú mɛy lo ɛ boba bocii bô wo

nu ε nya ê wvú. ³ Ε nshii wvú mεy lo wvun nu fin fi le bó ekeè wo wvú è nu ke wo Nyo' wvu keceey, ebvuu ekee ten me wvú Jisos Klistu wvú wo to tumεε le. ⁴ Me nu ε nduñce wase bvukuke bwuw yí nshε le no me nu ε mεse lemme di wo to nyaε le me enlem e. ⁵ Yí keseen e Icεm, kase enya me bvukuke mbew yo le bvú me nto nshee ηκεηκε fwele ε woñ se ke κεw e.

⁶ Me nu ε nduñce wase wo ê bonyii bò wo to baayεε ê woñ jan nya ê me le. Bonyii ban to nu buw, ε wo mum nya bó ê me. Ε bó nu ε yuw diεw yo le. ⁷ Bó nu ε kiεε wase keseen le fiεε ficii fi me ηκεηκε nu ε fi ne ε è nu fô wo le. ⁸ Me njemyi nen njefo me nu ε nya wase diεw yí wo to nyaε ê me ê bó, bó ε fiisen, ε mum ε kiεε yí keceey e le me ne fô wo le, ε bee ten le è to tum wo me. ⁹ Me mbunlee nen ε è nu fô boban e. Ke me mbunlee ε è nu fô boban bò wo nu ε nya ê me le, njefo è nu bonyii buw. ¹⁰ Bonyii bocii bò me ηκεηκε nu bonyii buw, ε bonyii bocii bò wo κεηκε nu bem. Ε nu yí bó le wvú bvukuke bwem yen'yi. ¹¹ Keseen nu ε me n'ya mbεε ê woñ jan κε. Geenεn bó beε ê woñ jan, ε me ηkaase wase ntoo fô wo le. Icεm wvú yuule, gεεle bó ê diee diuw di wo nu ε nya ê me le, wvu le bó nulo enú yí wee le mwaaj κε naa no bee wo nu yí wee le mwaaj.

¹² Seke me nto nu bee bó, me nto nu ε ηγεε bó ê diee diuw di wo nu ε nya ê me le. Me nu ε nceyεy bó wee mvu bó le baa la, efey κε wvuε wvú to nu wase wee wvú nu ke ela le. Ε fifin to nu wvu le fiεε fi bó sañεε ê Nwa' Nyo' le eto ekocεn. ¹³ Keseen nu ε me ηkaase wase ntoo fô wo le, ε mwεεm mvun nu ε me njemyi mbεε yí woñ wvun e wvu le è nulo é bó eκεηκε njon wvu wεm ε wvú ε yinñen yí bó le. ¹⁴ Me nu ε nya wase diεw yo can yibole, bonyii bò è nu bo yí woñ wvun e ε mum ε no bane bó njefo κε bó nu bonyii bo yí woñ wvun e κε, leηλεη no κε me nu wee wvu yí woñ wvun e κε. ¹⁵ Ke me mbunlee nen le wo ebvuse lo bó yí woñ wvun e κε. Me mbunlee ε è nu le wo egemεm bó fo bó eley can wee kebefε we le. ¹⁶ Ke bó nu bonyii bo yí woñ wvun e κε, leηλεη no κε me nu wee wvu yí woñ wvun e κε. ¹⁷ Seyse bó eγεε é bó eyuulè ente jo keceey. Diεw yo nu keceey. ¹⁸ No wo to tumεε me yí woñ wvun e, nu κε leηλεη no me nu ε ntum bó yí woñ wvun e. ¹⁹ Me ε mum ε nseyse ekole kem ε ηγεε nje bó, wvu le è nulo ten é bó eseyse bibole bikuu eγεε yí keceey.

²⁰ Ke me mbunlee κε ε è nu fô bonyii ban e maaj κε. Me mbunlee ten fô bonyii bocii bò nu ke eyuw diεw yibole elese fitele yí yem e. ²¹ Me mbunlee le bó bocii ke enu yí wee le mwaaj κε naa no wo wvú Icεm nu yí yem e ε me nu yí yo le. Me mbunlee le bó ten ke enu yí yese bee wo le wvu le bonyii bò è nu bo yí woñ wvun e ebee le è to tum wo me. ²² Bvukuke bvú wo to buwεε me dvú nu ε me ε nya wase ê bó wvu le bó nulo enú yí wee le mwaaj, κε naa no bee wo nu yí wee le mwaaj, ²³ ε me nu yí bó le, ε wo nu yí yem e. Le bó elooci nù yí wee le mwaaj, nonen é bonyii bò è nu bo yí woñ wvun e emum ekiεε le è tum wo me, ε wo koonke bó κε naa no wo koonke me. ²⁴ Icεm, me nshieele le boba bò wo nu ε nya ê me ke enu ten bee bó fô me nu, wvu le bó ke eyen bvukuke bvú wo to nyaε ê me nje κεηκεη kuw fô me le ε woñ wvun se ke κεw e. ²⁵ Eεy Icεm wvu teyey, κε bonyii bò è nu bo yí woñ wvun e kee wo κε, geenεn ε me ηkee wo, ε bonyii bem ban nu ε kiεε le è tum wo me. ²⁶ Me nu ε

ηγε wase bó ε κιεε wo, ε me mbεε ηκε ηγγεε κε ε bó kee wo, wvu λε κενκονεν κέ wo nu ε κοη me dvú nulo enu yí bó le, ε me ten nu yí bó le.”

18

*Ε bó tum bonyii bo nci le ε bó γεν koo Jisos
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)*

¹ Ε Jisos ke bunle mεse, ε bó boom bew bo ηgoo le ne fó, γεν lente κελονε κέ bó tenε λε Kidlon, buy kewvu keki fô wεε ketaan wvumew e, mum ley jó. ² Ε to nu ε Judas wvú to gesεε Jisos kee ten bvudvu bvudvu, njefo Jisos bó boom bew bo ηgoo le to ké no gene taashi fó εfonεfon. ³ Nonen, ε Judas mum γεν fô bó ηgoo bonyii bo nci le noo bonyii bomew bò to cεyte yew ncese. Bonyii ban nu ε ε to tum bocee ncese bo baay baay noo Bofalasií bó. Bó to gene κενκε bin'yeese bó dinguci ε bó ε tfuw noo mwεem mvu jem e. ⁴ No Jisos to kee wase fiεε fi to nu keeke ekooy bó wvú, ε wvú mum bence to fwe, bife ε bó le, “Ben gomte ε ε nu γεε?” ⁵ Ε bó tfuse ε wvú le, “Jisos wvu Nasalet.” Ε Jisos gay ε bó le, “Ε nu me wvudvu.” Ε to nu ε Judas wvú to gesεε wvú leeme bó bonyii bodvu. ⁶ No Jisos gay ε bó le ε nu wen wvudvu, ε bó kaa tu lo jim jim, gbweken fokuse. ⁷ Ε wvú bvuu bife ε bó le, “Ben gomte ε ε nu γεε?” Ε bó tfuse le, “Jisos wvu Nasalet.” ⁸ Ε Jisos gay ε bó le, “Me nu ε nsee wase ε ben le ε nu me wvudvu. Ε ben fen gomte ε ε nu me, ε ben cine ε bonyii ban no gene.” ⁹ Wvú to gay nonen keege é fi eto ekocen é diew yí wvú to jemyeε wase é Nyo' le wen to baa lase wee mwaan fô bó wvú to nyaε é wen e κε.

¹⁰ Semon Bitá to κενκε nyo jem. Ε wvú mum dvun é ηku le, cun kentunηη ke nfwa εkolε ke bocee ncese le ke εceεy dvú, sum. Diee di nfwa wvudvu le to nu Malkus. ¹¹ Ε Jisos gay ε Bitá le, “Kase εtfuse nyo yo é ηku le. Ke me nu en'wu fiko fi ηγεε e fi Icεm nu ε nya é me le?”

Ε bó jo Jisos γεν dvú fô Annas e

¹² Ε εkolε ke bonyii bo nci le bó ηgoo bonyii bo nci le noo bonyii bò to cεyte yew ncese Bojuu mum ghen Jisos kay wvú bó bokfuu. ¹³ Ε bó yaw jo wvú γεν dvú fô Annas e, njefo Annas to nu icee kpweε Kayfas wvú to nu εkolε ke bocee ncese le kelum kekiε le. ¹⁴ Kayfas wvun nu wvú to nyaε wase ntefe é Bojuu le fi jee le wee mwaan ekpwe fô bonyii le bocii.

*Ε Bitá tun le κε wen kee Jisos κε
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)*

¹⁵ No bó to gene bó Jisos nonen, Semon Bitá bó waa ηgoo Jisos mvu to bii wvú le. No waa ηgoo Jisos wvun to nu ε εkolε ke bocee ncese le kee wvú, ε wvú mum bi Jisos e γεν ley fô lakfulεεη εkolε ke bocee ncese le. ¹⁶ Ε Bitá shεε no leeme εκfun mbew diuw ketaan e. Ε waa ηgoo Jisos wvudvu wvú εkolε ke bocee ncese le to kee, kase buy to jeme bó wan kpwoon wvú to cεyte diuw ketaan, jo Bitá ley bó wvú. ¹⁷ Ε wan kpwoon wvudvu bife é Bitá le, “Ke wo nu ten wee ηgoo wee wvun?” Ε Bitá tfuse le, “Ke me nu κε.” ¹⁸ Ε to nu ε εκfun λεε, ε boom bo lemme le bó bonyii bò to cεyte yew ncese ε fwεε ηγuy ε no leemene fô yosene. Ε Bitá mum fey, γεν no leeme bó bó yosene ten.

*Ε εkolε ke bocee ncese le biwce mwεem é Jisos
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)*

¹⁹ Ɛ ekolε ke bocee ncese le mum no biwci mwεεm ε̄ Jisos ekumε boom bew bo ηgoo le noo ekumε n'yεeyi we. ²⁰ Ɛ Jisos tfuse ε̄ wvú le, “Me ηké no njemyi ε̄ wonj tfuu endan. Me ηké no n'yεeyi bonyii yéw bunle le noo yew ncese le fô Bojuu bocii nu ε tase. Ke me ηke mbaa enjemyi wase fiεε ε̄ nnyilε le ke.” ²¹ Wo biwci mwεεm mvun ε̄ ε̄ nu ε̄ me nje la? Ɛ biwci ε̄ ε̄ nu ε̄ bonyii bô ké no yuuke no me n'yεeyi. Bô kee naa fiεε fi me ηké no njemyi.” ²² No Jisos jeme nonen, ε weε mvu ηgoo bonyii bô to cεyte yew ncese wvú to leeme fô nceenceε tum εbo ε̄ wvú entuntun, bife ε̄ wvú le, “Ɛ yin nu je yì wo tfuuse fiεε jó ε̄ ekolε ke bocee ncese le?” ²³ Ɛ Jisos bife ε̄ wvú le, “Ɛ me fεn nu ε njeme ε njay, ε wo duηce jay wvudvu. Ɛ me fεn njemyi ε̄ ε̄ nu keceey, wo ε kaa ε sunj lo me nje la?” ²⁴ Ɛ Annas mum ne ciinse Jisos fô Kayfas wvú ekolε ke bocee ncese le. Ɛ Jisos to beε ke ε bô ε kay bô bokfuu.

Ɛ Bita bvuu tun le ke wen kee Jisos ke

(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ No Semon Bita to beε leeme yosene ηguy, ε bonyii bife ε̄ wvú le, “Ke wo nu mvu ηgoo bonyii bew e?” Geenen ε Bita tun gay le, “Ke me nu mvu ke.” ²⁶ Ɛ waa lemme ekolε ke bocee ncese le mvu bvuu bife ε̄ Bita le, “Me mbe mbaa n'yεn wo le ben ε wvú ε̄ weε ketaan we le?” Waa lemme wvudvu to nu wee kfuu di wee we wvú Bita to sumεε kentuntun kew e. ²⁷ Ɛ Bita bvuu tun. Ke sekedvu, ε nyimshie mum tonj.

Ɛ bó gen bô Jisos fô Baylet e

(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ Ɛ bonyii mum jo Jisos fô yew e fo Kayfas no gene dvú ε̄ ntow wee wvu Lum wvú to saake jó le. Ɛ to nu ε̄ è beε lo entantant. Ɛ bó dioo gen fanε yaa ley fibole gen ε̄ ntow wee wvudvu le ke, njefo ε̄ bó to ley lo, emum etuu ηkfum, saa ebvuu edie Nkaw Danεfey ke. ²⁹ Nonen ε Baylet mum buy to yen bó le bife ε̄ bó le, “Fiεε fi ben yen ε weε wvun ε jay nu la?” ³⁰ Ɛ bó tfuse ε̄ wvú le, “Ɛ weε wvun be baa buw fiεε, tu bese baa too bô wvú keenya ε̄ wo ke.” ³¹ Ɛ Baylet tfuse ε̄ bó le, “Ben ejo wvú esaw bii no wene nci gomte.” Ɛ Bojuu gay ε̄ wvú le, “Ke bese keηke mvun gay keeyu wee ke.” ³² Ɛ njeme wvun mum to kocen ε̄ diεw yì Jisos to jemyeε wase duηci kfuu kpwe yì wvú to nu keeke ekpwe le. ³³ Ɛ Baylet kase ley gen ε̄ ntow we le, tee ε̄ bó to bô Jisos, ε wvú bife ε̄ wvú le, “Ɛ nu wo wvú Nfon Bojuu le?” ³⁴ Ɛ Jisos bife ε̄ wvú le, “Wo jemyi fin ε̄ ε̄ nu ηkpawace wvuwo, nuu ε̄ jeme wee ε̄ wo ekumε me le?” ³⁵ Ɛ Baylet bife ε̄ wvú le, “Me nu wee Juu le? Ɛ nu bonyii buw bo wonj e bô bocee ncese bo baay baay bô to bô wo ε̄ nya ε̄ me. Wo jay ε̄ ε̄ nu la?” ³⁶ Ɛ Jisos tfuse ε̄ wvú le, “Ke bvunfon bwem nu diεwe bvú yì wonj wvun e ke. Ɛ bvunfon bwem be nu diεwe bvú yì wonj wvun e, tu bonyii bem bo lemme le be ε̄ diu wvu le fo bó enya me can Bojuu le ke. Geenen ke bvunfon bwem nu bvú ne yì wonj wvun e ke.” ³⁷ Ɛ Baylet mum bife ε̄ wvú le, “Ke tu wo nu Nfon?” Ɛ Jisos tfuse ε̄ wvú le, “Ɛ nu no wo gay le me nu Nfon. Bô to boke me, ε me nto yì wonj wvun e nje fin fi le me ento enjeme ekumε keceey. Weε tfuu wvú bii keceey e ké no yuuke diεw yem e.” ³⁸ Ɛ Baylet ghay le, “Keceey nu la?” No wvú ghay nonen mum kase buy gen yen Bojuu ba le gay ε̄ bó le, “Me mbaa n'yεn fiεε fi wvú jay e ke. ³⁹ Geenen ben keηke nce wene mvu le ε̄ ké dioo nu kefew ke Nkaw Danεfey e, ε me mbvuse

wee ncaw mwaan yew. Ben gomte le me embvuse e ð nu Nfon wene Bojuu le?" ⁴⁰ E Bojuu bodvu wam lo foweewe le, "Aay, ke bese gomte wee wvun ke, bvuse e ð nu Balabas!" Balabas wvun to nu ekufe ke coon je.

19

¹ E Baylet mum jo Jisos nya e bó njin bó bongbwan. ² E bonyii bo nci le lu kefo ke bvunfon e e kí nu bíay bíay bon ê wvú efa, jo ndvu bvunfon e yí ye le. ³ E bó mum no too fô wvú le bune wvú gayte le, "Biaa kemaan! Nfon Bojuu!" No bó gee nonen no njine wvú bô can. ⁴ E Baylet bvuu buy ekfun gay ê bonyii le, "Ben eyen, me nu embvuse wee wvun enya ê ben, wvu le ben ekiee le me mbaa en'yen fiee fi wvú jay e ke." ⁵ E Jisos mum buy no too bó kefo ke bíay e efa noo ndvu bvunfon ye le. E Baylet mum gay ê bó le, "Ben etaa eyen wee wvudvu wvun!" ⁶ E bocee ncese bo baay baay bó bonyii bò to ceyte yew ncese dioo yen wvú le nonen, mum no wamte lo le, "Ta lo wvú yí kentam e, ta lo wvú yí kentam e!" E Baylet gay ê bó le, "Ben ejo wvú bô can yene eta yí kentam e, njefo me mbaa en'yen jay we le ke." ⁷ E Bojuu bodvu tfuse ê wvú le, "Bese kenke nci wese, e nci wvudvu dunji le wvú kenke keekpwe, njefo wvú nu e ge ekole kew le wen nu Waa Nyo." ⁸ E Baylet dioo yuw njeme wvun bvuu kenke lo nfan baay. ⁹ E bó Jisos bvuu tu jim ê kebuw e, e wvú bife ê Jisos le, "Wo ne fee?" Geen en e Jisos fanje yaa tfuse fiee ke. ¹⁰ E Baylet bife ê Jisos le, "Ke wo nu ejeme ê me le? Ke wo kee le me njenke mvungay keencine wo le mbvuu njenke mvungay keenjay é bó eta wo yí kentam e le?" ¹¹ E Jisos tfuse ê wvú le, "Ke wo bee ekjenke mvungay é me we se bó to nya mvungay mvudvu é wo fowe ke. Nonen nje fifin, wee wvú nya me can yo le nu e wvú kenke kebefe e kí kuuke fele kuw."

¹² E Baylet dioo yuw njeme wvun, mum kew no gomte je keecin e wvú le. Geen en e Bojuu wam lo foweewe le, "E wo mom lo e cine wee wvun e, tu ke wo nu nsaa Kaysa wvú Nfon wvu baay wvu Lum ke. Wee tfuu wvú bense ekole kew le wen nu nfon nu wee bvuban wvu Kaysa." ¹³ E Baylet dioo bvuu yuw wvun njeme, mum buy bó Jisos, shii yí kentaw ke nsaw e fô bó to teje le Bvudvuu bvú bó bom bó Eta, teje é díew Ibulu le le Gabata. ¹⁴ E to nu wase Diuu di Nseyse wvu Nkaw Danefey e, e kefew to nu wase díewe didiuvu yuufe ncow difee le. E Baylet jeme ê Bojuu le, "Ben etaa eyen Nfon wene wvun!" ¹⁵ E Bojuu bodvu no wamte lo le, "Gene lo bó wvú, gene lo bó wvú, ta lo wvú yí kentam e!" E Baylet bife ê bó le, "Me enta Nfon wene yí kentam e le?" E bocee ncese bo baay baay tfuse ê wvú le, "Ke bese kenke Nfon mvu efey Kaysa ke." ¹⁶ E Baylet mum nya Jisos é bó le bó egen eta yí kentam e.

E bó ta Jisos yí kentam e

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ E bó mum jo Jisos, buy bó wvú. E wvú tuu kentam kew no gene fô bó teje le Njgbwow Ekole, teje é díew Ibulu le le Golgota. ¹⁸ E bó mum gen ta wvú fó yí kentam e, ta ten bonyii bomew bofee yí bintam e, wvumvu eceey, wvumvu enkonko, e Jisos no nu entelen. ¹⁹ E Baylet ten sanj fiee fimew e bó ta yí kentam ke Jisos e. Fiee fi wvú to sanje fidvu to nu le, "Jisos wvu Nasalet, Nfon Bojuu." ²⁰ Bojuu nteen to nu e tanj fiee fi wvú to sanje fidvu, njefo fô bó to ta e Jisos yí kentam e to nu nceencee mbew kelaante le, e wvú to sanj fiee fin é díew Ibulu

bô yi Latin noo yi Glek e. ²¹ E bocee ncese bo baay baay bo Bojuu le gen gay ê Baylet le, "Fo wo esanj le, 'Nfon Bojuu' ke. Sanje e è nu le, 'Wee wvun duu le wen nu Nfon Bojuu.'" ²² E Baylet tfuse ê bó le, "Fiee fi me nsanj nu e me e nsanj wase."

²³ No bonyii bo nci le to tae wase Jisos yí kentam e, mum jo ndvú ye gaw ê bikuu bibole mondvuum monem no bó to nu. Bó to nu e jo naa noo kekum kew. Geen e kekum kin nu e bó to tum ke lo kenlaaten e e kew yí kendor e e bow e buy yí bikaa le. ²⁴ Nonen e bó mum jeme ebonebon le, "Fo beene esaa kekum kin ke. Beene etum kan, eyen wee wvú nu ekenke." Fifin to kooyi keege é fi eto ekocen no bó to sanje e ê Nwa' Nyo' le le, "Bó to nu e gaw ndvú yem fô bikuu bibole, tum kan bó kekum kem."

Nonen bonyii bo nci le bodvu to nu e ge ke naa fiee fidvu fin.

²⁵ Geen e, bokene bomew to leeme fô mbew kentam ke Jisos e. Bokene ban to nu bwee Jisos bó waa bwee bwee Jisos wvú kpwoon noo Maalia wvú kpwee Klobas noo Maalia Magdalen. ²⁶ E Jisos ke dioo ene eyen bwee le noo waa we ngoo we wvú wvú to koonke e bó leeme mbew ye le, e wvú gay é bwee le, "Kpwoon, taa eyen, wvun nu wase waa wo." ²⁷ No wvú gay nonen kase gay ten é waa we ngoo we le, "Taa eyen, wvun nu wase bwoo." E kew sekeké le e waa we ngoo wvudvu mum jo bwee Jisos e wvú gen no cee wase e è nu yew dvu wvú.

E Jisos kpwe

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Ejim jodvu no Jisos to kee wase le fiee ficii nu e ka wase, e wvú mum ne jeme keege é fi eto ekocen no bó sanje e ê Nwa' Nyo' le le, "Kendor yumte me."

²⁹ Nsefe mvu to leeme fô bó mbvuum mo ngbwayngbwayi jó e mó e yinjen. E bonyii bo nci le bodvu mum ffum kusha jó bon yí fite fi isob e neke diuw we le. * ³⁰ E Jisos dioo fi mbvuum modvu mum gay le, "Fí e ka wase." No wvú gay nonen, ngvuke ekole, e keyoy kew mum buy.

E bó bon dita di Jisos e

³¹ No ebvubwe to nu wase Diuu di Nseyse le keeley diuu di mbam e, e Bojuu no gomte keege le fo egvun yodvu ke emey enu yí bintam e diuu di mbam e ke, (tete e mbam wvudvu to nu wvu baay). E bó mum gen yen Baylet e leke le wvú egay é bó engoce bikaa bi bonyii bó to nu yí bintam e bodvu wvu le bó eyansen ekpweken é bó eshike, eake. ³² Nonen e bonyii bo nci le mum to ngoce bikaa bi wee wvu fwe le, ngoce ten bi wvumvu we wvú bó to tae bó wvú le. ³³ Geen e, e bó ke dioo to buy fô Jisos e, yen le wvú be e kpwe wase, e bó fanje yaa bvuu ngoce bikaa biew ke. ³⁴ E wee mvu ngoo bonyii bo nci le bon dita di Jisos e bó goo. No wvú bon nonen, kan mwaan e elemé bó joo ta buy fô. ³⁵ Wee wvú to yenee mwem mvun e nu e wvú e ben jim nsaw wvudvu, e njeme we nu keceey, e wvú kee lo le wen jemyi e è nu keceey wvu le ben nulo ebee. ³⁶ Mwem mvun to kooyi wvu le fiee fi bó to sanje e ê Nwa' Nyo' le eto ekocen no bó sanje le, "Ke ekufe kew kemwaan nu e bó nu ke engoy ke." ³⁷ E fi

19:24 Mben 22:18 **19:25** Mat 27:55-56; Luk 23:49 **19:26** 13:23 **19:28** Mben 22:15; 69:22

19:29 Mben 69:21 * **19:29** Isob wvun nu diee di kete kemew e. **19:31** Dito 21:22-23 **19:34**

1Jon 5:6 **19:35** 15:27; 21:24 **19:36** Mben 34:20-21; Ksm 12:46 **19:37** Saka 12:10; Mwm 1:7

bvuu nu ε bó ε sanj bvudvuu bvumew e ê Nwa' Nyo' le le, “Bonyii nu ke etaale wee wvudvu wε wvú bó nu ε bon bô goo.”

É bó dwey Jisos

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Ejim jodvu ε Yosεw wvu Alimatia ne gen yen Baylet e leke le wvú ebee é wen ecake gvune di Jisos e. Yosεw wvun to nu wee ηgoo Jisos geenε ε è nu ke ejim ejim njefo wvú to fane Bojuu. É Baylet bee, ε wvú mum gen keecake gvune didvu. ³⁹ Nikodemus wvú to yawεε gen yen Jisos e entanj jomew to nu ε to ten bô bifuu bimew bì shfuun̄kene ε bó taashε ε kene bô mεel noo alos ε bvujite bvudvu nu ke diεwε bokilu mbaanshε ncow botete le. ⁴⁰ É bô wvú mum shike gvune di Jisos e njime bô ndvú ε bó ε yefe bô nfiey wε no ndwey wee to ké no nu ê nce won Bojuu le. ⁴¹ É to nu ε wεε kentaanj wvumew nu mbew fô bó to taε Jisos yí kentam e. É wεε wvudvu nu ε jem yí fiε mi nu dvú ε bó ke baa edwey wase wee jó ke. ⁴² Nonεn no εbvubwε to nu wase Diuu di Bojuu le di Nseyse wvu diuu di Mbam e, ε jem yidvu nu ten nceencee, ε bó mum lese Jisos jó. †

20

É bó gom gvune di Jisos e ηkuun̄

(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ É è ke no nu diuu di fwe yí kema le, ε Maalia Magdalen buy ja lo kebitele, gen fô jem, yen ε bó ε cake wase te di bó to banεε diuw jem dvú. ² Nonεn ε wvú mum lewte gen yen Semon Bita le bô waa ηgoo Jisos mvu wε wvú Jisos to koonke le, gay ê bó le, “Bó nu ε bvuse wase Tata ê jem, ε bese yaa kee laa bó geke fεε wvú le.” ³ É Bita bô waa ηgoo Jisos wε mum buy no gene fô jem. ⁴ Bó to gene lewte lo, geenεn ε waa ηgoo Jisos wε lewte fey Bita yaw fεse fô jem. ⁵ No wvú fεse, ηgvuwce taa, yen ε ndvú yí bó njimeε yí Jisos e jiime jó. É wvú taa nonεn fanε yaa ley jó ke. ⁶ É Semon Bita bi wvú le fεse fô, mum ley lo gen ê jem. No wvú ley, yen ke ε è nu ndvú ye le ε yí jiime, ⁷ noo fincake fi ndvu le fi bó to njimeε ekole ke Jisos e dvú, ε fi yaa jiime bô yimi ndvú ye ke. Geenεn ε bó kewe ε geε bwew bvudvuu le εfinefin. ⁸ É waa ηgoo Jisos mvu wε wvú to yawεε efese fô jem mum ley ten gen ê jem yen fiεε fin e mum bee. ⁹ É to nu ε bó baa cim kiεε wase kenyí ke fiεε fi nu ê Nwa' Nyo' le le Jisos to kenke keeke ebuy yí kpwe le ke.

É Jisos dunεε ekole kew ê Maalia Magdalen

¹⁰ É boom bo ηgoo le bo Jisos e ba kase kfulε fô yew e. ¹¹ Geenεn ε Maalia shεε no leeme beele fô jem. No wvú to beele ke ne ηgvuwce taa ê jem. ¹² Yen bonceendaa bo Nyo' le bofεε ε bó ε tfume ndvú yí baa ε shii fô bó to jikεε gvune di Jisos e, wvumvu fô ekole ke Jisos e to jiime, wvumvu fô bikaa biew to jiime. ¹³ É bonceendaa bo Nyo' le bodvu bife ê wvú le, “Kpwoon, wo beele la?” É wvú tfuse le, “Me mbeele njefo bó nu ε cake Tata wεm ε ne dvú ε me n' yaa ηkee fô bó geke wvú le.” ¹⁴ No wvú gay nonεn, dioo banke ye yen ε Jisos leeme. Geenεn ε wvú fanε yaa kiεε le è nu Jisos ke. ¹⁵ É Jisos bife ê wvú le, “Kpwoon, wo beele la? Wo gomte ε è nu yeε?” É Maalia mum no kpwaake le è nu wee wvú taale fô

wεε ketaan wvudvu le. E wvú mum gay ê wvú le, “Icem, é wo fen nu e tuu wvú e ne dvú, é wo see fò wo geke wvú é me enjen enjo ene dvú.” ¹⁶ E Jisos ne ben wvú le, “Maalia.” E wvú banke ye tee wvú ê díew yibo Ibulu le le, “Laboni,” fi nu le, “Wee n'yeyi.” ¹⁷ E Jisos gay ê wvú le, “Fo wo ejici me le ke, njefo me mbaa mben wase fò Icem e ke. Genε ε è nu fò boom bo bwεεm e esee ê bó le me mbene wase fò Icem wvú è nu ten Icen e noo fò Nyo' wem wvú è nu ten Nyo' wene le.” ¹⁸ E Maalia Magdalen mum gen see ê boom bo Jisos e bo ηgoo le le wen nu ε yen Tata le, bvuu see ê bó le wvú nu ε jeme mwεεm mvun ê wen.

E Jisos dunje ekole kew ê boom bew bo ηgoo le
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ E è ke no nu fokiεguu ebvubwε bvù è to nu diuu di fwe yí kema le, ε boom bo ηgoo le bo Jisos e nu yew ε bó ε fen'ye bimbun, njefo bó to fane Bojuu. E Jisos ke ne buynen leem ê bó entelen, gay bó le le, “Kembonen enù fò ben e.” ²⁰ No wvú gay bó le nonen, mum dunje can ye bô dita diew ê bó. E boom bo Jisos e bo ηgoo le yuw njon baay no bó yenε Tata le. ²¹ E Jisos bvuu kase gay ê bó le, “Kembonen enù fò ben e. No Icem to tumεε me, nu ke lenlen no me ntumte ben keseen.” ²² No wvú gay nonen, mum yoy yí bó le gay le, “Ben efisen Keyoy ke Yuule. ²³ E ben leeshi bibefe bi wee le, tu Nyo' nu ε leeshε wase. Ben é cine se ben ε leeshε, tu bí ε mεy wase.”

E Jisos dunje ekole kew ê Toma

²⁴ E to nu seke Jisos to toε fò boom bew bo ηgoo le, ke Toma wvú to nu ηgoo boom bo yuufe ncow bofεε le wvú bó to teje diee diew dimew le Emam to nu bô bó ke. ²⁵ E kebεε ke boom bo ηgoo le bo Jisos e ke mum gay ê wvú le, “Bese be ε yen Tata le.” Geenen, ε wvú gay fiew ê bó le, “E me nu se me ε nke e n'yen dew bíen ye le yí can ye le, ε nlese kpwan εbo ê dew bíen yidvu le, ε nlese ten kebo kem yí dita diew e, me nsaa mbee naa lo ke.”

²⁶ E kema kum, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le bvuu no nu yew ε Toma nu ten bô bó, ε dew fwese nu ε bó ε fen'ye. Geenen, ε Jisos ne buynen ê bó entelen, gay bó le le, “Kembonen enù fò ben e.” ²⁷ No wvú gay nonen, mum gay ê Toma le, “Lese kpwan wo εbo yí can yem e, eyen no yí nu, ebvuu elese ten εbo kuw yí dita diem e. Fo wo ekenkε kemaen ke, bee.” ²⁸ E Toma mum tfuse lo le, “Tata wem, noo Nyo' wem.” ²⁹ E Jisos gay ê wvú le, “Wo fen nu ε bee keseen njefo wo nu ε yen me le? Njon wvu baay nu fò bonyii bô baa yen me le ke, geenen ε bee le.”

Shiee ηwa' wvun

³⁰ Jisos to nu ε ge mwεεm nteen mvù dunji mvun gay mvu Nyo' le ε boom bew bo ηgoo le yen, ε bó baa sanj ê ηwa' wvun e ke. ³¹ Geenen ε mvun mvù bó nu ε sanj nu keege le ben ebee le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε, nu Waa Nyo'. E ben berje nonen, é ben ke ekenkε nshii wvú mεy lo nje diee diew.

21

E Jisos dunje ekole kew ê boom bew bo ηgoo le mbew mamase le

¹ Ejim jodvu ε Jisos ke bvuu dunje ekole kew ê boom bew bo ηgoo le mbew Mamase yi Tibelias e. Fi to kooy ê yin je le: ² Semon Bitá bô Toma wvú bó to

tenje le Emam, noo Nataniel wvu Kana keba kè Galilee le, noo boom bo Sebedee le, noo boom bo ngoo le bo Jisos e bomew bofɛɛ to nu bvudvuu bvumwaan. ³ E Semon Bita ne gay ê bó le, “Me nu enlaa byé.” E bó gay ê wvú le, “Beene nu elaa.” E bó bó mum buy gen ley ê kekonj e. Geenɛn ke ghan ce ê joo e bó baa koo lo fiɛɛ ke.

⁴ E ekfunj ke no yuule too, e Jisos to leem ngem joo le, e boom bew bo ngoo le fanje yaa kɛɛ le è nu wvú ke. ⁵ E Jisos bife ê bó le, “Boom bem, ben nu e koo ke byé?” E bó tfuse le, “Aay.” ⁶ E wvú gay ê bó le, “Ben elanj kensanj je ebo eceey jo kekonj é ben ekoo fiɛɛ.” E bó mum lanj, e kí mum ne no ghaake bó keegufe, njefo bó to nu e koo byé jó nteen. ⁷ E waa ngoo Jisos wɛ wvú Jisos to koonjke dioo yen nonɛn mum gay ê Bita le, “E nu Tata.” No Semon Bita yuw le è nu Tata, mum jise ndvú ye njefo wvú to nu ye ye. No wvú jise nonɛn mum sele ê joo no gene fô Jisos e. ⁸ Geenɛn e bomew boom bo ngoo le ba no bii ê kekonj e guute kensanj kɛ e kí e yinɛn bó byé. Ke bó to beɛ ncejole keebuy enkpwaante ke. Bontam to sheke ke wase diɛwɛ nkenken mbaanshen e. ⁹ E bó gen fese enkpwaante yen nguy e e wvú keyte lo yí bika le, e byé nu yí dvú le, e bleɛd nu ten fô. ¹⁰ E Jisos gay ê bó le, “Ben eto bó byé yimi yí ben konte.” ¹¹ Nonɛn e Semon Bita gen ben ê kekonj e gufe kensanj buy dvú enkpwaante e kí e yinɛn bó byé yí fanjen gbwee kecaw mbaanshen ncow she (153). Naa no yí to cim nu nteen nɛn, kensanj to baa semkɛn ke. ¹² E Jisos gay ê bó le, “Ben eto ediekɛn.” Wee mwaañ boom bew bo ngoo le to baa cim mom naa lo ebife ê wvú le laa è nu wvú wvú yeɛ le. Bó to nu e kɛɛ lo le è nu Tata. ¹³ E Jisos mum gen jo bleɛd wɛ nya ê bó noo byé ye fô. ¹⁴ Fin to nu wase bokanj botete no Jisos to dunɛɛ ekole kew ê boom bew bo ngoo le e kew no wvú to buyɛɛ yí kpwe le.

E Jisos kase nya lemme ê Bita

¹⁵ E bó ke diekɛn mɛse, e Jisos ben Bita bife ê wvú le, “Semon waa Jon, wo koonjke me fele bomew ban e?” E wvú tfuse le, “Eɛ Tata, wo kee lo le me njoonjke wo.” E Jisos gay ê wvú le, “E nyanjí boom bem bo njée le.” ¹⁶ E Jisos bvuu ben wvú yí bokanj e bofɛɛ bife ê wvú le, “Semon waa Jon, wo koonjke me?” E wvú tfuse le, “Eɛ Tata, wo kee lo le me njoonjke wo.” E wvú gay ê wvú le, “E taalè fô njée yem e.” ¹⁷ E Jisos bvuu ben wvú yí bokanj e botete bife ê wvú le, “Semon waa Jon, wo koonjke me?” E Bita yuw no Jisos bife ê wvú yí bokanj e botete le laa wvú koonjke wen e, e fí ffumse lo wvú. E wvú gay ê Jisos le, “Tata, wo kee fiɛɛ ficií, wo kee lo le me njoonjke wo.” E Jisos gay ê wvú le, “E nyanjí njée yem. ¹⁸ E me ensee ê wo keceey keceey le, seke wo to beɛ cuwee, è to ké kay wo kecaw kuw no gene fô wo koonjke. Geenɛn seke wo e lun wase nu e wo nu ke ecake can we é ekay wee mvu kecaw yí yo le, ejo wo egeñ dvú fô wo yaa koonjke keegen ke.” ¹⁹ Jisos to jemyi fin dunɛɛ e è nu kfuu kpwe yí Bita to nu keeke ekpwe eto bó dieɛ dì kuuke dvú fô Nyo' le. No Jisos jeme nonɛn mum gay ê wvú le, “E bií me le.”

²⁰ E Bita dioo banje ye yem e waa ngoo wɛ wvú Jisos to koonjke bii bó le. Waa ngoo wvun nu wvú to yeɛmɛ gen yí Jisos e seke bó bó to diekene ekiɛguu yí kemese le bife ê wvú le, “Tata, è nu yeɛ wvudvu wvú nu ke egese wo?” ²¹ No Bita yenɛɛ e waa ngoo wvudvu bii bó le, e wvú bife ê Jisos le, “Tata, fi wee wvun e nu le la?” ²² E Jisos tfuse ê wvú le, “E me ncim mbe nshieele le wvú emɛy enu

egɛn ebuy no me n̄ke en̄kase ento, ́ fife eken̄ke la keege b̄o wo? Ɛ biì me le.”
²³ No Jisos gayɛɛ nonɛn, ɛ njeme ke mum no gene entelen̄ jo bonyii bo mbee le le ke waa ngoo Jisos wvun nu ke ekpwe ke. Geen̄n ɛ Jisos to baa gayte le ke wvù nu ke ekpwe ke. Wvù to gay ke le, “Ɛ me n̄cim mbe nshieele le wvù emɛy enu egɛn ebuy no me n̄ke en̄kase ento, ́ fife eken̄ke la keege b̄o wo.”

Ekume wee wvù san̄ n̄wa' wvun

²⁴ Waa ngoo wvudvu wvun nu wvù jemyi ekume mwɛɛm mvun, ɛ è nu wvù wvù nu ɛ san̄ mwɛɛm mvudvu, ɛ bese kee lo le fife fi wvù jemyi ekume fi nu keceɛy.

²⁵ Mwɛɛm mvumew nu ten̄ dvù n̄teen mvù Jisos to gee, ɛ è be nu le bó esan̄ mvunciim, ́ me en'yene le ke ekole ke nsh̄e le kecii nulo eken̄ke fò bó egɛɛ bon̄wa' bodvu ke.

Nwa' Lemme di boom bo ntum e bo Jisos e Fiεε fi nu ê ηwa' Lemme wvun e

Nwa' lemme di boom bo ntum e bo Jisos e wvun to saŋ Luka, biise saaka wvù jee wvu ekumε Jisos wvù wvù to yawεε wase saŋ ê Nwa' Luk le. Saaka wvù jee wvun nu le Jisos to nu ε kpwe yí kentam e fô bibefe bisεεbeene le, ε bó dwey wvù, ε Nyo' kase bvuse wvù yí kpwe le.

Wvuy fiεε fi ηwa' wvun jemyi ekumε fi nu keese no Keyoy ke Yuule to geε ε boom bo ηgoo le bo Jisos e ge ε saaka wvù jee wvu ekumε Jisos wvun saanŋken, gen Jelusalem noo biba bì Judea bô Samalia le bicii, gen buy εbuw ε wonj yo ena le (1:8). Nwa' wvun nu kenfe ekumε no ηgoo bonyii bo Klistu le to kewεε entelεj jo Bojuu, lese fitele yí Jisos e, ε fi ke mum ne tu fiεε fi ekole ke nshε le kecii.

Bikuu bi mwεεm e ê Nwa' wvun e

1:1-26 Ε Nyo' seyse bonyii bo nfewce le

1:1-14 Ε Jisos nya ntefe wvu fokemεse bô ηkawma

1:15-26 Ε wee jo bvudvuu bvυ Judas e

2:1-8:3 Ε bó fewce saaka Jisos Jelusalem

8:4-12:25 Ε bó fewce saaka Jisos Judea bô Samalia

13:1-28:31 Lemme di Baul e

13:1-14:28 Ghane di Baul e di fwe

15:1-35 Nshii wvu Jelusalem

15:36-18:22 Ghane di Baul e di bokaŋ bofεε

18:23-21:16 Ghane di Baul e di bokaŋ botete

21:17-28:31 Ε Baul no nu wee ncaw fewci ke diεw Nyo' Jelusalem bô Kaysalia noo Lum

¹ Cee la Teofilus, ê ηwa' wvu fwe wvù me nto nsanŋεε fô wo le, me nto nu ε nsanŋ jó ekumε mwεεm mvunciim mvù Jisos to gee noo mvù wvù to yeεyi bonyii dvú, ε kew no wvù to kewεε lemme diεw, ² gen buy diuu di Nyo' to joε wvù ε wvù ben we. Ε Nyo' se jo wvù é wvù eben we, wvù to nu ε beε Keyoy ke Yuule tefe boom bew bo ntum e bó wvù to cawεε. ³ Seke wvù to buyεε yí kpwe le, wvù to nu ε duŋce ekole kew ê bó yí εdiuw e mbaanyε ê jé le nteen nteen yí duŋci le wvù nu dvú. Ε wvù bvuu no jemyi ê bó ekumε bvunfon bvυ Nyo' le. ⁴ No bó bó to nu nonen, ε wvù gay ê bó le, “Fo ben ke enε Jelusalem ke. Ben ecεytε nnya yí Icεm to kawεε ben dvú yí ben to yuwεε e me njemyi ekumε yí. ⁵ Ben ekeè le Jon to leese bonyii ê joo, geenεn ejim jo εdiuw caan nu ε Nyo' nu ke elese ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le.”

Ε Jisos ben we

⁶ Ε Jisos bô boom bew bo ntum e ke no nu kefew kemew e, ε bó bife ê wvù le, “Tata, kefew nu ε kocn wase kè wo nu ege é bonyii boseεbeene bo Islael ekase esaake bvunfon bvυbole le?”

⁷ Ɛ wvú tfuse ê bó le, “Kefew kè fí nu ke ekooy nu ɛ è seyse Icɛm bô mvunɔay mwew, ɛ ke è nu bvudvuu bvunen keekiɛ ke. ⁸ Fí ben ekeè nu le Keyoy ke Yuule nu ke eto eyinɛn yí yene le, é ben emum ekenke mvunɔay, ekɛw esenje ekumɛ me Jelusalem noo biba bì Judea bô Samalia le bicii, egen ebuy ebuw ɛ wɔŋ yo ena le.” ⁹ Ɛ no wvú jeme nonen, ɛ Nyo' jo wvú ɛ wvú no bene we ɛ bó taale no wvú bene, ben ɛ kembew ban wvú, ɛ wvú la é bó ejise.

¹⁰ No bó luɔɛ ejise we etaale no wvú bene, ɛ fi kooy le bolemɛ bofɛɛ to nu ɛ ja sɛsɛ buynɛn ɛ bó ɛ tfume ndvú ɛ yí baa, leem mbew bó le, ¹¹ bife é bó le, “Bolemɛ bo Galilee, ben leeme taale la we? Jisow wvun wvú Nyo' jo é ben entelɛn wvú ɛ ben we nu ke ekase eto ke lenlen no ben be yɛn ɛ wvú bene we.”

Ɛ Matiaa jo bvudvuu bu Judas e

¹² Ɛ boom bo ntum e bo Jisow e mum nɛ fô Kum Bite bi Olif e no tuu jim Jelusalem, ɛ è to nu ke diɛw kɛngawtɛn ke may e keegɛn buy jó. * ¹³ No bó ley jó, mum ben gen é kebuw ke yew e ke ɛwe fô bó to ké no genɛ beele. Bonyii ban to nu Bita, Jon, Jɛm noo Andulu, Filew bô Toma, Batolomu bô Matio, Jɛm wvú waa Alfiyus, Semon wvú to nu wee nɔoo Boselot † noo Judas wvú waa Jɛm. ¹⁴ Ɛ bô bokenɛ bomew noo Maalia wvú bwee Jisow bô boom bo bwee Jisow e ké no taashi yí fiɛ le fimwaan keebunlee sekecii.

¹⁵ Ɛ è ke no nu ɛdiuw yoya le, ɛ boom bo nɔoo le bo Jisow e taashɛ. Bó to nu fô wee diɛw gbwee kecow mbaanfɛɛ le (120). Ɛ Bita ja we jeme é bó le, ¹⁶ “Boom bo bwɛɛm e, fiɛ fi Nwa' Nyo' jemyi to kɛnke ke keekooy. Ɛ nu fiɛ fi Keyoy ke Yuule to geɛ ɛ Dawe jeme ɛ è beɛ lo ekumɛ Judas wvú to joɛ fwe ɛ bó sɛ koo Jisow. ¹⁷ Ben kee le Judas wvun to nu wee mvu nɔoo yesebeene le, kɛnke diɛw lemme é beene ente.”

¹⁸ (Ɛ Bita sɛ no jemyi nonen nu ɛ Judas to jo wase bigew bì bó to nyaɛ é wvú yí fiɛ fi wvú to buwɛ le, guy bvudvuu dvú. Bvudvuu bvun nu fô wvú to gbwee ncine ɛ tee bvuyɛ, ɛ bvulɛw buy bvucii. ¹⁹ Ɛ bonyii bo Jelusalem bocii yuw, mum no teɛe bvudvuu bvudvú é díɛw yibole le Akeldema, fi nu le, “Gbwen Ɛlɛmɛ.”)

²⁰ Ɛ Bita bvuu gay le, “Dawe to nu ɛ sanj é Nwa' Mbense le le, 'Bó ecinɛ é la diɛw etu binffuy, é wee saa ebvuu eceè fó ke.’

Fí bvuu nu ɛ wvú ɛ sanj le,
‘Wee mvu kɛnke keejo bvudvuu bwew buvú lemme le.’

²¹⁻²² No fí nu nonen, wee mvu kɛnke keebene bese le, é bee bó efewci le Tata Jisow to nu ɛ buy yí kpwe le. Wvuwɛ wee kɛnke keenu wee wvú to lenɛ bee bó sekecii kè Jisow to ghane bee bó ɛ kɛw yí kefew kè Jon to leese bonyii é joo le, ɛ gen ɛ buy diuu di Nyo' to joɛ Jisow é bese ente ɛ wvú ben we le.”

²³ No wvú jeme nonen, ɛ bó cu bonyii bofɛɛ. Wvumvú to nu Yosew wvú bó to teɛe le Basabas bvuu teɛe le Justus, ɛ wvumvú nu Matiaa. ²⁴ No bó cu nonen, mum bunle le, “Tata, wo kee mvuntelem mvu bonyii bocii le. Nonen, duɔɔɛ é bese wee wvú wo nu ɛ caw entelɛn jo bonyii bo bofɛɛ ban, ²⁵ le wvú enú waa ntum Jisow wvú ejo bvudvuu buvú Judas e buvú lemme le, bvú wvú to

1:7 Mak 13:32 **1:8** Luk 24:47-48; 1:21-22; 2:32; 3:15; 5:32; 10:39; Jon 15:27 **1:8** Mat 28:19; Mak 16:15; Luk 24:47-48 **1:9** Luk 24:51; Jon 6:62; 1Bi 3:22 **1:10** Luk 24:4 **1:11** Luk 21:27; Mwm 1:7 **1:12** Luk 24:52 * **1:12** Kɛngawtɛn ke may e nu no wee to nulo elɛn diuu di mbam e. **1:13** Luk 6:14-16 † **1:13** Boselot to nu Bojuu bó to tomte wɔŋ, diuu keebvuse yí nɔow ɛ can bonyii bo Lum e. **1:14** Luk 23:49 **1:16** Mben 41:9 **1:18** Mat 27:3-8 **1:20** Mben 69:25; 109:8 **1:21-22** Luk 1:2; 3:21; 24:51 **1:24** Jon 2:24-25

cin'yee gen fô wvù nu fó le.”²⁶ No bó bunle nonen, mum san ediee ebo, jem, e di Matiaa le buy gbwe. E bó mum bise wvù ngoo boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow mwaan e.

2

E Keyoy ke Yuule to

¹ E diuu di Nkaw mvu wvù bó to teje le Bentekos e ke to kocen, e bonyii bocii bô to nu e lese fitele yí Jisos e e taashe bvudvu bvumwaan. ² E bó ke ne sese yuw e fi ee dvúmt e shiile we ke di ewe keekee le. E fi shii, ley yin sen yew yí bô to nu dvù le. ³ E bó dioo taa, yen fi ee fimew e e fi nu ke di ewe leme di nguy e, e fi mum saan ken gen yí bó le wee mwaan mwaan. ⁴ E Keyoy ke Yuule mum yin sen yí bó le bocii, ge e bó no jemyi dí ew bitum j eey j eey. ⁵ E to nu kefew kekí le, e Bojuu bô to nu e looce e lese fitele yí Nyo' le nu Jelusalem, e bó ja bitum bicii bi yí ekole ke nshe le. ⁶ No bó yuw nonen, mum tase to nteen fô bonyii bô to nu e lese fitele yí Jisos e to nu. E bonyii bô to lese fitele yí Jisos e bodvu no jemyi, e wee mwaan mwaan yuuke e dí ew yibole. E fi ffumse bó. ⁷ E diuw yum bó, e bó no ghayte, gayte le, “Ke bonyii bô jemyi ban bocii nu bonyii bo Galilee le? ⁸ Fí ghan ne le beene e se no yuuke e bó jemyi e dí ew bitum bisee beene le? ⁹ Beene bomew ne Baatia, bomew e ne Medes bô Elam, bomew e ne Misobotemia bô Judea e no Kafadosia, bomew e ne Bontus bô Esia. ¹⁰ Beene bomew e ne Fligia bô Bamfilia, bomew Ijiw bô biba bi Libia le, bi nu mbew kelaante kè Selin e. Beene bomew e ne Lum, e è nu Bojuu bô bonyii bô banke lo e tu bonyii bo mbee Bojuu le. ¹¹ Beene bomew e ne Klet bô Alebia. Beene e no yuuke e dí ew bitum bisee beene le j eey j eey no bonyii ban jemyi binghaw bi mweem e bi Nyo' ge.” ¹² E diuw yum bó, e bó no ghayte ebon e bon le laa fifin fi ee lo se dun ci le la le. ¹³ E bomew bonyii no se wsee lo fibole gayte le, “Bonyii ban nu e mbvuum e koo bó.”

E Bit a jeme e bonyii

¹⁴ Nonen, e Bit a bô ke bese ke boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow mwaan mum leem fó. E Bit a mum kew no jemyi e kebombom ke bonyii le fowe we le, “Ben Bojuu noo bonyii bocii bô cee Jelusalem, ben enya bitem nta y e fi ee fi me nu enjeme e ben. ¹⁵ Mbvuum baa koo bonyii ban no ben kpwaake ke. Keseen be e ke lo didiuu bvuu ke fontanentan. ¹⁶ Fi ee fi kooyi fin keseen nu fi Ju el wvù wee ntum Nyo' to jemy ee wase le, ¹⁷ ‘Nyo' gayte le, e nu ke edioo enu yí e diuw yo fokemese le, e wen etfuw Keyoy kewene yí bonyii bocii le. Nonen, e boom bonen bô bolemse noo bô bokene eyuuke mweem mvù wen jemyi, seje e bonyii, e mweem di ewe bifile le etoo fô cubonyii bonen e, e bifile elamte ngaybonyii bonen. ¹⁸ E nu ke edioo enu e diuw yoya le, e wen etfuw Keyoy kewene yí bonyii bo lemme le bowene bocii, bô bolemse noo bô bokene, e bó eyuuke mweem mvù wen jemyi, seje e bonyii.

¹⁹ Wen nu ke ege mweem mvu diuw wvù yum e n e we,

ebvuu ege mwεεm mvù dunji mvunḡay mvuwene yí nshe le.

Elemε bó ḡguy noo njiim yí bεmte nu ke enu.

²⁰ Diuu nu ke ejjim,

é kpwee enε eyεεle diεwε elemε le,

é diuu di baay di Tata le di kenḡhaw e se keeke eto.

²¹ Nonεn, é naa yeε wvù nu ke elεke Tata, ke eboy.' ”

²² E Bitā bvuu gay le, “Bonyii bo Israēl, ben eyekε eyuw ntay fiεε fi me njemyi. Jisos wvu Nasalet to nu wee ε Nyo' to looce dunḡe é ben le è tum wen wvù no wvù to gee é Jisos egee mwεεm mvù dunji mvunḡay mvu Nyo' le bó mvu diuw wvù yumεεn e noo binḡhaw bi mwεεm e é ben entelεḡ. Ben kee naa mwεεm mvun ntay. ²³ Jisos wvun nu wee wvù bó to nyaε é ben, ε è to seyse

ke Nyo' ε fi ke no kooyi ε wvù to kee wase. E ben mum yu wvù no ben to nyaε wvù can bonyii bó befe le, ε bó ta yí kentam e. ²⁴ Geenεn, ε Nyo' kase bvuse wvù yí kpwe le, ε wvù boy can kpwe le njefo ke è to nulo é kpwe emεy ejici wvù le ke. ²⁵ Dawe to nu ε jeme εkumε Jisos wvun gayte le,

'Me n'yεne Tata Nyo' le ε wvù nu bee wvù sekecii

é εbo kem ke εceεy e, ε è yaa nulo é fiεε eshiw me ke.

²⁶ Nonεn, fitele fiem ε mum ε no yuuke njon,

ε me njemyi bó nlanḡan.

Me nu wee ε me nu ḡke enḡpwe ke lo,

geenεn ε me ntaale ke fwe,

²⁷ njefo ke wo wvù Nyo' nu ke ecinε keyoy kem e wonḡ bonḡfu le ke.

ε ke wo nu ke ecinε Waa wo lemme wvù Yuule le é wvù efo é jem ke.

²⁸ Wo nu ε dunḡe wase me je yí è nulo é me enfey jó nse mboy.

Me nu ḡke enlanḡane no me nu ḡke enu é wo fwe.' ”

²⁹ E Bitā bvuu gay le, “Boom bo bwεεm e, è nulo é me enjeme é ben se kemaḡεn le icee cee wesebeene wvù Nfon Dawe to nu ε kpwe, ε bó dwey wvù, ε jem ye nu fεn ε to e buy εben e. ³⁰ Wvù to nu wee ntum Nyo' bvuu kīεε ḡkawma wvù Nyo' to kawεε wvù dvù lew le wen nu ke egεε wan wvù é kfuu diew e yí kawla we le. ³¹ E wvù mum yaḡsen yεn fiεε fi Nyo' to nu keeke ege le, mum jeme le Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu ke ebuy yí kpwe le. E nu fiεε fi wvù to gayεε le,

'Wvù to baa emεy wonḡ bonḡfu le ke,

ε ye ye to baa efo é jem ke.'

³² Jisos wvun nu ε Nyo' to bvuse wvù yí kpwe le, ε bese bocii bó nu bonyii bew bo ḡgool to nu ε yεn wvù le. ³³ Nyo' nu ε bense wase wvù ε shike é εbo kew ke εceεy e, ε nya Keyoy ke Yuule é wvù no wvù to kawεε. Fiεε fi ben yεne bvuu yuuke keseen nu Keyoy kedvu ε Jisos ε nya é bese. ³⁴ Ke è yaa nu Dawe wvù to beneε we ke. Dawe kebεε to nu ε gay fiew le,

'Tata Nyo' to nu ε gay é Tata wεm le,

shiile é εbo kem ke εceεy e,

³⁵ egεn ebuy seke me nu ḡke enshike bonyii buw bo bvuban e é wo ejise,

é wo etome bikaa biuw yí bó le diεwε kedvuushεε ke bikaa biuw e.'

2:21 22:16; Lum 10:13 **2:22** Luk 24:19; Jon 3:2; Lem 2:43; 4:30; 5:12-16; 6:8; 14:3; 15:12; 19:11-12; Lum 15:19; Ibu 2:4 **2:23** 3:15; 4:28; 7:52; Luk 23:33; 1Tes 2:15 **2:24** 3:15; Luk 24:5 **2:25** Mben 16:8-11 **2:27** 13:35 **2:29** 1Bfn 2:10; Lem 13:36 **2:30** 2Sam 7:12-13, 16 **2:31** Mben 16:10 **2:32** 1:8 **2:33** 2:34; 3:13; 5:30-34; 7:55; Mak 16:19; Luk 20:42; 22:69; Lum 8:34; Efe 1:20; Kolo 3:1; Ibu 8:1; 1Bi 3:22; 1:4; Jon 14:16-17; 15:26 **2:34** Mben 110:1; Luk 20:42-43; Ibu 1:13

³⁶ Nonen, bonyii bocii bo Islael emum ekeè lo ntay le Jisos wvun wvù ben to tae yí kentam e nu wvù wvù Nyo' nu e gee wase le è nu Tata bvuu nu Mboyse wvù wvù to kawee.” ³⁷ No bonyii bodvu yuwee nonen, e njeme wvudvu koo bó. E bó mum bife ê Bitá bô kebeese ke boom bo ntum e bo Jisos e le, “Boom bo bwee wese le, bese nu ege nee keseen?” ³⁸ E Bitá tfuse ê bó le, “Wee mwaan mwaan ekumen fitele fiew, é bó elese wvù ê joo é diee di Jisos Klistu le wvu le Nyo' eléeshe bibefe biew ebvuu enya wvù bó nnya ye yí è nu Keyoy ke Yuule. ³⁹ Nkawma wvudvu wvun nu fô ben e, noo fô boom bonen e, bvuu nu fô bonyii bocii bô nu fonfwan e. Wvù nu fô bonyii bocii bô Tata wvù Nyo' wesebene teje e bó too fô wvù le.” ⁴⁰ E Bitá bvuu jeme mwem nteen, tefe bó, leke le bó efi bikuu bibole yí ngew wvù nu keeke eto yí engoke kè befe kin e. ⁴¹ E bonyii yuw njeme Bitá wvun, e nteen bee, e bó mum lese bó ê joo. Ebvubwe e bonyii bise ngoo bonyii bo Jisos e diewe bontfuke botete (3,000) le. ⁴² E bó mum nya bikuu bibole no yuuke mwem e è nu mvù boom bo ntum e bo Jisos e to yeeyi. E bó bó no nu yí kentaashe le, guutene bleed, bvuu bunlee yí kentaashe le.

Nce ngoo bonyii bo mbee le

⁴³ E boom bo ntum e bo Jisos e no gee mwem mvu diuw wvù yumen e bó mwem nteen mvù dunji mvungay mvu Nyo' le, e bonyii yene, e fi ghaake lo bó. ⁴⁴ E ngoo bonyii bo mbee le bocii no nu yí wee le mwaan, kenke fi ee fibole fimwaan. ⁴⁵ E bó ké ne gese mondvuum mobole bó mwem mvubole, gaw bigew bidvu ebonbon no ngew wee nu. ⁴⁶ E bó no shee taashi yew ncese le ediuw ecii, diekene yí kentaashe le e la le bó nlanlan fô mvuntelem mvubole, yaa ye ee ejise ke, ⁴⁷ bensee Nyo'. E bonyii no yene nonen, bensee bó. E Tata no boysee bonyii ediuw ecii, biise ngoo yibole.

3

E Bitá bô Jon fe nkewle

¹ E è ke no nu diuw dimwe, e Bitá bô Jon ne no bene fô yew ncese le ke diewe didiuw ditete le fomvunsheen, e è to nu kefew ke bunle le. ² Ke kefew kedvu le, e bonyii e tuu wee mvu e no too dvú, to shike diuw ketaan wvù bó to teje le wvù Jee le wvù to leyte fô yew ncese le. Wee wvudvu nu e bó to boke wvù e è nu nkewle, é bonyii ké no tuule wvù ediuw ecii too shiwse fô e wvù leke bigew é bonyii bó fele leyte yew ncese le. ³ E wvù yen Bitá bô Jon e e bó fele keeley fô, mum no leke bigew é bó. ⁴ E bó lun ejise yí ye le. E Bitá gay é wvù le, “Taa bese!” ⁵ E wvù mum taa bó, kpwaake le bó nu enya fi ee é wen. ⁶ E Bitá gay é wvù le, “Ke me kenke naa lo bigew ke, geenen fi ee fi me kenke nu e me nu enya é wo. Me ngayte é wo é diee di Jisos Klistu wvu Nasalet e, ja we elenè!” ⁷ No wvù gay nonen, mum jice wvù le yí kebo ke ecey e, cake we. Kan mwaan, e bikaa bó mvunjoko mvu wee wvudvu le mum teme. ⁸ E wvù sele we leem, mum kew no lene. E bó bó gen ley fô yew ncese le, e wvù no ghane fô maymayi, bensee Nyo'. ⁹ E bonyii bocii bô to yene no wvù ghane bensee Nyo', ¹⁰ kie le è nu wee wvù se shee leke ekeke diuw ketaan we wvù bó teje le wvù Jee le wvù leyte fô yew ncese le. E ejise jiim bó, e bó no kenke ngaw yí fi ee fi kooy bó wvù le.

Ɛ Bita jeme ê bonyii fô yew ncese le

¹¹ Ɛ wee wvudvu ηεεM lo yî Bita bô Jon e. Ɛ bonyii yεn ε diuw yum bó, ε bó no lewte gne bεwse bó le fô bvudvuu bvù bó to tenje le cile Saamun e. ¹² Ɛ Bita yεn no bonyii tase ε to, mum jeme ê bó le, “Bonyii bo Isael, è nu nje la wvù diuw yumte ben ekumε fiεε fin ε ben taale bese nen? Ben kpwaake finen le è ge mvunγay mvuseεe wee wvun ε se no lenε le? Nuu ben kpwaake ten le è ge nce wese wvù yuule le? Ke è nu nonen ke. ¹³ Fí nu le Nyo' Abla'am bô Aysik noo Yakow, wvù nu Nyo' bo'icee cee bosεεbeene bocii to nu ε bense wase Jisos wvù wee we lemme gεε mbew ye le. Jisos wvun nu wvù ben to tunεε jo nya ê bonyii bo nsaw e, ε Baylet no gomte keecinε wvù le, ε ben farj. ¹⁴ Jisos to nu wee wvù yuule, nu teyete, ε ben tun wvù, gay le bó ebvuse ε è nu wee wvù to yuwyeε bonyii, enya ê ben. ¹⁵ Ɛ ben ge nonen mum yu wee wvù nyaa nshii ê bonyii, geenεn, ε Nyo' kase bvuse wvù yî kpwe le, ε bese yεn wvù le ε mum ε no seje. ¹⁶ Ɛ ge mvunγay mvu diee di Jisos wvudvu le ηkεwle wvun wvù ben yεne, kee, ε se no lenε. Fí kooyi nonen njefo bese nu ε lese fitele yî Jisos e, fitele fi bese lese yî ye le ε mum ε ge wee wvun ε no temyi nta y nen no ben yεne.

¹⁷ Keseen boom bo bwεεM e, me ηkee le fiεε fi ben ε bikuu bi wonje to gee bô Jisos nu ε ben ε bó to ge yaa kee ke. ¹⁸ Fí to kooyi ê yiyin je le keege é fi eto ekocεn no Nyo' to gee wase ε bonyii bew bo ntum e jeme ε è bεε lo le Mboyse we wvù wvù to kawεε nu ke eyen ηgew. ¹⁹ Nonen, ben ekumen mvuntelem mvunen ekase etu jim fô wvù le, wvu le wvù elεshε bibefe binen, ²⁰ emum ege é shém elεeten ben, eciinse Jisos wvù Mboyse wvù wvù to balεε fô ben e. ²¹ Jisos wvun kenke keeke emey fowe egey ebuy kefew kè Nyo' ke eseyse mwεεM mvunciim é mvù ekase etu mvunfem, no wvù to jemyeε diuw bonyii bew bo ntum e bô yuule le ε è bεε lo bvuyvuum e. ²² Muses to nu ε yuu gay le, ‘Tata Nyo' nu ke ebvuse wee we ntum mvu ê boom bo bwee wene le ente, eciinse fô ben e ke no wvù to bvuseεε me, ε ben kenke keeke eyuukè fiεε fi wvù jemiyi ê ben e.

²³ Wee wvù nu ke enu se wvù yuuke wee ntum wvudvu le, nu ε bó nu ke ebvuse wvù ηgoo bonyii bo Nyo' le, elεse lo.’

²⁴ Ɛ nu ke ten no bonyii bo ntum Nyo' le bocii ε kεw yî Samwel e noo bô to toε ejim jo wvù to jemyeε wase ekumε mwεεM mvù kooyi ε diuw eyan e. ²⁵ MwεεM mvunciim mvù Nyo' to kawεε dew bonyii bew bo ntum e ban nu mvunen, ε kelew kè Nyo' to dieε bô bo'icee cee bonen nu ten fô ben e. Ɛ nu no Nyo' to jemyeε ε Abla'am le, ‘Me nu ηke embuw bonyii bocii yî εkolε ke nshε le nfele yî kfuu diuw e.’

²⁶ Ɛ Nyo' mum caw wee we lemme yaw tum ε è nu fô ben e le wvù eto elanj kembonen yî yene le, ege é ben ecinε jé yene yî befe le.”

4

Ɛ Bita bô Jon taƚe diuw

¹ Ke no Bita bô Jon to bεε jemiyi ê bonyii nonen, ε bocee ncese bomew bô εkolε ke bonyii bo nci le bô to cεyte yew ncese noo Bosadusii bomew sele fó.

² Bó to ton'yi shém njefo Bita bô Jon to yɛɛyi bonyii, fewci le no Jisos to buyɛɛ yi kpwe le nu ε bonkfu nu ke ebuy ten yi kpwe le. ³ E bó mum koo bó gen fen no è to nu wase fokieguu, le bvú ke edioo ε yuu, é bó se no yuuke. ⁴ Geenɛn, bonyii nteen bô to yuwɛɛ n'yɛɛyi Bita bô Jon, to nu ε bee, ε ngoo yibo bise, ε bolemse no nu wase diɛwɛ bontfuke botin e (5,000).

⁵ E bvú ke buy yuu, ε bocee wonj bô bonyii bô saake wonj noo bonyii bô to dunɔi bonci bo Nyo' le, tase hvudvuu bvumwaan Jelusalem. ⁶ E Annas wvú ekolɛ ke bocee ncese le bô Kayfas noo Jon bô Aleksanda noo bonyii bomew bô to nu ten kfuu di ekolɛ ke bocee ncese le nu fô. ⁷ E bó mum leke Bita bô Jon é bó ejise, bife é bó le, “Ben se jo fɛɛ mvunɔay ε se fe wee wvun? Ben se fɛ é diee di yɛɛ le?” ⁸ E Keyoy ke Yuule yinɛn yi Bita le, ge ε wvú tfuse é bó le, “Bocee wonj bô bonyii bô saake wonj, ⁹ bese leeme fɛn eɛen keetanɛ diuw ekumɛ lemme di jee di bese se gee fô nkɛwle le, wvú ε se no lenɛ. No ben gomte keekiɛɛ no fi se ghanɛɛ, ¹⁰ ben noo bonyii bocii bo Islael ekeè le wee wvun leeme é ben ejise keseen tɛmyi nɛn, ε è nu nje mvunɔay mvu diee di Jisos Klistu wvu Nasalet e. Jisos wvudvu wvun nu wvú ben to joɛ ta yi kentam e ε wvú kpwe, geenɛn ε Nyo' kase bvuse wvú yi kpwe le. ¹¹ Wvú nu tɛ di Nwa' Nyo' jemyi ekumɛ dí le, ‘Tɛ di ben bonyii bo kembom e to tunɛɛ nu ε dí nɛ wase ε tu tɛ di buu di yew e.’

¹² E mɛy ke Jisos maan wvú boysee bonyii. Ke diee di wee mvu le bvuu nu dvú fokuse fɛn di Nyo' nu ε gee le è nulo é dí eboyse beene ke.”

¹³ E bonyii bô to saake ba, yuw no Bita bô Jon jemyi yaa fane ke, bvuu yen le è nu bonyii bo nɛw, ε bó baa kee nwa' ntaɛ ke, ε diuw yum lo bó. E bó mum kiɛɛ le fí nu nonɛn, njefo è nu bonyii bô to ghane bô bo Jisos. ¹⁴ E bó fanɛ yaa bvuu kenke fiɛɛ fi bó ekicɛn Bita bô Jon yi dvú le ke, njefo bó to yene wee wvú bó to feleɛ le, ε wvú leeme bó bó. ¹⁵ E bonyii bô to saake bodvu nɛ yaw bvuse bó ekfun, mum shɛɛ no cuu bontanj ebonebon gayte le, ¹⁶ “Beene nu ege nɛɛ bó bonyii ban? Bonyii bocii bo Jelusalem nu ε bó ε kiɛɛ wase ekumɛ fiɛɛ fi dunɔi mvunɔay mvu Nyo' le endan fin fi bó ge, ε ke è nulo é beene etun ke. ¹⁷ Geenɛn, keege le fo saaka wvudvu wvun ebvuu esaanɔenè genè fwe, beene ekan bonyii ban le fo bó ebvuu emom lo ejeme fiɛɛ é wee ekumɛ diee di Jisos wvun e ke.”

¹⁸ E bó tee Bita bô Jon ε bó kase ley. E bó mum lew lo é bó le fo bó ke ebvuu emom lo ejeme, kenɛɛ eyɛɛyi wee ekumɛ diee di Jisos e ke. ¹⁹ E Bita bô Jon tfuse fibole le, “Ben ke kpawwɛ le laa fiɛɛ fi nu lenj fô Nyo' le nu le bese eyuw ε è nu ben e, nuu wvú wvú Nyo' le le? ²⁰ Ke è nulo é bese elu keejemyi ekumɛ mwɛɛm mvú bese nu ε yen ε bvuu ε yuw e ke.” ²¹ E bonyii bô to saake bodvu bvuu looce lew lo tɛme, mum cinɛ bó le ε bó no gene. E bó to tan ε è nu fiɛɛ fi bó else bó dvú yi ngɛw e, njefo bonyii bocii to bensee Nyo' yi fiɛɛ fi to kooyɛɛ le, ²² se bvuu ge ε wee wvudvu wvú bó to gee fiɛɛ fi dunɔi mvunɔay mvu Nyo' le fin keefe wvú to nu ε wvú ε fey wase bilum mbaanyɛ.

E bonyii bo mbee le leke mvunɔay é Nyo'

²³ No bó cin'yɛɛ Bita bô Jon e nonɛn, ε bó kase tu jim fô bonyii bobole bo ngoo le, see é bó fiɛɛ fi bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake wonj be jeme. ²⁴ E bó yuw, mum baance ye leke é Nyo' yi wee le mwaan le, “Tata wvú

Cee Ekole, è to bom wo εbulε bô nshε bô jóo noo mwεεm mvunciim mvù nu mondvuum man e. ²⁵ Wo to nu ε ge ε icee bo'icee bosese wvù Dawe, wvù to nu waa wo lemme jeme yí mvunḡay mvu Keyoy ke Yuule le le, 'E nu nje la wvù bonyii bô yaa nu ke Bojuu ffuuke bô fiεε shém e, ε bonyii cuu bontanḡ se bó nu ke elem ḡkuunḡ?

²⁶ Bonfon bo fokuse fεn seysee jem, ε bonyii bô saake wonḡ taashi

keediu Tata bô wee we wvù wvù nu ε yefe le è nu Mboyse.'

²⁷ E nu ke lenḡen fiεε fi to kooyεε elaaante jan. Nfon 'Elod bô Bontus Baylet to nu ε taashε bô bitum noo bonyii bo Israel die mvunanḡ ejim jo Jisos wvù Waa wo lemme wvù yuule wvù wo to yefeε le è nu Mboyse. ²⁸ Bó to taashi keege ε è nu mwεεm mvù wo to nu ε seysee wase ncejole bô mvunḡay mwuw le wo koonḡke le mvù ke ekooy. ²⁹ Nonεn, yí keseen e Tata, taa eyen je yí bonyii ban beemsee bese jó. Nya bese bonyii buw bo lemme le bô mvuntelem mvù temyi keefewci diεw yo yaa fane naa lo ke. ³⁰ Nya bese bô mvunḡay mwuw keefεle bonyii bvuu gee mwεεm mvù dunḡi mvunḡay mwuw bô mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e dvù è diee di Jisos wvù Waa wo lemme wvù yuule le.' ³¹ No bó mase ε bunle, ε nshε shiw fô bó to nu. E Keyoy ke Yuule yinḡen yí bó le, ε bó mum no fewci diεw Nyo' yaa fane ke.

E ḡgoo bonyii bo mbee le no keḡke fiεε fibole fimwaanḡ

³² E ḡgoo bonyii bo mbee le no nu fitele fimwaanḡ, nu yí wee le mwaanḡ, ε wee yaa teḡe fiεε fimew le è nu fiwene wen εmberḡ ke. E fiεε fi wee le nu fi bonyii bocii le. ³³ E Nyo' nya mvunḡay mvu baay è boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó bvuu no fewci ke è bonyii temyi lo le Tata Jisos to nu ε buy yí kpwe le. E bó no nu ε Nyo' ε buw bó bô nfi we baay. ³⁴ Ke wee yaa to nu dvù wvù fuute è bó entelenḡ ke, njefo bonyii bô to keḡke ḡεε keεεε yéw to ké gese, to bô bigew bidvu, ³⁵ nya can boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó mum gaw è bonyii bocii no ḡεw wee to nu.

³⁶ Wee mvu to nu ε bó teḡe le Yosεw, ε boom bo ntum e bo Jisos e ε cu diee diew dimew le Banaban, (di nu le, Wee N'yuwse Mvuntelem). Wvù to nu wee wvu è kfuu di Lεwe le, ε bó to boke wvù Sayblus. ³⁷ E wvù mum ḡen ten gese we wεε, to nya bigew bidvu can boom bo ntum e bo Jisos e.

5

Ananias bô Safilia

¹ E wee mvu wvù bó to teḡe le Ananias bô kpweεe wvù Safilia gese ten keεεw ke wεε le. ² E bô kpweεe seysee kaa fafe lo bigew bidvu, ε wvù mum jo kebεse ḡen nya can boom bo ntum e bo Jisos e. ³ No wvù nya nonεn, ε Bitā bife è wvù le, "Ananias, è ge la fi wo cine Satan ε ley è fitele fiuw e ε ge le wo embiay mbiay è Keyoy ke Yuule, wo ε mum ε fafe bigew bi wo gese wεε dvù? ⁴ Wo dioo gese wεε ε è nu wo, ε bigew nu ke biuw, wo ε ghan nεε ε se ge kfuu fin fiεε? Wo baa mbiay ε è nu è bonyii ke, wo mbiay ε è nu è Nyo'." ⁵ Kanḡ mwaanḡ no Ananias yuw njeme wvun nonεn, mum ḡbwe kpwe. E bonyii bocii bô yuwεε saaka wvudvu fan baay. ⁶ E cubonyii ley baance wvù è ndvu le, jo buy dvù ḡen dwey.

⁷ Ejim jo bontam bo kefew e diewe botete, e kpwese ley, yaa kee fiε fi be kooy bô dweese ke. ⁸ E Bita bife ê wvú le, “Kε see ê me, bin nu bigew bicii bi ben ε dwee wo gese wεε dvú?” E wvú tfuse le, “Eε, è nu bí nen bicii.” ⁹ E Bita bvuu bife ê wvú le, “Ben ε dwee wo ghan nεε ε se seyse keemom Keyoy ke Tata le? Yekε eyuw, ncin bonyii bô be gen ε dwey dwee wo nu wase ê yew fwese, ε bó nu eley etuu tεn wo ebuy dvú egen edwey.” ¹⁰ No Bita jeme nonen, kaŋ mwaan ε Safilia mum gbwe ê wvú ejise kpwe. E cubonyii ba dīoo ley yen ε wvú ε kpwe wase, ε bó mum tuu wvú buy dvú gen dwey mbew dweese le. ¹¹ E kentaashε ke bonyii bo mbee le kecii noo bonyii bomew bô to yuwεε saaka wvudvu fan baay.

Mwεem mvú dunji mvunḡay mvu Nyo' le bô mwεem mvu diuw wvú yumεen e

¹² E boom bo ntum e bo Jisō e no gee mwεem mvú dunji mvunḡay mvu Nyo' le bô mwεem mvu diuw wvú yumεen e nteen ê bonyii ente. E bonyii bo mbee le bocii ké no taashi fô kebuw ke Saamun e yew ncese le. ¹³ Kε wee wvu ncεw to ké mum taashε lo bô bó kε. Geenεn ε bonyii to ké no bensee naa bó ntay. ¹⁴ E bolemε bô bokene nteen bô to leese fitele yí Tata le no biise ngoo bó le. ¹⁵ E mwεem mvú boom bo ntum e bo Jisō e to gee, ge ε bonyii no tuule bonyii bo bincem e jiwse mbew jé le yí bintaw e noo yí dighaam e wvu le Bita ké dīoo fele, ε è cim nu kenjinjin kew é kí egbwe yí wee le. ¹⁶ E bibombom bi bonyii le no nen'yi bilaante bi mbew Jεlusalem e too bô bonyii bo bincem e noo bô kenke biyoy bi yiile yí bó le, ε bó fele bó bocii.

É bó no ghεeke boom bo ntum e bo Jisō e

¹⁷ E εkolε ke bocee ncese le bô ngoo ye yí è to nu Bosadusii ke ja kεw no ghεeke boom bo ntum e bo Jisō e, ¹⁸ mum tum bonyii ε bó gen koo bó fen yew ncaw e. ¹⁹ Geenεn, ε è ke no nu entaŋ ε nceendaa Tata to yene dew fwese yew ncaw bvuse bó. No wvú bvuse bó, mum gay le, ²⁰ “Ben egen yew ncese le, egen efewci fiεe ficii ê bonyii ekumε nce wvu fwε wvun.” ²¹ No bó yuw nonen, mum gen. E ekfur ke dīoo eyuule, ε bó ley fô yew ncese le, mum kεw no yεεyi bonyii.

Kε kefew kedvu le, ε εkolε ke bocee ncese le bô bonyii bew bo ngoo le, kum bonyii bo Islael bô saake woŋ bocii ε bô bó shii, mum tum bonyii bo nci le le bó egen yew ncaw e, eto bô boom bo ntum e bo Jisō e. ²² E bó gen buy fô gom bó nkuun mum tu jim to see le, ²³ “Bese gen ε buy yew ncaw e, ε yen ε dew fwese nu ε bó ε looce ε fen, ε bonyii bo nci le leeme fô cεyte. Bese ε dīoo yene yew ley ε fanε yaa eyen wee le dvú kε.” ²⁴ E εkolε ke bonyii bo nci le bô to cεyte yew ncese bô bocee ncese bo baay baay, yuw nonen, ε fi ffumse bó, ε bó no ghayte laa bó nu ke etu fεε bó fin fiεε le. ²⁵ E wee nε ley gay ê bó le, “Ben eyuw, bonyii ba bô ben se fenεε yew ncaw e, boba wase fô yew ncese le yεεyi bonyii.” ²⁶ No bó yuw nonen, ε εkolε ke bonyii bo nci le bô ngoo ye mum buy gen jo bó, no too bó bó. Geenεn, bó to baa joo bó kane lo bó kε, njefo bó, bonyii bo nci le bodvu to fane fo bonyii etumyε bó bó εta.

²⁷ E bó to bô boom bo ntum e bo Jisō e, ley bô bó leke fwe dvu bonyii bô saake woŋ. E εkolε ke bocee ncese le no biwci mwεem ê bó gayte le, ²⁸ “Bese nu ε looce wase ε lew lo le fo ben ebvuu emom eyεyi wee ekumε diee di wee wvun e kε. Geenεn, ben eyen fiεe fi ben mom! Ben nu ε ge wase n'yεεyi wene ε

saanƙen Jelusalem jocii. Ɛ ben gomte keege Ɛ fi eduƙci le bese kee fiƐƐ fô kpwe ye le." 29 Ɛ Bita bô ngoo boom bo ntum e bo Jisos e tfuse le, "Bese ƙeƙke keeyuw Ɛ è nu Nyo' le, Ɛfey keeyuw wee le. 30 Ben to nu Ɛ ta Jisos yî kentam e Ɛ wvù kpwe. Ɛ Nyo' bo'icee cee bosƐbeene bvuse wvù yî kpwe le, 31 bense wvù, shike Ɛ Ɛbo kew ke ƐƐƐy e le wvù enù Cee Ekole noo Mboyse, wvu le bonyii bo IsraeI ekumen mvuntelem mvubole, Ɛ wvù wvù Nyo' eleeshe bibefe bibole. 32 Bee bo Keyoy ke Yuule kè Nyo' nyaa Ɛ bonyii bô yuuke wvù le Ɛ mum Ɛ no fewci mwƐƐm mvun."

33 No bonyii bô to saake woƙ yuw njeme wvun nonen, Ɛ mvuntelem bente lo bô. Ɛ bô mum no gomte keeyuwƐ boom bo ntum e bo Jisos e. 34 Geenen, Ɛ wee mvu ngoo bonyii bô to saake woƙ e wvù diee to nu Gamalia, Ɛ è nu wee Falasii bvuu nu wee wvù duƙci bonci bo Nyo' le, Ɛ bonyii bocii wvumte wvù ntaƐ, ne we. No wvù ne we, gay Ɛ bô yaw bvuse boom bo ntum e bo Jisos e Ɛkfuf. 35 Ɛ wvù shƐƐ jeme Ɛ bonyii bô to saake woƙ le, "Bonyii bo IsraeI, ben ejo weƐ bô fiƐƐ fi ben gomte keege bô bonyii ban. 36 Ben ekume le Ɛ to nu kefew kemew e, Ɛ wee mvu ja fen Ɛ bô teƙe le Teodas no duƙci le wen nu wee wvu baay. Ɛ bonyii shfum Ɛ wvù ejim ke diƐwe gee ne le. Ɛ bô ke yu wvù Ɛ ngoo ye tawse, Ɛ fiƐƐ fi wvù to too dvù laaye Ɛcici. 37 Ɛ wvumvu wee ke bvuu ja kefew kè bô to taanƙe bonyii le Ɛ bô teƙe le Judas, Ɛ è nu wee wvu Galilee. Ɛ wvù gufe bonyii nteen Ɛ wvù ejim. Ɛ bô ke yu ten wvù, Ɛ ngoo ye saanƙen. 38 Yî fin e, me Ɛ no nteete ben le fo ben ege fiƐƐ bô bonyii ban ke. Ben ecine je yibole. Ɛ è fen nu le fiƐƐ fi bô too dvù bvuu yeƐyi bonyii dvù fin ƙew wee wvu wum, tu fi nu ke elaaƐ Ɛcici. 39 Ɛ no nu le fiƐƐ fidvu ƙew Nyo', tu ƙe è nulo Ɛ ben ke eso bô ƙe. Ɛ ben baa eyene, Ɛ fi ke enƐ ebuy le ben diuu Ɛ è nu ben Ɛ bo Nyo'."

40 No Gamalia jeme nonen, Ɛ bonyii bô to saake woƙ yuw nteƐ we, kase tee boom bo ntum e bo Jisos e Ɛ bô ley. No bô ley nonen, Ɛ bô tam bô, ciise lo le fo bô ke ebvuu emom lo eyƐyi wee Ɛkume diee di Jisos e ƙe, mum cine bô le Ɛ bô no gene. 41 No bô buyƐƐ dvù no gene fibole yuuke Ɛ è nu njoƙ le bowen nu Ɛ bô Ɛ kocen bonyii bô bô eshoose bô nje diee di Jisos e. 42 Ɛ bô gen nonen, bvuu no yeƐyi ke bonyii Ɛdiuw Ɛcii fô yew ncese le noo Ɛla le, fewci saaka wvù jee wvù le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawƐƐ.

6

Ɛ bô baayƐ bonyii bo lemme le bosooshwiƐ

1 Ɛ è ke no nu kefew kemew e, no ngoo bonyii bo mbee le to kuu gene fwe, Ɛ Bojuu bô to jemyi ƙe Ɛ è nu diƐw Glek ne ƙew no wvukene Bojuu bô to jemyi diƐw woƙ le bô gawte mwƐƐm Ɛ boko' bo bonƙfu le Ɛdiuw Ɛcii nyaa mvu bo bowen e caan. 2 Nonen, Ɛ boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow boƐƐƐ mum kum ngoo bonyii bo mbee le bocii gay Ɛ bô le, "Ƙe fi jee le bese ecine keefewci diƐw Nyo' egeƙ shii Ɛ è nu yî keƐƐƐƐ le ƙe. 3 Boom bo bwee wese le, fi jee le ben ebaayƐ bonyii bosooshwiƐ Ɛ ben ente, Ɛ bese enya lemme din can yibole. Ben dioo baayi taa Ɛ è nu bonyii bô ƙeƙke nce wvù jee, Ɛ bô Ɛ yiƙsen bô Keyoy ke Yuule bvuu ƙeƙke bvufee. 4 Nonen, Ɛ bese emum enya wase bikuu bisƐƐƐ Ɛ è nu yî bunle bô yî lemme di diƐw Nyo' le." 5 Ɛ bonyii bocii yuw ntaƙ wvudvu, Ɛ wvù joƙ bô le. Ɛ bô mum baa TƐfan Ɛ è nu wee Ɛ mbee we Ɛ looce Ɛ yiƙsen, Ɛ wvù Ɛ yiƙsen ten bô Keyoy ke Yuule. Ɛ bomew no nu Filew bô Blukolus,

Nikano bô Timon, Balmenas bô Nikolaus wvù to nu wee wvu Antiok ε wvù to banke lo tu wee mbee Bojuu. ⁶ Ε bó mum jo bonyii ban leke fwe dvu boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó bunle fô bó le, mum gεε can yí bó le. ⁷ Ε diεw Nyo' mum no saanjene gene. Ε ηgoo bonyii bo mbee le yi Jelusalem no kuu gene fwe. Ε bocee ncese nteen lese ten fitele yí Jisos e.

Ε bó no teyte mwεεm yí Tefan e

⁸ Ε Nyo' buw Tefan ntay, ε wvù no keηke mvunγay, gee mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e bô mwεεm mvù dunçi mvunγay mvu Nyo' le ε bonyii ente. ⁹ Ε bonyii bomew ke ne κεw mbew bô bo Tefan. Bonyii bodvu to nu Bojuu bò to nen'yεε Selin bô Aleksandia noo Silishia bô Esia. Ε è to nu bonyii bo yew bunle yí bó to tenje le yi Bonfaw bò Boy wase le. ¹⁰ No bó to bewci nonen, ε Keyoy ke Yuule nya Tefan bô bvufee ε wee fanε yaa nu dvú wvù eso wvù ke.

¹¹ Ε bó mum ne beyse bonyii bomew ejim ejim le bó embiaýtε le bó nu ε yuw ε Tefan jemyi diεw yí befe ekumε Muses bô Nyo'. ¹² No bó ge nonen, mum shiw mvuntelem mvu bonyii le, bô mvu bonyii bô saake wonj e, noo mvu bonyii bô dunçi bonci bo Nyo' le. Ε bó mum ley yí Tefan e, jo wvù gen bô wvù fwe dvu bonyii bo wonj e bô saake bonsaw. ¹³ Ε bonyii ba bvuu to bô bonyii bomew bô eben jim nsaw mbiay, ε bó no teyte mwεεm yí Tefan e gayte le, "Ke wee wvun ké no nu se wvù jemyi diεw yí befe ekumε yew ncese yin bô bonci bo Muses e κε. ¹⁴ Bese nu ε yuw wase ε wvù jemyi le Jisos wvu Nasalet we nu ke ebvuw yew ncese yin, ebvuu ekumεn nce wesebene wonj wvù Muses to yεyεε beene dvú." ¹⁵ Ε bonyii bocii bò to nu yew nsaw e lunj ejise yí Tefan e, ne yen ε bvushiw bwew ε banke wase ye ε no fieesene bvu nceendaa Nyo' le.

7

Ε Tefan tarje diuw fwe dvu bonyii bô saake wonj

¹ Ε εκολε ke bocee ncese le bife ε Tefan le, "Mwεεm mvù bó jemyi mvun nu keceey e?" ² Ε Tefan tfuse le, "Bo'icem bó boom bo bwεεm e, ben eyeke eyuw. Nyo' hvukuke to nu ε buynen fô icee wesebene wvù Abla'am e ε wvù beε cee Misobotemia, ε wvù se ke ne gen no cee 'Alan, ³ gay ε wvù le, 'Cine kfuu diuw e, ebuy wonj wene le, egen wonj wvù me nu ηke endunçe ε wo le.'

⁴ Nonen, ε wvù mum ne Kaldia jodvu, gen no cee 'Alan. Ε ice ke dioo kpwe, ε Nyo' ge ε wvù ne to jan jò beene cee keseen. ⁵ Ε wvù no nu jan ε Nyo' fanε yaa ecim enya wvù ke naa bô kpwen ke, geenen, kaw le wen nu ke enya wonj wvun ε enu we bô ηηgokε kew. Ε Nyo' to kaake nonen ε Abla'am baa cim keηke wase wan ke. ⁶ Ε Nyo' bvuu gay ε wvù le, 'ηηgokε kuw nu ke enu botolo wonj mvu le, ke elemte bvunfaw jó,

ε bó nvuwse bó yí bilum e gee ne (400).

⁷ Ε me nu ηke enlan ηγεw yí wonj wvudvu le, ε ηηgokε kuw ke ebuy jó eto ebunlee me jan.'

⁸ Ε Nyo' bvuu die kelew bô Abla'am, ε nciise kelew kedvu nu le Abla'am nu ke etfuuse boom bew yew. Ε Abla'am ke boo Aysik, ε è ke dioo nu ediuw nyan ε wvù tfuse wvù yew. Ε Aysik ke boo Yakow tfuse ten wvù yew. Ε Yakow ke

tfuse ten boom bew bo yuufe ncow bofεε yew bô è nu bo'icee cee bosεεbeene fô kfuu disεεbeene to sanεε.

⁹ È bo'icee cee bosεεbeene bodvu ke nε no bene kendorj bô Yosεw wvù waa bwee bó mum gese wvù, ε wvù gen no nu nfwaw wonj wvù Ijiw e. Geenεn, ε Nyo' no taale kε fô wvù le, ¹⁰ fi wvù yí bonjεw bew e bocii. Ε Nyo' bvuu nya wvù bô bvufee, ε Felo, Nfon wvu Ijiw no koonjε wvù, mum gεε wvù ε wvù no nu wee we kebaw bvuu nu wee wvù taale fô kfuu diew e.

¹¹ Ε jej ke nε koo Ijiw jocii noo Kanaan, ε bonyii yεn ηjεw baay. Ε bo'icee cee bosεεbeene fanjε yaa kεnjε fiεε fidien kε. ¹² Ε Yakow ke yuw le mwεεm mvudien nu Ijiw, mum tum boom bew bô è nu bo'icee cee bosεεbeene ε bó gen jó yí kanj wvu fwe le. ¹³ Ε bó ke dioo kase gen jó yí bokanj bo bofεε le, ε Yosεw mum ge ε boom bo bwee le kiεε wvù. Ε wvù mum dunjε ten bó è Felo. ¹⁴ Ε Yosεw mum ciinse ntum fô Yakow wvù ice le, le wvù bó kfuu dicii eto Ijiw. Kfuu di Yakow e to nu sekedvu wee mbanjsooshwiy ncow botin (75). ¹⁵ Ε Yakow yuw nonen, mum jo kfuu diew dicii bow dvù Ijiw. Ε wvù bô bo'icee cee bosεεbeene ke kpweken jó bocii. ¹⁶ Ε bó ke tuu εgvun ebo kase to dvù jan, to dwey Shekεm ê jem yí Abla'am to guyεε ê boom bo Amol e.

¹⁷ Ε kefew ke dioo kocine kè Nyo' to nu keeke ege fiεε fi wvù to kawεε Abla'am dvù, ε bonyii bosεεbeene duule wase Ijiw baay. ¹⁸ Ε bonyii bo jó ke ghaa nfon mvu ε wvù yaa kee Yosεw kε. ¹⁹ Ε Nfon wvudvu mum no wεεntene, sene bonyii bosεεbeene, kane le bo'icee cee bosεεbeene elaanjε mvunley mvu boom e ekfuj ε bó kpwekene. ²⁰ Ε nu kefew kekin e kè bó to bokεε Muses, ε è to nu wan ε wvù jee baay fô Nyo' le. Ε bó kεnjε wvù yew kee tε, ²¹ mum jo gen gεε ekfuj. Ε waa Nfon Felo wvù kpwoon ke gen bonjε wvù, ley diεwε waa we le. ²² Ε bó mum yεyι Muses bó bvufee bvù bonyii bo Ijiw e bvucii, ε wvù no nu wee wvù kee njeme bó keege fiεε ntay.

²³ Ε wvù ke dioo nu kε diεwε bilum mbaanyε le, ke nε kpwawcε le wen nu egeen eyen no boom bo bwee wen e bó è nu bonyii bo Israel nu. ²⁴ Ε wvù dioo gene, yεn ε wee wvu Ijiw nvuwse wee wvu Israel mvu. Ε wvù ley fó le wen etfuse εnvuke, mum yu lo wee wvu Ijiw wvudvu. ²⁵ Wvù to kpwaake le boom bo bwee wen e nu ekiεε le è tum Nyo' wen le wen eto ebvuse bó yí ηjεw e. Geenεn, ε bó fanjε yaa kiεε kε. ²⁶ Ε bvù ke buy yuu, ε Muses bvuu no gene, buynen yí bonyii bo Israel e bofεε ε bó nε ε no diuu. Ε wvù ley fó keegawsen bvudiuw bvudvu, bife ê bó le, 'Boom bo bwεεm e, ben nu wee bó waa bwee, è ge la ben ε sε no diuu ebenεben?' ²⁷ Ε wee wvù to nvuwse waa bwee kaa domse lo Muses, bife ê wvù le, 'Ε gεke yεε wo le wo esaakè bese, sumtene bonsaw bosεε?' ²⁸ Wo fen bvuu gomte keeyu me no wo se yuε wee wvu Ijiw wε foguu le?' ²⁹ Ε Muses yuw nonen, mum fan ne wonj wvù Ijiw e, fεε gen no nu wonj wvù Midian e, ke boo boom bolemse bofεε jó.

³⁰ Ε è ke no nu ejim jo bilum mbaanyε, ε nceendaa Nyo' buynen fô Muses e ê ηguy e, ε wvù bεenci yí kete le ηkpwaante mbew kum wvù Sinay e. ³¹ Ε Muses yεn ε fi ghaw wvù, ε wvù bencε nceencee keetaa ntay. No wvù benci, yuw ε Tata Nyo' jeme ê wvù le,

³² 'Ε nu me wvù Nyo' bo'icee cee wene,
Nyo' Abla'am bó wvu Aysik noo wvu Yakow.'

Ɛ Muses yuw nonen, no ciinke bô nfan, fanɛ yaa ebvuu emom lo etaa ke.

³³ Ɛ Tata Nyo' bvuu jeme ê wvù le,

'Baayɛ bolaba buw, njefo fɛn fô wo leeme fô nu bvudvuu bvù yuule.

³⁴ Me nu ɛ nlooce wase ɛ n'yen no bó nvuwse bonyii bem Ijiw,

ɛ mbvuu ɛ n'yuw no bó cone,

ɛ mum ɛ nshii ɛ nto keembvuse bó yî ngew wvudvu le.

Yekɛ eyuw, me nu entum wo Ijiw keseen.'

³⁵ Muses wvun nu wvù bó to yawɛɛ wase tun, bife ê wvù le, 'Ɛ gɛke yɛɛ wo le wo esaakè bese, sumtene bonsaw bosese?' Ɛ nu wvù wvù Nyo' to tumɛɛ le wvù egen enu wee sa' wvubo, ebvuse bó yî ngew e. Ɛ Nyo' to tum ɛ è nu nceendaa we ɛ wvù to yî kete kè to bɛnci kɛ le tefe ntum wvudvu ê wvù.

³⁶ Ɛ Muses mum gen Ijiw, ge mwɛɛm mvu diuw wvù yumɛɛn e bô binghaw bi mwɛɛm e, bvuse bó jó. Ɛ wvù ge mvumew fô Joo yî Baay yî Yɛɛle le, bvuu ge mvumew ñkpwaante jò bó to lenɛɛ yî bilum e mbaanye. ³⁷ Ɛ è nu Muses wvudvu wvù to gayɛɛ ê bonyii bo Israel le,

'Nyo' nu ke ebvuse wee we ntum mvu ê boom bo bwee wene le ente,

eciinse fô ben e ke no wvù to bvusɛɛ me.'

³⁸ Ɛ è bvuu nu ke wvù wvù Muses wvù nceendaa Nyo' to jemɛɛ ê wvù yî kum wvù Sinay e, kefew kè kentaashɛ ke bonyii bo Israel e to nu ñkpwaante bô bo'icee cee bosɛɛbeene, ɛ Nyo' nya díɛw yî nyaa nshii le wvù efese ê beene.

³⁹ Geenɛn, ɛ bo'icee cee bosɛɛbeene kaa fan keeyuw Muses e, banke jim ê wvù le, mum no koonke le bowen bee ekase etu jim Ijiw. ⁴⁰ Ɛ bó mum gay ê Elon le, 'Bomɛ bonyo' ê bese bô nu esaa fwe dvusɛɛbeene, njefo bese baa bvuu kɛɛ fɛɛ fi kooyi bô Muses wɛ wvù bvusɛɛ beene won wvù Ijiw e ke.' ⁴¹ Ɛ bó mum kene fimooɛ ɛ fi fieesene waa na', sɛɛyɛ nyám ge ncese dvù ê fi, mum no lanlanɛ yî fɛɛ le ɛ è kene bó bô can yibo. ⁴² No bó ge nonen, ɛ Nyo' mum banke jim ê bó le, ɛ bó mum no bunlee wase ɛ è nu diuw bô kpwee noo jón. Ɛ è nu no bó to sanɛɛ ê Nwa' bonyii bo ntum Nyo' le ɛ Nyo' jemyi le,

'Bonyii bo Israel, ben to sɛɛle nyám ñkpwaante yî bilum e mbaanye,

ceese ɛ è nu me dvù le?

⁴³ Ben to ghane tuule cun ɛ è nu yî nyo' wvù bó tenɛ le Molok,

bvuu tuule jon ɛ bó ɛ kene le è nu yî nyo' wvù diee nu Lefan,

ɛ è nu mvumooɛ mvù ben to keencɛɛ keebunlee mvù.

Nje fifin, me nu ñke ebvuse ben é ben ebuy egen efey lo Babilon.'

⁴⁴ Bo'icee cee bosɛɛbeene to lenɛ ñkpwaante kɛnke cun yî dunji le Nyo' nu bó bó, ɛ è to fɛ Muses cun yidvu, bii ke lenɛn no yî Nyo' to dunɛɛ ê wvù to nu. ⁴⁵ Ɛ boom bo bo'icee cee bosɛɛbeene le ke fi, ke tuu to dvù jan kefew kè bô bo Yoshua to lole nshɛ ê bitum bì to nu jan e, ɛ è to gene Nyo' fwe kuonke bitum bidvu. Ɛ cun yidvu no nu jan to buy kefew kè Nfon Dawe to saake won wvun e. ⁴⁶ Ɛ Nyo' no koonke wvù ntay, ɛ wvù mum lɛkɛ le Nyo' ebee é wen ebom yew enya é wvù wvù Nyo' Yakow eccè dvù. ⁴⁷ Ɛ è ke kaa ghan Saamun bom yew Nyo' yidvu. ⁴⁸ Geenɛn, ɛ Tata Nyo' wvù nu Ekole ke Mwɛɛm Mvunciim e yaa kè no cee yéw yî è bom bonyii le ke. Ɛ nu ke lenɛn no wee ntum Nyo' mvu to sanɛɛ wase ɛ Nyo' gayte le,

⁴⁹ 'Fowe nu kawla wɛm,

ε nshe yin nu kedvuushεε ke bikaa biem e.
 Yew yi ε nulo ε wee ebom le ε nu yem nulo enu nεε?
 Nuu le bvudvuu nu dvú bvú ε nulo ε me enshii fó le?
 50 Ke ε fe me mwεεm mvun mvuncciim e?"

51 E Tefan mum ne gay le, "Ben temyi bikuu baay, ε mvuntelem mvunen hò bitem nu naa lo ntffuse. Ben ε bo'icee cee bonen nu ke lerler. Ben tune sekecii keeyuuke Keyoy ke Yuule le. 52 Wee ntum Nyo' mvu nu dvú wvú bo'icee cee bonen to baa ebone bikaa ε wvú ejim e? Bó to nu ε yuwye bonyii bo ntum Nyo' le hò to jemyεε wase le Wee Lemme Nyo' wvu Teytey nu ke eto. E wvú ke to, ε ben gese wvú bvuu yu wvú. 53 E ε bvuu nu ke ben hò Nyo' to tumεε bonceendaa bew ε bó nya bonci bew ε ben, ε ben tun keebii bó le."

E bó tumye Tefan bó eta

54 No bonyii hò to saake wonj yuw fiεε fi Tefan jeme, ε mvuntelem bente lo bó, ε bó no ngeci bigew. 55 E Keyoy ke Yuule yinshen yi Tefan e, ε wvú no taale fiew ε è nu we, ne yem n'yuw wvú è nu wvu Nyo' le, bvuu yen Jisos e ε wvú leeme ε ebo ke εεεy ke Nyo' le. 56 E Tefan ne gay le, "Ben etaa eyen, me nu ε n'yen ε fowe ε yene, ε wee wvú diee nu Waawee leeme ε εbo ke εεεy ke Nyo' le." 57 E bó yuw fifie, mum jine binturur hò can, no wamte foweεwe, mum sen bocii ley yi Tefan e, 58 gufe wvú buy dvú elaanthe, gen no tumte bó eta. E bonyii hò benεε jim nsaw baaye bikum bibole, nya ε cuwee mvu ε bó teje le Saul, se no tumte. 59 No bó to tumte Tefan bó eta nonen, ε wvú bunle le, "Tata Jisos, fiisen keyoy kem." 60 E wvú mum ne tum envuw fokuse, funj foweεwe le, "Tata, fo wo etaa ε fiεε fi befe fin fi bonyii ban gee le ke." No wvú gay nonen, mum kpwe.

8

1 No bó yu Tefan, ε Saul tom.

E Saul nya ngew ε kentaashe ke bonyii bo mbee le

Ke εbvubwe, ε bó kew no nyaa ngew wvú temyi ε kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Jelusalem. E kí saanken kecii buy jó, gen biba bi Judea bó Samalia le, ε è shεε ke boom bo ntum e bo Jisos e. 2 E bolemse bomew hò to nu ε looce lese fitele yi Nyo' le, to jo gvune di Tefan e dwey, bee wvú baay. 3 E Saul nu fiew looci gene lo bó kentaashe ke bonyii bo mbee le, dansene yéw e kooyi bonyii bo mbee le hò bolemse noo hò bokεne ciinse yew ncaw e.

E Filew fewce diεw Nyo' Samalia

4 E bonyii hò to saankenεε ba no gene mondvuum e monciim fewci diεw Nyo'. 5 E Filew bow fiew gen ε kelaante kè Samalia le, no fewci saaka jó wvu εkume Mboyse wvú Nyo' to kawεε. 6 E bonyii nteen yuw bvuu yen mwεεm mvú dunji mvunjay mvu Nyo' le mvú wvú to gee, mum nya bitem ε wvú ntay. 7 Biyoy bì yiile to buyte yi bonyii le, wamte foweεwe, ε bonyii nteen hò to nu ε kpweken keba kemwaanj noo bontεne bonene ten. 8 Nonen, ε nlanlanj wvu baay no nu elaanthe jodvu.

9 Wee mvu to nu elaanthe jodvu ε diee nu Semon, ε wvú to shee wase dunji nfm ye ε kew lo, ε bonyii bo Samalia bocii yene ε diuw yumte bó. E wvú to

bvuu duu le wen nu wee mvu wvu baay. ¹⁰ E bonyii bocii bo elaanthe jodvu naa noo bo baay baay nya bitem e wvú no gayte le, “Wee wvun nu mvungay mvu Nyo' le mvú bó teje le Mvungay mvu Baay.” ¹¹ Bó to nya bitem e wvú nonen, njefo wvú to shee wase dunji nfm ye e kew lo ncejole e bonyii yene e diuw yumte bó. ¹² Geen, e Filew ke dioo eto efewci saaka wvú jee wvu ekume bvunfon bvú Nyo' le noo ekume diee di Jisos Klistu le, e bokene bó bolemse bee e wvú lese bó e joo. ¹³ E Semon we kebese bee ten e bó lese wvú e joo. E wvú mum mey ke wase no nu mbew Filew e yene binghaw bi mwem e bi baay baay bó mwem mvú dunji mvungay mvu Nyo' le mvú wvú to gee, e diuw yumte wvú.

¹⁴ E boom bo ntum e bo Jisos e ke yuw Jelusalem le bonyii bo Samalia nu e fiisen wase diew Nyo', e bó mum tum Bitá bó Jon fô bó le. ¹⁵ E bó gen buy jó, bunle fô bonyii bo mbee le bodvu le le bó ekenke Keyoy ke Yuule, ¹⁶ njefo Keyoy ke Yuule to baa to wase yi mvu bó le ke. Bó to bese lese ke lo bó e joo maan e diee di Tata Jisos e. ¹⁷ E Bitá bó Jon bunle, gee can yi bó le, e bó mum kenke Keyoy ke Yuule. ¹⁸ E Semon dioo yen le boom bo ntum e bo Jisos e geele can yi bonyii le e Keyoy ke Yuule too yi bó le, e wvú mum no nyaa bigew e Bitá bó Jon, ¹⁹ gayte le, “Ben enya me bó mvungay mvun ten, wvu le naa yee wvú me e nge e can yem yi ye le, e wvú ekenke Keyoy ke Yuule.” ²⁰ E Bitá tfuse e wvú le, “Ben e bigew biuw bidvu egen lo nguy e. Wo ghan ne e se no kpwaake le e nulo e bó eguy nnya yi e nu yi Nyo' bó bigew?” ²¹ Ke wo yaa kenke naa lo kelej ente jo lemme din ke, njefo ke fitele fiuw yuule fô Nyo' le ke. ²² Kumen fitele fiuw yi fi e fi befe fi wo gomte keege fin e, ebunlee laa e nulo e Tata Nyo' elesehe bonkpawace bó befe ban bó wo kenke fô fitele le le. ²³ Me n'yene le wo nu e yisen wase bó ken'yese ejise, e tu nfaa kebefe.” ²⁴ E Semon leke Bitá bó Jon le, “Kee, ben ebunle e Tata le fo fi e fimew ente jo mwem mvú ben jemyi mvun e ekooy bó me ke.”

²⁵ E Bitá bó Jon ke mese fewce diew Nyo', see mwem mvú bó kee ekume Jisos, mum ne no tuu jim Jelusalem. No bó to tuu jim, no fele bontew bo Samalia bomew e, fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo' jó.

E Filew lese wee wvu Itofia e joo

²⁶ E nceendaa Tata ke ne gay e Filew le, “Nene ebow je ekuaku, egen e je yi nen'yi Jelusalem fele nkpaante gene Gasa le.” ²⁷ E Filew mum ne no booke. E wee wvu baay mvu wvu Itofia nu e je yidvu le. Wvú to nu wee e bó e bvuushe, e e nu wee wvú to taale fô kpaw Yaa Kanda wvú to saake won wvú Itofia le. Wee wvudvu to ne Jelusalem jó wvú to genee keebunle Nyo', ²⁸ no tuu jim won e e kekoto kemew ke e guute nyám e, e wvú e shii jó, taanke fi e e Nwa' wvú Yesaya wvú wee ntum Nyo' to sanje le. ²⁹ E Keyoy ke Yuule gay e Filew le, “Bence egen mbew kekoto keki le.” ³⁰ E Filew lewte gen mbew yi dvú le, yuw e wee wvudvu taanke e Nwa' Yesaya le. E wvú bife e wvú le, “Wo taanke nen yuuke fi e fi wvú gayte?” ³¹ E wvú tfuse le, “E nulo e me en'yuw ne le se wee e nele e me?” E wvú mum gay le Filew eben e bó wvú eshi e kekoto le. ³² Bvudvuu bvú wvú to taanke e Nwa' wvudvu le to jemyi le, “Wvú to nu diewe njee yi bó gene keese le, bvuu nu diewe waa njee wvú bó ké dioo mvuu yvúw ye, wvú saa beele ke.

Ɛ nu ke Ɛn no wvú to nu diuw tfu.

³³ Bó to nu Ɛ shoose wvú, tun keesaw nsaw we leŋ.

Ɛ nu ke eyuu ejemyi yee ekumε boom bew,

Ɛ bó Ɛ sum wase nshii we fokuse fεn?"

³⁴ Ɛ wee wvu baay wvudvu mum leke Filew gay le, "Kee wo, ke see ê me, wee ntum Nyo' wvun jemyi Ɛ è nu ekumε yee? Wvú jemyi ekumε ekole kew nuu ekumε wee mvu le?" ³⁵ Ɛ Filew mum kew ke bó bvudvuu bvuvu Nwa' le bvudvu, no nεci saaka wvú jee wvu ekumε Jisos ê wvú.

³⁶ Ɛ bó wvú no gene ke ê je, ke gen buy bvudvuu bvumew e Ɛ joo nu fó. Ɛ wee wvu baay wvudvu gay le, "Taa eyen, joo nu fεn, è nulo é ebvuu etun la fo wo elese me ê joo?"

[³⁷ Ɛ Filew tfuse ê wvú le, "Ɛ wo fεn nu Ɛ bee Jisos Klistu le bó fitele fiuw ficii, é me enlese wo ê joo." Ɛ wvú tfuse le, "Me nu Ɛ mbee le Jisos Klistu nu Waa Nyo'."]

³⁸ Ɛ wee wvu baay wvudvu mum gay Ɛ bó leke kekoto. Ɛ bó Filew shii, ley gen ê joo, Ɛ Filew lese wvú ê joo. ³⁹ No bó buyee ê joo, Ɛ Keyoy ke Tata le cun Filew fó, Ɛ wee wvu baay we fanje yaa ebvuu eyen wvú le ke. Geenen, no gene ke fiew lanlanje. ⁴⁰ Ɛ Filew ne buynen Ɛ è nu wase Asotus, mum ne no gene, fele ê bilaante bicii le, fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo', gen buy ê kelaante kè Kaysalia le.

9

Ɛ Saul kumen lese fitele yi Jisos e

¹ Ɛ to nu kefew kekile le, Ɛ Saul beε ke ffluuke, bemsee bonyii bo ηgoo le bo Tata le le wen nu eyuwye bó. Ɛ wvú mum gen fó ekole ke bocee ncese le, ² leke le wvú enya bonwa' é wen egen dvú yéw bunle yi Damaskus e, bó dunji le é wen yen Ɛ bonyii nu jó bó bii Je Tata le kenεε è nu bokene, kenεε bolemse, é wen ekooye bó ekay, eto bó bó Jelusalem.

³ Ɛ wvú nya, Ɛ Saul mum ne no gene Damaskus, ke dioo fejene kelaante kedvu, Ɛ n'yuu mvu ne sese law fowe, shii to yi ye le. ⁴ Ɛ wvú gbwe fokuse, yuw Ɛ diew jeme é wvú le, "Saul, Saul, wo bone bikaa ê me ejim nen nje la?"

⁵ Ɛ wvú bife le, "Tata, è nu wo wvú yee?" Ɛ diew yidvu tfuse le, "Ɛ nu me wvú Jisos, Ɛ è nu me wvú wo bone bikaa ejim jodvu. ⁶ Yi keseen e, ja we, eley egen εlaante, é bó esee ê wo fiεε fi wo kenke keege." ⁷ Ɛ bonyii bó to lenε bó bo Saul leem fó ηgemten, no bó to yuuke diew yidvu yaa yene wee le ke.

⁸ Ɛ Saul ke ja we fokuse, dioo yene ejise, fanje yaa ebvuu eyene mwεem e ke. Ɛ bó mum jice wvú yi kebo le, no cenje gene bó wvú Damaskus. ⁹ Ɛ wvú gen no nu yi εdiuw e eta yaa yene mwεem e ke. Ɛ wvú nu nonen, yaa diee fiεε ke, yaa wuu ten fiεε ke.

¹⁰ Wee mbee mvu to nu Damaskus jodvu Ɛ diee diew nu Ananias. Ɛ Tata Jisos ne tee wvú é fiεε diewe efile le le, "Ananias." Ɛ wvú bee le, "Tata, me wvun fεn."

¹¹ Ɛ Tata gay ê wvú le, "Nεnε, egené ê je yi bó teje le Teytey e, dioo buy fó yew e fo Judas, bife wee mvu wvu Taasus Ɛ bó teje le Saul. Yeke eyuw, wvú nu fó bunlee, ¹² Ɛ wvú be Ɛ yen wase wee le é fiεε diewe efile le Ɛ bó teje le Ananias, Ɛ wvú Ɛ to Ɛ gee can yi ye le, le wvú ekase eyene mwεem e."

¹³ **Geenen**, ε Ananias gay le, “Tata, me nu ε n'yuw wase ê bonyii nteen ekumε wee wvun no wvú gee mwεεm mvù befe fô bonyii bò è nu bo Nyo' le Jelusalém. ¹⁴ **Ε** wvú too nεn, ε wvú ε fi mvun gay ê bocee ncese bo baay baay, le wen eto ekooyε bonyii bocii jan bò bunle tenje diee diuw.”

¹⁵ **Ε** Tata tfuse ê wvú le, “**Genε** ke lo. Me nu ε ncaw wase wee wvudvu wee wεm lemme le, le wvú efewci diee diem ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu bò bonfon bobole, noo ê bonyii bo Israel. ¹⁶ **Me** keβεε nu nke endunεε ê wvú no wvú kenke keeke eyεn ηγεw nje diee diem.”

¹⁷ **Nonen**, ε Ananias mum γεν, ley yew dvudvu, γεε can ye yí Saul e, tee le, “Saul waa bwεεm, è tum Tata Jisos me. **Ε** nu wvú wvú Jisos wvú wo se yεnεε ê je seke wo se too jan. Wvú tum me nεn, le me ento enje é wo ekase eyεnε mwεεm e, é Keyoy ke Yuule eto eyinsen yí yo le.” ¹⁸ **Ke** no wvú jeme nonen, ε fiεε fimew diεwε ηγáw e nε yí ejise Saul e gbwe fokuse, ε wvú mum kase no yεne mwεεm e. **Ε** wvú ja we, ε bó mum lese wvú ê joo. ¹⁹ **Ε** wvú ke dieken, ε mvun gay kase tu yí ye le.

Ε Saul fewcε saaka Jisos Damaskus

Ε Saul ce Damaskus bò ηgoo bonyii bo mbee le yí εdiuw e caan, ²⁰ mum κεw lo karj mwaan no ghane yéw bunle le, fewci le, “Jisos nu Waa Nyo'.” ²¹ **Ε** bonyii bocii bò to yuuke no ghayte le, “Wvun nu ke wee wvú se ghane gene lo bò bonyii bò bunle tenje diee din Jelusalém e? **Ε** ke wvú to jan nεn ε è nu keekooyε bò nu jan ekase egen dvú, enya can bocee ncese bo baay baay e le?”

²² **Ε** Saul no fewci ke fiew ekumε Jisos temyi lo, dunçi le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε. **Ε** Bojuu bò to nu Damaskus ma lo fiεε fi é nulo é bó εfuse ê wvú.

²³ **Ε** εdiuw ke dioo fey nteen, ε Bojuu bodvu shii, cu ntaη keeyu Saul. ²⁴ **Ε** bó mum no shee, cεyte wvú diuw ketaan ke Damaskus e, le wvú ke dioo fele, keβεε è nu εntaη keβεε εmvunsheen, é bó eyu wvú. **Geenen**, ε Saul kieε ntaη wvubo. ²⁵ **Ε** bonyii bew bo ηgoo le ke jo wvú εntaη, lese é ηkaa le, bvuse fô ntoo ketaan e, shike wvú fokuse wase εkfunj.

Ε Saul γεν Jelusalém

²⁶ **Ε** Saul tu jim Jelusalém, dioo gomte keetaashe bò ηgoo bonyii bo mbee le, ε bó no fane lo wvú, njefo ke bó to berje le wvú looci nu wee wvubo ηgoo ke.

²⁷ **Geenen**, ε Banaban jo wvú, ε bó wvú γεν fô boom bo ntum e bo Jisos e. **Ε** wvú see é bó no Saul to yεnεε Tata le é je ε bó wvú jeme, bvuu see é bó no wvú to fewci ekumε Jisos Damaskus yaa fane ke. ²⁸ **Nonen**, ε Saul mum no nu bò bó ghane mondvuum monciim Jelusalém, fewci ekumε Jisos, yaa fane ke. ²⁹ **Ε** wvú ke no jemyi ten é Bojuu bò to jemyi díεw Glek, beeke mbew bò bó, ε bó mum nε no gomte keeyu wvú. ³⁰ **Ε** bonyii bo mbee le kieε le bó gomte keeyu wvú, mum jo wvú bow dvú é kelaante kè Kaysalia le, ciinse wvú ε wvú γεν Taasus.

³¹ **Yí** kefew kekin e, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le λεεten yí ηγεw e é biba bi wonj e bì Judea bò Galilee noo Samalia le. **Ε** Keyoy ke Yuule ge ε kentaashe kedvu ciim, bvuu no tomte ηgoo ε yí kuu. **Ε** bó no cee, wvumte ke ε è nu Tata.

Ε Bitá γεν ntεw wvú Lida noo wvú Jofa le

9:15 13:2; 22:21; 23:11; 26:1; 27:24; Lum 1:5 **9:16** 20:23; Luk 21:12; 2Kol 11:23-28 **9:17** 19:6
9:20 17:2; Luk 22:70 **9:21** 8:1; 9:13-14 **9:22** 5:42 **9:23** 23:12 **9:23** 2Kol 11:32-33 **9:26**
 9:3-6, 20; Gal 1:18 **9:27** 4:36-37; 11:22-30; 12:25; 13:1-4, 7, 43-50; 14:12, 20; 15:2-12, 22, 35-39; 1Kol
 9:6; Gal 2:1, 9, 13 **9:30** 11:25; Gal 1:21

³² E Bitá no ghane, gene fô bonyii bô è nu bo Nyo' le mondvuum e monciim, ke ghan gen buy fô bó Lida le. ³³ No wvú to nu jó, yen wee mvu le e wvú e kpwe keba kemwaan, e diee nu Enias e wvú e ngey wase entaw bilum nyan. ³⁴ No Bitá yen wvú le, tee le, "Enias, Jisos Klistu fele wase wo. Ja we eseyse kentaw kuw." Kan mwaan e Enias mum ja we. ³⁵ E bonyii bo Lida noo bo yi bale di Shalon e bocii yen no wee wvudvu nu e bonen wase, e bó lese fitele yi Tata Jisos e.

³⁶ E to nu e kpwoon mvu nu e kelaante kè Jofa le, e è nu wee mbee, e diee nu Tabita, di nu e diew Glek e le Dokas. * Wvú to ké no gee mwem mvu jee sekeci, fii bonyii bô fuute. ³⁷ E è no nu ediuw yoya le, e kpwoon wvudvu gbwe kencem, mum kpwe. E bó cuke gvune diew, ben gee e kebuw ke yew e ke ewe le. ³⁸ No Jofa to nu mbew Lida le, e ngoo bonyii bo mbee le ke yuw le Bitá nu Lida, mum tum bolemse bofe e fô wvú le. E bó gen leke wvú, le kee wvú, le wvú to ke ncin e.

³⁹ E Bitá mum ne ke nonen e bó bó no gene. E wvú gen buy fô, e bó jo wvú ben bó wvú e kebuw ke yew e ke ewe kie le. E boker' bo bonkfu le bo jó bocii gem wvú tase no beele, dunji ndvú yi Dokas to gee seke wvú to bee dvú. ⁴⁰ E Bitá bvuse bó ekfun bocii, tum envuw fokuse bunle, ne banke ye gay e gvune didvu le, "Tabita ja we." E wvú mum yene ejise, ta Bitá, mum ja shii we. ⁴¹ E Bitá jice wvú le yi kebo le, e wvú leem we. E wvú kase tee bonyii bô è nu bo Nyo' le bó boker' bo bonkfu le ba, dunce wvú e bó, e wvú e kase wase e tu dvú. ⁴² E saaka wvudvu saanken gen Jofa jocii. E bonyii nteen lese fitele yi Tata le. ⁴³ E Bitá no nu Jofa yi ediuw e nteen, cee bó wee mvu wvú to seysee jéw e diee nu Semon.

10

E fice diewe file le to fô Koneyu le

¹ Wee mvu to nu e kelaante kè Kaysalia le e bó teje le Koneyu, e è nu ekole ke ngoo mi bonyii bo nci le bo Lum, yi bó to teje le yi Itali. ² E wvú to nu wee e bó bonyii bocii bo e wvú yew e looce e lese fitele yi Nyo' le. E wvú wvumte bvuu bunlee Nyo' sekeci, nyaa nnya ntay e Bojuu bô to fuute. ³ E è ke no nu diuw dimew ke diewe didiuu ditete le fomvunsheen, e fice diewe file le ne to fô wvú le, e wvú looce yen nceendaa Nyo' le e fice fidvu le. E nceendaa wvudvu to ley tee wvú le, "Koneyu". ⁴ E Koneyu fan, lun ejise yi ye le bife le, "Cee ekole, è nu la?" E nceendaa wvudvu tfuse le, "Nyo' nu e yuw wase bunle yo, e bvuu e yen nnya yi wo nyaa e bonyii bô fuute, e kume wo. ⁵ Yi keseen e, tum e bonyii Jofa e bó egen etee wee mvu wvú diee nu Semon, e dimew nu Bitá. ⁶ Wvú nu e to e no cee bó Semon mvu wvú ké no seysee jéw wvú la diew nu mbew joo yi baay e." ⁷ No nceendaa Nyo' wvudvu jeme nonen mum ne. E Koneyu shée tee bonyii bew bo lemme le bofe e, bvuu tee ten wee nci mvu wvú to ké no ceyte wvú, e è to nu wee e wvú ten e looce e lese fitele yi Nyo' le. ⁸ E bó to, e wvú see fice ficii fi be kooy e bó, mum tum bó Jofa.

E Nyo' dunce fice fi nghaw e e Bitá

⁹ E ekfun buy yuu, e è ke no nu ke diewe emvunsheen entelen e, e bó fese wase e kelaante kedvu le. E Bitá ne ben e yew we keebunle. ¹⁰ E jer ke ne no yuu wvú, e wvú no shieele keedieken, e bó bee deele lo mwem mvudien. E

* **9:36** Diee di Tabita bó Dokas nu e diew Glek e, e è nu nyam yi bó teje le lelele. **9:40** Mak 5:40-41
9:43 10:6, 32 **10:1** 10:30-33 **10:1** 27:1, 3; Luk 7:2, 5

fiεε diεwε efile le nε to fō wvú le. ¹¹ Ε wvú yεn ε fiεε fidvu le, ε εbule ε yene, ε fiεε fimew shiile fowe nu diεwε εkolε ke ndvu le, ε bó jici yí εbuw yo εna le. ¹² Ε dikfuu di nyám e dicii, yí lenε, bó yí sone lo, noo mvunyiim mvù bile we, nu ε ndvu yidvu le. ¹³ Ε diεw nε gay ε wvú le, “Bitá, nεnε we εseεye edie.” ¹⁴ Ε Bitá tfuse le, “Tata, kε ε nulo ε me emom kε, njefo me ηke mbaa ndie wase fiεε fi ncewncew kεnεε fi nu se fi yuule lo kε.” ¹⁵ Ε diεw yidvu bvuu jeme ε wvú le, “Fo wo enyεnsε fiεε ε Nyo' ε ge wase fi ε no yuule kε.” ¹⁶ Ε fi kooy nonεn buy bokan botete, ε bó mum kase bense fiεε fidvu we.

¹⁷ Ε fiεε fidvu fi toε diεwε efile le ffumse Bitá ε wvú no maa laa fi duηci le la le. Kε sekedvu ε bonyii bó Koneyu to tumεε ba ε to wase ε biwce fō la di Semon wvú seysee jéw e nu, ε no leeme diuw ketaη e, ¹⁸ teηe, biite le, “Wee ghane mvu nu fen ε diee nu Semon Bitá le?” ¹⁹ No Bitá to beε kpawwci εkume fiεε fidvu fi toε fō wvú le, ε Keyoy ke Yuule nε gay ε wvú le, “Taa eyen, bonyii botete gomte wo. ²⁰ Nεnε ben ε bó egeηe εkalε kemwaan. Fo wo ecimcim kε, ε tum me bó.” ²¹ Nonεn, ε Bitá mum nε bow, gay ε bonyii bodvu le, “Ε nu me wvú ben gomte. Ben to le la?” ²² Ε bó tfuse le, “Koneyu wvú nu εkolε ke ηgoo mi bonyii bo nci le bo Lum nu ε tum bese. Wvú nu wee wvu teyey, fane Nyo', ε Bojuu bocii bεnsee wvú. Nceendaa Nyo' wvú yuule mvu se nu ε gay le wvú eciinse ntum ε wo eto ε wvú yew, ε wvú eyuw fiεε fi wo nu ejeme ε wvú.” ²³ No bó tfuse nonεn, ε Bitá mum gay ε bó ley ε bó bó ce.

Ε Bitá geη ntum Nyo' yew dvu Koneyu

Ε εkfuη buy yuu, ε wvú nε ε bó bó no gene. Ε bonyii bo mbee le bomew bo Jofa bi wvú le. ²⁴ Ε bó len ce, ε bvú buy yuu ε bó fεse Kaysalia. Ε Koneyu bó bonyii bew bo kfuu le noo nsáa ye shém yí wvú to beε to ceηte wase bó. ²⁵ No Bitá to leyte gene yew, ε bó Koneyu taseη. Ε Koneyu gbwe ε wvú ejise wvum wvú. ²⁶ Geenεn, ε Bitá cake wvú we gay le, “Nεnε we, me nu kε ten fiem wee wvu wum diεwε wo le.” ²⁷ Ε wvú no jemý bó Koneyu leyte gene yew, ke dioo ley, yεn ε bonyii ε njim lo yew. ²⁸ Ε wvú jeme ε bó le, “Ben kee ntay le nci wese baa bee le wee Juu elaa ghane kεnεε etase nsan bó wee wvú yaa nu kε wee Juu. Geenεn, Nyo' nu ε duηce ε me le kε me ηkeηke keenteηe wee mvu nduu le wvú nu wee wvu ncew kεnεε le kε wvú yuule kε. ²⁹ Nonεn, ben ε dioo ciinse ntum le me ento, me ε mum ε nto, me mbaa ηkicine kε. Me ε mum ε no mbiite ε ben le laa ben teηe me le la le?”

³⁰ Ε Koneyu tfuse le, “Eben nu wase εdiuw εna no me nto nu yew dvu me kε diεwε kefew ke keseen e didiuu ditete fomvunsheη mbunlee. Ε wee mvu nε seεε buynεn fwe dvu me ε wvú ε tfume ndvú ε yí lawkene. ³¹ Ε wvú gay ε me le, ‘Koneyu, Nyo' nu ε yuw wase bunle yo ε bvuu ε yεn nnyá yí wo nyaa ε bonyii bo kefufe le, ε kume wo. ³² Nonεn, tumε bonyii Jofa ε bó egeη etee wee mvu ε diee diεw nu Semon, ε dimew nu Bitá. Wvú nu ε to ε no ceε bó Semon wvú seysee jéw wvú la diεw nu mbew joo yí baay e.’ ³³ Kan mwaan nonεn, ε me mum nciinse ntum le wo eto. Wo ε to nεn, fi ε jon baay. Bese ε mum ε no nu fen ε Nyo' ejise keeyuw fiεε fi Tata tum wo le wo eto ejeme ε bese.”

Ε Bitá jeme ε bonyii bó yaa nu kε Bojuu εkume Jisos Klistu

10:11 7:56 **10:12** Lεw 11:1-47; Esek 4:14 **10:15** Mak 7:15, 19 **10:19** 11:12; 13:2, 4; 15:28; 16:6; 20:22-23; 21:4, 11 **10:23** 10:45; 11:12 **10:25** 14:13-15; Mwμ 19:10 **10:28** 10:15; Gal 2:12
10:30 10:1-8 **10:30** 1:10; Luk 24:4 **10:32** 9:43

34 E Bitá mum kéw no jemyi gayte le, “Yi kéceey e, me nu e n'yen le ké Nyo' dunji kéjéy jéy ké. 35 Wee tfuu wvù fane wvù bvuu gee fié fi nu lenj nu e wvù fiisene wvù yaa taale laa mweten buy fé le. 36 Ben kee ntum wvù Nyo' to ciinseé fò bonyii bo Israel e, fewci saaka wvù jee le Jisos Klistu to to wvu le nyekéey nulo enu entelenj jo Nyo' bô bonyii. E Jisos Klistu wvun nu Cee Ekole bonyii bocii. 37 Ben kee fié fi to kooyee wonj wvù Judea le tfuu, e fi to kéw Galilee ejim jo kefew ké Jon to fewci leese bonyii é joo. 38 E ben kee ten no Nyo' to tfuwee lo Keyoy ke Yuule yí Jisos wvu Nasalet e, bvuu nya mvunggay é wvù, no nu bô wvù. No Nyo' to nu bô wvù, e wvù mum no lene mondvuum monciim gee lemme di jee bvuu fele bonyii bô dewle nvuwse. 39 E nu bese bô to yeneé mwéem wvù to gee wonj Bojuu le tfuu, noo mvù wvù to gee é kelaante ké Jelusalem e. Bó to nu e ta wvù yí kentam e e wvù kpwe. 40 Geenén, e é ke dioo nu ediuw eta, e Nyo' bvuse wvù yí kpwe le, ge e bonyii yén wvù le. 41 E ké e yaa nu bonyii bocii bô to nu e yen wvù le ké. E to yen ké bese bô wvù wvù Nyo' to cawee le bese efewci ekumé Jisos. E bese to nu e dieken bvuu wuken bee bo Jisos seke wvù to buyee yí kpwe le. 42 E wvù gay le bese ke efewci diéw Nyo' é bonyii, bvuu seje é bó le é nu wen wvù Nyo' nu e baa le wen ke esaw bonyii bô béé dvú noo bô kpweken wase. 43 Jisos wvun nu wvù bonyii bo ntum Nyo' le bocii to jemyi ekumé wvù le é nu naa yee wvù nu e lese fitele yi ye le, é Nyo' eléshé bibefe biew fele yi diee diéw e.”

E Keyoy ke Yuule to yi bonyii bô yaa nu ké Bojuu le

44 Ké no Bitá to béé jemyi mwéem mvun nen, e Keyoy ke Yuule ne shii, to yi wee tfuu wvù to yeke njeme wvudvu le. 45 E diuw yum bonyii bo mbee le bô é nu Bojuu bô to bié Bitá le, no bó yeneé e Nyo' e nya ten nnya ye yi é nu Keyoy ke Yuule é bonyii bô yaa nu ké Bojuu. 46 E Bojuu ba no yuuke e bó jemyi diéw yi bó yaa kee ké, bensee Nyo'. E Bitá mum bife le, 47 “No Keyoy ke Yuule nu e to wase yi bonyii ban e lenlenj no kí to toé yi yese beene le, é nulo é wee ebvuu etun fo bó else bó é joo le?” 48 No Bitá bife nonén, mum gay le bó else bó é joo é diee di Jisos Klistu le. Ejim jodvu, e bonyii bodvu léké le wvù ece bó bó yi ediuw e caan se nene.

11

E Bitá see fié fi to kooyee yew dvu Konéyu

1 E boom bo ntum e bo Jisos e noo bonyii bo mbee le Judea jocii ke yuw le bonyii bô yaa nu ké Bojuu nu e fiisen wase ten diéw Nyo'. 2 E Bitá ke dioo kase ben Jelusalem, e bonyii bo mbee le bomew mum no saake wvù. Bonyii ban nu bô to ké no leeme ké le bó kéjéy keetfuse wee wvù yaa nu ké wee Juu yew, é mweten se no nu wee Nyo'. 3 E bó no saake wvù biite le, “Wo se ghan nee e se laa ghane é bonyii bô béé ntffuse le, e bvuu e mase e dieken ben e bó?”

4 E Bitá mum looce nyey fié fié fié fi to kooyee, gay é bó le, 5 “Me nto nu é kelaante ké Jofa le mbunlee, e fiéé diéwe efile le ne to fô me le. E me n'yen é fiéé fidvu le, e fiéé fimew shiile fowe nu diéwe ekole ke ndvu le, e bó jici yi ébuw yo ena le. E fi shii, leem é me ejise. 6 E me ndioo ntaa jó, n'yen nyám e dikfuu le dikfuu le, e yimi nu yi fô yew e, yimi yi nkpwaaante bó yi sone, noo mvunyiim

mvù bile we. ⁷ E me ne n'yuw e diew gay ê me le, 'Bitá, nene we eseye edie.' ⁸ E me ntfuse le, 'Tata, ke è nulo é me emom ke. Ke fié fi ncewncew keñeé fi nu se fi yuule lo ke nu e ley wase ê me emvu ke.' ⁹ E diew yidvu bvuu jeme we le, 'Fo wo enyensè fié e Nyo' e ge wase fi e no yuule ke.' ¹⁰ E fi kooy nonen buy bokañ botete e bó mum kase gufe fié fidvu ficii e fi ben we.

¹¹ Ke sekedvu, e bonyii botete fese fô yew e fô me nto ncee, e bó ne Kaysalia, e bó tum le bó eto etee me. ¹² E Keyoy ke Yuule gay ê me le fo me enyaw keenjen bee bonyii bodvu ke. E boom bo bwee wesebeene le bo Jofa bo bosooaan ban bi me le, e bee bó bocii gen ley yew dvu wee wvudvu. ¹³ No bese ley, e wvú see ê bese no wvú to yenee nceendaa Nyo' le ê wvú yew, e wvú gay le wen etum wee Jofa é wvú egen etee wee mvu e bó teñe le Semon Bitá. ¹⁴ Wee wvudvu nu ke eto bó saaka wvù bó bonyii bocii bo ê wen yew nu ke eboy yí dvú le. ¹⁵ E me ñke ndioo ñkew keenjemyi, e Keyoy ke Yuule ne shii to yí bonyii bodvu le ke lenjen no kí to toe yí yese beene le fonkew. ¹⁶ E me n'yen nonen, mum ñkume fié fi Tata to jemye le, 'Jon to leese bonyii ê joo, geenen, Nyo' nu ke elese ben e è nu can Keyoy ke Yuule le.' ¹⁷ No Nyo' to nu e nya bonyii bodvu bó nnya e è nu ke yí yí wvú to nya e è beene seke beene to leseé fitele yí Tata Jisos Klistu le, é me enu yeé wvù etunè fié fi é gee Nyo'?"

¹⁸ E bonyii bodvu yuw no Bitá jeme nonen, fanje yaa ebvuu esaake wvú ke. E bó mum ne no tumte e è nu monkum mo Nyo' le gayte le, "E è fen nu nonen, ke tu Nyo' nu e nya wase ten je ê bonyii bó yaa nu ke Bojuu, le bó ekumen mvuntelem mvubole ke ekenke nshii wvù meyo lo."

E bonyii nteen bó yaa nu ke Bojuu lese fitele yí Tata Jisos e Antiok

¹⁹ Bonyii bó to saankenee no ñgew to keweé seke bó to yue Tefan to nu e gen mondvuum e mondvuum e, gen buy Fonishia, e bomew gen Sayblus, bomew Antiok. No bó genee nonen, no fewci diew Nyo' e è nu ke ê Bojuu maan. ²⁰ Geen, e bomew bonyii bo mbee le bó to nen'yee Sayblus noo Selin, gen Antiok no fewci ten saaka wvù jee wvu ekume Tata Jisos é bonyii bó yaa nu ke Bojuu. ²¹ E mvungay mvu Tata Nyo' le, e bó ge e bonyii nteen lese fitele yí Tata Jisos e, kumen tu bó wvú.

²² E saaka wvudvu wvun ley bitem bi kentaashe ke bonyii bo mbee le Jelusalém. E bó mum tum Banaban Antiok jodvu. ²³ E wvú gen buy jó, yen no Nyo' nu e buw bó bó mboyma, e wvú yuw nonen, mum no teete bó le bó ebii Tata le bó mvuntelem mvubole mvunciim. ²⁴ Banaban wvun to nu wee wvú jee, e wvú e yinjen bó Keyoy ke Yuule bvuu kenke mbee ntay. Nonen, e wvú ge e bonyii nteen jó lese fitele yí Tata le.

²⁵ E Banaban ke mum ne gen Taasus keegom Saul. ²⁶ E wvú ke gom yen wvú le, jo e bó wvú tu jim Antiok. E bó wvú no nu jó yí kelum e kecile bó kentaashe ke bonyii bo mbee le, yeeyi bonyii nteen. E nu Antiok jodvu jò bó to keweé keetenje ñgoo bonyii bo mbee le le bonyii bo Klistu le.

²⁷ E è ke no nu ke kefew kedvu le, e bonyii bomew bó ké no senje mweem mvù bó yuuke e Nyo' jemyi, ne Jelusalém bow gen Antiok jodvu. ²⁸ E Keyoy ke Yuule ge e mvu bó le wvú diee to nu Agabus ke ne leem we, tefe le jen yí temyi nu ke ekoo won tfuu. Jen yidvu to nu e ghan koo kefew kè Klawdius to nu Nfon wvu Lum. ²⁹ E ñgoo bonyii bo mbee le bo Antiok yuw nonen, seyse le

wee tfuu esuw bigew no wvú kɛŋke, é bó efi boom bo bwee bó le bò nu Judea dvú. ³⁰ É bó mum suw, tum Banaban bô Saul dvú le bó egen enya é bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le.

12

É Nfon 'Elod nya ηgew ê bonyii bo mbee le

¹ É è no nu kefew kedvu le, é Nfon 'Elod kɛw no nyaa ηgew ê bonyii bomew bo kentaashe ke bonyii bo mbee le. ² É wvú gay é bó gbwo Jɛm wvú waa bwee Jon é wvú kpwe. ³ É wvú ke dioo yɛn le fí nu é jon Bojuu le, é wvú mum gen fwe gay é bó koo tɛn Bitá. Bó to kole wvú é è nu édiuw é Nkaw Blɛɛd wvú bó baa gɛɛ Fintunlɛɛn jó le kɛ. ⁴ No bó kooleɛ wvú, mum fen yew ncaw e, gɛɛ ηgóo bonyii bo nci le nyɛ le bó ecɛyte wvú bonɛw bonɛw. É 'Elod to gɛke Bitá nonɛn le Nkaw Danɛfey ke dioo é fey, é wen ebvuse wvú eleke é bonyii fwe é bó esaw wvú. ⁵ É Bitá mum no nu kɛ yew ncaw e. Geenɛn, é kentaashe ke bonyii bo mbee le no bunlee Nyo' fô wvú le shiee le.

É nceendaa Nyo' bvuse Bitá yew ncaw e

⁶ É è ke dioo nu entan wvú ekfunj nu ebuy eyuu é 'Elod ebvuse Bitá é bó esaw wvú, é Bitá no leete entelɛj jo bonyii bo nci le bofɛɛ é bó é kay wvú bó boncaw bofɛɛ, é no cɛyte. É bonyii bo nci le bomew cɛyte yew ncaw é fwese. ⁷ É fí kooy le nceendaa Tata to nu é nɛ sɛsɛ buynɛn, é n'nyuu ba yew ncaw yidvu le. É nceendaa wvudvu kum Bitá yí kebɛnɛ le, é wvú kamse. É wvú gay é wvú le, “Ja we cekey.” No wvú gay nonɛn, é boncaw ba mum feyken can Bitá le gbweken fokuse. ⁸ É wvú bvuu gay é wvú le, “Tɛmɛ ndvu yo, elese bolaba buw.” É Bitá ge nonɛn. É nceendaa wvudvu bvuu gay le, “Bulɛ ndvu yo ebii me le.” ⁹ É Bitá bu, mum no bii wvú le ekfunj. Kɛ wvú to cim kee le fiɛɛ fí nceendaa wvudvu gee nu keceey kɛ. Wvú to kpwaake le è nu fiɛɛ diɛwe efilɛ le é fí too fô wen e. ¹⁰ É bó wvú lɛn fey bvudvu bu fwe fô bonyii bo nci le to cɛyte, bvuu fey buvɛ ejiim, mum fɛse diuw ketaanj wvú buyte gene ɛlaante le, é bó é fɛ bó ketfu. É diuw ketaanj wvudvu yene kɛ ɛwvunɛwvun, é bó buy. No bó buy nonɛn, no lene booke kɛ é je, é nceendaa Tata Nyo' wvudvu mum nɛ la é wvú ejise.

¹¹ É Bitá shɛɛ, é bvufɛe tu wvú fô, é wvú gay le, “Keseen nu é me é ηkíɛɛ wase le è nu keceey le è be tum Tata nceendaa we le wvú eto ebvuse me can 'Elod e, é me emboy yí ηgew wvú Bojuu se cɛyte le bó nu ke enya é me le.”

¹² No wvú kiente nonɛn, mum nɛ no gene fô yew e fo Maalia wvú bwee Jon Maaku, é bonyii nu é bó ɛ tase fô nteen é no bunlee. ¹³ É wvú gen buy fô, kumce diuw ketaanj, é wan kpwoon mvu é diee nu Loda wvú to lemte fô yew e fodvu to keeyene. ¹⁴ É wvú dioo yuw é è nu diɛw Bitá, é njon yu wvú, é wvú fanɛ yaa yene ketaanj kɛ, kaa nɛ lewtɛ kase ley gen yew, see é bonyii le, “Bitá nu diuw ketaanj e.” ¹⁵ É bó tfuse é wvú le, “Wo jewte lo.” É wvú no taame kɛ le è nu Bitá. É bó mum nɛ gay le “É nulo enu nceendaa Nyo' we.” ¹⁶ No bó to jemɛ nonɛn, é Bitá mɛy kɛ no kumci. É bó dioo yene, yɛn keceey é è nu wvú, é diuw yum bó. ¹⁷ É wvú few bó can é bó lu bó diuw, mum see é bó no Tata be bvuse wvú yew ncaw e, bvuu gay le bó esee é Jɛm noo bonyii bo mbee le bocii. No wvú gay nonɛn, mum nɛ gen keba kemew e.

¹⁸ É ekfunj buy yuu, é bvufɛe no bvuuŋke lo bonyii bo nci le le laa è sɛ kooy la bó Bitá le. ¹⁹ É 'Elod bvuse bonyii le bó eghan egom wvú. É bó gom, gom ŋkuunj. É wvú mum tee bonyii bo nci le bò to cɛyte Bitá ba, biwce mwɛɛm é bó,

mum nε gay lε bó jo bó gεn lεse. Ejim jodvu, ε 'Elod nε ê keba ke won e kè Judea le, bow gεn no nu ê kelaante kè Kaysalia le.

Kpwe Nfon 'Elod

²⁰ E to nu kefew kedvu le ε Nfon 'Elod ton'yi shém bô bonyii bo Taya noo bo Sidon. E bonyii bodvu ke mum baance ye keegεn eku can lε nyεkeey enu dvú, njefo won wvubo to kεnke mwεεm mvudien ε è nu won we le. E bó gεn, yaw koo nsan bô Blastus wvú to nu cee ntow.

²¹ E diuu ke to kocεn, ε Nfon 'Elod tfume ndvú won, shii yí kawla le, mum no nyaa sa' ê bonyii bodvu. ²² E bó nε no wvuuyi lo, bensee wvú gayte le, "Wvun njeme nu wvu nyo", kε è nu wvu wee wvu wum kε." ²³ Kaj mwaan, ε nceendaa Tata mum tum kencεm yí Nfon 'Elod e, njefo wvú to baa efese mbense wvudvu ê Nyo' kε. E ngenεse mum die wvú, ε wvú kpwe.

²⁴ Geenεn, ε diεw Nyo' no leyte ê mvuntelem mvu bonyii le, saanεene gene lo fwe fwe.

²⁵ E Banaban bô Saul ke mεse fiεε fi bó to tumεε bó Jelusalem dvú, mum kase tu jim Antiok. E bó dioo etuu jim, jo Jon Maaku.

13

E bó tum Banaban bô Saul

¹ Bonyii bomew to nu ê kentaashe ke bonyii bo mbee le Antiok, ε è nu bô seje mwεεm mvú bó yuuke ε Nyo' jemyi, bvuu yεeyi bonyii. Bonyii bodvu to nu Banaban bô Semeon wvú bó to teje lε Wvú Yiile, noo Lushus wvu Selin bô Saul noo Manεen wvú bó to leyεε wvú bô 'Elod wvú wee sa'. ² E è ke dioo nu ε bó bamte mwεεm mvudien bunlee Nyo', ε Keyoy ke Yuule nε gay ê bó le, "Ben ebaa Banaban bô Saul egεε, é bó elemtè lemme di me nu ε ntee bó lε bó elemtè." ³ E bó yuw nonεn, bvuu no bamte kε mwεεm mvudien bunlee, ke nε gεε can yí bó le, mum ciinse bó ε bó no gene.

E Banaban bô Saul gεn Sayblus

⁴ E Banaban bô Saul mum no gene no Keyoy ke Yuule to tumεε bó. E bó nε bow ê kelaante kè Selusia le, ley ê nguww wvu ê joo le, no leenci, gene won wvú Sayblus e. ⁵ No bó lente, buy ê kelaante kè Salamis e, mum no ghane fewci diεw Nyo' yéw bunle Bojuu le, ε Jon Mak ghane bô bó, fici bó.

⁶ E bó ke len won wvu ê joo entelen wvudvu le, danεen gen buy naa ê kelaante kè Bafos e. No bó gen buynεn yí wee Juu mvu le jó, ε è nu wee nfim ε diee nu Bal Jisos, ε wvú to ké no mbiayte lε wen nu wee wvú seje mwεεm mvú wen yuuke ε Nyo' jemyi. ⁷ Wvú to ké no shee bô Segus Baulus wvú wee sa' wvu won wvudvu le. Wee sa' wvudvu to kεnke bvufee baay. E wvú ke tee Banaban bô Saul njefo wvú to gomte keeyuw diεw Nyo'. ⁸ E bó to, geenεn ε Elimas wvú wee nfim wε no diee diεw nu ê diεw Glek e, mum no kicine bó, momte keege lε fo wee sa' wvudvu else fitele yí Jisos e kε. ⁹ E Keyoy ke Yuule yinεen yí Saul e, wvú diee diεw dimew to nu lε Baul, ε wvú luη ejise yí wee nfim wvudvu le, ¹⁰ gay ê wvú lε, "Wo nu waa dεwle, ε wo nu wee wvú bane fiεε ficii fi nu lεη. Kenlεεma bô mbiay nu ε cin fô fitele fiuw e. Kε è nulo é wo enu nεn sε wo kumene kecεey ke Nyo' le lε kí etuu mbiay e? ¹¹ Yekε eyuw, keseen nu ε kebo ke Nyo' le nu egbwe yí yo le é wo efefe, é fi ke ajo kefew é wo

se ebvuu eyen ke naa diuu le.” Kaŋ mwaan nonen, e fiεε fimew shii ke diεwe kembew e, ban ejise Elima. E wvú mum ne no ghaale lo mondvuum, gomte wee wvú ecenŋsee wvú. ¹² E wee sa' we yen nonen, mum lese fitele yí Jisos e, no wvú to kenke ŋghaw yí mwεem mvú bó to yeeyi ekumε Tata Jisos e.

E Baul bó Banaban gen Antiok wvu Bisidia le

¹³ E Baul bó ŋgoo ye ley ê ngu e Bafos, lente joo yi baay buy ê kelaante kε Belga le won wvú Bamfilia le. No bó buy jó, e Jon Mak cine bó le, tu jim Jelusalem. ¹⁴ E bó ne jó, fey gen ê kelaante kε Antiok wvu Bisidia le. E ê ke no nu diuu di mbam e, e bó gen ley shii yew bunle le. ¹⁵ E bonyii ke ne taŋ ê Nwa' bonci bo Muses e noo ê wvu bonyii bo ntum Nyo' le mεse, e bocee ekole yew bunle yidvu mum tum ntum fô bo Baul e le, “Boom bo bwee wese le, é ben kenke fiεε keetefe bonyii dvú, é ben jeme.”

¹⁶ E Baul mum ne we, ci bonyii bó kebo mum kεw no jemyi le, “Bonyii bo Israel noo bonyii bó yaa nu ke Bojuu bó wvumte ten Nyo', ben eyeke eyuw. ¹⁷ Nyo' bonyii bo Israel to nu e caw bo'icee cee bosese, ge e kfuu dibole no kuuke seke bó to nu botolo won wvú Ijiw e. E wvú ke mum bvuse bó jó bó mvunŋgay mwew, ¹⁸ kuu shém bó bó, no taale ke fô bó le ŋkpwaante yí bilum e mbaanyε. ¹⁹ E wvú ke ge e bó shike bitum bisooshwiy won wvú Kanaan e, mum nya won wvudvu e é no nu wvubo. ²⁰ Mwεem mvun mvunciim to nu e jo diεwe bilum gee ne kecow mbaanshen e (450). No wvú nyaε won wvudvu ê bó, mum gee bonyii bó esaaké bó. E bó saw gen buy yí kefew kε wee ntum we wvú Samwel to saake le. ²¹ Ke yí kefew kεie le e bó ke ne leke kekenke e è nu nfon, e Nyo' mum nya Saul, waa Kish wvu ê kfuu di Benjamin e. E wvú saw bvunfon yí bilum e mbaanyε. ²² E Nyo' ke shwaw wvú, gee Dawe Nfon wvubole. Nyo' to nu e jeme ekumε Dawe wvun le, 'Me nu e n'yen e Dawe wvú waa Jεese nu fitele fiem. Wvú nu ke gee fiεε ficii fi me ŋgomte.'

²³ E to nu ê kfuu di Nfon Dawe wvun e di Nyo' to bvuseε Mboyse, nya ê bonyii bo Israel no wvú to kawεε. E Mboyse wvun nu Jisos. ²⁴ E Jisos wvun se keeke ekεw lemme diuw nu e Jon to fewci wase ê bonyii bocii bo Israel le bó ekumen mvuntelem mvubole é wen elese bó ê joo. ²⁵ E Jon ke no nu wase keemεese lemme diuw, ke ne bife ê bonyii le, 'Ben kpwaake le me nu yeε? Ke me n'yaa nu wee wvú ben cεyte ke. Wee wvudvu too ejim jo me, e me mbaa encim enjocen keengvuwce mbaayε bolaba bew ke.'

²⁶ E Baul gen fwe jeme le, “Boom bo bwεem e bó è nu kfuu di Abla'am e noo ben bonyii bocii bó yaa nu ke Bojuu bó wvumte ten Nyo', Nyo' to ciinse ntum wvun wvú è nulo é bonyii eboy yí dvú le e è nu ê beene. ²⁷ Geenε, e bonyii bo Jelusalem bó bonyii bobole bó saake won, faŋe yaa jo Jisos diεwe Mboyse le ke. E bó bvuu faŋe yaa kεε kenyi ke mwεem mvú bonyii bo ntum Nyo' le to saŋεε ekumε wvú ke. E è nu ke mvú mvú bó to shee taanke εdiuw e mbam e εcii. E bó ke dioo gay le bó eyu wvú nonen, e fifin mum ge e fi to cocen no bonyii bo ntum Nyo' le to jemyεε. ²⁸ Naa no bó to baa cim yen jay wvú è nulo é bó eyu wvú yí dvú le ke, e bó gen ke fwe gay ê Baylet le bó eyu wvú. ²⁹ E bó ke ge fiεε ficii no Nwa' Nyo' to jemyεε ekumε Jisos, e bó shike wvú yí kentam

e gen lese wvú ê jem. ³⁰ Geenɛn, ɛ Nyo' kase bvuse wvú yí kpwe le. ³¹ Ɛ wvú ghan yí ɛdiuw e nteen duɲɛ ekole kew ê bonyii bò bô bó to nɛn'yɛɛ Galilee gen Jɛlusalɛm. Ɛ nu bó bô fewci ɛkumɛ wvú keseen ê bonyii bo Islael.

³² Nonɛn, bese ɛ no nu tɛn fɛn keseen keefewɛɛ saaka wvú jee wvudvu ê ben. Saaka wvudvu nu ɛ, fiɛɛ fi Nyo' to kawɛɛ bo'icee cee bonyii bo Islael dvú, ³³ nu ɛ wvú ɛ ge wase fí ɛ to ɛ kocɛn keseen kefew kesɛɛbeene le, beene bô nu boom bobole. Fifin kocine no Nyo' to bvuseɛ Jisos yí kpwe le. Bó to nu ɛ sanj wase ɛkumɛ fiɛɛ fin ê Nwa' Mbense le biba bifɛɛ, ɛ Nyo' jemyi ɛ, 'Wo nu Waa wɛm, ɛ me nu wase Ico ɛben.'

³⁴ Ɛkumɛ mbvuse wvú Nyo' to bvuseɛ Jisos yí kpwe le ɛ fo wvú efo kɛ, Nyo' to nu ɛ jeme ê yin je le, 'Me nu nke enya ê ben kembonɛn kè è nu kem, kè me nto nkaɛɛ Dawe dvú, nlew.'

³⁵ Fí nu ɛ bó ɛ bvuu ɛ sanj bvudvuu bvumew e ê Nwa' Mbense le ɛ Dawe gayte le, 'Ƙɛ wo nu ke ecine Waa wo lemme wvú Yuule le, ê wvú efo ê jem kɛ.'

³⁶ Fi ɛkumɛ Dawe nu ɛ wvú to lem lemme diw di Nyo' to nyae ê wvú yí kefew kew e, ke kpwe ɛ bó dwey wvú mbew bo ice le, ɛ wvú fo. ³⁷ Geenɛn, ɛ wee wvun wvú Nyo' to bvuseɛ yí kpwe le to baa fo ê jem kɛ.

³⁸ Nonɛn, boom bo bwɛɛm e, ben emum ekeè ntaɛ le saaka wvun wvú bó fewci le Nyo' lɛɛshi bibefe bi bonyii le nu ɛ wvú lɛɛshi nje Jisos wvun. ³⁹ Wee wvú nu ɛ lese fitele fiew yí Jisos e, nu ɛ wvú ɛ boy wase yí bibefe biew e bicii, ê è nu fiɛɛ fi è nulo nci Muses saa ege kɛ. ⁴⁰ Nonɛn, ben eyɛnè fo fiɛɛ fi bó sanjɛɛ ê Nwa' bonyii bo ntum Nyo' le ke ekoo ben. Bó jemyi jó le,

⁴¹ 'Ben eyekɛ eyuw ben bò wɛysee Nyo'. Diuw nu ke eyum ben, é ben ekpwekɛn. Me nu nke emom fiɛɛ yí kefew kenɛn e, ɛ è nu fi wee be jeme lo ê ben, ben saa ebee kɛ.' "

⁴² Ɛ Baul bó Banaban ke dioo ebuyte yew bunle yidvu le, ɛ bonyii bodvu no lɛke le bó ke ebvuu eto kɛ bvɛ mbam wvú too le ejeme mwɛɛm mvun. ⁴³ Ɛ bonyii ke dioo buy yew bunle le, ɛ bonyii nteen bò to nu Bojuu bó bonyii bò to banjɛɛ lo tu bo mbee Bojuu le, no bii Baul bó Banaban e. Ɛ bó no jemyi teete bonyii bodvu le bó eyuukè kɛ ɛ è nu Nyo' le wvú nu ɛ buw bó bó nfi we.

⁴⁴ Ɛ è ke no nu bvɛ mbam wvú biɛ wvuɛ le, ɛ kelaante no gomte keebuy lo kecii keeto eyuw diɛw Nyo'. ⁴⁵ Ɛ Bojuu yɛn no kebombom ke bonyii le tase nonɛn, mum no bene kendon, kicine fiɛɛ fi Baul jemyi, nan'yi wvú. ⁴⁶ Ɛ Baul bó Banaban no jemyi lo yaa fane kɛ, gayte le, "Fí nu lɛɲ le bese bee keeyaw efewɛɛ diɛw Nyo' ɛ è nu ê ben Bojuu. No ben nu ɛ nɔwase lo, ɛ jo bikuu binɛn le ben baa kocɛn keeke ekɛnke nshii wvú mɛy lo, tu bese nu ebanjɛ fiɛɛɛ efewci ɛ è nu ê bonyii bó yaa nu kɛ Bojuu. ⁴⁷ Ɛ nu no Nyo' nu ɛ gay ê bese, no wvú to jemyɛɛ le,

'Me nu ɛ ntome wo le wo enu ken'yeeɛ ke bonyii bó yaa nu kɛ Bojuu le, ê wo ege é bonyii bo ɛbuw ɛ wɔɲ e ɛcii ke eboy.' "

48 E bonyii bô yaa nu ke Bojuu yuw nonen, mum no yuuke njon, bensee diew yi yi Tata. E bonyii nteen bee saaka wvudvu le, e e nu bô Nyo' to nu e baa wase le bô nu ke ekenke nshii wvù mēy lo.

49 E diew yi yi Tata mum len woj wvudvu le tfuu. 50 Geenen, e Bojuu mum ne beyse bocee ntew bô boke' bo bonyii bo baay baay e, e bokene ban nu bô to ké no too yew bunle le, e bô no bane Baul bô Banaban, mum kunj bô le bô ene jó. 51 E bô dioo nen'yi nonen, kuce kebvu ke yi bikaa bibole le e nu nciise fi e fi bô mom, mum gen e kelaante kè Ikonium e. 52 E ngoo bonyii bo mbee le shee no nu fibole yuuke njon baay, e Keyoy ke Yuule e yinšen yi bô le.

14

E Baul bô Banaban fewce saaka wvù jee ekume Jisos Ikonium

1 No Baul bô Banaban geene Ikonium, bvuu ge ke lenlenj no bô to gee Antiok, keeley yew bunle Bojuu yi jó le, efewci saaka wvù jee dvú. E bô looce fewce, e Bojuu noo bonyii bô yaa nu ke Bojuu bee nteen. 2 Geenen, e Bojuu bô to fanee keebēe ne beyse bonyii bomew bô to yaa nu ke Bojuu, befe bô mvuntelem mvubole le bô eton'yi shém bô bonyii bo mbee le. 3 E Baul bô Banaban mēy ke jó e kefew defe, no fewci yaa fane ke ekume Tata. E Tata nya bô bô mvungay keegee mwem mvù dunji mvungay mvu Nyo' le bô mwem mvu diuw wvù yumēe e mvù dunji le fi e fi bô fewci ekume Tata no wvù nu e buw bonyii bô mboyma nu kecey. 4 E bonyii bo e kelaante kedvu le gawsen. E bomew tu e keba ke Bojuu bô to fanee keebēe ba le, e bomew tu e keba ke boom bo ntum e bo Jisos e.

5 E Bojuu ba bô bonyii bô yaa nu ke Bojuu noo bikuu bi woj e tase, cu ntañ keenyewle bô boom bo ntum e bo Jisos e, etumy e bô bô eta e bô ekpweken. 6 E bô kīe ntañ wvudvu, mum lewte gen woj wvù Likonia le, no ghane e bilaante bi Lista bô Delbi le noo e bontew bô mbew jó le, 7 fewci saaka wvù jee jó.

E Baul bô Banaban fe nkewle Lista

8 Wee mvu to nu Lista, e wvù to ké no shee ke fokuse, e e yaa nulo e wvù elen ke, njefo bô to boke wvù e e nu nkewle. E e ke no nu diuw dimew, 9 e wvù shii no yeke fi e fi Baul to yeyi. E Baul lun ejise yi ye le, yen e wee wvudvu kenke mbee le Nyo' nulo efe wen, 10 mum gay e wvù foweewe le, "Ja eleem we." E wvù mum sele we, kew no lenē.

11 E kebomom ke bonyii le yen fi e fi Baul ge, mum no sane etale, jemyi e diew yi Likonia le le, "Bonyo' nu e tu bonyii e shii e to e beene le." 12 E bô mum no teje Banaban le Siyus, mum teje Baul le Emis * no e to ké no yamte ke wvù jemyi. 13 E to nu e yew ncese nyo' wvù bô teje le Siyus wvun nu mbew kelaante kedvu le. E cee ncese wvu fó mum jo bona' bô bolemse noo fow no too dvú diuw ketaañ e le bô bonyii ege ncese dvú e Banaban bô Baul.

14 E boom bo ntum e bo Jisos e ban ki e fi e fi bô bonyii bodvu to gomte keege, saayē ndvú ye le, † lewte ley e bonyii bodvu ente, no kayte le, 15 "Bonyii ban, ben gee e e nu la fin? Bese nu ke bonyii lenlenj diewe ben e, e bese to fen keefewce saaka wvù jee wvù nen'yi fô Nyo' le le ben ecine bonyo' bo ecici ban e, ebii e e nu Nyo' wvù Nyo' le. Nyo' wvun nu wvù to bomēe ebule bô nshe noo

13:48 11:18 13:49 2:41 13:51 18:6; Luk 9:5 14:1 17:2 14:2 13:45 14:3 2:22 14:5
14:19; 2Tim 3:11 14:6 Mat 10:23 14:8 3:2 14:11 28:6 * 14:12 Siyus to nu nyo' Boglek
wvu baay, e Emis nu wvù gene bontum bew. 14:13 10:25-26; Dan 2:46 † 14:14 Bô to saayi ndvú
keedunje le fi e fi bô gomte keege nu e sase bô. 14:15 Ksm 20:11; 1Kol 8:4-6

jóo yi baay baay bô mwεem mvunciim mvù nu mondvuum man e. ¹⁶ E to nu fwele, ε wvù cinε bonyii le bitum e bicii, ε bó no gee no bó koonjke. ¹⁷ Geenεn, ε wvù no gee ke mwεem mvù jee fô bonyii le keeduñci le wen nu dvù. E wvù no nyaa bó bô jan, ε bó keñke ηju ê kefew ke leñ e, diee yuuke njon.” ¹⁸ Naa no Banaban bó Baul jemyεε mwεem mvun ê bó nen, ke ge lo le ce', ε bó se lu keege ncese ê bó.

¹⁹ E Bojuu bomew ke ne to jó, ε bó ne Antiok bô Ikonium, beyse bonyii nteen ε bó tumyε Baul bô eta. No bó tumyεε, mum gufe buy bô wvù εlaante kpwaake le wvù nu ε kpwe wase. ²⁰ Geenεn, ε ηgoo bonyii bo mbee le ke to tase ê wvù we, ε wvù kase ne we, tu εlaante jodvu. E bvù ke buy yuu, ε bô Banaban mum ne jó, no gene ê kelaante kè Delbi le.

²¹ No Baul bô Banaban ley Delbi, fewce saaka wvù jee ekume Jisos, keñke bonyii bo mbee le jó nteen. E bó ke ne jó kase no tuu jim, fele ê bilaante bi Lista bô Ikonium noo Antiok wvu Bisidia le. ²² E bó no fele nonen, yvuwse mvuntelem mvu bonyii bo mbee le, teete bó le bó emey ke eleemè ntay yí mbee wvubole, keè le bô bowen keñke keeke eyen bonjewe nteen se keeke eley bvunfon bvù Nyo' le. ²³ E bó bvuu no baayi bocee bintaashe bi bonyii bo mbee le, geele ê bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii. E bó dioo geele no bamte mwεem mvudien bunlee mum nya bó can Tata Jisos wvù bó beje wvù le.

E Baul bô Banaban tu jim Antiok wvu Silia le

²⁴ E Baul bô Banaban ke fey won wvù Bisidia le, danjen gen wvù Bamfilia le, ²⁵ fewce diεw Nyo' ê kelaante kè Belga le, mum bow gen ê kelaante kè Atalia le. ²⁶ No bó bow jó, ley ê ηguw wvu ê joo le, mum kase no tuu jim Antiok. E Antiok jan nu jó bó to nyae bó can Nyo' le ε wvù buw bó bó nfi we ε bó se mum no ghane gee lemme din di bó to mεseε. ²⁷ No bó fese jó, baance kentaashe ke bonyii bo mbee le, see fiεε ficii ê bó no Nyo' se lemεε bó bó, bó no wvù se yen'yεε mvuntelem mvu bonyii bó yaa nu ke Bojuu le, ε bó elese fitele yí Jisos e. ²⁸ E Baul bô Banaban ce bó ηgoo bonyii bo mbee le bodvu ε kefew defε.

15

E bonyii bo mbee le shii nshii Jelusalem

¹ E bonyii bomew ke ne Judea, bow to Antiok, mum no yεeyi bonyii bo mbee le le ke ε nulo ε Nyo' eboyse wee se bó nu ε tfuse mweten yew no nci Muses dunji ke. ² E Baul bô Banaban ma lo n'yεeyi wvudvu, ε bó bonyii bodvu she bew mbew yí dvù le ε è yaa nu wvu wεε ke. E fi ke ghaw, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Antiok baa Baul bô Banaban noo bonyii bo mbee le bomew, tum le bó eben Jelusalem eyen boom bo ntum e bo Jisos e bó bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ke jó le, le bó elese diuw fô fiεε fidvu le.

³ Nonen, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Antiok mum ciinse bó, ε bó no gene fele biba bi Fonishia bó bi Samalia le seje ê bonyii bo mbee le bo jó le bonyii bó yaa nu ke Bojuu nu ε kumen wase. E bonyii bocii no yuuke nonen, lanlanε baay. ⁴ E bó ke ben gen fese Jelusalem, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le bó boom bo ntum e bo Jisos e noo bocee kentaashe ke jó fiisen bó. E bó see fiεε ficii ê bó no Nyo' se lemεε can yibole. ⁵ Geenεn, ε bonyii bo mbee le bomew

bò to nu ten é ηγ00 Bofalasi le, ja we gay le, “Bó κενκε κε keetfuusè bonyii bò yaa nu κε Bojuu yew, gaytè ε bó γεελε bonci bo Muses e.”

⁶No bó gay nonen, ε boom bo ntum e bo Jisos e bò bocee kentaashe bvuu shii keeley ente jo fiεε fidvu. ⁷Ε bó ke she jeme gen ncejole, ε Bità nε leem we gay le, “Boom bo bwεem e, ben kee le è to nu fwele ε Nyo' baa me ê ben ente le è nu diuw wem e wvù bonyii bò yaa nu κε Bojuu nu ke eyuuke saaka we wvù jee, benje wvù le. ⁸Ε Nyo' wvù kee mvuntelem mvu bonyii le, dujce le wen nu ε fiisen bonyii bò yaa nu κε Bojuu, nya bó bò Keyoy ke Yuule lenlen no wvù to nyaε ê beene. ⁹Wvù to baa dujci kejeey jεy beene ε bonyii bodvu κε. Wvù to nu ε ge ε mvuntelem mvubole no yuule njefo bó to nu ε lese fitele yí Jisos e. ¹⁰No fí nu nonen, ben ε ghan nεε ε se no gomte keeshiike fitele fi Nyo' le, joo bvujite γεελε yí ηγ00 bonyii bo mbee le, ε bvujite bvun to ghaw wase beene noo bo'icee cee boεεbeene? ¹¹Fi baa nε len κε. Beene nu ε bee le Nyo' boysee beene ε è nu nje mboyma wvù Tata Jisos nu ε buw beene dvù. Ε è nu κε ten lenlen no wvù boysee bonyii bò yaa nu κε Bojuu.”

¹²No Bità jeme ε mese, ε bonyii bocii cife, mum no yeke no Banaban bò Baul fele no bó se ghane gene fò bonyii bò yaa nu κε Bojuu le, ε Nyo' nyaá bó bò mvunjay le bó egeè mwεem mvù dujci mvunjay mvu Nyo' le bó mwεem mvu diuw wvù yumεen e dvù. ¹³Ε bó jeme mese, ε Jem mum gay le, “Boom bo bwεem e, ben eyeke eyuw. ¹⁴Semon be ε see wase ê beene no Nyo' to κεwεε dujce ten shiee we fò bonyii bò yaa nu κε Bojuu le, caw bomew ê bó ente le è nu bew bonyii. ¹⁵Ε fiεε fi bonyii bo ntum Nyo' le to sanjeε lene κε ekale kemwaan bó fi Nyo' to geε. Bó to sanj le,

¹⁶·Kefew too lo kè me nu ηke enkase ento, enseyse yew Dawe yí nu ε gbwe wase.

Me nu ηke en'yoo binffuy bidvu,
é yí ekase eleem we.

¹⁷Nonen, é kebese ke bonyii le emum egomte Tata, ε bonyii ban bocii nu bò yaa nu κε Bojuu bò me nu ε ncaw le è nu bem bonyii.

¹⁸Fifin nu ε è jemyi Nyo',
ε wvù to ge wase ε bonyii kieε ε è bεε lo bvuyvuum e'.

¹⁹Me ε no n'yene fiem le fo beene enyaá ηγεw ê bonyii bò yaa nu κε Bojuu bò nu ε lese fitele yí Nyo' le κε. ²⁰Beene esanj κε ε è nu nwa' fò bó le, egay le fo bó edieè mwεem mvù bonyii nu ε ge bintanje dvù fò bonyo' le κε, njefo è nu mwεem mvu nnyen e. Fo bó ekenkè fiεε keege bó kenjan κε. Fo bó edieè nyam yí nu se bó sele lo ελεme ε buy κε. Fo bó edieè ελεme ke nyam e κε. ²¹Bó sanj nonen, njefo bonci bo Muses e ban nu ε bó to γεeyi wase ncejole mondvuum monciim ε bonyii yuuke, ε è nu κε bó bó taanje εben yéw bunle le εdiuw ε mbam e εcii.”

Ε bó sanj ηwa' fò bonyii bo mbee le bò yaa nu κε Bojuu

²²Nonen, ε boom bo ntum e bo Jisos e bò bocee kentaashe noo kentaashe ke bonyii bo mbee le kecii bee fifie, mum yen le fi jee le bó ebaa bonyii ê bó ente etum é bó bo Banaban noo Baul egen Antiok. Ε bó mum baa Judas wvù diee diew dimew to nu le Basabas, bvuu baa ten Silas. Bonyii bo bofεε ban to

nu bikuu ente jo bonyii bo mbee le. ²³ E bó saŋ ŋwa' wvù bó nu etum bó dvú ε wvú nu le:

“Bese boom bo bwee wene le bò nu boom bo ntum e bo Jisos e bó bocee kentaashe gaye ben e bonyii bo mbee le bocii bó yaa nu ke Bojuu, bò nu ê kelaante kè Antiok e bó bò nu keba kè Silia le noo bó nu ê kè Silishia le. ²⁴ Bese nu ε yuw le bonyii bomew nu ε buy ê bese ente ε to ε no nyaa ŋgew, bvunŋe bvufee bvunen bó n'yeyi mvu se è tum bese bó ŋkuuŋ. ²⁵ Nonen, bese ε mum ε shii bocii ε bee le bó ebaa bonyii bomew etum fô ben e, ε bó etod bó bo Banaban noo Baul bó nu nsáa yese shém. ²⁶ Bonyii ban nu ε bó ε yefe wase kpwe ye le nje lemme di Tata wesebene wvú Jisos Klistu le. ²⁷ Bese ε mum ε tum Judas bó Silas le bó eto ebvuu ejeme ten bó diuw fiε fi nu ê ŋwa' wvun e. ²⁸ Bee bo Keyoy ke Yuule nu ε yen le fi baa jee keeyike ben bó bvujite bvumew efey bonci bo shiee le ban bó nu le: ²⁹ Fo ben edieè mwεem mvudien mvù bó nu ε ge bintaŋe dvú fô bonyo' le ke. Fo ben edieè εleme ke nyam e ke. Fo ben edieè nyam yi nu se bó sele lo εleme ε buy ke. Fo ben ekeŋkè fiε keege bó kenjaŋ ke. E ben lewte mwεem mvun, tu ben gee leŋ. Bó ε sheε wase.”

³⁰ E bó saŋ nonen mum tum bonyii ba dvú ε bó bow dvú Antiok. E bó gen, kum kentaashe ke bonyii bo mbee le ke jó kecii, nya ŋwa' wvudvu ε bó. ³¹ E bó taŋ ŋwa' wvudvu, ε saaka wvudvu leese mvuntelem mvubole, ε bó yuw ŋjoŋ baay. ³² E Judas bó Silas bó to nu bonyii bó seŋe mwεem mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi, nya bontefe nteen ê bonyii bo mbee le, ge ε bó no keŋke mvunŋay ê mvuntelem e. ³³ E bó bosen ce jó ntay. E bonyii bo mbee le ke ciinse bó ε bó no kaase bó nyεkeey tuu jim fô bonyii bó to tumεε bó le. ³⁴ ³⁵ E Baul bó Banaban bosen ce Antiok ntay, ε bó bonyii bomew yeyi bvuu fewci diεw Tata.

ε Baul bó Banaban gawsen

³⁶ E kefew ke dioo gence, ε Baul gay ê Banaban le, “Bee wo ekase etu jim eghan bilaante bi bee wo se fewci diεw Tata bí le, eyen laa bonyii bo mbee le bó jó gee neε le.” ³⁷ E Banaban mum no gomte keejo Jon Mak le bó bó eghane. ³⁸ Geenen, ε Baul faŋe yaa ekoŋke le bó ejo wvú ke, njefo wvú to nu ε cine bó le Bamfilia faŋe yaa mese lenε di bó bó to keŋke ke. ³⁹ E Baul bó Banaban ke she kicen baay, mum gawsen. E Banaban jo Maaku, ε bó wvú ley ŋguw wvu ê joo, gen Sayblus. ⁴⁰ E Baul caw fiew ε è nu Silas. E bó wvú dioo nen'yi, ε bonyii bo mbee le nya bó can Tata le ε wvú buw bó bó nfi we. ⁴¹ E bó gen je biba bi Silia bó bi Silishia le, no ghane yuwse mvuntelem mvu bintaashe bi bonyii bo mbee le.

16

ε Timatio ley ŋgoo Baul bó Silas e

¹ E Baul ghan gen buy ê kelaante kè Delbi le, ke ne gen ê ke Lista le. Wee ŋgoo Jisos mvu to nu Lista jodvu ε diee nu Timatio, ε bwee nu wee Juu, nu ten wee mbee, geenen ε ice to nu wee Glek. ² Timatio wvun to nu wee ε bonyii bo mbee le bocii bo Lista noo bo Ikonium hensee wvú. ³ E Baul no gomte keejo wvú le bó wvú eghanè, mum tfuse wvú yew. * E wvú to tfuse wvú yew nonen, njefo

15:24 Gal 1:7; 5:10 **15:28** 10:19; 15:20; Luk 11:46 **15:32** 11:23, 27 * **15:34** Boŋwa' bo boyvuum bomew keŋke kencim ke 34, ε kí nu le, “Geenen, ε Silas mey fiew Antiok.” **15:37** 12:12
15:38 13:13 **15:39** 13:4 **15:40** 14:26 **16:1** 14:6; Lum 16:21; 1Kol 4:17; Fili 2:19; 2Tim 1:5
16:2 6:3; Fili 2:20, 22 **16:3** Gal 2:3-5; 1Kol 9:20 * **16:3** Bó to fuse Timatio yew wvú le è nulo é wvú efewci diεw Nyo' ê Bojuu ε bó yaa nyaake ke wvú no ice to baa nu wee Juu ke.

Bojuu bocii bô to cee biba bidvu le to kee lo le icee Timatio to nu wee Glek. ⁴ E bó mum no ghane, gene ê bilaante le, dioo gene no seje ê bonyii bo mbee le bonci bô boom bo ntum e bo Jisos e noo bocee kentaashe ke Jerusalem to shilee bee le bó egelelê. ⁵ Nonen, e bintaashe bi bonyii bo mbee le bidvu mum no temyi gene fwe fwe yî mbee le. E bonyii no biise bó le ediuw ecii.

E fíeε diεwε efilε le to fô Baul e Towas

⁶ E Baul bô ηgoo ye ne le bó egen efewce diεw Nyo' wonj wvú Esia le, e Keyoy ke Yuule tun. E bó mum len wase fey e è nu je keba kè Fligia bô kè Galeshia le. ⁷ E bó ke dioo gen buy mbew wonj wvú Misia le no gomte keeley gen keba kè Bitinia le, e Keyoy ke Jisos e hvuu tun. ⁸ Nonen, e bó mum fey wonj wvú Misia le, danjen gen ê kelaante kè Towas e. ⁹ E è ke no nu entan, e fíeε diεwε efilε le ne to fô Baul e. E wvú yen ê fíeε fidvu le e wee mvu wvu Masedonia leeme leke wvú le, "Kee wo, lente ke eto Masedonia jan efi bese." ¹⁰ No fíeε fidvu to fô Baul e nonen, e bee bó † mum yen le Nyo' nu e dunje ê bese le bese egen efewce saaka we wvú jee wonj wvú Masedonia le. Kanj mwaan, e bese mum seyse keegen jó.

E Lidia lese fitele yî Jisos e Filibi

¹¹ E bese ne Towas, lente teyey ê ηguw wvu ê joo le, buysen Samotes. E bvú buy yuu e bese gen fwe buy Niabolis. ¹² E bese ke ne fó len gen Filibi, e è nu kelaante ke ê keba ke fwe le Masedonia. † Kelaante kedvu to nu wase ke bala bo Lum e. E bese ce jó yî ediuw e. ¹³ E è ke no nu diuu di mbam e, e bese buy εlaante jodvu, gen diuu joo le fô bese to kpawwi le bvudvuu bvú Bojuu le bvú bunle le nu enu. No bese gen, e bokene bomew to tase wase fó, e bese mum shii no jemyi ê bó. ¹⁴ Kpwoon mvu to nu fó yuuke ten e diee nu Lidia, e wvú to ké no wvumte Nyo'. Wvú to buy ê kelaante kè Tayatila le, e wvú to ké no geese kfuú ndvú yimi, e yî nu ke yî yeεle lo, lumte. E Tata yene fitele fiew, e wvú bee fíeε fi Baul to jemyi le. ¹⁵ E bó ke lese wvú bô bonyii bo ê wvú yew ê joo, e wvú mum leke bese gay le, "Kee ben, é ben fen nu e yen le me nu e nlese fitele fiem ficii yî Tata le, é ben to ke gen ce ê me yew." E wvú mey ke no nyeyi nonen, e bese ke ghan bee gen.

E bó fen Baul bô Silas yew ncaw e Filibi

¹⁶ E è ke no nu diuu dimew e bese dioo egene fô bvudvuu bvú bunle le, tasen bee bo wan kpwoon mvu e è nu nfwa. Wvú to kenke keyoy kemew yî ye le, e è nu kè ké ge e wee no nu wee diam. Bonyii bô to kenke wan kpwoon wvudvu to kawte bigew yî ye le naa ntay nje wvú to ké no seje mwεem mvú nu ke ekooy. ¹⁷ E wan kpwoon wvudvu dioo yen bee bo Baul e, mum no bii bese le wamte, gayte le, "Bonyii ban nu bonyii bo lemme le bo Nyo' wvú nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e, e bó dunji je yî è nulo é ben eghan jó se boy." ¹⁸ E wvú ke ge nonen buy ediuw nteen, e fi ke ne ton'ye Baul, e wvú banke ye wam keyoy kedvu gay le, "Me ηgayte ê wo ê diee di Jisos Klistu le, buye yî wan wvun e." E kí mum buy yî ye le ke sekedvu.

¹⁹ E bonyii bô to kenke nfwa wvudvu yen le je bowen yi bigew nu e yî e ka wase, e bó mum koo Baul bô Silas gufe gen bô bó fwe dvu bocee wonj ya le fô bó to ké no saake bonsaw. ²⁰ No bó gen bô bó, leke fwe dvu bala bo Lum bô to

16:4 15:22-29 16:5 2:41 16:6 10:19 † 16:10 Luk wvú to sanje ηwa' wvun to ley ηgoo bo Baul e Towas fen, e bó bó no lenε. † 16:12 Masedonia to nu e bó e gaw biba binew, e kin to nu ke fwe. 16:13 17:2 16:14 17:4 16:15 8:36 16:16 19:24 16:17 19:15; Luk 4:34, 41 16:18 3:6 16:20 17:6

saake bonsaw gay le, “Bonyii ban nu Bojuu, ε bó nyaa ηγεω ê kelaante kesese le. ²¹ Bó yεεyi bonyii bô nce wvù nci wese baa bee ke. Bese nu bonyii bo Lum, ε è yaa nulo é bese ebii nce wvudvu le ke.” ²² Ε kebombom ke bonyii le kè to nu fó mum tom bó, fente yî Baul bô Silas e. Ε bonyii bô to saake bonsaw ba mum saayε ndvú yî Baul bô Silas e, gay le bó etam bó. ²³ Ε bó looce tam bó ntay, jo bó gen lese yew ncaw e, gay ê wee wvù to cεyte yew ncaw le wvú ecεytè bó ntay. ²⁴ No wvú yuw nonεn, mum jo bó gen fen naa ê kebuw ke ente le yew ncaw e, fen bikaa bibole ê difwan e.

²⁵ Ε è ke no nu ke diεwe εntaη enteleη e, ε Baul bô Silas bunlee yemte bensee Nyo', ε bonyii bo ncaw e yeke, ²⁶ ε nshε ne σεσε shiw bó mvunηgay, ε yew ncaw shiw gen buy yî kenfuy e. Kan mwaan, ε dew fwese yicii yene ye, ε boncaw feyken yî bonyii bo ncaw e bocii. ²⁷ Ε wee wvù to cεyte yew ncaw yidvu kamse, dioo yen ε dew fwese nu ye, ε wvú mum no kpwaake le bonyii bo ncaw e nu ε bó ε lewte wase. Ε wvú mum baa nyo ê ηku le le wen eyu ekole kew dvú. ²⁸ Ε Baul wam foweεwe gay le, “Fo wo eyu ekole kuw ke. Bese nu fen bocii.”

²⁹ Ε wee wvù to cεyte yew ncaw wvudvu tee ε wee to bó ken'yeese, ε wvú lewte ley yew, gen tum envuw fwe dvu Baul bô Silas ciinke bó nfan. ³⁰ Ε wvú ne jo bó, buy bó bó ekfuη, bife ê bó le, “Bo'icem, è nulo é me enηe neε nse mboy.” ³¹ Ε bó tfuse ê wvú le, “Lese fitele yî Tata Jisos e, é ben ε bonyii bo ê wo yew ke emum eboy.” ³² Ε bó mum fewce saaka wvu ekume Tata ê bó bonyii bo ê wvú yew. ³³ Ε wvú ke jo bó ke εntaη jodvu, cuke bilmte bibole. Kan mwaan, ε bó mum lese wvú bó bonyii bocii bo ê wvú yew ê joo. ³⁴ Ε wvú mum jo bó, ε bó bó ben ê wvú yew, ε wvú nya mwεem mvudien ε bó die. Ε bó bonyii bocii bo ê wvú yew mum no lanlanε le bó nu ε lese wase fitele yî Nyo' le.

³⁵ Ε ekfuη ke buy yuu, ε bala bo Lum ba bô to saake bonsaw tum bonyii bo nci le le bó egen egay ê wee wvù cεyte yew ncaw wε le wvú ebvuse bonyii ba é bó egenè. ³⁶ Ε wee wvù to cεyte yew ncaw wvudvu mum gen yen Baul e, gay ê wvú le, “Bala nu ε ciinse ntum le me embvuse ben, é ben egenè yî nykeey e.” ³⁷ Geenεn, ε Baul gay ê bonyii bo nci le ba le, “Bó se nu ε tam bese ya le se bó nu ε yaw wase ε saw nsaw wese ηkuun, ε bese nu ke ten bonyii bo Lum, ε bvuu ε fen bese yew, ε no duu keseen le bó ebvuse bese εjim εjim neε le? Kε è nulo é fí ekooy ke. Ε nu ke eto ke bala bodvu fen se bvuse bese.”

³⁸ Ε bonyii bo nci le ba kase tu jim see ê bala bo Lum ba no Baul jeme. Ε bó yuw le Baul bô Silas nu ten bonyii bo Lum, mum no fane. ³⁹ Ε bó mum to ku can ê bó, bvuse bó yew ncaw e, ciinse bó, leke le bó ene elaante jodvu. ⁴⁰ Ε Baul bô Silas buy yew ncaw e, gen yew dvu Lidia ε bonyii bo mbee le nu dvú, ε bó tefe bó mum nenε jó.

17

Ε Baul bô Silas gen Tesalonika

¹ Ε Baul bô Silas mum no gene, fey ê bilaante bì Amfibolis bó Abolonia le, danšen gen buy Tesalonika. Ε yew bunle Bojuu to nu jó. ² Ε Baul mum gen ley yew bunle le ke no nce we to ké no nu, no too jemyi ê bonyii dvú yî εdiuw ε mbam e eta, dunçi fiεε cicii ê Nwa' Nyo' le. ³ Ε wvú no dunçi jó, cεeyi le Mboyse wvú Nyo' to kawεε to kenke keeke eyen ηγεω, ekase ebuy yî kpwe le. Ε Jisos

wvun wvù wen fewci ekumε wvù nu Mboyse wvudvu. ⁴ E bonyii bomew yuw nonen, bee bene Baul bô Silas e. E Boglek bomew bô to wvumte Nyo' noo bokene bo baay baay bomew bee ten nteen. ⁵ Geenεn, ε Bojuu bomew mum no bene kendorj bô Baul noo Silas, kum bonyii bomew bô to gbwayte ecici ε bô bô taashe kebomom e, kεw diuw εlaante. E bô mum nε gen ηgoy yew Jason le bô gomte Baul bô Silas keebvuse enya ê bonyii ekfuj. ⁶ E bô dioo gom ηkuuj, mum gufe Jason bô bonyii bo mbee le bomew gen bô bô fwe dvu bocee ntεw, no wamte gayte le, “Bonyii ban nu bô ghane banse won ε wvù tuu ncine, ε bô ε to wase ε buy jan, ⁷ Jason ε fiisen bô ε gee yew dvu wvù. Bô bocii ηgoyte bonci bo Nfon wvu Lum e, duu le Nfon wvumvu nu dvù ε diee nu le Jisos.” ⁸ E bocee ntεw bô bonyii yuw nonen, nε no wεwte lo. ⁹ E bô mum kan ε Jason bô bonyii bo mbee le nya bigew le ε fi ke bvuu kooy lo, bô saa etfuse bigew bidvu ε bô kε. E bô mum cine bô le ε bô no gene.

E Baul bô Silas gen Belia

¹⁰ E ekfuj ke dioo jiiim, ε bonyii bo mbee le jo Baul bô Silas ciinse ε bô no gene ê kelaante kè Belia le. No bô ley jó, gen yew bunle Bojuu le. ¹¹ Bojuu bo jó to nu bonyii ε bô kee fiεε fele bo Tesalonika, njefo bô to nu ε looce fiisen n'yεeyi bô shiee, no taasse Nwa' Nyo' ediuw ecii keeyen laa mwεem mvù Baul yεeyi bô dvù nu keceey ε. ¹² E bô mum bee diεw Nyo' le nteen. E bokene bo baay baay nteen bô to nu Boglek noo bolemse nteen bô to nu ten Boglek bee ten. ¹³ Geenεn, ε Bojuu bo Tesalonika ke yuw le Baul nu ε gen wase ε no fewci diεw Nyo' Belia, ε bô mum gen ten jó, beyse kebomom ke bonyii le ε bô kεw mvunlaa. ¹⁴ E bonyii bo mbee le mum gay lo ê Baul kan mwaan ε wvù gen diuw joo yi baay e. Geenεn, ε Silas bô Timatio shεε Belia. ¹⁵ E bonyii bô to genεε keeciinse Baul, gen buy Aten mum cine wvù le. E bô dioo tuu jim, ε Baul tum bô le bô egen tefe ê Silas bô Timatio le bô emom kε le ebi wen e cekey.

E Baul no nu Aten

¹⁶ E Baul mum no cεyte Silas bô Timatio Aten. E wvù ke dioo ghane jó, yen ε kelaante kedvu ε yinεen lo bô mvumooso. E fi shiw fitele fiew. ¹⁷ E wvù mum gen yew bunle Bojuu le, jeme bô bô noo bonyii bô to yaa nu kε Bojuu bô to bunlee ten Nyo' dvù. E wvù bvuu no jemyi ten ediuw ecii ya le bô bonyii bô to ké nε to fó. ¹⁸ E bonyii bo n'yεeyi le bomew bô bô to tenje le Ebikolian noo bô bô to tenje le Sitoyik ke nε to keebew ten mbew bô bo Baul. No Baul to fewci ekumε Jisos noo mbuy wvu yí kpwe le, ε bomew mum no biite le, “Keyuj kin se kumte diuw le la le?” E bomew no duu fibole le, “Fí yen'yi nen ke diεwε wvù fewci ekumε bonyo' bo bonyii bomew e.” ¹⁹ Nonen, ε bô mum jo Baul ε bô bô gen fô nshii wvù bô tenje le Aleobagus e, * gay ê wvù le, “Bese gomte keebvuu eyuw ekumε n'yεeyi wvu fwε wvun wvù wo too dvù laa wvù nu le la le. ²⁰ Wo jemyi mwεem mvumew ε bese ke baa yuw wase kε. Nonen, bese ε no gomte keekiε kenyi kedvu.” ²¹ (Bonyii bo Aten noo botolo bo jó to ké no nu kε fibole keeshee yuuke ε è nu mwεem mvu mvunfem, jemyi ekumε mvù.)

²² E Baul mum leem fwe dvu nshii Aleobagus wvudvu, gay le, “Bonyii bo Aten, me n'yene le ê jé le yicii nu ε ben wvumte bonyo' baay. ²³ Me njemyi nen, njefo me nse nghane εlaante jonen, ε ndioo ntaale mondvuum mò ben

17:4 13:50; 16:14; 17:17 17:5 Lum 16:21 17:6 16:20 17:7 Luk 23:2; Jon 19:12 17:10 17:2 17:11 Jon 5:39 17:12 11:18 17:13 14:5, 19; 1Tes 2:14-16 17:17 17:2, 4 17:18

4:2; 1Kol 1:22 * 17:19 Nshii wvun nu fô bô to ké no seysee mwεem mvu ê kelaante kè Aten e, bvuu saake bonsaw fó.

bunlee bonyo' mó le, ε n'yeη ketan ke ncese le kemew e ε bó ε sanj yî dvú le le, 'Fô nyo' wvù bó baa kee le ke.' Nyo' wvudvu wvù ben bunlee, wvù bó baa kee ke, nu wvù wvù me nu enfeweε ê ben keseen. ²⁴ Nyo' wvudvu wvun nu wvù to bomεε wonj wvun bô mwεεm mvunciim mvù nu yî dvú le. ε nu wvù Nfon ebule bô nshε, ε ke wvù kè no cee yee ncese yi ε bom bonyii le ke. ²⁵ Ke wvù tane fiεε fimew fi wvù taale le wee elem fô wvù le ke, njefo ε nu wvù wvù gee ε bonyii bocii yoyte, nu dvú, keηke fiεε ficii fi bó shieele. ²⁶ Wvù to nu ε ge ε dikfuu di bonyii le dicii buy yî wee mwaanj e no nu yî εkolε ke nshε le. ε wvù se ge nonεn, nu ε wvù to seyse wase kefew kè bó nu ke enu dvú, noo bidwee bi mondvuum mô bó nu ke eceè mó le. ²⁷ Wvù to ge nonεn, wvu le bonyii ke eghaale, gomte wvù laa bó nu ke eyuu eyen wvù le le. Geenεn, ε ke Nyo' yaa cim nu ncejole fô wee mvu beene le ke. ²⁸ Fifin nu ke leηleη no wee mvu to jemyεε wase le,

'ε nu wvù wvù gee ε beene se cee, lene, bvuu nu no beene nu.'

ε wee wene binfe mvu to jeme wase ten le, 'Beene nu naa boom bew'.

²⁹ No beene nu boom bo Nyo' le nonεn, fo beene ekpwaakè le Nyo' fieesene fiεε fi è seyse wee bô bvufee bwew, ε tfuy bô ketwaa ke bigew e, keηεε ε kene lo bó te ke. ³⁰ ε to nu kefew kè bonyii to bæε kenjiwe le, gee mwεεm mvù befe mvun, ε Nyo' cin'yi dvú. Geenεn, keseen nu ε wvù gayte le bonyii bocii ekumεn mvuntelem mvubole. ³¹ Bó ekumεn njefo wvù nu ε gee diuu di wvù nu ke esaw wonj tfuu bii keceey e. Wvù nu ε baa wase wee we wvù nu ke esaake. Fifin nu ε wvù dunjeε wase ê bonyii bocii le è nu keceey no wvù to bvuseε wee wvudvu yî kpwe le."

³² No Baul jeme nonεn, ε bó yuw ε wvù ε beη ekumε mbuy wvu yî kpwe le, ε bonyii bomew nε no kieele lo wvù. ε bomew gay fibole le, "Bese gomte keeke ebvu eyuw ekumε fiεε fi wo jemyi fin." ³³ Nonεn, ε Baul mum buy cine bó le. ³⁴ Geenεn, ε bonyii bomew bee fiεε fi wvù to jemyi le, bene wvù le. Wee mvu bó le to nu Dionisius wvù to nu wee nshii Aleobagus, ε mvu nu kpwoon ε diee nu Damalis noo bonyii bomew ten.

18

ε Baul gen Kolen

¹ Ejim jodvu, ε Baul nε Aten gen ê kelaante kè Kolen e. ² No wvù gen jó, ε bó wee juu mvu tasen ε diee nu Akpwila, ε bó to boke wvù Bontus. Akpwila bó Blisilia wvù kpweε to bæε nε ke lo Itali, njefo Klawdius wvù Nfon wvu Lum to nu ε bvuse sa' le Bojuu bocii ebuy jó. ε Baul ke laa ghane ê bó le, ³ dioo yen le bó seysee jéw yi bó saanke cún dvú, ε è to nu ke ten lemme di wvù wvù Baul to cee nje dí, ε wvù mum no cee fó, ε bó bó lemte. ⁴ ε ké dioo nu ediuw ε mbam e ecii, ε wvù no gene yew bunle le, jemyi bô Bojuu noo Boglek dvú, momte keege le bó ebee fiεε fi wvù to yeeyi le.

⁵ ε Silas bô Timatio ke dioo nε Masedonia to, ε Baul mum jo kefew kew kecii no fewci ε è nu diew Nyo', dunji ê Bojuu le Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu Jisos. ⁶ Geenεn, ε Bojuu bodvu ke nε no kicine fiεε fi wvù to jemyi, nan'yi

17:24 7:48; Mben 146:6; 1Bfn 8:27 **17:25** Mben 50:9-13 **17:26** Dito 32:8; Job 12:23 **17:27** Yesa 55:6 **17:28** Kej 1:27 **17:29** 19:26; Yesa 44:9-20 **17:30** 14:16; Lum 2:4 **17:31** 3:15; 10:42 **18:2** Lum 16:3; 1Kol 16:19; 2Tim 4:19 **18:3** 20:33-34; 1Kol 4:12; 9:12-18; 1Tes 2:9; 2Tes 3:7-9 **18:5** 11:18 **18:5** 3:26; 5:42 **18:6** 13:51; 20:26

wvú. É wvú mum yewse ndvú ye gay ê bó le, “Kpwe yene enù can yene le. Ke me nkɛnkɛ ebo fó kɛ. É kɛw yí keseen e, me nu enɛnɛn wase é è nu ê bonyii bò yaa nu kɛ Bojuu le.” ⁷ É wvú mum cinɛ bó le, buy gɛn no cee wase é è nu bò wee mvu é è yaa nu wee Juu kɛ, é wee wvudvu to ké no wvumte Nyo'. Diee diew to nu Titius Justus, é la diew nu mbew yew bunle le. ⁸ É Klisbus wvú cee ékole yew bunle bò bonyii bocii bo ê wvú yew ke lese fitele yí Tata le. É bonyii bo Kolɛn nteen no yuuke no Baul fewci ékumɛ Jisos, beɛ, é bó mum leese bó ê joo.

⁹ É è ke no nu entan jomew, é Tata jeme ê Baul ê fiɛɛ diɛwɛ efiɛ le le, “Fo wo efanè kɛ, è fewci kɛ diɛw yem gene dvú. Fo wo ke elu dvú kɛ, ¹⁰ njefo me nu bee wo, é kɛ wee yaa nu naa dvú wvú nulo ege fiɛɛ bò wo kɛ. Bonyii bem nu ê kelaante kin e nteen.” ¹¹ Nonɛn, é Baul mum no nu jó yí kelum e kecile bò kenɔawten, yɛyɛi bonyii bò diɛw Nyo'.

¹² No Baul to nu jó, é Galio ke dioo nu wee sa' wvu ê keba kè Akɛya le, é Bojuu baance ye koo wvú gɛn bò wvú yew nsaw e, ¹³ jeme ê Galio le, “Wee wvun momte keebaɛse bonyii é bó bunlee Nyo' ê je mi le jɛyɛ se è nu no nci gomte.” ¹⁴ É Baul ke nɛ le wen ejemyi, é Galio nɛ jeme ê Bojuu ba le, “Bojuu ben eyuw, é fiɛɛ fin be nu fiɛɛ fimew fi befe é wee wvun é ge, kɛnɛɛ nci mvu é wvú é ngoy, tu me mbe é nkɛu shém é n'yekɛ fiɛɛ fi ben jemyi. ¹⁵ Geenɛn, no fiɛɛ fin nu kɛ mbew ékumɛ diɛw bò édiee noo bonci bonɛn, jeme é Bejoo dvú. Kɛ è yaa nulo é me ensaw fifin fiɛɛ kɛ.” ¹⁶ No wvú jeme nonɛn, mum kun bó é bó buy yew nsaw e. ¹⁷ É bó bocii mum nɛ ley yí Sostenes wvú to nu cee ékole yew bunle le, mum sun wvú fwe dvu yew nsaw. É Galio fanɛ yaa kpwe lo fiɛɛ fó kɛ.

É Baul tu jim Antiok

¹⁸ É jim jodvu, é Baul bvuu ce Kolɛn bò bonyii bo mbee le yí édiuw e nteen, ke mum nɛ cinɛ bó le é bó bo Blisilia noo Akpwila ley ê ngu wvu ê joo le keegene Silia. É bó se nɛ Senklia fó bó to leyɛɛ ê ngu w, é Baul mvu ékole nje nkawma wvú wvú to ge é fó Nyo' le. ¹⁹ É bó no gɛne, ke gɛn buy Éfesus, é Baul cinɛ Blisilia bò Akpwila le jó, yaw gɛn fiɛw é è nu yew bunle Bojuu le, jeme ê Bojuu dvú. ²⁰ É bó ke lɛkɛ le wvú ebvuu ece kɛ bó bó édiuw nteen, é wvú tun. ²¹ Geenɛn, é wvú ke dioo nɛn'yi, gay ê bó le, “Me nu nke enkase ento ê ben e é Nyo' fɛn é bee.” No wvú gay nonɛn, mum ley ê ngu w nɛ Éfesus.

²² É ngu w ke gɛn buy Kaysalia, é Baul buy, ben gɛn gay kentaasɛ ke bonyii bo mbee le Jerusalem, mum nɛ bow Antiok. ²³ É wvú ke ce jó é kefew gɛncɛ, mum kase nɛ no lene fele ê biba bi Galɛshia bò Fligia le, yvuwse mvuntelem mum bonyii bo mbee le bo jó.

É Abolos fewcɛ diɛw Nyo' Éfesus

²⁴ É wee Juu mvu ke nɛ to Éfesus é diee diew nu Abolos, é bó to boke wvú Aleksandia. É to nu wee é wvú kee njeme, bvuu kee Nwa' Nyo' ntaɛ. ²⁵ Bó to nu é yɛyɛi wase wvú bò Je yí Tata dunɛi, é wvú mum no fiɛɛ lo bò n'yɛyɛi wvu ékumɛ Jisos, yɛyɛi bonyii lɛɛ. Geenɛn, wvú to kee kɛ é è nu fiɛɛ fi Jon to fewci leese bonyii ê joo. ²⁶ No wvú to toɛ Éfesus, mum kɛw no yɛyɛi bonyii yew bunle le yaa fane kɛ. É Blisilia bò Akpwila ke yuw no wvú yɛyɛi nonɛn, mum jo wvú, gɛn bvuu yuuse wvú ntaɛ ékumɛ Je yí Nyo' dunɛi.

²⁷ Ɛ Abolos ke ne kpwawcε le wen enu elente egεn keba kε Akεya le. Ɛ bonyii bo mbee le bo Efεsus mum ficε wvú, saŋ ŋwa' ε ŋgoo bonyii bo mbee le bo Akεya, tomte le wvú ke dīoo ε fεse ε bó fiisen wvú. Ɛ wvú ke gεn jó, fi bonyii bo mbee le ntaɣ, ε bonyii ban nu bō Nyo' to nu ε buw bó bō mboyma, ε bó lese fitele yī Jisos e. ²⁸ Ɛ wvú no beeke mbew bō Bojuu ya le ε ε yaa nu wvu wεε kε, soo bó, duŋci ε Nwa' Nyo' le le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε.

19

Ɛ Baul gεn Efεsus

¹ Ɛ to nu seke Abolos to nu Kolεn, ε Baul ke jo je yi ente ente ε biba bi wvú to lene jó le, fεse Efεsus. No wvú fεse jó, yεn ŋgoo bonyii bo mbee le bomew e, ² bife ε bó le, “Keyoy ke Yuule to nu ε to yī yene le seke ben to leseε fitele yī Jisos e?” Ɛ bó tfuse le, “Bese ke baa yuw wase le ficε fimew nu Keyoy ke Yuule kε.” ³ Ɛ Baul bife le, “Ɛ ε fεn nu nonεn, tu bó to lese ben ε joo nje la?” Ɛ bó tfuse le, “Bó to lese bese ε joo bii no Jon to fewci.” ⁴ Ɛ Baul mum gay ε bó le, “Jon to leese bonyii ε joo, keeduŋcε le bó nu ε kumεn mvuntelem mvubole, ε wvú to gayte le bó ebee ε ε nu wee wvú too ε wen ejim e, ε wee wvú wvú to gayte nu Jisos.” ⁵ Ɛ bonyii bodvu yuw no Baul gay nonεn, ε bó mum lese bó ε joo ε ε nu wase ε diee di Tata Jisos e. ⁶ Ɛ Baul gεε can yī bó le, ε Keyoy ke Yuule mum to yī bó le. Ɛ bó mum ne no jemyi diεw yī bó yaa kee kε, bvuu seŋe ε bonyii mwεεm mvú bó yuuke ε Nyo' jemyi. ⁷ Bonyii bodvu to nu wee diεwe yuufe ncow bofεε le.

⁸ Ɛ Baul mum no nu ke Efεsus, gεne yew bunle le yī kee le tε, jemyi ε bonyii dvú yaa fane kε. Ɛ bó bó no beeke mbew, ε wvú momte keege le bó ebee ficε fi wvú jemyi ekumε bvunfon bvú Nyo' le. ⁹ Ɛ bonyii bomew teme bikuu faŋ keebε, mum no jemyi diεw yī befe ε bonyii ejise ekumε Je Tata. Ɛ Baul mum cinε bó le, jo ŋgoo bonyii bo mbee le, ε bó bó gεn wase ε ε nu yew n'yεeyi yi Taylanus e, no jemyi ε bó dvú εdiuw εcii. ¹⁰ Ɛ Baul ge nonεn yī bilum e bifeεε. Nonεn, ε Bojuu noo Boglek bocii bo woŋ wvú Esia jodvu le yuw diεw Tata.

Ɛ boom bo Sikεfa le no beŋene Baul

¹¹ Ɛ Baul no nu, ε Nyo' gee, ε wvú gee biŋghaw bi mwεεm e ε ε nu lo bi diuw wvú yumεεn e. ¹² Bó to ké joo kε naa ficε fiew fi ye le diεwe fincake fi ndvu le, kεnεε ndvu ye lemme, egεn ekum wee kεncεm e dvú, ε wvú mum bonεn lo, ε ε nu wvú kεŋke keyoy ké befe yī ye le, ε kí buy.

¹³ Ɛ Bojuu bomew bō to ké no ghane bvuuεε biyoy bi befe yī bonyii le, ke mum ne no momte keetenje diee di Tata Jisos e se bvuuεε biyoy bidvu. Ɛ wee ké ne mum gay ε keyoy kε befe le, “Me mbvuuse wo ε diee di Jisos wvú Baul fewci le.” ¹⁴ Bonyii bō to momte ficε fidvu to nu bosoošhwiy, ε ε to nu boom bo Sikεfa wvú εkolε ke bocee ncese Bojuu le. ¹⁵ Ɛ keyoy kε befe ke bife ε bó le, “Me ŋkee Jisos, ŋkee ten Baul, ben nu finεn baa?” ¹⁶ Ɛ wee wvú keyoy kε befe kedvu to nu yī ye le mum fεnte lo yī bonyii bodvu le, gowse bó kuse, ε bó fεε lo buy yew dvu wee wvudvu nu wase binyi bincimte bó bilεmte ye le.

¹⁷ Ɛ Bojuu bó Boglek bocii bō to cee Efεsus yuw ekumε ficε fidvu, no fane. Ɛ bonyii mum no wvumte diee di Tata Jisos e fesene lo. ¹⁸ Ɛ bonyii nteen bō to nu wase bonyii bo mbee le no too seŋe bvuu bwaashi mwεεm mvu ejīwe

le mvù bó to gee. ¹⁹ E bomew nteen bò to gee nfm, baancε bonwa' bobole bo nfm e, to dvù, ton ê bonyii ejise. E bó tan kpwaw bonwa' bodvu bocii, ε wvù buy ejise bigew bontfuke mbaanshen (50,000). * ²⁰ Nonen, ε mwεem mvun ge ε diw Tata no leyte ê mvuntelem mvu bonyii le bò mvungay, saanjene gene lo fwe fwe.

E bonyii kεw mvunlaa Efesus

²¹ E ê ke no nu ejim jodvu, ε Baul yεn le wen nu egen Jelusalεm, ε wen nu dioo gene, efey je biba bi Masedonia bò Akεya le. E wvù bvuu no gayte le, “Me nu nke endioo ε ngen ε mbuy Jelusalεm, enkenke keengen ten embuy Lum.” ²² E wvù mum yaw tum bonyii bofεε, Timatio bò Elastus bò to fici wvù, ε bó gen fwe Masedonia. E wvù shεε bvuu ce Esia caan.

²³ E ê no nu ke kεfew kedvu le, ε mvunlaa nε kεw Efesus ekumε Je Tata ε è yaa nu mvu wεε ke. ²⁴ Cee elame mvu to nu jó, ε diee nu Demitiyus, ε wvù to ké no tfuyte mwεem mvù fieesene yew ncese nyo' wvù bó tenε le Atemis. † Lemme didvu din to ké no too bò bigew fò bonyii bò tone elame le ε è yaa nu bi wεε ke. ²⁵ E Demitiyus mum kum bonyii bò to tone elame bocii noo bonyii bò to lemte kfuu didiε lemme, ε bó tase. E wvù gay ê bó le, “Boom bo bwεem e, ben kee lo le lemme din nu ε beene nole bigew yì dvù le. ²⁶ Ben ε no yεne bvuu yuuke fiεε fì fimbwε fì Baul fin gee. Wvù ghane gayte le kε bonyo' bò bó kene lo bò can yaa nu bonyo' kε. Wvù nu ε ge wase nonen, ε banke bvufee bvù bonyii le nteen Efesus jan, ε no banse wase ten bvù bonyii bo Esia le bocii ε bó beje wvù le. ²⁷ Me n'yene le lemme disεεbeene din nu ekenke diee di befε. E kε è mεy nonen kε, yew ncese nyo' wvù baay wvù kpwoon wvù Atemis nu ke etu fiεε fì ecici. E fì kooy lo nonen, tu bó ε shoose wase nyo' wvù baay wvun wvù nu ε bó wvumte Esia jocii, ε ekole ke nshε le kecii wvumte ten.”

²⁸ No bonyii bodvu yuw nonen, ε mvuntelem bente lo bó. E bó mum kεw no wamte, gayte le, “Atemis wvù Efesus nu nyo' wvù baay.” ²⁹ E kelaante kedvu kecii mum bvun. E kebombom ke bonyii le kè to taseε mum ley yì Gayus bò Alistakus e, ε è to nu bonyii bo Masedonia bò to lene bò bo Baul, gufe gen bò bó yew nshii noo bondvum e. ³⁰ E Baul no gomte keeley gen fwe dvù kebombom kedvu, ε bonyii bo mbee le tun. ³¹ E bonyii bomew bo baay baay bo jó bò kenke won bò to nu nsáa ye, bvuu ciinse ntum fò wvù le lεkε le fo wvù emom lo etome ekale dvù kε. ³² E kebombom kè to taseε kedvu mum nε bvun no wamte kε lo ncεw ncεw. E bomew wamte fin fiεε, ε bomew wamte fifi. Kε bonyii nteen to cim kee fiεε fì bó to taseε fò nje fì kε. ³³ E Bojuu mum jo Elεksanda fese fwe dvù kebombom ke bonyii le, ε bonyii bomew yen mum no kpwaake le wvù kee fiεε fò. E wvù mum no cici bonyii bò kebo keetanε diuw we. ³⁴ E bonyii bodvu ke dioo kiεε le Eleksanda nu wee Juu, ε bó bvuu mεse no wamte lo gene fwe yì wee le mwaan, gayte le, “Atemis wvù Efesus nu nyo' wvù baay.” E bó ke wam nonen, gen buy bontam bo kεfew ε bofεε.

³⁵ E wee nsanj wvù elaaante jodvu ke nε ci bó, ε bó lu hò diuw. E wvù bife ê bó le, “Bonyii bo Efesus, wee nu dvù wvù maa le kε è kenke beene bo Efesus jan yew ncese nyo' wvù Atemis noo tε di nyo' le di to gbweε fowe le? ³⁶ No wee nu sε wvù nu dvù wvù nulo ekicen fifin, tu ben bee keelaame, saa eyunjsene nen kε. ³⁷ Ben ε to bò bonyii ban fen sε bó nu ε con fiεε yéw bonyo' le, kenεε ε jeme

* **19:19** Bigew bin to nu ε jise dimwaan nɔ nlawma wee lemme yì diuu le. **19:20** 2:41 **19:21** 23:11; Lum 1:10, 13 **19:23** 9:2; 2Kol 1:8 **19:24** 16:16 † **19:24** Atemis to nu nyo' ngu fò Boglek e. **19:26** 17:29 **19:29** 20:4; 27:2; Kolo 4:10

díew yí befe ekumε nyo' wesebeene wvù kpwoon wvun ηkuuη. ³⁸ Ε Demitiyus bô bonyii bew fεn κηηke nsaw bô wee, tu εdiuw ε nsaw nu dvú yò è nulo é bó egεn eyεn bonyii bô saake bonsaw e, é bô bó esaw. ³⁹ Ε fiεε fimew fεn bvuu nu dvú fele fin fi ben gomte, tu bó nu ke etaa ente jodvu fô nshii bocee ntεw e. ⁴⁰ Me njemyi nεn, njefo me n'yεne le fiεε fi εβεn fin nu elsee beene diuw e le beene nu ε κεw mvunlaa. Ε fi kooy nonεn, beene saa εκηηke fiεε fi leη fi bó εtfuse κε." ⁴¹ No wvú jeme nonεn, mum gay ε kebombom kedvu tawse.

20

Ε Baul gεn Masedonia noo Gleeε

¹ Ε mvunlaa mvù to nu Εfεsus ke λεετεn, ε Baul tee ηgoo bonyii bo mbee le, tefe bó mum gay bó le no gεne Masedonia. ² Ε wvú gεn, ghan biba bi jó le, yvuwε mvuntelem mvu bonyii bo mbee le ntaη, mum danσen gεn Gleeε, ³ ce jó kee τε. Ε wvú ke nε no nu le wen nu egεn eley ηguw wvu ê joo egεn Silia, mum yuw le Bojuu nu ε gbwe wvú ê je. Ε wvú mum yeη le è jee le wen ekase etu jim je Masedonia. ⁴ Wvú to lene bô bô Sobata wvù waa Bilus wvu Belia, noo Alistakus bô Sekundus bo Tesalonika, noo Gayus wvu Delbi, noo Timatio, noo Tikikus bô Toofimus bô to nu bonyii bo Esia. ⁵ Ε bonyii ban mum gεn fwe no cεyte bee bo Baul Towas. ⁶ Ε Nkaw Blεed wvù bó baa gεε Fintuηλεn jó ke fey, ε bese ley ηguw Filibi, jo εdiuw εtin βεne bó le Towas, ε bee bó ce jó εdiuw εsooshwiy.

Ε Baul bvuu ghan kentaashe ke Towas

⁷ Ε è ke no nu diuu di fwe yí kemaα le, ε bee bo kentaashe tase fokieguu keeguuten blεed. No Baul to nu keebuy nε fô bvú ε yuu, ε wvú mum κεw no jemyi ê bó, ke jeme gεn buy εntaη εnteleη. ⁸ Bee bó to nu ε è nu ê kebuw ke yew e ke εwe le, ε bin'yeese baa dvú nteen. ⁹ Ε cuwee mvu wvù diee to nu Yutikus ε shii yí ntoo yew e. Ε wvú ke nε κεw no leete no Baul to jemyi ke gene lo. Ε nyii ke dioo gooke wase lo wvú, ε wvú mum nε fô gbwe ekuse, ε fô to nu bin'kente bi yew e bitete ε κεw fokuse. Ε bó gεn jo ε wvú ε kpwe wase. ¹⁰ Ε Baul shii gεn ηgvuum ê wvú εwe, bam wvú gay ê bonyii le, "Wvú βεε dvú, fo ben ebuukè κε." ¹¹ Ε Baul ke kase ben ê kebuw ke εwe κie le, guse blεed die, se bvuu κεw no jemyi, ke jeme ε bvutfuu ghan yuu ε wvú mum nε. ¹² Ε bonyii ke jo cuwee wε kfule bó wvú fô yew e ε wvú nu wum, ε mvuntelem λεετεn bó baay.

Ε Baul nya ntefe ê bocee kentaashe ke Efεsus

¹³ Ε bese ke ley ηguw wvù ê joo, gεn Asos, no Baul to seyseε wase le è nu jó jó bese nu ke ejo wen. Wvú to gay nonεn, njefo wvú to gomte keelen fokuse. ¹⁴ Ε wvú ke kooce bese le Asos, ε bese mum jo wvú ê ηguw e, ε bee bó gεn buy Mitilin. ¹⁵ Ε bese ke nε fô ê ηguw e, ε bvú buy yuu, ε bese fεse mbew Kios e, fey, ε bvú bvuu buy yuu, ε bese fεse Samos, bvuu fey, ε bvú bvuu buy yuu, ε bese ley Miletus. ¹⁶ Bese to lene nonεn, wεmte lo Efεsus njefo ke Baul to gomte keejewse κefew Esia κε. Wvú to gεne cekey cekey laa è nulo é wen ke nu Jelusalem diuu di Nkaw Bεntekos e le.

¹⁷ No bese ley Miletus, ε Baul ciinε ntum fô bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Efεsus e le bó eto eyεn wen e. ¹⁸ Ε bó ke to, ε wvú jeme ê bó le, "Ben kee no nce wεm to nu beene ε κεw yí diuu di fwe di me nto ntomyεε ekale yí

nshε yi Esia le. ¹⁹ Me nto nu ε nshike εkole kem, no nlemte fō Nyo' le bō misεm εjise. ε me mbvuu n'yεn bonjεw ε jε le nteen no Bojuu to bone bikaa ε me εjim. ²⁰ ε ben bvuu kee no me nto n'yεεyi ben ya le, mbvuu nghane n'yεεyi yεw e. Me nto mbaa nyile fiεε fimew fi ε nulo ε fi efi ben ke. ²¹ Me nto nfewci ke ε ε nu fiεε fimwaan ε Bojuu noo ε bonyii bō yaa nu ke Bojuu, ngayte le bō ekumε mvuntelem mvubole, etu bō bo Nyo', elese fitele yī Tata wesebeene wvū Jisos Klistu le. ²² Keseen, ben eyeke eyuw, me ngeεne Jelusalem ε ε nu no Keyoy ke Yuule gay ε me, ε me n'yaa nkee le laa ε nu egen ekooy la bō me jō le. ²³ Fiεε fi me nkee nu ke le mondvuum monciim mō me nfele mó le, nu ε Keyoy ke Yuule seje ke ε me le ncaw bō ngew ceyte me fwe. ²⁴ Geenεn, ke me n'yεne nshii wεm e le ε nu fiεε ke, efey le me emεse lemme di Tata Jisos nu ε nya ε me di nu le me nfewci saaka wvū jee wvu ekumε no Nyo' nu ε buw bonyii bō mboyma.

²⁵ Yī keseen e, ben eyeke eyuw, me nkee le ke wee mvu ben e wvū beene ε bō se nu, ε me nfewci ekumε bvunfon bvū Nyo' le bεε ke ebvuu eyεn bvushiw bwem e ke. ²⁶ Me ε mum ε no nlooci njemyi ε ben εben le ε wee mvu ben e la lo keseen, tu ke me nkeεke ebo fō ke, ²⁷ njefo me nse mbaa nyile keensee fiεε ficii ε ben fi Nyo' shieele ke. ²⁸ Ben dioo ε shεε, no taalè fō bikuu binεn e noo fō ngeoo bonyii bo mbee le bō nu diεwε njée le, bō Keyoy ke Yuule nu ε geeε ben ε bō we le. Ben enū boncεy njée bo kentaashε ke bonyii bo Nyo' le kε wvū to sumεε bō εlemε ke Waa we le. ²⁹ Me nkee lo le me nu nke endioo ε mbase ekale, ε bokuula eto eley ngeoo yene le, saa ecawte wee wvū bō ekoo ke. ³⁰ Bonyii bomew nu ke ebuy ke naa ε ben ente, elεεle ngeoo bonyii bo mbee le, guute ε bō tuu ε ngeoo yibole. ³¹ Nonεn, ben eyεnè, kumyi le yī bilum e bitete nu ε me n'yεεyi ben bocii εntaη bō εmvunsheen bō misεm εjise.

³² Me ε mum ε no nyaa ben keseen can Nyo' le noo yī diεw ye yī nu ekumε nfi wvū Nyo' nu ε buw bonyii dvū. Diεw yin nu yī nulo ege ε ben ekuu, wvu le ben ke ekeεke kelen fō bvudvuu bvū Nyo' nu ε geeε ε bonyii bō wvū nu ε ge le ε nu naa bew e. ³³ Me nto mbaa njeεnke bigew bi wee le keεεε ndvū wee ke. ³⁴ Ben kee ntaη le ε nu can yεm yin yī to lemte fiεε ficii fi bee ngeoo yεm to shieele. ³⁵ Yī mwεεm mvunciim e nu ε me nto nduηci ε ben le wee keεke keelemte ntaη emum efi bonyii bo ngew e, kumyi no Tata Jisos to jemyεε le, 'Njōη wvu baay nu wvu wee wvū nyaa lo, fele wee wvū fi lo le.' "

³⁶ No Baul mεse ε jeme nonεn, ε bō bō mum tum envuw fokuse bocii, bunle. ³⁷ ε bō nε kεse bō kpwe no beele, bamte Baul ηoci le bō ε shεε wase. ³⁸ Fiεε fi to geeε ε bō se no beele baay nεn, nu diεw yi Baul to jemyεε le ke bō bεε ke ebvuu eyεn bvushiw bvuwene ke. ε bō mum ciinse wvū gen buy fō wvū nu eley ngeuw wvu ε joo.

21

ε Baul gen Jelusalem

¹ ε bee bō Baul gay bō le, mum nε fō lente ε ngeuw e teytey, fεse Kos. ε bvū buy yuu, ε bese gen Lodes, ke nε fō, gen Batala. ² No bese buy jō, yεn wvumvu ngeuw wvu ε joo wvū to gene Fonishia le, mum ley jō no gene. ³ ε bese ke yεn

20:21 11:18 20:22 10:19 20:23 21:4, 11; 9:16 20:24 21:13; 2Tim 4:7 20:25 28:23
 20:26 18:6 20:28 11:23 20:28 1Bi 5:2 20:29 Mat 7:15; Jon 10:12 20:30 Gal 4:17; 1Jon
 2:19 20:31 19:10; 1Tes 2:11-12; 2Kol 11:28 20:32 26:18; 1Tes 5:23-24; 2Tes 1:11-12 20:33 18:3
 20:35 Mat 10:8 20:38 20:25

Sayblus e, cinε εbo εηkοηko, mum fey gen buy Taya, won ηwvù Silia le fô ηguw to nu keebvuse mwεεm. ⁴ Ε bese gom bonyii bo mbee le, ε bee bó ce εdiuw εsooshwi. Ε Keyoy ke Yuule ge ε bó tefe Baul le fo wvù emom eγεν Jεlusalεm κε. ⁵ Ε bee bó ke ce, ε diuw ke to kocεn di bese enε, ε bese mum jo je. Ε bó bocii bó boke' bobole noo boom, ciinse bese buysεn kelaante kedvu gen buy diuw joo yi baay e, ε bee bó tum εnvuw fokuse, bunle mum gaynεn. ⁶ Ε bese ley ε ηguw e, ε bó no tuu jim fô yew e.

⁷ Ε bese mum nε Taya, jo je, gen buy Tolεmay. Ε bee bo boom bo bwee wese le bo mbee le gaynεn, ce diuw dimwaan. ⁸ Ε bvù buy yuu, ε bese nε, gen fεse Kaysalia, gen yew dvu Filew wvù to ghane fewci diεw Nyo', ε bee bó ce. Filew wvun to nu wee mwaan ηgoo bonyii bo bossooshwi bó bó to baayεε ba le. ⁹ Wvù to κεηke boom bokεnε bonεw, ε bó baa kee wase bolemse κε, ε bó to ké no seηε ε bonyii mwεεm mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi. ¹⁰ Ε bese no nu jó yí εdiuw e nteen, ε wee mvu wvù to ké no seηε mwεεm mvù wvù yuuke ε Nyo' jemyi ke nε Judea bow to jó ε diee nu Agabus. ¹¹ Ε wvù ke to yεn bese le, jo kecaw ke Baul e, kay bikaa biew bi wvù wvù Agabus e noo can ye dvù, mum tefe le, “Keyoy ke Yuule gayte le ε nεε no Bojuu bo Jεlusalεm nu ke ekay wee wvù κεηke kecaw kin nεn, enya wvù can bonyii bó yaa nu κε Bojuu le.” ¹² Ε bese yuw nonεn, ε bee bo bonyii bocii bó to nu fó no lεke Baul le fo wvù eγεν Jεlusalεm κε. ¹³ Ε wvù tfuse le, “Ben gee ε ε nu la fin nεn? Ben kee κε le ben beele nεn shiike fitele fiem e? Me nu ε nseyse ε ε yaa nu κε keenley ncaw Jεlusalεm maan κε. Me nu ε nseyse tεn naa keenkpwe lo jó nje diee di Tata Jisos e.” ¹⁴ No je to baa nu dvù keege é wvù ekumεn ηkpawce we, ε bese mum lu, gay κε wase le, “Fí enù κε no Tata gomte.”

¹⁵ Ε εdiuw fey, ε bese baance mwεεm mvusese, mum no bene Jεlusalεm. ¹⁶ Ε bonyii bo mbee le bomew bo Kaysalia ben bee bó, ke jo bese ε bee bó gen yew dvu Mεnason dvù bese to nu keeke ecee. Ε Mεnason wvun to nu wee wvù Sayblus, ε ε to nu wee mvu ente jo bonyii bó to yawεε lese fitele yí Jisos e.

Ε Baul laa ghane ε Jεm bó bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le

¹⁷ No bese to fεsεε Jεlusalεm, ε bonyii bo mbee le bo jó fiisεn bese ntay. ¹⁸ Ε ekfuη buy yuu, ε bee bo Baul laa ghane ε Jεm e, ε bocee kentaashe to nu tεn fó bocii. ¹⁹ Ε Baul gay bó le, mum nyey fiεε ficii ε bó fi Nyo' to gee fô bonyii bó yaa nu κε Bojuu le fele yí lemme di wvù to lemte le. ²⁰ Ε bó yuw nonεn, mum κεw no tumte monkum mo Nyo' le. Geenεn, ke nε gay ε Baul le, “Waa bwee wese, taa eyen no Bojuu nu ε bó ε lese wase fitele yí Jisos e bontfuke le bontfuke le. Geenεn, bó nu nonεn bεε κε leeme yí bonci bo Muses e temyi, ²¹ ε bó ε see wase ε bó εκumε wo le wo ghane yεeyi Bojuu bó cee bitum bimew e le bó ecinε bonci bo Muses e, jemyi le fo bó etfuusè boom yew κε, bó le fo bó ebii nce won e κε. ²² No fi nu ε bó nu ke ekiεε κε le wo nu ε to, ε nulo é beene ege nεε keseen? ²³ Bese nu esee fiεε fi wo nu ege. Bese κεηke bonyii fεn bonεw ε bó ε ge ηkawma fô Nyo' le. ²⁴ Joo bó, é ben ε bó eγεν ekfum bikuu binεn, é wo elaw fiεε ficii fi bó κεηke keelaw wvu le bó eγεν emvu bikuu bibole. Ε wo ge nonεn, é bonyii bocii emum ekiεε le wo geele tεn bonci bo Muses e, ε mwεεm mvunciim mvù bó jemyi εκumε wo yaa nu keceey κε. ²⁵ Fi εκumε bonyii bo mbee le bó yaa nu κε Bojuu nu ε bese to jo ntan san ηwa' ciinse fô bó le le fo

bó edieè mwεεm mvudien mvù bó nu ε ge bintanje dvú fô bonyo' le κε. Fo bó edieè ελεμε ke nyam e κε. Fo bó edieè nyam yì nu se bó sele lo ελεμε ε buy κε. Fo bó eκεηκè fiεε keege bô kenjan κε.” ²⁶ Nonεn, ε Baul mum jo bonyii bodvu, ε eκfunj ke buy yuu ε bô bó γεν kfum bikuu bibole. Ε Baul mum γεν yew ncese le, see diuw di εdiuw ε ηκfum nu ke edioo ε ka, é bó emum ege ncese fô bó le wee mwaanj mwaanj.

Ε bó ghen Baul fô yew ncese le

²⁷ Ε εdiuw yodvu ke dioo ekaa, ε yó to nu εsooshwiy, ε Bojuu bomew bô to nen'yεε Esia yen Baul e fô yew ncese le, mum beyse kebombom ke bonyii le, koo wvú, ²⁸ no sane εtalε gayte le, “Bonyii bo Islael, ben efi bese. Ε nu wee wvun wvù ghanε yeεyi mwεεm mvù befe é bonyii mondvuum monciim εkumε wonj wesebeene bó bonci bo Muses e noo εkumε yew ncese yin. Wvú nu ε mεse ε jo bonyii bô yaa nu κε Bojuu, ε to bó bó yew ncese le fen, ε befe bô bvudvuu bvù yuule bvun.” ²⁹ Bó to jemyi nonεn, njefo bó to nu ε yen ε Baul ghanε εlaante bô Toofimus wvù wee wvu Efesus. Ε bó mum no kpwaake le Baul nu ε ley bô wvú fô yew ncese le. ³⁰ Ε εtalε kedvu ge é kelaante keci shiw, ε bonyii no lewte too fô. Ε bó ghen Baul, gufe buy bô wvú yew ncese le, kanj mwaanj, ε bó mum faayε dew fwese. ³¹ Ε bó mum no gomte keyyu Baul, ε saaka ley bitem bi cee εkolε bikuu bi bonyii bo nci le bo Lum e le Jεlusalεm jocii bvunηke lo. ³² Ε wvú mum nε lo kanj mwaanj, jo bonyii bo nci le bô bikuu bimew bi ηgóo bonyii bo nci le, ε bô bó lewte bow fô. Ε bonyii dioo yen nci le, ε cee εkolε bikuu bi nci le nu fô, ε bó mum lu keesuunηke Baul. ³³ Ε cee εkolε nci wvudvu mum to koo Baul, gay ε bó kay wvú bô boncaw bofεε. Ε wvú bife é bó le, “Wvun nu yeε? Wvú jay ε è nu la?” ³⁴ Ε fô nε no yole lo, ε ban wamte fin, ε boba wamte fifi. Ε wvú fanjε yaa eloocε eyuw laa è se be kooy la le. Ε wvú mum nε gay le bó ejo Baul eben bô wvú fô la di bonyii bo nci le. ³⁵ Ε bonyii bo nci le mum jo wvú, ke dioo bene fô je nu ε bó εswyε lo, mum nε wa tuu lo Baul no kebombom to ffuuke κε é wvú εjim. ³⁶ Ε kí to bii nonεn wamte, gayte le, “Bó elεse lo wvú.”

Ε Baul tanje diuw

³⁷ Ε bó ke dioo leyte wase bô Baul fô la di bonyii bo nci le, ε wvú lεke é cee εkolε bikuu bi nci le le, “Ε nulo é me enjeme fiεε é wo?” Ε wvú yuw nonεn, bife é Baul le, “Fí nu le wo kee díεw Glek e?” ³⁸ Ε baa nu wo wee wvu Ijiw we wvù to κεwεε mvunlaa bô bikuu bi wonj e kefew kemew e, gufe ηgoo bonyii bontfuke bonεw (4,000) bô to yuwyi bonyii, ε bó bó γεν no nu ηkpwaante le?” ³⁹ Ε Baul tfuse le, “Me nu wee Juu, ε bó to boke me Taasus wonj wvù Silishia le, ε κε Taasus nu kelaante ke ncew κε. Kee wo, nya κε me bó je é me enjeme é bonyii ban.” ⁴⁰ Ε cee εkolε bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum nya je le wvú ejeme. Ε Baul mum leem fô bó to sewyεε fe, ci bonyii bô kebo. Ε bó lu bó diuw, ε wvú gay é bó ε díεw Ibulu le le,

22

¹ “Bo'icεm bô boom bo bwεεm e, ben eyeke é me entanje diuw wεm fwe dvunεn.” ² Ε bó dioo yuw no wvú jemyi ε è nu é díεw yibo Ibulu le, ε bó mεse cife nεn ndvumm. Ε Baul gay le, ³ “Me nu wee Juu, ε bó to boke me Taasus wonj wvù Silishia le, geenεn ley me Jεlusalεm jan, ε me n'yεεyi ηwa' can Gamalia le.

Ɛ wvú looce yeeyi me bô bonci bo bo'icee bosεεbeene le, Ɛ me mum no nleeme yi fiε fi Nyo' le ntemyi ntaɣ ke diεwε ben bocii bô nu fεn εben e. ⁴ Me nto nké no mbone bikaa ejim jo bonyii bô bii Je Tata le, ngee Ɛ bó yuwyi bó, nkoolε bokεne bô bolemε nciinse yew ncaw e. ⁵ Fin nu fiε Ɛ ekolε ke bocee ncese le bô bonyii bô saake woɲ kee baanɲ. Ɛ to nya bô boɲwa' le me enɣen dvú fô boom bo bwee wesebeene bô nu Damaskus e. Ɛ me mum no nɣene keenkooye bonyii bô bii Je Tata le, enkay, ento bô bó Jelusalem é bó enya nɣew é bô.

Ɛ Baul see no wvú to ghanεε se lese fitele yi Jisos e

⁶ Ɛ me nke ndioo nfenene Damaskus ke diεwε Ɛ mvunshen Ɛ entelen e, Ɛ n'yuw mvu wvu baay nε sεsε law fowe, shii yi yem e. ⁷ Ɛ me nɣbwe fokuse, n'yuw Ɛ diεw jeme é me le, 'Saul, Saul, wo bone bikaa é me ejim nen nje la?' ⁸ Ɛ me mbife le, 'Tata, è nu wo wvú yεε?' Ɛ diεw yidvu tfuse le, 'Ɛ nu me wvú Jisos wvu Nasalet, Ɛ è nu me wvú wo bone bikaa ejim jodvu.' ⁹ Bonyii bô to nu bee bó to nu Ɛ yen n'yuw wvudvu le, geenen fanje yaa yuw diεw wee wvú to jemyi bee wvú le ke. ¹⁰ Ɛ me mbvuu mbife le, 'Tata, è nulo é me enɣe nεε?' Ɛ wvú tfuse é me le, 'Ja we, eley gen Damaskus, é bó esee é wo jó lemme dicii di Nyo' nu Ɛ seyse le wo elem.' ¹¹ Ɛ me nke nja fô, Ɛ n'yuw wε Ɛ ge wase me Ɛ nfefe, Ɛ bonyii bô bee bó to lenε mum cenje wa lo me, ley gen bô me Damaskus.

¹² Wee mvu to nu Damaskus jodvu, Ɛ diee nu Ananias, Ɛ wvú to looci wvumte Nyo', gεele bonci bosεεbeene, Ɛ Bojuu bocii bô to nu jó bensee wvú. ¹³ Ɛ wvú ke to yem me le, leem mbew yem e gay é me le, 'Saul waa bwεem, kase eyenè mwεem e.' Ke sekedvu nonen, Ɛ me mum nkase no n'yene mwεem e, mum n'yen ten wvú wvú Ananias e. ¹⁴ Ɛ wvú gay é me le, 'Nyo' bo'icee bosεεbeene nu Ɛ baa wase wo le wo ekiεε fiε fi wvú shieele, bô le wo eyen Wee we Lemme wvu Teytey e, eyuw njeme wvú buyte diuw we le. ¹⁵ Wo nu ke enu wee wvú efewci ekume wvú, senjè é bonyii bocii fiε fi wo yen bô fi wo yuw e. ¹⁶ No fi nu nonen keseen, wo bvuu ceyte la? Nenε we é bó else wo é joo, ecuke bibefe biuw, no wo leke é Tata.'

Ɛ Baul see no Jisos to tumεε wvú fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le

¹⁷ Ɛ me nke ntu jim Jelusalem, nke ndioo mbunlee yew ncese le, Ɛ fiεε diεwε εfile le nε to fô me le. ¹⁸ Ɛ me n'yen Tata le Ɛ fiεε fidvu le, Ɛ wvú gay é me le, 'Yanjen nε Jelusalem jan cekey njefo ke bonyii bo jan nu ke ebee fiεε fi wo fewci ekume me ke.' ¹⁹ Ɛ me ntfuse é wvú le, 'Tata, bó kee naa ntaɣ le me nto nké no nleyte yéw bunle le, nkooyi bonyii bô nu Ɛ lese fitele yi yo le, nsuunke. ²⁰ Seke bó to yuu Tεfan wvú to fewci é bonyii ekume wo, nu Ɛ me nto nu naa fô ntomte. Ɛ è nu me wvú bonyii bô to yuu wvú to baayεε ndvú yibo, nya Ɛ me no nkεnke.' ²¹ Ɛ Tata bvuu gay é me le, 'Nenε jan, njefo me nu entum wo naa ncejole fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le.' "

²² No Baul to jemyi Ɛ bonyii yeke, Ɛ wvun njeme ke dioo buy diuw we le, Ɛ bó kew no wante lo fowεεwe, gayte le, "Bó else lo kfuw wvun wee yi nshε le. Ke è nu wee wvú enu dvú ke." ²³ Ɛ bó no wante nonen, yεwsee ndvú yibo we, tfumyi kebvu we. ²⁴ Ɛ cee ekolε bikuu bi bonyii bo nci le mum nε gay le nci ejo Baul egen bô wvú fô la dibole, le bó dioo Ɛ gen tam wvú, biwce mwεem é wvú, é wvú esee fiεε fi ge Bojuu Ɛ sε no wante wvú nen. ²⁵ Ɛ bó mum gen bô wvú kay, nε le bó etamte, Ɛ Baul bife é ekolε ke nɣoo bonyii bo nci le kemew

kè to leeme fò le, “Nci nu ε bee le bó etam wee wvu Lum se bó ε saw nsaw we le?” ²⁶ Ε εkolε ke ηgoo bonyii bo nci le kedvu yuw nonεn, mum γεν γεν cee εkolε wvubole, gay ε wvú le, “Wo gomte keemom ε è nu la? Ε keè le wee wvun nu wee wvu Lum.” ²⁷ Ε cee εkolε wvudvu yuw nonεn, mum γεν γεν Baul e bife ε wvú le, “Κε see ε me, wo nu wee wvu Lum e?” Ε wvú bee. ²⁸ Ε cee εkolε wvudvu gay ε wvú le, “Me nto ηgyu bigew nteen, nse no nu wee wvu Lum.” Ε Baul tfuse ε wvú le, “Me nu fiem wee wvu Lum bootεεn.” ²⁹ Ε bonyii ba bò to nu keebiwcε mwεεm ε wvú mum tfuw bikaa. Ε cee εkolε wvubo no fane tεn, njefo wvú to nu ε gay ε bó kay Baul ε è nu wee wvu Lum.

Ε Baul tanje diuw fwe dvu bonyii bò saake wonj Bojuu

³⁰ Ε cee εkolε wvudvu no gomte κε keelooce κιεε fiεε fi Bojuu to teyte yí Baul e. Ε bvú buy yuu, ε wvú gay ε bó fay Baul, tee bocee ncese bo baay baay noo bonyii bocii bò saake wonj, ε bó to, ε wvú leke Baul ε bó fwe.

23

¹ Ε Baul lunj ejise yí bonyii bò saake wonj e, gay le, “Boom bo bwεεm e, yí nce wεm e ε to ε buy εben e, nu ε me ηké no ηgee κε ε è nu mwεεm mvù me ηkee le mvú nu leη ε Nyo' ejise, ε κε fiεε yaa nu dvú fi saake me fò fitele fiem e κε.”

² Ε Ananias wvú to nu εkolε ke bocee ncese le gay ε bonyii bò to leeme mbew Baul e le bó ekfun lo diuw we. ³ Ε Baul tfuse ε wvú le, “Nyo' nu κε ekfun tεn wo. Wo fieesene kembew kè bó nu ε yefe kí ε no baa. Wo shile fe le wo saake me bii nci le, ε bvuu ε no ηgoyte nci wvudvu gayte le bó ekfun me le?” ⁴ Ε bonyii bò to leeme mbew Baul e bife ε wvú le, “Wo nan'yi εkolε ke bocee ncese Nyo' le le?” ⁵ Ε wvú tfuse le, “Boom bo bwεεm e, κε me mbe ηkee le è nu εkolε ke bocee ncese le κε. Bó nu ε sanj le, ‘Fo wee ejeme diεw yí befe ε wee wvú saake bonyii κε.’ ”

⁶ Ε Baul ke dioo taa γεν le bonyii bò to nu fò nu ε bomew nu Bosadusii ε bomew nu Bofalasii, ε wvú mum jeme bó diεw yí temyi εnteleη jo bonyii bò saake wonj ba le, “Boom bo bwεεm e, me nu wee Falasii, nu waa Bofalasii. Me nu fen yí nsaw e njefo me ntaale fwe, ηkee le bonkfu nu ke ebuy yí kpwe le.” ⁷ No wvú jeme nonεn, ε Bosadusii bò Bofalasii mum ne kew waa, ε nshii wvudvu mum bvunj. ⁸ Bó to waale nonεn, njefo Bosadusii to ké no duu le κε bonkfu nu ke ebuy yí kpwe le κε, bvuu duu le κε fiεε fimew nu dvú diεwe bonceendaa bo Nyo' le κεεε biyoy κε. Geenεn, ε Bofalasii beηε le mvumvun mvunciim nu lo. ⁹ Ε waa ne tεme lo fò, ε bonyii bomew bò to duηci bonci bò to nu ηgoo Bofalasii le, leem fò jeme tεme lo, gay le, “Bese baa γεν fiεε fi wee wvun jay e κε. Ε nelo enu ε keyoy kemew κεεε nceendaa Nyo' ε jeme ε wvú.” ¹⁰ Ε waa wvudvu ke mum ne no gomte wase keetu bvudiuw, ε cee εkolε bikuu bi bonyii bo nci le no fane le sekemew ε bó enε esaaye lo Baul fò biba le. Ε wvú mum gay le nci ebow fò, eloo Baul can yibole, ekase eben bò wvú fò la di nci le.

¹¹ Ε è ke no nu εntaη, ε Tata to leem mbew Baul e, gay ε wvú le, “Kuu shém. No wo nu ε see wase ε bonyii ekume me Jelusalem, ε nu κε leηleη no wo nu ke esee tεn Lum.”

Ε bonyii bomew jo nsey keeyu Baul

12 ϵ ekfuŋ buy yuu, ϵ Bojuu bomew koo ntfum, die kelew le ke bó nu ke edie fi $\epsilon\epsilon$ ken $\epsilon\epsilon$ ewu fi $\epsilon\epsilon$ se bó ϵ yu Baul ke. 13 Bonyii bodvu bò to kool $\epsilon\epsilon$ ntfum, die kelew to fele wee mbaany ϵ . 14 ϵ bó mum gen fô bocee ncese bo baay baay e, noo bonyii bò saake woŋ, gay ê bó le, “Bese nu ϵ looce ϵ die kelew le ke bese nu ke elese lo fi $\epsilon\epsilon$ emvu se bese ϵ yu Baul ke. 15 Yí keseen e, ben ϵ bo bonyii bocii bò saake woŋ eciinse ntfum fô cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le, ebuwse wvú le wvú ebvuu ebowse Baul é wvú eto é ben fwe, le ben gomte keebvuu etasse nsaw we ntaŋ. Nonen, é bese emum egbwe wvú é je, é bó dioo booke bó wvú, é bese emum eyu ϵ è be ϵ é je.”

16 No bó to kool $\epsilon\epsilon$ ntfum yidvu nonen, ϵ waa jeme Baul wvú diemsen yuw, mum gen fô la di bonyii bo nci le, see é Baul. 17 ϵ wvú mum tee ekole ke ngoo bonyii bo nci le kemew gay é kí le, “Joo cuwee wvun egen bó wvú fô cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le, wvú kenke fi $\epsilon\epsilon$ keeseé é wvú.” 18 ϵ wvú mum jo, gen bó wvú fô cee ekole bikuu bi nci le, gay é wvú le, “Baul wvú wee ncaw nu ϵ tee me, ϵ gay le me enjo cuwee wvun ento bó wvú fô wo le, le wvú kenke fi $\epsilon\epsilon$ keeseé é wo.” 19 ϵ cee ekole wvudvu mum jice wvú le yí kebo le, ϵ bó wvú lewse ye, ϵ wvú bife é wvú le, “ ϵ nu la fi wo gomte keeseé é me?” 20 ϵ cuwee wvudvu tfuse le, “Bojuu bomew nu ϵ jo ntaŋ le bó nu egay é wo ebowse Baul é wvú eto fwe dvu bonyii bò saake woŋ ntfuu, le bó gomte keetasse nsaw we ntaŋ, ϵ bó gee nonen buwsee lo wo. 21 Fo wo ke ebee ke, njefo bonyii nu dvú fele wee mbaany ϵ bò nu egbwe wvú é je, ϵ bó die kelew le ke bó nu ke edie fi $\epsilon\epsilon$ ken $\epsilon\epsilon$ ewu fi $\epsilon\epsilon$ se bó ϵ yu Baul ke. Bó nu keseen ϵ bó ϵ seyse wase ye, ϵ no ceyte ke wase ϵ è nu fi $\epsilon\epsilon$ fi wo nu jeme.” 22 ϵ cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum gay le cuwee wvudvu egenè, ciise é wvú le fo wvú dioo gene ge ϵ wee kí ϵ le wvú nu ϵ see fi $\epsilon\epsilon$ fidvu é wen ke.

É bó ciinse Baul Kaysalia fô Felew wvú wee sa' le

23 ϵ cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum tee bikuu bi ngóo bonyii bo nci le bif $\epsilon\epsilon$ gay é bí le, “Ben eseyse bonyii bo nci le gee fe ϵ (200) bó bo nyámbala le mbansooshwiy (70) noo bo eŋoŋ e gee fe ϵ (200), é ke edioo enu didiiu bvuu ϵ entaŋ, é bó egen Kaysalia. 24 Ben eseyse ten nyámbala é Baul, ejo wvú egen bó wvú fô Felew wvú wee sa' le ϵ fi $\epsilon\epsilon$ baa kooy bó wvú é je ke.”

25 No wvú gay nonen, mum sanŋ nwa' ϵ wvú jemyi le,

26 “ ϵ nu me wvú Klawdius Lisias. Me nsaanke nwa' wvun fô wo le wee wvu baay wvú Felew wvú wee sa'. Me ngayte wo le. 27 Bojuu se nu ϵ koo wee wvun ϵ no gomte keeyu. Me ϵ n'yuw le è nu wee wvu Lum, bee bonyii bem bo nci le ϵ se ϵ mum ϵ ley fô ϵ loo wvú can yibole. 28 Me ϵ nse ϵ no ngomte keen'yuw fi $\epsilon\epsilon$ fi bó teyte yí ye le, ϵ mum ϵ mbow bó wvú fô bonyii bobole bó saake woŋ e. 29 Bó ϵ se ϵ dioo tasse, me ϵ n'yeŋ le mw $\epsilon\epsilon$ m mvú bó teyte yí ye le nu ke mbew wvu ekum ϵ bonci bobole, ϵ wvú baa ge fi $\epsilon\epsilon$ fi bó eyu lo wvú ken $\epsilon\epsilon$ elese wvú yew ncaw e ke. 30 Wee ϵ se ϵ dioo see é me le Bojuu bomew nu ϵ koo ntfum keeyu wee wvun, me ϵ mum ϵ nciinse wvú fô wo le kaŋ mwaanŋ. Me nu ϵ ngay ten é bonyii bó teyte mw $\epsilon\epsilon$ m yí ye le le bó eto eyen ϵ è nu wo le, esee fi $\epsilon\epsilon$ fi bó kenke.”

31 ϵ bonyii bo nci le ke mum ge ke no cee ekole wvubo to gay $\epsilon\epsilon$, jo Baul entaŋ, ϵ bó bó gen buy Antibati. 32 ϵ ekfuŋ ke buy yuu, ϵ bonyii bo nci le bò to len ϵ bó bikaa cin ϵ Baul e can bò to len ϵ yí nyámbala le le bó egenè bó wvú fwe, mum

kase tu jim fô la dibole. ³³ E bó ke gen fese Kaysalia, mum nya nwa' we ê wee sa' bvuu nya ten Baul can ye le. ³⁴ E wvú fi nwa' wvudvu tan, bife laa Baul buy ê keba ke la le le. E wvú dioo yuw le Baul nu wee wvu Silishia, ³⁵ mum gay ê wvú le, "Me nu nke en'yeké nsaw wo seke bonyii bô ben e bó kenke nsaw e fese fen." E wvú mum gay le bó ejo Baul egen egen wvú ê ntow 'Elod e, eceyè wvú.

24

E bó jike nsaw Baul fwe dvu Fêlew

¹ E ediuw ke buy etin, e Ananias wvú ekole ke bocee ncese le, bô bonyii bomew bô saake wonj, noo Tetulus wvú to nu e wvú e looce e yeeyi nci, bow gen Kaysalia. E bó mum gen yen Fêlew wvú wee sa' le, jike nsaw wvubo wvu ekumé Baul fwe dvu wvú. ² E bó tee Baul, e Tetulus mum kew keeteyte mwëem yî ye le, gay ê Fêlew le, "Wee wvu baay, nyekéey nu e no nu dvú wonj wvun e e to e buy yî keseen e, e è nu nje sa' yo yî jee, e bonkumen bô jee nu dvú nteen wonj wvun e can yo le. ³ Bonyii bocii yuuke njon baay bvuu fiisene sa' yo mondvuum monciim sekeci. ⁴ Ke me ngomte keenjewesee kefew kuw baay ke, me nleke le wo eyeké ke caan, eyuw fië fi bese nu ejeme. ⁵ Bese nu e yen le wee wvun nu wee fië. Wvú ghane shiike mvunlaa entelej jo Bojuu yî ekole ke nshè le keci. E è bvuu nu wvú cee ekole ngoo yî bó tenje le yî Nasalè. ⁶⁻⁷ Wvú to gomte ten keebefe bô yew ncese e bese koo wvú. ^{*} ⁸ E wo biwci lo mwëem ê wee wvun, é wo eyuw ê wvú mwëem mvun mvunciim mvú bese jemyi ekume wvú." ⁹ No Tetulus jeme nonen, e Bojuu tom, bense le mwëem mvun mvunciim nu kecey.

E Baul tanje diuw fwe dvu Fêlew

¹⁰ E wee sa' we few ê Baul le wvú ejeme. E wvú mum jeme le, "Me nkee le wo nu e saw wase bonsaw wonj wvun e yî bilum e nteen. Me e mum e no n'yuuke njon keenleem ntaje diuw wëm ê wo ejise. ¹¹ E wo ne lo e no biwci, é wo eyuw le ediuw baa efey wase yuufe ncow efaa no me nto mbené Jerusalem keebunle Nyo' ke. ¹² Bojuu to baa eyen e me mbeeke mbew bee wee ke, e bó to baa eyen ten e me mbeeysee bonyii yew ncese le kené yéw bunle le, kené bvudvu bvumew e elaante ke. ¹³ Ke bó yaa kenke naa lo fië fi dunji le me nto nu e nge mwëem mvun mvú bô teyte yî yem e ke. ¹⁴ Me nu e mbee fin fwe dvu wo, le me mbunlee Nyo' bo'icee bosese mbii je le yî bó tenje le è nu yî befe. E me mbenje e è nu mwëem mvunciim mvú nu ê Nwa' bonci bo Muses e noo mvú nu ê Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le. ¹⁵ Me ntaale ke fwe yî Nyo' le lenjen no bó ten taale, le bonyii bocii bô jee bô bô befe nu ke ebuy yî kpwe le. ¹⁶ Nonen, me e mum e no momte ntay sekeci keencee nce wvu lenj fwe dvu Nyo' noo bonyii, wvu le fo fië enu dvú fi esaaké me fô fitele le ke.

¹⁷ E nu wase bilum nteen no me nen'yee Jerusalem, e me nse nkase e ngen jó keenya bigew ê bonyii bem bo wonj e, noo keenge ncese. ¹⁸ E nu fië fin fi bó se yené me le yew ncese le e me ngee, e me e nkfum wase ekole kem. E ke bonyii kené diuw wvu kumëen se nu fô ke. ¹⁹ Bojuu bomew bo Esia se nu fô, e bó be kenke keenu fen ejeme ê wo fië fi bó kenke ekumé me, e è fen nu le fië nu dvú.

24:1 25:2 **24:5** 17:6 **24:6-7** 21:28, 30 * **24:6-7** Bonwa' bo boyvuum bomew kenke 6b-8a e bó e sanj le, "Bese to gomte keesaw wvú bii nci wese le, e Lisias wvú cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le ley fô, loo wvú can yese le gay le bese eto eyen wo le, esaw nsaw we ê wo ejise." **24:14** 9:2 **24:15** 23:6; 26:8; Dan 12:2; Jon 5:28-29 **24:16** 23:1; 1Kol 4:4; 2Kol 1:12; 2Tim 1:3 **24:17** 11:29-30; 21:17-28

20 $\text{\textcircled{E}}$ è baa nu nonen, é ban bonyii see le fiée fi bó se yenée le me nu é njay seke me nse nleemée fwe dvu bonyii bò saake won, ²¹ efey fiée fi me nse njemyée bò diéw yí temyi é bó le, me nu é bó fwe yí kefew kekíe le yí nsaw e njefo me nu é mbee le bonkfu nu ke ebuy yí kpwe le.”

²² No Baul jeme nonen, é Felew yeké nen, é è to nu wee é wvú looci kee wase ekumé Je Tata, mum leke nsaw gay le, “Seke Lisias wvú cee ekolé bikuu bi bonyii bo nci le é bow é to, é me nse nsuntén nsaw wene.” ²³ $\text{\textcircled{E}}$ wvú mum gay le ekolé ke ngoo mi bonyii bo nci le ejo Baul egen elese yew, eceytè. Geenen, le bó enya ké naa wvú bó je, eciné é nsáa ye etoo fici wvú.

É Felew leke nsaw Baul yí bilum e bifeé

²⁴ $\text{\textcircled{E}}$ ediuw ke dioo gence, é Felew bó Dusila wvú kpwele wvú to nu wee Juu gen tee Baul é wvú to, é bó no yeke fiée fi wvú jemyi ekumé keelese fitele yí Klistu Jisos e. ²⁵ $\text{\textcircled{E}}$ wvú ke dioo jemyi ekumé no è nulo é wee enú wee wvú jee, bó no è nulo é wee ekemsenè bó ekolé kew, noo no Nyo' nu ke esaw bonyii, é Felew yuw nonen, é fi bemse wvú. $\text{\textcircled{E}}$ wvú mum gay é Baul le, “ $\text{\textcircled{E}}$ nulo é wo egene keesen, é me nke endioo é nke nke kefew nse mbvuu entee wo.” ²⁶ Wvú to jeme nonen, kenke nkpawce le sekemew é Baul ekew wen. $\text{\textcircled{E}}$ wvú ké mum no teje Baul efonéfon é bó wvú fele kenfé. ²⁷ $\text{\textcircled{K}}$ nonen, ké nonen, é bilum kum bifeé. $\text{\textcircled{E}}$ bó dioo gée Bolsius Festus yí kentaw ke Felew e, é Felew no gomte le wen ege é Bojuu ekoonke wen, mum ciné Baul e yew ncaw e.

25

É Baul jo nsaw we keegen dvú fwe fò Nfon wvu Lum e

¹ $\text{\textcircled{E}}$ è ke dioo nu ediuw eta no Festus kéwée keesaake keba ke won e kè Judea, é wvú né Kaysalia ben Jerusalem. ² $\text{\textcircled{E}}$ bocee ncese bo baay baay bó bikuu bi Bojuu le bi won e mum to yen wvú le, jike nsaw wvú bó kenke bó Baul é wvú ejise, no leke wvú le, ³ wvú efi ké le bowen, ege é bó eciinse Baul é wvú eto Jerusalem. $\text{\textcircled{E}}$ bó to gee nonen, é bó é seyse wase le bó nu ke egbwe wvú é je, eyu. ⁴ $\text{\textcircled{E}}$ Festus tfuse é bó le, “Baul nu yew ncaw e Kaysalia, é me kebee nu enkaase ntuu jó ediuw eyan. ⁵ Bonyii bó kenke mvungay mvu sa' le bomew ebi me le Kaysalia, ejeme fiée fi wvú jay é è nu jó é è fen nu le fiée nu dvú.”

⁶ $\text{\textcircled{E}}$ Festus ke ce bó gén buy ke diéwé ediuw nyan kenée yuufe le, mum kase tu jim Kaysalia. $\text{\textcircled{E}}$ ekfun buy yuu, é wvú gen shii yew nsaw e, gay le bó eto bó Baul. ⁷ No Baul fese, é Bojuu bó to nen'yee Jerusalem bow jó, mum leemen gem wvú, no teyte mwem yí ye le nteen é fi wée yaa nu ke. Geenen, é fiée yaa nu dvú fi bó nulo esee fi dunji le wvú nu é ge fimew ke. ⁸ $\text{\textcircled{E}}$ Baul tanje diuw we gay le, “Me mbaa njay naa lo nci Bojuu, kenée wvu yew ncese, kenée wvu Nfon wvu Lum ké.” ⁹ Geenen, é Festus no gomte le wen ege é Bojuu ekoonke wen, mum bife é Baul le, “Wo koonke keeben Jerusalem é me kebee ensaw nsaw wo jó yí mwem mvun e?” ¹⁰ $\text{\textcircled{E}}$ Baul tfuse le, “Me nleeme wase fen é keberj ke nsaw e, é è nu ke Nfon wvu Lum e. $\text{\textcircled{E}}$ è nu fen fò bó bee keesaw nsaw wem. Wo kebee kee naa ntay le me mbaa njay fiée bee Bojuu ké. ¹¹ $\text{\textcircled{E}}$ è fen nu le me nu é ngoy nci, é njay fiée fi è nulo é bó eyu lo me, me nsaa entune keenkpwe ké. Geenen, é è nu le mwem mvú bó teyte yí yem e nu mbiay, tu ke wee nu dvú wvú nulo enya me can Bojuu ban e ké. Me nu nleke le nsaw wem egen fwe fò Nfon wvu Lum e.” ¹² $\text{\textcircled{E}}$ Festus yuw nonen, é bó bonyii bew hò bó bó to saake

bonsaw tfumtfum. E wvú mum gay ê Baul le, “No wo nu e lekε wase le nsaw wo nu egen fô Nfon wvu Lum e, tu wvú nu egen fô.”

E Festus be Nfon Aglifa bô nsaw Baul

¹³ E ê ke no nu kefew kemew e ejim jodvu, e Nfon Aglifa bô Benis* laa ghane ê Festus e Kaysalia keegay wvú le. ¹⁴ E bó ke dioo nu wase jó yí ediuw e nteen, e Festus ne be Nfon bô nsaw Baul gay le, “Wee mvu nu fen wvú Felew to cin'yee yew ncaw e, ¹⁵ e me ηke ndioo ngen Jelusalem, e bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake wonj Bojuu jike nsaw we ê me ejise le me enjay le wvú nu e gbwe nsaw. ¹⁶ E me ηgay ê bó le, ke nce bonyii bo Lum nu e bee le bó esumten le wee nu e gbwe nsaw se bó nu e nya wase je wee wvudvu e leem ê kebenj ke nsaw e fwe dvu bonyii bô bó bó keηke nsaw e tanje diuw we yí mwεem mvú bó teyte yí ye le ke. ¹⁷ E bó ke dioo to fen, e me ηfanje n'yaa mooce lo ke. E ekfunj buy yuu, e me ngen nshii yew nsaw e ηgay e bó to bó wee wvudvu. ¹⁸ E bonyii bô bó bó to keηke nsaw ke dioo leem we, fanje yaa dunje jay wvú me nto ηkpwaake le è nulo é bó esee yí ye le ke. ¹⁹ E bó kaa no jemýi e è nu mwεem mvu mbew e yí ye le ekume je yí bó bunlee Nyo' jó, noo ekume wee mvu wvú bó tenje le Jisos e wvú to kpwe wase, geenε e Baul leeme ke le wvú nu dvú. ²⁰ No me nto mbaa ηkieε no è nulo é me enley ente jo mwεem mvun, e me mum mbife ê Baul laa wvú koonje keeben Jelusalem é bó esaw nsaw we jó ekume mwεem mvun e. ²¹ E wvú tfuse le wen nu emey yew ncaw e, é ke esumten Nfon wvu Lum nsaw wen. E me mum ηgay le bó egεε wvú yew, eceyté egen ebuy no me ηke encinse wvú ê Nfon wvu Lum.” ²² E Aglifa yeke nen, gay ê Festus le, “Me kebee ηkoonje keen'yuw mwεem mvun diuw wee wvudvu le.” E Festus tfuse le, “Wo nu ebuy eyuw ntfuu.”

²³ E ekfunj buy yuu, e Aglifa bô Benis no lene too bó bvuwee bvú baay. E bó bocee bikuu bi bonyii bo nci le noo bonyii bo baay baay bo elaante, len to ley ηgay. E Festus mum gay e bó to bó Baul. ²⁴ No bó toε bó wvú, e Festus gay le, “Nfon Aglifa bó bonyii bocii bó nu fen, ben eyen wee wvun. E nu wee wvú Bojuu bocii too nyεeyi me jan noo Jelusalem ekume wvú, wamte, gayte le ke è nu wee wvú enu dvú ke. ²⁵ E me mbaa n'yen le wvú nu e ge fiεε fi bó eyu wvú ke. No wvú se lekεε wase le nsaw we egen fwe e è nu fô Nfon wvu Lum e, me e mum e n'yen le me nu encinse wvú fô wvú le. ²⁶ Geenε, ke me n'yaa nlooci ηkee fiεε fi è nulo é me ensanj fô Nfon wvú cee ekole wem e ekume wvú ke. Nonεn, me e mum e nleke wvú ê ben ejise keseen efey mvunciim ê wo Nfon Aglifa ejise, le ben etasse nsaw we, wvu le me enkeηke fiεε fi è nulo é me ensanj. ²⁷ Me n'yene le fi baa nu lenj le me encinse wee ncaw fô Nfon e se me nu e ndunje fiεε fi bó gayte le wvú nu e jay e ke.”

26

E Baul tanje diuw fwe dvu Nfon Aglifa

¹ E Nfon Aglifa mum gay ê Baul le, “E nu bvudvuu bvuw keseen keejeme bó diuw wo.” E Baul mum cake kebo we, kew keetanje diuw we, gay le, ² “Nyaa', me n'yene le keshi kem nu e jonj le baay keenleem etanje diuw wem fwe dvu bó εben yí mwεem mvunciim mvú Bojuu teyte yí yem e. ³ Me njemyi le nen, njefo bó looci le kee nce wonj Bojuu noo bombew bó bó ké no keηke. Nonεn, me e no nleke le bó eyeke ke le nyεkeey eyuw fiεε fi me nu enjeme.

* 25:13 Benis to nu waa bwee Aglifa. 25:14 24:27 25:18 18:14-15 25:22 Luk 21:12; 23:8 26:1 9:15

4 Bojuu bocii kee nce wem e kew naa e me mbee lo. Bó kee no me nto ncee wonj wese le noo Jelusalém. 5 E bó kee naa ntay le e kew lo ncejole nu e me nu wee ngoo Bofalasi e è nu ngoo yi looci tamiyi yi fi e fi Nyo' le fele yimi yicii. Fin nu fi e e è nu le bó koonke keejeme, é bó ebee le è nu keceey. 6 Me e no nleeme le fen keseen yi nsaw e njefo me ntaale fwe, nkee nkawma wvù Nyo' to kawee bo'icee bosese dvù. 7 Nkawma wvun nu le wvù dikfuu disese di yuufe ncow difee ceyte no bó bunlee Nyo' shiee le entañ bó emvunsheen. Nyaa', è nu le nje nkawma wvudvu wvun wvù Bojuu kenke le nsaw dvù bee bó. 8 Me e no mbiite é bó noo é bonyii bocii le laa è ge la wvù ben yene e fi tamiyi keebee le è nulo é Nyo' ebvuse wee yi kpwe le le?

9 Me kebee nto nkpwawci naa le me nkenke keenje fi e cicii keenfiwse diee di Jisos wvu Nasalét e. 10 E fifin nu naa fi e fi me nto ngee Jelusalém. Me nto nu e nfi mvungay é bocee ncese bo baay baay nkooye bonyii bó è nu bo Nyo' le nteen, nfen yew ncaw e. Ke è to mey ke fin ke. Bó to ké dioo nu le bó nu eyuwye bó, e me ten ntom. 11 Me nto nyaa nge w é bó efonefon yéw bunle le yicii, nkane le bó ejemyi díew yi befe ekume wee wvù Jisos. E shém ffuuke me bó bó baay, e me mbone bikaa é bó ejim, nge ne mbuyte bilaante bi bitum bimew e.

E Baul bvuu jeme no wvù to kumenee no nu wee Klistu

12 E me nke mum ne no nge ne Damaskus, e bocee ncese bo baay baay e san njwa', e nya me mvungay. 13 Nyaa', e me ndioo nge ne e è nu le emvunsheen entelenj, e me ne n'yen e n'yuu mvu ne law fowe baa fele diuu, shii to yi bee bonyii bó bee bó to lene le. 14 E bese bocii ne gbweken fokuse, e me n'yuw e díew bife é me é díew Ibulu le le, 'Saul, Saul, wo bone bikaa é me ejim nen nje la? Wo gee nen, kfuné e è nu ye yo, díewe na' lemme fô wvù bone ye yi kembang ke ice le.' 15 E me mbife le, 'E nu wo wvù yee Tata?' E wvù tfuse le, 'E nu me wvù Jisos, e è nu me wvù wo bone bikaa ejim jodvu. 16 Ja leem we. Fi e fi ge me e mbuyne fô wo le nu le me embaa wo wee wem lemme le, é wo efewci mwem mvù wo yen eben bó mvù me mbee nke enduce é wo le. 17 Me nu nke enfi wo can Bojuu noo bonyii bó yaa nu ke Bojuu le, e è nu bó bó me nu entum wo fô bó le. 18 Wo nu ke egen eyene ejise ebo, ebvuse bó é ejiwé le, eleke bó é n'yuu le, é bó ebuy can Satan e, enu bó bo Nyo', é bó elese fitele yi yem e, é Nyo' elee she bibole bible. E bó ke emum ekenke kelenj fô bvudvuu bvù bonyii bó wvù nu e ge le è nu naa bew e.'

19 Nyaa', no fi to kooye le nonen, e me mum nge ke le no wvù jemye é me fowe. 20 E me mum n'yaw nkew no nfewci Damaskus, nse nke ngen Jelusalém. E me no nghane wonj wvù Judea le tfuu noo bitum e bicii bi yaa nu ke bi Bojuu le, nfewci é bó le bó ekumen mvuntelem mvubole, etu bó bo Nyo', egee e è nu mwem mvù dunji le bó nu e kumen wase. 21 E nee le fi e fi to gee é Bojuu se koo me yew ncese le egomte keeyu. 22 Geen, Nyo' e se e no fii me e to e buy eben e. Me e mum e no nleeme fen nfewci ten é bonyii bo baay baay noo bo caan caan. E fi e fi me nfewci nu ke fi fi Muses bó bonyii bo ntum Nyo' le to teete le fi nu ke ekooy. 23 Bó to gayte le Mboyse wvù Nyo' to kawee kenke kee eyen nge w, enu wee wvu fwe keebuy yi kpwe le, educe n'yuu é Bojuu noo bonyii bó yaa nu ke Bojuu."

24 No Baul to tan̄yi ke diuw we gene, e Festus ne kay lo wvú gay le, “Baul wo jewte wase lo. N'yeeyi wo wvu baay nu e ge wase wo e ne e no jewte lo.” 25 E Baul tfuse e Festus le, “Ke me n'ya n̄jewte ke wee wvu baay. Fie fi me njemyi nu keceey, e me njemyi b̄o bvufee bwem f̄o. 26 Me njemyi e Nfon endan nen, n̄jefo b̄o kee mwεem mvun e ke mvú to kooyi e ken̄yile le ke, e ke fimew yaa nu dvú fi b̄o nu se b̄o kee lo ke. 27 Nyaa', b̄o nu e bee ke fie fi Bon̄wa' bo bonyii bo ntum Nyo' le jemyi le? Me n̄kee le b̄o nu le e bee.” 28 E Nfon Aglifa bife e Baul le, “Wo kpwaake le e nulo e wo eban̄ke me e me entu wee Klistu ke yi kefew e caan nen e?” 29 E Baul tfuse le, “Ken̄e k̄i nu caan, ken̄e k̄i nu baay, tu bunle yem f̄o Nyo' le nu ke le fo emey ke wo ke. Wee tfuu wvú nu fen e ben̄ yuuke no me njemyi eban̄ke ten̄ enu diewe me le, geen̄en, efufe ke e e nu boncaw ban.”

30 E Nfon ne ja we, e wee sa' b̄o Benis noo bonyii b̄o b̄o to shile bi. 31 E b̄o buy, no jemyi ebonebon le, “Wee wvun baa ge fie fi b̄o eyu lo wvú ken̄e elese wvú yew ncaw e ke.” 32 E Nfon Aglifa gay e Festus le, “E e be baa nu le wee wvun nu e l̄eke wase le nsaw we egen̄ f̄o Nfon wvu Lum e, tu b̄o be e cine wvú le.”

27

E b̄o ciinse Baul Lum

1 E b̄o ke dioo seyse le bee bo Baul eley nguw wvu e joo egen̄ won̄ wvú Itali le, e b̄o mum nya Baul b̄o bonyii bo ncaw e bomew can Julius wvú to nu ekole ke ngoo mi bonyii bo nci le bo Nfon wvu Lum e. 2 E bee b̄o ley e nguw wvú nen̄ yee Adamitium e wvú to nu keegene leemene mondvuum mo ngem joo le, keba k̄e Esia le. E Alistakus wvú wee wvu Tesalonika, won̄ wvú Masedonia le to nu ten̄ bee b̄o. E bee b̄o mum no gene. 3 E ekfun̄ buy yuu, e bese fese Sidon, e Julius dun̄ce ken̄kon̄en̄ f̄o Baul e, cine wvú le le wvú egen̄ f̄o nsaa ye le elaan̄te e b̄o efi wvú b̄o fie fi wvú shieele. 4 E bese ke kase ley e nguw e f̄o, dioo egene, e fwefwe no too cile bese fwe, e bese mum no wem̄te wase won̄ wvú Sayblus wvu e joo entel̄e e, e wvú cile fwefwe. 5 E bese ke gen̄ lente joo yi baay yi nu mbew won̄ wvú Silishia b̄o yi nu mbew won̄ wvú Bamfilia le, mum fese e kelaante k̄e Mila le, won̄ wvú Lisia le. 6 E ekole ke ngoo bonyii bo nci le kie yen̄ nguw wvu e joo le j̄o wvú to nen̄ yee Aleksandia gene Itali le, mum bvuse bese, lese e e nu e wvuwe le. 7 E bese ke ja f̄o, len̄ ke wase nen̄ wee ȳe ediue e n̄teen, ke j̄enen̄ lo se fese mbew kelaante k̄e Sinidus e. No fwefwe to baa bee le bese egen̄ fwe teȳteȳ, e bese mum bee no wem̄te wase lo Klet won̄ wvu e joo entel̄e e, e wvú cile fwefwe, mum fey Salmoni bvudvuu e bvú ley e gen̄ e joo won̄ wvudvu le. 8 E bese mey ke no wem̄te tuu ngem joo le, ke j̄enen̄ lo se gen̄ buy bvudvuu bvú b̄o ten̄e le Diuw Joo wvú Nyek̄ee e, e wvú to nu n̄ceencee mbew kelaante k̄e Lasia le.

9 No bese to nu e jewse wase kefew e je baay, e Diuu di Baay di Nleeshe Bibefe le to fey wase, e e nu wase kefew ke n̄fum wvú t̄emyi le, e Baul mum nya n̄tefe e bonyii bo e nguw e le, 10 “Bo'icem, me n'ylene le e kaw̄ fen̄ e gen̄ fwe nu e lene dis̄e beene nu ke ebefe, e ken̄la enu dvú e e yaa nu ke ke mwεem b̄o nguw e maan̄ ke, bonyii nu ke ekpweken̄ ten̄.” 11 Geen̄en, e ekole ke bonyii bo nci le fan̄e yaa yuw njeme Baul e ke, yuw fiew e e nu cee ekole nguw b̄o cee nguw e. 12 No diuw joo wvudvu to baa jee keenu f̄o yi kefew ke n̄fum wvú t̄emyi le, e wee n̄teen mum no tomte le e jee le b̄o egen̄ fwe, momt̄e laa e nulo e b̄o efese

diuw joo wvu Foniks e, wvù nu wonj wvù Klèt jodvu le, efese kefew kedvu fò le. Diuw joo wvudvu wvun to taale je ewewe bvuu taale ten je ekuaku jò diuu seeyi.

È nffum tuu nguw

13 È fwefwe wvumew ke ne no bene je ekuaku nen wee, e bonyii bo nguw e mum no kpwaake le bó e keri ke wase fi ee fi bó be gomte. È bó mum baa ken'wow ke nguw e, mum no gene ê joo, tuu ke ngem e ngem e Klèt jodvu. 14 È nffum wvù temyi wvù bó teje le, “Wvù je ebo enkonko jò diuu sane”, ke ne sese wonj wvudvu le, shii ê joo. 15 No wvù shiile, kfun nguw e je fan e yaa bvuu nu dvù keegene yí dvù le ke, e bó mum cine nguw e, e nffum no tuule gene dvù. 16 È bese mum no gene ke lo, gen fey ekuaku jo wonj wvumvu wvu caan ê joo entelen e bó teje le Kawda. È wonj wvudvu no cile fwefwe, e bese mum no katene keebense kekonj ê nguw e. 17 È bese ke bense, mum yile nguw bó bokfuu fo wvù esawee, dioo gene no fane le nguw nu ke egen kfun ye mbew wonj wvù Libia le yí bijiw bi monshem e bi nu ê joo. È bó mum shike ndvu fwefwe, cine e nguw no gene ewvunewvun. 18 No nffum wvudvu to temyi ke gene lo, e ekfun buy yuu, e bó mum kew no bvuuuse mwem ê nguw e, laanke ê joo. 19 È bvù ke bvuu buy yuu, e bonyii bo nguw e bvuse mwem mvu nguw e lanj ê joo bó can yibo. 20 È diuw ke fey nteen e bese baa yen diuu le kenee jón e ke, e nffum kfun ke lo e è yaa nu wvu wee ke, e bese mum kiee le fisese nu e ka wase.

21 No bonyii to nu e ce wase ediuw nteen e bó baa die fi ee, e Baul ne bence leem fwe gay le, “Bo'icem, é ben se bee eyuw me le é bó emey Klèt, tu beene baa ekeri ke ngew wvun bó kenla kin nen ke. 22 Geenen, me nleke le ben ekuu shém, njefo ke naa wee mvu ben e nu ela ke, è nu ela ke nguw mey. 23 Me njemyi nen njefo Nyo' wvù keri ke me, wvù me mbunlee, se nu e tum nceenda we entan eban wvù e to e leem mbew yem e, 24 e gay ê me le, 'Baul, fo wo efanê ke. Wo keri ke keeke eleem fwe dvu Nfon wvu Lum. Taa eyen, Nyo' nu e dunce wase kenkonjen fò wo le e ge le ke wee mvu ngoo bonyii bó ben e bó nu ê nguw e nu ke ela ke.” 25 Nonen, bo'icem, ben ekuu shém. Me nu e nlese fitele yí Nyo' le le fi ee fi wvù jeme ê me nu ke ekooy ke lenlen no wvù jeme. 26 No fi nu nonen, nguw keri ke keeke ekuun ye yí wonj wvumew e ê joo entelen.”

27 È è ke no nu ediuw ncow ena yuufe le e nffum bee ke kale bó bese ê joo yi baay yi Adia le. * È è ke no nu ke diewe entan entelen e, e bonyii bó lemte ê nguw e ne kpawce le sekemew e bó buyte wase mbew nshe le. 28 È bó mum few joo no yí shiiyine bó kfuu e bó e sheri ke fi ee yí dvù le, yen le yí nu nkenken mbaanfi ee. È bó gence fwe, bvuu few, yen e yí nu wase nkenken yuufe ncow tin. 29 È bó no fane le è nelo é nguw ekuun ye yí bimbaan e, mum shike binjow binew ê joo ejim jo nguw, no bunlee le ekfun eyuu ke lo. 30 È bonyii bó lemte ê nguw e ke ne no gomte keelewte buy ê nguw e, mum shike kekonj ê joo, no bwuse le bó gomte keeshike binjow bi fwe dvu nguw ê joo. 31 È Baul gay ê ekole ke bonyii bo nci le bó bonyii bew le, “È bonyii ban mom lo e buy ê nguw e, naa é wee mvu ben e saa ke eluj ke.” 32 È bonyii bo nci le mum sumye bokfuu bó bó to suuyee kekonj dvù yí nguw e, mum cine e kí no leyte gene.

33 È bvutfuu ke dioo sam, e Baul leke bonyii bocii le bó edieken, gayte le, “Eben nu wase ediuw yuufe ncow ena no ben nu yí nfan e, e fi ee baa eley ê ben

emvu ke. ³⁴ Me e mum e no nleke e ben edie ke fiee, e ye yene etu fó. Ke naa yvuw miaan nu ke ela e wee efa ke." ³⁵ No wvú jeme nonen, mum jo bleed, nya keyoone e Nyo', guse no diee e bonyii bocii ejise. ³⁶ E bó mum kuu shém bocii dieken. ³⁷ Bese bocii bò to nu e nguw e to nu wee gee fee kecow mbanjooswiy ncow bosooaan (276). ³⁸ E bonyii bocii ke dieken ffuu, e bó mum bvuse eginj yò to nu e nguw e, lanj e joo keege le wvú eyaaten.

E nguw sawye

³⁹ E ekfunj ke yuu, e enkpwaante yene, e bonyii bò lemte e nguw e fanje yaa kiee bvudvuu bvudvu ke. Geenēn, e bó yen kendvuy e, e kí e gen e buy yí monsheem e, mum yen le bó emom e nguw eley egen ece yí dvú le ngem joo le. ⁴⁰ E bó mum sumye binjow e bí shii gen e joo, bvuu kase fay bokfuu bò bó to suuyee bite bì bó banse nguw dvú, mum hense ten ndvu fwefwe yí fwe e fwefwe ley jó no domsee nguw e wvú gene e kendvuy kedvu le. ⁴¹ Geenēn, e wvú dioo gene, kfun ye yí kejiw ke monsheem e e joo. E keba ke nguw e ke fwe ley ce yí dvú le fanje yaa ebvuu eshiike ke. E joo mum no kfun keba ke ejim e kí sawyi.

⁴² E bonyii bo nci le mum ne no gomte le bó eyuwye bonyii bo ncaw e bocii wvu le fo mvu bó le ke ene esam joo ebuy elewte. ⁴³ Geenēn, e ekole ke bonyii bo nci le no gomte keboyse Baul, mum kan le fo bó ege nonen ke, gay fiew le bonyii bò kee keesam joo eyaw esele e joo, esam ebuy enkpwaante, ⁴⁴ e kebese ke bonyii le ebii yí biwanj e noo yí binsawye bi nguw e. E nee no bese to ghanee se fese enkpwaante yuleyule.

28

E bo Baul fese Malta

¹ No bese to fese enkpwaante yuleyule nonen, mum yuw le bó tenje bvudvuu bvudvu le Malta, e e to nu wonj e joo entelen. ² E bonyii bo wonj wvudvu le dunje kenkonjen fò bese le e e yaa nu ke wee ke, fiisen bese, fwee nguy e bese no yosene, njefo janj to nu e kew wase no too e kenton gule. ³ E Baul ke baance ngay, gen le wen efwee, e kefe to nu e ngay yidvu le, e nguy yvuwse ge e kí mum buy, lum kebo kew no njeenkene yí dvú le. ⁴ E bonyii bo wonj wvudvu le dioo yen no kí njeenkene yí kebo kew e, mum no jemyi ebonēbon le, "Wee wvun ke nu e yu wase wee. Wvú be e boy e joo, geenēn lon nu e koo wvú e wvú nu ekpwe." ⁵ Geenēn, e Baul yewse ke lo kefe kedvu e kí gbwe e nguy e, e fiee fanje yaa ge wvú ke. ⁶ E bonyii bodvu mum no cepte, kpwaake le ye Baul nu ekew ebene, kenee le wvú nu ene esese egbwe ekpwe. E bó ke cepte nen cepte nkuun, ke dioo yen e fiee baa ge wvú, e bó mum kumen nkpawace wvubo ne wase no duu le, "Wee wvun nu nyo' mvu."

⁷ Wee sa' wvu jó to kenke nee ye ke nceencee mbew fò bese to nu le. Diee di wee wvudvu le to nu Bubluis. E wvú fiisen bese, e bee bó ce ediuw eta e wvú taale fò bese le nta. ⁸ E fí kooy le icee Bubluis to jiime cemte bó ken'ya' noo ntoombun. E Baul mum gen fò wvú to jiime, bunle, geēn, geēn can yí ye le, fe wvú. ⁹ No fí to kooyee nonen, e bonyii bo wonj wvudvu le bocii bò to kenke bincem mum no too e Baul fele ten bó. ¹⁰ E bó mum no nyaa bese bó mwēem nteen. E bese ke dioo nen'yi jó, e bó bvuu to bó mwēem mvunciim mvú bese to shieele gee e nguw e.

E bo Baul ne Malta gen Lum

11 E bese ley ê nguwo e no gene e bó e ce wase Malta won wvu ê joo entelen wvudvu le kee te. Nguwo wvudvu to nu wvu Aleksandia e bó teje le Bonyo' bo Emam e, * e wvú to nu won wvudvu le ceyte le kefew ke nffum wvú temyi le efey. 12 E bese ke gen buy diuw joo wvu ê kelaante kè Silakus e, ce jó ediuw eta, 13 ke ne jó, gen fase diuw joo wvu ê kelaante kè Legium e ce jó. E ekfuñ buy yuu, e fwefwew ke w no bene je ekueku, e bese mum no gene, e ê ke no nu ediuw efaa, e bese fase diuw joo wvú Butioli le. 14 No bese fase jó, yen bonyii bo mbee le bo jó le, e bó leke le bese egen ke le ê bee bó ece ediuw esooshiwiy. E bee bó ke ce, e bese se ke gen fase Lum.

15 No bese to gene, e bonyii bo mbee le bo Lum ke dioo yuw le bese too lo, e bó buy no lene too le bee bó etasen. E bó to naa buy fô Way wvu Abiyus e, bó fô Yéw Bonyii bo Ghane le yi She le. E Baul yen bó le, e fitele fiew leeten, e wvú nya keyoone ê Nyo'. 16 E bese ke fase Lum, e bó cine Baul e e wvú no cee fiew wvú emben, e wee nci ceyte wvú.

E Baul no nu wee ncaw Lum fewci diaw Nyo'

17 E ediuw ke fey eta, e Baul tee bikuu bi Bojuu le bi jó. E bí to, e wvú gay ê bí le, “Boom bo bweem e, me nu yi ncaw e nen e bó to koo me Jelusalem, nya can bonyii bo Lum e e me mbaa ncim njay naa lo fi ee bó bonyii besebeene ke nene nce bo'icee besebeene mvu ke. 18 E bonyii bo Lum bodvu ke dioo tasse nsaw wem, fanje yaa yen fi ee fi è nulo é bó eyu me yi dvú le ke. E bó mum no gomte keecin e me le, 19 geenen, e Bojuu ma lo. E me mum no nkenke keenleke le nsaw wem egen fwe fô Nfon wvu Lum e. E ke me nto ngee nonen, le me nkenke fi ee keentyi yi bonyii bem e ke. 20 E nee fi ee fi ge me e nse ntee ben le beene ejeme. Me nu yi boncaw ban e nen e è nu nje wee wvú beene bonyii bo Israel se ceyte.”

21 E bonyii bodvu tfuse ê wvú le, “Bese baa kenke nwa' wvú ja Judea ekume wo ke, e wee mvu boom bo bwee wesebeene le bò nen'yi jó too jan baa eshomse wo ke nene ejeme fi ee fi befe ekume wo ke. 22 Geen en, e bese nu ke ekoonke keeyuw wo nkwawce. Fi bese kee nu ke le ngoo yin yi wo nu jó nu e bonyii bemte ke lo yi mondvuum monciim.”

23 E bó mum gee diuu di bó nu ke eto é Baul ejeme ê bó. E è ke no nu ebvubwe, e bonyii nteen tase fô wvú to cee, e wvú kew fontanentan gen buy fokieguu, nyeyte fi ee ficii é bó, fewci ekume bvunfon bvú Nyo' le. E wvú bvuu no jemyi dunji mwem mvú nu ê Nwa' bonci bo Muses e bó ê Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le ekume Jisos, momte keege é bó ebee le fi ee fi wen jemyi nu keceey. 24 E bonyii bomew bee fi ee fi wvú to jemyi le, e bomew fanje yaa bee ke. 25 E bó ne bvun ebonebon mum no buci no Baul lan diaw le, “Fi ee fi Keyoy ke Yuule to jemyee é bo'icee bonen diuw wee ntum Nyo' wvú Yesaya le nu naa keceey.

26 Kí to nu e jeme le,

‘Gene egay é bonyii bodvu le,
ben nu ke eyeke naa mwem ntay geen en yaa yuuke ke,
ke etaale naa mwem ntay geen en yaa yene ke.

27 E fi nu nonen njefo mvuntelem mvu bonyii bodvu le
nu e mvú e le wase.
Bó nu e jine binturuntun bibole,
e kfuke ejise ebo.

* **28:11** Bonyo' ban nu bò bó teje le Kasto bó Bulok.
28:22 9:2 **28:23** 1:3; 8:12; 19:8; 28:31; Luk 17:21

28:16 24:23 **28:18** 23:29 **28:19** 25:11
28:26 Yesa 6:9-10

Ɛ bó ge nonen le fo ejise εbo eyenè mwεεm e,
 ε bintuntun bibole yuuke mwεεm,
 ε mvuntelem mvubole yvuwse,
 é bó etu jim fô me le, é me enfε bó.' "

28 Ɛ Baul mum mεse le, "Ben ekeè le bó nu ε tum wase bonyii bô saaka wvun
 wvu ekumε no Nyo' boysee bonyii fô bonyii bô yaa nu kε Bojuu le, ε bó nu
 eyuw." 29 † [No wvú jeme nonen, ε Bojuu bodvu mum nε no buci, beeke mbew
 yí jeme wvudvu le ε è yaa nu wvu wεε kε.]

30 Ɛ Baul no cee kε yew yí wvú to laake lo le yí bilum e bifεε, fiisene bonyii
 bocii bô to too ê wvú le. 31 Ɛ wvú no fewci ekumε bvunfon bvú Nyo' le, bvuu
 yεεyi bonyii ekumε Tata Jisos Klistu, jemyi yaa fane kε, ε wee yaa jewsee wvú
 kε.

Nwa' wvù Baul to san̄εε ê kentaashε ke Lum Fiεε fi nu ê Nwa' wvu Lum wvun e

Nwa' wvun to san̄ Baul fô bonyii bo mbee le bo Lum e keesee ê bó fiεε fi wvù kee ekumε mbee wvù è nu wvu bonyii bo Klistu le bô fiεε fi mbee wvudvu shieele le bonyii bodvu egeè. Nwa' wvudvu wvun ken̄ke fiεε ficii fi ekumε bon'yεyi bo Baul le fele bon̄wa' bew bomew bocii.

Wvù nu ε gay le bonyii bocii, kenεε è nu Bojuu kenεε bonyii bò yaa nu ke Bojuu ken̄ke keeseyse bikuu bibole bô bo Nyo', njefo bó bocii nu ε bó ken̄ke kebefε. Wvù nu ε jeme le wee keeseyse ekole kew bô Nyo' nu ke seke wvù ε lese fitele yí Jisos Klistu le.

Baul to nu ε san̄ ten keeseyse lenε di wvù to gomte keeke elen egen eyen kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Lum e kedvu le. Wvù to seyse le wen nu ke edioo ε gn ε buy jó, é wen emooεε bô bó caan ege lemme ê bó entelen, é bó ke etom wen é wen egen fwe, egen ebuy Shεen.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1:1-17 Ken̄kewce bô bikuu bi mwεem e

1:18-3:20 Ekumε le bonyii bocii yí nshε le shieele le bó eboyse bô

3:21-4:25 Je yí Nyo' gomte le bonyii efey jó sε boy

5:1-8:39 Nshii wvu fwε wvù bonyii bo Klistu le ken̄ke

9:1-11:36 Bonyii bo Isael ê ntan̄ Nyo' le

12:1-15:13 Nce bonyii bo Klistu le

15:14-16:27 Kemεse bô bon̄gayma ê bonyii

¹ ε nu me wvù Baul wvù waa lemme Klistu Jisos. Nyo' to nu ε tee me le me enù waa ntum Jisos, gεε le me enfewci saaka wvù jee wvu wvunen. ² Saaka wvù jee wvun nu wvù Nyo' to kawεε bonyii dvù fele yí bonyii bew bo ntum e, no fi nu ε bó ε san̄ ê Nwa' we wvù yuule le. ³ Wvù nu ekumε Waa we wvù to jœ ye wee wvu wum, ε bó boo wvù ê kfuu di Nfon Dawe le. ⁴ Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ε Nyo' to dun̄ce fele yí Keyoy ke Yuule le le è nu Waa wen wvù ken̄ke mvun̄gay no wvù to bvuseε wvù yí kpwe le. * ⁵ ε ge Jisos Klistu Nyo' ε sε buw me le me enù waa we ntum, wvu le me enge é bonyii bocii bò yaa nu ke Bojuu elese fitele yí ye le, eyuukε ε è nu wvù le bensee diee diew. ⁶ Ben ten nu n̄goo bonyii bò Nyo' nu ε tee wase le bó enù bonyii bo Jisos Klistu le.

⁷ Me ε no nsaan̄ke n̄wa' wvun fô ben e bocii bò nu Lum, bò nu fitele fi Nyo' le, ε wvù ε tee le bó enù bonyii bò è nu bew.

Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuv ben bô kembonen ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù lεεtene.

ε Baul no shieele keelaa ghane ê bonyii bo Lum e

⁸ Me ngomte keen'yaw enya keyoone ê Nyo' wem nje ben bocii nfele yí Jisos Klistu le, njefo won̄ tfuu jemyi ekumε fitele fi ben nu ε lese yí ye le. ⁹ Nyo'

1:1 Lem 9:3-15; 26:16; Gal 1:15-16 **1:2** 3:21; 1Bi 1:10-12 **1:3** Mat 1:1; 20:30-31; Lem 13:33; 2Tim 2:8 * **1:4** Kenεε le, "Jisos Klistu nu ε Nyo' to dun̄ce bô mvun̄gay fele yí Keyoy ke Yuule le le è nu Waa wen no wvù to bvuseε wvù yí kpwe le". **1:5** 11:13; 15:15-18; Gal 1:1; 2:7, 9 **1:7** 5:1; 15:33; 16:20; 1Kol 7:15 **1:8** 16:19; 1Tes 1:8 **1:9** 15:23; Lem 19:21; Efε 1:16

wvù me nlemte wvù le bô fitele fiem ficii yí saaka wvù jee wvu ekumε Waa we le leeme fwe wεm le me nké no nkumyi ben sekecii ê bunle yεm e. ¹⁰ Me nké ndioo mbunlee no nleke le é je nelo ε yene, é me ento ê ben e keseen fen é Nyo' ε bee, ¹¹ njefo me nkoonke naa baay keen'yen ben e wvu le me enḡaw nnya yí Keyoy ke Yuule nu ε nya ê me beene, é yí ege é ben etemyi. ¹² Fi nu le, é beene eyvuwse mvuntelem mvuseεbeene, é fitele fi ben lese yí Nyo' le eyvuwse fiem, é fiem eyvuwse finen. ¹³ Boom bo hwεem e, me ḡgomte le ben ekiεε le me nu ε nkaw wase bokan e bokan e le me nu ento ê ben e, nké nkaw ε fiεε jεwse ke me. E me ḡgomte le me ento wvu le me enḡenḡe ḡgbwele jo ben lenḡen no me nu ε nkεḡke wase jo bonyii bomew bô yaa nu ke Bojuu. ¹⁴ Lemme din fô bonyii bocii le nu é kendorḡ kem e, kenεε é nu bonyii bô nu won wvù yuu wase le, kenεε é nu bô beε entfun, kenεε bonyii bô keḡke bvufee, kenεε bô beε biyuj. ¹⁵ E neε fiεε fi fitele beenci naa me baay keenfewce saaka wvù jee é ben ten bô nu Lum.

Mvunḡay mvu saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le

¹⁶ Ben ekeé le ke me ḡ'vuumene fiεε fi ekumε saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ke. Me nkee lo le é nu fô mvunḡay mvu Nyo' le keeboyse wee tfuu wvù nu ε lese fitele yí ye le nu. E saaka wvun yaake gene ε é nu fô Bojuu le se gene ten fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. ¹⁷ Fi nu le saaka wvù jee wvun duḡci je yí Nyo' joo le wee nu teyete yí wvù ejise le. E fiḡin kew ε ḡen ε mεse yí fitele fi mwεten lese yí ye le. E nu fiεε fi bó nu ε san le, "Wee wvu teyete nu ke ecee nje fitele fi wvù lese yí Nyo' le."

Shém ffluuke Nyo' no bonyii buwyi mwεem

¹⁸ Me njemyi nen njefo shém Nyo' ké no ffluuke fowe bô bonyii bô maa lo wvù buwyi mwεem, ε gee dibole di befe yike kecey ke diεw Nyo' le. ¹⁹ Yí ffluuke nonen njefo fiεε fi bonyii nulo ekiεε ekumε Nyo' yen'yi endan, njefo wvù wvù Nyo' nu ε duḡce wase é bó. ²⁰ E kew naa lo fonḡew no Nyo' to bomεε won nu ε mvunḡay mwew mvù mey lo, bô no wvù wvù Nyo' nu, nu ε bonyii ε yen wase ε bvuu ε kiεε yí mwεem mvù wvù bom e, naa no bonyii yaa cim yene wvù le ke. Nonen ke je bvuu nu dvú yí bó ke ene ewowlene duu le ke bó kee Nyo' ke.

²¹ Naa no bó cim kee Nyo' nonen, ke bó wvumte wvù diεwe Nyo' le kenεε nyaa keyoone é wvù ke. Bonḡpwawce bobole nu ε ne ε tu bo ecici. Bikuu bibole bi biye nu ε yinḡen ke ε é nu bó ejiwε. ²² Bó duu le bó keḡke bvufee, ε kaa ε ne ε tu biyuj. ²³ Bó nu ε sheε keebunlee Nyo' bvukuke wvù yaa nulo ekpwe ke, ε fey ε no bunlee ε é nu mvumooso mvù bó kene bô can mvú ε no fieesene bonyii bô nulo ekpweken, bô mvunyiim noo nyám yí lene we, bó yí sone kuse.

²⁴ No fi nu nonen Nyo' ε mum ε cine bó le bó ε no gee wase ε é nu mwεem mvù mvuntelem mvubole shieele mvù é nu mwεem mvu nnyen e, ε bó gee nonen bô ye yibo wee bô wee, mum shoose bikuu bibole. ²⁵ Bó nu ε kumen kecey ke ekumε Nyo' ε tu mbiay, ε no bunlee bvuu lemte ε é nu mwεem mvù Nyo' bom e efey keebunlee bvuu lemte ε é nu wvù wvù Bomεen e. E é nu wvù wvù bó keḡke keense sekecii se ḡka. Fi enú nonen. ²⁶ No bó gee nonen, Nyo' ε mum ε cine bó le, ye ε no yvuwse bó kegee mwεem mvu kenshoose

le. E bokene jiime fô bokene le, e Nyo' to baa bom wee le wvù egeè nonen ke. ²⁷ E è nu ke lenjen no bolemse cin'yi je yi Nyo' to gee keejiime bô bokene le, e ye yuwse bô keejiime e è nu fô bolemse bomew e. E bolemse gee mwεem mvu kenshoose le bô bolemse bomew. No bô gee nonen mum joo ηgew yi bikuu bibole wvù è nu nlawma gee dibole di befe.

²⁸ No bonyii bodvu baa eyene le fi nu lenj keekiee Nyo', Nyo' e mum e cine bô le le bô ekenke bvufee e è nu bvu keyun e, mum gee mwεem mvù bô yaa kenke keegee ke. ²⁹ Mvuntelem mvubole e mum e no nu e mvù e yinjen bô mwεem mvù befe jεy jεy. Bô buwyi mwεem, dewkene ejise, kenke mvuntelem mvù befe, bene bindon bô bonyii, yuwyi bonyii, diuu bvudiuw, leele kenleema, ηgomgome bô mwεem, kunsene mvun'kunsen, ³⁰ beete bô ediee e bonyii, bane Nyo', seene kenseenen, temyi bikuu, saale ye, momte kuw, temyi bikuu bô bo'icee bobole no bobwee bobole. ³¹ Bô nu biyun yaa leeme yi diew yibole ke. Bô nyewle bô bonyii bomew, yaa camte shen fô bonyii le ke. ³² Bô gee nonen kee ke naa le Nyo' nu e leke wase le wee wvù gee mvumvun mwεem nu e wvù kenke keekpwe. Geenen, bô e no gee ke gene dvù, bvuu bensee bonyii bô gee kfuw mvumwe mwεem.

2

Nyo' nu ke esaake wee bii gee di mwεten e

¹ Nonen wo wvù lomte gee di wee mvu le keene è nu wo wvù ye, ekeè le ke wo ten nu se jay ke. E keè le no wo lomte gee diew nu e wo leese e è nu ekole kuw ηgew e, njefo wo wvù lomte we gee ke naa ten fiε fi wvù gee. ² Beene kee lo le, e Nyo' lan ηgew yi bonyii bô gee mvumvun mwεem e, tu wvù laanke bii kecey e. ³ Nonen wo we wvù lomte gee di bonyii bô gee kfuw mvumwe mwεem e, geenen e wo kebee gee ke ten mvù, kpwaake le wo nu ke eboy can nsaw Nyo' le? ⁴ Nu le ke wo yene le Nyo' kenke fitele fi jee fô bonyii le baay, kuule shém baay, nu ten nyakey baay e? E keè le fitele fi jee fi Nyo' le fô wo le dunji le wo ekumen fitele fiuw.

⁵ Geenen no wo nu e tun keekumen fitele fiuw, e no gee e fi temyi ke gene lo, nu e wo biise e è nu ηgew fô ekole kuw e, wvù nu ke enu diuu di Nyo' nu ke edunje shém yi ffuuke seke wvù saake bonyii bocii ê je yi lenj e. ⁶ Nyo' nu ke elaw wee mwaan mwaan bii gee di mwεten e. ⁷ Bonyii bô nu nyakeey, lemte lemte di jee, gomte e è nu bvukuke bô n'vwum noo nshii wvù yaa kaa ke, nu e wvù nu ke enya nshii wvù mey lo è bô. ⁸ Geenen e bonyii bô taale ke e è nu bikuu bibole, tune keeyuw kecey e, gee e è nu mwεem mvù befe, nu e Nyo' nu ke edunje shém yi ton'yεen bô ηgew è bô. ⁹ Monlum mo baay bô nsase nu ke enu fô wee tfuu wvù gee kebefε le e kew yi Bojuu le e gen yi bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. ¹⁰ Geenen, e bvukuke bô n'vwum noo nleeten nu ke enu fô bonyii bô gee gee di jee le e kew yi Bojuu le e gen yi bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. ¹¹ Fí nu ke enu nonen njefo ke Nyo' ké no dunji kejey jεy ke.

¹² Bonyii bocii bô gee kebefε se bô cim kenke bonci bo Muses e, nu e bô nu ke eley ke ηgew e naa no bô yaa cim kenke bonci ke. E bonyii bocii bô gee kebefε e bô nu ekuse jo bonci, nu e bô nu ke esaw bô bii bonci bodvu le. ¹³ Fí nu nonen njefo ke Nyo' nu ke ejo wee le wvù nu teyey è wvù ejise njefo wvù yuuke fiε

fi bonci jemyi ke. Wvú nu ke ejo wee le wvú nu teytey ε è nu seke mwetεn gee fiεε fi bonci gomte. ¹⁴ Ε bonyii bò yaa nu ke Bojuu bò nu se bonci nε ε no gee mwεεm bò bonjkwawce bobole ε ε nu mwεεm mvù bonci gomte, tu bó nu wase bonci fò bikuu bibole naa no bó baa cim kenke bonci bò Nyo' nu ε nya ê Bojuu ke. ¹⁵ Fifiε dunçi le fiεε fi bonci gomte nu ε Nyo' ε sanj fò mvuntelem mvubole. Ε mvuntelem mvubole seje ten ê bó nonεn. Ε bó dioo gee fiεε fi befe, é fitele no saake bó. Ε bó dioo gee fi jee, é fi no tomte bó. ¹⁶ Mwεεm mvun nu ke ekooy diuu di Nyo' nu ke esaw bonjkwawce bò bonyii bocii kenke é nnyile le fele yí Klistu Jisos e, no saaka wvù jee wvù me nfewci dunçi.

Bojuu saale ye bò bonci

¹⁷ Wo wvù tenje ekole kuw le wee Juu, wo geele ekole yí bonci bo Muses e, yuuke ye le wo nu wee Nyo', ¹⁸ ε bó ε yeεyi wase ben bò bonci ben ε kieε fiεε fi Nyo' shieele, keε ten fiεε fi looci jee naa ntay. ¹⁹ Ben kee naa ntay le è nu ben bò dunçi je é binfele, nu ten bin'yese fò bonyii bò nu kenjiwe le, ²⁰ ε ben nu bò teete biyuj, ε è nu ben bò yeεyi bonyii bò maa mwεεm diεwε mvunley mvu boom e njefo bonci nu ε nya wase ben bò bvufee bvucii noo keceey. ²¹ Wo wvù yeεyi bonyii nonεn, wo yeεyi ke ten kuw ekole? Wo wvù fewci le fo wee eonj bvucuj, wo gee nεε fiuw? ²² Wo wvù kayte le fo dwee wee kenεε kpweε wee ejim bò wee mvu, wo nu se wo gee nonεn e? Wo wvù kaci lo fiεε fi ekume mvumooso, wo nu se wo coonke mwεεm yéw ncese yi mvumooso le? ²³ Wo wvù saale ye bò bonci bo Nyo' le, ke wo yaa shoose Nyo' no wo ngoyte bonci bodvu? ²⁴ Ε nu fiεε fi bó nu ε sanj le, "Bonyii bò yaa nu ke Bojuu ké no beete bó diee di Nyo' le ε è ge gee dinεn ben Bojuu."

²⁵ Keetfuse wee yew kenke naa sew, é è fen nu le wee wvudvu gee fiεε fi bonci gayte. Geenεn, é wo ngoyte bonci, tu ntfuse yew wvù bó tfuse wo yew wvudvu nu ke diεwε wo beε ntfuse. ²⁶ Wee é no beε ntfuse, gee fiεε fi leη fi bonci gomte, bó saa ejo le bó nu ε tfuse wase wvù yew, naa no wvù cim beε ntfuse? ²⁷ Nonεn, bonyii bò beε ntfuse yí nyam ye le geenεn geele bonci nu ke ege é bó elese ben Bojuu ngεw e bò kenke bonci bò bó to sanje, ε ben bvuu tfuuse bonyii yew geenεn ngoyte bonci bodvu. ²⁸ Ben ekeè le ke wee Juu wvu leη nu wvù yen'yi ye le ke. Ε ke ntfuse yew wvu leη nu fiεε fi bó yene fi le ekfunj yí nyam ye le ke. ²⁹ Wee Juu wvu leη nu wvu é fitele le. Ε ntfuse yew wvu leη nu wvu é fitele le, wvù ε seyse Keyoy ke Yuule, ε è yaa nu fiεε fi bó yene ejise ke. Wvuwee wee nu ε è ké no bensee Nyo' wvù. Ke è ké no bensee bonyii wvù ke.

3

Nyo' leeme ke yí keceey e

¹ No fi nu nonεn, Bojuu fele bonyii bomew yí fiεε le? Ε sew nu dvú yí ntfuse wvù bó tfuuse bonyii yew e? ² 'Eε, Bojuu fele naa bonyii bomew é jé le nteen. Fi baay nu le Nyo' to nu ε nya diεw ye ε è nu can yibole. ³ Ε nulo é bó emum egay le no bonyii bomew bó le to baa eleeme yí diεw yidvu le, tu fifiε nu ege é Nyo' saa ebvuu eleeme yí diεw ye le? ⁴ Ke è nulo é fi ekooy nonεn ke! Naa no bonyii bocii cim nu naa bo mbiay e, nu ε Nyo' leeme ke yí keceey e, no bó nu ε sanj le, "Nyo', wo dioo jemyi, ε njeme wo no nu ke wvu leη.

Ɛ wo ké no soo ké lo nsaw wo.”

⁵Geenen é gee disεεbeene di yaa nu ké teyey fici keegee le gee di Nyo' le di teyey eyen'yi ntaɔ, tu é nulo é beene egay le la? Ɛ nulo é beene egay le Nyo' baa gee leɲ keelaanɲe ηγεω yí yese beene le? Me mbiite nen ε é nu no wee wvu wum ké no biite. ⁶Ké è nulo é fi enu nonen ké! Ɛ fi nu nonen, é Nyo' ke eghan nεε sε saw won? ⁷Geenen é me mbiayte mbiay ε yí gee ε keceey ke Nyo' le yen'yi gene lo fwe fwe too bô mbense fô diee diew e, é bô ebvuu esaake me le me nu wee kebefε nje la? ⁸Ɛ è fen nu nonen é bese saa egay le, “Fí jee le beene egeè bibefε wvu le mwεεm mvù jee etoò le?” Njeme wvun nu wvù bonyii beete diee disese dvù duu le è gayte bese. Boba bonyii nu ε bó nu ke ekeɲke ηγεω wvù bó keɲke keekeɲke.

Kε wee wvu teyey nu naa lo dvù ké

⁹Beene nu jeme naa le la keseen? Bese Bojuu fele bonyii bomew e? Naa fεε gheey! Beene nu ε yen wase le Bojuu noo bonyii bô yaa nu ké Bojuu nu can mvunɲay mvu kebefε le. ¹⁰Fifin nu no bó nu ε sanɲ le, “Kε wee wvu teyey nu dvù ké, naa lo mwaanɲ.

¹¹Kε wee nu dvù wvù keɲke bvufee ké, ε ké wee nu dvù wvù gomte Nyo' ké.

¹²Bonyii bocii nu ε banke wase jim é Nyo' le.

Bó bocii nu ε tu wase mwεεm mvu εcici.

Kε wee wvù keɲke fitele fi jee nu dvù ké, naa lo mwaanɲ.

¹³Bó nu ε yan bosew ε gee boyε diεwe jém e.

Bó nu bonyii bo leme le.

Njeme wvù buyte dew yibole nulo eyu wee diεwe εdien ε fimbuw e.

¹⁴Boncun bô njeme wvù cewcewe nu ε yinɲen dew yibole.

¹⁵Bó ké no nu cekey keeyu lo wee.

¹⁶Bó ké no beete bô mwεεm, too bô ηγεω mondvuum monciim mò bó gene mó le.

¹⁷Kε bó kee lo fiεε ekume nce wvu nyεkeey ké.

¹⁸Kε bó keɲke naa lo nfan wvù wvu Nyo' fô mvuntelem mvubole ké.”

¹⁹Beene nu ε kiεε keseen le fiεε fi bonci jemɔ, nu ε bó jemɔ é bonyii bô nu ekuse jo bonci bodvu, wvu le fo wee ke ekeɲke naa lo fiεε fi wvù ewowlen jeme ké. Wee tfuu yí won wvun e nu ke elem é Nyo' εjise etanɲ diuw we.

²⁰Ben ekeè le, ké wee wvu wum nu dvù wvù Nyo' nu ke ejo le wvù nu teyey é wvù εjise njefo wvù gee fiεε fi bonci gomte ké, njefo bonci gee ε bonyii kee lo mwεεm mvù befe mvù bó gee.

Je yí Nyo' joo le wee nu teyey jó

²¹Geenen, keseen nu ε Nyo' ε dunce wase je yí wvù joo wee le wvù nu teyey jó é wvù εjise. Ɛ je yidvu yaa keɲke fiεε keege bô bonci ké. Je yidvu yin nu ε Nwa' bonci bo Muses e noo Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le to tomte wase.

²²Je yí Nyo' joo le wee nu teyey jó, nu ε yí bii fitele fi wee wvudvu lese yí Jisos Klistu le. Ɛ Nyo' gee fifin fô wee tfuu wvù nu ε lese fitele yí Klistu le, njefo fô Nyo' le nu ε wee mvu yaa nu jεey ké, ²³no wee tfuu nu ε ge wase kebefε ε mum ε no nu ncejole fô bvukukε bvú Nyo' le. ²⁴Geenen, ε keseen nu ε Nyo' ε

jo wase bonyii le bó nu se jay. E è ge mbuwma we wvù wvù to buwεε bonyii dvù diεwε nnya le fele yî Klistu Jisos wvù to sumεε bonyii can ηgew e. ²⁵ Nyo' to nu ε nya wvù diεwε ncese le keege kewan bô ελεμε kew. E kewan kin nu fô bonyii bocii bô nu ε lese fitele yî ye le. Wvù to ge kewan kin keedunεε le wen wvù Nyo' nu wee wvu teytey, njefo wvù wvù Nyo' to kuule lo shém bô bibefe bibole bi bó to shee gee fwele. ²⁶ Fifin to nu keedunεε yî kefew ke keseen e le wen wvù Nyo' kebεε nu wee wvù gee mwεεm teytey, ε è bvuu nu wesen wvù joo wee wvù nu ε lese fitele yî Jisos e le mwεεn nu se jay. ²⁷ No fî nu nonεn, tu fiεε beε dvù fi è nelo é beene ebensee ye yî dvù le? Ke fiεε nu dvù ke! E nelo é bó ebvuu ebensee ye yî nci wvù la le? Nuu le ebensee yî mwεεm mvù beene lemte le le? Naa lo shikeey! Fî leeme ε è nu yî nci wvù le beene nu ε lese fitele yî Jisos e. ²⁸ E nεε no fî nu. Beene nu ε leke le Nyo' joo wee le mwεεn nu se jay ε è nu nje fitele fi wvù lese yî Jisos e, ε è yaa nu nje wvù gee fiεε fi bonci gomte ke. ²⁹ Nuu le Nyo' nu ke Nyo' Bojuu maan ε? Ke è nu ten Nyo' bonyii bô yaa nu ke Bojuu le? 'Eε, wvù nu ten Nyo' bonyii bô yaa nu ke Bojuu, ³⁰ no Nyo' mεy ke mwaan, ε è nu wvù wvù nu ke ejo bonyii bô bó nu ε tfuse yew le bó nu se jay, ε è mεy ke nje fitele fi bó lese yî Klistu le ke ηηηηη no wvù nu ke ejo bô nu ntffuse le bó nu se jay ke ten nje fitele fi bó lese yî Klistu le. ³¹ Fî fen nu le beene emwase bonci nje fitele fi beene lese yî Klistu le? Naa lo, ke è nulo é fî enù nonεn ke! Fî nu le beene keηke keeleeme lo yî bonci le.

4

Abla'am nu kenfewsεn ke wee wvù Nyo' joo le wvù nu se jay e

¹ E nulo é beene egay le Abla'am wvù icee kfuu disεεbeene to yen le la ekume saaka wvun? ² E Nyo' fen to jo Abla'am le wvù nu se jay ε è nu nje lemme di jee dà wvù to gee, ke tu wvù nulo ekfune gvuw ekume fi. Geenεn, ke wvù keηke naa lo fiεε fi wvù nulo ekfune gvuw dvù è Nyo' ejise ke, ³ njefo Nwa' Nyo' gayte le,

“Abla'am to nu ε lese fitele yî Nyo' le,
ε Nyo' mum jo wvù le wvù nu wee wvu teytey.”

⁴ Wee wvù lemte ε bó laake wvù, ké lemte é bó elaw wvù, bó saa ejo le nlawma we nu ke lo nnya ε bó ε nya è wvù ke. E bó jo le è nu nlawma wvù wvù keηke keekεηke. ⁵ Geenεn, é wee nu se wvù ε lem fiεε, ε lese ε è nu fitele yî Nyo' wvù joo bonyii bô befe le bó nu se jay è wvù ejise, tu Nyo' nu ejo mwεεn le wvù nu teytey è wvù ejise nje fitele fi wvù lese yî ye le. ⁶ Dawe ten to nu ε jeme le njon wvu baay nu wvu bonyii bô Nyo' joo le bó nu teytey è wvù ejise ε è yaa nu nje lemme di bó nu ε lem ke. ⁷ Wvù to nu ε jeme le,
“Njon wvu baay nu fô bonyii bô Nyo' nu ε leεshe wase bojay bobole,
ε banje bibefe bibole.

⁸ E njon wvu baay nu fô wee wvù Nyo' yaa beε ηgoyte fite
fi kebefε kew e ke.”

⁹ No fî nu nonεn, tu njon wvu baay wvun nu ke fô bonyii bô bó nu ε tfuse bó yew maan e? Nuu le wvù nu ten fô bô beε ntffuse le le? Beene be ε gay wase le, “Fitele fi Abla'am to lesεε yî Nyo' le to nu ε ge ε Nyo' jo wvù le wvù nu wee wvu teytey.” ¹⁰ Nyo' to jo Abla'am le wvù nu wee wvu teytey ε è nu seke la? E

to nu ε bó ε tfuse wase wvú yew, nuu ε wvú bεε nttfuse le? Ε to nu ε wvú bεε nttfuse. Kε bó to baa tfuse wase wvú yew kε. ¹¹ Bó to tfuse wvú yew diεwε nciise le keeduŋεε le wvú nu wase wee wvu teytey nje fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le seke wvú to bεε nttfuse. Nonεn Abla'am ε mum ε no nu icee bonyii bocii bò nu ε lese fitele yí Nyo' le ε bó baa tfuse bó yew kε, wvu le Nyo' ejo tεn bó le bó nu bonyii bo teytey ε wvú εjise. ¹² Ε wvú nu tεn icee bonyii bò bó nu ε tfuse wase bó yew, ε ε yaa nu kε nje bó nu ε tfuse bó yew kε. Ε nu nje bó nu ε jo εkale kew yí fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le ε bó se ke tfuse wvú yew.

Abla'am to keŋke fiεε fi Nyo' kawεε ε è nu nje fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le

¹³ Nkawma wvú Nyo' to kawεε Abla'am le wvú bô boom bew nu ke eyow ekole ke nshε le to baa nu nje Abla'am to gεεle bonci kε. Ε to nu nje fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le, ε Nyo' jo wvú le wvú nu teytey ε wvú εjise. ¹⁴ Ε è to nu le bonyii bò nu ke ekeŋke fiεε fi Nyo' to kawεε nu kε bonyii bò gee no bonci gomte, kε tu fitele fi bó leese yí Nyo' le yaa keŋke sew kε, ε nkawma wvú Nyo' kawεε wvudvu nu tεn εcici. ¹⁵ Fiεε fi nu, nu le bonci ké no gee kε ε shém ffluoke lo Nyo', njefo é nci baa enu, fiεε fimew saa enu le wee nu ε ngoy nci kε. ¹⁶ Fí ε mum ε no nu le, nkawma wvudvu bii ε è nu fitele fi wvú leseε yí Nyo' le wvu le é enu mbuwma ε wvú ε to fô wvú le, ε fiεε fi wvú kawεε fidvu keŋke keekooy fô kfuu diew e dicii, ε è yaa nu kε fô bonyii bò leeme yí bonci le maan kε. Ε nu tεn fô bonyii bò nu ε lese fitele yí Nyo' le leŋleŋ no Abla'am to leseε, njefo Abla'am nu icee wesebeene bocii bò nu bonyii bo Nyo' le. ¹⁷ Fifin nu no bó nu ε san ε Nyo' gayte é Abla'am le,

“Me nu ε nge le wo enú icee bitum nteen.”

Wvú nu icee wesebeene é Nyo' εjise. Ε nu Nyo' wvú Abla'am to leseε fitele yí ye le. Ε è nu wvú wvú gee ε bonyii bò nu ε kpweken wase kaase tuu dvú. Ε è bvuu nu wvú wvú gee ε mwεem mvú ke baa nu wase dvú se nu dvú. ¹⁸ Abla'am to nu ε no taale kε fwe kee le wen nu ke ekeŋke fiεε fi Nyo' kawεε naa no wvú to nu wase ε è yaa nulo é wvú ebvuu etaale fwe yí fiεε le kε. Geenεn, ε wvú lese kε fitele yí Nyo' le ke ghan no nu, “Icee bitum nteen”, kε no Nyo' to kawεε é wvú le,

“Boom buw nu ke elone lo.”

¹⁹ Ε to nu ε Abla'am gene wase bilum gbwee, geenεn ε wvú fanε yaa ewεε yí fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le kε, naa no wvú to yene ekole kew e le wen nu wase diεwε wee wvú nu ε kpwe wase le, yene tεn le kpweε wvú Sela nu kase ε tee diew ε le wase. ²⁰ Wvú to baa ekεw ekeŋke kemanεn wvu le wvú ene ekeŋke mvuntelem mvunfεεm ekumε nkawma wvú Nyo' kawεε wvú dvú kε. Fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le to nu ε teme gen lo fwe, ε wvú no tumte kε ε è nu monkum mo Nyo' le. ²¹ Wvú to nu ε mum bee naa bó fitele fiew ficii le Nyo' keŋke mvunŋay keege fiεε fi wvú to kawεε. ²² Ε nεε fiεε fi fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le to nu ε ge ε Nyo' jo le wvú nu wee wvu teytey ε wvú εjise. ²³ Geenεn, njeme wvu le, “Nyo' to nu ε jo wvú nonεn,” nu ε bó yaa san kε ε è nu fô Abla'am e maan kε. ²⁴ Wvú nu tεn fô beene le. Nyo' wvú beene lese fitele yí ye le nu ke ejo tεn beene nonεn. Ε nu wvú wvú to bvuseε Jisos wvú Tata wesebeene yí

kpwe le. ²⁵ Jisós nu wvù bó to nyaε ε wvù kpwe nje bibefε bisεεbeene. Ε Nyo' kase bvuse wvù yí kpwe le wvu ε wen ejo ε beene nu sε jay.

5

Bvujonjke bvù beene kenjke njefo Nyo' nu ε jo wase beene ε beene nu sε jay

¹ Keseen no Nyo' nu ε jo wase beene ε beene nu sε jay nje fitele fi beene lese yí ye le, beene ε mum ε no nu yí nyεkeey ε beene ε bó nje fiεε fi Tata wesebeene wvù Jisós Klistu ge. ² Ε ge wvù beene ε sε kenjke je keeley mbuwma wvù beene nu yí dvù le keseen nje fitele fi beene lese yí ye le. Beene ε no lanlanje no beene taale fwe kee ε beene nu ke ekenjke fò bvukuke bvù Nyo' le. ³ Ε ke ε mεy ke nonεn ke, beene lanlanje tεn yí bonjεw bó beene yene le, njefo beene kee lo ε bonjεw gee ε wee no kee keekuu shém. ⁴ Ε shém yí kuuleεn gee ε Nyo' bensee wee ε wvù nu ε kocεn. Ε Nyo' dioo bensee wee ε wvù nu ε kocεn, ε wvù no taale ke wase ε è nu fwe yí fiεε le, kee ke wen nu ke ekenjke. ⁵ Ε fiεε fi beene taale fwe yí dvù le yaa nulo ke eyuu efey kuse ke, njefo Nyo' nu ε yinjsen mvuntelem mvuseεbeene bó kenjkonen kew fele yí Keyoy ke Yuule kè wvù nu ε nya ε beene le. ⁶ Fi nu le seke beene to bεε sε beene nulo efi bikuu bisεεbeene, ε Klistu to ε è nu kefew ke lej e, kpwe nje yese beene bonyii bó maa Nyo'. ⁷ Ε nu keceey ε fi temyi fò wee le keekpwe nje wee mvu wvù nu sε jay, ε ε nu ke naa lo ε wee mvu emom keekpwe nje wee mvu wvù jee. ⁸ Geenεn, Nyo' to dunji kenjkonen kew fò beene le ε je yí le, è to nu seke beene to bεε bonyii bó befe, ε Klistu kpwe nje yese beene. ⁹ Keseen no beene nu ε εlemε kew ε ge wase Nyo' ε jo beene ε beene nu sε jay, tu wvù nu ke egen fwe eboyse beene can shém yí ffluuke Nyo' bó bonyii le. ¹⁰ Fi nu le, ε è to nu seke beene to bεε bonyii bó bvuban e bó Nyo' le, ε kpwe Waa we mance mwεεm beene ε bó Nyo', tu wvù nu egen fwe keseen eboyse beene bó nshii we no wvù nu ε mance wase mwεεm beene ε bó Nyo'. ¹¹ Ke ε mεy ke fifin maan fi beene lanlanje nje fi ke. Beene lanlanje ten beene ε bó Nyo' nje Tata wesebeene wvù Jisós Klistu wvù nu ε mance mwεεm beene ε bó Nyo'.

Fiεε fi Adam to toε dvù noo fi Klistu to toε dvù

¹² No kebefε to feyεε yí wee mwaan e sε to yí nshε le, ε kpwe fey yí kebefε le sε to, kpwe ε mum ε lam ke nonεn ε gen yí wee tfuu le, njefo wee tfuu nu ε ge kebefε. ¹³ Kebefε to nu naa wase dvù yí nshε le ε Nyo' sε ke nya bonci. Geenε é bonci nu sε bó nu dvù, bó saa engoyte fite fi bibefε bì bonyii gee le ke. ¹⁴ Ε kew yí kefew ke Adam e ε to ε buy yí ke Muses e nu ε kpwe to kenjke mvungay ε we jo bonyii bocii naa noo bó to gee bibefε ε bó yaa gee ke diεwe Adam wvù to ngoyεε ε è nu nci ke. Adam to nu ε je mi le diεwe Klistu wvù to nu keeke eto le. ¹⁵ Geenεn ke nnya Nyo' yí wvù nya ε bonyii εcici nu diεwe kebefε kè Adam to gee ke. Ε bonyii nteen to nu ε kpweken nje kebefε ke wee mwaan e, tu è nu keceey ε mbuwma Nyo' noo nnya ye yí to toε nje fitele fi jee fi wee mwaan e wvù è nu Jisós Klistu, tu ke eto fò bonyii le nteen eduu efesεn lo. ¹⁶ Ke fiεε fi nnya Nyo' yin yí Nyo' to nyaε εcici to dvù nu lejlanje diεwe fiεε fi kebefε ke wee mwaan wε le nu ε to dvù ke. Kebefε ke wee mwaan e nu

ε to bô nsaw fô bonyii le bocii ε lese bô ηgew e. Geen nnya Nyo' yin yi to toε ejim jo bibefe bi bonyii le nteen nu ε ge Nyo' ε jo bó le bó nu se jay. ¹⁷ Ε kebefε ke wee mwaan e to nu ε ge ε kpwe no kenke mvungay ε we jo wee tfuu nje wee mwaan wvudvu, tu bonyii bô nu ε fiisen mbuwma wvu baay wvun, noo nnya yi ε nu njo wvú Nyo' nu ε jo bonyii εcici le bó nu teytoy, nu ke ekenke nshii naa baay nje wee mwaan wvú ε nu Jisos Klistu. ¹⁸ Nonen, no kebefε ke wee mwaan e to nu ε to bô ηgew fô bonyii bocii le, nu ke lenlen no gee di wee mwaan e di teytoy nu ε ge Nyo' ε jo bonyii le bó nu se jay, ε bó bocii nu ke ekenke nshii. ¹⁹ Fi nu le ke no wee mwaan to nu ε teme ekole bô Nyo' ε fifin ge ε bonyii nteen mum no nu wase bonyii bó befe, nu ke no wee mwaan to nu ε yuw Nyo' le ε fi ge ε Nyo' nu ke ejo bonyii nteen le bó nu teytoy ε wvú ejise. ²⁰ Nyo' to nya bonci keege le ε nelo ε bibefe eduule. Geen nno bibefe duule nu no shen Nyo' yi ε nu mbuwma fô bonyii le duule ten fesene lo. ²¹ Ε fi nu nonen wvu le, no kebefε kenke mvungay ε bonyii we ε bó kpwee, nu ke ten no mbuwma Nyo' kenke mvungay ε bonyii we fele yi njo wvú Nyo' joo bonyii le bó nu teytoy ε wvú ejise le keeke enya bó bô nshii wvú moy lo nje Jisos Klistu wvú Tata wesebeene.

6

Wee wvú nu ε taashε wase bô Klistu nu ε kpwe wase fô kebefε le

¹ No fi nu nonen, ε nulo ε beene egay le la? Ε fen nu le beene emey egee bibefe gene dvú fwe fwe wvu le shen Nyo' yi ε nu mbuwma fô bonyii le eduule ten fesene lo? ² Ke ε nulo ε fi enú nonen ke! Ε nulo ε beene bó nu ε kpwe wase fô kebefε le ebvuu eghan nεε le se ebvuu ecee yi kebefε le? ³ Ke ben kee le beene bocii bó bó nu ε lese wase ε joo ε taashε bó Klistu Jisos nu ε bó lese nonen ε taashε beene ε ε nu bó kpwe ye le? ⁴ Bó to lese beene ε joo nonen ε fi mum no nu le bó nu ε taashε wase beene ε bó yi kpwe ye le ε dwey, wvu le no Klistu to kaseε buy yi kpwe le yi mvungay mvu Ice le mvú kuuke, nu ε beene nelo emum ecee wase ε ε nu yi nshii wvu fwe le.

⁵ Fi nu nonen njefo ε beene nu ε bó ε taashε wase beene ε bo Klistu yi kpwe yi ε nu ye le, tu ke ε nu kemaen le beene nu ke etaashε ten beene ε bó yi mbuy wvu yi kpwe le wvú ε nu we le ke. ⁶ Beene kee le ye yesebeene yi ε nu nce wvu yvum nu ε bó to ta wase yi kentam e beene ε bo Klistu, wvu le bó efwse lo ye yidvu yi ε nu yi kebefε, le ε nelo ε beene saa ebvuu enu bonfaw can kebefε le ke, ⁷ njefo wee ke kpwee tu wvú nu ε buy wase can kebefε le. ⁸ No beene nu ε kpwe wase beene ε bo Klistu, tu beene nu ε bee le beene nu ke ecee ten beene ε bó, ⁹ njefo beene kee lo le no Nyo' to bvuseε Klistu yi kpwe le, nu ε ke Klistu nelo ke ebvuu ekpwe ke. Ke kpwe bvuu kenke mvungay ε wvú we ke. ¹⁰ Kpwe yi wvú to kpweε nu ε wvú to kpwe fô bibefe le kanj mwaan ε fi ka lo nonen. Ε nshii wvú wvú kenke keseen nu ε wvú nu wase ε ε nu fô Nyo' le. ¹¹ Nonen ben ten kenke keeyen fô bikuu binen e le ben nu ε kpwe wase fô bibefe le, ε no cee wase keseen bii ε ε nu no Nyo' gomte, no ben nu ε taashε ben ε bo Klistu Jisos.

¹² Nonen fo ben ebvuu ebee ε kebefε ekenke mvungay ε we jo kencaa kenen ke ye le gee ε ben yuuke ε ε nu fiεε fi elεme kenen gomte le ben egee le ke. ¹³ Fo ben ebvuu ecinε ε kebefε ejoo biba binen bi ye le diεwe mwεem mwew

5:17 Mat 19:28; 1Kol 6:2-3; 2Tim 2:12; Mwm 20:4, 6 5:20 4:15 5:21 6:23 6:1 3:5-8, 31; 5:20
6:2 6:6; 7:4 6:3 Gal 3:27; Kolo 2:12; Tay 3:5; 1Bi 3:21; Mat 28:19 6:4 2Kol 5:14-15, 17; Gal 6:15;
Kolo 3:1-5, 10 6:5 Fili 3:10-11 6:6 Gal 5:24 6:9 Lem 2:27; Ibu 9:25-28; 1Bi 3:18 6:11 Gal
2:19; 1Bi 2:24 6:12 12:1

mvu lemme le gee mwεεm mvù befe dvù ke. Ben enya bikuu binen ε è nu ê Nyo' diεwε bonyii bò bó nu ε bvuse wase bó yí kpwe le ε nya bó bó nshii. Ben enya ten biba binen bi ye le ê Nyo' diεwε mwεεm mwew mvu lemme le keege mwεεm mvu teyey dvù. ¹⁴ Ke kebefε bvuu kenke keekεnke mvunγay ê ben we ke, njefo ke ben nu ê bonci kuse ke. Ben nu wase ε è nu ê mbuwma Nyo' kuse.

Wee wvù nu ε taashe bò Klistu nu wase nfwa nce wvu teyey

¹⁵ No fi nu nonen, ε nulo é beene egay le la? Beene fen emum egeè bibefe njefo beene nu ekuse jo mbuwma Nyo', yaa nu ke ε è nu ê bonci kuse? Naa lo! ¹⁶ Ke ben kee le é wee jo ekole kew ε nya ê wee mvu keeyuuke wvù le diεwε nfwa le, tu wvù nu enu ke wase nfwa wee wvudvu wvù wvù yuuke wvù le le? É wee nya ekole ε è nu ê kebefε, tu wvù nu nfwa kebefε. É kí nu ke eto ε è nu bó kpwe. Wee é nya ekole kew keeyuuke Nyo' le, tu wvù nu enu nfwa ε è nu wvu Nyo'. É fi nu ke ege é wvù ekenke nce wvu teyey. ¹⁷ Geenε keyoone ke Nyo' le le no ben to shee nu bonfaw bo kebefε le, nu ε keseen nu ε ben ε bee wase bò mvuntelem mvunen mvunciim fiεε fi n'yεyí wvù bó to nyaε ê ben dunji le, ¹⁸ ben ε mum ε no nu ε bó ε bvuse wase ben can kebefε le, ben ε tu wase bonfaw ε è nu bo nce wvu teyey e. ¹⁹ Me njemyi fin diεwε wee wvu wum e, njefo ke ben diεwε bonyii bo boyuum e nulo ekiεε mwεεm egen ebuy kelen kemew e ke. Ben ekeè le è to nu fwele ε ben nyaa biba binen bi ye le ê mwεεm mvu nnyen e bò bibefe bí le bí le diεwε bonfaw e. Ben emum enyaa wase biba binen bi ye le keseen ε è nu ê mwεεm mvu teyey keenu bonyii bò yuule. ²⁰ Seke ben to nu bonfaw bo kebefε le, ke nce wvu teyey to kenke fiεε keege bò ben ke. ²¹ No ben to nu nonen, sew wvù ben to kenkeε fô mwεεm mvun e mvù ben nu wase keseen wuume ne lo yí mvù le nu la? Mwεεm mvudvu mvunciim mεεse ke ε è nu bó kpwe. ²² Geenε keseen no bó nu ε bvuse wase ben can kebefε le ben ε tu wase bonfaw ε è nu bo Nyo' le, nu ε sew wvudvu nu le ben tuu wase bonyii bò yuule, ε kemese kedvu nu ke enu nshii wvù mey lo. ²³ Ben ekeè le nlawma kebefε nu kpwe, geenε nshii wvù mey lo nu nnya yí Nyo' nyaa εcici ê bonyii bò nu ε taashe bò bo Klistu Jisos wvù Tata wesebeene.

7

Nci ké no kenke mvunγay ê wee we ke seke mweten beε dvù

¹ Boom bo bwεεm e, me ngomte keenjeme fin ê ben diεwε bonyii bò kee nci le. Ke ben kee le nci ké no kenke mvunγay ê wee we ke seke mweten beε dvù? ² Beene ejo kenfewsεn yí kentaashe ke kpwoon bò diemsen e. Nci ké no suule kpwoon yí dweese le ke seke dweese beε dvù. Geenε é dweese nelo ε kpwe, tu wvù nu ε buy wase ekuse jo nci wvù suule wvù bò dweese. ³ Nonen é wvù nε ε gen ê diemsen mvu le ε dweese beε dvù, é bó ete wvù le kpwoon nsake. Geenε é dweese nelo ε kpwe, tu wvù nu ε buy wase é nci wvudvu kuse. É wvù gen lo ε taashe e no nu bò diemsen mvu, wvù saa enu kpwoon nsake ke. ⁴ É nu ke lenlen boom bo bwεεm e no ben nu ε kpwe wase fô bonci le fele yí ye Klistu yí bó to tae yí kentam e. Ben nu ε kpwe nonen wvu le ben enù wase bonyii bo wee mvu le jεey. É wee wvudvu wvun nu wvù bó to bvuseε yí kpwe le, wvu le beene ecee wase gee ε è nu mwεεm mvù jee fô Nyo' le. ⁵ Seke beene to beε cee bii no nyam ye yesebeene gomte, bonci to ké no kamsee ye yesebeene yí fuu gee ε biba bisεεbeene bi ye le lemte mwεεm mvù too ε è nu

bô kpwe fô beene le. ⁶ Geenen, keseen nu ε beene ε buy wase ekuse jo bonci ε kpwe fô bonci bodvu le bô to nu ε jicε beene le diεwe bonyii bo ncaw e. Beene nu ε buy wvu le beene elemtε ente jo nshii wvu fwε wvù è nu wvu Keyoy ke Yuule, ε è yaa bvuu nu è je yi yvum yi bonci bô bó sanεε le ke.

Nci gee ε beene kee mwεem mvù befe

⁷ Ε nulo è beene egay le la? Ε fen nu le nci nu fiεε fi befe? Ke è nu nonen ke! Ε è to baa nu nje bonci, tu ke me mbe ηkee fiεε fi befe ke. Ε nci to baa gay le, “Fo wee edewkenè ejise yi fiεε fi wee mvu le”, tu me mbaa ηkee le keedewkene ejise nu fiεε fi befe ke. ⁸ Geenen kebefε ε mum ε beε ekuse jo nci wvun ε shiw ejise yò dewkene yi yem e jé le jé le. Ε nci be baa nu, kebefε saa ekεηke mvungay ke. ⁹ Me nto nshee ncee ηgee no me ηgomte ε me mbaa ηkee wase bonci ke. Geenen, ε me ke ndioo enkiεε bonci, ε kebefε mum ηaay, ε me mum kpwe. ¹⁰ Bonci bodvu keβεε bô fi to nu le bó nu ke eto bô nshii, nu ε kaa ε to ε è nu bô kpwe fô me le. ¹¹ Fi nu le kebefε to nu ε mum keηke je yi bonci ban e, leε me, beε ekuse jodvu yu me. ¹² Nonen bonci nu fiεε fi yuule, ε fiεε fi bonci gayte nu fiεε fi yuule, nu teyey bvuu jee. ¹³ Fí fen nu le fiεε fi jee to nu ε kaa to ε è nu bô kpwe fô me le? Naa ke è nu nonen ke! Ε to nu kebefε kè to bekeεε ekuse jo fiεε fi jee fin keeto bô kpwe fô me le, wvu le beene eyen le kebefε nu kebefε, ε fi dunçi ε è nu yi fiεε fi bonci gayte le le kebefε looci naa befe baay.

Bvudiuw bvuyi wee le

¹⁴ Beene kee le bonci nu fiεε ε fí nε fô Nyo' le. Geenen ε me nu fiem wee wvu wum ηkeηke nyam ye, ε bó gese me diεwe nfwa le è kebefε. ¹⁵ Ke me ηgee fiεε no ηkee fiεε fi me ηgee ke, ηjefo ke fiεε fi me ηgomte keenje nu fi fi me ηgee ke. Me ηkaa nen'yi ηge fiεε ε è nu ke naa fi fi me mbane. ¹⁶ No me nen'yi no ηgee fiεε ε è nu ke fi fi me n'yaa ηgomte ke, tu me nu ε mbee keceey le nci nu fiεε fi jee. ¹⁷ No fi nu nonen, tu è nu keceey le ke è bvuu gee me fiεε fidvu ke. Ε gee wase kebefε kè nu yi yem e. ¹⁸ Me ηkee naa lo le ke fiεε fi jee nu yi yem e ke. Fi nu le ke fiεε fi jee nu yi elemε kem e ke. Me nen'yi no ηkeηke shiee kenge fiεε fi leη, geenen ε me n'yaa nulo enge ke. ¹⁹ Ke fiεε fi jee fi me ηgomte keenje nu fi fi me ηgee ke. Fiεε fi befe fi me n'yaa engomte keenje ke, nu fi fi me ηkaa ηgee. ²⁰ No me nen'yi no ηgee fiεε ε è nu fi fi me n'yaa ηgomte ke, tu ke è bvuu nu me wvù gee fiεε fidvu ke. Ε gee wase kebefε kè nu yi yem e.

²¹ No fi nu nonen, me ε mum ε n'yen le è nu wase lo nci le seke me ηgomte keenje fiεε fi jee, ε fi cekey keege no nu ke fi befe. ²² Ε fitele fiem e nu ε me n'yuuke njon bô nci Nyo' baay. ²³ Geenen ε me nen'yi n'yene wvumvu nci le ε wvù nu yi yem e. Ε wvuwe tumte jem bô nci wvù keηke ηkpawce wem, gee ε me ntuu nfwa wvuwe nci wvu kebefε wvù nu yi yem e. ²⁴ Finjfusay fi fiεε le ke diεwe me! Ε nu ebvuse yεε me yi nyam ye yin yi too bô kpwe le? ²⁵ Keyoone ke Nyo' le wvù nulo efi me fele yi Jisos Klistu wvù Tata wesebeene le!

No fi nu nonen me ε mum ε no nu wase keseen nfwa bonci bo Nyo' le è ηkpawce wem e. Geenen nu nfwa bonci bo kebefε le yi nyam ye le.

8

Keece bii no Keyoy ke Yuule gomte

7:6 6:7; 8:2-4; 2Kol 3:6 7:7 4:15 7:7 Dito 5:21; Kenj 2:16-17; 3:6 7:8 1Kol 15:56 7:9 5:13
7:10 Lew 18:5 7:11 Kenj 3:13 7:12 1Tim 1:8 7:14 Mben 51:7 7:15 Gal 5:17 7:18
Kenj 8:21; Fili 2:13 7:23 Gal 5:17; Jem 4:1; 1Bi 2:11 7:24 1Kol 15:57

¹ Fí ε mum ε no nu le, keseen nu ε ke wee wvù nu ε taasε wase bô Klistu Jisos beε ke ebvuu eley ηγεω e ke. ² Ke wvù beε ke ebvuu eley njefo nci Keyoy ke Yuule kè nyaa nshii é bonyii bô nu ε taasε wase bô bo Klistu Jisos, nu ε bvuse wase beene can nci wvù è nu wvu kebefε bô kpwe le. ³ Nyo' nu ε ge wase fiεε fi nci to baa keηke mvunγay keege ke. Nci to baa keηke mvunγay ε è ge kewεεγe ke nyam ye wee wvu wum e. Fiεε fi Nyo' ge nu le wvù to nu ε ciinse Wan wvu we ε wvù to diεwe wee wvu wum wvù gee bibefε le keηγoy kebefε. ε Nyo' mum ηgoy mvunγay mvu kebefε le bô ye Waa we. ⁴ Wvù to ge nonεn wvu le mwεεm mvu leη mvù nci gomte enù ε bó ε ge wase fô beene bô cee bii no Keyoy ke Yuule gomte le, ε è yaa bvuu nu no nyam ye gomte ke. ⁵ Bonyii bô cee bii no nyam ye gomte nu ε bó ké no lewse bvufee ε è nu yí mwεεm mvù nyam ye gomte le, ε bô cee bii no Keyoy ke Yuule gomte ké no lewse bvubole bvufee ε è nu yí mwεεm mvù Keyoy ke Yuule gomte le. ⁶ ε wee leke bvufee ε è nu yí nyam ye le, tu wvù nu ke ekpwe. Geenεn é wee leke bvufee yí Keyoy ke Yuule le, tu wvù nu ke ekeηke nshii noo nyεkeey. ⁷ No fi nu nonεn wee wvù leke bvufee ε è nu yí mwεεm mvù nyam ye gomte le ké no bane Nyo'. Ke wvuwe wee ké no yuuke nci Nyo' le ke. ε è nu keceεy le ke è nulo é wvù eyuuke ke. ⁸ ε ke è nulo é wee wvù cee no nyam ye gomte egee fiεε fi Nyo' eyuuke njon ke.

⁹ Geenεn ke ben nu finεn bonyii bô cee bii no nyam ye gomte ke. Ben bii ε è nu no Keyoy gomte, é è fεn nu le Keyoy ke Nyo' le cee yí yene le. ε wee nu dvù wvù baa keηke Keyoy ke Klistu le, tu ke wvù nu wee Klistu ke. ¹⁰ ε Klistu fεn nu yí yene le, naa no ye yene nu ke ekpwe nje kebefε, tu Keyoy ke Nyo' le nu enyaa nshii é ben njefo Nyo' nu ε ge wase ben ε no nu teyεy é wvù ejise. ¹¹ ε Keyoy ke wvù wvù to bvuseε Jisos yí kpwe le cee yí yene le, tu wvù wvuwe wvù to bvuseε Klistu Jisos yí kpwe le nu ke enya ten nshii é ye yene yí nu ke ekpwe le. Wvù nu ke enya fele yí Keyoy kew kedvu kè cee yí yene le.

¹² Nonεn boom bo bwεεm e, beene keηke fiεε keege, ε fiεε fin yaa nu keece bii no nyam ye yesebeene gomte ke. ¹³ ε ben cee bii no nyam ye gomte, tu ben nu ke ekpwekεn. Geenεn é ben cine Keyoy ke Yuule ε lese gee di befe di nyam ye gomte, tu ben nu ke ekeηke nshii. ¹⁴ Bonyii bocii bô cee bii no Keyoy ke Nyo' le dunji nu boom bo Nyo' le. ¹⁵ Nyo' to baa enya ε è nu keyoy ke bvunfaw e kè nu ege é ben ekaase ecee yí nfan e ke. Wvù to nya Keyoy é ben ε è nu kè gee ε ben nu boom bew. ε kí mum gee ε beene tenε wvù le, “Abba, Icee wese.” ¹⁶ Keyoy kedvu kin kebeε bô keyoy kesεεbeene leeme tomte le beene nu boom bo Nyo' le. ¹⁷ ε beene fεn nu wase boom bo Nyo' le, tu beene nu ke edie bvushεw, bvushεw bvù è nu bvù Nyo' le. Beene ε bo Klistu nu ke etaashe edie bvù é beene fεn ye ne ηγεω no Klistu to yεnεε wvu le beene ten ke ekeηke bvukε beene ε bó.

Bvujonke bvù è nu ke enu bvù boom bo Nyo' le

¹⁸ Me ηkee naa ntaε le ke ηγεω wvù beene ye ne keseen nu ε wvù ε buy naa lo wvù bó efewsene bô bvujonke bvù è nu ke enu bvuseεbeene ke. ¹⁹ Mwεεm mvunciim mvù Nyo' to bomεε cεyε naa lo shieε le kefew kè Nyo' nu ke edunεε boom bô è nu naa bew. ²⁰ Fí nu le mwεεm mvù Nyo' bomεε to nu ε ne tu mwεεm

mvu ecici. Ke mvú to tu mvu ecici le mvú koonjke lo nonen ke. E to kony Nyo' wvú to gee le mvú enu nonen. Geen en é bó taale ke fwe kee le, ²¹ diuu dimew nu ke enu é Nyo' ebvuse mvú é mvú eboy yí ncaw wvú nu le mvú mvunciim keryke keeke efo le. E wvú nu ke edioo e bvuse nonen, é mvú ekenjke wase e è nu bvujonjke bvú boom bo Nyo' le. ²² Beene kee le mwεem mvunciim mvú Nyo' bomε cone bó monlum diεwe kpwoon lume le ε kew lo ε to ε buy keseen e. ²³ Ke è mεy ke mwεem mvú Nyo' bomε maanj mvú nu yí monlum e ke. Beene bó keryke sá' Keyoy ke Yuule kè Nyo' nu ε nya é beene cone ten é shem é shem no beene cεyte le Nyo' ege é beene enú boom bew, fi è nu nsum wvú wvú nu ke esum ye yesebeene yicii can ηgew e. ²⁴ E nu fiεε fidvu fin fi beene taale fwe kee le beene nu ke ekenjke fi Nyo' to boysεε beene nje fí. Geen en fiεε fi wee taale fwe yí dvú le le wen nu ke ekenjke ε fí nu wase é wvú ejise yaa nulo bvuu nu le è nu fiεε wvú bεε cεyte lo ke. E nu yεε wvú nulo ebvuu etaale fwe yí fiεε le keeke ekenjke ε fí nu wase é wvú ejise? ²⁵ Geen en é beene taale fwe yí fiεε le kee le beene nu ke ekenjke se beene cim yene wase fí le, é beene ekuu shém ecεyte.

²⁶ Keyoy ke Yuule ten ε mum ε no fici beene yí kewεεyε kesεεbeene le, no beene yaa kee keebunlee no beene keryke keebunlee ke. Keyoy kedvu kebεε ké no lεke Nyo' fò beene bonyii bo Nyo' le beele é wvú é je yí è nulo wee saa esee le ke. ²⁷ Nyo' wvú ké no taasse mvuntelem mvu bonyii le ké no kee ηkpwawce wvu Keyoy ke Yuule, njefo Keyoy ké no lεke Nyo' fò bonyii bó è nu bo Nyo' le é je yí Nyo' koonjke le.

²⁸ Beene kee le Nyo' lemte yí mwεem mvunciim e gee ε mvú gene é je yí jee le fò bonyii bó koonjke wvú le bó wvú nu ε tee bii fiεε fi wvú gomte fò bó le. ²⁹ Bonyii bó Nyo' to kee wase ε è bεε lo nu ε wvú to seyse wase gee le bó nu ke ekumen enu diεwe Waa we le, wvu le Waa we wvun nelo enu nsafwe boom bo bwee le, ε bó nu nteen. ³⁰ E bonyii bó wvú to seyseε wase gee nonen, ε wvú mum ke tee bó. E bonyii bodvu bó wvú to tenjεε nu ε wvú to jo wase bó le bó nu se jay. E bó bodvu bó wvú to joe le bó nu se jay, nu ε wvú to ge le bó eley bvukuke bwew e.

Wee wvú nulo ebvuu ege beene bó fiεε nu yεε?

³¹ No mwεem mvun nu nen mvunciim, è nulo é beene ebvuu egay le la? No Nyo' nu wase é keba kesεεbeene le, wee wvú nulo ebvuu ege beene bó fiεε nu yεε? ³² E wvú wvú Nyo' to nu se wvú ε yεε ejise bó Waa we, geen en nya ε wvú kpwe fò beene le bocii, tu ke wvú nu ke enya mwεem mvunciim ebise fò é beene? ³³ E nu yεε dvú wvú nulo ebvuu egomte nsaw bó bonyii bó Nyo' nu ε caw wase? Nyo' nu wvú joo bonyii le bó nu se jay. ³⁴ Wee nu dvú wvú nulo ebvuu elese beene ηgew e? Klistu Jísos to nu ε kpwe, kase buy ten yí kpwe le, ε no nu keseen é ebo ke Nyo' le ke εcεy e, looci lεke Nyo' fò beene le. ³⁵ Wee wvú nulo ebvuu egawsen naa beene bo Klistu fo wvú ebvuu ekoonjke beene nu yεε? E nulo é ηgew, kenεε monlum, kenεε bikaa bi bonyii bone é beene ejim, kenεε jen, kenεε kencimte, kenεε kembεmse, kenεε kpwe, egawsen e? ³⁶ Fí nu ke no bó nu ε san ε bonyii bomew gayte é Nyo' le, "Bese nu diuw kpwe le εdiuw ecii nje yo. Bonyii joo le bese nu njéε yí bó esεεyε lo."

8:23 2Kol 5:2-5; Efe 4:30 **8:24** 2Kol 5:7; Ibu 11:1 **8:25** 2Kol 4:18 **8:27** Mben 139:1-3 **8:28**
 Job 2:10; Efe 1:11 **8:29** Kolo 1:18; Ibu 1:6 **8:30** 1:7; 5:2; 2Tes 2:13-14 **8:31** Yesa 50:8-9 **8:31**
 Mben 118:6 **8:32** 5:8; Jon 3:16 **8:34** 4:25; Lem 2:33; Ibu 7:25; 1Jon 2:1 **8:35** 2Kol 5:14 **8:36**
 Mben 44:22; 2Kol 4:11

³⁷ Naa lo yî mwεem mvun e mvunciim nu ε beene nu bonyii bò looci soo lo yî mvungay mvu Klistu wvù to konεε beene le. ³⁸ Me ηkee naa ntay le ke kpwe kenεε nshii, kenεε kfuu bonceendaa bò la, kenεε biyoy bì saake, kenεε mwεem mvù nu keseen, kenεε mvù nu ke eyuu enu, kenεε mwεem mvù kenke mvungay, ³⁹ kenεε mvù nu ê we, kenεε mvù nu ekuse, kenεε naa la fifie fi nu ηgoo mwεem mvù Nyo' feleε le mvunciim, nu ε fimew nu dvù fi nulo egawsen beene ε bo kenkonεε ke Nyo' le kè wvù kenke fò beene le nje Klistu Jisos wvù Tata wesebeene ke.

9

Nyo' to nu ε caw bonyii bo Israel le bó enù bonyii bew

¹ Fieε fi me njemyi fin nu keceey diewe wee Klistu le. Ke me mbiayte lo ke. Keyoy ke Yuule kè nu yî yem e tomtle le ke me mbiayte lo ke. ² Me ηkenke yii baay bò nsase wvù yaa kaa ke fò fitele fiem e, ³ nje boom bo bwεem e bo won e bò bee bó nu ελεμε kemwaan. Me nelo enshieele naa baay le lon eto fò me le é me engawsen lo bee Klistu ke nje bó. ⁴ Bonyii ban nu bonyii bo Israel, ε Nyo' to jo bó ge le bó enu boom bew, duņce n'yuw we é bó, gbwo monkan bò bó, nya bonci bew can yibole, duņce bó no bó ebunleè Nyo', ge bonkawma bò bó. ⁵ ε nu bonyii ε bo'icee bobole bò to sanεε kfuu dibole to nu bonyii bo Nyo' le bò bó kee bó, ε Mboyse wvù Nyo' to kawεε to dioo to diewe wee wvu wum e ε bó boo wvù ε è nu ê kfuu di bonyii ban e. Beene enyaá mbense sekeci se ηka é Mboyse wvun wvù nu Nyo' wvù kenke mvungay é we jo mwεem mvunciim. Fí enù nonen.

⁶ Ke fi nu le fieε fi Nyo' to kawεε nu ε la ecici ke, njefo ke bonyii bocii bo Israel mum nu keceey boom bò è nu bo Israel e ke. ⁷ ε ke è nu ten boom bò buy yí Abła'am e bocii bò è nu boom bew ke. Geen fi nu no Nyo' to jemyεε é Abła'am le,

“ε nu Aysik wvù nu ke eboo boom bò nu egeε diee diuw.”

⁸ Fifi duņci le ke è nu boom bò buy yí Abła'am e bocii bò è nu boom bo Nyo' le ke. ε nu boom bò Nyo' to kawεε Abła'am dvù bò bó joo le è nu boom bo Abła'am e. ⁹ Nyo' to dioo ge ηkawma wvun gay le,

“ε nu ke edioo enu diewe keseen e kelum ke too le, é me enkase ento, é Sela ekenke wan diemsen.”

¹⁰ Ke è mey ke fifin ke. Fieε diewe fin e to nu ε kooy ten bò Lebeka wvù icee boom bew to mey ke Aysik wvù icee bo'icee bosεεbeene. ¹¹⁻¹² Naa é bó se keeke eboo boom ban, é bó se keeke ege fieε fi jee kenεε fi befe, nu ε Nyo' to jeme é bwεε bó le,

“Ngyawee nu ke elemte wan caan e.”

Nyo' to jeme nonen keeduņce le wvù cawte wee bii ηkon wvuwe le, ε è yaa nu nje lemme dimew di wee nu ε ge ke. Wvù cawte bii fieε fi wvù gomte le wee ege le. ¹³ ε è nu ke no bó saņ le,

“Yakow nu ε me ηkoonke wvù, mbane Esau.”

Nyo' ké no gee fieε ε è nu fi wvù koonke

8:37 1Jon 5:4-5 **8:38** Efe 1:21; 1Kol 3:22; 15:24; 1Bi 3:22 **8:39** 5:5; Jon 3:16; 2Kol 13:13; Efe 1:4; 2:4; 1Tes 1:4; 2Tes 2:16 **9:2** Ksm 32:32 **9:4** Ksm 4:22; Os 11:1; Ksm 16:10; 24:16-17; 40:34-35; Ken 17:7; Ksm 24:7-8; Ksm 20-24; 3:2, 4; 4:13, 17; Gal 3:6, 14 **9:5** 15:8; Ksm 3:6, 15; Mat 1:1; Lum 1:3-4 **9:6** 3:3-4; 2:28-29 **9:7** Ken 21:12; Mat 3:9 **9:8** Gal 3:7; 4:23 **9:9** Ken 18:10, 14 **9:10** Ken 25:21-23; Lum 11:6 **9:13** Mala 1:2-3

14 No fi nu nonen, è nulo é beene ebvuu ejeme le la? Fí fen nu le ke Nyo' yaa gee gee di lenj e? Ke è nu nonen ke! 15 Nyo' to nu e jeme ê Muses le, "Me nu nke encam shen fô wee wvù me e njkonj e, enjkooyii fô wee wvù me e njkonj e."

16 Nonen ke Nyo' cawte wee bii no wee wvu wum koonjke, kenene yi lemme di wee lem e ke. Wvù cawte e me le wvù koonjke shen fô bonyii le. 17 Fifin nu ke no bó nu e sanj ê Nwa' Nyo' le no Nyo' jemye e ê Felo Nfon wvu Ijiw le, "Me nto mbense wo di ewe Nfon e ke naa shiee wvù le me nke endunje mvungay mwem yi yo le, é bonyii egen bó diee diem yi ekole ke nshé le kecii."

18 Fifin e mum e no dunji le Nyo' camte shen fô wee wvù wvù koonjke le, nyaa ekole kè temyee è wee wvù wvù koonjke le wvù etemyi ekole le.

19 Wee nelo emum ebife ê me le, "È è fen nu no fi nu, Nyo' e bvuu e no baci bonyii nje la le? Wee wvù nulo etun fi e Nyo' koonjke le fi enù, nu ye e le?"

20 Fo wee ebiite nonen ke. E nu naa wee wvu wum wvù la wvù nulo ebeeke mbew bó Nyo'? E nulo é wee ebom fi e bó mbom é fi ekase ebife é wvù le, "Wo bom me nen nje la le?" 21 Wee wvù bomte nsháan koonjke mvungay é we jo mbom keeju ntuw mbom mwaan ebom mwem dvù jey jey, é fimew enu fi koonjke lemme di kuuke, e fimew koonjke lemme di ncew. 22 E nu ke lenjle no Nyo' gee. Wvù to gomte keeju shém ye yi ffuuke bó bonyii, ebvuu ege é bonyii eki e mvungay mwew. Geen e wvù looce kuu shém bó bonyii boba bó to gee e shém ffuuke wvù bó bó to nu keeke efiwe lo bó. 23 E wvù to ge nonen keeju e bvukuke bwew bvú baay bvù nu fô bonyii bó wvù camte shen fô bó le. E bonyii ban nu bó wvù to seyse wase e é be e lo le bó nu ke ekeke bvukuke bvudvu. 24 E nu naa beene bonyii bodvu bó wvù nu e tee. E é yaa mey ke bó nu Bojuu maanj ke. Bonyii bó yaa nu ke Bojuu nu ten fó. 25 E è nu ke naa fi fi Nyo' jemyi ê Nwa' wee ntum we wvù Osia le le,

"Bonyii bó se yaa nu ke bonyii bem, nu e me nu nke enteje bó le 'Bonyii bem.' E boba bó me nse mbaa enjkoonye bó ke, é me enteje bó le 'Fitele fiem.' "

26 "E fô bvudvu w e bvù Nyo' se ké no gayte é bonyii bodvu le, 'Ke ben nu bonyii bem ke', nu e bó nu ke eteje wase bó le,

'Boom bo Nyo' wvù koonjke nshii le.' "

27 Yesaya wvù wee ntum Nyo' to nu e no beele ten ekume bonyii bo Israel gayte le,

"Naa no bonyii bo Israel cim duule naa di ewe monshem mo é joo yi baay e, nu e bó nu ke eboy nu ke nen caan.

28 Fì nu le Nyo' nu ke ene esese elanj nge w yi ekole ke nshé le kecii kanj mwaan emese lo fi e ficii."

29 E wvù wvù Yesaya to yuu wase jeme le,

"È è to baa nu le Tata Nyo' wvù koonjke Mvungay Mvunciim ebawce boom é kfuu disé beene le,

tu beene be ε tu wase diεwε kelaante kè Sodom e,
noo diεwε kè Gomola le.”

ε bonyii bo Israel tun je yi bonyii keŋke keebii dvú keenu teytey ê Nyo' ejise

³⁰ No fí nu nonεn, è nulo é beene emum egay le la? ε nulo é beene egay le bonyii bò yaa nu ke Bojuu bò to baa momte keenu teytey ê Nyo' ejise nu wase keseen teytey ê Nyo' ejise nje fitele fi bó lese yí ye le. ³¹ Geenεn, ε bonyii bo Israel bò to momte keenu teytey ê Nyo' ejise bii ê je yi bonci gomte le to baa eghan enu teytey ê wvú ejise ke. ³² ε è to nu nje la? ε to nu njefo ke bó yaa to momte bii ê je yi le bó elese ε è nu fitele yí Nyo' le ke. Bó to kpwaake le fíεε fi gee ε wee nu teytey ê Nyo' ejise nu lemme dimew di mwεten gee. ε bó ge nonεn mum bayten yí te le. ³³ Te din nu di bó san ekumε dí le,
“Ben etaa eyen, me ηεεle te ê kelaante kè Sayon e,
ε è nu te di bonyii nu ke ebaytene yí dvú le.
ε nu kemaan kè bonyii nu ke egbwekene yí dvú le.
Geenεn, é wee lese fitele yí ye le, wvú saa ke ewuumen ke.”

10

¹ Boom bo bwεεm e, fíεε fi me nshieele bò fitele fiem ficii, noo bunle yεm ê Nyo', nu le bonyii bem bo Israel ban ke eboy. ² Fíεε fi me ηkee, ε è nulo é me enjeme nu le, bó keŋke naa shiee wvu baay fô Nyo' le. Geenεn ε bó yaa kee ke je yi leŋ yi bó ebii wvú le jó ke. ³ No bó baa kee je yi Nyo' joo le wee ké no nu teytey ê wvú ejise jó, bó ε mum ε no gomte wase keegεε yibo je, ε fanε yaa bvuu nya bikuu bibole keebii yiye je yi Nyo' joo le wee nu teytey ê wvú ejise jó le ke. ⁴ No Klistu to toε wase, ε je yi bonci yi bonyii to bii dvú keenu teytey ê Nyo' ejise mum ka, wvu le keenu teytey ê Nyo' ejise keseen enù wase keelese fitele yí Klistu le.

Mboyma nu ε to fô wee tfiu le

⁵ Muses to nu ε san ekumε je keenu teytey ê Nyo' ejise yi bii ε è nu bonci le le, “Wee wvú gee no bonci gayte nu ke ecee nje wvú gεεle bonci bodvu bocii.”
⁶ Fi ekumε je yi le wee nu teytey ê Nyo' ejise bii fitele fi wvú lese yí ye le nu ε bó ε san le,

“Fo wo ebiitè ê fitele fiew e le laa è nu eben yεε fowe le?”

Fi nu le laa è nu eben yεε eto bò Klistu le. ⁷ Keεε le,

“Fo wo ebiite le laa è nu ebow yεε won bonkfu le le?”

Fi nu le laa è nu ebow yεε eto bò Klistu le. ⁸ Geenεn fí jemyi le la? Fí jemyi le,

“Diεw Nyo' nu naa mbew yo le.

Yí nu diuw wo le, noo ê fitele fiuw e.”

ε è nu yí yi bese fewci ekumε keelese fitele yí Klistu le. ⁹ ε wo jeme bò diuw wo le Jisus nu Tata, ε bee fô fitele fiuw e le Nyo' to nu ε bvuse wvú yi kpwe le, é wo ke eboy. ¹⁰ Fí nu nonεn njefo wee beŋε ε è nu bò fitele fiew ε Nyo' se jo wvú le wvú nu se jay. ε wee jemyi ε è nu bò diuw we ε Nyo' se boyse wvú. ¹¹ Nwa' Nyo' jemyi le,

“Kε wee wvú nu ε bee wvú le nu ke ekeŋke ken'wuumen ke.”

¹² Ben ekeè le ke kejeey jeey nu dvú entelen jo wee Juu bò wee wvú yaa nu ke wee Juu ke. Tata wvú nu Tata bonyii bocii nu ke mwaan. ε wvú ké no yen'yi

can ye nyaa mwεεm ê wee tfuu wvù beele fô wvù le. ¹³ Fí nu no bó sanj ê Nwa' Nyo' le le,

“Wee tfuu wvù beele tenje diee di Tata le,
nu ε wvù nu ke eboyse wvù.”

¹⁴ Geenen è nulo é bonyii eghan nεε sε no beele tenje wvù sε bó nu ε lese fitele yí ye le? Ε è nulo é bó eghan nεε sε lese fitele yí ye le sε bó ke nu ε yuw wase ekumε wvù? Ε bó nulo eghan nεε sε keeyuw sε wee nfewcε wvù efewcε ekumε wvù ê bó. ¹⁵ Ε è nulo é bonyii eghan nεε sε gen efewci sε bó nu ε tum bó? Fí nu ε bó ε sanj le,

“Bonyii ké yuuke ncín bikaa bi wee wvù too hô saaka wvù jee,
no yuuke njonj baay.”

¹⁶ Geenen, kε bonyii bo Israel bocii nu ε bee wase saaka wvù jee wvun e ke. Kε lenjen no Nwa' wee ntum Nyo' wvù Yesaya jemyi le,

“Tata, è nu yεε dvú wvù nu ε bee saaka wvù bese fewci le?”

¹⁷ Fí ε mum ε no nu le keelese fitele yí Klistu le nen'yi yí fiεε fi wee nu ε yuw e. Ε fiεε fi wee yuw nen'yi fô fi bó fewci ekumε Klistu le. ¹⁸ Me ε mum ε no mbiite le laa bó to baa yuw ε? Kεcεy bó to nu ε yuw. Nwa' Nyo' gayte le,
“Diεw yibo to nu ε gen yí ekolε ke nshe le kecii,
ε njeme wvubo gen buy yí εbuw ε wonj e εcii.”

¹⁹ Me ε mbvuu ε no mbiite le laa fí nu le bonyii bo Israel to dioo yuw, fanj yaa yuw ntay ε? Muses to nu ε yaw gay le Nyo' gayte le,
“Me nu ηke enje é kendonj ebene ben bó ketum
ke bonyii bo εcici le,

enje é shém eton'yi ben bó ketum ke bonyii bò nu biyuj e.”

²⁰ Ε Yesaya bvuu jeme lo sε nfan le Nyo' gayte le,

“Bonyii bò se baa egomte me nu bò nu ε yen me le.

Ε me ε ndunçε ekolε kem ê bonyii bò se baa ebiite me kε.”

²¹ Geenen fi ekumε bonyii bo Israel nu ε Nyo' to gay le,

“Ediww εcii nu kε no me nshee ε me ε neke can keenfiisen bonyii,
geenen ε bó temyi kε ε è nu bikuu gene ê yibo je le.”

11

Kε Nyo' baa mum ma wa lo bonyii bo Israel kε

¹ Me ε mbvuu ε no mbiite le laa Nyo' nu ε ma wa lo bonyii bew ε? Kε è nu nonen kε! Me kebεε nu ε me nu wee wvu Israel. Me nu waa yew Abla'am, ε me mbuy ê kfuu di Benjamen e. ² Kε Nyo' baa ma wa lo bonyii bew bò wvù to cawεε wase ε è bεε lo kε. Kε ben kee fiεε fi Nwa' Nyo' jemyi ekumε Elayja no wvù to beele fô Nyo' le ekumε fiεε fi bonyii bo Israel to gee le? ³ Wvù to beele gayte ê Nyo' le,

“Tata, bó nu ε yuwye wase bonyii buw bo ntum e,

ε sâw bitanj biuw bi ncese le.

Ε sheke kε wase me maanj,

ε bó bii wase ten me le keemεse.”

⁴ Wvù to beele nonen ε Nyo' tfuse ê wvù le la? Wvù to nu ε tfuse ê wvù le,

“Me nu ε ηγεε bonyii bò è nu bem ε bó nu bontfuke bosooshwiy (6,000),

ε bó ke baa tum wase nvuu fwe dvu Baal * keebunle fó κε.”

⁵ Ε nu κε ληληη no fi nu kefew ke keseen kin e. Bonyii bomew nu κε naa dvú Israel caan bó nu ε shεε bó ε nu bo Nyo' le. Ε boban nu ε wvú caw nje fitele fiew fi jee fó bó le. ⁶ Ε ε fen nu κε wvú to caw nje fitele fiew fi jee, tu κε ε bvuu nu nje lemme dimew ε bó to ge κε. Ε ε to nu nje lemme dimew ε bó ε ge, tu κε ε nulo ε ebvuu enu κε ε nu fitele fi jee κε.

⁷ Fieε fi me ηgayte nu κε la? Fí nu κε bonyii bo Israel nteen to baa ghan enu teytoy ε Nyo' εjise no bó to gomte κε. Ε to nu κε bonyii bó Nyo' to cawεε bó to nu ε ghan κεηκε je keenu teytoy ε wvú εjise. Geenεn, ε Nyo' ge ε mvuntelem mvu kebese ke bonyii le teme ghaw mey nonen. ⁸ Fifin nu no bó to sanεε le, “Nyo' to nu ε ge ε bó no funfunε, ε εjise εbo fanε yaa ebvuu eyene mwεεm e κε, ε bitem bibole yaa yuuke mwεεm κε. Bó ε no nu κε nonen ε to ε buy εben e.”

⁹ Ε Dawe to nu ε jeme ten le, “Nyo' ege ε mwεεm mvudien mvú bó diee yuuke njon enjim bó diεwε lawe le, ebvuu ekoo bó diεwε ketam e. Mvú etu fieε fi nu esen lo bó etufe, ε emum enu nlawma gee dibole.

¹⁰ Nyo' ege ε εjise εbo εjim wvu κε fo bó eyenè lo mwεεm e κε. Wvú ege ten ε jim yibo enjvuushe emey lo nonen.”

¹¹ Me ε no mbiite le laa ε fen nu κε bonyii bo Israel to baytene nen keegbwe emey lo fokuse le? Ke ε nu nonen κε. Kebefε kè bó to gee to nu ε kaa to lo bó mboyma fó bonyii bó yaa nu κε bo Israel e, wvu κε bonyii bo Israel ebenè kendorj. ¹² Ε ε fen nu κε kebefε kè bó to gee to nu ε kaa to ε ε nu bó bvujonke yi nshe le, ε ηgbwe wvú bó to gbweε to ε ε nu bó bvujonke fó bonyii bó yaa nu κε bo Israel e, tu bvujonke bvú nu κε enu seke bonyii bo Israel bocii ε bee Klistu le nu ke enu neε?

Fo bonyii bó yaa nu κε bo Israel emum ekfune gvuw bó bonyii bo Israel κε

¹³ Me ηgomte keenjeme keseen ε ε nu ε ben bonyii bó yaa nu κε bo Israel. No me nu waa ntum Jisos fó bonyii bó yaa nu κε bo Israel e, me ε mum ε no njoo lemme diem κε ε nu fieε ε fí kuuke. ¹⁴ Ε me ηgee nonen wvu κε me ηnge ε Bojuu bosese ebenè kendorj, ε fí ekum bó le, ε bomew bó le ke eboy. ¹⁵ Ε ε fen nu κε Nyo' to dioo ma bonyii bo Israel ε fifin ge ε bonyii bomew yi won e kase tu fieε fimwaan bó bo Nyo', tu ε nu κε enu seke wvú ε kase ε fiisen bó, ε fi nu neε? Fí nu κε enu lo diεwe seke wee ε kpwe ε kase ε buy yi kpwe le. ¹⁶ Ε wee guse bvulem ε baa sa' dvú ε Nyo', tu bvulem bvudvu bvucii nu enu wase bvú Nyo' le. Kete ε no nu ε geη yidvu nu yi Nyo', tu tíεw kete kedvu nu enu ten yi Nyo'.

¹⁷ Geenεn, ε ε fen nu κε tíεw kete yimew nu ε bó to faashε lanjεε mum jo wase ε ε nu ben bó nu kete ke Olif e ke ekow, to shfuwyε yi kete ke Olif kè bó yele lo le fó tíεw yimew ye to nen'yeε, wvu κε ben κεηκε ten joo yi nen'yi yi kete kedvu le, ¹⁸ tu κε ben κεηκε keekfune gvuw ben ε bo tíεw yidvu ye κε. Ε ben kfune gvuw ben ε bó, ε ben no kumyi le ben nu κε lo tíεw. Ε ε yaa gee ben ε geη se nu dvú κε. Ε gee geη ε ben se nu dvú. ¹⁹ Ε nulo ε wee mvu ben e ene

* **11:4** Baal wvun to nu fimoozo. **11:5** 9:27 **11:6** 4:5; Gal 3:18 **11:8** Yesa 29:10; Dito 29:4; Mat 13:14-15 **11:9** Mben 69:22-23; 35:8 **11:11** Lem 13:46; Lum 10:19 **11:13** 1:5 **11:16** Ktn 15:19-21 **11:17** Efe 2:11-13 **11:18** Jon 4:22

ejemyi le, “Kε bó to faashi tíew keeshfuw ε è nu me fò.” ²⁰ Ε nu keceey. Bó to faashi bó lanji njefo kε bó to κηηke mbee κε. Ben ε no nu fò temyi nje fitele fi ben lese yí Klistu le. Nonen, fo ben emum ebensee ye κε. Ben enù nfan nfan. ²¹ Ben ekeè le é Nyo' nu se wvú to nu ε bawce tíew kete kè bó ye le lo κie, tu κε è nulo ten é wvú ke ebawce ben κε. ²² Ben etaa le eyen le Nyo' κηηke fitele fi jee baay bvuu κηηke ten fitele fi cewcew e. Wvú ké no cewcewe bó bonyii bó nu ε gbwe, geenen dunji fitele fi jee fò ben e fen é ben nu ε mεy ε no bii é je ye le. Ε fuw κε nonen, tu wvú nu ke efaashe ten ben elanj. ²³ Ε díoo tu fò bonyii bo Israel e, é bó kumene lo ε no κηηke mbee, é Nyo' ekase ejo bó eshfuwye yí kete κie le, njefo è nu fiεε ε Nyo' κηηke mvungay keekase ege. ²⁴ Ben ekeè le, é ben nu tíew ε bó to faashe yí kete ke Olif e kè kuu ε è nu ekow, to shfuwye yí kè bó ye le lo le, ε è nu fiεε ε fí yaa κηηke keenu nonen κε, tu κε è nulo é bó ekase ejo tíew yí è nu yí kete kè bó ye le lo yí bó to faashe wase ekase etfuushe yí kete kedvu le efey lo nonen e?

Nyo' camte shen fò wee tfuu le

²⁵ Boom bo bwεem e, me ηgomte le ben ekiεε keceey kin kè nu ê nnyile le, wvu le fo ben ke enε ebensee ye le ben feefene baay κε. Fí nu le εkolε kè temyεen nu ε to fò bonyii bo Israel e nteen. Ε bó nu ke etemyi κε bikuu nonen egen ebuy seke bonyii bó yaa nu κε bo Israel bocii bó nu keeley ηgoo bonyii bo Klistu le ε ley wase. ²⁶ Fí nu ke edíoo ε kooy nonen, é bonyii bo Israel bocii emum eboy. Ε nu fi fi bó to sanεε ε Nyo' gayte le,

“Wee wvú nu ke ebvuse bonyii ηgew e nu ke ebuy Sayon.

Wvú nu ke ebvuse gee di befe é kfuu di Yakow e.

²⁷ Ε fifin nu moηkan mò me nu ηke engbwo bee bó seke me ε ncake bibefe bibole.”

²⁸ Ε keba ke saaka wvú jee wvu Nyo' le nu ε bonyii bo Israel nu bonyii bo vbuban e fò Nyo' le nje yene. Ε díoo etu é keba ke ncaw wvú Nyo' to cawεε wase bó le, nu ε bonyii bo Israel nu lo fitele fiew nje moηkan mò wvú to gbwolεε bó bo'icee cee bó. ²⁹ Fí nu nonen njefo é Nyo' nya wase nnya é wee, wvú saa ebvuu ekase efi κε, é wvú teje wase wee, wvú saa ebvuu ekase ecine wvú le κε. ³⁰ No ben bonyii bó yaa nu κε bo Israel to shee nu yaa yuuke Nyo' le κε, geenen ε no nu keseen ε wvú ε cam wase shen fò ben e njefo bonyii bo Israel baa eyuuke wvú le κε, ³¹ è nu κε lenlen no bó ten baa eyuuke Nyo' le keseen wvu le shen yí wvú cam fò ben e ege é wvú ke ecam ten shen fò bó le.

³² Fiεε fi nu le, Nyo' nu e lese bonyii bocii yí ncaw εkolε kè temyεen e, wvu le è nelo é wen ecam shen fò bó le bocii.

Mbense enù fò Nyo' le

³³ O, ben etaa eyen, bvukuke bvù è nu bvú Nyo' le nu naa lo bvú baay, ε bvufee bwew nu naa lo ten bvú baay, ε mwεem mvù wvú kee nu ε wvú kee naa lo ten baay! Kε è nulo é wee ekiεε je yí wvú kpwanεene mwεem jó κε. Kε è nulo é wee ekiεε je yí wvú gee mwεem mwew jó κε. ³⁴ Fifin nu no bó sanεε é Nwa' Nyo' le le,

“E nu yeε dvú wvú kee ηkpawce Tata?

Ε è nu yeε wvú nulo etefe wvú?

³⁵ Ε nu yeε dvú wvú ke nu ε nya wase Nyo' bó fiεε

wvu le Nyo' ke ekase elaw wvú?"

³⁶ Mwεεm mvunciim nε fô wvú le. Mwεεm mvunciim fey can ye le, ε mwεεm mvunciim nu nje ye. Mbense enù fô wvú le sekecii se nka. Fí enù nonen.

12

Ben enya bikuu binen ê Nyo'

¹ Boom bo bwεεm e, no Nyo' nu ε cam wase shen fô beene le, me ε mum ε no nkule can le ben enya bikuu binen ê Nyo' diεwe mwεεm mvu ncese le mvù beε mvuyuum yuule ε Nyo' ε bee le. Fifi nu je yi lan fô ben e keebunlee Nyo' jó le. ² Fo ben ebii mwεεm mvù bonyii bo yí nshε le fεn gee ke. Ben ecine ε Nyo' enyaa ben bô bonkpawwεε bô bofe, ε bó ekumene ben. ε ben gee nonen, é ben emum ekiεε keeyeese kee fiεε fi Nyo' shieele, fi è nu fi jee, ε Nyo' ε bee dvú, ε fi ε jon wvú le ε gen e mεse.

³ Me diεwe wee wvú Nyo' nu ε buw e, nu ε me ngomte keenjay ê ben bocii le, fo wee ekpwawci ekume ekole kew le wen nu fiεε fimew fele fiεε fi wvú nu ke. Wee ekpwaakε ekume ekole kew ê je yi lan e. ε wee ekpwawci bii nfew mbee wvú Nyo' nu ε nya ê wvú le. ⁴ Beene kee le ye wee nu yimiaan, keηke biba jεey jεey, ε biba bidvu keηke lemme jεey jεey. ⁵ ε nu ke lanlan no beene nu. Naa no beene cim nu nteen, nu ε beene nu ye miaan yí Klistu le. ε wee mvu yaa nu fô ekole kew e maan ke. ⁶ Beene keηke nnya jεey jεey bii je yi Nyo' nu ε buw beene jó le. Beene emum elemte dvú. ε nnya wee nu keeteete ntum Nyo', é wvú no teetε bii nfew mbee wvú Nyo' nu ε nya ê wvú le. ⁷ ε nnya wee nu keelemte fô bonyii le, é wvú no lemtε fô bó le. ε yi wee nu keeyεeyi bonyii, é wvú no yeeyi. ⁸ ε nnya wee nu keeyvuwse mvuntelem mvu bonyii le, é wvú no yvuwsε. ε yi wee nnya nu keenyaa mwεεm ê bonyii, é wvú yene can ye. ε yi wee nu keetaale fô bonyii le, é wvú no taalε fô bó le bô fitele fiew ficii. ε wee nu ε ye nnya nu keeamte shen fô bonyii le, é wvú no camtε yuuke njon.

Nkonen wvu keceey

⁹ Nkonen wene keηke keenù wvu keceey. Ben ebanε fiεε fi befe, leemε ε è nu yí fiεε fi jee le. ¹⁰ Ben ekonenε bikuu binen bô fitele ficii diεwe boom bo bwee wan e. Ben efelε naa lo bonyii bocii yí n'wvum wvù ben nyaa ê bonyii le. ¹¹ Fo ben egeε ngoy ke. Mvuntelem mvunen eyvuwsε sekecii ε ben lemte lemme di Nyo' le. ¹² Ben elanlanε yí fiεε fi ben taale fwe yí dvú le kee le ben nu ke ekeηke le. Ben ekuulε shém yí bongew e. Ben enù yí bunle le sekecii. ¹³ Ben efici bonyii bô è nu bo Nyo' le bô fuute. Ben efisenε botolo yéw yene le taale fô bó le ntay.

¹⁴ Ben elεkε le Nyo' elan ε è nu kembonen yí bonyii bô bone bikaa ê ben ejim e. Ben elεkε ε è nu kembonen fô bó le. Fo ben elεkε le eto lon fô bó le ke. ¹⁵ Ben elanlanε ben ε bonyii bô lanlanε, enù yí yii le ben ε bonyii bô nu yí yii le. ¹⁶ Ben eceε yí fiεε le fimwaan. Fo ben ebenseε ye ke. Ben ekoolε nsán ben ε bonyii bo ncεw ncεw. Fo ben ejoε le ben kee mwεεm fele no ben kee ke.

¹⁷ Fo ben eftuuse bebefε bô kebefε ke. Ben ekeηkε nkpwawce kegee ε è nu

11:36 16:27; 1Kol 8:6 **12:1** 6:13; 1Bi 2:5 **12:2** Efe 4:22-24; 1Tes 5:21 **12:3** 1:5; Mat 20:26; 1Kol 12:11, 28; Efe 4:17 **12:4** 1Kol 12:27 **12:6** 1Kol 12:4-11; 12:27-14:40; 1Bi 4:10-11 **12:7** Lem 6:1-3; 2Kol 9:5, 7 **12:9** 2Kol 6:6; 8:24; 1Tim 1:5; 1Bi 1:22; 1Kol 13:4-7 **12:10** 14:15; Jon 13:14-15; Gal 5:13; 6:3, 10; Efe 4:2; Fili 2:2-3 **12:11** 8:9; Gal 5:25; Mwm 3:15 **12:12** 5:2-3; 8:24-25; Mat 24:13, 22; Luk 18:1; 1Kol 10:13; 1Tes 2:14 **12:13** Gal 6:10; Ibu 13:2 **12:14** Mat 5:44 **12:15** Job 30:25; 1Kol 12:26; 2Kol 11:29 **12:16** Bnqn 3:7; 1Kol 1:10-11, 19-20, 27-28; 8:1 **12:17** Bnqn 20:22; 1Kol 6:7; 1Tes 5:15; 1Bi 3:9

mwεem mvù bonyii bocii yene le è nu mvù jee. ¹⁸ E je nu dvù, no ben yene, é ben no momtè keecee yí nyεkeey e ben ε bonyii bocii. ¹⁹ Nsáa yem shém, fo ben eyuu emomtè naa lo keetfuuse envukε κε. Ben ecine dvù é Nyo' ke edunεε shém ye yí ffluuke ê bó. E nu fí fi bó nu ε saη le, “Envukε nu ε è κεηke me keentfuse. E nu me wvù nu ηke enlaw bó. Fífin gayte Tata Nyo'.”

²⁰ Fí è nulo é ben egèè nu fin fi bó saη ê Nwa' Nyo' le le, “E jen yuu wee wo bvuban, é wo nya fíεε ε wvù die. Kendonη é no yumte wvù, é wo nya fíεε ε wvù wu. E wo ge nonen, é ken'wuumen enu fô wvù efa.” ²¹ Fo ben ecine é kebefε eso ben κε. Ben esoò lo kebefε bó mwεem mvù jee.

13

Beene eyuukè bonyii bò κεηke mvunγay mvu sa' le

¹ Wee tfuu κεηke keeyuukè bonyii bò κεηke mvunγay mvu sa' le, njefo κε mvunγay nu dvù se mvù ne fô Nyo' le κε. Boba bò saake nu ε è γεke Nyo'. ² Fí ε mum ε no nu le é wee dunçi ekole kè temyεen ê bonyii bò κεηke mvunγay mvu sa' le, tu mwεten dunçi ε è nu ê bonyii bò è γεke Nyo'. E bonyii bò dunçi ekole kè temyεen teηe ε è nu ηgew yí bikuu bibole. ³ Ben ekeè le bonyii bò saake wonη nu ε bonyii bò κεηke kenje kè jee yaa ké no fane bó κε. E ké no fane bò befe kenje. E wo shieele le κε wo nu efane bonyii bò κεηke mvunγay mvu sa' le, é wo mum no geè le fíεε fí jee, é bó emum ebensee wo. ⁴ Wee wvù saake bonyii nu ε wvù lemte ε è nu fô Nyo' le le bonyii eceè ntaη. Geenεn, é wo ne ε no gee fíεε fí befe, é wo mum no fane wvù, njefo κε mvunγay mvù bó nya ê wvù keeleese bonyii yí ηgew e nu mvu εcici κε. E nu wee lemme wvu Nyo' wvù dunçi shém Nyo' yí ffluuke fô bonyii bò gee mwεem mvù befe le. ⁵ Nonen ben κεηke keeyuukè bonyii bò saake wonη e, ε è yaa nu ke le njefo ben fane shém Nyo' yí ffluuke κε. Ben eyuukè ten wvu le fo fíεε enu dvù fí esaake ben fô fitele le κε. ⁶ E neε fíεε fí gee ε ben se laanηe ten shile, njefo bonyii bò κεηke mvunγay mvu sa' le lemte ε è nu fô Nyo' le, ε bó ε nya kefew kebole kecii yí lemme didvu le. ⁷ Ben enyaà fíεε fíci fí ben κεηke keenya é wee tfuu. E è nu shile keelanη, é ben lanη. E è nu keelaw mwεem mvù ben κεηke keelaw, é ben law. E è nu wee wvù ben κεηke keefane wvù, é ben no fanè. E è nu wvù ben nu enya ε è nu n'wvum ê wvù, é ben nya.

Ben ekoηenè bikuu binen

⁸ Fo wee eκεηkè naa lo fioo bó wee mvu efey fioo yì è nu κεηκοηen κε. Ben ekeè le, é wee kooηke wee mvu, tu wvù nu ε geeε wase bonci bocii. ⁹ Bonci bo Nyo' le bò gayte le, “Fo wo ejanη kpweεε wee, fo wo eyu wee, fo wo econη buvonη, fo wo edewkenè εjise κε,” naa noo nci wvù la, nu ε bó ε taashe yí nci wvù gayte le, “E kooηkè waa bwoo no wo kooηke ekole kuw” e.

10 $\text{\textcircled{E}}$ wee koonke wee mvu, wvú saa ebvuu ege naa lo fiεε fi befe bô wvú kε. Nonεn é wee koonke wee mvu, tu wvú nu ε gεε wase bonci bocii.

11 Ben egeè mwεεm mvun nonεn kee no kefew nu wase keseen. Kefew nu ε kí ε kocεn wase fô ben e keekamse. Ben ekamse njefo kefew kè Nyo' nu eboyse beene nu wase nceencee fele no kí to shee nu seke beene to lesεε fitele yí Jisos Klistu le. 12 $\text{\textcircled{E}}$ ntaη kaa wase, ε εkfunj yuule wase too. Beene emum elan gee di εjiwε le, ejo wase ε è nu gee di n'yuule le diεwε mwεεm mvu jem e. 13 Beene eceè nce wvú kεηke n'wvum diεwε bonyii bô lεne εmvunsheenj e. Fo ben ediekenè, wukene gee diεwε bwé le kε. Fo ben ewuù mbvuum ε mó koole kε. Fo ben eceè nce nnyεn kenjan noo nce nsake kε. Fo ben ewaalè waa bvuu kεηke kenghεw kε. 14 Ben ejo ε è nu nce Tata Jisos Klistu yí yene le. Fo ben enya naa lo bvudvuu ê nyam ye wvu le ben egee mwεεm mvú befe mvú yí shieele kε.

14

Fo wee esaakè wee mvu kε

1 Ben efiisenè bonyii bo wεεyi yí mbee le ê ben ente. Fo ben ε boba bonyii ebeeke ε è nu mbew yí mwεεm mvú bó kpawaci le è nu mvu lεη keege le kε. 2 Wee mvu nu ε wvú beηje le è nulo é wen ediee fiεε ficii. Geenεn ε wee mvu wvú mbee we wεεyi nu ε wvú diee kε fiεw ε è nu mbáse yí bó keeke lo. 3 Fo wee wvú diee fiεε ficii yaa nyaake, enyεnsé wee wvú nyaake kε. Fo wee wvú nyaake, esaakè wee wvú diee fiεε ficii yaa nyaake mum sumtene lo nsaw we kε, njefo bó bocii nu ε Nyo' ε fiisené bó. 4 $\text{\textcircled{E}}$ nu wo wvú yεε keesaake wee lemme wee mvu mum sumtene lo nsaw we? $\text{\textcircled{E}}$ kεηke cee εkolε we keeke eyεn laa waa we lemme leeme ntay nuu wvú gbwee lo le. $\text{\textcircled{E}}$ wvú nu ke eleem we, njefo Tata nulo eleke wvú we é wvú eleem ntay. 5 Wee mvu nu tεn dvú wvú joo le εdiuw yomew nu yo baay baay ê yomew e. $\text{\textcircled{E}}$ wee mvu joo fiεw le εdiuw εcii nu kε lεηlεη. Fiεε fi nu, nu kε le fo wee ekeηkε kemaηεn ê ηkpawace we le yí fiεε fi wvú leeme yí dvú le kε. 6 Wee wvú joo le εdiuw yomew nu yo baay baay gee nonεn keenya n'wvum ê Tata. $\text{\textcircled{E}}$ wee wvú diee fiεε ficii diee tεn keenya n'wvum ê Tata, no wvú gee nonεn no nyaa keyoone ê Nyo'. $\text{\textcircled{E}}$ wee wvú nyεnsee keediee fiεε ficii nyεnsee kε tεn keenya n'wvum ê Tata, no wvú nyaa tεn keyoone ê Nyo'. 7 Beene ekeè le é wee nu dvú, tu kε è kεηke wvú εkolε kew kε. $\text{\textcircled{E}}$ wvú kpwe lo, é saa ekeηke wvú εkolε kew kε. 8 $\text{\textcircled{E}}$ beene nu dvú, tu beene nu kε beene ε bo Tata, beene é kpwe, tu beene nu kε beene ε bo Tata. Nonεn, kεnεε beene nu dvú, kεnεε beene ε kpwe, tu è kεηke kε Tata beene. 9 $\text{\textcircled{E}}$ nu shiee wvú Klistu to kpweε kase buy yí kpwe le no nu dvú. Wvú to ge nonεn wvu le wen enù Tata bonyii bocii bô bεε dvú bô bô kpwekεn wase. 10 Nonεn, è nu nje la wvú wo saake waa bwoo mum sumtene lo nsaw we? $\text{\textcircled{E}}$ è nu tεn nje la wvú wo nyεnsee waa bwoo? Ben ekeè le beene bocii nu ke eleem fwe dvu Nyo' é wvú esaw beene. 11 $\text{\textcircled{E}}$ nu fiεε fi bó nu ε sanj le, "Me wvú Tata ηgayte le, no me nu dvú, wee tfuu nu ke etum εnvuw ê me εjise, é wee tfuu ejemyi bô diuw we le me nu Nyo'."

13:11 1Tes 5:5-8 **13:11** Efe 5:14-16; 1Kol 7:29-31 **13:12** Efe 5:11; 6:11, 13; 1Jon 2:8 **13:13** Luk 21:34; Efe 5:18 **13:14** Fili 2:5; Kolo 3:15 **14:1** 1Kol 8:1-13; 9:22; 10:23-33; Kolo 2:16, 20-22; 1Tim 4:4-5; Ibu 13:9 **14:1** 15:7 **14:2** Dan 1:8; 1Kol 10:25-28 **14:5** Gal 4:10 **14:6** 1Tim 4:3-5 **14:7** 2Kol 5:14-15; Gal 2:19-20 **14:10** 2:6 **14:11** Yesa 45:23-24

12 Fí ε mum ε no nu le wee mwaan mwaan beene le κηηke keeke eleem ê Nyo' ejise see no gee diew to nu.

Fo wee ege fiεε fi waa bwee egbwe lo ke

13 Nonεn, fo beene ebvuu esaake wee noo wee mum sumtene lo nsaw ke. Fiεε fi beene κηηke keegeè nu le wee dioo gee fiεε no yene fo enu fiεε fi ege é waa bwee ebayten yí dvú le κενεε egbwe lo ke. 14 Me ηkee naa lo, ε me ε mbee diεwε wee Tata Jisο e le ke fiεε fidien fimew nu dvú εfinefin fi nu se fi yuule lo ke. Geenεn, é wee mvu nε ε no yene le fiεε fidien fimew nu ε fi yaa yuule ke, tu fi nu enu ke nonεn fò wvú le. 15 Ε wo diee fiεε ε fi beete bô waa bwoo, tu ke wo bvuu dunçi κηηκονηen fò wvú le ke. Fo wo ecinε é fiεε fi wo diee ege é waa bwoo wvú Klistu to kpweε nje ye, egbwe lo ke. 16 Nonεn, fo wo ege é fiεε fi jee fi wo gee ke enε etu fi bó ejemyi wase le è nu fi befε ke. 17 Ben ekeè le ke bvunfon bvυ Nyo' le nu fiεε fi ekumε mwεεm mvudien bô mwεεm mvuunu ke. Ε nu fiεε fi ekumε keekηke nce wvu teyten bô wvu nyεkeey noo keekηηke nlanlan wvú nεn'yi fò Keyoy ke Yuule le. 18 Ε wee lemte Klistu le ê yiye je le, tu Nyo' nu eyuuke njon bô wvú, ε bonyii bensee ten wvú. 19 Beene emum ebii mwεεm mvú too ε è nu bô nyεkeey noo mvú fici beene keeyoote lo wee noo wee le. 20 Fo ben ebefe bô lemme di Nyo' le nje mwεεm mvudien ke. Ε nu keceεy le mwεεm mvudien mvunciim yuule lo, geenεn é wo diee fiεε fi nulo ege é wee mvu egbwe lo, tu è nu fiεε fi befε ε wo gee. 21 Ε nu fiεε fi jee keetun keedie nyam, κενεε keewu mbvuum, κενεε keege naa la fi nulo ege é waa bwoo egbwe lo. 22 Ε fitele fiuw beηe fiεε fimew e, é wo gεε ε è no kee ke ben ε Nyo' bofεε. Njon wvu baay nu fò wee wvú shiee baa enu dvú fò wvú le keesaake ekole kew ke, njefo wvú gee fiεε fi wvú tomte le fi nu len e. 23 Geenεn, wee wvú diee fiεε κηηke kemanen fò fitele fiew e nu wase ηgew e, njefo wvú gee fiεε ε è yaa nu fi fitele fiew beηe dvú ke. Ben ekeè le fiεε ficii fi wee gee se fitele fiew nu ε bee, nu ε è nu kebefε.

15

Wee egeè fiεε fi ejeè ten waa bwee le

1 Beene bô temyi κηηke keekuulè shém bô gbwee di bonyii bo wεεyi gbwee. Fo beene egeè fiεε ε è nu ke fi è nulo é ye ejee ke ε è nu beene ke. 2 Wee mwaan mwaan beene le κηηke keemomte keegeè fiεε fi ejeè waa bwee le keefici wvú ε mbee we kuu. 3 Ben keè ten le ke Jisο Klistu to gee mwεεm mvú ye ejeè ke ε è nu wvú ke. Wvú to gee fiew ε fi kooyi no bó san ε wee jemyi ê Nyo' le, "Boncun bô bonyii nan'yi wo dvú nu ε tu yí yem e."

4 Beene kee lo le mwεεm mvunciim mvú bó to sanεε ê Nwa' Nyo' le fwele to nu keetefe beene dvú, wvu le mvú ege é beene eleemè temyi, é mvuntelem mvuseεbeene eyvuwsé yí fiεε fi beene taale fwe yí dvú le. 5 Me nleke le Nyo' wvú gee ε bonyii leeme temyi bvuu gee ε mvuntelem mvu bonyii le yvuwse, ege é ben eceè yí fiεε le fimwaan ben ε bonyii bocii bii no Klistu Jisο dunçi, 6 wvu le yí kentaashε le, é ben ebenseè Nyo' wvú nu Icee Tata wesebeene wvú Jisο Klistu yí diew e miaan.

Ben efisen wee tfuu lenlen no Klistu nu ε fisen ben

14:12 Gal 6:5 14:13 1Kol 10:32; 1Jon 2:10 14:14 14:23; Mat 15:11; Lem 10:15; Tay 1:15 14:15
1Kol 8:1, 11-13; 13; Gal 6:10 14:17 Mat 6:31-33; 1Kol 8:8; Gal 5:22-24 14:21 1Kol 8:13 14:23
14:14 15:1 14:1-2; 1Kol 8:1-2; 10:23-24 15:3 Mben 69:9 15:4 1Kol 10:11; 2Tim 3:16 15:5
12:16; Fili 2:2-5

7 Ben emum efiisen wee tfuu ke ɛɛɛɛ no Klistu nu ɛ fiisen ben, ɛ mbense egenè ê Nyo'. 8 Ɛ me ensee ê ben le Klistu to nu ɛ jo ɛkole kew diewe waa lemme le fô Bojuu le keedunɛ ɛ bô le Nyo' ké no jemyi keceey. Wvú to ge nonen keetom nkawma wvú Nyo' to nyaɛ ê bo'icee cee bó. 9 Ɛ wvú to bvuu ge nonen wvu le bonyii bô yaa nu ke Bojuu nelo ebenseè ten Nyo' nje shen yi Nyo' kenke fô bó le. Fifin nu no bó saɛɛ le,

“No fi nu nonen, me nu nke ebensee wo

ente jo bonyii bô yaa nu ke Bojuu.

Ɛ me nu nke en'yemte mbensee diee diuw.”

10 Ɛ fi bvuu nu ɛ bó ɛ saɛ le,

“Ben bô yaa nu ke Bojuu, ben elanlanè ben ɛ bonyii bo Nyo' le.”

11 Ɛ fi bvuu nu ten ɛ bó ɛ saɛ le,

“Bonyii bô yaa nu ke Bojuu, ben ebenseè Tata.

Bitum bicii, ben ebenseè Tata.”

12 Ɛ Yesaya to bvuu jeme ten le,

“Biay mi nu ke esan ê kfuu di Jee se le.

Ɛ è nu wee wvú nu ke ebuy esaake bitum

bi bonyii bô yaa nu ke Bojuu le.

Ɛ nu yi ye le wvú bitum nu ke egeɛ bvufee bvubole.”

13 Me nleke le Nyo' wvú beene taale fwe yi ye le, eyinɛn mvuntelem mvunen bô njon noo nyekéey no ben nu ɛ lese fitele yi ye le, wvu le ê mvunɔay mvu Keyoy ke Yuule le, ɛ ben etaale ke ɛ è nu fwe sekecii yi fiɛ fi ben kee le ben nu ke ekenke le.

Shiee wvú Baul to saɛɛ ê je yi wvú to saɛɛ le

14 Boom bo bwɛem e, me keɛɛ nkeɛ nɔay le ben kenke naa kenɛ kè jee baay, ɛ ben ɛ yinɛn bô bvufee, kee ten keetefe bikuu binɛn. 15 Geenɛn, yi mwɛem mvumew e nu ɛ me ɛ nsan ɛ nlooce ɛ ntooshe lo ben. Ɛ me nge nonen keenkume lo ben, ɛ è nu nje mbuwma wvú Nyo' nu ɛ buw me dvú, 16 le me enù wee lemme Klistu Jisos fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. Me ngee lemme din diewe cee ncese le, nlemte yi saaka wvú jee wvú wvu Nyo' le, wvu le bonyii bô yaa nu ke Bojuu enù diewe ncese wvú Nyo' nu ɛ bee le, ɛ Keyoy ke Yuule ɛ seyse bó ɛ geɛ bó ɛ no yuule. 17 Nje Klistu Jisos, nu ɛ è nulo ɛ me ebensee ye yi lemme di me nlemte fô Nyo' le. 18 Ke è nulo ɛ me emom lo enjeme ekumɛ fiɛɛ fimew jɛɛy, efey fi Klistu nu ɛ ge wase fele yi yem e, le bonyii bô yaa nu ke Bojuu elese fitele yi ye le ke. Bô to lese fitele bii mwɛem mvú me nto njemyi bô mvú me nto ngee le. 19 Ɛ è to nu ten bii mvunɔay mvu mwɛem mvú dunɔi mvunɔay mvu Nyo' le bô mwɛem mvu diuw wvú yumɛn e mvú me nto ngee le, noo yi mvunɔay mvu Keyoy ke Yuule le. Nonen, keekew Jerusalem ekenen egen ebuy keba kè Illilikum e, nu ɛ me ɛ nlooce wase ɛ nfewce saaka wvú jee ekumɛ Klistu jó. 20 Me nto gee nonen, ɛ shiee wɛm wvu baay nu le me enfewci saaka wvú jee wvun ɛ è nu fô bó ke baa yuw wase ekumɛ Klistu ke, wvu le fo me nke enɛ enɛn en'yoote yi kenffuy ke wee mvu le ke. 21 Me nto ngee fifin mbii ɛ è nu no bó to saɛɛ le,

“Bonyii bô bó ke baa see wase ê bó ekumɛ wvú,
nu ke eyen keceey kew e,

ε bonyii bò ke baa yuw wase ekume wvù, nu ke ekiεε wvù.”

No Baul to seysee keegen Lum

²² Ε se jewse lene din me bokanj e nteen fo me ento é beene eyεnen. ²³ Geenεn, keseen ke bvudvuu bu lemme le bvuu beε dvù biba bin e ke. Nonεn no me nse nshee nshieele wase bilum e keento é beene eyεnen, ²⁴ nu ε me ηkpwaake, ηkee naa le beene nu ke eyεnen seke me nfele ηgene Sβεεn. Me ηkpwaake ten le ben nu ke efice me yí lene diem e keengen embuy jó, seke beene ε moocε caan, me ε n'yuw njonj é ben εntelej. ²⁵ Geenεn, keseen nu ε me nu enγen Jelusalem yí lemme le fò bonyii bò è nu bo Nyo' le bo jó le. ²⁶ Me ηgene jó njefo bonyii bo mbee le bo Masedonia noo bo Akeya se nu ε no koonjke keege kensuw efi bonyii bò è nu bo Nyo' le bò fuute dvù Jelusalem. ²⁷ Ε to korj bó keege nonεn, ε è nu lo keceey le bó kenjke keege fiεε fò bó le nonεn, njefo é bó bò yaa nu ke Bojuu nu ε kenjke wase fò mbuwma wvù fici biyoy ebaashε wvù è nu wvu Bojuu, tu bó kenjke ten keefi Bojuu bò mwεεm mvu yí nshε le fen mvù Nyo' nu ε buw bó dvù. ²⁸ Nonεn, seke me ε mεse lemme din, ε n'yen le fiεε fi bó suw nu ε ley can Bojuu le, é me emum ene jó, enfey jo ben, é beene eyεnen, é me emum enγen Sβεεn. ²⁹ Ε me ηkee lo le me nu ηke endioo entoo é ben e, entoo bò kembonen ke Klistu le fò ben e kí ε yinjen.

³⁰ Boom bo bwεεm e, me ηkule lo can é ben é diee di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le noo yí kenjkonen ke Keyoy ke Yuule le, le ben ebene me le é beene etaashε ebunlee shiee le é Nyo' fò me le, ³¹ le è nulo é me ηke embuy can bonyii bò yaa nu ke bo mbee le Judea. Beene ebunleè ten le bonyii bò è nu bo Nyo' le ke ebee lemme di me ηgene keenje Jelusalem e, ³² wvu le é Nyo' fen nu ε bee, é me ηke entoo é ben e n'yuuke njonj, é fitele fiem eleεtene é ben εntelej. ³³ Nyo' wvù nu Nyo' nykeey enù ben ε bó bocii. Fí enù nonεn.

16

Bongayma

¹ Me ηgomte keendurce jεme yesebeene mi yí diee nu Fuεbe é ben ekiεε wvù. Wvù fici yí lemme di Nyo' le é kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Senjklia le.

² Seke wvù ε to, ε ben fiisen wvù diεwε wee Tata le é je yí è nu yí bonyii bò è nu bo Nyo' le. Ε fiεε nu dvù fi wvù shieele le ben efi wvù dvù, é ben fi, ekeè le wvù nu ε fi wase bonyii nteen, ε fi ten noo me.

³ Ben egay Blisilia bò Akpwila le enya é me. Ε nu bonyii ε bó ε taashε bee bó yí lemme di Klistu Jisos e. ⁴ Bó nu ε kpwe to soy wase bó nje yεm. Ε nu bonyii ε é yaa mey ke me maanj wvù nyaa keyoone é bó ke. Bintaashε bi bonyii bo mbee le bi bonyii bò yaa nu ke Bojuu le bicii nyaa ten keyoone é bó. ⁵ Ben egay ten kentaashε ke bonyii bo mbee le kè taashi é bó yew e enya é me. Ben egay Abenetus wvù nsaa yεm shém e. Wvù to nu wee wvu fwe keenu wee Klistu wonj wvù Esia le. ⁶ Ben egay ten Maalia wvù nu ε lem wase baay é ben εntelej e. ⁷ Ben egay Andulnikus bò Junias e bò nu bonyii bem bo wonj e, ε bó ε lem wase ncaw bee bó. Ε nu bonyii bò bó kee bó ηgoo boom bo ntum e bo Jisos e. Ε to yaw bó lese fitele yí Klistu le é me le. ⁸ Ben egay ten Ambliyatus wvù nsaa yεm shém wvù bee wvù nu ε taashε yí Tata le. ⁹ Ben egay Ubanus

wvù nu ε taashe bee bó yí lemme di Klistu le, egay ten Stacis wvù nu nsaayem shém e. ¹⁰ Ben egay Ebales e. Ε nu wee ε wvù dunce wase le wen leeme bó Klistu temyi. Ben egay ten bonyii bo yew dvu Alistobulus e. ¹¹ Ben egay 'Elodion wvù wee wem won e, egay ten bonyii bó nu ε taashe yí Tata le bó nu yew dvu Nasisus e.

¹² Ben egay ten Tilfena bó Tilfosa le. Ε nu bokene ε bó lemte lemme di Tata le. Ben egay Basis e wvù nu fitele fiem. Ε nu ten kpwoon ε wvù ε lem wase lemme di Tata le naa baay. ¹³ Ben egay Lufus wvù Tata nu ε caw wee we le, egay ten bwee wvù me njoo le è nu ten bwεem e. ¹⁴ Ben egay Asinklitus bó Fligon noo Emis noo Batlobas noo Emas, noo boom bo bwee wesebeene le bó nu bó bó le. ¹⁵ Ben egay Filologus bó Julia le, egay Nelius bó jeme ye le. Ben egay ten Olimbas bó bonyii bó è nu bo Nyo' le bó nu bó bó le. ¹⁶ Ben egaynen bikuu binen e, enoce ê ηocee bonyii bo Nyo' le. Bintaashe bi bonyii bo mbee le bi Klistu le bicii gayte ben e.

Ntefe wvu fokemese

¹⁷ Boom bo bwεem e, me nleke lo ben le ben eyenè ekume bonyii bó too bó kenjawwen jewsee ben bó n'yeyi wvù kicine wvù bó to yeyee ben dvú le. Ben elewtè lo boba bonyii. ¹⁸ Ben ekeè le ke boba bonyii yaa lemte ε è nu Tata wesebeene wvù Klistu le ke. Bó lemte ε è nu fò etew εbole. Bó joo njeme wvù yeke wvù è nu wvu kenleema leele bonyii bó nu se bó kee fiεε dvú. ¹⁹ No bonyii bocii nu ε yuw wase ekume ben le ben nu bonyii bó yuuke fiεε gee, me ε mum ε no n'yuuke njon bó ben. Geenen me ηgomte le ben efeefenè, ebii ε è nu fiεε fi jee le, yaa kenke kebo fò fiεε fi befe le ke.

²⁰ Ε shēte wase caan é Nyo' wvù è nu Nyo' nyakeey etufe Satan é ben eben yí dvú le bó bikaa. Me nleke le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bó kembonen kew é kí enù ben ε bó. ²¹ Timatio wvù lemte bee wvù yí fiεε le fimwaan gayte ben e. Ε Lushus bó Jason noo Sosibata bó nu bonyii bem bo won e gayte ten ben e. ²² Me wvù Tetius wvù Baul jemyi ε me nsaanke ηwa' wvun, ηgayte ten ben e ê diee di Tata le. ²³ Gayus wvù me wvù Baul cee ê wvù yew, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le kecii ke fen taashi dvú gayte ben e. Ε Elastus wvù nu wee ntfu wvu ê kelaante kin e, bó waa bwee wesebeene wvù diee nu Kpwatus gayte ten ben e. ²⁴ [Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bocii bó kembonen kew é kí enù ben ε bó. Fí enù nonen.] *

Mbense enù fò Nyo' le

²⁵ Mbense enù fò Nyo' le. Ε nu wvù wvù nulo ege é ben etemyi ntay bii no saaka wem wvù jee jemyi. Saaka wvù jee wvun nu wvù me nfewci ekume Jisos Klistu. Wvù to shee nu kenyile ke fiεε le ε bó to nyile ε è bee naa lo bvuyvuum e, ε keseen nu ε bó ε dunce wase ê beene. ²⁶ Kinyile kin nu ε bó ε dunce wase. Mwεem mvù bonyii bo ntum Nyo' le to sanee nu ε ge wase kí ε buy emwa fò bitum bicii le. Nyo' wvù mey lo nu wvù gayee le bó edunce ê bitum bicii wvu le bó elese fitele yí ye le eyuuke wvù le. ²⁷ Mbense enù sekicii fò Nyo' wvun wvù è mey ke wvù wvù feefene le, fele yí Jisos Klistu le. Fí enù nonen.

16:13 Mak 15:21 **16:16** 1Kol 16:20; 2Kol 13:12; 1Tes 5:26; 1Bi 5:14 **16:17** Mat 7:15; 2Tes 3:6; Tay 3:9-10; 2Jon 10 **16:18** Fili 3:19; Kolo 2:4 **16:19** 1:8 **16:20** 1:7 **16:21** Lem 16:1 **16:23** 2Tim 4:20 * **16:24** Ke boηwa' bo boyvuum nteen bó bó to yawee san diew Nyo' jó kenke kencim kin ke. **16:25** Efe 1:9; 3:4-5; Kolo 1:26 **16:26** 1:2, 5 **16:27** 11:36; Fili 4:19-20; 1Tim 1:17; Jut 25; Mwm 4:11

Nwa' wvu fwe wvù Baul to saɲεε ê kentaashε ke Kol εn Fiε fi nu ê Nwa' wvu Kolεn wvu fwe wvun e

Kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Kolεn nu ε è to kεw Baul. Wvù to saɲ nwa' wvu fwe wvun keetefe bô ekumε fitele fi bô lese yî Klistu le noo mwεεm mvumewε ekumε Klistu. Kolen jan to nu bvudvuu ε way dvûmte lo jó, ε bonyii bo jó bense yε ekumε nce wonj wvubo, ε fiεε fi ekumε nnyen kenjan nu ten jó baay, ε bô ten bunlee bonyo' nteen. Baul yam ε jeme ê nwa' wvun e ε è nu ekumε mwεεm mvù yaa jee kε mvù to kooyi entelen jo bonyii bo mbee le. Keba ke 13 nu kè dunji le kenkonen nu nnya Nyo' yî fele lo nnyá cii. Keba kedvu kin yen'yi le è nu kè bonyii baay kee ê nwa' wvudvu wvun e.

Bikuu bi mwεεm e ê nwa' wvun e

1:1-9 Kenkεwce

1:10-4:21 Kenɣawsen entelen jo kentaashε ke bonyii bo mbee le

5:1-7:40 Ekumε nce nnyen kenjan noo nce kpwoon bô dweese

8:1-11:1 Ekumε bonyii bo Klistu le bô ekumε bô yaa nu kε bonyii bo Klistu le

11:2-14:40 No è nulo é kentaashε ke bonyii bo mbee le egeè mwεεm bô je yî bô ebunleè jó

15:1-58 Bonyii bo mbee le nu ke ebuy yî kpwe le no Jisos to buyεε

16:1-4 Nnya yî bô to nyaa keefi bonyii bo Klistu le bo Judea dvú

16:5-24 Nseyse wvù Baul to gee noo kemεse ke mwεεm e

¹ ε nu me wvù Baul wvù Nyo' to cawεε no wvù shieele le me enù waa ntum Klistu Jisos. Me nu bee Sostenes wvù waa bwee wesebeene. ² Nwa' wvun gene fô kentaashε ke bonyii bo Nyo' le bo Kolεn bô wvù nu ε taashε bô bo Klistu Jisos, ε baa ε gεε le. Nyo' to caw ben le ben enù bonyii bô è nu bew, no bonyii bocii bô teɲe diee di Tata Jisos Klistu le mondvuum monciim e nu. Wvù nu Tata wesebeene lenlen no wvù nu wvubo. ³ Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonen, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù leεtene.

ε Baul nya keyoone no Nyo' nu ε buw bonyii bo Kolen

⁴ Me nké no nyaa keyoone ê Nyo' sekecii nje ben, njefo wvù nu ε buw ben, no ben nu ε taashε ben ε bo Klistu Jisos. ⁵ No ben nu ε taashε ben ε bo Klistu Jisos nonen, Nyo' ε mum ε tfuw lo nnya yî yene le jé le jé le, efey mvunciim keekeε fiεε ficii, bvuu kee keejeme fiεε ficii ntaɲ. ⁶ Nnya yin fô ben e tomtle le saaka wvù ben to yuwεε ekumε Klistu nu ε ben ε fiisen. ⁷ Ben ε no nu keseen yaa bvuu tane nnya Nyo' mi kε, no ben cεyte kefew kè Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ke ekase eto é ben eyen wvù le. ⁸ Wvù wvù Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ege é ben eleeme tɲmyi egen emεse, saa ke ekerjke naa jay yî diuu diew didvu le kε. ⁹ Nyo' nu Nyo' keceεy. ε nu wvù wvù to cawεε ben, ε ben ε bo Waa we wvù Jisos Klistu wvù nu Tata wesebeene taashε no nu yî fiεε le fimwaan.

Ntefe ekumε kenɣawsen

10 Boom bo bwεem e, me nleke ben ê diee di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le ε ben bocii etaashe enù diuw mwaan. Fo kenjgawse enù ê ben enteler ke. Ben enù yí wee le mwaan, kenjke njkpawce mwaan, lemté yí fiεε le fimwaan. 11 Me ngayte nen boom bo bwεem e, njefo bonyii bo yew dvu Kloy nu ε see ê me le ben shee ke lo waa le. 12 Wee nen'yi no duu le wen bii fiwene ε è nu Baul e, ε wee mvu duu le wen bii ε è nu Abolos e, wee mvu le wen bii Sefas e, * wee mvu le wen bii ke fiwene ε è nu Klistu le. 13 Fí nu le bó nu ε gaw wase Klistu biba le biba le? ε Nu Baul wvù bó to taε yí kentam e nje ben e? Nu le bó to lese ben ê joo ê diee diem e le? 14 Keyoone baay le me nto mbaa enlese wee mvu ben e ê joo efey Klisbus bô Gayus ke, 15 wvu le fo wee eduu le bó to lese wen ê joo ê diee diem e ke. 16 Geenen, me nto nu ε nlese ten Tefanas bô bonyii bo yew dvu wvù ê joo. Efey nonen, me mbaa embvuu enjke wee mvu wvù me to nlese ê joo ke. 17 Ben keê le ke Klistu to tum me le me ento enleese bonyii ê joo ke. Wvù to tum le me ento enfewci ε è nu saaka wvù jee wvù wvu Nyo'. ε me n'yaa nfewci bô bvufee bvυ wee wvu wum e ke, wvu le fo mvungay mvu kpwe yí Klistu to kpweε yí kentam e ke etu fiεε fi ecici ke.

Klistu nu mvungay bô bvufee bvυ Nyo' le

18 Fí nu le saaka wvù le Klistu to nu ε kpwe yí kentam e nu keyunsee fô bonyii bô laa wase ecici le. Geenen, ε saaka wvun nu mvungay mvu Nyo' le fô beene bô wvù boysee le. 19 Fí nu ε bó ε san le, “Me nu njke enfiwse bvufee bvυ bonyii bô dunji bvufee le, embvunse bonjkwawce bo bonyii bô feefene le.”

20 No fi nu nonen, bonyii bô nulo ebvuu edunji bvufee keseen nu fee? Bonyii bô dunji bonci bo Nyo' le nu fee? ε bonyii bô beeke bombew kefew kin e nu fee? Ke Nyo' nu ε dunce wase le bvufee bvυ fokuse fen nu keyun e? 21 ε nu fiεε fi Nyo' wvù kee mwεem mvunciim ntay to nu ε ge le ke bonyii bo yí won wvun e nulo ekiεε wvù bô bvubole bvufee ke. Wvù to seyse le wen nulo eboyse ε è nu bonyii bô nu ε bee saaka wvù bese fewci wvun ε bonyii yene le è nu keyunsee le. 22 Bojuu gomte keeyen fiεε fi dunji mvungay mvu Nyo' le se bee, ε Boglek gomte bvufee bvυ fiεε le se bee. 23 Geenen, ε bese fewci fisese ekume no bó to taε Klistu yí kentam e. Fí ε no saase lo Bojuu. ε bonyii bô yaa nu ke Bojuu yene le è nu keyunsee. 24 Geenen, fô bonyii bô Nyo' nu ε caw e, keneε è nu Bojuu, keneε è nu Boglek nu ε saaka wvu ekume Klistu wvun nu mvungay mvu Nyo' le bô bvufee bvυ Nyo' le bvυ baay. 25 Fí nu nonen, njefo fiεε fi yen'yi le è nu keyun ke Nyo' le nu ε è nu bvufee ε bvυ fele naa lo bvυ wee wvu wum e bvucii. ε fiεε fi yen'yi le è nu keweyε ke Nyo' le nu ε è nu mvungay mvu fele naa lo mvu wee wvu wum e mvunciim.

26 Boom bo bwεem e, ben ebvuu ekpwawce bonyii bô è to shee nu ben seke Nyo' to cawεε ben. Ke ben nteen to nu bonyii bo bvufee le no bonyii bo fokuse fen gomte ke. Ke ben nteen to nu bontemmvungay ke. ε ke ben nteen to buy ê dikfuu di bonyii bo baay baay e ke. 27 Geenen, ε Nyo' caw ke biyun bi yí nshe le fen keege le bo bvufee le ewuunen, caw bo wεeyi yí nshe le fen keege le

1:10 3:3; 11:18; 2Kol 12:20; Efe 4:2-6; Fili 2:2; Jon 17:21-23 1:12 3:4; 3:5-6, 22; 4:6; 16:12; Lem 18:24; 19:1; 1Kol 3:22; 9:5; 15:5; Gal 2:11-14; 2Kol 10:7 * 1:12 Diee di Sefas din nu ten le Bitā. 1:14 Lem 18:8; Lum 16:23-24 1:16 16:15 1:18 Lum 1:16; 2Kol 4:3 1:19 3:18-20; Lum 1:22 1:19 Yesa 29:14; Job 12:13, 17; Yesa 19:12-14; 44:25 1:21 Lum 1:19-20 1:22 Mat 12:38; Jon 4:48; Lem 17:18, 32 1:23 2:14; Gal 3:1; 5:11 1:24 1:18; 2:5; Kolo 2:3 1:25 2Kol 13:4 1:26 Jon 7:48 1:27 Lum 12:16; Jem 2:5; Luk 1:51-53; 6:20

bò tɛmyi ewuumen. ²⁸ Nyo' to nu ε caw mwεem mvù bonyii joo ekuse yî wonj wvun e, noo mwεem mvù bonyii nyɛnsee, caw naa noo mwεem mvù yaa nu ke mwεem, keege le mwεem mvù bonyii yene le è nu mwεem ke etu mvu εcici. ²⁹ Wvù to ge nonɛn, wvu le fo è nelo é wee wvu wum esaale ye ê wvù εjise ke. ³⁰ E nu wvù wvù Nyo' wvù to taashεε ben ε bo Klistu Jisos. Wvù nu ε ge Klistu no nu je bvufee bvù baay fô beene le, ε ge tɛn wvù ε leke beene teytoy ê wvù εjise, ε seyse beene ε gee bonyii bew e, ε sum beene can ηgew e. ³¹ Fí ε mum ε no nu no bó saɲ le,
 “Wee edioo esaale ye,
 no saale ε è nu yî fiεε fi è ge Tata le.”

2

Saaka wvù le bó to nu ε ta Klistu yî kentam e

¹ Boom bo bwεem e, ben ekume seke me nto ntoε ê ben e keenfewcε saaka Nyo' ê ben wvù to shee nu ê kenyilε le. Me nto mbaa ento fiem enfewci bô leme di yeke keNεε bvufee bwem ke, ² njefo me nto nu ε nlese lo le ke me nu engeε bvufee yî fiεε fimew e efey keenfewci ke ε è nu ekumε Jisos Klistu maan, efey mvunciim, no bó to taε wvù yî kentam e ke. ³ No me nto nu beene, me nto n'wεeyi lo, nfane, nciinke. ⁴ Seke me nto njemyi nfewci saaka wvù jee ê ben, me nto mbaa njemyi ε è nu bó díw bvufee yî yeke ke. Me nto njemyi ε è duɲci mvuɲgay mvu Keyoy ke Yuule le kecεey kedvu. ⁵ Me nto ηgee nonɛn, wvu le fo ben elese fitele yî bvufee bvù wee wvu wum e ke, geenɛn le ben elese ε è no yî mvuɲgay mvu Nyo' le.

Bvufee bvù Nyo' le

⁶ Bonyii bò nu ε bó leeme wase bô bo Nyo' tɛmyi, nu ε bese ké no nyaa bvufee ê bó. E ke bvufee bvun nu bvù fokuse fɛn keNεε naa bvù yeε le wvù saake fokuse fɛn keseen ke. Mvuɲgay mvubole nu ke eka ela εcici. ⁷ Bvufee bvù Nyo' le bvù baay bvù bese fewci bvun nu fiεε ε fi to shee nu ê kenyilε le ε bonyii yaa kee ke. Bvufee bvudvu to seyse Nyo' ε è bεε lo ε wonj se ke keW, keeyuu eto ege é beene enu ente jo bvukukε bwew. ⁸ Ke bvufee bvun nu ε wee mvu ηgoo bonyii bò saake fokuse fɛn e to kee kenyi kedvu ke, njefo é bó to bee keekee, tu bó to baa eta Tata wvù nu Nfon bvukukε yî kentam e ke. ⁹ Geenɛn, no bó to saɲεε le,
 “Mwεem mvù wee ke baa yuu yɛn wase,
 ε wee ke baa yuu yuw wase,
 ε wee ke baa yuu kpawwci wase,
 nu mvú mvù Nyo' to seyseε fô bonyii bò koonjke wvù le.”

¹⁰ Nyo' nu ε ge Keyoy kew ε duɲcε mwεem mvun ê beene. Keyoy ke Nyo' le ké no taasse mwεem mvunciim, taasse naa noo kenyilε ke Nyo' le, ¹¹ njefo ke è nulo é wee mvu ekiεε fiεε fi wee mvu kpawwci fô fitele fiew e efey keyoy ke mwɛtɛn e kè nu yî ye le ke. E nu ke leɲleɲ no ke è nulo é wee ekiεε fiεε fi Nyo' kpawwci efey Keyoy ke Nyo' le ke. ¹² Ke keyoy kè Nyo' to nyaa ê beene nu ke yî wonj wvun e ke. Keyoy kin to nε fô Nyo' le keege é beene ekeè bombuwma bocii bò Nyo' nu ε buw beene dvú.

¹³ Bese ε mum ε no fewci mwεεm mvun ε è yaa nu bò díew yí bó yεεyi bò bvufee bvú wee wvú wum e κε. Bese fewci ε è nu bò díew yí è yεεyi Keyoy ke Yuule bese dvú, mum yuuse mwεεm mvu keceey mvu Keyoy ke Yuule le ê bonyii bò keηke Keyoy ke Yuule. ¹⁴ Ke wee wvú baa keηke Keyoy ke Yuule yí ye le kè fiisen mwεεm mvu Keyoy ke Nyo' le κε. Wvú nen'yi fiew no yene le è nu mwεεm mvu keyunsee le. Ε κε è nulo é wvú ekiεε no mvú nu κε, njefo è nu mwεεm ε è nulo é ege ke Keyoy ke Nyo' le é wee se kiεε. ¹⁵ Geenen, wee wvú Keyoy ke Yuule nu yí ye le nulo etasse fiεε ficii nta y ekiεε kenyi kedvu, ε κε wee nu dvú wvú nulo etasse mwεεm mvu wvuwee wee le κε. ¹⁶ Fí nu ε bó ε saη le,

“Ke wee nu dvú wvú kee fiεε fí Nyo' kpawwci

wvú le wvú etefe Nyo' κε.”

Geenen, beene keηke boηkpawwce ε è nu bò Klistu keηke.

3

Bonyii bo Klistu le enú diuw mwaan

¹ Boom bo bwεεm e, seke beene to nu, κε è to nulo é me enjemyi ê ben diewe ê bonyii bò yuuke wase ε è nu ê Keyoy ke Yuule κε. Ε me mum no njemyi ê ben diewe ê bonyii bò beε bii ε è nu mwεεm mvú nyam ye shieele le, noo è bò beε diεwe mvunley mvu boom e yí Klistu le. ² Me nto nyaa ε è nu emben ê ben. Me nto mbaa nyaa mwεεm mvudien mvú temyi κε, njefo ben to baa taw wase κε. Ε naa ε to ε buy keseen e nu ε ben baa taw wase κε. ³ Ben beε bii κε ε è nu mwεεm mvú nyam ye shieele le. No ben beε ghεεke kenghew, waale diwaa, tu κε fifin duηci le ben bii ε è nu nyam ye le? Ke fifin duηci le ben beε keηke gee di bonyii bo fokuse fεn e? ⁴ Wee nen'yi no duu le wen bii fiwene ε è nu Baul e, wee mvu le wen bii ε è nu Abolos e. Ke fifin duηci le ben gee ε è nu gee di bonyii bo fokuse fεn e? ⁵ Abolos nu yεε, ε Baul nu yεε? Bee wvú bocii nu κε lo boom bo lemme le bo Tata le bò to gee ε ben se lese fitele yí ye le, ε wee lemte diew lemme no Tata nya ê wvú. ⁶ Diem lemme to nu keejewe ε è nu ngow, ε di Abolos e nu keefuci joo, geenεn ε è gee Nyo' ε yí se kuu. ⁷ Nonεn, κε wee wvú jewyi ηgow bò wee wvú fuci joo koole fiεε le κε. Ε mey Nyo' maan wvú gee ε yí se kuu. ⁸ Wee wvú jewyi bò wvú fuci joo nu κε leηleη, ε Nyo' nu ke emawce wee tfuu bii lemme diew e. ⁹ Bese nu ε taashε ε no lemte lemme di Nyo' le. Ben ε mum ε no nu wεε Nyo' bvuu nu yew ye. ¹⁰ Ε Nyo' mum buw me bò bvufee ε me nlese kenffuy ke yew yidvu le diewe wee n'goo wvú looci kee lemme diew e. No me nto nleseε nonεn, wee mvu ε mum ε no yote yew yidvu. Wee edioo eyote yí kenffuy kin e, no keè no wvú yote. ¹¹ Ben ekeè le kenffuy mey κε kè bó to nu ε lese wase kè è nu Jisos Klistu, ε κε è nulo é wee ebvuu elese kemew κε. ¹² Bonyii ε mum ε no yote yí dvú le bò mwεεm jεey jεey. Wee mvu jaa jo ε è nu ketwaa ke bigew e kè yεεle, ε wee mvu jo kè baa, ε wee mvu jo εta yò lumte se no yote dvú. Ε wee mvu jo ε è nu bite, wee mvu yun, wee mvu shá se no yote dvú. ¹³ Ε bó cim yote neε, tu diuu too lo di bó nu ke eyεn no lemme di wee le nu seke dí ε buy εmwa Diuu di Klistu nu ke etoo bò ηguy, ε ηguy wvudvu nu ke emomte lemme di wee le ε bó yene no di nu. ¹⁴ Ε fiεε fí wee yoke yí kenffuy kedvu le ke emey se fí ε fie, é mwεεn emum

ekɛŋkɛ mmawcɛ. ¹⁵ Fí ɛ fie, é mwɛtɛn elase mmawcɛ we, é wvú bô ekolɛ kew eboɣ, geenɛn kɛ diɛwɛ wee wvù feɣ ŋɣuy e.

Bonyii bo Klistu le nu yew Nyo'

¹⁶ Kɛ ben kee ɛ ben nu yew Nyo' ɛ Keyoy kew ke wvú wvù Nyo' le cee yí yene le le? ¹⁷ Ɛ wee befe bô yew yidvu, tu Nyo' nu ke elɛse lo mwɛtɛn, njefo é nu yew ɛ è nu yi Nyo', ɛ ben nu yew yidvu. ¹⁸ Fo wee elɛle ekolɛ kew kɛ. Ɛ wee mvu ben e kpwaake ɛ wen kɛŋkɛ bvufee yí woŋ wvun e, é wvú tu keyuŋ wvu ɛ wvú ekɛŋkɛ bvufee bvú bvufee. ¹⁹ Me njemyi nɛn njefo mwɛɛm mvù bonyii bo fokuse fɛn yene le è nu bvufee nu ɛ Nyo' yene ɛ è nu keyuŋsɛɛ. Ɛ nu fí fí bó to saŋɛɛ ɛ,

“Nyo' joo kɛ ɛ è nu bvufee bvú bonyii bô feefene le koole bó dvú.”

²⁰ Ɛ fí bvuu nu ɛ bó ɛ saŋ ɛ,

“Tata kee ɛ mwɛɛm mvù bonyii bo bvufee le kpawaci nu naa lo mvu ɛcici.”

²¹ Fí ɛ mum ɛ no nu ɛ, fo wee esaalè ye ɛ wee mvu nu wvuwɛn kɛ, njefo mwɛɛm mvunciim nu mvunɛn. ²² Baul kɛnɛɛ Abolos kɛnɛɛ Sefas kɛnɛɛ woŋ wvun kɛnɛɛ nshii kɛnɛɛ kpwe kɛnɛɛ mwɛɛm mvu kɛseen kɛnɛɛ mvu bɛɛ sɛ keeke eto, nu mvunɛn mvunciim, ²³ ɛ ben nu bo Klistu le, ɛ Klistu nu wvu Nyo'.

4

Fo bonyii bo Klistu le ebenseè ye bô wee kɛ

¹ Fí be jee ɛ ben ejoð ɛ bese nu boom bo lemme le bo Klistu le bô Nyo' nu ɛ nya lemme diew di saaka wvù to shee nu é kenyile le can yibole. ² Fí ɛ mum ɛ no nu ɛ, wee wvù bó nu ɛ nya lemme can ye le kɛŋkɛ keegeɛ no cee ekolɛ we gomte. ³ Fô me le, kɛ ben, kɛnɛɛ yew nsaw mi saake me é me en'yene le è nu fieɛ kɛ. Kɛ è cim nulo é me ensaw ekolɛ kem kɛ. ⁴ Kɛ fieɛ nu dvú fô fitele fiem e fí saake me kɛ. Geenɛn, kɛ fífie mum dunɟi ɛ me n'yuu le kɛ. Ɛ nu kɛ Tata wvù nu ke esaw me. ⁵ Nonɛn, fo ben emum esumtene nsaw sɛ kefew ɛ kocɛn kɛ. Ben eɛy Tata é wvú ke eto. Ɛ nu wvù wvù nu ke ebvuse ɛmwa mwɛɛm mvù nu kɛseen ɛ bó ɛ nyile é ɛjiwɛ le, ebwaashɛ mwɛɛm mvù bonyii kɛŋkɛ shém yibole. Nonɛn, é Nyo' emum ke ebense wee tfuu wvù bó kɛŋkɛ keebense.

⁶ Boom bo bwɛɛm e, mwɛɛm mvun mvù me njemyi ekumɛ bee Abolos nu keefi ben, wvu ɛ ben eyɛyi fô bese le keegeɛ fieɛ bii kɛ ɛ è nu fieɛ fí bó nu ɛ saŋ e. Nonɛn, é ben saa ebvuu esaale ye bô wee mvu joo wee mvu ɛkuse kɛ. ⁷ Ɛ ge yɛɛ ɛ wo enu jɛy fô wee mvu le? Ɛ nu la fi wo kɛŋkɛ fí nu sɛ bó nya lo é wo kɛ? No fí nu nonɛn, wo ɛ ghan nɛɛ ɛ sɛ no saale ye kɛ diɛwɛ kɛ bó nya lo é wo kɛ? ⁸ Kɛ ben fɛn joo le ben kɛŋkɛ wase fieɛ ficii, nu wase bonyii bo bvukukɛ le, saake wase diɛwɛ bonfon e sɛ bese? Wee ejo ɛ ben be nu wase bonfon wvu ɛ bese eboŋ fô ben e é beene esaake bocii. ⁹ Me n'yene ɛ Nyo' nu ɛ kaa ɛ gɛɛ bese bó nu boom bo ntum e bo Jisos e bincilɛjimɛ le. Bese nu diɛwɛ bonyii bó bó gene keeyuwɛ ya le. Bese nu ɛ tu wase kenjinjin yí woŋ wvun e kè bonyii bó boncendaa bo Nyo' le etaalè. ¹⁰ Bese nu ɛ tu wase biyuŋ nje Klistu, geenɛn ɛ ben nu bonyii bo Klistu le bô feefene. Bese nu bonyii bó wɛɛyi, ɛ ben nu bó

temyi. Bonyii wvumte ben, joo bese ekuse. ¹¹ E kew lo e to e buy keseen e, nu e bese nu jen, e kendon yumte bese. Bese jiise e e nu bincaanca bi ndvú le, e bonyii nyewle bô bese, e bese yaa kenjke fo nce ke. ¹² E katene bese lemte bô can yese se diee fiεε. Bonyii dioo nan'yi bese, e bese no leke e e nu kembonen fô bó le. E bó dioo bone bikaa e bese ejim, e bese kuu ke e e nu shém. ¹³ E bó dioo jemyi díew yi befe e bese, e bese no tfuuse e e nu bô yi læetene. E to e buy keseen e, bese nu diéwe mwεem mvù bó lan ejkonj. Bese nu e tu wase binfo bi mwεem e yi wonj wvun e.

¹⁴ Ke me nsaanjke mwεem mvun e ben nen le me ngomte le ben ewuumene ke. Me nteete lo ben diéwe boom bem bô nu fitele fiem e. ¹⁵ E ben cim kenjke naa bonyii nteen bô yeeyi ben ekume Klistu, tu ke e mum nu le ben kenjke bo'icen nteen ke. E nu me wvú icee wene, njefo e to ge me e ben se taashε ben e bo Klistu Jisos seke me nto nfewcεε saaka we wvú jee e ben. ¹⁶ Nonen, me e mum e no nleke le ben etomyi ekale kenen ke naa no me ntomyi kem. ¹⁷ E nu shiee wvú me ntum Timatio fô ben e wvú nu waa wem yi Tata le. Wvú nu fitele fiem, e wvú leeme ten yi saaka wvun e bô fitele fimwaa. Wvú nu ke eto ebvuu etamcε ben no nce wem diéwe wee Klistu le nu. Fiεε fi wvú nu ke esee nu ke fi fi me nghane n'yeeyi bintaashε bi bonyii bo mbee le bicii dvú mondvuum e monciim. ¹⁸ Bonyii bomew nu e kew wase e no bensee ye njefo bó kpwaake le ke me mbεε njke ento e ben e ke. ¹⁹ Geenε, e Tata berje lo, tu e sheke caan e me embvuu ento. E me nu ndioo e nto, nse n'ye n le laa bonyii bô bensee ye bodvu kumte ke e e nu diuw nuu bó kenjke mvungay mvù ne fô Nyo' le le, ²⁰ njefo ke bvunfon bvú Nyo' le nu fiεε fi diuw wvú kumεn e ke. E nu fi mvungay mwew e. ²¹ Ben shieele le me njke entoo neε? Ben shieele le me njke entoo bó ngbwan nuu bô fitele fi kenjkonj e noo nyεkeey e?

5

Bô ebvuse wee nnyen kenjanj e bonyii bo Klistu le ente

¹ Me njkenjke lo nghaw keen'yuw le wee mvu e ben ente nu e kew wase nce nnyen kenjanj. E nnyen kenjanj yin nu naa yi e yaa nulo e wee wvú yaa kee ke Nyo' emom ke. Me n'yuuke le wee mvu e ben ente joo kpweε ice. ² Ben yen kfuú yin nnyen e nen, e fanjε yaa ebeele lo, e no bensee e e nu ye le? Ben kenjke keebvuse lo kfuú wvuwε wee wvú mom fiεε fiεε e ben ente.

³ Naa no me mbaa enu beene ejise, nu e me nu ke beene e keyoy e lenjlenj diéwe me nu beene. Me nu e nsumten wase nsaw ⁴ e diee di Tata wesebeene wvú Jisos e ekume wee wvú mom kfuú fiεε fiεε. Ben ke dioo e shii, e me nu beene e keyoy e, e mvungay mvu Tata wesebeene wvú Jisos e nu ten fô, ⁵ e ben jo wee wvudvu, nya can Satan e, e wvú ebefe bô nyam ye ye, e keyoy kew ke eboy diuú di Tata wesebeene wvú Jisos nu ke ekase eto le. ⁶ Ben saale ye nen e fi yaa jee ke. Ke ben kee le bó ke joo fintunjleεn nen caan tow e mvuum e, e fi mum ge e mvuum modvu monciim ben e? ⁷ Ben ebvuse fintunjleεn fi e nu nce wvú yvum e ben ente, e ben emum enu bonyii bó bofe diéwe mvuum mò bó baa geε fintunjleεn jó le ke, e e nu naa no ben nu. Ke ben kee le Klistu nu Waa Njee wvú Nyo' to geε ncese dvú fô beene le ke diéwe wvú bó ké no seεle seke

Nkaw Danɛfey e le? ⁸ Nonɛn, beene nu diɛwɛ bonyii bɔ diee Nkaw Danɛfey e ɛ ɛ nu bɔ blɛɛd wvɔ bɔ baa gɛɛ fintunɔlɛɛn jɔ wvɔ ɛ nu mvuntelem mvɔ yuule noo keɛɛy. Fo beene enɔ diɛwɛ bonyii bɔ diee Nkaw wvun ɛ ɛ nu bɔ blɛɛd wvu bvuyvuum e wvɔ bɔ nu ɛ gɛɛ fintunɔlɛɛn jɔ wvɔ ɛ nu nce wvɔ befe noo kenɟe kɛ befe kɛ.

⁹ Ɖ Nwa' wvɔ me nto sanɛɛ fɔ ben e, nu ɛ me nto nsanɔ lɛ fo ben etaashɔ ben ɛ bonyii bɔ jaanɟe kenjan kɛ. ¹⁰ Kɛ me nto njemyi ɛ ɛ nu ɛkumɛ bonyii bo ɛ wonɔ jan bɔ jaanɟe kenjan, kɛnɛɛ bɔ yɛɛle ɛjise yɔ mwɛɛm e, kɛnɛɛ bɔ ngoyte mondvuum joo mwɛɛm mvu bonyii le, kɛnɛɛ bɔ bunlee bonyo' bo ɛcici kɛ. Ɖ ɛ nu boba, ɛ ben ekenɟe keene lo yɔ wonɔ wvun e. ¹¹ Me nto njemyi ɛ ɛ nu lɛ fo ben etaashɔ ben ɛ bo wee wvɔ tenɛ ekolɛ kew lɛ wen nu waa bwee wesebeene yɔ Klistu le, bvuu jaanɟe kenjan, kɛnɛɛ yɛɛle ɛjise yɔ mwɛɛm e, kɛnɛɛ bunlee bonyo' bo ɛcici, kɛnɛɛ nan'yi bonyii, kɛnɛɛ wuu mbvuum ɛ mɔ koole, kɛnɛɛ ngoyte mondvuum joo mwɛɛm mvu bonyii le kɛ. Fo wee emom naa lo ediekɛn bɔ kfuw wvuwee wee kɛ. ¹² Kɛ ɛ nu bvudvuu bvusɛɛbeene keesaake bonyii bɔ yaa nu ɛ kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ente kɛ. Bonyii bɔ ɛ nulo ɛ beene esaake nu bɔ nu ɛ kentaashɛ ente. ¹³ Ɖ nu fi fi Nwa' Nyo' gayte lɛ, "Ben ebvuse wee wvɔ kenɟe kenɟe kɛ befe ɛ ben ente." Ɖ nu ke esaw Nyo' bonyii bɔ yaa nu kɛ ɛ kentaashɛ le.

6

Fo wee mbee ɛgen eshomse mvu ɛ bonyii bɔ yaa nu kɛ bo mbee le

¹ Kɛ fi baa enu lɛɟ lɛ ɛ wee ɛ ben ente kenɟe fiɛ bɔ waa bwee, ɛ wvɔ fey keegen shomse fwe dvu bonyii bɔ ɛ nu bo Nyo' le, kaa gen dvɔ ɛ ɛ nu fwe dvu bonyii bɔ yaa gee mwɛɛm teyɛy kɛ. ² Kɛ ben kee lɛ bonyii bɔ ɛ nu bo Nyo' le nu ke esaw bonyii bo yɔ wonɔ wvun e le? No ɛ nu ke esaw ben bɔ, tu kɛ ɛ nulo ɛ ben esaw mwɛɛm mvu wɛmewɛme ɛ ben ente? ³ Kɛ ben kee lɛ beene nu ke esaw bonceendaa bo Nyo' le le? No fi nu nonɛn, tu ɛ nulo ɛ ben ekee naa ntay keesaw mwɛɛm mvɔ kooyi yɔ nshii wvu keseen e. ⁴ Mwɛɛm diɛwɛ mvumwe le ɛ dioo kooyi, ben ɛ ghan nɛɛ e sɛ no joo gene dvɔ ɛ ɛ nu fwe dvu bonyii bɔ baa kenɟe naa lo bvudvuu ente jo kentaashɛ ke bonyii bo mbee le? ⁵ Ben ewuunen. Ɖ fɛn nu lɛ kɛ wee nu naa lo dvɔ ɛ ben ente wvɔ kenɟe bvufee keesumten nsaw wee bɔ wee le? ⁶ Ben kaa nen'yi ɛ wee jo waa bwee gen shomse, shomse ɛ ɛ nu ɛ bonyii bɔ yaa nu kɛ bo mbee le. ⁷ Ben keenu bvuu kenɟe bonsaw ɛ ben ente dunɟi lɛ ben nu ɛ gbwe wase. Kɛ ben nulo ecinɛ ɛ egee bonyii bomew mwɛɛm mvɔ befe fɔ ben e le? Ɖ kɛ ɛ nulo ten ɛ ben ecinɛ ɛ efiike bonyii bomew ben e? ⁸ Geenen, ɛ kaa nen'yi ben gee mwɛɛm mvɔ befe bvuu fiike kenfiw, efey mvunciim, ɛ wee no gee mvumvun mwɛɛm ɛ ɛ nu bɔ waa bwee. ⁹ Kɛ ben kee lɛ kɛ bonyii bɔ gee mwɛɛm mvɔ befe yaa nu ke ekenɟe bvudvuu ente jo bvunfon bvɔ Nyo' le le? Fo ben elɛlɛ bikuu binɛn kɛ. Kɛ bonyii bɔ jaanɟe kenjan, kɛnɛɛ bɔ bunlee bonyo' bo ɛcici, kɛnɛɛ bɔ jaanɟe bokɛ' bo bonyii bomew e, kɛnɛɛ bolemɛ bɔ kaase joo bomew, kɛnɛɛ bokɛnɛ bɔ kaase joo bomew, ¹⁰ kɛnɛɛ bocoon, kɛnɛɛ bonyii bɔ yɛɛle ɛjise yɔ mwɛɛm e, kɛnɛɛ bɔ wuu mbvuum ɛ mɔ koole, kɛnɛɛ bɔ nan'yi bonyii, kɛnɛɛ bɔ ngoyte mondvuum joo mwɛɛm mvu bonyii le, nu ke ekenɟe bvudvuu ente jo bvunfon bvɔ Nyo' le kɛ. ¹¹ Mwɛɛm mvun nu mvɔ ben bomew to gee fwele. Geenen, ɛ

5:9 Mat 18:17; 2Tes 3:14

5:11 6:9-10; 2Tes 3:6; Tay 3:10; 2Jon 10

5:12 Dito 13:5

6:2 Lum

5:17; 2Bi 2:4; Jut 6; Mwɛ 1:6

6:7 Mat 5:39-40; Lum 12:17

6:9 15:50; Gal 5:19-21

6:11 Tay

3:3-7; Ibu 9:14; 1Jon 1:7

Nyo' ke kukε ben, caw gεε, ε ben no nu teytey ê wvú ejise. Wvú to ge mwεεm mvun bô mvunḡgay mvu diee di Tata Jisos Klistu le bô mvu Keyoy kew ke wvú wvú Nyo' wesebeene le.

Fieε fi è nulo é wee egeè bô ye ye

¹² Wee nulo eduu le wen keḡke mvunḡgay keege fieε ficii fi wen koonḡke. Geenεn, me ε no ḡgayte le ke è nu fieε ficii fi nulo efi wee ke. E wee nulo eduu ke le wen keḡke mvunḡgay keege fieε ficii fi wen koonḡke. Geenεn me ε no ḡgayte ke le, ke è nulo é me encine é fieε fimew ejo me etfuse é me entu nfwa fi ke. ¹³ Wee mvu ten nulo eduu le, “Mwεεm mvudien nu nje tee, ε tee nu nje mwεεm mvudien.” Geenεn ben ekeè le Nyo' nu ke ebefe bô mvú mvunciim. Ke ye wee nu yi bô ejaanḡke kenjan dvú ke. Ye wee nu ε è nu keelemte dvú fô Tata le, ε è keḡke wvú wvú Tata ye yidvu. ¹⁴ No Nyo' to bvuseε Tata wesebeene yi kpwe le, nu ke leḡleḡ no wvú nu ke ebvuse beene bô mvunḡgay mwew mvudvu yi kpwe le. ¹⁵ Ke ben kee le ye yene nu biba bi ye Klistu le le? E nulo é wee ebvuu ege nεε se jo keba ke ye Klistu le egeḡ etaashε bô kpwoon nsake? Ke è nulo é fi enù nonεn ke. ¹⁶ Ke ben kee le é wee taashi wase ye ye bô kpwoon nsake tu bô wvú nu wase ye miaan e? E nu fi fi bô to sanḡε le, “Kpwoon bô diemsεn ké taashi, mum tu wase wee mwaanḡ.” ¹⁷ Geenεn, wee wvú taashi bô Tata nu ε bô wvú nu wase fieε fimwaanḡ ê keyoy e. ¹⁸ Ben elewtè nce nnyεn kenjanḡ. Mwεεm mvú befe mvumew mvú wee gee nu ε ke wvú gee ε è nu yi ye le ke. Geenεn, wee wvú jaanḡke kenjanḡ gee kebefe ε è nu bô ye ye. ¹⁹ Ke ben kee le ye yene nu yew yi Keyoy ke Yuule ké Nyo' nya é ben ceε dvú le? Ke è keḡke ben bikuu binεn ke. ²⁰ Bô to guy lo ben kenlum e. Nonεn, ben egeè mwεεm bô ye yene ε è nu mvú etoò bô mbense fô Nyo' le.

7

Saaka wvu ekumε kpwoon bô diemsεn

¹ Me nu enya ntfuse keseen ekumε mwεεm mvú ben to sanḡε fô me le. Fi jee le fo wee ekum kpwoon e ke. ² Geenεn, no mmom yi ekumε kenjan nu ekfuḡ, fi jee le diemsεn ekeḡkè we kpwoon ε kpwoon keḡke we diemsεn. ³ E diemsεn keḡke keegeε diew lemme di diemsεn e fô kpwεse le, ε kpwεse keḡke keegeε ten diew lemme di kpwoon e fô dweese le. ⁴ Ke è bvuu keḡke kpwoon mvunḡgay fô ekole kew e ke, è keḡke dweese. E nu ke leḡleḡ no ke è bvuu keḡke diemsεn mvunḡgay fô ekole kew e ke, è keḡke kpwεse. ⁵ Fo wee ebase jim ê wee le ε è baa nu le é seyse ben bocii ε bee, ε ben nu ege nonεn ke yi kefew e, wvu le ben nulo emum enya bikuu binεn sekekie yi bunle le ke. E ben dioo ε ge nonεn, mum kase no nu yi kentaashε kenεn e no ben se shee nu, wvu le fo Satan ke ene eteyi ben njefo ke ben yaa kee keekemsεn bô bikuu binεn ke. ⁶ Me njemyi fin ke diεwε ntefe le, ke è nu nci ε me nyaa ê ben ke. ⁷ E è be nu diεwε me, é me enshieele le wee tfuu enu se kpwoon ke diεwε no me nu. Geenεn, etu ege nεε e wee tfuu keḡke ke ye nnya yi Nyo' nu ε nya ê wvú. Wee mvu keḡke yin nnya ε wee mvu keḡke ye.

⁸ Keseen, fô bonyii bô beε bó εmbeḡ e noo bô nu boke' bo bonḡfu le, me ε no ḡgayte le, fi jee le bó εmεy nu bó εmbeḡ ke diεwε me le. ⁹ Geenεn, é bó nu se è

nulo é bó ewensen bó ye, é wee gom kpwoon kenεε diemsen ε bó wvú taashe no nu, njefo fí jee keetaashe enu nonen, efey keekpwee bó ye yí ηεγεεn.

¹⁰ Fô bonyii bó nu wase yéw e, me ε no ηgayte le kpwoon eyenè fô wvú egawsen bó dweese. Ke wvun nu nci ε wvú buy é me ke. Wvú buy ε è nu é Tata.

¹¹ Geenε, é wvú gawsen lo, tu wvú kenke keemey enu wvú emben. E é baa nu nonen, é wvú kase tu yew dvu dweese ε bó wvú mance mwεem mum no nu. E é nu ke ten fí fi me ηgayte é bolemse le ke diemsen kenke keekun kpwee ke.

¹² Fô bomew bonyii le nu ε me ηgayte é bó le, é wee wvú nu wee mbee kenke kpwoon ε kpwoon wvudvu yaa nu ke wee mbee, ε kpwoon wvudvu koonke le bó wvú enu, fo diemsen wvudvu ebvuse wvú ke. Fifin nu ε è gayte me. Ke è gayte Tata ke. ¹³ Kpwoon é no kenke dweese ε diemsen wvudvu yaa nu ke wee mbee, ε wvú koonke le bó wvú enu, fo kpwoon wvudvu ebyu ten ke. ¹⁴ Me njemyi nonen, njefo é diemsen wvú yaa nu ke wee mbee kenke kpwee ε è nu wee mbee, tu Nyo' joo ke wase wvú diεwe wee we le nje kpwee. Kpwoon ten wvú yaa nu ke wee mbee é no kenke dweese ε è nu wee mbee, tu Nyo' joo ke wase wvú diεwe wee we le nje dweese. E é baa nu nonen, tu ke boom bobole yuule ke. Geenε, no fí nu, nu ε bó yuule. ¹⁵ E wee wvú yaa nu ke wee mbee nε ε no shieele keegawsen, é bó cine dvú. E fí kooy nonen fo diemsen kenεε kpwoon wvú nu wee mbee ekpwaake le wen kenke ke keenu bó wvú ke. Nyo' to tenje beene le beene kee ε è nu yí nyεkeey e. ¹⁶ Wo wvú kpwoon, wo ke fεε le ke è nulo é wo ke ege é Nyo' eboyse dwee wo? E wo wvú diemsen kee ten fεε le ke è nulo é wo ke ege é Nyo' eboyse kpweε wo?

Wee emey ke enù no Nyo' to tenje wvú ε wvú nu

¹⁷ Fiεε fi nu, nu ke le wee eceè nce ε è nu wvú Tata nu ε nya é wvú. Wvú enù ke no Nyo' to tenje wvú ε wvú nu. Fin nu fiεε fi me nteete bintaashe bi bonyii bo mbee le dvú mondvuum e monciim. ¹⁸ E wee nu ε bó to tenje wvú ε bó ε tfuse wase wvú yew, fo wvú egomtè keenu diεwe wee wvú bεε ntffuse le ke. E wee nu dvú wvú bó to tenje wvú ε wvú bεε ntffuse, fo wvú egomtè le bó etfuse wvú yew keseen ke, ¹⁹ njefo é wee nu ε bó ε tfuse wvú yew kenεε bó baa tfuse ke, tu ke fife kenke fiεε keege ke. Fiεε fi nu shiee le nu le wee egeεlè bonci bo Nyo' le. ²⁰ Wee tfuu emey ke enù no Nyo' to tenje wvú ε wvú nu. ²¹ E bó to tenje wo ε wo nu nfwa, fo wo ebuukè ke. Geenε, é wo kenke je keebuy bvunfaw e, é wo buy fiuw. ²² Ben ekeè le wee wvú Tata to tenje ε wvú nu nfwa nu ε wvú buy wase bvunfaw é fô Tata le. E è nu ke lenlen ten no wee wvú bó to tenje ε wvú yaa nu ke nfwa, nu wase keseen nfwa fô Klistu le. ²³ Bó to guy lo ben kenlum e. Fo ben enù bonfaw bo bonyii le ke. ²⁴ Nonen, boom bo bwεem e, wee emey ke enù bó Nyo' é je yí wvú to tenje wvú ε wvú nu jó le.

Ntefe é bokpweε noo boke' bo bonkfu le

²⁵ Keseen, ekume fi bokεne kenεε bolemse bó bεε bokpweε le, nu ε ke Tata nu ε see fiεε fi me enjay ke. Geenε, ε me nu enya wem ηkpawwε diεwe wee wvú Tata nu ε koo shen fô wvú le ε wee nelo ebee fiεε fi wvú gayte le. ²⁶ Me ηkpwaake le nje ηgew wvú nu keseen, nu ε fí jee le wee emey ke enù no wvú nu. ²⁷ E wee kenke wase kpwoon, fo wvú ebvuu egomtè keekun wvú ke. Wee é no nu se kpwoon, fo wvú ebvuu egomtè kpwoon ke. ²⁸ Geenε, é diemsen yen

le wen nu etaashe bô kpwoon é bô wvú enu, tu wvú baa ge kebefe ke. Ngon kpwoon e gen é diemsen e, tu wvú baa ge ten kebefe ke. Geen en, ben ekee le bonyii bô nu e taashe nu e bó nu ke ekenke bonjgew yí wonj wvun e, e fô me le nu e me ngomte keenjgemngem ben yí fifin e.

²⁹ Boom bo bwem e, fiee fi me njemyi nu le kefew kfufe wase baay keejewsee yí mwem mvu yí nshé le fen e. E kew yí keseen e e gen lo, bonyii bô kenke wase bokene enù diewe ke bó kenke ke. ³⁰ E bonyii bô beele kpwe enù diewe ke bó beele ke, é bô lanlanje enù diewe ke fiee jee bó le ke, é bô guyte mwem enù diewe bó baa kenke naa lo fiee ke. ³¹ E bonyii bô gee mwem yí wonj wvun e enù diewe ke bó kenke naa lo fiee keege bô wonj wvun ke. Me njemyi nen, njefo wonj wvun no wvú nu keseen nen, nu e wvú fele lo.

³² Me ngomte le ben enù e fiee yaa jewsee ben ke. Wee wvú nu se kpwoon ké no geele bvufee yí saaka wvú ekume Tata le no è nulo é wvú egee ke e è nu fiee fi Tata eyuuke njon bô wvú. ³³ E wee wvú kenke kpwoon ké no geele bvufee e è nu yí mwem mvu yí wonj wvun e no è nulo é wvú egee fiee fi ye ejee kpwese.

³⁴ E wvú mum no nu e bvufee bwew e gawsen. E nu ke lenlen no fi kpwoon kenen ngon kpwoon wvú baa kenke diemsen e nu. Wvú ké no geele bvufee yí saaka wvú ekume Tata le no è nulo é wvú enya ekole kew bô fitele fiew ficii é wvú. E wvú kenke diemsen ké no geele bvufee e è nu yí mwem mvu yí wonj wvun e no è nulo é wvú egee fiee fi ye ejee dweese. ³⁵ Me njemyi nen ke keenfi lo ben. Ke è nu le me ngomte keembanj je fô wee mvu le ke. Me ngomte e è nu le wee ekié fiee fi nu lenj, wvú le è nulo é wvú elemte fô Tata le bô fitele fimwaan e bvufee bwew baa gawsen ke.

³⁶ E diemsen leyte wan kpwoon, e ne e no yene le gee diwene fô wan kpwoon wvudvu le baa nu lenj ke, e ye nyete wase wvú baay, e fi nu ke le bó etaashe enu, é wvú ge no wvú shieele, taashe bô kpwoon wvudvu. Tu wvú baa ge kebefe ke. ³⁷ Geen en, diemsen wvú nu e lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu etaashe enu bô kpwoon wvú wvú leyte ke, e wee yaa kane wvú le bó etaashe ke, e wvú wensene ten bô ye ye, e lese lo fô fitele fiew e le ke bô wvú nu etaashe ke, * tu wvú nu e ge lenj. ³⁸ Fí mum è no nu le, wee wvú nu e taashe e no nu bô kpwese wvú wvú leyte nu e ge ke lenj. Geen en, wee wvú baa taashe bô we kpwese nu e ge naa lenj baay. † ³⁹ Kpwoon ké no nu kpwee wee seke dweese bee dvú. Geen en, é dweese nelo e kpwe, tu è nulo é wvú egen é diemsen wvú le wvú wvú shieele é bô wvú etaashe enu, e wvuwé wee kenke keenu wee Tata. ⁴⁰ Geen en, no me n'yene fiem nu é kpwoon wvudvu mey lo nonen, é wvú eyuuke lo njon baay. Me njemyi nen, e me nkee le me nkenke ten Keyoy ke Nyo' le.

8

Saaka ekume mwem mvudien mvú bó nu e ge kentanje dvú fô bonyo' le

7:29 Lum 13:11-13; 1Bi 4:7; Fili 4:5 **7:31** 1Jon 2:17 **7:33** Luk 14:20 * **7:37** Kene le, "... keekenke ke lo wvú diewe kpwese wvú leyte le," † **7:38** 36 Kene le, "E wee kenke waa we e ne e no yene le ke wen gee bó waa wen é ye yí lenj e ke, e wan wvudvu e kpwese wase e wvú yene le é be nulo é wan enu bô diemsen, é wvú ge no wvú yene, cine e waa we taashe no nu bô dweese, tu wvú baa ge kebefe ke. ³⁷ Geen en, wee wvú nu e lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu enya waa wen é diemsen ke, e wee yaa kane wvú le wvú enya ke, e wvú kenke ten mvungay keege fiee fi wvú shieele, e lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu enya waa wen é diemsen ke, tu wvú nu e ge lenj. ³⁸ Fí e mum e no nu le, wee wvú nu e nya waa we é diemsen nu e ge ke lenj. Geen en, wee wvú baa nya we é diemsen nu e ge naa lenj baay."

7:39 Lum 7:2-3

¹ Me nu njeme keseen ekumε mwεεm mvudien mvù bonyii gee bintanje dvù fô bonyo' le. E nu keceey no bó duu le beene bocii kenjke bvufee. Bvubvun bvufee nulo ege é wee ebensee e è nu ye. Geenεn, ε kenjkonen ké no yoote lo. ² E wee ne ε no kpwaake le wen kee mwεεm, é wvù no kee le wvù baa looci wase kee no wvù kenjke keeke ke. ³ Geenεn, é wee koonjke Nyo', é Nyo' no kee mwεεn.

⁴ Nonεn, fi ekumε keediee mwεεm mvudien mvù bó nu ε ge kentanje dvù fô bonyo' le nu ε beene kee lo le ke bonyo' ban nu naa lo fiεε ke. Nyo' mey ke mwaan ε wvumvu yaa bvuu nu dvù ke. ⁵ Bonyii bomew joo le bonyo' bomew nu dvù fowe kenεε fokuse fen. E è nu keceey le bonyii joo le bonyo' nu nteen, ε bocee ekole nu ten nteen. ⁶ No bó cim joo nonεn nu ε fô beene le nu ε Nyo' mey ke mwaan. E è nu wvù wvù nu Icee wesebeene wvù to bomεε mwεεm mvunciim. E beene cee ε è nu nje ye. E Cee Ekole mey ke ten mwaan wvù è nu Jisos Klistu. E è nu wvù wvù bó to bomεε mwεεm mvunciim fele can ye le, ε beene kenjke ten nshii fele yi ye le.

⁷ Fifin nu fiεε e è baa nu bonyii bocii é beene ente bò kee ke. Bonyii bomew bò to shee gee bintanje fô bonyo' bodvu le nen'yi dioo diee kfuu mvumwε mwεεm mvudien keseen no kpwaake ke le bó bεε diee e è nu naa mwεεm mvù bó nu ε ge kentanje dvu fô bonyo' bodvu le. E mvuntelem mvubole mvu wεεyi mum no saake bó le mwεεm mvudien mvudvu nu ε befε bó bó. ⁸ Ben ekeé le ke è nulo é mwεεm mvudien ege é beene enu jεεy é Nyo' ejise ke. Ke beene nu sε bó ε die é fifie ekenjke fiεε keege ke. Beene ε die, jεεy jεεy saa enu ke. ⁹ Fiεε fi nu, nu ke le ben bò kee mwεεm mvun eyenè fo wee ke ne ejo mvungay mvù wee kenjke keege fiεε fi wvù koonjke dvù, ege e è nu fiεε fi waa bwεe wvù wεεyi egbwe lo ke. ¹⁰ E wvuwe wee wvù fitele wεεyi yen e wo wvù kee mwεεm, diekene bvudvu bvù bó gee bintanje fô bonyo' le, wvù saa ekoonjke ten keediee mwεεm mvudien mvù bó gee bintanje dvù fô bonyo' le? ¹¹ E wvù ge nonεn, ke tu wo wvù kee mwεεm nu ε befε wase bó waa bwoo wvù wεεyi wvun wvù Klistu to kpweε nje ye. ¹² E fiεε fi wo ge fin emum enu kebefe ε wo ε ge ε befε bó fitele fi waa bwoo wvù wεεyi le, ε kebefe kedvu nu ε wo ge ε è nu fô Klistu le. ¹³ Nonεn, ε è nu le fiεε fi me ndiee, ebeete bó waa bwεem, me nsaa embvuu en'yuu enjcum dvù ke, wvu le fo wvù ke egbwe ke.

9

Mvungay mvù waa ntum Jisos kenjke

¹ Ke è nulo é me enjee fiεε fi me njoonjke le? Ke me nu waa ntum Jisos e? Ke me nto nu ε n'yεn Tata wesebeene wvù Jisos e le? E ke ben ban nu sεw lemme diem fô Tata le le? ² E bonyii bomew cim kicine le ke me nu waa ntum Jisos, tu ke è nulo é ben ten ekicine ke. Ben nu nciise wvù dunji keceey le me nu waa ntum Tata Jisos.

³ Me ngayte fin é bonyii bò sowte kenyi kem. ⁴ Ke bese kenjke keediekene bvuu wukene nje lemme din e? ⁵ E ke bese ten kon lo ejo bosεse bokεne bò è nu bonyii bo mbee le elene bó bó ke lenjlenj diεwε Bitá bó boom bo ntum e bo Jisos e bomew noo boom bo bwεe Tata Jisos e le? ⁶ Fí nu le è mey ke bee

8:1 Lem 15:29; Lum 12:16; 13:1-7; 14:1; 16:14; Jon 13:34; Lum 15:1-2; 2Kol 8:7-8, 24; Gal 6:10; Efe 5:2
8:1 Lum 14:1-15:6 **8:3** 13:12; Gal 4:9 **8:4** 10:19-20; Dito 4:35, 39; 6:4-5; Gal 4:8-9 **8:6** 12:5-6;
 Jon 1:3-4; Efe 4:5-6; Kolo 1:16 **8:7** 10:23-33 **8:8** Lum 14:13, 15, 17, 21; Gal 5:13 **9:1** 4:9, 15;
 15:8-10; 2Kol 2:14-17; 3:1-3; 5:18-20; 10:7-8, 13; 11:5, 13; 12:11-13; Gal 1:1 **9:4** Luk 10:7-8; Mat 10:10
9:6 Lem 4:36; 11:22-26; Lem 18:3

Banaban bô kɛŋkɛ keelemte bô can yese sɛ diekene le? ⁷ Ɛ nu wee nci wvù la wvù lemte ɛ è taale kɛ wvù fô ekolɛ kew e? Ɛ wee lem wɛɛ, é wvù enu sɛ wvù ɛ die mwɛɛm mvù buyte wɛne dvudvu le? Ɛ wee ɛɛyɛ tɛn nyám, é wvù enu sɛ wvù kamte emben yodvu wuu le?

⁸ Mwɛɛm mvun mvù me njemyi mvun nu ɛ è nu ŋkpawɛɛ wee wvu wum maan e? Kɛ fi nu kɛ tɛn é bonci bo Nyo' le le? ⁹ Muses to nu ɛ sanj é Nwa' bonci le le,

“Ɛ wee jo nyam le yí elɛ eɣin,
fɔ wvù esúm diuw nyam yidvu kɛ.”

Ben kpwaake le Nyo' to jemyi nonɛn, ɛ è nu ɛkumɛ nyám e? ¹⁰ Wvù to jemyi ɛ è nu ɛkumɛ beene, ɛ bô to sanj fô beene le njefo wee wvù lemte wɛɛ kɛnɛɛ è nu wvù gbweci lo, kɛŋkɛ keetaale fwe kee le wen nu ke ekooy fiɛɛ wɛne fodvu. ¹¹ Ɛ bese fɛn nu ɛ jewɛ ŋgow yí é keyoy e é mvuntelem mvunɛn e, é fi enu baay fô bese le keekɛŋkɛ mwɛɛm mvu yí nshɛ le é ben e? ¹² Ɛ bonyii bomew kɛŋkɛ mvunɣay keegay le ben enya mwɛɛm é bô, tu kɛ è nulo é ben enya é bese fesɛn lo?

Baul to baa ejo mvunɣay mwew mvu waa ntum jisos e keefii mwɛɛm é bonyii kɛ

Geenɛn, bese baa jo mvumvun mvunɣay kɛ. Bese nu ɛ kuu ɛ è nu shém yí fiɛɛ ficii le, ɛfey fo fiɛɛ enu dvù keejewsee le fo saaka wvù jee wvu ɛkumɛ Klistu eɣɛne fwe. ¹³ Kɛ ben kee le bonyii bô lemte yew ncese le nu ɛ mwɛɛm mvudien mvubole ké no buyte ɛ è nu dvù, ɛ bonyii bô lemte fô ketan ke ncese le ké no boonkɛ tɛn fô mwɛɛm mvù bô too dvù fó le? ¹⁴ Ɛ nu kɛ lɛŋlɛŋ no Tata nu ɛ gay le bonyii bô fewci saaka wvù jee kɛŋkɛ keeɛɛ ɛ è nu yí dvù le.

¹⁵ Naa no fi nu nonɛn, me mbaa njo mvumvun mvunɣay kɛ, ɛ kɛ me nsaanjke nɛn le ben ekɛw egee fimew fô me le kɛ. Ɛ è fɛn nu le wee ege é ye yin yí me nsaale nje diɛw Nyo' yí me nfewci ɛcici enu le me nfii mwɛɛm é bô, é fi ejee le me ŋkpwe lo. ¹⁶ Kɛ me ŋkɛŋkɛ keensaale ye le me nfewci saaka wvù jee wvu ɛkumɛ jisos Klistu kɛ. Ɛ ge Nyo' le me enfewci. Ɛ me ntun lo keenfewci, é Nyo' elan ŋɛw yí yɛm e. ¹⁷ Ɛ è fɛn nu le me ŋgee lemme din ɛ è nu ŋkpawɛɛ wɛm, é me enshieele mmawɛɛ. Geenɛn, kɛ è to seyse me kɛ. Ɛ to seyse Nyo' nya can yɛm e. ¹⁸ Kfuɛ sɛw wvù è nulo é me eŋkɛŋkɛ nje lemme din nu naa la? Sɛw wɛm nu kɛ le me enfewci saaka wvù jee ɛcici, n'ya nleeme le ben elaake me no me nfewci saaka wvudvu kɛ. ¹⁹ Ben ekeè le kɛ me nu é wee ɛkuse kɛ. Geenɛn, me nu ɛ ntufuse ekolɛ kem le me enú nfwa bonyii bocii wvu le me enso bô nteɛn, é bô enu bo Klistu le. ²⁰ Me ndioo nu bee Bojuu, no ŋgee ɛ è nu no bô ké no gee, wvu le me enso bô é bô etu bonyii bo Klistu le. Me ndioo nu bee bô no bô bii bonci bo Muses e, no ŋgee kɛ diɛwɛ bô le. Geenɛn, n'ya nu ɛkuse jo bonci kɛ, wvu le me enso bonyii é bô ente. ²¹ Ɛ me ndioo nu bee bonyii bô yaa nu é boba bonci kuse, no ŋgee kɛ tɛn diɛwɛ wee wvù yaa nu kɛ é bonci kuse. Me ŋgee nonɛn, wvu le me enso tɛn bonyii boba é bô enu bo Klistu le. Kɛ è nu le me mbaa nu é nci Nyo' kuse kɛ. Me nu é nci Klistu kuse. ²² Ɛ me ndioo nu tɛn bee bonyii bô wɛɛyí yí mbee le, ɛ me ntu tɛn diɛwɛ bô le wvu le me enso tɛn bô. Me nu ɛ ntu wase lo fiɛɛ ficii fô bonyii bocii le, wvu le è nulo é me eŋge naa la fi è nulo é me eŋge é bomew é bô ente ke eboy. ²³ Me ŋgee mwɛɛm mvun

9:9 Dito 25:4; 1Kol 10:11; 1Tim 5:18 **9:11** 9:4; Lum 15:27; Gal 6:6 **9:12** Lem 20:34-35; 2Kol 11:9
9:13 Ktj 18:8-19 **9:14** 9:4 **9:15** Lem 18:3 **9:16** Yɛli 20:9 **9:17** 4:1 **9:19** 10:23-24,
 32-33; Lum 15:1 **9:19** Mat 20:26-27 **9:20** Lem 16:3; 21:20-26 **9:21** Gal 2:3-4 **9:22** Lum
 1:13; 2Kol 5:11; 11:29

mvunciim nen nje saaka wvù jee wvu ekumε Klistu, wvu le me nke enkenke ten bvujonke bvù saaka wvudvu nyaa ê bonyii.

²⁴ Ke ben kee le yí kenlewte le nu ε bonyii ké no lewte nteen ε è ke so ke wee mwaan kenke mmawce? Nonen, ben ten elewtè ê je yí ben ke ekenke mmawce le. ²⁵ Bonyii bo kensewce le bocii keneε è nu kensewce ke kenlewte le, keneε è nu kfuu kè neε, ké no yeyi naa ntay. Bó ké no yeyi nonen, keeke ekenke mmawce, ε mmawce wvun yaa nu wvù mεy lo ke. Geenen, ε wesebeene mmawce nu wvù mεy lo. ²⁶ Me nlewte kem kenlewte ηgene teytey ε è nu fò bó koole. Ke me nu diewe wee mvunko wvù tfumyi ke lo mvunko ncεw ncεw ke. ²⁷ Me nyewle bó ye yem, momte le yí ebii ε è nu fiεε fi leη e, wvu le fo me nke endioo ε nfewce wase diew Nyo' ê bonyii bomew, é Nyo' ekaa ebvuse lo me ηgoo le ke.

10

Beene eyenè fo fiεε fi to kooyεε bô bonyii bo Islael ke ekooy bô beene

¹ Boom bo bwεεm e, me ηgomte le ben ekume ntay fiεε fi to kooyεε bô bo'icee cee boεεbeene seke bó to lenε ηkpwaante. Bó bocii to lenε ekuse jo kembew, gen lente joo yi baay kuse, ² ε bó mum no nu ke diewe bó nu ε taashε bó bó bo Muses ê kembew kedvu noo ê joo yidvu le. ³ Bó bocii to diee mwεεm mvudien ε è to nyaa Nyo', ⁴ wuu ten joo ε è nyaa Nyo', ε wvù to gee ε yí buyte yí kembaan e. Kembaan kedvu to nu Klistu wvù to lenε bó bó. ⁵ Naa no bó to yene mwεεm mvun e nen, ε nteen bó le no gee ke mwεεm mvù fitele ebeete Nyo'. ε wvù mum yuwyε boba bonyii, ε digvune dibole jiiimen ηkpwaante jodvu.

⁶ Mwεεm mvun mvù to kooyεε bô bó nu ntefe fò beene le le fo beene ekenke shieε mwεεm mvù befe diewe bó le ke. ⁷ Fo beene ebunleε bonyo' bo ecici no bó bomew to bunlee ke. Bó nu ε san ekumε bó le, "Bonyii to nu ε shii, dieken, wuken, ja we mum ley bine le no bine fò fimooso le."

⁸ Fo beene ejaanjè kenjan no bó bomew to jaanke, ε Nyo' ge ε bó kpweken bontfuke mbaanfiεε ncow botete (23,000) yí diuu dimwaan e ke. ⁹ Fo beene emomtè Tata no bó bomew to momte, ε Nyo' ge ε yó tawyε bonyii bodvu ε bó kpweken ke. ¹⁰ Fo beene ewvukenè no bó bomew to wvukene, ε Nceendaa Kpwe yuwyε bó ke.

¹¹ Mwεεm mvun mvunciim mvù to kooyεε bô bó nu ntefe fò bonyii le. ε bó to san nen le beene ban bò cee ε è nu kefew kè won kaa wase le, ejoð wεε. ¹² Nonen, wee wvù kpwaake le wen leeme temyi ntay, eyenè fo wvù ke egbwe. ¹³ Ben ekeè le mmom yicii yí too fò ben e nu ke yí ké no too ten fò bonyii bomew e. Nyo' nu Nyo' kecey, ε ke è nulo é wvù ecine é mmom eto fò ben e fey mvungay mvunen ke. ε mmom too fò ben e, é wvù edunce ke je yí ben efey jó eso mmom yidvu.

¹⁴ Nonen nsáa yem shém, me ε no nteete ben le ben elewtè mwεém mvu ekumε bonyo' bo ecici. ¹⁵ Me njemyi ê ben nen diewe ê bonyii bò kenke bvufee

9:24 Fili 3:12-14; 2Tim 2:4-6; 4:7-8; Jem 1:12; 1Bi 5:4; Mwm 2:10 9:27 Lum 8:13; 13:14 10:1 Ksm 13:21; 14:21-29 * 10:1 Joo yi baay yin nu yí bó teje le Joo yi Yeεle (Kensam 14:21-22). 10:3 Ksm 16:13-35; Dito 8:3; Mben 78:24-25 10:4 Ksm 17:6; Ktj 20:11; Mben 78:15 10:5 Ktj 14:29-30; Mben 78:31; Ibu 3:17; Jut 5 10:6 Ktj 11:4, 34; Mben 106:14 10:8 Ktj 25:1-9 10:9 Ktj 21:5-6 10:10 Ktj 14:2, 36; 16:41; 17:6-15; Mben 106:25-27; Ibu 3:17-18 10:11 7:29-31; Lum 15:4 10:12 Gal 6:1 10:13 1:9; Jem 1:13-14 10:14 1Jon 5:21

le. Ben ekpawwɛ nɔy lɛ laa kɛ fiɛɛ fi mɛ njɛmyi ɛ ben fin nu keɛɛy ɛ? ¹⁶ Kɛ beene kɛ joo fiko fi ntaashɛ le, nya keyoone ɛ Nyo', wu yi kentaashɛ le, tu beene nu ɛ taashɛ yi ɛlɛmɛ ke Klistu le? Ɛ beene kɛ dioo ɛ jo blɛɛd wvu yi kefew kɛkiɛ le ɛ guuten ɛ die yi kentaashɛ le, kɛ tu beene taashi ɛ ɛ nu yi ye Klistu le? ¹⁷ No beene diee blɛɛd wvuun nɛn nu bonyii nteen ɛ ntuw nu kɛ mwaan, tu fi dunji lɛ beene nu ye yimiaaŋ, njefo beene diee kɛ ɛ ɛ nu ntuw mwaan. ¹⁸ Ben ejo kenfewsɛn fɔ bonyii bo Israel e. Wee tfuu wvu diee fiɛɛ fɔ ketan ke ncese le nu ɛ taashɛ wase bɔ Nyo' yi ncese wvudvu le. ¹⁹ Fiɛɛ fi mɛ ŋgayte fɛn nu lɛ la? Ɛ fɛn nu lɛ mwɛɛm mvu bɔ gee bintanɛ dvu fɔ bonyo' le kɛŋke fiɛɛ keege kɛnɛɛ lɛ bonyo' bodvu tɛn kɛŋke fiɛɛ keege? ²⁰ Kɛ ɛ nu nonɛn kɛ. Fiɛɛ fi mɛ ŋgayte nu lɛ boncese bɔ bonyii bɔ yaa kee kɛ Nyo' gee nu ɛ bɔ gee ɛ ɛ nu fɔ bonceendaa bɔ dɛwle le. Kɛ bɔ gee ɛ ɛ nu fɔ Nyo' le kɛ. Mɛ ɛ no ŋgayte lɛ fo ben ɛtaashi ben ɛ bonceendaa bɔ dɛwle le kɛ. ²¹ Kɛ ɛ nulo ɛ ben ewu ɛ fiko fi ntaashɛ le fi ɛ nu fi Tata le, bvuu wuu ɛ fiko fi Satan e kɛ. Kɛ ɛ nulo tɛn ɛ ben ediee mwɛɛm mvudien mvu Tata le bvuu diee mvu Satan e kɛ. ²² Fo beene egeɛ fi shɛm eton'yi Tata kɛ. Kɛ beene tɛmyi fele wvu kɛ.

Wee egeɛ fiɛɛ ɛ ɛ nu fi nulo efi tɛn waa bwee

²³ Beene bomew nɛn'yi no duu lɛ bɔ kɛŋke mvunɔy keege naa fiɛɛ ficii. Geenɛn, bɔ ekeɛ lɛ kɛ ɛ nu fiɛɛ ficii fi nulo efi wee kɛ. Ɛ beene bomew nɛn'yi no duu kɛ lɛ bɔ kɛŋke mvunɔy keege naa fiɛɛ ficii. Ɛ kɛ ɛ nu tɛn fiɛɛ ficii fi nulo ege ɛ wee eleeme tɛmyi yi mbee we le kɛ. ²⁴ Fo wee egeɛ fiɛɛ kpwaake kɛ ɛ ɛ nu ɛkolɛ kew kɛ. Wee ekpwaakɛ tɛn ɛkumɛ waa bwee. ²⁵ Ben edieɛ nyam yicii yi bɔ geese fɔ way yaa sowte laa yi nɛ fɛɛ lɛ, wvu lɛ fo mvuntelem mvunen esaakɛ ben yi fifiɛ le kɛ. ²⁶ Mɛ njɛmyi nonɛn, njefo bɔ nu ɛ san ɛ Nwa' Nyo' le lɛ,
 “Ɛ kɛŋke Tata wɔŋ wvun noo mwɛɛm mvunciim mvu nu yi dvu le.”

²⁷ Ɛ wee wvu yaa nu kɛ wee mbee teŋe ben lɛ ben eto ediekɛn, ben ɛ bee ɛ gɛn, ɛ ben no diee fiɛɛ ficii fi bɔ nya ɛ ben yaa sowte kɛ. Fo fitele esaakɛ ben yi fifiɛ le kɛ. ²⁸ Geenɛn, ɛ wee mvu nɛ lo ɛ see ɛ ben lɛ mwɛɛm mvudien mvudvu nu ɛ bɔ ɛ ge kentanɛ dvu fɔ bonyo' le, fo ben edie kɛ wvu lɛ fo wee wvu be seŋe ɛ ben eyenɛ lɛ ben gee fiɛɛ fi befe, bɔ fo fitele esaakɛ wee. ²⁹ Mɛ ŋgayte fitele fin ɛ ɛ nu fi wee wvu be seŋe ɛ ben e. Kɛ mɛ ŋgayte ɛ ɛ nu finɛn kɛ. Geenɛn, ɛ nulo ɛ wee mvu ebife lɛ laa ɛ nulo ɛ wen elu keege fiɛɛ fi wen kooŋke nje fi nu esaake fitele fi wee mvu le le? ³⁰ Ɛ mɛ ndiee fiɛɛ ɛ mɛ ɛ nya keyoone kedvu ɛ Nyo', ɛ wee ebvuu esaake mɛ nje la? ³¹ Mɛ ɛ mum ɛ no nduu fiem lɛ fiɛɛ ficii fi wee gee, kɛnɛɛ wvu diee ɛ ɛ nu fidien, kɛnɛɛ wvu wuu ɛ ɛ nu fiwuun, ɛ wvu no gee ɛ je yi wee mvu yɛn lo, enyaà mbense ɛ Nyo' le. ³² Fo ben egeɛ fiɛɛ fi nulo ebefe bɔ mvuntelem mvu bonyii le kɛ, kɛnɛɛ ɛ nu Bojuu, kɛnɛɛ ɛ nu bonyii bɔ yaa nu kɛ Bojuu, kɛnɛɛ kentaashɛ ke bonyii bo mbee le bo Nyo' le. ³³ Mɛ momte fiem keŋgee fiɛɛ ficii ɛ ɛ nu fi wee tfuu eyuukɛ njon. Kɛ mɛ ŋkpwaake kɛ ɛ ɛ nu ɛkumɛ ɛkolɛ kem maŋ kɛ. Mɛ ŋkpwaake ɛkumɛ bonyii bocii lɛ mɛ eŋɛ ɛ bɔ ke eboy.

11

No è nulo é wee enu seke wvú bunlee

¹ Ben ebenenè me ke no me mbenene Klistu. ² Me mbensee ben no ben kumyi me yí fiεε ficii le bvuu bii mwεεm mvú me nto n'yεεyεε ben dvú. ³ Geenεn, me ηgomte le ben ekiεε ntay le ekole ke diemsen tfuu le nu Klistu, ε ekole ke kpwoon e nu dweese, ε ekole ke Klistu le nu Nyo'. ⁴ E diemsen bunlee lo, keεεε wvú teete ntum Nyo' ε wvú ε ban ekole, tu wvú shoose ekole kew. ⁵ Geenεn, ε kpwoon bunlee, keεεε wvú teete ε è nu ntum Nyo' se wvú nu ε ban ekole ηkuuη, tu wvú shoose ε è nu ekole kew. Ke jεεy jεεy wvuwe kpwoon bó wvú nu ε kpwaa ekole nu dvú ke. ⁶ E wvú yen le ke wen nu eban ekole kew ke, é wvú mum kpwaa lo. Geenεn, no è nu ken'wuumεn fô kpwoon e keenu bó ekole ε bó ε kpwaa, ε wvú mum ban le ekole kedvu. ⁷ Ke diemsen keηke keeban ekole kew seke wvú bunlee ke, njefo wvú nu nfieesen Nyo' bvuu nu bvujonke bvú Nyo' le. Geenεn, ε kpwoon nu bvujonke bvú dweese le. ⁸ Ke è to buy diemsen yí kpwoon e ke, è to buy kpwoon yí diemsen e. ⁹ Ke Nyo' to bom ten diemsen nje kpwoon ke. Wvú to bom ε è nu kpwoon nje diemsen. ¹⁰ E nu nje fifie bó nje bonceendaa bo Nyo' le wvú kpwoon keηke keeban ekole kew. ¹¹ Naa no fi nu nonεn, fô beene bó nu ε taashε wase beene bo Tata le, nu ε kpwoon yaa nu ke bó ekole kew maan ke, ε diemsen yaa nu ke ten bó ekole kew maan ke. ¹² Fí nu nonεn, njefo no Nyo' to bomεε kpwoon yí diemsen e nu ε keseen nu ε è boote kpwoon diemsen. E fiεε ficii nen'yi fô Nyo' le. ¹³ Ben ten ke taa ente jodvu eyen le laa fi nu leη fô kpwoon e keebunlee Nyo' se wvú nu ε ban ekole le. ¹⁴ Naa no ben yene mwεεm e, bonyii bocii kee lo le fô diemsen e keεεε ekole ε kí ci baay nu ε è nu kenshoose fô wvú le. ¹⁵ Geenεn, ε fô kpwoon e nu ε keekeηke yvuw yí defe nu lo ηgone fô wvú le. Nyo' to nu ε nya yvuw yí defe é kpwoon le yí ebanyi ekole kew. ¹⁶ E wee nu dvú wvú gomte keekicine fiεε fin, é wvú no kee le ke beene keεεε bintaashε bi bonyii bó mbee le bo Nyo' le bvuu keηke yimi je ke.

*Ntefe ekumε ntaashε**(Mat 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)*

¹⁷ Geenεn, fiεε fimew nu dvú fi me ηgomte keentefe ben yí dvú le, ε è nu fi ben gee ε me n'yaa nu embense lo ben yí dvú le ke. Ben ké too shii yí kentaashε le ε è buy ke fiεε fi befe efey fi jee. ¹⁸ Fiεε fi me ηgomte keen'yaw engay nu le, me n'yuuke le ben ké taashi diεwε kentaashε ke bonyii bo mbee le, no nu dew jεεy jεεy. Me ε no n'yene le è nulo enu keεεy. ¹⁹ Fí lo jee ke le kenγawsen enu é ben entelεη wvu le bó emum eloocε ekiεε bonyii bo leη é ben ente. ²⁰ Me n'yene le ben ké too yí kentaashε le keedie mwεεm mvudien mvu Tata wesebeene wvú Jisos e, saa die ε è nu mvú ke. ²¹ Me njemyi nen njefo ben ké dioo diekene, ε wee no diee ke ε è nu mwew mwεεm mvudien gne fwe, ε bomew mum mεy jen, ε bomew wu mbvuum ε mó koo lo bó. ²² E nu la fi nonεn? Ke ben keηke yéw keediekene, wukene dvú le? Nu le ben gomte keejoo kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Nyo' le ekuse, gee ε bonyii bó fuute wuume le? E nulo é me njeme é ben le la? E nulo é me embensee ben e? Naa lo, ke è nulo é me embensee ke. ²³ Me nto nu ε n'yεεyi ben ε è nu bó fiεε fi Tata to yεεyεε me dvú, le è to nu entan jô bó to nu keεεε Tata wesebeene wvú Jisos, ε wvú jo

ntuw blēed, ²⁴ nya keyoone ê Nyo', guushε gay le, "Fin nu ye yem ε me ε nya nje ben. Ben egeè fifin keekumyi me." ²⁵ Ε bó dieken mese, ε wvú jo fiko ge ke leηleη diεwe fwe le, gay le, "Fiko fin nu fi monkan mo monfem mô Nyo' gbwo bó ελεμε kem. Ben egeè fifin sekecii wuu keekumyi me." ²⁶ Fí ε mum ε no nu le ε gen naa ε buy seke Tata nu ke ekase eto le, nu ε sekecii kê ben diee blēed wvun bvuu wuu fiko fin nu ε ben fewci ε è nu ekume kpwe Tata. ²⁷ Nonen, ε è nu naa yεε wvú diee blēed wvudvu kenεε wuu fiko fi Tata le fidvu ê je yi baa jee le ke, tu mwεten gee ε è nu kebefε njefo wvú baa wvumte ye bó ελεμε ke Tata le ke. ²⁸ Wee dioo nu keedie blēed wvun ebvuu ewu fiko fin, ε wvú yaw jije ekole kew ntay se no gee nonen, ²⁹ njefo é wee diee blēed wvun, wuu fiko fin yaa kee fiε fi è nu ye Tata, tu mwεten diee bvuu wuu, joo ε è nu nsaw fô ekole kew e. ³⁰ Ε nu fiε fi bonyii nteen ê ben enteleη weεyi ε bomew cemkene ε bomew ε kpweken wase. ³¹ Geenεn, é beene jije bikuu bisεbeene ntay ε se no diee bvuu wuu, Tata saa ebvuu esaw beene ke. ³² Ε Tata saake beene, tu wvú nεci lo beene wvu le fo wvú ke etaashε beene bó bonyii bo yí won wvun e le beene nu ε gbwe nsaw ke. ³³ Boom bo bwεem e, fi ε mum ε no nu le seke ben ε taashε keedie mwεem mvudien mvu Tata le, ε ben cεy ε wee tfuu to. ³⁴ Ε jen yuu wee, é mwεten dieken fô yew e se no too wvu le fo wvú ke eto ege fiε ejo ε è nu nsaw fô ekole kew e ke. Fi ekume mwεem mvumew nu ε me nu nke entefe ben yí dvú le ε è nu seke me ε nto.

12

Nnyá Keyoy ke Yuule

¹ Boom bo bwεem e, me nu enjeme keseen ekume nnyá yí Keyoy ke Yuule nyaa ê bonyii. Ke me ngomte le ben enu kenjiwe le ke. ² Ben ekeè le seke ben to bεε bonyii bó yaa kee ke Nyo', nu ε bó to leε ben ε ben no njimte, mum wvumte bonyo' bo εcici bó nu se bó nulo ejeme nkuuη. ³ Me ε mum ε no ηgayte le ben ekieε ntay le é wee nu ε Keyoy ke Nyo' le nu yí ye le, wvú saa ebvuu egay le, "Lon ekoo Jisos" ke. Ε wee yaa nulo egay le, "Jisos nu Tata" se è fici Keyoy ke Yuule wvú ke.

⁴ Ε dioo tu fô nnyá le nu ε bonyii keηke nnyá jεy jεy ε è nyaa ke Keyoy kemwaan ê bó. ⁵ Bonyii lemte dilemme jεy jεy ê kentaashε ke bonyii bo mbee le ente, geenεn ε cee ekole wvubo nu ke mwaan. ⁶ Ε jé nu jεy jεy yí bonyii lemte jó, ε è gee ke Nyo' mwaan le bonyii egeè dilemme didvu ê yiye jé le. ⁷ Bó nu ε nya ke wee mwaan mwaan bó ye nnya yí Keyoy ke Yuule keelemte fici kentaashε kecii dvú. ⁸ Ε wee mvu no keηke ye nnya yí Keyoy ke Yuule nya ê wvú ε è nu keejemyi diεwe wee wvú keηke bvufee le, nya yí wee mvu nnya ε è nu keejemyi diεwe wee wvú kee fiε le. Ε Keyoy kin nu ke kemwaan. ⁹ Ε Keyoy ké nya yí wee mvu nnya ε è nu fitele fi wvú else yí Nyo' le ntay, nya yí wee mvu ε è nu keefele bincem. Ε Keyoy kin nu ke kemwaan. ¹⁰ Ε Keyoy ké nya yí wee mvu nnya ε è nu keegee binghaw bi mwεem e, nya yí wee mvu ε è nu keeteete bontum bo Nyo' le, nya yí wee mvu ε è nu bvufee keekeε jεy jεy mwεem mvù nen'yi fô Keyoy ke Nyo' le bó mvú yaa nen'yi ke fô Keyoy ke Nyo' le, nya yí wee mvu ε è nu mvunγay keejemyi díεw yí bó

yaa kee ke, nya yi wee mvu e è nu keecee yi mweem mvù wee wvudvu jemyi ê bonyii. ¹¹ Bó gee mweem mvun mvunciim e è nyaa ke Keyoy kemwaan nnya yidvu ê bó. E kí gawci ê wee tfuu no kí shieele.

Kentaashε ke bonyii bo mbee le nu diwε ye wee le

¹² Beene kee le ye wee nu ke yimiaan, geenε e yí keηke biba nteen. E naa no biba bidvu cim nu nteen nen nu e bí taashi gee ye yimiaan. E nu ke ten no Klistu bô bonyii bew nu. ¹³ Beene nu bonyii jεy jεy, e bomew nu Bojuu, bomew Boglek, e bomew nu bonfaw, e bomew yaa nu ke bonfaw. E è nu ke Keyoy kemwaan kè to taashε beene bocii keenu ye yimiaan. * E Nyo' to geke ke e è nu Keyoy kedvu kemwaan fô mvuntelem mvuseε beene le.

¹⁴ Ke ye wee nu ke keba ke ye le kemwaan ke. E nu biba nteen. ¹⁵ E ekale cim ne e gay le, “No me mbaa nu kebo ke, tu ke me mbeε keba ke ye le ke”, fifie saa ege é kí emum enu se è nu keba ke ye le ke. ¹⁶ Kentuntun e ne ten e gay le, “No me mbaa nu jise ke, tu ke me mbeε keba ke ye le ke”, fifie saa ege é kí emum enu se è nu keba ke ye le ke. ¹⁷ E ye wee yicii be mey ke jise, é wvú eyuuke mweem bô la? E yí be mey ke kentuntun, é wvú eyuuke nsam fiε bô la? ¹⁸ Fiε fi nu, nu le Nyo' to nu e bom wee seyse biba biew bi ye le jεy jεy no wvú koonke. ¹⁹ E ye wee be nu ke keba kemwaan, é yí enu neε le? ²⁰ No fi nu, biba bi ye le nu nteen. Geenε e bí e taashe e ge ye yimiaan. ²¹ Ke è nulo é jise egay é kebo le, “Ke me nshieele wo ke.” E ke ekole nulo egay ten é bikaa le, “Ke me nshieele ben ke.” ²² Fiε fi kaa nu, nu le biba bi ye le bi yen'yi le bí wεyi lo nu bi ke è nulo é ye wee enu se bí ke. ²³ E biba bi ye le bi beene joo le bí nu ncew, nu bi beene taale fó ntay. E biba bi beene ké no wuumene keeduñci é bonyii nu bi beene ké no banyi. ²⁴ E biba bi bonyii yεne, nu bi yaa shieele le bó etaalé fó nonε ke. Nyo' nu e seyse ye wee é je yí le bó ewvumtè biba bi yen'yi le bí nu ncew e. ²⁵ Wvú to ge nonε wvu le fô kengawsen enu yí ye le ke, le keba etomtè kemew, e kemew tomtε kemew. ²⁶ E keba ke ye le kemew ne e nu yuuke nsase, tu biba bidvu bicii nu eyuuke nsase. E bó seyse keba ke ye le kemwaan, tu bí bicii nu elanlanje bô kí. ²⁷ E dioo tu fô Klistu le nu e ben bocii nu ye ye, e wee mwaan mwaan ben e nu keba ke ye yidvu le. ²⁸ Nyo' nu e geε bonyii bô elemtè dilemme jεy jεy é kentaashε ke bonyii bo mbee le. E bo fwe nu boom bo ntum e bo Jisos e, e bô bii bó le nu bonyii bô teete bontum bo Nyo' le, e bô bii bó le nu bonyii bô yεyi bonyii. E geε bomew e è nu bonyii bô egeε binghaw bi mweem e, bomew bô efelè bincem, bomew bô efici bonyii. E geε bomew e è nu bô eseyseè no dilemme egeε, e bomew nu bô kee keejemyi díw yí bó baa kee yí ke. ²⁹ Ke è nu bonyii bocii bô nu boom bo ntum e bo Jisos e ke. Ke è nu bocii bô teete bontum bo Nyo' le ke. Ke è nu bonyii bocii bô yεyi bonyii ke, e ke è nu bocii bô gee binghaw bi mweem e ke. ³⁰ Ke è nu bonyii bocii bô keηke nnya keefele bincem ke. Ke è nu bocii bô nulo ejemyi díw yí bó baa kee ke. E ke è nu ten bonyii bocii bô nulo ecee yi mweem mvù bonyii jemyi é díw yimi le é bonyii ke. ³¹ No nnyá yin yicii nu nen, ben eshieelè ntay keeηke nnyá e è nu yí kuuke fele yicii. Geenε, me nu nduñce é ben fiε fi fele mweem mvun mvunciim.

12:11 7:7; Lum 12:3; Efe 4:7; 1Bi 4:10 **12:12** 12:27 **12:13** Gal 3:27-28 * **12:13** Keneε le, “E è nu ke Keyoy kemwaan kè to jõe beene bocii é bó se lese beene é joo keenu ye yimiaan.” **12:26** Lum 12:15; 2Kol 11:29 **12:27** 6:15; 10:17; 12:12; Lum 12:4-5; Efe 4:4, 16; 5:30 **12:28** 12:8-10; 14:1-4; Lem 13:1; 15:32; Efe 4:11-12 **12:31** 14:1

13

Kenkohen fele mwεem mvunciim

¹ Ε me ncim ηkee keenjeme diεw bitum bicii naa noo diεw bonceendaa bo Nyo' le, se me ηκηηke kenkohen fō bonyii le ηkuuη, tu me ηkumte ke ε ε nu diuw diεwe ηgem wvū caake, keηε bikaηkaη e ε wee kpwaake. ² Ε me ncim ηκηηke naa mvuηgay keenteete bontum bo Nyo' le, ηkee mwεem mvunciim naa noo mvū nu ε kenyii le, ε nlese fitele yī Nyo' le naa ntay wvū ε nulo ε me emvuwyi dikum, geenεn se me ηκηηke kenkohen fō bonyii le, tu me nu ke lo fiεε fi εcici. ³ Ε me ncim njo mwεem mwem mvunciim ε ηgaw ε bonyii, ε nya ten ye yem le bō eton, * geenεn se me ηκηηke kenkohen fō bonyii le ηkuuη, sew wvudvu saa enu ke. ⁴ Wee wvū kenke kenkohen fō bonyii le ké no kuule shém, bvuu gee gee di jee fō bonyii le. Ke wvuwe wee ké no bene kendoη ke. Ke wvū ké no saale ye keηε bensee ye ke. ⁵ Ke wvū ké no ηsane yī bonyii le ke. Ke wvū ké no kpwaake ke ε ε nu ekole kew ke. Ke wvū ké ton'ye shém cekey ke. Ε ke wvū ké no geele wee fō fitele le ke. ⁶ Ke wvū ké no yuuke njoη bō fiεε fi befe ke. Wvū ké no yuuke njoη ε ε nu bō fiεε fi nu keεεy. ⁷ Ke wee wvū kenke kenkohen ké no yene jay wee mvu le ke. Wvū ké no fiisene mwεem mvunciim, taale ke fwe yī fiεε le ficii, bvuu suule shém yī fiεε le ficii. ⁸ Ke kenkohen ké ka ke. Geenεn ε kefew nu eyuu eto kè mvuηgay mvū Nyo' to nyaε le bonyii eteete bontum bew dvū nu ke eka, ε diεw yī bonyii jemyi yī bō baa kee yī ke eka, ε mvuηgay keekee mwεem ntay ke eka ten. ⁹ Mvū nu ke eka nonεn njefo beene kee mwεem keseen ke lo kebese kebese, teete bontum bo Nyo' le ke kebese kebese. ¹⁰ Geenεn ε ε nu ke enu seke beene ε loocε wase ε kocen ε mwεem mvu kebese kebese emum eka. ¹¹ Ε to nu seke me nto nu wan caan, ε me no njemyi diεwe wan e, ηkpawaci mwεem diεwe wan e, n'yene mwεem diεwe wan e. Me ε ndioo ntaw wase ε mum ε ncine nce boom e. ¹² Keseen nu ε beene yene mwεem e jiwejiwe diεwe ε kenley e. Geenεn ε nu ke enu kefew kekε le ε mvū eyuu ε beene εjise. Keseen nu ε me ηkee mwεem kebese kebese, ε ε nu ke enu sekekε, ε me emum emεse εηkiεε mwεem mvunciim ke no Nyo' kee me. ¹³ Mwεem nu mvunteηtem mvū nu ke emεy eleeme fō. Mwεem mvudvu mvun nu: keeese fitele yī Nyo' le, bō keetaale fwe yī ηkawma Nyo' le, noo keekηke kenkohen. Ε kenkohen nu fiεε fi kuuke εnte jo mvū fele mvū mvunciim.

14

Keebvuu jemyi ekumε nnyá Keyoy ke Yuule

¹ Ben egεlè kenkohen fwe dvu mwεem mvunciim, geenεn ekenkè ten shieε ntay fō nnyá yī Keyoy ke Yuule nyaa ε bonyii le, efey mvunciim, nnya keeteete bontum bo Nyo' le. ² Ε wee jemyi ε ε nu diεw yī bō baa kee yī ke, tu ke wvū jemyi ε bonyii ke, tu wvū jemyi ε ε nu ε Nyo', njefo ke wee yaa yuuke fiεε fi wvū jemyi ke. Wvū jemyi ε ε nu mwεem mvu ε kinyile le ε mvuηgay mvu Keyoy ke Yuule le. ³ Geenεn, wee wvū teete bontum bo Nyo' le ké no jemyi ε ε nu ε bonyii, gee ε bonyii kuu yī mbee le, bvuu yvuwse mvuntelem mvubole, bvuu gee ten ε mvuntelem mvu bonyii le lεtene. ⁴ Ε wee wvū jemyi diεw yī bō

13:1 8:1; Lum 13:8-10 13:1 2Kol 12:3-4 13:2 12:8; Mat 7:22; 17:20 13:3 Dan 3:19-20; Mat 19:21 * 13:3 Bon'wa' bo boyvuum bomew kenke fen le, "Nya ten ye yem le me nsaale ye." 13:5 10:33; Bngn 10:12; Fili 2:4 13:8 12:10; 14:1-5 13:12 Lum 8:24; 2Kol 5:7; 8:3; Gal 4:9 13:13 Kolo 1:4-5, 23; 1Tes 1:2-3; Tay 2:2; Ibu 10:22-24; 1Jon 4:16 14:1 13:8 14:2 12:10 14:4 14:26

baa kee yí ke kɛ́ no fici ke ɛ̀ è nu ekolɛ kew maan̄. Geenen, ɛ wee wvù teete bontum bo Nyo' le kɛ́ no fici ɛ̀ è nu kentaashɛ ke bonyii bo mbee le keci. ⁵ Me ɛ no ŋkooŋke le ben ejemyi díɛw yí bonyii baa kee yí ke. Geenen, ɛ fiɛɛ fi me ŋkooŋke baay nu le ben eteetɛ ɛ̀ è nu bontum bo Nyo' le ɛ̀ bonyii. Wee wvù teete bontum bo Nyo' le nu shiee le fele wee wvù jemyi díɛw yí bó baa kee yí ke. ɛ̀ è fɛn baa nu le wee mvu eban̄ke díɛw yidvu wvu le kentaashɛ ke bonyii bo mbee le eyuw ntay é fí efi bó.

⁶ Boom bo bwɛɛm e, é me ne keseen ɛ nto fò ben e, ɛ no njemyi é díɛw yí bó baa kee yí le ke, é fífí efi ben yí la le? Fiɛɛ fi nulo efi ben nu ke seke me nu ɛ nto bó fiɛɛ fi fífí fi Nyo' nu ɛ duŋce é me, keɛɛ fiɛɛ fimew fi wvù gomte le me enge é ben ekíɛɛ, keɛɛɛ ntum we mvu le me entefe é ben, keɛɛɛ fiɛɛ fimew le me en'yɛɛyi ben dvú. ⁷ Bó ejo ke fiɛɛ díɛwɛ ndon̄ keɛɛ kome le mvù yaa keŋke ke keyoy. ɛ nulo é wee ege neɛ se kíɛɛ fiɛɛ fi mvù jemyi se bó ɛ toŋ keɛɛ ɛ kum é je yí lɛŋ e? ⁸ ɛ wee ne le wen eton̄ son̄ jem, ɛ faŋe ton̄ é je yí lɛŋ e, é bonyii ege neɛ se buy jem? ⁹ ɛ nu ke lɛŋlɛŋ no é ben jemyi díɛw é bonyii se bó yuuke lo, é bó ke ege neɛ se kíɛɛ fiɛɛ fi ben jemyi? Ke tu njeme wene nu laayi ke lo yí fwefwe le. ¹⁰ Ke è nu kemaŋɛn le dikfuu di díɛw e nu yí nshɛ le fɛn dí le dí le ke. ɛ ke yimi nu dvú yí nu se bó kee kenyi kedvu ke. ¹¹ Geenen, é wee ne ɛ no jemyi é me é díɛw e se me n'yuuke yí ŋkuuŋ, tu wvù nu enu díɛwɛ wee ketum e fò me le, ɛ me nu ten díɛwɛ wee ketum e fò wvù le. ¹² Me ɛ no ngayte é ben le no ben gomte le mvuŋgay mvu Keyoy ke Yuule le eyen'yí é ben ente, ben emum emom ntay keekɛŋke ɛ̀ è nu nnyá yiyɛ yí nulo ege é kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ekuù lo.

¹³ Fí ɛ mum ɛ no nu le, é wee jemyi díɛw yí bó baa kee yí ke, é wvù no bunlee le Keyoy ke Nyo' le enya wen bó bvufee keeɛɛyi fiɛɛ fi wvù jemyi é bonyii. ¹⁴ ɛ me ne ɛ no mbunlee é díɛw yí bó baa kee yí le ke, tu me nu mbunlee é keyoy kem e, geenen ɛ me n'yaa mbunlee bó bvufee bwem ke. ¹⁵ No fi nu nonɛn, me nu enge neɛ? Me nu embunlee é keyoy kem e, mbunlee ten bó bvufee bwem, en'yemte é keyoy kem e, n'yemte ten bó bvufee bwem. ¹⁶ ɛ fuw ke nonɛn, wo ɛ ne ɛ no bensee Nyo' é keyoy kuw e, é wee mvu wvù be nu fò yeke ke lo ke ege neɛ se bee le, “Fí enù nonɛn” yí keyoone kè wo be nyaa le se wvù be yuuke díɛw yí wo jemyi? ¹⁷ ɛ wo nya keyoone nonɛn, ɛ cim ɛ nya naa ntay neɛ, tu ke é nulo é fí efi wee mvu wɛ ke. ¹⁸ Me nyaa keyoone é Nyo' le me njemyi díɛw yí bó baa kee yí ke nfele naa lo ben bocii. ¹⁹ Geenen, no me ncim njemyi nonɛn é me ndioo nu ente jo kentaashɛ ke bonyii bo mbee le, ɛ me no ŋkooŋke keenjemyi bó bvufee bwem ɛ̀ è cim nu naa ke díɛw shen, wvu le me n'yɛɛyi bó, efey keejemyi díɛw bontfuke yuufe (10,000) se bó kee yí ŋkuuŋ.

²⁰ Boom bo bwɛɛm e, fò ben ekeŋkè bon̄kpawce bo boom bo caan e ke. Ben enù ke díɛwɛ mvunley mvu boom e mvù yaa kee ke wase fiɛɛ ekume kebefɛ. Geenen, ekeŋkè bon̄kpawce ɛ̀ è nu bo ngaybonyii le. ²¹ Bó nu e saŋ é Ŋwa' bonci le le,

“Me wvù Tata Nyo' ngayte le me nu ŋke enjemyi é bonyii ban dew botolo le, é díɛw yí bó baa kee yí le ke.

Geenen, ke fífíɛ nu ke ege é bonyii ban emum eyuw me le ke.”

²² Fí ɛ mum ɛ no nu le, keejemyi díɛw yí bó baa kee yí ke, nu nciise wvù duŋci mvuŋgay mvu Keyoy ke Yuule le é bonyii bó yaa nu bo mbee le ke. Ke è nu

nciise ê bò nu bo mbee le κε. Geenεn, ε nnya keeteete bontum bo Nyo' le nu nciise wvù dunçi mvunggay mvu Keyoy ke Yuule le ê bonyii bò nu bo mbee le, ε è yaa nu κε ê bò baa nu bo mbee le κε. ²³ Ε ben, kentaashe ke bonyii bo mbee le bocii nε ε to yî kentaashe le, wee tfuu ε mum ε κew ε no jemyi κε ε è nu díew yi bó baa kee yî κε, bonyii bo ncεw κενεε bonyii bó baa nu bo mbee le, ε nε ε ley, ε yuw no ben jemyi, bó saa ekpwaake le ben ghaanene lo? ²⁴ Geenεn, ε wee tfuu teete ε è nu ntum Nyo', wee wvu ncεw κενεε wvù baa nu wee mbee ε ley, é fiεε fi ben jemyi ege é wvù ekiεε le wen nu wee wvù befe, é fi esaake wvù fô fitele le, ²⁵ é mwεεm mvù nyiime fô fitele fiew e, eyene εmwa. Nonεn, é wvù emum etum εnvuw fokuse, enyaa mbense wvu baay ê Nyo' gayte le, "Nyo' nu naa ben ε bó."

No è nulo é kentaashe ke bonyii bo mbee le ebunlee, gee mwεεm lej

²⁶ Boom bo bwεεm e, fiεε ficii fi me njemyi nu le la? Fí nu le, seke ben ε to yî kentaashe le, ε wee wvù κηηκε ηkieε keeyem no nu, ε wee n'yεεyi nu, ε wvù κηηκε fiεε fi Nyo' nu ε dunçe é wvù nu, ε wvù kee keejeme díew yi bó baa kee yi κε nu, ε wvù kee keεceεye díew yidvu é bonyii eyuw enú tεn. Ben ege mwεεm mvunciim ê je yî è nulo é mvú efii lo kentaashe ke bonyii bo mbee le. ²⁷ Ε bonyii nu keejeme díew yi bó baa kee yî κε, é bó jeme κε bofeε κενεε botete maan. Ε bó dioo jemyi no jemyi wee mwaan mwaan ε wee mvu ceεyi fiεε fi bó jemyi é bonyii. ²⁸ Ε wee baa nu dvú wvù ecεεyi fiεε fi bó jemyi, é bó no nu diuw tfu é kentaashe ke bonyii bo mbee le ente, ε wee jemyi κε wase é shem é shem fô ekole kew e bó Nyo'. ²⁹ Ε bonyii bò teete bontum bo Nyo' le nu dvú, é bofeε κενεε botete jeme é bonyii. Ε bó dioo jemyi ε bomew no yeese fiεε fi bó jemyi ntay. ³⁰ Ε Nyo' fen nu ε dunçe fiεε é wee mvu wvù be ε shii dvú, é wee wvù be jemyi wase wε cife, nya je é wvuwe wee jeme. ³¹ Ben ekeè le ben bocii nulo etefe bontum bo Nyo' le. Ε ben dioo teete, no teete wee mwaan mwaan wvu le bonyii bocii eyεεyi mwεεm é ben, é ben ebvuu ege é mvuntelem mvubole bocii eyvuwsé. ³² Bonyii bó Nyo' nu ε nya yibo nnya keeteete bontum bew κηηκε mvunggay é we jo nnya yidvu, ³³ njefo κε Nyo' nu Nyo' kembvunse κε, Nyo' nu Nyo' kenλεtεn.

No fi nu é bintaashe bi bonyii bo mbee le bò è nu bo Nyo' le bicii, ³⁴ seke bokεnε nu é kentaashe ke bonyii bo mbee le ente, no nu diuw tfu. Κε bó baa nya bó bó mvunggay keejemyi κε. Bó κηηκε keeyuuke lo bolemsε le, ε è nu no nci jemyi. ³⁵ Ε fiεε nu dvú fi bó gomte keekiεε, é bó bife é bole' bobole seke bó ε tu jim yew, njefo è nu kenshoose fô kpwoon ejemyi é kentaashe ke bonyii bo mbee le ente. ³⁶ Ben ekeè le κε è to κew ben díew Nyo' κε. Nuw le é to κew ben ε? Ε κε é mεy κε ben bó díew Nyo' nu ε gen wase fó κε. Nuw le é mεy ben ε? ³⁷ Wee wvù kee naa le wen nu wee wvù teete bontum bo Nyo' le, κενεε wvù kee le Nyo' nu ε nya wen bó nnya ye yi Keyoy ke Yuule, wvù κηηκε keebε le fiεε fin fi me nsan fô ben e nu ε è gay Tata le me ensan. ³⁸ Ε wee baa ebee fí, tu bó nu ema lo tεn wvù bó fiew fiεε.

³⁹ Boom bo bwεεm e, fi ε mum ε no nu le, ben eκεηkè shieε baay ε è nu keeteete bontum bo Nyo' le. Geenεn, fo ben etun fo bonyii ejemyi díew yi bó baa kee yî κε. ⁴⁰ Ben dioo gee mwεεm mvun mvunciim, no seysee ntay, gee é je yi jee le.

15

Jisos Klistu to nu ε buy yi kpwe le

¹ Boom bo hwεem e, me ηgomte keseen keenkume ben ekume saaka wvù jee wvù me nto nfewceε ê ben ε ben fiisen, ε no leeme yi dvù le keseen. ² Ε nu saaka wvudvu wvun wvù boysee ben ε ben fen jici dvù ntay. Ε fuw ke nonen, tu ben to beje ke ε è nu ecici. ³ Ben ekeè le me nto nu ε nya fiεε ê ben ε fi kuuke baay fele lo mwεem mvunciim. Ε è nu ke fi fi bó to nyaε ê me. Fiεε fidvu nu le Klistu to nu ε kpwe fò bibefeε bisεεbeene le ke lenlen no bó to sanεε ê Nwa' Nyo' le, ⁴ bó le bó to nu ε dwey wvù, ε è ke no nu ediuw ε ta ε Nyo' bvuse wvù yi kpwe le ke lenlen no bó to sanεε ê Nwa' Nyo' le, ⁵ noo le wvù to nu ε dunεε ekole kew ê Bitá, * bvuu dunεε ten ê boom bew bo ntum e bo yuufe ncow bofεε. ⁶ Ε wvù ke dunεε ten ekole kew ê bonyii bo mbee le ε bó nu bvudvuυ bvumwaan fele wee gee tin. Bonyii nteen ηgoo yin e beε ke naa dvù eben, ε bomew ε kpweken wase. ⁷ Ε wvù ke bvuu dunεε ekole kew ê Jem, bvuu dunεε ê boom bew bo ntum e bocii. ⁸ Ε è ke dioo nu εjim, ε wvù dunεε ten ekole kew ê me wvun wvù nu ente jo boom bo ntum e bo Jisos e diεwe wan wvù bó to bokεε kente le. ⁹ Me njemyi nonen njefo me nu lo diεwe wee wvu caan e ente jo boom bo ntum e bo Jisos e bocii. Ε me mbaa encim enkpwenten wvù bó etenje me le waa ntum Jisos ke, njefo me nto mbone bikaa εjim jo kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Nyo' le. ¹⁰ Geenεn, ε Nyo' buw me, ge ε me no nu fiεε fi me nu fi keseen. Ke nfi wvun wvù Nyo' to nyaε ê me to nu ε la ecici ke. Me nto nu ε ηkaa nlem naa nfey lo boom bo ntum e bo Jisos e bocii. Geenεn, ε ke ε to lemte me bó mvunγay mwem ke. Ε to nu nfi wvun wvù Nyo' to buwεε me dvù wvù to lemte yi yem e. ¹¹ Fí ε mum ε no nu le kenεε è to nu me wvù to fewceε saaka wvun ê ben, kenεε è to fewci bó, tu è nu ke fiεε fimwaan fi bee bó fewci, ε ben to bee fi le.

Beene nu ke ebuy ten yi kpwe le

¹² Keseen no bese fewci le Klistu to nu ε buy yi kpwe le, ben bomew ε ge nεε ε sε no duu le ke bonyii bó kpweken wase nu ke ebuy yi kpwe le ke? ¹³ Ε è fen nu keceεy le ke bonyii bó kpweken wase nu ke ebuy yi kpwe le, tu ke Klistu to nu ε buy ten yi kpwe le ke. ¹⁴ Ε è nu le Klistu to baa buy yi kpwe le, tu fiεε fi bese fewci nu ecici, ε mbee wene nu ten ecici. ¹⁵ Ε è fen nu nonen, tu bese teyte fiεε yi Nyo' le ecici, njefo bese ghane fewci le wvù to nu ε bvuse Klistu yi kpwe le sε wvù to nu ε bvuse ηkuun, ε è fen nu keceεy le ke bonyii bó kpweken wase nu ke ebuy yi kpwe le ke. ¹⁶ Ε è fen nu keceεy le ke bonyii nu ke ebuy yi kpwe le, tu ke Klistu to nu ε buy ten yi kpwe le ke. ¹⁷ Fí ε no nu le é è fen nu le Klistu to baa buy yi kpwe le, tu mbee wene nu ecici, ε bibefeε binen beε ke yi yene le. ¹⁸ Ε fi emum enu ten le bonyii bó nu ε kpweken wase ε bó to taashε bó bo Klistu nu ε la wase ecici. ¹⁹ Ε beene geεle bvufee yi Klistu le, taale le wvù efii beene ε è nu ke yi nshii wvun e maan, tu beene nu bonyii bó shen ekoole bonyii dvù yi wonj wvun e fele lo bonyii bocii.

15:1 Gal 1:11 **15:2** Gal 2:1-2 **15:3** 11:23; Yesa 53:5-12 **15:4** Jona 1:17; Mat 12:40; Jon 20:9; Lem 2:24-31 **15:5** Mat 28:16-17; Luk 24:34, 36; Jon 20:19 * **15:5** Diee di Bitá din nu ê diεw Glek e le Sefas. **15:7** Luk 24:50 **15:8** 9:1; Gal 1:15-16; Lem 9:3-6 **15:9** 1Tim 1:12-16 **15:9** Efe 3:8; Gal 1:13-14 **15:10** 2Kol 11:23 **15:11** 1:12; Gal 1:17-18; 2:6-9 **15:15** Lem 1:22; 4:33; 5:30-32 **15:17** 15:3; Lum 4:25 **15:18** 1Tes 4:13

²⁰ Geenɛn, keceey kedvu nu le Nyo' to nu ε bvuse Klistu yi kpwe le. E ε nu Klistu wee wvu fwe wvu celee je fō bonyii bō nu ε kpweken wase le. ²¹ No wee mwaan to gee ε kpwe to fō bonyii le bocii, nu ke lenlen no wee mwaan nu ε ge le bonyii nu ke ebuy yi kpwe le. ²² Fī ε no nu le no bonyii bocii kpwee njefo bō nu kfuu di Adam e, nu ke lenlen no bonyii bocii nu ke ebuy yi kpwe le njefo bō nu bonyii bo Klistu le. ²³ Geenɛn, ε wee nu ke ebuyte ke ε kew kefew e. E Klistu nu wee wvu to yawee ceε je buy. E wvu nu ke dioo ε kase ε to, ε bonyii bō nu bew emum ebuy ten. ²⁴ Fī nu ke dioo ε kooy nonen, ε emum enu kefew kē woɲ nu eka. Klistu nu ke efiwse bvunfon bō mvungay noo bvukuke bvucii bvū saake keseen, emum etfuse bvunfon bwew ε Nyo' Ice. ²⁵ E wvu wvu Klistu kenke ke keesaake egen ebuy seke Nyo' nu ke egee bonyii bew bo bvuban e bocii ε wvu ekuse ε wvu etome bikaa yi bō le. ²⁶ E wee bvuban wvu ejim wvu wvu nu ke emese efiwse nu kpwe. ²⁷ E nu fiε fi bō to sanεε ε Nwa' Nyo' le le,

“Nyo' nu ε gee wase mwεem mvunciim ε wvu ekuse wvu ε no saake.”

Geenɛn, keegay le mwεem mvunciim nu ε wvu ekuse yaa mum nu le Nyo' wvu geke mwεem mvunciim ε wvu ekuse nu ten ε wvu ekuse ke. ²⁸ E nu ke enu seke mwεem mvunciim nu wase ε Klistu ekuse ε wvu saake, ε wvu wvu Waa Nyo' emum egee ekole kew ekuse jo Ice wvu geke mwεem mvunciim ε wvu ekuse, wvu le Nyo' emum enu ewe jo fiε ficii mondvuum monciim saake.

²⁹ E ε baa nu le bonyii bō nu ε kpweken wase nu ke ekase buy yi kpwe le, bō ε no leese bonyii ε joo yi bvudvuu bvū bonyii bō kpweken wase le nje la? Bō leese bō ε joo nonen le sew wvudvu nu la? ³⁰ Bese ten ε no ghane yuu ye nen nje la? ³¹ Boom bo bwεem e, me nu diuw kpwe le εdiuw ecii. Me njemyi mwεem mvun nen njefo me n'yuuke ye yi fiε fi Klistu Jisos wvu Tata wesebeene nu ε ge fō ben e fele can yem e. ³² E ε baa nu le bonyii bō kpweken wase nu ke ebuy yi kpwe le, no bonyii ké no jemyi mwεem, ε me nje ngen Efesus, ε bonyii ε bō n̄ale diewe nyám yi n̄kpwaante le no diuu bee bō gomte keesaaye lo me, le sew wvudvu nu la? E me enfanε nlu lo engay le fi enu no bō ké no duu le, “Beene ediekené, wukené njefo ntfuu nu ε bō nu ebuy ekpweken” e? ³³ Fo wee elεlè ben ke. Ben ekeε le, “E wee wvu kenje kew jee lenε bō ngoo yi befe, ε ngoo yidvu ebefe bō wvu.” ³⁴ Ben etee bvufee bvunen jim, ecinε kebefε le. Me n'yene le ke ben bomew kee Nyo' ke. E me njemyi nen keenje le ben ewuunené.

Ye yi bonyii nu ke ebuyte dvū yi kpwe le

³⁵ E nulo ε wee mvu ene ebiite le laa bonyii nu ke ebuyte yi kpwe le neε le le? Bō nu ke ekenke ε ε nu kfuu ye yi neε le? ³⁶ Wvuwe wee wvu biite nonen nu keyuɲ. Ke wvu kee le bō ké jewyi fiε fi saa ke ebuy se fi ε yaw ε kpwe le? ³⁷ Ke ye fiε fi bō ké jewe nu yi yi ké buy no kuu ke. Bō ké jewe ke ε ε nu ngow eyineyin, ke neε è nu ngow egin, ke neε è nu yi la, ³⁸ E Nyo' mum nya ngow yidvu bō ye yi wvu shieele. E wvu nyaa ye jεy jεy ε ngow no ngow yidvu nu. ³⁹ Ke mwεem mvunciim kenke nyam ye lenlen ke. Bonyii kenke yibo nyam ye jεy, ε nyám kenke yibo, ε mvunyiim kenke yibo, ε byé kenke ten yibo ye.

15:20 6:14; Kolo 1:18 **15:21** 15:45-49; Kenj 3:17-19; Lum 5:12, 14, 18 **15:22** 2Kol 5:17 **15:23** 15:51-52; 1Tes 4:16 **15:24** Dan 2:44 **15:25** Mben 110:1; Mat 22:44 **15:26** Mwm 1:18; 20:14; 21:4 **15:27** Mben 8:6 **15:28** Lum 11:36 **15:30** Lum 8:36 **15:31** 2Kol 4:10-11 **15:32** Yesa 22:13; Luk 12:19-20; 2Kol 1:8 **15:34** Mat 22:29; Lum 13:11-14; Efe 5:6-17 **15:36** Jon 12:24
15:38 Kenj 1:11

40 Mwεem mvu we nu ê yibo je le, ε mvu fokuse nu ê yibo je le. Mwεem mvu we keηke bvubole bvujonke, ε mvu fokuse keηke bvubole bvujonke. 41 Diuu keηke bwew bvujonke, ε kpwee keηke bwew bvujonke, ε jón keηke ten bvubole bvujonke. E ke jon yimi bô yimi cim keηke bvujonke leηleη ke.

42 E nu ke leηleη no ye bonyii nu ke enu seke bô buyte yî kpwe le. Bó ké dweyte wee ε ye ye fo, geenεn ke ye yî wvú nu ke ebuy dvú yî kpwe le beε ke efo ke. 43 Bó dweyte wee bô ye ε yî yaa yen'yi jee ke, yaa keηke mvungay ke. Geenεn, ε wvú nu ke ebuyte yî kpwe le bô ye ε yî keηke bvujonke, keηke mvungay. 44 Bó dweyte wee ε ye ye nu yî wee wvu wum. Geenεn, wvú nu ke ebuyte yî kpwe le bô ye ε è nu wase yî keyoy. E ye wee wvu wum nu lo, tu ye keyoy nu lo ten. 45 Bó nu ε san le, "Adam wvu fwe to nu ε no nu dvú, yoyte." E dioo tu fô Adam wvu ejim e, ε wvú no nu fiew keyoy ké nyaa nshii ê bonyii. 46 Ke wee ké yaw no keηke ye ε è nu yî keyoy ke. Wvú ké yaw keηke ε è nu ye wee wvu wum se ké keηke yî keyoy. 47 Adam wvu fwe nu ε bó to bom bô kebvu ke yî nshε le. E Adam wvu ejim to ne fiew fowe. 48 Bonyii bo fokuse fen nu diewe wee wvu fwe wvú bó to bomεε bô nshε le, ε bonyii bo fowe nu diewe wee wvú to nen'yεε fowe le. 49 No beene nu ε jo nfieesen yi wee wvú bó to bomεε bô nshε, nu ke no beene nu ke ejo yi wee wvú to nen'yεε fowe le.

50 Boom bo bwεem e, é me ensee ê ben le ke è nulo é ye yin yî è nu nyam bô elemε ke ekeηke bvudvuυ ente jo hvunfon bvu Nyo' le ke. E ke è nulo ten é fieε fi nulo efo ke ekeηke bvudvuυ fô fieε yaa foo fó le ke. 51 Ben eyeke eyuw é me ensee ben kenyiε ke fieε le. Ke beene bocii nu ke ekpweken ke. Geenεn ε ye yesebeene bocii nu ke esεε ekumen. 52 Bó nu ke edioo ε ton son yi fokemεε, é ye yesebeene emum ekumen ke nen mwanη no wee ke bewbew jise. Son nu ke dioo ε jeme é bonyii bô nu ε kpweken wase emum ebuy yî kpwe le bô ye yî yaa beε ke efo ke, é beene bô beε dvú emum ekumen lo. 53 Ye yin yî nulo efo keηke keeke ekumen etu wase ε è nu yî yaa nulo efo ke. E ye yî nulo ekpwe keηke keeke ekumen etu wase yî yaa nulo ekpwe ke. 54 Seke ye yî nulo ekpwe ebvuυ efo ε kumen wase ε tu yî yaa nulo ekpwe ebvuυ efo ke, é fieε ficii emum ekocen no bó san é Nwa' Nyo' le le,

"Bó nu ε so wase kpwe ε ηgoy mvungay mwew.

55 O kpwe, mvungay mwuw ε feε?

O kpwe, gbwεεη wo wvú wo taa bonyii dvú ε feε?"

56 Gbwεεη kpwe nu kebefε, ε mvungay mvu kebefε le nu nci Nyo'. 57 Beene enyaà keyoone ê Nyo' wvú nu ε taashε beene bo Tata wesebeene wvú Jisot Klistu beene ε no soo kebefε noo kpwe.

58 Nonεn boom bo bwεem e bô nu shém yem, ben elemé temyi. Fo fieε eshiiké naa lo ben ke. Ben elemté lemme di Tata le sekeci, ekeé le ke lemme di wee gee nje Tata nu ke ela ecici ke.

16

Nnya keefi bonyii bo Nyo' le dvú

1 Me nu enjeme keseen ekumε nnya yî bó nyaa keefi bonyii bô è nu bo Nyo' le dvú. Ben egeé ke leηleη no me nto ηgayεε le bintaashε bi bonyii bo mbee le bi Galëshia egeé. 2 Seke è nu diuu di fwe yî kema le keeci, ε wee mwaan

mwaan baa fiεε seyse gee. Wee dioo baale, baa ke no Nyo' nu ε buw wvú. É me nke endioo ε nto ben saa ebvuu eshe esuuke lo kensuw ke. ³ Me nu nke endioo ε nfeεe, emum ensaj nwa' embene fô nnya yene le, é bonyii bô ben nu ε baa emum ejo egen dvú Jelusalem. ⁴ É fi fen nu ε kocen ben e le me engen ten, é bee bô emum egen.

Mwεem mvú Baul to kpwawci keeke ege

⁵ Me nu nke en' yaw enfey je Masedonia seke me ntoo ê ben e, njefo me ngomte keenfey je jó. ⁶ É è nulo é beene ke ece, ce naa ε kefew ke nffum wvú temyi le ke eghan efey, wvu le ben ke efice me yí lene diem e, é me emum engene jò me nge. ⁷ Ke me ngomte le me nke endioo ε nto ê ben e keseen é beene eyenen ke lo we we ke. Me ntaale fwe, nkee le me nu nke ento é beene ebosen ece, é Tata fen ε bee. ⁸ Geenεn me embεε ence Efesus jan engen embuy diuu di Nkaw Bentekos e. ⁹ Kembun ke baay nu ε yene fô me le jan keengee lemme di Nyo' le, naa no bonyii bomew cim nu dvú bane lemme didvu din nen. ¹⁰ É Timatio ke eto lo, é ben yen le ben nu ε ge wvú ε no yuuke njon ê ben ente, njefo wvú gee lemme ε è nu di Nyo' le lenlen ke diewe me. ¹¹ Fo wee ejo wvú ekuse ke. Ben ke efice wvú é wvú elen nyεkeey etu jim fô me le, njefo bee boom bo bwee wesebeene le cεyte wvú. ¹² Fi ekumε waa bwee wesebeene wvú Abolos nu ε me nse nu ε no nleke wvú le wvú elaa ghane ê ben e bô boom bo bwee wesebeene le bomew ba, geenεn wvú se baa koonke naa lo keeto keseen ke. Wvú nu ke edioo ε kenke je, emum eto.

Ngayma bô kemεε ke njeme le

¹³ Ben dioo nu no yenè. Ben eleemè temyi yí mbee wene le, enù bonyii bô kenke mvuntelem. Ben eleemè temyi. ¹⁴ Ben dioo gee fiεε ficii no gee bô kenkonen.

¹⁵ Boom bo bwεem e, ben ekeè le Tefanas bô yew ye nu bonyii bo fwe ê keba kè Akεya le bô to yawεε lese fitele yí Tata le, nya bikuu bibole keefici bonyii bo Nyo' le. ¹⁶ Me ε no nkule can le ben eyuukè bonyii ke diewe ban e, ebvuu eyuukè ten bonyii bô lemte yí fiεε le fimwaan bô bó le. ¹⁷ Me ε no n'yuuke njon no wvú wvú Tefanas bô Fotunatus noo Akaykus nu ε to keeyen le le. Me nu ε n'yen bó le fi ε mum ε no nu le me nu ε n'yen wase ben e. ¹⁸ Bô nu ε leεse fitele fiem ke lenlen no bó leεεε mvunen. Bonyii diewe ban e nu bô ben ewvumtè bó. ¹⁹ Bintaashε bi bonyii bo mbee le bi Esia jan gayte ben e. Akpwila bô Blisilia noo kentaashε ke bonyii bo mbee le kè shiile é bó yew gayte ben e é diee di Tata le. ²⁰ Boom bo bwee wesebeene le bo mbee le ciinse ten ngayma. Ben egay wee tfuu le enoεε diewe bonyii bo Nyo' le. ²¹ Wvun ngayma saanke me wvú Baul bô kebo kem. ²² Lon ekoo wee wvú baa ekoonke Tata ke. Kee Tata, kase ke eto. ²³ Tata Jisob ewu ben bô kembonεn kew sekecii. ²⁴ Kenkonen kem enù fô ben e sekecii njefo beene nu ε taashε yí Klistu Jisob e. Fí enù nonen.

16:5 Lem 15:21; 2Kol 1:15-16 16:6 Lum 15:24 16:7 4:19 16:8 Lem 19:8-10 16:10 4:17
 16:12 1:12 16:13 15:38; Mben 31:24; Efe 6:10 16:14 8:1; Jon 13:34; Lum 13:8-10; 2Kol 6:6; Gal
 6:10; Efe 5:2 16:15 Lum 16:5; 1:16 16:18 Fili 2:29; 1Tes 5:12 16:19 Lum 16:5; Mwm 1:4, 11;
 Lem 18:2 16:20 Lum 16:16 16:21 Gal 6:11; Kolo 4:18; 2Tes 3:17; Flm 19 16:22 Gal 1:8-9;
 Mwm 22:20; Jut 14; Mwm 1:7 16:24 4:21; 2Kol 2:4; 11:11; 12:15; Fili 1:8; 2:17; 1Tes 2:8; 3:12; 2Tim
 3:10; Flm 9

**Nwa' wvu bokan bofεε wvù Baul to sanjεε ê kentaashe
ke
Kol en
Fiεε fi nu ê Nwa' wvu Kol en wvu bokan bofεε
wvun e**

Baul to sanj nwa' wvu bokan bofεε wvun fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Kol en e, ε ê nu kefew kè bonjεw to nen'yεε etoo entelen jo wvù bô kentaashe kedvu. Bonyii bo ê kentaashe kin e bomew to nu ε ne no keŋke mvunjkicen mvù temyi ekumε Baul. Geenεn, ε Baul sanj no dunji le wen koonke baay le bô bô etu diuw mwaaj.

Nwa' wvun nu ε bvuu ε gen fwe ε no jemyi no Baul to leke kentaashe kedvu le bó eyene can yibo keefi bonyii bo Klistu le bo Judea bô to nu yí nǰεw e. ε keba ke nwa' wvun e ke ejim nu ε Baul jemyi ekumε mwεεm mvù dunji le wen nu waa ntum Jisos Klistu wvu cεεy. Wvù to jemyi njefo bonyii bomew bo Kol en caan to nu ε ne bense bikuu bibole le è nu bowen boom bo ntum e bo Jisos e bo cεεy, mum duu le ke Baul nu naa lo waa ntum Klistu wvu cεεy ke.

Bikuu bi mwεεm e ê nwa' wvun e

1:1-11 Keŋkεwce

1:12-7:16 Baul bô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Kol en

8:1-9:15 Nnya keefi bonyii bo Klistu le bo Judea dvù

10:1-13:10 ε Baul jeme ekumε mwεεm mvù dunji le wen nu waa ntum Jisos Klistu wvu cεεy

13:11-14 Kemese

¹ ε nu me wvù Baul, ε me nu waa ntum Klistu Jisos yí nǰon wvù wvu Nyo' le. ε nu bee waa bwee wesebeene wvù Timatio. Me nsaanjke nwa' wvun fô kentaashe ke bonyii bo mbee le bo Nyo' le bo Kol en, noo fô bonyii bô è nu bo Nyo' le bocii bo keba kè Akεya le kecii. ² Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebw ben, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù leεtene.

Nyo' wvù leεsee mvuntelem

³ Mbense enù fô Nyo' wvù è nu Nyo' wvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu, bvuu nu Ice le. Wvù nu Icee shen, nu Nyo' wvù leεsee mvuntelem mvu bonyii le yí mwεεm e mvunciim. ⁴ ε nu wvù wvù ké no leεsee mvuntelem mvuseεbeene yí bonjεw bosεεbeene le bocii wvu le è nulo é beene emum ekee ten keeleεsee mvuntelem mvu bonyii bomew e seke bó nu yí bonjεw e. Beene nulo ekee keeleεsee nonεn ε è nu bô nleεse wvù Nyo' nu ε leεsee mvuseεbeene mvuntelem dvù. ⁵ Bese kee lo le ke leŋleŋ no bonjεw bo Klistu le nu fô bese le baay, nu ke no Nyo' nu efele yí Klistu le leεsee mvuntelem mvuseεse ke ten baay. ⁶ ε bese nu yí monlum e, tu è nu keeleεsee mvuntelem mvunen noo keeboyse ben. ε bó leεsee mvuntelem mvuseεse, tu è nu keege é mvuntelem mvunen elεtene, é ben ekuu shém enu nykeey yí bonjεw bô ben yene diεwe no bese yene le. ⁷ Fiεε fi bese taale fwe kee ekumε ben nu ε ke fiεε nulo eshiw bese ke, njefo bese kee lo le no ben yene nǰεw diεwe bese le, nu ε ben ten nu ekeŋke mvuntelem mvù leεtene diεwe bese le.

⁸ Boom bo bwee wese le, ke bese gomte le ben enù se ben kee kfuu nǰεw wvù

bese to wuε won wvù Èsia le κε. Wvuwe ηγεω to temyi baay fele mvunḡay, ε bese no yεne le κε è nulo é bese ebvuu elun κε. ⁹Yi keceεy e, bese to kee le è nu κε wase kpwe fò bese le. Geenεn fifin to kooyi nonεn keege le fo bese eyeemè yî bikuu bisese le κε, le bese eyeemè ε è nu yî Nyo' le. Ε nu wvù wee wvù bvuuε bonyii yî kpwe le. ¹⁰Wvù wvudvu wvù to bvuseε bese yî kfuu wvuwe ηγεω wvù è to yen'yi wase kpwe le, nu ε wvù nu ke emey κε ebvuseε. Bese nu ε gee bvufee ε è nu yî ye le le wvù bεε κε ke ebvuu ebvuseε bese sekeci, ¹¹no ben nu etomte bese bô bunle yene. Nonεn é bonyii emum ke enyaa keyoone è Nyo' fò bese le nje fiεε fi jee fi wvù nu ε buw bese dvù nje bunle bonyii nteen.

Fiεε fi to gee ε Baul se kumen ηkpawwε lene diew

¹²Fiεε nu dvù fi bese saale ye yî dvù le, ε fitele fisese tomte bese ekumε fi. Fí nu le, gee disese è won jan, efey mvunciim fò ben e, nu di yuule, nu keceεy no Nyo' gomte. Ke bese gee gee di bii bvufee bvù yî won wvun e κε. Bese gee bii ε è nu no Nyo' nu ε buw bese le bese egeè. ¹³Ke bese saanjke fiεε fimew fò ben e jεεy efey fi è nulo é ben etanj ekiεε fi κε. Me ηkpwaake le ben nu ke etanj ekiεε fi ficii, ¹⁴ke no ben nu ε kiεε wase bese keseen caan, wvu le é ke edioo enu diuu di Tata wesebeene wvù Jisō ε to, é ben esaale ye bô bese κε naa no bese saale ye bô ben. ¹⁵No me nto ηkee naa fifin nonεn, ε me mum no ηgomte keen'yaw nto è ben e, wvu le ben ekeηke sεw wεm bokanj bofεε. ¹⁶Me nto ηkaake le me nu ηke endioo enḡene Masedonia enfey je jo ben, bô le me nu ηke endioo enkaase embvuu enfey je jo ben é ben efice me yî lene diem di Judea le. ¹⁷Ben kpwaake le no me nto mbaa enghan enfey κε, nu ε me nto ηkaake nonεn ηgee ε è nu ndvum e? Nu le me ndioo ηkaake fiεε no ηkaake è je wee wvu fokuse fεn wvù beje fiεε le “εε” mum kase tun κε sekedvu le “Aay” e? ¹⁸Yi keceεy e, no Nyo' ké no leeme κε yî diεw ye le, κε fiεε fi bese jemiyi è ben ké no nu fi bese ebee le, “εε” kase tun le, “Aay” κε. ¹⁹Ε fí nu nonεn njefo κε Jisō Klistu wvù Waa Nyo' wvù bee bo Silas noo Timatio to fewci è ben ente nu wvù beje fiεε le, “εε” kase tun le, “Aay” κε. Ε ké no nu κε le, “εε” sekeci. ²⁰Ben ekeè le yî Klistu le nu ε bonkawma bô Nyo' gee bocii nu ε wvù ε bee dvù le “εε”. Ε nu nje fifin wvù beene fele yî Klistu le gayte è Nyo' le “Fí enù nonεn.” Ε nεε no beene ké no tumte monkum mew nεn. ²¹Ε nu Nyo' wvù nu ε leke bese ε leke tεn ben, beene ε no temyi yî Klistu le. Wvù nu ε caw * beene. ²²Wvù nu ε gee nciise we yî yese beene le wvù è nu Keyoy kew kè nu fò mvuntelem mvuseεbeene le diεwe sâ' fiεε ficii fi beene nu ke ekeηke le.

²³Ε nulo é me mbe Nyo' é wvù eben jim nsaw wεm le me nto mbaa nto Kolen ε è nu njefo me nto ηgomte keembawwε lo ben. ²⁴Ε κε è nu le bese gomte keeleeme κε le è nεε no mbe wene keηke keenu κε. Bese kaa lemte lo beene keeto bô njon fò ben e. Bese kee le ben leeme temyi yî mbee wene le.

2

¹Nonεn ε me mum ηkpawwε le κε me mbεε mbvuu nlaa ghane di eto bô nsase κε. ²Ε me embvuu enε ε nḡe ben ε yuw nsase, é ebvuu enu yeε dvù wvù nulo ege é me en'yuw njon efey ben boba bô me nu ε nḡe wase bó ε yuw nsase? ³Ε nεε fiεε fi to gee ε me nεε nsanj ηwa' wε è je yî me nto nsanjεε le. Ε to nu wvu

1:9 Lum 4:17 **1:10** 2Tim 4:18 **1:11** 4:15; Lum 15:30 **1:12** 2:17; 1Kol 1:17, 19, 31; 2:13; Ibu 13:18 **1:14** 5:12; Fili 2:16 **1:15** 1Kol 16:5-6 **1:17** 1Kol 4:18-19 **1:18** 1:23 **1:19** Lem 18:5 * **1:21** Kenεε le, “... è yefe.” **1:22** 5:5; Lum 8:15-16, 23; Efe 1:13-14 **1:23** 11:31; 13:2; Lum 1:9; Fili 1:8; 1Tes 2:5; 2Tes 2:10 **1:24** 1Bi 5:3 **2:1** 12:21; 1Kol 4:21 **2:3** 13:10

le me nke ndioo e nto ê ben e, me nsaa nke enkenke nsase wvumvu wvù ne fô ben bô bee ege é me en'yuw e é nu njon e ke, njefo me nkee naa ntay ekume ben bocii le njon wem nu ke njon wene bocii. ⁴ Ben ekeê le nwa' wvudvu we nu e me nto nsaanke bô nsase wvu baay, e fitele tone me, e misem e yinzen ê me ejise. E ke me nto nsan nonen keenge é ben eyuw e é nu nsase ke. E to nu keege é ben ekiê kerkonen ke baay kè me nkenke fô ben e.

Bó elēshe jay mweten enya ê wvú

⁵ E wee to nu e ge e me n'yuw nsase, tu ke nsase wvun to mey ke fô me le ke. Wvù to nu ten fô ben e bocii. (Ke fifin nu fiê fi me enjemyi engene yí dvú le baay ke). ⁶ Ngew wvun wvù wee nteen ben e nu e nya wase ê wvuwe wee nu e wvú e kocen nonen. ⁷ Keseen nu e é nulo é ben elēshe jay we, ege é fitele fiew elētene, wvu le fo wvú emey ke wase enu shen shen baay ke. ⁸ Nonen me e no nkule can ê ben le ben ekase eduñe ê wvú le ben beê ke koonke wvú. ⁹ E neê fiê fi to gee e me nse nsan nwa' we fô ben e keenom ben enkieê le laa ben yuuke ke me le yí fiê le ficii le. ¹⁰ E ben leēshi jay wee, tu me ten nu e nleēshe. E me nleēshi fiê, fen é fiê nu dvú keelēshe, tu me nleēshi é Klistu ejise nje yene. ¹¹ Beene gee nonen wvu le fo Satan ke ene eley jó ekenke mvungay ê beene we. Ke beene maa no wvú kè no wēentene ke.

Diēw Nyo' kumte bonyii le jé le jé le

¹² E to nu seke me nto ngenē mbuy kelaante kè Towas e keenfewce saaka wvù jee wvu ekume Klistu jó, e Tata yene kembun fô me le keenlem lemme diēw jó. ¹³ Geenē bvufee bwem to baa nu fô ke, njefo me nto mbaa n'yen waa bwem wvù Taytus e jó ke. Nonen e me mum ngay bó le le bó e shēe wase, mum nto Masedonia.

¹⁴ Geenē, keyoone nu fô Nyo' le wvú kè no saa fwe dvusese yí Klistu le nyaa mbēte, e bese bii diēwe bonyii bô wvú nu e kenke gbwen jem e. E wvú mum fele yí yese le sanse Klistu mondvuum e monciim e bó kee wvú yuuke nsam we diēwe jiin fô bó e ton e. ¹⁵ Ben ekeê le bese nu diēwe nsam jiin di Klistu le fô Nyo' le entelē jo bonyii bô bó boysee bó noo fô bô laa wase le. ¹⁶ Fô bonyii bô laa wase le nu e nsam wvun too e é nu bô kpwe fô bó le. E bonyii bô bó boye bó nu e nsam wvun too e é nu bô nshii fô bó le. No fí nu nonen, tu è nu yēe dvú wvù nu e kocen keege didin lemme? ¹⁷ Ke bese nu diēwe bonyii nteen e bô nu e jo diēw Nyo' yí e tu fiê fi way e fi bó ghane geese lo ke. Bese nu fisese bonyii bô nu e taashe yí Klistu le. E bese fewci diēw Nyo' bô mvuntelem mvú yuule diēwe bonyii bô Nyo' nu e tum bó, e bó leeme é wvú ejise le.

3

Kenfewsē ke monkan mo moyvuum bô mo monfem e

¹ Me nfen ngayte nen e fí nu le bese bvuu kaase dunji lo bikuu bisese é ben e? Nuu le bese shieele bonwa' diēwe no bonyii bomew shieele boban bonwa' bô ne fô bese le kenēe fô ben e bô dunji bonyii bô è nu bese le? ² Ben kebēe nu wase nwa' wese wvù bó nu e san é mvuntelem mvusese le le wee tfuu nulo ekiē ebvuu etaanke. ³ Ben yen'yi le ben nu nwa' Klistu e bese e seyse. Nwa'

wvun nu ε ke bó sanj ε è nu bô kete ke ηwa' le ke. Bó sanj ε è nu bô Keyoy ke Nyo' wvù keηke nshii le. Ε ke bó sanj ε è nu yí biwanj bi eta yo eta le ke. Bó sanj ε è nu yí biwanj bi è nu mvuntelem mvu bonyii le.

⁴ Fifi nu fiεε ε bese jemyi ê Nyo' ejise se kemaηen nje Klistu. ⁵ Ke è nu le bese nu ε kocen bô bikuu bisese keege fiεε fimew wvù bese ke ne eduu le fiεε fimew ne fô bese le ke. Ε ge Nyo' bese ε se kocen. ⁶ Wvù nu ε ge bese ε kocen keelemte yí saaka monkan mo monfem e. Ke monkan man yaa nu mò bii ε è nu bonci bô bó sanjεε lo bô can ke. Ε nu mo Keyoy ke Yuule le. Bonci to too ε è nu bô kpwe. Geenεn ε Keyoy nyaa ε è nu nshii ê bonyii. ⁷ Je yí yvum yí bó to gee mwεεm jó nu ε bó to cow bonci bodvu yí biwanj bi eta le. Seke Muses to too bô bonci bodvu nu ε ke bonyii bo Israel to kee keebvuū etaa bvushiw bwew ke, nje n'yuū Nyo' wvù to baa yí bvushiw bwew e. Ε yiye je yí yvum yí to too ε è nu bô kpwe to too keηke n'yuū Nyo', ε n'yuū wvun nu wvù to baa nonen jimte wase kaa gene lo, ⁸ ε n'yuū je yí bó gee mwεεm jó yí è nu yí Keyoy ke Yuule saa efey naa lo wvuwe n'yuū le? ⁹ Ε je yí bó to gee mwεεm jó yí to too bô fiεε fi leese lo bonyii ηγεw e, to too bô n'yuū Nyo', ke tu je yí bó gee mwεεm jó yí è nu yí Nyo' joo bonyii le bó nu teyey ê wvù ejise nulo ekeηke n'yuū ε wvù fele lo wvuwe! ¹⁰ Kεceey kedvu nu le fiεε fi to too keηke n'yuū Nyo' fidvu nu ε lase wase n'yuū we njefo n'yuū wvù kuuke fele wvuwe nu ε to wase. ¹¹ Ε fiεε fi to kaa wase gene lo to too bô n'yuū Nyo', ke tu n'yuū fiεε fi too keenu wase kemakaa nu ekuuke fele naa lo wvuwe!

¹² No bese kee nonen se kemaηen, bese ε mum ε no fewci yaa fane ke. ¹³ Ke bese nu diεwε Muses wvù to ké banj bvushiw bwew bô ndvu keege le fo bonyii bo Israel etaale no n'yuū wvù to baa yí bvushiw bwew e jimte kaa gene ke. ¹⁴ Geenεn bonyii bodvu nu ε bvufee bvubole to jiime. Ε naa ε to ε buy eβen wvun e, nu ε bó dīoo taanke fiεε ê ηwa' monkan mo moyvuūm e, é bó eyuw, ε fiεε no nu ε fi ε banj ke bvufee bvubole. Ε nu ke yí Klistu le wvù è nulo é bó ecake fiεε fi baanke fidvu. ¹⁵ Yí keceey e, ε to ε buy naa eβen wvun e, nu ε bó taanke fiεε ê Nwa' Muses e, ε fiεε no nu ke ε fi ε banj bvufee bvubole. ¹⁶ Geenεn é wee ke etu wase bô Tata, é bó mum cake fiεε fi baanke fidvu. ¹⁷ Tata wvun nu Keyoy, ε naa fεε fô Keyoy kin nu, nu ε bonyii ke buy ke yí bvunfaw e. ¹⁸ Fí nu le beene bocii bô nu se fiεε beε baanke monshim moσεεbeene nu ε n'yuū Tata baa yí yese beene le, gee ε beene baa mum kumene gene fwe fwe fiesene wase ε è nu wvù. Nkumεn wvun nu ε è gee Tata wvù è nu Keyoy ke Yuule.

4

Ntfu saaka wvù jee ê nsháan mbom e

¹ Nonen no bese keηke lemme din ε è cam Nyo' shen ε nya ê bese, tu ke è nulo é shem ekpwee bese dvú ke. ² Bese nu ε base jim ê mwεεm mvù bonyii gee ê kenyiε le mvù è nu mvu kenshoose le. Bese nu ε tun je kenleεma. Ke bese leese mbiay ê diεw Nyo' le ke. Bese ké no jemyi ke ε è nu keceey endan endan, duηci bikuu bisese ê wee tfuu ê Nyo' ejise, wvu le è nulo é bó ekpawce ekiεε bonyii bô è nu bese. ³ Ε è cim nu le saaka wvù jee wvù bese fewci wvun nu ε fiεε banji, tu fi banji ke ε è nu fô bonyii bô laa lo le. ⁴ Fô boba bonyii bô

baa bee saaka wvun e nu ε Satan wvù è nu nyo' wvu yî wonj wvun e ε sùm bvufee bvubole bvù ε no jiime keege le fo bó eyenè n'you saaka wvù jee wvù nu ekumε bvukukε bvù Klistu wvù nu wunte Nyo' le kε. ⁵ Ben ekeè le ke bese fewci ε è nu ekumε bikuu bisεse kε. Bese fewci ε è nu ekumε Klistu Jisos le wvù nu Tata. E bese nu kε lo fisεse bonyii bò lemte ben e nje Jisos. ⁶ Nyo' wvù to gayε le,

“N'you ebuy ê εjiwε le ebaa”,

è nu Nyo' wvudvu wvun wvù nu ε ge n'you we ε no baa fô mvuntelem mvuseε le keeyuuse bese ε bese kee bvukukε bvù Nyo' le bvù nu yî bvushiw bvù Jisos Klistu le.

⁷ Geenεn, ntfu saaka wvun nu yî yese le, ε bese nu kε lo fisεse nsháan mbom. E bese nu nonen wvu le fi eduñci le mvunǵay mvu baay mvun yî yese le nu mvu Nyo' le ε è yaa nu mvuseε kε. ⁸ Bonǵεw yike bese biba bicii, geenεn yaa bvuwci bese kε. Bese nen'yi ε bvufee no bvunǵke lo bese, geenεn shem saa ekpwee bese kε. ⁹ Bó ké no bone bikaa ê bese ejim, geenεn ε Nyo' yaa daayi ê bese le kε. Bó ké no kfune bese ε bese gbwee fokuse, geenεn yaa kpwee kε. ¹⁰ Bese ké no ghane kpwee kε kfuu kpwe Jisos sekeci, wvu le nshii Jisos nulo eyen'yi tan yî ye yese le. ¹¹ No bese cee, nu ε bese ké no nu kε diuw kpwe le sekeci nje Jisos, wvu le nshii Jisos eyen'yi yî binǵpwe bisεse bi ye le. ¹² Nonεn bese ε mum ε no kpwee kpwe, geenεn ε kpwe yese yin too ε è nu bò nshii fô ben e.

¹³ No bese nu ε lese fitele yî Nyo' le diεwε wee mvu wvù to jemyeε ê Nwa' le le,

“Me nu ε mbee ε nse no njemyi”,

nu ε bese ten ε bee ε se no jemyi. ¹⁴ Bese kee lo le wvù wvuε wvù to bvuseε Tata wesebeene wvù Jisos yî kpwe le, nu ke ebvuse ten beene bò nu bò bo Jisos yî kpwe le, ejo bese noo ben ten egeε egeε ê wvù fwe. ¹⁵ Mwεεm mvun mvunciim kooyi nje yene, wvu le no mbuwma Nyo' saanjene gene fô bonyii le nteen nteen, é keyoone kè bonyii nyaa ê Nyo' ebiisè, ε mbense gene fô Nyo' le.

Mwεεm mvù beene yene mvù le fele lo

¹⁶ E nεε fiεε fi kε shem kpwee bese kε. Naa no ye yese yin cim bvuke gene kaa nen, nu ε mvuntelem mvuseε kumene tuu kε lo mvunfεm ediuw εcii. ¹⁷ Bonǵεw bo caan ban bò bese yene yî kefew kin e, nu ε bó seysee ε è nu bvujonǵke bvù baay bvù mεy lo fô bese le bvù è nulo wee saa efewsεn kε. ¹⁸ Nonεn, bese baa leke fisεse bvufee yî mwεεm mvù bó yene mvù le kε. Bese leke ε è nu yî mvù bó yaa yene le kε, njefo mwεεm mvù beene yene mvù le nu ε mvù fele lo, geenεn ε mvù beene yaa yene kε, nu mvù mεy lo.

5

¹ Beene kee le é bó sâw lo cun yin yî è nu ye yesebeene yî beene cee dvù fokuse fen, tu beene keñke yew fô Nyo' le ε bó yaa bom bó can kε. Yiyε nu yew yi fowe, ε è nu yî mεy lo. ² No beene nu fen kesen nu ε beene looci naa shomkene, njefo beene beele baay le bó etfume yew yi fowe yε yî yese beene le diεwε ndvu le. ³ E nu ke enu seke bó ε tfume wase yiyε yî yese beene le,

beene saa ebvuu enu ye ye ke. ⁴ No beene beee cee cun yin e, nu e bonjewe bô beene joo gee e beene shomkene baay. Ke è nu le beene gomte le bó baaye ndvú yì è nu ye yesebeene yidvu yì yese beene le ke. Beene gomte le bó etfume lo yimi yì yese beene le wvu le nshii wvù mey lo emi lo binjkwpe bi ye le bidvu. ⁵ Nyo' nu wvù nu e seyse beene keekejke fi ee fin. Wvù nu e nya beene sâ' wvudvu e è nu Keyoy ke Yuule.

⁶ Nonen, bese e mum e no nu sekecii kee fifin se kemañen. Bese kee le no bese cee yì ye yin e yì wonj wvun e, nu e bese nu ncejole fô Tata le. ⁷ Bese gee mwεem e è nu nje fitele fi bese lese yì Nyo' le, ke è nu nje bese yene wvù le ke. ⁸ Bese nu naa se kemañen yì fifin e, e fi jee naa lo le bese ecine lo ye yin e, egen enu wase bee bo Tata fô la diew e. ⁹ Fí e no nu le keneε bese nu bee bó fô la diew e, keneε bese fen, tu fiε fi bese taale yì dvù le, nu ke keege e wvù yuuke njon. ¹⁰ Ben ekeè le beene bocii kejke keeke elem fwe dvu Klistu é wvù esaw beene, wvu le wee mwaan mwaan ekejke nlawma fi ee fi wvù to gee yì ye yin e, keneε è nu fi jee keneε fi befe.

Lemme keege e bonyii manci mwεem bô bo Nyo'

¹¹ No bese kee fi ee fi nu keefane Tata, bese e mum e no momte keege é bonyii ekumen. Nyo' looci naa kee bonyii bô è nu bese naa ntay. E me njkpaake le ben ten kee ntay è mvuntelem mvunen e bonyii bô è nu bese. ¹² No bese jemyi nen nu e ke bese gomte keebvu ekase eduñci lo bikuu bisese è ben ke. Bese nyaa ke e è nu je è ben keesaale ye bô bese, wvu le è nulo é ben ekejke fi ee fi è nulo é ben etfuse é bonyii bô bensee bibεen bô mwεem mvù bó yene yì bonyii le ejise, e è yaa nu mvu fô mvuntelem mvubole ke. ¹³ E è nu le bikuu ghane bese, tu bí ghane nje Nyo'. E no nu le bí leeme fô, tu bí leeme ke nje yene. ¹⁴ Fi ee fi gee e bese gene fwe bô fi ee fi bese gee nu keñkoñen kè Klistu keñke fô beene le. Bese gee nonen njefo bese nu e looce e bee le wee mwaan to nu e kpwe fô bonyii le bocii, e fi mum nu le bonyii bodvu bocii nu e kpwe wase ten. ¹⁵ Wvù to kpwe fô bonyii bocii le wvu le fo boba bô cee, ebvuu ecee fô bikuu bibole ke. Geenen le bó eceè wase fô wvuwee wee wvù to kpwee kase buy yì kpwe le nje bó le.

¹⁶ Nonen, e kew lo nu e ke bese bvuu taale wee bô bvufee bvuu wee wvu wum e ke. Naa no bese to cim shee taale Klistu e è nu bô bvufee bvuu wee wvu wum e, nu e bese yaa bvuu taale wvù keseen è yiyi je le ke. ¹⁷ Fi ee fi nu nu le, é wee nu e taashe wase bô Klistu, tu wvù nu wase wee wvu fwe. Mwεem mvu mvuyvuum mvunciim nu e fey wase, e mwεem mvunciim e tu wase mvu mvunfem. ¹⁸ Fin ficii nu e è gee Nyo' wvù to kasε jo beene yì ye le no wvù to mancεε mwεem beene e bó fele yì Klistu le. E wvù e nya è bese lemme keege e bonyii manci mwεem bô bo Nyo'. ¹⁹ Fi nu le, è to nu yì Klistu le wvù Nyo' to manci mwεem bô bonyii bo yì wonj wvun e le bó etu bô wvù. E wvù fanje yaa ebvuu engoyte fite fi kebefε kebole ke, mum nya ntum keman wvun can yese le le bese eteete é bonyii. ²⁰ Bese e mum e no nu fen yì bvudvuu bvuu Klistu le, e Nyo' fele yì yese le leke bonyii. Nonen bese kule can é ben é diee di Klistu le le ben ekase emancε mwεem ben e bo Nyo'. ²¹ E nu nje yese beene wvù wvù

5:4 1Kol 15:53-54 **5:5** 1:22 **5:7** 1Kol 13:12; 1Bi 1:8-9 **5:8** Fili 1:23 **5:9** Kolo 1:10; 1Tes 4:1
5:10 11:15; Yesa 2:12; Dan 7:9-10; 12:2; Lem 17:31; Lum 2:6; 1Kol 3:13-15; 4:5; Fili 3:19; 2Tes 1:7-10
5:11 4:2; 6:4; 1Kol 9:22 **5:12** 1:14; 3:1 **5:14** Jon 17:23; Lum 8:35; Gal 2:20; Efe 3:19; 5:2, 25; 1Jon 3:16 **5:15** Lum 6:3-4; 7:4; 14:7-9 **5:17** Yesa 43:19; Lum 6:4; Gal 6:15; Efe 4:24; Mwm 21:5 **5:18**
Lum 5:10 **5:19** Lum 3:24-26; Kolo 1:20 **5:20** Mat 10:40; Yesa 52:7 **5:21** Jon 8:46; Lum 8:3;
1Kol 1:30; Gal 3:13; Ibu 4:15

wvù Nyo' to gee ε Klistu wvù to baa kee kebefε, nε tu kebefε, wvu le beene etu teytey ε Nyo' ejise nje ye.

6

Bongew bò Baul wvù waa ntum Jisos Klistu to yene

¹ No bese lemte yí kentaashe le bee bo Nyo', bese ε mum ε no kule ten can ε ben le fo ben efiεen mbuwma Nyo' wvun ege ε wvù ela εcici ke. ² Nyo' to nu ε jeme ε Nwa' we le le,

“Kefew ke leη to nu ε to kocen, ε me nya bitem ε wo.

Diuu di mboyma le to nu ε kocen ε me nfi wo.”

Ben etaa eyen, keseen nu kefew ke leη, ε din nu diuu di mboyma le.

³ Ke bese yaa gee naa lo fiεε fi nulo ebaanke je wee mvu ke. Bese gee nonen wvu le fo bó ke eyen jay mvu le yí lemme disese le ke. ⁴ Geenen, bese nu ε dunce fisese bikuu bisese ε jé le yicii le bese nu bonyii bo lemme le bo Nyo' le.

Bese nu ε dunce ε je yí bese kuule fitele naa baay yí bongew bò bese yene le bó seke mwεem temyi noo seke je yaa nu naa dvú ke le. ⁵ Bonyii ké no suunke bese, ké nε sekemew lese bese yew ncaw e, ε bonyii nen'yi no shiike mvunlaa bee bó. Bese ké no kfune ye yí lemme le, ké nε ce entan saa lefe ke, ké nε kefew kemew e no kpwee jen. ⁶ Bese dunci ten le bese nu bonyii bo lemme le bo Nyo' le ε je nce wese wvù yuule le bó no bese kee fiεε fi ekumε Nyo', noo no bese kuule shém, bó no bese keηke mvuntelem mvù jee fò bonyii le. Bese

cee bii no Keyoy ke Yuule dunci, ε bese koonke bonyii bó ηkonen wvu keεεy. ⁷ Bese ké no jemyi ke ε è nu njeme wvu keεεy, gee mwεem ε mvunjay mvu Nyo' le. Bese ké no jici nce wvu teytey e diεwe mwεem mvu jem e mvu εbo εεεy bó mvu εbo ηηkonko le. ⁸ Bese ké no lemte ke lo, keεεε bonyii wvumte bese, keεεε bó yaa wvumte ke, keεεε bó jemyi mwεem mvù befe ekumε bese keεεε bó jemyi mvù jee. Bonyii ké no joo bese le bese nu bonyii bo kenεema

le, geenen ε bese nu bonyii bo keεεy e. ⁹ ε bonyii ké nε no nu nen diεwe ke bó kee bese ke, geenen ε bonyii kee naa bese ntay. Bó ké nen'yi no yene le bese nu wase bonkfusay, geenen ben etaa eyen, bese nu ke dvú. ε bonyii ké nε no nyaa ηgew ε bese, geenen yaa yuwyi bese ke. ¹⁰ Bese ké no nu nen diεwe bonyii bó nu yí yii le, geenen lanlanje ke sekecii, nu diεwe bonyii bó fuute le, geenen

gee ke ε bonyii nteen nu bonyii bo kpaw e. Bese ké no nu nen diεwe ke bese keηke naa lo fiεε ke, geenen ε bese keηke mwεem mvunciim.

¹¹ Bonyii bo Kolεn, bese nu ε jeme wase ε ben yaa nyile fiεε ke. Bese nu ε yene mvuntelem mvusese ε gee mvuyem ε ben. ¹² Ke bese baa ban mvuntelem mvusese fò ben e ke. ε ban ben mvunen fò bese le. ¹³ Me ε no njemyi ε ben ke diεwe ε boom bem e le, ben ege leηleη no bese nu ε ge fò ben e, eyene ten mvunen mvuntelem fò bese le.

Fo wee mbee elenε ekale kemwaan bò wee wvù baa nu wee mbee ke

¹⁴ Fo ben elenε ekale kemwaan ben ε bonyii bó yaa nu bo mbee le ke. ε nulo ε fiεε fi teytey bó fi befe eghan neε se no nu yí fiεε le fimwaan? N'yuu bó ejiwε nulo ekeηke kentaashe? ¹⁵ ε nulo é Klistu bó Belial* enu diuw mwaan e? Fiεε fi taashi wee mbee bó wee wvù baa nu wee mbee nu la? ¹⁶ Yew ncese Nyo'

^{6:1} Lum 5:2; 1Kol 15:10 ^{6:2} Yesa 49:8; Luk 4:19-21 ^{6:4} 4:2 ^{6:5} 11:23-29 ^{6:6} 8:24; Lum 12:9; 1Kol 13:4-7; Gal 5:22-23; 1Tim 4:12 ^{6:7} 10:4-5; Lum 13:12; 1Kol 2:4 ^{6:9} 4:10 ^{6:10} 7:4; Lum 5:3; 12:12; 8:9; Fili 2:17; 4:12-13; 1Tes 1:6 ^{6:13} 1Kol 4:14 ^{6:14} 1Kol 6:9-13; 10:21; Efe 5:5-11

* ^{6:15} Belial wvun nu dewle. ^{6:16} Lew 26:12; Yeli 31:33; 32:38; Esek 37:27; 1Kol 3:16

^{6:1} Lum 5:2; 1Kol 15:10 ^{6:2} Yesa 49:8; Luk 4:19-21 ^{6:4} 4:2 ^{6:5} 11:23-29 ^{6:6} 8:24; Lum 12:9; 1Kol 13:4-7; Gal 5:22-23; 1Tim 4:12 ^{6:7} 10:4-5; Lum 13:12; 1Kol 2:4 ^{6:9} 4:10 ^{6:10} 7:4; Lum 5:3; 12:12; 8:9; Fili 2:17; 4:12-13; 1Tes 1:6 ^{6:13} 1Kol 4:14 ^{6:14} 1Kol 6:9-13; 10:21; Efe 5:5-11

* ^{6:15} Belial wvun nu dewle. ^{6:16} Lew 26:12; Yeli 31:33; 32:38; Esek 37:27; 1Kol 3:16

nulo ekeŋke la keege bô mvunyo' mvu yî won wvun e? Ben ekeè le beene nu yew ncese yi yi Nyo' wvù keŋke nshii. Fifin nu no Nyo' to gayεε le, "Me nu ŋke encee yî bô le, nlene ê bô enteleŋ. Me nu ŋke enu Nyo' wvubò, ε bô nu bonyii bem."

¹⁷ Nonen, Tata Nyo' gayte le, "Ben ebuy ê bô ente, enù jεεy fô bô le.

Fo ben ekum fiεε fi nnyen e ke, é me emum enfiisen ben.

¹⁸ Me nu ŋke enu Icen,

ε ben nu boom bem bô bolemse noo bô bokene.

Fifin nu ε è jemyi Tata Nyo' wvù keŋke Mvungay Mvunciim."

7

¹ Nsáa yem shém, no Nyo' nu ε nya bonkawma ban ê beene nen, beene emum ecuke fiεε ficii fi beete bô ye yesebeene noo keyoy kesεεbeene. Beene eyuulé geŋe mεεse no beene cee yî nfan wvù wvu Nyo' le.

ε Baul yuw njon le bonyii bo Kolen to nu ε kumen mvuntelem mvubole

² Ben egεε bvudvuu ê mvuntelem mvunen e fô bese le. Ke bese nu ε jay fiεε fô wee le ke. Ke bese nu ε leε wee ke, ε ke bese nu ε fiw wee mvu ke. ³ Ke me njemyi nen le me nsaake lo ben ke. Me nu ε ŋgay wase ê ben le ben nu naa lo fitele fisese, é è cim nu keekpwe keŋεε keenu dvú, tu beene nu enu ke yî kentaashe le. ⁴ Me nu ε ŋgeε fitele fiem yî yene le baay. Me ŋkeŋke kembense ye ke baay ekume ben. Fitele fiem leetene baay ekume ben. Ente jo bongew bocii bô bese yene nu ε me n'yuuke ke ε è nu njon.

⁵ Naa no bese to leyεε won wvù Masedonia le, bese to baa keŋke nleeten ke. Bese to keŋke bongew biba bicii. Bonyii to gomte diuw bee bô, ε bese bvuu keŋke nfan ê mvuntelem mvuseε le. ⁶ Geenen, ε Nyo' wvù leεsee mvuntelem mvu bonyii bô nu yî yii le ke leεse mvuntelem mvuseε bô nto wvù Taytus to toε. ⁷ E ke è to mey ke nto we maan wvù to leεsee mvuntelem mvuseε ke. E to nu ten je yi ben to leεsee fiew fitele jó. Wvù to nu ε see ê bese le ben shieele baay keeyen me le, bô no ben keŋke yii fô bikuu binen e, noo no ben keŋke shiee fô me le. No me n'yuweε nonen, mbvuu n'yuw naa lo njon baay.

⁸ E è cim nu naa le ŋwa' wvù me nto nsanεε fô ben e we to nu ε ge ε ben no nu yii yii, tu ke me ncim ŋkumyi ye ke. Geenen, ε me nto ŋkume ke ye, njefo me n'yene le ŋwa' wem wvudvu to nu ε ge ε ben no nu yii yii. Geenen, ben to nu yii yii ke yî kefew e nen caan. ⁹ Me ε no n'yuuke njon keseen, ε è yaa nu njefo ben to nu ε no nu yii yii ke. E nu njefo yii yin to nu ε ge ε ben kumen mvuntelem mvunen. Ben to keŋke yii ε è nu ê je yî Nyo' gomte le. Nonen bese to baa ge fiεε fimew fi befe fô ben e ke. ¹⁰ E wee keŋke yii ê je yî Nyo' gomte le, tu fi nu ege é wvù ekumen fitele fiew. E fifin eto ε è nu bô mboyma fô wvù le, saa eto ε è nu bô fiεε fi wvù ekumyi ye yî dvú le ke. Geenen, é wee keŋke yii ê je bonyii bo yî won wvun e, tu yî nu ke eto ε è nu bô kpwe. ¹¹ Ben eyen le fiεε fi yii yî è nu yî Nyo' gomte nu ε to dvú fô ben e. Ben eyen no ben nu ε jo mwεem naa shiee le. Ben eyen ten no ben nu ε ge fiεε ficii keedunε le ke ben keŋke ebo fô fiεε fi befe fidvu le ke. Ben eyen no fiεε fidvu nu ε ton'yε ben. Ben eyen nfan

wvù ben nu ε κηηκε. Ben eyen shiee wvu baay wvù ben κηηκε keeyen me le. Ben eyen shiee wvù ben κηηκε keege fiεε fi leη. Ben eyen ten kfuu ηgew wvù ben nu ε nya ê wee wvudvu wvù gee jay. Yì fiεε le ficii nu ε ben ε duηce lo le ke ben κηηκε naa lo εbo fô fiεε fidvu le κε. ¹² Nonen, naa no me nto nciim nsanεε ηwa' we fô ben e nu ε κε me nto nsan nje wee wvù to gee jay, κενεε wee wvù bó to gee jay fô wvù le κε. Me nto nsan wvu le è nulo é ben eduηce fô bikuu binen e ê Nyo' ejise le ben κηηκε shiee fô bese le. ¹³ Nonen fifin nu ε ge shém ε no λεεtene bese.

Keebise yì shém yese yì nu ε λεεten e, nu ε bese bvuu yuuke njon baay nje njon wvù Taytus yuuke njefo ben bocii nu ε ge fitele fiew ε no nu yì nyεkeey e. ¹⁴ Naa me nto ηké no nsaale wase ye bó ben ê Taytus, ben to baa shoose me κε. Kensaa ye ké bese to ké no saale bó ben ê Taytus nu ε duηce le è nu ke keceey. É è nu ke leηleη no fiεε ficii fi bese to ké no jemyi ê ben nu ten keceey. ¹⁵ Wvù wvù Taytus ké kumyi no ben bocii to yuwεε wvù le, bó no ben to fiisenεε wvù fane, ciηke, ε wvù bvuu koη ben naa fesen lo. ¹⁶ Me ten n'yuuke njon njefo me nu ε ηgeε bvufee bwem yì yene le ε ηgen ε mεse.

8

Ntefe no è nulo é bonyii bo mbee le enyaa nnya ê bonyii bomew

¹ Boom bo bwee wase le, bese gomte le ben ekiεε fiεε fi mbuwma Nyo' nu ε ge fô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi ê keba kè Masedonia le. ² Bongew bó temyi nu ε mom wase bó baay. Geenen ε njon wvu baay wvù bó κηηκε ε ge bó ε looce ε yene can yibo yicii ê bonyii bomew naa no bó cim nu ê kefufe ke baay ente. ³ Fiεε fi è nulo é me ensee nu le è to kpwaw κε bó le bó enya nnya no mvunηay mvubole nu. É bó dioo nyaa, nya naa fesen lo. ⁴ Bó to nu ε leke bese naa shiee le le bese enya κε bó je keelese εbo fô lemme din e keetom bonyii bó è nu bo Nyo' le. ⁵ Bó to nu ε ge fiεε ê je yì bese to baa kpwaake le è nulo é bó ege le κε. Bó to nu ε yaw nya bikuu bibole ê Tata, mum nya ten ê bese no Nyo' gomte. ⁶ Nonen, ε bese mum leke Taytus le no wvù to nu ε kew wase lemme din ê ben enteleη, le wvù emum egen dvú fwe efice ben keemese lemme di jee din. ⁷ No ben looci kee mwεεm mvunciim naa ntay, mwεεm mvu ê keba ke mbee le, mvu ê keba ke njeme le, mvu ê keba ke bvufee le, mvu ê keba ke shiee keege fiεε le, noo mvu ê keba ke κηηkonen kenen e fô bese le, bese ε mum ε no gomte le ben loocee ekiεε ten keeyene can yene yì lemme di jee din e ntay.

⁸ Ke me njemyi nen nyaa ε è nu nci κε. Me momte lo mbii shiee wvù bonyii bomew κηηκε keege fiεε le keen'yen le κηηkonen kenen ten nu ke keceey. ⁹ Ben kee wase fitele fi jee fi Tata wesebeene wvù Jisos Klistu to κηηκε. Naa no wvù to nu wee bvukuke nu ε wvù to ne tu wee kefufe nje yene, wvu le kefufe kew ege é ben etu bonyii bo bvukuke le. ¹⁰ Yì saaka wvudvu wvun e nu ε me ηgomte keenya wem ntefe. Fì nu leη le ben bó to kewεε lumbee keege fiεε, ε è yaa nu ke keege fiεε maan κε, ben to nu ten bonyii bó to kewεε keekenje shiee keege fiεε, ¹¹ ben emum egen dvú fwe emεse, wvu le ben ke dioo ε mεse bii no mvunηay mvunen nu, é fi elen ekale kemwaan bó shiee wene wvù ben κηηκε keege fiεε. ¹² Ben ekeè le é wee κηηκε shiee keenya, tu Nyo' nu efiisen nnya ye bii fiεε fi mweten κηηκε keenya le, wvù saa ebii fiεε fi wee baa κηηκε le κε. ¹³ Ke me ηgayte nen le ben nu dioo nyaa keefi bonyii bomew kaa kpwe lo κε.

Ɛ nu fiεε keege Ɛ biba bicii ekeηke leηleη. ¹⁴ No ben keηke mwεεm keseen ε mvù ffuyte lo, ε bonyii bomew tane, nu ε è nulo Ɛ ben efi bó. Ɛ bó dioo keηke ten ε mvù ffuyte lo sekekie, ε ben tane, Ɛ bó efi ben. Nonen Ɛ biba bicii emum ekeηke leηleη. ¹⁵ Ɛ nu no bó nu ε saη le, “Wee wvù to baanceε baay, to baa emum ekeηke baay ke. Ɛ wee wvù to baanceε ke caan, to baa emum ekeηke ke lo caan ke.”

Ɛ bó tum Taytus Kolen

¹⁶ Me nyaa keyoone ê Nyo' wvù nu ε gee shiee wene fô fitele fi Taytus e ke leηleη diεwe wvù me ηkeηke fô ben e. ¹⁷ Ke wvù to baa emum ebee keeto ê ben e nje bese to nu ε leke wvù ke. Wvù too ê ben e yî ηkpawace wvuwe le no wvù to keηke wase shiee naa baay fô ben e. ¹⁸ Bese tumte wvù bô waa bwee wesebeene wvù bó kee wvù enteleη jo bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii yî saaka wvù jee wvù wvù ghane fewci le. ¹⁹ Ɛ ke è meη ke fifie ekume wvù ke. Wvù nu ten wee wvù bintaashe bi bonyii bo mbee le nu ε baa le wvù eghanè bee bó no bese ghane gee lemme di jee di ekume nnya yin. Lemme din nu keege Ɛ bonyii enyaà mbense ê Tata kebee, bó keedunçe le bese keηke shiee keefice bonyii bomew. ²⁰ Bese gomte le fo fiεε ke enu dvù fi wee mvu ke ebace bese yî dvù le ekume nnya yi baay yin yi bese lemte yî dvù le ke. ²¹ Bese momte naa ntay keege ε è nu fiεε fi nu leη ε è yaa meη ke ê Tata ejise maη ke. Bese momte keege fi nu ten leη ejise jo bonyii.

²² Bese tumte ten waa bwee wesebeene mvu bô bó wvù bese nu ε mom wase wvù bokan nteen yî mwεεm e nteen, ε yen le wvù keηke shiee keege mwεεm. Ɛ wvù nu keseen keηke naa shiee wvu baay fô ben e, njefo wvù nu ε gee fitele yî yene le naa baay. ²³ Wee diεwe Taytus e nu ε wvù nu wee wvù bee wvù le ne yî ekale le kemwaan, nu ten wee wvù bee wvù lemte yî fiεε le fimwaan fô ben e. Ɛ dioo tu fô boom bo bwee wesebeene le bomew ba, nu ε bó nu bonyii bo ntum e bo bintaashe bi bonyii bo mbee le. Ɛ nu bonyii ε bó gee ε mbense gene fô Klistu le. ²⁴ Nonen, ben emum edunçe keηkoηen kenen fô bó le endan, wvu le bintaashe bi bonyii bo mbee le eyen le ye yî bese ké no saale ekume ben nu yi leη.

9

Nyo' koonke wee wvù nyaa nnya ye bô nlanlan

¹ Ke shiee cim nu dvù wvù me ensaanke lo ê ben ekume lemme din keetom bonyii bô è nu bo Nyo' le ke. ² Me ηkee lo le ben keηke wase shiee keetom bó. Ɛ è nu fiεε fidvu fi me nsaale ye dvù ê bonyii bo Masedonia ekume ben, njemyi le ben bo Akeya nu ε ben to seyse wase ε è bee lo lumbee keetom. Shiee wvù ben keηke keenya ε mum ε ge ten mvuntelem mvu bonyii le nteen ê bó ente ε ja we. ³ Geen, me ntumte boom bo bwee wesebeene le ban fô ben e wvu le fo ye yî bese saale ekume ben yî saaka wvun e ke ebuy le è nu yi ecici ke. Me ε no ntumte bó wvu le ben enù ε ben ε seyse no me nto ηgayεε le ben nu ke enu. ⁴ Efuw ke nonen, fi ε kooy le bee bonyii bo Masedonia bomew ε ne ε to ε yen ε ben nu se ben nu ε seyse, Ɛ kenshoose kedvu enu neε fô bese le, efey mvunciim fô ben e bô bese se geele bvufee yî yene le? ⁵ Ɛ nu fiεε fi gee ε me ηkpawace le fi nu shiee le le me enleke boom bo bwee wesebeene le ban le bó

esa ke fwe eto ê ben e eseyse nnya yi baay yin ε kefew beε yi ben to kawεε keenya. Nonεn é nnya yidvu emum enu ε ben ε seyse wase le ε nu nnya ε ben nyaa yi ηkoη wvu wene le, ε ε yaa nu le bó kamte lo ben ke.

⁶ Ben ekumyi le wee wvù jewyi caan, nu ke egbwele ke caan, ε wee wvù jewyi nteen, nu ke egbwele ten nteen. ⁷ Wee mwaanη mwaanη ben e keηke keenya no wvù nu ε kpawacε fô fitele fiew e, yaa nyaa guute lo ye keεε nyaa diεwε bó kane lo wvù ke. Ben ekeè le Nyo' koonke wee wvù nyaa bô nlanlan.

⁸ Nyo' nulo ebuw ben bô mwεem mvunciim ege é mvù effuyte lo, wvu le ben ekeηke fiεε ficii sekecii é fi kocine ben e bocii, é ben emum egeé dilemme di jee dicii dvù ntay. ⁹ Fí nu no bó nu ε sanη le,

“Wee wvù nyaa nnya nu ε tfuw lo nnya ê bonyii bo kefufe le, lemme diw di jee nu ke emey nu sekecii.”

¹⁰ Nyo' wvù nyaa ηgow é wee wεε bô mwεem mvudien ε bó diee, nu ke enya ten ebvu ebise ηgow mwεem mvunen, ege é nce wene wvù jee eto bô ηgbwele ε wvù duule lo. ¹¹ Nyo' nu ke enya ten ben bô bvukukε ê jé le yicii keege é ben eyen'yi can yene ntay é bonyii bomew, wvu le bonyii enyaà mbense é Nyo' seke bó ε keηke nnya yin can yese le. ¹² Ke lemme dinen di jee din di ben lemte too ke ε é nu bô mwεem mvù bonyii bô é nu bo Nyo' le shieele maanη ke, dí too ten bô mbense fô Nyo' le jé le nteen. ¹³ Lemme di ben gee din nu eduηce bonyii bô é nu ben, é bonyii emum etumte moηkum mo Nyo' le yí n'yuw wvù ben yuuke saaka wvù jee wvu ekumε Klistu wvù ben tomte le. Bó nu ke etumte ten moηkum mo Nyo' le no ben nu ε yene can yene fô bó le noo fô bonyii bomew e bocii. ¹⁴ Bó nu ke ebunlee fô ben e, ε mvuntelem mvubole nu yí yene le naa baay nje mbuwma Nyo' wvun wvù nu yí yene le wvù kuuke naa fele lo. ¹⁵ Beene enyaà keyoone é Nyo' yí nnya ye yi baay yi é nulo wee saa esee no yí nu le ke.

10

É caw Nyo' Baul le wvù enù waa ntum jisos Klistu

¹ Me wvù Baul keβεε, ηkule lo can é ben é je kembonen bô nyεkeey wvù wvu Klistu le. ε nu me wvù bó duu le me ηké ndioo nu keba kemew no ncewcewe lo bó ben, ηké nto wase é ben εjise, mum mbo. ² Me nleke lo ben le seke me ε ηke ε nto, fo ben ege é me ene encwcewe beene no me nulo ηke encwcewe bee bonyii bô kpwaake le bese gee mwεem bii é é nu ηkpawacε bonyii bo yí woη wvun e ke. ³ ε nu kecεy le bese cee yí woη wvun e, geenε ke bese yaa tumte jem yese bii no bonyii bo yí woη wvun e tumte ke. ⁴ Ke mwεem mvù bese tumte jem yese dvù nu mvu yí woη wvun e ke. Mwεem mvù bese tumte jem yese dvù keηke mvunηay mvù nen'yi fô Nyo' le, keebvuuke mondvuum mò temyi dvù. ⁵ Bese ké no joo mwεem mvu jem e mvun bvuuke bombew bô bonyii beeke dvù, shiwe kembense ye kecii bó baanke fo bonyii ekee Nyo', soo ten boηkpawacε bó bonyii le dvù, gee é bó yuuke wase ε é nu Klistu le. ⁶ Seke ben ε duηce le ben yuuke wase Klistu le bô mvuntelem mvunen mvunciim, é bese emum enya ηgew é wee tfuu wvù beε temyi εkolε bó Klistu.

⁷ Ben etaa eyen fiεε fi nu é ben εjise! ε wee kee naa kecεy le wen nu wee Klistu, é wvù no kumyi le no wvù nu wee Klistu, nu ke ten no bese nu. ⁸ ε me

ncim ne naa e no nsaale ye nfesene caan nje mvungay mvù bese kenke mvù Tata nyaε keeyoo lo ben dvù, ε è yaa nu keesâw lo ben dvù ke, ken'wuumen saa ekoole me ke. ⁹ Ke me ngomte le fi eyen'yi nen ke diewe me mbemsee lo ben bô bonwa' bem ke. ¹⁰ Me ngayte nen njefo bonyii bomew nen'yi no jemyi ekume me gayte le, "Wvù ké no saanke bonwa' e bó temyi bvuu cewcewe, geenε seke wvù e to é bonyii ejise mum tu weε. E ke njeme we ké no kooole fiεε le ke." ¹¹ Boba bonyii ekeè le fiεε fi bese jemyi é bonwa' le seke bese yaa nu fó ke, nu e bese nu ke ege fi seke bese e to.

¹² Ke bese momte naa keebewsene ye, kenεε efewsene bikuu bisese bó bonyii bomew ba bó seje bó dew yibo fiεε fi è nu bó ke. No bó fewsene bikuu bibole εbonεbon, bewsene ten ye yibo εbonεbon, nu e fi dunji le ke bó kee fiεε ke. ¹³ Fisese nu e ke bese cim saale ye fesene kelen ke. Bese saale ye e è nu yí kelen kè Nyo' nu e nya can yese le keelem eto ebuy naa é ben e. ¹⁴ Ke bese danse ne e è nu kedwee no bese too buyte é ben e ke. Bese to nu bonyii bo fwe keelen bó saaka wvù jee wvu ekume Klistu to naa buy é ben e. ¹⁵ Ke bese saale ye fesene ke, fi nu le ke bese saale ye yí lemme di è ge bonyii bomew ke. Geenε fiεε fi bese taale fwe kee nu le no mbee wene kuu gene fwe, nu no kelen ke lemme disese le é ben entelen nu ekuuke ten gene naa ntay. ¹⁶ Nonen é bese emum efye lo jo ben efewci saaka wvù jee gene biba bimew e, saa nu le bese saale ye bó lemme di bó nu e lem wase bvudvuu bvuu wee wvù le ke. ¹⁷ Fí e mum e no nu no bó saje é Nwa' Nyo' le le, "Wee edioo esaale ye, no saale e è nu yí fiεε fi è ge Tata le."

¹⁸ Ke è nu wee wvù dunji ekole kew le wen nu wee wvu len wvù mum nu wee wvu len é Tata jise ke. E nu wee wvù Tata yene le wvù nu len wvù nu wee wvu len é wvù ejise.

11

Baul bó bonyii bó mbiayte le bó nu boom bo ntum e bo Jisos

¹ Me nleke le ben ecine ke é me enjeme njeme keyunsee nen caan. Kee, ben ecine ke lo! ² Me nkenke ken'yee ejise bó ben kè è nu ke Nyo' le. Ben nu fô me le diewe ngon kpwoon wvù beε tfu le, wvù me nu e nkaw keenke enya wvù é diemsen mwaan wvù è nu Klistu. ³ Geenε e me nfane le lenlen no yo to weenteneε lee Iff, nu e bó nu ke ebvunse ten bvufee bvunen é ben ecine je yí nu keceey bvuu yuule yí ben bii Klistu le jó. ⁴ Me njemyi nen njefo ben kaantene ke lo fiεε ficii. E wee ne e no fewci ekume Jisos mvu jee se è nu wvù bese to fewceε é ben, kenεε keyoy kemew jee se è nu kè ben to fiiseneε é Nyo', kenεε ekume saaka wvù jee mvu jee se è nu wvù ben to fiiseneε é bese, tu ben nu emum ekaanten ke lo. ⁵ Ke me nkpaake le bonyii ba bó ben ten le bokow bo boom bo ntum e bo Jisos e mum kuuke lo fele me ke. ⁶ E è cim nu naa le ke me nkee njeme, tu ke è mum nu le ke me nkee fiεε fi ekume Nyo' ke. Fin nu fiεε e bese e dunje wase é ben é jé le yicii noo yí mwεem e mvunium.

⁷ No me nto nfewceε saaka wvù jee wvù wvu Nyo' é ben ecici se nlawma, e fen ghane le me nto nge e è nu kebefε keenshike ekole kem nonen wvu le me embense ben e? ⁸ E nulo é me engay le me nto nsoonke e è nu kensorj entelen jo bintaashe bi bonyii bo mbee le bimew, no me nto nfii nfi é bó, nlemte e è

nu fô ben e. ⁹ Seke me nto nu beene, me nto mbaa ηγεε bvujite bvumew yî wee mvu ben e seke me nto ηκηηke shiee fiεε κε. Boom bo bwee wesebeene le bo Masedonia to nyaa fiεε ficii fi me nto nshieele. Nonen yî fiεε le ficii nu ε me nto ntun keenγεε bvujite yî yene le. Ε ε nu κε no me nu ηκε entune nonen. ¹⁰ No keceey ke Klistu le nu yî yem e, κε wee nu dvú ε biba binen bi Akeya le wvú nulo ebanj diuw wem yî fiεε fi me nsaale ye yî dvú le κε. ¹¹ Me ntune nfi ε ben nonen nje la? Ε nu njefo κε me ηkoonjke ben e? Me ηkoonjke naa ben ε Nyo' kee nonen.

¹² Fiεε fi me ηgee nu ε me nu ηκε emey κε ηgee, wvu le me embaanjke je fô bonyii ba bô gomte keeyene le bó nu lenlen bee bó yî fiεε fi bó saale ye yî dvú le. ¹³ Ke bonyii bodvu ba yaa nu boom bo ntum e bo Klistu le bo keceey κε. Bó nu bonyii bo lemme le bo kenleema le. Bó teeke lo Klistu fô jise le bowen nu boom bew bo ntum e. ¹⁴ Ε κε fifin yaa nu fiεε fi ηghaw e κε. Naa Satan bô ekole kew ke taw κε Nyo' fô jise le wen nu nceendaa we wvu n'yyu. ¹⁵ Nonen κε ε nu fiεε fi diuw wvú yumεen e seke bonyii bew bo lemme le banse ten ye yen'yi diewe bonyii bô yeyi bonyii no nce wvu teyey keηke keenu le κε. Kemese kebole nu ke enu κε lenlen ηg ee dibole nu.

Ε Baul no saale ye skume bonjgew bô wvú to yene

¹⁶ Me ε mbvuu ε no njemyi ε fo wee ejo me le me nu keyuj κε. Geenεn ε ben jo me le me nu keyuj, ε ben cine le me le ε me njeme ten njeme kensaa ye caan. ¹⁷ Fiεε fi me njemyi ekume fi fi me nsaale ye yî dvú le se nfan, nu ε κε me n'yaa njemyi bô mvunjay mvu Tata le κε. Me njemyi ε ε nu diewe keyuj e. ¹⁸ No bonyii nteen saale ye ε je bonyii bo yî wonj wvun e, tu me nu ensaalé ten yem ye. ¹⁹ Me njemyi nen njefo ben fiisene biyuj duu le ben keηke bvufee! ²⁰ Ben nu ε cine le bonyii ejôd ben ε ben tuu bonfaw bobole, ε bó diekene yî yene le, bene yî yene le, bensee ye, tumyi can ε ben jise. ²¹ Ken'wuumen koole me le bese to kaa nu fisese biwelencoy fanj yaa gee nonen κε!

Geenεn ε fiεε nu dvú fi wee momte keesaale ye dvú, tu me ten nu emomte keensaale ten ye yî fifie fiεε le. Me mbεε κε njemyi fin diewe keyuj e. ²² Ε bonyii bodvu nu Bo'ibulu, tu me ten nu κε mvu. Bó ε no nu bonyii bo Islael, tu me ten nu κε mvu. Bó ε no nu bonyii bo ε kfuu di Abla'am e, tu me ten nu κε mvu. ²³ Ε bó fen nu bonyii bô lemte Klistu le, tu me nfele naa lo bó yî fifie le. (Me njemyi wase fin diewe wee jewte le.) Me nu ε nlem naa wase ε nfey lo bó, ε ηgen ncaw ε nfey bó, ε bó sunj wase me bokanj ηkuuj, ε kpwe ε soy wase me bokanj e bokanj e. ²⁴ Me nu ε nfi wase bonjbwan can Bojuu le bokanj botin, ε bó tamte kanj mwaanj ε ε fuute ηgbwan mwaanj fô mbaanyε. ²⁵ Bó nu ε sunj wase me bokanj botete bô bimbanj, ε tumyε me bô eta kanj mwaanj. Nguw wvu ε joo nu ε sawyε wase bô me bokanj botete, ε me ε nce wase ε joo ε mbuy ε nshe jó. ²⁶ Me nu ε ηghan wase baay, ε mboy fo me enle joo bokanj nteen, ε mboy fo me enkpwe can bocoonj e, ε mboy ten fo me enkpwe can bonyii bem bo wonj e, ε mbvuu ε mboy fo me enkpwe can bitum e, ε mboy fo me enkpwe εlaante, ε mbvuu ε mboy fo me enkpwe ηkpwaante, ε mboy fo me enkpwe ε joo yi baay e, ε mboy ten fo me enkpwe can bonyii bô mbiayte le bó nu boom bo bwεem e yî Klistu le. ²⁷ Me nu ε nlem wase baay ε njimten. Me nu ε nce wase se nyii bokanj nteen. Ε me nu ε no nu wase jey noo se joo yi me η'wu. Me nu ε nce

wase bokan nteen se fiεε fidien, ε nce kenton e se ndvu. ²⁸ Ε keebvuu bise yi mwεεm mvumew e nu ε me nu ke ekuse jo bvujite ediuw ecii nje bonkpawace bō me ηkeηke fō bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii. ²⁹ Ε wee dioo wεεyi, tu me nu en'yuuke ten ε me η'wεεyi. Ε wee ké ege é wee mvu ege kebefε, tu fi nu esame be baay. ³⁰ Ε é nu le me ensaale ye, é me ensaale ε é nu yi mwεεm mvù dunçi le me n'wεεyi lo le. ³¹ Nyo' wvù nu Nyo' noo Icee Tata wesebeene wvù Jisos wvù mbense nu fō wvù le sekecii se ηka, kee lo le ke me mbiayte lo ke. ³² Ε to nu seke me nto nu Damaskus, ε wee sa' wvù to nu ekuse jo Nfon Aletas ke gay ε bonyii no ceyte kelaante kedvu wvu le bó ekoo me. ³³ Geenεn ε bonyii ke jo me lese é ηkaa le, bvuse fō ntoo ketaan e shike ekfun, ε me nse nlemten can ye le.

12

Mwεεm diεwε bifile le mvù to too fō Baul e bō mvù Tata to dunçi é wvù

¹ Me nu ensaale ke ye ηgene dvù fwe naa no sew yaa cim nu fō ke. Me nu enjen fwe yi mwεεm diεwε bifile le mvù to too fō me le noo mvù Tata to dunçi é me le. ² Me ηkee wee Klistu mvu wvù Nyo' to cunεε ben dvù fey lo ebule gen é we eke. * Eben nu wase bilum yuufe ncow binεw no fi to kooyεε. (Kεnεε wvù to ben fō bō ye, kεnεε se ye, tu ke me ηkee ke. Ε kee ke Nyo' maan.) ³ Me ηgomte keembvuu mbiinen le, me ηkee wvuwe wee, (kεnεε wvù to ben fō bō ye, kεnεε se ye, tu ke me ηkee ke. Ε kee ke Nyo' maan.) ⁴ Nyo' to nu ε cun wvù ben dvù fō bvudvuu bvυ njon e bvυ Nyo' le, ε wvù yuw mwεεm fō é yaa nu mvù è nulo é wee esee ke. Ε mvumwε nu mwεεm mvù bó baa enya mvunγay le wee wvu wum ejeme ke. ⁵ Ε nu wee diεwε wvuwe le wvù me nu ensaale ye bō wvù. Ke è nulo é me ensaale ye bō ekole kem ke, efey ke le me ensaale ye ekume kewεεyε kem. ⁶ Ε é cim nu le me ηgomte keensaale ye ekume ekole kem, me nsaa nu keyun ke, njefo fiεε fi me nu enjemyi nu keceεy. Geenεn me nu ε ntun keenge fifie, wvu le fo wee mvu ke ene ekpwaake jεey ekume me fele fiεε fi wvù yene yi yem e bō fi wvù yuuke é me ke.

⁷ Geenεn, keege le fo me ηke ene embense ye baay ekume mwεεm mvu kenghaw e mvun mvù Nyo' to dunçεε é me, wvù to nu ε tum kfuu biay mi ε yi no bon'yi ye yem. Biay yin to nu nceendaa Satan ε wvù njiηsene bō me, wvu le fo me ηke ene embense ye baay ke. ⁸ Ε me ηke mbunle ekume fiεε fidvu é Tata mbuy bokan botete nleke le wvù ecake ke fiεε fidvu yi yem e. ⁹ Geenεn ε wvù tfuse é me le, “Mvunγay mwem mvù me nu ε mbuw wo dvù nu ε kocen fō wo le keefii wo, njefo mvunγay mwem ké no lemte yi wee le gene mεese seke wvù wεεyi.” Nonεn me nu en'yuuke njon mbvuu nsaale ye ekume kewεεyε kem nfesene lo wvu le mvunγay mvu Klistu le nulo elemte yi yem e. ¹⁰ Fí ε mum ε no nu le me n'yuuke njon bō kewεεyε kem noo boncun bō bó nan'yi me dvù noo bonğew bō me n'yene noo bikaa bi bonyii bone é me ejim bō bonğew bō bii me le nje Klistu. Me n'yuuke njon nonεn njefo é nu seke me η'wεεyi, tu sekekie nu ε me nu emum entemyi.

Shiee wvù Baul to keηke fō kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Kolen e

¹¹ Me nu ε ne wase ε ntu keyun! Geenεn ε é ge ben me ε nse ntu nonεn. Ε nu ben bō be keηke keedunçi wee wvù è nu me. Naa no me mbaa ncim mbuy

fiεε le nu ε κε fi mum nu le bonyii ba bō teje bikuu bibole le bokow bo boom bo ntum e bo Jisō e mum kuuke fele me κε. ¹² Mwεεm mvù dunji mvunḡay mvu Nyo' le bō binḡhaw bi mwεεm e noo mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e nu ε me nto ḡkuu shém baay no ḡgee ê ben εntelεḡ. E mvumvun nu bonciise bō dunji le wee nu cεεy cεεy waa ntum Klistu. ¹³ Fiεε fi me nto ḡgee fō bintaashe bi bonyii bo mbēe le bimew e nshεεte ben efey le me nto mbaa ḡgeele bvujite bvumew yī yene le, nu la? Ben εεεshe jay wεm fofε!

¹⁴ E nεε me wvun, ε me ε nseyse wase keento ê ben e yī bokanḡ e botete. E κε me nu ḡke ento enu bvujite bvumew fō ben e κε, njefo κε me ḡgomte ε è nu mwεεm mvunen κε. Me ḡgomte ε è nu ben. Me ḡgomte ε è nu ben njefo κε è nu boom bō keḡke keεgeεle mwεεm ê bo'iceε bobole bō bobwee bobole κε. E ké no ḡεεle bocee boom bō bobwee boom mwεεm ê boom bobole. ¹⁵ Me nu ḡke en'yuuke naa nḡon baay keenjewe fiεε ficii fi me ḡkeḡke fō ben e bō keenya noo εkolε kem nje ben. E me ḡkooḡke ben baay, ε ben kaa εkooḡke me caan e? ¹⁶ Ben nu ε yεn kecεεy le κε me nto mbaa ḡḡεε bvujite yī yene le κε. Geenεn bonyii ε no duu le me nto nu ε n'wεεnten nλεε ben bō mbiay. ¹⁷ Nuu le wee mvu bonyii bō me nto ntumεε fō ben e to nu ε λεε ben ê dieε diem e le? ¹⁸ Me nto nu ε nλεε Taytus le wvù eto ê ben e, mbvuu ntum waa bwεε wesebeene wε le bō wvù eto. Taytus to nu ε λεε ben seke wvù to toε le? Bee wvù to baa ḡee κε mwεεm yī ḡkpwaawce le mwaanḡ bō yī εkalε le kemwaanḡ e?

¹⁹ Sekemew ε ben kpwaake le no bese mεy ε no jemyi nen nu ε bese gomte keetanji lo diuw wese fwe dvunen. Bese jemyi ε è nu diεwε bonyii bo Klistu le fwe dvu Nyo'. Nsāa yese shém, fiεε ficii fi bese ḡee fō ben e nu keεge ε ben ekuu lo. ²⁰ E me nfane le ε nelo ε me ḡke enε ento en'yεn ε ben yaa nu no me nshieele le ben enù κε, ε ben ten eyen ε me n'yaa nu ten no ben shieele le me enù κε. Me nfane le ε nelo ε me ḡke enε ento en'yεn ε bonyii waale diwaa, ḡhεεke keḡḡew, keḡke shém yī ton'yεn, beele κε ε è nu dew yibo, beete bō εdieε ε bonyii, kunsene mvunḡkunsen, bensee ye yī εcici, keḡke kembvunḡse. ²¹ Me nfane le me nu ḡke endioo ε mbvuu ε nto, ε Nyo' wem ege ε ken'wuumen ekoolε me, noo le me nu ḡke enu yī yii le nje bonyii bō se ḡee bibefe diεwε nnyen e bō nce nnyen kenjanḡ noo nsake, ε bó nu ε bó baa cinε wase dvù κε.

13

E Baul gay ê bonyii bō to ḡee bibefe le bō eyenè

¹ Fin nu wase bokanḡ bem botete bō me nu ento ê ben e. Nḡwa' Nyo' gayte le, “E bó lese nsaw wee, tu bó nu εshieele bonyii bofεε kenεε botete, bō eleem jim nsaw wvudvu.”

² E to nu seke me nto ntoε ê ben e yī nto wεm wvu bokanḡ bofεε le, me nto nu ε ḡgay ê bonyii bō to cee nce kebefε le, bō eyenè. Me ε mbvuu ε no ḡgayte ê bó noo ê bonyii bocii naa no me mbaa nu ê ben εjise le, ben eyenè, njefo kefew kè me nu ḡke embvuu ento nu ε me n'yaa nu ḡke encam naa lo shen fō wee le κε. ³ No ben gomte le me ḡge fiεε fi dunji le ε jemyi Klistu ê ben fele yī yem e, tu me nu ḡḡe. Ke è nu le wvù wεεyi lo keenya ḡḡew ê ben κε. Wvù keḡke naa mvunḡay ê ben εntelεḡ. ⁴ E nu kecεεy le bó to taa wvù yī kentam e ε wvù wεεyi. Geenεn keseen nu ε wvù nu dvù ê mvunḡay mvu Nyo' le. Bese wεεyi κε

ten diɛwɛ no wvú to wɛɛyi. Geenɛn yí mvunɔgay mvu Nyo' le nu ɛ bese nu ke ecee bee bó lemte ben e.

⁵ Ben etaa bikuu binɛn eyɛn lɛ laa ben nu yí mbee le lɛ. Ben emom ɛ è nu bikuu binɛn. Kɛ ben yɛnɛ lɛ Jisos Klistu nu yí yene le? Wvú nu naa yí yene le, é è fen baa nu lɛ ben nu ɛ mom bikuu binɛn ɛ yɛn ɛ ben ɛ gbwe. ⁶ Me nkeɛ naa lɛ ben nu ke eyɛn lɛ bese baa egbwe kɛ. ⁷ Bese bunlee Nyo' le fo ben ke enɛ ege fiɛɛ sɛ è nu fi lɛɲ kɛ. Kɛ bese yaa gomte lɛ bonyii eyɛnɛ lɛ bese nu ɛ fey mmom wvudvu kɛ. Geenɛn bese bunlee ɛ è nu lɛ ben egeè ɛ è nu fiɛɛ fi lɛɲ naa no bese cim yen'yi kɛ diɛwɛ bese nu ɛ gbwe wase mmom wvudvu. ⁸ Kɛ bese yaa nulo egee naa lo fiɛɛ fi kicine keceɛy kɛ. Bese nulo egee kɛ ɛ è nu fi tomte lo keceɛy. ⁹ Ɛ dioo nu seke bese wɛɛyi ɛ ben tɛmyi, ɛ bese no yuuke nɔɲ baay. Bunle yese nu kɛ lɛ ben eku egen emɛse. ¹⁰ Ɛ nɛɛ fiɛɛ fi me nsaankɛ mwɛɛm mvun é ben ɛ me mbɛɛ sɛ me ɛ nto, wvu lɛ seke me ɛ nto, me nsaanɛnɛn keɛnjo mvunɔgay mvú Tata nu ɛ nya é me encewcewe lo dvú yí yene le kɛ. Mvunɔgay mvun nu mvú wvú nya lɛ me en'yoo lo ben dvú, ɛ è yaa nu lɛ me ensâw lo ben dvú kɛ.

Ngayma Baul wvu fokemɛse

¹¹ Keemɛɛse boom bo bwɛɛm e, me nɔgayte ben e lɛ beene ɛ shɛɛ wase. Ben eseyse bikuu binɛn, eyuw ntefe wɛm, enù diuw mwaan, ecee yí nykeey e, nonɛn é Nyo' keɲkɔɲɛn bô nyɛkeey emum enù ben ɛ bó. ¹² Ben egaynɛn bikuu binɛn e, enɔcɛ é nɔcɛ bonyii bo Nyo' le. ¹³ Bonyii bô è nu bo Nyo' le bocii gayte ben e. ¹⁴ Mbuwma Tata wesebeene wvú Jisos Klistu, bô keɲkɔɲɛn ke Nyo' le, noo kentaashɛ ke Keyoy ke Yuule le enù ben ɛ bó bocii.

N̄wa' wvù Baul to san̄εε ê kentaashε ke Galëshia Fiεε fi nu ê N̄wa' wvu Galëshia wvun e

È to nu seke bó to kεwεε wase keefewci saaka wvù jee wvu εkumε Jisos, ε bonyii bò yaa nu kε Bojuu fiisene wase saaka wvudvu wvun, ε bonyii bomew ke nε kεw no too bó n'yεεyi wvù nu lε bó kεŋke kε keegeelè bonci bo Muses e bocii, efey mvunciim keefuuse bonyii bò yaa nu kε Bojuu yew é bó sε no nu bonyii bo Klistu le bo cεεy cεεy.

N̄wa' wvun wvù Baul to san̄εε fô bonyii bo Galëshia le to nu keeteε bvufeeε bvubole lε bvù ekase etu yí fiεε fi lεŋ e. No wvù nu waa ntum Jisos nonεn, wvù ε mum ε no saan̄ke gene fwe dun̄ci naa ntay lε Nyo' joo wee lε wvù nu teytey ê wvù ejise ε è nu nje fitele fi wvù lese yí Klistu le.

Bikuu bi mwεem e ê n̄wa' wvun e

1:1-10 Ken̄kεwce

1:11-2:21 Mvun̄gay mvu Baul e diεwε waa ntum Jisos Klistu le

3:1-4:31 E Baul jeme ekumε saaka wvù jee noo bonci

5:1-6:10 Bonyii bò è nu bo Klistu le nu ε buy wase yí bvun̄faw e ε no yuuke wase ε è nu Keyoy ke Yuule le

6:11-18 Kemεse

¹ N̄wa' wvun san̄ me wvù Baul, waa ntum Jisos Klistu. Kε me nu waa ntum ε è to tum wee wvu wum me kεnεε nya mvun̄gay ê me kε. È to tum Jisos Klistu bò Nyo' Ice wvù to bvuseε wvù yí kpwe le. ² Bee boom bo bwee wene le bo mbee le bocii bò nu fen bee bò gayte ben bintaashε bi bonyii bo mbee le bi woj wvù Galëshia le. ³ Nyo' Ice bò Tata wase beesebene wvù Jisos Klistu ebuw ben bò kembonεn, ebvuu enya ben bò mvuntelem mvù lεεtene. ⁴ Jisos Klistu nu wvù to nyaε εkolε kew nje bibefeε bisεεbeene wvu lε wen ebvuse beene can woj kebefε wvu keseen wvun e. Fifi nu no Nyo' wvù Icee wesebeene to seysεε. ⁵ Bvukukε bvucii nu ε è kεŋke wvù sekeciε sε ŋka. Fí enù nonεn.

Saaka wvù jee wvu εkumε Jisos Klistu mεy ke mwaaŋ

⁶ Diuw yumte lo me lε kε keseen keseen nεn ben nu ε nε wase ε no ban̄see jim ê Nyo' wvù to ten̄εε ben nje fitele fi jee fi Klistu kεŋke fô ben e, ε no bii ε è nu saaka wvù jee wvumvu le jεεy. ⁷ Kε è nu le saaka wvù jee wvumvu bvuu nu lo dvù jεεy kε. Fí nu kε lo le bonyii bomew gomte keebvun̄seeε bvufeeε bvunεn, beete bò saaka wvù jee wvu εkumε Klistu. ⁸ Me ε no ŋgayte lε é è cim to naa bese kεnεε nceendaa Nyo' mvu fowe ε no fewci saaka wvumvu jεεy ê ben sε è nu wvuε wvù bese to fewcεε ê ben, é mwεten tuu lon! ⁹ No bese to gayεε wase nu ε me mbvuu ntuu kε fô ŋgayte lε, é wee nε ε no fewci saaka Nyo' wvumvu jεεy sε è nu wvuε wvù bese to fewcεε ê ben, é mwεten tuu lε lon!

¹⁰ Ben kpwaake lε me ŋgomte lε é ebenseè bonyii me nuu lε é ebenseè Nyo' lε? Nuu lε ben kpwaake lε me ŋgomte keeŋgee lε bonyii eyuukè n̄oj, me nsaa enu wee lemme wvu Klistu kε.

Saaka wvù jee wvù Baul to fewci to dunçi Klistu ê wvù

¹¹ Boom bo bwεεm e, me ngomte ε ben ekiεε le ke saaka wvù jee wvù wvu Nyo' wvù me nto nfewcεε ε ben nu fiεε ε fi to buy ε wee wvu wum ke. ¹² Ke me nto n'yuw diuw wee mvu le, ε ke ε to yεεyi wee me dvú ke. ε to dunçi Jisos Klistu ε me. ¹³ Me njemyi nen ε ben to yuw wase no kenje kem to shee nu seke me nto mbεε yí nce wonj wese Bojuu le. Me nto nké no mbone bikaa ejim jo bintaashε bi bonyii bo mbee le bo Nyo' le baay ngomte keenfiwse naa lo bí. ¹⁴ Me nto njici mbee wese Bojuu le ntemyi nfele lo keghan kem entelεη jo bonyii bosese, nlooci nleeme ntemyi naa ntay yí nce wonj bo'icee bosese le. ¹⁵ Geenε ε Nyo' to baa wase me gεε ε me mbεε ε bwεεm εshem. ε fitele fiew fi jee ke ge ε wvù tee me. ¹⁶ ε wvù ke dunçe Waa we ε me no wvù to shieele, wvu le me enghané nfewci ekumε wvù ε bonyii bò yaa nu ke Bojuu. No wvù to dunçεε nonen, ε me nfanε n'yaa embvuu enu lo keembife fiεε ε wee wvu wum ke. ¹⁷ Ke me nto mbaa emben ten Jelusalεm keen'yen bonyii bò to nu wase boom bo ntum e bo Jisos e ε me fwe ke. Me nto ne ηgen fiem ε ε nu Alebia, ηke ne jó ηkase ntu jim Damaskus.

¹⁸ ε ε ke no nu ejim jo bilum bitete ε me mben Jelusalεm le bee Bita kiεεnen bikuu. No me mbenεε, ε bee wvù ce εdiuw yuufe ncow etin. ¹⁹ Me nto mbaa embvuu en'yen wee mvu ηgoo boom bo ntum e bo Jisos e efey Jem wvù waa bwee Tata wesebene wvù Jisos e ke. ²⁰ Fiεε fi me nsaanke fin nu keceey, ε Nyo' kee le ke me mbiayte lo ke. ²¹ ε ε ke no nu kefew kemew e, ε me ne ηgen ε biba bi Silia bô Silishia le. ²² Sekekiε to nu ε bintaashε bi bonyii bo mbee le bi Klistu le bi ε keba kè Judea le yaa kee wase me ejise ke. ²³ Bó to yuuke ke lo ε bonyii jemyi le, "Wee wε wvù se bone bikaa ε beene ejim ghane wase keseen fewci le bonyii elesε fitele yí Klistu le, ε ε nu fiεε fi wvù se shee gomte le wen efiwε lo." ²⁴ ε bó yuw nonen no tumte monkum mo Nyo' le yí fiεε fi wvù gee fô me le.

2

ε boom bo ntum e bo Jisos e tom saaka Nyo' wvù Baul to fewci

¹ ε ε ke no nu ejim jo bilum yuufe ncow binεw, ε me mbvuu mben Jelusalεm bee Banaban. Me nto ndioo mbene, njo Taytus. ² Me nto mben kefew kin e ε ε dunçi Nyo' le me emben. No me mbenεε, n'yen bonyii bò bó to kee bó le ε nu bikuu le, ε bee bó lεwse ye, ε me njike saaka wvù jee wvù wvu Nyo' wvù me nto nfewci ε bonyii bò yaa nu ke Bojuu ε bó ejise. ε me nto ηge nonen wvu le fo lemme di me nu ε nlem wase bó di me mbεε nlemte ke ela εcici ke. ³ ε bó yuw nonen, fanε yaa eleeme le bó εfuse Taytus yew wvù bee wvù to nu ε ε nu naa wee Glek ke. ⁴ ε ε to baa nu nje bonyii bomew bò to mbiayte le bó nu bonyii bo mbee le, bò to wεentεnεε ley fô bese to nu, tu ke bó to bee ejemyi leyte ε fifiε fiεε le ke. Bó to to diεwε bonjkee le keeyen no bese gee wase mwεεm wasewase nje bese nu ε taashε bee bo Klistu Jisos. ε bó mum no gomte keekase tfuse bese bvunfaw e. ⁵ ε bese fanε yaa bee naa lo fiεε fi bó to too dvú caan ke. ε bese to ge nonen wvu le bese gomte keegεε keceey kè ε nu ke saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le wvun fô ben e. ⁶ ε bonyii ba bò bó to kee bó le ε nu bikuu, (kεnεε bó to nu la, kεnεε la, tu ke fifiε keηke fiεε fô me le ke, njefo ke Nyo' dunçi kejeey

1:11 1:1 **1:13** Lem 8:3; 9:1; Fili 3:5-6; 1Kol 15:9 **1:15** Yeli 1:5; Lem 9:3-5; 22:21; Lum 1:5; 1Kol 9:1; 15:10 **1:18** Lem 9:26-28 **1:19** Mat 13:55 **1:21** Lem 9:30 **2:1** Lem 15:1-19 **2:1** 1Kol 15:2; Fili 2:16; Lem 4:36; 2Kol 2:13 **2:2** 2:6, 9 **2:4** 1:7; 5:1, 13; Lem 15:1, 24; 1Kol 9:21 **2:6** Lum 2:11

jeey ke.) Boba bonyii bò me ngayte, bò bó to kee le è nu bikuu to baa ebise fiεε yî fi me nto nfewci le ke. ⁷ Geenεn, ε bó kaa yen le bó nu ε nya saaka wvù jee wvù wvu Nyo' can yem e le me enfewci ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu, lenlen no bó nu ε nya ê Bita le wvù efewci ê Bojuu. ⁸ (Nyo' wvù to nyaε mvungay ê Bita le wvù elemtè lemme din fô Bojuu le, nu ke wvù wvù to nyaε ê me le me enlemtè fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le.) ⁹ E bó dioo yen je yî Nyo' nu ε buw me jó, ε Jem bò Bita noo Jon bò bó to kee le è nu dikfuy di bonyii bo mbee le mum nya εbo ê bee Banaban keedunεε le bee bó lemte yî fiεε le fimwaan, le bese egeen le elemtè fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le, ε bó elemtè fô Bojuu le. ¹⁰ Fiεε fi bó to gayεε to nu ke le bese ekumyi Bojuu bo kefufe le. E fifin nu fiεε ε me nto ηkoηke naa baay keengee.

ε Baul saw Bita Antiok

¹¹ Geenεn ε è ke no nu kefew kemew e, ε Bita ke ne to Antiok, ε me nsaw wvù ê bonyii ejise njefo wvù to nu ε jay baay. ¹² Fí nu le wvù to yaw to no diekene bò bonyii bò yaa nu ke Bojuu, yaa nyaake ke. E bonyii bomew bò Jem to tumεε ke dioo to, ε wvù mum kew no guute ye jim, ke ne gawsen, fanε yaa bvuu diekene bò bó ke. E wvù to gawsene nonen njefo wvù to fane ηgoo yi to ké no leeme ke le bó kenke keetfuse wee wvù yaa nu ke wee Juu yew é mwεten se no nu wee Klistu. ¹³ No wvù ge nonen ε bonyii bo mbee le bomew bò to nu Bojuu mum benen gee diew didvu le. E naa Banaban keεε mum bi ten gee dibole didvu le. ¹⁴ E me ndioo n'yen le ke gee dibole bii cεey cεey no saaka wvù jee wvu ekume Klistu dunçi ke, ε me mum ngay ê Bita ê bó bocii ejise le, “Wo nu wee Juu, cee wase diεwε wee wvù yaa nu ke wee Juu le, ε no gomte keekane bonyii bò yaa nu ke Bojuu le bó eceé diεwε Bojuu le neε le?” ¹⁵ Me nto njemyi ê Bita nonen ε è nu kecεey le bee bó nu boom bo Bojuu le bo won e. Ke bese nu bonyii bò yaa nu ke Bojuu bò bó yene le è nu bonyii bò befe ke. ¹⁶ Geenεn ε bese kee ke le ke Nyo' joo wee le wvù nu teyten njefo wvù gεεle bonci bo Bojuu le ke. Wvù joo njefo wvù nu ε lese fitele yî Jisos Klistu le. E bese keεε ε lese ten fitele yî Klistu Jisos e wvu le bese enù teyten ê Nyo' ejise nje fitele fi bese lese yî ye le, ε è yaa nu nje bese gεεle bonci ke, njefo ke wee gεεle bonci é Nyo' ke eyuu ejo wvù le wvù nu teyten ke. ¹⁷ E bese momte keenu teyten ê Nyo' ejise nje bese nu bonyii bo Klistu le, bonyii ε bvuu ε no yene ke le bese nu bonyii bò befe njefo ke bese gεεle bonci bo Bojuu le, tu fi fen nu le Klistu tomte kebefε? Ke fi nu naa lo nonen ke! ¹⁸ E me ne ε mbvuu ε no n'yoote fiεε ε me nto nsaw wase, tu fifie dunçi le me njayte lo. ¹⁹ Fiεε fi nu, nu le ê keba ke bonci le nu ε me nu wase ηkfusay, ε è yu bonci me, me ε ηkpwe wvu le me enceé wase no Nyo' gomte. ²⁰ E nulo é me engay le bó to nu ε ta wase me yî kentam e ε me ηkpwe bee Klistu. Ke nshii wvù me ηkenke keseen bvuu nu wem ke. E cee wase Klistu yî yem e. E nshii wvù me ηkenke keseen yî yem e nu wvù fitele fi me nlese yî Waa Nyo' le wvù to nu ε dunce kenkonen fô me le nya εkolε kew keekpwe nje yem. ²¹ Ke è nulo é me ntune mbuwma Nyo' ke. E è nu le è nelo é wee enu teyten ê Nyo' ejise njefo wvù gεεle bonci, ke tu kpwe Klistu to nu εcici.

3

Bonci noo keeese fitele yî Klistu le

1 O oo bonyii bo Galeshia, ben nu la biyuη nen? Wee nu ε low ben e? Ε nu ke ben bō bó nu ε nele wase baanη no bó to taε Jisos Klistu yí kentam e ben ε yen lo endan e? 2 Me ηgomte keembife fiεε fimwaan η ben. Keyoy ke Nyo' le to to yí yene le njefo ben to gee no bonci gayte nuu njefo ben to nu ε bee fiεε fi ben to yuwεε, lese fitele yí dvú le le? 3 Ben yun̄sene la nen? Ben kew fiεε bō Keyoy ke Nyo' le, ε no fitele wase keseen le ben nu ke emase ε è nu bō mvun̄gay mvunen e? 4 Ben to yen ηgew ε è nu wvu εcici le? Kεceεy, kε è to nu wvu εcici ke. 5 Nyo' wvù nyaa Keyoy kew ε ben bvuu gee bin̄ghaw bi mwεεm e ε ben entelen̄, gee nonen njefo ben gεεle bonci nuu njefo ben nu ε yuw saaka wvu εkumε Klistu ε lese fitele yí ye le le?

6 Ε nu no bó san̄ εkumε Ablam' am ε Nwa' Nyo' le le, “Wvù to nu ε lese fitele yí Nyo' le, ε Nyo' mum jo wvù le wvù nu wee wvu teyey.”

7 Ben eyen le le è nu bonyii bō nu ε lese fitele yí Nyo' le bō looci nu kfuu di Ablam' e. 8 Nwa' Nyo' to nu ε yuu wase duηce le Nyo' nu ke ejo bonyii bō yaa nu ke Bojuu le bó enù teyey ε wvù εjise nje fitele fi bó nu ε lese yí ye le. Ε wvù mum fewce saaka wvù jee wvun ε Ablam' ε è bεε lo gayte le, “Me nu ηke embuw bitum bicii bi yí εkolε ke nshε le nje yo.”

9 Nonen, fi ε no nu le bonyii bō nu ε lese fitele yí Nyo' le nu ε Nyo' ε buw ten bō no wvù to buwεε Ablam' wvù to nu ε lese fitele yí ye le.

10 Bonyii bocii bō yene le bó nulo enu teyey ε Nyo' εjise njefo bó gεεle bonci nu ε bó tuule lon yí bikuu bibole, njefo bó nu ε san̄ le, “Wee tfuu wvù baa ecee no bó san̄ ε Nwa' bonci le gee no bonci bocii gomte, nu ε wvù tuule lon yí εkolε kew e.”

11 Fí ε mum ε no duηci naa endan le kε è nulo ε Nyo' ejo wee le wvù nu teyey nje mwεten gεεle bonci ke. Ε nu fiεε fi bó nu ε san̄ le, “Ε nu kε wee wvù Nyo' nu ε jo le wvù nu teyey nje fitele fi wvù lese yí ye le wvù nu ke ekeηke nshii.”

12 Kε bonci keηke fiεε keege bō nlese fitele yí Nyo' le kε, njefo “Wee wvù gεεle bonci nu ke ecee bii kε ε è nu bó le.” 13 Klistu to nu ε sum beene can lon wvù bonci too dvú le. Wvù to nu ε tuu bolon boσεεbeene yí εkolε kew e, ε è nu no bó san̄ le, “Lon nu yí wee wvù bó nu ε njeyse yí kete le.”

14 Wvù to ge nonen, wvu le mbuwma wvù Nyo' to nyaε ε Ablam' eto ten fō bonyii bō yaa nu ke Bojuu le nje Klistu Jisos, ε beene bō nu ε lese fitele yí ye le ekeηke ten Keyoy ke Nyo' le kè wvù to kawεε.

Kε bonci nulo ekose ηkawma Nyo' ke

15 Boom bo bwεεm e, beene ejo kenfewsεn yí mwεεm mvù bonyii ké no gee le. Ε bonyii seyse wase fiεε ε die kelew, tu kε è nulo ε wee ebvuu ekose kεnεε ebise fiεε yí dvú le ke. 16 Εkumε ηkawma wvu Nyo', nu ε wvù to kaw ε Ablam' bō wan wvù nu ke ebuy ε kfuu diew e. Bó baa san̄ le, “Wvù nu fō boom bō nu ke ebuy ε kfuu diew e kε”, fi duηci le bó nu nteen kε. Fí duηci le fō jemyi εkumε wan mwaan̄. Ε wan wvun nu Klistu. 17 Fiεε fi me ηgomte keen̄gay nu

le, Nyo' to nu ε ge ηkawma wvun, ε bilum ke fey gee ne bô kecow mbaanshe (430) ε wvú se nya bonci. No fi nu nonen, ke è nulo é bonci bô to toε wase ejim ebvuu eto ekose monkan mô Nyo' to gbwolεε fwele, ege é fiεε fi wvú to kawεε ela ecici ke. ¹⁸ E fi fen nu le wee nulo ekenke nnya yin ε è nu ke seke wvú gεεle bonci, ke tu ke ε bvuu bεε le Nyo' to kaw lo bonyii dvú ke. Geenen, Nyo' to nya nnya yin é Abla'am bii no wvú to kawεε wvú dvú.

¹⁹ Shiee bonci è no nu la? Bó to bise bonci keedunji mwεεm mvú bonyii jayte ε kew nonen gen buy naa seke wan wvun wvú Nyo' to geε ηkawma wvun ekumε wvú nu ke eto. E Nyo' mum nya bonci ban é bonceendaa bew mum nya can wee mvu le le wvú efese é bonyii. ²⁰ Ke ben kee le é bonyii ne ε no seysee fiεε ε wee mvu nu é bó entelεη, tu wvú nu fô bó le bocii. Geenen, Nyo' nu ke mwaan.

²¹ No fi nu nonen, tu è nulo é nci Nyo' ebvuu ekose fiεε fi wvú to kawεε le? Ke è nu naa lo é fi enu nonen ke! E nci mvu to nu dvú wvú nulo enya nshii, tu è nulo é wee enu teyete é Nyo' ejise nje wvú gεεle bonci cεεy cεεy. ²² Geenen, Nwa' Nyo' gayte le wee tfuu nu nfwa ekuse jo bibefe. Fí ε mum ε no nu le ηkawma wvú Nyo' to kawεε fô wee wvú nu ε lese fitele yí Jisos Klistu le, nu ε è nu ke ekenke ke wvuwe wee wvú nu ε lese fitele yí ye le.

Bonci to nu diεwe ndε wan e

²³ E to nu fwele ε Jisos baa to wase wvu le bonyii eleese fitele yí ye le, ε bonyii nu é bonci kuse ε bó ε kay bó diεwe bonyii bo ncaw e ε no cεyte, gen buy seke Nyo' ke edunce Jisos é bó eleese fitele yí ye le. ²⁴ Bonci to nu diεwe ndε wan wvú to shee bô bonyii nci gen buy seke Klistu to toε wvu le bonyii eleese fitele ε è nu yí ye le é Nyo' se jo bó le bó nu teyete é wvú ejise. ²⁵ No Klistu nu ε to wase bonyii ε no leese fitele yí ye le, tu ke beene bεε can ndε wan wvun e ke. ²⁶ Ben bô nu ε taashε ben ε bo Klistu Jisos nu wase boom bo Nyo' le nje fitele fi ben nu ε lese yí Klistu le. ²⁷ Ben ekeé le wee tfuu wvú bó nu ε lese wase é joo ε taashε wvú bô Klistu nu ε wvú ε tu wase bô Klistu fiεε fimwaan. ²⁸ Ke wee mvu bvuu nu jεεy le wen nu wee juu kenεε wee ketum ke. Ke wee mvu bvuu nu jεεy le wen nu nfwa kenεε waa yew ke, ε ke wee mvu bvuu nu jεεy le wen nu diemsen kenεε kpwoon ke. Ben bocii nu wase fiεε fimwaan yí Klistu Jisos e. ²⁹ No ben nu wase bonyii bo Klistu le nonen, tu ben nu wase boom bo Abla'am e, ε ben nu ke ekenke mwεεm mvú Nyo' to kawεε Abla'am dvú.

4

¹ Fiεε fi me ηgayte nu le, é wee nu keeke edie bvushew bvú ice le, geenen bεε wan caan, tu ke jεεy jεεy nu dvú bô nfwa ice naa no è cim kenke wvú bvushew bvudvu ke. ² Wvú nu eyaw ke enu é bonyii bomew taale fô wvú le ε bvushew bvudvu nu can bonyii bomew e ε bó taale fô, egen ebuy kewe kε ice seyse le. ³ E nu ke no fi nu fô beene le. E to nu seke beene to nu diεwe boom bo caan e, ε beene no nu bonfaw bo mwεεm mvú saake yí woj wvun e. * ⁴ E kefew ke dioo loocε kocen, ε Nyo' tum waa we ε wvú to, ε kpwoon boo wvú, ε wvú no nu tεn é bonci kuse. ⁵ Wvú to to wvu le wen esum bonyii bô nu é bonci kuse é Nyo' emum ejo beene diεwe boom bew e. ⁶ No Nyo' jo wase beene diεwe

3:18 Lum 4:14; 11:6 **3:19** Lum 4:15; Lem 7:38, 53; Ibu 2:2 **3:20** Dito 6:4 **3:21** Lum 7:13; 8:2 **3:22** Lum 3:9-30; 11:32 **3:23** 4:3 **3:24** Lum 10:4 **3:26** 4:5, 7; Jon 1:12; Lum 8:14-17
3:27 Lum 10:12; 1Kol 12:13; Kolo 3:9-11 **3:27** Lum 6:3; Efe 4:24 **3:29** 3:7, 14, 18; 4:7 **4:3** 4:9-10 * **4:3** Mwεεm mvú saake woj wvun nelo enu bonci noo biyoy. **4:4** 3:13; Jon 1:14 **4:6** Lum 8:15-16

boom bew e nonen, ε mum ε ciinse Keyoy ke Waa we le kí ε to yí yese beene le, ε ge beene ε no teje wvú le. “Abba, Icee wese!” ⁷ Fí nu le Nyo' nu ε ge wase ben ε fanje yaa bvuu nu bonfaw ke. Ben nu wase boom bo yew e. No ben nu wase boom, tu fí nu le ben nu ke ekenke mwεem mvù wvú geke fô boom bew e.

Baul fane le bonyii bo Galeshia nu ejay je

⁸ ε to nu fwele seke ben to baa kee wase Nyo' ke, ε ben no lemte bvunfaw can mwεem mvù ben to joo le è nu bonyo' se è nu bonyo' ηkuuη. ⁹ Geenεn, keseen no ben nu ε kίεε wase Nyo', kenεε le keseen no Nyo' nu ε kίεε wase ben no me mbee keengay, ben ε ghan nεε ε se no gomte keetuu jim fô bonyo' bo εcici ban e bò nu se bó kenke mvungay ηkuuη. Ben gomte keebvuu etuu bonfaw bo bonyo' bodvu ban e nje la? ¹⁰ Ben geele mbam ediuw yomew le è nu yo baay baay, bamte kee yimi, bamte bifew bimew yí kelum e, bamte bilum nje la? ¹¹ Ben gee nen ε me nfane baay le lemte diem di me nlem è ben entelen nu ε la εcici.

¹² Boom bo bwεem e, me ηkule lo can è ben le ben ekumen enù ke diεwe no me nu ekume bonci, ke no me nto ηkumenεε no nu diεwe ben e seke ben to nu se bonci. Ben to ke baa ege wase fiεε fi befe fô me le ke. ¹³ Ben kee le seke fwele wvù me nto nfewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' è ben nu njefo me nto nu beene nεmte. ¹⁴ E naa no me nto nu yí kencem e nen, ε kí nu diεwe mmom e ε yí ε to fô ben e, ben to baa elewte, kenεε nyensee me ke. E ben kaa fiisen lo me naa ke diεwe nceendaa Nyo' mvu kenεε diεwe Klistu Jisos e keβεε. ¹⁵ Ben to yuuke njon bò me sekekie, è kooyi la keseen? E nulo é me engay le é bó to gay lo le ben ebaaye ejise eyene enya è me, é ben ebaaye lo é je fen nu dvú. ¹⁶ Me nu ε ntu wase wee bvuban fô ben e no me nseje keceey è ben e? ¹⁷ Bonyii ba gomte keedunçi le bó kenke shiee fô ben e baay, geenεn ε bó gomte ben yí fiεε le é yaa nu fi jee ke. Bó koonke le beene egawsen è ben ekenke wase shiee ε è nu fô bó le. ¹⁸ Fí jee le wee ekenkè shiee fô wee le yí fiεε fi jee le. Fifi nu len sekecii ε è yaa nu ke seke me nu beene maan ke. ¹⁹ Boom bem bò nu shém yem, è nu ke diεwe me mβεε embvuu enkw lo lume dinen, en'yen ngew enjen embuy no nce Klistu nu ke enu yí yene le! ²⁰ Wee ejo ε me mbe nu beene keseen, é me nse ηkίεε je yí me enjeme jó è ben. Fiεε fi ben ge fin nu ε bvufee ε la lo me.

Jey jey boom bo Abla'am e

²¹ Ben bò gomte keenu è bonci kuse, ben ke see è me, ben yuuke ke fiεε fi bonci jemyi? ²² Bó nu ε saj le Abla'am to kenke boom bolemse bofεε, ε wvù to boke mvu bò nfwá, boo wvumvu bò kpwese wvù leyεen. ²³ Nfwá wvun to boke wan ke no bó ké no boote boom bocii. Geenεn ε kpwoon wvù leyεen boo we bii nkawma wvù Nyo' to gee le. ²⁴ E nulo é beene ejo fiεε fin diεwe kenfewsεn ke fiεε le. Bokenε bo bofεε ban dunçi monkan monfεem. 'Aga wvù to nu nfwá joo bvudvuu bvú monkan mò Nyo' to gbwolεε bó bonyii bo Israel yí kum wvù Sinay e. Bonyii bocii bò nu ekuse jo monkan modvu nu bonfaw. ²⁵ No 'Aga joo bvudvuu bvú monkan mo yí kum wvù Sinay wvù nu won wvù Alebia le, wvù bvuu joo ten bvudvuu bvú kelaante kè Jεusalem wvu keseen e, njefo bonyii

4:7 Lum 4:13; 8:17 **4:8** 1Kol 8:4-6 **4:9** Efε 1:21; Kolo 2:8-23 **4:9** 1Kol 8:3; Kolo 2:15 **4:10** Dito 4:19; Lem 7:42; Lum 14:5 **4:12** 1Kol 9:19-21 **4:13** Lem 16:6; 2Kol 12:7 **4:17** 1:7 **4:19** 1Kol 4:15 **4:22** Kej 16:15; 21:3 **4:23** Kej 17:18-19; Lum 4:17-20; 9:7-9 **4:24** Ksm 19-20; Gal 3:23; 4:1; 5:1; Kej 16:1

bo ê kelaante kedvu le bocii nu bvunfaw e ê bonci kuse. ²⁶ Geenen ε bonyii bo Jêlusalêm wvù nu wvu fowe le yaa nu bonfaw ke. Wvuwe Jêlusalêm nu bwee wesebeene. ²⁷ E nu fiεε fi bó to sanjεε le,

“Wo wvù kpwoon wvù nu kase yaa boote ke, è lanlanjè.

Wo wvù ke baa lum wase wan, è kpwaakè dikie.

È keè le boom bo kpwoon wvù bó nu ε base jim ê wvù le nu ke eduule fele bo kpwoon wvù nu bó dweese le.”

²⁸ Nonen boom bo bwεem e, ben nu boom bo Nyo' le bii no Nyo' to kawεε leηleη no Abl'am to bokεε Aysik bii no Nyo' to kawεε. ²⁹ E to nu kefew kedvu le ε wan wvù bó to bokεε no bó boote boom bocii no bone bikaa ejim jo wvù è to nyaε Keyoy ke Nyo' le mvunγay ε bó se boo wvù. E nu ke ten leηleη fiεε fi kooyi keseen. ³⁰ Bó sanj ê Nwa' Nyo' le ekumε fiεε fin le la? Bó nu ε sanj le,

“Kunε kpwoon wvù nu nfwa bó waa we bocii, njefo ke waa nfwa nulo ke egaw bvushew bó waa kpwoon wvù leyεen e ke.”

³¹ No fi nu nonen boom bo bwεem e, fiεε fi me njemyi ficii dunçi le keε beene nu boom bo kpwoon wvù nu nfwa le ke. Beene nu ε è nu boom bo kpwoon wvù leyεen e.

5

Klistu nu ε bvuse wase beene yî bvunfaw e

¹ Klistu to nu ε bvuse wase beene yî bvunfaw e. Wvù to bvuse nen, wvu le fo beene ebvuu enù yî bvunfaw e ekuse jo bonci ke. Nonen ben emum eleemè temyi. Fo ben ebvuu ebee eley ekuse jo kemmbunj ke bvunfaw e ke. ² Ben eyeke eyuw fiεε fi me wvù Baul nu enjeme. E ben beje lo le bó etfuse ben yew é ben se no nu teytey ê Nyo' ejise, tu fiεε fi Klistu to geε fô ben e nu εcici.

³ Me mbvuu njemyi nciise le wee wemen wvù nu ε bee le bó etfuse wvù yew ekeè le wvù keηke keegeelè bonci bo Bojuu le bocii no bó nu. ⁴ Ben bocii bó gomte keenu teytey ê Nyo' ejise ε è nu nje ben geεle bonci, ekeè le ben nu ε gawsen wase bikuu binen ben ε bo Klistu. Ben nu ε lanj wase mbuwma Nyo'.

⁵ Fô beene le nu ε fiεε fi beene taale fwe yî dvù le nu le Nyo' nu ke ejo beene diεwe bonyii bó nu teytey ê wvù ejise le. Fifin nu fiεε fi Keyoy ke Nyo' le kè lemte yî yese beene le fele yî fitele fi beene lese yî Klistu le nu ε ge le beene ecεyte. ⁶ Ben ekeè le é wee nu ε wvù ε taashε wase bó Klistu Jisos, ε wvù nu ε bó ε tfuse wvù yew keεε bó baa tfuse wvù yew ke, tu ke fifie keηke fiεε keege ke. Fiεε fi nu shiee le nu fitele fi wvù lese yî Klistu le e no dunçi yî kenkonen e.

⁷ E to nu fwele ε ben gee naa leη. E ge yεε ben ε se lu keebii keceey e? ⁸ Ke è ge Nyo' wvù to tenjεε ben fifin fiεε ke. ⁹ Ke ben kumyi ηgan wvù bó ké no maa le, “Kekuu kemwaan ε befe bó ntwaw?” ¹⁰ Me ηgeεle bvufee yî yene le nje Tata le ke ben nu ebi fiεε fi bonyii bomew gayte le efey fi è gayte me ke. E wee we wvù bvunjsee bvufee bvunen, keεε è nu yεε, nu ε Nyo' nu ke elanj ηgew yî ye le. ¹¹ Boom bo bwεem e, é è be nu le me mbεε nfewci le bó etfuse bonyii yew e bó se nu teytey ê Nyo' ejise, é bonyii ebvuu ebone bikaa ê me ejim nje la? Ke tu fiεε fi me nfewci le Klistu to nu ε kpwe yî kentam e fin ε bonyii yuuke ε fî kaa saase lo bó yaa be bεε dvù ke. ¹² Fo bonyii ba bó jewsee ben le bó etfuisse bonyii yew e, nu ε me ηgomte le bó emεse esonj lo bikuu bibole.

¹³ Boom bo bwεεm e, Nyo' to nu ε tee wase ben wvu le fo ben ebvuu elemtè bvunfaw ê bonci kuse ke. Geenεn, no ben yaa bεε bvunfaw e ê bonci kuse nonεn, fo ben emum ejo le ben nulo egee no nyam ye yene gomte ke. Ben elemtè ε è nu fô boom bo bwεε wene le yî kenjkonεn e. ¹⁴ Ben egeè nonεn njefo bonci bocii nu ε taashε yî wvun wvu mwaan e le, “È koonjkε waa bwoo no wo koonjkε ekole kew.”

¹⁵ Geenεn, é ben nε ε no njasene εbenεben diwε bwé le, ε wee gomte keedie lo waa bwεε, ε ben no yεnè fô ben ke enε eyuwye bikuu binεn.

Ke wee wvù cee no Keyoy ke Nyo' le dujci ké bvuu no gee no nyam ye gomte ke

¹⁶ Fiεε fi me njemyi nu le, ben eceè bii ε è nu no Keyoy ke Nyo' le dujci ê ben, nonεn ben saa ebvuu egeè ε è nu no nyam ye yene shieele le ben egeè ke.

¹⁷ Me njemyi nεn njefo ke fiεε fi nyam ye shieele nu fi Keyoy ke Nyo' le shieele ke. E ke fi Keyoy ke Nyo' le shieele nu fi nyam ye shieele ke. Ke mwεεm mvu mvunfεεm mvun nu yî fiεε le fimwaan ke. E nu fiεε fi ke è nulo é ben egeè fiεε fi ben gomte ke. ¹⁸ E ben cee bii ε è nu no Keyoy ke Nyo' le dujci ê ben, ben saa ebvuu enù ekuse jo bonci ke. ¹⁹ Mwεεm mvù nyam ye ké no shieele nu ε bonyii yaa maa mvù ke. E nu keejaanjkε kenjan bô keekpwawci mwεεm ekumε kenjan noo keecee nce nnyεn kenjan. ²⁰ E è bvuu nu keebunlee bonyo' bo εcici bô keelaale kenεε fiεεnjkε diam. E è bvuu nu keebanene, nyamte kenyam, ghεεke kenjghεw, kenjkε shém yî ton'yεεn bô fô wee le keekpwawci ke ε è nu ekole kew. E è bvuu nu keegawsene bonyii noo fô wee le keegaw bonyii ekenjkε ye njo. ²¹ E è nu tεn keebene kendon, wuu mbvuum ε mó koole bô keewukene yole noo keegee mvumew mwεεm diwεε mvumvun e. Me ε no njemyi nciise lo no me nto njemyεε wase fwele ê ben le, ke bonyii bô gee mvumvun mwεεm yaa nu ke ekenjkε bvudvuu ente jo bvunfon bvü Nyo' le ke.

²² Geenεn, ε mwεεm mvù nεn'yî fô Keyoy ke Nyo' le nu mvun, kenjkonεn, nlanjan, nyεkeεy, shém yî kuulεεn, fitele fi jee, kenjkε kε jee, keeleeme yî keεεy e, ²³ keebonene kenjkε, noo keekemsene bô ekole. Ke nci mvu nu dvù wvù kicine mwεεm mvun ke. ²⁴ Bonyii bô è nu bo Klistu Jisós e nu ε ta wase nyam ye yibo bô mwεεm mvù befe mvù nyam ye yî nεyte shieele yî kentam ke Jisós e.

²⁵ No beene cee kεseen yî mvunjay mvu Keyoy ke Nyo' le, beene emum egeè mwεεm bii ke no Keyoy kedvu dujci. ²⁶ Fo beene ebenseè ye yî εcici ke. Fo beene egeè ε mvuntelem beete bonyii bomew ke. Fo beene ebenè kendon bô bonyii bomew ke.

6

Bonyii bo Nyo' le efici bikuu bibole

¹ Boom bo bwεεm e, é ben nε ε yεn ε wee mvù ben e ε ge fiεε fi befe, é ben bô cee nce no Keyoy ke Nyo' le dujci mom keetefe wvù é wvù ebuy ê kebefe kedvu ente. Geenεn, wee dioo teete no teete wεε eyεnè fo wvù tεn eley mmom e egbwε. ² Ben efici boom bo bwεε wene le bô bonjkεw bobole. E ben gee

5:13 1Kol 6:12; 10:23-24; 1Bi 2:16 **5:14** Lew 19:18; Lum 13:9 **5:15** Jem 4:1-2 **5:16** 5:25; Lum 8:2-13 **5:17** Lum 7:13-23 **5:18** Lum 6:14; 7:4 **5:19** Lum 1:28-32; 1Kol 6:9-10; Efe 5:3-5; Kolo 3:5-8; 1Tim 1:9-10; 2Tim 3:2-5; 1Bi 4:3; Mwμ 22:15 **5:22** Efe 5:9 **5:23** 1Tim 1:9; 2Bi 1:6 **5:24** 2:19; 6:14; Lum 6:6; Kolo 3:5; 1Jon 3:6 **5:25** 5:16; 1Kol 6:19; Efe 4:30 **5:26** Lum 12:10; Fili 2:3
6:1 Mat 18:15; Jem 5:19; 1Kol 10:12 **6:2** 1Kol 9:21; 2Kol 11:29

nonen tu ben geele nci Klistu. ³ E wee joo ekole kew le wen nu fiεε, se wvù nu fimweten nkuan, tu wvù leele ke ε è nu ekole kew. ⁴ Wee tfuu etaa mwεem mvù wvù gee, eyen laa wen gee len ε. E wvù fen gee len, é wvù se no saale ye fô ekole kew e. Geen en fo wvù esaalè ye fewsene ekole kew bô wee mvu ke. ⁵ Ben ekeè le wee tfuu kenke keetuule bwew bvujite.

⁶ E wee yeeyi wee bô diew Nyo', é wee wvù bó yeeyi wvù gaw mwεem mwew mvù Nyo' nya wvù dvù nya wee wvù yeeyi wvù wvudvu dvù.

⁷ Fo ben elεlè bikuu binen joo le Nyo' nu keyun ke. Ben ekeè le fiεε fi wee jewyi nu ke fi fi wvù nu ke egbwele. ⁸ E wee jewe ye ngow ε è nu fiεε fi nyam ye ye gomte, tu wvù nu ke egbwele ke ε è nu fiεε fi nyam ye ye nyaa fi è nu kpwe. E wee jewe ye ngow ε è nu fiεε fi Keyoy ke Nyo' le gomte, tu wvù nu ke egbwele nshii wvù mey lo wvù Keyoy ke Nyo' le nyaa. ⁹ Fo beene ke ewele keege mwεem mvù jee ke, njefo kefew nu ke eto ekocen é beene ekenke sew wvudvu fen é beene baa edose ke. ¹⁰ Nonen yí kefew e kecii kè beene kenke je, ε beene no geè ke mwεem mvù jee fô bonyii bocii le efey mvunciim fô boba bô nu é kfuu di bonyii bo mbee le.

Ngayma Baul fô Bonyii bo Galëshia le

¹¹ Ben nu ε yen no ejise njwa' yo fen nu ε fanken e? E san me bô kebo kem.

¹² Bonyii ba bô kane le bó etfuisse ben yew nu bô gomte keesaale ye yí mwεem mvu yí nyam ye le, ε bó gee nonen wvu le fo bonyii ke ebone bikaa é bó ejim nje bó fewci le Klistu to nu ε kpwe yí kentam e. ¹³ Naa ke bonyii bô bó nu ε tfuse wase bó yew yaa cim geele bonci bocii ke. Geen en ε bó gomte ke le bó dioo ε tfuse ben yew emum ekfune gvuw le ben nu ε ge fiεε fi bó shieele yí yene le. ¹⁴ Geen en fô me le, ke è nu naa lo é me nke en'yuu enkfune gvuw yí fiεε fimew e efey yí saaka wvù le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu to nu ε kpwe yí kentam e ke. E nu fiεε fi mwεem mvu yí nshε le nu ε kpwe wase fô me le, me ε nkpwε ten fô mvù le. ¹⁵ E wee nu ε bó ε tfuse wvù yew kenεε bó baa etfuse, tu ke fiεε kenke fiεε keege ke. Fiεε fi kuuke nu le Nyo' eseyse wee é wvù enù wee wvu fwe. ¹⁶ Kembonen ke Nyo' le bô shen ye eto fô bonyii bocii bô bii je yin e, bô nu wase bonyii bo Islael bo Nyo' le.

¹⁷ E kew keseen e ε gen lo, fo wee ebvuu eshiike me ke, njefo bolule bô nu yí yem e dunji le me nu wee Jisos.

¹⁸ Boom bo bwεem e, me mbunlee le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bocii bô kembonen kew é kí efici biyoy binen. Fí enù nonen.

6:3 1Kol 4:7 **6:5** Lum 2:6; 14:12 **6:6** 1Kol 9:11, 14 **6:8** Jon 3:6; 6:63; Lum 8:6, 13 **6:9** 2Tes 3:13 **6:10** Jon 13:34; Lum 12:10; 13:8; 14:15; 1Kol 8:1; 13; 2Kol 8:7-8; Gal 5:6, 13-14; Efe 5:2; Fili 2:2; 1Tes 3:12; 4:9; 1Tim 1:5; Ibu 13:1; 2Bi 1:7 **6:11** 1Kol 16:21 **6:12** 5:2, 11 **6:14** 1Kol 1:23, 29, 31; 2:2; Gal 2:19 **6:15** 5:6; Lum 6:3-4; 2Kol 5:17; Efe 4:24 **6:16** Mben 125:4-5 **6:17** 2Kol 4:10 **6:18** Fili 4:23; 2Tes 3:18; 2Tim 4:22; Flm 25; Mwm 22:21

Nwa' wvù Baul to sanjεε ê kentaashε ke Efesus Fiεε fi nu ê Nwa' wvu Efesus wvun e

Nwa' wvun to sanj Baul, waa ntum Jisos fô bonyii bo mbee le bo ê kelaante kε Efesus e. Ekole ke fiεε le fi nu ê ηwa' wvun e nu nseyse wvù Nyo' to seyseε le wen nu ke ebaance mwεεm mvunciim mvu fowe bô mvu fokuse egεε ê Jisos εkuse. Baul nu ε nele no fi to ghanεε ε bonyii se no nu yî kentaashε le bô bo Nyo'. Wvù nu ε duņce no Nyo' Tata to cawεε bonyii bew, lεshε bibefε bibole fele yî Jisos Klistu wvù Waa we le, bô no wvù to geε nciise we yî bó le wvù è nu Keyoy ke Yuule. Wvù nu ε duņce jé le jé le no kentaashε ke bonyii bo Nyo' le nu wee mwaan yî Klistu le.

Bikuu bi mwεεm e ê ηwa' wvun e

1:1-2 Kenkεwce

1:3-3:21 Ntaη wvù Nyo' to kenkε fô Klistu le noo fô kentaashε ke bonyii bo mbee le

4:1-6:20 Nshii bonyii bo Klistu le wvu fwe

6:21-24 Kemεse

¹ ε nu me wvù Baul, waa ntum Klistu Jisos yî ηkoη wvù wvu Nyo' le.

Me nsaanke ηwa' wvun fô bonyii bô è nu bo Nyo' le bo Efesus bô leeme yî fiεε le fimwaan yî Klistu Jisos e.

² Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben, ebvuu enya ben bô nyεkeey.

Mbuwma wvù fici biyoy bi bonyii bô nu ε taashε yî Klistu le

³ Mbense enù fô Nyo' wvù è nu Nyo' wvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu, bvuu nu Ice le. Wvù nu ε buw beene bô mbuwma tfuu wvu woη wvu we le wvù fici biyoy bisεεbeene njefo beene nu ε taashε yî Klistu le. ⁴ ε Nyo' se keenu keebom woη nu ε wvù to caw wase beene lε beene etaashε beene bo Klistu, eyuule, nu se nlom ê wvù εjise. Yî kenkoηen kew e, ⁵ nu ε wvù to seyse wase keeke ejo beene lε è nu boom bew fele yî Jisos Klistu le. Wvù to ge nonen, bii fiεε fi wvù to gomte lε fi enù le. ⁶ ε è to nu wvu lε mbense egené ê wvù yî mbuwma we wvu baay wvù wvù nu ε nya ê beene εcici fele yî Waa we wvù nu fitele fiew e. ⁷ Wvù to sum beene can ηgew e ε è nu bô εlεmε ke Waa we wvun e. Fi nu le, wvù nu ε lεshε bibefε bisεεbeene, bii mbuwma we wvù kuuke naa baay e, ⁸ wvù wvù tfuwεε lo yî yese beene le. Wvù to ge nonen bô bvufee bvucii noo ηkpawce we tfuu. ⁹ Nyo' nu ε ge wase beene ε kiεε fiεε fi wvù gomte fi to shee nu ê kenyiε le. Wvù ge bii fiεε fi jee wvù le no wvù to seyseε keeke egen fele yî Klistu le. ¹⁰ Wvù to seyse lε kefew nu ke edioo ε to wase ε kocen é wen ebaance mwεεm mvunciim kenεε è nu mvu fowe, kenεε mvu fokuse, egεε ê Jisos εkuse. ¹¹ ε nu ten nje Klistu wvù Nyo' to cawεε bese keenu bonyii bew. Wvù to caw no wvù to seyseε wase ε è beε lo bii ηkpawce wvuwe le ke lenηη no wvù ké no gee mwεεm mwew mvunciim bii ntaη wvuwe bô ηkoη wvuwe le. ¹² Fi to nu nonen, wvu lε bese bô to nu bonyii bo fwe keegεε bvufee yî Klistu

le ke eceè nce wvù egeè ε bvukukε bvu Nyo' le yen'yi, ε mbense gene ê wvù. ¹³ Ben tɛn to nu ε taashε yî Klistu le seke ben to yuwεε diεw yi keceεy yî è nu saaka wvù jee wvù to toε bô mboyma fô ben e. No ben yuwεε nonɛn, mum lese fitele yî Klistu le, ε Nyo' ge nciise we yî yene le wvù è nu Keyoy ke Yuule kè wvù to kawεε bonyii dvù. ¹⁴ Keyoy ke Yuule kin nu ketfunj ke bvushεw bvù beene nu ke ekɛnjke le. Ε beene nu ke ekɛnjke seke Nyo' ε mεse e sum bonyii bô è kɛnjke wvù yî ηgεw kebefε le. Nonɛn, ε bvukukε bwew eyen'yi ε mbense gene ê wvù.

Ε Baul nya keyoone ê Nyo' fô bonyii bo Efsus e

¹⁵ Me nu ε n'yuw wase ekumε fitele fi ben nu ε lese yî Tata Jisos e, noo kɛnjkonɛn kè ben kɛnjke fô bonyii bocii bô è nu bo Nyo' le. Ε nεε fiεε fi ge, ¹⁶ ε me ηkε ndioo mbunlee no ηkumyi ben ê bunle yεm e. Me ηke mbaa enlu wase keenyaa keyoone ê Nyo' ekumε ben ke. ¹⁷ Me mbunlee le Nyo' wvù nu wvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu, Nyo' wvù nu Icee bvukukε, enya ben bô keyoy ke bvufee le, eyene ejisε eyene ε ben ekiεε wvù ntay. ¹⁸ Me mbvuu mbunlee le wvù eyuuse bvufee bvunɛn ε ben ekiεε fiεε fi ben taale fwe yî dvù le, fi è nu fi bó to tɛnjεε ben nje fi, ebvuu ekiεε bvukukε bvu baay bvù bvushεw bvù bonyii bô è nu bo Nyo' le. ¹⁹ Ε me mbvuu mbunlee le Nyo' eyene bvufee bvunɛn ε ben ekiεε mvunɔay mwew mvù fele mvunɔay mvunciim. Ε nu mvunɔay mvun mvù wvù lemte dvù fô beene bô nu ε lese fitele yî ye le, ε è nu mvunɔay mvu baay. ²⁰ Ε è nu mvunɔay mvudvu mvun mvù wvù to lemεε dvù bvuse Klistu yî kpwe le, bense wvù shike é εbo kew ke εceεy e wonj wvu we le. ²¹ Klistu kuuke fele naa lo mwεεm mvù saake fowe mvunciim noo bvunfon noo mvunɔay noo bvukukε bvucii. Wvù bvuu kɛnjke diee di kuuke fele naa lo εdiee εcii yô bó tɛje bonyii dvù. Ke wvù nu nonɛn ε è nu ke yî kefew kin e maanj ke. Wvù nu ke enu ke nonɛn kefew kè too le. ²² Nyo' nu ε gee mwεεm mvunciim ê wvù ekuse, ε bvuu e gee wvù le wvù enù ekole ke fiεε ficii fi kentaashε ke bonyii bo mbee le. ²³ Kentaashε ke bonyii bo mbee le kin nu ye Klistu. Klistu ε mum ε yinjsen yî kentaashε kin e kí ε kocɛn, ε è nu wvù wvù gee ε mwεεm mvunciim yinjsene kocine é jé le yicii.

2

Nyo' to nu ε taashε beene bo Klistu bvuse yî kpwe le

¹ Ε to nu fwele, ε ben nu bonyii bô nu ε kpwe wase ê keyoy e nje bojay bonɛn bô bibefε, ² bì ben to cee gee le. Ben to cee bii ε è nu je yî bonyii bo yî wonj wvun e cee, bvuu bii nfon mvunɔay mvu yî fwefwe le. Ε nu wvù keyoy kekisε kè lemte keseen yî bonyii bô tɛmyi bikuu bô bo Nyo' le. ³ Ε nu ke tɛn no beene bocii to shee cee. Beene to cee gee mwεεm mvù nyam ye yî ηeyte shieele, bii mwεεm mvù nyam ye bô bonjkwawce bosεεbeene gomte le beene egeè. Beene diεwε bonyii bo boyuum to nu wase lo bonyii bô shém effuuke Nyo' bô bó, ke leηleη diεwε no wee wvu wum tfuu nu. ⁴ Geenɛn Nyo' wvù nu ε yinjsen bô shen fô beene le to nu ε konj beene baay, ⁵ taashε beene bo Klistu bvuse yî kpwe le

1:13 4:30; 2Kol 1:22; Kolo 1:5 **1:14** 4:30; 2Kol 1:22 **1:16** Kolo 1:3 **1:17** 5:17; Bɔgn 2:6; Kolo 1:9-10 **1:18** 4:4; Kolo 1:12 **1:19** 2Kol 13:4; Kolo 2:12 **1:20** Lem 2:33; Kolo 3:1 **1:21** 6:12; Lum 8:38; Gal 4:8-9; Kolo 1:13, 16, 20; 2:9-10, 15, 20 **1:22** 1:10; 4:15; 5:23; Mben 8:6; Kolo 1:18; 2:19
1:23 2:16; 4:1-16, 25; 5:30; 1Kol 12:4-11, 27; Kolo 2:19; 2:14, 18; 4:1-6; Kolo 3:15; 3:19; 4:10 **2:1** 2:5
2:2 6:12; Jon 12:31; 14:30; Lem 26:18; 1Jon 2:16 **2:3** 5:6, 8; Lum 1:28; Kolo 3:6 **2:4** Lum 8:39; 9:16; Jem 5:11 **2:5** 2:8; Lum 3:24; 6:13; Kolo 2:12-13

no beene to nu ε kpweken wase nje bojay bosεεbeene. Nyo' to boyse ben ε ð nu nje fitele fiew fi jee. ⁶ No wvú to taashεε beene ε bo Klistu Jisos bvuse yí kpwe le nonen, mum bense beene shike beene ε bó woŋ wvu we le. ⁷ Wvú to ge nonen wvu le é ke edioo enu yí kefew kè too le, é wvú edunçε mbuwma we wvu baay wvú è nulo wee saa efewsεn κε. Mbuwma wvun nu ε wvú ε dunçε wase é beene nje fitele fiew fi jee fele yí Klistu Jisos e. ⁸ Ben ekeé le Nyo' to boyse ben ε ð nu nje fitele fiew fi jee fele yí fitele fi ben to leseε yí Klistu le. Ke fifin nu ε ð to ge ben κε. E nu nnya Nyo'. ⁹ Ke è to nu nje lemme dimew di wee to lemεε se kenke wvu le wee mvu ke enε esaale ye κε. ¹⁰ Fiεε fi nu, nu le beene nu no bó nu nen, ε ð lem Nyo' bó εbo kew. Wvú nu ε taashε beene bo Klistu Jisos ε ge beene ε no nu bonyii bo bofε, wvu le beene elemtè dilemme di jee di wvú to seysεε wase ε ð bεε lo le è nu di beene nu ke ecee lemte le.

Dikfuu di difεε nu wase wee mwaan yí Klistu le

¹¹ Ben bonyii bò yaa nu κε kfuu di Bojuu le, ben ekumyí fiεε fi ben to shee nu fwele. Bojuu bò teŋe bikuu bibole le bowen nu bonyii bò bó nu ε tfuse yew, to teŋe ben le ben nu bonyii bò nu ntffuse. E ntfuse wvu yew wvun nu fiεε ε bó gee κε ε ð nu yí ye wee le bó can. ¹² Ben ekumyí le è to nu sekekiε, ε ben yaa kenke fiεε keege bó Klistu ke. Ke ben to nu ente jo engoke ke bonyii bo Nyo' le bò è nu bo Israel κε. Ke ben to kenke fiεε keege bó moŋkan mo ηkawma le mò Nyo' to gbwole bó bó κε. Ben to nu κε lo finen yí nshε le fen yaa kenke fiεε fimew fi ben taale fwe yí dvú le ke, yaa kee ten Nyo' κε. ¹³ Geenεn, yí keseen e no ben nu ε taashε wase ben ε bo Klistu Jisos, ben bò to shee nu ncejole fò Nyo' le, nu ε wvú ε jo wase ben ε to dvú nceencee fò wvú le fele yí elemε ke Klistu le. ¹⁴ E nu wvú wvú Klistu kebεε wvú nu ε to bó nykeey fò beene le. Wvú nu ε ge wase Bojuu bó bonyii bò yaa nu κε Bojuu ε tu wee mwaan. Wvú nu ε bvusse kembew ke kençawsen e kè è nu kembangan kè se shee nu é beene entelε. ¹⁵ Wvú nu ε nya ye ye ε kpwe keefiwε nci bó mwεεm mvú nci duu le bó egeé keenu bonyii bo Nyo' le. Wvú ge nonen wvu le wen etaashε wee tfuu yí ye le é bó etu wase wee mwaan wvu fwe yí bvudvuu bvú bonyii bo bofεε le. No wvú ge nonen, ε mum ε to bó nykeey. ¹⁶ Kpwe ye yí kentam e nu ε taashε dikfuu di difεε ε to dvú fò Nyo' le yí ye le yimiaan, ε mum ε yu kembangan kebole yí kentam e kí ε ka. ¹⁷ Wvú to nu ε to fewce saaka wvú too bó nykeey é ben bò to nu ncejole, fewce ten saaka wvudvu wvun é bonyii bò to nu nceencee. ¹⁸ E ge wvú beene bocii ε se kenke je keeto fò Nyo' Ice le fele yí Keyoy e kemwaan. ¹⁹ Nonen, κε ben bεε botolo kenεε bonyii bò beke lo κε. Ben nu wase boom bo woŋ e ben ε bonyii bò è nu bo Nyo' le, nu ten bonyii bo yew e bo Nyo' le. ²⁰ E yew yin nu ε bó bom yí kenffuy kè è nu boom bo ntum e bo Jisos e bó bonyii bò teete bontum bo Nyo' le, ε Klistu Jisos kebεε nu te di buu di yew yidvu le. ²¹ E nu yí ye le wvú yew yidvu nu ε taashε ε no kuu keeke eto enu yew yí yuule fò Tata le. ²² Ben ten nu ε taashε ε yoo yí Klistu le, ε no nu bvudvuu bvú Nyo' ceε fò é Keyoy kew e.

2:6 1:3; Kolo 2:12; 3:1 **2:7** 1:7; Lum 5:20 **2:8** Mat 20:15; Jon 4:10; Lem 15:11; Gal 2:16 **2:9** Lum 3:28; 1Kol 1:31; 2Tim 1:9; Tay 3:5 **2:10** Tay 2:14 **2:11** Lum 11:17 **2:11** 5:8; Gal 5:6; Fili 3:3 **2:12** Lum 9:4; 1Kol 15:19; Kolo 1:21-22; 1Tes 4:13; 2:19 **2:13** 2:17; 3:6; 1:7; Gal 1:4 **2:14** 2:16; 4:3; Kolo 1:20; 1:23; Lum 10:12; 1Kol 12:13; Gal 3:28 **2:15** 2Kol 5:17; Kolo 2:14 **2:16** 1:23; Lum 5:10; Kolo 1:20-22 **2:17** Yesa 57:18-19; Lem 2:39 **2:18** 3:12; Lum 5:2 **2:19** 2:12; 3:6; Ibu 12:22-23 **2:20** Mat 16:18; 1Kol 3:10-11; Mwm 21:14 **2:21** 1Kol 3:16 **2:22** 1Bi 2:5

3

Baul nu wee nfeweƐ fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le

¹ No Nyo' nu ɛ ge wase mwɛɛm mvun fô ben e nonɛn, me ɛ mum ɛ no mbunlee fô ben e. Me wvù Baul nu yî ncaw e nje saaka wvu ekumɛ Klistu Jisos. ɛ me nlemte ncaw wvun nje yene ben bonyii bô yaa nu ke Bojuu. ² Me nkpwaaƐ le ben nu ɛ yuw wase no Nyo' to nu ɛ caw me nya lemme le me ensee ê ben ekumɛ mbuwma we fô ben e. ³ Fiɛɛ fidvu fin nu fi to shee nu ê kenyilɛ le ɛ Nyo' ɛ yene wase ejisɛ ɛyɛm me ɛ n'yɛn. Me nu ɛ nsan wase caan ekumɛ fî fô ben e. ⁴ ɛ ben tan lo, ɛ ben eyɛn fiɛɛ fi me nkɛɛ ekumɛ kenyilɛ kin kè to nu ekumɛ Klistu le. ⁵ ɛ to nu fwele ɛ bó fanɛ yaa ege ɛ ɛngokɛ ke bonyii le ke sekekiɛ ekiɛɛ kenyilɛ kedvu kɛ. Keseen nu ɛ Keyoy ke Yuule ɛ duɲɔɛ wase ê boom bo ntum e bo Jisos e bô wvù to balɛɛ le ɛ nu bew noo ê bonyii bô teete bontum bo Nyo' le, bó ɛ kiɛɛ. ⁶ Fiɛɛ fidvu fin nu le bonyii bô yaa nu ke Bojuu nulo ebee saaka wvù jee le, ɛ Nyo' enya tɛn bó bô bvushɛw bvù wvù nu ɛ geɛ ê bonyii bew. Bó nu wase ye yimiaan bô bó, ɛ nkawma wvù Nyo' to geɛ fô Bojuu le nu wase tɛn fô bó le no bó nu ɛ taasɛ bô bo Klistu Jisos.

⁷ Nyo' to nu ɛ baa me le me enfewci saaka we wvù jee wvun. Wvù to bale nje fitele fiew fi jee fi wvù kenjke fô me le. Wvù to nu ɛ jo mvunɲay mwew lem dvù yî yɛm e mum nya lemme din le me enlemtè. ⁸ Me mbaa ncim mbuy naa lo wee wvu caan nɲoo bonyii bô è nu bo Nyo' le kɛ. Geenɛn Nyo' to nu ɛ nya kɛ mbuwma wvun ê me le me enɲen enfeweɛ saaka wvu ekumɛ bvukukɛ bvù Klistu le bvù yaa kenjke kɛ kenfewsɛn ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. ⁹ Wvù to nya tɛn mbuwma wvun le me enɲe ɛ bonyii bocii ekiɛɛ ntaɲ kenyilɛ ke fiɛɛ le kè Nyo' wvù bomɛɛ mwɛɛm mvunciim to shee nyile yî ye le bilum e bilum e. ¹⁰ Ntaɲ wvun to nu le è nu ke enu kefew ke keseen e, ɛ Nyo' ege fele yî kentaasɛ ke bonyii bo mbee le, ɛ bonceendaa bo Nyo' le bô biyoy bi kenjke mvunɲay saake mondvuum mo fowe le, eyɛn bvufee bvù Nyo' le bvù nu lo jé le jé le. ¹¹ Wvù to ge fiɛɛ fin bii no wvù to seysɛɛ wase fonkɛw. ɛ wvù ɛ ge wase fiɛɛ fidvu fele yî Klistu Jisos wvù Tata wesebeene le. ¹² ɛ nu nje ye wvù beene nu ɛ kenjke je keetoo mbew Nyo' le yaa kenjke kɛ nfan kenɛɛ kemaɲɛn nje fitele fi beene lese yî ye le. ¹³ No fi nu nonɛn, me ɛ mum ɛ no nkule lo can le fo shem kpwe ben nje nɲɛw wvù me n'yɛne fô ben e kɛ. Ben nu ke ekenjke bvujonjke bvudvu.

ɛ Baul bunle fô bonyii bo Efesus e

¹⁴ ɛ nu nje mwɛɛm mvun wvù me ntumte ɛnvuw ê Icee wesebeene fwe, ¹⁵ wvù ɛdiɛɛ ɛ dikfuu dicii di fowe noo di fokuse nen'yi fô wvù le. ¹⁶ Me ntumte ɛnvuw nleke le, bii bvukukɛ bwew bvù è nu bvù baay e, le wvù enya ben bô mvunɲay fele yî Keyoy kew e, ɛ mvù ege ɛ mvuntelem mvunɛn etɛmyi. ¹⁷ Nonɛn, ɛ Klistu emum ecee ê mvuntelem mvunen e no ben leese fitele yî ye le. Me mbunlee tɛn le kenjkonɲen kenɛn etɛmyi diɛwɛ kete kè cime ɲɛn e noo diɛwɛ yew yî bó bom yî kenffuy kè tɛmyi le, ¹⁸ wvu le ben ɛ bonyii bocii bô è nu bo Nyo' le ekenjke bvufee bvù è nulo ɛ ben ekiɛɛ kenjkonɲen ke Klistu le kè nu fô beene le. Kenjkonɲen kew fô beene le nu ɛ kí kenjke mbvuɲay baay, kenjke

bvundee bô bvudefe baay, ε κί ε ley ten fokuse baay. ¹⁹ Me mbunlee le è nulo é ben ekiεε kenkonen kew kedvu kè ghaake bonyii keekiεε le, wvu le ben nulo enu ε ben ε yiñsen bô fiεε fi Nyo' nu fi ficii. ²⁰ Beene emum ebenseè Nyo'. Ε nu wvú wvú nulo ege fiεε ficii bô mvunḡgay mvù lemte yí yese beene le. Ε wvú nulo ege naa efey lo no beene biite kenεε no beene nulo ekpwawce. ²¹ Mbense enù fô wvú le nje kentaashe ke bonyii bo mbee le noo nje Klistu Jisos yí kefew e kecii noo sekecii se nka. Fí enù nonen.

4

Bonyii bo Klistu le enù yí kentaashe le

¹ Nonen, me wvú Baul wvú nu wee ncaw nje saaka wvu ekumε Tata Jisos, me nleke lo ben le ben eceè nce wvú nu ε kocen wvú Nyo' tenεε ben le ben eceè yí dvú le. ² Ben eshiwsè bikuu binen, nù weε, kuulè shém. Ben enù yí kenkonen e, yaa kenke fitele fi sesene ke. ³ Ben emomtè naa ntay keenu ke yí kentaashe kè Keyoy ke Yuule nu ε to dvú fô ben ε no ben cee yí nyεkeey wvú taashi bonyii le. ⁴ Ye Klistu nu yimiaaḡ, ε Keyoy ke Yuule nu kemwaaḡ. Ε nu ke lenlen no fiεε fi Nyo' to tenεε beene le beene etaalè fwe yí dvú le nu ten fimwaaḡ. ⁵ Tata nu ke mwaan, ε mbee nu ke mwaan, ε nlese wvú bô leese bonyii ê joo nu ke mwaan. ⁶ Nyo' nu ke mwaan wvú nu Icee wesebeene bocii. Wvú nu ê we jo mwεem mvunciim, lemte yí beene le bocii, nu ten ente jo beene bocii. ⁷ Fí nu ten le Klistu nu ε buw ke wee mwaan mwaan beene le ε nya wvú bô ye nnya bii nfew we le ê mweten. ⁸ Ε neε fiεε fi bó nu ε saḡ ê N'wa' Nyo' le le,

“Seke wvú to benεε gen we, wvú to nu ε ge ε bonyii bô wvú to kooyεε no bii wvú le. Wvú to nu ε nya nnya ê bonyii.”

⁹ Keegay le, “Wvú to nu ε ben gen we” nu le la? Fí dunji le wvú to nu ε yaw shii gen ekuse jo nshe. * ¹⁰ Nonen, wvú wvudvu wvú to shiileε to fokuse nu ke ten wvú wvú to benεε fey naa lo εbulε kecii gen ê we, wvu le wen eyiñsen mwεem mvunciim é mvú eyiñsen ekocen. ¹¹ Ε nu ke wvú wvú to nyaε nnyá ê bonyii. Wvú to nu ε nya ê bomew le bó enù boom bew bo ntum e, nya ê bomew bô esenè mwεem mvú bó yuuke ε Nyo' jemyi, bomew bô eghanè fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo', bomew bô etaalè fô kentaashe ke bonyii bo mbee le bvuu yeεyi bonyii. ¹² Wvú to nya nnyá yidvu yin keeseey bonyii bô è nu bo Nyo' le dvú é bó ekpwenten bô elemte lemme diew, yooḡ ye Klistu yí è nu kentaashe ke bonyii bo mbee le, ¹³ ke egeḡ ebuy kefew kè beene bocii ke enu wase wee mwaan yí mbee wesebeene le bô yí fiεε fi beene kee ekumε Waa Nyo' le. Ε beene cee nonen, é fi ege é beene enu ε bó ε taw ε kocen ε mεse ε no nu wase no Klistu nu kebeε. ¹⁴ Nonen, beene saa ebvuu enu ke diεwε boom bo caan e, bó kfuu n'yeεyi wvú la dioo fele no njiñsene bô bó ε bó gene fwe tuu jim ke diεwε fiεε fô fweḡwe kale le ke. Beene saa ebvuu enu ten diεwε bonyii bô bonyii bô ghane wεentene lo eleεle bó bó mbiay yí bó seyse le ke. ¹⁵ Beene kenke keesenje fiεεbeene ε è nu keceey yí kenkonen e, emum ekuu ê jé le yicii

3:19 1:23; 5:2, 25; 2Kol 5:14; Kolo 2:9-10 **3:20** Kolo 1:29 **4:1** 3:1 **4:2** 5:2; Kolo 3:12-13 **4:2** Lum 8:13; Gal 6:8; Kolo 3:9 **4:3** 2:14-16; Kolo 3:14-15 **4:4** 1:23; 2:18 **4:5** Jon 10:16; 1Kol 8:6; Mat 28:19; Lum 6:3-4 **4:6** 1Kol 12:6 **4:7** Lum 12:3, 6; 1Kol 12:11 **4:8** Mben 68:18 **4:9** Jon 3:13 * **4:9** Kenεε le, wvú to nu ε yaw shii to fokuse fen. **4:10** 1:23 **4:11** 1Kol 12:28 **4:12** 1Kol 14:26 **4:13** Kolo 1:28 **4:14** 1Kol 14:20; Ibu 5:13-14; Jem 1:6 **4:15** 5:2 **4:15** 1:22

keeto enu diewe Klistu le wvù nu ekole keseebeene. ¹⁶ E nu wvù wvù gee e biba bi ye ye le bicii bì nu e shfuwye e taashe yì ye le se kuu, yoote ye ye yì kenkonen e no keba lemte diew lemme e keba lemte diew ntay.

Nce wvu yvum bô wvu fwe

¹⁷ Yì keseen e, ê diee di Tata le nu e me ngomte keengay embvuu enciise lo ê ben le fo ben ebvuu eceê ke diewe bonyii bô maa Nyo' le ke. Bonkpawce bobole ké no nu ke bo ecici. ¹⁸ Bvufee bvubole nu bvù binjiwe le. Bô nu ncejole fô nce wvù Nyo' duñci le, njefo bô nu e ma lo Nyo', e e nu nje bô temyi bikuu. ¹⁹ Bô nu e yum bikuu baay. Bô nu e lese bikuu bibole ente jo nnyen kenjan, e ye yibo yvuwse ke keege dikfuu di nnyen e dicii. ²⁰ Ke fifin nu fiε fi bó to yeεye ben dvú ekumε Klistu ke. ²¹ Me nkee naa ntay le ben nu e yuw wase ekumε wvù, e bó e yeεyi wase ben bô nu e taashe bô wvù bô keceey ke ekumε Jisos. ²² Ben emum ebaa ye yi yvum yì ben to cee nce wvu yvum dvú yì nu e befe wase nje mwεem mvu nnyen e mvù ben to shee gee. ²³ Ben ecine é Nyo' eseyse bonkpawce bonen é bó enu bonkpawce bo bofe, ²⁴ emum etfume e è nu ye yì fiε yì yene le yì Nyo' nu e ge yì e no fieseen wvù. Yiyin nu ye nce wvù looci nu keceey wvu teyey bô wvù yuule.

²⁵ Fí e mum e no nu le, ben ecine mbiay e, é wee ejemyi e è nu keceey ê waa bwee njefo beene bocii nu biba bi ye yimiaa e. ²⁶ E wee ton'yi shém, é wvù no yene fo wvù ene ege kebefε. Fo wvù ecine é diuu esele e wvù beε ton'yi shém ke. ²⁷ Fo wvù enya je é dεwle eley jó ke. ²⁸ E wee se coñke bvucōñ, é wvù cine dvú no lemte e é nu lemme di jee bô can ye, wvu le wvù nulo ekenke fiε fi wvù efi ten bonyii bô fuute dvú. ²⁹ Ben eyenè fo njeme wvù samte ebuyte dew yene le. Wee ejemyi fiε e è nu fi jee fi nulo eyoo lo bonyii naa fε fô bó nu, wvu le njeme we etoo e è nu bô nfi fô bonyii bô yuuke le. ³⁰ Fo ben egeε fiε fi Keyoy ke Yuule ke Nyo' le eyuuke nkuuñ ke. Keyoy ke Yuule kin nu nciise Nyo' yì yene le keedunçe le diuu nu ke edioo e to e kocen é wen emese esum ben can ngew e. ³¹ Ben elañ naa lo mvuntelem mvù cεwkene bô shém yì ffuuke noo shém yì ton'yεen noo waa noo keebeete bô ediee e bonyii noo mvuntelem mvù befe. ³² Ben ekenkè e è nu kenje kè jee bô mvuntelem mvù jee fo wee noo wee le. Wee é ge kebefε bô wee, é wvù leεshe enya é wvù ke lenlen no Nyo' to feyε yì Klistu le leεshe binen bibefε.

5

Bonyii bo Klistu le eceê diewe bonyii bo n'yuule

¹ No ben nu boom bo Nyo' le bô wvù koonke naa ntay, ben emum ebenenè wvù. ² Ben eceê yì kenkonen e lenlen no Klistu to konεe beene nya ekole kew fô beene le. Nnya ye yin to nu ncese e wvù samte shfuunkene fô Nyo' le.

³ Mwεem ke diewe kenjan bô nce nnyen tfuu noo ken'yεe ejise yaa nu mvù bó eyuuke ekumε mvù é ben entelen ke, njefo ke mvumvun nu mwεem mvù enù é bonyii bô è nu bo Nyo' le ente ke. ⁴ Ke fí baa ekocen naa lo le njeme wvù

4:16 1:23; 2:21-22; 4:13, 25; Kolo 2:19 **4:17** 5:8; Lum 1:21; 1Bi 1:14 **4:19** Kolo 3:5 **4:23** Lum 12:2 **4:24** Kej 1:26-27; 2Kol 5:17; Kolo 3:10 **4:25** 4:16; Saka 8:16-17; Kolo 3:8-9 **4:26** Jem 1:19-20 **4:28** 1Tes 4:11 **4:29** 5:4; Kolo 3:8; 4:6; Jem 3:10 **4:30** 1:13-14; Yesa 63:10; Lum 8:23; Gal 5:25 **4:32** Mat 6:14; 18:22-35; Kolo 3:12-13 **5:1** Mat 5:48; 1Jon 3:1 **5:2** 3:17-18; 4:2, 15-16; 1Kol 8:1; 2Kol 5:14; Gal 6:10; Fili 2:2; Kolo 2:2; 3:14-15; Gal 1:4; Ibu 10:5-10 **5:3** Gal 5:19-21 **5:3** Kolo 3:5 **5:4** 4:29; Kolo 3:8

nyene bô njeme keyuŋ, noo yele di ecici ebuytê dew yene le ke. Ben enyaà ke ε ε nu keyoone ê Nyo'.

⁵ Ben ekeè lo kecey le ke wee wvù jaanke kenjan, keŋee wee wvù gee nnyen, keŋee wee wvù yelee ejise, keŋke kelenj ente jo bvunfon bvù Klistu le noo bvù Nyo' le ke. Wee ken'yee ejise ké no joo mwεem diewe nyo' we le. ⁶ Fo ben ebee é wee eleε ben bô njeme wvù ecici ekumε mwεem mvun ke. Ben ekeè le ε nu mwεem mvudvu mvun mvù ké ge ε shém Nyo' no ffluuke bô bonyii bô yaa yuuke wvù le ke. ⁷ Nonen fo ben etaashì ŋoo ben ε boba bonyii ke. ⁸ E to shee nu fwele ε ben nu bonyii bo ejiwε le. Geenεn keseen no ben nu ε taashe ben ε bo Tata, nu ε ben nu wase bonyii bo n'yuule. Ben emum eceè diewe bonyii bo n'yuule le. ⁹ Fiεε fi n'yuule ké no too dvù nu nce wvù jee bô wvù teyten noo wvù dunji kecey. ¹⁰ Ben emom keekiεε fiεε fi jee Tata le. ¹¹ Fo ben eleeε ebo fô mwεem mvu ejiwε le ke. Ben ebvuusè lo mvù emwa. ¹² E nu naa lo fiεε fi ken'wuumen e keejemyi ekumε mwεem mvun mvù bonyii gee ê kenyile le. ¹³ Geenεn ε fiεε ficii fi n'yuule baa yì dvù le ké no yen'yi ε bó yene fi le, ¹⁴ njefo fiεε ficii fi yen'yi ké no nu n'yuule. E neε fiεε fi gee ε bó se no gayte fiεε fimew le, "Wo wvù leete, kamse!

Buye yì kpwe le, é n'yuule Klistu ebaa yì yo le."

¹⁵ Nonen ben emum elenè tomyi ekale yì kemew e. Fo ben eceè diewe biyuj e ke. Ben eceè ε ε diewe bonyii bô keŋke bvufee le. ¹⁶ Seke ben keŋke je keege fiεε, ε ben yen le fo kefew kedvu efey ecici ke, njefo ediuw yo keseen nu ε kebefε nu ekfuŋ baay. ¹⁷ Nonen fo ben enù biyuj ke. Ben emomtè keekiεε fiεε fi Tata koŋke le ben egeè. ¹⁸ Fo ben ewuù mbvuum ε mó koolε ben ke. Fifin nu fiεε fi beete lo bô bonyii. Ben enù ε ben ε yiŋsen ε è nu bô Keyoy ke Yuule. ¹⁹ Ben eyemtè boŋkieε fô bikuu binen e bô buyte é Ŋwa' Mbense le, noo boŋkieε bomew bo Mbense le, noo bô Keyoy ke Yuule nyaa é ben e. Ben eyemtè nonen bensee Tata ê mvuntelem mvunen e. ²⁰ Ben enyaà keyoone ê Nyo' Ice kefew e kecii bô yì fiεε le ficii fele yì diee di Tata wesebene wvù Jisō Klistu le.

Ntefe é bokεε bô bolemse

²¹ Ben enya bikuu binen é wee noo wee bii n'wvum wvù ben keŋke fô Klistu le. ²² Ben boke' bo bonyii le, ben enya bikuu binen é bole' bonen no ben nu ε nya é Tata, ²³ njefo diemsen nu ekole ke kpwoon e, ke no Klistu nu ekole ke kentaashe ke bonyii bo mbee le. Kentaashe kedvu nu ye ye, ε wvù kebee nu wvù boysee kí. ²⁴ Nonen boke' bo bonyii le keŋke keenya bikuu bibole é bole' bobole yì fiεε ficii le ke lenjen no kentaashe ke bonyii bo mbee le nu ε nya kew ekole é Klistu. ²⁵ Ben bolemse, ben ekoonjë boke' bonen ke lenjen no Klistu to koŋee kentaashe ke bonyii bo mbee le nya ekole kew, kpwe nje kí. ²⁶ Wvù to nya ekole kew keege é kentaashe kedvu eyuule no wvù to cukεε kí bô joo noo diew ye. ²⁷ Wvù to seyse kentaashe ke bonyii bo mbee le kedvu nonen wvù le wvù ejo kí yì ye le diewe kpwoon wvù fomte nu se nlom, nu lemeleme yaa

5:5 Lum 5:17 5:6 Lum 1:18; Efe 2:3; Kolo 2:4, 8; 3:6 5:8 2:3, 11-12; 4:17-18, 22; Kolo 3:7; Tay 3:3; Jon 8:12; Kolo 1:13; 1Bi 2:9 5:9 Gal 5:22-23 5:10 Lum 12:2; 1Tes 5:22 5:13 Jon 3:20-21 5:14 Yesa 26:19; 60:1; Lum 13:11; Jem 5:8 5:16 Kolo 4:5 5:17 1:17; Lum 12:2 5:18 Bngn 23:31-35; Lum 13:13 5:19 Mben 33:2-3; Kolo 3:16-17; Ibu 13:15 5:21 Kolo 3:18-4:1; 1Bi 2:18-3:7; 1Tim 2:1-13; Tay 2:1-10; 1Jon 2:12-17 5:21 1Bi 5:5 5:22 Kolo 3:18; Tay 2:5; 1Bi 3:1 5:22 1Kol 14:34-35 5:23 1:22; 1Kol 11:3 5:25 1:23; Kolo 3:19; 1Bi 3:7 5:25 3:19 5:26 Lum 6:3-4; Tay 3:5; Ibu 10:22 5:27 1:4; 2Kol 11:2; Fili 1:10; Kolo 1:22

kenjke fiεε fimew fi befε ke, ε wvú yuule nu naa sε fijay yí ye le. ²⁸ Ε nu ke lenjlenj no bolemse ten kenjke keekoonykè boke' bobole ke no bó koonjke yiyo ye. Ε wee koonjke kpwεse, tu wvú koonjke ε è nu ekole kew. ²⁹ Kε wee nu dvú wvú ké no bane ye ye ke. Wvú ké no nyanyi lo yí, bosene taale fô yí le ntay. Ε nu ke lenjlenj no Klistu gee fô beene bô è nu kentaashe ke bonyii bo mbee le, ³⁰ njefo beene nu biba bi ye ye le. ³¹ Ε nu fiεε fi bó to sanjεε ê N'wa' Nyo' le le, “Ε nu nje fifin wvú diemsen nu ke ecine ice bô bwee le, emum etaashe bô kpwεse, é bó bofεε emum etu wase wee mwaanj.”

³² Fiεε nyiime εnte jo njeme wvun ε fi kuuke baay, ε me n'yene fiem le fi jemyi ekumε Klistu bô kentaashe ke bonyii bo mbee le. ³³ Naa no me ncm njemyi nen, wee mwaanj mwaanj ben e kenjke keekoonykè kpwεse no wvú koonjke ekole kew, é kpwoon ten eyen le wen enyaà n'wvum ê dweese.

6

Ntefe ê boom bô bocee boom

¹ Boom, ben eyuukè bo'icee bonen bô bobwee bonen e, njefo fifin nu fiεε fi lenj fi boom bô nu ε taashe wase bô bo Tata kenjke keege. ² Nci Nyo' wvú gayte le,

“Ε wvumtè ico bô bwoo”,

nu nci wvu fwe wvú kenjke njkawma fô. ³ Ε njkawma wvudvu wvun nu le, “Wee wvú geele nci wvun nu ke eyuw njonj, ebvuu ece egen ncejole yí nshε le fen.”

⁴ Bocee boom, fo ben egeè mwεεm mvu mvuntelem esaase boom bonen ke. Ben ekuusè lo bó ε bó kuu bô n'yεεyi noo ntefe wvú wvu Tata.

Ntefe ê bonfaw bô bonyii bô kenjke bó

⁵ Ben bó nu bonfaw, ben eyuukè bonyii bô kenjke ben yí nshε le fen e, ben efanè bó bvuu wvumtè bó. Ben eyuukè bó le bô mvuntelem mvunen mvunciim no ben yuuke Klistu le. ⁶ Fo ben egeè nonen ke seke jise dibole nu yí yene le wvu le ye ejeè bó ke. Ben egeè ε è nu diεwe bonfaw bo Klistu le bó gee ε è nu fiεε fi Nyo' gomte bô mvuntelem mvubole mvunciim. ⁷ Ben dioo lemte bó le, no lemte bô njonj ke diεwe ben lemte ε è nu Tata le, ε è yaa nu ke wee wvu wum e ke. ⁸ Ben elemtè, kumyi le fiεε fi jee ficii fi wee gee nu ε wvú nu ke ekenjke ten fiεε fi jee ê Tata, kenεε wvú nu n'fwa kenεε wvú yaa nu ke.

⁹ Ben bonyii bô kenjke bonfaw, ben ekenjke ten bó ê jε ye jee le, yene fo ben ebεmseè bó. Ben ekumyi le ben ε bó bocii kenjke Cee Ekole mwaanj fowe, ε fô wvú le nu ε jεεy jεεy yaa nu ke.

Mwεεm mvu jem e mvú Nyo' nya ê beene

¹⁰ Keemεese, me ε no ngayte ê ben le ben eleemè tεmyi yí Tata le, eyeemè ε è nu yí mvungay mwew mvu baay e. ¹¹ Ben etfume mwεεm mvu jem e mvunciim ye le mvú Nyo' nya ê ben, wvu le ben nulo eleem etum jem ben ε bo dεwle ê jé yicii yí wvú wεεntene jó le. ¹² Ben ekeè le ke beene diuu ε è nu beene ε bo bonyii bo boyuum ke. Beene diuu ε è nu beene ε bo mwεεm mvunciim mvú kenjke mvungay bô bvukuke, saake wonj εjiwε wvun e, mvú

è nu biyoy bì befe bicii bì nu mondvuum mo fowe le. ¹³ Nonen ben emum etfume mwεem mvu jem e mvunciim mvù Nyo' nya ê ben, wvu le é ke edioo enu εdiuw yò befe le, é ben eleem eteme no ben nu ε ge wase fiεε ficii keeke eleeme tεmyi. ¹⁴ Nonen, ben emum eleemè tεmyi. Ben ejo keceey é kí enu diεwε kecaw e ε ben ε suu cin, ejo nce wvu teyey é wvù enu diεwε ketwaa le ε ben ε jise ε ban gvùw yene dvù. ¹⁵ Ben enù ε ben ε seyse keefewci saaka wvù jee wvù too bò nyεkeey fò bonyii le, é fifin enu diεwε bolaba bo jem e ε ben ε lese yí bikaa le. ¹⁶ Keebise fò, ben eleesè kε ε è nu fitele yí Klistu le, é fifin enu diεwε nkεε jem e ε ben kεηke εbo. ε nu fi fi ben nu ekoole bomvuun bò wee kebefe tfumyi ε nguy bεenci yí dvù le. ¹⁷ Ben ejo tεn mboyma wvù Nyo' nu ε boyse ben é wvù enu diεwε kefo ke jem e ε ben ε bon, emum ejo tεn nyo jem yí Keyoy ke Yuule nyaa yí è nu diεw Nyo'.

¹⁸ Yí fiεε le ficii, é ben ebunleè sekecii bii no Keyoy ke Yuule dunçi. Ben dioo bunlee no biite fiεε ficii fi ben shieele ê Nyo'. Yí fifiε le é ben etaalè ntay, ebvuu ekuulè shém sekecii keebunlee lεke Nyo' fò bonyii bò è nu bo Nyo' le bocii. ¹⁹ Ben ebunleè tεn fò me le le seke me ε ηake diuw wεm keenjeme, ε Nyo' nya kε me bò fiεε fi me njeme, ε me no njemyi sε nfan εkumε kenyile ke saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le. ²⁰ ε nu saaka wvudvu wvun wvù me nu yí ncaw e nje wvù diεwε wee wvù nu jise di Klistu le. Ben ebunleè wvu le me ndioo enu keenjeme, ε me njeme no me ηkεηke keenjeme, sε nfan.

Ngayma

²¹ Tikikus wvù waa bwee wesebeene shém wvù lemte tεn Tata le bò fitele fiew ficii nu esee fiεε ficii ê ben εkumε me, wvu le ben tεn ekiεε no me nu, noo fiεε fi me enjεe. ²² Fifin nu naa fiεε fi me ntumte wvù fò ben e nje fi, wvu le wvù eto ege é ben ekiεε no bese nu, ebvuu eyvuwε mvuntelem mvunen.

²³ Nyo' Icee wesebeene bò Tata Jisos Klistu enya ben nyεkeey bò kenkonen noo mbee. ²⁴ Nyo' ebuw ben bocii bò kεηke kenkonen kè yaa kaa kε fò Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le.

N̄wa' wvù Baul to san̄εε ê kentaashε ke Filibi Fiεε fi nu ê N̄wa' wvu Filibi wvun e

N̄wa' wvun to san̄ Baul fô kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Filibi le. Wvù nu ê ηgoo bon̄wa' bô wvù to san̄εε yew ncaw e Lum. Fiεε fi to geε é Baul se san̄ ηwa' wvun to nu keedun̄εε le wen nu ε yen bigew bi kentaashε ke Filibi kedvu to tumεε. Ekufe ke diεw Baul e ê ηwa' wvun e nu le, “Fô me le, é me nu dvù, tu me nu ke beε Klistu, me é ηkpwe, é enu sew fô me le”. Baul jem̄yi ekumε bvukukε bv̄u Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le, no wvù to shikεε ekole kew tu diεwε nfwa le, ε Nyo' mum ke bense wvù, geε bvudvuu bvù kuuke fele bv̄u wee tfuu le.

Bikuu bi mwεem e ê ηwa' wvun e

1:1-11 Ken̄kεwce

1:12-26 Mwεem mvù kooyi bô Baul

1:27-2:18 Nce wee wvù nu ε taashε bô Klistu

2:19-30 Njeme ekumε Timatio bô Ebaflodaytus

3:1-4:9 Ntefe ekumε bonyii bo bvuban e noo bon̄gew

4:10-20 Bonyii bo Filibi nu nsáa Baul

4:21-23 Kemεse

¹ N̄wa' wvun san̄ me wvù Baul bee Timatio bô nu boom bo lemme le bo Klistu Jisos e. N̄wa' wvun gene fô ben e, bonyii bô nu bo Klistu Jisos e bocii Filibi bô bocee bikuu bi kentaashε ke bonyii bo mbee le noo bonyii bô fici gee dilemme ê kentaashε ke bonyii bo mbee le εnte. ² Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonεn, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù leεtene.

É Baul nya keyoone ê Nyo' fô bonyii bo Filibi le

³ Me ηke ηkpawaci ekumε ben sekeci, no nyaa ke ε è nu keyoone ê Nyo' wεm. ⁴ É me ndioo mbunlee bunle yem yicii fô ben e bocii, no mbunlee n'yuuke njon̄, ⁵ njefo ε kew yí diuu di fwe le ε to ε buy εben e, nu ε ben ε taashε beene keelemte le saaka wvù jee wvu ekumε Jisos Klistu egene fwe. ⁶ Me ηkee naa ntay le Nyo' wvù kewεε lemme di jee din yí yene le nu ke egen dvù fwe egen emese diuu di Jisos Klistu nu ke ekase eto le. ⁷ Fí nu leη le me en̄kpawaci ekumε ben nonεn, njefo ben nu fitefe fiem, ε beene leeme yí fiεε le fimwaan̄ ε è nu fí fi Nyo' nu ε buw beene dvù. Beene leeme yí dvù le keseen wvù me nu yí ncaw e, ke no beene to leeme seke me nto mbεε ηghane ntanyi diuw saaka wvù jee wvu ekumε Jisos Klistu ηgee ε wvù ciime ntay. ⁸ Me njemyi nεn ε Nyo' kee naa ntay le me ηken̄jke shiee wene, ηkoon̄jke ben bocii ke leηleη no Klistu Jisos koon̄jke.

⁹ Me mbunlee le ken̄kon̄εn kenεn ekuù gene fwe fwe, é ben eken̄jke bvufee, taasse mwεem ntay. ¹⁰ Ben nu dioo taasse nonεn, emum ecawte mvù looci nu leη. Nonεn, é ke edioo enu diuu di Jisos Klistu kaase too, é ben enu yuule, nu se n̄lom. ¹¹ Ben nu ke enu nonεn njefo Jisos Klistu nu ε ge ben ε no ken̄jke nce wv̄u teytey, bonyii ε no yene bensee Nyo', tumte mon̄jukm mew.

Ɛ Baul no nu yí ncaw e, Ɛ saaka wvu Ɛkumɛ Jisos gene ke fwe

¹² Boom bo bwɛɛm e, me ngomte le ben ekiɛ le mwɛɛm mvun mvunciim mvù nu Ɛ kooy bô me nu Ɛ looce Ɛ ge saaka wvù jee wvu Ɛkumɛ Jisos Ɛ ku Ɛ gen lo fwe fwe. ¹³ Mwɛɛm mvudvu nu Ɛ ge bonyii bô cɛyte ntow wvun fô me nu, noo bonyii bocii Ɛ kiiɛ le me nu yí ncaw e fɛn nɛn, nje me nu wee Klistu. ¹⁴ Ncaw wvù me nlemte wvun nu Ɛ bvuu Ɛ ge boom bo bwɛɛ wesebeene le nteen Ɛ mɛsɛ Ɛ lese fitele yí Tata le Ɛ no fewci diɛw Nyo' tɛmyi lo, yaa fane kɛ.

¹⁵ Me nkeɛ le bó bomew fewci naa Ɛkumɛ Klistu nɛn bene Ɛ è nu kendorj bee bó, taanɛke lemme diem. Geenɛn Ɛ bomew fewci fibole bó mvuntelem mvù yuule. ¹⁶ Boban fewci nonɛn, njefo bó koonɛke me, Ɛ bó kee lo le me nu yí ncaw e fɛn Ɛ è gɛke Nyo' me le me entomtè saaka wvù jee wvu Ɛkumɛ Jisos Klistu. ¹⁷ Ɛ bomew ba fewci Ɛkumɛ Klistu kɛ fomvu fomvu bó mvuntelem mvù yiile wvu le bó egeɛ nonɛn biise ngɛw yí ngɛw wvù me n'yene wase yí ncaw e fɛn. ¹⁸ Fifiɛ kɛnɛke la keeɛ? Kɛnɛɛ bó fewci nonɛn bvulle lo, kɛnɛɛ bó fewci bó keɛɛy, tu me n'yuuke kɛ fiem Ɛ è nu njon njefo ficii nu Ɛ bó fewci kɛ Ɛ è nu Ɛkumɛ Klistu.

¹⁹ Ɛ nu kɛ no me nu nke en'yuuke njon nonɛn, njefo me nkeɛ lo le no ben bunlee fô me le, Ɛ Keyoy ke Jisos Klistu le bvuu fii me, nu Ɛ me nu nke emboy yí ngɛw e. ²⁰ Fifiɛ fi me nlooci ntaale fwe Ɛ me Ɛ nlese bvufee yí dvù le nu le fo me nke enɛge naa lo fiɛ fi ege é me en'wuumene kɛ. Me nu enkuu kɛ Ɛ è nu shém, enleeme ntɛmyi sekeci, sɛ ge keseen wvu le kɛnɛɛ me Ɛ nkpwe, kɛnɛɛ me nu dvù, é fiɛ ficii fi me nɛge, ecawsè kɛ Ɛ è nu dieɛ di Klistu le we. ²¹ Me njemyi nonɛn nje, fô me le, é me nu dvù, tu me nu kɛ bee Klistu, me é nkpwe, é enu sɛw fô me le. ²² Geenɛn, é è nu le me nu enu dvù, é me enɛgeɛ lemme di efii bonyii ntay. No mwɛɛm mvun nu mvunfɛɛm nɛn, me mbaa embvuu enkiɛ laa me nu encaw fi la le. ²³ Me ntuwtene lo ɛntelɛn jodvu. Me ngomte le è be nulo é me enɛne fiem enɛn enu bee Klistu. Fifiɛ jee fele keenu dvù. ²⁴ Geenɛn, Ɛ fi jee baay le me enu dvù nje yene. ²⁵ No fi nu nonɛn, me nlooci naa nkeɛ le me nu enu dvù nlemte beene bocii wvu le ben ekuu gɛne fwe bvuu yuuke njon no ben nu Ɛ lese fitele yí Klistu le. ²⁶ Nonɛn, é me ndioo Ɛ nɛkase Ɛ nto Ɛ no nu beene, é ben ebvuu ebensee lo ye ntay Ɛkumɛ Klistu Jisos nje yɛm.

Ben eceè nce wvù Jisos Klistu gomte

²⁷ Fifiɛ fi me ngomte keɛngay nu kɛ le ben eceè nce Ɛ è nu wvù saaka wvù jee wvu Ɛkumɛ Klistu gomte. Ben eceè nonɛn, wvu le kɛnɛɛ me Ɛ nɛkase Ɛ nto Ɛ n'yɛn ben e, kɛnɛɛ me mbaa nto, é me en'yuuke kɛ le ben leeme tɛmyi, kɛnɛke fitele fimwaan, nu yí wee le mwaan, diuu yí fiɛ le fimwaan, wvu le saaka wvù jee wvun egeɛn fwe, Ɛ bonyii beɛe dvù. ²⁸ Fo ben efanè naa lo bonyii bó bane ben yí saaka wvun e kɛ. Ɛ ben nu sɛ ben fane bó, é fifin edunɛi é bó le Nyo' nu ke eboyse ben, geenɛn elɛsɛ lo bó. ²⁹ Ben ekeɛ le Nyo' baa buw ben le ben enù bonyii bo Klistu le kɛ le ben elɛsɛ Ɛ è nu fitele yí ye le maan kɛ. Wvù nu Ɛ buw tɛn le ben eyenè ngɛw nje Klistu. ³⁰ Ben nu Ɛ bene wase me le beene Ɛ no diuu yí saaka wvun e bocii wvù ben to yɛnɛɛ Ɛ me ndiuu yí dvù le, Ɛ è nu kɛ wvù wvù ben yuuke le me mbɛɛ yí dvù le keseen.

2

Ben ejò kenfewsɛn yí Jisos Klistu le

¹ Kε ben nu ε taashe wase ben ε bo Klistu wvú ε ge ben ε no keŋke mvuntelem? Ke keŋkonen kew fô ben e nu ε ge wase mvuntelem mvunen ε no yuuwse? Ke ben ε bo Keyoy ke Yuule nu ε taashe wase, ε Klistu keŋke fitele fi jee fô ben e bvuu camte shen fô ben e? ² No fi nu nonen, ben ege le é me emese en'yuw njon. Ben enú diuw mwaan, koonkè bikuu binen, keŋkè fitele fimwaan bvuu keŋkè ŋkpawce mwaan. ³ Fo ben dioo nu ε wee no kpwaake ke ε è nu ekume ekole kew kenεε bensee ye yi εcici ke. Wee tfuu eshike ekole kew, eyenè wee mvu le fele ekole kew. ⁴ Fo wee ekspwaakè ke ε è nu ekume ekole kew ke. Wvú ekspwaakè ten ekume bonyii bomew.

⁵ Kenge kenεn keŋke keenu lenlen ke diewe ke Klistu Jisos e.

⁶ Wvú to nu Nyo',

fanε yaa ejo fifie le è nu fiεε fi wvú emεy eghemte yí dvú le ke,

⁷ geenεn, cinε bvudvuu bvudvu le,

jo ε è nu bvú nfwa le.

É bó boo wvú,

ε wvú no nu lenlen ke dieweε wee wvu wum e.

⁸ Seke wvú to nu wee wvu wum,

ε wvú shike ekole kew no yuuke Nyo' le,

ke bee keekpwe kpwe,

εfey mvunciim, kpwe yi yí kentam e.

⁹ No wvú to gee nonen, ε Nyo' bense wvú

geeε bvudvuu le bvú fele bvú wee tfuu le,

buw wvú bô diee di fele ediee ecii,

¹⁰ wvu le wee tfuu wvú nu wonj wvu we le

bô wvú nu yí nshe le noo wvú nu ekuse jo nshe,

ke dioo ε yuw diee di Jisos e didvu, ŋgvuum,

¹¹ é wee tfuu ejemyi bô diuw we le Jisos Klistu nu Cee Ekole.

É bó edioo egee nonen é mbense egeε è Nyo' Ice.

Ben ebaà è wonjan diewe jón e

¹² Nonen nsáa yem shém, ben eyuukè ke ten Nyo' le nonen no ben to yuuke seke me nto nu beene. Ben eyuukè keseen fele lo wvú me n'yaá nu ke beene, egeε fwe gee mwεεm mvu ekume mboyma wene. Ben egeε nonen, fane ciŋke. ¹³ Ben ekeè le è lemte Nyo' yí yene le, gee le ben eshieelè keegee mwεεm mvú wvú koonke. É è bvuu nyaa wvú mvunjay keegee mwεεm mvudvu dvú.

¹⁴ Ben dioo gee fiεε ficii fi ben gee, fo ben ewvukenè, kenεε beekè mbew ke, ¹⁵ wvu le ben eyuule, nu se nlo. Nonen, é ben emum enu boom bo Nyo' le bô nu se jay entelen jo εngoke kin kè keŋke mvuntelem mvú yiile, buuke mwεεm.

Ben ebaà è wonjan diewe jón e, ¹⁶ no ben jici * saaka wvú nyaa nshii wvú mεy lo é bonyii le. É ben gee nonen, é ke edioo enu diuu di Jisos Klistu kaase too, é me embensee ye le me mbaa nlem lemme di εcici ke.

¹⁷ No ben nu ε lese fitele yí Nyo' le, tu è nu ncese ε ben ε ge fô wvú le. É è cim nu naa le bó nu emεε enya me dieweε no bó ké fuu mbvuom, ebise yí wene

2:2 Jon 13:34; 1Kol 1:10-11; Gal 6:10; Efe 5:2; 1Jon 4:12 **2:3** Lum 12:10; Gal 5:26 **2:4** 1Kol 10:24

2:5 Jon 13:15; Lum 13:14; 15:5 **2:6** Jon 1:1-2; 17:5; Ibu 1:3 **2:7** Jon 1:14; Lum 8:3; 2Kol 8:9; Ibu

2:14, 17 **2:8** Jon 10:17; Ibu 5:8; 12:2 **2:9** Lem 2:33; Efe 1:21; Ibu 1:4 **2:10** Yesa 45:23; Jon 5:23;

Lum 10:9; Mwm 5:13 **2:13** 1:6; Jon 15:5; Lum 7:18; 15:18; 1Kol 12:6; 15:10; 2Kol 3:5 **2:15** 1:10;

Dito 32:5; Dan 12:3; Mat 5:14; 10:16; 1Kol 1:31; 2Kol 1:14; Gal 2:1-2; Efe 5:8; 1Tes 2:19 *

2:16 Kenεε le, "... no ben fewci." **2:17** Lum 15:16; 2Tim 4:6; 1Jon 3:16

ncese le, é me en'yuuke ke é è nu njon, nlanlanje beene bocii. ¹⁸ É me ngomte le ben ebene me le é beene eyuuke njon, lanlanje.

É Baul jeme ekumé Timatio bô Ebaflodaytus

¹⁹ É Tata Jisos benje lo, tu me n'yene le é sheke caan é me entum Timatio fô ben e. Wvú nu ke edioo é to e kase é tu jim, esee é me no ben nu, é fitele fiem elæten. ²⁰ Ké me nkênke wee mvu diêwe wvú le wvú looci naa kênke ten shiee fô ben e diêwe no me nkênke ké. ²¹ Me njemyi nen, njefo wee nteen kênke shiee é è nu fô ekole kew e, yaa taale ké ekumé fiæ fi Jisos Klistu gomte le ké. ²² Geenén, Timatio nu é ben kee wase wee wvú è nu wvú, no wvú nu é lem wase bee wvú keefewce saaka wvú jee, é wvú lemte bee wvú lenlen diêwe no wan ké no lemte bô ice. ²³ É nu fiæ fi me n'yene le é sheke caan é me entum é è nu wvú. Fiæ fi me mbæ ntaale nu keen'yen laa mwæm nu etu næ le yí yem e le. ²⁴ Me ngæle bvufee yí Tata le le é sheke caan, é me kebæ ento ten en'yen ben e.

²⁵ Me n'yene le fi nu shiee le le me enkase enciinse Ebaflodaytus é ben. Wvú nu waa bwee wesebeene, é bee wvú lemte bvuu diuu yí diêw Nyo' le. É nu wee wene ntum wvú ben to tumæ le wvú eto etaale fô me le. ²⁶ Wvú se kênke wase shiee keeyen ben e bocii, é fitele buuke wvú no wvú se yuwæ le ben nu é yuw le wen cæmte lo. ²⁷ É nu keæey, wvú se nu é looce é cæm é shee ké caan keekpwe. Geenén, Nyo' se nu é cam shen fô wvú le, é ké wvú se cam ké é è nu fô wvú le maan ké. Wvú nu é cam ten fô me le le fo wvú ekpwe ebvuu ebise ngew yí wvú me n'yene wase le ké. ²⁸ Nonén, me é mum é no nshieele naa baay le me enciinse wvú, wvú le ben ebvuu eyen wvú le eyuuke njon, é fitele fiem ten elætene. ²⁹ Ben efiæn wvú diêwe bonyii bo Tata le bô njon. Bonyii diêwe wvú le nu bô è nulo é ben ewvumte. ³⁰ Me njemyi nen njefo é to sheke caan tu wvú to kpwe nje lemme di Jisos Klistu le no wvú to nyaæ ekole kew keetaale fô me le yí bvudvuu bvunen e.

3

Fiæ fi kuuke nu keekiæ Klistu

¹ Boom bo bwæm e, keemæse, ben eyuukè njon le ben nu bonyii bo Tata le. Me nu é nsan wase mwæm fô ben e, é ké è nulo é me endose keenjemyi nkaase ntuu fó ké. Me ngee nonén keenngemngeme lo ben. ² Ben dioo nu, no yenè ben é bonyii ba bô gee mwæm mvú befe, leeme ké le bó kênke ké keeseyi ye bonyii le bó tfuse bó yew. * Bonyii bodvu ba nu lo bwé. ³ É nu beene ban bô nu é kênke ntfuse yew wvu len, beene ban bô bunlee Nyo' no Keyoy kew dunçi. Beene bensee ye é è nu nje Klistu Jisos, ké beene leese bvufee yí mwæm mvú è gee bonyii le ké. ⁴ Geenén, è nelo é me nkênke ten shiee keenleese bvufee yí mvumwe mwæm e. É wee fen nu dvú wvú kpwaake le wen nulo ekenke shiee keeleese bvufee yí mvumwe mwæm e, tu me nkênke wvú fele wvu mweten. ⁵ Me nu wee wvu Israel, é kfuu di Benjamen e, nu wee lbulu, é è to boke Bo'ibulu me, é é ke no nu ediuw nyanj é bó tfuse me yew. É dioo tu é keba ke bonci bosese le, nu é me nto nu wee Falasii, ⁶ ntemyi naa ntay yí fiæ fi Nyo' le, mbone bikaa é kentaashe ke bonyii bo mbee le ejim. É keba ke bonci

2:18 3:1; 4:4 2:19 1:1 2:20 Lem 16:2 2:21 2Tim 4:10 2:25 4:18 2:29 1Kol 16:16, 18
 3:1 2:18 3:2 2Kol 11:13 * 3:2 Bó to joo le é bó tfuse wee yew, é wvú se no nu le wen nu wee
 Nyo', é è nu no nce Bojuu to nu. 3:3 Lum 2:28-29 3:4 2Kol 11:18, 21 3:5 Luk 1:59; Lum 11:1
 3:6 Lem 8:3; 22:4; 26:9-11

bosese le no è nulo é wee enu teytey, me nto mbaa enkeñke jay ke. ⁷ Geenen mwεem mvù me nto nshee n'yene le è nu mwεem mvu sew e fô me le, nu ε me n'yene wase keseen le è nu mwεem mvu εcici, nje fiεε fi Klistu ge fô me le. ⁸ Ke è mey ke fifie ke, keceey, me n'yene mwεem mvunciiim e ε mvù nu lo mwεem mvu εcici fô me le, njefo fiεε fi kuuke fele mwεem mvunciiim nu keekiεε Tata wem wvù Klistu Jisos ntay. Me nu ε nlanj mwεem mvun mvunciiim nje ye. Me n'yene wase mvù le ε è nu mwεem mvu nnyen e, wvu le me enù bee Klistu, ⁹ é bee wvù emese eleynen, enu yî wee le mwaan. Me nu ε Nyo' ε jo wase me le me nu teytey fô wvù le. Wvù jo nonen njefo me nu ε nlese fitele yî Klistu le. Me ε mum ε no nu teytey no wvù joo bonyii bò nu ε lese fitele yî Klistu le. Ke me mbvuu njoo naa lo le me nu teytey mbii no me nto ηkpawaci le wee ké no nu seke wvù bii bonci bosese le ke. ¹⁰ Fiεε fi me ηgomte keseen nu le me enkiεε Klistu ntay, enkeñke mvunjay mvù wvù keñke no wvù to kaseε ebuy yî kpwe le. Me ηgomte ten keen'yen ηgew no wvù to yeneε, bò keenya ekole kem ê kpwe no wvù to nyaε, ¹¹ wvu le Nyo' ke ebvuse ten me yî kpwe le.

Me mbone ηaj ntaale fô me ηgene

¹² Ke me ηgayte nen le me nu ε nge wase mwεem mvun kenεε le me nu ε nfese wase ke. Me mbεε mbone ke ηaj le me ηke enlanj kebo enjice mwεem mvudvu le ê me εbo, njefo Klistu Jisos nu ε jo wase me wee we le. ¹³ Boom bo bwεem e, ke me n'yene le me nu ε njice wase mwεem mvudvu le ê me εbo ke. Geenen fiεε fi me ηgee nu le me ndaayi ê mwεem mvù nu ε fey wase le, mbone ηaj le me enjice ε è nu mvù nu fwe le. ¹⁴ Me mbone ηaj ntaale ke ε è nu fô fô me ηgene, keñkeñke mmawce wvù è nu ntee wvù Nyo' nu ε tee me le me emben ento we no me nu ε ntaashε bee Klistu Jisos.

¹⁵ Beene bocii bò nu ε cime wase geñ yî Jisos Klistu le keñke keekpwawci mwεem mvun. Geenen, é ben bomew kpawaci mvunen mwεem jεεy, tu è nu ke eyuuse wase Nyo' ê ben. ¹⁶ Fiεε fi baay nu ke le beene ejici ε è nu fiεε fi beene nu ε yeeyi wase le ntay.

¹⁷ Boom bo bwεem e, ben ejò kenfewsεn fô me le, ebvuu etaalè ten nce wvù bonyii bomew cee bò nu ε jo kenfewsεn fô bese le. ¹⁸ Me njemyi nen njefo no me nto ηké no njemyi wase ê ben bokan e bokan e, ε mbvuu ε no njemyi keseen bò misεm ê jise le bonyii bomew nu dvù bò cee nce wvù dunji le bó bane lo saaka wvù le Klistu to nu ε kpwe yî kentam e. ¹⁹ Boba bonyii nu ε bó nu ke elεse lo bó. Wvubo nyo' nu diuwdiee. Bó bensee ye yî mwεem mvù bò bee keeuwumene lo yî dvù le. Nkpawawce wvubu nu ke ε è nu yî mwεem mvu fokuse fen e. ²⁰ Beene nu fiεεbeene bonyii bo wonj wvu we le. E è nu fô fô beene looci ceyte le Mboyse wesebeene wvù Tata Jisos Klistu nu ke ene se to. ²¹ Wvù nu ke edioo ε to, ekumen ye yesebeene yi ncεwncεw yin é yî etu diεwe ye ye yî keñke bvujonke le. Wvù nu ke ekumen ε è nu bò mvunjay mwew mvù wvù nu ke ebaance mwεem mvunciiim dvù enu ewe jodvu.

4

É Baul nya ntefe é bonyii bo mbee le bo Filibi

3:7 Mat 13:44, 46 **3:9** Lum 1:17 **3:10** Lum 6:8-11; 2Kol 4:10-11; Lem 4:2; Lum 5:1-7 **3:12** 1Tim 6:12; 2Tim 4:7; Ibu 12:1 **3:14** 1Kol 9:24-25 **3:16** Gal 6:15-16 **3:17** 1Kol 4:16; 1Bi 5:3
3:18 1Kol 1:23; Gal 6:12 **3:19** Lum 16:18 **3:20** Efe 2:6; Ibu 13:14 **3:21** Lum 8:29; 1Kol 15:25, 28, 43-53; Kolo 3:4

¹ Nonen boom bo bwεem e, me ηκοοηκε ben baay mbvuu ηκηηκε shiee keen'yen ben e. ε nu ben bō gee ε me n'yuuke njon, ε ben bvuu nu kefo kem ke bvunfon e. Nsáa yem, ben emum eleemè ke temyi ben ε bo Tata nonen.

² Me nleke le Ewodia bō Sintiki emεshe fieε fi bó κηηκε etu diuw mwaarj no bó nu wee bō waa bwee nje Tata. ³ Me ε no ηgayte ten ê wo we wvū looci nu naa wee wem ηgoo le wo efi ke bokene ban é bó etu diuw mwaarj. ε nu bonyii ε bó ε katen wase bee bó yí lemme di saaka wvū jee wvu ekumε Jisos Klistu le bó bo Kelemen noo bonyii bomew bō bee bó to lemte. Bonyii ban bocii nu ε ediee εbo nu wase é ηwa' bonyii bō κηηκε nshii wvū mey lo le.

⁴ Ben eyuukè njon sekecii no ben nu bonyii bo Tata le. No me ηgay nu ε me mbvuu ηkaase ntuu fó le ben eyuukè njon. ⁵ Ben edunçi gee di nyεkeey ê wee tfuu, ekumyi le kefew ké Tata nu ke ekase eto nu wase nceencee. ⁶ Fo ben ebuukè naa lo ekumε fieε fimew ke. Ben ebunleè lo fō fieε ficii le gεεle fwe dvu Nyo'. Ben dioo bunlee no biite mwεem mvù ben shieele ê wvū, enyaà keyoone yí mvù wvū gee le. ⁷ ε ben gee nonen, é Nyo' emum enya ben nyεkeey we é wvū eεyte mvuntelem bō bvufee bvunen no ben nu bonyii bo Klistu Jisos e. Nyεkeey wvun wvū Nyo' nyaa nu ε ke è nulo é wee ekiεε kenfewsen kedvu ke.

⁸ Boom bo bwεem e keemese, mwεem mvù ben κηηκε keekpwawci nu mwεem mvù nu mvu keceey bō mwεem mvù κηηκε n'wvum, noo mwεem mvù nu leη. Ben ekpwawci mwεem ε è nu mvù yuule bō mwεem mvù bonyii ké no kooηke noo mwεem mvù sem nulo eta wee dvú. ε mwεem nu dvú mvù looci jee, é mwεem nu dvú mvù è nulo é bonyii ebensee, é ben no kpawci ε è nu ekumε mvumwe. ⁹ Ben egeè mwεem bii ke ε è nu n'yεeyi wvū me nto nyae ê ben e, kenεε è nu mwεem mvù ben to yuuke lo ê me, kenεε è nu mvù ben to yene lo. Ben nu dioo gee no nen, é Nyo' wvū gee ε mvuntelem mvu bonyii le nu nyεkeey emum enu ben ε bó.

ε Baul yuw njon no bonyii bo Filibi dunçi shiee fō wvú le

¹⁰ Tata nu ε ge me ε no n'yuuke njon baay no ben nu ε bvuu ε dunçe shiee wene fō me le ke no ben to shee dunçi. Me ηkee naa ntay le ben se κηηκε ke shiee fō me le, geenen tane ε è nu je. ¹¹ Ke me njemyi nen le me nse ntane fieε ke. Me nu ε n'yεeyi wase ε ηkieε keenfiisene mwεem mvunciim. ¹² Me ηkee no wee ké no nu seke wvū tane, ηkee no wee ké no nu seke wvū κηηκε baay. Me ε mum ε n'yεeyi fifin ε ηkieε no è nulo é me enu sekecii yí mwεem e mvunciim kenεε me nu ε ndie, kenεε me mbaa endie, kenεε me ηκηηκε baay kenεε me ntane lo. ¹³ Me ηkee keenje mwεem mvun mvunciim nen, ε è nu bō mvungay mvù Klistu nyaa ê me le.

¹⁴ Geenεn, no me ncim ηgayte nen, ben nu ε ge naa ntay keefi me yí kefew ke ηgew wem e kin e. ¹⁵ Ben bonyii bo Filibi kee lo le è to nu seke me nto nen'yεe woj wene le Masedonia no me nto ηκewεε keenfewci saaka wvū jee wvun ê ben, ke kentaashe ke bonyii bo mbee le kemew to nu ε taashe bee bó keetasene can ke. ε to mey ke ben. ¹⁶ ε to nu naa seke me nto nu Tesalonika, * ε ben ciinse nfi ê me, bvuu ciinse. ¹⁷ Ke me njemyi nen le me ntaale le ben eciinseè mwεem ê me ke. Me ntaale baay ε è nu mmawce wvū Nyo' nu ke enya

ê ben yî fiεε fi ben gee fô me le. ¹⁸ Ben to nu ε tum Ebaflodaytus bô nnya ε wvú to nya ê me. Me ε no nu keseen n'yaa mbvuu ntane fiεε κε. Me nto nu ε nfiisen nnya yidvu yicii, n'yεn ε yí duule fele lo no me nshieele. Nnya yin nu ncese ε ben ε ge fô Nyo' le, ε wvú ε fiisen, yí ε no samte shfuunjkene ε wvú koonjke. ¹⁹ Nyo' wεm wvú me mbunlee κεηke ntfu bvukuke bvucii bvù beene shieele, ε wvú nu ke enya ê ben fiεε ficii fi ben shieele, njefo beene nu bonyii bo Klistu Jisos e. ²⁰ Mbense enù fô Nyo' Icee wesebeene wvun e sekecii σε ηka. Fí enù nonεn.

Ngayma

²¹ Ben egay bonyii bocii bô è nu bo Klistu Jisos e enya ê me. Boom bo bwee wesebeene le bô nu bee bó fεn gayte tεn ben e. ²² Ε bonyii bocii bô è nu bo Nyo' le jan gayte ben e, εfey mvunciim bô nu ê ntow Kaysa le fεn.

²³ Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonεn kew é kí efici biyoy binεn. Fí enù nonεn.

Nɔwa' wvù Baul to sanɛɛ ê kentaashɛ ke Kol ose Fiɛɛ fi nu ê Nɔwa' wvu Kolose wvun e

Baul to san nɔwa' wvun fô kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ke ê kelaante kè Kolose le. Ebaflɔs to nu ɛ nɛ to bô saaka mvu wvù befe ekumɛ kentaashɛ kedvu. E Baul mum san nɔwa' wvun no kentaashɛ kedvu to nu ê kelenj kè wvù to yene le ê kenjke wen keetaale fô kí le. Wvù to san keeleke n'yeyi ɛ è nu wvu keceey wvù nu ekumɛ bonyii bô è nu bo Klistu le.

Bikuu bi mwɛɛm e ê Nɔwa' wvun e

1:1-8 Kenkɛwɛ

1:9-2:19 Ekumɛ wee wvù è nu Klistu noo lemme diew

2:20-4:6 Nshii wvu fwɛ wvù nu yí Klistu le

4:7-18 Kemɛɛ

¹ E nu me wvù Baul, waa ntum Klistu Jisos yí nkɔn wvù wvu Nyo' le. Me nu bee Timatio wvù waa bwee wesebeene. ² Nɔwa' wvun gene fô ben e boom bo bwee wese le bô nu fitele fimwaan bô bo Klistu, nu bonyii bô è nu bo Nyo' le Kolose. Nyo' Icee wesebeene ebw ben bô kembonɛn kew ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù lætene.

E Baul no bunlee, nyaa keyoone ê Nyo' fô bonyii bo Kolose le

³ Bese dioo bunlee fô ben e sekecii no nyaa kɛ ɛ è nu keyoone ê Nyo' wvù Icee Tata wesebeene wvù Jisos Klistu, ⁴ njefo bese nu ɛ yuw wase ekumɛ fitele finɛn fi ben lese yí Klistu Jisos e, bô kenjkonɛn kè ben kenjke fô bonyii bocii bô è nu bo Nyo' le. ⁵ Bese kee le ben gee nonɛn njefo ben taale fwe ɛ è nu yí fiɛɛ fi Nyo' nu ɛ seyse ɛ gɛɛ ê ben fowe le. E fiɛɛ fin nu fi ben to yuwɛɛ wase ê diɛw Nyo' le yí nu keceey, nu saaka wvù jee. ⁶ Saaka wvun to to fô ben e lænjɛn no wvù to toɛ fô bonyii le yí ekolɛ ke nshɛ le kecii no kumene nce bonyii bvuu saanjkene gene fwe fwe. E nu ke lænjɛn no fí to kooyɛɛ bô ben ɛ kɛw diuu di ben yuwɛɛ saaka wvudvu bvuu kiɛɛ keceey le Nyo' nu ɛ buw bonyii bô kenjkonɛn kew. ⁷ Ben to yuw saaka wvudvu wvun ê Ebaflas wvù nu fitele fisese, ɛ bee bó lemte yí fiɛɛ le fimwaan. Wvù nu wee lemme Klistu, ɛ wvù ɛ jo bvudvuu bvusese ɛ no lemte bô fitele fiew ficii, ⁸ ɛ wvù ɛ see wase ê bese ekumɛ kenjkonɛn kè Keyoy ke Nyo' le nu ɛ nya ben ɛ no kenjke fô bonyii le. ⁹ E kɛw diuu di bese yuwɛɛ ekumɛ ben nonɛn, bese ɛ mum ɛ no bunlee fô ben e sekecii. Bese bunlee læke le Nyo' ege é ben ekiɛɛ fiɛɛ fi wvù gomte. E fifin nu ke efey yí bvufee bô mwɛɛm mvù Keyoy kew nu ɛ ge ben ɛ no kee le. ¹⁰ Nonɛn é ben emum ecee nce ɛ è nu wvù nu ɛ kpwenten wvu bonyii bo Tata le. E è nu wvù, wvù wvù looci koonjke. E ben dioo cee nonɛn emum egee dilemme di jee jé le jé le, ekeè Nyo' gene fwe fwe. ¹¹ Bese bunlee tɛn le Nyo' wvù mvunɔay mvu baay mvunciiim nu mwew enya ben bô mvunɔay mvunciiim é ben etɛnyi sekecii, kuule shém gene fwe yí fiɛɛ le ficii, lanlanɛ, ¹² nyaa keyoone ê Nyo' Ice. E nu wvù wvù nu ɛ ge beene ɛ kocɛn keeke ekenjke fiɛɛ fi wvù nu ɛ seyse ɛ gɛɛ ê bonyii bô è nu bew fô bvudvuu bvuu n'yuu le. ¹³ Wvù nu ɛ bvuse wase beene can mvunɔay mvu ejiiwe le, ɛ gɛɛ

ente jo hvunfon bvü Waa we wvü nu fitele fiew e. ¹⁴ E nu Waa we wvun wvü nu e ge Nyo' e læshε bibefe bisεεbeene, ε sum beene can ηgew e.

Klistu nu εkolε ke mwεem mvunciim e

¹⁵ Waa we wvun nu naa lo wunte Nyo' kebεε wvü beene yaa yene ke. E nu wvü nsafwe mwεem mvunciim mvü bό bomεε. ¹⁶ Nyo' to bom mwεem mvunciim can ye le, mwεem mvu fowe bό mvu fokuse, mvü bό yene mvü le, bό mvü bό yaa yene ke, kenεε è nu naa bonceendaa bό la, bό lene ê fwefwe le, kenεε bό kenke mvunγay, kenεε bo baay baay, kenεε bό saake. Mwεem mvun mvunciim nu e Nyo' to bom can ye le, ε mvü nu keewvumte wvü. ¹⁷ Wvü to nu wase dvü e mwεem mvunciim se ke no nu. Mwεem mvunciim nu can ye le, ε è jici wvü dvü e mvü se nu. ¹⁸ Wvü nu εkolε ke kentaashε ke bonyii bo mbee le kè è nu ye ye. E nu wvü wvü to keWεε kentaashε kin. E è nu wvü wee wvü fwe keebuy yî kpwe le wvü yaa bεε ke ekpwe ke, wvu le yî fiεε ficii le é wvü enü nsafwe. ¹⁹ Mwεem mvun nu nonen njefo Nyo' to nu e koj le fiεε fi wen nu fi ficii enü yî Waa we le, ²⁰ é wvü ege é mwεem mvunciim ekase etaashε bό Nyo', kenεε è nu mvu fowe kenεε mvu fokuse. E Nyo' mum ge keman bό elεmε ke Waa we le seke wvü to kpweε yî kentam e.

²¹ Ben ten to shee nu e ben ε gawsen ben ε bo Nyo', kenke bonkpawce bό befe ekumε wvü, gee mwεem mvü befe. ²² Geenεn, keseen nu e Nyo' e kase wase e taashε ben ε bό. Wvü to ge fifin fele yî Waa we le wvü to tuε wee wvü wum, to kpwe fō ben e, wvu le ben enü ê wvü fwe yuule yaa kenke nlom ke, nu se jay. ²³ Ben kenke keemum egeñè fwe yî fitele fi ben lese yî ye le, ecime geη eleemè temyi ε fiεε yaa shiike ke ben yî fiεε fi ben taale fwe yî dvü le fi ben to yuwεε ê saaka wvü jee le. Saaka wvü jee wvudvu wvun nu wvü bό nu e fewce wase ê wee tfuu yî nshε le fen. E saaka wvudvu wvun nu wvü me wvü Baul nfewci ê bonyii diεwε wee lemme Nyo' le.

Lemme di Nyo' to nyaε ê Baul

²⁴ Me nlanlanε keseen yî ηgew wεm wvü me n'yene nje yene le. E me njoo ηgew wvun yî εkolε kem e nen keemese ηgew wvü Klistu to yeneε nje kentaashε ke bonyii bo mbee le kè è nu ye ye. ²⁵ Nyo' nu e gee me le me enlemtè fō kentaashε ke bonyii bo mbee le, enfewci diεw ye ê ben no yî nu yicii. ²⁶ Diεw yin nu yî to shee nu e bό e nyile é ηngoke ke bonyii le kecii bilum ηkuuη, e keseen nu e Nyo' e duñce wase ê bonyii bό è nu bew. ²⁷ Nyo' to nu e caw keege é bonyii bew ban ekiεε le bonyii bό yaa nu ke Bojuu nu ke ekenke bvukukε bvü saaka wvü bό to shee nyile wvun e naa ntay. E saaka wvudvu wvun nu le Klistu nu yî yene le. Nonen ben ε mum ε no taale fwe keekenke bvukukε. ²⁸ E nu Klistu wvudvu wvun wvü bese fewci ekumε wvü ê bonyii bocii. Bese yeεyi bό bό bvufee bvucii bvü Nyo' nyaε ê bese, bvuu teete bό, wvu le bό enü e bό e taw ε kocen ê Nyo' ejise no bonyii bo Klistu le kenke keenu. ²⁹ E nεε fiεε fi me mbone ηaη, nlemte bό mvunγay mvunciim mvü Klistu lemte dvü yî yem e.

1:15 Jon 1:18; 2Kol 4:4; 1Tim 6:16; Ibu 1:3 **1:16** 1:13; Jon 1:3, 19; Ibu 1:2 **1:17** Jon 1:1; 8:58
1:18 2:19; 3:15; Efe 1:22-23; Lem 4:2; 26:23; Mwm 1:5 **1:19** 2:9-10; Jon 1:16; Efe 1:23 **1:20** Lum 3:25-26; Efe 1:9-10, 21; 2:13-16 **1:21** Lum 5:10; Efe 2:12-13; 5:27 **1:23** 2:7; Efe 3:17; 1Tim 3:16; Ibu 3:6 **1:24** 2Kol 1:5; 11:23-29; Efe 3:13 **1:25** Efe 3:1-3 **1:26** 2:2; 4:4; Efe 3:6 **1:27** 3:4; Lum 5:2; Efe 1:18 **1:28** Efe 4:13 **1:29** Efe 3:20; Fili 4:13

2

1 Me ε mum ε no ηgomte le me enje é ben bo Kolose ekieε no me nlumte naa ntay nje yene, bô nje bonyii bo Lawdesia noo bonyii bo mbee le bocii bô ke baa yen wase me le ejise enu. 2 Me ηgee nonen le mvuntelem mvu ben ε bó le eyvuwsè, é ben etaashε kuu yí kenkonen e, wvu le ben elooici kee naa ntay mwεem mvunciim no wee kenke keeke, emum ekeè ten kenyiε ke Nyo' le, kè è nu Klistu. 3 Nyo' nu ε nyiε ntfu bvufee bvucii bô mwεem mvù bonyii kenke keekeè ekumε wvù ε è nu yí Klistu le. 4 Me njemyi fin wvu le fo wee mvu ke enε eto bô njeme wvù yeke wvu fomvu fomvu elεε ben dvù. 5 Ben ekeè le naa no me ncim nu ncejole nen nu ε me nu beene ê keyoy e. É me lanlanε no me n'yuuke no ben gee mwεem ê je yi len e, ε ben ε lese fitele yí Klistu le ε fi temyi ntay.

Bonyii bo Klistu le nu ε boy wase can bonci bo εcici le

6 No ben nu ε fiisen wase Klistu Jisos wvù Tata, ben emum eleemè ke yí ye le nonen. 7 Ben ecime gen ekuù yí ye le, eleemè temyi yí mbee wene le ke lenlen no bó to yeyεε ben, enyaà keyoone ê Nyo' sekecii. 8 Ben eyenè fo wee ke ejo bvufee bvυ εcici bvυ fokuse fen bvυ kenεema le enjim ben dvù é ben etu bonfaw ke. Bvufee bvun nu bvù bii bonkpawce bo wee wvu wum bô bo mwεem mvù saake yí won wvun e. Ke è yaa nu bvù bii bonkpawce bo Klistu le ke. 9 Ben ekeè le no Klistu to tue wee wvu wum, nu ε fiε fi Nyo' nu fi ficii nu yí ye le. 10 Ben nu ε kenke wase mwεem mvunciim no ben nu ε taashε ben ε bo Klistu. É nu wvù ekole ke mwεem mvunciim mvù kenke mvunγay saake le. 11 No ben ε bó to taashεε nonen, ε wvù tfuse ben yew. É ke ntfuse yew wvun nu wvù bó tfuuse bô can seke bó ε sum kejewlεε ke ye wee le ke. Wvuwvun nu wvù è gee Klistu keesum nyam yene ye kebefε. 12 Seke bó to leseε ben ê joo nu ε bó to taashε ben ε bo Klistu dwey. É Nyo' kase bvuse ten ben nje fitele fi ben to leseε yí ye le le wvù nulo ebvuse ten ben yí kpwe le bô mvunγay mvù wvù to bvuseε Klistu dvù yí kpwe le. 13 Ben to shee nu ε ben ε kpwe wase ê keyoy e nje bonci bo Nyo' le bô ben to ηgoyte ε Klistu baa tfuse wase ten ben yew keesum mwεem mvù nyam ye yene gomte le ke. Keseen, Nyo' nu ε ge wase ben ε kase ε tu dvù, ε taashε ben ε bo Klistu. Wvù nu ε leeshe wase bibefe bisεεbeene bicii. 14 Wvù nu ε fiwε wase mwεem mvù to koole beene ê Nwa' bonci le ε bó saanjke ekumε beene. Wvù nu ε jo mwεem mvudvu mvun ε tfuse yí Klistu le, bó ε mum ε ta wvù yí kentam e, 15 wvù ε mum ε ηgoy mvunγay mvu mwεem mvunciim mvù kenke mvunγay saake le, ε bvuse mvù ya le, ε shoose, ε mum ε so mvù yí kentam e. *

Bonyii bo Klistu le eyuukè ε è nu fiε fi è gayte wvù

16 Nonen, fo ben ebvuu ebee é wee mvu esaake ben ekumε mwεem mvù ben dieε kenεε mvù ben wuu kenεε le ben baa egeεle bonkaw, kenεε è nu ηkaw kpweε wvu fwe, kenεε le ben baa eshee mbam ke. 17 Bó to shee gee mwεem mvun fwele ε mvù nu ke lo diεwε kenjinjin ke fiε fi to nu keeke to le, ε fiε fidvu keεε nu Klistu. 18 Fo ben ebee é bonyii bomew esaake ben duu le ben nu ε jay je ke. Bonyii ban nu bô duu le ben ejod bikuu binen ekuse no bó joo, duu le ben ebunleè ten bonceendaa bo Nyo' le no bó bunlee. Bó duu le bó kee

2:2 1:26-27; Efe 5:2 2:3 Bngn 2:4-5; 1Kol 1:24, 30; Efe 3:19 2:4 2:8; Lum 16:18 2:5 1Kol 5:3
 2:7 1:23 2:8 1Tim 6:20 2:9 1:19; 2:15, 20; Efe 1:21 2:11 Efe 2:11 2:12 3:1; Lum 6:3-4;
 Efe 1:19-20; 2:6 2:13 Efe 2:1, 5 2:14 Efe 2:15-16; 1Bi 2:24 2:15 2:9-10 * 2:15 Kenεε le, "... e
 mum ε so mvù yí ye le." 2:16 Lum 14:1-6 2:17 Ibu 8:5 2:18 Efe 1:21

mwεem njefo bó yene mwεem e ê bifile le. E bó bensee ke ε è nu ye yí mwεem mvù too efa jobo le, ε kenyi kedvu yaa nu ke. ¹⁹ Boba bonyii nu ε gawsen wase bó bo ekole kè è nu Klistu. Klistu nu wvù nyaa mvunḡay ê ye ye ε yí se kuu no Nyo' seyse le yí ekuù. Beene nu ε taashε ke diewe no ye wee nu ε taashε yí biyuy bô bonḡense le ε se no lemte leḡ. ²⁰ No ben nu ε kpwe wase ben ε bo Klistu ê keba ke mwεem mvù saake yí wonḡ wvun e, ε no nu nje la wvù ben bvuu cee ke diewe ben nu bonyii bo yí wonḡ wvun e? Ben bvuu benje keebii ban bonci le nje la? ²¹ Bó nen'yi cew lo le, "Fo wee ejice fin fiεε le ke. Fo wee emom fifi εmvu ke. Fo wee ekum fin e ke." ²² E mwεem mvun mvunciim nu ε bonyii gee ε mvù fele lo, ε bonci ban nu ε è ḡeke bonyii bii bvufee bvubole. ²³ Bonyii nen'yi no yene naa le bvufee nu ê bonci bodvu ban e, no bó gee le bonyii ekeè keebunlee ê je yí leḡ e, bô keeshiwse ekole noo keenyεwle bó ye. Geenε, ε mwεem mvun yaa nulo efice keebvuse wee ê mwεem mvù nyam ye ye shieele le ke.

3

Bonyii bo Klistu le keḡke nshii wvu fwe

¹ No Nyo' to nu ε bvuse wase ben ε bo Klistu yí kpwe le, ben emum egomte mwεem ε è nu mvu fowe fô Klistu nu ε Nyo' ε shike wvù ê ebo kew ke εεεy e. ² Ben egεε bvufee bvunen yí mwεem mvu fowe le. Fo ben egεε yí mvu fokuse le ke, ³ njefo ben to nu ε kpwe wase, ε nshii wene nu keseen ε Nyo' ε nyile yí Klistu le wvù nu bó wvù. ⁴ Seke Klistu wvù nu nshii wene ε ke ε buynen bó bvukuke bwew, é ben ten emum ebuynen ente jo bvukuke bvudvu. ⁵ Fí ε mum ε no nu le, ben elεse lo mwεem diewe mvun e mvù nyam ye shieele. E nu keejaanke kenjan bó keekpwawci mwεem ekume kenjan, noo ye yí ḡεyεen, noo keeshieele keege mwεem mvù befe, noo keebvuushi ejise yí mwεem e. Wee wvù bvuuushi ejise yí mwεem e nu ε mwεem mvun ε tu wase nyo' mvu fô wvù le. ⁶ E nu kfuu mvumvun mwεem mvù nu ke ege é Nyo' eton'ye shém elaj ḡεw yí bonyii bó gee mvù le. ⁷ E to nu fwele ε ben gee kfuu mvumwe mwεem seke ben to bεε cee nce bii no nyam ye shieele. ⁸ Geenεn keseen, ben keḡke keecinε mvù le mvunciim. Ben ecinε shém yí ton'yeen bó mvuntelem mvù sesene noo mvuntelem mvù befe le. Fo wee ebeetè bó diee di wee le ke. Fo njeme wvù samte ebuytè diuw wee le ke. ⁹ Fo wee elεelè waa bwee ke. Ben ekeè le ben nu ε baa wase ye yí yvum bó gee diew, ¹⁰ ε jo wase ε è nu yí fiε. Yiyin nu ε Nyo' seysee sekecii kumene ε yí tuu diewe ye le, wvu le ben elooci kee wvù. ¹¹ Fofn nu ε wee mvu yaa bvuu nu jεεy fô mvu le ke. Ke wee mvu bvuu nu dvù le ε è nu wee Juu ε mvu nu wee Glek ke. Ke wee mvu nu dvù le bó nu ε efuse yew ε mvu nu ntffuse ke. Ke wee mvu nu dvù le è nu wvu entfun ke. E ke wee mvu nu dvù le è nu nyam yí ḡkpwaante ke. Ke wee mvu nu dvù le è nu nfwa ε mvu nu waa yew ke. Klistu nu fiεε ficii fô bó le, ε wvù nu yí bó le bocii. ¹² No Nyo' nu ε caw wase ben, ben ε no nu bonyii bew, ε wvù koonḡke ben, ben emum ejo kenḡe ke leḡ kè le: wee ecamtè shen fô waa bwee le, geè mwεem mvù jee fô bonyii le, shiwsè bikuu binen, nù wεε, kuulè shém, ¹³ yaa keḡke fitele fi sesene ke. E wee cim ge naa la fí ε luce wee, é wvù leεshe

2:19 1:18; Efe 4:16 **2:20** 2:9-10; Gal 4:3-5, 9 **2:21** Yesa 29:13; Mat 15:9; 1Tim 4:3; Ibu 13:9 **3:1** 2:12; Efe 1:20 **3:2** Mat 6:33 **3:3** Lum 6:4; 2Kol 5:14 **3:4** Gal 2:20; Fili 1:21; 1:27; Fili 3:21; 1Kol 15:43; 1Jon 3:2 **3:5** Gal 5:19-21 **3:5** Lum 6:6, 11; Gal 5:24; Efe 4:19; 5:3 **3:6** Efe 5:6 **3:7** Lum 1:18; Efe 5:8 **3:8** Efe 4:29; 5:4 **3:9** Efe 4:22, 25 **3:10** Kej 1:26-27; Efe 4:24 **3:11** 2:11; Gal 3:28; 1Kol 12:13 **3:12** Efe 4:2-4 **3:13** Efe 4:32

nya ê wvú. No Tata nu ε λεεshε wase binen bibefe, ben ten elεεshì bi bonyii bomew e. ¹⁴ Ben dioo gee mwεεm mvun mvunciim, no tomyi kenkonen fwe. Kenkonen nu fiεε fi taashi mwεεm mvunciim ε mvú se nu yí fiεε le fimwaan. ¹⁵ Ben ecine é nyεkeey wvú nen'yi fô Klistu le enu ê mvuntelem mvunen e dunçi ben je. Nyεkeey wvun nu naa wvú Nyo' to tenεε ben le ben ekenjëkè no ben nu ye yimiaan. Ben enyaà ten keyoone ê Nyo' sekecii. ¹⁶ Ben egeε é saaka wvu ekumε Klistu enù ê mvuntelem mvunen e naa ntay, é ben eyεeyi bvuu teete bikuu binen bô bvufee bvucii. Ben eyemtè benseé Nyo' bô njon fô mvuntelem mvunen e bô bonkiee bô buyte é Njwa' Mbense le noo bonkiee bomew bo mbense le, noo bô Keyoy kew nyaa ê bonyii. ¹⁷ Ben dioo gee fiεε ficii fi ben gee, kenεε ben jemýi lo, ε ben no gee diεwε bonyii bo Tata Jisos e, nyaà keyoone ê Nyo' Ice fele yí ye le.

No bonyii bo Klistu le nulo ecee yéw yibole

¹⁸ Bokεε, ben enyaà bikuu binen ê bole' bonen no bonyii bo Tata Jisos e ké no gee. ¹⁹ Bolemsε, ben ekoonjë bókε' bonen. Fo ben enasene yí bó le kε. ²⁰ Boom, ben eyuukè bobwee bonen bô bo'icee bonen e yí fiεε ficii le. É ben gee nonen, é fí ejee Tata le. ²¹ Bocee boom, fo ben egee mwεεm mvú mvuntelem mvu boom bonen e esaase kε. É ben gee lo, é shem ekpwee bó. ²² Bonfaw ben eyuukè bonyii bô kenjë ben fokuse fen e yí fiεε le ficii. Fo ben elemtè bó le kε seke jise dibole nu yí yene le keege le ye ejee bó kε. Geenε, ben elemtè bô fitele fimwaan, fanè ε è nu Tata. ²³ Wee dioo lemte fiεε ficii fi wvú lemte, no lemte bô fitele fiew ficii le wen lemte ε è nu Tata le ε è yaa nu wee le kε. ²⁴ Ben ekeè le wee nu ke ekenjëkε fiεε fi bó nu ε seyse ε gεε fi è nu mmawce we ε è nu ê Tata. É nu Tata Klistu wvú ben lemte wvú le. ²⁵ Geenε, fô bonyii bô gee kebefε le nu ε Nyo' nu ke elaw bó yí kebefε kè bó gee le. Ben ekeè le kε Nyo' ké no dunçi kejεy jεy é bonyii ke.

4

¹ Ben bô kenjë bonfaw, ben egeè mwεεm bô bó ε è nu mvu lenj bô mvú jee, ekumýi le ben kenjë ten Cee Ekole fowe.

Ntefe wvu fokemεse

² Ben bocii ebunleè gεne fwe yaa doose kε. Ben dioo bunlee no leesè bvufee yí dvú le, nyaà keyoone ê Nyo'. ³ Ben ebunleè fô bese le ten le Nyo' eyene kembun fô diεw ye le é bese efewci diεw yin yí è nu kenyile ke ekumε Klistu kè me nu yí ncaw e nje kí. ⁴ Ben ebunleè le me enlooci nfewci ε wvú yuule ntay no me njεnke keenfewci. ⁵ Ben dioo nu ben ε bonyii bô yaa nu kε bo mbee le no gee mwεεm bô bvufee. Seke ben ε kenjë ke jeege fiεε, ε ben mom le fo kefew kedvu efey εcici kε. ⁶ Njeme wene sekecii enù wvú bonene, yeke diεwε njakauw e, é ben emum ekee keetfuuse fiεε é wee tfuu é je yi lenj e.

Bongayma

⁷ Tikikus nu esee fiεε ficii fi ekumε me é ben. Wvú nu waa bwee wesebeene, nu ten fitele fisεεbeene. Bee bó lemte Tata le yí wee le mwaan ε wvú nu wee lemme wvú lemte bô fitele fiew ficii. ⁸ Me ntumte wvú fô ben e bô shieε wvú le wvú eto ege é ben ekiεε no bese nu, ebvuu eyuwweε mvuntelem mvunen.

⁹ Me ntumte bô Onesimus wvù nu wee mvu wvu jo ben, ε wvù nu tɛn waa bwee wesebeene wvù nu fitele fiεεbeene ε wvù leeme yí fiεε fi Klistu le tɛmyi. Bó nu ke esee ê ben fiεε ficii fi kooyi fɛn. ¹⁰ Alistakus wvù bee wvù nu fɛn yew ncaw e gayte ben e. Ε Mak wvù waycee Banaban gayte tɛn ben e. Ε nu wvù wvù ben nu ε κɛηκɛ wase ntum ekumε wvù. Seke wvù ε to, ε ben fiɛn wvù. ¹¹ Jisos wvù bó teje le Justus gayte tɛn ben e. Ε mɛy κɛ bonyii bo botete ban bò è nu Bojuu bò bee bó lemte yí fiεε le fimwaan yí bvunfon bvu Nyo' le. Bó fici naa me baay, gee ε fitele fiem leɛtene. ¹² Εbaflas wvù nu tɛn wee mvu wvu jo ben, wvù lemte Klistu Jisos e gayte tɛn ben e. Wvù dioo bunlee sekecii no kumyi ben naa baay, leke le Nyo' ege ê ben eleemè tɛmyi diεwε bonyii bò nu ε taw wase, looci kee fiεε ficii fi Nyo' gomte le. ¹³ Me nu ε n'yɛn wase bô εjise εyɛm le wvù lemte fô ben e baay noo fô bonyii bo Lawdɛsia bô bo 'Iliabolis e. ¹⁴ Luk wvù cuuke bonyii wvù nu nsaa yɛm shém bô Demas gayte tɛn ben e. ¹⁵ Ben egay boom bo bwee wesebeene le bo mbee le bo Lawdɛsia le, egay tɛn Nimfa bô kentaashε ke bonyii bo mbee le kè taashi ê wvù yew e, enya ê me. ¹⁶ Ben dioo ε taη ηwa' wvun, ciinse ê kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Lawdɛsia ε bó taη tɛn, mum yɛn tɛn le bó nu ε ciinse ηwa' wvù nu ê bó ben ε taη. ¹⁷ Ben egay ê Alkibus le wvù eyɛn le wvù nu ε mɛse lemme di Tata nu ε nya can ye le. ¹⁸ Wvun ηgayma saanke me wvù Baul bô kebo kem. Ben ekumyi le me nu yí ncaw e. Nyo' ebuw ben bô kembonɛn.

Nwa' wvu fwe wvù Baul to san̄εε ê kentaashε ke Tεsalonika Fiεε fi nu ê Nwa' wvu Tεsalonika wvu fwe wvun e

Tεsalonika to nu kelaante kemew ê keba ke won̄ e kè Masedonia le jò Baul to kewceε kentaashε ke bonyii bo mbee le. Fí to baa moocε no kentaashε kin kewεε ke, ε Bojuu mum kew no bane Baul bene kendon̄ bô wvù. Baul mum san̄ nwa' wvu fwe wvun fô bonyii bo Klistu le bo Tεsalonika keeyvwuse mvuntelem mvubole, ege ε bó eleemè temyi.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1:1 Keηkewce

1:2-3:13 E Baul yuw njon̄ bvuu bense bonyii bo mbee le

4:1-12 Ntefe ekumε nce wvu bonyii bô è nu bo Klistu le

4:13-5:11 Ntefe ekumε no Klistu nu ke ekase to

5:12-22 Ntefe wvu fokemεse

5:23-28 Kemεse

¹ E nu me wvù Baul, ε me nu bee Silas noo Timatio. Me nsaan̄ke nwa' wvun fô kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Tεsalonika le kè nu ε taashε ε no nu yí Nyo' Ice bô Tata Jisos Klistu le.

Mbuwma Nyo' bô nyεkeey enù fô ben e.

E Baul nya keyoone ê Nyo' yí kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Tεsalonika le

² Bese ké no nyaa keyoone ê Nyo' sekecii ekumε ben bocii, bene ben sekecii ê bunle yese le. ³ Seke bese nu ê Nyo' Icee wesebeene fwe, bese ké no kumyi gee dinen̄ di buyte yí fitele fi ben lese yí Klistu le bô lemme dinen̄ di buyte yí ken̄kon̄en ken̄en e noo shém̄ yí ben kuule yí buyte yí ntaa wvù ben taale fwe yí Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le.

⁴ Boom bo bwee wese le bô Nyo' koon̄ke, bese kee lo le Nyo' nu ε caw wase ben. ⁵ Bese kee nonen̄ njefo ke saaka wvù jee wvù bese to toε dvú fô ben e to to ke ε è nu bô njeme maan̄ ke. Wvú to to ten̄ bô mvun̄gay mvù nen̄'yi fô Keyoy ke Yuule le, ε bese looci kee lo le saaka wvudvu nu keceεy. Ben kee kfoo bonyii bô è to nu bese seke bese to cee ê ben entelen̄ nje ben. ⁶ Ben to nu ε no ben̄ene bese noo Tata njefo ben to nu ε fiisen̄ saaka wvudvu bô nlan̄lan̄ wvù nen̄'yi fô Keyoy ke Yuule le naa no ben cim to nu yí ηgew wvu baay e. ⁷ Nonen̄ ε ben mum tu bonyii bô bonyii bo mbee le bocii bo ê keba kè Masedonia le noo kè Akεya le ejod̄ ken̄fews̄en̄ fô bó le. ⁸ Me njemyi nen̄ njefo ke è m̄ey ke diw̄ yí yí Tata yí nu ε san̄ jo ben ε ghan̄ keba kè Masedonia bô kè Akεya le ke. Saaka wvu ekumε fitele finen̄ fi ben lese yí Nyo' le nu ε ghan̄ wase ten̄ mondvuum e monciim. Nonen̄ ke shiee bvuu nu dvú wvù bese ejemyi fiεε ekumε fifie ke. ⁹ Ben ekeè le bonyii bodvu kebεε nu ε no sēne ekumε no ben to fiisen̄εε bese ê ben entelen̄, noo no ben to cin̄'yεε mvunyo' le tu wase ben ε bo Nyo' keelemte wase Nyo' wvu keceεy wvù ken̄jke nshii le. ¹⁰ Bó sēne ten̄ no ben ceyte Waa we

wvù nu ke enE fowe eto le. Waa we wvun nu wvù wvù to bvuseE yí kpwe le, ε è nu Jisos wvù bvusee beene can shém Nyo' yí ffuuke yí wvù nu ke eduñce è bonyii le.

2

É Bauljeme ekumε lemme diew di Tesalonika

¹ Boom bo bwee wese le, ben kebEE kee lo le ke ghane di bese to laalEE è ben e to nu ε la ecici ke. ² Naa no ben kee le bonyii to nu ε nya ηgew è bese bvuu nvuuse bese è kelaante kè Filibi le, nu ε bese to kuu ke shém è mvunğay mvu Nyo' wese le keefewce saaka wvù jee wvù wvu Nyo' è ben naa no bonyii cim to cile bese naa baay nen. ³ Ke saaka wvù bese to fewci leke ben dvù to nu bô jay ke, ε ke bese to fewci bô ηkpawce mvu wvù befe keEE gomte keeEE lo ben ke. ⁴ GeenEn no Nyo' nu ε yen le bese nu ε kocEn bonyii bô wvù enya saaka wvù jee wvun can yibole, nonEn bese ε mum ε no fewci. É bese yaa fewci le ye ejeè ε è nu bonyii ke. Bese fewci le ye ejeè ε è nu Nyo' wvù taasse mvuntelem mvuseE. ⁵ No ben kee nu ε bese to baa ke yuu wase etoo bô diEW ken'yem keEE tEW fiEE fojise keedie fiEE can yene le ke. É fin nu fiEE ε Nyo' leeme fwe wese. ⁶ Ke bese to baa egomte keekηke mbense mvu è wee keEE wvù nen'yi fô ben e keEE fô bonyii bomew e ke. Naa ε è to nu bvudvuu bvuseE diEW boom bo ntum e bo Klistu le keebiite mwEE m le ben egeè fô bese le. ⁷ Bese to nu fisese nyEkey è ben enteleη diEW bwee wan wvù taale fô boom bew e. ⁸ NonEn ε bese mum jo ben ye le naa ntaη bô kenkoηen, nya ben ε è yaa mey ke bô saaka wvù jee wvù wvu Nyo' maη ke, geenEn nya ten bikuu bisese è ben njefo ben to nu wa lo mvuntelem mvuseE naa baay.

⁹ Boom bo bwee wese le, ke ben kumyi ten lemme disese bô njimten wese. Bese to lemte entaη bô εmvunsheen wvu le fo bese egeE bvujite yí wee mvu ben e no bese to fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' è ben ke. ¹⁰ Ben kebEE naa noo Nyo' nulo eben jim nsaw wese le nce wese fô ben bonyii bo mbee le to nu wvù yuule nu teyey yaa keηke nlom yimi ke. ¹¹ Ben kee ten no bese to gee bô ben diEW no cee wan ké no gee bô boom bew. ¹² Bese to yvuuse mvuntelem mvunEn, lowci ben, tomsee le ben eceè nce ε è nu wvù Nyo' gomte. É nu Nyo' wvù teηe ben le ben eley bvunfon bwew bô bvukuke bwew e.

¹³ Bese shee ke ten nyaa keyoone è Nyo' nje fin fi le seke bese to toE bô diEW Nyo' fô ben e, ben to nu ε fiisen diEW yidvu no yí looci nu le è nu diEW Nyo' ε è yaa nu diEW wee ke. É è nu yí yí lemte yí yene le, ben bô nu bonyii bo mbee le. ¹⁴ Ben kee boom bo bwee wese le le fiEE fi to kooyeE bô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi Nyo' le bi nu ε bee Klistu Jisos e è keba ke Judea le to nu ε kooy ten bô ben. Ben to nu ε yen ten bonğew can bonyii bonen bo won e leηleη no bó to yenEE can Bojuu bobole. ¹⁵ Bojuu ban nu bô to yue Tata Jisos. É è nu bó bô to yuwyi bonyii bo ntum Nyo' le. É nu bó bô to kuñEE bese jo bó. Bó gee nonEn ε Nyo' yaa yuuke njoη bô bó ke. Bó bane lo bonyii bocii, ¹⁶ no bó baηke je fô bese le keejemyi è bonyii bô yaa nu ke Bojuu wvu le bó eboy e. Bó gee nonEn sekeci ε bibefe bibole yinšene bene. Shém Nyo' yí ffuuke nu ε to wase yí bó le keseen.

Ɛ Baul no keŋke shiee keebvuu eyen bonyii bo mbee le bo Tesalonika le

¹⁷ Boom bo bwee wese le, no beene se gawsenεε nu ε bese ε mom wase naa baay keŋke shiee le bese bee eyen ben e ejise naa no ε cim beε ke kefew caan no beene se gawsenεε. Beene nu ε gawsen ke ε ε nu ejise. Beene baa gawsen ε fitele le ke. ¹⁸ Bese gomte keekase eto ε ben e. Me wvù Baul kebeεε nu ε mom wase naa bokaŋ e bokaŋ e, geenen ε Satan jewsee ke bese. ¹⁹ Bese keŋke shiee nonen njefo fiεε fi ε nulo ε bese etaale fwe yí dvù le, kenεε bvujonke bvusese bô kefo kesese ke bvunfon e kè bese nu ke esaale ye dvù fwe dvu Tata wesebeene wvù Jisos seke wvù ε kase ε to bvuu nu la? Ke ε nu ben e? ²⁰ ε nu naa ben bvuwee bvusese bô bvujonke bvusese.

3

¹ Nonen no bese to yenεε le fi nu ε ghaw wase, ε bese cu ntaŋ keeshεε ejim Aten bese emben, ² mum tum Timatio wvù waa bwee wesebeene wvù bee bô lemte Nyo' le yí saaka wvù jee wvu ekumε Klistu le. Bese to tum le wvù eto eleke ben yí mbee wene le ntaŋ, ebvuu etefe ben, ³ le fo bonɣew ban ke eshiw wee mvu ben e ke. Ben kebeε kee lo le bonɣew nu wase fiεε fisεεbeene. ⁴ Ben kee lo le seke bese to nu beene nu ε bese to see ε ben ε ε beε lo le beene nu ke eyene bonɣew. ε ε nu ke naa lenlen no fi nu ε kooy wase ε ben kee. ⁵ ε neε fiεε fi to geε e me nke ndioo n'yen le fi nu ε ghaw wase, ε me mum ntum Timatio keenkieε no mbee wene nu, njefo me nto nkeŋke nfan le ε nelo enu ε wee we wvù momte bonyii ε mom wase ben ε ge lemme dicii di bese lem fô ben e ε tu di εcici.

Ɛ Timatio nya saaka ekumε mbee bonyii bo Tesalonika

⁶ Geenen keseen nu ε Timatio ε to wase ε ben e ε kase ε tu jim fô bese le, ε see saaka wvù jee wvu ekumε fitele fi ben lese yí Klistu le bô no ben dunçi keŋkonen fô bonyii le. Wvù nu ε see ten no ben kumyi bese naa ntaŋ bvuu keŋke shiee keeyen bese le no bese keŋke ten shiee keeyen ben e. ⁷ Nje fifin boom bo bwee wese le, yí nsase bô bonɣew bô bese keŋke le nu ε shém ε leeten bese ekumε ben baay nje fitele fi ben lese yí Klistu le. ⁸ Keseen nu ε bese ε yoy nje ben leeme ke temyi ben ε bo Tata. ⁹ Nonen bese ε no nyaa keyoone ε Nyo' baay nje ben. Bese nyaa keyoone ε Nyo' nje njon wvù bese yuuke fwe dvu wvù nje ben. ¹⁰ Bese bunlee shiee le entaŋ bô emvunsheen le ε nelo ε bese ebvuu eyen ben e ejise wvu le bese enya ben bô fiεε fi beε fuute yí mbee wene le.

¹¹ Bese bunlee le Nyo' Icee wesebeene kebeεε bô Tata wesebeene wvù Jisos eyene je ε bese eto ε ben e. ¹² Bese bunlee ten le Tata ege ε keŋkonen kenεε eku egeŋ fwe ε ben ekonεnε bikuu binεn bô bonyii bocii lenlen no bese koonke ben. ¹³ Bese bunlee nonen wvu le wvù ege ε mvuntelem mvunen etemyi, ε ben ke enu se jay, yuule fwe dvu Nyo' Icee wesebeene seke Tata wesebeene wvù Jisos too bô ngoo ye yicii.

4

Nce wvù Nyo' koonke

2:17 3:10 2:19 1Kol 9:24-25; Fili 4:1; 2Tes 1:4 3:1 Lem 17:15 3:2 1:1 3:3 Ɛfe 3:13; 2Tes 1:4; 2Tim 3:12 3:4 Lem 14:22 3:5 Fili 2:16 3:6 Lem 18:5; 2Tes 1:3; 1Tim 1:5; Flm 5-7; Gal 5:6
 3:7 2Tes 1:4 3:10 2:17 3:12 Gal 6:10 3:13 5:1-2; Fili 1:10

¹ Keemεεse boom bo bwee wese le, bese leke ben kule lo can diεwε bonyii bō nu ε taasε yī Tata Jisos e, le no ben to γεγεε ε bese no ben κενκε keecee no Nyo' koonke, ε ε nu ke naa wase no ben cee keseen, ben egeε ke nonεn gene lo fwe fwe. ² Ben kee wase bontefe bō bese to nyaε ε ben ε mvungay mvu Tata Jisos e. ³ Fiεε fi Nyo' koonke nu le ben eceε diεwε bonyii bō ε nu bo Nyo' le. Fo ben ejaankε kenjan ke. ⁴ Wee mwaan mwaan ben e κενke keeke keejici ye ye le ε je yī yuule κενke n'vwum e. * ⁵ Fo ye we enu ke lo yvuwse, ηεyte diεwε yī wee ketum kε yaa kee ke Nyo' ke le. ⁶ Fo wee ege kebefε κενεε ege jay mvu bō waa bwee yī saaka wvudvu wvun e ke. Bese to nu ε jeme wase ciise lo ε ben ε ε bεε lo le Tata nu ke elan ηγεω yī bonyii bō gee mwεεm mvun mvunciim e. ⁷ Ben ekeε le ke Nyo' to tenje beene le beene eceε ε ε nu nce nnyεn ke. Wvú to tenje le beene eceε nce wvú yuule. ⁸ Fí ε mum ε no nu le naa γεε wvú tun keeyuw ntefe wvun e nu ε ke wvú tun keeyuw ε ε nu wee wvu wum e ke. Wvú tun keeyuw ε ε nu Nyo' wvú nyaa Keyoy kew ke Yuule ε ben e.

⁹ Fi ekumε κενκονεν kε ben ekenkε fō boom bo bwee wene le bo mbee le nu ε ke shiee nu dvú fō ben e wvú bō ebvuu esaankε ekumε fifie ε ben ke. Fifi nu fiεε ε ben kebee nu ε Nyo' to γεεyi wase ben no ε nulo ε ben ekonenε bikuu binεn. ¹⁰ Yī keceεy e, ben koonke naa wase boom bo bwee wene le bocii bo ε keba kε Masedonia le. Geenεn boom bo bwee wese le, bese bvuu teete ke ben le ben egeε ke nonεn gene lo fwe fwe. ¹¹ Shiee wene baay enu ε ε nu kecee nce wvu nyεkeey, yaa leese ke diuw fō mwεεm mvu bonyii le ke. Ben elemte bō can yene no bese to teeteε ben. ¹² Nonεn ε bonyii bo εkfun emum enyaa n'vwum ε ben, ben saa ebvuu etaale wee mvu yī fiεε le ke.

Ekumε kefew kε Tata nu ke ekase eto le

¹³ Boom bo bwee wese le, ke bese gomte le ben enu kenjiwe le ekumε bonyii bō nu ε kpweken wase ke. Bese gomte le ben ekiεε wvu le fo ben enu yii yii diεwε bonyii bō yaa taale ke fwe yī fiεε le ke. ¹⁴ Beene nu ε bee le Jisos to nu ε kpwe kase buy yī kpwe le, ε ε nu ke leηleη no Nyo' nu ke ekase etfuse jim bonyii bō to kpwekene ε bō ε taasε bō bo Jisos, ε bō ke enu bō wvú. ¹⁵ Bese jemyi fin bii ε ε nu diεw Tata le, le ke beene bō nu ε sheε ejim bō nu ke ebeε dvú yī kefew kε Tata nu ke etoo le nu ke esa fwe dvu bonyii bō nu ε kpweken wase ke. ¹⁶ Ben ekeε le Tata kebee nu ke ene fowe eshiile too wamte foweεwe bō diεw yī temyi, ε ekole ke bonceendaa bo Nyo' le fuunke ten, ε son Nyo' jemyi. ε bonyii bō to kpwekene ε bō ε taasε wase bō bo Klistu emum eyaw ebuy. ¹⁷ Nonεn ε Nyo' emum ecun beene bō nu ε sheε bō bεε dvú noo bō ntaasε le ε kembεw e keegen etasen beene bo Tata ε kebulε le. ε beene bo Tata ke emum enu sekecii. ¹⁸ Nonεn ben emum elεsε fitele fi wee noo wee le bō njeme wvun.

5

No ε nulo ε wee ecεyte nto Tata

4:1 2:13; Kolo 1:10; 2Tes 3:6 **4:3** 5:23; 1Kol 6:13; Ibu 10:10 * **4:4** Kενεε le, "Wee mwaan mwaan ben e κενke keeke keekεke kpwase ε je yī yuule, κενke n'vwum e." **4:7** 4:3; 1Bi 1:15-16 **4:8** 1Kol 6:19-20 **4:9** Yeli 31:33-34; Gal 6:10; Efe 5:2 **4:10** 2Tes 3:4 **4:11** 2:9; Efe 4:28; 2Tes 3:10, 12 **4:12** 1Kol 5:12-13; Kolo 4:5 **4:13** 5:1-2; 1Kol 15:51-52 **4:13** 1Kol 15:18-19; Efe 2:12 **4:14** Lum 14:9; 1Kol 15:3-4, 12, 20 **4:15** 1Kol 7:10, 25 **4:16** 1Kol 15:23 **4:17** Jon 12:26; Lum 5:17; Fili 3:20

¹ Boom bo bwee wese le, ekumε kefew bô diuu di nto Tata le nu ε ke shiee nu dvú fô ben e wvù bó esaankè fife ε ben κε. ² Ben kebεε kee lo le diuu di nto Tata le nu ke enu diεwε di coon e εntaη. ³ Bonyii nu ke edioo duu le, “Nyεkeey nu dvú, ε fife fi wee efanè yaa nu κε”, é ηgew emum ene esεε egbwe yí bó le diεwε no lume ke ne to yí kpwoon wvù nu bó fue le, je saa enu dvú keelewte κε. ⁴ Geenεn boom bo bwee wese le, κε ben nu finεn kenjiwe le wvù diuu didvu ke ene esεε eto fô ben e diεwε coon e κε. ⁵ Me njemyi nεn njefo ben bocii nu bonyii bo n'yuu le, nu bonyii bo εmvunsheerj. Ke beene nu bonyii bo εntaη kenεε bo kenjiwe le κε. ⁶ Nonεn fo beene eleetè no bonyii bomew leete κε. Beene enù we bô bvufee bvusεεbeene fó bvucii. ⁷ Bonyii bô leete ké no leete ε è nu εntaη, ε bonyii bô mbvuum koolé bó nu ε mó ké no koolé ε è nu εntaη. ⁸ Geenεn no beene nu fiseεbeene ε è nu bonyii bo εmvunsheerj, beene emum enù bô bvufee bvusεεbeene fó bvucii. Beene ejo mbee bô kenkone ε mvú enù diεwε ketwaa ke jem e ε beene ε jise ε baη gvúw yesebeene dvú, ejo ten mboyma wvù beene taale fwe yí dvú le é wvù enù diεwε kefo ke jem e ε beene ε bon. ⁹ Ben ekeè le κε Nyo' to caw beene gεε le wen ke edunje ε è nu shém ye yí ffuuke é beene κε. Wvù to caw le beene ke ekeηke ε è nu mboyma fele yí Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le. ¹⁰ Jisos Klistu nu wvù to kpwee nje yese beene, wvu le kenεε beene nu dvú, kenεε beene ε kpweken, é beene enu κε beene ε bó. ¹¹ Nonεn ben emum eyvuwsè mvuntelem mvu wee noo wee le, eyootè ten wee noo wee ε wvù kuu κε no ben gee wase.

Ntefe wvu fokemεse bô ηgayma

¹² Boom bo bwee wese le, bese leke lo ben le ben ewvumtè bonyii bô lemte é ben εntelεη taale fô ben e yí saaka Tata le bvuu teete ben e. ¹³ Ben edunji n'wvum é bó naa ntaη yí kenkone e nje lemme dibole. Ben ekeηkè ten nshii wvu nyεkeey fô bikuu binen e. ¹⁴ Bese bvuu leke ten ben boom bo bwee wese le le ben etefe bonyii bô nu laame κε lo, eyvuwsε mvuntelem mvu bonyii bô keηke jaη e, efice ten bonyii bô wεeyi. Ben ekuulè shém ben ε bonyii bocii. ¹⁵ Ben eyenè fo wee etfuusè kebefε bô kebefε. Ben egomtè sekecii keegeε ε è nu mwεεm mvú jee fô bikuu binen e noo fô bonyii bocii le. ¹⁶ Ben elanlanε sekecii, ¹⁷ bunleè kefew kecii, ¹⁸ nyaà keyoone é Nyo' yí fife ficii fi kooyi le. Fin nu fife fi Nyo' shieele fô ben bó nu yí Klistu Jisos e. ¹⁹ Fo ben cilè lemme di Keyoy ke Yuule le κε. ²⁰ Fo ben emwaasè bontum bo Nyo' le bô bonyii teete κε. ²¹ Ben etaasè mwεεm mvuncciim, joð mvú jee leeme yí dvú le, ²² ebvuusé can fô mwεεm mvú befe le mvuncciim.

²³ Me nleke le Nyo' kebεε wvù nu Nyo' kembonεn eloocε ege é ben eyuule yí fife le ficii. Wvù egeε keyoy kenεn bô mvuntelem mvunεn noo ye yene é yí ke enu sε nlom kefew kè Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ke eto le. ²⁴ Wvù wvù Nyo' wvù to tenεε ben nu ε wvù ké no leeme κε yí diεw ye le, ε wvù nu ke ege mwεεm mvudvu.

²⁵ Boom bo bwee wese le, ben ebunleè fô bese le.

²⁶ Ben eγay boom bo bwee wesebeene le bocii enoεε é ηnoεε bonyii bo Nyo' le.

5:2 1:2-3, 10; 2:19; 3:13; 5:23; Mat 24:36; Fili 4:5; 2Tes 1:7, 10; 2:1-2; Mat 24:43; 2Bi 3:10; Mwm 3:3; 16:15 **5:3** Yeli 6:14-15; Mat 24:39 **5:5** Lum 13:11-12; Efe 5:8-9 **5:8** Efe 6:11-17 **5:9** 1:10; 2Tes 2:14 **5:10** 4:14; Lum 14:8-9 **5:12** 1Kol 16:15-18; 1Tim 5:17 **5:14** 2Tes 3:6, 11, 15 **5:15** Lum 12:17; Fili 1:10 **5:16** Fili 4:4 **5:17** 5:25; Luk 18:1; Lum 12:12; Efe 6:18; Kolo 4:2 **5:18** Efe 5:19-20 **5:19** Efe 4:30 **5:21** 1Kol 14:29; Efe 5:10; 1Jon 4:1 **5:23** 5:1-2; 2Kol 13:11 **5:24** 1Kol 1:8-9; Fili 1:6; 2Tes 3:3 **5:25** 1:2-3; Lum 15:30 **5:26** Lum 16:16

²⁷ Me njemyi nciise lo ɛ ben yɛ mvungay mvu Tata le ɛ ben etan ɲwa' wvun ɛ boom bo bwee wesebeene le bocii eyuw.

²⁸ Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bô kembonɛn kew ɛ kí enù ben ɛ bó.

**Njwa' wvu bokanj bofεε wvù Baul to sanjεε ê kentaashε
ke
Tεsalonika
Fiεε fi nu ê Njwa' wvu Tεsalonika wvu bokanj
bofεε wvun e**

No Baul to cim sanjεε njwa' wvu fwe fô bonyii bo mbee le bo Tεsalonika le ekumε le bó ecεyεtε yî nyεkeey e, kefew kè Jisos nu ke ekase eto le, ε bvufee mεy ke no bvuuηke bó yî saaka wvudvu le. Ε Baul mum sanj njwa' wvu bokanj bofεε wvun keejeme ekumε no bonyii to kpwaake wase le diuu di nto Tata le didvu nu ε jo wase bvudvuu. Wvú to nu ε nele njkpawace wvun duηce le é nto Klistu se jo bvudvuu nu ε kebefε bó mwεem mvu buwyeεn nu ke eduu efesen lo.

Bikuu bi mwεem e ê njwa' wvun

1:1-2 Kenkεwce

1:3-12 Ε Baul bεnse bvuu tom kentaashε ke bonyii bo mbee le

2:1-17 Ntefe ekumε nto Klistu

3:1-15 Ntefe ekumε nce wvu bonyii bò ε nu bo Klistu le

3:16-18 Kemεse

¹ Ε nu me wvù Baul, ε me nu bee Silas noo Timatio. Me nsaanjke njwa' wvun fô kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Tεsalonika le kè nu ε taashε ε no nu yî Nyo' Icee wesebeene bó Tata Jisos Klistu le.

² Nyo' Icee wesebeene bó Tata Jisos Klistu ebuw ben bó kembonen ebvuu enya ben bó nyεkeey.

Njεw bó mmawce wvù nu ke enu kefew kè Klistu nu ke ekase eto le

³ Boom bo bwεe wese le, bese kenjke keenyaa keyoone ê Nyo' sekecii ekumε ben. Ε fi nu leη nonεn, njefo mbee wene kuu ke gεne lo fwe fwe, ε kenjkonεn kè wee mwaanj mwaanj kenjke fô wee noo wee le gεne ke lo ten fwe fwe. ⁴ Nonεn, bese keβεε ké no saale ye bó ben ε bintaashε bi bonyii bo mbee le bi Nyo' le bimew e. Bese ké no saale ekumε no ben leeme tεmyi bó ekumε no bonyii bone bikaa ε ben εjim ε ben jici ke mbee wene le, noo ekumε bonjεw bó ben yεne kuule ke shém e. ⁵ Fifin nu fiεε fi duηci le Nyo' nu ke esaw bonyii ε je yi teyey e, wvu le ben ke enu ε ben ε kocεn bonyii bo bvunfon bvυ Nyo' le bvù ben yεne bonjεw ban nje bvù le. ⁶ No Nyo' nu wee wvu teyey, wvù nu ke etfuse naa njεw wvù bonyii nyaa ε ben bó njεw, ⁷ enya nλεεten ε ben bó yεne njεw noo ε bese ten. Fifin nu ke ekooy seke Tata Jisos nu ke ebuynen fowe etoo ε leme di ηgyu e di saasaa le. Wvú nu ke etoo nonεn bó bonceendaa bew bó tεmyi. ⁸ Wvú nu ke etfuse envuke ε bonyii bó maa lo Nyo' noo bó baa bee saaka wvù jee wvu ekumε Tata Jisos e ke. ⁹ Bó nu ke elεse bó é bó ekenjke njεw wvù mεy lo, é bó egawsen bó bó bo Tata fo bó eto fwe dvu wvù noo fô bvukuke bwew bvυ baay e. ¹⁰ Fifin nu ke ekooy εbvubwε bvù wvù nu ke eto wvu le bonyii bó ε nu bew etumte monjcum mew, é bonyii bocii bó nu ε lese fitele yî ye le ekenjke lo njhaw bó wvù. Ε ben ten nu ke enu bó le njefo ben to nu ε bee saaka we wvù bese to jemyeεε ê ben e. ¹¹ Ε neε fiεε fi bese bunlee ke fô

ben e sekecii le Nyo' wese ege é ben enù e ben e kocen kfuu bonyii bò wvú tenje le ben enù le. Bese bunlee ten le wvú efi ben yí mvunggay mwew e, é ben ege fiee fi jee ficii fi ben shieele noo lemme dicii di ben gee nje fitele fi ben nu e lese yí Klistu le. ¹² Bese bunlee ten nonen wvu le diee di Tata wesebeene wvú Jisos e, ekenkè mbense é ben entelej, e ben ten kenke mbense yí ye le. Fifin nu nje fitele fi jee fi Nyo' wesebeene bò Tata Jisos Klistu kenke fò ben e.

2

Ekume wee we wvú ngoyte nci Nyo'

¹ Boom bo bwee wese le, fi ekume nto Tata wesebeene wvú Jisos Klistu bò no beene nu ke etaashe keegen enu beene e bó, nu e me nleke le, ² fo ben ke ene é bvufee emum ebvuj ke lo ben nen ncew, * kenee ene emum etuwtene le ben nu e yuw njeme mvu le wvú nen'yi fò Keyoy ke Yuule le, kenee le bese nu e jeme, kenee le bese nu e sanj nwa' le diuu di nto Tata le nu e to wase ke. ³ Fo ben ecine é wee ke elée ben e é cim nu naa é je yí nee le ke. Ben ekeè le ke diuu di nto Tata le didvu nu ke ekocen se kefew kie kè bonyii nu ke ene ebewci bò bo Nyo' e yaw wase e to, noo se wee we wvú ngoyte nci Nyo' e buynen ten ke. E è nu wvú wvú bó nu ke elése lo. ⁴ E nu wvú wvú nu ke ebense ekole kew emum ekicine lo fiee ficii fi bó tenje le nyo' kenee fi bó bunlee fi. Nonen, emum egen eley eshii yew ncese Nyo' le emum etenje ekole kew le è nu wen Nyo'. ⁵ Ke ben kumyi le seke me nto nu beene, nu e me nto nsee fiee fin é ben?

⁶ Ben kee wase keseen fiee fi jici wvú le wvu le wvú ke ebuynen ke wase e è nu é kefew kè bó nu e ngeé é wvú le. ⁷ Ben ekeè le mvunggay mwew mvú wvú ngoyte nci Nyo' dvú lemte wase keseen ejim ejim, e è nu ke le wee wvú baanke mvú nu ke ebaanke ke nonen egen ebuy seke bó ke ecake wvú é je. ⁸ Bó nu ke dioo e cake, é wee wvú ngoyte nci Nyo' we emum ebuynen, é Tata Jisos emum efefe lo wvú bò keyoy ke é wvú emvu, efiwse lo bò nlawken wvú wvú nu ke etoo dvú. ⁹ Wee wvudvu wvú ngoyte nci nu ke etoo é mvunggay mvu Satan e, kenke mvunggay mvunciim, gee mwem mvú dunji mvunggay mwew bò mwem mvu diuw wvú yumeen e mvú è nu mvu kenleema le mvunciim. ¹⁰ E wvú nu ke etoo ten bò kfuu mwem mvú befe mvunciim keelele bonyii bò laa wase dvú. E bó laa njefo bó nu e fanj keekoanke keceey wvu le bó ke eboy. ¹¹ No bó baa koonke keceey nonen, Nyo' e mum e ge bó e no looci jeenje lo wvu le bó ebeje ke wase e è nu fiee fi nu fi mbiay e. ¹² E Nyo' to ge nonen wvu le wen ke else bó bocii yí ngew e bò baa bee keceey e, yuuke njon kegee mwem e è nu ke mvú yaa nu ke teyete y.

Nyo' to caw ben keeboyse ben

¹³ Geenen boom bo bwee wese le bò Tata koonke naa ntay, bese kenke ke keenyaa keyoone é Nyo' sekecii ekume ben, njefo Nyo' to nu e caw wase ben fonkwa keeke eboyse ben fele yí lemme di Keyoy ke Yuule gee le ben eyuule le, bò yí mbee wvú ben nu e bee keceey e. ¹⁴ Wvú to tenje ben yí fifin e fele yí saaka wvú jee wvú bese to fewci le, wvu le ben ke ekenke fò bvukuke buvú Tata wesebeene wvú Jisos Klistu le. ¹⁵ Nonen boom bo bwee wese le, ben eleemè temyi, jici nce wvú bese to nyae é ben e, kenee è nu wvú bese to yeyee

2:1 1Tes 4:15-17; 5:1-2 **2:2** 2:15 * **2:2** Kenee le, "... esese é bvufee ebvuj ben," **2:3** 1Tim 4:1; 1Jon 2:18 **2:4** Esek 28:2; Dan 11:36; Mwm 13:5-6 **2:8** Yesa 11:4; Mwm 19:15 **2:9** Mat 24:24; Mwm 13:11-13 **2:11** 2Tim 4:4 **2:12** 1:6-8 **2:13** 1:3 **2:14** 1Tes 5:9 **2:15** 3:6; 1Kol 11:2

lo ben dvú bô diuw, κενεε è nu wvù bese to sanεε lo ê ben. ¹⁶ Bese lεke le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu kebεε noo Nyo' Icee wesebeene wvù to konεε beene no lεεse shém yesebeene sekεcii sε ηka, ebvuu enya beene bô fiεε fi jee fi beene taale fwe yí dvú le nje fitele fiew fi jee. ¹⁷ Wvú evvuwsε mvuntelem mvunen, ege é mvú etemyi yí lemme di jee le dicii di ben gee bô yí fiεε ficii fi ben jemyi le.

3

ε Baul lεke le bonyii bo mbee le ebunlèè fô bowen e

¹ Keemεεse, boom bo bwee wese le, ben ebunlèè tεn fô bese le. Ben ebunlèè le diεw Tata elewtè gene lo fwe ε bonyii wvumte diεw yidvu κε no ben to gee. ² Ben ebunlèè tεn le bese ke eboy can bonyii bô κεηke mvuntelem mvù befe gee mwεεm mvù befe le, njefo κε è nu bonyii bocii bô κεηke mbee κε. ³ Geenεn Tata ké no leeme κε yí diεw ye le. Wvú nu ke enya ben bô mvunγay, ebvuu egemgeme ben fo ben ke eley can wee kebefe le. ⁴ Bese nu ε gee bvufee bvusεse yí Tata le εκumε ben le ben gee wase fiεε fi bese gayte, ε ben nu ke emεy κε egee. ⁵ Bese lεke le Tata eleke mvuntelem mvunen é mvú enu yí κεηkonεn kè ke Nyo' le ebvuu ege é ben ekuulè shém no Klistu to kule.

Wee κεηke keelemte sε diee

⁶ Boom bo bwee wese le, bese gayte lo ê ben ê diee di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le ε, ben enjεmkεsè ye ben ε boom bo bwee wesebeene le bô laame κε lo yaa cee κε bii nce wvù bese to duηcεε ê ben e κε. ⁷ Me njemyi nεn, njefo ben kebεε kee no ben κεηke keebenεne bese. Kε bese to ké no laame seke bese to nu beene κε. ⁸ Kε bese to diee fiεε fi wee le sε bese ε law κε. Bese to lemte jimtene εntaη bô εmvunsheεn wvu le fo bese ke egee bvujite yí wee mvu ben e κε. ⁹ Kε bese to gee nonεn le κε è nu bvudvuu bvusεse keebiite mwεεm ê ben κε. ε to nu wvu le bese eduηci yí gee disεe le wvu le ben ebenenè bese. ¹⁰ Ben ekè le naa seke bese to nu beene nu ε bese to nya nci wvun ê ben le, “ε wee nu le κε wen nu elemtè, fo bó enya wvú bô fiεε fidien κε.” ¹¹ Me njemyi nεn njefo bese yuuke le ben bomew shee laame κε lo yaa lemte κε, lene κε lo leese dew fô mwεεm mvu bonyii bomew e. ¹² Boba bonyii nu ε bese gayte bvuu ciise lo ê bó ê diee di Tata Jisos Klistu le le bó eshii fokuse elemtè keekεηke fiεε fi bó edieè. ¹³ Fô ben e, boom bo bwee wese le, fo ben ke ewεle keege gee di jee κε.

¹⁴ ε wee tun keeyuw fiεε fi bese jemyi ê ηwa' wvun e, é ben ciise wvú. Fo ben ebvuu κεηke lo fiεε keege bô wvuεe wee κε, wvu le wvú ewuunen. ¹⁵ Geenεn, fo ben ejod wvú diεwεe wee bvuban e κε. Ben etefe lo wvú diεwεe waa bwee wene le.

Ngayma wvu fokemεse

¹⁶ Tata wvù nu wvu nyεkeey enyaà ben bô nyεkeey sekεcii ê jé le yicii. Tata enù ben ε bó bocii.

¹⁷ Me wvù Baul nsaηke ηgayma wvun bô kebo kem. Fin nu nciise wεm wvù me ηgee ê bonjwa' bem e bocii. ε è nu no me ηké no nsaηke. ¹⁸ Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bocii bô kembonεn kew é kí enù ben ε bó.

Njwa' wvu fwe wvù Baul to sanjεε ê

Timatio

Fiεε fi nu ê Njwa' Timatio wvu fwe wvun e

Njwa' wvun nu wvu fwe wvù Baul to sanjεε fô cuwee mvu wvù diee to nu Timatio le. Timatio to nu wee Klistu, ε wvù to nu wee wvu wonj wvù Esia wvu caan e. Mwεεm mvù Baul sanj ekumε mvù ê njwa' we wvu fwe wvun e nu mvuntentem.

Fi fwe nu ε wvù jemyi jó teete le bó eyenè ekumε n'yεεyi wvù yaa nu ke wvu lej entelej jo bonyii bo mbee le. Wvuwvun n'yεεyi to nu le, wonj wvù beene yene wvun nu wonj kebefε, ε wee nulo ke ekeηke mboyma ke seke wee kee mwεεm mvumew mvù nu ê kenyile le bó seke wee cee nce mvu ke diεwe keetune keediee kfuu mwεεm mvumew bó keenu se kpwoon kenεε diemsen.

Njwa' wvudvu jemyi ten ekumε no è nulo é Timatio egeè lemme diew ê kentaashε ke bonyii bo mbee le ente, bó no bonyii ebunleè Nyo'. Wvù bvuu seηe kfuu kenje kè bikuu bi bintaashε bi bonyii bo mbee le noo bonyii bò fici gee dilemme ê bintaashε ente keηke keekeηke. Keemεse nu ε wvù ε tefe Timatio no wvù nulo elemte diεwe waa lemme Jisos Klistu wvù jee le.

Bikuu bi mwεεm e ê Njwa' wvun e

1:1-2 Kenjεwce

1:3-3:16 Bontefe ekumε no bó egeè mwεεm ê kentaashε le bó ekumε bocee bikuu bi kentaashε le

4:1-6:21 Bontefe ekumε no Timatio egeè lemme diew

¹ ε nu me wvù Baul, ε me nu waa ntum Klistu Jisos no Nyo' wvù Mboyse wesebeene bó Klistu Jisos wvù beene geke bvufee yí ye le to gayεε le me enù.

² Me nsaanjke njwa' wvun fô wo le Timatio wvù è nu waa wεm wvu keceεy yí mbee le.

Nyo' Ice bó Klistu Jisos wvù Tata wesebeene ebuw wo, ecam shen fô wo le, enya wo bó nyεkeey.

Le Timatio ecilè bon'yεεyi bo mbiay e

³ No me nto ngayεε ê wo seke me nto ηgene Masedonia le wo eshεε enù Efesus, nu ε me mbvuu ηgayte le wo enù ke jó wvu le wo ecilè bonyii ba bò yεεyi kfuu n'yεεyi mvu wvu jεεy. ⁴ ε cilè ten le fo bó ejòð kefew kebole jewsee yí mvumangan e noo yí ediee ε bo'icee dikfuu di bonyii le yò bó ké no taanje gene dvù se yó kaa lo ηkuuη. Mvumvun nu mwεεm mvù too ke ε è nu bó bombew, ε è yaa nu ke bó ntaη wvù wvu Nyo' wvù bii mbee le ke. ⁵ Shiee ntefe wvun nu keege le bonyii ekeηkè keηkonen kè nen'yi fô mvuntelem mvù yuule le bó kè nen'yi fô mvuntelem mvù wee gee fiεε ε è yaa nu fi fitele esaake wvù le noo kè nen'yi fô fitele fi keceεy fi wee lese yí Nyo' le. ⁶ Bonyii bomew nu ε cine wase yiyin je le ε no bvuyte gene wase ε è nu yí bonjeme bo εcici le. ⁷ Bó gomte keenu bonyii bò yεεyi bonyii bó bonci bo Nyo' le, geenen yaa cim kee naa fiεε fi bó jemyi ekumε fi kenεε kenyi ke fiεε fi bó tεencine yí dvù le se nfan e ke.

⁸ Beene kee le nci Nyo' nu fiεε fi jee fεn ε wee joo nci wvudvu ε je yi leη no wvú keηke keejoo le. ⁹ Beene kee tεn le nci nu ε bó yaa to gεke fô bonyii bô nu teyey e ke. Bó to gεke ε è nu fô bonyii bô ηgoyte bonci le bô bô temyi bikuu le, noo bô maa lo Nyo' le, noo bô gee bibefe le, noo bô yaa yuule ke le, noo bô beete bô diee di Nyo' le, noo bô yuwyi bo'icee bobole noo bobwee bobole, noo bô yuwyi bonyii bomew e. ¹⁰ E nu tεn fô bokenε bô bolemεε bô jaanke kenjaη e, noo fô bolemεε bô jiime fô bomew e. E nu tεn fô bonyii bô cooηke bonyii gene bô bó le, noo fô bô mbiayte mbiay e, noo bô kane keesee keεεy kane mbiayte lo le. E è nu tεn fô bô gee naa la fi yaa bii ke n'yεεyi wvu leη e. ¹¹ N'yεεyi wvun bii saaka wvú jee wvú kuuke wvú è nu wvu Nyo' wvú bó bensee le, ε saaka wvudvu nu wvú bó to nyaε can yεm e.

ε Baul nya keyoone ε Tata yí shen yí wvú to cameε fô wvú le

¹² Me nya keyoone ε Klistu Jisos wvú Tata wesebeene wvú nu ε nya me mvunγay keelemte lemme diew di wvú to jinyyεε me yεn le me nu ε ηkocεn, mum baa me le me enlemte le. ¹³ Naa no me ncim nto nu fwele njemyi diεw yí befe ekumε wvú, mbone bikaa ε wvú ejim, nan'yí wvú, geenεn ε wvú cam ke shen fô me le, njefo me nto ηgee kenjiwe le n'yaa ηkeηke wase mbee ke. ¹⁴ Tata to nu ε tfuw lo mbuwma we keηkoηen yí yεm e, ge ε me no ηkeηke mbee bô keηkoηen no wee wvú nu ε taashε bô Klistu Jisos ké no keηke. ¹⁵ Njeme wvú le Klistu Jisos to to yí nshε le keeboyse bonyii bô befe nu naa keεεy, ε è nu njeme wvú nu ε kocεn wvú wee ebee wvú le se kemanεn. Me keβεε nto nu naa lo nfon bonyii bô befe. ¹⁶ Geenεn, ε Tata ke cam shen fô me le, wvu le Jisos Klistu eduηce yí yεm e, me wvú nu nfon bonyii bô befe, shém ye yí wvú kuule gene mεese bô bonyii. E me nto nu nonεn diεwε kenfewsεn e fô bonyii bô nu ke ebee wvú le ke ekeηke nshii wvú mεy lo le. ¹⁷ Nyo' nu Nfon wvu bvuyvuum e se ηka, ε ke wvú yaa nulo ekpwe ke, ε ke bó nulo eyεn wvú le ke. E mεy ke wvú maan wvú è nu Nyo'. Beene etumtè monkum mew, nyaà n'wvum ε wvú sekecii se ηka. Fí enú nonεn.

Lemme di Timatio elemtè

¹⁸ Timatio waa wem, me nya keyoone di fiεε fi me njeme fin e can yo le, ε fi bii ε è nu mwεεm mvú bonyii to jemyyεε wase ekumε wo diεwε bonyii bô teete bontum bo Nyo' le, wvu le mvú ke efi wo é wo etum jem yí jee. ¹⁹ E leemé ke yí fitele fi wo lese yí Klistu le, eyekè fiεε fi fitele fiuw jemiyi é wo ntay. Bonyii bomew nu ε cinε wase keeyeke fiεε fi fitele fibole jemiyi é bó, ε mum ε gbwe yí mbee wvubole diεwε ηguw wvu é joo fô wvú ε bvuy e. ²⁰ Ngoo bó le nu 'Imenayus bô Aleksanda. Me nu ε nya wase boban can Satan e, wvu le bó ekeηke bvufee, elu bô diee di Nyo' le di bó beete dvú.

2

Ntefe ekumε bunle

¹ Fiεε fi fwe fi me nleke nu le, bonyii bo Nyo' le ebunleè fô bonyii le bocii. Bó ebunleè beelè fô Nyo' le bvuu leké Nyo' fô bonyii bomew e, nyaà tεn keyoone é wvú. ² Bó ebunleè fô bonfon e, bô fô bonyii le bocii bô nu yí bintaw bi

1:8 Lum 7:12, 16 **1:9** Gal 5:19-21 **1:10** 4:6; 6:3; 2Tim 1:13; 2:2, 15; 3:14; 4:2-3; Tay 1:9; 2:1, 7-8
1:11 1Tes 2:4 **1:12** 2:7 **1:12** Gal 1:15-16 **1:13** Lem 8:3; 9:1-5; 1Kol 15:9; Gal 1:13 **1:14**
 1:5; 1Kol 15:10 **1:15** Luk 15:2; 19:10; Lum 5:8 **1:16** Efe 3:7-9; Kolo 1:25 **1:17** Lum 16:27
1:18 4:14; 6:12; 1Kol 9:24-25; 2Tim 4:7-8; Jut 3 **1:19** 1:5 **1:20** 2Tim 2:17; 2Tim 4:14; 1Kol 5:5
2:1 Efe 6:18-19; Fili 4:6 **2:2** Esl 6:10

baay baay e. Bó ebunleè nonen wvu le è nulo é beene eceè nce kenleeten bô wvu nyekyee noo wvu bonyii bo Nyo' le noo wvù kenjke n'wvum. ³ Keebunlee nonen nu fiεε fi jee, ε fi ε kocen ejise jo Nyo' wvù Mboyse wesebeene, ⁴ wvù shieele le wee tfuu ke eboy noo le wee tfuu ekeè keceey e. ⁵ Nyo' nu ke mwaan maan, ε wee wvù nu entelenj jo Nyo' bô bonyii nu ke ten mwaan. E wee wvun nu Klistu Jisos. ⁶ E nu wvù wvù to nyaε ekole kew keesum bonyii bocii yí ngew e. Fifin nu fiεε fi Nyo' to dunceε seke kefew ke lenj to kocenεε. ⁷ E nεε fiεε fi Nyo' to balεε me le me enù wee nfewce noo waa ntum Jisos bô le me enù wee n'yεεyi bonyii bô yaa nu ke Bojuu keen'yεεyi bô é bô elese fitele yí Klistu le, eyεεyi ten bô bô keceey. Ke fiεε fi me njemyi fin nu ε me mbiayte lo ke. Me njemyi ε è nu keceey.

⁸ Me e mum ε no nshieele le bolemse ebunleè mondvuum e monciim, cawse ε è nu can yí yuule we yaa ton'yí shém kenεε cεwkene ke. ⁹ Me nshieele ten le bokene ejisè ndvú é je yí lenj e yí dunji n'wvum e, noo é yí bonyii yene le è nu yí lenj e. Fo bô etuwci bikuu kenεε leese mwεem mvù bô kene bô ketwaa ke bigew e kè yεele kenεε ejise ε ban, kenεε ndvú yí kenlum e ke. ¹⁰ Bô esuutè ye yibo ε è nu bô gee di jee diεwe bokene bô nu ε kocen keebunlee Nyo' le. ¹¹ Kpwoon kenjke keenya ekole kew keeyeke lo n'yεεyi, nu diuw tfu. ¹² Me mbaa nya je le kpwoon eyεεyi bolemse kenεε ekenjke mvungay é we jo bolemse ke. Wvù kenjke keenu diuw tfu. ¹³ Fí nu nonen njefo è nu Adam wvù Nyo' to yawεε bom, se bom Iff. ¹⁴ E ke è yaa nu Adam wvù Satan to leleε ke. E nu kpwoon wvù bô to leleε ε wvù ngoy nci Nyo'. ¹⁵ Naa no fi cim nu nonen, nu ε Nyo' nu ke eboyse kpwoon fele yí boom bô wvù boote le, fen é wvù ε mey ε no leeme yí fitele fi wvù lese yí Nyo' le, kenjke kenkonen, cee nce wvù yuule noo wvù kenjke n'wvum e.

3

No nce bocee bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le kenjke keenu

¹ Njeme mvu nu dvú ε wvù nu naa lo keceey. Njeme wvun nu le: E wee shieele kentaw keenu cee ekole ke kentaashe le, tu wvù shieele lemme ε è nu di jee. ² Cee ekole kentaashe ke bonyii bo mbee le kenjke keenu wee wvù yaa kenjke fiεε fi bô ebaci wvù yí dvú le ke. Wvù kenjke keenu dwee kpwoon mwaan, yaa gee mwεem kenduun e ke, kpawwci mwεem nta, kenjke n'wvum, fiisene bonyii bo ghane le, kee keeyεεyi bonyii. ³ Wvù kenjke keenu wee wvù yaa wuu ke mbvuum ε mó koolle ke. Wvù kenjke keenu nyekyee bô bonyii yaa cεwkene ke, yaa waale waa ke, yaa kenjke shiee yí bigew e ke. ⁴ Wvù kenjke keenu wee wvù kee keetaa fô yew ye le nta, gee ε boom bew yuuke wvù le yí fiεε le ficii, wvumte wvù. ⁵ E wee nu se wvù kee keetaa fô ye yew e nta, é wvù ke eghan nεε se keetaa fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Nyo' le? ⁶ Ke wvù kenjke keenu wee wvù bεε banjke lo è no nu wee mbee ke. E wvù nu wvuwe wee, é wvù ke enε sekemew emum ebensee ye, ke enε eley ngew diεwe wvu dεwle le. ⁷ Wvù kenjke ten keenu wee wvù bonyii bo ekfun yene ten le è nu wee wvu lenj. Efuw ke nonen, é wvù ke enε ejo é ketam ke dεwle le eshoose ekole kew.

2:3 Tay 3:4 **2:4** Esek 18:23; 2Tim 2:25-26; 2Bi 3:9 **2:5** Dito 6:4-5; 1Kol 8:6; Lum 3:29-30; 10:12-13
2:6 Mak 10:45; 2Kol 5:15; Gal 1:4; Tay 2:14; 1Jon 3:16; Gal 4:4; Tay 1:3 **2:7** 1:11-17; Gal 1:1; 2:7-8; Efe 3:7; 2Tim 1:11 **2:8** 1Bi 3:7 **2:9** 1Bi 3:3-5 **2:10** 5:10 **2:11** 1Kol 14:34 **2:13** Kenj 2:7, 21-22; 1Kol 11:8-9 **2:14** Kenj 3:1-6, 13; 2Kol 11:3 **3:2** Tay 1:6-9; 1Bi 5:1-4 **3:3** 2Tim 2:24
3:7 2Kol 8:21; Lem 6:3

No nce bonyii bò fici gee dilemme ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente, kenke keenu

⁸ Bonyii bò fici gee dilemme ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente kenke ten keenu bò kenke kenge ke len. Ke bó kenke keejemyi diéw fiéw ke, yaa nu bò nu é nya bikuu bibole ê mbvuum ke, yaa nu bonyii bò kuunje ke é é nu séw ke. ⁹ Bó kenke keejici kenyile ke fiéw fi Nyo' nu é dunçe wase ê beene ekumé mbee le, leeme yí dvú le é fiéw yaa saake bó fò fitele le ke. ¹⁰ É bo se géé bó yí lemme le, nu é bó kenke keeyaw emom bó. É bó dioo é dunçe le ke bó kenke jay ke, é bó emum egéé bó é bó elemte diéwé bonyii bò fici gee dilemme ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente. ¹¹ Bóké' bobole kenke ten keenu bò kenke kenge ke len, yaa kunsene mvunxunsen ke. Ke bó kenke keegeé mwéem kenduun é ke. Bó kenke ten keeleemé yí kecéey é yí fiéw le ficii. ¹² Wee wvú fici lemte lemme ê kentaashe ente kenke keenu dwee kpwoon mwaan. É wvú kenke ten keeke keetaa fò boom bew bó fò yew ye le ntay. ¹³ Bonyii bò fici lemte ê kentaashe ente ké lemte ntay, kenke diee di baay fò bikuu bibole, no nu ten se nfan ekume fitele fi bó lese yí Klistu Jisos e.

Fiéw fi kuuke baay fi è nu fi mbee wesebeene le

¹⁴ Me n'yene le é shéete wase caan é me ento en'yen wo le. Geenen é me saanje mwéem mvun fò wo le wvu le, ¹⁵ é me ne lo è no ndvuyte, é wo ekee no bonyii kenke keegeé mwéem ente jo yew yí yí Nyo' yí è nu kentaashe ke bonyii bo mbee le bo Nyo' wvú kenke nshii le. Kentaashe kin nu kfuy bò kenffuy ké jici kecéey e. ¹⁶ Fiéw nu dvú é fi kuuke naa baay. É fiéw fin nu fi to shee nu é kényile le ekumé mbee wesebeene wvú beene jemyi, é Nyo' é ge wase beene é kéé. Fiéw fin nu le:

Wvú to nu é dunçe ekole kew yí nyam ye wee wvu wum e.

Keyoy ke Yuule to nu é bense wvú.

Bonceendaa bo Nyo' le to nu é yen wvú le.

Bó to nu é fewcé ekumé wvú é bitum bicii.

Bonyii to nu é lese fitele yí ye le won tfuu.

Bó to nu é jo wvú é wvú ben we ley bvukuké le.

4

Ekume bonyii bo n'yéeyi le bo mbiay e

¹ Keyoy ke Yuule jemyi lo teyey le è nu ke enu kefew kemew e, é bonyii bomew eciné mbee le eyuuke wase mwéem é é nu é biyoy bí lééle bonyii noo bon'yéeyi bo bonceendaa bo déwle le. ² É bon'yéeyi ban nu ke etoo can bonyii bò ghane buwsee bonyii mbiayte mbiay, é mvuntelem mvubole é cife wase ke diéwé bó ton é é nu bô kento. ³ Bó nu ke ekane le fo bonyii etaashi bvujen, bó le fo wee edieè kfuu mwéem mvumew ke. É mwéem mvun nu é Nyo' to fé le bonyii edieè, é bonyii bò kenke mbee bvuu kee kecéey dioo diee no nyaa keyoone é Nyo'. ⁴ Fiéw ficii fi Nyo' to féléé nu é fi jee, é fimew yaa nu dvú fi wee etune é wvú fen é fiisen bó keyoone é Nyo' ke, ⁵ njefo njeme wvú wvu Nyo' bó bunle nu é ge wase fí é no yuule.

Waa lemme wvu Klistu Jisos wvú jee

⁶ É wo dunçi mwéem mvun é boom bo bwee wesebeene le, é wo enú wee

lemme wvu Klistu Jisos wvù jee wvù nu ε bó ε kuuse bô diew Nyo' yì nu εκυμε mbee bô n'yεεyi wvù jee wvù wo bii wvù le. ⁷ Fo wo eκεηκε naa lo fιεε keege bô mvumangaan mvu εcici mvù nu σε mvù κεηκε fιεε keege bô Nyo' κε. Yεεyε εκολε kuw keecee nce ε è nu wvù Nyo' gomte. ⁸ Keedvumte ndvum yaci ye κεηκε κε σεw fô wee le. Geenen ε keecee ε è nu nce wvù Nyo' gomte κεηκε σεw fô wee le ε jé le yicii, njefo fifin κεηκε σεw yì nshii wvu keseen e, bvuu κεηκε yì nshii wvù too le. ⁹ Njeme wvun nu naa keceey, ε è nu njeme wvù nu ε kocen wvù wee ebee wvù le σε kemaηen. ¹⁰ Ε νεε fιεε fi bese famte εdien yì lemme din e njefo bese nu ε leke bvufee bvusesε bvucii yì Nyo' wvù κεηκε nshii le. Nyo' nu Mboyse bonyii bocii, εfey mvunciim bonyii bô nu ε bee wvù le.

¹¹ Ε yεεyi bonyii bô mwεεm mvun gayte ε bó gee mvù. ¹² Fo wo ecine é wee ejòò wo εκυσε le njefo wo bεε wan caan κε. Ε nù kenfewsen fô bonyii bo mbee le ε je yi wo jemyi jô bô yì nce wo le, noo κεηκοηen κè wo κεηκε le, noo fitele fi wo lese yì Nyo' le, noo je yi wo γεελε ye yo jô ε yì yuule le. ¹³ Nya εκολε kuw keetaanke Nwa' Nyo' ε bonyii ya le, ebvuu efewci diew Nyo', eyεεyi ten bó egen ebuy seke me ηke ento. ¹⁴ Fo wo elan nnya yo κε. Nnya yin nu yi bó to nyae ε wo seke ηgoο bocee bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le to γεελεε can yibo yì yo le jemyi ε wo we diewε bonyii bo ntum Nyo' le. ¹⁵ Nya εκολε kuw ε mwεεm mvun, egeε mvù mvunciim ε bonyii bocii ytay wve ηgenfwe wo lon. ¹⁶ Ε yεnè bô εκολε kuw noo bô n'yεεyi wo. Ε jici dvù nyan wvu le no wo gee nonen, ε wo ke eboyse εκολε kuw, eboyse ten noo bonyii bô yuuke fιεε fi wo jemyi.

5

Ntefe no Timatio egeè bô bonyii bo mbee le

¹ Fo wo ke dioo jemyi fιεε ε wee wvu ηgaywee no wamene lo wvù κε. Geenen tefe lo wvù κε diewe ico le. Ε joò cubonyii diewe boom bo bwoo le. ² Ε joò ten bokεne bo ηgaybonyii diewe bobwoo le, ejòò ηgon bokεne diewe jεme yo le, etaalè bó ε je yi yuule le.

No è nulo é kentaashe etaale fô bokε' bo bonkfu le

³ Ε taalè fô bokε' bo bonkfu le bô è looci nu bô yaa κεηκε κε wee wvù taale fô bó le κε. ⁴ Geenen, ε kpwεε ηkfu κεηκε boom, κενεε boom bo boom e, ε wo cine ε bó yaw yεεyi keegeε lemme dibole di mbee le, wvu le bó etaale ten fô bobwee bobole κενεε fô bo'iceε bobole no bó to taale fô bó le. Fifin nu fιεε ε fi ε kocen ε Nyo' εjise. ⁵ Kpwεε ηkfu wvù looci nu kpwεε ηkfu wvù yaa bvuu κεηκε wee wvù taale fô wvù le, nu ε wvù taale κε wase fwe ε è nu yì Nyo' le, bunlee sekecii beele fô Nyo' le entan bô εmvunsheen. ⁶ Geenen, ε kpwεε ηkfu wvù ghane fiew diee ε è nu εκολε kew, nu ε wvù ε kpwe κε wase naa no wvù cim bεε lene ε we. ⁷ Ε jemyi mwεεm mvun ε bó, wvu le fo bonyii ke ene ebaci bó. ⁸ Ε wee nu σε wvù taale fô kfuu diew e, εfey mvunciim fô ye yew e, tu wvù nu ε tun wase nce wvù è nu wvu mbee. Ε didiε gee nu ε dí ε fo ε fey naa lo di wee wvù yaa nu κε wee mbee le.

⁹ Kpwεε ηkfu wvù è nulo ε bó else diee diew ηgoο bokε' bo bonkfu le bô bó efici bó κεηκε keenu wvù nu ε buy wase bilum mbansoocaan, wvù to nu κε kpwεε diemsen mwaan, ¹⁰ ε è nu wvù bó kee lo le wvù κεηκε gee di jee. Fi nu le: Wvù kuuse boom bew ε je yi jee le, fiisene botolo ε wvù yew, ε wvù ε cuke

wase ten bikaa bi bonyii bò è nu bo Nyo' le, ε fice bonyii bo ηγεω e, ε wvú ε nya εkolε kew keegee lemme di jee ê jé le yicii.

¹¹ Geenεn, fo wo ebee keelese boke' bo bonkfu le bò bæε boom bo caan ηgoo bò bó efici le κε, njefo é ye yibo ja ε κεω ε no ηεyte, é bó emum edaaye ηkawma wvú bó to gee ê Klistu, emum egomte keekase egen ê bolemse bomew e. ¹² Ε bó ge nonen, tu bó ε jo wase ηγεω yí bikuu bibole njefo bó nu ε ηgoγ wase ηkawma wvubu wvu fwe. ¹³ Ε keebvuu ebise fó nu, é wo lese bó ηgoo e, é bó enε enu wase bonyii bò shee laame lo, gbwayte yew bonyii le danšene. Ε è yaa meγ κε le bó nu eshee laame lo κε, bó nu ekunsene ten mvunκunsen, leese dew fô mwεem mvu bonyii le, jemyi mwεem mvú bó yaa κεηκε keejemyi κε. ¹⁴ Nonen me ε no nteete boke' bo bonkfu le bò bæε boom bo caan le bó ekase egen etaashe bvujan bò bolemse bomew, eboo boom, etaalé fô yéw yibole, fo wee bvuban ke enε ebεε ejim jodvu ebeete bó diee diσεεbeene. ¹⁵ Me ηgayte nen njefo bonyii bomew bó le nu ε jay wase je ε tu ê keba ke Satan e. ¹⁶ Ε kpwoon wvú è nu wee mbee κεηκε boke' bo bonkfu le ê kfuu dibole, é wvú nu fici bó, wvu le fo kentaashe ke bonyii bo mbee le etuule bvujite κε. Ε kí efici wase ε è nu boke' bo bonkfu le bò looci nu εbonebon.

Fieε fi bonyii bo mbee le κεηκε keegeε fô bocee kentaashe le

¹⁷ Bocee bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le bò lemte ntay nu ε bó κεηκε keenyaà n'wvum bó mmawce ε bó ntay, efey mvunciim bò fewci ten diεw Nyo' bvuu yeεyi bonyii. ¹⁸ Bó κεηκε keenyaà nonen njefo Nwa' Nyo' gayte le,

“Fo wo esúm diuw nyam seke yí leε egin κε.”

Ε fi bvuu nu ten le, “Wee lemme κεηκε keekεηκε nlawma we.” ¹⁹ Fo wee ke eyuu eshomse cee εkolε ke kentaashe le kemew ê wo, é wo emum ebee wvú le se bonyii ε leem bofεε κενεε botete ε ben jim nsaw wvudvu κε. ²⁰ Ε è nu wee wvú nu ε meγ κε ε no gee kebefε gene dvú, é wo wamen wvú ejise jo bonyii bocii, wvu le kebesε efan.

²¹ Me njemyi fin ê wo fwe dvu Nyo' bó Klistu Jisos noo bonceendaa bò Nyo' nu ε baa le, wo egeè fieε fi me ηgayte fin yaa tuu dwen wee mvu κε, egeè fieε yaa dunçi kejeεy jεεy κε. ²² Fo wo ebuwbuwè keegeε can yí wee le le wvú enu cee εkolε ke kentaashe ke bonyii bo mbee le κε. Fo wo elese fiuw can fô kebefε ke wee mvu le κε. Geele εkolε kuw ε kí eyuulè.

²³ Fo wo ebvuu ewuu κε ε è nu joo maaj κε. Ε wú ten fimmbvuum caan nje tee diuw bó no wo mooci κε cεmcεme baay nen. ²⁴ Bibefe bi bonyii bomew e ké no yen'yi naa baay dunçi le bó nu ε gbwe wase nsaw, ε bi bomew e ké jo naa kefew se yenε. ²⁵ Ε nu κε leηleη no gee di jee di bonyii bomew e ké no yen'yi. Ε dí cim baa yanšen eyene, tu κε dí nu ke emey nyiime κε.

6

Nfwa wvú nu wee mbee eyuukè wee wvú κεηκε wvú le

¹ Bonyii bocii bò nu ekuse jo kemmbun ke bvunfaw e κεηκε keenyaa n'wvum ê jé le yicii ê bonyii bó κεηκε bó. Bó egeè nonen, wvu le fo bonyii ejemyi díεw yí befe ekume diee di Nyo' le noo n'yeεyi wesebeene κε. ² Fo bonfaw bò bonyii bó κεηκε bó nu bonyii bo mbee le emum ejoò bó ekuse le

njefo bó bocii nu boom bo bwee wan e yí Klistu le ke. Bó keŋke keelemte lo fô bó le ntay fesene lo, njefo bonyii bô keŋke sɛw lemme dibole nu ε è nu bonyii bo mbee le ε bó koonŋke bó naa ntay.

Bonyii bo n'yɛɛyi le bo mbiay e bô bvukuke buv leŋ

É yɛɛyi bonyii bô mwɛɛm mvun, teete bó le bó egeè mvú. ³ É wee yɛɛyi n'yɛɛyi mvu jɛɛy yaa beŋe n'yɛɛyi wvu leŋ wvù wvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le noo n'yɛɛyi wvù kocine bô nce wvù Nyo' gomte, ⁴ tu mwɛɛn bensee ε è nu ye yi ecici yaa kee fiɛɛ ke. Wvuwɛ wee ɛmte bô kencem ke bombew bô mvunŋkicɛn mvu díɛw e mvù too bô kendorŋ ke benɛɛn noo diwaa noo díɛw yí befe noo keebiinene bonyii keŋke ŋkpawɛ wvù befe, ⁵ noo diuw wvu kumɛɛn ɛntelɛŋ jo bonyii bô nu ε bvufee bvubole ε lemlɛm wase ε bó ε lase wase keɛɛy e. Bó gee nonɛn kpwaake le fiɛɛ fi Nyo' le nu je mi yí bó nu ke ekuw jó.

⁶ Geenɛn é wee cee nce wvù Nyo' gomte bvuu yuuke njon bô fiɛɛ fi wvù keŋke, tu è nu naa bvukuke buv baay, ⁷ njefo beene to to é woŋ jan cancan, ε beene nu ke etu ke jim cancan. ⁸ Nonɛn é beene keŋke mwɛɛm mvudien bô ndvú, tu mvumvun nu ε kocɛn fô beene le. ⁹ Geenɛn bonyii bô gomte ε è nu bvukuke ké ley mmom e, jo é ketam e, mum ley shiee mwɛɛm e nteen mvu keyuŋ e mvù too bô bonŋɛw. É mwɛɛm mvun nu mvù ffúmte bonyii ŋɛw e ε è yaa nu wvu wɛɛ ke. ¹⁰ Dikfuu di mwɛɛm mvù befe le mvunciim san ε è nu yí keŋkonɛn ke bigew e. É nu nje shiee wvu baay wvun wvù bonyii keŋke fô bigew e wvù bonyii nteen nu ε jay wase je yí mbee wvubole, ε bon'yɛ mvuntelem mvubole bô mwɛɛm mvu nsase le nteen.

¹¹ Fô wo le Timatio, wo nu fiuw wee Nyo'. É lewtè lo fiuw mvumvun mwɛɛm. É taalɛ ε è nu keekɛŋke nce wvu teyɛy noo nce wvù Nyo' gomte. É jici mbee wo le, keŋke keŋkonɛn, kuule shém, keŋke tɛn nce wvu nyɛkeey. ¹² É diuù bvudiuw buv mbee le bvù jee, jici nshii wvù mɛy lo wvù bó to tenɛɛ wo keeley wvù le, ε wo leem é bonyii nteen fwe bô eben jim nsaw wo, ε wo jeme leŋ ekumɛ mbee wo.

¹³ Me ε mum ε no njemyi é wo ejise jo Nyo' wvù nyaa nshii é mwɛɛm mvunciim, noo é ejise jo Klistu Jisos wvù to leemɛ fwe dvu Bontus Baylet jeme fiɛɛ fi leŋ bô diuw we ekumɛ ekole kew, ¹⁴ ŋgayte le wo egeɛlè bonci ban, nù sɛ nlom e fiɛɛ yaa nu dvú fi wee ebaci wo yí dvù le egen ebuɛ kefew kè Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ke ebuɛnɛ e. ¹⁵ É wvù nu ke ebuɛnɛn ε è nu é kefew ke leŋ e, kè è nu ke eduŋɛ Nyo' wvù bó bensee, wvù è mɛy ke wvù wvù saake mwɛɛm mvunciim, nu Nfon bonfon noo Tata botata bocii. ¹⁶ É mɛy ke wvù maan wvù yaa nulo ekpwe ke, ε wvù nu é n'yuu wvù è nulo wee saa ebence nceencee fó le ke. Wee ke baa yuu yɛn wase wvù le, ε ke è nulo é wee eyɛn wvù le ke. N'wvum nu é wvù, ε sa' ye nu yí mɛy lo. Fí enù nonɛn.

¹⁷ É dioo tu é keba ke bonyii bo kpaw e yí woŋ wvun e, é jemyi é bó le fo bó ebenseè ye ke. Fo bó eleke bvufee bvubole yí kpaw e wvù nulo ke enɛ eka le ke. Bó eleke bvufee ε è nu yí Nyo' wvù looci tfuuke lo mwɛɛm mvunciim é beene le beene eyuuke njon dvù le. ¹⁸ Bó egeè ε è nu mwɛɛm mvù jee, é kpaw wvubo enù mwɛɛm mvù jee wvù bó gee. Bó eyene can yibo enyaa nnya yaa

taale ke. ¹⁹ Yiyin nu je yi è nulo é bó egεεle ntfu fô bikuu bibole yi ntfuu le diεwε kenffuy kè tεmyi le, wvu le bó ejici nshii wvù looci nu nshii le.

²⁰ Timatio, è jici ke fiεε fi bó nu ε gεε can yo le. Ε wεmte lo bonjeme bò yaa keηke ke fiεε keege bô Nyo' noo bonjeme bo mvuηkicεn e bò bonyii kpwaake le è nu bo bvufee le. ²¹ Bonyii bomew nu ε ne wase ε no kuηene mvumvun mwεεm, ε ne ε jay je ê keba ke mbee wvubole. Tata ebuw ben bocii.

Nwa' wvu bokanɔ bofɛɛ wvù Baul to sanɛɛ ê Timatio Fiɛɛ fi nu ê Nwa' Timatio wvu bokanɔ bofɛɛ wvun e

Nwa' wvun nu wvu bokanɔ bofɛɛ wvù Baul to sanɛɛ fô Timatio le. E nwa' wvun e nu e baay nu bontefe bô Baul nyaa ê Timatio diɛwɛ wee wvù bô wvù lemte e wvù fici wvù le. Wvù jemyi baay ekumɛ shém yi kuulɛn. Wvù nu e tefe Timatio le wvù egeɛnè ke fwe bô lemme diɛw dî wvù lemte fô Jisot Klistu le bô fitele fimwaanɔ, bô le wvù ejici ke n'yɛɛyi wvu leɲ wvù wvu saaka wvù jee bô wvu ê monkan mo moyvuum e. Wvù teete ten le wvù egeɛ lemme diɛw diɛwɛ wee n'yɛɛyi le bô wee wvù ghane lo fewci diɛw Nyo' le ntaɲ naa ê wvù cim yene bonɣɛw nɛɛ, kenɛɛ bonyii cim kicine wvù nɛɛ.

Baul nu e loocɛ e jeme lo ê Timatio le wvù eyenè fo wvù ke ene elese kebo fô “bombew bo keyunɔ e bo eɛcici le ke” (2:23). Yi mwɛɛm mvun e mvunciim nu e wvù e tamcɛ Timatio le wvù ejo kenfewsɛn yi nce wen e.

Bikuu bi mwɛɛm e ê Nwa' wvun e

1:1-2 Keɲkɛwɛɛ

1:3-2:13 E Baul nya keyoone ê Nyo' ekumɛ Timatio bvuu yvuɛwɛ fitele fiew

2:14-4:5 E Baul tefe Timatio

4:6-18 E Baul jeme ekumɛ ekole kew

4:19-22 Kemɛɛ

1 E nu me wvù Baul, e me nu waa ntum Klistu Jisot yi nkon wvù wvu Nyo' le bii nɲkawma wvu ekumɛ nshii wvù mey lo wvù nu yi Klistu Jisot e.

2 Me nsaanɲke nwa' wvun fô wo le Timatio waa wɛm. Wo nu fitele fiem.

Nyo' Ice bô Klistu Jisot wvù Tata wesebeene ebuw wo, ecam shen fô wo le, enya wo bô nyɛkeey.

E Baul nya keyoone ê Nyo' ekumɛ Timatio bvuu yvuɛwɛ fitele fiew

3 Me nɲké nɲkumyi wo sekɛii ê bunle yɛm e no nyaa ke e è nu keyoone ê Nyo' wvù me nlemte wvù le e fiɛɛ yaa saake me fô fitele le ke no bo'icɛm to lemte.

4 Me nɲké nɲkumyi ten misɛm yi wo to shiwse seke bee wo to gawsene, e jeɲ nu yuu me entanɔ bô emvunshɛɲ le me mbee en'yɛn wo le, wvu le fitele fiem eyiɲɛn bô njonɔ. 5 Me nɲké no nɲkumyi ten mbee wo wvu keɛɛy wvù wo keɲke. Mbee wvun to yaw bwɛe bwoo wvù Loys bô bwoo wvù Yunis no keɲke, e me nɲkeɛ sɛ kemaɲɛn le e nu wvù wvù wo keɲke kɛɛɛn. 6 E nɛɛ fiɛɛ fi me nɲgomte keentamcɛ wo le wo ekase ekamse yi nnya Nyo' yi nu yi yo le, efieɛ yi dvù le diɛwɛ nɲɲuy e. Nnya yin nu yi wo to keɲkɛɛ seke me nto nɲgeɛɛ can yɛm yi yo le. 7 E keɛ le Nyo' to baa nya keyoy ê beene e è nu kè egeɛ e beene keɲke nfan ke. Wvù to nya e è nu keyoy ke mvunɲay e bô ke keɲkonɛn e noo kè nulo ege e beene ekeɛ keekɛmsene bô bikuu bisɛɛbeene.

8 Nonɛn, fo wo ewuumenè keejemyi ê bonyii bomew ekumɛ Tata wesebeene kenɛɛ ekumɛ me wvù lemte ncaw nje ye ke. Geenɛn è joð ten wo nɲɛw yi saaka wvù jee wvun e bô mvunɲay mvù Nyo' nya ê wo le. 9 Nyo' nu wvù to boysɛɛ beene, tee beene le beene enu bonyii bô è nu bew. Ke wvù to ge fifin e

è nu nje lemme dimew di beene to geε ke. E to nu nje kenseyse kew fô beene le, bô mbuwma we wvù wvù to buwεε beene dvù fele yî Klistu Jisos e ε è bεε naa lo ε wonj sε ke kεw. ¹⁰ Keseen nu ε bó ε dunjε wase mbuwma wvudvu è beene no Mboyse wesebeene wvù Klistu Jisos nu ε to wase. Wvù nu ε ηgoy mvunγay mvu kpwe le, ε dunjε nshii wvù mεy lo endan, bô le ke wee bεε ke ebvuu ekpwe ke. E wvù ge mvù ε buy endan ε è nu bô saaka wvù jee. ¹¹ E nu saaka wvù jee wvudvu wvun wvù Nyo' nu ε baa me le me enù wee nfewce bô waa ntum Klistu noo wee n'yεεyi wvudvu. ¹² E nu nje fifin wvù me n'yene ηgεw wvù me n'yene wvun nεn. Geenεn ke me η'wuumene ke, njefo me ηkee wee wvù me nu ε nlese fitele yî ye le. E me ηkee lo sε kemaηεn le wvù nulo etaale ke fô fiεε fi me nu ε nya can ye le fin e,* egen buy diuu di fokemεse le. ¹³ E bii ke twej n'yεεyi wvù è nu wvu leη wvù me nto n'yεεyεε wo dvù. No wo bii dvù nonεn eleesè ke fitele ε è nu yî Klistu le, keηke keηkonεn fô bonyii le kè è nu ke Klistu Jisos e. ¹⁴ E jici n'yεεyi wvu keceεy e wvù bó to nyaε can yo le. E jici bô mvunγay mvu Keyoy ke Yuule le kè nu yî yese beene le.

¹⁵ Wo kee lo le bonyii bocii bo ê keba kè Esia le to nu ε lanj wase me. E ηgoo yibole nu Figelus bô 'Emogenes. ¹⁶ Me nleke le Tata ecam shen fô yew Onesifolus e. Wvù to ké no gee naa bokan e bokan e ε shém yem leεtene. Wvù to baa wuume me nje ncaw wvù me nu wvù le ke. ¹⁷ E nu seke wvù to fεεε Lum jan, wvù to nu ε looce gom lo me ke ghan yεn me le. ¹⁸ Me mbunlee le Tata ege é ke edioo enu diuu di fokemεse, é Tata ecam shen fô wvù le. Wo looci kee naa lemme dicii di wvù to lemεε fô me le ê kelaante kè Efesus e.

2

No è nulo é Timatio ediuu yî fiεε fi Nyo' le

¹ Timatio waa wεm, è dioo tu fô wo, è leemè ke tεmyi bô mvunγay mvù Klistu Jisos nu ε buw wo dvù. ² E joð ten fiεε fi wo ké no yuuke ε me njemyi fwe dvu bonyii nteen leesè can bonyii bo leη e bô nulo ke eyεεyi ten bonyii bomew dvù. ³ E joð ten wo ηgεw diεwe wee jem wvu leη wvù wvu Klistu Jisos e. ⁴ Ke wee jem ke dioo nu yî lemme diew e bvuu no leese ekole fô mwεεm mvu bonyii bo ncaw e ke, njefo fiεε fi wvù taale yî dvù le nu keegeε fiεε fi cee ekole we shieele. ⁵ E è nu ke leηleη no ke wee wvù lewte kenlewtε nulo ke elewtε eso fiεε, sε wvù lewte bii bonci bo kenlewtε le ke. ⁶ Wee wεε wvù lemte ten ntay nu wvù keηke keeyaw emom fiεε ηgoo mwεεm mvù wvù to jewyεε le. ⁷ E kpawaci ekumε mwεεm mvù me njemyi mvun é Tata ege é wo ekiεε mvù mvuniciim.

⁸ E kumyi Jisos Klistu. Wvù to nu ε buy yî kpwe le. Wvù to nu wee wvu ê kfuu di Nfon Dawe le. E nu wvù wvù me nfewci ekumε wvù ê saaka wεm wvù jee le. ⁹ E nu nje saaka wvù jee wvun wvù me n'yene ηgεw, nu yî boncaw e diεwe cooη e. Geenε, naa no me ncim nu yî boncaw e nonεn nu ε ke diεw Nyo' nu yî boncaw e ke. ¹⁰ No fi nu nonεn, me ε mum ε no ηkuule shém yî fiεε ficii le nje bonyii bô Nyo' nu ε caw, wvu le bó ten ke ekeηke mboyma yî Klistu Jisos e bô bvukuke bvù mεy lo. ¹¹ Njeme wvun nu naa keceεy, wvù nu le: E beene nu ε taashε ε kpwe beene ε bó,

1:10 Jon 1:14; Tay 3:6; 1Kol 15:20, 55, 57; Ibu 2:14-15 **1:11** 1Tim 2:7 * **1:12** Kεnεε le, "... wvù nulo etaale ke fô fiεε fi wvù nu ε nya can yem e fin e", **1:13** 1:5; 1Tim 1:10 **1:14** 1Tim 6:20 **1:15** 4:16 **1:16** 4:19 **2:2** 1Tim 1:10; 4:14 **2:5** 4:7-8 **2:8** Lum 1:3-4; 1Kol 15:4 **2:9** 1:8; Efε 3:1; Fili 1:12-14 **2:10** Lum 5:2; 2Kol 1:24 **2:11** Lum 6:8

é beene ke ecee tɛn beene ε bó.

12 **Ɛ** beene kuule shém,

é beene ke esaake bvunfon beene ε bó.

Ɛ beene ma lo wvú,

é wvú ke ema tɛn beene.

13 **Ɛ** beene nu sɛ beene leeme yí diɛw yesebeene le,

é wvú emɛy ke leeme yí diɛw ye le,

njefo ke è nulo é wvú etun ekolɛ kew ke.

Wee lemme wvú Nyo' nu ε bee

14 Tamcɛ bó bô mwɛɛm mvun, ebvuu ejeme ê bó fwe dvu Nyo' le bó elu bó mvunjikɛn mvu ekumɛ diɛw. Ke mvú yaa fii wee ke. Mvú beete ke lo bó bonyii bó yeke mvú. 15 **Ɛ** momtɛ ntay keeduɲi ekolɛ kuw ê Nyo' ejise diɛwɛ wee wvú Nyo' yɛne le è nu wvu lɛɲ e. **Ɛ** nù wee lemme wvú yaa kɛɲke ke fiɛɛ fi wvú ewuumene yí dvú le, noo wvú jici keceɛy ke diɛw Nyo' le ê je yí lɛɲ e. 16 **Ɛ** wɛmtɛ lo bonjeme bó yaa kɛɲke ke fiɛɛ keege bó Nyo', njefo bonjeme bodvu nu ege é bonyii ecee ke ε è nu nce wvú yaa nu ke wvú Nyo' gomte gene dvú fwe. 17 Bon'yɛɛyi bobole bodvu nen'yi no nu ke diɛwɛ kɛɲkoken kè diee ye wee ghɛɛɲke gene dvú le. Njoo bonyii bó yɛɛyi n'yɛɛyi wvudvu wvun nu 'Imenayus bó Filitus. 18 Bó nu ε cinɛ wase je keceɛy e no bó leeme le mbyu wvu yí kpwe le nu ε jo wase bvudvuu. **Ɛ** dioo ge nonɛn, ε befe bó mbee bonyii bomew. 19 Geenɛn, kenffuy kè è lese Nyo' nu kè tɛmyi, ε kí leeme ke fó. Kenffuy kin nu ε Nyo' ε saɲ nciise we yí dvú le ε wvú nu le, "Tata kee bonyii bó è nu bew," noo le, "Wee tfuu wvú bɛne diee di Tata le, kɛɲke keecinɛ gee di befe le."

20 Yew wee wvu baay ké dioo nu ε shúw bó njáa noo mvunjom mvú nu dvú saa nu ke mwɛɛm mvú bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yɛɛle kɛɛɛ kè baa ke. Mvumew ké no nu tɛn mvú bó kene bó bite noo mvú bó kene bó mbom. Mwɛɛm mvun ké no nu ε mvumew nu mvú kɛɲke lemme di kuuke, ε mvumew nu mvú kɛɲke ke lo lemme di ncɛw. 21 Nonɛn, é wee bvuuushi can ye fô mwɛɛm mvú kɛɲke ke lo lemme di ncɛw e, tu wvú nu enu wase diɛwɛ fiɛɛ fi yew fi è nulo é bó ejoo gee lemme di kuuke dvú. Wvú nu enu wase wee wvú Nyo' nu ε ge lɛ è nu wee wen. **Ɛ** wvú nu wase wee wvú cɛyɛ lo cee ekolɛ we lɛ wvú njoo wen gee lemme diɛw di jee dvú sekeci. 22 Nonɛn, è lewtɛ lo fiuw nce nɲɲɛn wvú keghan ké no kɛɲke le. **Ɛ** taalè fiuw ε è nu keecɛ nce wvu teyɛy bó keekɛɲke mbee noo kɛɲkɔɲɛn bó nce wvu nyɛkeey no bonyii bó teɲɛ tɛn diee di Tata le bó mvuntelem mvubole mvú yuule gee. 23 Fo wo ekeɲkè naa lo fiɛɛ keege bó bombew bo keyuɲ e bo εcici ke, njefo bó ké no too ke ε è nu bó diwaa. 24 **Ɛ** wee lemme wvú wvu Tata yaa kɛɲke keewaale bó bonyii ke. Wvú kɛɲke keekɛɲke ε è nu fitefi fi jee fô wee le tfuu, nù wee wvú kee keeyɛɛyi bonyii, kee tɛn keekuu shém bó bonyii. 25 Wvú ké no nɛci fiɛɛ bó nyɛkeey é bonyii bó kicine wvú. Wvú ké no nɛci nonɛn bó njkpawɛ wvu lɛ è nelo é Nyo' efi bó é bó ekumɛn mvuntelem mvubole ekase ekee fiɛɛ fi keceɛy, 26 emum etee bvufɛe bvubole jim, elewtɛ ebuy é ketam ke dɛwle le kè wvú nu ε koo bó jó lɛ bó egeè ε è nu fiɛɛ fi wvú koonke le.

3

¹ Ε κεὲ λε, ἐ nu ke edioo enu εdiuw yo fokemεse le, ε mwεem mvù temyi ekooyi baay. ² Bonyii nu ke enε ekoonke ke wase ε ε nu bikuu bibole, koonke bigew, bensee ye, duηci ye, jemyi diεw yi befe ekumε bonyii bomew. Ke bó yaa nu ke ebvuu eyuuke bobwee bobole bó bo'iceε bobole ke, yaa nyaa ke lo keyoone yi fiεε le, yaa keηke lo gee di yuule ke. ³ Ke bó nu ke ekeηke shen fô bonyii le ke, yaa λεeshi ten bojay bo bonyii le ke. Bó nu ke ebeete bó εdieε ε bonyii, yaa nu ke lo ε bó ejice ye yibole ke. Bó nu ke ekeηke gee di bemte, yaa koonke fiεε fi jee ke. ⁴ Bó nu ke ekuule mvunanη yi bonyii le, cee nce wvu ncewncεw, nu ε bó ε yiηsen bó kencake ye. Bó nu ke ekoonke ke ε ε nu keedieε bikuu bibole εfey keekoonke ε ε nu Nyo'. ⁵ Bó nu ke eduηci le bó leeme yi fiεε fi Nyo' le, geenε bvuu tune mvungay mvu fiεε fi Nyo' le fidvu. Ε wemtè lo kfuu boba bonyii. ⁶ Bonyii ban bomew nu bó ghane leyte yéw bonyii le soo bokεne bó wεeyi bó bibefeε nu ε yike wase bó, bó ε no jeηke bii ke wase ε ε nu shieε mwεem mvumew e. ⁷ Boban bokεne nu bó ké no shee ke yeke n'yεeyi sekicii, geenε yaa nulo ke eyuu ekiεε fiεε fi ε nu fi keceey ke. ⁸ No Janis bó Jambles to kicine Muses, nu ke λεηλεη no bonyii ban kicine keceey ke Nyo' le. Ε nu bonyii ε bvufeeε bvubole ε lemlem wase, ε fitele fi bó duu le bó nu ε lese yi Klistu le nu mbiay. ⁹ Geenε ke bó nu ke ege nonεn egeη ebuy ncejole ke, njefo keyuη kebole nu ke ebuy ke ten endan fô bonyii bocii le no ke Janis bó Jambles e to buyεε.

Ε Baul tefe Timatio le wvú eleeme ke yi fiεε fi bó yεeyεε wvú dvú le

¹⁰ Geenε Timatio, wo kee wase ekumε n'yεeyi weη bó nce weη noo fiεε fi me nleke bvufee yi dvú le. Wo kee ten ekumε fitele fi me nlese yi Nyo' le bó shém yi me ηké no ηkuule, noo keηkoηεn kè me ηkeηke fô bonyii le, bó no me ηké no momte yi fiεε ficii le ηgene fwe. ¹¹ Wo kee ten bikaa bi bonyii to bone ε me ejim noo boηgew bem. Wo kee mwεem mvù to kooyεε bó me Antiok bó Ikonium noo Lista. Wo kee kfuu bikaa bi bonyii to bone ε me ejim. Geenε yi boηgew ban e bocii nu ε Tata to boyse ke me. ¹² Fí nu lo keceey le wee tfuu wvú gomte keecee nce wvú Nyo' gomte diεwe wee wvú nu ε taasε wase bó Klistu Jisós nu ε bó nu ke ebone ke bikaa ε wvú ejim. ¹³ Ε bonyii bó buwyi mwεem bó bonyii bo kenλεema le, nu ε gee dibole nu ke efoo ke gene lo no bó leεle bonyii bomew leεle ten bikuu bibole. ¹⁴ Geenε, fô wo le, ε leemè ke ε ε nu yi fiεε fi bó nu ε yεeyi wo dvú wo ε bee fi le bó fitele fiuw ficii. Ε leemè yi dvú le njefo wo kee bonyii bó yεeyεε wo dvú. ¹⁵ Wo to kew no kee mwεem mvù bó san ε Nwa' Nyo' le beε naa wan caan e. Mwεem mvun nu mvù nulo etefe wo ε wo ke ekeηke mboyma fele yi fitele fi wo lese yi Klistu Jisós e. ¹⁶ Fiεε ficii fi bó san ε Nwa' Nyo' le nu ε bvufeeε bvudvu ne fô Nyo' le. Ε fi fici keeyεeyi bonyii dvú, duηci bojay, neci bonyii, yεeyi bonyii bó nce wvu teytey, ¹⁷ wvu le wee wvú ε nu wee Nyo' enú ε wvú ε kpwentεn, keηke fiεε ficii keegeε lemme di jee dicii dvú.

4

Ε Baul tefe Timatio le wvú egeε lemme diew ntay

3:1 1Tim 4:1; 2Bi 3:3; 1Jon 2:18; Jul 18 **3:2** Gal 5:19-21 **3:5** Mat 7:15, 21; Lum 2:19-20; Tay 1:16 **3:6** Tay 1:11 **3:8** Ksm 7:11, 22; 8:3, 14; 1Tim 6:4-5 **3:10** Lum 16:24; 1Tim 1:5 **3:11** Lem 13:50; 14:5; 14:19; Mben 34:19; 2Kol 11:23-29 **3:12** Mat 16:24; Jon 15:20; Lem 14:22; 1Tes 3:3 **3:14** 2:2; 1Tim 1:10 **3:15** Jon 5:39; Lum 15:4; 1Tim 4:13; 2Bi 1:21 **3:17** 2:21

¹ Me njemyi fin ê wo fwe dvu Nyo' bô Klistu Jisow wvù nu ke esaw bonyii bô beε dvú bô bô kpweken wase. E me njemyi nje mbuynen we wvù wvù nu ke ebuynen noo nje bvunfon bwew ngayte le, ² ê fewci diεw Nyo'. E fewci ke gene dvú, keneε è nu kefew ke leη keneε è baa nu ke leη. E dunçì bojay bo bonyii le, saakè bô, yvuwsè mvuntelem mvubole bô nyεkeey noo n'yεeyi wo. ³ E keè le kefew too lo ke bonyii yaa beε ke eleeme yí n'yεeyi wvu leη e ke. Bitem bibole nu ke efuu keeyuuke wase ε è nu fiεε fimew jεey. E bó emum egom ε è nu bonyii bo n'yεeyi le bô nu eyεeyi wase ε è nu fiεε fi bó koonke keeyuuke. ⁴ Bô nu ke ecine keeyuuke fiεε fi keceey e, ebvuyte wase gene ε è nu ê mvumangaan e. ⁵ Geenen, fô wo le, è lewsè ekole kuw teyey sekeci, kuulè shém yí boηgew e, egeè lemme di wee wvù ghane lo fewci diεw Nyo' le. E geè lemme diuw dicii ntaɣ.

⁶ Fô me le nu ε me nu wase keseen diεwe mbvuum e, ε kefew kocine wase kè bó nu ejo me ege dvú diεwe no bó ke fuu mbvuum yí ketan ke ncese le. Kefew kè me nu enkfule nu ε kocen wase. ⁷ Me nu ε ndiu wase bvudiuw bvù jee yí fiεε fi Nyo' le, ε nlewtε kenlewtε ε mεse, ε njice mbee wem e ε mεy yí dvú le. ⁸ E kew yí keseen e nu ε bó ε gεε wase kefo kem ke bvunfon e kè è nu ke nce wvu teyey e. Kefo kin nu kè Tata wvù nu wee wvù saake bonsaw teyey nu ke ebon ê me εfa yí diuu di fokemese le. Ke wvù nu ke ebon ke ε è nu kem maan ke. Wvù nu ke ebon ten ke bonyii bocii bô koonke le wvù ekase eto le.

ε Baul see no mwεem nu ê keba kew e

⁹ Timatio, momε naa ntaɣ keeyanšen eto cekey ê me le. ¹⁰ E keè le Demas nu ε koj wase won wvu keseen wvun, ε lan me ε gen Tesalonika. Klesens nu ε gen Galēshia, Taytus ε gen Dalmatia. ¹¹ E mεy ke Luk wvù embeη wvù nu beε wvù. Seke wo too, jo Mak ε ben ε wvù no too. Wvù nulo efici me baay yí lemme le. ¹² Tikikus nu ε me ε ntum wvù Efesus. ¹³ Seke wo too, jo kecum kem ke baay kè me nto ngekeε yew dvu Kabus ê kelaante kè Towas e. E toò ten bô boηwa' bem, efey mvunciim bô bó fe bô jéw nyam. ¹⁴ Aleksanda wvù tfuyte elame nu ε ge ηgew bô me ε è yaa nu wvu wεε ke. Tata nu ke elaw wvù yí gee diew e. ¹⁵ E yenè ten ben ε wvù. Wvù kicine saaka wvù beene fewci naa lo baay. ¹⁶ Yí nsaw wem e nu ε diuu di fwe di me nto nleemε ê kebeη ke nsaw e nu ε wee to baa leem lo ê me ejim ke. Bonyii bocii to nu ε lewtε me. Fo Nyo' esaw bó yí fiεε le ke. ¹⁷ Geenen, Tata to nu ε leem ê me ejim, nya me bó mvunçay keenfewce saaka wvù jee ntaɣ wvu le bonyii bô yaa nu ke Bojuu eyuw saaka wvudvu. Nonen wvù to nu ε bvuse me diuw bvule le. ¹⁸ Tata nu ke ebvuse ke me can fiεε fi befe le ficii, ke eghan elese me bvunfon bwew bvù fowe le yí nyεkeey e. Beene etumtè moηkum mew sekeci se ηka. Fí enù nonen.

Boηgayma

¹⁹ Gayε Blisilia bô Akpwila le enya ê me. Gayε ten yew Onesifolus e. ²⁰ Elastus to nu ε shεε Kolen, ε Toofimus nu ε me nto ncine wvù le Miletus ε wvù εmte. ²¹ Momε naa ntaɣ keeto ê kefew ke nffum wvù temyi le se kew. Yubulus ciinse boηgamma ê wo. Budens bô Linus noo Klawdia bô boom bo bwεe

4:1 Lem 10:42; 2Kol 5:10; 1Bi 4:5 **4:2** Lem 20:20, 31; Tay 1:13 **4:3** 1Tim 1:10; 4:1 **4:4** 1Tim 1:4 **4:6** Fili 2:17; 2Bi 1:14 **4:7** 1Kol 9:24-25; Fili 3:12-14; 1Tim 1:18 **4:10** Fili 2:21; Kolo 4:14; Flm 24; 1Jon 2:15; 2Kol 2:13 **4:11** Kolo 4:14; Kolo 4:10 **4:12** Kolo 4:7-8 **4:13** Lem 20:6 **4:14** Mat 16:27; 1Tim 1:20 **4:16** 1:15 **4:17** Dan 6:20; Mben 22:21; Lem 1:8; 23:11 **4:18** 2Kol 1:10; Fili 1:19-20 **4:19** Lem 18:2; 2Tim 1:16-17 **4:20** Lem 19:22; Lum 16:23; Lem 21:29

wesebeene le bocii yî Klistu le ciinse tɛn ŋgayma. ²² Me nleke le Tata etaalè fô keyoy kuw e. Wvú ebuw ben bocii.

Nwa' wvù Baul to san̄εε ê Taytus Fiεε fi nu ê Nwa' Taytus wvun e

Nwa' wvun to san̄ Baul fô cuwee mvu le ε bó teje le Taytus. Taytus to nu wee ketum kemew kè yaa nu ke ke Bojuu le, ε wvù to cinε nce won̄ wvubole ban̄ke no nu wee mbee wvu Klistu. Wvù to lemte bô Baul, nu wee wvù fici wvù yî lemme diew di diew Nyo' le. Baul to san̄ ηwa' wvun fô cuwee wvun e ε wvù nu won̄ wvù Klet e. Wvù to nu jó ε Baul ε cinε wvù le le wvù eshεε efici jó taale no lemme di kentaashe ke bonyii bo mbee le gene.

Baul nu ε tamce Taytus ekume kenje kè bonyii bô nu bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le ken̄ke keek̄en̄ke. Wvù to jem̄yi ê wvù no wvù to yene ε bonyii bo Klet nteen ken̄ke ken̄ge ε è nu kè befe. Fiεε fi bii fó nu ε wvù teete Taytus no è nulo é wvù eyeyi bonyii jeȳy jeȳy ê kentaashe ke bonyii bo mbee le.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1:1-4 Ken̄kewce

1:5-16 Ekume Bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le

2:1-15 Ekume gee di bonyii jeȳy jeȳy ek̄en̄kè ente jo kentaashe ke bonyii bo mbee le

3:1-11 ε Baul tefe Taytus

3:12-15 Kemεse

¹ ε nu me wvù Baul, ε me nu waa lemme Nyo' noo waa ntum Jisos Klistu. Lemme diem nu keenjeε ε mbee bonyii bô Nyo' nu ε caw gene fwe, bô le bó ekeè fiεε fi kecεȳy fi bii nce wvù è nu wvù Nyo' gomte le, ² emum etaalé fwe yî nshii wvù m̄ey lo wvù Nyo' wvù nulo saa mbiay mbiay to kawεε ε won̄ se ke kew e. ³ Kefew ke lēj to nu ε dioo koc̄en, ε wvù mum dūnce diew ye endan fele yî diew ye yî me nfewci le, ε è to nya Nyo' wvù Mboyse wesebeene mvun̄gay mvudvu ê me le me enfewci.

⁴ Me nsaan̄ke ηwa' wvun fô wo le Taytus. Wo nu waa wem wvu kecεȳy yî mbee wvù è nu wesebeene bocii le. Nyo' Ice bô Klistu Jisos wvù Mboyse wesebeene ebuw wo, enya wo bô nyεkeey.

Lemme di Taytus to shεεε Klet keege

⁵ Shieε wvù me nto ncin̄'yεε wo le Klet to nu le wo eshεε en̄le mwεem mvù nu ε lem̄lem, ebvuu egeε bocee bintaashe bi bonyii bo mbee le bilaante le bicii ê je yî me nto ndūnceε ê wo le. ⁶ Wee keenu cee kentaashe nu ε wvù ken̄ke keenu wee wvù yaa ken̄ke ke fiεε fi bó ebaci wvù yî dvù le ke. Wvù ken̄ke keenu dwee kpwoon̄ mwaan̄, ε boom bew nu bonyii bo mbee le, ε è yaa nu bô bonyii yene le bó ghan̄ghan̄e lo ken̄ε t̄myi bikuu ke. ⁷ No cee ekole ke kentaashe le nu wee lemme Nyo', tu ke wvù ken̄ke keek̄en̄ke fiεε fi bó ebaci wvù yî dvù le ke. Ke wvù ken̄ke keedūnci ye ken̄ε ken̄ke shém̄ yî ton̄'yεen̄ ken̄ε nu wvù wuu mbvuum ε mó koole ke. Ke wvù ken̄ke keenu wvù wamene bonyii ken̄ε wvù kuun̄ke ke ε è nu s̄ew ke. ⁸ Wvù ken̄ke keenu wvù fiisene bonyii bo ghane le, koon̄ke fiεε fi è nu fi jee, gee mwεem bô bvufee, ken̄ke nce

wvu teytesy, keŋke nce wvù yuule, kee keejice ye ye le. ⁹ Wvù keŋke keenu wvù jici n'yeyi wvù è nu wvu leŋ wvù bó yeyi wvù dvù ntay, wvu le wvù enyaa ntefe ê bonyii bii ε è nu n'yeyi wvù è nu wvu leŋ e, ebvuu etooshi ten bonyii bò kicine n'yeyi wvudvu.

Bó ecilè n'yeyi bonyii bo mbiay e

¹⁰ Me njemyi nen njefo bonyii nu dvù nteen bò temyi bikuu, bò jemyi díew yi ecici, læle bonyii, efey mvunciim ngoo bonyii ba bò leeme ke le bó keŋke keetfuuse bonyii yew. ¹¹ Boban nu bonyii bò bó eban lo dew yibo, njefo bó ghane bvunŋe yéw bonyii yicii no bó yeyi mwεem mvù bó yaa keŋke keeyeyi ke. E bó gee nonen ε è nu nje bigew bi ecici bi bó kuunke. ¹² Bonyii ban nu ε wee wvubo mvu keβεε wvù bó duu le è nu wee ntum Nyo' wvubo to jeme wase ekume bó gayte le, “Bonyii bo Klet ké no nu bonyii bo mbiay e sekicii. Bó nu lo nyám yi ŋkpwaante yi befe, nu biwelencoy bi wuwte ke ε è nu mwεem mvudien.” ¹³ Njeme wvudvu wvun ekume bó nu lo keceey. Nonen è looci tooshi lo bó dew yibole, wvu le bó ekeŋke mbee ε è nu wvu leŋ, ¹⁴ efey fo bó enya bikuu bibole eyuuke ε è nu mvumanŋaan mvu Bojuu le, keβεε mwεem mvù bonyii bò nu ε tun mwεem mvu keceey mvù Nyo' gayte le bonyii ebii dvù le. ¹⁵ Bonyii dioo keŋke mvuntelem mvù yuule, ε mwεem mvunciim no yuule fô bó le. Geenen, bó dioo keŋke mvuntelem mvù yiile se bó keŋke mbee, fiεε saa enu dvù fi yuule fô bó le ke, njefo boŋkpawace bobole bó je yi mvuntelem mvubole nu jó, nu ε befe wase. ¹⁶ Boba bonyii duu le bó kee Nyo', geenen ε gee dibole kaa dunçi le bó nu ε ma lo Nyo'. Nce wvubo nyene baay, ε bó temyi bikuu. Ke bó nu bonyii bò nulo ege naa lo fiεε fi jee ke.

2

Bon'yeyi ekume kenge kè jee

¹ Fô wo le Taytus, fiuw nu ε wo keŋke keeyeyi bonyii ε è nu bó mwεem mvù cemsene è n'yeyi wvu leŋ e. ² E teetè bolemse bò nu wase ngaybonyii le bó ejici ye yibole yi fiεε le ficii, keŋkè n'wvum fô bikuu bibole, geé mwεem diewe bonyii bò keŋke bvufee le, keŋkè mbee ε è nu wvu leŋ, keŋkè keŋkonen ε è nu ke leŋ, kuulè shém yi boŋgew e bocii.

³ E teetè ten bokene bò nu wase ngaybonyii le bó ekeŋkè kenge ε è nu kè dunçi n'wvum fô Nyo' le. Fo bó ekunsenè mvunŋunsen ke. Fo bó enù bonfaw bo mbvuum e ke. Bó eyeyi bonyii ε è nu bó mwεem mvù jee.

⁴ Nonen, é bó emum eteete ŋgon bokene no è nulo é bó ekoŋke bole' bobole noo boom bobole, ⁵ bvuu geé mwεem diewe bonyii bò keŋke bvufee le, ceé nce wvù yuule, tawtenè yéw yibole, keŋkè mvuntelem mvù jee fô bonyii le, yuukè bole' bobole. Nonen, wee saa ebvuu enu dvù wvù nulo ejeme diéw yi befe ekume diéw Nyo' ke.

⁶ E nu ke leŋleŋ no wo nu ejemyi è cubonyii le bó keŋke keegeé mwεem diéw bonyii bò keŋke bvufee le. ⁷ E dunçi kenge kè jee yi fiεε ficii fi wo gee le, wvu le bonyii eyenè beŋene. Seke wo yeyi bonyii bó fiεε, ε wo lese fitele fiuw ficii yi dvù le, no yeyi bó shiee, ⁸ ε njeme wo nu wvu leŋ wvù è nulo wee saa ekeŋke

fiεε fi befe keejeme ente jodvu κε. Nonεn, ε bonyii bò kicine beene ewuumεn njefo κε bó κεηκε fiεε fi befe keejeme εκυμε beene κε.

⁹ Ε teetè bonfaw λε bó enya bikuu bibole ε bonyii bò κεηκε bó, egeè fiεε ficii no bó gomte λε bó egeè. Fo bó etfuusè fiεε dew yibole κε. ¹⁰ Fo bó esoonkè mwεεm mvubole κε. Bó κεηκε keeduηci lo ε jé le yicii λε bó nu bonyii bo keceεy e. Ε bó gee nonεn yí fiεε ficii le, ε bonyii emum eyene n'yεεyi wvu εκυμε Nyo' wvù Mboyse wesebeene le, le ε nu fiεε ε fi κεηκε njon.

¹¹ Ε γεεyí bó nonεn, njefo mbuwma Nyo' keeboyse bonyii nu ε to wase wvu λε ε nelo ε bonyii bocii ke eboy. ¹² Mbuwma wvun γεεyi beene λε beene ecine nce wvù yaa nu κε wvù Nyo' gomte le, bó λε fo beene eκεηκε shiee wvu baay yí mwεεm mvu yí nshε le κε. Λε beene eceè bó bvufee bvuseεbeene fò bvucii, ceè nce wvu teytey noo nce wvù Nyo' gomte yí won wvun e. ¹³ Beene eceè nonεn, ceyte bvujonke bvù beene taale fwe yí dvù le bvù nu ke ebuynεn, bvù ε nu bvukuke bvυ Nyo' wesebeene wvu baay wvù ε nu Mboyse wvù Jisos Klistu le. ¹⁴ Wvù to nu ε nya ekole kew nje yese beene keesum beene yí bibefe le bicii, keege ε beene eyuule, nu bonyii bew bó κεηκε shiee wvu baay keegeε ge di jee.

¹⁵ Mvun nu mwεεm mvù wo κεηκε keeyεεyi bonyii dvù. Ε teetè bó, duηci bojay bobole bó mvunγay mvunciim mvù wo κεηκε. Fo wo ebee ε wee ejin wo κε.

3

No è nulo é gee di bonyii bo mbee le enù

¹ Ε tamci bonyii bo mbee le λε bó eyuukè bonyii bò saake won bó bó κεηκε mvunγay ε bó we le. Bó egeè fiεε fi bó gayte, enù ε bó ε seyse keegeε fiεε ficii fi ε nu fi λη. ² Fo bó ejemyi fiεε fi befe εκυμε wee κε. Fo bó ewaalè diwaa κε. Bó enù wεε, joo bikuu bibole fokuse fwe dvu bonyii bocii. ³ Ε kumyi λε beene tεn to shee gee keyuη, tεmyi bikuu, jayte je. Beene to nu bonfaw bo mwεεm e jεey jεey mvù ye yesebene to koonke, bvuu diee bikuu bisεεbeene. Beene to ceε nce wesebeene κεηκε κε ε è nu mvuntelem mvù befe bó kendon ke benεεn, ε bonyii bane beene ε beene bane tεn bonyii.

⁴ Geenεn, ε Nyo' wvù Mboyse wesebeene ke dioo duηce fitele fiew fi jee bó κεηkonεn kew fò beene le, ⁵ mum boyse beene. Ke wvù to boyse beene nje fiεε fimew fi λη fi beene to gee κε. Wvù to boyse nje shen ye fele yí ncuke wvù wvù to cukεε beene ε beene κεηκε mboo wvu fwe le, ε Keyoy ke Yuule kumεn beene ε beene no nu bonyii bo bofe κεηκε nshii wvu fwe. ⁶ Keyoy ke Yuule kin nu ε wvù to looce tfuw lo yí yese beene le fele yí Jisos Klistu wvù Mboyse wesebeene le. ⁷ Wvù to ge nonεn wvu λε wen ebuw lo beene, ejo beene λε beene nu σε jay, emum enu bondiela bew taale fwe keeke eκεηκε nshii wvù mεy lo. ⁸ Njeme wvù me njeme wvun nu naa lo keceεy.

Me nshieele naa λε wo ejemyi ciise lo mwεεm mvun εε bonyii, wvu λε bonyii bó nu ε bee Nyo' le eyen λε bó enya bikuu bibole keegeε gee di jee. Mvun nu naa mwεεm mvù jee baay, ε mvù too bó σεw fò bonyii le bocii. ⁹ Geenεn, ε

2:9 1Tim 6:1-2 2:10 3:4 2:12 Efe 1:4; 1Jon 2:16 2:13 1Kol 1:7; 1Tes 1:10 2:14 3:14; Ksm 19:5; Esek 11:20; Gal 1:4; Efe 2:10; 1Tim 2:6; Ibu 13:12; 1Bi 2:9; 1Jon 3:16 3:1 Lum 13:1-7; 1Bi 1:13-17
 3:3 1Kol 6:11; Efe 5:8 3:4 1:3; 2:10-11; 1Tim 1:1; 2:3; 4:10; Tay 3:6 3:5 Jon 3:5; Lum 6:4; Efe 2:8-9; 5:26; 2Tim 1:9; 1Bi 1:3 3:6 Lum 8:9-16; 1Kol 6:11; Gal 5:25; 2:13; Fili 3:20; 2Tim 1:10; Tay 3:4; 2Bi 1:11; 1Jon 4:14 3:7 Lum 3:24 3:9 1:10-16 3:9 1:14; 1Tim 1:4

wεmtè bombew bo keyun e, bô ediee ε bo'icee dikfuu yò bonyii ke she taanke. Ε wεmtè tεn mvun̄kicεn bô diwaa di ekumε bonci bo Bojuu le. Kε mvumvun mwεεm keηke naa lo sεw kε. Ε nu mwεεm mvu εcici. ¹⁰ Ε wee nu dvù wvù too bô keηgawsεn, é wo jeme ê wvù. Ε wo jeme ê wvù kan mwaan ε buy bokan bofεε sε wvù lu, é wo cinε je ye le. ¹¹ Ε keè lε wvuwe wee nu ε wvù ε cinε wase je yì lεη e ε no bvuyte lo, ε nce we nu wvu kebefε, ε wvù ε lese wase εkolε kew ηgεw e.

Njeme bô bon̄gayma bo fokemεse

¹² Me nu ηke enciinse Atemas kenεε Tikikus fô wo le. Wvù ke dioo ε to, ε wo mom naa ntay keeto fô me le Nikobolis. Ε nu jó jò me nu ε nseyse lε me nu ηke enu yì kefew ke nffum wvù tεmyi le. ¹³ Momε naa ntay keefice Senas wvù wee wvù looci kee bonci, bô Abolos yì lεne dibole. Momε eyεn lε bó nu ε keηke fiεε ficii fi bó shieele. ¹⁴ Bonyii boseεbeene tεn keηke keeyεyi keenya bikuu bibole keegeε dilemme di jee, wvu lε è nulo é bó efici yì mwεεm mvù nu shiee le lε bó efice le. Fo bó enù kε lo εcici kε.

¹⁵ Bonyii bocii bô nu fεn bee bó ciinse ηgayma ê wo. Gayε bonyii bo mbee le bocii bô koonke beene. Nyo' ebuw ben bocii.

Nwa' wvù Baul to san̄εε ê Filemun Fiεε fi nu ê Nwa' Filemun wvun e

Filemun to nu wee Klistu, ε è nelo enu ε wvù to nu wee kentaashε ke Kolose. Ε to nu wee ε bó kee wvù ntaɣ. Wvù to keɲke nfwa ε bó tenje le Onesimus. Ε nfwa wvudvu ke ne lewte mum gen buynen yî Baul e yew ncaw e. Ε Baul ke ge ε Onesimus mum tu wee Klistu.

Nwa' wvun nu ε Baul to san̄j fô Filemun e keeleke le wvù ekase ejo Onesimus é wvù elemtè wvù le no wvù to shee lemte. Ε Baul mum ciinse Onesimus fô wvù le leke le wvù eleεshe fiεε fi wvù to geε efiisen wvù wase diεwe waa bwee yî Klistu le.

Bikuu bi mwεem e ê ηwa' wvun e

1-3 Ken̄kwε

4-7 Ε Baul bense Filemun

8-22 Ε Baul leke le Filemun efiisen Onesimus

23-25 N̄gayma wvu fokemεse

1 Ε nu me wvù Baul, ε me nu yî ncaw e nje me nu wee Klistu Jisos. Ε nu bee waa bwee wesebeene wvù Timatio. Me nsaan̄ke ηwa' wvun fô Filemun wvù nsaa yesebeene shém wvù bee bó lemte yî fiεε le fimwaan̄, ² noo fô Afia wvù jεme yesebeene le, bô Alkibus wvù beene ε bó diuu yî fiεε le fimwaan̄ diεwe bonyii bo jem e, noo fô kentaashε ke bonyii bo mbee le kè taashi é wo yew e. ³ Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembon̄en, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù leεtene.

Ε Baul nya keyoone ê Nyo' nje Filemun

⁴ Filemun, me ηke ndioo mbunlee sekecii en̄kume wo, no nyaa ke ε è nu keyoone ê Nyo' wεm ekumε wo, ⁵ njefo me n'yuuke no wo nu ε lese fitele yî Tata Jisos e, ε no koon̄ke bonyii bô è nu bo Nyo' le bocii. ⁶ Me ε no mbunlee le no wo nu ε lese wase fitele yî Jisos e, ben ε bonyii bo Nyo' le ε no nu yî kentaashε le, fifin ege é wo emεse ekiεε mwεem mvù jee mvunciim mvù è nu mvuseεbeene bô nu ε taashε bô bo Klistu. ⁷ Waa bwεem, kfuu ken̄kon̄en kè wo keɲke fô bonyii bo Nyo' le, gee ε mvuntelem mvubole leεtene, nu ε ge me ε no n'yuuke njon̄ baay, ε fitele fiem ten̄ yvuwse.

Ε Baul leke Filemun ekumε Onesimus

⁸ Fiεε fimew ε mum ε no nu dvù fi me nshieele le wo ege, ε è be nulo é me en̄gay lo bô mvun̄gay mvù me ηken̄ke diεwe wee Klistu le le wo ege. ⁹ Geen̄en, nje ken̄kon̄en, me nu en̄ku lo can é wo. Me wvù Baul nu wase ηgaywee, ε me mbvuu nu yî ncaw e keseen nje saaka wvu ekumε Klistu Jisos. ¹⁰ Me ε no ηkule can é wo ekumε waa wεm wvù Onesimus wvun. Me nto njo wvù waa wεm e yî mbee le nu yew ncaw e fεn. ¹¹ Fwele to nu ε wvù nu fiεε fi εcici fô wo le. Keseen wvù ε no looci wase nu naa wee fô bee wo le bocii.

¹² Me ε no ntfuuse wvù jim fô wo le keseen. Wvù looci nu fitele fiem. ¹³ Me ηkoon̄ke le è be nulo é me en̄geε wvù mbew yem e é wvù etaale fô me le fô

bvudvuu bwuw e no me nu yí ncaw e fɛn nje saaka wvù jee wvu ekumɛ Jisos. ¹⁴ Geenɛn, me ɛ n'yɛn lɛ kɛ è nulo é me ɛnɛge fiɛɛ diɛwɛ fifin e sɛ wo kee fó kɛ, njefo kɛ me ɛgomte lɛ lemme diuw di jee di wo gee fô me le enù kɛ diɛwɛ me ɛnkane lo wo kɛ. Me ɛgomte lɛ fi enù no fitele fiuw nu ɛ bee.

¹⁵ Sekemew ɛ Onesimus to nɛ ê wo ɛjise yí kefew e caan nɛn, lɛ wvù ke dioo ɛ tu jim, é ben ɛ wvù emum enù wase kemakaa, ¹⁶ ɛ wvù yaa bvuu nu nfwa kɛ, ɛ wvù fele wase nfwa. Wvù nu wase waa bwoo shém yí Klistu le, ɛ wvù nu tɛn fô me le baay sɛ ge fô wo le, no wvù nu wee wo lemme bvuu nu wee Tata. ¹⁷ Nonɛn, é wo fɛn nu ɛ yɛn lɛ bee wo nu yí kentaashɛ le, é wo fiisɛn wvù no è be nu me é wo efiisɛn. ¹⁸ Ɛ è nu lɛ wvù to nu ɛ jay fiɛɛ fô wo le, kɛɛɛ lɛ, wvù kɛɛkɛ fioo ben ɛ wvù, é wo gɛɛ ê diee diem e. ¹⁹ Me nsaankɛ fin ɛ è nu bô kebo kem lɛ, “Me wvù Baul nu ɛkɛ enlaw.” Me njemyi nɛn ɛ kɛ shieɛ nu dvù wvù me nshe nseɛ lo lɛ, wo tɛn kɛɛkɛ fioo bee wo kɛ. Nshii wvù wo kɛɛkɛ keseen nu nje me. ²⁰ Nonɛn waa bwɛɛm, ficɛ kɛ me njefo bee wo nu bonyii bo Tata le. Geɛ nonɛn nje kentaashɛ ke bee wo le yí Klistu le é ye ejoɛ me. ²¹ Me nsaankɛ ê wo nɛn, ɛkɛ naa ntay lɛ wo nu ebee keege fiɛɛ fi me ɛgayte, ɛ wo nu dioo gee, ege naa efesɛn lo.

²² Keebvuu bise fó, seyse bvudvuu bvɛ nce le ê me, njefo me ntaale fwe ɛkɛ lɛ Nyo' nu eyuw bunle yene eciinse me fô ben e.

Ngayma

²³ Ɛbaflas wvù nu bee bó yí ncaw e fɛn nje saaka wvu ekumɛ Klistu Jisos, gayte wo le. ²⁴ Maaku, Alistakus, Demas noo Luk bô bee bó lemte yí kentaashɛ le, gayte tɛn wo le. ²⁵ Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonɛn kew é kí efici biyoy binɛn.

N̄wa' wvù bó to san̄εε ê Bo'ibulu Fiεε fi nu ê N̄wa' Ibulu wvun e

Kε beene looci kee wee wvù to san̄εε n̄wa' wvun kε, geenεn ε beene kee le bó to san̄ fô bonyii bo Klistu le bò nu Bo'ibulu. Bo'ibulu nu diee di Bojuu le dimew. Bó to san̄ keege le Bojuu bò to nu ε lese wase fitele yî Klistu le emεy kε eleeme yî dvù le, naa no bon̄gew to cim too fô bó le jé le jé le. ε to nu ten keege é bó ekiεε le mon̄kan mo mon̄fem mò Jisos to dvù ken̄ke mvun̄gay fele mo moyvuum. Bó to san̄ ten keetefe bó le bó ekeè le fiεε fi Nyo' nu ε kaw bonyii dvù nu ε kε fí yaa nu ke esoy kuse kε. Bó nu ε dun̄ce le mwεem mvù Klistu wvù Waa Nyo' nu ε to dvù fele mvu bonyii bo ntum Nyo' bo fwele le, njefo mvubole to nu kε lo bin̄jin̄jin̄, ε Klistu ε to wase bó mwεem mvù è nu mvu keceεy.

Bikuu bi mwεem e ê n̄wa' wvun e

1:1-3 Klistu looci nu wunte Nyo' keβεε

1:4-2:18 Klistu fele bonceendaa bo Nyo' le

3:1-4:13 Klistu fele Muses bó Yoshua

4:14-7:28 Klistu nu cee ncese wvù fele bocee ncese bocii

8:1-9:28 Mon̄kan mò Klistu to dvù fele mo moyvuum

10:1-39 Ncese wvù Klistu to gee fele boncese bocii

11:1-12:29 Ekumε keelese fitele yî Nyo' le

13:1-25 Ntefe wvu fokemεse

Nyo' nu ε jeme wase ê beene ε è nu diuw Waa we le

¹ ε to shee nu fwele, ε Nyo' jemyi ê bo'icee bosεεbeene dew bonyii bew bo ntum e bokaŋ e nteen bó ê jé le jεεy jεεy. ² Geenεn, è dioo nu εdiuw εyan yo fokemεse le, wvù ε jeme wase ê beene ε è nu diuw Waa we le. ε nu Waa we wvun wvù wvù nu ε gee le wen nu ke enya fiεε ficii can ye le é wvù esaakè. ε è nu wvù wvù Nyo' to bomεε won̄ bó fiεε ficii can ye le. ³ N'yuu Nyo' lawkene yî ye le, ε wvù nu wunte Nyo' keβεε. ε nu wvù wvù gee ε εbulε bó nshε se nu dvù. ε wvù gee ε è nu bó diεw ye yî ken̄ke mvun̄gay e. Wvù to nu ε man bibefe bisεεbeene. No wvù man nonεn mum ben we shii ê εbo ke εceεy ke Nyo' Bvukukε le.

Waa Nyo' kuuke fele bonceendaa bo Nyo' le

⁴ Fí ε mum ε no nu le Waa Nyo' kuuke naa baay fele bonceendaa bo Nyo' le, kε len̄len̄ no diee di Nyo' teje wvù dvù kuuke naa ten baay fele dibole. ⁵ Beene kee le wvù kuuke lo njefo kε nceendaa Nyo' mvu nu dvù wvù Nyo' ke nu ε yuu wase gay ê wvù le,
“Wo nu Waa wεm,
ε εben nu ε me ε n̄gay wase le me nu Ico” kε.
ε kε mvu nu dvù wvù wvù ke nu ε yuu wase jeme ekumε wvù le,
“Me nu n̄ke enu Ice,
ε wvù nu Waa wεm” kε.

6 $\text{\textcircled{E}}$ to nu kefew kè Nyo' to nu keetum Waa we wvu fwe wvun yí woy wvun e,
 $\text{\textcircled{E}}$ wvú gay le,

bonceendaa bowene bocii ewvumtè wvú.

7 $\text{\textcircled{E}}$ fi $\text{\textcircled{E}}$ fi Nyo' to jemy $\text{\textcircled{E}}$ ekum $\text{\textcircled{E}}$ bonceendaa bew nu le,

wen gee $\text{\textcircled{E}}$ bó nu di $\text{\textcircled{E}}$ w $\text{\textcircled{E}}$ fwefwe le,
 gee $\text{\textcircled{E}}$ ten $\text{\textcircled{E}}$ bó bò nu bonyii bowene bo lemme le
 nu di $\text{\textcircled{E}}$ w $\text{\textcircled{E}}$ elem $\text{\textcircled{E}}$ nguy e.

8 $\text{\textcircled{E}}$ dioo tu fô Waa we, $\text{\textcircled{E}}$ wvú gay le,

“O Nyo', wo nu ke eshii yí kawla wo le esaake sekecii se nka.

Nce wvu teyey nu ke enu ketoome ke bvunfon bwuw e.

9 Wo koonke $\text{\textcircled{E}}$ è nu fi $\text{\textcircled{E}}$ fi teyey, bane fi befe.

Nonen me wvú Nyo' wvú nu Nyo' wo

$\text{\textcircled{E}}$ mum $\text{\textcircled{E}}$ mbense wo $\text{\textcircled{E}}$ nfey ngoo yo,

no me nu $\text{\textcircled{E}}$ n'yefe wo bó nsusu bonfon yì è nu yi bvujonke.”

10 $\text{\textcircled{E}}$ wvú bvuu jeme ten ê Waa we le,

“Tata, è nu wo wvú to hom $\text{\textcircled{E}}$ nsh $\text{\textcircled{E}}$ fonkew,

$\text{\textcircled{E}}$ mw $\text{\textcircled{E}}$ m mvunciim mvú nu we nu lemme di ebo kuw e.

11 Mw $\text{\textcircled{E}}$ m mvun nu ke eka, geen $\text{\textcircled{E}}$ è sh $\text{\textcircled{E}}$ ke wo.

Mvú nu ke eyvum $\text{\textcircled{E}}$ di $\text{\textcircled{E}}$ w $\text{\textcircled{E}}$ ndvú le.

12 Wo nu ke ekewe mvú di $\text{\textcircled{E}}$ w $\text{\textcircled{E}}$ kekum e.

Mvú nu ke ekum $\text{\textcircled{E}}$ di $\text{\textcircled{E}}$ w $\text{\textcircled{E}}$ no ndvu ké kpwe ncom.

Geen wo nu ke emey ke nu no wo nu.

Ke bilum biuw nu ke eyuu eka ke.”

13 $\text{\textcircled{E}}$ nu nceendaa Nyo' mvu wvú la wvú Nyo' ke nu $\text{\textcircled{E}}$ yuu wase gay ê wvú le,

“Shiile ê ebo kem ke ecey e,

egen ebuy kefew kè me nu nke enjike

bonyii buw bo bvuban e ê wo ejise

di $\text{\textcircled{E}}$ w $\text{\textcircled{E}}$ kedvuush $\text{\textcircled{E}}$ ke bikaa biuw e,

ê wo etome bikaa yí bó le?”

14 Bonceendaa bo Nyo' le ban nu ke lo biyoy bi lemte Nyo' le, $\text{\textcircled{E}}$ wvú tumte $\text{\textcircled{E}}$ bi

ghane fici bonyii bò nu ke eke $\text{\textcircled{E}}$ mboyma.

2

Fo beene emwase mboyma wvú jisos to ghane fewci ekumè wvú ke

1 Fí $\text{\textcircled{E}}$ mum $\text{\textcircled{E}}$ no nu le beene ke nke keege $\text{\textcircled{E}}$ bvufee naa ntay yí fi $\text{\textcircled{E}}$ fi beene to yu $\text{\textcircled{E}}$ le, wvu le fo beene ke ene ebvuyte lo ke. 2 Beene kpwaake le, è bontum bò bonceendaa bo Nyo' le to teete fwele to nu fi $\text{\textcircled{E}}$ fi fi temyi naa baay, è wee ké engoy mvu ke n $\text{\textcircled{E}}$ etun keege no bó gayte, è mw $\text{\textcircled{E}}$ ten ke nlawma wvudvu ke le nle n, 3 è ke ege la è beene enu se bó $\text{\textcircled{E}}$ y $\text{\textcircled{E}}$ nge w fen $\text{\textcircled{E}}$ beene $\text{\textcircled{E}}$ jo mboyma wvú kuuke wvun ke lo n $\text{\textcircled{E}}$ w? Mboyma wvun to yaw Tata Jisos no fewci ekumè wvú, $\text{\textcircled{E}}$ bonyii bò to yu $\text{\textcircled{E}}$ no wvú fewci ke mum tom ten ke ceey kedvu no bó to fewci ê beene. 4 $\text{\textcircled{E}}$ Nyo' ten to nu $\text{\textcircled{E}}$ tom bó mw $\text{\textcircled{E}}$ m mvú dunji mvun gay mvu mwew noo binghaw bi mw $\text{\textcircled{E}}$ m e noo mw $\text{\textcircled{E}}$ m mvu diuw wvú yum $\text{\textcircled{E}}$ e mvú bó to gee. $\text{\textcircled{E}}$ wvú bvuu gawce nnyá Keyoy ke Yuule no wvú to shieele keetom dvú.

Jisos nu wee wvú nu $\text{\textcircled{E}}$ ce je mboyma fô beene le

⁵ Nyo' to baa gee won wvu fwε wvù bese fewci ekumε wvù wvun le è nu ke esaake bonceendaa bew ke. ⁶ Bó nu ε sanj bvudvuu bvumew e ê Nwa' Nyo' le ekumε saaka wvun le,

“Wee wvu wum nu naa la wvù wo kpwaake ekumε wvù?”

Waa wee wvu wum nu naa la wvù wo keŋke shiee we?

⁷ Yí kefew e nen caan nu ε wo to ge ε wvù no nu yí bvudvuu le ε bvù nu ekuse jo bvυ bonceendaa buw e.

ε wo ke ghaa wvù ε wvù no keŋke bvukuke bô n'wvum.

⁸ Wo nu ε gee mwεem mvunciim ekuse jo wvù, wvù ε no saake.”

No Nyo' to gekεε mwεem mvunciim ekuse jo wee wvu wum, fiεε fimew baa bvuu nu dvù fi nu se fi nu ê wvù ekuse ke. Naa no fi cim nu nonen, nu ε ke beene yene wase le mwεem mvunciim nu ê wee wvu wum ekuse ke. ⁹ Geenεn Jisos nu wee wvù beene yene le yí kefew e nen caan nu ε Nyo' to ge ε bvudvuu bwew no nu ekuse jo bvυ bonceendaa bew e. ε Nyo' ke bense wvù ε wvù no keŋke bvukuke bô n'wvum njefo wvù to nu ε yen ηgew kpwe, wvu le wvù ekpwe kpwe wee tfuu nje mbuwma wvu Nyo' fô bonyii le. ¹⁰ ε nu Nyo' wvù ge mwεem mvunciim, ε mwεem mvunciim nu mwew. No wvù to gomte le wen nu ke ejo bonyii bocii bô è nu boom bew é bô eley bvukuke bwew e, ε fi mum no nu naa leŋ le wvù ege é Jisos eyen ηgew wvu le wvù enù ε wvù ε kpwenten ε gen ε mese wee wvù eceε je mboyima fô bó le. ¹¹ Wvù wvù Jisos wvù gee ε bonyii se yuule ê Nyo' ejise, nu ε bô bonyii bodvu bô wvù gee ε bó yuule, keŋke Icee bó mwaan. ε nu fiεε fi ke wvù wuumene keetenje bó le boom bo bwew wen e ke. ¹² Wvù to nu ε gay ê Nyo' kefew kemew e le,

“Me nu ηke encawsee diee diuw we ê boom bo bwεem e ente.”

Me nu ηke en'yemte mbensee wo ê kentaashe kebole ente.”

¹³ ε wvù bvuu gay le,

“Me nu ηke engee bvufee bwem yí Nyo' le.”

Bvuu kase gay le,

“Me wvun fen bee boom bô Nyo' nu ε nya ê me bocii.”

¹⁴ No boom bô wvù gayte ban nu bonyii ε bó keŋke nyam ye bô εlemε, ε wvù wvù Jisos mum jo ten nyam ye wee wvu wum, wvu le è nulo é wvù ke ekpwe keengoy dewle wvù keŋke mvunŋgay mvu kpwe le. ¹⁵ ε wvù ke ge nonen mum bvuse bonyii bô to cee bvunfaw e yí nshii wvubole tfuu njefo bó to fane kpwe.

¹⁶ Fílooci yuule naa ntay le ke wvù to keŋke shiee ε è nu fô bonceendaa bo Nyo' le ke. Wvù to keŋke ε è nu fô kfuu di Aba'am e. ¹⁷ ε nu fiεε fi to gee ε Jisos se tu diεwe boom bo bwew le yí fiεε le ficii, wvu le wvù enù ekole ke bocee ncese le kebole wvù camte shen fô bó le, ε wvù ε lese ten fitele yí lemme di Nyo' le keege keman é Nyo' eleεshe bibefe bibole. ¹⁸ No wvù to yenεε ηgew, ε mmom to fô wvù le, wvù ε mum ε no kee no è nulo é wvù efii bonyii bô mmom too ten fô bó le.

3

Jisos kuuke fele Muses

¹ Nonen boom bo bwεem e bô è nu bonyii bo Nyo' le, ε bó e tee ten bó le bó ke eley won wvu we le, ben egeε bvufee yí Jisos e. Wvù nu waa ntum Nyo'

2:6 Mben 8:4-6 **2:8** Mben 8:4-6; 1Kol 15:27 **2:9** Fili 2:8-9 **2:10** 1Kol 8:6; 12:2; Lem 3:15
2:11 Mat 25:40; 12:50; Jon 20:17 **2:12** Mben 22:22 **2:13** Yesa 8:17-18 **2:14** 2:17; Jon 1:14;
Jon 8:44; 12:31; 1Jon 3:8; Mwm 12:10 **2:15** Lum 8:21 **2:16** Yesa 41:8-9 **2:17** 4:14; 5:2; Fili
2:7; 1Jon 2:2 **2:18** 4:15; Mat 4:1-11 **3:1** 4:14

bvuu nu ekolε ke bocee ncese le ke mbee wvù beene ké no seje é bonyii le. ²Wvù to lemte bô fitele fiew ficii fô Nyo' wvù to gekeε wvù le wvù elemte wvù le ke no Muses ten to lemte bô fiew fitele ficii yew dvu Nyo'. ³Geenen, Jisos nu wee wvù bó ebenseè ntay fele Muses ke lenlen no wee ké bomte yew ε bó no bensee wvù fele yew yidvu. ⁴Ke yew mi nu dvù yì nu se è bom wee ke. Geenen, Nyo' nu wvù bom mwεem mvunciim. ⁵Muses to lemte naa ntay bô fitele fiew yew Nyo' le yicii diεwe waa lemme le. E mwεem mvunciim mvù wvù to gee to tomte ε è nu fiεε fi Nyo' to nu keeke eyuu ejeme. ⁶E Klistu ke lem ten yew dvu Nyo' bô fitele fiew ficii ε è nu diεwe waa yew e. Yew Nyo' yin nu beene fen é beene leeme temyi yì fiεε fi beene nu ε kuu shém ε no taale fwe yì dvù le bô kembense yε.

Fo wee emwase fiεε fi Nyo' le ke

⁷Beene eyuw le fiεε fi Keyoy ke Yuule to gayεε. Kí to nu ε gay le, “É ben yuw lo ε Nyo' ε jeme é ben εben,

⁸fo ben eteme bikuu diεwe no bo'icee bonen to seenene bô bo Nyo' diuu di bó to momte Nyo' ηkpwaante ke.

⁹É nu jó jò bo'icee bonen to momεε me wvù Nyo', yεn binghaw bi mwεem e bi me nto ngeε fô bó le yì bilum e mbaanyε.

¹⁰Nonen ε me nton'ye shém bee engokε ke bonyii le kedvu, mum ηgay le, ‘Ke mvuntelem mvubole ké no nu naa lo yì yεm e ke.

Bó baa kee wase je yεm ke.’

¹¹É shém ton'ye me ε me nlew lo le,

‘Ke è nu naa lo é bó ke eyuu eley bvudvuu bwem bvù nleεten e ke.’”

¹²Boom bo bwεem e, ben emum eyenè fo wee mvu ben e enù dvù wvù kenke fitele fi befe, fi tune keebē Nyo' le, nulo ege é ben ene ebase jim é Nyo' wvù kenke nshii le ke. ¹³Fiεε fi ben kenke keegeε nu le ben eteetè bikuu binen εdiuw ecii, no kefew kin nu kí kè bó teje é Nwa' Nyo' le le, “Ében.” Ben egeè nonen fo fiεε fi befe fimew ke ene elεwε wee é wvù ene etemyi ekole. ¹⁴Ben ekeè le beene nu wase fiεε fimwaan beene ε bo Klistu fen é beene ε mey ε no jici fiεε fi beene to leeme wase yì dvù le fwele ε gen ε mese. ¹⁵Ben ekumyì fiεε fi le,

“É ben yuw lo ε Nyo' ε jeme é ben εben,

fo ben eteme bikuu diεwe no bo'icee bonen to seenene bô bo Nyo' ke.”

¹⁶É nu baa bô to yuwεε ε Nyo' ε jeme é bó ε bó mwase lo no seenene bô wvù? Ke è nu bonyii bocii bô Muses to joe Ijiw buy bô bó le? ¹⁷É è nu baa bodvu bô Nyo' to ton'yεε shém bô bó yì bilum e mbaanyε? Ke è nu ke bó bô to gee bibefe, ke kpweken ηkpwaante jodvu le? ¹⁸É è bvuu nu baa bô Nyo' to lewεε le ke è nu naa lo é bó ke eyuu eley bvudvuu bvuwene bvù nleεten e ke? É nu ke bó bodvu bô to temyi bikuu le? ¹⁹Nonen beene nu ε yεn le ke bonyii bodvu to nulo egen eley bvudvuu bvudvu le ke, njefo bó to baa lese fitele yì Nyo' le ke.

4

Ekume keeley nleεten wvù wvu Nyo' le

¹Fí ε mum ε no nu le ηkawma wvù Nyo' to gekeε le bonyii nu ke eley nleεten e beε leeme ke fô. Nonen beene emum eyenè fo bó ke díoo etaa eyen ε wee

mvu ben e baa ekocen keeley wvú le ke. ² Saaka wvú jee wvun nu ε to wase fô beene le ke lenjen no wvú to toε fô bó le. Geenεn, saaka wvudvu wvú bó to yuwεε to baa fi bó ke, njefo wvú to to fô bó le ε bó fanε yaa bee wvú le ke. ³ Fô beene bò nu ε bee wvú le nu ε beene nulo eley nleεten wvudvu le. E bonyii bomew ba nu ε Nyo' to gay le,

“Shém to nu ε ton'ye me, ε me nlew lo le,

‘Kε bó nu ke eyuu eley naa lo nleεten wεm e ke.’”

Nyo' to jemyi nεn, naa ε lemme diew to ka wase fonkεw seke wvú to bomεε won. ⁴ Beene kee le bó nu ε san ε Nwa' Nyo' le bvudvuu bvumew e ekumε diuu di εdiuw εsooshwiε ε yin je le le,

“Nyo' to nu ε lem lemme dicii,

ε è ke dioo yinεn εdiuw εsooshwiε ε wvú leεten.”

⁵ E dioo nu bvudvuu bvú bô be jemyi wase fô bwε le, wvú ε bvuu ε jeme le,

“Kε bó nu ke eyuu eley naa nleεten wεm e ke.” ⁶ Fí nu keεεy le nleεten wvun beε ke fô. E bonyii bomew nu ke eley wvú le. E bonyii bò to yawεε yuw saaka wvú jee wvun to baa ley nleεten wvun e njefo bó to nu ε yuw, geenεn tun keege no wvú gayte. ⁷ Nonεn ε Nyo' mum kase gεε diuu dimew di wvú teje le “Eben.” No wvú gεkεε ke mum jeme diuw Nfon Dawe le ε bilum ε fey wase nteεn no bonyii bodvu to tunεε keege no wvú gayte. E fiεε fi wvú to jemyεε nu fi fi beene be yuuke wase le,

“E ben yuw lo ε Nyo' ε jeme ε ben εben,

fo ben etεme bikuu ke.”

⁸ E è nu le bvudvuu bvú Yohua to joε bonyii gεn ley bô bó fô to nu wase bvudvuu bvú nleεten e bvudvu, tu ke Nyo' to bee ebvuu ejeme ekumε diuu dimew le è nu di nleεten e ke. ⁹ Fí ε mum ε no nu le diuu di nleεten e beε dvú fwe fô bonyii bo Nyo' le diεwε di Nyo' to leεtenεε dvú diε le. ¹⁰ Fí ε no nu le, ε wee ley nleεten wvun e, tu mwεten ε leεten wase yí lemme diew e dicii lenjen no Nyo' to leεtenεε yí diew lemme le. ¹¹ Nonεn beene emomtè ntay keeke eley nleεten wvun e, wvu le fo wee mvu ke egbwε le è base ekole kè temyεεn wvú diεwε bonyii bo fwele ba le ke. ¹² Ben ekeè le diεw Nyo' kenke nshii, lemte. Yí koole fele nyo yí bô nu ε fon biba bicii. Yí ké no leyte gene buyte fô nshii bô keyoy ke wee le taashi, leyte ten ε biyuj bô bikufε bi wee le. Yí ké no bwaashi bonkpawεε noo mwεεm mvú nu ε fitele fi wee le. ¹³ Ke fiεε nu naa lo dvú fi Nyo' nu ε bom fi nulo enyiime ε wvú ejise ke. Mwεεm mvunciim yen'yi ε wvú ejise endan. E è nu wvú wvú beene kenke keeke etaje diuw ε wvú fwe.

Jisos nu εkolε ke bocee ncese le ke baay

¹⁴ Nonεn no beene be ε gay wase le beene kenke ekole ke bocee ncese le ke baay, kè è nu Jisos wvú Waa Nyo', ε wvú ε ben wase ε tosen εbulε ε gεn fowe, beene emum ejici mbee wvú beene ké no seje ε bonyii le ntay. ¹⁵ Ke εkolε ke bocee ncese le kesεbeene kin nu wee wvú nulo emaa kewεεyε kesεbeene wvu le wvú ecamtè shém fô beene le ke. E nu wee ε mmom to to wase ten fô wvú le jé le jé le no yí too fô beene le, geenεn ε wvú fanε yaa ge kebefε ke. ¹⁶ Nonεn beene emum ebenci too mbew kawla mbuwma Nyo' le se nfan wvu le wvú ecamtè shen fô beene le, ε dioo nu kefew kè fiεε ghaake beene ε wvú ebuw beene bô nfi we.

5

¹ Beene kee le bó ké baale ekole ke bocee ncese le é bonyii enteleŋ egeε le wvú elemtè Nyo' le nje bonyii, ε wvú mum no joo nnyá bonyii feese é Nyo', gee ten boncese fô bibefe bi bonyii le. ² No wvú wvú cee ncese nu ten ε wvú wεεyi jé le nteen, ε wvú mum no kee keenu nyekeye bô bonyii bô yaa kee ke mwεem bvuyte lo le. ³ Nje kewεεye kew kin, ε wvú mum no keŋke keegeε boncese fô biew bibefe le ke leŋleŋ no wvú gee fô bi bonyii bomew e. ⁴ Ke wee nulo ebense ekole kew le wen enú ekole ke bocee ncese le ke. É ké baa Nyo' mweten ke leŋleŋ no wvú to baλεε Elon. ⁵ É nu ke leŋleŋ no ke Klistu to baa bense ekole kew le wen enú ekole ke bocee ncese le ke. É to geke Nyo' wvú mum gay le, "Wo nu Waa wem, ε εben nu ε me ε ŋgay wase le me nu Ico."

⁶ É wvú bvuu gay bvdvuu bvumew e ten le, "Wo nu cee ncese wvú meŋ lo é je yi Melkisεdek nu jó le."

⁷ É to nu seke Jisos to nu fokuse fen, wvú to ké no bunlee sekeci leke fô Nyo' le, beele foweεwe shiwse misem fô wvú wvú Nyo' wvú nulo efi wvú can kpwe le. No é to nu wee ε wvú fane bvuu wvumte Nyo', ε Nyo' mum yuw bunle ye. ⁸ Naa no Jisos to nu Waa Nyo' nonen, bongew bô wvú to yeεε to nu ε ge ε wvú yeεyi keeyuuke ke ε è nu Nyo' le. ⁹ É Nyo' ke ge ε wvú no nu wee wvú nu ε kpwenten ε gen ε mese, wvú eboysee bonyii bô yuuke wvú le. É mboyma wvun nu wvú nu se ŋka. ¹⁰ No Nyo' gee nonen mum gee wvú le wvú enú ekole ke bocee ncese le diεwe Melkisεdek e.

Fo wee Klistu ebvuu etfuw bikaε ke

¹¹ Mwεem nu dvú nteen wvú bese beε keŋke keejeme ekume saaka wvun. Geenεn fi temyi keenele é fi eyuu fô ben e, njefo ben nu ε ne wase ε no leε baay keeyuw fiεε. ¹² É è be nu é leŋ e, tu è be yeεyi wase ben bonyii keseen. Ben ε kaa ε ne ε no nu le bó ebvuu ekase eyεεyi lo ben bô mwεem mvu ekume diεw Nyo', ε è nu mvú bó ké yaw kew yí dvú le. Ben beε diεwe mvunleŋ mvu boom e mvú beε yamte ε è nu emben, ε bó baa diee wase mwεem mvudien mvú temyi ke. ¹³ Ke è nulo é wee wvú beε yeεyi lo diεw Nyo' ekee fiεε fi leŋ é Nyo' ejise ke. Wvú nu diεwe finleŋ yi wan e fi beε yamte ε è nu emben e. ¹⁴ Mwεem mvudien mvú temyi nu ε è ké no diee bonyii bô nu ε bó e taw wase. Boban nu bonyii bô nu ε bó ε yeεyi wase keetaasse mwεem kee jeεy jeεy mvú jee bô mvú befe.

6

¹ No fi nu nonen, beene emum ecine n'yeεyi wvu ekume Klistu wvú wee ké yaw kew yeεyi le, egenè fwe ε è nu yí wvu bonyii bô nu ε taw wase le. Fo beene ebvuu ekew eleesé kenffuy ke n'yeεyi le kè le bonyii ekumen mvuntelem mvubole yí gee dibole di nulo etoo bó kpwe, noo n'yeεyi wvú le bonyii elese fitele yí Nyo' le ke. ² Ke è nulo ten é beene ebvuu ekew eyεεyi lo ekume no bó cuke bonyii, * bô keegeεle can yí bonyii le ke. É ke è nulo é beene ebvuu ekew eyεεyi ekume mbuy wvu yí kpwe le bô ekume nsaw wvú nsumten wvudvu nu wvú meŋ lo ke. ³ Mwεem mvun nu ε beene nulo ecine dvú egenè fwe fen ε Nyo' ε fi. ⁴ Beene ecine dvú njefo é bonyii nu ε bó to yuuse wase bó yí fiεε fi

5:1 4:14 5:2 2:17-18; 4:15; 7:28 5:3 7:27; 9:7; Lew 9:7; 16:6, 15 5:4 Ksm 28:1 5:5 1:5
5:6 Mben 110:4; Ibu 6:20 5:7 Mat 26:36-46 5:8 1:2; 4:14; 6:4-6; 7:3, 28; 10:29; Jon 1:34; 4:15;
Fili 2:8 5:9 7:27 5:10 5:6; 6:20 5:12 1Kol 3:2 5:14 13:9; Lum 16:19; 1Kol 14:20; Efe 4:14
6:1 9:14 6:2 Jon 3:25-26; Lem 19:1-6 * 6:2 Nuke bonyii wvun jemiyi ten ekume wvú Bojuu to
ké no gee. 6:4 2:1-3; 5:8; 10:26-29; 12:25; Mat 12:31; 1Jon 5:16

Nyo' le, ε bó ε mom wase nnya yì nèn'yi fowe, ε bó ε kèŋke wase tèn Keyoy ke Yuule, ε nε ε kase ε tfuw bikaa, tu ke je nu naa lo dvù yì è nulo é bó ebvuu ege é bó ekumen mvuntelem mvubole ekase etu jim ke. ⁵ Boban bonyii nu ε bó ε mom wase bvujonke bvu diw Nyo' le ε yuw, ε bvuu ε kίεε mvungay mvu nshii wvù too le. ⁶ É bó ley wase mwεεm mvun e, ε kase ε tfuw bikaa, tu ke je bvuu nu dvù keege é bó ekase ekumen mvuntelem mvubole etu jim ke, njefo fiεε fi bó ge nu ε bó kaase joo ε è nu Waa Nyo' taa yì kentam e bó can yibo, shoose ya le. ⁷ Wεε wvù jaŋ gbwee yì dvù le sekecii ε wvù nyaa mwεεm mvù bonyii bó bó lem wεε wvudvu nje bó le bó eboytè yì dvù le, ké no kèŋke kembonen ke Nyo' le. ⁸ Geenen, é è kuu bisafe bó bíay wene dvudvu, tu è nulo é bó eciese lo wvù, ke emum enε eton lo.

⁹ Nsáa yese shém, naa no bese cim jemiyi nèn, bese kee le ben leeme finε ε è nu yì mwεεm mvù jee fele mvubole, ε è nu mvù mvù too bó mboyma fò ben e. ¹⁰ Ke Nyo' nu Nyo' kenlow wvù nulo ke edaayε lemme dinεn di ben lemte noo kèŋkòŋen kè ben dŋnci ε kεw lo ε to ε buy keseen e fò bonyii bó è nu bew e nje ye ke. ¹¹ Shiee wese baay nu le wee bó ekole kew eleemè kε yì fifie fiεε le nonεn egeŋ emεse, wvu le ben ke ekeŋke fiεε fi ben nu ε lese bvufee bvucii ε no taale fwe yì dvù le. ¹² Fo ben egeè ŋgoy ke. Ben ebenεn bonyii bó to leseε fitele yì Nyo' le, no kuule shém se ke kèŋke fiεε fi Nyo' to kawεε.

Ke Nyo' ké kumen ŋkawma we ke

¹³ Ben ekume seke Nyo' to gee ŋkawma é Abla'am. Wvù to dioo gee kan ε è nu diee diw di wvù wvù Nyo' le, njefo ke wee mvu to bvuu nu dvù wvù kuuke fele wvù, wvù wvù ekan diee diw ke. ¹⁴ Wvù to dioo kan gay le, “Kecεy, me nu ŋke embuw wo enge é boom buw elone lo.” ¹⁵ No Abla'am yuwεε nonεn, mum no nu nyεkeey, ke mum ghan kèŋke fiεε fi Nyo' to kawεε fidvu. ¹⁶ É nu kecεy le wee ké diee kelew ekan ε è nu diee di wee wvù kuuke fele wvù le, ε kelew kedvu mum sumten nsaw. ¹⁷ É nu ke lenŋen no Nyo' to dioo gee ŋkawma no gomte keege le bonyii bó nu ke ekeŋke fiεε fi wvù kaw fin, ekiεε naa ntay le ke wen ké kumen fiεε fi wen gomte ke. É wvù dioo kaw mum die kelew. ¹⁸ No Nyo' to kawεε kase die kelew nonεn, ε mwεεm mvun mum buy mvunfεεm mvù è nulo bó saa ekumen ke, njefo mvù to buy ε è nu diuw Nyo' le, wvù yaa nu naa lo embiay mbiay ke. Nonεn beene bó nu ε lewte wase ε beε é wvù ekuse emum ekeŋkè mvuntelem mvù temyi keekaanten fiεε fi bó nu ε gee beene ε no taale fwe yì dvù le. ¹⁹ Fiεε fin fi beene taale fwe yì dvù le nu fi jici mvuntelem mvusebeene le cεy cεy, temyi diwε keŋ'wov e fo mvù ebuuke. É nu fi fi nu ke ege é beene efey eley egeŋ ente fò kecee ke Nyo' le ejim jo ndvu yì bó nu ε shεŋke ε ban jó dvù le. ²⁰ É è nu fò fò Jisot to leyεε wase diwεε nsafwe wesebeene le keekene bvudvuu é beene. Wvù nu ekole ke bocee ncese le wvù mεy lo é je yì Melkisedek nu jó le.

7

Ekume cee ncese wvù Melkisedek

¹ Melkisedek wvun to nu Nfon wvu Salem, bvuu nu cee ncese Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεεm Mvunciim e. É è ke no nu kefew kemew e, ε Abla'am laa jem yuwye bonfon nteen. É Melkisedek ke tasen bó wvù no wvù to kfuuyi,

mum lanj kembonen yí ye le. ² E Abla'am gaw mwεεm mvunciim mvù wvù to yowεε gbwen jem e biba yuufe, nya keba kemwaan̄ ê Melkisédek. Cee ncese wvun nu ε diee diew dun̄ci mwεεm mvunfεεm. Fi fwe nu le wvù nu “Nfon wvu Teytey” no diee diew di Melkisédek dun̄ci. E fi bii fó nu le wvù nu “Nfon Nyεkeyy” njefo wvù to nu Nfon wvu Salem. ³ Kε wee kee ice bô bwee kεnεε kfuu diew kε. E kε wee kee ten seke bó to bokεε wvù kεnεε seke wvù to kpweε kε. Wvù nu cee ncese wvù m̄y lo diεwε Waa Nyo' le.

⁴ Ben kε etaa eyen wee wvù è to nu Melkisédek wvun! Wvù to nu naa lo wee ε wvù kuuke. Naa ε Abla'am wvù to nu cee kfuu di bonyii bo Islael e ke yow mwεεm gbwen jem e to dvù gaw biba yuufe, mum nya lo kemwaan̄ ê wvù. ⁵ Fi ekumε boom bo Lεwe le bó to ké no lemte lemme di bocee ncese le nu ε bvudvuu bvumaw to jemyi ê bonci bo Muses e le bó efii mwεεm ê bonyii bo Islael keba kemwaan̄ ente jo yuufe, naa no bonyii ban to cim nu boom bo bwee bó le, ε bó bocii nu boom bo Abla'am e. ⁶ Kε wee wvun to nu wee kfuu di Lεwe le kε. Geenεn ε è fi wvù mwεεm ê Abla'am keba kemwaan̄ ente jo yuufe, lanj kembonen yí ye le, ε Abla'am nu wee wvù Nyo' to gee nkawma ê wvù. ⁷ Kε è nu kemañen le wee wvù laañke kembonen yí wee mvu le kuuke fele wee wvù wvù laañke kembonen yí ye le kε. ⁸ Bocee ncese bo ê kfuu di Lεwe le ban to fii mwεεm ê bonyii keba kemwaan̄ ente jo yuufe, ε bó bodvu bó fii nu bonyii ε bó kpweε. Geenεn Melkisédek wvù to fiε mwεεm keba kemwaan̄ ente jo yuufe ê Abla'am nu ε Nwa' Nyo' señe ê beene le è nu wee ε wvù to fele. ⁹ E nulo é bó egay le Lεwe kebeε wvù kfuu diew to fii mwεεm ê bonyii keba kemwaan̄ ente jo yuufe to nu ε nya mwew mwεεm ê Melkisédek can Abla'am e. ¹⁰ Bó nulo egay nonen njefo seke Melkisédek to tasεnεε bó Abla'am nu ε wvù wvù Lεwe to beε ê bvulεw bvυ Abla'am wvù è to nu icee cee cee bó le.

¹¹ E è fen to nu le lemme di kfuu di Lεwe le to gee diεwε bocee ncese le to nu ε kocεn keege é bonyii enu teytey ê Nyo' ejise, tu shieε wvumvu cee ncese to bee ebvuu enu wvu la? Beene kee le Nyo' to nya bonci ê bonyii bo Islael bii lemme di bocee ncese bo ê kfuu di Lεwe le to gee. Fí dioo nu nonen, bó kaa ε gay le wvuwe cee ncese keñke keeke enù ê je yì Melkisédek nu jó le, efey keenu ε è nu ê je yì cee ncese wvù ê kfuu di Elon e nu jó le neε le? ¹² Beene kee le kfuu di bocee ncese le ké kumene, ε fi no nu shieε le keekumεn ten bonci. ¹³ Wee wvun wvù beene jemyi ekumε wvù, nu ε wvù to buy ê kfuu dimew e jεy, ε wee ke baa yuu buy wase ê kfuu didvu le elemte fô ketan̄ ke ncese le kε. ¹⁴ Wee wvun nu Tata wesebeene. E è nu kecey le wvù to buy ê kfuu di Juda le. E Muses to ke baa yuu jeme fiεε ekumε kfuu din seke wvù to jemyi ekumε bocee ncese kε.

Jisos nu cee ncese é je yì Melkisédek nu jó le

¹⁵ Fiεε fin fi beene jemyi ekumε fi nu ε loocε ε dun̄ce ye no cee ncese wvumvu nu ε buy wase diεwε Melkisédek e. ¹⁶ Wvù nu ε ne ε tu cee ncese ε è yaa nu ê je yì nci jemyi le no wee keñke keenu ê kfuu di bocee ncese le kε. Wvù nu cee ncese ε è nu yì mvun̄gay mvu nshii wvù yaa kaa kε le. ¹⁷ E nu fiεε fi bó nu ε san̄ ekumε wvù le,

“Wo nu cee ncese wvù m̄y lo ê je yì Melkisédek nu jó le.”

¹⁸ Fí ε mum ε no nu le, je yì yvum yì bó to gee mwεεm jó nu ε bó ε fuwyε wase yiye, njefo kε yì bvuu keñke mvun̄gay kεnεε lemme kε. ¹⁹ [Kε bonci bo Muses

e to ké ge fiεε ε fi jon gen mεse ke.] Geenen, keseen nu ε Nyo' ε dunce wase je yi jee ntay yi beene egεεle bvufee yi dvú le yi fele yiyε. ε nu yi yi beene fele jó se too nceencee fô Nyo' le.

²⁰ ε keebvuu ebise fô nu ε Nyo' to dioo gεεle cee ncese je yi fiε yin, die kelew, ε ke wvú to ké die kelew seke wvú to gεεle bomew ba ke. ²¹ Geenen, ε wvú ke dioo gεεle wvun, die kelew ekumε wvú gay le,

“Me wvú Tata nu ε me ε ndie kelew,
ε ke me nu nke enkumen diεw yεm ke,
‘Wo nu cee ncese wvú mεy lo.’”

²² Kelew kε Nyo' to dieε kin ε mum ε dunce le Jisos nu wee wvú nu ε ge monkan mo monfεm man ε no leeme tεmyi fele mo moyvuum.

²³ Bocee ncese bô to shee nu fwele to ké no nu nteen, njefo ke kpwe to nulo ecine wee le é wvú emεy egee lemme diew di kecee ncese le ke. ²⁴ Geenen, Jisos ε no nu fiew cee ncese sekecii njefo ke nshii we keηke kendvuse ke.

²⁵ Nonen, wvú nulo eboysee bonyii sekecii bô benci too fô Nyo' le fele can ye le. ε wvú boysee nonen, njefo wvú nu dvú sekecii leke Nyo' fô bô le.

²⁶ Fi nu leη le beene ekeηkε kfuu kekεε εkolε ke bocee ncese le. Wvú nu fiew wee wvú yuule, ε wvú baa keηke jay kenεε nlom yi ye le ke. Wvú nu fiew ε Nyo' ε gawsen wvú fô bonyii bo bibefe le. Nyo' nu ε bense wase wvú, wvú ε ben naa ε fey εbule ε gen fowe. ²⁷ Ke wvú keηke fiew shiee keege boncese diεwε bikuu bi bocee ncese le, bi to ké no gee boncese εdiuw εcii ke. ε bó to ké dioo gee yaw ge fô bikuu bibole, keekpwanşen bibole bibefe, se ke no gee fô bi bonyii le. Wvú to ge fiew we ncese kan mwaan no wvú to nyaε εkolε kew keetanε bonyii dvú. ²⁸ Yi kefew ke bonci bo Muses e nu ε bó to baale naa ε è nu bonyii ε bó wεεyi yi nyam ye le le bó enú bikuu bi bocee ncese le. Geenen, ε è ke dioo nu wase ejim jo bonci ban, ε Nyo' ge ηkawma die kelew, mum baa wase ε è nu Waa we wvú wvú nu ε ge wvú ε no jee geηe mεse sekecii.

8

Jisos nu εkolε ke bocee ncese le ke monkan mo monfεm e

¹ εkolε ke fiεε fi beene jemyi ekumε fi le nu ke le, beene keηke kfuu εkolε ke bocee ncese le ε è nu wee ε wvú ε shii ε εbo ke εceey ke kawla Nyo' Bvukuke le fowe. ² Wvú nu wee lemme fô Nyo' nu, lemte cun dvú è nu ceey ceey cun yi wvú wvú Nyo' le, ε è yaa kene bonyii ke. ε kene wvú wvú Tata Nyo' cun yidvu. ³ εkolε ke bocee ncese le kecii nu ε Nyo' ké baa gεε le wvú ejò nnyá yi bonyii feese é Nyo' bvuu gee ten boncese fô Nyo' le. Nonen, fi ε no nu shiee le fô wvuwvun cee ncese le kekeηke ten fiεε fi wvú nulo ege ncese dvú fô Nyo' le. ⁴ ε wvú be nu fokuse fen, wvú saa enu naa lo cee ncese ke, njefo bocee ncese nu wase dvú bô nyaa nnyá bii no nci Muses gomte. ⁵ Lemme di bó lemte fokuse fen nu ke lo nfieesen bô kenjinjin ke di yew dvu Nyo' le fowe. ε neε fiεε fi è to nu seke Muses to nu keekene cun Nyo' yi fokuse fen, ε Nyo' tefe wvú gay le,

“Yεne le wo nu ε kene fiεε ficii fi ε no nu ke leηleη
diεwε fi me nto ndunceε é wo yi kum e.”

⁶ Geenɛn Jisos nu ɛ bó ɛ nya lemme ê wvú ɛ dí kuuke fele di bocee ncese bo fwele le, ke leɲleɲ no monkan mò wvú leeme fwe wvudvu enteleɲ jo Nyo' bó wee wvu wum kuuke ten fele mo moyvuum. Mó fele lo njefo moman bii ɛ è nu bonkawma bò fele bo fwe le. ⁷ Ɛ monkan mo fwele to nu se mó keɲke jay ɲkuuɲ, tu ke shiee momew to bee ebvuu enu dvú ke. ⁸ Nyo' to nu ɛ yen le jay nu dvú bò bonyii, mum gay le,
 “Me wvú Tata ɲgayte le diuu too lo
 di me nu ɲke enɲbwo monkan mo monfem
 bee yew Islael noo yew Juda.

⁹ Ɛ ke monkan man nu diewe mò me nto ɲgbwolee
 bee bo'icee cee bó
 diuu di me nto njicee bó le yí kebo le,
 njo mbuy bò bó won wvú Ijiw e ke.

Monkan modvu man nu ɛ bó to baa emey eleeme yí dvú le ke.
 Nonɛn, ɛ me mum mbase jim ê bó le. Fifi jemyi me wvú Tata.

¹⁰ Me wvú Tata mbvuu njemyi le, kefew nu ke eto ekocen,
 é me embvuu enɲbwo momew monkan bee yew Islael.
 Mó nu ke enu le, me nu ɲke enlese lo bonci bem
 ê bonkpawace bobole,
 ensaɲ ɛ è nu ê mvuntelem mvubole.

Me nu ɲke enu Nyo' wvubo, ɛ bó nu bonyii bem.

¹¹ Ke wee beɛ ke ebvuu eyeyi lo wee we won mvu
 keɲɛ waa bwee gayte le wvú ekeè Tata Nyo' ke,
 njefo wee tfuu nu ke ekee me
 ɛ kew yí wee wvu caan e ɛ gen ɛ buy yí wvu baay e.

¹² Me nu ɲke encam shen fò bó le,
 nleɲshe mwem mvubole mvú befe.
 Ke me mbɛɛ ɲke embvuu enkumyi bibefe bibole ke.”

¹³ No Nyo' to jemye le monkan mo monfem nu ke enu, tu wvú to yene wase le
 mo fwele ma nu fiɛɛ fi fiyvuum. Ɛ fiɛɛ yvuumene keɲɛɛ lune wase, tu è sheɛte
 caan é fi ela ê bonyii ejise.

9

Je ncese yi yvum bó yi fiɛ

¹ Fí nu le, monkan mo fwele to keɲke bonci bò dunɲi je yí bonyii ebunleè
 Nyo' jó, bvuu keɲke bvudvuu ɛ bó ɛ seyse le è nu yew Nyo' yí fokuse fen. ² Bó
 to nu ɛ kene cun bò ndvu sumten biba bifeɛ, ɛ keba ke fwe ente nu ɛ bó teɲe
 le Bvudvuu bvú Yuule. Bvubvun nu fò fiɛɛ fi bó to tomyi ken'yeese yí dvú le
 noo fò kedaɲ kè bó to ké no geɛle bleɛd wvú bó nu ɛ ge ncese dvú fò Nyo' le to
 nu. ³ Ɛ keba kè bii fò ente nu ɛ bó teɲe le Bvudvuu bvú looci Yuule naa ntay.
 Bvudvuu bvun to nu ejim jo ndvu mí ɛ bó ɛ shɲke ɛ sumten cun dvú enteleɲ.
⁴ Bvubvun bvudvuu nu fò ketaɲ ke jiin e to nu, ɛ bó ɛ seyse ketaɲ kedvu bò
 ketwaa ke bigew e kè yeɛle. Ɛ ɲkuw monkan mò Nyo' to gbwoleɛ bó bonyii nu
 ten fò, ɛ bó ɛ seyse ɛ lay ye yidvu yicii bó ketwaa ke bigew e kè yeɛle. Ɛ ɲkuw
 wvun e nu ɛ kentee ke mana le to nu jó, ɛ bó ɛ seyse ten bò ketwaa ke bigew e

kè yεele. E kembang ke Elon e kie kè bibε to comεε yî dvú le nu ten ê ηkuw wvun e. E biwanj bi eta le bi bó to sanjεε bonci bo monkan modvu le nu ten ê ηkuw wvudvu le. ⁵ E we jo ηkuw wvun nu ε bó to leke mwεεm mvumew ε mvú nu diεwe bonceendaa bo Nyo' le bo n'yuu le, ε mvú ε sanj ye ê we jo kentaw ke Nyo' le ke nλεshe bibεfe le. Mwεεm mvun nu ε ke ε nulo é beene ejemyi gene ente jodvu keseen baaj ke.

⁶ No bó to seysεε mwεεm mvun ê yiyin je le nεn, ε bocee ncese mum no gene leyte ê keba ke fwe kie le ε diuw εcii gee lemme dibole dvú. ⁷ Geenεn, ε wee wvú to ké ley ê keba ke ente kie le to nu ke ekole ke bocee ncese le maanj. E wvú to ké ley dvú ke kaj mwaanj yî kelum e. E wvú yaa to ké ley dvú se ελεμε ke nyam e kè wvú ege ncese dvú fô ekole kew e noo fô bibεfe bi bonyii le bi bó gee yaa kee ke le. ⁸ Nonεn, yiyin nu je yî Keyoy ke Yuule dunji ê bonyii le je yî wee to nulo eley egen fô Bvudvuu bvú looci Yuule naa ntay e to baa yene wase ye ke, no cun Nyo' yi fwe ye to bεε leeme fô. ⁹ Mwεεm mvun mvunciim nu nciise mwεεm mvú kooyi kefew ke keseen kin e. E fifin dunji le ke mwεεm mvú bó to nyaa ê Nyo' noo boncese bó bó to gee fô Nyo' le nulo ege é mvuntelem mvu bonyii bó bunlee Nyo' le enu ε mvú yuule gene mεεse ke. ¹⁰ Mwεεm mvudvu keηke ke fiεε maanj keege ε è nu bó mwεεm mvudien noo mwεεm mvuvuun noo jé yî bonyii cuke ye jô keeuyuule ê Nyo' εjise. E mvumvun nu mwεεm mvú kumte ke ε è nu nyam ye le, mvú bó to keηke keege egen ebuy kefew kè ηkumen ke eto le.

¹¹ Geenεn no Klistu wvú nu ekole ke bocee ncese le nu ε to wase, ε è nu wvú wvú nu ε to bó mwεεm mvú jee, wvú ε mum ε ley cun, ε è nu yi baay yî yuule gene mεεse le. Ke yiye nu yi é yoke bonyii ke. Fi nu le, ke è nu cun yi yî nshε yin e ke. ¹² Fô wvú to leyεε nu Bvudvuu ε bvu looci Yuule naa ntay. E wvú to ley kaj mwaanj ε fi ka lo nonεn. Wvú to baa eley fofen ε è nu bó ελεμε ke bíe le kenεε ke boom bo bona' le ke. Wvú to ley ε è nu bó kew ελεμε. No wvú gee nonεn, ε fifin mum sum beene yî bibεfe le, ε nsum wvun nu wvú mεy lo. ¹³ E to nu fwele é wee ké dioo nu bó ηkfum ye le, é bó jo ελεμε ke bie le kenεε ke na' le, kenεε taan di kejun ke na' wvú bó nu ε ton wvú ε fie le, mise kenεε mwanj yî mwεten e, ε wvú kase no yuule. ¹⁴ E fi to nu nonεn, tu ke ελεμε ke Klistu le nulo ege fiεε fi fele fifiε? Wvú to nu ε nya ekole kew ε kí nu se nlom é Nyo' fele yî Keyoy kè mεy lo le. Wvú to ge nonεn, mum cuke mvuntelem mvusεεbeene yî mwεεm mvú too bó kpwe le, wvu le beene elemtè Nyo' wvú keηke nshii le. ¹⁵ E nεε fiεε fi Klistu nu wee wvú leeme fwe monkan mo monfεm man entelej jo Nyo' bó wee wvu wum. E wvú leeme wvu le bonyii bó Nyo' nu ε tee le è nu bew ke ekeηke bvudvuu fô bvujonke bvú mεy lo bvú Nyo' nu ε kaw bó dvú. Bó nu ke ekeηke njefo wee nu ε kpwe wase, ε kpwe ye yin ε sum bó yî ηgew wvú to nu keeke eto nje bibεfe bi bó to shee gee fwele ê monkan mo moyvuum e. ¹⁶ Beene kee le wee ké teete kpwe, * wee saa ke ebi ntefe kpwe wvudvu le se bó ε yen le mwεten nu ε kpwe wase ke. ¹⁷ Fí nu nonεn, njefo ke ntefe kpwe ké no keηke mvungay se wee ε kpwe ke. Ke bó ké bi ntefe kpwe le ε wee wvú tefe kpwe bεε dvú ke. ¹⁸ E nεε fiεε fi naa monkan mo fwe nu ε mó yaa to nulo ke eleem se bó ε seε nyam ελεμε ε buy ke. ¹⁹ E to nu seke Muses to tanjεε wase fiεε

9:5 Ksm 25:18-22 **9:6** 10:11; Ktj 18:2-6 **9:7** 5:3; 9:25; 13:11; Lew 16:2-16 **9:9** 7:19; 9:2
9:10 Lew 11; 15; Ktj 19 **9:11** 4:14 **9:12** 7:27; 10:4; Lew 16:14-16; 12:24; 13:12, 20; Mat 26:28;
Lum 3:25-26; 1Bi 1:2, 18-19; 1Jon 1:7 **9:13** Ktj 19:1-10:17 **9:14** Lum 6:20-23; 8:2 **9:15** 8:6

* **9:16** Ntefe kpwe bó monkan nu fiεε fimwaanj é díew Glek e. **9:19** Ksm 24:6-8; Ibu 9:12-13; Lew 14:4, 6; Ktj 19:6

ficii fi to nu ê N'wa' bonci le ê bonyii bocii, ε wvú mum jo tiεw kete ke isob ε ε bó ε njim yvúw njee yí dvú le ε bó ε com yí ε no yeεle, mum jo ten ελεμε ke boom bo bona' le, bó ke bíe le, noo joo, mise yí ηwa' bonci bodvu le, mum mise ten yí bonyii bocii le. ²⁰ Ε wvú díoo miise no gayte le, “Éλεμε kin nu ke monkan mò Nyo' gbwole ben ε bó le, gayte le ben eleme yí dvú le.” ²¹ Ε wvú mise ten ελεμε kedvu yí cun Nyo' ye le noo yí mwεεm mvu cun dvu dvú le mvú bō gee bunle dvú. ²² Fí nu naa lo keceey le mwεεm nteen to shee nu ε nci dunji le bó keηke keege ke ε è nu bō ελεμε é mvú se no yuule. Ε ke è nulo é bó ελεεshe bibefe bi wee le se bó ε σεε fiεε ελεμε ε buy ke.

Ncese wvú jisos to gee kan mwaan cuke bibefe bi bonyii le

²³ Fí to nu naa shiee le ε bó ecuke mwεεm mvun mvú nu ke lo nfieesen mwεεm mvu fowe ê yiyin je le. Geenen, ecuke mvú looci nu mvu fowe ε è nu bō boncese bō fele boban, ²⁴ njefo Klistu to ley cun Nyo' le ε è yaa nu yí è yoke bonyii bō can, yí è nu ke lo nfieesen cun Nyo' yí ceey ceey ke. Wvú to ley ε è nu fowe keβεε. Ε è nu fō wvú nu keseen fwe dvu Nyo' leke Nyo' fō beene le. ²⁵ Ke wvú nu fō nen keebvu egee boncese bō εkolε kew fō Nyo' le bokan ε bokan ε diεwε no εkolε ke bocee ncese le to ké no leyte fō Bvudvu bvú looci Yuule naa ntay e ê kelum ê kelum, keege ncese bō ελεμε se ε è nu kew ηkuuη. ²⁶ Ε fifin to nu shiee le, tu Klistu be keηke keekpwee jaa we, kaase kpwee ε kew no bó to bomεε won. Geenen no fí nu, nu ε wvú ε to wase kan mwaan fí ε ka lo nonen. Wvú to kefew kin kè won kaa wase le keejo εkolε kew ege ncese dvú, ekpwe keecuke bibefe. ²⁷ Ke leηleη no fí nu le wee keηke keekpwe ke kan mwaan emum ecεyte wase ε è nu nsaw, ²⁸ nu ke no Klistu to nyae εkolε kew kpwe fō bonyii le kan mwaan keetuu bibefe bi bonyii le nteen. Ε wvú nu ke ekase eto yí bokan bo bofεε le ε è yaa bvuu nu keege fiεε bō bibefe ke. Wvú nu ke eto wase keseen keeboyse bonyii bō cεyte wvú shiee le.

10

Ncese wvú jisos to gee nu ε jo wase bvudvu bvú boncese le bocii

¹ Bonci bo Muses e to nu ke lo kenjinjin ke mwεεm mvú jee mvú to nu keeke enu le. Ke bó to nu wase ceey ceey mwεεm mvú to nu keeke enu ke. Ε bó mum no shee gee boncese ê kelum ê kelum, se è nulo é boncese bodvu ege é bonyii bō benci too fō Nyo' le eyuule gene mεese ηkuuη. ² Ε è to nu le boncese bodvu nulo ege é bó eyuule nonen, tu ke bó to bee ebvu eshee egee boncese bó le bó le ke, njefo bonyii bō bunlee Nyo' to bee keenu ε bó ε cuke wase bibefe bibole kan mwaan, ε mvuntelem mvubole yaa bvuu saake bó yí bibefe le ke. ³ Geenen, boncese bō bó to gee é kelum ê kelum ban to kaa gee ε bonyii kumyi lo bibefe bibole. ⁴ Ε fí nu nonen, njefo ke è nu naa lo é ελεμε ke bona' * bō ke bíe le ecuke bibefe bi wee le ke. ⁵ Ε neε fiεε fí to gee ε Klistu díoo to fokuse fen gay ê Nyo' le,

“Ke wo keηke shiee fō boncese bō bó gee bō nyám e, noo fō mwεεm mvú bó nyaa ê wo le ke.

Wo nu ε nya me ε è nu bó ye le me enje ncese dvú.

⁶ Ke nyám yí bó nyaa ε bó tone gee boncese dvú fō wo le, noo mwεεm mvú bó nyaa ε bó gee boncese dvú

keecuke bibefe bi bonyii le baa cim ege é wo eyuuke njon ke.

⁷ Me ε mum ε ηgay le,

‘O Nyo’ taa eyen, me nu ε nto keenje fiεε fi wo shieele,
ke no bó sanεε ekumε me ê Nwa’ wo le.’ ”

⁸ Wvú to yaw gay ê Nyo’ le,

“Kε wo baa keηke shieε keηεε yuuke njon bô boncese
noo nnyá yi bó nyaa ê wo noo nyám yi bó nyaa
ε bó tone gee boncese dvú fô wo le,
noo mwεεm mvù bó nyaa ε bó gee boncese dvú
keecuke bibefe bi bonyii le ke.”

ε mwεεm mvun nu ε bó to gee ke naa bii no nci gomte. ⁹ No wvú gay nonen,
mum bise fó gay ê Nyo’ le,

“Taa eyen, me nu ε nto keenje fiεε fi wo shieele.”

Wvú to jeme nonen, mum leεε boncese bo boyvuum kegeεε wvu fwε. ¹⁰ No
Jisok Klistu to gee fiεε fi Nyo’ to shieele le wvú ege, ε ye ye yi wvú to nyae kan
mwaan ε fi ka lo nonen, ge ε beene mum no yuule. ¹¹ Cee ncese tfuu ké no gene
leeme fô bvudvuu bwew bvulem le ε diuw εcii gee boncese biinene bokan
e bokan e, se boncese bodvu nulo ecake bibefe bi bonyii le ηkuur. ¹² Geen
Klistu to nu ε ge we ncese ke kan mwaan ε wvú mum kocen wvú ecake bibefe
bi bonyii le kemakaa. No wvú gee nonen mum shii ê εbo ke εεεy ke Nyo’ le.

¹³ Wvú nu fó ε kew sekekie le, ceyte egen ebuy seke Nyo’ ke ejike bonyii bew
bo bvuban e diewe kedvuushεε ke bikaa biew e é wvú etome bikaa yi bó le.

¹⁴ Ncese we wvú mwaan wvun nu ε ge bonyii bó wvú gee ε bó yuule, ε mum
ε no yuule ten ê Nyo’ ejise gene mεese sekeci. ¹⁵ Keyoy ke Yuule jemiyi ten ê
beene tomte fiεε fin. Kí to nu ε yaw gay le,

¹⁶ “Tata gayte le, ε nεε monkan man

mò me nu ηke engbwo bee bó

εjim jo εdiuw yoya le:

Me nu ηke engeε bonci bem ê mvuntelem mvubole,
embvuu ensan ê bonkpawce bobole.”

¹⁷ No wvú gay nonen bvuu bise le,

“Kε me mbεε ηke embvuu enkpawci bibefe bibole
keηεε gee dibole di befe ke”

¹⁸ Fí ε mum ε no nu le é bó leεshi wase bibefe bi bonyii le, tu ke shieε mwεεm
mvù bó nyaa ε bó gee boncese dvú keecuke bibefe bi bonyii le bvuu beε ke.

Beene ebenci too nceencee mbew Nyo’ le

¹⁹ Boom bo bwεεm e, fí ε mum ε no nu le ελεmε ke Jisok e nu ε yene wase je
ε beene nulo eley keseen yaa fane ke, egen fô Bvudvuu bwε bvú looci Yuule
naa ntay e. ²⁰ Beene nulo efey ê je yi fiε yi nyaa nshii le yi Jisok to yen’yεε fô
beene le. Wvú to yene je yin bó ye ye, ε fí mum no nu le wvú nu ε cake wase
ndvu yi bó to shεηkeε ban bvudvuu bvudvu dvú. ²¹ Beene keηkeε wase ceε
ncese wvu baay wvú taale fó yew Nyo’ le yi é nu bonyii bew. ²² No mwεεm
mvun nu nonen, beene emum ebenci too mbew Nyo’ le bó fitele fimwaan
ε beene ε lese fitele yí ye le ficii nu se kemanen. Beene ebenci njefo bó nu
ε miawmiaw wase mvuntelem mvuseεbeene bó ελεmε ke Klistu le mvú ε no

yuule, yaa bvuu saake beene yi fiεε le ke. E beene bvuu nu ten ε bó ε cuke wase ye yesebeene bô joo yi yuule. ²³ Beene eleemê temyi ntay yi fiεε fi beene taale fwe yi dvú le fi beene ké no jemyi é bonyii ekumε fi le. Fo beene etuwtené ke, njefo wee wvù kawεε beene leeme yi diw ye le. ²⁴ Beene egomtê ten je keeyvuwse mvuntelem mvu wee noo wee le keekonene noo keegeε mwεεm mvu jee. ²⁵ Fo beene ecin'yi keetoo yi kentaashe le diwε no bonyii bomew nu ε nε wase ε no gee ke. Beene eyvuwshè lo mvuntelem mvusεbeene, efey mvunciim no beene yene wase ε diuu di Tata wesebeene nu ke ekase eto nu wase nceencee.

²⁶ Beene ekeè le é beene nε ε bvuu ε no gee bibefε, gee kee, ε beene nu ε bó ε fiisen wase je yi keceey, é beene no keè le ke ncese wvumvu bvuu nu dvú wvù è nulo é bó ebvuu ege fô bibefε bisεεbeene le ke. ²⁷ E wee gee nonen, é wvù no ceyte ke wase bô nfan ε è nu nsaw Nyo' noo nguy wvù befe wvù nu ke eyese lo bonyii bo bvuban e bo Nyo' le. ²⁸ Wee ké ngoyte nci Muses, é bonyii eleem bofεε kenεε botete etom le bó nu ε yen fiεε fi wvù ge le, é nsaw mum koo mweten, ε bó mum yu lo wvù yaa koole yii ke. ²⁹ E fi nu nonen, tu ben kpwaake le wee wvù joo Waa Nyo' ekuse, joo elεmε ke monkan mò Nyo' gbwolεε keecuke wvù dvú é wvù eyuule le kí nu fiεε fi εcici, nan'yi ten Keyoy ke Yuule kè too bô mbuwma Nyo', nu ε kfuu ngεw wvù wvuwe wee nu ke ekenke nu ke enu nεε? ³⁰ We ngεw nu ke ebεmte lo njefo beene kee wee wvù to gayεε le,

“E nu me wvù nu ke etfuse envukε,
ε è nu me wvù nu ke enya nlawma wvubo.”
E wvù ε bvuu ε gay le,

“E nu me wvù Tata wvù nu ke esaw bonyii bem.”

³¹ E nu fiεε fi nfan e baay keegbwe can Nyo' wvù kenke nshii le.

³² Geenεn, ben ekumyi εdiuw yo fwe yò bó to yuuseε ben yi fiεε fi Nyo' le. Ben to nu ε kuu shém no diuu bó bonεw bô to too fô ben e. ³³ Kefew kemew e nu ε bonyii to ké no nan'yi bvuu nyεwle bô ben ya le. Kefew kemew e, ε ben no leeme ejim jo bonyii bô bó nyaa ten ngεw é bó é yiye je le. ³⁴ Ben to ké no koole shen bô boba bonyii bô nu yi ncaw e, fi bó. Bô to ké loo mwεεm mvunen, ε ben cine ke dvú no yuuke ε è nu njon, njefo ben kee le ben kenke mwεεm mvumew mvù fele mvumwε ε è nu mvù nu ke emey nu sekecii. ³⁵ Nonen, fo ben ecinε fiεε fi ben leeme wase yi dvú le ke, njefo è nu fiεε ε fi kenke nlawma wvù kuuke. ³⁶ Fiεε fi shiee le fô ben e nu le ben esuu shém wvu le ben nulo egee ε è nu fiεε fi Nyo' shieele, é ben ke emum ekenke fiεε fi wvù nu ε kaw beene dvú. ³⁷ Bó nu ε saɲ le,

“E shεete ke wase caan é wee wvù nu keeto emum efese.
Ke wvù nu emoocε ke.

³⁸ Wee wεm wvu teyey nu ke ekenke nshii
nje fitele fi wvù lese yi yεm e.

Geenεn é wvù nε lo ε no fane ε tfuw bikaa,
fitele fiem saa ejee bô wvù ke.”

³⁹ Geenεn, ke beene nu boba bô tfuuke bikaa bô nu ke ela ke. Beene nu fiεεbeene bonyii bô nu ε lese fitele yi Nyo' le bô biyoy bibole nu ke eboy.

11

Ekumε keelese fitele yí Nyo' le

¹ Keelese fitele yí Nyo' le nu keetaale fwe yí fiεε fi Nyo' nu ε kaw wee dvú kee naa ntay le wvú nu ke ekeηke fí, kee ten le fí nu dvú ε wvú baa cim yen wase fi le ke. ² Nyo' to bεnsee bonyii bo fwele njefo bó to nu ε lese fitele yí ye le. ³ E ge ten fitele fi beene lese yí Nyo' le beene ε se kiεε ntay le Nyo' to bom wonj wvun ε è nu ke bô diεw ye, ε mwεεm mvù beene yεne to buy yí mvù bó yaa yεne mvù le ke.

Ebel

⁴ E to ge fitele fi Ebel to leseεε yí Nyo' le ε wvú se ge ncese wvu lenj fey Kεεn. E Nyo' mum jo wvú le wvú nu wee wvu teytey, mum fi nnya ye keetom le wvú nu wee wvu teytey. Abel to nu ε kpwe, geenε n fitele fi wvú to leseεε yí Nyo' le ε ge beene ε no yuuke ε wvú bεε jemyi é beene ε to ε buy εben e.

Enok

⁵ E to ge ten fitele fi Enok to leseεε yí Nyo' le ε Nyo' se jo wvú gen bô wvú fowe wum ε kpwe baa kum wvú le ke. Bó to nu ε ne fanje yaa bvuu yen wvú le ke, njefo Nyo' to nu ε jo wase wvú we. E Nyo' se jo Enok we nu ε Nwa' Nyo' jemyi le wvú to ké no gee ε Nyo' yuuke njonj. ⁶ Nonεn é wee nu dvú se wvú nu ε lese fitele yí Nyo' le, tu ke è nu naa lo é Nyo' eyuuke njonj bô wvú ke, njefo é wee gomte keebenci too mbew Nyo' le, tu wvú keηke keebēe le Nyo' nu dvú, noo le wvú mawci wee tfuu wvú looci gomte wvú.

Noa'

⁷ E to ge ten fitele fi Noa' to leseεε yí Nyo' le ε Nyo' ke dioo tefe wvú ekumε fiεε fi to nu keeke ekooy ε wvú baa cim yen wase fi le, ε wvú yuw Nyo' le mum fe ηguw wvu baay keeke eboyse yew ye dvú. No wvú to leseεε fitele nonεn mum dunjεε le kebeεe ke bonyii bo yí wonj wvun e nu bô befe é Nyo' ejise, ε è nu ke wase wvú wvú Nyo' to nyaε bvudvuu bvū wee wvu teytey e é wvú, njefo wvú to nu ε lese fitele yí Nyo' le.

Abla'am bô Sela

⁸ E to ge ten fitele fi Abla'am to leseεε yí Nyo' le, ε wvú se yuw Nyo' le seke wvú to tenεε wvú le wvú enε wonj wvubole egen wvumew wvú wvú to nu keeke ekeηke diεwε wonj we le. No Abla'am yuwεε nonεn mum no gene ke lo, yaa cim kee fô wvú gene ke. ⁹ E to ge fitele fi wvú to leseεε yí Nyo' le fidvu ε wvú se gen no cee wonj wvú Nyo' to kawεε wvú dvú le diεwε tolo wvú nu ε gen ε bεε wonj bonyii bomew e. Wvú to nu jó ghane cee cún e bô bo Aysik noo Yakow bô Nyo' to kawεε bó bocii bô wonj wvudvu le è nu ke enu wvubo. ¹⁰ Wvú to cee cún e nonεn njefo wvú to taale fwe keeke eley kelaante le ε kí keηke kenffuy ε è to seyse Nyo' no kelaante kedvu nu ke enu, mum yoo.

¹¹ E to ge ten fitele fi Sela to leseεε yí Nyo' le ε wvú se keηke mvunγay keeleem bô fue ε wvú ε lun naa wase ε fesεn wvú è nulo é wvú ebvuu eboo. Fí to kooyi nonεn njefo Sela to nu ε bee le Nyo' wvú kawεε wvú ké no leeme ke yí diεw ye le. * ¹² E fí mum no nu le wee mwaaj wvú Abla'am wvú to nu ε wvú ε lun

11:1 Lum 8:24; 2Kol 4:18 **11:3** Kej 1:1; Mben 33:6, 9; Lum 4:17; 2Kol 4:18 **11:4** Kej 4:3-10

11:5 Kej 5:21-24 **11:7** Kej 6:13-27; Lum 4:3; 1Bi 3:20 **11:8** Kej 12:1-2 **11:9** Kej 35:12,

27 **11:10** 13:14 **11:11** Kej 17:19; 18:11-14; 21:2; Lum 4:19-20 * **11:11** Boηwa' bo boyvuum bomew keηke ten fen le, "E to ge ten fitele fi Abla'am to leseεε yí Nyo' le ε wvú se keηke wan naa no wvú to cim nu ε wvú ε lun wase ε fesεn E Sela ten nulo saa ebvuu eboo ke. Fí to kooyi nonεn njefo Abla'am to nu ε bee le ..." **11:12** Kej 15:5

wase baay, nu wase diuw kpwe le, to nu ε ne ε engokε ke wee le buy yî ye le duule diεwe jón yi we le noo diεwe monshεem mo ηgem joo yi baay e mò wee yaa nulo etanj etoo kε.

¹³ Bonyii ban bocii to nu ε ghan fanε yaa kεηke fiεε fi Nyo' kawεε fidvu kε, ke ghan no kpwekene ε bó lese kε fitele yî Nyo' le. Bó to yen kε lo fi le ε fi bεε too ncejole, fiisen bó nlanj, jeme bô dew yiho le, fô bó le nu ε bó kee le bowen nu kε lo botolo ε bó beke lo yî nshε yin e. ¹⁴ Ε bonyii jemji nen, tu fi dunji naa ntay le bó bεε gomte won wvù è nu wvubo. ¹⁵ Ε bó to bvuu kpawwci ekume won wvù bó to nen'yεε jó, tu bó to nu ε kεηke je keekase tu jim jó. ¹⁶ Geenεn no fi nu, nu ε bó to gomte ε è nu won wvù fele wvuwe, wvù è nu won wvu we. Nonεn kε Nyo' ké no wuume seke bó tenε wvù le Nyo' wvubo kε, njefo wvù nu ε seyse kelaante ε gee ê bó.

¹⁷ Ε to nu fitele fi Abla'am to leseε yî Nyo' le fi to gee ε Nyo' ke dioo mom wvù, ε wvù bee keejo waa we wvù Aysik ege ncese dvù fô Nyo' le. Ε wvù wvù Abla'am nu wvù Nyo' to kawεε le engokε ke wee le nu ke ebuy yî ye le. Ε wvù bee kε keejo waa we ε è ka wvù, le wen ege ncese dvù. ¹⁸ Waa we wvun nu wvù Nyo' to gayεε wase ê Abla'am le, “Ε nu Aysik wvù nu ke egee diee di kfuu diuw e.”

¹⁹ Abla'am to kee kε le ε wee cim kpwe lo, tu Nyo' nulo ekase ege é wvù etu dvù. Nonεn ê je mi le nu ε è nulo é bó ejo le Aysik to nu ε kpwe ε Nyo' kase nya wvù ê Abla'am ε wvù nu dvù wum.

Aysik

²⁰ Ε to ge fitele fi Aysik to leseε ten yî Nyo' le ε wvù se cew Yakow bô Esau jeme ê bó ekume mbuwma wvù to nu keeke eyuu eto fô bó le.

Yakow

²¹ Ε to ge ten fitele fi Yakow to leseε yî Nyo' le ε wvù ke dioo kpwee, cew boom bo Yosεw wvù waa we le. Ε wvù to ceeke nonεn ε wvù ε ηgvuum yî kεmbanj e no nyaa n'wvum ê Nyo'.

Yosεw

²² Ε to nu fitele fi Yosεw to leseε yî Nyo' le fi to gee ε wvù ke dioo nu wase keekpwe mum no teete kpwe ye dunji le bonyii bo Israel nu ke eshεε ebuy won wvù Ijwi e. Ε wvù mum gay le bó ke edioo ebuyte jó jo bikufe biwene.

Icee Muses bô bwee Muses

²³ Ε to nu fitele fi icee Muses bô bwee to leseε yî Nyo' le fi to gee ε bó se nyile Muses yî kee le te fo bó eyu seke bó to bokεε wvù. Ε bó to nyile nonεn njefo bó to nu ε yen le è to nu wan ε wvù jee cuu baay. Ε bó fanε yaa efane keenjogoy sa' yî Nfon to bvusεε kε.

Muses

²⁴ Ε to nu fitele fi Muses to leseε ten yî Nyo' le seke wvù to kuε wase fi to gee ε wvù tun le fo bó etenε wen le waa ηgonjuu Nfon Felo kε. ²⁵ Wvù to nu ε caw fiew keeyene ε è nu ηgew bô bonyii bó è nu bo Nyo' le, efey keeyuuke njon bó mwεem mvù è nu mvù befe ε mvù fele lo. ²⁶ Wvù to nu ε jo le é bó eshoose wen njefo wen nu wee Mboyse wvù Nyo' to kawεε, tu fifie kεηke sεw fele keekεηke kpaww wvu Ijwi tfuu. Wvù to jo nonεn njefo wvù to taale mmawce wvù nu

ke eto fô wvú le. ²⁷ E to ge fitele fi wvú to leseε yî Nyo' le ε wvú se ne Ijiw yaa fane fiεε fi è nulo é Nfon ege bô wvú ke, naa ε wvú cim ton'yi shém bô wvú neε. Wvú to nu ε suu shém ne no gene njefo wvú to taale fiew ε è nu fwe diεwe wvú yene Nyo' wvú bô yaa yene bô ejise le ke. ²⁸ E to ge ten fitele fi wvú to leseε yî Nyo' le ε wvú se geε Nkaw Danefey, jo εleme yefe yî lan fwese le, wvu le Nceenda Kpwe wvú to yuwyi boom bolemε bo fwe yî kfuu le edioo etoo buyte fô dew fwese bonyii bo Israel e emum edanj efey.

Bonyii bo Israel

²⁹ E to ge ten fitele fi bonyii bo Israel to leseε yî Nyo' le ε bô gen lente Joo yi Baay yi Yεεle fokuse ke diεwe bô fey yî nshε yi yem e. E bonyii bo Ijiw ke dioo to ten buy fô joo yidvu le no momte keefey ten nonen ε yi kuu bô bocii gen dvú. ³⁰ E nu ten fitele fi bonyii bodvu to leseε fi to geε ε bô ke dioo gen buy Jeliku, ke len kenεn kelaante kedvu, ke dioo kenεn nonen buy εdiuw εsooshwiε ε kembεn ke kelaante kedvu le kesε kecii.

La'ab

³¹ E to ge fitele fi La'ab wvú to nu kpwoon nsake mvu to leseε ten yî Nyo' le ε wvú se boy fanε yaa ekpwe ngoo bonyii bobole bo wonj e bô to temyi bikuu bô bo Nyo' ke. Wvú to baa kpwe, njefo bonyii bo Israel to nu ε tum bonyii le bô eto eghan ekee wonj wvudvu, ε kpwoon wvudvu fiisεn bô ê wvú yew.

Gidion, Balak, Samsen, Jefta, Dawe bô Samwel noo bonyii bo ntum Nyo' le bomew

³² E è nu le me entaanke bonyii bô to leseε fitele yî Nyo' le, é me nke entanj engen embuy fee? Ke kefew nu dvú kè è nulo é me nkew nyey mwεem mvu bonyii le diεwe Gidion, Balak, Samsen, Jefta kenεε Dawe bô Samwel noo bonyii bo ntum Nyo' le bomew e ke. ³³ Bonyii ban bocii nu ε bô to lese fitele yî Nyo' le. E bomew ke so bitum yî jem e, ε bomew saw hvunfon ê je yi lanj e, ε bomew kenke mwεem mvù Nyo' to kawεε bô dvú, ε bomew kenke mvunγay keebanj dew bobvule fo bô engele bô. ³⁴ Bomew to nu ε kenke mvunγay keege é nguy wvú to beenci naa bemte lo ejime. E bomew kenke mvunγay keebuy can bonyii bô to gomte keegbwocε bô bô nyó jem e. E bomew bô to yen'yi wεeyi ke ne tu bontemvunγay. E bomew tu bonyii bo jem e bô temyi, ε bomew kuγ bonyii bo jem e bo bitum bimew e ε bô fee lo. ³⁵ Bomew to nu bokεne bô to leseε ten fitele yî Nyo' le. E Nyo' ge ε bonyii bobole bomew bô to nu ε kpweken wase kase tu dvú no nu bô bô. Bomew bonyii nu ε bô to koole bvuuke bô bimbanj, ε bô fanε yaa cim ebvuυ eshieele le bô ecine bô le ke, njefo bô to yene le é bowen kpwe lo, ke ekase ebuy yî kpwe le ekenke nshii wvú jee fele wvun. ³⁶ Bomew nu ε bô to kenke bô, tamte bô bonγbwan ε ye caafi, kayte bomew bô boncaw fene yew ncaw e. ³⁷ E bomew nu ε bô to tumyε bô εta ε bô kpweken, bvuu tan'yi bomew bô nyó yi bô tane bite dvú ε bô buyte biba bifεε bifεε, gbwoci bomew bô nyó jem ε bô kpwekene. Bomew to ghane jiise ε è nu jéw njée bô yi bie. Bô to nu bonyii bo kefufe le, ε bonyii njijsene bô bô bvuu nyεwle bô bô. ³⁸ Bô to ghane cee njkaante le noo yî dikum e bô é ditfum e noo é bibuw e. E nu bonyii ε wonj wvun to baa ekocen wvú bô eceε wvú le ke.

11:27 Ksm 2:15; 12:41 **11:28** Ksm 12:1-14, 21-28, 29-30 **11:29** Ksm 14:21-29 **11:30** Yosh 6:12-21 **11:31** Yosh 2:11-12; 6:21-25; Mat 1:5; Jem 2:25 **11:32** Biku 6:11-8:32; 4:6-5:31; 13:2-16:31; 11:1-12:7; 1Sam 16:1; 1Bfn 2:11; 1Sam 1:1-25:1 **11:33** Biku 14:6-7; 1Sam 17:34-36; Dan 6:1-27
11:34 Dan 3:23-25 **11:35** 1Bfn 17:17-24; 2Bfn 4:18-37 **11:36** Yali 20:2; 37:15 **11:38** 1Sam 13:6

³⁹ Bonyii ban nɛn bocii nu ε bó to lese fitele yí Nyo' le, ε Nyo' ben se bó naa ntay. Geen n wee mvu bó le to baa emum ekeɲke fiεε fi Nyo' to kawεε bonyii dvú kε. ⁴⁰ Bó to baa ekeɲke njefo Nyo' to keɲke ntaɲ wvú jee ntay fô beene le fele wvubo, wvu le è nu ke enu ke seke bó ε taashε beene ε bó, é bó sε no nu ε bó ε kpwentɛn ê Nyo' ejise ε gen ε mese.

12

Nyo' nɛci boom bò è nu bew

¹ No beene nu wase ε kebombom ke bonyii bò to nu ε lese fitele yí Nyo' le ban ε gem beene ε tase ε no duɲci no è nulo é wee elese fitele yí Nyo' le, beene emum ebuy ekuse jo bvujite bvucii bvú jewsee beene, noo bibefe bì njimte beene, emum ekuu shém elewètè kenlewtε kè Nyo' nu ε gεε ê beene fwe.

² Beene dioo lewte no taale yí Jisos e. ε nu wvú wvú to yen'yεε je fô beene le keelese fitele yí Nyo' le, ε è nu wvú wvú gee ε fitele fi beene lese yí Nyo' le kpwentene gene mεεse. Wvú to nu ε bee keekpwe kpwe yi yí kentam e. Wvú to baa ecim etaale ê kenshoose ke kfuu yiye kpwe le ke, njefo wvú to taale fwe yí bvujonke bvú nu ê wvú fwe le. Keseen wvú ε no nu ε wvú ε shii ê ebo ke εεey ke kawla Nyo' le. ³ Ben ekpawwci ekumε wvuwe wee wvú to nu ε fiisen kfuu wvuwe ηgew wvú bonyii bò befe to nyaa ê wvú, wvu le fifie ege é mvuntelem mvunen saa ewεyi, kεnεε edoose ê je kε. ⁴ Jem yi ben tumte ben ε bo kebefε nu ε ben baa tum wase egen ebuy yi gvune di wee le ejim lo kε.

⁵ Me ηkpwaake le ben baa edaaye wase ntefe wvú Nyo' nyaa ê ben diewe boom bew e kε? Wvú gayte le,

“Waa wεm, seke Tata nɛci wo, fo wo ejoò nεw kε.

ε wvú dioo saake wo yí fiεε le, fo shem ekpweè wo kε.

⁶ ε keè le Tata ké no nɛci ε è nu wee wvú wvú koonke, tamte ε è nu wan tfuu wvú wvú joo le è nu wvunen.”

⁷ Ben emum ekuulè shém yí bongew bò ben yene le, ekeè le Nyo' nɛci lo ben diewe boom bew e. Wan mvu nu dvú wvú jay fiεε é ice enu sε wvú ε nele wvú e? ⁸ ε Nyo' cin'yi ben e sε wvú nɛci no wvú ké no nɛci boom bew bocii, tu ben baa enu naa lo boom bew kε, tu ben nu bikole. ⁹ Beene keɲke tɛn bó'iceε bosεεbeene bo fokuse fɛn bò to ké no nɛci beene ε beene wvumte bó. ε beene to wvumte bó nonɛn, tu kε è nulo é beene enya bikuu ê Icee biyoy bisεεbeene efey lo nonɛn, ke ekeɲke nshii wvú mɛy lo? ¹⁰ Bocee bosεεbeene bodvu to nu ε nεce beene kε yí kefew e caan no bó to yene le fi nu leɲ. ε Icee wesebeene wvun nɛci beene keeseyselɔ beene é beene eyuule no wvú yuule. ¹¹ ε ke dioo nu seke bó tamte wee keenele wvú, ε wvú no yuuke nluce kefew kekε le, wvú saa yuuke naa lo njon kε. ε ke edioo enu wase ejim jo kefew kedvu, ε fifie to hò nyεkeey noo nce wvu teyey fô wvuwe wee wvú Nyo' nu ε yεyi wvú ê yiyin je le.

¹² Nonɛn ben ege é can yene yi nu ε jεw wase ekase eteme, ege tɛn é envuw eyene yò ndenjeɲe wase ekase eteme. ¹³ Ben egenè kε ε è nu ê je yi teyey e, wvu le fo bikoy bì tεese wase emεse elose kε, é bí eteme lo.

Ntefe ekumε keeyuuke Nyo' le ntay

14 Ben emomtè ntay keecee yí nyékeey e ben ε bonyii bocii, ebvuu emomtè tɛn ntay keecee nce wvú yuule. É wee nu sɛ wvú cee nce wvú yuule, tu kɛ è nulo é wvú ke eyɛn Tata le kɛ. 15 Ben eyɛnè fo wee mvu ke ejim keekɛnkɛ mbuwma Nyo', ebvuu eyɛnè tɛn fo ŋgow mi yí befe ke enɛ ebuy ê ben entelɛj ke eto bô ŋgɛw ejij bonyii nteɛn. 16 Ben eyɛnè tɛn le fo wee mvu ben e ekeŋke nce nnyɛn kenjaŋ kɛ. Fo wee tɛn emaa' lo Nyo' diɛwɛ Esau wvú to gesɛɛ mbuwma wvú wvú to nu keeke ekeŋke diɛwɛ wan wvu ŋgaywee le yí mwɛɛm mvudien mvu kaŋ mwaan e maan kɛ. 17 Kɛ ben kee le ejim jodvu nu ε wvú to nɛ bvuu no gomte keekɛnkɛ mbuwma wvun can ice le, ε ice ma lo wvú? Naa no wvú to cim shiwse misɛm ê jise gomte keekumɛn fitele fiew, nu ε kɛ je to bvuu nu dvú keekumɛn kɛ.

18 Ben ekeè le fô ben leeme fô keseen baa nu diɛwɛ bvudvuu bvú fokuse bvú bonyii bo Israel to leeme fô bvú bó yɛne bvú le kɛ. Bó to leeme, * ε ŋguy bene nɛn lululu, ε ekfuŋ yiile nɛn taytaytay, ε nffum kfune tɛn nɛn keekeke.

19 Bó to yuuke tɛn ε soŋ saayi, ε diɛw mi jemyi. Mwɛɛm mvú diɛw yidvu to jemyi to nu ε bɛmse bó, ε bó no lɛke lo le fo diɛw yidvu ebvuu ejeme ê bó kɛ.

20 Bó to lɛke nonɛn njefo fiɛɛ fi diɛw yidvu to jemyɛɛ to nu ε ghaw mvunŋgay mvubole. Diɛw yidvu to nu ε ciise lo é bó le, “Fo fiɛɛ ebencɛ lo bɛw kum wvun kɛ.

É è cim nu nyam, é bó tumyɛ lo bô eta ε yí kpwe.”

21 Keceey, mwɛɛm mvú bó to yɛne fô to bɛmte baay. É Muses kebeɛ jeme le, “Nfan wvu baay nu ε ge ye ε nɛ ε no ciinŋke lo me.”

22 Ben nu finɛn e ben leeme ε è nu yí kum wvú Sayon e, ε è nu kelaante kè è nu ke Nyo' wvú keŋke nshii le, ε è bvuu nu Jerusalem wvu fowe. É nu fô fô bonceendaa bo Nyo' le bô wee yaa nulo etan etoo lanlanɛ yí kentaashɛ le.

23 Ben nu ε to wase ê kentaashɛ ke bonyii bo Nyo' le bô è nu boom bew bo fwe, ε wvú ε saŋ ediee εbo ê ŋwa' we le fowe. Ben nu ε to wase fwe dvu Nyo' wvú sumtene bonsaw bo bonyii bocii le. Ben nu ε to wase tɛn fwe dvu biyoy bi bonyii bô to nu teyɛy e bi Nyo' nu ε ge wase bí ε no yuule gene mɛɛse le.

24 Ben nu ε to wase tɛn fô Jisov wvú leeme fwe monŋkan mo monfɛm entelɛj jo Nyo' bô bonyii le, è to tɛn fwe dvu elɛmɛ ke Jisov e kè bó to miawmiawɛɛ yí beene le. Elɛmɛ kin jemyi fiɛɛ fi fele fi elɛmɛ ke Abel e.

25 Ben eyɛnè fo ben etune keebɛe wee wvú jemyi ê ben e. Ben kpwaake le é bonyii bo Israel to nu sɛ bó eboy can ŋgɛw wvú to toɛ fô bó le njefo bó to nu ε tun keebɛe wee wvú Nyo' to tumɛɛ le wvú eteetè bó fokuse fɛn e, tu je nu dvú fô beene le keeke eboy fɛn é beene ε tun keebɛe wee wvú teete beene ε è nu fowe le? 26 É to nu sekekie ε wvú jeme ε nshɛ shiw. Keseen ε no nu ε wvú ε kaw le,

“Seke me ε mbvuu ε nshiwse,

é saa eshiw kɛ nshɛ maan kɛ.

Ébulɛ tɛn nu ke eshiw fô.”

27 Diɛw yí le, “Seke me ε mbvuu ε nshiwse”, duŋci le Nyo' nu ke ecake lo mwɛɛm mvunciim mvú wvú to bomɛɛ mvú è nulo é bó eshiw, wvu le é eshɛɛ ke wase mwɛɛm mvú yaa nulo é bó eshiw kɛ. 28 Fí ε mum ε no nu le beene enyaà keyoone ê Nyo' le bvunfon bvú beene nu ε fiisen nu bvú è yaa nulo é bó

12:14 12:11; Mak 12:30-31; Mben 34:14; 1Kol 7:15 **12:15** Dito 29:18; Gal 1:6 **12:16** Keŋ 25:29-34

12:17 Keŋ 27:30-40 **12:18** Ksm 19:16-22; 20:18-21 * **12:18** Fo bó to leeme to nu ê kenya ke kum

wvú Sinay e. **12:20** Ksm 19:12-13 **12:22** 13:14; Gal 4:26; Mwɛm 5:11; 21:2 **12:23** Luk 10:20

12:24 8:6; 9:12; Keŋ 4:10 **12:25** 6:4-6; 8:1; Ksm 20:22 **12:26** Ksm 19:18; Aga 2:6, 21 **12:28**

13:14

eshiw bvú ke. Nonen beene emum ebunleè Nyo' ê je yi lan e, enyaà n'wvum ê wvú, fanè wvú. ²⁹ Beene enyaà nonen njefo, "Nyo' wesebeene nu diewe nguy wvú nulo efiese lo fiεε le."

13

Ntefe wvu fokemese

¹ Ben ekonenè ke nonen gene fwe diewe boom bo bwee wan e. ² Fo ben ecine keefisene botolo εla eyene le ke. Ben ekeè le bonyii bomew nu ε fiisen wase nonen ε fiisen ε è nu bonceendaa bo Nyo' le yaa kee ke. ³ Ben ekumyi bonyii bò nu yew ncaw e, enù ke diewe ben ε bó bocii nu yew ncaw e. Ben ekumyi ten bonyii bò bó nyewle bò bó, njefo ben ten kenjke ye.

⁴ Wee tfuu enyaà n'wvum ê kentaashe ke wee bò kpwese le, ε kpwoon bò diemsen eyenè fo wee ebvuu ebuy ekfun ebefe bò kentaw kebole. Ben ekeè le Nyo' nu ke esaw bonyii bocii bò cee nce nnyen noo bò cin'yi kentaashe kebole ke wee bò kpwese le buyte ekfun.

⁵ Fo ben elese bvufee bvunen yi bigew e yi nshii wene le ke. Wee eyuukè njon bò fiεε fi wvú kenjke, njefo Nyo' nu ε gay le, "Kε me nu nje en'yuu encine wo le ke, ε ke me nu nje en'yuu enlan wo ke."

⁶ Fifi ε mum ε ge ε è nulo é beene ejeme se kemanen noe wee to gayεε le, "Tata nu wvú fii me.

Kε è nulo é me enfane fiεε ke.

ε nulo é wee ege la bò me?"

⁷ Ben ekumyi bonyii bò to nu bikuu binen bò to yawεε fewce diew Nyo' ê ben. Ben ekume no nce wvubo to nu, emum ebenene je yi bó to lesεε fitele yi Nyo' le jó. ⁸ Ke Jis Klistu ké no kumene ke. No wvú se nu foguu, nu ke no wvú nu eben, ε è nu ke no wvú nu ke enu sekecii.

⁹ Fo ben ecine é bonyii eto bò bon'yeyi bo jeyy bò bó yaa kee jò bó buy, elwe ben dvú ke. Fí jee le mvuntelem mvusεε beene etemyi nje mbuwma Nyo', efey fo enu nje bonci bo ekume mwεem mvudien. Ke bonci boban cim fii bonyii bò leeme yi dvú le ke. ¹⁰ Beene kenjke ketan ke ncese le, ε bocee ncese bò lemte fò ketan ke yew Nyo' yi fokuse fen e yaa kenjke naa lo mvungay keedie fiεε fi ne fò kekin ketan e ke. ¹¹ Ben ekeè le ekole ke bocee ncese le to ké jo ε è nu εleme ke nyám e ley dvú fò Bvudvuu bwe bvú looci Yuule naa ntay e keege ncese dvú fò bibefe bi bonyii le, geenen ε bó jo nyám yidvu buysen ntaw dvú mum ton ε yi fie. ¹² Jis to nu ε kpwe ten ekfun jo kelaante wvu le wen euke bibefe bi bonyii le bò εleme kew. ¹³ Nonen beene emum ebuysen ten ebi wvú le ekfun jo ntaw ekenjke ten buncun bò wvú to kenjke. ¹⁴ Beene kee le ke la din di beene nu fò fen nu ke emey nu sekecii ke. Beene taale fwe ε è nu yi la di beε too le. ¹⁵ Nonen beene emum ebeε Jis egeè ncese wvu mbense fò Nyo' le sekecii wvú è nu keeyemte diee diew. ¹⁶ Fo ben edaaye keege lemme di jee noo keegawte mwεem mvunen mvú ben kenjke ben ε bonyii bomew ke. ε ben gee nonen, tu è nu ncese wvú jee fò Nyo' le.

12:29 Dito 4:24 **13:1** 6:10; 10:24; 13:16; 1Bi 1:22 **13:2** Kenj 18:1-8; 19:1-3; Job 31:32; Lum 12:13; 1Tim 3:2; 5:10; 1Bi 4:9; 3Jon 8 **13:3** 10:34; Mat 25:36 **13:4** 1Kol 7:2-4; 1Tes 4:3-8 **13:5** Dito 31:6, 8; Fili 4:11-12; 1Tim 6:7-10 **13:6** Mben 118:6 **13:7** 6:12; 1Kol 4:16 **13:9** Lum 14:2; Kolo 2:20-22; 1Tim 4:3 **13:11** 9:7; Lew 16:27 **13:12** 11:26; Mat 27:31-33 **13:14** 11:9-10, 13, 16; 12:22, 28; Fili 3:20; 2Kol 5:6; 1Bi 2:11; Mwem 21:2 **13:15** Efe 5:19-20; Mben 50:14, 23 **13:16** Gal 6:10; Fili 4:18

¹⁷ Ben eyuukè bonyii bò nu bikuu binen e, geè no bó shieele, njefo bó taale fô biyoy binen e diewe bonyii bò kee le bó nu ke etanje diuw ekume lemme dibole ê Nyo'. Ben egeè nonen wvu le bó egee lemme dibole bô nlanlan, ε è yaa nu ke shen shen ke. E bó gee shen shen, fife saa efici ben ke.

¹⁸ Ben ebunleè fô bese le. Bese kee naa keceey le ke fitele saake bese yi fiε fimew e ke, njefo bese ké no shieele keege fiε ficii bô n'wvum. ¹⁹ Me nlooci naa nleke baay le ben ebunleè, wvu le è nulo é me en'yanjsen enkase ento fô ben e.

Bunle bô ngayma

²⁰ Nyo' wvù nu Nyo' kembonen nu wvù to kaseε bvuse Jisos wvù Tata wesebeene wvù nu Ncey Njée wvu baay yi kpwe le. Wvù to bvuse fele yi mvunḡay mvu ελεμε ke monkan mò mey lo le. ²¹ Me nleke le wvù enya ben bô mwεem mvù jee mvunciim, wvu le ben egee fiε ficii fi wvù shieele. Me nleke ten le wvù elemtè fiε ficii yi yene le can Jisos Klistu le fi wvù yene le fi jee wvù le. Beene enyaà mbense ê Jisos Klistu wvun sekecii se nka. Fí enù nonen.

²² Boom bo bwεem e, me nleke le ben ekuu shém eyuw diew ntefe yi me nsan fô ben e yin. Fiε fi me nsan nu ke nen kfuy. ²³ Me ngomte le ben ekiε le waa bwee wesebeene wvù Timatio nu ε bó ε bvuse wase wvù yew ncaw e. E wvù yanjsene lo ε to, é bee wvù ke elen εkalε kemwaan eto eyen ben e.

²⁴ Ben egay bonyii bò nu bikuu binen e bocii noo bonyii bò è nu bo Nyo' le bocii enya ê me. Boom bo bwee wesebeene le bo Itali ciinse ten ngayma ê ben.

²⁵ Nyo' ebuw ben bocii bô kembonen.

Nwa' wvu Jem Fiεε fi nu ê Nwa' Jem wvun e

Nwa' wvun to san Jem fô bonyii bo Nyo' le bocii bô to nu ε tawse wonj e tfuu. Nwa' Jem wvun nyaa bontefe nteen no ê nulo é wee Klistu eceê ê bonyii εnte. Fiεε fi wee wvù san ηwa' wvun baay leeme yî dvù le nu leε wee Klistu egeè mwεεm ε è nu mvù dunji le wvù nu ε lese fitele yi Nyo' le.

Bikuu bi mwεεm e ê ηwa' wvun e

1:1 Kenjεwce

1:2-8 Keelese fitele yî Nyo' le bô bvufee bvù nen'yi fô Nyo' le

1:9-11 Kefufe bô kpaw

1:12-18 Mmom bô mwεεm mvù teeyi bonyii

1:19-27 Keeyuuke gee

2:1-13 Fo wee edunji kejeey jεεy

2:14-26 Keelese fitele yî Nyo' le bô gee di leη

3:1-18 Wee Klistu bô leme diew

4:1-5:6 Wee Klistu bô wonj wvun

5:7-20 Bontefe jεεy jεεy

¹ Nwa' wvun sanj me wvù Jem, waa lemme Nyo' bô Tata Jisos Klistu. Me nsanj fô dikfuu di bonyii bo Nyo' le di yuufe ncow difεε di nu ε tawse wonj e tfuu. Me ηgayte ben e. *

Keelese fitele yî Nyo' le noo keefefene

² Boom bo bwεεm e, é mmom too fô ben e jé le jé le, é ben jo le è nu bvujonjε.

³ Me njemyi nonen njefo no ben fele ê mmom εnte, leese ke fitele yî Nyo' le, nu ε yî nu ege é ben ekee keekuu shém ntay. ⁴ Ben ekuulè ke shém nonen egen emεse, wvu le ben enu bonyii bô nu ε taw ε kocen, yaa tane fiεε yî yene le ke.

⁵ ε wee mvu ben e tane bvufee keekiεε fiεε fi Nyo' gomte, é wvù leke ε è nu ê Nyo' é wvù enya. Nyo' nu wvù nyaa ê wee tfuu bô fitele ficii yaa waale wee ke. ⁶ Geenεn, wee edioo eleke no leeme ke bô Nyo' fitele fimwaan, yaa manjεne ke. Ben ekeè le wee wvù manjεne nu diεwε joo yi baay yî fwefwe bvuyte ε yî sheεnjε bii jô wvù gene. ⁷ Fo wee diεwε wvuwe le ekpwaakè le wen nu ke elεke fiεε ê Nyo' ekeηjε ke. ⁸ Wvuwe wee nu wvù keηjε mvuntelem mvunfεεm, tuwtene lo yî fiεε ficii fi wvù gee le.

Bonyii bo kefufe le bô bo kpaw e

⁹ Wee mbee wvù fuute eyuukè njonj le Nyo' nu ε bense wase wvù, ¹⁰ é wee kpaw eyuukè njonj le bó nu ε shike wase wvù, njefo wvù nu ke egen ecine kpaw we le ke leηjε no fow ké looke yî εgay e ke ne yeε. ¹¹ No diuu ké sane dioo baa ton'yi ε εgay yowlen, ε fow wvù yî dvù le yeε, ε bvujonjε bwew ka, nu ke leηjε no wee wvù ghane kunjεne kpaw we nu ke egen.

Mmom bô mwεεm mvù teeyi bonyii

1:1 Mat 13:55; Lem 12:17; 15:13; 21:18; 1Kol 15:7; Gal 1:19; 2:9; 1Bi 1:1 * **1:1** Dikfuu di bonyii bo Nyo' le nu Bojuu bô nu ε lese fitele yî Jisos Klistu le, ε bó ε tawse ε no cee bitum bimew e. **1:2** Lum 5:3-5; 1Bi 1:6-7 **1:5** Bngn 2:6 **1:6** 5:13; Mat 7:7; 21:21-22; Efe 4:14 **1:9** 2:5 **1:10** Job 14:2; Mben 90:5-6; Yεsa 40:6-8 **1:10** 5:1

¹² Njɔŋ wvu baay nu wvu wee wvù kuule shém seke mmom ε to fô wvù le, njefo è nu seke wvù ε leem ε tɛme, é wvù ke ekeŋke kefo ke bvunfon e kè è nu nshii wvù mɛy lo kè Nyo' nu ε kaw wee tfuu wvù kooŋke wvù dvù. ¹³ Fo fiεε ké dioo teeyi wee le wvù ege kebefε, ε wvù no duù le è teeyi Nyo' wen ke, njefo ke è nulo é fiεε etele Nyo' le wvù ege kebefε ke. É ke Nyo' ké no teeyi fiew wee ke. ¹⁴ Fiεε fi ké tele wee nonen, nu mwεem mvù befe mvù wvù keŋke shiee yí dvù le, é mvù dioo ε lewce wvù mum wow, ¹⁵ é shiee wvun ké tɛme, mum to bô kebefε, é kebefε ké dioo ε ku ε kocen, to bô kpwe.

¹⁶ Boom bo bwεem e bô nu shém yem, fo ben elɛlè bikuu binen ke. ¹⁷ Mwεem mvunciim mvù jee nu len, mvù beene keŋke nen'yi ε è nu fowe fô Nyo' le. É nu wvù Cee Mbon mwεem mvunciim mvu fowe mvù nyaa n'yuu. Ke Nyo' kumene diεwe kenjinjin e kè ké no kumene mondvuum ke. ¹⁸ É nu wvù wvù to cawεε beene nya beene bô diεw yí nu keceey ε yí nya nshii wvu fwε é beene, wvu le beene enù fiεε fi fwe fi wvù to baleε le è nu naa fiew ente jo mwεem mvunciim mvù wvù to bomεε.

Keeyuuke diεw Nyo' gee no yí gomte

¹⁹ Boom bo bwεem e bô nu shém yem, ben ekiεε le wee tfuu keŋke keenu cekey keenya bitem yí fiεε le, joð wεε bô njeme, joð wεε bô shém yí ton'yεen, ²⁰ njefo ke wee wvù ton'yi shém nulo ege fiεε fi teyey fi Nyo' shieele ke. ²¹ Fí ε no nu le, ben ecine nce nnyen e noo keŋge kè tɛmyi le, eshike bikuu binen, efisen diεw Nyo' yí Nyo' nu ε lese fô mvuntelem mvunen e. Diεw yin nu yí nulo eboyse ben.

²² Fo ben elɛlè bikuu binen keeyuuke ke lo diεw Nyo' maan ke. Ben egeé no yí gayte. ²³ Wee wvù yuuke ke lo diεw Nyo' yaa gee no yí gayte, nu diεwe wee wvù nu ε taa bvushiw bwew é kenleey e, ²⁴ no wvù tale nonen, ε base jim ε mum ε kase ε daaye no nfieesen ye nu. ²⁵ Geenε, wee wvù looci taale é nci wvù taashi bonci bocii bvuu bvuuεe bonyii bvunfaw e, leeme yí dvù le sekeci, yaa daayi fiεε fi wvù yuuke ε wvù jemyi, gee no wvù gayte, nu ε Nyo' nu ke elan kembonen yí fiεε ficii fi wvù gee le.

²⁶ É wee teŋe εkolε kew le wen looci nu wee mbee, ε fanε yaa ejici leme diεw e, tu wvù leεle εkolε kew, ε fiεε fi wvù teŋe εkolε kew le wen nu wee mbee nu εcici. ²⁷ Mbee wvù Nyo' Icee wesebeene yene ε è nu wvu len bvuu yuule é wvù ejise, nu wvu wee wvù taale fô boom bo bonkfu le noo fô boke' bo bonkfu le seke bó nu yí ŋεw e. É è bvuu nu ten wvù kemsene bô εkolε kew fo mwεem mvu yí nshε le fen elom wvù.

2

Fo ben eduŋci kejeey jεy ke

¹ Boom bo bwεem e, no ben nu ε lese wase fitele yí Tata wesebeene wvù Jisot Klistu wvù nu Tata bvukukε le, fo ben eduŋci kejeey jεy ke. ² Me njemyi nonen njefo è nulo é bonyii bofεε ene eley yew yene nshii le, ε wvumvu ε jise ndvù ε yí jee, ε lese mvuncaw ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle, ε

1:12 5:11; 1Kol 9:24-25 **1:13** Bnɔn 19:3; 1Kol 10:13 **1:14** Lum 6:19-21; 7:7-10; 1Jon 2:16-17
1:17 Kej 1:14-18; Mat 7:11 **1:18** Jon 1:13; Lum 8:19-23; 1Bi 1:23 **1:19** 3:2; Bnɔn 15:1; Ekle 7:8-9
1:21 Kolo 3:8; 1Bi 2:1 **1:22** 2:17; Mat 7:24, 26; Lum 2:13 **1:25** 2:12, 24; Mben 19:7; Jon 13:17;
Lum 8:2; Gal 6:2 **1:26** 3:2, 10; Mben 34:13; 141:3 **1:27** Mben 10:14, 18; Yesa 1:17; Mat 25:35-36
2:1 2:1-9; Dito 1:17; 10:17; 16:19; 2; Job 34:19; Mben 82:2; Bnɔn 24:23; Mat 5:45; Lem 10:34; Lum 2:11;
10:12; Gal 2:6; Efe 6:9; Kolo 3:25; 1Bi 1:17

wvumvu wee nu fiew wee kefufe, ε wvú ε jise ndvú ε yí ε sawye. ³ Ben ε ne ε gay ê wee kefufe le, “Leem fofe,” ke ne le, “To eshii fokuse fen nshε le,” ε mum ε nya bvufee ε ε nu yí wee wvú sufe ye wε le, ε gay ê wvú le, “Ke to eshii fen wee wvu baay.” ⁴ E ben ne ε ge nonen, ke tu ben nu ε tu wase bonyii bô sumtene bonsaw bô mvuntelem mvú yiile? Ke fifin yen'yi le ben dunçi ke jee y jee y ê ben enteleŋ e?

⁵ Boom bo bwεem e bô nu shém yem, ben eyeke eyuw, ke è nu bonyii bo kefufe le bo fokuse fen bô Nyo' nu ε caw le bó elooci keŋke mbee wvú nu ε yinŋen e? E ke è bvuu nu bó bô Nyo' nu ke enya bó bô bvudvuu ente jo bvunfon bwew bvú wvú to kawεε wee tfuu wvú kooŋke wvú dvú le? ⁶ Geenεn, ben nen'yi finen kaa no choose lo wee kefufe ê yiyε je le, yεne ε è nu wee kpawaw e. Bonyii bô nu ε ben ε shii yí yene le guute ben gene dvú yéw bonsaw e nu baa? Ke è nu bonyii bo kpawaw e le? ⁷ Ke è bvuu nu ke bó bô jemyi diεw yí befe ekumε diee di Tata wvú keŋke ben e le?

⁸ Ben elooci geele nci Nfon wvú Nyo' wvú nu è Nwa' we le. Nci wvun nu le, “E kooŋkè waa bwoo no wo kooŋke ekole kuw.” E ben gee nonen, tu ben gee leŋ. ⁹ Geenεn, é ben dunçi ke jee y jee y no me mbe njeme wase, tu è nu kebefε ε ben gee, tu ben nu ε ηgoy nci wvú ε koo ben. ¹⁰ Ben ekeè le é wee geele naa bonci bo Nyo' le bocii, ε ke ε ηgoy mwaan, tu wvú nu ε ηgoy wase bocii. ¹¹ E fi nu nonen, njefo Nyo' wvú to gayεε le, “Fo wo ejan kpwεε wee ke” nu ke ten wvú wvú to gayεε le, “Fo wo eyu wee ke.”

É wo nu se wo nu ε jan kpwεε wee, geenεn ε yu wee, tu wo nu ε ηgoy ke nci Nyo'. ¹² Nonen, ben ejemyi bvuu geè mwεem diεwε bonyii bô Nyo' nu ke esaw bó bii nci wvú bvuuε bonyii bvunfaw e. ¹³ Ben ekeè le Nyo' nu ke dioo saake nsaw, wvú saa ekoole shen fô wee wvú to baa koole shen fô wee mvu le ke. Geenεn, wee wvú koole shen nu wvú nu ke eboy yí nsaw e.

Fieε fi dunçi le wee nu ε lese fitele yí Nyo' le nu gee diεw di leŋ

¹⁴ Boom bo bwεem e, é wee ne ε no duu le wen nu ε lese fitele yí Nyo' le, ε gee diεw yaa dunçi nonen ke, é fifie ke efi wvú yí la le? E nulo é fitele fi wvú lese fidvu ke eboyse wvú? ¹⁵ Bó ejo le, é waa bwoo wvú diemsen ke ne le wvú kpwoon ne ε no tane ndvú bô mwεem mvudien mvu ε diuw ε cii, ¹⁶ ε to fô wo le, wo ε gay é wvú le, “Nyo' elan kemonen yí yo le é wo ekeŋke ndvú bô mwεem mvudien.” E wo gay ke lo nonen, se wo ε nya wvú bô mwεem mvú wvú shieele, é fifie efi wvú yí la le? ¹⁷ Ben baa yεn le le é wee duu le wen nu ε lese fitele yí Nyo' le, se gee diεw dunçi nonen, tu fitele fi wvú lese ε finεfin nu ε cici?

¹⁸ Wee mvu nulo ene egay le, fi wee mvu le nu ε wvú ε lese ε è nu fitele yí Nyo' le, ε fi wee mvu le nu ε wvú gee ε è nu gee di leŋ. Me ε mum ε no ηgayte le wvú edunçe no è nulo é wee elese fitele yí Nyo' le se gee diεw nu leŋ, é me ndunçe é wvú no me nu ε nlese fitele yí Nyo' le ε è nu yí gee diem di leŋ e. ¹⁹ E wee nu ε bee le Nyo' nu mwaan, tu è nu leŋ. Geenεn, naa bonceendaa bo dεwle le ten nu ε bee ke nonen ε no fane, ciinke. ²⁰ Wvuwεε wee nu keyun. Wvú gomte le me endunçe le é wee lese fitele yí Nyo' le se gee di jee ηkuun, tu è nu

ecici? ²¹ Kε fιεε fi to gee ε Nyo' yen le Abla'am wvù icee wesebeene nu ε kocen wee we le to nu gee diew di leη e? Wvù to nu ε jo waa we wvù Aysik, jike yí ketan ke ncese le keege ncese dvù fò Nyo' le. ²² Ben ε yen le le fitele fi wvù to leseε yí Nyo' le bô gee diew di leη to lene ekale kemwaan e? Gee diew di leη to nu ε duηce le fitele fi wvù to leseε yí Nyo' le to nu ε yiηsen. ²³ E fi mum kocen no bó to sanεε ê Nwa' Nyo' le le, "Ab-la'am to nu ε lese fitele yí Nyo' le, nje nonen, ε Nyo' yen le wvù nu wee wvu teyey."

É bó mum no teηe wvù le nsaa Nyo'. ²⁴ Ben ε bvuu ε yen le le fιεε fi ké ge ε Nyo' yen le wee nu ε kocen wee we le nu gee diew di leη, ε è yaa meη ke fitele fi wvù lese yí Nyo' le maan ke?

²⁵ E nu ke leηleη no fi La'ab wvù to nu kpwoon nsake le to nu. Fιεε fi to gee ε Nyo' yen le wvù nu ε kocen wee we le to nu gee diew di leη. Wvù to nu ε fiisen bonkee bo Islael ê wvù yew, ke duηce je yimi jεey yí bó etu jim jó. ²⁶ Fí ε no nu le, ke no keyoy cin'yi nyam ye le ε yí mum no nu wase fιεε fi ecici, nu ke leηleη no wee lese fitele yí Nyo' le se gee di leη ηkuuη tu fi nu ecici.

3

Wee eshe bô leme diew

¹ Boom bo bwεem e, fo ben nteen egomtè keenu bonyii bo n'yεeyi le ke. Ke ben kee ntay le bonyii bo n'yεeyi le nu ε wvubo nsaw nu ε bó nu ke elooce etasse ntay? ² E nu keceey le beene bocii gee bojay nteen. Geenen, ε wee nu dvù wvù yaa ké jay njeme ke, tu è nu wee ε wvù ε kocen, bvuu kee ten keekemsen bô ekole kew. ³ Beene ké jo ncaw lese εmvu jo nyambala keege le yí eyuukè beene le. E beene mum no banse nyam yidvu dvù ε yí gene jò beene gomte. ⁴ Ben eyen ten no ηguw wvu ê joo nu. Wvù kuuke naa ntay, ε fwefwe wvù temyi ké no domsee. Geenen, ε fιεε fi wee wvù guute ηguw banse dvù ε wvù gene jò wvù gomte, nu ke nen caan. ⁵ E nu ke leηleη no leme nu. Dí nu ke lo fιεε fi caan yí wee le. Geenen ké no jemyi mwεem mvù temyi baay.

Ke ben kee no è nulo é ηgyu ekpway nen kpwayy, ekoo, eshike ekowe kecile fokuse? ⁶ Leme nu ke ten diewe ηgyu e. Mwεem mvù befe mvu fokuse fen nu ε tase yí leme di wee le, lamte beete bô ye wee yicii. Leme ké fwεε ηgyu ε wvù befe bô nshii wee tfuu. E ηgyu wvun nu ε leme joo ε è nu fò ηgyu wvu baay e. ⁷ Bonyii nu ε mom wase keeyeyi dikfuu di nyám e dicii. Bó nu ε yεeyi wase nyám yí ηkpwaante bô mvunyii noo nyám yí sone bô yí ê joo. ⁸ Geenen, ke wee nu naa lo dvù wvù nulo eyeyi leme ke. Leme ké no wewte ke lo, ε dí ε yiηsen bô kebefε ε è nu kè nulo eyu wee ke diewe edien ε fimbuw e. ⁹ E nu leme din di beene ké no bensee Tata wvù Icee wesebeene dvù, ε è bvuu nu ke dí di beene ké no nan'yi bonyii dvù, ε bonyii ban nu ε è bom Nyo' ε bó fιεese wvù. ¹⁰ Diuw mwaan ε mum ε no bvuuuse mbense bvuu bvuuuse boncun. Boom bo bwεem e, ke fi keηke keenu nonen ke. ¹¹ E nulo é joo yí yuule bô keduudu u ebuyte diuw mwaan e? ¹² Boom bo bwεem e, ε nulo é fimbi eyum yí efele le? Nuu le è nulo é ntuluj eyum yí efele le le? Ke è nulo ten é diuw joo lew ebvuuuse joo yí jee ke.

2:21 Kej 22:1-18; Lum 4:1-5, 13-16, 19-22; Ibu 11:17 **2:23** Kej 15:6; Lum 4:3 **2:25** Yosh 6:17; Mat 1:5; Ibu 11:31 **2:26** 2:17, 20 **3:2** Mben 141:3; Bηgn 10:19 **3:2** 1:26 **3:3** Mben 32:9
3:6 Bηgn 10:19; Mat 15:11, 18-19 **3:7** Kej 9:2 **3:8** Mben 140:3; Lum 3:13; Efe 4:29 **3:9** Kej 1:26-27 **3:12** Mat 7:16

Bvufee bvù nen'yi fowe

¹³ E nu yee ê ben ente wvù duu le wen feefene bvuu kee fiεε? Mweten edunce ekole kew yi nce we wvù jee bô gee diew di len di wvù gee yaa saale ke ye, no wee wvù feefene ké no nu. ¹⁴ Geenen, é wee ffuuke bô kenghew noo ken'yee ejise fô fitete le, fo wvù esaale ye le wen feefene lo ke. E wvù ge nonen, tu wvù tune keceey. ¹⁵ Ke kfuu bvubwe bvufee yaa nu bvù fowe ke. E nu bvù yi nshe le, ε è nu bvù wee wvu wum e, ε è bvuu nu bvù dewle le. ¹⁶ Ben ekeè le naa fee fô bonyii kenke kenghew bô ken'yee ejise, nu ε mwεem ké no bvuuñke ke lo fô. E bô no gee dikfuu di mwεem mvù befe le mvunciim. ¹⁷ Geenen, wee wvù kenke bvufee bvù nen'yi fowe ké no yuule, koonke nyekeey bvuu nu wεε, nyaa ten bitem ê wee mvu, nu ε wvù ε yinšen bô shen noo gee di jee, yaa dunçi kejey jey ke, yaa kenke diew fiεε ke. ¹⁸ Bonyii bô geele nyekeey, jewyi ηgow yi è nu nyekeey, e ηgbwele no nu nce wvu teyete.

4

Keekoonke mwεem mvu yi nshe le beete bô wee Nyo'

¹ Fiεε fi nen'yi no too bô waa noo bvuidiuw ê ben entelen η la? Ke è nu shiee mwεem mvù ye yene gomte mvù ffuuke shém yene le le? ² Ben dioo shieele ejise se ben ε kenke mum no gomte keeyu wee se kenke. E ben ké dioo bvushii fiεε yi fiεε le, é fi fufe, é ben mum no waale, diuu. Fiεε fi gee ε ben nu se ben kenke mwεem mvun nu njefo ke ben ké no leke ê Nyo' ke. ³ E ben ké dioo ε cim ε leke, ben saa kenke ke, ε è nu njefo ke ben leke bô bonkpawace bo len ke. Ben leke mwεem ε è nu ke keege mwεem mvù ye yene gomte dvù. ⁴ Ben nu naa lo diewe bokene bô nu ε cine wase bolemse bobole ε no gee ε è nu nsake le. Ke ben kee le é wee kole nsan bô won wvun, tu wvù nu ε tu wase wee bvuban fô Nyo' le le? Nonen, ben ekeè le ε è nu naa yee wvù nu ε caw fiew keekoo nsan bô won wvun, tu mweten nu ε tu wase wee bvuban fô Nyo' le. ⁵ E nulo é ben eghan neε se no kpwaake le fiεε fi bó to sanεε ê Nwa' Nyo' le nu ecici? Bó to nu ε san le, "Nyo' kenke shiee, beele baay fô keyoy kè wvù to gεεε le kí enù yi yese beene le." * ⁶ Nyo' fii naa beene baay. E nu fiεε fi bó sanεε ê Nwa' Nyo' le le, "Nyo' shiwise bonyii bô hensee bikuu bibole, geenen buuke bonyii bô shiwise bikuu bibole bô nfi."

⁷ Nonen, ben enya bikuu binen ê Nyo', ebon ηη ben ε bo dewle é wvù efεε lo é ben ejim. ⁸ Ben eto nceencee mbew Nyo' le, é wvù eto ten nceencee mbew yene le. Ben bonyii bô befe ebvushε can fô mwεem mvù befe le, ecuke mvuntelem mvunen ben bô leeme mvuntelem mvunfεem ben ε bo Nyo'. ⁹ Ben enù bô yii, beelè shiwsè misem nen wowwowwow. Ben elu bô dikie, ebeelè ε è nu kpwe, elu bô njon wvù ben yuuke, esod ε è nu bikuu. ¹⁰ Ben eshike bikuu binen ê Nyo' ejise, é wvù ecake ben we.

Fo wee elomte gee di waa bwee le ke

¹¹ Boom bo bwεem e, fo wee ejemyi diéw yi befe ekumε waa bwee ke. E wee jemyi diéw yi befe ekumε waa bwee kenεε lomte gee di waa bwee le, tu wvù

3:13 Lum 12:16 **3:14** 1Kol 3:1-3; Gal 5:20-6:4 **3:15** 1:5, 17 **3:17** Mat 5:48; 1Kol 13:4-7; Gal 5:22-23; Fili 1:9-11 **3:18** Mat 5:9 **4:1** Lum 7:5; 1Bi 2:11 **4:2** 1Jon 3:16 **4:4** Mat 6:24; Jon 15:18-19; 1Jon 2:15 * **4:5** Kenεε le "Keyoy ke Yuule kè Nyo' to nyaε é beene kenke shiee, beele baay le beene elemé ke beene ε bo Nyo'." **4:6** 4:10; Bηgn 3:34; Mat 23:12; 1Bi 5:5 **4:7** Efε 6:12; 1Bi 5:8-9 **4:8** Mben 18:20, 24; Yεsa 1:16; Saka 1:2-3; Mala 3:6-7 **4:9** Luk 6:25 **4:10** 4:6; 1Bi 5:6 **4:11** Mben 101:5; 1Bi 2:1

jemyi diéw yì befε ε è nu ekumε nci Nyo' bvuum lomte nci wvudvu. E wee lomte nci Nyo', tu kε wvù bεε wee wvù gεεle nci kε. Wvuwε wee nu ε tu wase wee wvù saake lo nci. † 12 Wee wvù nyaa nci bvuu sumtene bonsaw bo bonyii le nu kε mwaan. E nu kε wvù wvù nulo eboyse kenεε elεse wee. Wo ε no nu yεε wvù lomte gee di waa bwoo le?

Fo ben esaalè ye kε

13 Ben eyeke eyuw, ben bò nen'yi no duu le, “Eben kenεε ntfuu nu ε bese nu egeen kin kelaante le kenεε keki le, ece jó yì kelum e, ekamεm way, ekeηke sεw.”

14 Ben ké dioo jemyi nonen no kee fiεε fi nu ebuy ekooy ntfuu le? Ben kee fiεε fi è nu nshii wene? Nshii wene nu diéwε kekfu kè bó yene kí le, moocε caan ε kí ε la wase. 15 Fiεε fi ben bee ejemyi nu le, “E Nyo' fεn nu ε bee le bese enù dvù, é bese ke ege fin fiεε ebvuu ege fifi.” 16 Geenεn, ben nen'yi finεn kaa no saale lo ye, kfune gvuw. Ben ekeè le keesaale ye nonen nu kebefε. 17 Nonen, é wee kee fiεε fi leη fi wvù keηke keege, ε fanε yaa ege, tu wvù nu ε ge kebefε.

5

Bonyii bo kpaw e eyεnè

1 Bonyii bo kpaw e, ben eyeke eyuw fiεε fi me njemyi. Ben ebeelè, fuuηkε kpwe nje ηgew wvù nu ke eto fò ben e. 2 Kpwaw wene nu ε fo wase, shéw ε kan ndvù yene. 3 Mwεεm mvunen mvu bigew e nu ε duwse wase. Nduwse wvun nu ke edunε nce wene ken'yεε ejise, ebvuu edie ye yene diéwε ηguy e. Eyan nu wase ediuw yo fokemεse, ε ben baanci kε ε è nu kpaw. 4 Ben etaa eyen, ben nu ε leε bonyii bò lemte ηεε yene. Bó nu ε gbwele wase mwεεm mvunen ben ε fanη keelaw bó, bó ε no beele. Bó nu ε bee wase Tata Nyo' wvù keηke Mvunηay Mvunciim ε yuw kpwe yibo. 5 Ben nu ε ce wase fokuse fεn ε die bikuu binen no ye yene shieele. Ben nu ε dieken wase ε fanηken diéwε binsonη bi nyám e bì cεyte diuu di bó nu ke esane le. 6 Ben nu ε bon bikaa ê bonyii ejim bó ε ley ηgew e. Ben ε yuwye bonyii se bó nu ε jay fiεε ηkuun, ε è nu bonyii bò nulo saa ebon ηan ben ε bó kε.

Bonyii bo Nyo' le enù nyεkeey

7 Boom bo bwεεm e, fi mum è no nu le ben enù kε nyεkeey egeen ebuy seke Tata nu ke ekase eto. Ben etaa eyen no bonyii bò lemte ηεε ké no nu nyεkeey gen buy seke bó ké gbwele ηgu yì jee ηεε yibole. Bó ké cεy ε jan ghan gbwe ε bó jewe mwεεm, ké cεy ε mvù ghan be. 8 Ben tεn enù kε nyεkeey nonen. Ben eleemé kε tεmyi njefo kefew kè Tata Jisos nu ke eto nu wase nceencee.

9 Boom bo bwεεm e, fo wee ewvukenè waa bwεε kε. Wee wvù wvukene waa bwεε nu ke ekeηke nsaw. Wee wvù nu ke esumtene bonsaw nu wase é yew fwese. 10 Boom bo bwεεm e, ben ejo kenfwsen fò bonyii bo ntum e bo Nyo' le bò to ké no jemyi ê bonyii ê diee di Nyo' le. Bó to yene bonηgew, nu kε nyεkeey. 11 Beene nu ε yen le bonyii bocii bò to nu ε kuu shém gen mase nu ε Nyo' ε lanη kembonen yì bó le. Ben nu ε yuw wase ekumε Job no wvù to kulεε

† 4:11 Nci wvun nu le, “E koonkε waa bwoo no wo koonkε ekole kuw”. E è bvuu nu ke wvù wvù Jem gayte le wvù boysee bonyii. 4:12 Lum 14:4; 1Kol 4:5 4:13 Bnqn 27:1; Luk 12:18-20 4:14 Job 7:9-10; Mben 39:5-6 4:15 Lem 18:21; Lum 1:10; 1Kol 4:19; 16:7 4:16 1Tim 6:17; 1Jon 2:16 4:17 Luk 12:47 5:1 Bnqn 15:6; Yesa 5:8-10; Amo 6:3-7 5:1 1:10; Luk 6:24 5:2 Mat 6:19-20 5:4 Ksm 3:7; Lew 19:13; Yeli 22:13; Mala 3:5 5:5 Yeli 12:3; 25:34 5:7 Jue 2:23; 2Bi 3:3 5:8 Lum 13:11-12; 1Tes 5:5-8; Ibu 10:25, 37 5:9 Mat 7:1-2 5:10 Mat 5:12; Ibu 11:32-38 5:11 1:12; Ksm 34:6; Job 1:21-22; 2:10; 42:10-17

shém gen mese, e bvuu e yuw ten no Tata Nyo' to ghanee banke ngew we e è tu bvujonke. Tata to ge nonen, njefo wvú camte shen bô bonyii, koole yii fô bó le.

¹² Boom bo bwεem e, fiε fi fele mwεem mvunciim nu le, fo wee ke dioo jemyi fiε kan naa lo ke. Kenεε wvú kane e è nu wonj Nyo', kenεε wvú kane nshe, kenεε è nu fiε diee la. E wee beje fiε le, "Eε", e è no nu no fi nu. Wvú e tun le, "Aay", e è no nu no fi nu. E ben gee nonen, Nyo' saa ke ebvuu elese wee ngew e ke.

Bunle bô mbee fi lo

¹³ E wee mvu ben e yene ngew, é wvú no bunleè. Wee é no yuuke njon, é wvú no yemte bensee Nyo'. ¹⁴ E wee mvu ben e camte lo, é wvú tee bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le, e bó to bunle é wvú we, yefe wvú bô mεem é diee di Tata le, ¹⁵ é bunle yidvu yi bó bunlee e bó e lese fitele yi Tata le, efi wvú é wvú ebonen, é Nyo' ecake wvú we. E è fen nu e wee wvudvu e ge kebefε, é Nyo' elεshe enya é wvú. ¹⁶ Nonen, fi è no nu le, é wee ge fiε fi befe, é wvú see é waa bwee, é wee ebunle fô wee noo wee le, wvu le Nyo' efe ben. Bunle wee wvu teyey kenke mvungay baay gee mwεem nteen.

¹⁷ Ben ejo kenfewsεn yi Elayja le. Wvú to nu ke wee wvu wum diεwe beene le. E wvú ke bunle shiee le le fo jan egbwe yi nshε le ke. E jan mεy ke we nonen yi bilum e bitete bô kenjawten. ¹⁸ E wvú ke nε kase bunle, e Nyo' shike jan, e mwεem kase no kuu yi nshε le.

¹⁹ Boom bo bwεem e, é wee mvu ben e nε e cine je kecey e e no bvuyte lo, wee mvu e jo wvú e tu bô wvú jim, ²⁰ e wee wvú tu bô wvú jim wε no kee le é wee banke wee wvú gee mwεem mvú befe, wvú e cine jé ye yi εcici le, tu wvú nu e bvuse mwεten diuw kpwe le, Nyo' e lεshe bibefe biew bi nu e bí e mâ lo.

Nwa' wvu fwe wvu Bitá Fiεε fi nu ê Nwa' Bitá wvu fwe wvun e

Nwa' Bitá wvu fwe wvun nu ε wvú to saŋ fô bonyii bo Klistu le bò to nu ε saanŋken gen no cee mondvuum e jεεy jεεy (1:1). Fiεε fi baay fi to gee é wvú se saŋ nwa' wvun to nu keetefe bonyii ban no bonyii to bone bikaa ê bó ejim e, ε bó yene bonŋew nje fitele fi bó lese yí Klistu le. Keetefe bó nonen, ε Bitá mum kume bó ekumε saaka wvú jee wvu ekumε Jisos Klistu wvú kpwe ye bó mbuy we yí kpwe le noo nkawma we le wen nu ke ekase eto, nu fiεε fi bó etaalè fwe ε bó ε gee bvufee yí dvú le.

Bikuu bi mwεem e ê nwa' wvun e

1:1-2 Keŋkεwce

1:3-12 Keekume no Nyo' boysee bonyii

1:13-2:10 Ntefe ekumε keecee nce wvú yuule

2:11-4:19 No è nulo é wee Klistu ejòò bonŋew bò wvú yene

5:1-11 No è nulo é wee Klistu eshiwsè ekolε kew bvuu lemte ten fô bonyii le

5:12-14 Kemεse

¹ Nwa' wvun saŋ me wvú Bitá waa ntum Jisos Klistu. E me nsaŋ fô bonyii bó Nyo' nu ε caw le è nu bew e bò nu ε saanŋken ε no nu biba bi Bontus bó Galëshia noo Kafadosia noo Esia noo Bitinia le. ² Nyo' Icee wesebeene to caw ben no wvú to seyseε wase ε è bεε lo le fi nu ke enù. E Keyoy kew mum seyse ben gee le ben eyuukè Jisos Klistu wvú nu ε cuke ben bó ελεμε kew e. Nyo' ebuw ben bó kembonen naa ntay ebvuu enya ben bó mvuntelem mvú leεtene naa ntay.

Beene cee taale ke wase ε è nu fwe

³ Mbense enù fô Nyo' le wvú nu Nyo' Tata wesebeene wvú Jisos Klistu bvuu nu Ice. Wvú nu ε cam shen fô beene le baay, ε boo beene ê mboo wvu fwε le no Jisos Klistu to buyεε yí kpwe le. Fifi nu ε ge beene ε no cee keseen taale ke wase ε è nu fwe, ⁴ keeke edie bvushεw bvú wvú nu ε gee é beene won wvu we le. Bvushεw bvun nu bvú yaa nulo efo, keŋεε ebefe, keŋεε ekpwe ncom ke. ⁵ Nyo' gemgeme ben bó mvunŋay mwew fele yí fitele fi ben nu ε lese yí ye le ε no cεyte mboyma wvú nu ke eyene diuu di fokemεse le. ⁶ No ben kee nonen, ε mum ε no yuuke njon. Geenen ε ben keŋke ke keeyuuke nsase yí kefew e caan nje mmom yí too fô ben e jé le jé le. ⁷ Yí too keemom laa fitele finen fi ben lese yí Nyo' le temyi ke ntay ε. Ke naa ketwaa ke bigew e kè yeεle nu ε bó ké mom bó nŋuy, ε ketwaa kin nu fiεε ε fi nulo ebefe, tu è nulo é bó emom ke ten fitele fi ben lese yí Nyo' le. E fitele fin nu fiεε ε fi fele ketwaa ke bigew e kè yeεle. Nonen, é ke edioo enu diuu di Jisos Klistu nu ke edunŋε ekolε kew, é bó ebensee ben, tumte monŋum monen, wvumte ben. ⁸ Keseen nu ε ben koonke Jisos Klistu ε ben ke baa cim yen wase wvú le ke, ε ben ε lese fitele yí ye le, yaa yene wvú le ke. Ben ε mum ε no yuuke njon naa wvu baay wvú è nulo wee saa esee ke, ⁹ njefo ben kee le no ben nu ε lese fitele yí ye le nu ε Nyo' nu ke eboyse ben. ¹⁰ Bonyii bo ntum Nyo' le bò to jemiyi ekumε mbuwma wvú Nyo'

1:1 2:11; Jem 1:1 1:2 2:9; Lum 8:29; Efe 1:4; 2Tes 2:13; 2Bi 1:10; 1:19 1:3 1:23; 2Kol 1:3; Tay 3:5
1:6 2Kol 4:17; Jem 1:2-3 1:7 Job 23:10; Mben 66:10; Yesa 48:10; 1Kol 3:13 1:8 Jon 20:29; 2Kol 5:7 1:9 Lum 5:2; 6:22; Efe 1:14 1:10 Luk 24:46; 1Kol 15:3-4; 2Bi 1:19-21

to nu keeke ebuw ben dvú to nu ε no tεmte, gomte keekieε ekumε mboyma wvun. ¹¹ Keyoy ke Klistu le to nu yí bó le no bó to teete le Klistu nu ke eyen ηgew é ke edioo enu ejim jodvu, é wvú ekeηke bvukuke. É bó mum no gomte keekieε kefew kè mwεεm mvudvu nu ke ekooy, bó je yí mvú nu ke eghan se kooy jó le. ¹² É Nyo' mum ge ε bó kieε le mwεεm mvú bó to jemyi mvun nu ε bó yaa jemyi ε è nu fò bikuu bibole ke, le mvú nu fò ben e. É nu mvú mvú ben to yuwεε dew bonyii bó to fewcεε saaka wvú jee wvú wvu Nyo' é ben é mvunjay mvu Keyoy ke Yuule kè Nyo' to ciinseε ε kí to fowe le. Mvun nu mwεεm ε naa bonceendaa bo Nyo' le beele keekieε mvú.

Bonyii bo Nyo' le eyuulè yí gee dibole

¹³ No fí nu nonen, ben ekay bicaw binen enù ε ben ε seyse bvufee bvunen. Ben ekemsenè bó bikuu binen, taalè ke fwe ε è nu yí mbuwma wvú nu ke eto fò ben e seke Jisos Klistu ε kase ε duηce ekole kew e. ¹⁴ Ben eyuukè ke Nyo' le diεwε boom bew e. Fo ben ebvuu egeè mwεεm bii nyam ye le no ben to shee gee seke ben to bεε kenjiwe le ke. ¹⁵ Nyo' wvú to cawεε ben nu ε wvú yuule. Ben ten eyuulè yí gee dinen e dicii, ¹⁶ no fí nu ε bó ε san je, “Ben eyuulè njefo me n'yuule lo.”

¹⁷ No ben teηe Nyo' le Icee wene, ε wvú nu wee wvú saake wee tfuu yí gee diew e yaa duηci keηey jεey ke, tu ben keηke kecee nce wene tfuu bó nfan wvú wvu Nyo' yí kefew e kecii kè ben nu yí won wvun e ke diεwε botolo le. ¹⁸ Ke ben kee le Nyo' to nu ε sum wase ben yí nce wvu εcici wvú bo'icee bonen to kuuseε ben dvú, ε kí wvú to sum ε è nu bó fiεε diεwε bigew e bi nulo ebefe ke. ¹⁹ Wvú to sum ε è nu bó εleme ke Klistu le kè yaa nu ke fiεε fi ncew, kè nu diεwε ke waa njee kentanje le wvú yaa keηke nlom kenεε fiεε fimew fi befe yí dvú le ke. ²⁰ Nyo' to seyse wvú ε è beε lo ε won se ke kew, ε duηce wvú εdiuw yo fokemese εyan e nje yene. ²¹ É ge Klistu ben ε se lese fitele yí Nyo' wvú to bvuseε wvú yí kpwe le nya wvú bó bvukuke le. No wvú ge nonen, mvuntelem mvunen bó bonkpawce bonen ε mum ε no nu ε ben ε gee yí Nyo' le. ²² No ben yuuke keceey e, ε kí gee ε mvuntelem mvunen yuule wvu le ben ekeηkè keηkonen fò boom bo bwee wene le ε è nu ke keceey, ben emum ekoηenè ke nonen bó mvuntelem mvunen mvunciim. ²³ Ben ekoηenè nonen, njefo bó nu ε kase wase ε boo ben é mboo wvu fwε le. Ke wee wvú boke ben wvun nu wvú nulo ekpwe ke. É nu Nyo' kebeε ε wvú yaa nulo ekpwe ke. Wvú to boke ben ε è nu bó diew ye yí nya nshii. É diew yin nu ke emey ke eleeme fò. ²⁴ Fí nu no bó san é Nwa' Nyo' le le,

“Wee wvu wum tfuu nu ke diεwε egay e,
ε bvujonke bwew nu ke diεwε fow e.

Égay ké no yowlene, ε fow ten yeete,

²⁵ geenen ε diew Tata nu ke eleeme ke fò sekecii.”

Diεw yidvu yin nu saaka wvú jee wvú wvu Nyo' wvú bó to fewcεε é ben.

2

Ekumε Tε di keηke nshii noo ketum kè yuule

1:12 Efe 3:9-10 **1:14** Lum 12:2; Efe 2:3; 4:17-18 **1:15** Lew 19:2 **1:16** Lew 11:44-45 **1:17** Yesa 63:16; Yeli 3:19; Mat 6:9; 16:27; Lum 2:6; Jem 2:1; 1Bi 4:5 **1:18** Mat 20:28; 1Kol 7:23; 6:20 **1:19** 1:1-2; Jon 1:29; Lem 20:28; 1Kol 5:7; Efe 1:7; Ibu 9:12 **1:20** Efe 1:4 **1:21** 5:1; Lum 5:2 **1:22** 2:17; 3:8; 4:8; Lum 12:9; Gal 6:10; 2Bi 1:7; 1Jon 4:11 **1:23** Jon 1:13; Ibu 4:12; Jem 1:18 **1:24** Yesa 40:6-8; Jem 1:10-11 **1:25** Yesa 40:6-9

¹ Fí ε mum ε no nu le, ben ecine mvuntelem mvù befe le, ecine kenleema noo díew fiεε le, ecine kendonj ke benεen noo mvunjkunsen e. ² Ben ekεnkε shiee fò emben yo ê keyoy e yò è nu diεw Nyo' εyinεyin e, ke leηleη no wan wvu caan ké no keηke fò emben e, wvu le yí egeè ε ben kuu gene fwe yí mboyma wene le, ³ no ben nu ε yen wase le Tata taale fò ben e. ⁴ Ben etoò fò Tata le wvu nu te ε dí keηke nshii, ε bonyii to tun le ke dí jee ke, geenεn ε Nyo' caw fiew le è nu di kenlum e fò wen e. ⁵ Ben nu diεwe eta yò keηke ten nshii le ε Nyo' bomte yew Keyoy kew dvú, ε ben nu ηgoo bocee ncese bew bò yuule, gee boncese bo ê keyoy e fò wvú le bò wvú koonjke nje Jisós Klistu. ⁶ Fí nu ê Nwa' Nyo' le le, "Ben etaa eyen, me ηgeεle te ê kelaante kè Sayon e, * ε è nu te di buu di yew e.

ε nu te ε è caw me, ε me ηkoonjke dí baay.

Te din nu ε ke wee lese fitele yí ye le ε wvú ke ewuumen ke."

⁷ Fò ben bò nu ε lese fitele yí ye le nu ε te din jee fò ben e. Geenεn fò bonyii bò baa lese fitele yí ye le nu ε fí nu fò bó le no bó to saηεε ê Nwa' Nyo' le le,

"Te didvu din di bonyii bo kembom e to tunεε

nu ε ne wase ε tu di bó ebom naa ε è nu buu di yew e dvú."

⁸ ε fí bvuu nu ε bó ε saη le,

"Te din nu ke egee ε bonyii baytene yí dvú le.

ε nu kemaan ε kí nu ke egee ε bonyii gbwekene."

Bó baytene yí dvú le njefo bó nu ε tun keebεe diεw Nyo' le, ε è nu no Nyo' to seyseε wase le fí nu ke enu. ⁹ Geenεn, ben nu finεn kfuu ε è caw Nyo' ben. Ben nu ηgoo bocee ncese bò lemte Nfon e. Ben nu ketum kè yuule, nu bonyii bò Nyo' nu ε ge le è nu naa bew, le ben esεηε mwεεm mvù jee mvù wvú gee. Wvú nu ε tee ben, ben ε buy ê εjiwε le, ε ley ê n'yuu we wvu baay e. ¹⁰ ε to nu fwele ε ben yaa nu bonyii ke, keseen ben ε no nu wase bonyii bó Nyo' le. Nyo' to baa cam shen fò ben e fwele ke, keseen nu ε wvú ε cam wase shen fò ben e.

Bonyii bo Nyo' le eduñci kenje kè jee entelej jo bonyii bocii

¹¹ Nsáa yem shém, ben ekeè le ben nu botolo yí nshε le fen fele lo je. Me ε mum ε no nlooci ηkule lo can ê ben le fo ben egeè mwεεm mvù nyam ye shieele ke, njefo mwεεm mvumvun diuu bò biyoy binεn. ¹² Ben eduñci kenje kè jee entelej jo bonyii bò yaa kee ke Nyo' wvu le é bó cim jemyi ekumε ben le ben befe lo, é bó eyenε kenje kenεn kè jee le, é ke edioo enu diuu di Nyo' ε to, é bó etumte moηkum mew.

¹³ Ben eyuukε wεε tfuu wvù bó nu ε gεε le wvú esaakε bonyii le no ben nu bonyii bo Tata le. Ben eyuukε Nfon wvu Lum wvù nu Nfon wvu baay e, ¹⁴ eyuukε naa bonyii bò wvù nu ε gεε le bó esaakε biba bi wonj e leese bonyii bò gee mwεεm mvù befe ηgεw e bensee bò gee mwεεm mvu leη e. ¹⁵ Nyo' gomte le ben egeè mwεεm mvu leη, emum ebaanjke dew biyuj bi bonyii le bò jemyi mwεεm ncewncεw. ¹⁶ Ben eceè diεwe bonyii bò bó nu ε bvuse wase bó bvunfaw e, geenεn fo ben emum ejòò fifiε teεke fojise gee bibεfe ke. Ben eceè

2:1 Efe 4:25; Jem 1:21; 4:11 **2:2** 1Kol 3:2 **2:3** Mben 34:8 **2:4** Mben 118:22; Yesa 28:16 **2:5** 2:9; Lum 12:1; Efe 2:21-22 **2:6** Yesa 28:16; Lum 9:33 * **2:6** Sayon nu diee di kelaante kè Jerusalem e. **2:7** Mben 118:22; Mat 21:42; Lem 4:11 **2:8** Yesa 8:14-15; Lum 9:33 **2:9** 1:2; Ksm 19:5-6; Lew 19:2; Dito 4:20; 7:6; 14:2; Yesa 9:1; 43:21; 61:6; Lem 26:18; Lum 5:17; 2Kol 4:6; Efe 5:8; Tay 2:14; Ibu 13:12; 1Bi 2:5; Mwmm 1:6; 20:4 **2:10** Os 2:23; Lum 9:25 **2:11** 1:1, 17; Mben 39:12; Lum 7:15, 17-23; Gal 5:17; Ibu 13:14 **2:12** Yesa 10:3; Mat 5:16; 2Kol 5:10 **2:13** Lum 13:1-7; Tay 3:1 **2:15** 3:16 **2:16** 1Kol 6:11, 19-20; Gal 5:13

ε è nu diéwε bonfaw bo Nyo' le. ¹⁷ Ben ewvumtè bonyii bocii, koonkè boom bo bwee wene le bo mbee le bocii, fanè Nyo', wvumtè Nfon wvu Lum wvù nu Nfon wvu baay.

Bonyii bo Nyo' le ejod kenfewsεn yî ηgew Klistu le

¹⁸ Bonyii bò lemte bomew e, ben eyuukè bonyii bò ben nu è bó εkuse le, wvumtè bó ntay. Fo ben eyuukè ke ε è nu bò nu nyεkeey taale fô ben e ke. Ben ewvumtè ten bò befe kenje le. ¹⁹ Me njemyi nεn njefo Nyo' ké no yuuke njon bò wee wvù bó nyεwle bó wvù ε wvù yuuke nsase se wvù nu ε jay fiεε, geenεn kuule ke shém njefo wvù nu ε gee bvufee yî Nyo' le. ²⁰ ε bó suunje wee ε wvù ε jay fiεε, wvù ε no kuule shém, é sεw wvudvu enu la? Geenεn, é wee yene ηgew ε è nu yî fiεε fi jee le ε wvù ε ge, wvù ε no kuule shém, é Nyo' eyuuke njon bò wvù. ²¹ ε nu bvudvuu bvunεn keeyεne ηgew nonεn, njefo Klistu ten to nu ε yεn ηgew nje yene, duñce kenfewsεn é ben le ben ejo skalε kew. ²² “Wvù to ke baa yuu ge naa lo kebefε ke, ε ke díεw fiεε to ké no ε yuu buy diuw we le ke.” ²³ Seke bó to nan'yi wvù, wvù to baa tfuse ke. ε bó dioo njinsene bó wvù, wvù saa sewci ke, geenεn nya fiεε ficii ε è nu can Nyo' le wvù kee keesaw nsaw lej. ²⁴ Wvù to nu ε tfuse bibefe bisεεbeene ε bí tu yî ye le yî kentam e. Wvù to ge nonεn, wvu le beene ekspwe é keba ke kebefε le, eceè nce wvu teytey. Bilemte bì wvù to keñkeε nu ε ge wase beene ε bonεn. ²⁵ Ben to shee njimte diéwε njée le, geenεn keseen ben ε kase wase ε to fô Wee wvù Cεyte bvuu Taale fô biyoy binen e.

3

No kpwoon bó diemsεn nulo ecee

¹ Bokε' bo bonyii le, ben ten eyuukè bole' bonεn e. ε ben gee nonεn, ε wee mvu bó le nu ε wvù tune keebεe diéw Nyo' le, é wvù ke enε ebee ε wee baa cim jeme diéw é wvù ke, ε è ge kenje ke kpweε le, ² no wvù yεne ε wvù wvumte εkolε kew, cee nce wvù yuule. ³ Fo fiεε fi duñci bvujonke bvunεn enù mwεεm mvu ye le diéwε keeseyε yvuw ekolε ε yî jee, bó keejiise biεε, noo keesuute ye bó ndvù yî jee ke. ⁴ Fiεε fi edunji bvujonke bvuv wee le enù fiεε fi wee nu fô fitele fiew e, ε è nu fitele fi bonene nu nyεkeey. Ke bvun bvujonke ke yvumεn ke, ε è nu bvù Nyo' koonke ntay. ⁵ ε nεε no bokεnε bó yuule bo fwele bó to nu ε gee bvufee bvubole yî Nyo' le to ké no duñci bvubole bvujonke. Bó to yuuke ten bole' bobole. ⁶ Wee diéwε Sela le to yuuke Abla'am e tenje wvù le tata wen. Ben ten nu boom bo Sela le fεn é ben gee mwεεm mvu lej yaa fane fiεε ke.

⁷ Bolemse, ben ten ekieε je yî ben kenke keeεε ben ε bokε' bonεn jó. Ben enyaà n'wvum é bó no bó baa kenke mvunγay diéwε ben e ke. Nyo' nu ε buw ben ε bó bocii bó nshii wvù mey lo. Ben eceè nonεn, wvu le fô fiεε ebaanke bunle yene ke.

⁸ Keemεεε, me ε no nteete ben bocii le, ben ekenkè fitele fimwaan, kenkε shen fô bonyii le, kenkε kenkonεn ke bonyii bo mbee le, kenkε mvuntelem mvù jee, ε wee yaa joo ke wee mvu εkuse ke. ⁹ Fo wee é ge kebefε bó wee, é

2:17 1:22; 3:16; Bnqn 24:21; Mat 22:21; Gal 6:10; Fili 2:12 **2:18** Efe 5:21-6:9 **2:18** Efe 6:5-8
2:19 5:12 **2:20** 4:14 **2:21** Mat 16:24; 20:26-28; Jon 13:15; Lum 15:5 **2:22** Yesa 53:9; Jon
8:46; Ibu 4:15 **2:23** 3:9; Yesa 53:7; Mat 26:55-56, 67; 27:14, 27-31 **2:24** Yesa 53:4-5; Lum 6:2, 11;
Kolo 2:14; Ibu 9:28 **2:25** Yesa 53:5-6; Esek 34:5-6; Mat 9:36; Jon 10:16; Ibu 13:20 **3:1** 1Kol 7:16;
Efe 5:22-24 **3:3** 1Tim 2:9 **3:7** Efe 5:25-28; 1Tim 2:8 **3:8** 1:22; Efe 4:2-3; Fili 2:2-3 **3:9** 2:23;
Job 31:30; Mat 5:44; Lum 12:17

wvú tfuse bô kebefε ke. E wee nan wee, fo wvú etfuse bô ncuñ ke, ε wvú tfuse ε è nu bô diεw kembonεñ. Fin nu fiεε fi Nyo' tenje ben le ben egeε é wen ke elañ kembonεñ yí yene le. ¹⁰ E nu no bó nu ε san le,

“E wee kooñke keeyuw njoñ yí nshii we le,
bô keeyεñ εdiuw yò jee le,

é wvú no kemsene bô leme diew,
ε díεw fiεε yaa buyte diuw we le ke.

¹¹ Wvú keñke keebañke jim ê mwεεm mvù befe le,
egeε ε è nu mvù jee, ekunεnè nyεkeey biì dvù le,

¹² njefo Tata Nyo' ké no yene bonyii bo teytey e yuuke bunle yibo.
Geenεñ ε Nyo' ε bon jise yí bonyii bô gee bibefe le.”

¹³ E ben keñke shiee wvu baay keegee mwεεm mvù jee nonεñ, tu wee wvú nulo ebvuu ege fiεε fi befe bô ben nu yεε? ¹⁴ Geenεñ, é bonyii cim nyaa lo ηgew ê ben njefo ben gee mwεεm mvu teytey, tu Nyo' nu ke elañ kembonεñ yí yene le. “Fo ben efané bó, keñεε fo mvuntelem ebuuké ben ke.” ¹⁵ Ben ewwumtè ε è nu Klistu ê mvuntelem mvunεñ e diεwε Tata wene le. Ben eseyse bikuu binεñ, eceytè keenya ntfuse ê wee wvú nu ebife fiεε fi ben taale fwe yí dvù le. Geenεñ ben dīoo tfuuse, no tfuuse nyεkeey bô n'wvum. ¹⁶ Fo ben egeε fiεε fi nelo esaake ben fô fitele le ke, wvu le é bó nan'yi ben, jemyi diεw yí befe εkumε keñge kenεñ kè jee nje ben nu bonyii bo Klistu le, é bó ewuunε. ¹⁷ Ben ekeε le fi jee keeyεñ ηgew nje fiεε fi jee fi ben ge ε è fεñ nu le Nyo' kooñke le fi enù nonεñ, efey keeyεñ ηgew yí fiεε fi befe le fi ben ge. ¹⁸ E nu ke tεñ no Klistu to yεñεε ηgew kpwe. Wvú to kpwe nje bibefe bi bonyii le kañ mwaan ε fi ka lo nonεñ. Wvú wvú to nu wee wvu teytey to nu ε kpwe fô bonyii bô yaa nu ke teytey e keeto bô beene fô Nyo' le. Bó to nu ε yu wvú ε è kpwe nyam ye, geenεñ ε Nyo' ge ε wvú no nu dvù ê keyoy e. ¹⁹ E nu é keyoy kin e wvú wvú to gεñεε diεw Nyo' ê biyoy bi nu yew ncaw e. ²⁰ Biyoy bin nu bi to baa bee Nyo' le kefew ke Noa' le ke. Nyo' to nu ε bosen kuu shém bô bí, cey seke Noa' to keenci ηguw. ηguw wvun nu ε bonyii to ley jó ke wee nyan mañ, ε è nu bó bô to boyεε can joo le. ²¹ Joo yidvu yin nu diεwε joo yí bó leese bonyii jó keseen ε yí boysee bó bô mvunğay mvù Jisós Klistu to buyεε dvù yí kpwe le. Ke bó leese wee ê joo le bó cuke ε è nu yile yí ye le ke. E nu keeleke Nyo' bô fitele fi yuule. ²² Jisós Klistu wvun to nu ε ben fowe, shii ê εbo ke εceey ke Nyo' le, ε no nu fô saake bonceendaa bo Nyo' le bô biyoy bi keñke mvunğay noo bi saake bici.

4

Nce bonyii bo Nyo' le nu wvu fwe

¹ No Klistu to nu ε yεñ ηgew yí nyam ye le, ben tεñ ekeñkè kfuu fifiε fitele fi wvú to keñke keeyεñ tεñ ηgew, ekumyí le wee wvú nu ε yεñ wase ηgew yí nyam ye le nu ε bô kebefε ε ka wase. ² Nonεñ, ke wvú beε ebvuu eceε nce we fokuse fεñ biì mwεεm mvù nyam ye gomte le ke. Wvú nu eceε biì wase ε è nu mwεεm mvù Nyo' gomte le. ³ Ben ekeε le kefew kè ben to shee gee mwεεm diεwε bonyii bô yaa kee ke Nyo' le nu ε kí ε fey wase. Ben to cee nce nnyεñ

3:10 Mben 34:12-16; Jem 1:26 **3:13** Lum 13:3 **3:14** 4:14; Mat 5:10 **3:15** 1:3-5; Kolo 4:6
3:16 2:15 **3:18** 2:21; Lum 5:6-8; 6:10; Ibu 4:15; 7:27 **3:19** Keñ 6:2; 2Bi 2:4; Jut 6 **3:20** Keñ
6:14-22 **3:21** Lum 6:3-4; Ibu 10:22 **3:22** Lem 1:9; Efe 1:21; Mat 22:44; Lum 8:34; Lem 2:33 **4:1**
2:24; 2Kol 4:10; Gal 5:24 **4:2** 2:21 **4:3** Gal 5:19-21; Efe 2:3; Tay 3:3

kenjan, bii ye yene yi ñeyte le, wuu mbvuum ε mó koole, gee bonkaw diekene, wukene yole fó gee diεwe bwé le. É ben to bvuu bunlee ten bonyo' bo εcici, ε Nyo' to tun wase. ⁴ Keseen diuw ε no yumte bonyii bò yaa kee ke Nyo' no ben baa bvuu taashi ñgoo ben ε bó yi nce wvun wvù nu diεwe wvu nyám e, bó mum ε banke ye ε no nan'yi ben. ⁵ Geenε, bó nu ke eleem etaje diuw fwe dvú Nyo' wvù ceyte keesaw bonyii bò bæε dvú bò ò kpweken wase le. ⁶ É nu fiε fi to gee é bó se fewce ten saaka wvù jee wvù wvu Nyo' é bonyii bò nu ε kpweken wase. Bó to fewci nonen wvu le no bó nu ε bó to cim saw wase bó yi nyam ye le diεwe bonyii bo boyuum e, é bó eceè ke nce wvu é keyoy e ε wvù nu diεwe no Nyo' ceε.

Wee elemtè bò nnya ye é je yi jee le

⁷ Ben ekeè le kefew kè fiεe ficii nu ke eka too wase nceencee. Nonen, ben enù ke bò bvufee bvunen fó, kemsenè bò bikuu binen, wvu le ben ebunleè. ⁸ Fiεe fi fele mwεem mvunciim nu ke le wee ekoonkè waa bwεε bò fitele fiew ficii njefo kenkonen ké no banji bibefe nteen. ⁹ É waa bwεε wee la ghane é wvù le, é wvù fiisen wvù, taa fó wvù le yaa wvukε ke. ¹⁰ No ben nu ε Nyo' ε buw ben bò nnya jεey jεey, wee ejòð ye nnya lemte dvú fó bonyii bomew e. Ben elemtè bò mbuwma wvun wvù Nyo' nya jé le jé le diεwe bonyii bo lemme le bò jee. ¹¹ É wee fewci diεw Nyo', é wvù no fewci ke ε è nu diεw yi buy diuw Nyo' le. Wee é no lemte fó bonyii bomew e, é wvù no lemte ke ε è nu bò mvun gay mvù Nyo' nya é wvù le. Ben egeè nonen wvu le yi fiεe ficii fi ben gee le, é mbense egenè fó Nyo' le fele yi Jisos Klistu le. Bvukukε bò mvun gay mvunciim nu ε è kenke wvù sekεcii se ñka. Fí enù nonen.

Keyene ñgew diεwe bonyii bo Klistu le

¹² Nsáa yem shém, fo ben ekenke ñghaw yi nton'ye wvù ben yuuke ye le wvù too fó ben e keemom ben ke. Fo fi enù ke diεwe è nu fiεe fimew fifε e fi kooyi bò ben ke. ¹³ Ben elanlanè lo le ben yene ñgew diεwe no Klistu to yeneε wvu le é ke edioo enu seke wvù ε buynen bò bvukukε bwew, é ben ebvuu elanlanε, yuuke njon. ¹⁴ É bonyii nan'yi ben nje diee di Klistu le, tu njon wvu baay nu wene. Fifin duñci le Keyoy ke bvukukε le kè è nu Keyoy ke Nyo' le nu yi yene le. ¹⁵ É wee yene ñgew, fo wvù eyenè njefo wvù nu ε yu wee, kenεε le wvù nu ε con fiεe kenεε e ge fiεe fimew fi befe, kenεε le wvù nu ε lese diuw fó mwεem mvu bonyii bomew e ke. ¹⁶ Geenε, é wee yene ñgew njefo bó teje wvù le wee Klistu, fo wvù ewuunenε ke. É wvù no bensee ε è nu Nyo' le wen kenke didie diee. ¹⁷ Ben egeè nonen njefo kefew nu ε to wase ké Nyo' nu esaw bonyii, ε wvù nu ekεw ε è nu bò yew ye. É wvù kεw ε è nu bò beene nonen, é fi ke enu nεε bò bonyii bò nu ε tun keebε saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le? ¹⁸ Bó nu ε sanj é Nwa' Nyo' le le,

“É fi tamyi fó wee wvu teytoy e keeboy,

é fi ke enu nεε bò wee wvù tune Nyo', gee bibefe le?”

¹⁹ Nonen, bonyii bò yene ñgew no Nyo' gomte le bó eyenè, egeè mwεem ε è nu mvu lenj, geelè bikuu bibole can Nyo' Mbom e wvù ké no leeme ke yi ñkawma we le.

5

Ekumε njée Nyo'

¹ Me ε mum ε no ηgomte keentefe bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ê ben entelɛɲ. Me nu wee ê ηgoo bocee kentaashe le, ε me nto n'yeɛn bô ejise yeɛm no Klistu to yeɛε ηgew, ε me nu ten wee wvù nu ke eley bvukukε bvù wvù nu ke eto dvù le. ² Me ε no nteete le, ben etaalè fô njée Nyo' yì bó nu ε gεε can yene le ntay. Fo ben dioo taale, no taale ke diεwe bó kane lo ben ke. Ben etaalè bô ηkoɲ no Nyo' gomte. Fo ben etaalè keɲke ken'yeε ejise yì bigew e ke. Ben ekeɲkè shiee ε è nu yì lemme le. ³ Fo ben envuwseè njée Nyo' yì bó nu ε gεε ben ê we jodvu ke. Ben eduɲci ε è nu keɲge kè jee kè yì eyenè benene. ⁴ E ben gee nonen, é Ekolε ke Boncɛynjee le ke dioo ε buynen, é ben ekeɲke kefo ke bvukukε le kè yaa ké kpwe ncom ke.

⁵ Me ε no njemyi ten ê keghan le, ben eyuukè bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ntay. Wee tfuu eshiwse ekolε kew ê waa bwee fwe sekecii. Ben ekeè le, “Kε Nyo' ké no tomte wee wvù bensee ye ke. Wvù ké no tomte ε è nu wvù shiwse ekolε kew bô mbuwma we.” ⁶ Ben emum eshike bikuu binen enù ê mvuɲgay mvu Nyo' le kuse, é kefew ke dioo ε kocen, é wvù ebense ben. ⁷ Ben egεε mwεεm mvunciim mvù jewsee ben can ye le, njefo wvù keɲke shiee wene. ⁸ Ben ekemsenè bô bikuu binen, ejinyi ntay njefo wee wene bvuban wvù dεwle ghane weentene diεwe bvule wvù fεwte le, gomte wee keɲgele. ⁹ Ben ebon ηaj bô wvù, lese ke ε è nu fitele yì Nyo' le é fì eteme, ekumyi le boom bo bwee wene le yeɛne ke ten ηgew nonen woɲ tfuu. ¹⁰ Ngew wvun nu ke yì kefew e caan, é Nyo' emum ekase eseyse mwεεm é mvù ejoɲ fô ben e, enya ben bô mvuɲgay, ege é ben eciim ntay. Nyo' nu wvù nyaa mbuwma tfuu ê bonyii. Wvù nu ε tee ben keeley bvukukε bwew bvù mεy lo le nje ben nu bonyii bo Klistu le. ¹¹ Mvuɲgay mvunciim nu ε è keɲke wvù sekecii se ηka. Fì enù nonen.

Ngayma

¹² Me nsaj fiɲwa' fin fô ben e ε è fici Silas * me wvù nu waa bwee wesebeene. No me n'yeɛne nu ε wvù nu wee wvù è nulo é wee egεε bvufee yì ye le. Me nsaj keentefe ben, embvuu enje é ben ekiεε le fiεε ficii fì me nsaj duɲci keceey ke ekumε mbuwma Nyo'. Ben eleemè yì dvù le temyi ntay. ¹³ Kentaashe ke boom bo bwee wesebeene le ke Babilon kè Nyo' nu ε caw gayte ben e. Mak wvù waa wem yì mbee le gayte ten ben e. ¹⁴ Ben egaynen bikuu binen e, enjoce yì keɲkoɲen e. Kembonen enù fô ben e bocii bô nu ε taashe bô bo Klistu.

5:1 1:21 5:2 Jon 21:15-17; Lem 20:28; 1Tim 6:5 5:3 2Kol 1:24; Fili 3:17; Tay 2:7 5:4 1Kol 9:24-25; 1Bi 1:4 5:5 Bɲgn 3:34; 29:23; Efe 5:21; Jem 4:6 5:6 Jem 4:10 5:7 Mben 55:22; Mat 6:25-30; Fili 4:6 5:8 Mben 22:13; 1Tes 5:5-8 5:9 Efe 6:11-12; Jem 4:7 5:10 1Tes 2:12 5:12 1Tes 1:1 * 5:12 Diee din nu ten le «Silvanus.» 5:13 Flm 24 5:14 Lum 16:16; 2Kol 13:11

Nwa' wvu bokanj bofɛɛ wvu

Bitá

Fiɛɛ fi nu ê Nwa' Bitá wvu bokanj bofɛɛ wvun e

Nwa' Bitá wvu bokanj bofɛɛ wvun nu ε wvú to sanj fô bonyii bo mbee le bo fwele le, ε bó e ce e kenɛn wonj tfuu. Shiee nwa' wvun baay to nu keediu lemme di bonyii bo n'yɛɛyi le bo mbiay e to ghane gee, bô keediu nce nnyɛn kenjan wvú n'yɛɛyi bonyii ban to too dvú le le wvú eka. Bitá sanj nwa' wvun baay taale ε è nu fiɛɛ fi bonyii bo n'yɛɛyi le bo mbiay e ban to duu le ke Jisos bɛɛ ke ebvuu ekase eto ke. Wvú jemýi le fiɛɛ fi gee ε Jisos sɛ dvuyte keeto nu njefo ke Nyo' gomte le wee mvu ke ela ke.

Bikuu bi mwɛɛm e ê nwa' wvun e

1:1-2 Kenkɛwɛ

1:3-21 Nce bonyii bo Klistu le

2:1-22 Ekumɛ kenje ke bonyii bo n'yɛɛyi le bo mbiay e noo nɔɔw wvú nu ke eto fô bó le

3:1-18 Diuu di Klistu nu ke ekase eto

¹ ε nu me wvú Semon Bitá, waa lemme Jisos Klistu noo waa we ntum. Me nsaanke nwa' wvun fô ben bô kenjke mbee wvú kuuke lenjlenj diɛwɛ wvú bese kenjke le. Jisos Klistu wvú nu Nyo' noo Mboyse wesebeene ké no gee mwɛɛm teyete. ε nu nje fifin wvú ben kenjke mbee ε wvú nu lenjlenj diɛwɛ wese le. ² Nyo' ebvuu ebuw ben bô kembonɛn naa ntay, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvú læetene naa ntay, njefo ben kee wvú wvú Nyo' bô Jisos wvú nu Tata wesebeene.

Nce bonyii bô Nyo' nu ε tee wase ε caw e

³ Mvunɔɔw mwew mvú è nu mvu Nyo' le nu ε ge wase beene ε kenjke mwɛɛm mvunciim mvú nulo ege é beene ekenjke nshii wvú mɛy lo, noo keecee nce bonyii bo Nyo' le. Mvú ge nonɛn no beene nu ε kiɛɛ Nyo' wvú nu ε tee beene keeley bvukuke bô bvujonjke bvú è nu bwew e. ⁴ No wvú ge nonɛn, beene ε mum ε kenjke mwɛɛm mvú kuuke baay bvuu jee fele mwɛɛm mvunciim ε è nu mvú wvú to kawɛɛ. Mwɛɛm mvun nu keege wvu le ben elewtè mwɛɛm mvu ýi wonj wvun e mvú nyam ye shieele mvú beete bô bonyii. Nonɛn é ben emum ekenjke nce ε è nu we wvú Nyo'. ⁵ No fí nu nonɛn ben emum emom ntay keebise nce wvú jee ýi fitele fi ben lese ýi Klistu le. Ýi nce wvú jee le, é ben ebise bvufee bvú Nyo' le. ⁶ Ýi bvufee bvú Nyo' le é ben ebise bikuu bi kemseɛn. Ýi bikuu bi kemseɛn e, é ben ebise shém ýi kuulɛɛn. Ýi shém ýi kuulɛɛn e, é ben ebise nce wvú è nu wvu bonyii bo Nyo' le. ⁷ Ýi nce wvú è nu wvu bonyii bo Nyo' le, é wee ekenjke shen fô waa bwee le. Ýi shen e fô waa bwee wee le, é ben ebise kenjonɛn. ⁸ Me nɔɔw nɛn njefo, é ben kenjke wvun nce, ε no gene dvú fwe fwe, é wvú ege é ben saa ebvuu enu ke lo nɛn nɛw kenɛɛ enu diɛwɛ bonyii bô nulo saa ege fiɛɛ diɛwɛ bonyii bô kee fiɛɛ ekumɛ Tata wesebeene wvú Jisos Klistu le ke. ⁹ Ben ekeè le é wee baa ekenjke wvu wvun nce tu wvú nu ε fefe wase ýi mwɛɛm mvu Nyo' le, ε wvú yaa bvuu yene mwɛɛm e ncejole ke. Wvú nu ε daayɛ wase le bibefe biew bi wvú to shee gee fwele nu ε Nyo' to cuke wase.

¹⁰ Boom bo bwεεm e, fí ε mum ε no nu le ben emum emomtè ntay keege mwεεm ε è nu mvù dunçi le Nyo' to nu ε tee wase ben, caw. ε ben gee nonen ben saa ke eyuu egbwe yí mbee wene le ke. ¹¹ Nonen é bó ke eyene je fò ben e ε yí kuuke nen gbwuuu, é ben eley bvunfon bvù mεy lo bvú Tata wesebeene wvù Jisos Klistu wvù Mboyse le.

¹² Me ηkee le ben kee wase mwεεm mvun, leeme ten yí keceey kè ben to yuwεε le temyi, geenen ε me ηgomte ke keembvuu ηkumyi ben ekumε mvù sekecii. ¹³ Me n'yene le fí nu len nonen le me enkamsè ben ekumε mwεεm mvun no me mbee dvù n'yoyte wvu le ben ekumyi, ¹⁴ njefo me ηkee lo le è shεεte wase caan é keyoy ecinε nyam ye le no Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ε ge wase me ε ηkiεε le. ¹⁵ Me ε mum ε no ηgomte keemom naa ntay le seke me ε ηgen wase é ben enu wvù è nulo é ben ekumyi mwεεm mvun sekecii.

Saaka wvu ekumε nto Jisos nu fiε fi bonyii nulo egeε bvufee yí dvù le

¹⁶ Ben ekeè le ke mwεεm mvun mvù bese to jemyeε é ben ekumε mvunγay mvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le noo nto we wvù wvù nu ke ekase eto, to nu ke lo mvumangaan ε bonyii ε bosen ε seyse ε bese maa é ben ke. Bese to nu ε yen naa bvukuke bwew e bó ejise eyese. ¹⁷ ε to nu seke Nyo' Ice to buwεε wvù bó mbense noo bvukuke, ε diεw buy fò wvù wvù nu Nyo' Bvukuke le jemyi le, “Wvun nu Waa wem, wvù nu fitele fiem. Me n'yooke njon bó wvù baay.” ¹⁸ Bese kebeε to nu ε yuw diεw yin no yí shiile too we seke bese to nu bee bo Jisos yí kum Nyo' le. ¹⁹ No bese yuw nonen, mum mεse kieε keceey ke fiε fi bonyii bo ntum Nyo' le to jemyeε ε è beε naa lo. ε fi jee le ben egeε bvufee yí fiε fidvu le ntay, njefo fí nu diεwε ken'yeese le kè baa é ejjiwε le egen ebuy Diuu di εkfun nu ke eyuu, é Jisos ebaa fò mvuntelem mvunen e diεwε law e. ²⁰ Fiε fi kuuke fele mwεεm mvunciim nu le ben ekeè le, ke ntum Nyo' mvu nu dvù é N'wa' Nyo' le wvù wee nulo eteete bó bwew bvufee ke. * ²¹ Ke wee ntum Nyo' to baa jemyi naa lo fiε fi è nu ηkpawace wee wvu wum ke. ε to gee Keyoy ke Yuule ε bó se jemyi diεw yí buyte fò Nyo' le.

2

Bonyii bo n'yeyi le bo mbiay e

¹ Ke lenlen no bonyii bomew to nu dvù fwele é bonyii entelen bó to mbiayte le è tum Nyo' bó, è nu ke ten no bonyii bo n'yeyi le bo mbiay e nu enù é ben entelen. Bó nu ke ewεentεn eto bó n'yeyi mvu wvù nulo ebefe bó bonyii, elese é diεw Nyo' le emum emaa naa lo Cee Ekole wvù to kpwεε keesum bó. Bó nu ke ege nonen emum eto lo bó ηgew kan mwaan elan yí bikuu bibole. ² Bonyii nteen nu ke eberen nce wvubo nnyen e, é fifin ege é bonyii ejemyi diεw yí befe ekumε je yí keceey. ³ Ken'yεε ejise ke mwεεm e nu ke ege é bó efii mwεεm can yene le bó binfe bi mbiay e bi bó nu ε seyse. Bonyii bodvu ban nu ε Nyo' to seyse wase ηgew wvubo ε è beε lo, ε wvù nu ke fò ceyte bó.

⁴ Ben ekeè le Nyo' to baa bawce bonceendaa ba bò to gee kebefε ke. Wvù to nu ε shike bó ε bó gen bvudvuu bvú ηgew e, lese bó yí boncaw e é bintuke bi jiime nen taytayay e, fò bó nu enù egen ebuy diuu di nsaw e. ⁵ Wvù to baa ebawce ten wonj wvu fwele seke wvù to ciinsee joo ε yí to mi wonj bonyii bò

1:11 2Tim 4:18; 2:20; Tay 3:6 **1:12** Jut 5 **1:14** 2Kol 5:1; 2Tim 4:6; Jon 21:18-19 **1:16** Mat 17:1-8 **1:19** Mben 119:105; Lum 1:2; 13:12; 1Bi 1:10-11 * **1:20** Kenεε le, “Ke wee ntum Nyo' to nu e jeme fiε fi è nulo é wee ceε kinyi kedvu bó bwew bvufee ke.” **1:21** 2Tim 3:15-16 **2:1** Jut 4-13
2:1 Mat 7:15 **2:3** 1Tim 6:5 **2:4** Jut 6 **2:5** 3:6; 1Bi 3:20

to maa lo wvú ke. Wvú to nu ε bawce ke ε è nu Noa' wvú to fewci le bonyii eceè nce wvu teyey ê Nyo' ejise, noo bonyii bomew bosooshwi. ⁶ Wvú to nu ε fiwse kelaante kè Sodom bô kè Gomola ton bô nguy ε bí fie bvuw, ge ε fifin no nu diewe kenfewsen ke fiεε fi nu ke ekooy bô bonyii bô maa lo Nyo' le. ⁷ Geenεn, boyse Lot wvú to cee nce wvu teyey ε shém looci ffluuke wvú bô nce nnyen wvú bonyii bô befe to keηke. ⁸ (Mwεem mvú wee wvu teyey wvun to yene bvuu yuuke no wvú to cee ê bô entelεj to nu ε ge ε fitele fiew fi yuule no ton'yi εdiuw ecii yî gee dibole di befe le.) ⁹ ε mwεem mvun to nu ε kooy nonεn, tu fí dunji le Tata kee keeboyse bonyii bô yuuke wvú le can ηgew e, bvuu kee ten keegeε bonyii bô cee nce wvú yaa nu ke wvu teyey yî ηgew e, egen ebuy diuu di nsaw e. ¹⁰ Ngew wvun nu ε wvu bonyii bomew nu ke efey naa lo wvu wee tfuu. Boba bonyii nu bô koonke keebii ke ε è nu fiεε fi ye yibo yî ηeyte shieele ε è nu fi beete bô wee. ε è bvuu nu bô bô joo wee wvú saake bonyii ekuse.

Nyo' nu ke elεse bonyii bo n'yεeyi le bo mbiay e

Bonyii bo n'yεeyi le bo mbiay e ban ηaake baay. Bô bensee ye baay, yaa fane naa lo keenan'yi biyoy bi keηke mvungay fele bô ke. ¹¹ Naa ke bonceendaa bo Nyo' le bô keηke mvungay bvuu temyi fele bô yaa ke mom nan biyoy bin fwe dvu Tata ke. * ¹² Geenεn bonyii ban gee mwεem ε è nu mvú ελεme kebole gomte diewe nyám yi ηkpwaante yi ké no gee mwεem se yi kpawwci lo, ε yi nu ke le bonyii ke ekooye esεeyε lo le. Bonyii bodvu ban nu bô nan'yi mwεem se bô kee mvú ηkuuη. Nyo' nu ke elεse bô ke diewe nyám yi ηkpwaante yin e, ¹³ ε nlawma wvubô enu ηgew wvú bô nu eyene nje ηgew wvú bô se too dvú. Bô ké no kpwaake le keediekene bvuu wukene kenduun e εmvunshεen entelεj nu lo njon mvu fô bô le. Bô nu lo yile ê ben entelεj yiise ben. Seke ben ε bô diekene, ε bô no yuuke njon keeleεle ben bô gee dibole di kenshoose le. ¹⁴ Ejise εbo ké no nu ke ε è nu yo kenjan, yaa ffluule yî kebefε le ke. Bô ké no lεwci bonyii bô wεeyi yî mbee le ε bô bô gee kebefε. Ken'yεε ejise nu ε ley wase yî ελεme kebole. Bô nu ε jo wase lon! ¹⁵ Bô nu ε cine wase je yi leη e ε jo ε è nu yi ecici. Bô nu ε jo ekale ke Balaam wvú waa Bewu le wvú to nu ε bee keege fiεε fi yaa nu ke leη nje wvú to koonke bigew e. ¹⁶ ε kembεεbey wamen wvú yî fiεε fi befe fin e. Kembεεbey kè ké no nu se kí jemyi lo, ε kí jeme diewe wee wvu wum e, ci gee di kejewte le di wee ntum Nyo' wvun to gee.

¹⁷ Boban bonyii bo n'yεeyi le nu diewe diuw joo wvú joo baa bvuu buyte fô le ke, bvuu nu diewe keflu kè nu ε gbwe ekfuη nffum ε fey ε tuu le. Nyo' nu ε seyse wase hvudvuu bvυ ηgew e ε bvú jiime nan taytaytay, e geε ê bô. ¹⁸ Bô kumte diuw wvu ecici baay se kinyi ηkuuη. Bô lεwci bonyii bô bεε buy ke lo εnte jo bonyii bô yaa kee ke fiεε fi leη bô n'yεeyi wvu le ε nulo é bô ekase egee mwεem mvu nnyen e mvú ye yibo yi ηeyte shieele. ¹⁹ Bô jaa no jemyi ê bonyii le ke bô keηke keenu bonfaw bô fiεε fimew e ke, geenεn ε bô bodvu keβεε bô jemyi bεε naa bonfaw bo mwεem mvú beete bô ye wee le. Bô nu bonfaw njefo é wee nya ekole kew ê fiεε tu wvú nu nfwa fiεε fidvu. ²⁰ Ben ekeε le é wee lewte wase mwεem mvú beete bô wee yî won fiwun e nje wvú kee wase Tata wesebeene wvú Jisos Klistu wvú Mboyse wesebeene, ε kase ε gen ε ley

2:6 Ken 19:24-25; Luk 17:29; Jul 7 2:7 Ken 19:1-16 2:9 Job 4:7; 1Kol 10:13; Mwμ 3:10 2:10
 Jul 7-8 2:11 Jul 9 * 2:11 Kenεε le, "... nan bonyii bo n'yεeyi le bo mbiay e ke." 2:12 Jul 10
 2:13 Jul 12 2:14 Mat 5:28; 2Tim 3:6 2:15 Ktj 22:7, 17; Jul 11 2:16 Ktj 22:28-31 2:17
 Jul 13 2:19 Jon 8:34; Lum 6:16 2:20 1:11; Mat 12:45

mwεem mvudvu le, mvú ε njim wvú ε no kenke, é mwεem efo yí ye le efey lo no mvú se shee nu fwele. ²¹ E wee ge nonen tu fí be jee le fo mweten eyaw ekiε je nce wvu teyey ke, efey keekiε ebvuu ekase ecine bonci bô yuule bô bó nu ε nya ê bonyii le. ²² Kfuu boba bonyii gee ε fiε fi nu ê ngan e mum nu kecey le, “Bwe ké suuke mwεem kase bvuu tu fó die.” E wvumvu bvuu nu le, “Bó ké cuke njkunyam ε wvú kase ke gen no binlene ê kenca le.”

3

Diuu di Tata nu ke eto

¹ Nsáa yem shém, nwa' wvu keseen wvun nu wase wvu bokanj bofε wvú me nsanj fô ben e. E bonwa' ban e bocii nu ε me nsanj diewe ntamce le keenkamse ben é ben ekenke bonkpawace bo lenj. ² Me ngomte le ben ekumy mwεem mvú bonyii bo ntum Nyo' le bô yuule to jemyε le mvú nu ke ekooy, ebvuu ekumyí ten mwεem mvú boom bo ntum e bo Jis e to jemyε é ben le Tata bô Mboyse nu ε gay le ben egeè. ³ Fiε fi baay nu le ben ekiε le è nu ke edioo nu ediuw yo fokemese le, é bonyii bo kensewse le ene ekew esewsee ben, gee mwεem mvú nyam ye yibo gomte. ⁴ Bó nu ke esewsee ben duu le, “Ke wvú to nu ε kaw le wen nu ke ekase eto, wvú ε fεε keseen? Naa no bo'ice bosεεbeene to yuε kpweken, mwεem mvunciim leeme ke bikaa le no mvú to shee nu ε kεw fonkew no Nyo' to bomε woj.” ⁵ Bó jemyi nonen kee ke naa ntay se tune le Nyo' to jeme ke ε è nu diεw fwele ε ebule mum no nu. E wvú jeme ε nshε buy é joo, ε wvú to ge nshε yidvu bô joo. ⁶ E wvú ke kase jeme ke ε è nu diεw, ε joo banj nshε yidvu yí yí to gee ε yí buy, mum lese mwεem mvunciim. ⁷ E nu ke ten diεw yidvu yí wvú nu ε gεε ebule ke keseen bô nshε, ε no ceyte nguy dvú. E wvú ceyte ε è nu diuu di wvú nu ke esaw bonyii bô maa lo wvú, elεse bô.

⁸ Geenε nsáa yem shém, fo ben edaayi le fô Tata le nu ε diuu dimwaan nu ke lenlen diewe bilum ntfuke le, ε bilum ntfuke nu ke lenlen diewe diuu dimwaan e ke. ⁹ Ke Tata guute lo ye no bonyii bomew kpwaake, keege no wvú to kawεε ke. Wvú kuule ε è nu shém bô ben. Wvú shieele le bonyii bocii ekumen mvuntelem mvubole njefo ke wvú gomte le wee mvu ke ela ke. ¹⁰ Diuu di Tata nu ke ekase eto nu ke enu ke diewe di cooj e. Ebvubwe nu ε ebule nu ke edvúm foweεwe emum ela, é nguy ebuñse mwεem mvunciim mvú nu we, é nshε bô mwεem mvú nu yí dvú le efie ebvuw.

¹¹ No nguy nu ke efiese mwεem mvunciim é yiyin je le, ben kpwaake le ben nulo ecee nce ε è nu wvu nεε? Ben kenke kecee nce ε è nu wvú yuule ε ben ε nya bikuu binen é Nyo', ¹² ε no ceyte Diuu di Nyo' le din, momte keege le dí eyanjen eto. E nu diuu di nguy nu ke efiese ebule é kí efie, é mwεem mvunciim mvú nu we ebuñ. ¹³ Geenεn, beene ceyte ε è nu ebule ke kefe bô nshε yí fiε yí Nyo' to kawεε, ε wvu wvun woj nu wvú è nu ke enu ke nce wvu teyey fó maanj.

¹⁴ Nonen nsáa yem shém, no ben ceyte mwεem mvun nen, ben emomte naa ntay keenu se nlom keneε fiε fimew fi befe é Nyo' ejise, noo keenu yí kenleeten e ben ε bo Nyo'. ¹⁵ Ben ekumyí le Tata wesebeene kuule shém nen, nyaa ε è nu kefew é bonyii le bó ke eboy. Fiε fin nu ke fi waa bwee wesebeene wvú Baul wvú nu fitele fiεεbeene to sanjε fô ben e bô bvufee bvú Nyo' nu ε nya é wvú

le. ¹⁶ Ɛ boŋwa' bocii bò wvú saŋ e nu ɛ wvú jemyi ke jó ekume fiɛɛ fin. Wvú saanke mwɛɛm mvumew ɛ mvú tɛmyi fò bonyii le keekiɛɛ, nonɛn ɛ bimaante bi bonyii le bò yaa kee ke fò bó leeme mum toysee kenyi ke mwɛɛm mvudvu le, ɛ è nu ke lɛŋlɛŋ no bó toysee ten mvu ê mondvuum momew e ê Nwa' Nyo' le. Bó gee nonɛn, teŋe ɛ è nu ŋɛw yí bikuu bibole.

¹⁷ Nsáa yɛm shém, no ben kee wase mwɛɛm mvun nɛn, ben emum eyɛnè fo bonyii bò maa lo Nyo' ban ke egufe ben bô gee dibole di befe é ben ene fò ben leeme wase ekase egbwe lo. ¹⁸ Geenɛn, ben ekuù lo yí mbuwma wvù Tata wesebeene wvù Jisos Klistu wvù Mboyse wesebeene nu ɛ buw ben dvú, ebvuu ekeè wvú ɣɛne lo fwe fwe. Mbense enù fò wvú le keseen noo sekeci se ŋka. Fí enù nonɛn.

N'wa' wvu fwe wvu

Jon

Fiε fi nu ê N'wa' Jon wvu fwe wvun e

N'wa' wvu fwe wvun wvù Jon to sanεε fô bintaashε bi bonyii bo mbee le, keŋke bikuu bi mwεεm e bifεε. ε nu keeyvuwse mvuntelem mvu bonyii bô wvù to sanεε fô bó le, le bó eceè yí kentaashε le bô bo Nyo' noo Waa we wvù Jisos Klistu bô keetefe bó, le bó eyεnè fo bó ebii n'yεεyi wvu mbiay e. Wee wvù sanŋ n'wa' wvun nu ε looce ε ciise lo le, é wee cee ente jo n'yuu, wvù saa ebvuu egeè gee di εjiwε le ke. Wvù nu ε bvuu ε sanŋ ten le Jisos Klistu to nu naa wee wvu wum, ε wee tfuu wvù nu ε lese fitele yí ye le ε no koonke Nyo', keŋke ten keekoonke waabwee.

Bikuu bi mwεεm e ê N'wa' wvun e

1:1-4 Keŋkewce

1:5-2:29 Saaka wvu ekumε n'yuu bô εjiwε

3:1-24 Boom bô è nu bo Nyo' le bô bô è nu bo dεwle le

4:1-6 Fiε fi è nu fi keceey e bô fi è nu fi mbiay e

4:7-21 Ekumε keŋkonŋen

5:1-21 Fitele fi wee lese yí Klistu le soo lo fiεε ficii

Diεw yí nyaa nshii

¹ Fiεε fi bese saanke fin nu ekumε Diεw yí nyaa nshii yí to nu wase fonkεw. Diεw yí nyaa nshii yin nu ε bese to yuw mwεεm mvù yí to jemyi, yen yí le bô εjise eyese, taa no yí nu, kum yí le bô can yese. ² Nshii wvun nu ε bó to duŋce ε bese yen wvù le, ε mum ε no jemyi ekumε wvù, fewci ê ben ekumε nshii wvù mεy lo wvun wvù to nu bô Ice, ε wvù ke duŋce ê bese. ³ Fifiε fi bese to yenεε bvuu yuw, nu fi fi bese fewci ten ê ben wvu le ben ekeŋkè kentaashε beene. Kentaashε kesese nu ke bee bo Nyo' Ice bô Waa we wvù Jisos Klistu le. ⁴ Bese ε mum ε no saanke fin wvu le njon wesebeene enu ε wvù ε yinŋen.

Beene eceè ente jo n'yuu

⁵ Wvun nu saaka wvù bese to yuwεε ê wvù, ε mum ε no seŋe ê ben le, Nyo' nu n'yuu ε kejiwε yaa nu naa lo yí ye le ke. ⁶ Nonen, é beene duu le beene nu yí kentaashε le beene ε bó, geenεn kaa lenε ε è nu ê kejiwε le, tu beene mbiayte lo, yaa cee bii keceey e ke. ⁷ Geenεn, é beene cee ente jo n'yuu no wvù wvù nu ente jo n'yuu, tu beene nu enù yí kentaashε le wee noo wee, ε elεmε ke Jisos wvù Waa we le cuke beene ε beene yuule ente jo bibefe bisεεbeene bicii. ⁸ ε beene duu le ke beene keŋke bibefe ke, tu beene leεle lo bikuu bisεεbeene, ε keceey yaa nu yí yese beene le ke. ⁹ Geenεn, é beene seŋe lo bibefe bisεεbeene ê wvù, no wvù nu wee wvù ké no leeme yí diεw ye le bvuu gee mwεεm lenŋ, tu wvù nu elεshε bibefe bisεεbeene ecuke beene, é beene eyuule yí gee disεεbeene le dicii di yaa nu ke teyey e. ¹⁰ ε beene duu le beene baa ge kebefε ke, tu beene joo wvù le wvù nu wee mbiay, ε diεw ye yaa keŋke bvudvuu yí yese beene le ke.

2

Jisos nu keman kè læshì bibefè bisèebeene

¹ Boom bem, me nsaanjke fiεε fin ê ben wvu le fo ben ke ene ege kebefè ke. Geenεn, é wee nelo ε ge kebefè, tu beene keηke wee wvù kule can ê Nyo' Ice fô beene le, ε wee wvun nu Jisos Klistu wvù nu wee wvu teyete. ² É nu wvù keman kè læshì bibefè bisèebeene, ε keman kin yaa nu ke fô bibefè bisèebeene le maaj ke, kí nu ten fô bi bonyii bocii le yí woη wvun e.

³ É beene gεεle bonci bo Nyo' le, é fi fin emum eduηci ntaη le beene kee wvù. ⁴ Wee wvù duu le wen kee Nyo', geenεn yaa gεεle bonci bew ke, nu wee mbiay, ε keceεy yaa nu yí ye le ke. ⁵ Geenεn, wee wvù gεεle njeme we nu wvuε wvù nu keceεy wee wvù kooηke Nyo' gene mæese. Fiεε fi nulo eduηce ntaη é wee se kíεε le wen nu ε taashε bô Nyo' nu fin fi le: ⁶ É wee duu le wen nu sekecii yí Nyo' le tu wvù keηke keeceé ke læηηη ê je yí Klistu to cee le.

Nci wvu fwε

⁷ Nsáa yem shém, ke nci wvù me ηgomte keensaj fô ben e nu nci wvu fwe ke. É nu nci wvu yvum wvù ben to keηke ε kew fonkew. É nci wvu yvum wvun nu saaka wvù ben to yuwεε wase. ⁸ Geenεn nci wvù me nsaanjke ê ben nu ke nci wvu fwε. Keceεy ke nci wvun e to nu ε duηce yí Klistu le, ε no duηci ten yí yene le. Nci wvudvu yen'yi fwε njefo kejiwε kaa wase gene, ε n'yuu wvu keceεy ε kew wase ε no baa. ⁹ É wee duu le wen nu ente jo n'yuu bvuu bane waa bwee, tu wvù beε ke ente jo kejiwε. ¹⁰ Wee wvù kooηke waa bwee nu ε wvù nu sekecii ente jo n'yuu ε fiεε yaa nu yí ye le fi nulo ege é wvù elene baytene ke. ¹¹ Geenεn, wee wvù bane waa bwee nu ε wvù nu ê kejiwε le læne jó yaa kee fô wvù gene ke, njefo kejiwε kedvu nu ε ge wase wvù ε fefe.

¹² Boom bem, me nsaanjke fô ben e njefo bó nu ε læshε wase bibefè binεn nje Klistu. ¹³ Bo'icεm, me nsaanjke fô ben e njefo ben kee wase wvù wvudvu we wvù to nu fonkew. Cubonyii, me nsaanjke fô ben e njefo ben nu ε so wase wee kebefè wε. Boom bem, me nsaanjke fô ben e njefo ben kee Nyo' Ice. ¹⁴ Bo'icεm, me nsaanjke fô ben e njefo ben kee wase wvù wvudvu wvù to nu fonkew. Cubonyii, me nsaanjke fô ben e njefo ben temyi lo ε diεw Nyo' nu sekecii yí yene le, ε ben ε so wase wee kebefè wε.

¹⁵ Me ε mum ε no nteete ben le, fo ben ekoonjkè woη wvun kenεε mwεεm mvu yí woη wvun e ke. É wee kooηke woη wvun, wvù saa ekoonjke Nyo' Ice ke. ¹⁶ Ben ekeé le mwεεm mvunciim ê woη jan mvù nyam ye keηke shiee yí dvu le bô mvù εjise taale kooηke, noo mvù bonyii bensee ye yí dvù le yí nshii wvun e, yaa nu mvù nen'yi fô Nyo' Ice le ke. É nu mvu yí woη wvun e. ¹⁷ Woη wvun nu ke eka, é mwεεm mvu yí woη wvun e mvù bonyii keηke shiee yí dvù le eka ten. Geenεn, wee wvù gee ε è nu fiεε fi Nyo' shieele nu ke emey enu dvù sekecii.

Bonyii bo bvuban e bo Klistu le

¹⁸ Boom bem, kefew kin nu wase ke fokemese. No ben to yuwεε le wee bvuban Klistu nu ke eto, nu ε naa keseen nu ε bonyii bo bvuban e bo Klistu le ε to wase nteen. É neε fiεε fi ge beene ε mum ε kíεε le kin nu wase kefew

2:1 Lum 8:34; lbu 7:25 **2:2** 4:10; Jon 1:29 **2:4** 1:6; 4:6; Jon 3:21; 8:44; 16:13 **2:5** 2:17; 5:3; Jon 14:15; 2Jon 6 **2:6** Jon 13:15; 15:5 **2:7** 4:11; Jon 13:34 **2:7** 2:24; 3:11 **2:8** Jon 1:9-10; 8:12; Lum 13:12 **2:9** 3:10, 15; 4:20 **2:10** Mben 119:165; Lum 14:13 **2:11** Jon 12:35-36 **2:12** Lem 4:12 **2:13** 1:1-2 **2:15** Jem 4:4 **2:16** Bηgn 27:20; Lum 13:14; Gal 5:19-21; Efe 2:3; Jem 4:16
2:17 Mat 7:21; 1Kol 7:31 **2:18** 4:3; Mat 7:15; 2Jon 7

ke fokemεse. ¹⁹ Bonyii bodvu ban to buy ê beene εντελεη, geenen ke bó to nu bonyii bosεεbeene ke. Ε bó to nu bonyii bosεεbeene, tu bó to bee emey enu beene ε bó. Nonen ε bó mum buy wvu le fi edunεe endan le ke bó nu bonyii bosεεbeene ke. ²⁰ Ben nu finen ε wvú wvú è nu Wvú wvú Yuule ε yefe * wase ben, ben ε no kee mwεem mvu keceey. ²¹ Ke me nsaanjke fô ben e ε è nu njefo ben maa keceey ke. Me nsaanjke njefo ben kee keceey, ε ben kee ten le ke è nulo é mbiay ebuy ente jo keceey ke. ²² Wee mbiay nu wvú la? Ke è nu wvuwe wvú tune le ke Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε le? Wee wvú tune Nyo' Ice bó Waa we nu wvuwe wvú nu wee bvuban Klistu. ²³ Ke wee wvú tune Wan kenjke kentaashε bó Icee Wan wvudvu ke. Wee wvú jemyi bó diuw we le wen nu ε bee Wan e, nu wvú kenjke kentaashε bó Icee Wan ten. ²⁴ Ben egeε fiεε fi ben to yuwεε fonjkew é fi enu sekecii yí yene le. Ε ben geke fiεε fi ben to yuwεε fonjkew fi ε no nu sekecii yí yene le, é ben ten emum enu sekecii yí Waa Nyo' bó Ice le. ²⁵ Ε fiεε fi Klistu nu ε kaw beene dvú nu nshii wvú mεy lo.

²⁶ Me nsaanjke mwεem mvun fô ben e ε è nu ekumε bonyii bò gomte keeεεle ben. ²⁷ Geenεn n'yefe wvú ben to kenjkeε é Klistu nu sekecii yí yene le, ε ben yaa bvuu shieele lo wee mvu wvú ebvuu eyεeyi ben ke. No n'yefe we wvun yεeyi wase ben ekumε mwεem mvunciim, ε n'yefe wvudvu nu wvu keceey, se è nu wvu mbiay, ben emum enu sekecii yí Klistu le ke lenjεn no n'yefe wvun nu ε yεeyi ben.

²⁸ Boom bem, ben emum emey enu sekecii yí ye le wvu le seke wvú ε ke ε buynen, é beene ekenjke fitele keeyen wvú le efey keeke enyiimen lo ente jo ken'wuumen. ²⁹ Ε ben kee lo le wvú nu wee wvú gee mwεem teyey, tu ben kenjke keekeε ten le wee tfuu wvú gee fiεε fi teyey nu ε è nu mboo we.

3

Beene nu boom bo Nyo' le

¹ Ben etaa ke eyen kfuu kenjkonen ke baay kè Nyo' Ice nu ε dunεe fô beene le, ε ge le bó etenε beene le boom bo Nyo' le! Ε beene nu keceey boom bo Nyo' le. Fiεε fi bonyii bò è nu bo yí won wvun e baa kee beene nu njefo bó baa kee ten wvú wvú Nyo' ke. ² Nsáa yem shém, keseen nu ε beene nu wase boom bo Nyo' le, geenεn beene baa kee wase no beene nu ke enu ke. Fi beene kee nu ke le è nu ke enu seke Klistu ε buynen, é beene enu diεwε wvú le, njefo beene nu ke eyen wvú le no wvú le. ³ Fí ε mum ε no nu le, wee tfuu wvú taale fwe yí ye le nonen kenjke keecuke ekole kew sekecii yuule no wvú yuule.

⁴ Wee tfuu wvú gee kebefε nu ε wvú ηgoyte ε è nu nci Nyo', njefo kebefε nu nci ε wee ε ηgoy. ⁵ Ben kee lo le Klistu to to keecake bibefε bi bonyii le. Ε ke wvú wvú Klistu to kenjke kebefε ke. ⁶ Ke wee wvú nu yí Klistu le ké mεy no gee bibefε ke. Ke wee wvú mεy ε no gee bibefε ké no ε yεn wase wvú le kenεε kee wvú ke. ⁷ Boom bem, fo wee elεε ben ke. Wee wvú gee fiεε teyey nu ke wase wee wvu teyey lenjεn no Klistu nu wee wvu teyey. ⁸ Wee wvú mεy ε no gee bibefε nu wee dεwle, njefo dεwle wvun to gee wase bibefε naa ε kew lo fonjkew. Shiee wvú Waa Nyo' to toε to nu keefiwse dilemme di dεwle wvun

2:19 Lem 20:30 **2:20** 2:27 * **2:20** N'yefe wvun nu Keyoy ke Yuule kè bó nu ε nya é bó. **2:22** 4:3; 2Jon 7 **2:23** 4:15; 5:1; Jon 5:23; 15:23; 2Jon 9 **2:24** 2:7 **2:25** Jon 5:24 **2:27** Yeli 31:34; Jon 14:16; 16:13 **2:28** 3:21; 4:17; Jon 5:22; 15:5 **2:29** 3:10 **3:1** 3:10; 4:6; Jon 1:12; 3:16 **3:2** 2Kol 3:18; Fili 3:21 **3:5** 1:7; 2:2; 4:10; Yεsa 53:9; Jon 1:29; 8:46; 2Kol 5:21; Ibu 4:15; 9:14; 1Bi 1:19; 2:22, 24; 3:18 **3:6** 3:9; 5:18; Jon 15:5; Lum 6:2, 14 **3:8** Mat 12:26-29; Jon 8:44

e. ⁹ Kε wee wvù è nu mboo Nyo' ké no gee kebefε ke, njefo fiεε fi è nu Nyo' ficii nu yí ye le sekecii, ε ke è nulo é wvù ebvuu egee kebefε ke, njefo wvù nu mboo Nyo'. ¹⁰ Fiεε fi nulo ege é beene eyene bonyii bò è nu boom bo Nyo' le bò bò è nu bo dεwle le nu fin: Wee tfuu wvù nu sε wvù gee mwεεm teytey kεnεε wvù nu sε wvù koonke waa bwee, yaa nu Waa Nyo' ke.

Beene ekonjenè

¹¹ Saaka wvù ben to yuwεε ε kεw fonkεw nu kε wvun wvù le, beene ekonjenè. ¹² Fo beene enù diεwε Kεεn e ke. Wvù to nu waa Satan wvù wee kebefε wε, ke mum nε yu waa bwee. É wvù to yu wvù nje la? Wvù to yu njefo diεw gee to nu di befe, ε di waa bwee le nu di teytey. ¹³ Boom bo bwεεm e, fo ben ekenkè nghaw le bonyii bò è nu bo yí won wvun e bane ben ke. ¹⁴ Beene kee lo le beene nu ε buy wase can kpwe le ε ley yí nshii le, njefo beene koonke boom bo bwee wesebeene le. Wee wvù nu sε wvù koonke waa bwee bεε ke nu can kpwe le. ¹⁵ É è nu naa yεε wvù bane waa bwee, tu mwεten nu wee wvù yuwyi bonyii. É ben kee lo le ke wee wvù yuwyi bonyii kenke nshii wvù mεy lo yí ye le ke. ¹⁶ Fiεε fi nu ε dunce beene kenkonen ke kenkonen nu fin fi Klistu to gee: Wvù to nu ε nya nshii we kpwe nje yese beene. Beene ten kenke keenya wesebeene nshii nje boom bo bwee wesebeene le. ¹⁷ É wee kenke mwεεm mvu yí nshε le fen, yene ε waa bwee tane, ε fanε yaa eyene lo fitele fiew fô wvù le, tu kenkonen ke Nyo' le nu yí wvuwε wee le nεε le? ¹⁸ Boom bem, fo beene ekonjenè ke fomvu fomvu kεnεε yí njeme le ke. Beene ekonjenè yí keceey e, dunçi yí gee le.

¹⁹ É nεε le fiεε fi nu ke ege é beene ekiεε le beene nu bonyii bò è nu bo keceey e, ebvuu ege é beene elεese mvuntelem mvuseεbeene fwe dvu Nyo', ²⁰ naa seke la wvù mvuntelem mvuseεbeene mvudvu saake beene, njefo Nyo' kuuke fele mvuntelem mvuseεbeene, ε wvù kee fiεε ficii. ²¹ Nsáa yem shém, é mvuntelem mvuseεbeene nu sε mvù saake beene, beene saa ekenke nfan mvu fwe dvu Nyo' ke. ²² É beene lεke naa la é wvù, é wvù enya é beene, njefo beene geele bonci bew gee fiεε fi ye ejeé wvù. ²³ É nci we nu wvun wvù le, beene else fitele yí Waa we wvù Jisos Klistu le, ekonjenè ke no wvù gay é beene. ²⁴ Bonyii bocii bò geele bonci bew nu yí ye le sekecii ε wvù nu ten yí bó le. Fiεε fi gee ε beene sε kee le beene nu yí ye le sekecii nu Keyoy ke Yuule kè wvù nu ε nya é beene.

4

Wee wvù kenke Keyoy ke Nyo' le bò wvù yaa kenke ke

¹ Nsáa yem shém, fo wee dioo duu le fiεε fi wen jemyi nε fô Keyoy ke Nyo' le, ε ben mum bee ke lo wvù le ke. Ben emom wvù eyen laa keyoy kedvu nu ke Nyo' le keceey ε. Me njemyi nen njefo bonyii bò mbiayte le bowen nu bonyii bo ntum Nyo' le nu wase yí won wvun e nteen. ² Fiεε fi nulo ege é ben ekiεε keyoy kè è nu ke Nyo' le yí wee le nu fin: Wee tfuu wvù jemyi bò diuw we le Jisos Klistu to nu ε tu wee wvu wum to fokuse fen, nu wvuwε wvù kenke Keyoy ke Nyo' le. ³ Wee tfuu wvù baa jemyi nonen ekumε Jisos nu wvù kenke keyoy ε è yaa nu ke Nyo' le ke. Kekin keyoy nu ke wee bvuban Klistu le wvù

ben to yuwεε wase λε wvú nu ke eto le, ε keseen nu ε wvú ε to wase ê won jan. ⁴ Boom bem, ben nu bonyii bo Nyo' le, ε ben ε so wase bonyii bodvu. Ben so njefo wee wvú nu yí yene le fele wvú nu ê won jan. ⁵ Boba bonyii nu bo yí won wvun e. Nonεn mwεεm mvù bó jemyi nu mvu yí won wvun e, ε bonyii bò è nu bo yí won wvun e yuuke bó le. ⁶ Beene nu fisεεbeene bonyii bo Nyo' le. Wee tfuu wvú kee Nyo' yuuke beene le, ε wvú yaa nu ke wee Nyo' yaa yuuke fiew beene le ke. Fifi nu fiεε fi gee ε beene sε kee keyoy kè è nu ke wee keεεy e bó kè è nu ke wee mbiay e.

Nyo' nu Nyo' kenkorɛn

⁷ Nsáa yεm shém, beene ekonɛnè, njefo kenkorɛn nu fiεε fi Nyo' le. Wee wvú koonke wee mvu, nu mboo Nyo', ε wvú kee Nyo'. ⁸ Ke wee wvú nu sε wvú koonke wee mvu kee Nyo' ke. Fí nu nonεn njefo Nyo' nu Nyo' kenkorɛn. ⁹ Yin nu je yí Nyo' to duɛεε kenkorɛn kew fô beene le jó: Wvú to nu ε tum Waa we wvú ε ka ke wvú yí won wvun e wvu λε beene ke ekenke nshii fele yí ye le. ¹⁰ Fifi nu fiεε fi bó tenje le kenkorɛn. E ke è nu λε è to kor beene Nyo' ke. E to kor Nyo' beene, tum Waa we λε wvú eto ege keman fô bibefe bisεεbeene le.

¹¹ Nsáa yεm shém, no Nyo' to korεε beene ê yin je le nεn, beene ten kenke keekorɛnè. ¹² Ke wee nu dvú wvú ke nu ε yuu wase yεn Nyo' le ke. E beene korɛne lo, é Nyo' enu sekεii yí yese beene le, ε kenkorɛn kew nu yí yese beene le gεne mεεse.

¹³ Beene kee λε beene nu yí ye le sekεii ε wvú nu yí yese beene le, njefo wvú nu ε nya beene bó Keyoy kè è nu kew. ¹⁴ Bese to nu ε yεn ε mum ε no seɛjε ê bonyii λε Nyo' Ice to nu ε tum Waa we λε wvú eto eboyse won wvun. ¹⁵ E è nu naa yεε wvú jeme bó diuw we λε Jisos nu Waa Nyo', tu Nyo' nu yí mwεten e sekεii ε wvú nu ten yí Nyo' le. ¹⁶ No fí nu nonεn, beene ε mum ε kίεε, ε bee kenkorɛn kè Nyo' kenke fô beene le.

Nyo' nu Nyo' kenkorɛn, ε wee wvú cee yí kenkorɛn e sekεii, cee ε è nu yí Nyo' le, ε Nyo' ten cee yí ye le sekεii. ¹⁷ Fiεε fi duɛji λε kenkorɛn nu fô beene le ε kί ε yijɛn nu fin fi λε, ke beene kenke nfan ekumε diuu di nsaw wvu fokemεse le ke. E beene yaa kenke ke nfan njefo beene cee yí won wvun e diεwε Klistu le. ¹⁸ Ke nfan ké no nu ente jo kenkorɛn ke. Kenkorɛn kè nu ε leynen ε gen ε mεse ké no bvuuε lo nfan, njefo nfan kenke fiεε keege ε è nu bó ηεw wvú è nulo é bó enya ê wee. Ke wee wvú kenke nfan nu ε ley wase ente jo kenkorɛn ε gen ε mεse ke. ¹⁹ Beene korɛne njefo è to yaw Nyo' no koonke beene. ²⁰ E wee duu le wen koonke Nyo', geenεn bvuu bane waa bwee, tu wvú nu wee mbiay, njefo é wee nu sε wvú koonke waa bwee wvú wvú yene wvú le, wvú saa ke ekoonke Nyo' wvú wvú nu sε wvú yene wvú le ke. ²¹ Nci wvú beene to kenkeε ê Klistu nu wvun wvú λε, wee wvú koonke Nyo' kenke keekorɛn kè waa bwee ten.

5

Wee wvú soo won wvun nu wvú nu ε bee jisos e

¹ Wee tfuu wvú nu ε bee λε Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu ε wvú nu waa Nyo', ε wee tfuu wvú koonke wee, nu ε wvú koonke ten mboo mwεten.

4:4 5:5 4:5 Jon 3:31 4:6 2:4; 3:1; Jon 8:47; 18:37 4:8 4:16 4:9 Jon 3:16 4:10 2:2; 3:5; Lum 5:8, 10 4:11 3:11; 4:21; Mat 5:44-45; 18:33; Jon 13:34; 2Jon 5 4:12 2:5; 4:17; Jon 1:18
4:13 3:24 4:14 Jon 15:27 4:15 2:23 4:16 4:8-10; Jon 15:5 4:17 2:28; 4:12 4:20 2:9
4:21 4:11; Mat 22:34-40 5:1 1Bi 1:22-23

² Fiεε fi gee ε beene sε kee le beene koonke boom bo Nyo' le nu seke beene koonke Nyo' gee fiεε fi nci we gayte. ³ Ben ekeè le keekoonke Nyo' nu keegeεle bonci bew, ε bonci bew yaa nu bvujite ke, ⁴ njefo wee tfuu wvù è nu mboo Nyo' nu ε wvù soo lo woη wvun. Ε fiεε fi soo woη wvun nu mbee wesebeene. ⁵ Wee wvù soo woη wvun nu wvù la? Ke ε nu wvuwe wvù nu ε bee le Jisos nu Waa Nyo' le?

Mwεεm mvù leeme jim nsaw Jisos

⁶ Jisos Klistu to nu ε to yi woη wvun e, fey yi joo bô yi εleme le. Ke wvù to fey ke ε è nu yi joo le maan ke. Wvù to fey yi joo le bô yi εleme le. Ε Keyoy ke Yuule leeme jim nsaw fiεε fin njefo Keyoy jemyi keceεy. ⁷ Mwεεm nu dvù mvuntentem mvù leeme jim nsaw wvudvu. ⁸ Ε mwεεm mvun nu Keyoy ke Yuule, joo noo εleme. Ε mwεεm mvu mvuntentem mvun nu yi fiεε le fimwaan. ⁹ Beene ké no beje fiεε fi è jemyi wee wvu wum ε beene. Geenεn, fiεε fi è jemyi Nyo' nu ε fi jite fele fi wee wvu wum e. Ben ekeè le fifin nu fiεε fi è jemyi Nyo' ε beene, leeme jim nsaw wvu Waa we. ¹⁰ Wee wvù nu ε bee Waa Nyo' le nu ε wvù keηke fiεε fi Nyo' jeme fin yi ye le. Wee wvù baa bee Nyo' le nu ε ekume gee ε Nyo' nu wee mbiay, njefo wvù baa bee fiεε fi è jeme Nyo' ε beene ekume Waa we le ke. ¹¹ Njeme Nyo' wvun nu le Nyo' nu ε nya beene bô nshii wvù mey lo, ε nshii wvun nen'yi yi Waa we le. ¹² Wee wvù keηke Waa Nyo' yi ye le keηke nshii wvudvu, ε wee wvù baa keηke Waa Nyo' yi ye le yaa keηke nshii wvudvu ke.

Bonyii bô keηke wase nshii wvù mey lo

¹³ Me nsaanke mwεεm mvun ε ben bô nu ε bee Waa Nyo' le, wvu le ben ekiεε le ben keηke wase nshii wvù mey lo. ¹⁴ Ke beene yaa keηke nfan keebence egen fwe dvu Nyo' elεke fiεε ε wvù ke, njefo ε beene leke fiεε ε wvù bii no wvù shieele, ε wvù eyuw fiεε fi beene jemyi. ¹⁵ Ε beene kee le wvù yuuke fiεε fi beene jemyi seke beene leke naa la ε wvù, ε beene emum ekeè ten le beene nu ε keηke wase fiεε fi beene leke ε wvù.

¹⁶ Ε wee yen ε waa bwee gee kebefε kè yaa nulo ege ε wvù ekpwe lo ke, ε wvù leke le Nyo' enya nshii ε wvù. Fifin nu fô wee wvù kebefε kew yaa nulo ege ε wvù ekpwe lo ke. Kebefε kemew nu dvù kè nulo ege ε wee ekpwe lo. Ke me ηgayte le wee ebunleè fô wvuwe wee le ke. ¹⁷ Gee di befe dicii nu kebefε, geenεn ε kebefε kemew nu dvù kè yaa nulo ege ε wee ekpwe lo ke.

¹⁸ Beene kee lo ke wee wvù è nu mboo Nyo' nulo ebvuε emεy egee bibefe ke, njefo Waa Nyo' ceγceyi wvù, ε ke wee kebefε we nulo ebvuε ekum wvù le ke. ¹⁹ Beene kee lo ten le beene nu bonyii bo Nyo' le, ε bonyii bô è nu bo yi woη wvun e bocii nu can wee kebefε we le.

²⁰ Beene kee le Waa Nyo' nu ε to wase ε yene bvufee bvusεεbeene keekiεε wvù wvù Nyo' wvu keceεy. Ε beene nu yi ye le wvù è nu keceεy njefo beene

5:3 2:5; Dito 30:11; Mat 11:30 5:4 Jon 16:33 5:5 4:4; Lum 8:37 5:6 Jon 16:13; 19:34

5:7 Jon 5:36-37 * 5:8 Boηwa' bo boyvuum bomew keηke fibole bincim bin le, "Bonyii nu botete bô leeme jim nsaw wvudvu fowe. Ε bonyii ban nu Nyo' Ice bô Diεw noo Keyoy ke Yuule. Ε bonyii bo botete ban nu yi fiεε le fimwaan. 8 Ε mwεεm nu dvù mvuntentem mvù leeme jim nsaw wvudvu yi nshε le. Mwεεm mvun nu Keyoy ke Yuule, joo noo εleme. Ε mwεεm mvu mvuntentem mvun nu yi fiεε le fimwaan." 5:10 Lum 8:16; Gal 4:6 5:11 Jon 3:16-18 5:12 Jon 3:36; 5:24 5:13 Jon 20:31 5:14 Jon 15:16 5:16 Mat 12:31; Ibu 6:4-6 5:18 3:6, 9-10; Jon 17:15; 2Tes 3:3 5:19 Jon 12:31; Gal 1:4 5:20 Jon 1:14, 18; 11:25; 17:3; 20:28

nu yî Waa we wvù Jisos Klistu le. E nu wvù wvù Nyo' wvu keceey e nshii wvù mey lo nu can ye le.

²¹ Boom bem, ben eyenè ekume mvunyo' mnu ecici.

Nwa' wvu bokaŋ bofɛɛ wvu Jon

Fiɛɛ fi nu ê Nwa' Jon wvu bokaŋ bofɛɛ wvun e

Jon to saŋ ŋwa' we wvu bokaŋ bofɛɛ wvun, teŋe ɛkolɛ kew le, “Cee ɛkolɛ ke kentaashɛ ke bonyii bo mbee le (1:1).” Wvù to saŋ fô kpwoon mvu le wvù Nyo' nu ɛ caw bô boom bew e. Kpwoon wvun nelo enu kentaashɛ ke bonyii bo mbee le kemew, ɛ boom bew ban nu bonyii bo kentaashɛ kedvu le. Fiɛɛ fi wvù to saŋɛɛ ê ŋwa' wvun e, nu ke nɛn kfuy. Wvù to saŋ keelɛke le bó ekonɛnè, bvuu tefe bó le bó eyenè ɛkumɛ bonyii bo n'yɛyi le bo mbiay e.

Bikuu bi mwɛɛm e ê Nwa' wvun e

1-3 Keŋkewɛ

4-6 Keŋkonɛn nu ɛkolɛ ke fiɛɛ ficii le

7-11 Ntefe keeyɛne ɛkumɛ n'yɛyi wvu mbiay

12-13 Kemɛse

¹ ɛ nu me wvù cee ɛkolɛ kentaashɛ ke bonyii bo mbee le. Me nsaanke ŋwa' wvun fô wo le kpwoon wvù Nyo' nu ɛ caw noo fô boom buw e. Me ŋkoonke ben yí keceɛy e. ɛ ke è mɛy ke me maan wvù koonke ben ke. Bonyii bocii bô kee keceɛy koonke ten ben. ² Bese koonke ben nje keceɛy kè nu yí yese beene le, ɛ kí nu ke emɛy nu ke yí yese beene le sekecii. ³ Mbuwma Nyo' bô shen noo nyekɛy wvù nɛn'yí fô Nyo' Ice bô fô Jisos Klistu wvù Waa Nyo' Ice le nu enu yí yese beene le no beene nu yí keceɛy e bô yí keŋkonɛn e.

Ben enù yí keceɛy e noo yí keŋkonɛn e

⁴ Me nlanlanɛ baay no me nu ɛ n'yɛn ɛ boom buw bomew bii keceɛy e ke no Nyo' Ice to gayɛɛ le beene egeè. ⁵ Yí keseen e bwee bonyii, me nleke lo wo ŋgayte le beene ekonɛnè. Ke fin nu nci mvu wvu fwɛ ɛ me nsaanke fô wo le ke. ɛ nu ke nci wvù beene to keŋke wase ɛ kew fonkew. ⁶ Keŋkonɛn nu fin fi le beene ebii nci we le. ɛ nci wvudvu nu wvun wvù ben to yuwɛɛ wase ɛ è beɛ fonkew le ben eceè yí keŋkonɛn e.

⁷ Bonyii bo mbiay e nteen nu wase ê won, ɛ è nu bonyii bô yaa tomtɛ le Jisos Klistu to nu ɛ tu wee wvu wum to fokuse fɛn ke. Boba bonyii nu bo wee mbiay e wvù nu ten wee bvuban Klistu. ⁸ Ben eyenè bô bikuu binɛn fo ben ke enɛ elase fiɛɛ fi ben nu ɛ lem wase. Ben emomtè ɛ è nu keeke ekeŋke nlawma wene tfuu. ⁹ Wee tfuu wvù daanke gene fwe yaa leeme ke yí n'yɛyi wvu Klistu le, nu ɛ wvù yaa bvuu keŋke Nyo' yí ye le ke. ɛ we wvù leeme sekecii yí n'yɛyi wvu Klistu le, nu ɛ wvù keŋke Nyo' Ice bô Wan yí ye le. ¹⁰ ɛ wee to fô ben e ɛ fanɛ yaa eto ɛ è nu bô wvu wvun n'yɛyi, fo ben efiisen wvù ê ben yew kenɛɛ egay lo wvù le ke. ¹¹ ɛ wee gay wvù le, tu wvù nu ɛ taashɛ wase bô wvù yí lemme diw di befe le.

Njeme wvu fokemɛse

¹² Me ŋkeŋke naa mwɛɛm nteen keensan ê ben, geenɛn ɛ me n'yaa nu ensan lo ê ŋwa' le ke. Me n'yɛne le me nu ŋke ento en'yɛn lo ben e é beene ejemyi e

wee yεne wee le ê jise, wvu lε beene emεse eyuw njon. ¹³ Boom bo waa bwoo
wvù Nyo' nu ε caw tεn e, gayte wo le.

Nwa' wvu bokaŋ botete wvu Jon

Fiεε fi nu ê Nwa' Jon wvu bokaŋ botete wvun e

Jon wvù teŋe ekole kew le cee ekole ke kentaashe ke bonyii bo mbee le, to saŋ nwa' we wvu bokaŋ botete wvun fô wee mvu wvu fwe ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ε diee nu Gayus. Wvù nu ε saŋ ε bense Gayus yî nfi wvù wvù nyaa ê bonyii bo mbee le. Wvù nu ε tefe ten Gayus le wvù eyenê ekume wee mvu wvù bó to teŋe le Diotefes njefo wvù to tune keeyuw diew ye le.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1-4 Keŋkewce

5-8 E Jon bense Gayus

9-10 E Jon lom gee di Diotefes e

11-12 E Jon bense gee di Demitius e

13-15 Kemεse

1 E nu me wvù cee ekole kentaashe ke bonyii bo mbee le. Me nsaanke nwa' wvun fô wo le Gayus wvù nsaa yem shém. Me nkoonke naa wo yî keceey e.

E Jon bense Gayus

2 Nsaa yem shém, me mbunlee le mwεem mvunciim egene ntaŋ ê keba kuw e, ε wo temyi yî nyam ye le ke no me nkee le wo temyi ê keyoy e. ³ Me nto nu ε n'yuw njoŋ baay no boom bo bwee wesebeene le bomew to fεsee jan see ekume no wo leeme yî keceey e bô fitele fiuw ficii. E ε nu naa keceey le wo bii keceey e. ⁴ Ke fiεε fimew bvuu nu dvú fi nulo ege é me en'yuuke njoŋ nfele keen'yuuke le boom bobem bii keceey e ke.

⁵ Nsaa yem shém, lemme di wo lemte fô boom bo bwee wesebeene le, efey mvunciim fô bò nu botolo le, nu ε wo lemte naa leŋ. ⁶ Bó to nu ε see ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ke jan ekume keŋkoŋen kuw. E momtè ke fici boba bonyii ê je yî Nyo' shieele le nonen yî lene dibole. ⁷ E keè le bó buy ekfuŋ ε è nu nje diee di Klistu le, ε bó baa etaale nfi mvu ê bonyii bò yaa nu bo Nyo' le ke. ⁸ Nonen, beene keŋke keetomtè boba bonyii, wvu le beene ε bó enù bonyii bò lemte yî fiεε le fimwaan ekume keceey.

Ekume Diotefes bô Demitius

⁹ Me nto nu ε nsan fiεε fô kentaashe ke bonyii bo mbee le kenen e, geenen e Diotefes wvù koonke keelewse ekole kew fwe, faŋe yaa eyuw wee wvù è nu me le ke. ¹⁰ Nonen, me nu nke endioo ε nto, é me enjike fiεε fi wvù gee fin fokuse, no wvù ghane kunsene mvun'kunsen, jemyi díew yî befe ekume me. No wvù gee nonen, wvù baa cim fvu bô fife ke. Wvù tune ten keefisene boom bo bwee wesebeene le, tune ten fo bonyii bò gomte keefisene bó efiisenè. E bó dioo gomte keefisene, é wvù mum kuj lo bó ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente.

¹¹ Nsaa yem shém, fo wo ebenenè fiεε fi befe ke. E beŋenè ε è nu fi jee. Wee wvù gee fiεε fi jee nu wee Nyo', ε wvù gee fi befe nu ε wvù baa kee wase Nyo' ke. ¹² Demitius nu fiew wee ε bonyii bocii jemyi mwεem mvù jee ekume wvù,

ε κενγε kew kè jee jemyi τεν εκυμε wvú. Bese τεν jemyi εκυμε wvú. Ε wo kee lo le fiεε fi bese jemyi εκυμε wvú nu κεεεεγ.

Ngayma

¹³ Me mbεε ηκεηκε mwεεm nteen keensaj ê wo, geenεn κε me ηκοοηκε keensaj lo bô ετε κε ηwa' le κε. ¹⁴ Me n'yεne le è sheke caan é me ento en'yεn lo wo le, é bee wo ejemyi ε wee yεne wee le ê jise.

¹⁵ Nyεkeey enù fô wo le. Nsáa yesebeewo gayte wo le. Gayε nsáa yesebeewo le yici wee mwaan mwaan bó le, enya ê me.

Nwa' wvu Jut Fiε fi nu ê Nwa' Jut wvun e

Jut to sanj nwa' wvun keetefe bonyii le bó eyenè ekumε bonyii bò to duu le bó nu bonyii bo mbee le mum lεεle bonyii bò n'yεεyi wvu mbiay. Kε nwa' Jut wvun defe kε. Wvù nu ε sanj mwεεm mvumew ε mvù nu lεηlεη kε diεwε mvù nu ê nwa' Bita wvu bokanj bofεε le. Wvù sanj keetefe bonyii bò wvù sanj fô bó le le bó ediuù keetomte mbee wvù bó to nyaε ê bonyii bò è nu bo Nyo' le, le mbee wvun nu fiεε ε bó to nya wase lo kanj mwaan ε wvumvu yaa bεε kε.

Bikuu bi mwεεm e ê nwa' wvun e

1-2 Kenkewce

3-16 Kenge, bó n'yεεyi, noo ngew bonyii bo n'yεεyi le bo mbiay e

17-23 Ntefe wvù le bonyii eleemè yi mbee wvubole

24-25 Bunle mbense

¹ ε nu me wvù Jut wee lemme Jisos Klistu, ε me nu waa bwee Jεm. Me nsaanke nwa' wvun fô bonyii bò Nyo' Icee wesebeene nu ε tee, ε bó cee yi kenkohen kew e, ε wvù ε gεε bó can Jisos Klistu le. ² Nyo' ebvuu ecam shen fô ben e naa ntay, ebvuu ege é mvuntelem mvunen elεεtene, é kenkohen kew fô ben e ebvuu eduu egen fwe.

Bonyii bo n'yεεyi le bo mbiay e

³ Nsáa yεm shém, me nse ηkpawaci naa baay le me nu ensanj fô ben e ekumε mboyma wvù beene bocii nu ε kenke wase, ε ne ε n'yen le fi nu shiee le baay keensanj enlεε ben le ben ediuù keetomte mbee wvù bó to nyaε ê beene bò è nu bonyii bo Nyo' le. ε nu fiεε ε bó to nya wa lo ê beene kanj mwaan ε fimew yaa bεε kε. ⁴ Me njemyi nen njefo bonyii bomew nu ε wεnten wase ε ley ê ben ente, ε è nu bò bó to jemyεε wase ekumε bó ε è bεε lo le Nyo' nu ε gεε wase ngew wvubo. Boban nu bonyii bò maa lo Nyo', bò joo mbuwma Nyo' tfuuse ε è tuu fiεε fi bó ebεεle ekuse jodvu gee nnyen, bvuu maa lo Cee Ekole wesebeene wvù Tata Jisos Klistu wvù è mey kε wvù. ⁵ Keseen me ηgomte keembvuu enkume ben ekumε mwεεm mvumew ε ben kee kε naa wase mvù ntay. Tata to nu ε bvuse bonyii bo Islael won wvù Ijiw e, ε bó boy yi ngew e, geenen ε wvù ke kase kε lese bonyii bò to baa lese fitele yi ye le kε. ⁶ ε è nu ke no bonceendaa bew bó to baa leeme fô wvù to gεkε bó, cine bvudvuu vubole bvu leη bvu nce le, nu ε wvù ε lese hoba yi boncaw bò mey lo le, fô bvudvuu bvù jiime nen taytaytay e, fô bó nu enu egen ebuy diuu di baay di è nu di nsaw e. ⁷ ε è bvuu nu kε lεηlεη no wvù to tonεε kelaante kè Sodom bò kè Gomola bò ηguy wvù mey lo, noo bilaante bi to nu mbew bí le, bi to cee ten nce nnyen kenjan, ε bokεε bò bolemse joo ten ye yibo gee dvú ε è yaa nu ê je yi Nyo' to bomεε le wee egee le kε. Fiεε fin nu kenfewsεn ke fiεε fi nu ke ekooy bó bonyii bò cee kfuu wvuuvun nce le.

⁸ Naa no fi nu nonen, bonyii ban ε jo kε ε è nu gee didvu. Bó beete bò ye yibo, tune wee wvù saake bó, nan'yi biyoy bi kenke mvungay fele bó. Bó gee

1:1 Mat 13:55; Mak 6:3 **1:2** 2Bi 1:2 **1:3** 1Tim 1:18 **1:4** 2Bi 2:1-22 **1:4** Gal 5:13; 2Bi 2:1

1:5 Ksm 12:51; Ktrj 14:29-30; 1Kol 10:5; 2Bi 1:12-13 **1:6** 1Bi 3:19-20; 2Bi 2:4 **1:7** Kenj 19:1-24;

2Bi 2:6 **1:8** 2Bi 2:10

nonen duu le è nu njefo bó yene mwεem e ê bifile le. ⁹ Seke Maykel wvù nu ekole ke bonceendaa bo Nyo' le to waale ewe jo gvune di Muses e, e bô dεwle taanke gvune didvu, wvù to baa cim bvuse diεw yi befε ejeme ê dεwle ke, ε wvù tfuse ke ê wvù le, “E nu esaw Tata wo.” ¹⁰ Bonyii ban ε no nan'yi lo mwεem mvunciim mvù bó baa kee no mvù nu ke. Bó gee mwεem ε è nu mvù elεme kebole gomte diεwe nyám yi nkpwaaante le. E nu mwεem mvudvun mvun mvù beete bó bó. ¹¹ Ngεw wvù baay nu fô bó le. Bó nu ε jo gee ε è nu di Kεen e. Bó nu ε ne wase ε no gee mwεem mvù befε nje bigew diεwe Balaam e. Bó temyi bikuu ke leηleη diεwe no Koola to temyi. Bó nu ke ekpweken ke no Koola to kpweε. ¹² Boban bonyii nu lo yile ê ben entelerη seke ben diee nkaw kenkonen kenεn. * Bó ké no gee diεwe bwé le kefew ke mwεem mvudien mvun e, ε wee taale ke ε è nu ekole kew yaa wuumene ke. Bó nu diεwe kembew fô kí ε suu se kí enya jan e, fwefwε ε kase ε tawse kí. Bó nu ten diεwe bite bì ké ce gen buy naa seke mondvuum kaa ε bí baa eyum mvuntam ke le. Bó nu diεwe bite bì bó nu ε mvuwyε le. Bó nu ε kpwe wase ε bvuu ε kpwe. ¹³ Bó nu diεwe joo yi baay yi nffum fεete bensee we le, ε gee dibole di kenshoose le nu diεwe diffuw di nffum fεete bensee we yi joo le. Bó nu diεwe jón yi waysene lo ncewncεw e. Nyo' nu ε seyse wase bvudvuu bvυ ηgεw e ε bvú jiiime nen taytaytay sekεii, ε gee ê bó.

¹⁴ Enok wvù εηgokε kew to nu ke bisooshwi y ε kew yî Adam e, to nu ε yuu jeme diεwe wee ntum Nyo' le ekumε bonyii ban gayte le, “Ben etaa eyen, Tata nu ke eto bó ηgoo bonceendaa bew bó yuule ε bó nu bontfuke le, ¹⁵ keesaw wee tfuu. Wvù nu ke eto edunεε gee di befε dicii di bonyii bocii bó yaa kee ke Nyo' se gee no bó maa lo wvù noo mwεem mvunciim mvù befε mvù bó se ké no jem yî ekumε Nyo'.” ¹⁶ Boban bonyii nu bó ké no diomene ke lo sekεii, gomte diuw, bii ke ε è nu fiεε fi ye yibo yi ηeyte shieele le, seηe ye yi εcici, leεle bonyii bó diεw yi yeke keekεηke mwεem mvù bó shieele.

Ntεfe ekumε mwεem mvù nu ke ekooy

¹⁷ Geenεn nsáa yεm shém, ben ekumε mwεem mvù boom bo ntum e bo Tata wesebeene wvù Jisō Klistu to jem yεε ê ben le mvù nu ke ekooy. ¹⁸ Bó to nu ε jeme ê ben le, “E nu ke edioo enu εdiuw yo fokemεse le, é bonyii ebuynεn esεwsee ben. Bó nu ke enu bonyii bó maa lo Nyo', gee ε è nu mwεem mvù ye yibo yi ηeyte shieele.” ¹⁹ Boban bonyii nu bó too bó kenγawsen é bonyii entelerη, bii ε è nu mwεem mvu yi nshε le, yaa kenε Keyoy ke Nyo' le yi bó le ke. ²⁰ Geenεn nsáa yεm shém, ben eyoo bikuu binεn eleemé ke ε è nu yî mbee wene wvù nu naa wvù yuule le, ebunleè sekεii é mvunγay mvu Keyoy ke Yuule le. ²¹ Ben emεy ke enu yî kenkonen kè ke Nyo' le, eεyτè Tata wesebeene wvù Jisō Klistu wvù nu ke ecam shen, ege é ben eley nshii wvù mεy lo le. ²² Ben ecamτè shen fô bonyii bó bεε yî kemaηen e. † ²³ Ben ecuutε bonyii bó nu ηguy e bvuuεε, boyseè bó. Ben ecamτè shen fô bomew bonyii le, geenεn dioo camte no yεne. Ben ebanε naa noo ndvú yibo yi bó nu ε yiise wase bó nce wvù befε.

1:9 Dito 34:6; Saka 3:2; 2Bi 2:11; Mwμ 12:7 **1:10** 2Bi 2:12 **1:11** Kenj 4:3-8; 1Jon 3:12; Kηj 22:7, 17; 1Bi 2:15; Kηj 16:1-34 **1:12** 2Bi 2:13, 17 * **1:12** Bó to ké jo ten ntaashe seke nkaw wvun. **1:13** Yεsa 57:20; 2Bi 2:17 **1:14** Mat 25:31; Kenj 5:18, 21-24; Ibu 11:5 **1:17** 2Bi 3:2 **1:18** 2Bi 3:3; 2Tim 3:1; 3:2-6 **1:20** Kolo 2:7 **1:22** 1Tes 5:11 † **1:22** Bon'wa' bo boyvuum bomew kεηke kεncim kin le, “Ben emomτè kegee ε bonyii bó bεε yi kemaηen e kumene.” **1:23** Saka 3:2

Bunle Mbense

²⁴Mbense enù fô Nyo' le! E nu wvú wvù nulo ecεyte ben fo ben ke egbwe. Wvú nu ke egeη bô ben fwe dvu bvukukε bwew ε ben nu se nlom nu bô nlanlan. ²⁵Beene enyaà mbense ê Nyo' wvù Mboyse wesebeene wvù è mεy ke wvú, fele yí Jisos Klistu wvù Tata wesebeene le. Bvukukε bô mvunḡay noo sa' ekεηkè ke wvú wvù Nyo' ε kεw no woj to kεwεε bô keseen noo sekecii se ηka. Fí enù nonεn.

Nwa' Mwεem mvù Jisos to dunḡee ê Jon Fiε fi nu ê Nwa' wvun e

Nwa' wvun nu ekumε mwεem mvù Jisos Klistu to dunḡee ê Jon wvù waa we ntum. Jon to saḡ ḡwa' wvun kefew kè bó to bvuseε wvù ḡen ḡee ê kendvuy kè Batmos e. Wvù to saḡ fô bintaashe bi bonyii bo mbee le ε bí to nu bisooshwi. Wvù to dioo saanḡe, kεw bô mwεem mvù Jisos kebee to dunḡee ê wvù le wvù esaḡ eciinse ê bintaashe bi bisooshwi bidvu. Fiε fi bii fó nu ḡgoo mwεem nteem mvù wvù to ḡne ê fiε diεwe εfile le ekumε no Nyo' nu ke eboyse bonyii bô è nu bew, lese bô befe ḡεw e.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1:1-8 Keḡkεwce

1:9-3:22 εfile ke fwe noo boḡwa' bô ḡene fô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwi e

4:1-8:1 Nwa' wvù bó to laceε mondvuum mosooshwi bô kelay

8:2-11:19 Disoḡ di disooshwi

12:1-13:18 Keḡguum ke nyam yi fiεsene nyam joo bô nyám yi bæmte yifiεε

14:1-15:8 Bifile bimew jεy jεy

16:1-21 Bintee bisooshwi bi shém Nyo' yi ffluuke le

17:1-20:10 ε bó lese Babilon bô nyam yi bæmte noo bonyii bo ntum Nyo' le bo mbiay e bô dεwle

20:11-15 Nsaw wvu fokemεse

21:1-22:5 Woḡ wvu we wvu fwe bô nshε yi fiε noo Jelusalem wvu fwe

22:6-21 Kemεse

Keḡkεwce

¹ Nwa' wvun nu ekumε mwεem mvù Nyo' to nyaε ê Jisos Klistu le wvù edunḡee ê bonyii bew, le è nu mvù nu ke ekooyi nfew caan. ε Jisos Klistu mum tum nceendaa we fô wee we lemme wvù Jon e keege le bó ekiεε mwεem mvudvu. ² ε wvù mum saḡ naa fiεε ficii fi wvù to ḡneεε, fi è nu diεw Nyo' yin bô mwεem mvù Jisos Klistu to jemḡee ê wvù le. ³ Njoḡ wvu baay nu ke enu wvù wee wvù nu ke etaanḡe ntum Nyo' wvun. ε njoḡ wvu baay nu ke enu ten wvù bonyii bô nu ke eyuuke fiεε fi bó saḡ ê ḡwa' wvudvu wvun e ḡεεle, njefo kefew ke mwεem mvudvu le nu wase nceencee.

ε Jon nya ḡgayma ê bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwi

⁴ ε nu me wvù Jon, ε me nsaanḡe ḡwa' wvun fô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwi bi nu ê biba bi woḡ e bi εsia le. Mbuwma bô nyekeye enù fô ben e wvù nen'yi fô Nyo' le wvù è nu wvuwe wvù nu, ε wvù to nu wase, ε wvù nu ke eto. Mbuwma bô nyekeye wvun enù fô ben e wvù nen'yi ten fô biyoy bi bisooshwi bi nu fwe dvu kawla we le, ⁵ noo fô Jisos Klistu wvù è nu ke wvù wvù ké no dunḡi fiεε fi keceey ekumε Nyo' ê bonyii le. ε to nu wvù wee wvu fwe keekase buy yi kpwe le. ε è nu wvù wvù saake bonfon bocii bo yi nshε le fen. Mbense enù fô wvù le. ε nu wvù wvù kooḡke beene, ε wvù to bvuse beene can kebefε kesεεbeene le bô εlεmε kew. ⁶ Wvù nu ε ḡe beene ε no

nu bonyii bo bvunfon e, ε ge beene ε no nu bocee ncese bo Nyo' wvù Ice le. Bvukuke bô mvunḡgay mvunciim enù fô wvù le sekecii se ŋka. Fí enù nonen.

⁷ Ben etaa eyen, Jisos too lo, ε wvù nu ke etoo ê kembew e. Bonyii bocii nu ke eyen wvù le naa noo bonyii bô to bonεε wvù bô goo. Bitum bi yí nshε le bicii nu ke efuunke kpwe nje ye. E neε no fi nu ke enu. Fí enù nonen.

⁸ Tata Nyo' gayte le è nu wen Alfa, ε è nu wen Omega. E nu wvù wvù nu, ε è nu wvù wvù to nu wase, ε è nu wvù wvù nu ke eto. E nu wvù Mvunḡgay Mvunciim.

E Jon yen Jisos e

⁹ E nu me wvù Jon, waa bwee wene yí Jisos e, ε beene bocii yene ḡgew nje ye, nu ê bvunfon bwew ente, kuule shém yí mwεem mvunciim e. Me nto nu ê kendvuy kè Batmos e ε bó to bvuse lo me nje diεw Nyo' yí me nto nfewci mbvuu nseḡε ekumε Jisos. ¹⁰ E è ke no nu diuu di Tata le, ε me nu can Keyoy ke Nyo' le, ε me ne n'yuw ε diεw jemiyi ê me ejim foweεwe diεwe soḡ e. ¹¹ Yí to jemiyi gayte le, "Sanε mwεem mvù wo yene mvun ê ḡwa' le eciinse ê bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwiyy bi nu ê bilaante bi Efesus, Similna, Begamum, Tayatila, Saldis bô Filadelfia noo Lawdesia le."

¹² E me mum no mbanḡe ye keen'yen wee wvù jemiyi ê me le. E me ndioo mbanke, n'yen mwεem mvù bó tomyi bin'yeese yí dvù le mvusooshwiyy ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. ¹³ E wee mvu nu entelεḡ jo mwεem mvù bó tomyi bin'yeese yí dvù le mvudvu diεwe wee wvù diee nu Waawee le, ε wvù ε tfume kekum ε kí defe, ε waw ḡ'waw yí ḡvuw e ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. ¹⁴ Yvuw ye ekole to baa diεwe ndaw wvù baa nan bvuuu le, ε ejise eye beenci diεwe leme di ḡvuy e. ¹⁵ Bikaa biew to nu lemeleme diεwe ketwaa kè yeεle kè bó ton ê lam, ε diεw ye dvúnte diεwe joo yí ḡbwee le. ¹⁶ Wvù to kenke jón yisooshwiyy ê ebo kew ke εceey e, ε nyo yí koole biba bicii buyte εmvu jo wvù, ε bvushiw bwew baa diεwe diuu seke dí keyte lo le.

¹⁷ No me n'yeneε wvù le, mum ḡgbwe ê wvù ejise no nu diεwe kenkpwe ke wee le. E wvù ḡεε ebo kew ke εceey yí yem e gay le, "Fo wo efané ke. E nu me Fwe, ε è nu me Ejime. ¹⁸ E nu me wvù nu dvù. Me nto nu ε ḡkpwe, geenen taa eyen, me nu ε ḡkase ε no nu dvù, ε me nu ḡke enu dvù sekecii. E kenke me ken'yene ke kpwe le bô ke won ḡḡkfu le. ¹⁹ Nonen, sanε le mwεem mvù wo yene, mwεem mvù nu keseen bô mvù nu ke ekooyi ejim jodvu le. ²⁰ Fieε fi jón yí yisooshwiyy ye yí wo be yen ê ebo kem ke εceey e bô mwεem mvu mvusooshwiyy mwε mvù bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle mvù bó tomyi bin'yeese yí dvù le dunḡi nu fin: Jón yí yisooshwiyy ye nu bonceenda bo Nyo' le bô è nu bo bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwiyy bidvu, ε mwεem mvu mvusooshwiyy mwε mvù bó tomyi bin'yeese yí dvù le nu bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bossooshwiyy bidvu."

2

Ntum Jisos wvù gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Efesus e

¹ E wee wvù me n'yeneε we gay ê me le, "Sanε ḡwa' fô nceenda Nyo' wvù è nu wvù kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Efesus e le, 'Wvun nu njeme wvù

wvuε wvù jici jón yi yisooshwiγ e ê εbo kew ke εεεγ e, lene enteleη jo mwεεm mvu mvusooshwiγ mvù bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yεεle mvù bó tomyi bin'yeese yí dvù le: ² Me ηkee lemme dinen bó no ben lemte jimtene, ηkee ten shém yi ben kuule bó no kε è nulo é ben ebee fiε fi bonyii bó befe too dvù kε. Ben nu ε mom wase bonyii ba bó teηe bikuu bibole ε bowen nu boom bo ntum e bo jisos e ε bó yaa nu kε, ε yεn le bó nu bonyii bo mbaiγ e. ³ Me ηkee no ben looci kuule shém yí fiεε ficii le nje yem yaa doose kε. ⁴ Geenεn, fiεε fimew nu dvù fi me ηkeηke ekumε ben fi baa jee me le kε. Kε ben bεε keηke keηkoηen kè ben to shee keηke fwele kε. ⁵ Ben ekume fò ben to shee nu ε se ne ε gbwe. Ben ekumεn mvuntelem mvunen ekase egeè no ben to gee fwele. E ben nu se ben ε kumεn, é me ηke ento encake fiεε finεn fi bó tomyi ken'yeese yí dvù le fò fi leeme. ⁶ Geenεn, fiεε fi leη fi ben gee nu le ben bane gee di ηgoo bonyii bo Nikolaus e, ε è nu fiεε fi me mbane ten.

⁷ Wee wvù keηke bitem, ε wvù yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemγi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le. Wee wvù ε ke ε so nu ε me nu ηke enya je é wvù edie mvuntam mvu kete kè nyaa nshii le, kè nu fò bvudvuu bvu njoη e bvu Nyo' le.' "

Ntum Jisos wvù gene fò kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Similna le

⁸ E wee wvudvu bvuu gay ê me le, "Sanε ηwa' fò nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Similna le ε, 'Wvun nu njeme wvu wvuε wvù è nu wvù Fwe, ε è nu wvù Ejime. E nu wvù wvù to kpweε ε kase ε no nu dvù: ⁹ Me ηkee bonçew bó ben yεne noo kefufe kenεn, geenεn ben nu bonyii bo bvukukε le. Me ηkee díew yi befe yi bonyii jemγi ekumε ben. Bó teηe bikuu bibole ε bowen nu Bojuu, ε bó yaa nu kε. Bó nu ê ηgoo Satan e. ¹⁰ Fo ben efané bonçew bó ben nu keeyεn e kε. Ben eyeke eyuw, dεwle nu wase keelese ben bomew yew ncaw e keemom ben. Ben nu ke eyen ηçew yí ediuw e yuufe. E é cim nu keekpwe, é ben no leeme ke temyi, nonεn é me ηke enya kefo ke bvunfon e kè è nu nshii wvù mεγ lo é ben.

¹¹ Wee wvù keηke bitem, ε wvù yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemγi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le. Wee wvù ε ke ε so nu ε ke kpwe yi bokaη bofεε nu ke ekum wvù le ke.' "

Ntum Jisos wvù gene fò kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Begamum e

¹² E wvù bvuu gay ê me le, "Sanε ηwa' fò nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Begamum e le, 'Wvun nu njeme wvu wvuε wvù keηke nyo yi koole biba bicii: ¹³ Me ηkee fò ben cee. Ben cee naa fò kawla Satan nu. Geenεn e ben leeme ke yí diee diem e temyi. Ben to baa cim tun keeleese fitele yí yem e naa ediuw yo Antibas wvù wee wεm wvu keεεγ e kε. Wvù to jemγi ekumε me, ε bó yu wvù é ben enteleη fe fò Satan cee. ¹⁴ Geenεn, ε me ηkeηke ke mwεεm mvumew caan ekumε ben mvù baa jee me le kε. Bonyii bomew nu dvù ηgoo yene le bó bii n'yεεγi Balaam wvù to tefεε Balak le wvù ege fiεε fi boom bo Islael ebayten yí dvù le egbwe. Wvù to nu ε ge e bó no diee mwεεm mvudien mvù bó nu ε ge kentaηe dvù fò bonyo' le bvuu ge ε bó no cee nce nnyen kenjaη. ¹⁵ E è nu ke leηleη no ben keηke ten bonyii bomew ηgoo yene le bó bii n'yεεγi bonyii bo Nikolaus e. ¹⁶ Nonεn, ben ekumεn mvuntelem mvunen. E ben baa ekumεn, tu me nu ento nfew caan

endiu bonyii bodvu bô nyo yî buyte ê me εmvu. ¹⁷ Wee wvù κεηκε bitem, ε wvù yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le. Wee wvù ε ke ε so nu ε me nu ηke enjo fô mana wvù bó to nyilεε le enya wvù dvú, embvuu enya wvù tε dì baa ε bó ε sanj diee di dife yî dvú le ε wee yaa nu dvú wvù kee diee didvu εfey wee wvù fi tε didvu ke.' "

Ntum Jisos wvù gne fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Tayatila le

¹⁸ E wee wvudvu bvuu gay ê me le, "Sanjε ηwa' fô nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Tayatila le le, 'Wvun nu njeme Waa Nyo'. E nu wvù wvù ejise eye beenci diεwe lemme di ηgyu e, ε bikaa biew nu lemeleme diεwe ketwaa kè yεele kè bó ton ê lam e: ¹⁹ Me ηkee gee dinen, ηkee no ben κεηκε κεηκονεν, ηkee ten fitele fi ben lese yî yem e noo lemme di ben lemte bó no ben kuule shém. Me ηkee lo ten le gee dinen di keseen jee fele di ben to κεηκε fwele. ²⁰ Geenεn, fiεε fimew nu dvú fi me ηκεηκε ekumε ben fi baa jee me le ke. Ben nu ε cine kpwoon wvù Jεsεbel we le wvù ε no gee fiεε fi wvù gee. Wvù teje ekole kew le wen nu wee ntum Nyo', leεle bonyii bem bó n'yεεyî we, gee ε bó gee nce nnyen kenjan, bvuu diee mwεem mvudien mvù bó nu ε ge kentanε dvú fô bonyo' le. ²¹ Me nu ε nya wvù kefew keekumεn fitele fiew, geenεn wvù nu ε tun keekumεn nce we nsake. ²² Ben eyeke eyuw, me nu ηke entum kencem yî ye le é kí ejike wvù εntaw é bó bonyii bó bó bó se gee nnyen kenjan enjεyε to, εfuw ke le bó ε kumεn keebii gee di kpwoon wvudvu le. ²³ Me nu ηke en'yuwye boom bew bo ηgoo le. Nonen, é bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii emum ekiεε le è nu me wvù kee mwεem mvù nu shém bonyii le bó mvù nu ê mvuntelem e. Me nu ηke enlaw wee tfuu mbii no lemme diεw nu.

²⁴ Geenεn, ben bomew ba bo Tayatila bó baa leeme fô wvuwvun n'yεεyi le, yaa yεεyi ten fiεε fi bonyii bomew teje le mwεem mvu Satan e mvu ê kenyile le, nu ε me ε ηgay le ke é nulo é me embvuu enjεε lo bvujite bvumew yî yene le ke. ²⁵ Fî nu ke le, ben ejici fiεε fi ben κεηκε wase le temyi, egeen ebuy no me nu ηke ento. ²⁶ Wee wvù ε ke ε so, wvù gee lemme di me ηkooηke ε gen ε mase, nu ε me nu ηke enya wvù mvunjay é wvù enu ewe jo bitum. ²⁷ Ke lenjεn no Icεm nu ε nya mvunjay ê me, nu ε me nu ηke enya mvunjay é wvù esaake bí bó ketoome ke ketfu le, bvuuke bí dvú ke diεwe nsháan mbom yî bó ε bvuw binsεw e binsεw e. ²⁸ Me nu ηke enya ten wvù bó jon yî law e. ²⁹ Wee wvù κεηκε bitem, ε wvù yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le.' "

3

Ntum Jisos wvù gne fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Saldis e

¹ E wee wvù me n'yεεε wvudvu bvuu gay ê me le, "Sanjε ηwa' fô nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Saldis e le, 'Wvun nu njeme wvu wvuε wvù κεηκε biyoy bi Nyo' le bi bisooshwiy noo jón yî yisooshwiy: Me ηkee gee dinen. Ben yen'yî fô bonyii le le ben beε boyuum geenεn ε ben ε kpwekεn wase. ² Ben ekamse, ebise mvunjay yî fiεε fi sheke nu wase ten diuw kpwe le. Ben ekeè le me mbaa n'yεn ε gee dinen jee gene mεεεε ê Nyo' wεm ejise ke. ³ Ben ekume fiεε fi ben to fiisεεε fi è nu fi ben to yuwεε.

Ben ejicì fifiε le, ekumen mvuntelem mvunen. Ε ben baa ekamse, tu me nu nke enε ento fô ben e diεwe coon e, ε ben yaa kee kefew kedvu ke. ⁴ Geenen, ben kenke ke bonyii bomew caan Saldis bô baa lom ndvú yibo ke. Boba nu ke elene bee bó ε bó ε tfume ndvú yì baa, njefo è nu bonyii ε bó ε kocen. ⁵ Wee wvú ε ke ε so nu ε wvú nu ke ejise ten ndvú yì baa. Ke wvuwe wee nu ε me nu nke enfirse diee diew ê nwa' bonyii bô kenke nshii wvú mey lo le ke. Me nu nke enjeme bô diuw wem ekume wvú fwe dvu lεem bô bonceenda bew le me nkee wvú. ⁶ Wee wvú kenke bitem ε wvú yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le.' ”

Ntum jisos wvú gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Filadelfia le

⁷ Ε wee wvudvu bvuu gay ê me le, “Sanε nwa' fô nceenda Nyo' wvú è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Filadelfia le le, ‘Wvun nu njeme wvu wvuwe wvú yuule bvuu nu wee keceey. Ε nu wvú wvú kenke ken'yene ke bvunfon bvuu Dawe le. Wvú ke yen'yi, wee saa nu dvú wvú efen ke, é wvú ke efen, wee saa nu dvú wvú eyene ke: ⁸ Me nkee gee dinen. Ben eyeke eyuw, me nu ε n'yene kembun fô ben e ε ngeε keye, ε wee yaa nu dvú wvú nulo efaa ke. Me nkee lo le ke ben kenke mvunḡay ntay ke, geenen ε ben geele ke njeme wem. Ben baa tun me ke. ⁹ Ben eyeke eyuw, bonyii ba bô nu nḡoo Satan e bô duu le bowen nu Bojuu ε bó mbiayte lo, yaa nu ke Bojuu, nu ε me nu nke enḡe é bó eto eḡbwe bikaa binen e emum ekieε le me nkoonke ben. ¹⁰ No ben nu ε gee njeme wem ekume keekuule shém, nu ε me nu nke enḡemḡem ben kefew kè mmom nu ke etoo yì ekole ke nshε le keemom bonyii bocii bô nu yì nshε le. ¹¹ Me ntoo wase nfew caan. Ben ejice fiεε fi ben kenke le eteme, wvu le fo wee mvu ke efi kefo kenεn ke bvunfon e. ¹² Wee wvú ε ke ε so nu ε me nu nke enḡe é wvú enú kfuy wvu yew ncese Nyo' wem e. Ε ke è nulo é wvú ke eyuu ebuy dvú ke. Me nu nke ensanj diee di Nyo' wem e yì ye le bô diee di kelaante ke Nyo' wem e kè è nu Jerusalem wvu fwe wvú buyte fô Nyo' wem e fowe. Me nu nke ensanj ten diee diem di dife yì ye le. ¹³ Wee wvú kenke bitem ε wvú yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le.' ”

Ntum jisos wvú gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Lawdesia le

¹⁴ Ε wvú bvuu gay ê me le, “Sanε nwa' fô nceenda Nyo' wvú è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Lawdesia le le, ‘Wvun nu njeme wvu wvuwe wvú diee diew nu, Fì enú nonen. Ε nu wvú wvuwe wvú ké no leeme yì diew ye le, ε è nu wvú wvú senje keceey ekume Nyo'. Ε nu wvú kenkewce ke fiεε ficii fi Nyo' to bomεε le: ¹⁵ Me nkee gee dinen. Ben nu ke lo! Ke ben lee, ke ben yvuuse. Me nshieele le ben bee keelεε lo kenεε yvuuse lo! ¹⁶ Nonen, no ben nu ke lo finen entelen yaa lee kenεε yvuuse, me nu nke encuy ben ê me εmvu. ¹⁷ Ben duu le ben nu bonyii bo kpaw e ε ben ε kuken wase yaa bvuu shieele fiεε ke. Ben gayte nonen yaa yene le finen nu ε fi ε fo lo? Ben nu bonyii bô shen ekoole bonyii dvú, bô bonyii bo kefufe le, bvuu nu binfefe noo bonyii bô lenε binyi bincimte! ¹⁸ Me nḡomte keentefe ben le ben eguy ketwaa ke bigew e kè yeεle ê me ke bó nu ε ton ê lam kí ε no yuule, é ben emum enu bonyii bo kpaw e. Ben eguy ndvú yì baa yì ben eban bincimte binen dvú, fo bonyii eyene bí le ε ben wuumene. Ben eguy ten εfuwe ke ejise le ê me, eyefe

3:4 6:11 **3:5** Mat 10:32; 13:8; 17:8; 20:15; 21:27; Ksm 32:32; Mben 69:28; Yesa 4:3; Luk 10:20 **3:7**
 Yesa 22:22; Mat 16:19 **3:9** 2:9; Yesa 49:23; 60:14 **3:10** 1:9; Luk 21:19; 1Kol 10:13; 2Bi 2:9 **3:11**
 2:10, 25; 22:7, 12, 20; Saka 2:14 **3:12** 2:17; 14:1; 21:2; 22:4; Esek 48:35 **3:14** 1:5; 19:11; Jon 1:3;
 2Kol 1:20 **3:17** Os 12:8; 1Kol 4:8 **3:18** 6:11; 16:15

ɛjise eyene dvù, emum eyene mwɛɛm e. ¹⁹ Bonyii bò me ɲkoonke nu ε me ɲké nsaw bó yí gee dibole, nya ɲɛw ε bó keentefe bó. Nonɛn, ben edunɛ shiee ekumen mvuntelem mvunen. ²⁰ Ben eyeke eyuw, me nleeme ε yew fwese ɲkumci. E wee yuw lo diɛw yem ε yene kembun, ε me enley ento ε wvù le ε bee wvù ediekene fiεε fimwaan. ²¹ Wee wvù ε ke ε so nu ε me nu ɲke enya wvù bvudvu ε wvù eshii bee wvù yí kawla wem ε ke no me nto nsoε nshii bee Icem yí kawla we le. ²² Wee wvù keɲke bitem ε wvù yuw fiεε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ε bintaashe bi bonyii bo mbee le.' "

4

E Jon yen ε bó nya mbense ε Nyo' fowe

¹ Ejim jo mwɛɛm mwε, ε me mbvuu ntaa, ne n'yen kembun e fowe ε kí nu keye. E diɛw ye yí me mbe n'yaw wase ε n'yuw ε yí jemyi ε me diɛwe sonj e, bvuu gay ε me le, "Bence eto fen ε me endunɛ mwɛɛm mvù keɲke keekooy ejim jo kefew kin ε wo." ² Kan mwaan, ε me ne no nu can Keyoy ke Nyo' le, mum n'yen kawla le ε wvù nu fowe, ε wee ε shii yí dvù le. ³ Wee wvudvu to lawkene diɛwe kfuw eta yomew yò lumte yò bó tenje le jasba noo yò bó tenje le kanelia, ε kela ε daa ε keεkeε kawla wvudvu lawkene ten diɛwe te di bó tenje le emelaal e. ⁴ Bokawla bomew mbaanfiεε ncow bonew to nu ε keεkeε kawla wvudvu, ε boce' bo bonyii le bomew ε shiiyen yí dvù le mbaanfiεε ncow bonew ε bó ε jise ndvù yí baa, ε bon bifo bi bvunfon e ε bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yeεle. ⁵ Jan yí lawkene to buyte yí kawla wε le, baykene, dvùmte, ε bin'yeese beenci fwe dvu kawla wvudvu bisooshwi yí bi è nu biyoy bi Nyo' le bi bisooshwi yí. ⁶ Fiεε fimew to nu ten fwe dvu kawla wvudvu fieesene joo yi baay mi yí yuule naa nen sakasaka diɛwe kenleεy e.

Mwɛɛm mvu mvuyuum mvunew mvunem to nu ε leem keεkeε kawla wvudvu biba bicii ε ejise ε yinɛn lo yí mvù le fwe bó ejim. ⁷ Fiεε fi fiyuum fi fwe to fieesene bvule, ε fi bii fó fieesene waa na' wvù diemsɛn, ε fi bvuu bii fó keɲke bvushiw diɛwe bvuu wee le, ε fi ejim fieesene nfaandun fò wvù bile. ⁸ Mwɛɛm mvu mvuyuum mvu mvunem mvudvu to keɲke bibε bisoocaaan bisoocaa, ε mvù ε yinɛn lo bó ejise ewe bó ekuse. Mwɛɛm mvudvu to ké no yemte entan bó emvunsheen yaa luu ke. Mvù to ké no yemte le, "Nyo' yuule lo! Nyo' yuule lo! Nyo' yuule lo!

ε nu wvù Tata Nyo' wvù keɲke Mvunɲay Mvunciim.

ε nu wvù wvù to nu wase, ε è nu wvù wvù nu, ε wvù nu ke eto."

⁹ Mwɛɛm mvu mvuyuum mvudvu to ké dioo tumte monkum mo Nyo' le nya n'vwum bó keyoone ε wvù wvudvu wvù nu ε shii yí kawla le wvù nu dvù sekecii se ɲka, ¹⁰ ε boce' bo bonyii le bo mbaanfiεε ncow bonew ba mum gbwe gen fwe dvu wvù wvù nu ε shii yí kawla le, nya mbense wvu baay ε wvù wvuwε wvù nu dvù sekecii se ɲka. E bó dioo gee nonɛn mum no baayi bifo bibole bi bvunfon e, jiwse fwe dvu kawla yemte le,

¹¹ "Wo wvù nu Tata, nu Nyo' wese,

wo nu ε kocen wvù bó etumte monkum muw,
nyaa n'vwum ε wo,

bense mvunçay mwuw,
njefo è to bom wo mwεεm mvunciim,
ε è to koj wo se bom mvú, mvú ε no nu dvú.”

5

Waa Njee nu ε kocen keebace bilay bi bisooshwiý

¹ Ε me mbvuu ne n'yen ηwa' mvu le ε εbo ke εçeeý ke wee wvú to shileε yí kawla wε le, ε bó ε san ente bô εkfun ε kewe lo, ε lace mondvuum mosooshwiý bô kelay. ² Ε me ne n'yen ten nceendaa Nyo' mvu wvú temyi le ε wvú wamte foweεwe biite le, “Ε nu yeε dvú wvú nu ε kocen keebace bilay bin, efay ηwa' wvun?” ³ Ε wee fanε yaa nu dvú fowe keεε yí nshε le keεε εkuse jo nshε, wvú nulo efay ηwa' wvudvu keεε etaa ente jo ηwa' wvudvu ke. ⁴ Ε me mbee kpwe baay le wee to baa nu dvú wvú nu ε kocen wvú nulo eyene ηwa' wvudvu keεε taa ente jodvu ke. ⁵ Ε wee mvu ηgoo bocε' bo bonyii le ba gay ê me le, “Fo wo ebeleè ke. Yekε eyuw, wee wvú bó teje le Bvule wvu ê kfuu di Juda le bvuu teje ten le Biay yí san ê kfuu di Nfon Dawe le nu ε so wase, ε è nu wvú wvú nulo ebace bilay bi bisooshwiý bidvu efay ηwa' wvudvu.” *

⁶ Ε me ne n'yen Waa Njee le ε wvú leeme entelen jo kawla bô mwεεm mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε noo bocε' bo bonyii le ba, ε wvú nu ke diεwe bó nu ε seε. Wvú to keηke biton bisooshwiý bô ejise esooshwiý. Ejise yodvu nu biyoy bi Nyo' le bi bisooshwiý bi wvú nu ε tum bí ε buy ε gen yí εkolε ke nshε le kecii. ⁷ Ε Waa Njee wvudvu mum gen fi ηwa' wε ê εbo ke εçeeý ke wee wε wvú to nu ε shii yí kawla le. ⁸ No wvú fi ηwa' wvudvu nonen, ε mwεεm mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε bó bocε' bo bonyii le bo mbaanfieε ncow bonεw ba mum gbwe gen fokuse fwe dvu Waa Njee wvudvu. Wee mwaan mwaan bó le to keηke kome bó kentee kè bó fε bó ketwaa ke bigew e kε yeεle, ε jiin nu ε dí ε yiηsen jó. Ε jiin din nu bunle yi bonyii bó è nu bo Nyo' le. ⁹ Ε mwεεm mwε bó bocε' bo bonyii le ba mum yem ηkieε mvu wvu fwe ε wvú jemyi le,

“Ε nu wo wvú nu ε kocen keefi ηwa' wvudvu
ebace bilay bidvu,

njefo bó to nu ε seε wo ε εleme kuw sum bonyii
can kebefε le nya bó ê Nyo'.

Ε bonyii ban buy ê dikfuu le dicii, díεw yicii,
dikfuu di bonyii le dicii noo bitum e bicii.

¹⁰ Wo nu ε nya bó bvunfon ε ge bó ε no nu bocee ncese
bo Nyo' wesebeene le.

Ε bó nu ke esaake yí nshε le.”

¹¹ Ε me ndioo mbvuu ntaale, ne n'yuw diεw bonceendaa bo Nyo' le ε bó nu lo bontfuke le bontfuke le bó bomala le bomala le. Bó to nu ε leemεn keεkeεε kawla bó mwεεm mvu mvuyuum mwε noo bocε' ba. ¹² Bó to yemte foweεwe gayte le,

“Waa Njee wvú bó to seλεε,

5:1 10:2; Yesa 29:11; Esek 2:9-10; Dan 12:4, 9 **5:5** 4:4; Keη 49:9; Mat 1:1; Lum 1:3-4; Ibu 7:14

* **5:5** Wee wvun wvú bó teje le Bvule wvu ê kfuu di Juda le noo le Biay yí san ê kfuu di Nfon Dawe le, nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε. **5:6** 4:6-7; 5:9, 12; 6; 7:17; 12:11; 13:8; Yesa 53:7; Yeli 11:19; Jon 1:29; 1Bi 1:19; 4:5; Saka 3:9 **5:7** 4:2, 9; 5:1, 13; 6:16; 7:10, 15; 19:4; 20:11; 21:5; 1Bfn 22:19; Yesa 6:1; Esek 1:26-28; 10:1 **5:8** 8:3-4; Mben 141:2; 15:2 **5:9** 4:11; 5:6; 7:9; 14:3; Mben 96:1 **5:10** 1:6 **5:11** Job 1:6; Dan 7:10; Ibu 12:22 **5:12** 4:11

è nu wvù wvù nu ε kocεn keekεηke
 mvunγay bô kpaww noo bvufee bvυ baay
 noo diee di kuuke noo n'wvum noo bvukuke noo mbense.”
 13 Ε me nε n'yuw ε mwεem mvunciim mvù Nyo' to bomεε mvù nu fowe noo
 yì nshε le noo εκuse jo nshε noo ê joo yì baay e, naa mwεem mvunciim mvù
 nu mondvuum man e, ε mvù yemte le,
 “Mbense bô n'wvum noo bvukuke noo mvunγay
 nu ε è keηke wvù wvuwe wvù nu ε shii yì kawla le
 noo Waa Njee wvun sekecii se ηka!”
 14 No mvù yem nonεn, ε mwεem mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε bee le,
 “Fì enù nonεn!” Ε bocε' bo bonyii le ba gbwe γεn fokuse nya mbense wvu
 baay.

6

Ε Waa Njee bacε bilay bi bisooshwiγ

1 Ε me no ntaale no Waa Njee wε to bayte kelay ke fwe εnte jo bilay bi
 bisooshwiγ biε, nε n'yuw ε fiεε fimew ηgoo mwεem mvu mvuyuum mwε le
 jeme bô diεw ke diεwe ε bay jan, gay le, “To!” 2 Le me ntaa, nε n'yεn nyambala
 mi yì baa le ε wee ε ben yì dvù le, keηke kenεw. Ε bó mum bon kefo ke bvunfon
 e ê wvù εfa, ε wvù buy, γεn no diuu soo.

3 Ε Waa Njee ke bay kelay ke bokaη bofεε, ε me n'yuw ε fiεε fi bokaη bofεε
 ηgoo mwεem mvu mvuyuum mwε le gay le, “To!” 4 Ε nyambala mi buy ε yì
 yεεle nen ghanη, ε bó mum nya nyo jem mi yì baay ê wee wvù to benεε yì
 dvù le, nya wvù bô mvunγay keecake nyεkeey yì εκolε ke nshε le kecii wvu le
 bonyii eyuwyi bomew.

5 Ε Waa Njee ke bay kelay ke bokaη botεte, ε me n'yuw ε fiεε fi bokaη
 botεte ηgoo mwεem mvu mvuyuum mwε le gay le, “To!” Le me ntaa, nε n'yεn
 nyambala mi yì yiile le, ε wee ε ben yì dvù le keηke nfew wvù bó feeke mwεem
 yì dvù le ê wvù εbo. 6 Ε me nε n'yuw ke diεwe diεw mi jem yì entelεη jo mwεem
 mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε gayte le, “Wee nu ke ejo nlawma wvu
 yì diuu le dicile se guy fiηkone fi εγιη e dvù, kenεε ejo nlawma wvu yì diuu
 le dicile se guy mvunηkone mvu εσε le dvù mvuntεntem. Geenεn fo wo eshiw
 mεem bô mbvuum ke!”

7 Ε Waa Njee ke bay kelay ke bokaη bonεw, ε me n'yuw diεw fiεε fi bokaη
 bonεw ηgoo mwεem mvu mvuyuum mwε le ε yì gay le, “To!” 8 Le me ntaa, nε
 n'yεn nyambala mi le ε yì yaise lo, ε diee di wee wvù ben yì dvù le nu le Kpwe.
 Ε wvumvu wee bii εjim ε diee nu Wonηbonηkfu. Ε bó nya bó bô mvunγay le bó
 ejo bonyii bo yì keba ke nshε le kemwaan εnte jo binεw, elεse bonyii bodvu
 bó nyó jem noo jej noo kenfim noo nyám yì ηkpwaante.

9 Ε Waa Njee ke bay kelay ke bokaη botin, ε me n'yεn biyoy bi bonyii le
 εκuse jo ketan ke ncese le. Ε biyoy bin nu bi bonyii bó bó to yuwyεε bó nje
 diεw Nyo' bó fiεε fi bó to jem yì leeme yì dvù le. 10 Ε bí wamte foweεwe le, “O
 Tata Nyo' wvù nu Εwe jo Mwεem Mvunciim, wo wvù yuule, nu keceεy. Wo
 nu ke ecey eγεn ebuy nεε se sumtεn nsaw wese εtfuse εnvuke yì bonyii bó to
 yuwyεε bese le bó nu yì εκolε ke nshε le?” 11 Ε bó mum nya ndvù yì baa ê wee
 mwaan mwaan bó le, gay le bó ebvu emooce caan, eγεn ebuy no bó nu ke

5:13 Mben 150:6; Fili 2:10 6:2 19:11, 14; Saka 1:8; 6:1-7 6:8 Yeli 14:12; Esek 14:21; Os 13:14
 6:9 1:2, 9; 12:11, 17; 19:10; 20:4; 1Jon 1:1-2 6:10 18:24; Mben 13:1-3; Dito 32:43; Luk 18:7 6:11
 3:5, 18; 4:4; 7:9, 13; 19:8, 14; Yesa 61:10

emese eyuwye boom bo bwee bó le bò nu ten bonyii bo lemme le bo Nyo' le bò bó to nu keeke eyuwye ke no bó to yuwye bó.

¹² E Waa Njee ke bay kelay ke bokan bosoocaa, e me ntaa ne n'yen e nshé shiw bô mvungay, e diuu banke no yiile nen tibtibtib diewe ndvu kembamkpwe le, e kpwee wvú tfule banke no yelee nen bunḡ diewe elemé le. ¹³ E jón nen'yi fowe gbwekene fokuse diewe mvuntam bunḡ be e ndecindeci e nffum fele kale le. ¹⁴ E ebule ne kewe diewe kema ke n'wa' le mum la lo. E dikum dicii bô bindvuy bicii ja fô mvú to nu. ¹⁵ E bonfon bo yî nshé le noo bonyii bo baay baay bocii noo bikuu bi bonyii bo nci le bi baay baay noo bonyii bo kpaw e noo bontemmvungay naa noo bonyii bocii kene e bonfaw kene e bó yaa nu ke bonfaw, mum no nyiimene ê ditfum e noo ê bimbaan e kuse yî dikum e. ¹⁶ E bó nyiimene nonen, fuunke ê dikum bô bimbaan gayte le, "Ben egbweken yî yese le, ebanye bese fo wee wvú nu e shii yî kawla le eyene bese le bô fo Waa Njee edunḡe shém ye yî ffluuke yî yese le. ¹⁷ Diuu di bó nu edunḡe shém yibo yî ffluuke nu e to wase e kocen, e ke wee yaa nu dvú wvú nulo eleem ê bó fwe ke."

7

E bó ge bonciise yî bonyii bo Israel e bontfuke gbwee kecow mbaanye ncow bonew e (144,000)

¹ Ejim jodvu, e me n'yen bonceendaa bo Nyo' le bonew e bó leemene ebw e won yo ena le, baanke fwefwe wvú buyte ebw yodvu le fo wvú efele yî nshé le kene e yî joo yi baay e, naa noo yî bite le. ² E me mbvuu n'yen nceendaa Nyo' mvu le, e wvú buyte jò diuu sane, kenke fi e fi Nyo' wvú kenke nshii le fi wvú ciise bonyii bew dvú ebo. E wvú mum tee bonceendaa bo Nyo' le bo bonew ba bô diew yi temyi. Bonceendaa ban nu bô bó to nyae mvungay ê bó, le bó ebefe bô nshé noo joo yi baay. ³ E wvú tee gay le, "Fo ben ebefe bó nshé kene e joo yi baay kene e bite se bese e ge bonciise yî monshim mo bonyii bo lemme le bo Nyo' wese le ke." ⁴ E me n'yuw le bonyii bó bó to ciise e nu bontfuke gbwee kecow mbaanye ncow bonew (144,000), e bó buy ê dikfuu di Israel e dicii. ⁵ Bó to nu e ciise bonyii ê kfuu di Juda le, bontfuke ncow bofee yuufe le, ê kfuu di Leuben e, bontfuke ncow bofee yuufe le, ê kfuu di Gad e, bontfuke ncow bofee yuufe le, ⁶ ê kfuu di Ashel e, bontfuke ncow bofee yuufe le, ê kfuu di Naftali le, bontfuke ncow bofee yuufe le, ê kfuu di Manase le, bontfuke ncow bofee yuufe le, ⁷ ê kfuu di Semeon e, bontfuke ncow bofee yuufe le, ê kfuu di Lewe le, bontfuke ncow bofee yuufe le, ê kfuu di Isaka le, bontfuke ncow bofee yuufe le, ⁸ ê kfuu di Sebulun e, bontfuke ncow bofee yuufe le, ê kfuu di Yosew e, bontfuke ncow bofee yuufe le, ê kfuu di Benjamen e, e bó ciise bontfuke ncow bofee yuufe le.

Kebombom ke bonyii le e kí nu nen mamamama

⁹ Ejim jodvu, e me ntaa ne n'yen kebombom ke bonyii le nen mamamama e wee yaa nulo etaj ke. E bó buy bitum e bicii, bó dikfuu le dicii noo bonyii bocii bô díew yicii, e bó leeme fwe dvu kawla noo Waa Njee, e bó e jise ndvú yî baa kenke bidaayee can yibole. ¹⁰ Bó to wvuuyi foweewe gayte le, "Mboyma

nen'yi ε ε nu fô Nyo' wese wvù nu ε shii yî kawla le noo fô Waa Njee le.” ¹¹ Ε bonceendaa bo Nyo' le bocii leem gem keεkeε kawla bô bocε' bo bonyii le ba noo mwεem mvu mvuyuum mvu mvunem mwε, no gbwee tumte monshim fokuse fwe dvu kawla, nyaa mbense wvu baay ε Nyo'. ¹² Bó to gee nonen, gaye le, “Fí enu nonen! Mbense bô bvukuke noo bvufee bvu baay nu ε ε kenjke Nyo' wese. Beene enyaa keyoone ε wvù. Ε kenjke wvù n'wvum bô mvunjay, ε wvù temyi sekecii se nka! Fí enù nonen.”

¹³ Ε ce' mvu bocε' ba le, bife ε me le, “Ban nu baa bô nu ε jise ndvù yî baa? Bó buy fεε?” ¹⁴ Ε me ntfuse ε wvù le, “Cee ekole, ε kee ke wo.” Ε wvù gay ε me le, “Ban nu bonyii bô boy yî kefew ke ηgew wvu baay e. Bó nu ε cukε ndvù yibo ε εleme ke Waa Njee le, yî ε no baa, ¹⁵ bó ε mum ε no nu fwe dvu kawla Nyo', lemte wvù le entan bô emvunsheen yew ye ncese le. Wvù wvudvu wvù nu ε shii yî kawla le nu ke enu bô bó nu keba kebole. ¹⁶ Ke jen bεε ke eyuu bó ke, ε ke kendor bεε ke eyumte naa lo bó ke. Ke mvum bεε ke esuunjke bó, ε ke kenkfum bεε ke eyvuuke bó ke. ¹⁷ Fí nu ke enu nonen, njefo Waa Njee wvù nu entelen jo kawla nu ke ecεyte bó diεwε ncεynjee le, joo bó gne bó bó fô joo yî nyaa nshii nu le. Ε Nyo' ten nu ke esho misem yicii ejise εbole.”

8

Ε Waa Njee bay kelay ke ejim

¹ Ε Waa Njee ke bay kelay ke bokaη bosooshwiy yî ηwa' wε le, ε mondvuum cife fowe nen ndvumm gen buy kenjgawten ke ntam kefew e. ² Ε me mum n'yen bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwiy bô ké no leeme ε Nyo' fwe. Ε bó nya disoη disooshwiy ε bó. ³ Ε nceendaa Nyo' wvumvu ne to leem fô ketaη ke ncese le kenjke kelaη kè bó tone jiin jó, ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. Ε bó nya jiin ε wvù ε dí duule keetaashe yî ketaη ke ncese le bô bunle yî bonyii bô ε nu bo Nyo' le. Ε ketaη kedvu nu ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew kè yeεle, ε kí nu fwe dvu kawla. ⁴ Ε wvù ton, ε njiim jiin didvu bô bunle yî bonyii bô ε nu bo Nyo' le buy εbo jo wvù ben gen fwe dvu Nyo'. ⁵ Ε nceendaa Nyo' wvudvu mum ne jo kelaη kè bó tone jiin jó kie, jo ηgyu fô ketaη ke ncese le, gee jó ε wvù yinseη, ε wvù mum laη yî nshε le. No wvù laη nonen, ε jaη no lawkene, baykene, dvumte, ε nshε shiike.

Ε bonceendaa bo Nyo' le kεw toη disoη dinεw

⁶ Ε bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwiy bô to kenjke disoη di disooshwiy diε mum seyse ye keeton disoη didvu.

⁷ Ε nceendaa Nyo' wvu fwe toη ye soη, ε εbew bô ηgyu ε bó ε fiyseη bô εleme tfuwε yî nshε le. Ε keba ke nshε le kemwaan ente jo biba bitete fie, ε keba kemwaan ente jo biba bitete bi bite le fie, ε εgay yò teεke ecii fie ten.

⁸ Ε nceendaa Nyo' wvu bokaη bofεε toη ye soη, ε bó tfume fiεε fimew ε ηgyu bεenci yî dvù le, ε fi nu diεwε kum wvu baay e. Ε fi gbwe ε joo yi baay e. Ε keba kemwaan ente jo biba bitete bi joo yi baay e ne tu εleme. ⁹ Ε keba kemwaan ente jo bitete bi mwεem mvu mvuyuum ε mvù nu ε joo yi baay e kpweken. Ε keba kemwaan ente jo biba bitete bi bonguw bo ε joo le sawye.

¹⁰ E nceendaa Nyo' wvu bokaŋ botete toŋ ye soŋ, ε jon mi yi baay ne fowe beenci diewe ken'yeese le, gbwe baŋ keba kemwaan ente jo bitete bi jóo yi booke le bô mondvuum mô jóo ké no buyte mó le. ¹¹ Diee di jon yidvu le nu le Ncewcew. No yi gbwe nonen, ε keba kemwaan ente jo biba bitete bi jóo le no cewcewe. E bonyii nteen kpweken nje jóo yidvu yi bó to wuu, njefo jon yidvu to nu ε ge wase ε jóe yidvu no cewcewe lo.

¹² E nceendaa Nyo' wvu bokaŋ bonew toŋ ye soŋ, ε fiεε fimew bvuw diuw keba kemwaan ente jo biba bitete bô keba kemwaan ke kpwee le ente jo bitete. E fi bvuw ten jón keba kemwaan ente jo bitete. E biba bibole kemwaan kemwaan no jiime. E n'yuu faŋe yaa bvuu nu dvú ê keba kemwaan e ente jo biba bitete ke emvunsheen noo ke entaŋ e ke.

¹³ E me no ntaale, ne n'yuw ε nfaanduŋ fuunke foweewe no wvú to bile enteleŋ jo εbulε gayte le, "Ngew εεy, ηγεε εεy, ηγεε nu ke enu fô bonyii bô nu yi εkolε ke nshe le seke bó ε toŋ disoŋ di sheke di bonceendaa bo botete nu wase keetoŋ e."

9

E bó toŋ soŋ yi bokaŋ botin

¹ E nceendaa Nyo' wvu bokaŋ botin toŋ ye soŋ, ε me n'yen jon mi le ε yí to ne fowe gbwe fokuse. E bó nya ken'yene ê jon yidvu kè yen'yi kentuke kè shiile nen ηooŋŋ e. ² E jon yidvu mum yene diuw kentuke kedvu, ε njiim buy jó nen kemm, ke yi buy ê mwεem e fô bó ε kfum. E njiim yi buyεε ê kentuke kedvu le ge ε diuw bô εbulε ne no yiile lo. ³ E cúma buy ê njiim yidvu le shii yi nshe le. E bó nya cúma yidvu bô mvunçay le yi etawene diewe bongam bo yi nshe le, ⁴ lew le fo yi ebefe bô mwεem mvù kuu yi nshe le, keŋεε è nu egay, keŋεε bite, keŋεε naa la, gay le yi enya ηgew ε è nu ke ê kfuu bonyii ba bô nu se bó keŋke nciise wvu Nyo' fojise fo bó. ⁵ Bó to nu ε cinε le cúma yidvu enya ηgew ê bonyii yi kee le yitin. Geenεn fo yi eyuwye lo bó ke. Ngew wvú yi to nu keeke enyaa to nu ke diewe wvu ηgam seke wvú ε ta wee le. ⁶ Yi kee yi yitin yin e nu ε bonyii nu ke egomte kpwe yaa yene yi le ke. Bó nu ke ebeele keekpwe, ε kpwe lewte lo bó.

⁷ Cúma yin to nu ke diewe nyámbala yi nu ε seyse wase keebuy gbwen jem e. Mwεem mvumew to nu ê yi éfa diewe bifo bi bvunfon e bi bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle, ε monshim mobole nu diewe mo bonyii le. ⁸ Yvúw bikuu bibole to nu diewe yi bokεne, ε bigew bibole no diewe bigew bi bobvule le. ⁹ Yi to keŋke ngáw ε yi nu diewe ketwaa kè bonyii bo jem e baŋyi gvúw dvú. E yi díoo bile ε bibε bibole no yole diewe bikoto nteen bi è guute nyámbala seke bí lewte gbwen jem e. ¹⁰ E yi keŋke diwvunte bô geeŋ diewe bongam e. E mvunçay mvubole mvù bó nyaa ηgew dvú ê bonyii yi kee yi yitin e nu ε è nu yi diwvunte din e. ¹¹ Bó to keŋke nfon wvubo ε è nu nceendaa wvú taale fô kentuke kè shiile nen ηooŋŋ e kiε, ε diee diew nu ê díew Ibulu le le Abadon, nu ê díew Glek e le, Abolion (ε diee din nu le wee wvú beete lo).

¹² Wvun wvú fey beε ηgew wvu fwe. Geenεn ben eyeke eyuw, homew boŋgew beε bii ejim bofεε.

E bó toŋ soŋ yi bokaŋ bosooaan

13 E nceendaa Nyo' wvu bokan bosoocaa ton ye son, ε me n'yuw ε diew buy fô biton bi binew bi è nu bi ketan ke ncese le kè bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yeεle, kè nu fwe dvu Nyo', 14 jemyi ê nceendaa Nyo' wvu bokan bosoocaa wvù to kenke son we le, "Faye bonceendaa bo bonew bò bó nu ε kay mbew joo yi kuuke yi Yuflets e." 15 Nonen, ε nceendaa Nyo' wvudvu mum fay bonceendaa bo bonew bodvu. Bonceendaa bodvu nu ε bó to seyse gee no cyte kefew bô diuu noo kpwee bô kelum kè bó nu ke efay bó, é bó eyuwye keba kemwaan ente jo bitete bi bonyii le. 16 Me nto nu ε n'yuw no ηgoo bonyii bo jem e bo yi nyámbala le nu. Bó to nu bomala gee fee (200,000,000). 17 Nyámbala yi me nto n'yeneε ê fiεε diewe εfile le fiε bó bonyii bò to beneε yi dvú le to nu ê yin je le: bonyii bodvu to nu ε jise bitwaa ban gvúw dvú ε ncom wvudvu yeεle diewe ηguy e, bvuu nu diewe εbulε le, bvuu nu ten diewe fingenje le. Bikuu bi nyámbala yidvu le to fieεene bi bobvule le, ε ηguy bó njiim noo fiεε fimew diewe mvunkan mvù beenci le, buyte ê yí εmvu. 18 Mwεem mvu bongew e mvun mvù è to nu, ηguy bó njiim noo fiεε diewe mvunkan mvù beenci le, mvù to buyte ê nyámbala yidvu εmvu to nu ε yu bonyii keba kemwaan ente jo bitete. 19 Mvungay mvu nyámbala yidvu le nu ε è nu εmvu jo yi bó yi diwvunte diyile. Diwvunte diyile nu diewe yó le kenke bikuu, ε è nu fiεε fi yí lemse bonyii dvú.

20 Naa no fi to kooye nonen, kebase ke bonyii le kè mwεem mvu bongew e mvun to baa yuwye bó, to baa cim ekumen mvuntelem mvubole yi mwεem mvù bó to gee bó can yibole ke. Bó to baa kumen keebunlee bonceendaa bo dewle le bó mvumooso keneε è nu mvù bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yeεle keneε kè baa keneε bó ketfu kè neε, keneε eta, keneε kete. E mvumooso mvun nu se mvù nulo eyen fiεε le keneε eyuw keneε elen. 21 Bó to baa cim kumen ten mvuntelem keeyuwyi bonyii keneε keegeε nfim keneε cee nce nnyen kenjan keneε conene ke.

10

Nceendaa Nyo' wvù to kenke finwa' ε bó ε yene

1 E me mbvuu n'yen nceendaa Nyo' wvumvu wvù temyi le ε wvú shiile too fowe, ε kembew ε sùw wvú diewe ndvu le, ε kela ε daa ewe jo εkolε kew. Bvushiw bwew to nu diewe diuu le, ε bikaa biew nu diewe leme di ηguy e fò dí bene. 2 Wvù to kenke finwa' fimew ê wvú ebo ε bó ε yene. E wvú shii tome ekale kew ke eceey yi joo yi baay e, tome ke ηjkonko yi nshε le. 3 No wvù tome nonen, fun foweewe diewe bvule fò wvú wamte le. No wvú funεε nonen, ε jan yi ké no baykene bokan bosooshwiw mum jeme. 4 No jan yi ké no baykene bokan bosooshwiw yidvu jeme nonen, ε me mum no ηgomte keensan fiεε fi yí jeme, ε diew mi gay ê me fowe le, "Geεle fiεε fi jan yi ké no baykene bokan bosooshwiw yin jeme eshem. Fo wo esan ê ηwa' le ke." 5 E nceendaa wvù me nto n'yeneε ε wvú leeme yi joo yi baay e noo yi nshε le we cake kebo kew ke eceey we, 6 kan ê diee di wee wvuwe wvù nu dvú sekeciε se ηka le wvù è nu wvú wvù to bomεε εbulε bó mwεem mvunciim mvù nu yí dvú le, noo nshε bó mwεem mvunciim mvù nu yí dvú le, noo joo yi baay bó mwεem mvunciim mvù nu jó. E wvú kan gay le, "Kε Nyo' beε edvuyte lo keege fiεε fi wvú gomte

ke! 7 E nu ke enu εdiuw yò nceendaa Nyo' wvu bokaḡ bosooshwiy nu ke eton ye soḡ, é Nyo' ege é fiεε fi wvú nyile eto ekocεn no wvú to jemyεε wase é bonyii bew bo lemme le bô è nu bonyii bew bo ntum e.”

8 E diεw yi me nto n'yuwεε wase fowe ye bvuu jeme ê me le, “Geḡε efi ḡwa' wvú bó nu ε yene wε εbo jo nceendaa Nyo' wε wvú leeme yi joo yi baay e bô yi nshε le.” 9 E me mum ḡgeḡ fô nceendaa Nyo' wvudvu le ḡgay le wvú enya fiḡwa' fidvu ê me. E wvú gay é me le, “Ko edie. Wvú nu ke edioo ε bow é wo εshem ecewcewe lo. Geenε, ε wvú nu ke eyeke é wo εmvu diεwε bvutuw e.” 10 E me mum nfi fiḡwa' fidvu εbo jo nceendaa Nyo' wvudvu, ndie. No me nto ndiee, ε wvú no yeke é me εmvu diεwε bvutuw e. Geenε seke wvú to bowεε wase εshem no cewcewe lo. 11 No me ndiee, ε bó mum gay é me le, “Wo keḡke keebvuu etefe ntum Nyo' é bonyii. Ntum wvun nu ekumε dikfuu di bonyii le bô bitum noo bonyii bô jemyi dikfuu di diεw e noo bonfon.”

11

Bonyii bo ntum Nyo' le bo bofεε

1 E bó mum nε nya nfew é me ε wvú nu diεwε kemaḡ e, gay é me le, “Geḡε efew yew ncese Nyo' bô ketaḡ ke ncese le, etaḡ tεn bonyii bô bunlee Nyo' dvú, 2 geenε fo wo efew lakfulεḡ yi ekfuḡ ke. Cine dvú njefo bó nu ε nya wase é bonyii bô yaa nu ke Bojuu. Bó nu ke eben yi kelaante kè yuule le, envuwε kelaante kedvu yi kee le mbaanyε ncow fεε. 3 Me nu ḡke enya mvuḡgay é bonyii bem bo bofεε bô jemyi ekumε me, é bó eteete ntum wεm é bonyii yi εdiuw e ntfuke bô gee fεε kecow mbaḡsoocaan e (1,260). Bó nu ke eteete ε bó ε jise bimbankpwe.”

4 Bonyii bo bofεε ban nu bite bi Olif e bi bifεε noo mweem mvu mvunfεεm mvú bó tomyi bin'yeeε yi dvú le mvú ké no leeme fwe dvu Tata wvú keḡke nshε. 5 E wee ke enε ε no gomte keege fiεε fi befe bô bó, é ḡguy ebuy dew yibole efiese lo wee wvubo bvuban wvudvu. E nεε no wee gomte keege fiεε fi befe bô bó tu wvú keḡke keekpwe nonε. 6 Bó keḡke mvuḡgay mvú è nulo é bó ebaḡ ebule le fo jaḡ ecem naa lo yi nshε le εdiuw yò bó nu eteete ntum Nyo' le. E bó keḡke tεn mvuḡgay mvú è nulo é bó ebaḡke jóo é yi etu εlεmε noo mvuḡgay keelaḡ dikfuu di bimfim e yi nshε le naa seke la wvú bó shieele.

7 Bó nu ke edioo ε mεεε e jeme fiεε fi bó keḡke keejeme, é nyam yi bemte yi buyte é kentuke kie kè shiile nεn ḡooḡḡ e, ebuy etum jem bô bó, eso bó, eyuwyε bó, 8 é εgvun εbo emεy ejiiime é je é kelaante ke baay e. Kelaante kin nu kè bó teḡe é diεw yi mawεεn e le Sodom keḡεε le Ijwi, ε è nu jó jò bó to tae Tata wvubo yi kentam e. 9 Yi εdiuw e eta bô keḡgawtεn nu ε dikfuu di bonyii le, keḡεε è nu bo ntεw wvú la le, keḡεε bô jemyi kfuu diεw yi la, keḡεε bo bitum bi la le, nu ke etaale εgvun εbo no yó jiiimene, etun le fo bó edwey bó ke. 10 Bonyii bô è nu bo yi woḡ wvun e nu ke elanḡanḡ laa é kpwese bonyii ban ε kpweken ε. Bó nu ke esakene lo, ε wee ciinε nnya é wee, ε wee ciinε nnya é wee. Bó nu ke egee nonεn njefo bonyii bo ntum Nyo' le bo bofεε ban nu ε to bô ḡgew wvu baay yi bonyii bô è nu bo yi woḡ e.

¹¹ Ɛ fi ke kooy, ɛ ɛdiuw yo eta bô kenɔawten ɛyan ke fey, ɛ keyoy kè nyaa nshii nɛ fô Nyo' le, ley yî bô le, ɛ bô kase ja we. Ɛ bonyii yɛn nonɛn, kenɔke nfan baay. ¹² Ɛ bonyii bo bofɛɛ bodvu mum yuw ɛ diɛw jeme we bô mvungay gayte ê bô le, “Ben eben eto fɛn!” Ɛ bô mum no bene gene we ê kembew e, ɛ bonyii bobole bo bvuban e taale. ¹³ Ke kefew kedvu le, ɛ nshɛ nɛ shiw bô mvungay baay, ɛ keba kemwaan ente jo yuufe jo kelaante kedvu bvuse. Ɛ bonyii bontfuke bosooshwiw (7,000) kpweken no nshɛ yidvu to shiwɛɛ. Ɛ kebɛse ke bonyii bô to shɛkɛɛ le, kenɔke nfan baay, no tumte monɔkum mo Nyo' wvù nu we le.

¹⁴ Wvun wvù fey nu nɔɛw wvu bokaɔ bofɛɛ. Geenɛn ben eyeke eyuw, nɔɛw wvu bokaɔ botete nu eto nfew caan.

Ɛ bô tonɔ soɔ yi bokaɔ bosooshwiw

¹⁵ Ɛ nceendaa Nyo' wvu bokaɔ bosooshwiw ke tonɔ ye soɔ, ɛ me n'yuw no diɛw jemyi bô mvungay we gayte le, “Bvunfon bvù yî wonɔ wvun e nu ɛ tu wase bvù Tata wesebeene bô Mboyse we wvù wvù to kawɛɛ le, ɛ wvù nu ke esaake sekɛcii sɛ nɔka.” ¹⁶ Ɛ bocɛ' bo bonyii le bo mbaanfɛɛ ncow bonɛw ba bô shiilɛɛ yî bokawla bobole fwe dvu Nyo' mum no gbwee tumte monshim mobole fokuse, nyaa mbense wvu baay ê Nyo'. ¹⁷ Ɛ bô no gee nonɛn, gayte le, “Bese nyaa keyoone ê wo, Tata Nyo' wvù kenɔke Mvungay Mvunciim, wo nu keseen, ɛ wo to nu wase.

Bese nyaa keyoone nɔjɛfo wo nu ɛ jo wase mvungay mvuw mvu baay ɛ kɛw ɛ no saake.

¹⁸ Bonyii bô yaa kee ke wo * to ton'yi shém, ɛ kefew kè wo nu eduɔɔɛ shém yo yî ffuuke nu ɛ kocɛn wase. Ɛ è nu kefew kè wo nu esaw bonyii bô nu ɛ kpweken wase. Ɛ è bvuu nu ten kè wo nu emawɛɛ bonyii buw bo lemme le bô è nu bonyii buw bo ntum e, ebvuu emawɛɛ bonyii bô è nu bo Nyo' le, emawɛɛ ten bonyii bocii bô wvumte diee diuw, kenɛɛ è nu bo caan caan kenɛɛ bo baay baay. Ɛ è nu ten kefew kè wo nu elɛse bonyii bô beete bô ɛkolɛ ke nshɛ le.”

¹⁹ Ɛ bô nɛ yene kembunɔ ke yew ncese Nyo' yi fowe le. Ɛ nɔkuw monɔkan mo Nyo' le wvù to nu yew ncese yidvu le yɛnɛ. Ɛ jan nɛ no lawkene, baykene, dvùmte, ɛ nshɛ shiike, ɛ ɛbew yo baay baay shiile.

12

Kpwoon mvu bô kenɔguum ke nyam mi le ɛ yî fieesene nyam joo

¹ Ɛ me nɛ n'yuɛn kfuu fiɛɛ fimew fi diuw wvù yumɛɛn e fowe. Ɛ to nu kpwoon mvu ɛ wvù ɛ tfume diuu ye le diɛwɛ ndvu le, ɛ kpwee nu ɛku jo bikaa biew, ɛ wvù ɛ bon kefo ke bvunfon e, ɛ jón nu yî dvù le yuufe ncow fiɛɛ. ² Wvù to nu bô fue, lumte wase keeboo, yuuke nsase lume, beele.

11:11 Esek 37:9-10 **11:12** 2Bfn 2:11; Lem 1:9 **11:13** 6:12-13; Esek 38:19-20 **11:15** 4:11; Ksm 15:18; Mben 22:28-30; Dan 2:44; 1Kol 15:24-28 **11:16** 4:4 **11:17** 1:8; 4:8; 15:3; 16:7; 19:6, 15; 21:22; Amo 4:13; 2Kol 6:18 **11:18** 19:5; Mben 2:1-5; 110:5-6 * **11:18** Bonyii ban fen nu ɛ bô tenɛ bó teyɛy le, «bitum». **11:19** 4:5; 6:12-13; 8:7; 15:5; Job 38:22-23; 1Bfn 8:1, 6 **12:1** Yesa 7:14; 26:17

³ E me mbvuu n'yeŋ kfuu fiεε fimew fi diuw wvù yumεεn e fowe. E to nu kenƒuum ke nyam mi le ε yí yeεle lo, ε yí fiεesene nyam joo. E yí kenƒke bikuu bisooshwi y bô bitonƒ yuufe, ε bifo bi bvunfon e bi caan caan bisooshwi y yí bikuu bidvu le. ⁴ E yí jiw wvun we, ε wvù ka keba kemwaanƒ ente jo bitete bi jón e we tfume yí nshε le. E kenƒuum ke nyam e kedvu nε leem fwe dvu kpwoon wvù to lumte wε, wvu le kpwoon wvudvu dīoo ε boo, ε wen engele lo wan wvudvu wvù wvù boke. ⁵ E wvù boo wan diemsen, ε è nu wvù nu ke esaake bitum bicii bô ketoome ke ketfu le. Geenεn, no wvù to bokεε ε bó mum cun wan wvudvu ben dvù fô Nyo' le, ε wvù no nu mbew kawla we le. ⁶ E kpwoon wvudvu mum fεε lo gen no nu ηƒkpaante bvudvuu bvù Nyo' to seyseε wase fô wvù le. E è nu fô bó nu ke etaale fô wvù le yí εdiuw e ntfuke bô gee fεε kecow mbanƒ soocaa e (1,260).

⁷ E jem nε kεw wonƒ Nyo' le, ε nceendaa Nyo' wvù Maykel bô ηgoo ye bonceendaa no diuu bô bo kenƒuum ke nyam yí fiεesene nyam joo ye le. E nyam yidvu bô bew bonceendaa diuu, ⁸ geenεn ε bó so kenƒuum ke nyam e kedvu bô ηgoo ye, ε bó faƒε yaa bvuu kenƒke bvudvuu wonƒ Nyo' le kε. ⁹ E bó bvuse kenƒuum ke nyam yí fiεesene nyam joo le kiε wvumse ε kí gbwe fokuse yí nshε le. Kenƒuum kin nu yo yí bvuyvuum e ye yí è nu dεwle bvuu nu Satan. E è nu wvù wvù leεle bonyii yí εkole ke nshε le kecii. Bó to wvumse wvù bô bonceendaa bew ε bó gbwe yí nshε le.

¹⁰ E me nε n'yuw ε dīew jemyi foweεwe wonƒ Nyo' le gayte le, “E nεε keseen wvù Nyo' nu eboyse bonyii bew, edunƒε mvunƒgay mwew mvu lemme le, esaake bvunfon bwew, ε Mboyse we wvù wvù to kawεε edunƒε ten mvunƒgay mwew mvu sa' le. Fí nu nonεn keseen njefo bó nu ε wvumse wase wee wε fokuse wvù se ké no leeme fwe dvu Nyo' wesebeene εmvunsheenƒ bô entaƒ teyte mwεem yí boom bo bwε wesebeene le. ¹¹ Geenεn, bó nu ε so wase wvù nje ελεε ke Waa Njee bô diew Nyo' yí bó leeme jim nsaw wvudvu le. E kε bó to baa koonƒke nshii wvubó ê je yí è nulo ε bó emum efane lo keekpwe le kε.

¹² Nonεn, wonƒ Nyo' elanƒlanƒè,
ε bonyii bocii bó nu fô, lanƒlanƒè ten.

Geenεn, ηƒεw wvu baay nu fô ben e nshε bô joo yi baay,
njefo dεwle nu ε shii wase ε to ê ben e.

Wvù nu ε yinƒsen bô shém yí ffluuke baay,
njefo wvù kee lo le kefew kewene shεke wase caan.”

¹³ E kenƒuum ke nyam yí fiεesene nyam joo ye dīoo yeŋ le bó nu ε tfume wase wen, wen ε gbwe yí nshε le, ε yí daa kenlewtε ejim jo kpwoon wε wvù to bokεε wan diemsen e. ¹⁴ Geenεn, ε bó nya bibε bi nfaandunƒ e bifεε ê kpwoon wvudvu le wvù ebii dvù keelewtε yo ye eƒen enu ηƒkpaante yí bilum e bitete bô kenƒawten ε bó taale fô wvù le. ¹⁵ E yo yidvu mum bvuse joo εmvu diεwe joo yí booke le ejim jo kpwoon wvudvu wvu le yí etuu wvù eƒen dvù. ¹⁶ Geenεn, ε nshε fiεε kpwoon wvudvu, yene diuw we mi lo joo yí kenƒuum ke nyam e kedvu to bvuseε ε yí εmvu le. ¹⁷ E nyam yidvu mum ton'ye shém bô kpwoon wvudvu, mum ja laa bvudiuw ê kebese ke boom bo kpwoon wvudvu le, ε è

nu bó hò gεεle bonci bo Nyo' le bvuu leeme jim nsaw Jisos. ¹⁸ E yí * mum gen no leeme ηgem joo yi baay e.

13

Nyam yì bemte yì to buyee ê joo yi baay e

¹ E me mbvuu ne n'yeɛn e nyam yì bemte buyte ê joo yi baay e, ε yí keɛɛke bikuu bisooswiy bó biton yuufe noo bifo bi bvunfon e bi caan caan yuufe yì biton bidvu le, ε ediee yò beete bó diee di Nyo' le nu yì bikuu bidvu le. ² Nyam yidvu yì me nto n'yeɛnεε to fieesene biao, ε ekaw eye nu diεwε yo nyam mi yì bó teɛe le beε le, ε diuw we nu diεwε wvu bvule le. E keɛguum ke nyam yì fieesene nyam joo le kie mum nya nyam yidvu bó mvunƙay mwew noo kawla we le yì esaake bó mvunƙay mvu baay. ³ Ekole ke nyam yidvu le kemew to nu ε yu keɛɛke wase kfuw kelemteε kemew ε è nu kè to nulo eyu lo yì, geenεn ε kí to bonen wase. E diuw yum lo bonyii bocii yì ekole ke nshε le, ε bó no gbwee εjim jo nyam yidvu. ⁴ E bonyii no nyaa mbense wvu baay ê keɛguum ke nyam yì fieesene nyam joo ye le, njefo yì to nu ε nya nyam yì bemte yidvu bó mvunƙay mwew. E bó mum no nyaa ten mbense wvu baay ê nyam yì bemte yidvu gayte le, “E nu yeε diεwε nyam yì bemte le, ε è nulo ediu yeε yí?”

⁵ Bó to nu ε cine nyam yidvu le ε yí no keɛɛke diuw wvù è nulo ε yì ejemyi díew kensaa ye dvù, bvuu beete bó diee di Nyo' le, bvuu cine ten le yì esaake yì kee le mbaanye ncow feε. ⁶ E yí mum kew no jemyi díew yì befe ekumε Nyo', beete bó diee diew bó bvudvuu bvù Nyo' nu fó le noo bonyii bó nu won Nyo' le. ⁷ Bó to nu ε cine ten le yì etum jem bó bonyii bó è nu bo Nyo' le, eso bó, cine ten le yì ekeɛke mvunƙay ewe jo bontew bocii bó bonyii bocii noo bonyii bo díew e yicii, noo bitum bicii. ⁸ Bonyii bocii yì ekole ke nshε le nu ke enyaa mbense wvu baay ê yì. Bonyii ban nu wee tfuu wvù bó to baa saɲ wase diee diew ê ηwa' le ε won se ke kew e ke. E ηwa' wvun nu wvù ediee ε bonyii bó keɛɛke nshii nu jó, ε è nu ηwa' Waa Njee wvù bó to selee.

⁹ Wee wvù keɛɛke bitem, ε wvù yuw. ¹⁰ E wee nu ε fí nu le bó nu ekoo wvù, tu bó nu ekoo. Wee é no nu ε fí nu le wvù nu ke ekpwe yì finyo le, tu bó nu ke eyu wvù bó finyo. Fin gene fò bonyii bó è nu bo Nyo' le le bó ekuu shém, eleese fitele yì ye le.

Nyam yì bemte yì to buyee ê nshε le

¹¹ E me mbvuu ne n'yeɛn yimi nyam yì bemte le, ε yiyin buyte ê nshε le, ε yì keɛɛke biton bifεe diεwe bi waa njee le, jemyi diεwε keɛguum ke nyam yì fieesene nyam joo ye le. ¹² Yí to dunƙi mvunƙay mvu nyam yì bemte yì fwe ye le mvunciim ejise jo nyam yidvu. E yì ge ε ekole ke nshε le kecii bó bonyii bocii bo yì nshε le no nyaa mbense wvu baay ê nyam yì fwe ye yì kelemteε kew kè to nulo eyu lo yì to nu ε bonen wase le. ¹³ Yí to gee mwεem mvù dunƙi mvunƙay mwew, gee naa ε ηguy nen'yi we shiile fokuse ε bonyii yeε. ¹⁴ No bó to nu ε cine le yì egee mwεem mvù dunƙi mvunƙay mwew fwe dvu nyam yì bemte yimi ye, ε yì mum no leεle bonyii bó nu yì nshε le dvù. E yì mum gay ε bó kene laɲ yì fieesene nyam yì bó to lemsεε bó nyo ε yì no nu ke dvù ye le. ¹⁵ Bó to nu ε cine le yì enya keyoy ê laɲ nyam yì bemte yidvu, wvu le è nu naa

* **12:18** Bonwa' bo boyvuum bomew keɛke fen le, “E me mum ngen ...” **13:1** Dan 7:3; 11:7; 19:20; Dan 7:3-8, 21, 25 **13:2** 2Tes 2:9 **13:3** 17:8 **13:5** Dan 7:25; 11:36; 11:2 **13:7** 12:17 **13:8** 3:5; 5:6 **13:10** 14:12; Yeli 15:2; 43:11; Luk 8:15 **13:11** Mat 7:15 **13:13** 16:14; 20:8 **13:15** 14:9, 11; 15:2; 16:2; 19:20; 20:4; Yesa 44:5; Dan 3:5

lo é laḡ yidvu ejemyi, gee ε bó yuwyi bonyii bocii bò faanḡe keenyaa mbense wvu baay ê laḡ yidvu. ¹⁶ Yí to nu ε gay le bó ege nciise yí bonyii le bocii yí kebo ke εceey e kenεε fojise, gay le bó ege yí wee le kenεε é nu wee wvu caan kenεε wvu baay, kenεε wee kpaw, kenεε wvù fuute, kenεε è nu nfwa, kenεε è yaa nu ke nfwa, ¹⁷ wvu le fo è nulo é wee eguy kenεε egese fiεε se wvù kenḡe nciise wvudvu ke. Nciise wvun nu diee di nyam yí bemte ye le, kenεε ejise ε ḡwa' yo diee di nyam yidvu le. ¹⁸ Fin nu fiεε ε fi shieele bvufee hvu baay. Wee wvù kenḡe bvufee etan ejise ε ḡwa' eyan yò è nu diee di nyam yin e ekiεε. Ejise ε ḡwa' eyan leeme fò diee di wee wvu wum e, ε yó nu ê ntaḡ e le, gee soocan bò mban soocan ncow soocan (666).

14

Waa Njee bò bonyii bo 144,000

¹ Ben eyeke eyuw, ε me ndioo mbvuu ntaa, ne n'yen Waa Njee le ε wvù leeme yí kum wvù Sayon e, ε bonyii bontfuke gbwee kecow mbaanyε ncow bonεw (144,000) nu bó wvù. Bonyii ban nu bò to kenḡe nciise diee diew bó di Ice le fojise fo bó. ² E me n'yuw ε diew too fowe yole diεwe joo yí gbwee ê ḡkoḡ e, dvúnte ten diεwe laḡ yí baykene le. Diεw yí me n'yuwεε yidvu to jemyi ten diεwe dikome fò bonyii kumte le. ³ Bó to yemte ḡkieε mvu wvu fwe fwe dvu kawla bò mwεem mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε noo bocε' bo bonyii le ba. Ke è to nulo é wee mvu ekiεε ḡkieε wvudvu efey bonyii bo bontfuke gbwee kecow mbaanyε ncow bonεw ba ke. E è nu bó bò bó to sumεε wase can kebefe le yí nshε le. ⁴ Boban nu bonyii bò to baa ebefe wase ye yibo bò bokεne ke, njefo ke bó to kee wase bokεne ke. E nu bó bó ké no bii Waa Njee le naa fee fò wvù gene. Bonyii ban nu bó bó to sumεε ente jo enḡoke ke bonyii le kecii le bó enu diεwe mvuntam mvu fwe le fò Nyo' bò Waa Njee le. ⁵ Mbiay ke baa yuu buy wase diuw wvubole ke. Bó nu fibole se nlom.

Njeme bonceendaa bo Nyo' le bo botεte

⁶ E me mbvuu ne n'yen nceendaa Nyo' mvu le ε wvù bile entelen jo εbule. Wvù to kenḡe saaka wvù jee wvù mey lo keefewce é bonyii bò nu yí nshε le bocii. Wvù to nu keefewce é bitum bicii, bò bontεw bocii, noo bonyii bò jemyi naa diεw yí la noo naa bonyii bò la bocii. ⁷ E nceendaa wvudvu fun foweεwe le, “Ben efanè Nyo' tumtè monḡum mew, njefo kefew ke nsaw we le nu ε kocen wase. Ben enyaà mbense wvu baay ê wvù wvù to bomεε εbule bò nshε noo joo yí baay bò mondvuum mò jóo buyte mó le.”

⁸ E wvumvu nceendaa Nyo' wvu le bofee, no bii wvù le gayte le, “Babilon wvu baay nu ε gbwe wase, wvù nu ε gbwe wase. E nu wvù wvù nu ε ge bitum bicii ε wu nce we nsake diεwe mbvuum e.”

⁹ E wvumvu nceendaa Nyo' wvu le botεte mum bi ten bó le, no fuunḡe foweεwe le, “E wee mom lo ε nya mbense wvu baay ê nyam yí bemte ye bó ê laḡ nyam yidvu, ε kenḡe ten nciise fojise kenεε yí kebo le, ¹⁰ tu wvù nu ke ewu shém Nyo' yí ffluuke diεwe no wee ké wu mbvuum. Shém yidvu nu ε wvù ε beεse é fiko fiew fi nsase le ε wvù baa fiysen ke. Wvuεε wee nu ε bó nu ke elan wvù é fiεε le ε fi fiεε diεwe mvunḡan e, é wvù eyene ḡεw jó. Fifin

“O Tata Nyo' wvù Kεηke Mvunçay Mvunciim, mwεεm mvù wo gee nu naa mvu baay bô mvu kençhaw e.

Wo nu Nfon bitum bicii,*

ε je yi wo gee mwεεm jó nu yi teytey bô yi keçeeγ.

⁴ O Tata, wee wvù nulo saa efane wo, tumte monçkum muw nu yeç?

ε meγ ke wo maanç wvù yuule.

Bitum bicii nu ke etoo nya mbense wvu baay ê wo, njefo bó nu ε yeñ mwεεm mvù wo gee le ε mvù nu teytey.”

⁵ Ejim jodvu ε me ne ntaa, n'yeñ ε bó yene yew ncese yi fowe yi è nu cun yi dunçi le Nyo' nu bô bonyii. ⁶ ε bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwiγ bô to kεηke bonçew bo bosooshwiγ ba mum buy yew ncese yidvu le. Bó to nu ε tfume ndvù ε yi looci lawkene, waw din'waw yi gvúw e ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. ⁷ ε fiεε fimwaanç ηçoo mwεεm mvu mvuyuum mvu mvunεm mwε le mum nya bintee bisooshwiγ ê bonceendaa bo bosooshwiγ ba ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. Bintee bidvu to nu ε yiñsεn bô shém yi ffluuke yi Nyo' wvù nu dvù sekecii se ηka. ⁸ ε yew ncese ne yiñsεn lo bô njiim yi nεn'yi fô n'yu Nyo' bô fô mvunçay mwew e. ε fi mum no nu le wee yaa to nulo ebvuu eley yew ncese Nyo' le ke, gen buy no bonçew bo bosooshwiγ bô bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwiγ ba to kεηke keenya ê bonyii to kaε.

16

Bintee bi bisooshwiγ bi shém Nyo' yi ffluuke le

¹ ε me ne n'yuw ε diεw mi jemyi foweεwe yew ncese yidvu le ê bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwiγ ba le, “Ben egeñ etfuw shém Nyo' yi ffluuke yi nu ê bintee bi bisooshwiγ biε le yi nshε le.” ² ε nceendaa Nyo' wvu fwe mum gen tfuw kew kentee ke shém Nyo' yi ffluuke le yi nshε le. ε binçoken bi bæmte luci, kooyε bonyii bô to kεηke nciise nyam yi bæmte ye nya mbense wvu baay ê lanç nyam yidvu. ³ ε nceendaa Nyo' wvu bokanç bofεε tfuw kew kentee ê joo yi baay e, ε joo yidvu bançke no nu diεwε ελεmε ke kençkpwε ke wee le. ε fiεε ficii fi to cee ê joo yidvu le kpwe. ⁴ ε nceendaa Nyo' wvu bokanç botete tfuw kew kentee ê jóo yi booke le noo mondvuum mò jóo buyte mó le, ε yi ne tu ελεmε.

⁵ ε me n'yuw ε nceendaa Nyo' wvù taale fô joo le jeme le,

“Nyo', wo nu Nyo' wvu teytey ê je yi wo sumtene bonsaw ban e.

Wo wvù nu keseen, ε wo to nu wase.

O Nyo', wo wvù yuule.

⁶ Bonyii ban nu bô ελεmε ke bonyii bô è nu buw e

noo bonyii buw bo ntum e nu fobo fo bó.

Wo ε mum ε nya ελεmε ê bó, bó ε wu.

Fifin nu naa nlawma wvubo.”

⁷ ε me ne n'yuw ε diεw buy fô ketanç ke ncese le bænce le,

“εε Tata Nyo' wvù Kεηke Mvunçay Mvunciim, wo sumtene bonsaw buw bii je keçeeγ bô yi teytey e!”

* **15:3** Bonçwa' bo boyvuum bomew kεηke le, “Nfon wvu sekecii”, bomew le, “Nfon bonyii bô è nu bo Nyo' le”. **15:4** 14:7; Mben 86:9; 98:2-3; Yεsa 2:2-3; Yeli 10:6-7 **15:5** 11:19; Ksm 40:34; Lem 7:44 **15:6** 1:13; Dan 10:5 **15:7** 4:6; 14:10; 16:1 **15:8** Ksm 40:34-35; Yεsa 6:4; Esek 44:4 **16:1** 15:1; Mben 69:24; Yεsa 66:6; Yeli 10:25 **16:2** 13:15; Ksm 9:10 **16:3** 8:8; Ksm 7:17-21; Mben 78:44 **16:6** 17:6; 18:24; 19:2; Dito 32:43; Mben 79:3, 10; Mat 23:35, 37 **16:7** 15:3

⁸ E nceendaa Nyo' wvu bokaŋ bonεw tfuw kew kentee ε è nu yî diuu le, ε diuu keŋke je keekeyte lo ton'yi bonyii diεwε ηgyu e. ⁹ E nton'yε wvu baay wvù to buyte yî diuu le no ton'yi bonyii. Geenεn ε bó faŋε yaa ekumεn lo mvuntelem mvubole, etumte ε è nu monkum mo Nyo' le ke. E bó kaa no beete lo bó diee di Nyo' wvù keŋke mvunγay mvu bonγεw ban e.

¹⁰ E nceendaa Nyo' wvu bokaŋ botin tfuw kew kentee ε è nu yî kawla nyam yî bεmte yε le, ε woŋ wvù nyam yidvu to saake nε jiim lo. E bonyii no nu yî monlum e lumyî elem εbo. ¹¹ E bó nε no nan'yi lo Nyo' wvù nu we nje nluce bó binjokεn bibole. Geenεn faŋε yaa ekumεn gee dibole ke.

¹² E nceendaa Nyo' wvu bokaŋ bosooaan tfuw kew kentee ε è nu ε joo yî Yuflets e, ε joo yidvu mum yum, keeseysel je wvu le bonfon bó nan'yi ε keba kè diuu sane le efey jó. ¹³ E me nε n'yεn biyoy bi yiile bimew e bitete ε bí fieesene bisham. E bí buyte diuw keŋguum ke nyam yî fieesene nyam joo le, bó diuw nyam yî bεmte yε le, noo diuw wee wvù mbiayte le wen nu wee ntum Nyo' le. ¹⁴ Biyoy bin nu bonceendaa bo dεwle le. E è nu bí bi gee mwεem mvù dunji mvunγay mvubole. Bí ghane gene fô bonfon bo bitum e bicii yî εkolε ke nshe le baanci bó le bó eseyseè jem yî nu ke enu diuu di baay di Nyo' wvù keŋke Mvunγay Mvunciim e.

¹⁵ Jisos to nu ε gay le, “Ben eyeke eyuw, me nu ηke enε nto diεwε cooŋ e. Njōŋ wvu baay nu wvu wee wvù baa leete ke, wvù keŋke ndvù ye ye le wvu le fo wvù ke enε etum ebuy kenyi kencimte ε bonyii eyen kencimte kew e.”

¹⁶ E biyoy bidvu ke mum baance bonfon bodvu fô bvudvu bvù bó teŋε è diεw Ibulu le le Amagedon e.

¹⁷ E nceendaa Nyo' wvu bokaŋ bosooashwiy tfuw kew kentee we yî fwefwe le. E diεw mi buy yew ncese le fô kawla nu jemiyi foweεwe le, “Fí ε ge wase ye!” ¹⁸ E jaŋ nε no lawkene, baykene, dvúmte ε nshe shiike bó mvunγay baay. Ke kfuu wvuε nshiw wvù nshe to shiwεε bó mvunγay baay nen to ke baa yuu nu wase dvù ε kew no wee to kewεε enu yî nshe le ke. Nshiw wvudvu to nu ε bεm baay. ¹⁹ E kelaante ke baay sεnen buy biba bitete. E bilaante bi bitum e no keeshi. Nyo' to nu ε kume kelaante ke baay kin kè è nu Babilon, nya fiko fi shém ye yî ffuuke le ε wvù selle. ²⁰ E bitum bi ε joo entelenj bicii fεε lo, ε dikum tεn laken lo. ²¹ E εbew yo baay baay no gbwekene fowe ε dimwaan jite diεwε bokilu mbaanyε le. E εbew yodvu gbwekene yî bonyii le. E bó no nan'yi lo Nyo', njefo wvù nu ε ciinse ηgεw εbew yî bó le. Wvuwvun ηgεw to bεmte baay.

17

Kentenj ke kpwoon nsake le bó nyam yî bεmte

¹ E nceendaa Nyo' mvu εnte jo bonceendaa bo Nyo' le bo bosooashwiy bó to keŋke bintee bi bisooashwiy bie nε to gay ε me le, “To é me enduŋεε ε wo kfuu ηgεw wvù bó nu ke enya ε kentenj ke kpwoon nsake wε wvù nu ε shii yî jóo le nteen. ² Kpwoon wvun nu wvù bó bonfon bo yî nshe le fen gee nsake, ε nce we nsake wvun ε koo wase bonyii bo yî nshe le fen diεwε mbvuum e.”

16:9 9:20-21; 16:11, 21 **16:10** 13:1-2; Ksm 10:21-22; Yesa 8:22 **16:12** Yesa 11:15; 44:27; 46:11
16:13 12:3; 13:1-2; Ksm 8:2; Mben 78:45 **16:14** 11:17; 13:13-14; 19:20; Mat 24:24; 2Tes 2:9; 19:11-21
16:15 3:3, 18 **16:17** 16:1; Yesa 66:6 **16:18** 4:5; 6:12-13 **16:19** 14:10; 18:2 **16:21** 11:19;
 16:9 **17:1** Yeli 51:13 **17:2** 14:8; 17:18; 18:3; Yeli 51:7; Na 3:4

³ Ɛ nceendaa Nyo' wvudvu nɛ jo me ɛ me nu can Keyoy ke Nyo' le, ɛn dvù ŋkpwaante. Ɛ me n'ɛn kpwoon mvu le ɛ wvù ɛ shii yí nyam yí bɛmte le ɛ yí yɛle nɛn ghanɔ ɛ yí ɛ yiɔnsen lo bô ɛdiee yí ye le yicii yò beete bô diee di Nyo' le. Nyam yidvu to kɛɔke bikuu bisooshwi y bô biton yuufe. ⁴ Kpwoon wvudvu to nu ɛ sufe ye bô ndvù bonyii bo baay baay ɛ yí yɛle lo, ɛ wvù lawkene ye le bô biɛɛ bi bô kene bô ketwaa ke bigew e kɛ yɛle noo dikfuu di ɛta yò lumte le noo ɛjise ɛ banɔ. Wvù to jici fiko ɛ wvù ɛbo ɛ bô ɛ kene bô ketwaa ke bigew e kɛ yɛle ɛ fí ɛ yiɔnsen bô mwɛɛm mvù bɛmte noo nnyɛn ye kenjanɔ. ⁵ Bó to nu ɛ san diee dimew fojise fo wvù ɛ dí nu ɛ ngan e le, “Babilon wvu baay wvù bwɛe bokɛnɛ bo nsake le noo wvu mwɛɛm mvù bɛmte yí nshɛ le.” ⁶ Ɛ me n'ɛn ɛ kpwoon wvudvu ɛ wu wase ɛlɛmɛ ke bonyii bô ɛ nu bo Nyo' le bô bô yuwɛɛ nje Jisos, kí ɛ koo wvù diɛwɛ mbvuum e.

No me n'ɛnɛɛ kpwoon wvudvu le nonɛn, ɛ diuw yum me baay. ⁷ Ɛ nceendaa Nyo' wɛ bife ɛ me le, “Diuw yumte wo nje la? Me nu ensee ɛ wo kenyile ke fiɛ le kɛ nu ɛkumɛ kpwoon wvun bô nyam yí bɛmte yin yí kɛɔke bikuu bisooshwi y bô biton yuufe yí tuule wvù. ⁸ Nyam yí bɛmte yin yí wo yɛn nu ɛ yí to nu dvù, geenɛn keseen wvun kɛ yí nu dvù kɛ. Yí nu ke enɛ ɛkuse ɛ kentuke kí ɛ kɛ shiile nɛn ŋooɔɔ e, eben ɛ we emum egen fô bó nu elɛse lo yí. Diuw nu ke eyumte bonyii bô nu yí nshɛ le bô bó ke baa san wase ɛdiee ɛbo ɛ ŋwa' bonyii bô kɛɔke nshii le ɛ kew no wonɔ to kɛwɛɛ le. Wvù nu ke eyumte no bó nu ke eyɛne nyam yin e, njefo nyam yin to nu dvù, geenɛn yaa bvuu nu dvù kɛ, ɛ yí bɛɛ ke ebvuu eto. ⁹ Fin nu fiɛ ɛ fí shieele ɛkolɛ kɛ kɛɔke bvufɛe. Bikuu bi nyam yɛ le bi bisooshwi y nu dikum disooshwi y di kpwoon wɛ shiile yí dvù le. Bikuu bidvu nu tɛn bonfon bosoochwiy. ¹⁰ Bonfon bo botin nu ɛ bó ɛ gbwe wase, ɛ mwaanɔ bɛɛ saake, ɛ wvumvu baa to wase kɛ. Wwuwɛ nu ke edioo ɛ to, ɛ wvù ɛkɛɔke kɛ keenu dvù yí kefew e nɛn caan. ¹¹ Fí ɛkumɛ nyam yí bɛmte yɛ yí to nu dvù ɛ yí yaa bɛɛ dvù kɛ, nu ɛ yí nu tɛn nfon, ɛ nfon wvun nu wvu bokaɔ nyan, geenɛn ɛ wvù nu ngoo bonfon bo bosoochwiy ba le. Wwuwɛ tɛn nu ke edioo ɛ to emum egen fô bó nu elɛse lo wvù.

¹² Biton bi yuufe bi wo yɛn bin nu bonfon yuufe bô bó baa enya wase mvunɔgay mvu sa' le ɛ bó kɛ. Bó nu ke edioo ɛ ghaa bó, ɛ bó emum ɛkɛɔke mvunɔgay keesaake bô nyam yí bɛmte yɛ. Geenɛn bó nu ke esaw kɛ yí ntaɛ kefew e mwaanɔ maanɔ. ¹³ Boban bocii nu ɛ bó kɛɔke kɛ ŋkpawɛɛ mwaanɔ. Ɛ bó nu ke enya mvunɔgay mvubole mvu sa' le mvunciim ɛ nyam yí bɛmte yɛ. ¹⁴ Bó nu ke ebaancɛ etum jem bô Waa Njee, geenɛn ɛ Waa Njee eso bó, njefo wvù nu Tata botata bocii bô Nfon bonfon bocii. Wvù nu ke etum eso bô bonyii bew bó wvù nu ɛ tee ɛ caw ɛ bó leeme bó wvù sekɛcii.”

¹⁵ Ɛ nceendaa Nyo' wɛ gay ɛ me le, “Jóo yí wo be yɛn yí kpwoon nsake wɛ shiile yí dvù le nu dikfuu di bonyii le bô bibombom bi bonyii le noo bitum noo bonyii bô jemyi naa díɛw yí la. ¹⁶ Ɛ biton bi yuufe bi wo be yɛn biɛ nu ɛ bó bo nyam yí bɛmte yɛ nu ke ebane kpwoon nsake wɛ. Bó nu ke eyow mwɛɛm mwew mvunciim ɛ wvù emɛy kenyi kencimte, ɛ bó enɔɔ nyam ye ye, emɛse eton wvù bô ŋgu y. ¹⁷ Fifin nu ɛ ɛ lese Nyo' ɛ mvuntelem mvubole le bó ege fiɛɛ fi wvù shieele, ɛ mum ɛ ge le bó ɛkɛɔke ŋkpawɛɛ mwaanɔ keenya mvunɔgay mvubole mvu sa' le ɛ nyam yí bɛmte yɛ egen ebuy no díɛw Nyo' ke eto ekocɛn.

18 Ɛ kpwoon wvù wo be yɛn wɛ nu kelaante ke baay kè kɛŋke mvunɔay ɛwe jo bonfon bo yí nshɛ le bocii.”

18

No kelaante kè Babilon nu ke egbwe

¹ Ɛjim jodvu ɛ me n'yɛn nceendaa Nyo' mvu le ɛ wvù shiile too we kɛŋke mvunɔay mvu baay, ɛ n'yuu we baa yí ɛkolɛ ke nshɛ le kecii. ² Ɛ wvù fun foweɛwe bô diɛw yí tɛmyi lɛ, “Babilon wvu baay nu ɛ gbwe wase! Wvù nu ɛ gbwe wase! Wvù nu ɛ tu wase bvudvuu bvù bonceendaa bo dɛwle le cee fô le. Wvù nu tfum biyoy bi yiile bicii. Wvù nu wase tfum mvunyiim mvù nyɛne bô mvù bô bane mvunciim. ³ Wvù nu ɛ gbwe wase njefo bitum bicii nu ɛ wu wase nce we nnyɛn kenjaŋ wvù ɛ koo bô diɛwɛ mbvuum e, ɛ bonfon bo yí nshɛ le nu ɛ ge wase nce nnyɛn kenjaŋ bô wvù. Bonyii bo way e bocii bo yí nshɛ le nu ɛ kukɛn wase yí ye le nje kpaww we wvù wvù nu ɛ baancɛ wa wvù ɛ fum lo.”

⁴ Ɛ me mbvuu n'yuw ɛ diɛw mi fuunɔke wonj wvu we le gayte lɛ,
“Bonyii bem, ben ebuy lo jó,
wvu lɛ fo ben ke eley bibefɛ biew e,
bô lɛ fo ben ke eley tɛn nɔɛw wvù nu ke eto fô wvù le.

⁵ Bibefɛ biew nu ɛ bí ɛ loocɛ wase ɛ yinɛn ɛ ben ɛ buy fowe,
Nyo' ɛ kume wvù yí mwɛɛm mwew mvù befe le.

⁶ Bô ege bô wvù no wvù ge bô bonyii bomew.

Bô elaw wvù yí gee diɛw e bokan bofɛɛ.

Bô egɛɛ mbvuum mò è nu nɔɛw mvunɔkom mvunɛɛm

ê fiko fi wvù ké no gɛɛle wvu bonyii bomew e jó,

ɛnya ɛ wvù ewu.

⁷ Bô efew nɔɛw bô nsase ɛnya ê wvù

kɛ lɛŋlɛŋ no wvù to saale ye ê bvukukɛ ɛntɛ dieɛ ɛkolɛ kew.

Wvù shiile no kfune gvuw gayte lɛ,

‘Me nu Yaa yí kawla le,

kɛ me nu kpwɛɛ nɔkfu kɛ,

ɛ kɛ me nu nɔke ɛnyuu mbeelee nsoo ɛkolɛ kɛ.’

⁸ No wvù gayte nonɛn, nu kɛ no nɔɛw nu ke eto

yí ye le yí diuu le dimwaan.

Kencɛm nu ke egbwe yí ye le, ɛ wvù ebeelee soo ɛkolɛ.

Ɛ jɛŋ nu ke ekoo tɛn wvù.

Bô nu ke eton wvù bô nɔguy,

njefo Nyo' Tata wvù nu ke esaw wvù nu ɛ wvù kɛŋke mvunɔay.

Bonyii bo yí nshɛ le nu ke ebeelee Babilon

⁹ Bonfon bo yí nshɛ le bô se gee nnyɛn kenjaŋ bô wvù, dieɛ ye bô wvù, nu ke ebeelee ffule seke bô ɛ yɛn no njiim bene yí ye le no wvù fiee. ¹⁰ Bô nu ke eleeme lo ntaɛndwee bô nfan no bó yɛne ɛ bó njiɛsɛne bô wvù. Bô nu ke ecamte ye gayte lɛ, ‘Ɛy me! Ɛy me! Babilon, wo wvù kelaante ke baay! Wo wvù kelaante kè kuuke! Nɔɛw nu ɛ mum ɛ to lo yí ye le kɛ yí ntaɛm kefew e nɛn mwaan e?’

11 Bonyii bo way e bo yí nshε le nu ke ebeele wvú soo bikuu njefo ke wee bεε dvú wvù nu ke eguyte mwεem mvubole ke. 12 Ke wee bεε dvú wvù nu ke eguyte mwεem mvubole diεwe mvù bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yεle kenεε kè baa, kenεε mvù bó kene bó kfuu εta yò lumte kenεε bó εjise ε ban ke. Ke wee bεε dvú wvù nu ke eguyte ndvú yibo yi lemeleme kenεε yi yεle ngacingaci, kenεε yi bonene kenεε yi yεle ghanη ke. E ke wee bεε dvú wvù nu ke eguyte bite bibole bi samte jee, kenεε mwεem mvubole mvunciim mvù bó kene bó bigew bi keyoo le noo mwεem mvunciim mvù bó kene bó bite bi lumte noo ketwaa noo ketfu noo εta yò lawkene ke. 13 Ke wee bεε dvú wvù nu ke eguyte bite bibole bi bó keenci bonfiefy bó shfuunƙene dvú noo mwεem mvù shfuunƙene mvù bó deεle mwεem dvú noo jiin noo kfuu bonfiefy bó shfuunƙene bomew, noo kfuu jiin dimew,* noo mbvuum noo mεem noo mvuum mo εgin e bó εgin εbo ke. Ke wee bεε dvú wvù nu ke eguyte bona' bobole noo njée noo nyámbala noo bikoto bibole bi è guute nyam ke. E ke wee bεε ten dvú wvù nu ke eguyte bonyii bo boyuum bó bó geese le è nu bonfaw ke. 14 Bó nu ke egayte ê wvú le, 'Mwεem mvunciim mvù fitele fiuw se nu yí dvú le nu ε mvú ε gen wase, ε kpaw wo bó bvukuke bwuw bvucii ε ka wase, ε wo yaa bεε ke ebvuu eyuu eyen mvú le ke.' 15 Bonyii bo way e bó to geese mwεem kawte bigew can ye le, nu ke eleeme lo ntamndwee nu bó nfan no bó yene ε wvú yene ngew. Bó nu ke efuunke lo kpwe, soo bikuu camte ye gayte le, 16 'Ey me! Ey me! Yii yi baay fò kelaante ke baay kin e kè se nu ε kí ε sufe ye bó ndvú yi lemeleme noo yi yεle ngacingaci noo yi yεle ghanη, lawkene ye le bó biεε bi bó kene bó ketwaa ke bigew e kè yεle noo kfuu εta yò lumte noo εjise ε ban. 17 Bó nu ε mum ε yese ke lo bvukuke bwew yí ntam kefew e nen mwaan e?"

E bocee bikuu bi bonƙuw e bocii bó bonyii bó lenε ê bonƙuw e noo bó lemte jó noo bonyii bocii bó lenε ê joo kamene way, nu ke eleeme lo ten ntamndwee. 18 Bó nu ke eyene njiim yi bene no wvú fiee mum beele ghayte le, 'Kelaante kè se nu diεwe kelaante ke baay kin e nu kè la?' 19 Bó nu ke ekfumte kebvu εfa no bó fuunke kpwe soo bikuu, beele ghayte le, 'Ey me! Ey me! Yii yi baay fò kelaante ke baay kin kè bonyii bocii bó kεηke bonƙuw bó ê joo nu ε kukεn yi bvukuke bwew e! Bó nu ε mum ε yese lo kí ke yí ntam kefew e nen mwaan e?" 20 Ben bó nu won Nyo' le, ben elanlanè finen yi fiεε fi kooy fò wvú le. Ben bocii bó è nu bonyii bo Nyo' le bó boom bo ntum e bo Jisos e noo bonyii bo ntum Nyo' le bocii, elanlanè njefo Nyo' nu ε sumten wase nsaw yí fiεε fi wvú ge bó ben e!"

21 E nceendaa Nyo' wvù temyi mvu mum ne tuu kebwee ke te le ε kí nu diεwe diene di baay e, shike ε dí shii ê joo yi baay e nen wuuu. No wvú shike nonen mum gay le, "E nu ke nonen no bó nu ke eshike wo wvú kelaante ke baay kè Babilon é wo eshii bó mvunƙay nen, bó saa bvuu ke eyen lo wo le ke. 22 Ke bó bεε ke ebvuu eyuw naa lo kome kenεε yowe kenεε ndonj kenεε sonj jo wo ke. Ke bó bεε ke ebvuu eyen naa lo ε wee lemte fiεε kenεε è nu naa fi la jo wo ke. Ke bó bεε ke eyuw naa lo ε diene jemyi jo wo ke. 23 Ke ken'yese bεε ke ebvuu eyee jo wo ke. Ke bó bεε ke ebvuu eyuw naa lo ε diεw cee bvujen kenεε yi jen jemyi jo wo ke. Fí nu ke enu nonen njefo bonyii bo way e bo jo wo to nu bonyii bo

18:12 Esek 27:12-24 * 18:13 Kfuu jiin din ê diεw bala le nu le «frankincense», ε kfuu bonfiefy bó shfuunƙene ban nu ten le «myrrh». 18:15 Yesa 47:15; Esek 27:36 18:16 17:4 18:18 Esek 27:28-34 18:20 12:12; Yeli 51:48 18:21 Yeli 51:63-64 18:22 Yesa 16:10; 24:8; Esek 26:13 18:23 Yesa 23:8; 47:12; Yeli 7:34

baay baay bo yî nshɛ le, ɛ wo to lɛɛle bitum bicii bô nfm yo. ²⁴ Ɛ nu kelaante kin kè ɛɛmɛ ke bonyii bo ntum Nyo' le bô ke bonyii bô è nu bo Nyo' le nu can kí le. Ɛ è nu kí kè bonyii bocii bô bó yuwyi yî nshɛ le nu can kí le.”

19

Ɛ bó no nyaa mbense ê Nyo'

¹ Ɛjim jodvu, ɛ me nɛ n'yuw ɛ fiɛɛ yosene lo woŋ wvu we le diɛwɛ è nu kebombom ke bonyii le ke baay, wamte le,

“Mbense enù fô Nyo' wese le.

Ɛ nu wvù wvù boysee bonyii, ɛ è kɛŋke wvù bvukukɛ bô mvunɔay.

² Wvù sumtene bonsaw bew bii kecɛɛy bô je yi teyey e.

Wvù nu ɛ lanɔ wase ŋɛw yî kenterɛ ke kpwoon nsake wɛ

wvù se beete ɛkolɛ ke nshɛ le bô nce we nsake le.

Wvù nu ɛ tfuse wase ɛnvukɛ yî kpwoon wvudvu le ke bonyii bew bo lemme le bô wvù se yuwyi le.”

³ Ɛ bó bvuu kase no wamte le,

“Mbense enù fô Nyo' le.

Njiim yî bene ê kelaante kin e nu ke ebene kɛ lo sekecii sɛ ŋka.”

⁴ Ɛ bocɛ' bo bonyii le bo mbaanfiɛɛ ncow bonɛw ba noo mwɛɛm mvu mvuyuum mvu mvunɛm mwɛ mum gbwe gɛn fokuse nya mbense wvu baay ê Nyo' wvù nu ɛ shii yî kawla le. Ɛ bó no gayte le, “Fí enù nonɛn. Mbense enù fô Nyo' le.”

⁵ Ɛ diɛw mi mum buy fô kawla le gayte le,

“Ben bocii bô nu bonyii bo lemme le bo Nyo' le,

bɛn ebenseè Nyo' wesebeene,

ê ben bocii bô fane wvù kɛnɛɛ è nu bo caan caan

kɛnɛɛ bo baay baay, enyaà mbense ê wvù.”

Ŋkaw bvujen bvu Waa Njee le

⁶ Ɛ me mbvuu nɛ n'yuw fiɛɛ fimew ɛ fi nu diɛwɛ diɛw kebombom ke bonyii le ɛ fí yole diɛwɛ joo yî gbwee ê ŋkonɛ e, wamte diɛwɛ janɔ yî baykene bô mvunɔay e le,

“Mbense enù fô Nyo' le,

njefo Tata wesebeene wvù Nyo'

wvù Kɛŋke Mvunɔay Mvunciim saake wase.

⁷ Beene elanlanɛ, sakenè, nyaà mbense ê wvù,

njefo kefɛw ke bvujen bvu Waa Njee le nu ɛ to wase,

ɛ Jen nu ɛ wvù ɛ seyse wase ɛkolɛ kew.

⁸ Bó nu ɛ nya wase ndvu yî nu lemeleme

yuule lawkene wvù ɛ tfume.”

(Ndvu yin nu gee di teyey di bonyii bô è nu bo Nyo' le.)

⁹ Ɛ nceendaa Nyo' wvudvu bvuu gay ê me le, “Sanɛ fin fi le, ‘Njonɔ wvu baay nu wvu bonyii bô bó nu ɛ be bó le bó eto fô ŋkaw bvujen bvu Waa Njee le.’”

Ɛ wvù bvuu gay ê me le, “Bonjeme ban nu naa kecɛɛy bonjeme bo Nyo' le.”

¹⁰ Ɛ me mum nɛ ŋgbwe bikaa biew e keenya n'wvum wvu baay ê nceendaa

Nyo' wvun. E wvù gay ê me le, “Fo wo ege nonen ke. Me nu ke ten wee lemme diewe wo noo boom bo bwoo le bô leeme yî fiεε fi bó jemyi ekume Jisos e. E nyaà n'wvum wvu baay ε è nu ê Nyo'. Fiεε fi bó jemyi ekume Jisos fin * nu ke fi keεε fi bonyii bo ntum Nyo' le to jemyi.”

E Waa Nyo' tum jem so bonyii bew bo bvuban e

11 E me ne n'yeη ε fowe ε yene, ε nyambala mi yî baa leeme. E wee wvù nu yî dvù le nu ε bó teηe le Wee wvù Leeme yî Diεw ye le bô le Wee Keceεy, ε wvù ké no sumtene bonsaw bew keηεε tumte jem ye teyete. 12 Ejise eye to nu diewe leme di ηguay e, ε bifo bi bvunfon e nu efa jo wvù nteη. Wvù to keηke diee ε bó ε saη yî ye le ε wee mvu yaa nulo ekiεε dí efey wvù ke. 13 Wvù to nu ε shfuse kekum kè defe ye le ε bó ε lese ê bilεεm e. Diee di bó to teηe wvù dvù nu le Diεw Nyo'. 14 E bonyii bo jem e bo woη wvu we le bii ê wvù ejim ε bó ε jise ndvù yî lemeleme, ε yî yuule baa nen bvuuu. 15 Nyo jem yî koole to buyte εmvu jo wvù ε è nu yî wvù nu ke eso bitum dvù emum esaake bí bô mvunηgay mvu baay. Wvù nu ke ebvuse shém Nyo' wvù Keηke Mvunηgay Mvunciim eduηceε ê bonyii. Shém Nyo' yin nu yî ffuuke naa baay diewe nsom fô bó somte mvuntam ε mbvuum buyte le. 16 Yî kekum kew e bó yî kebun e nu ε bó to saη diee diew le, “Nfon bonfon, noo Tata botata.”

17 E me mbvuu ne n'yeη nceendaa Nyo' mvu le ε wvù leeme ente jo diuu. Wvù to leeme nonen fuηke mvunyiim mvunciim mvù bile we gayte le, “Ben eto etaashe fô ηkaw wvu baay wvù Nyo' ge le. 18 Ben nu ke edie εgvun ε bonfon bó yo bocee bikuu bi bonyii bo jem e noo bonyii bô keηke mvunηgay noo yo nyámbala bó bonyii bó bene yî, noo yo bonyii bocii bó nu bonfaw bó bô yaa nu ke bonfaw noo bonyii bo caan caan bó bo baay baay.” 19 E me mum n'yeη nyam yî bemte bó bonfon bo yî nshε le noo bonyii bobole bo jem e ε bó taashe keetum jem bó wee wvù shiεε yî nyambala le noo bew bonyii bo jem e. 20 E jem kew, ε wvù koo nyam yî bemte ye bó wee wvù to mbiayte le wen nu wee ntum Nyo'. Wee wvun nu wvù to ké no shee fwe dvu nyam yidvu, gee mwεεm mvu diuw wvù yumeη e. Mwεεm mvun nu mvù yî to leεle bonyii bó keηke nciise nyam yî bemte yidvu ye le dvù, nyaa mbense wvu baay ê lan nyam yî bemte yidvu. Wvù to nu ε tfume bó bofεε ban ε bó nu boyuum ê mamase yî è fiεε ηguay bó mvunηkaη jó le. 21 E wvù wvù shiεε yî nyambala ye le mum gbwoceε keβεse ke bonyii le bó nyo jem yî to buyte εmvu jo wvù, ε mvunyiim mvunciim die ye bonyii bodvu no ηeyte lo.

20

Sa'yi bilum ntfuke

1 E me mum ne n'yeη ε nceendaa Nyo' mvu shiile too fowe keηke ken'yene ke kentuke kè shiile nen ηoonη e, noo kebwee ke ncaw e ê wvù εbo. 2 E wvù koo keηguum ke nyam yî fiεεsene nyam joo le kie kè è nu yo yî biyvuum e ye yî è nu dεwle bvuu nu Satan, kay bó ncaw wε le wvù enù yî dvù le egeη ebuy bilum ntfuke. 3 No wvù kay nonen, mum tfume ê kentuke kè shiile nen ηoonη e kie, fen, mum lay diuw wvudvu le wvù enù jó, wvu le fo wvù ebvuu eghane

* **19:10** Keηεε le, “... fiεε fi Jisos jemyi fin ...” **19:11** 4:1; 19:2; Mben 72:1-14; 98:9; Yesa 11:4; Esek 1:1-3; Lem 7:56 **19:12** 1:14-15; 2:17 **19:13** Yesa 63:1-6 **19:13** Jon 1:1 **19:14** 6:2-8, 11 **19:15** 1:16; 2:26-27; 11:17; 14:14-20; Yeli 25:30-31 **19:16** 17:14 **19:17** Esek 39:4-5, 17-19 **19:18** 13:16 **19:19** 17:12-14; Mben 2:2; Esek 38:2-9, 14-16; Saka 14:2 **19:20** 13:1-2, 13, 15; 14:10; 20:10, 14; 21:8; Yesa 30:33 **20:1** 10:1; 18:1; 9:1 **20:2** 12:3, 9

leɛle bonyii bitum e, ke egen ebuy no bilum bi ntfuke biɛ ke efey. Ejim jodvu nu ε bó nu ke ekase efay wvú ecine wvú le é wvú eghanci ke yí kefew e nen caan.

⁴ E me mbvuu ne n'yen bokawla le, ε bonyii bò shiileɛ yí dvú le nu bò bó nu ε nya bonsaw bò sawɛɛn can yibole. E me n'yen ten biyoy bi bonyii bò bó to yuwɛɛ bvuushɛ bikuu nje bó to fewci ekumɛ Jisos noo diɛw Nyo' le. Bonyii ban nu bò to baa nya mbense wvu baay ê nyam yí bɛmte ye bó lan̄ ye, ε bó to baa ge ten nciise nyam yí bɛmte yidvu fojise kɛnɛɛ can yibole kɛ. Boban to nu ε kase tu dvú no saake bó bo Klistu yí bilum e ntfuke. ⁵ Bonyii bò to kasɛɛ tu dvú ban nu ε fifin nu mbuy wvu yí kpwe le wvu fwe. Kɛ kebese ke bonyii le bò to kpwekɛnɛɛ wase to nu ε kase tu dvú kɛ, gen buy no bilum bi ntfuke to feyɛɛ. ⁶ Bonyii bò kɛɲke njon̄ wvu baay bvuu yuule, nu bò kɛɲke bvudvuu yí mbuy wvu yí kpwe le wvu fwe wvun e. Kɛ kpwe yí bokaɲ bofɛɛ bvuu kɛɲke mvunɲay ê bó we kɛ. Bó nu ke enu bocee ncese bo Nyo' le bó bo Mboyse wvú Nyo' to kawɛɛ le, ε bó bó nu ke esaake egen ebuy yí bilum e ntfuke.

Bó nu ke elɛse Satan

⁷ Bilum bi ntfuke bin nu ke edioo ε fey, é bó efay Satan yew ncaw e, ⁸ é wvú emum ebuy eto eghane leɛle bitum bicii bì nu yí ebuw ε won̄ yo ɛna le. Bitum bin nu Gog bó Magog. Wvú nu ke ebaance bó é bó eseyse keetum jem. Bó nu ke elone lo diɛwɛ monshɛɛm mo ê joo yi baay e. ⁹ Bó nu ke ebuy elɛn egen yí nshɛ le egem bvudvuu bvú bonyii bò è nu bo Nyo' le bó kelaante kè è nu fitele fiew. Geenɛn, nɲuy nu ke eshii fowe elɛse lo bó. ¹⁰ Bó nu ke emum ekoo dɛwle wvú to ghane leɛle bó, etfume ê mamase yí è fiee nɲuy bó mvun̄kaɲ jó le, fò nyam yí bɛmte bó wee wvú to mbiayte le wen nu wee ntum Nyo' nu le. Bó nu ke eyene nɲɛw fó entaɲ bó ɛmvunshɛɛn sekɛcii sɛ n̄ka.

Nsaw wvu fokemɛse

¹¹ E me mum ne n'yen kebbeɛ ke kawla mvu le ε wvú baa lo, n'yen ten wee wvú to shiileɛ yí dvú le. E ebule bó nshɛ ne fɛɛ lo é wvú ejise laken, ε bó fanɛ yaa bvuu yen mvú le bvudvuu le kɛ. ¹² E me n'yen ten bonyii bocii bò to nu ε kpwekɛn wase le bo baay baay noo bo caan caan, ε bó leeme fwe dvu kawla. E bó yene boɲwa', yene wvumvu ε è nu wvu ɛdieɛ ε bonyii bò kɛɲke nshii. E bó mum kɛw no sumtene bonsaw bo bonyii bò to nu ε kpwekɛn wase le, bii no gee di wee le to nu no bó saɲ ê boɲwa' ba le. ¹³ E joo yi baay bvuse bonyii bò to kpwekɛnɛɛ wase jó ε bó to. E kpwe bó won̄ boɲkfu bvuse bobole bonyii bò to kpwekɛnɛɛ wase ε bó to ten. E bó mum no sumtene nsaw wee bii fiee fi wvú to gee le. ¹⁴ E bó mum tfume kpwe bó won̄ boɲkfu ê mamase yí è fiee nɲuy jó le. Mamase yí é fiee nɲuy jó yin nu kpwe yi bokaɲ bofɛɛ. ¹⁵ E dieɛ di wee le to baa nu ε bó ε saɲ ê n̄wa' bonyii bò kɛɲke nshii le, é bó tfume wvú ê mamase yí è fiee nɲuy jó yidvu le.

21

Ebule ke kefe bó nshɛ yi fie

20:4 6:9; 13:15; Dan 7:9, 22; Luk 22:30; 1Kol 6:2 **20:6** 1:6; 2:11 **20:8** 13:14; Yosh 11:4; Esek 38:2, 10-12 **20:9** Ktn̄ 2; 2Bfn 1:10, 12; Mben 78:68; Esek 38:22; 39:6 **20:10** 19:20 **20:11** 5:7; 6:14; 21:1; Mben 114:3, 7; Mat 24:35; 2Bi 3:10 **20:12** 3:5; 22:12; Dan 7:9-10 **20:12** Ksm 32:32 **20:14** 20:10; 1Kol 15:26; 2:11 **20:15** 3:5

¹ E me ne n'yen wase ε è nu εbulε ke kefe bô nshε yi fie le, njefo εbulε ke keyvuum bô nshε yi yvum to nu ε la wase, ε joo yi baay ten yaa bεε ke. ² E me n'yen kelaante kè yuule kè è nu Jelusalem wvu fwε le ε kí ε buy fowe fô Nyo' le ε no shiile too nu diεwε jen e ε bó ε bosen ε sufe keegen nya ê dweese. ³ E me n'yuw ε diεw jemyi fô kawla le foweεwe le, “Ben etaa eyen, fô Nyo' nu ke eece nu wase bô bonyii. Wvù nu ke eece bô bó. Bó nu ke enu bonyii bew, ε wvù wvù Nyo' kebεε nu bô bó, nu Nyo' wvubo. ⁴ Wvù nu ke esho misem yicii ê bó ejise. Ke bonyii bεε ke ekspwee ke, ε ke fiεε fimew bεε ke enu dvù le bonyii soo bikuu kenεε beele kenεε kenḡe nsase mvu ke, njefo mwεem mvù to shee nu, nu ε fey wase.”

⁵ E wvù wvuε wvù to nu ε shii yî kawla le gay le, “Ben etaa eyen, me nu enḡe mwεem mvunciiim keseen ε mvù etu mvunfem.” E wvù bvuu gay ê me le, “Sanḡ fiεε fin ê nḡa' le, njefo bonjeme ban nu bo keceey bô bonyii eḡεε bvufee yî dvù le.” ⁶ E wvù bvuu kase gay ê me le, “Fí nu ε ge wase ye. E nu me Alfa, ε è nu me Omega. E nu me Keḡkewce, ε è nu me Kemεse. Wee wvù kendonḡ yumte wvù nu ε me nu nḡe enya wvù bô joo yî buyte fô ntonḡ joo yî nyaa nshii le é wvù ewu ε wvù baa law fiεε ke. ⁷ Wee wvù nu ke eso nu ε wvù nu ke ekeḡke mwεem mvun mvunciiim diεwε bvushεw e. Me nu nḡe enu Nyo' we, ε wvù nu waa wεm. ⁸ Geenεn ε bonyii bô gule mvuntelem noo bô nu sε mbee, noo bô buwyi mwεem noo bô yuywi bonyii noo bô gee nnyen kenḡan noo bo nfm e noo bô bunlee bonyo' bomew noo bonyii bo mbiay e bocii, nu ε fibole nu ke enu ε è nu ê mamase yî è fiεε nḡuy bô mvunḡanḡ jó le. E fifin nu kpwe yi bokanḡ bofεε.”

Jelusalem wvu fwε

⁹ E nceendaa Nyo' mvu ê nḡoo bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwi y bô to keḡke hintee bi bisooshwi y bi to nu ε yiḡsen bô bonḡεw bosooshwi y bo ejim ba, ne to gay ê me le, “To é me enḡen endunḡee Jen wvù è nu kpweε Waa Njee ê wo.” ¹⁰ E wvù mum jo me ε me nu can Keyoy ke Nyo' le, ε bee wvù ḡen fô kum mvu wvu baay e ε wvù defe ê we. E wvù dunḡe me kelaante kè yuule kè è nu Jelusalem, ε kí ε buy fowe fô Nyo' le ε no shiile too. ¹¹ Kí to shiile nonen, ε n'yuw Nyo' baa yî dvù le lawkene diεwε te dimew di lawkene di bó tenḡ le Jasba, yuule nen sakasaka diεwε kenḡεy e. ¹² Kelaante kedvu to keḡke ketaanḡ ke baay ε kí defe ê we eke, ε dew nu yî ketaanḡ kedvu le yuufe ncow fεε, ε bonceendaa bo Nyo' le yuufe ncow bofεε nu fô dew yidvu le. Bó to nu ε sanḡ ediee ε dikfuu di Islael di yuufe ncow difεε yî dew ketaanḡ yidvu le. ¹³ Dew yin to nu é keba kè diuu sane le te, nu εweεwe te, nu εkuεku te, nu jò diuu seeyi te. ¹⁴ Eta yo kenffuy ke ketaanḡ kedvu le to nu yuufe ncow fεaa ε bó ε sanḡ ediee ε boom bo ntum e bo Waa Njee le bo yuufe ncow bofεε yî eta yodvu le.

¹⁵ Nceendaa Nyo' wvù to jemyi ê me to keḡke nfew ebo ε è nu kembangan ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yεle. Nfew wvudvu to nu keefew kelaante kedvu bô dew ketaanḡ noo bimbew bi ketaanḡ e dvù. ¹⁶ Kelaante kedvu to nu bimbew binεw ε bí nu lenḡenḡ bicii, ε mbvu w bô bvundwee noo bvundee nu

21:1 21:5; Yesa 65:17; 2Bi 3:13 **21:2** 3:12; 19:7; 21:9–22:5; 22:17; Yesa 52:1; Mat 22:2; Gal 4:26; Ibu 11:16; 12:22 **21:3** 7:15; Lew 26:12; Esek 37:26–28; Saka 2:9; 2Kol 6:16 **21:4** 7:17; Yesa 26:19; 35:10
21:5 5:7; 21:1; Yesa 43:19; 2Kol 5:17; 19:9 **21:6** 1:8; 7:17; 22:1; Yesa 55:1; Saka 14:8; Jon 7:37 **21:7** 2Sam 7:14; Esek 11:20 **21:8** 2:11; 19:20; 21:27 **21:9** Yesa 54:1–17 **21:9** 15:1 **21:10** 17:3; Esek 40:2; Mat 4:8 **21:11** 21:18, 23; Yesa 60:1–3, 19; Esek 43:2 **21:12** 7:5–8; Keḡ 35:22–26; Ksm 28:21; Esek 48:30–35 **21:14** Ibu 11:10; Efe 2:20 **21:15** 11:1; Esek 40:3 **21:16** Esek 48:16–17

lenjen. E wvù mum few kelaante kedvu bô kembangan kew kie ε kí buy bomay ntfuke bô gee tin (1,500). No wvù fewεε ε mbvuw bô bvundwee noo bvundee buy ke lenjen. ¹⁷ E wvù few ten bimbew ε bí no nu nkenken mbaanshe ncow yisoocaa (36) yí keffε le. E nceendaa Nyo' wvudvu to few bô nfew ε ε nu ke wvù wee wvu wum ké no feeke dvú. ¹⁸ Bó to bom bimbew bidvu bô eta yò lumte yò bô teje le Jasba, ε wunte kelaante kedvu nu ε bó bom bô ketwaa ke bigew e kè yeεle ekinekin ε kí yuule nen sakasaka diεwε kenjɛy e. ¹⁹ Bó to nu ε fee kenffuy ke kelaante kedvu le bô dikfuu di eta yò lumte le jɛy jɛy ε yó kenke ncóm jɛy jɛy. Di fwe to nu ε bó teje le Jasba, ε di bii fó nu Safiya, ε di ditete nu Agɛt, ε di dinew nu Emelaal, ²⁰ ε di titin nu Oniks, ε di disoocaa nu Kanilian, ε di disooshwi nu Klisolit, ε di nyan nu Belil, ε di bvuuke nu Tobas, ε di yuufe nu Klisobles, ε di yuufe ncow dimwaan nu Jasint, ε di yuufe ncow difεε nu Ametist. ²¹ Dew ketaan yi yuufe ncow fεε yin nu ε bó to fε bô ejise ε ban yuufe ncow εfaa, ε bó joo jise di ban le dimwaan mum fele diuw ketaan dvú wvumwaan. Je yi εlaante jodvu to nu ε bó fε bô ketwaa ke bigew e kè yeεle ekinekin, ε je yidvu yuule tosene diεwε kenjɛy e.

²² Me nto mbaa n'yen yew ncese le ê kelaante kin e ke, njefo Tata Nyo' wvù Kenke Mvungay Mvunciim bô Waa Njee to nu wase yew ncese yi jó. ²³ Ke kelaante kedvu to bvuu kenke shiee diuu kenεε kpwee wvù ebaa jó ke, njefo n'yu Nyo' to nu wase n'yu wvu jó, ε Waa Njee nu wase ken'yeese ke jó. ²⁴ Bitum bicii nu ke elene wase ε ε nu ê n'yu kelaante kedvu le, ε bonfon bo yí nsh le nu ke etoo bô bvukuke bvubole ê kelaante kin e. ²⁵ Ke bó nu ke eyuu eban dew ketaan ke kelaante kin e diuu dimwaan ke, njefo ke ekfuɔ nu ke eyuu ejim jó ke. ²⁶ Bó nu ke etoo bô bvukuke noo kpaw wvu bitum bicii ê kelaante kin e. ²⁷ Geenεn ke fiεε fi nu se fi yuule lo nu ke eley ê kelaante kin e ke. Ke wee wvù gee mwɛɛm mvù bεmte kenεε wvù mbiay mbiay nu ke eley jó ke. E nu ke eley ke bonyii bô bó nu ε san εdiee εbo ê ηwa' Waa Njee wvù bó san εdiee ε bonyii bô kenke nshii le jó.

22

Joo yí nyaa nshii

¹ E nceendaa Nyo' wvudvu mum dunjɛɛ me joo yí nyaa nshii ε yí buyte ekuse jo kawla Nyo' bô Waa Njee, ε yí booke yuule nen sakasaka diεwε kenjɛy e. ² Yí to booke nonen fele entelen jo je yi ê kelaante kedvu le. Kete kè nyaa nshii to kuu biba bi joo yidvu le bicii. Kete kin to ké no yumte mvuntam bokaɔ yuufe ncow bofεε yí kelum e, yumte kan mwaan mwaan yí kpwee le. * Bibε bi kete kin e to nu ncew yi bó fele bonyii bocii dvú. ³ Ke fiεε fi Nyo' nu ε jin nu ke enu ê kelaante kin e ke. E nu ke enu kawla Nyo' bô Waa Njee jó. Bonyii bew bo lemme le nu ke enyaa mbense wvu baay ê wvù. ⁴ Bó nu ke eyene bvushiw bwew e, ε diee dieu nu ke enu ε bó ε san fojise fo bó. ⁵ Ke ekfuɔ bεε ke ejim jó ke, ε bó yaa bεε ke ebvuu eshiee n'yu wvù è nyaa ken'yeese kenεε diuu ke, njefo Tata Nyo' nu ke enu n'yu wvubo. Bó nu ke esaake diεwε bonfon e sekεε se ηka.

21:18 21:11; Yesa 54:11-12; Esek 28:13 **21:22** 11:17 **21:23** 22:5; Yesa 60:1-2, 19-20; 24:23 **21:24** Mben 68:29; Yesa 60:3 **21:25** Yesa 60:11 **21:27** 21:8; 22:15; Yesa 35:8; 52:1; Esek 44:9; 1Kol 6:9-10; 2Bi 3:13; 3:5 **22:1** 21:6; Esek 47:1-12 **22:2** 21:21; 2:7 * **22:2** Kenεε le, "... yumte dikfuu di mvuntam e yuufe ncow difεε yí kelum e." **22:3** 7:15; Yeli 3:17 **22:4** 14:1; Mben 17:15; Mat 5:8 22:5 1:6; 21:23; Dan 7:18, 27

Jisos too nfew caan

⁶ E nceendaa Nyo' wvudvu gay ê me le, “Bonjeme ban nu bo keceey bô bonyii egεε bvufee yî dvù le. Tata wvù è nu Nyo' biyoy bi bonyii bew bo ntum e nu ε tum nceendaa we le wvù eto eduŋce ê bonyii bew bo lemme le, fiεε fi keŋke keeke ekooy nfew caan.” ⁷ Jisos gayte le, “Ben eyuw, me ntoo nfew caan.” Njoŋ wvu baay nu wvu wee wvù nu ε geε ntum Nyo' wvun wvù è nu bonjeme bô nu ê ŋwa' wvun e.

⁸ Me wvù Jon nu wee wvù to yuwεε bvuu yen mwεem mvun e mvunciim. E me ndioo n'yuw mbvuu n'yen mvù le nonen, ŋgbwe bikaa bi nceendaa Nyo' wvù to duŋci mwεem mvudvu le ê me, keenya n'wvum wvu baay ê wvù.

⁹ Geenεn, ε wvù gay ê me le, “Fo wo emom ke. Me nu ke ten wee lemme diεwe w noo boom bo bwoo le bô è nu bonyii bo ntum Nyo' le noo bonyii bô geεle bonjeme bô ê ŋwa' wvun e. E nyaà n'wvum wvu baay ε è nu ê Nyo'.”

¹⁰ E nceendaa Nyo' wvudvu bvuu gay ê me le, “Fo wo enyile ntum Nyo' wvun wvù è nu bonjeme bô nu ê ŋwa' wvun e ke, njefo kefew kè mvù nu ekooy nu wase nceencee. ¹¹ Wee wvù gee mwεem mvù befe egeè ke mwεem mvù befe, é wee wvù gee nnyen egeè ke nnyen. Wee wvù gee fiεε fi leŋ egeè ke fiεε fi leŋ, é wee wvù yuule emey ke eyuulè.”

¹² Jisos gayte le, “Ben eyeke eyuw, me ntoo nfew caan. E me ntoo bô nlawma keenlaw wee tfuu dvù mbii no gee diew nu. ¹³ E nu me Alfa, ε è nu me Omega. E nu me Fwe, ε è nu me Ejime. E nu me Keŋkewce, ε è nu me Kemese.”

¹⁴ Njoŋ wvu baay nu fô bonyii bô nu ε cuke ndvù yibole, wvu le è nulo é bó ke eley fô diuw ketaan e egen ê kelaante kedvu le, bô wvu le bó ke ekeŋke bvudvuu keedie fô kete kè nya nshii le. ¹⁵ Bonyii bô nu ke emey ekfuŋ jo ketaan nu bô gee diεwe bwé le bô bo nfm e noo bô gee nnyen kenjan noo bô yuyyi bonyii noo bô bunlee bonyo' bomew, naa noo bonyii bô koonke mbiay, mbiayte mbiay e.

¹⁶ “Me wvù Jisos nu ε ntum nceendaa we m fô ben e keejeme mwεem mvun mvù gene fô bintaashe bi bonyii bo mbee le. Me nu Wan bô Biay yi san ê kfuu di Nfon Dawe le, ε è nu me Jon yi Law e.”

¹⁷ Keyoy ke Nyo' le bô Jen gayte le, “To!” Naa yeε wvù yuuke gay ten le “To!” Wee wvù kendoŋ yumte wvù eto, é wee wvù shieele eto, é wvù ekeŋke joo yi nya nshii ε wvù baa law fiεε ke.

Ntefe wvu fokemεe

¹⁸ Me nciise ê wee tfuu wvù yuuke ntum Nyo' wvù è nu bonjeme bô buyte ê ŋwa' wvun e le, é wee mom lo ε bise fiεε yî dvù le, é Nyo' ke ebise bongew bô bó nu ε jeme ê ŋwa' wvun e yî ye le. ¹⁹ Wee é mom ε bvuse fiεε ê bonjeme bô buyte ê ŋwa' wvun e bô è nu ntum Nyo', tu ke Nyo' yaa nu ke ecine é wvù ekeŋke kew keba ke kete kè nya nshii le bô kew keba ke kelaante kè yuule le kè bó nu ε san ê ŋwa' wvun e ke.

²⁰ Wee wvù jemyi kumε mwεem mvun gayte le, “Yî keceey e, me ntoo nfew caan.” Fí enù nonen. Tata Jisos, to! ²¹ Tata Jisos ebuw ben bocii bô è nu bonyii bo Nyo' le. Fí enù nonen.

22:6 1:1; 10:7; 19:9; Lem 11:27-28; 13:1 **22:7** 3:11; 22:12, 20 **22:8** 1:9; 19:10 **22:10** Dan 12:4
22:11 Yesa 56:1; Esek 3:27; Dan 12:10 **22:12** 2:23; 6:10; 15:3; 16:5-6; 19:2, 11; 20:12-13; 22:7; Mben 28:4; Bŋgn 24:12; Yeli 17:10; Mat 16:27 **22:13** 1:8 **22:14** 7:14; Mben 118:19-20; 22:2 **22:15** 21:27; Efe 5:5 **22:16** 1:1; 5:5; 2:28; Ktŋ 24:17 **22:17** 21:2, 6 **22:18** Dito 4:2; 13:1 **22:18** Dito 29:20 **22:19** 2:7; Ksm 32:32 **22:20** 3:11; 22:6; 1Kol 16:22 **22:21** Gal 6:18